𑌶𑍍𑌰𑍀𑌃.

𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑍈 𑌨𑌮𑌃.

𑌸𑍀𑌤𑌾𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣 𑌭𑌰𑌤𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌘𑍍𑌨 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌤𑍍𑌸𑌮𑍇𑌤

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌾𑌯 𑌪𑌰𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑍇 𑌨𑌮𑌃.

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌦𑍍𑌵𑌾𑌲𑍍𑌮𑍀𑌕𑌿𑌮𑌹𑌰𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌣𑍀𑌤𑍇

𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑌿𑌂𑌶𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌰 𑌗𑌾𑌯𑌤𑍍𑌰𑍀

𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑌕 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑌿𑌂𑌶𑌤𑌿

𑌸𑌹𑌸𑍍𑌰𑌗𑍍𑌰𑌨𑍍𑌥 𑌪𑌰𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌾𑌖𑍍𑌯𑍇

𑌪𑍍𑌰𑌬𑌨𑍍𑌧𑌰𑌾𑌜𑍇

𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌮𑍍

𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌆𑌸𑍍𑌤𑌿𑌕𑌜𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂

𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑌿𑌧𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾𑌯

𑌸𑍁𑌖𑌾𑌵𑌬𑍋𑌧𑌨𑌾𑌯

𑌵𑌿𑌬𑍁𑌧𑍈𑌃

𑌅𑌨𑍇𑌕𑌪𑍍𑌰𑌾𑌚𑍀𑌨𑌪𑍁𑌸𑍍𑌤𑌕𑌾𑌨𑌿 𑌸𑌂𑌶𑍋𑌧𑍍𑌯

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯, 𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯, 𑌤𑌿𑌲𑌕𑌾𑌖𑍍𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿𑌃

𑌕𑌤𑌕𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯, 𑌮𑍁𑌨𑌿𑌭𑌾𑌵𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌿𑌕𑌾,

𑌤𑌨𑌿𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌸𑌂𑌯𑍋𑌜𑍍𑌯,

𑌸𑌮𑍍𑌯𑌕𑍍 𑌪𑌰𑌿𑌶𑍋𑌧𑌿𑌤𑌃.

𑌸𑌾. 𑌰𑌾𑌜𑌗𑍋𑌪𑌾𑌲𑌶𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌣𑌾, 𑌰𑌾. 𑌵𑍈𑌦𑍍𑌯𑌨𑌾𑌥𑌾𑌯𑍍𑌯𑍇𑌣, 𑌚,

𑌸𑍍𑌵𑌕𑍀𑌯

𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌘𑍋𑌣𑌕𑍍𑌷𑍇𑌤𑍍𑌰𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌮𑌾𑌨

“𑌶𑍍𑌰𑍀𑌵𑌾𑌣𑍀𑌭𑍂𑌷𑌣”

𑌯𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌲𑌯𑍇 𑌮𑍁𑌦𑍍𑌰𑌿𑌤𑌃.

𑌜𑌯𑌤𑍇𑌤𑌰𑌾𑌮𑍍.

1910

க ஶ்ரீமச்சாது உமேஶாக்ராநஞ்சஸ்வதஸ்ய செநாகந்யஷ்டா ஸாரஸாஜிகா
ஸிம்ஹிகாம் நிஹத்ய த்ரிகபடஸ்வரம் ப்ராவெதி ப்ரவசனமெகு க

உ ஸீதா ராமபுண்ணாய ராத்ரிம் ப்ரதீக்ஷமாணஸ்தராமுங்காஸ்தீதிம் த்ருஷ்டாஸாஸ்ய
யமுங்கஶிஷ்யாரணாம் விஶ்ரமணநஷ்ட்வுத்ரஷ்டா ராமாதி உமெஶாதெதி த்விதீயெ உஎ

௩ ...ருங்கா ஸாவணாஹு ப்ரவி... ...நாவிஜிக்ய
தயாஸநுசதஸ்ஸீதாராமபுணெவ நாசீநிதி த்ருதீயெ ௩௧

௪ ததோ ஹநூமாநமரவிஶேஷாது வஶ்யத்ராவணாஜ்ஞ: வாரம் ப்ரவிவெ
ஶேதிவதாமெடு ௪௨

௫ தத்ர பஹுயாவதபுரா நாரக்ஷஸ்ஸூரீ: வஶ்யந்தாஉத்ருஷ்டாஸாஉவதா
வெதி வஞ்செ ௪௭

௬ தத: ப்ரஹஸ்தாதிஉஜ்ஜீவாரக்ருஹேஷுதத்ஸ்த்ரீ: வஶ்யது விவிகாயெதி
ஷஷ்டெ ௫௪

௭ தத்ர ஸீதா உத்ருஷ்டா ராமதெஉபெதாஉஉயெஜதிஸப்தமெ ௫௯

௮ தத்ர ஹஉயெஉத்ருஷ்டும் விவித்ருதஶ பஉ வாஸ்து கஉஉஶெபு த்ருஷ்டெ ௬௪

௯ தத்ராரஹ்ராவணம் வஶித்ரயா நாநாம் ஸாரீணாம் உமோஹாரயநாது
தத்ஸுஜிஞவஶ்யது ஹநூமாநுஸீதாஸஉபுணாஉவதஉநவாயெஜதி
நவமெ ௬௭

௧௦ தத்ஸ்ரீகஉம்பெஸாஸ்தாவணஸீவெஉஹொஉரீம் வீக்ஷ்யஹநூமாநுஸீதெ
திஸஹாஉஶமெ ௮௧

அஸம்ஹவாத்தாம் பாஜிம் விஹாய பாநஶாலாயாம் உத்தஸாஸ்தாவீக்ஷ்யா விக்ருதம்
ஷஷித்தஜ்ஜாஸ்யா நஷ்டஸீதாம் விவெதாஉவவக்ரா ஏகாதஶெ ௮௮

...ரம் மாஜு தெஶஉவ்ருவிஹாய விசித்ய ப்ராஸ்தநிவெபுஉ உவபஉய விஶாநா
புஷ்பகாஸ்ஸ்யா வ்ருவிஜயதீதி த்வாதஶெ ௯௫

பஹுயாத்யஉஶம் க்ருதமஷ்ட ஸ்ரீதிமஉநாஉ ஹ நயபு
வெநஸீதாம் த்ருஷ்டாஉஹாஸ்து ப்ராப்யதெ த்ரயோதஶெ ௯௮

புத்ராஶோக வநம் ப்ரவிஶ்ய தத்ராஉணீயகம் தடாகஞ்
...நம் ப்ரதீக்ஷதெவேதி சதுர்தஶெ ௧௦௭

தோஹமெ கஉத்ரஉவிஜ்ராக்ஷ ஸிஉபஸ்ஸ்ரம் ஸ்பாஜிஸீதா
...ஷீதெஶேதிவஞ்சதஶெ ௧௧௩

வ்ரு ஜய ஶவஸீதாவ்ராஷீதிநிஷ்ரீத்யதயொ நிபுபதிஶயா
நிதரஸாயுவரவயாஷி ஸ்வஸா மராமும்வ நஜ்ஞஸாயா
...தி ஷோடஶெ ௧௨௨

கஎ அத தாமதிவிகாத ராக்ஷஸீஜநவ்ருதா ஸமபூர் ஜாநகீ தஸ்ய ஸமீபகா
யமுநிர்வேமது தமேதேஷாமஹ ஸஜ்தீ மம கசுஎ

கஅ ததாராவணோ ராக்ஷஸீர்வீக்ஷ்ய மதத்ராமதஸஹ்ய ஸ்ரீரோஷாமஸநாநா
நத்ருஷம் ஜகாம ஸநாநதஸ்த்ரதிமம கஅ

ககூ ராவணஸ்ஸீதாநிகடாத்தாமதஸ்ரோதயாமாஸ ததமஜாதஸ்ய நவிமம ககூ

உ0 ப்ரமோஷா ந ப்ரசாரம் விஸ்ஸ்தாரயதீவிமம கக

உக ததஸ்ஸீதா த்ருணாஜ்கயாராவணாய வஸமேஸாதம்ஷாஸ்த்ரா ஸ்வாரா
ஜரமணா கவாமிஷமிஷு ஸுஜதி மோதவதீனாகவிமம கசுஉ

உஉ ததாதிகாமோ ராவணஸ்ஸீதாம் ப்ரதி ஸமயம் ஷயாதி ஸம்ஸ்த்ரஸ்ய
ஹம்மதஜதி வாவிமம கசு

உங ததோ ராவணா ஜ்ஞயா ராக்ஷஸீ தஜ்ஞ மந்த்ரயோவிமம கரு

உச ராக்ஷஸீ தஜ்ஞ ஸஹ ஸஹ நாஸ்ய ரமோதேதி வதாவிஷம கரு

உரு அத ஸீதாயா அஸஹ்யோ தோ த்ரியகய நா வநுவிமம கசு

உசூ அத ப்ரீராமஸ்ய நத்ரவாயா ராணாவிக்ஸஜத நமாயஜா நஸ்ஜஸோத ஸ்வா
வஸவிரூஸ்வஸீதாஜதஷ்யமேஷதீஷுஷ்டிமம [illegible]

உஎ ததாதிஜடாயா ராவணாஜ்ஞயா ஸமஸ்த ப்ரீராமலக்ஷ்மண ஸீதாத்ரயோ ஜய
ஸமஸ்தவலகய நா ஸவிமம கசு

உஅ ஸீதாஸ்ஜோஸ ஜஸஹநா ஜமோசராவாயாமலேண ஸ்வஸ்ய தஸ்ய வ்ருதி
ஜ்ஞயதிஷ்ஷாவிமம களஎ

உகூ அதாஸ்வாமஸஹஸ்ராணாதிஸதி ஜாதவேதஸம் ஸ்ரீஸமயாதிஸாவிஸ்தாந
ஷதநாஸீஸீதயோதநதிமம கஅ

ஙo ததா ஸஹந நாதாநம் ஸீதா தமேயஸ்யதோ ப்ரஹ்ஸவநஹயவயா ப்ரோ
விதவாதுதிமம கஅ

ஙக அயஸதமராய ப்ரஸ்யத்ராஸீதாதாய ராமஸ்ய தஸ்ய ஜஸீவாதுதஸ்ய
ஸ்வாமஸ்யத்வஸ்ய ஹநம் ஜநவருஷமோதேதி ஸமம

ஙஉ லாவிஜஸ்ஸ்வ வாதிமாநாம நிவதஸ்ய ராமாதி லக்ஷணமேயவஸ்தாஜ
ஜவாது வவதேயாதிமம

ஙங ததா ஸநதாகாஸீதி ப்ருஷ்டா ஸீதா ஸ்வஸ்யாராஸ
ஜமாதேதிதுய ஸ்திமம

ஙச அயராக்ஷஸராயேதி ஸீதயா ஸீதாயாமாநாம ராமஸ்ய
ஹாரேதிவதஸ்திமம

ஙரு ராமாதி லக்ஷ்மணஸ்யாதிதி ப்ரமாவாதிகயநேந ஸீதா
வஜதிமம

ஙசூ ராமாமஸ்யகம்யகதயு நஸ்யஸ்ய தப்ரதயாவ ஸீதாயே
ணாப்ராயேவாஜநதிஷ்டிமம

ஙஎ ஸமநிஷ்தாஸநஜதாஸஹ ஸீதாஸ [illegible]
திமம

௩அ ராஜஷ்யாபாமும் ஸர்வாணாந்நிஜநாநி ஜலாவாவிகஷ்வேஷ்வித
வதஷ்டிர்ரோமே ௨௨அ

௩௯ ஶ்ரீராஜ ஶ்ரீஸ்ஷா ஜாமத்ய ராவணாநிநிஷம்ஷவிதுஷ்டி ஸீதேநி ஸ்வலக்ஷ்மீ ததஷ்டிவ
வநஜாரநெநெமெநோ நவஷவாரிம்மெ ௨௩௦

௪௦ ரக்ஷஸ்ஸஜ நாதிஷ்யஜ்ஷ்யாவாநீ வாநமோஸ்ஸோம் ஸீதாம் ஸஜாயாய ஹநந
ஜாது ஷ்கியாநஜியெஷ வஷவாரிம்மெ ௨௩௩

௪௧ ஸதமேதா நிமஷ்வநிக்ஷிஷ்தம் விநிஸ்ஷ்க்ய ஷ்ஷஜாவநம் ஷ்விஷ்ஷ வ்யஷ்க்ஷாநீ
நிஷமெஜக வஷவாரிம்மெ ௨௩எ

௪௨ தத ஷ்மதக்ஷ்ஷராவ்ஷராக்ஷஸமணாநு ராஜவெஸாஜஷிதி வஜெவஜ
வாநெதிதிவஷவாரிம்மெ ௨௫௧

௪௩ வாநராமத வெதஷ்வாஷாநவிஷ்ஷஷ்யாஜஷக்ஷண ஸாஷ்ஷ வஷ்ஷவாவம்
ஷ்ஷஷம்ஷெதி திஷவஷவாரிம்மெ ௨௫௫

௪௪ ஸஷ ஜம்பாஷாஷிநஜவி ஸஜாவபாஜாவ வதஷஷ்ஷவாரிம்மெ ௨௫எ

௪௫ ஸயாமதஜஷிஷ் வஷ்ஷாநவி ஹதாதநேராண வாவதஷிவாநிதி வஷு
வஷவாரிம்மெ ௨௫அ

௪௬ ததஃ வஷுமெநாமாநாயமெகஷ்ஷ யஷ்ஷா தாநாநமாநுநஷ்ஷநதிதி
ஷடிஷவாரிம்மெ ௨௬௦

௪எ ஸஷ விதஷ்வெஷ்தாக்ஷஷஜாமெ ஜாநுவராக்ஷஜாதிகஷ்ஷஷாதம் ஷ்ஷம்ஷநு
ஜவாநெதி ஸவஷவஷவாரிம்மெ ௨௬௫

௪அ தஜவயஷ்தாஷநாநெநெதிஷிதா ஷ்ஷாஷஷவஜஃ ராவணஸஜ்வநிதஷ்ஷஹ
நஜாநு கஜதிஷ்ஷஷ்டஃ ஸாஷ்ஷவஜமெதஜதி ஜமாஜாஷாவஷவாரிம்மெ ௨௬அ

௪௯ ஸ ராவணம் ஸஷ்ஷிமெவஷ்தஜஷ்ஷவாவஷ ஷ்ஷஷ்ஷ ஜமெநெகாணஷவம்
கதஷஜஜிதிஜெந ஊனநவஷுமெ ௨எ௮

௫௦ தஜா ஜம்திஷ்ஷஷ்ஷஷு ராவணம் ஸீக்ஷ்ஷ் தவ ஹிதம் வெஷிதி வஜநு வக்ஷஜா
மெஷெவஷுமெ ௨எ௯

௫௧ விஜிதவராவெராஜஷ்ஷ ஜாராவஹாராஜ விஷ்ஷதி யமெஜ கம் கயம் ஷ்ஷாண
த்ராணம் கரிஷ்ஷ்விதி வஜதெ ஹநஜதெ ராவணாவபஜாதி ஜெமெஜக
வஷுமெ ௨அ௨

௫௨ தஜா விஷீஷணொக்ஷ ஜமிதவயாயக்ஷஜம்ஷ்ஷஷ்ஷ ராவணஃகொயஜஷதிஷ
ஷ்ஷஹஷ்ஷதஷ்வாவதிவஷுமெ ௨௯௦

௫௩ விஷீஷணாஜஷ்யாஷ்ஷஜாஷிதவாநுயிஹஷநஜாநு நும்காம் ஷியக்ஷநெஷதஷ்ஷ
ஜவாநதி வஷுமெ

௫௪ ததஃ ஷ்ஷஹஷ்ஷாஷி ஷ்ஷயாந ஷஹஷ்ஷாஜஹதி ஹநமெஜகி ஹா ஹ
ஹமெதஜெவாஜ்ஷா ஜஹஷஷ்ஷிதி வதஃ வஷுமெ

௫௫ தஜா ஸீதா விஷ்ஷராணஜொவதாவம்ஷஷநிஷிதாஷி
ஷியெஷிதி வஷுவஷுமெ

௫௬ கஹிவாஜிதஸீதாநாசதொ ஹநஶாநஸிஷ்டாமகாரஹ்வாகர்ஜாம்ஜும்ஷி தாகாத்வாதெதி ஷட்ஜுாஸு ௩௦௯

௫௭ உதாஷ்வாமாபம் ஸஜீயப ம௰நாநஹெமெத்ர வதகெம் ஹநஶகெம்மதாஷ யஃவாரிவாயப தொஷயாகஸாஸ்தவகுாஸு ௩௧௪

௫௮ கய தெதஃவ்யஷொஹநாகாநுஜும்காவ்யக்தம்ஸவபகக்யயஜிதுஷ்வகுாஸு ௩௧௮

௫௯ ததஸீதாயாஸள்ஸ்ஜுாஜிஹாணகயநெசகொநஷஷ்ட்யாம் ௩௩௦

௬௦ ஸீதயா ஸஹெஹவ மஜுஷ்யீதி வதஜுகம்மதம் ஜாம்பவாநு ஸகாயதெதி ஷஷ்ட்யாம் ௩௩௫

௬௧ ததஸ்வெபஷி கயாவநம் ஷ்யாவ்யஸ்வப்ம் ஹாகதாதஜ்ஜம் வகராரிதெக ஷஷ்ட்யாம் ௩௩௦

௬௨ நிஷெயாதெத்யாஷிதொதயிகாவெஸ்தநிவெதநாய ஸாஜ்ஞ வாஜிகப்ஜுமாசெதி த்விஷஷ்ட்யாம் ௩௩௭

௬௩ தயிகாவாக ஜ்ஞாதவ்யக்தஸாஜ்ஞ வஃராகஜுக்ஷணாஹ்யாம் காயபஹிஸிகாக்ராம தாதீநாம் பரீக்ஷாமகநாய தம்வெஷிதவாநிதி த்ரிஷஷ்ட்யாம் ௩௪௧

௬௪ ததொ தயிகாவெவசநாதம்மதாத்யா ராகநிகடம் மகவாஜ்ஜுஷா ஸீதெதி ஜமதாப்ஜுதாஷஷ்ட்யாம் ௩௪௩

௬௫ ஸீஸ்ராஜ்ஜாதம் வ்யஷ்வாநர நிஜிபஷ் ஹநாகநூவாதீதாஸாஷ்திதி கஹிஜ்ஞாய ராகஜுக்ஷணஎ சஶகணீ கவிதஷ்ஷாமஜிதகாஸ்வ வாஸா ஜிதி வகுஷஷ்ட்யாம் ௩௪௭

௬௬ சஶகணீஸஹபநாஜிந ஷ்வ்யஜமொகராசண ஸீதாவ்யக்தம்வாநஃ வ்யஷொ ஹநாகாநிதி ஷட்ஷஷ்ட்யாம் ௩௫௦

௬௭ வாயஸெ ப்ரஹ்மாஸ்த்ரம் ஷ்யாக்தவதஸ்வ கயீயதீ கிகாவெகெக்ஷதி ஸீதாநா தாவகாவாவ ஹநஶாநு ஸஷ்தஷஷ்ட்யாம் ௩௫௧

௬௮ ஸமணம் ராவணம் ஹநெசவ கஜயநம் ராகஸ்ய யமஸ்ரஜிதி ஸீதொக்தம் ஹநாகாநுவ்ஜிஜ்ஞவஜிதி அஷ்ட ஷஷ்ட்யாம் ௩௫௩

இதி ஸாரகாம்ட ஸமாப்த

விஷய ஸம்க்ரஹ:

𑌉

𑌹𑌰𑌿𑌃 𑌓𑌂.

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌸𑍀𑌤𑌾𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌭𑌰𑌤𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌘𑍍𑌨𑌹𑌨𑍁𑌮𑌤𑍍𑌸𑌮𑍇𑌤
𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌪𑌰𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑍇 𑌨𑌮𑌃.

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌦𑍍𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑍇 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑌤𑍍𑌰𑌯𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌪𑍍𑌰𑌾𑌰𑌮𑍍𑌭𑌃.

𑌤𑌤𑍋 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌨𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌕𑌰𑍍𑌶𑌨𑌃।
𑌇𑌯𑍇𑌷 𑌪𑌦𑌮𑌨𑍍𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟𑍁𑌂 𑌚𑌾𑌰𑌣𑌾𑌚𑌰𑌿𑌤𑍇 𑌪𑌥𑌿॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌸𑌮𑍁𑌦𑍍𑌭𑍂𑌤𑌯𑍋𑌗𑌵𑍇𑌦𑍍𑌯𑌾𑌸𑌾𑌰𑌸𑍍𑌵𑌸𑌾𑌰𑍋𑌦𑌹𑌾
𑌨𑌿𑌷𑍍𑌕𑍃𑌷𑍍𑌟𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑍍𑌯𑌾 𑌨𑌿𑌵𑌾𑌸𑌚𑌾𑌰𑌂 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌾𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤𑍈𑌃।
𑌅𑌕𑍍𑌲𑍇𑌶𑌶𑍇𑌷𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌥𑌜𑌗𑌤𑌾𑌂 𑌚𑌕𑍍𑌷𑍁𑌷𑍍𑌯𑌵𑌨𑍍𑌦𑍍𑌯𑌾𑌵𑌹𑍇
𑌪𑌸𑍍𑌰𑌾𑌕𑌂 𑌨𑌿𑌯𑌮𑌾𑌕𑍍𑌷𑌯𑍋 𑌵𑌿𑌜𑌯𑌤𑍇 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌶𑌠𑌾𑌰𑌿𑌗𑍁𑌰𑍁𑌰𑍍𑌵𑌰𑌃।
𑌶𑍍𑌰𑍀𑌨𑌾𑌰𑌾𑌯𑌣𑌮𑍁𑌨𑍀𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌾𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌣𑌮𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌮𑌹𑌸𑍍𑌤𑌕𑌃।
𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌿𑌲𑌕𑌂 𑌕𑌲𑌯𑌾𑌮𑍍𑌯𑌹𑌮𑍍।

𑌉𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑌸𑌾𑌯𑌾𑌰𑌣𑌂 𑌸𑌤𑌸𑍍𑌤𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌣𑌂 𑌗𑌮𑌾𑌰𑌕𑌾𑌰𑌕𑌂 𑌕𑌿𑌷𑍍𑌕𑌿𑌨𑍍𑌧𑌾𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 । 𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑌂𑌹𑌰𑍍𑌤𑍃𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇। 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌹𑌿 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌯 𑌹𑌿𑌂𑌸𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌪𑌿𑌨𑌾 । 𑌯𑌥𑌾 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍 𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌸𑌂𑌰𑌕𑍍𑌷𑌣𑌂 𑌕𑌾𑌰𑌯𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍। 𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌤𑍁 𑌪𑌤𑌿𑌵𑍍𑌰𑌤𑌯𑌾 𑌚𑍈𑌵𑌂 𑌪𑌤𑌿𑌵𑍍𑌰𑌤𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑍍𑌯𑌤𑍇। 𑌯𑌥𑌾 𑌪𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌵𑌤𑍍𑌰 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌰𑌕𑍍𑌷𑌣𑌪𑍍𑌰𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑌮𑍍

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌤𑍍𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑍇𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌨𑍍𑌤𑍇 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌸𑌨𑍍𑌦𑍇𑌶𑌸𑌂𑌕𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌜𑌨𑌕𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌾𑌯𑌾 𑌅𑌨𑍍𑌵𑍇𑌷𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌅𑌨𑍍𑌵𑍇𑌷𑌣𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑌯𑌤𑍍𑌤𑌤𑍋 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌨𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿॥ 𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌦𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌵𑌤𑍍𑌸𑌲𑍍𑌯𑌮𑍍। 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌕𑌰𑍍𑌶𑌨𑍋 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌨𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌪𑌦𑌂 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌂 𑌅𑌨𑍍𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟𑍁𑌂 𑌚𑌾𑌰𑌣𑌾𑌚𑌰𑌿𑌤𑍇 𑌪𑌥𑌿 𑌆𑌕𑌾𑌶𑍇 𑌇𑌯𑍇𑌷 𑌇𑌯𑍇𑌷𑍇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨 𑌜𑌨𑌾। 𑌇𑌚𑍍𑌛𑍁

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌤𑍍𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑍇𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌨𑍍𑌤𑍇.

𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌜𑌗𑌦𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑌾𑌧𑌨𑌸𑍍𑌵𑍀𑌕𑌾𑌰𑌸𑌾𑌧𑌨𑍋𑌕𑍍𑌤𑍇𑌃। 𑌜𑌨𑌕𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌾𑌯𑌾 𑌅𑌨𑍍𑌵𑍇𑌷𑌣𑌸𑌂𑌕𑌲𑍍𑌪𑌸𑍍𑌯𑍋𑌕𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍। 𑌤𑌤𑍋 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌨𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿॥ 𑌅𑌥 𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑍇 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌾𑌖𑌾𑌸𑍍𑌥𑍋 𑌦𑍀𑌪𑍍𑌤𑍋𑌽𑌯𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌤𑍇 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌮𑍍।
𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌸𑍀𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌹𑍋 𑌵𑌕𑍍𑌤𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑌨𑍍𑌦𑌿𑌤𑌹𑍃𑌦𑌯𑍋𑌽𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍॥

𑌅𑌥 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌮𑌨𑍁𑌵𑌰𑍍𑌣𑌯𑌤𑌿 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌤 𑌇𑌤𑌿 । 𑌤𑌤𑌃 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌕𑌰𑍍𑌶𑌨𑌃 𑌪𑌦𑌮𑌨𑍍𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟𑍁𑌂 𑌚𑌾𑌰𑌣𑍇
𑌰𑌾𑌵𑌣𑌨𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌪𑌹𑍃𑌤𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌪𑌦𑌮𑌨𑍍𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟𑍁𑌮𑌿𑌯𑍇𑌷

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

-ந்யே । ததோ ஹி பர்வதே ரம்யே தக்ஷிணோ தக்ஷிணாம் திஶம்॥௯॥ த்ருவம் ரம்யவரோ
த்ருஷ்ட: த்ருவமேந க்ருதநிஶ்சய: । பர்வதே ராமபக்த்யா ச ஸமுத்ர இவ பபௌ ஸ:॥௧௦॥
நிஷ்காரணஶரீரஸ்து ஶ்ருங்கமயிஷ்யத் ஸ்கந்தவத் । பாஹுப்யாம் பீடயாமாஸ சரணாப்யாம்
ச பர்வதம்॥௧௧॥ ஸ சசாலாசலஶ்சாபி முஹூர்தம் கபிபீடித: । தருணாம் புஷ்பி
தாக்ராணாம் ஸர்வம் புஷ்பமஶாதயத்॥௧௨॥ தேந பாதபமுக்தேந புஷ்பௌகேண ஸு
கந்திநா । ஸர்வத: ஸம்வ்ருத: ஶைலோ பபௌ புஷ்பமயோ யதா॥௧௩॥ தேந சோத்தமவீர்யே
ண பீட்யமாந: ஸ பர்வத: । ஸலிலம் ஸம்ப்ரஸுஸ்ராவ மதம் மத்த இவ த்விப:॥௧௪॥ பீட்யமா
நஸ்து பலிநா மஹேந்த்ரஸ்தேந பர்வத: । ரீதீர்நிர்வர்தயாமாஸ காஞ்சநாஞ்ஜநராஜதீ:॥
௧௫॥ முமோச ச ஶிலா: ஶைலோ விஶாலா: ஸமநஶ்ஶிலா: । மத்யமேநார்சிஷா ஜுஷ்டோ தூம
ராஜீரிவாநல: ॥ ௧௬ ॥ கிரிணா பீட்யமாநேந பீட்யமாநாநி ஸர்வத: । குஹாகதாநி

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

பர்யடந்த்யுச்யதே ஹி: பாதபமண்டலே க்ருத்ஸ்நோ(?) ஆஶ்வாஸ: கா: ப்ரக்ருதிவாஸ்யாந்த: । ஶத்ரு
வ்ருத்யேத்யுச்யதே வக்ஷ்யமாணதக்ஷிணதிக்கமநோத்யோகயோர்க காரி
கஸ்ய வ்யதீத்யாஸ்ராயாஸ: । அத்ருஷ்ட்வைவ ஸ ததோ தக்ஷிணதிக்கமநோத்யோகோ
யாவஜ்ஜ்யேத॥௯॥ த்ருவமேதி । ராமபக்த்யா ராமப்ரயோஜநாய॥௧௦॥ நிஷ்காரணேதி । நிஷ்
காரணஶரீர: நிர்வ்யாபாரஶரீர: । பாஹுப்யாமித்யாதி பர்வதம் அத்யாஹிதுமவசசால॥
௧௧॥ ஸ சசாலேதி । பாவீத்யேகதேஶ்ய யத்வ்யாத்ய ஸ்வஸ்தயா ஸ்வர்வ: । ஶாயே ஶுணீர்॥
௧௨॥௧௩॥ பீட்யமாநேதி । ரீதீ: காஞ்சநாஞ்ஜநராஜதமயா ஸ்வர்ணமயாஸ்யாவிதீயரீ
கா: ஸ்வர்ணரூபரஜதாநா ஸூக்ஷ்மரேகா யாராஜதம்யா: ॥௧௫॥ முமோசேதி । ஸமநஶ்ஶிலா: யா தா
விஶேஷஸஹிதா: । மத்யமேநார்சிஷா மத்யமயா ஜ்வாலயா பாஸ்யஜ்வாலா ஹி நயநமிவ திஷ்டா

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

க்ராமஸாரஸ்யேத்யாஹ॥ ஸமமேயத்யாயேத்யாதி॥௯॥ த்ருவமேதி । ராமபக்த்யா ராமாஜ்ஞா
யாமத்யர்த॥௧௧॥ ஸ இதி । புஷ்பிதாக்ராணாம் தருணாம் ஸர்வம் புஷ்பமஶாதயத்॥௧௪॥ ரீதீரிதி । ரீதீ:
ரூ: காஞ்சநாஞ்ஜநராஜதீ: காஞ்சநாஞ்ஜநராஜதமயாரீதீ: ரேகா: யாராஜத்யம்: । நிர்வ
ர்தயாமாஸ ப்ராதுர்பாவயாமாஸேத்யர்த:॥௧௫॥ முமோசேதி । ஸமநஶ்ஶிலா: யா தா விஶே
ஷஸஹிதா:। மத்யமேநார்சிஷா ஜுஷ்ட: காஞ்சநாஞ்ஜநவிஷ்ணுப்ரியம் நீலமூர்வணார விஶ்ராந்
திக்ரோதிதா மத்யமஜ்வாலயா யாஸாவக்ஷ்ணலக்ஷ்மீஜிதா ஸா । மத்யமயா மூர்த்த்யா யாவிஶி
ஷ்ட: க்ருஷ்ண: தூமராஜீரிவ நிஷயாநிவ ஶோபத: ஶிலா: முமோசேதிஸம்பந்த:॥

திலகவ்யாக்யா

ஸகலவிக்நநிவாரணாயேஷ்டதேவதாப்ரணாமமாசரிதமபி யாத்ராகதமித்ய ஸ்தா
மோ போதித:॥௮॥ ஶ்ரத்தயோ ந்யே பவநாத்மஜநகவாயவசநமித்யர்த:। தக்ஷிணா: கபய:॥
௯॥ ராமபக்த்யா ராமாஜ்ஞாதயாய॥௧௦॥ நிஷ்காரணஶரீர: பரிஶ்ரமாதிரூபரஹித: । பீ
டயாமாஸ ஶ்ருங்கமயிஷ்டாவஸ்தாநஶக்த:॥௧௧॥ ஸர்வதஸ்ஸம்வ்ருதேந புஷ்பௌகேண
யுக்தம் அபூத்॥ புஷ்பமயஸ்தத்ருதம் அபூத்யதா ॥௧௨॥ பர்வதோ யதா புஷ்ப
மய: ஸ்யாதித்யர்த:॥௧௩॥ உத்தமவீர்யேண தேந பீட்யமாந: ஸ பர்வத: ஸலிலம் ஸம்ப்ர
ஸுஸ்ராவ॥௧௪॥ ரீதீர்நிர்வர்தயாமாஸ—பீட்யமாநேதி । காஞ்சநாஞ்ஜநராஜதீஸ்ஸுக்தா
ரீதீ: ஸ்வர்ணாதிரூபரேகா நிர்வர்தயாமாஸ ததாகாரவதீ: ப்ராபயதித்யர்த: ॥௧௫॥ ஸ ச ஸ
ஶைலோ ஸமநஶ்ஶிலா விஶாலா: ஶிலா: முமோச நீலநாஸ்தா: । மத்யமேந மத்யமேந
ஜாதிநா ஜ்வாலாஜ்வாலயோர்மத்யஸ்ஸ்தயா தூமராஜீரிவ ஜ்வாலாதித்யர்த:। மத்யமத்யா

ஸஸ்தாநிவிநேஶ்விபுகூ்ரப்தை:ஸ்வரை:॥௧௭॥ ஸமஹாந் ஸகவஸந்நாஶ்ரெஸ்ஶ்ரூவீஶாநிஶ்த ஜ:॥ப்ரதிவீம் வஸ்ரயாஶாஸ ஶிஸ்ஶ்ஶாவல்நாநி ச॥௧௮॥புரோஹி: ப்ரயம்ஹிஸ்வபுராவ்ருக்ஷஸ் ஷ்திகஶுக்ஷநேண: । வஶஞ்: பாவகம் பொரம் ஶஶம்ஶ்ரூஶபுஶநேஶஸ்ஶ்ரூர:॥௧௯॥ தாஸ்ஶாஸ விஷேஶபுஷ்ட: கம்விநேதேஸ்ஶபுஹாஶிஶ்ரூர: । ஜஜ்ஞுர்: பாவகோத்ஞாஸிஹிஶ்ம்ஸ்ஶ ஸ ஹஸ்ர்யா॥௨௦॥ யாநி வைஷ்ணவஜாஶ்ரூநி தஸ்நிநு ஜாதாநி வபுஶே। விஷ்ணோந்ருவிநாமா நாம் நஸ்ஶகஞ்ஶ்ஶிதம் விஷ்ஷ॥௨௧॥ ஸிஶ்ருதேயம் ஶிஶிஹுஸநேதஶிதி ஶகா தவஸ்நி:॥ த்ரஸ்தா விஶ்ராயஶாஸ்ஸாஶ்ம்தேதம்ஶ்ரூமணேஸ்ஹ॥௨௨॥வர்ணஸம்ஶிமதம் ஹிகா நேஹ ஶாஸவஸாஜநஶ்। வாத்ராணி ச ஶஹாஹுராணி கஶகாம்ஶ்ஶ ஹிரண்மயாநு॥௨௩॥ நேஹ்ரா நாஶ்ராவவாநு ஸக்ஷ்ராநு ஶாம்ஸாநி விவியாநி ச। ஶுஷுஹாணி சஶபுராணி வஶாம்ஶ்ஶ கநகஶ்ரூரஶநு॥௨௪॥ க்ரதகணமணா: கஷ்பாரகஶாஶ்ரூரநேவநா: । ரகாக்ஷா: வா ஷ்ராக்ஷாஸ்ஸ மமநம் ப்ரதிவேஶிரே ॥ ௨௫ ॥ ஹாரநஸ்வாரகேயஶரவாஶிஹாயபுயா

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

॥௧௯॥ ஶிஶிணேதி । விக்ருதை: விக்ருதிஶ்ஶ: நைநவ்யாஜகேஶிதவ்யம்: ॥ ௧௭ ॥ ஸஜதி। ஸகவஸநாஶ: ஸஶதஸநாஶ:॥௧௮॥ ஶிரோஶிஶிதி। ஸ்ஹிகம் நாஶணோவஶி ஶ்ரூஶாநா யுவம்ஶ்ஶ்। ஶஶம்ஶிதி। ஶம்ஶநம் கொவவ்ராவார: ॥௧௯॥ தாஜதி। விஹிஶ்ஹிநா:॥௨௦॥ யாநீதி। கத்ருதாநீத்யவ்யாஹாயபுஶ்। ஶஶிதம்ஶஶயிதம்ஶ்॥௨௧॥ விஶ்ருதஜத்யபுஶேகஶ்।உத்தேதம் ரித்ருநஷஜ்ஞே ॥ த்ரஸ்தாஜத்ராதி। ஸாயுஶ்ரோகவயஶேகாநுயஶ்। ஶாஸவஸாஜநாஶத்ர வா த்ரா।வாத்ராணி ஹொஜநவாத்ராணி । ஶுஷுஹாணி சஶபுராணி ஶேஷஹவஶபுவிநஶாநிவேபு காநி। ஶ்ரூர: ஶஷ்ஶ்நஶஜ்॥௨௪॥ க்ரதேதி। க்ரதகம்மணா: க்ரதகம்ஹஸ்ரஜ:। கஷ்பாஶஜ த்ரா:। ரகாக்ஷா: ஶயவாநாகவாஷ்ராக்ஷா:। ஸஜாவதஜத்யம்: ॥௨௫॥ ஹாரேதி । வாஶி

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா

௧௭॥ ஸஜதி। ஶஹாஸகா: ஶஹாஜக்தவ: தேஷாம்ஸநாஶ: ॥௧௮॥ ஶிரோஹிரிதி । ஶிரோஹி ரஶ்வஶுக்ஷிதா: ஸ்ஹிக: ஹணஸ்ஸ: நீயுரேவாஹிரேஷ:॥௨௦॥ யாநீதி। ஶஶிதம்ஶஶயிதம்ஶ்॥ ௨௧॥ ஸிஶ்ருதஜதி। ஸஸநேத: ப்ரதிவ்ராஶிஸ்ஹ ॥நேஹ்ராநிதி॥ ஶுஷுஹாணிஶேஷஹ வஶபு விநஶாநிவஶுராணி வஶுகாநிகநகஶ்ரூரஶநு வஶ்ஶஶஷ்நு॥௨௪॥ க்ரதேதி। கம்மணா கம் ஸ்ரஜ: கஷ்பாஶத்ரா:॥௨௫॥ ஹாரேதி। வாஶிஹாயபு: வஶுய: । ஶுவாவக:வாஶிஹாயபு: கபு

திலகவ்யாக்யா.

ஹார: । 'யஶ்ஶராஜிரிவ' ஜதிஹ்ரஸ்வார: தீயபுஸ்ஶ—ஶய்ரேநாஶிபுஷா ஶய்ஶாவ்யா ஶிஜீ ஸ்யா ஜம்ஷோவிஶிஷேத்ரஶியுஶராஜீரிவ। யஶநிவயாநிவேதவ்யம்। யஶராஜீரிவ ஜ க்ஷ் அவாரஜத்ராஹ ॥௧௬॥ ஹரிணாஹநஶதா வீரஶநேந வபுநேநவீரஶநாநி ஸ காநி ॥௧௭॥ 'ஸ ஶஹாஸகா' ஜதிவாநெ ஶஹாஸகா ஶஹாஜக்தவஸ்ஶேஷாம ஸமநாஶஜதீத்ய வ்யம்:। ஸ: ஶஹாந்தகவஸநாஶ:' ஜதிவாரஞ்ஶ். ॥௧௮॥ ஸ்ஹிக: ஹணாஸ்நீயுரேவா தஸ்ஸ நேஹ: ஶிரோஹிரஶ்வஶுக்ஷிதா: । ஶஶம்ஶ: ஶீஶாஜநிதஶ்ராயவஶாக ॥௧௯॥ ஸவிஷே ஷே: ஸவேபுஶபுஷ்ட: ஸதவ்: வாவகோத்ஞாஜவ ஜஜ்ஞுர்: । விஹிஶ்ஹிபுநா பஸ்வ ஶ்ஶ॥௨௦॥ ஶஶிதம்ஶஶயிதம்ஶ் ॥௨௧॥ ஸஸநேதஶ்ரூபுஹுரக்ஷ: ப்ரஜ்ஞநிஶஹாஸஸநேத: ॥௨௨॥ ஹி கேவத்ருத்ர விஶ்ராயஶா: கதபுர:॥௨௩॥ ஶுஷுஹாணி ஶேஷஹவஶபுநிஶிபுதாநி அஶபுராணிஹஶு காநி ஶ்ரூர: வஶ்ஶஷ்ஹி:॥௨௪॥ க்ரதா: கம்ஷோஷமணா: ஹஸ்ரஜாயேஶ்ஶ । கஷ்பாஶத்ரா: வஷ்ஷாரம்வஶ்ஶ்॥௨௫॥ வாஶிஹாயபுஶஶ: ஶ்ரேஷ்வாஶீதிகதக: । வாஶிஹாயேபு வஶுயஜதி தீயபு:। ஶதஶ்ரே 'ஶஶபுயஶோஶஹாவிஶ்ராம் விஶ்ராயஶஶஹஷபுய: । ஸஹிதாஸ்ஸ்ஶாகா ரெ வீக்ஷாம்சக்ரஸ்ஶ வவபுதஶ்। ஶஶ்ரஷஸ்ஶ தஶாஶஸ்ஶ்ருஷீணாம் ஶாவிதாத்ராஶ் । வா

ஷ்டியஃ। விஷ்ரிதாஷ்ஷஷ்ரிதாஸ்ஷ்டாநாகாஶே நமெணெஷ்ஹ॥உகு॥ஓஶுயணோ மஹாவித்யா விஷ்யாயநமஹஷ்டுயஃ। ஷஷிதாஷ்ஷ்டாநாகாஶே வீக்ஷாம் வகா்ஷ்டு வவுதவ்॥உள॥ ஸ்ரூவாஷ்டு தஓாஶஜ்ஷீணாம் ஷாவிதாதநாவ்।சாரணாநாம் ச ஷிஸாநாம் ஷ்ரிதாநாம் விமெஹெஉம்பஹெ॥உஅ॥ ஸஷ வவுதஸம்காஶோ ஹநமோமாஜ மாஜதாத்மஜஃ। தீதிஷுதி மஹாமெஹஷஷமாஸ்ரம் மகராலயவ்॥உகூ॥ நாமயும் வாநராயும் ச விக்ஷுஜ கமுதா்ந்ந்நவ்। ஷமாஷ்ய வாந வாநம் தூஷ்டாவம் ப்ராவஷ்டுதி॥௩௦॥ இதி வித்யாயநாஶுஷா வசஷ்டஷாம் மஹாத்மநாவ்। தமஷுஶெயாம் ஷ்ரஶஷ் வவுதெ வாநரஷுஹவ்॥௩௧॥ ஓஷாம் வெ ச ஷாரோமாணி யகூம்வெ சாவஷோவமஃ। நநாஓ ஷஷமஹாநாஓம் ஷஷமஹாதிவ தோயஓஃ॥௩௨॥ ஶ்ருநஷ்வஶெவ்யுண வ்யத்தம் ச ஶ்ராமயஶ்ரா ஶோமஷிப்ரிதவ்। உத்திஷ்ஷு வி விக்ஷுவெ வக்ஷிராஜ இவோமஸவ்॥௩௩॥ தஷ்ய ஶ்ராமயஶ்ருமாவிஸாத்வெமஷ்ய வ்யூத்தஃ ஓஷ்யெஶ மஹஷெநெவ ஷுயமாணோ மஹோயஸஃ॥௩௪॥வாஹஶ்ஷம்ஹூஹயாமாவ மஹோ

ஶ்ரீமோவிந்தராஜீயவ்யாவ்யா.

ஹாயுாவஶ்யா தஷ்ஷஃ தஷ்ஷஷ்டு॥௨௧॥ ஓஶுயஷுஇதி। ஓஶுயஷஃ வ்யோஜயஃ। மஹாவித்யாம் கணிமாதஷ்யுமஹாவஷிஜிவ்। வித்யாயநமஹஷுயஃ வித்யாயாநஃ மஹஷுயஶ்வெதா்வ சிதவராவஃ। உவசிதவ்யாவ்யாதிவிஷ்ஷாமாநாஶ்ஷாமோம தாநாஷநாவநாம்। வித்யாய ஶ்ரேஷ்டாஇத்யஷுஃ। வித்யாயநாமஹஷுயஶ்ரேதி அவஸாவோமநஜஃ।இதிவித்யாயநா ஶ்ரு கெவத்தா வஷிதநமோகெ வித்யாயநாணாஜெவோ வாஓாநாவ்॥உள॥ ஶஶ்ரூவாஷ்டிதி। வா வாநஜ்ராகாஶஷ்ரிதிஃ ஶஷ்ரூவாஃ விஷ்யாயநாஇதிஶோஷஃ இதிவித்யாயநா ஶ்ருகெவத்தா வஷம்ஹாநாஷ॥உஅ॥உகூ॥ ஷமாஷ்ரம் திதிஷுதீத்யக்கம் தஷ்யப்ரயோஜநகஶநாயோக்தமந வஓதி। நாமயுமிதி॥௩௦॥ ஶ்ருநஷ்வஶெவ்யுணேதி। ஶநஷ்வஶெவ்யுணவ்யத்தம் க்ருமணவ்யத்தவ்॥௩௪॥ ஶ்ரவமோஶெ்யாமகாஶிகா வஷ்டாம்வணாயதி॥ வாஹஶ்இத்யாதிநா। வாஹஶ்ஷ

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தயவ்யாவ்யா.

கம்வஶ்யோ ஷ்ரியாஶிதாமநஃ॥௨௧॥ ஓஶுயஷுஇதிவித்யாயநமஹஷுயஃ வித்யாயநஶ்ரேஷ்டா இத்யஷுஃ। மஹாவித்யாம் கணிமாதிவஷிஜிவ்॥உள॥ ஶஶ்ரூவாஷ்டிதி। ஶரஷ்டாவாஷ்யவ்॥உஅ॥ தமெவா ஹ ஸஷஇத்யாதி॥௨௧॥ நாமயுமிதி। வாநராயும் தெஷாம் மாமகாயெ தயாஷிமாநா॥௩௨॥ஶ்ருநஷ்வஶெவ்யுாஷ வ்யத்தம் ஶ்ராமயஶ்ரூம் விஷிக்ஷுவெதம்நயஃ॥௩௩॥ தமெஷூதி। ஶ்ருவிஸாஹ ஷூவ்॥௩௪॥ வாஹஶ்இதி। வாஹஶ்ஷம்ஷ்ஷம்ஹயாமாஷ வவுதெ சாவசிஷ்யஶவிஷ்யாவெநதிஷ்டு

திலகவ்யாவ்யா

நணாநாம் ச ஷிஸாநாம்ஷ்ஷிதாநாம் விமெஹெஉம்பஹெ॥ 'இதிஶ்லோகத்வயம் ப்ரக்ஷிப்தம் கூசிதிதி கததகொ॥௨௬॥௨௭॥௨௮॥ தெஷாம் தவவிநாமகாஶசாரிதவவிநாம் சாவஃ 'ஸஷவவுதஷம்காஶஃ' இத்யாதிஶ்லோகத்வயநவோஃ ஶ்ரூஶவாவித்யாயநாவஷ்டஶுஶெயம் ஓஷ்ரஶஷ்। தஆகஶ்ரூவணாத்வவு தஷ்ஷவெஶ்ரயம்ஸிஷியுத்யதஇதிஜ்ஞாதவஷ்டஃ॥உகூ॥ஓஷ்யஷ்வெ ச॥ ஷஹ நமோமாஜ॥௩௦॥ ஶ்ருநஷ்வஶெவ்யுாஆவ்யத்தம்த்ரிவஶ்யம்ஶ்ராமயஶ்ராவிஷிக்ஷுவெத்யநயஃ॥௩௩॥ ஶ்ருவிஸ மாஷ்ஷாஶிதம் ஷஷூவ॥௩௪॥ வாஹஶ் ஷம்ஷ்ஷஹயாமாஷெத்யஷ்ஷாவநஷாநாமாலிமயஃ।வாஹெஃ ஷாஷம்ஹநாநாம வவுதெசாவசிஷ்யஶ்யதிஷ்டாவநவ்। கவிஃ கடாம்கடிப்ரஷெஶெ ஶ்ருவஷாஓ காயப்ரஷாநணாத்ப்ரஶோமஹஶ்ஷ। உநஶிநஷோநஶ்வுப்ரஷாநஷொ ஷஷ்ய ஷுநணஷாமஷ்யாயஃ ஷாகொாவமெந தயாகவம்கடிதெஶஷெ்யதி வொயஷ்ஷ॥௩௪॥ ஹாஜஷ வெஷ்ரதாம்ஷப்ரஶெஶெ ஷம்காஷ்ய। ஶமிஶோயநாம்ஶ்ரீவாம் காமெஶேஷம்காஷ்ய தெஜஃ வா ரஜ ஷஷாஷ்யூவ்। ஷகூம்வஶ்ஶாரீரம் வீயதாத்ரம்வஶுவ்॥௩௫॥ ஓஶோநாஹாயுா

[illegible] | ஸஸாத ச கபி: க்ருத்ஸ்னம் [illegible] ஸஞ்சசால ச ||௩௫|| ஸம்ஹ்ருத்ய
ச புஜௌ ஶ்ரீமாம்ஸ்ததைவ ச ஶிரோதராம் || தேஜஸ்ஸத்த்வம் ததா வீர்யமாவிவேஶ ஸ வீர்ய-
வான் ||௩௬|| மார்கமாலோகயன் தூராதூர்த்வம் ப்ரணிஹிதேக்ஷண: | ருரோத ஹ்ருதயே
ப்ராணானாகாஶமவலோகயன் ||௩௭|| பத்ப்யாம் த்ருடமவஸ்தானம் க்ருத்வா ஸ கபிகுஞ்ஜர: |
நிகுஞ்ச்ய கர்ணௌ ஹனுமானுத்பதிஷ்யன் மஹாபல: ||௩௮|| வானரான் வானரஶ்ரேஷ்ட
இதம் வசனமப்ரவீத் | யதா ராகவநிர்முக்த: ஶர: ஶ்வஸனவிக்ரம: ||௩௯|| கச்சேத்தத்வத்கமிஷ்யாமி லங்-
காம் ராவணபாலிதாம் | ந ஹி த்ரக்ஷ்யாமி யதி தாம் லங்காயாம் ஜனகாத்மஜாம் ||௪௦||
அனேனைவ ஹி வேகேன கமிஷ்யாமி ஸுராலயம் | யதி வா த்ரிதிவே ஸீதாம் ந த்ரக்ஷ்யா-
ம்யக்ருதஶ்ரம: ||௪௧|| பத்த்வா ராக்ஷஸராஜானமானயிஷ்யாமி ராவணம் | ஸர்வதா க்ருதகார்-
யோ(அ)ஹமேஷ்யாமி ஸஹ ஸீதயா ||௪௨|| ஆனயிஷ்யாமி வா லங்காம் ஸமுத்பாட்ய ஸராவ-
ணாம் | ஏவமுக்த்வா து ஹனுமான் வானரான் வானரோத்தம: ||௪௩|| உத்பபாதாத வேகேன
வேகவானவிசாரயன் | ஸுபர்ணமிவ சாத்மானம் மேனே ஸ கபிகுஞ்ஜர: ||௪௪|| ஸமுத்பததி
தஸ்மிம்ஸ்து வேகாத்தே நகரோஹிண: | ஸம்ஹ்ருத்ய விடபான் ஸர்வான் ஸமுத்பேது: ஸமந்தத:

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible] | க்ருத்ஸ்னம் ஸஸாத [illegible] ஸஞ்சசாலேத்யர்த: | வாரணானாம்
[illegible] ||௩௫|| ஸம்ஹ்ருத்யேதி | ஸம்ஹ்ருத்ய ஸங்கோச்ய ||௩௬|| மார்கமிதி | ப்ராணான் [illegible]
[illegible] ||௩௭||௩௮|| யதீதி | [illegible]
[illegible] ||௩௯|| யதீதி | அக்ருதஶ்ரம: [illegible] | ராக்ஷஸராஜானம் [illegible]
[illegible] ||௪௧||௪௨|| [illegible]
[illegible]

ராமானுஜீயம்

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible] ||௩௫|| தேஜ இதி | [illegible] ||௩௬|| யதீதி | ஆனயிஷ்யாமீதி ||௪௨||௪௩|| [illegible]

திலகவ்யாக்யா

[illegible]

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ராமாநுஜீயம்.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ராமாநுஜீயம்.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

கதகவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸாவணா ஜகி ஶேஷிரே | ஏஶயோஜ விஸ்க்ஷணா த்ரிம்ஶத்ஸ்ரஜநகாயதா॥௧௬॥ ஹாயா வாநரவிம்ஹவத்ய ஜநே வாரா தகாஹ்வைஶ்| ஶ்ருதாஹ்வநராஜீவவாயவர் த்ராநரா ஶிநீ॥௧௭॥ தவ்ய வா ஶரஶரமஹ நாயாவிகதா ஸுவணராஹவி| ஶரஶரஹ வஸமாதே ஜா மஹாகாயோ மணாகவி:॥௧௮॥ பம்ராமைஷ நிராக்ஷம்பைக்ஷவாநிவவைகத:॥ பெநாவலாயாத்ஸிவாநுவாநுவெமெந கவிகம்ஜார:॥௧௯॥ தேந ஜாமேஷண வமஹவா ஶ்ராணீக்ஷ்ய ஜவாணாஷ்டு த்ரிவாஸிக லக்ஷிலவாநாம வக்ஷிரஜ ஜவ வ ஜநு॥௨௦॥ மகபிஜாய ஜெவஜாஶாகி வ்யக்ஷைக்ஷநாரதோஜ யஶா | வாமஹராரணவணாதி நீஜ ஜாஷிகாதி வ॥௨௧॥ கவிநா க்ஷ்யைஜவாதி மஹாஹ்ராணி வகாஶிரே | வ்யவிஶந்ஹ ஜாஜாதி நிஷ்தஸ்ய வரத் வரத்॥௨௨॥ வ்யஹ்ந்தஸ்ய வ்யநாஶஸ்ய வஜ்ஜர ஜவ ஶுக்ஷ்யேத| ஶாவஜாந தர தா ஜ்யஜ்ஜு ஶுவாமம கமாகக கஜ॥௨௩॥ வைஷயர் வஷ்ஜவஷயாணி தே வமவவ்யஜாநயா| தகாவ நஹிதா வஜிய: ஶுவந்தா வாநமொக்ஷ॥௨௪॥ ஹிஜை வெவ தஜா வாயஜ ராஜகாயபாஷவிஜயெ | ஜ. யஶ்ஷதாவமெஶ்ஜ நம ஶுவஜாநா ஹி ஹாவாவ॥௨௫॥ஜமஸ்த தெவமயவய: ப்ரயாரமதா ஜமநஜ்ஜவஜ| நாமஸ்ய தஷ்டம

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

த்ரிம்ஶத்ஸ்ரஜநாயதஜேவ வதாயஜவதெவி ஶுகாவ்யாதிஷ்வ்யாஶ்| ஜெநாகவஸவாத வலர ஹாவஸம்வாதாதிகா வஹிராயுக்த| நஹிவிம்பாதயிக வரிஜாணகம் ப்ரதிவிம்பவஸ்யஸஹ வதீதிநமாகஹீயம்| மாயாப்ரஹ்மவிநாத்ரு ப்ரதிவிம்பவார: கிம்கவநாதவார:| வ்யாத ரேவஹிஹஜத்ரதரணஜஹ்ம் தஜாதவஹ்ஷாயாவஜஜ்ஜ தயாவ்யஜாணாத்ரஶ்யதைவ॥ ௧௬| ஶ்ருதாஜ்ஜதி| கஹ்யவந: கஹ்யஜமிதி॥௧௭॥ யெநேதி| ஜ்ராணீகவாஹ:॥௧௯॥ கூவாதஜதி| கூவாதைஜமெ॥௨௧॥ ததாவெதி| ராஜகாயவ வீதாநேஷணம் தஜெவாயஜ: வ்யயோஜநம் தஸ்யவிஜயெஶாஹாய | தஜேதஹமிதமநஜ்ஜு ஜநிவதவநாயெத்யஜ:॥

ராமாநுஜீயம்

ஶ்ருதஶப்தேந ஸ்வஸ்திதாஷ்டதே வநஶப்தேநஸமாஹ்யதா|வநம்நிரம்தர வமாஹ்யஜித்யஜர:| நிஜஶாஹ்யவமாஹ்யவஜ்ஞிரிவெத்யஜ:॥௧௭॥ ததாவெதி| ஹிஷைவஜத்யெந வர்த்தஜேவவி ராஜகாய வ்யவ்ருத்தகவாஜ வமிஜ்யதெவஶாத்தெ ॥ ௮௪ ॥ ஸாஹாயத்தீதி| விவக்ஷதாம் வக்தரித்துதாம் வாஸிம்ஹீயவதாஜித்யஜ: | ஸவமாவெஶ்யாஹவிஷ்யாஜி ஸவநிஜாவாஶிஷ

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ஜெத்யஜ: வெமவஜஜ்ஹமிதஜித்யவிவா:॥௧௯॥ தஜிதி| ஶரீராணிகவயவா:॥௨௦॥ ஶ்ருதேதி ஶ்ருதாஹ்யவநராஜீவ க்ருஶ்ருதஶப்தேந வஷ்டிதாஷ்டதே| வநஶப்தேநஸமாஹ்யதாதயா வநிஜஶாஹ்யவமாஹ்ய வஜ்ஞிரித்யஜ: ॥௨௧॥ கூவாதஜதி ॥ கூவதக்ஷிவம்வரஜ்ஞ்யவி நிதீ

திலகவ்யாக்யா.

க்ஷேமஜாநிவராஹ:॥௧௫॥௧௬॥ ப்ராணிஹ்ருத்யாதள ஜநுநிமஜகாஷ்யத்ரம் தஜ்ஜுயாராய க்ஷஜவக்ருதோ ப்ராணீக்ருத:| கேஷேஷு தஜாவாதெந தெஹ்யாஜஜ்வஹ்யவணாஜிதி ஹ்ம வ: ॥௧௭ ॥கூவதக்த்யவிந்நித்யாவாதோ ஜமஜ: |வாணஜ்ஜரத்தாஜிமணகாநி ஜெவஜாஶாநி வ்யக்ஷைக்ஷநாரதோ யஶா தஶா பஹஜிவெதி ஶேஷ: ॥௧௮॥ கவிநாக்ருஷ்யஜமாணாநிமஹா வ்யாணி வகாஶிரே |ஜாரதெ நாக்ருஷ்யஜாணாநீவெதி ஶேஷ: ॥௧௯॥௨௦॥ தத்ரு வ்யவமெ ௨௧| தம் நஹிததாவெத்வநய: வாயர்: ஹிஷைவெ ஶ்ரமவநயநாயெதி ஹாவ: ॥௨௨॥௨௩॥ கவிவார விமதக்ஷ்ஜவீக்ஷ்ய நாமாதயவஸ்த்ரஷ்டவர: ॥௨௪॥ ஜக்ஷ்டாகஜக்ஜ வ்யவஸ்தாதக வ்யஜாநம் வக்தாரஜயமயதெ தயாஹமித:॥௨௫॥ விவக்ஷதாம்வாஸிம்ஹீயவக்ஷ்யாணிநாம்|

வாயுக்ஷா ரக்ஷாம்ஸி விஶ்வாயா: வஶா:॥அ௲॥ வ்ருக்ஷ்ய ஸவெகஷிஹம் ஸமஹஸா
விஶதக்ஷ்ய। தஸ்மிந் ப்ரவஶமாதுமெ ப்ரவஶாநெ ஹநமீதி॥அஎ॥ ஜக்ஷாகர்காஜ்ஶாநா
யீ விம்தயாஶாஸ ஸாமா:। ஸாஹாய்யம் வாநரெம்ஜுஸ்ய யதி நாஹம் ஹநமீத:॥அஅ॥
கரிஷ்யாமி ஹவிஷ்யாமி ஸவுவாவெஷ்யா விவக்ஷதாம்। அஹமிக்ஷ்வாகநாமெந ஸமரெண
விவஷித:॥அகூ॥ ஜக்ஷ்வாகஸமிவ்ராயம் நாவஸீதிதாமஹுதி। தயா ஶயா வியாதவ்யம்
விஶ்ரெத யயா கவி:॥கூ॥ ரெஷம் வ ஶயி விஶ்ராம்தஸ்வெநாதிவதிஷ்யதி। ஜதி
க்ருவா ஶதிம் ஸாயும் ஸஶ்ரூஹ்நஶாஹஸி॥கூக॥ ஹிரண்யநாஹ் ஶெநாகஶவாவ ஶிரி
ஸதஶ்।அவிஹாஸரஸம்வாநாம் வாதாஜதஜவாஸிநாம்॥கூஉ॥ஜெவராஜ்ஞா ஶிரிஶ்ரெஷ்ட

ப்ரரோவிதராஜியவ்யாக்யா.

அந்॥ நாமாவதி। ரக்ஷாம்ஸிதிக்ஷ்வாஶுக ரக்ஷவம்வாஸீதி॥அ௲॥ தஸ்மிந்நிதி। ஶாநாயீவஹா
ஶநாயீ ஸ்வபம்ஸாமரவாதிதிஹாவ:॥அஎ॥ ஸாஹாய்யமிதி। ஸவுவாவ்ய: வீவுவ்யகாரெ
ணநிஜ்ய:। விவக்ஷதாம்வக்தமிஷ்டதாம்॥அஅ॥கூ॥ ஜதீதி। ஹிரண்யநாஹம் ஹிரண்யஶ்ருங்கம்
நாஹிஶப்ராஹ்யயுக்ஷவாசீப்யமஜ வவுதஸ்யாயுக்ஷவெ। நாஸிரயுக்ஷகஸ்ஶயெ
ரிதிஜவு:॥கக॥ கவிதி। வரிவ: அஶுஜம்। வரிவொஶஞ்மெரஶுஜஜதிஜவு:॥கஉ॥ வரி
ராஜாநஜியம்

யொஹவிஷ்யாமீத்யயு:॥அஅ॥ அஹமிதி। நாவஸீதிதாமஹுதீதிவா:।அ௲। தயெதி। ரெஷம்
ஶாமுரெஷம்॥கூ॥ தமெதி। ஸாஹாய்யம் ஸஹாயகஶுஸஹகாரிகாமிதியாவத் ப்ராஹ்ம
ணாமிகாத் ஷ்யுத்। ஶஜக்ஷ்வாகவ: வஜ்ஞாஹி ஶஶ்ரஜிஹெதகாத் தவவரம் வஜ்ஞா

ஶ்ரீஶமஹாராதியீயவ்யாக்யா.

வாதொஶாமு:॥அ௲॥ தஸ்மிந்நிதி। ஸாமர: ஸமரஸாவாஸீ அதவாவஜக்ஷாக காஜ்ஶாநா
யீவஜாயீ॥அஎ॥ விம்தாவ்யகாரஜெவாஹ॥ ஸாஹாய்யமிதி॥ விவக்ஷதாம்வக்துமிஷ்டதாம்வா
ஶிம்த்ரியவதாமித்யயு:। ஸவுவாவ்ய: ஸவுநிஜாவாஸ்விஷயொ ஹவிஷ்யாமீத்யயு:॥அஅ॥ தயெ
தி। ரெஷம்ஶாமுரெஷம்॥கூ॥ ஜதீதி। ஹிரண்யநாஹம் ஹிரண்யப்ரயாநம் ஹிரண்யமயமித்ய
யு:॥ நாஹி: ப்ரயாநெக ஸ்கயுமிதிவிஶ்வ:॥கக॥ கவிதி। வரிவஸ்ஸ்நிவெரிதஶ் ஶுயாயவி
ரெஷிதெவந ஸந்நிவெரித: அநெநவக்ஷ்வெஹயாஶ்ஶுரூ ப்ரவெஶாநஜாரம்। வாதாஜ

திலகவ்யாக்யா.

வுவாவ்ய: ஸவும்வாவ்யம்நிஜா யஸ்மிம்ஸ்காஜ்ஶொ ஹவிஷ்யாமி ஸவுநிஜாஸ்வம் ஹவிஷ்யாமீ
த்யயு: ॥ அ௲ ॥ ஜக்ஷெவவிவ்யணொதி—அஹமிதி தத்ஸாதெஷொஉவஸாதிதாஶவஸத்யம்
ரஶமஜா நாஹுதி। ஸாமரெண விவயித ஜத்யக்ரா கஸ்மிஶ்: ஸமரவாதஸ்ய
வததம் வஜ ஜதி ஜ்ஞாயதெ॥அஎ॥ ரெஷம் ஶாமுரெஷம்॥அஅ॥ அஸ்வஸி ஸாஸ்வஸி ஹநம்
ஹிரண்யநாஹம் ஹிரண்யப்ரயாநம் । தந்நயமிதி யாவத் । நாஹி: ப்ரயாநெ கஸ்கயும்
மிதி॥ அகூ ॥ வரிவ ஜதி । வக்ஷ்வெஹயாஶ்ஶுரூப்ரவெஶாநந்நரம்வாதாஜஸ்ராக்ஷஸ
ரொயாயு ஆரநிரொயகவரிவவநெநாக: ஸ்ராவித ஜத்யயு:॥கூ॥ ஜ்ஞாதவீயு
ஶாம் ஜெவராஜெநெதி ரெஷ: । ஶஷாஶஸாராணாம் ॥கூக॥ ஶக்திஷெ । அஸ்க்தி ரெஷ:।
ஸ்ராதிஹிதவாதாஜஶவ ஶவ ஸந்ப்ரஜிஶக்ரா வயுஶாநம் ஸந்தெயுஶதிஷ ॥கூஉ॥ ஶவ
யுதி। தவொவரிவ்ருஜெஶம் ப்ராப்நொதி । தஸ்மாதிஶ்ராஶாய தஶக்திஷெதி வமெவுணா
ய: । ஶதஜஜரம் ‘ஹநமீஶாநராஶகாயுாயீ ஹீஶகஶுா வஶாவஜத: । ஶ்ருஶம் வ வஜவஶ
ஸ்ய ஸீக்ஷ்யாஶ்தாதாஶஹுஸி ॥’ ஜதி ப்ராவீந: வாஜ: வா:।அத்ர வஶாஷ்ஶத ஜத்யக
ரம் கெஷிஷ்ஶாகா: ப்ருக்ஷிஷ்த: வரொரிதி கதக: । யதொ ராஶகாயுாயீ யதஜ்ஶ்ரா

[illegible]

ஶ்ரீமஹாவிஷ்ணுஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீஸுதர்ஶநீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ருதப்ரகாஶிகா

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ஜாதௌ நார்தயித: பரிவர்ஜித:| ஸக்யம் ராமஸ்ய தே யாவத் ப்ரத்யபத்யத வாநர:॥௧௧௩॥
க்ருதே ச ப்ரதிகர்தவ்யே மைதிலீஸமாகமநாத் | ஸோऽயம் தஸ்ய ப்ரதிகாரார்தம் ஸ்வதர்ம
ஸமாகமநமிதி॥௧௧௪॥ ஸந்நிஹிதஸமயேந ஸமந்தாத் வாநராந் ப்ரேஷிதவாந் | திஶ: ஸர்வா: கபிராஜ:
ப்ரேஷயாமாஸ ஸீதாமார்கணார்தம்॥௧௧௫॥ யோஜநாநாம் ஶதம் பாரே கபிஶ்ரேஷ்ட: ஸமுத்ரம் து:|
தவ ஸர்வேஷு விஶ்ராந்தோ ப்ருத்யுத்ஸாஹதீதி॥௧௧௬॥ தத்ர லங்காம் ராவணபாலிதாம் ஸமுத்ரஸ்ய
மத்யே ஸ்திதாம் | தத்ராஸாத்ய ஸீதாம் த்ருஷ்ட்வா விஶ்ராந்தோ நாம ஸம்ஶ்லிஷ்டவாந்॥௧௧௭॥ ஸ்வதர்மஸமாகமஸ்
ஸம்பந்தஸ்ய கபிஶ்ரேஷ்ட ஸாமர்த்யம் மேதே | ப்ரத்யாகதஸ்ய ஸர்வேஷாம் ப்ரீதேஷாம் ஸமாகம
பரிக்ரஹ:॥௧௧௮॥ வைபவஞ்ச லங்காயா யேந லங்காயாம் ராவணாத்மஜ | தேஷாம் ஸர்வேஷாம்
ஸமீபே ஸ்வாமிநம் கபிகுஞ்ஜர ॥௧௧௯॥ அதிதி: ப்ரதிபூஜாமநு: ப்ராக்ருதோऽபி விஜா
நதா | யதா ஜிஜ்ஞாஸமாநேந கிம் ப்ரதிஸம்ஶ்ரயோ ஸமாநு॥௧௨௦॥ ஸ்வாமிநி தேவபாரி
ஷத்யம் ராமபக்தஸ்ய ஸமாகத:| ப்ரத்யக்ஷேணைவ வேதேந ஸம்ப்ரயோக கபிகுஞ்ஜர॥௧௨௧॥
பரிஜிதே ஸ்வயம்வரே பரிஜாதம் ப்ராயோதி ராமஜ:| தஸ்யாத்ரம் பரிஜநீயோ ஸம்ப்ர
ணாமாபூர்வ காரணம்॥௧௨௨॥ பரிபூர்ணம் க்ருதயத்நே தாத பவாநத: பக்ஷிணோऽத்
ஸவத்ர | தேஜஸ்விஜந்ஹவிப்ரஸஞ்சா ஸமாகாரதிர்வேதிந:॥௧௨௩॥ ததஸ்தேஷு ப்ரயாதேஷு
தேவஸாக்ஷிஸமக்ஷம் | ஹநிதாநி ச ஸம்யக் ஜஜ்ஞேஷாம் பதநஸமாகயா॥௧௨௪॥ தத:
க்ருதஜ்ஞஸமஸ்தாக்ஷ: பவநதாநாம் ஶதக்ருத்ய: | பக்ஷிராஜஸ்ய வஜ்ரேண தத்ர தத்ர

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

தகவ்யாபார: ॥ ௧௧௩॥ க்ருதஜ்ஞதி | க்ருதே உபகாரே ப்ரதிகாரார்தம் ஸ்வதர்மதிய்ய காரணா
பேக்ஷித்வாத் ஸமாகமந இஹாபூர்தீதி | ஸ்வயம் தத்ருஶதிர்ய பரிக்ரஹணவாஸ்ய ஸம்ஶாநஶித்ய
யபூ:॥௧௧௪॥ வேதநாப்ரகாரஸமா| யோஜநாநாமிதி | ப்ருத்யுத்ஸாஹதீதி ப்ரவேஶிதஜதிவி
வேபுணாநய:॥௧௧௫॥ தஜ்ஜதி| தஸ்ய ப்ரவிஶ்ய கந்தகாரஹாம:| ஸமுத்ராபாத: தத்ஸ்வாஸ:॥௧௧௭॥

ராமாநுஜீயம்.

ஶதம் ச பரிஸர்ஜ்யது: ஸமாவதிதந்த்ரபக்ராந்த: தவஸாநேஷு விஶ்ராந்த: ஶேஷாஸமா
ஶேஷா ப்ருத்யுத்ஸாஹதீதி ஸந்நிஹிதஸமயம் அநேநஸமயேந பஹுமாநாத் ப்ரவேஶித:|
அத: கபிராஜப்ரமுகாம் திஶ: ஸர்வா விஶ்ருத்ய ஶத்ருதாஶித்யநய:॥௧௧௫॥ ஹநுமத: பரிஜ்ஞாதஸ்வ
மேகஞ்சாரம் அதிபூயதி ஸ்வலோகஸ்வதி | ஸம்பந்த: அதிப்ருதியிஸ்த்ராவருக்ஷண: ஸமாகம
பரிக்ரஹ: பரிக்ரஹ்யதஜதிபரிக்ரஹ:ஸமாகமாநாம்ஸதாம்பரிக்ரஹ: ஸமாகம

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ந காயஸநேஸோऽபிக்ருதிர்வ்யேத॥௧௧௩॥ க்ருதேபேதி | க்ருதே உபகாரே ஸோऽயமர்தயித:
தப்ரதிகாராய தவோபகாரஸ்ய ப்ரத்யுபகாராய ஸ்வத: ஸமாநஸமாக்திஸ்வதகா
ஶாஸ் ஸ்வஸ்வீகாரபரிவாரம் ப்ராதும்யோஹேயோவதீத்யய:॥௧௧௪॥ ஸந்நிஹிதஶித்ரு
திஶோ கஞ்சய ஏகம் வாக்யம்॥ ஜேஷகவி: யோஜநாநாம் ஶதம் ஸமாவுத்த: ஸமாவுதிதா ஸ
பக்ராந்த: ஶேஷாஸமாபுஶேஷம் ப்ருத்யுத்ஸாஹதீதி ॥ ஸந்நிஹிதஸமயேந ஸமாகமேணாஹம் பஹு
மாநாத் ப்ரவேஶித:| அத: கபிராஜப்ரமுகஸ்திஶ: ஸமவிஶ்ருத்யஶத்ருதாஶித்யநய: ॥௧௧௫॥ த
திதி| தஸ்ய ப்ரவிஶ்ய॥௧௧௭॥ ஸ்வலோகதிதி | ஸமாகமபரிக்ரஹ: ஸமாகமேநவாயநா

திலகவ்யாக்யா.

தியோஜநா ॥௧௧௨॥ விவக்ஷிதப்ராஶஸ்த்யோபோஹ—த்வம் ஹீதி ॥௧௧௩॥ ஹநுமத்ஸார கஸார
தவர்ஜாயாம் காரணாந்தரஸ்வ்யாஹ—ஶ்ருணு வரவீதி ॥௧௧௪ ॥௧௧௭॥ க்ஷிப்ரம் க்ருகாஶத
திபே: ரு௧௮॥௧௧௯॥ தத உக்தகாரணாதேவ ஸம்பந்த: பரிஜாப்ரயோஜக: ஸ்வரக்ஷக

ஸஹஸ்ரஶ:॥௧௨௫॥ ஸதாசாரரத: ஶ்ரோதா ஸஜ்ஜனோ வ்ருத்திதேவதாத் । ததோऽஹம் ஸஹ ஸா க்ஷிப்ரம் ஸ்வஸ்தி மஹாத்மனா ॥௧௨௬॥ ஶ்ருணோது ஸுவர்ணதோயே ச ப்ரக்ஷிப்த: ஸ்வதோத்தம் । பாபக்ஷயஸமஸ்தஸ்ய தவ விஸ்தாரிதக்ஷித:॥ ததோऽஹம் [illegible] யாஜ்ஞிகானாம் ஶாஸ்த்ரா ஹி மம ஶாஸ்த்ர: । ஶ்ரவ்யா தேஷாம் ஸம்பந்த: கவிஶார்தூல மஹாமுனே:॥௧௨௮॥ அஸ்மின்னேவம் படேத காயேத் ஸாமான்யஸ்ய மஹேஶ்வ ச । ப்ரீதிம் ப்ரீதமனா: கர்தும் ஸ்வதஸ்யைவ மஹாகவே॥௧௨௯॥ ஶ்ரவம் ஶோக்ஷய பாவஜ்ஞம் ச ப்ரஹ்மாண கவிஸத்தம । ப்ரீதிம் ச ஸம்மதன்யஸ்ய ப்ரீதோऽஸ்மி தவ தேஶநாஸ॥௧௩௦॥ ஸர்வஸ்ஸ: கவிஶ்ரேஷ்டோ நமோ த்ஸஸ்ஸூர்வீச। ப்ரீதோऽஸ்மி க்ருதஸாந்நித்யம் ஸந்ந்யாஸேஷாऽவநீயதாம்॥௧௩௧॥ ஸ்வரதே காயத் காலோ ஹி ஸுமஹாஸ்வாப்திவதந்தே । ப்ரதிஜ்ஞா ச ஸயா த்த்தா ந ஸ்தாதவ்யாமஹாத்மனே॥

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

அஸ்மாகமிதி । ப்ராப்தஜதிஸம்பந்தவிஶேஷணம் ஸஹாமுனானாம் பரிக்ரஹோயஸ்ய ஸதயா ॥௧௨௫॥௧௨௬॥ ஸாம்பந்தம் விப்ருணோதி । பரிபக்ஷிதாதிநா ॥ பக்ஷிணோபேக்ஷவஸ்: ஹிவோதபரிணெ॥௧௨௭॥ அஸ்மிந்நிதி । ஸமஸ்த:ஸமஸ்தபக்ஷ: மஹாஸமஸ்தபக்ஷஸ்ய யதாஹ வாஶிதயா அஸ்ரக்ஷிதோऽஸ்மீத்யர்த:॥௧௨௮ ॥௧௩௦॥ ப்ரீதோऽஸ்மீதி। க்ருதஸாந்நித்யம் தவதேஶ நாதிநேதிஹாவ: । ஸந்ந்யாஸோவ: ஸஸ்க்ருதாபஜ்ஞாநப்ருஹ்தேதி கோவோநிரஸ்யதாஶித்யர்த:। காயத்காலு: ஸ்வரதேஶிவ்ரம்மஹேதி ஶாம்ப்ரோயதி அஹஸ்தாவ்ருதிவதந்தே அத்ர விளம்ப: க்ரியதேசேதிதஸஹோதிவதந்தஜத்யர்த: । ஜ்ஞ ஸஸ்ரோ அஸ்நோஸயோ ஸயாந ராஸாநர்ஜியதா

பரிக்ரஹ:॥௧௨௮॥ அதியிரிதி। ஸ்வாதப்ரஶோஸஹாநிதிவாஶ:॥௧௩௦॥ கிம்வாதி யோஸ்கவபஜ்ஞா யாம்காக்யாயமுஸிஜிவஶ்வாயோரவிப்ரத்யவகாரஸிஷ்ஷ்யாஷித்யாஹஸம்ஸ்த்யாஷிநா॥௧௩௧ ஶ்ருஶிதி।ஶோக்ஷயஶம்வஶோக்ஷநிரஸநஜதிவளராஷிகோயாத்ரு:॥௧௩௦॥ஸ்வரதேகாயத்காலு ஜதி। காயத்கரணயோக்ய: காலு: காயத்காலு: ஸ்வரதேஸ்வரயதி। அஹஸ்தாவ்ருதிவதந்தே லோகாஜீவப்ரவேஶயோக்யஸஹஸ்தாதிவதந்தே। ப்ரதிஜ்ஞாவேதியதாராவபநிஸ்மஸ்கஶஸ்ஸ ஸநவிக்ரஸ:। மஹேத்த்தமுசஸ்மஷிஷ்யாஷிலும்காம்ராவணவாலுதாஶித்ப்ரதிஜ்ஞாதத்தா தஸ்மாஷிஹாம்

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

பரிக்ருஹ்யதஜதிதயா॥௧௨௫॥ அதியிரிதி। ஸ்வாதப்ரஶோ ஸஹாநிதிவாஶ: ॥௧௨௮॥ அஸ்மிந்நிதி। ஸவம்மதேப்ராவேஸதி காயேத்ஸவகார ரபவகாயேத்ப்ரீதிம்கர்தும்ஸமர்துமஹி பஜ்ஞா ஸ்வீகாரேணேதிஹாவ:॥௧௩௦॥ ப்ரீதஜதி। ஸந்ந்யா: பஜ்ஞாநம்ஸ்வீகார நிபம்யநம்தைந்யம் ஸ்வ கவ்யாக்யா.

த்ரபவ: ॥௧௨௦॥ அஸ்மிந்நாயேத் ப்ரத்யவகாரரபவே। ஸவம்மதே ஸதி விராதவே ஸதி । ஸயா ஸஸ்ரேண வேதி ஶேஷ: । தவ பஜ்ஞாஸ்வீகாரேண தயோ: ப்ரீதிம் கர்தும் ஸமர்துமஹி॥௧௨௨॥ ஶாந்யஸ்ய வாயஸம்பந்தாத்தவ பஜ்ஞ்யஸ்ய ஸஸ ப்ரீதிம் கர்விதுதி ஶேஷ:॥௧௨௨॥ ஸந்ந்ய: பஜ்ஞாநஸ்வீகாரஜம் தைந்யம் ॥௧௨௩॥௧௨௪॥ ஶோகஶாகஸ்ய ஸ்ரஷ்டா । ப்ராஹஸந்நிவே தி । ஸததாவத்தவதேநஸி ஶ்ருஶாரோஸ்ய ப்ரயாயம் ப்ரயாவ ஸதயோரிதி ப்ராஹ ராவ:॥ ௧௨௫॥ உபபந்நாஸிஸத்தாஶு யாஞ்ஞாஸி ॥௧௨௬॥ அயோத்யாயத்ர தேஶே ஸஜ்ஜதஸ்தோऽஸி ஸஹஸ்யாம் । விதாந: பஶாநம் வாயாஶாமாம் ॥௧௨௭॥ ஸப்ய உத்ஸ்யாம் ததோऽஸி பஹம் ஸ்யாம் ஶிரிஸ்ய:ப்ரதேஶவதிமநஸவஜேநயநு ॥௧௨௮॥ தஜ்ஜிதீயம் கஸ்யாவிஸ்ஸ்யைவ பா நரதாத்யஸ்யாம் வதநரபவம் கஸ்ய ॥௧௨௯॥ ததாஸ்யா தேஶநாகஸ்யாமமநஸ்யா வா । தஸ்ய நாஜநஸ்ய காஜநஸயஸ்ய பாநாலஸ்ய ஶோலநஸய்யஸ்ய தேஶநாகஸ்ய கஸ்யணா ஜஸ்ர

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

सत्क्रियां कुर्वता तस्य तोषितोऽस्मि दृढं त्वया ॥१४२॥ ततः प्रहर्षमगमद्विपुलं पर्वतोत्तमः । देवतानां पतिं दृष्ट्वा परितुष्टं शतक्रतुम् ॥१४३॥ स वै दत्तवरः शैलो बभूवावस्थितस्तदा । हनूमांश्च मुहूर्तेन व्यतिचक्राम सागरम् ॥१४४॥ ततो देवाः सगन्धर्वाः सिद्धाश्च परमर्षयः । अब्रुवन् सूर्यसङ्काशां सुरसां नागमातरम् ॥१४५॥ अयं वातात्मजः श्रीमान् प्लवते सागरोपरि । हनूमान्नाम तस्य त्वं मुहूर्तं विघ्नमाचर ॥१४६॥ राक्षसं रूपमास्थाय सुघोरं पर्वतोपमम् । दंष्ट्राकरालं पिङ्गाक्षं वक्त्रं कृत्वा नभःस्पृशम् ॥१४७॥ बलमिच्छामहे ज्ञातुं भूयश्चास्य पराक्रमम् । त्वां विजेष्यत्युपायेन विषादं वा गमिष्यति ॥१४८॥ एवमुक्ता तु सा देवी दैवतैरभिसत्कृता । समुद्रमध्ये सुरसा बिभ्रती राक्षसं वपुः ॥१४९॥ विकृतं च विरूपं च सर्वस्य च भयावहम् । प्लवमानं हनूमन्तमावृत्येदमुवाच ह ॥१५०॥ मम भक्षः प्रदिष्टस्त्वमीश्वरैर्वानरर्षभ । अहं त्वां भक्षयिष्यामि प्रविशेदं ममाननम् ॥१५१॥ एवमुक्तः सुरसया प्राञ्जलिर्वानरर्षभः । प्रहृष्टवदनः श्रीमानिदं वचनमब्रवीत् ॥१५२॥ रामो दाशरथिर्नाम प्रविष्टो दण्डकावनम् । लक्ष्मणेन सह भ्रात्रा वैदेह्या चापि भार्यया ॥१५३॥ अन्यकार्यविषक्तस्य बद्धवैरस्य राक्षसैः । तस्य

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

तीत्यर्थः ॥१४३॥१५१॥ अन्येति । अन्यकार्यविषक्तस्य [illegible]

रामानुजीयम्.

[illegible]

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

[illegible] ॥१४३॥ हनूमानिति । [illegible] ॥१४७॥ [illegible] । विषादं [illegible] ॥१५०॥ [illegible] ॥१५१॥

तिलकव्याख्या

च पराक्रमं च ज्ञातुमिच्छामहे । तदेव विवृणोति—त्वामिति ॥१४०॥१४८॥ 'सर्वस्य च भयावहम्' इति [illegible] ॥१४९॥ [illegible] ॥१५०॥ [illegible] ॥१५१॥ [illegible] ॥१५२॥ [illegible] ॥१५३॥

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑌮𑍍.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

தெருநாம் கஶ்சிதேஷ வரோ ஜஜ||கரு௧|| தம் ப்ருயாஞம் ஸாமுத்ரீக்ஷ்யஸாமரஸா வாக்யஜ்யே
வீசு| ஸூஜ் ஜிஜ்ஞாஸஸா டிச வெவெ நா மஜாதா ஹரிரஜத:||ப்ருவிஶ்ய வதம் ஜெஜது மஜு
வ்ய வாநரொத்ஜ | வா வஷ வாமா ஜுதொ ஜஜ ய:ரொத்தி ஸாக்ஷா || வ்யாதாய வக்த்ரம்
விவாஹம் ஷ்டிதா ஸாஜாமாதெ: வாமா:| ஸுவஜக்ஷஸாமரயா • க்ருஷொவாநரவமம்வவ:||
ஸுப்ரவீசு காமா லெவெ வக்த்ரம் யெந ஜாம் விஷஹிஷ்யெஸு| ஜுத்யந்நா ஸாமரஸாம் க்ருஷொ
தமயொஜநஜாயத:|| தமயொஜநவிஸ்தாரொ ஹநுமாந்ஸமபவத்| தம் த்ருஷ்ட்வா ஸுரஸா
காமம் தமயொஜநாயதம்|| வகாம ஸாமரஸாவாஸ்ய விம்ஶத்யொஜநாயதம் | ஹநூமாம
ஸ்து தத: க்ருத்தஸ்த்ரிம்ஶத்யொஜநாயத:|| வகாம ஸாமரஸா வக்த்ரம் வதுர்விம்ஶந்மதொ்ஃபித்ம்|
பஹவ ஹநுமாந் வீர: பஞ்சாஶத்யொஜநொச்ஸித:|| வகாம ஸாமரஸா வக்த்ரம் ஷஷ்டியொ
ஜநாயதம் | ததைவ ஹநுமாந் வீர: ஸப்ததீயொஜநொச்ஸித:|| வகாம ஸாமரஸா வக்த்ரம்
மசீதியொஜநொச்ஸிதம் | ஹநுமாநவலப்ரக்யொ நவதீயொஜநொச்ஸித:|| வகாம ஸாமர
ஸா வக்த்ரம் ஶதயொஜநாயதம்| தத்த்ருஷ்ட்வா வ்யாதிதம் த்வாஸ்யம் வாயுபுத்ர: ஸுபுத்திமாந்|
(தீவ்யுஜிஹ்வம் ஸாமரயா ஸுவொரம் நரகொவமம்)ஸுஸம்க்ஷிப்யாத்மந: காயம் பபூவ
வாங்குஷ்டமாத்ரக:||கரு௫|| ஸொஃபிபத்யாஶு தத்வக்த்ரம் நிஷ்பத்ய வ ஜவாவய:| அந்தரிக்ஷே
ஸ்தித:ஶ்ரீமாநிதம் வசநமப்ரவீசு||கரு௬||ப்ரவிஷ்டொஃஸ்மி ஹி தெ வக்த்ரம் தாக்ஷாயணி நமொஃ

ஶ்ரீமந்விநோதராஜீயவ்யாக்யா.

விவாஹம்வாக்த்ரம் ஷ்டிதா ஸாஜாமாதெ:வாமா:ஸுவஜக்ஷஸாமரயா க்ருஷொவாநரவாமம
வ:|| ஸுப்ரவீத்காமாலெவெவக்த்ரம்யெந ஜாம்விஷஹிஷ்யெஸு|| ஜுத்யந்நா ஸாமரஸாம்க்ருஷொ தம
யொஜநஜாயத:| தமயொஜநவிஸ்தாரொ பஹவஹநுமாந்ஸமபவத்|| தம்த்ருஷ்ட்வா ஸுரஸாகாமம்
தமயொஜநாயதம் | வகாமஸாமரஸா வாஸ்ய விம்ஶத்யொஜநாயதம்|ஹநூமாம்ஸ்துதத:
க்ருத்தஸ்த்ரிம்ஶத்யொஜநாயத: || வகாமஸாமரஸாவக்த்ரம் வதுர்விம்ஶத்மதொஃபித்ம் || ப
ஹவஹநுமாந்வீர: பஞ்சாஶத்யொஜநொச்ஸ்ரித: | வகாமஸாமரஸாவக்த்ரம் ஷஷ்டியொ
ஜநாயதம் || ததைவஹநுமாந்வீர ஸப்ததீயொஜநொச்ஸ்ரித: | வகாமஸாமரஸாவக்த்ரம்
மசீதியொஜநொச்ஸ்ரிதம்|| ஹநுமாநவலப்ரக்யொ நவதீயொஜநொச்ஸ்ரித: | வகாமஸாமர
ஸாவக்த்ரம் ஶதயொஜநாயதமிதி||கரு௧|| ப்ருக்ருதம்விதிவ்யெதெ| தத்த்ருஷ்ட்வா வ்யாதிதம் த்வா
ஸ்யம் வாயுபுத்ர: ஸுபுத்திமாந் | ஸுஸம்க்ஷிப்யாத்மந: காயம்பபூவாங்குஷ்டமாத்ரக:|
கரு௫|| கரு௬||ப்ரவிஷ்டொஃஸ்மீதி| தக்ஷஸ்யாபத்யம் தாக்ஷாயணீ தஸ்யா ஸம்பொதநம்வாப்ருதா
மாஜாநாஜீய:.

வ்யாதிதாஸ்யத்வம் ஜுமா மஜஸாஷ்டி| ஸ்திதிரெவ ஶ்ரீதம்வக்த்ரம் ஸம்க்ஷிப்ய ப்ரவிஶ்ய
ஶ்யநிமஜ்ஜுஜயம் ஸஹீநஜஜய ஜிஜ்ஞாநயொமாசு ஸாமாதிதிவிஶெஷணம்கரு௫||
ப்ரவிஷ்டொஃஸ்மீதி| தாக்ஷாயணீ தக்ஷவாதாசு ஸவாம்ப்ருதாகஸு நாமஜெயெஹநும்த
ஶ்ரிஶ்ய ஸ்வீயம் தாக்ஷாயணீ ஸம்பவிதயெவகஜிதஜிதவ்ய தவ்ய ஸத்ய| வாஸீசும் தவ

ஶ்ரீமதுஹாஸதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

நம்ஶ்ரவாவிஜிமஜிஷம் தம்ப்ரத்யாஹ ||தஜிதி||ஸுவஜிதி|| விஷஹிஷ்யெஸ ஸுஹிஹவிஷ்யஸிமம்

கிரணவ்யாக்யா.

திஷம்தாநெ, ஶதஸுவநதி:| ஸத்யுஶ்ருஸீசு ஸத்யொஜாதஜஜத்யம்பு: | வஜநப்ருவெஶா ஃபிவ
வாத்துஸ்ய||கரு௫||கரு௬|| ஸுமஸா நாம ஸுஹாதி—ஸுமஜுஸிஜெஜாதிமாயவெண ஸுவிஜ்ஞா

வாதெ | மஜிஷ்யெ யத்ரு வெவெஷெஷ் ஷதூ வாஷீஅரம் தவ||கசுா|| தும் ஈுஷ்ஷா வஷநா நூக்ஷம் வஜூ0 ஈாஷாஉவாதிவ | ஸஷவீதூவஷா ஷெஷீ ஷெவ ஈவெண வாநர||

கசுத|| ஸயவுஸிஷெ ஷாஶிஶ்ரஷ ஹஷ ஷளூ யஸாஷவ | ஷ ஊாநயஷவெஷெஷீம ஈாவவெண உஷாதூநா || கசுஉ || த்தூதீயம் ஷநாஉஷெதா ஈுஷ்ஷா கஉபஷாதூஷ்ஷ|

ஷாயா ஷாயதி லஷ்தாநி ஒருஶம்ஷாஷ்ஷா ஷஶிஷ || சகுரு || ஷ ஷாமாஈநாயஷுஉ ஷெது வா௱ணாரியஷ | ஜமாஉகாஶஉாவிஶ வெமெந மாஷொவஉ||கசுச|| ஷெவிதெ

வாஶியாஈாஷி வதமெ்ஷ நிஷெவிதெ | வஶிதெ கெஶிகா வாயெபமொஈாவதநி ஷெவிதெ||கசுந|| ஷிஷஷ௱ஜாஶாஈபுஜுவதமொர மவாஷமென | விஊமெஷம்வத

ஜிஷு விஉமெஷ்ஷூஉஜாகூதெ||கசுகு|| வஜ்ராஶநிஷஉாவாமெதெ வாவகெஈாவஶொஷிதெ| கூதவாமெணூபஷாஷாமெஷமுஜிஷஈுஜாகூதெ||கசுள|| வஷதா ஷவஉதூயபு ஷெ

ஸ்ரீமொவிநாஜியவ்யாவ்யா.

கயநஷஉயெதயெவ கஷிதஜிதூ நாவாராகூஷெ||கசுக||கசுரு||ஆகாஶமஉநதிஷாஷா கிதூஉஷயபு கஷாபாதாகாஶவ்ஷாஷொவா வஷாவ்ஷெ | வெவிதஊதூாதிநா ஶ்ஷாகவஷ கெந || கெஶிகாவாயெபு கெஶிகொமமவிமெஷ தராவாயெபு விஷ்யாஶவிஶ

ஷெஶிதுயபு | வஜ்ராஶநிஷஉாவாமெதெ வாவகெ வஜ்ராஶநிஷஉாவாமெதஷெபுதா ஷிஜபாமெதெ வாவகெ| ஷாவூவஷாதாஷெவெ ஷ்யாஷ்ஷவஷநாயபுமதெந ஜிதுஷா ஈாஉாநஜியஷ

கவராஷம் ஒருகிஶ்நிமபுஉநாக ஷ்ஷணாரகிதாவஈஷதூ குவீஜிதூயபு | வஶஶவஷ நவம்ஷககவஉாஷபு||கநா|| ஸயெபுகி| ஷஉாநயஷஷமஉய||கசுஉ|| ஷெவிதஜகி| கெஶி காவாயெபு கெஶிகா ஈாமவிஶெஷ தராவாயெபு| தஷாவஈாஒருஹுஶிதூயபு|

ஷெஈாவத நிஷெவிதெ வெஈாவதஜிதி ஜீஜாஜீவபு ஜிஒய நஈாஷுதெ | தெநநிஷெவி தெயகூஜுாயயாஷிதூயநாஷ்ஷீவபுஷூஜாஶொஷிது | வெஈாவதம் வஷிஷூதூஷா அஜுாவவஜுதிவெஜயஞீ | வஜ்ராஶநிஷஉாவாமெதெ வஜ்ராஶஷ்ஷஉ கஷூகுவாத

ஸ்ரீஉஷெஶ்ஷாஈதீயீயவ்யாவ்யா.

ஷிஷ்வீதூயபு தஜுஷெ்தி|| ஷாஈவயாவ்யாஜிதஉாஷ||கசுக|| ஸயெபுகி | ஷஉாநயஷம் யொஜய||கசுஉ|| தஜிதி| தூதீயம்கஉபஷாஈஷாவக் தூாநிஷ்கூஉண||கசுச||ஷெவிதஜகி| கெஶிகாவாயெபு கெஶிகாவூதூாஜிதராவாயெபுஷம்வாஈாஒருஹுதிஷி| வெஈாவ தநிஷெவிதெ வெஈாவதஜிதிஜீஜாஜீவபு ஜிஒயநாஈாஷுதெ | வஜ்ராஶநிஷஉாவாமெதெ வஜ்ராஶஷெ வஉஷஜுஷுவாதெ ஷிவாதொZயெஷாம்தெ வாவகெ| ஆகாஶஷ

திஜகவ்யாவ்யா.

ஷிதவ்யூதாஜெந ஷஉாநயஷம்மஉய||கசுo|| ததூதீயஷாஈஷாவக் தூாநிஷ்உணஷஷ|| கசுக||கசுஉ|| வாஶியாஈாஷெவிதகாஜிவிஶெஷணகெ வதூஷயபுவயெ ஜமாஜெதூநய ஷகொநஷஷ்ஷதிதஜெந | வதமெ வக்ஷிஷி கெஶிகா மாநுதூவிஷ்ா | தராவா யெபுஷம்வாஈாஒருஹுதிமஷெவெஷ்ஷுிதெ ஷெவிதெ | வெஈாவதம் ஜீஜாஜீவபுஷிஜூய நாஶிதிதீயபு | மஜவிஶெஷஜதூஜெ ||கநரு|| வதமொஈமா வக்ஷிஷவஈா||கசுச|| வ ஜ்ராஶநிஷஉஷஷெபுஷஅஜுாணஷமொ வாவகெ வஷாஜிஷிஶிவ ஷமுஜிஷஈயிஷ ஷஉா ாமெ ஜகிவாமெ தாஷூதஷ்ஷ ஆவொதொZஷிவாதொ யெஷாம்தெஶிதூயபு கசு ஜிதூஷாநாநா வஷாஜிஷிநொZயஉஜிஶிதூஷாநா||கசுகு|| விஷவிஶாஶயெ விஶ ஷ முஜிஷ வபுராஜ||கசுo|| ஷெவராஜாநாம்மஜா வும்ஷஶிகாஉய| ஜிதாமெZவகாஶாவ

വിതേ ചിത്രഭാനുനാ । ഗ്രഹനക്ഷത്രചന്ദ്രാർക്കതാരാഗണവിഭൂഷിതേ॥൧൬൮॥ മഹ
ർഷിഗണഗന്ധർവ്വനാഗയക്ഷസമാകുലേ । വിവിക്തേ വിമലേ വിശ്വേ വിശ്വാവസുനിഷേവിതേ॥
൧൬൯॥ ദേവരാജഗജാക്രാന്തേ ചന്ദ്രസൂര്യപഥേ ശിവേ । വിതാനേ ജീവലോകസ്യ വിത
തേ ബ്രഹ്മനിർമ്മിതേ॥൧൭൦॥ ബഹുശസ്സേവിതേ വീരൈർവ്വിദ്യാധരഗണൈർവ്വരൈഃ।ജഗാമ
വായുമാർഗ്ഗേ തു ഗരുത്മാനിവ മാരുതിഃ॥൧൭൧॥ പ്രദൃശ്യമാനസ്സർവ്വത്ര ഹനൂമാൻ മാരു
താത്മജഃ । ഭേജേഽമ്ബരം നിരാലമ്ബം ലമ്ബപക്ഷ ഇവാദ്രിരാട്॥൧൭൨॥ പ്ലവമാനം തു
തം ദൃഷ്ട്വാ സിംഹികാ നാമ രാക്ഷസീ । മനസാ ചിന്തയാമാസ പ്രവൃദ്ധാ കാമരൂപിണീ॥
൧൭൩॥ അദ്യ ദീർഘസ്യ കാലസ്യ ഭവിഷ്യാമ്യഹമാശിതാ। ഇദം ഹി മേ മഹത്സത്ത്വം ചിരസ്യ
വശമാഗതം॥൧൭൪॥ ഇതി സഞ്ചിന്ത്യ മനസാ ഛായാമസ്യ സമാക്ഷിപത് । ഛായായാം ഗൃഹ്യ
മാണായാം ചിന്തയാമാസ വാനരഃ॥൧൭൫॥ സമാക്ഷിപ്തോഽസ്മി സഹസാ പങ്ഗുകൃതപ
രാക്രമഃ । പ്രതിലോമേന വാതേന മഹാനൗരിവ സാഗരേ ॥൧൭൬॥ തിര്യഗൂർദ്ധ്വമധശ്ചൈവ
വീക്ഷമാണസ്തതഃ കപിഃ। ദദർശ സ മഹത്സത്ത്വമുത്ഥിതം ലവണാംഭസി॥൧൭൭॥ തദ്ദൃ
ഷ്ട്വാ ചിന്തയാമാസ മാരുതിർവ്വികൃതാനനം । കപിരാജേന കഥിതം സത്ത്വമദ്ഭുതദർശനം॥
൧൭൮॥ ഛായാഗ്രാഹി മഹാവീര്യം തദിദം നാത്ര സംശയഃ। സ താം ബുദ്ധ്വാർത്ഥതത്ത്വേന
സിംഹികാം മതിമാൻ കപിഃ॥൧൭൯॥ വ്യവർദ്ധത മഹാകായഃ പ്രാവൃഷീവ വലാഹകഃ। തസ്യ

ശ്രീഗോവിന്ദരാജീയവ്യാഖ്യാ.

ഭാനുനാ വഹ്നിനാ വിശ്വേ വിശ്വസ്മിൻ വ്യാപകത്വാത് । ദേവരാജഗജാക്രാന്തേ ഐരാവത
ദിഗ്ഗജാക്രാന്തേ । വിതാനേ വിതാനതുല്യേ വിതത ഇതി വിതാനവിശേഷണം॥൧൭൦॥ അ
ദ്യേതി। ദീർഘസ്യ കാലസ്യ ദീർഘകാലേ ഗതേ സതി। അദ്യേത്യാശിതാ അശിതവതീ ഭവി
ഷ്യാമി॥൧൭൪॥ ഇതീതി । സമാക്ഷിപത് സമ്യഗ്ഗൃഹീതവതീ ॥൧൭൫॥ സമാക്ഷിപ്ത ഇതി। പങ്ഗുകൃതപ
രാക്രമഃ കുണ്ഠിതഗതിഃ । പ്രതിലോമേന പ്രതികൂലേന ॥൧൭൬॥ ഛായാഗ്രാഹീതി । തദിദംസാ

രാമാനുജീയം.

ജ്വലിതാഃ യേഷാം തൈഃ । വിവിക്ത ഇതി വിശ്വേ വിശതീതി വിശ്വഃ വ്യാപകത്വാത് । വിതാ
നേ ഉല്ലോചസദൃശേ ചന്ദ്രീവിതാനരൂപേണ ഉല്ലോചത്വാരോപഃ । വിദ്യാധരഗണൈർവ്വൃത
ത്വേന ജഗാമ വായുമാർഗ്ഗേ തു ഗരുത്മാനിവ മാരുതിരിതി വാക്യം । ഉപരിതനമന്ത
രാള ദേവജാതീയാനാം ഭോഗ്യലോകത്വം പ്രദർശയിതും । പ്രദൃശ്യമാന ഇതി
ഭാഗഃ ॥൧൭൧॥ തതഃ ഇതി । ചലിതാനാമപി സ്വാവസ്ഥാനസമയേ സന്നിധാനമതിസ്പഷ്ട
ത്വേ കിഞ്ചിത്സംബന്ധഃ സ്യാദിതി ഗ്രാഹ്യത്വം തതഃ ശക്യസ്യാസ്യ ചന്ദ്രമസോ നിവാരണാത് ശക്യോപി

ശ്രീമഹേശ്വരതീർത്ഥീയവ്യാഖ്യാ.

ഭോഗേന ചന്ദ്രാദിഗ്രഹസംബന്ധേന തത്പ്രാപ്യതയാ ഉപലക്ഷിതേ ചിത്രഭാനുസംബന്ധേ മഹാവഹ
തേതി വിവിക്ത ഇതി॥ വിശ്വേ വിശ്വവ്യാപകേ വിശ്വാവസുഃ ഗന്ധർവ്വരാജഃ॥൧൬൯॥ അദ്യേതി। ആശി
താഹം ഭക്ഷിതവതീ സമാക്ഷിപത് ജഗ്രാഹ॥൧൭൫॥ തസ്യേതി। പാതാളാംബരസന്ധിസ്ഥാ താദ

തിലകവ്യാഖ്യാ

രണവദ്രൂ, 'സാംഗവാ' ഇതിപാഠഃ ॥൧൬൮॥൧൭൦॥ ആശിതാ കൃതഭോജനാ ॥൧൭൪॥ സമാ
ക്ഷിപജ്ജഗ്രാഹ । ഛായാഗ്രഹണേന തദധിഷ്ഠിതസ്യ ഗ്രഹണം സ്ത്രീസ്വഭാവാത് ॥൧൭൫॥ പ
ങ്ഗുകൃതഃ ഖഞ്ജഗതി പരാക്രമോ യസ്യ ॥൧൭൬॥ മഹാനൗരിവ പങ്ഗുകൃതപരാക്രമ
ത്വേ മതിഃ പ്രതിലോമേന വാതേന ക്രിയതേ । മഹാനൌകാ പ്രതിലോമവാതേന ഖഞ്ജഗതി
കാ । യഥാ തേന യഥാവിപരീതഗതിവാരണായ പ്രതികൂലഗതിഃ ക്രിയതേ തഥാഹം
കേനചിത്ഖഞ്ജഗതിഃ കൃതഃ ॥൧൭൭॥ മഹാസത്ത്വം മഹാപ്രാണിനം ॥൧൭൮॥൧൭൯॥ ചലിത

ஸா காயஶாவீக்ஷ்ய வஜ்ராஞ்ஜநம் உஷாகவேத் ॥ கஅ ॥ வக்த்ரம் ஷ்ரஸாதயா ஸஹ பாதாஹதா ஸுஹஸ்த்ரஸ்ய | வநராஜீவ மஜ்ஜுஞ்ஜீ வாநரம் ஸஹதித்ரவஸ் ॥கஅக॥ ஸுதாதுர்த தஸ்ஸ்ஸ்ய விஷ்ரகம் ஸாஹமாணவ்ய | காயஶாஸ்த்ரம் வ பேயாவீ ஸஹராணி வ உஷாகவேத் ॥ கஅஉ ॥ ஸ தஸ்யா விஷ்ருதே வக்த்ரே ஷஜ்ஞவஸம்ஹநநஃ கவிஃ| ஸம்க்ஷிப்ய ஸாஹாமாத்மாநம் நிவாத உஷாவருஃ ॥கஅங ॥ ஸ்வேஷ்ய தஸ்யா நிஜ்ஜஙம் ஸுரஸாவஸ்ஸ்ஜசாரணாஃ| ரஸ்மரநம் யதா ஸம்ஹ்ராயாமி வவநுங்ணீ ராஹுணா ॥கஅச॥ ததஸ்தஸ்யா நகைர்வேலஸ்த்கேணக்ஷாதகராணி மஹாகபிஃ ॥கஅரு॥ தாம் தடு ஸ்ருஷ்ட்வா வ ஸ்ருத்வா வ ஸாக்ஷிணோத்நிவர்த்ய வ | ஸ கவிப்ரவரோ வேகாத்வ்யவர்தத புநர்ஹரிஃ ॥கஅசா॥ ஸ்ருதஸ்ருஙஸ்வாஹநஃ உதாவவாத விஶாராம் ஹரிஃ| தாம் ஹதாம் வாநரேணாஶு பதிதாம் வீக்ஷ்ய ஸிம்ஹிகாம் ॥கஅஎ॥ ஸூதாஷ்யாகாஶவாரீணி தஜவூஃ

ஸ்ரீமோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

யாஸ்யாமி கபிராஜேநகதிதம் நாத்ருவம்ஶயஉகியோஜநா ॥கஅ॥ வநராஜீவேதி| ஸுஹவிதிரவஸ் ஸஹ்ஸ்த்ரவஸ் ॥கஅக॥ ஸுதாதமேதி| காயஶாஸ்த்ரம்தேஹவ்யாஶாணம் ॥ கஅஉ ॥ ஸஉதி ஸாஹாவஸம்க்ஷிப்யஸ்ஹிகஷ்டராநாமாணம்ஸம்காவ்ய ॥கஅச॥ ததஉதி | ததஃகேநாரவேண | உதஸ்ஸாவாதவிக்ரஶஃகேநாவேமதாவரூமதிஃ ॥கஅரு॥ தாமிதி ஸ்ருஷ்ட்வாஶாராதேவஸுநேந | ஸ்ருத்வாசஸ்யநிபதநஜநநயாஷேஷ்யுநஸாக்ஷிணோத்நவாபவேந ॥ கஅசா ॥ ஸ்ருத ஶாஸநாஜீயஷ்.

யா நாகஸ் வலேவஶேவோத்வாதேத்யர்ஃ॥கஅரு॥ககஎ|ஸவாவிதி| வலேஶூர்தாயஸ்ஸ

ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்த்யவ்யாக்யா.

விவாரஸத்ரும் ॥கஅக॥ ஸுதாதமேதி | காயஶாஸ்த்ரம்ஶரீரஷ்ராணம் | ஸ்ஸ்ரீரகவமநவயர்த்ஜிதேத்யர்ஃ | உவநதயஸஹராணிஷ்ராணஸ்யாநாநிஸம்க்ஷிப்ய ॥கஅச॥ ததஉதி| உதஸ்ஸாவாதவிக்ரஃகேமாமஹநவஶாநமதிஃ ॥கஅரு॥ தாமிதி| ஸ்ருஷ்ட்வாஸலேக்ஷாநிதேந | ஸ்ருத்வாயேயேணஸாக்ஷிணோத்நகஎஸமேந| க்ஷிப்ரகாரிசேஷ்டிதேத்யர்ஃ| தஸ்யாஃஸம்ஹாரமேநவேணோத்நவா ॥கஅசா॥ ஸ்ருதேதி | ஸாவிம்ஹிகாஸ்ருதஸ்ருஙவிதாரிதஸ்ரூதயா|

திலகவ்யாக்யா.

கேவல ஸ்த்யாஸ்யஹணரலேவாயர்த்யா ॥கஅ॥ வாதாத்மஜஸ்ஸஸ்ரிஹம் வாதாத்மகாஶஶஸ்ஷமஸத்ரும் ॥கஅக॥கஅஉ॥ காயஶாஸ்த்ரம் ஸ்ஸ்ரீரகவம்நவயர்த்தம் ஶரீரஷ்ராணஜித்ய ஜதி தீர்த்ஃ| ஶாஸ்த்ரஶப்தோரஸ்ஸவாசீதி கதகஃ | ஸஹராணி வ ஶிஹநாயதம் ஸுதயேத்ய யஃ | தஸ்யா வக்த்ரே ஶூத்ரநம் ஸாஹாஃ ஸம்க்ஷிப்யாயிகம் ஸம்காவ்ய நிவாதேத்வநயஃ ॥கஅங॥கஅரு॥ உநஃஸாவாதவிக்ரஶோஶநோவேமதரூவேமஃ | த்ருஷ்ட்வா தேவாநா ஸ்ருஹணா | ஸ்ருஷ்ட்வா ஜதி வாலேஸலேக்ஷசஶநேநேத்யர்ஃ ஸ்ருத்வா ஸஹஜயேயேண ஸாக்ஷிணோத்ந காரிஷமிதகத்ரூவாதயேண வ தாம் நிவாத்ய நிஹத்ய வேமேந ருவாத ॥கஅசா॥ நந ஷ்யஶஷ்ரவ்யாக்வேமஸ்ய ஸாவஸாதிஹிஃ காஞ்சீஹாவே ஸதி கயம் வாநராகாஶமஶநம் தத்ராஹ— ஸ்ருதவாநயோரிவ ஸ்யீந ஸவதத்த்வஶநவிஷயோ யதஃ | வ்யசநம் ஸ்வாகாஶகாமவ்யாவிஶாத்ராய உமேநத்வவராயஉநநிதரஜநவ்யநாத ணாய வேத்யாஹஃ | ஸ்ருதஸ்ருங்கஸஸ்ருதயஶக்ஷணவ்யாணஸ்யாநா ஈதணவ விஶார வ்யாணாலேந்யாஸ்வி வவாத | ஈத்ருகவிரதே க்ஷ்யதே—தஸ்யாஸ்யஸ்யஹணஶதேத்ருண ஹக்ஷணாபிஶிக்தஶத்யாஃஸிம்ஹிகாயா நிவாதநே நிவாதநநித்தம்ராவணநாஶாய ஸ்வா த்ரலேவாரஶவஸ்வஸ்ஸலேவோ ஹநாஶாத்ஸ்ருஷ்டஃ ॥கஅஎ॥கஅஅ॥ உஹத்ஸ்ஸ்வம் உஷாவரூர

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ராமாநுஜீயம்.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶரீரம் ஸம்க்ஷிப்ய தந்மஹீதரமஸ்திதஹ் || ௧௯௬ || வாநர: ப்ரக்ருதிமாபேதே வீதமோஹ இவாத்மவாந் | தத்ரூபமதிஸம்க்ஷிப்ய ஹநூமாந் ப்ரக்ருதௌ ஸ்தித: ||௧௯௭|| த்ரீந் க்ரமாநிவ விக்ரம்ய பலிவீர்யஹரோ ஹரி: | ஸ சாரு நாநாவிதரூபதாரீ பரம் ஸமாஸாத்ய ஸமுத்ரதீரம் || ௧௯௮ || பரைரஶக்ய: ப்ரதிபந்நரூப: ஸமீக்ஷிதாத்மா ஸமவேக்ஷிதார்த: | ததஸ்ஸ லம்பஸ்ய கிரேஸ்ஸம்ருத்தே விசித்ரகூடே நிபபாத கூடே ||௧௯௯|| ஸகேதகோத்தாலகநாரிகேலே மஹாத்ரிகூடப்ரதிமோ மஹாத்மா | ததஸ்து ஸம்ப்ராப்ய ஸமுத்ரதீரம் ஸமீக்ஷ்ய லங்காம் கிரிவர்யமூர்த்நி ||௨௦௦|| கபிஸ்து தஸ்மிந்நிபபாத பர்வதே

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

தத இதி | வாநர: ப்ரக்ருதிமாபேதே வாநரநிஜாகாரம் ப்ராப்தவாந் || ௧௯௬ || உக்தம் ஶரீரஸங்க்ஷேபம் த்ருஷ்டாந்தாயுதமநுவததி | தத்ரூபமிதி ||௧௯௭|| ஸசாவிதி | ப்ரதிபந்நரூப: ப்ரதிபந்நஸ்வாபாவஶரீர: | அஹமிதி ஶேஷ: ஸமீக்ஷிதாத்மா ஸமீக்ஷிதஸ்வதேஹ: | ஸமவேக்ஷிதார்த: நிரூபிதகார்ய: பரைரப்ராப்யோऽபஸம்ஹார ஶ்லோகத்வயம்||௧௯௮|| தத இதி லம்பஸ்ய லம்பநாமகஸ்ய வ்ருத்தஸ்ய அபிஜ்ஞாதாத்மநஸ்த்வயா | விசித்ரகூடே விவிதாஶ்ரயஸமேதே || கூடஸ்ஸ்ருங்காம் வாஸங்க பாதுயோர்நிதிர்வபுண: | உத்தாலகா: ஶ்லேஷ்மாதகா: ||௧௯௯|| வ்யயமநப்ரமிஜாநிஹ்யாதி விஶேஷமநுவக்ஷ்யதயாநுவததி | ததஸ்த்விதி || ஸமுத்ரதீரம் தீரோபகாரகம் விபரீதம் பரிபூரிதம் விஹாய | வ்ருத்தஸம்வஜாதி: ||

ராமாநுஜீயம்

ணீயஸ்த்வம் ஸமுக்ஷாதிர்பவ: | பரை: ஸிம்ஹிகாதிபி: அஶக்ய: அப்ருஷ்ய: ஸ: பர: ஸமுத்ரதீரமாஸாத்ய ஸமீக்ஷிதாத்மா ஸமாலோகிதாதி ப்ராணஸ்வஶரீர: ஸமவேக்ஷிதார்த: ஸமாலோசிதகார்ய: | ப்ரதிபந்நரூப: அங்கீக்ருதநிஜஶரீர: அஹமிதி ஶேஷ: ||௧௯௮||
இதி ஶ்ரீராமாநுஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே ப்ரதமஸ்ஸர்க: ||

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

க்ஷாம் ||௧௯௫|| தத இதி | ப்ரக்ருதிம் நிஜாகாரம் வீதமோஹ: நிவ்ருத்தாவித்ய: ||௧௯௬|| உக்தம் ஶரீரஸங்க்ஷேபம் த்ருஷ்டாந்தகதநாயும் அநுவததி | தத்ரூபமிதி ||௧௯௭|| ஸசாவிதி | நாநாவிதரூபதாரீ பரை: ஶத்ருபி: அஶக்ய: அப்ருஷ்ய: | ஸமீக்ஷிதாத்மா ஸமாலோகிதப்ராணஸ்வஶரீர: | ஸமவேக்ஷிதார்த: ஸமாலோசிதாநந்தரகார்ய: ப்ரதிபந்நரூப: அங்கீக்ருதப்ரக்ருதிஸ்வதேஹ: அஹமிதி ஶேஷ: ||௧௯௮|| தத இதி || லம்பஸ்ய லம்பாக்யஸ்ய கிரே: விசித்ரகூடே விசித்ரா: கூடா: அவாந்தரஶிகராணி யஸ்மிந் தஸ்மிந் கூடே ஶ்ருங்கே

திலகவ்யாக்யா.

ஶ்ருங்கயுக்யாதிவ்ருக்ஷாதித்வயு: ||௧௯௬|| ப்ரக்ருதிம் நிஜாகாரம் | வீதமோஹோ வீதோ நஷ்டோ வாஸநாவஶாதாகத: காலாதிமோஹோ யஸ்ய ஸ: | ஆத்மவாந் ஜீவந்முக்தயோகீ | ப்ரக்ருதிம் | ஶமதமாதிநாத்யக்தஸுதாலக்ஷணஸ்வபாவஸித்தயு: ||௧௯௭|| அதிஸம்க்ஷிப்யாதிஸம்கோச்ய | த்ரீந் க்ரமாந் விக்ரம்ய ப்ரக்ஷிப்ய பலிவீர்யஸ்ய ஹரோ ஹரிரிவ ப்ரக்ருதௌ ஸ்தித: ||௧௯௮|| சாரு நாநாவிதரூபதாரீ நாநாவர்ணாகாரதாரீ | தத்ரைவ ஸ்பஷ்டம் | பரைரஶக்ய: ஸமுத்ரதீரஸமாஸந்நதுர்க்காதய: | ஸமீக்ஷிதாத்மா ஸமாலோகிதாதிப்ராணஸ்வஶரீர: | ஸமவேக்ஷிதார்த: ஸமாலோசிதாந்தரகார்ய: | ப்ரதிபந்நரூபோऽங்கீக்ருதஸ்வஸ்வதேஹ: | அஹமிதி ஶேஷ: ||௧௯௯|| ஸ்வஸ்ய ஸம்பாவ்யஸ்ய விசித்ராணி கூடாநி அவாந்தரஶிகராணி யஸ்ய தாத்ருஶே கூடே ப்ரயாணஶிகரே | உத்தாலக: ||௨௦௦|| ஶ்லேஷ்மாதக: கிரிவர்யமூர்த்நி | ஸ்திதாமிதி ஶேஷ: | உபஸம்ஹரதி — கபிஸ்த்விதி | ஸகபிரர்வாச்யஸ்யாநபிஶே

𑌵𑌿𑌲𑍋𑌕𑍍𑌯 𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑍍𑌯𑌤𑍁 𑌧𑍃𑌤𑌿𑌮𑌾𑌨𑍍𑌤𑍁। 𑌸𑌸𑌾𑌗𑌰𑌂 𑌦𑌾𑌨𑌵𑌪𑌨𑍍𑌨𑌗𑌾𑌯𑍁𑌤𑌂 𑌬𑌲𑍇𑌨 𑌵𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌮𑌹𑍋𑌰𑍍𑌮𑌿𑌶𑌾𑌲𑌿𑌨𑌮𑍍॥ ௨௦௧ ॥ 𑌨𑌿𑌪𑌤𑍍𑌯 𑌤𑍀𑌰𑍇 𑌚 𑌮𑌹𑍋𑌦𑌧𑍇𑌸𑍍𑌤𑌦𑌾 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌮𑌮𑌰𑌾𑌵𑌤𑍀𑌮𑌿𑌵॥
𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌤𑍀𑌯𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌸 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌮𑌨𑌾𑌧𑍃𑌷𑍍𑌯𑌮𑌤𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌃। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌕𑍂𑌟𑌶𑌿𑌖𑌰𑍇 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌸𑍍𑌥𑍋 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌹॥௧॥ 𑌤𑌤𑌃 𑌪𑌾𑌦𑌪𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑍇𑌨 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌵𑌰𑍍𑌷𑍇𑌣 𑌵𑍀𑌰𑍍𑌯𑌵𑌾𑌨𑍍। 𑌅𑌭𑌿𑌵𑍃𑌷𑍍𑌟𑌃 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌬𑌭𑍌 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌮𑌯𑍋 𑌯𑌥𑌾॥௨॥ 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌶𑌤𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌾𑌂𑌸𑍍𑌤𑍀𑌰𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾𑌪𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌤𑌮𑌵𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑌃। 𑌅𑌨𑌿𑌃𑌶𑍍𑌵𑌸𑌨𑍍 𑌕𑌪𑌿𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌨 𑌗𑍍𑌲𑌾𑌨𑌿𑌮𑌧𑌿𑌗𑌚𑍍𑌛𑌤𑌿॥௩॥ 𑌶𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑌹𑌂 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌕𑍍𑌰𑌮𑍇𑌯𑌂 𑌸𑍁𑌬𑌹𑍂𑌨𑍍𑌯𑌪𑌿। 𑌕𑌿𑌂 𑌪𑍁𑌨𑌸𑍍𑌸𑌾𑌗𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌂 𑌶𑌤𑌯𑍋𑌜𑌨𑌮𑍍॥௪॥ 𑌸 𑌤𑍁 𑌵𑍀𑌰𑍍𑌯𑌵𑌤𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑌃 𑌪𑍍𑌲𑌵𑌤𑌾𑌮𑌪𑌿 𑌚𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌃। 𑌜𑌗𑌾𑌮 𑌵𑍇𑌗𑌵𑌾𑌁𑍍𑌲𑍍𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌘𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌮𑌹𑍋𑌦𑌧𑌿𑌮𑍍॥௫॥ 𑌶𑌾𑌦𑍍𑌵𑌲𑌾𑌨𑌿 𑌚 𑌨𑍀𑌲𑌾𑌨𑌿 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌵𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌚। 𑌗𑌣𑍍𑌡𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌚 𑌮𑌧𑍍𑌯𑍇𑌨 𑌜𑌗𑌾𑌮 𑌨𑌗𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌚॥௬॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

௨௦௧ ॥ 𑌅𑌥 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌸𑌮𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾𑌵𑌪𑍍𑌯𑍁𑌪𑌜𑌾𑌤𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌮𑍍। 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌭𑍂𑌷𑌣𑍇 𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌾𑌰𑌤𑌿𑌲𑌕𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌤𑍀𑌯𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥
𑌸 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿॥௩॥ 𑌅𑌨𑌿𑌃𑌶𑍍𑌵𑌸𑌨𑍍 𑌕𑌪𑌿𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌨 𑌗𑍍𑌲𑌾𑌨𑌿𑌮𑌧𑌿𑌗𑌚𑍍𑌛𑌤𑌿 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌤𑌾𑌹। 𑌶𑌤𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿॥௪॥ 𑌶𑌾𑌦𑍍𑌵𑌲𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿। 𑌗𑌣𑍍𑌡𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌥𑍂𑌲𑌪𑌾𑌷𑌾𑌣𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌨𑌾𑌗𑌕𑍇𑌸𑌰𑌾𑌦𑌿𑌮𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌹𑍁𑌃 𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑍇॥
𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑍇.

𑌤𑍍𑌰𑌿𑌕𑍂𑌟𑌶𑌿𑌖𑌰𑍇 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌃॥ 𑌅𑌨𑌿𑌃𑌶𑍍𑌵𑌸𑌨𑍍𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌶𑍍𑌰𑌮𑌜𑌨𑌕𑌸𑍍𑌥𑍂𑌲𑌨𑌿𑌃𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑌰𑌹𑌿𑌤 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌶𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑌹𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌅𑌹𑌂 𑌸𑍁𑌬𑌹𑍂𑌨𑍍𑌯𑌪𑌿 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌶𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌕𑍍𑌰𑌮𑍇𑌯𑌂 𑌶𑌤𑌯𑍋𑌜𑌨𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌕𑌂 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌕𑌿𑌂 𑌪𑍁𑌨𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌅𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃॥௪॥ 𑌶𑌾𑌦𑍍𑌵𑌲𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿। 𑌵𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌵𑌨...

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿𑌸𑌮𑍍𑌬𑌾𑌧𑌃॥௧௯௯॥ 𑌉𑌕𑍍𑌤𑌾𑌯𑍁𑌵𑌾𑌨𑌃 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌦𑍍𑌵𑌯𑍇𑌨𑌾𑌹 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌸 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 ॥௨௦௧॥
𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌪𑌰𑌮𑌹𑌂𑌸𑌪𑌰𑌿𑌵𑍍𑌰𑌾𑌜𑌕𑌾𑌚𑌾𑌰𑍍𑌯 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌨𑌾𑌰𑌾𑌯𑌣𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌶𑌿𑌷𑍍𑌯 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌦𑍀𑌪𑌿𑌕𑌾𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌤𑍀𑌯𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥
௧॥ 𑌤𑌤 𑌇𑌤𑌿। 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌮𑌯𑍋 𑌯𑌥𑌾 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌮𑌯𑌃 𑌕𑌪𑌿𑌰𑌿𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௨। 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾𑌨𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌅𑌨𑌿𑌃𑌶𑍍𑌵𑌸𑌨𑍍 𑌶𑍍𑌰𑌮𑌨𑌿𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑌰𑌹𑌿𑌤𑌃 𑌸𑌨𑍍 𑌅𑌤 𑌏𑌵 𑌨 𑌗𑍍𑌲𑌾𑌨𑌿𑌮𑌧𑌿𑌗𑌚𑍍𑌛𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃॥
௩॥ 𑌶𑌤𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿। 𑌅𑌹𑌂 𑌸𑍁𑌬𑌹𑍂𑌨𑍍𑌯𑌪𑌿 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌶𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌕𑍍𑌰𑌮𑍇𑌯𑌂। 𑌶𑌤𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾𑌯𑌤𑌾𑌯𑌾𑌮𑌂 𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌂 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌕𑌿𑌂 𑌪𑍁𑌨𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௪॥ 𑌶𑌾𑌦𑍍𑌵𑌲𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿 । 𑌗𑌨𑍍𑌧

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌷𑌣𑌂 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌮𑌤𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌤𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑌾𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑍍𑌥𑍈𑌰𑍍𑌯𑌮𑌾𑌦𑍀𑌨𑍍𑌦𑌦𑍍𑌵𑍍𑌯𑌯 𑌨𑍀𑌯𑌯𑌨𑍍𑌦𑌵𑌾𑌤। 𑌨𑌿𑌪𑌤𑍍𑌯𑌚 𑌤𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌚𑍀𑌨𑌂 𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌵𑌿𑌲𑍋𑌕𑍍𑌯 𑌮𑌹𑍋𑌦𑌧𑍇𑌸𑍍𑌤𑍀𑌰𑍇𑌽𑌮𑌰𑌾𑌵𑌤𑍀𑌮𑌿𑌵 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 ॥ ௨௦௧॥௨௦௨॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌭𑌿𑌰𑌾𑌮𑍇 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑍀𑌯𑍇 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌵𑌾𑌲𑍍𑌮𑍀𑌕𑍀𑌯 𑌟𑍀𑌕𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌤𑍀𑌯𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌤𑍍𑌰𑌿𑌕𑍂𑌟𑌸𑍍𑌯 𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌾𑌵𑌰𑌾𑌵𑌯𑌵𑌰𑍂𑌪𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌟𑍇 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌸𑍍𑌥𑍋 𑌹𑌂𑌸𑌕𑌾 𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌂 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 ॥
௧॥ 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌮𑌯𑌃 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌮𑌯𑌵𑌾𑌨𑌰 𑌇𑌵 ॥௨॥ 𑌅𑌨𑌿𑌃𑌶𑍍𑌵𑌸𑌨𑍍𑌨𑍁𑌚𑍍𑌛𑍍𑌵𑌾𑌸𑌰𑌹𑌿𑌤𑌃। 𑌤𑌥𑍈𑌵𑌾𑌹—𑌨 𑌗𑍍𑌲𑌾𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌕𑌵𑌿𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑍇𑌤𑌤𑍍 ॥௩॥ 𑌅𑌹𑌂 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌬𑌹𑍂𑌨𑌿 𑌶𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑌪𑌿 𑌕𑍍𑌰𑌮𑍇𑌯𑌂 𑌕𑍍𑌰𑌮𑍇𑌯𑌂 𑌕𑍍𑌰𑌮𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌶𑌕𑍍𑌤𑌃 । 𑌶𑌤𑌯𑍋𑌜𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌙𑍍𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌂 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌾𑌰𑌙𑍍𑌕𑍍𑌰𑌾𑌮𑍇𑌯𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌨𑌾𑌮𑍇𑌤𑌿 । 𑌮𑌨𑍍𑌯𑍇 𑌯𑍋𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥ 𑌅𑌨𑍂𑌦𑌿𑌤𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑌾𑌨𑍁𑌵𑌾𑌦𑌃 𑌕𑌵𑍇𑌃 ॥௪॥ 𑌜𑌗𑌾𑌮 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 । 𑌵𑌪𑍁𑌤𑌶𑍍𑌚𑌾𑌪𑌾𑌦𑌵𑌾𑌨𑍍𑌮𑍋𑌹𑍇𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௫॥ 𑌮𑌧𑍍𑌯𑍇𑌨 𑌜𑌗𑌾𑌮 𑌮𑌧𑍍𑌯𑌮𑌾𑌰𑍍𑌗𑍇𑌣 𑌵𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌜𑌗𑌾𑌮 । 𑌨𑌗𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌵𑍃𑌕𑍍𑌷𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌶𑌸𑍍𑌤𑍍𑌯𑍇 𑌮𑌤𑍁𑌪𑍍 ॥௬॥ 𑌶𑍈𑌲𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑍁𑌸𑌙𑍍𑌘𑌿𑌨𑍀𑌪𑌾𑌦𑌪𑌾𑌨𑍍

மெளறுராம்ஸ்ச தராஸம்ஹந்நாந் வநராஜீஸ்ச புஷ்பிதா:| அசிவகுரச தேஜஸ்வீ ஹநுமாந் ப்லவகஷ்புஹ:||எ|| ஸ தஸ்மிந்நசலே திஷ்டந் வநாந்யுபவநாநி ச | ஸநகாக்ரே ச தாம் லங்காம் ததர்ஸ பவநாத்மஜ: ||அ|| ஸரலாந் கர்ணிகாராம்ஸ்ச கர்ஜூராம்ஸ்ச ஸுபுஷ்பிதாந் | ப்ரியாலாந் முசுலிந்தாம்ஸ்ச குடஜாந் கேதகாநபி ||கூ|| ப்ரியங்கூந் கந்தபூர்ணாம்ஸ்ச நீபாந் ஸப்தச்சதாநபி | அஸநாந் கோவிதாராம்ஸ்ச கரவீராம்ஸ்ச புஷ்பிதாந்||க0|| புஷ்பபாரநிபத்தாம்ஸ்ச ததா முகுலிதாநபி | பாதபாந் விஹகாகீர்ணாந் பவநாதூததமஸ்தகாந்||கக|| ஹம்ஸகாரண்டவாகீர்ணா வாபீ: பத்மோத்பலாயுதா:| ஆக்ரீடாந் விவிதாந் ரம்யாந் விவிதாம்ஸ்ச ஜலாஸயாந் ||கஉ|| ஸந்ததாந் விவிதைர்வ்ருக்ஷை: ஸர்வர்துபலபுஷ்பிதை: | உத்யாநாநி ச ரம்யாணி ததர்ஸ கபிகுஞ்ஜர:||கங|| ஸமாஸாத்ய ச லக்ஷ்மீவாந் லங்காம் ராவணபாலிதாம்| பரிகாபி: ஸபத்மாபி: ஸோத்பலாபிரலங்க்ருதாம்||

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸர்வத்ர ஸம்பந்நமஹாதபோவநே||கூ||எ|| ஸ இதி | ஸ தஸ்மிந்நசலே ததர்ஸேத்யுத்தரஸ்லோகேந ஸம்பந்த:||
அ|| ஸரலாநிதி| ஸரலாந் கர்ணிகாராந் ப்ரியாலாந்| கர்ஜூராந் குடஜாந் ப்ரியாலாந் முசுலிந்தாந் ஜம்பீராந் | குடஜாந் ப்ரியங்கூந் கந்தபூர்ணாந் நீபாந் அஸநாந் கோவிதாராந் கரவீராந் ஆக்ரீடாந் ஸர்வஸாதாரணக்ரீடாஸ்தாநாநி உத்யாநாநி ராஜயோக்யாநி ஸர்வர்துபலபுஷ்பிதை: ஸர்வர்துஷு புஷ்பாணி பலாநி யேஷாம் ஸந்தீதி ததை:||கங|| ஸமாஸாத்யேதி| ஸமாஸாத்யேத்யத்ர க்ரியாபேக்ஷாலங்காவதாரவ்ருத்த: லக்ஷ்மீவாந் ஜயஹேதுகாந்திமாந் உத்தராநுவ்ருத்திஸ்சகார ஸர்வத்ர ஸீதாவலோகநம் கர்யம் ப்ரயோஜநமஸ்யேதி| ஸர்வத்ர ஸம்பந்நமஹா ராமாநுஜீயம்.

தஸ்ய வநாநி ஸம்பந்நமஹா திவ்யௌஷதிஸமுத்ராணி ஸர்வத்ர பர்வதாநாமுபவநாநி பர்வத வ்ருக்ஷயுக்தாநி ||கூ|| ஸைலாநிதி | அத்ர ஸைலமஸ்மத்ர ஸமுத்ர: லங்காவ்ருத்திரேவ ஸர்வத்ர ப்ரஸித்தேத்யாஹ ||எ|| ஸ இதி| தஸ்மிந்நசலே லங்காகிரிஸமீபே திஷ்டந் வநாந்யுபவநாநி ததர்ஸேத்யுத்தரஸ்லோகேந ஸம்பந்தோ நீயம் அந்யதா தஸ்யைவ திரிஸேத | நகாக்ரே த்ரிகூடஸிகரே ||அ|| ஸரலேதி | ஸர்வம் ஸஸ்யாகாராயாரவேஷ்டிகேதியாதய:| ஸ்யாத்யேவம்ருத

ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

வாதிவ்யௌஷதிபாஷாணவம்தி நதவந்திக்ஷணம் ப்ரஸிவந்தி ஸாநுபாநிவநாநிவபர்வதாநிதிமே ஷ:ஸஹ்யேநஸாதேவ்ணஜகாஸேதிஸம்பந்த:||எ||ஸஇதி|ஸநகாக்ரே ப்ரதாநஸமீபே அசலே லங்காம்ப்ரதேஸேஷு ||அ|| ஸம்வேதி | ஆக்ரீடாந் ராஜஸம்பந்திநோ ஸாதாரணோத்யாநாநி| உத்யாநாநிராஜ்ஞாம ஸாதாரணாநி||கங|| ஸமாஸாத்யேதி | லங்காமுங்காஸீவம் ஸீதாவஹாரணாயேந ஸீதாவஹாரணஹேதுநா அவஸ்ய தத்ரவ்யேவந ஹேதுநா ஸர்வரக்ஷிதாமித்யர்த:|பாலகாராஸிதி|ப்ரதோஷ்ணாயம் தாஸாம்வாரரக்ஷகுத்துக்கம்

திலகவ்யாக்யா.

பாந் ||எ|| ஸ தஸ்மிந்நுபவநே திஷ்டந்நுங்காயா வநாந்யுபவநாநிச ததர்ஸ|அபிச ஸ பவநாத்மஜஸ்தாம் லங்காம் நகாக்ரே பவநதாக்ரஸ்திதாம் ததர்ஸ||அ|| அபிஸேவ ப்ரவணே
— ஸரலாநித்யாதி | முசுலிந்தா பஜீரா இத்யாஹு: ||கூ|| கந்தபூர்ணா ந்யாஸாந் ||க0||
கக|| ராவணதபோபலாத்தஸ்யாம்ஸர்வே வ்ருக்ஷா: ஸர்வதாபுஷ்பிதா இதி நகஸ்சிதிரோத:| ஆக்ரீடா: க்ரீடாபர்வதா இதி கதக: | ஸாதாரணோத்யாநாந்யாக்ரீடா இத்யந்யே | ரா ஜ்ஞாமஸாதாரணாந்யுத்யாநாந்யாக்ரீடா இதி தீர்த:||கஉ||கங|| ஸமாஸாத்ய லங்காம் லங்கா

௧௪॥ 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌪𑌹𑌰𑌣𑌾𑌰𑍍𑌥𑍇𑌨 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨 𑌸𑍁𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍 । 𑌸𑌮𑌨𑍍𑌤𑌾𑌦𑍍𑌵𑌿𑌚𑌰𑌦𑍍𑌭𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍈𑌰𑍁𑌗𑍍𑌰𑌧𑌨𑍍𑌵𑌿𑌭𑌿𑌃 ॥ ௧௫ ॥ 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑍇𑌨𑌾𑌵𑍃𑌤𑌾𑌂 𑌰𑌮𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌮𑌹𑌾𑌪𑍁𑌰𑍀𑌮𑍍 । 𑌗𑍃𑌹𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌸𑌙𑍍𑌕𑌾𑌶𑍈𑌶𑍍𑌶𑌾𑌰𑌦𑌾𑌮𑍍𑌬𑍁𑌦𑌸𑌨𑍍𑌨𑌿𑌭𑍈𑌃 ॥ ௧௬ ॥ 𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍋𑌲𑍀𑌭𑌿𑌰𑍁𑌚𑍍𑌚𑌾𑌭𑌿𑌰𑌭𑌿𑌸𑌂𑌵𑍃𑌤𑌾𑌮𑍍 । 𑌅𑌟𑍍𑌟𑌾𑌲𑌕𑌶𑌤𑌾𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌪𑌤𑌾𑌕𑌾𑌧𑍍𑌵𑌜𑌮𑌾𑌲𑌿𑌨𑍀𑌮𑍍 ॥ ௧௭ ॥ 𑌤𑍋𑌰𑌣𑍈𑌃 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑍈𑌰𑍍𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑍈𑌰𑍍𑌲𑌤𑌾𑌪𑌙𑍍𑌕𑍍𑌤𑌿𑌵𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌿𑌤𑍈𑌃 । 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌦𑌿𑌵𑌿 𑌦𑍇𑌵𑌪𑍁𑌰𑍀𑌮𑌿𑌵 ॥ ௧௮ ॥ 𑌗𑌿𑌰𑌿𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑍍𑌨𑌿 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑍈𑌰𑍍𑌭𑌵𑌨𑍈𑌶𑍍𑌶𑍁𑌭𑍈𑌃 । 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌸 𑌕𑌪𑌿𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑌃 𑌪𑍁𑌰𑌮𑌾𑌕𑌾𑌶𑌗𑌂 𑌯𑌥𑌾 ॥ ௧௯ ॥ 𑌪𑌾𑌲𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌕𑌰𑍍𑌮𑌣𑌾 । 𑌪𑍍𑌲𑌵𑌮𑌾𑌨𑌾𑌮𑌿𑌵𑌾𑌕𑌾𑌶𑍇 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍𑌕𑌪𑌿𑌃 ॥ ௨௦ ॥ 𑌵𑌪𑍍𑌰𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌜𑌘𑌨𑌾𑌂

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌅𑌯𑌂 𑌵𑌿𑌚𑌰𑌦𑍍𑌭𑌿𑌶𑍍𑌚𑍇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌚𑌕𑌾𑌰𑍋 𑌭𑌿𑌨𑍍𑌨𑌕𑍍𑌰𑌮𑌃 । 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌸𑍁𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌸𑌙𑍍𑌕𑌾𑌶𑍈𑌃 𑌨𑌵𑌗𑍍𑌰𑌹𑌤𑍁𑌲𑍍𑌯𑍈𑌃 𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌸𑍁𑌧𑌾𑌧𑌵𑌲𑌿𑌤𑌾𑌭𑌿𑌃 । 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍋𑌲𑍀𑌭𑌿𑌃 𑌵𑍀𑌥𑍀𑌭𑌿𑌃 𑌅𑌟𑍍𑌟𑌾𑌲𑌕𑌾𑌃 𑌅𑌟𑍍𑌟𑌾𑌃. 𑌪𑌤𑌾𑌕𑌾𑌧𑍍𑌵𑌜𑌮𑌾𑌲𑌿𑌨𑍀𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌵𑌾𑌵𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌪𑌟𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾𑌃 𑌪𑌤𑌾𑌕𑌾𑌃 𑌉𑌤𑍍𑌸𑍇𑌧𑌗𑌰𑍍𑌭𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾𑌧𑍍𑌵𑌜𑌾𑌃 । 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌾𑌦𑌿𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌾𑌃 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌯𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌾𑌕𑌾𑌰𑍇𑌵𑌾𑌃 ॥௨௦॥ 𑌵𑌪𑍍𑌰𑍇𑌤𑌿 । 𑌵𑌪𑍍𑌰𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌾𑌵𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌕𑌪𑌿𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍁𑌵𑌰𑍍𑌤𑌤𑍇 𑌵𑌪𑍍𑌰𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌜𑌘𑌨𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌃 𑌸𑌾𑌲𑌃 𑌵𑌿𑌪𑍁𑌲𑌾𑌮𑍍𑌬𑍁𑌨𑌵𑌾𑌮𑍍𑌬𑌰𑌾𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌸𑌾 𑌶𑌤𑌘𑍍𑌨𑍀𑌯𑌂 𑌯𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 । 𑌪𑌤𑌾𑌕𑌾𑌃 𑌸𑌹 𑌤𑌾𑌃 𑌵𑌾𑌸𑌗𑍃𑌹𑍈𑌰𑍍𑌨𑌾𑌤𑍍𑌯𑍁𑌚𑍍𑌚𑌾𑌃 । 𑌵𑌸𑍍𑌵𑍌𑌕𑌸𑌾𑌰𑌾𑌮𑌿𑌵 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌕𑌰𑍍𑌮𑌣𑌾 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑍍𑌯𑌮𑌾𑌣𑍇 𑌕𑍇𑌨𑌾𑌪𑌿 𑌮𑌨𑌸𑌾 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾 𑌇𑌵 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑍇𑌕𑍍𑌷𑌾॥

𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑌮𑍍.

𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌃 𑌸𑌾𑌲𑌃 𑌵𑌿𑌪𑍁𑌲𑌾𑌮𑍍𑌬𑍁𑌨𑌵𑌾𑌮𑍍𑌬𑌰𑌾𑌂। 𑌶𑌤𑌘𑍍𑌨𑍀𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌵𑌿𑌶𑍀𑌲𑌾𑌂 𑌤𑌤𑍍𑌪𑍁𑌤𑌜𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑍇𑌤𑌿। 𑌅𑌟𑍍𑌟𑌾𑌲𑌕𑌶𑌤𑌸𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑍋𑌪𑌰𑌿𑌕𑍋𑌷𑍍𑌠𑌯𑍁𑌦𑍍𑌧𑌾𑌰𑍍𑌥𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌾 𑌅𑌟𑍍𑌟𑌾𑌲𑌕𑌾𑌃 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌶𑌤𑌂 𑌕𑌣𑍍𑌟𑌹𑌰𑌣𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌸𑌾। 𑌉𑌨𑍍𑌨𑌤𑌾𑌕𑍍𑌷𑌤𑌾𑌶𑍍𑌚

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌵𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌵𑌲𑌯𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑍇 𑌅𑌟𑍍𑌟𑌾𑌲𑌕𑌶𑌤𑌾𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑍋𑌪𑌰𑌿𑌕𑍋𑌷𑍍𑌠𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌾𑌃 𑌅𑌟𑍍𑌟𑌾𑌲𑌕𑌾𑌃 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌶𑌤𑍈𑌃 𑌸𑌙𑍍𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌾𑌮𑍍 । 𑌉𑌤𑍍𑌸𑍇𑌧𑌗𑌰𑍍𑌭𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾𑌧𑍍𑌵𑌜𑌾𑌃 𑌤𑌤𑍋𑌽𑌨𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌪𑌤𑌾𑌕𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌾𑌵𑌙𑍍𑌕𑍍𑌤𑌯𑌃 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌰𑌚𑌨𑌾𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌾𑌃 , 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌸𑌙𑍍𑌗𑌃 । 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌸𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌾𑌕𑌾𑌰𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌯𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌙𑍍𑌗𑌾𑌨𑌾𑌕𑌾𑌰𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌯𑌾 𑌚 ॥௨௦॥ 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌯𑌨𑍍𑌨𑌿𑌰𑍍𑌵𑌰𑍍𑌣𑌯𑌤𑌿॥𑌵𑌪𑍍𑌰𑍇𑌤𑌿॥ 𑌵𑌪𑍍𑌰𑌃 𑌚𑌯𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾𑌧𑌾𑌰𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑍇𑌤𑌿 𑌯𑌾𑌵𑌤𑍍। 𑌸𑍍𑌤𑌮𑍍𑌭𑍋𑌵𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍀

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑌰𑍍𑌵𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌮𑌾𑌣𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌾𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶𑍇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 ॥ ௧௪ ॥ 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌪𑌹𑌰𑌣𑌾𑌰𑍍𑌥𑍇 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌯𑌾𑌮𑌪𑌹𑍃𑌤𑍍𑌯 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌪𑌨𑌾𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌜𑌾𑌗𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌣𑍇 𑌕𑍃𑌤𑌹𑌸𑍍𑌤𑌾𑌃 ॥ ௧௫ ॥ ௧௬ ॥ 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍋𑌲𑍍𑌯𑌃 𑌰𑌥𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌤𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌚 𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌸𑌲𑌯𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌕𑍃𑌤𑌮𑍍 । 𑌅𑌟𑍍𑌟𑌾𑌲𑌕𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌶𑌿𑌰𑌾𑌂𑌸𑌿 𑌪𑌤𑌾𑌕𑌾𑌧𑍍𑌵𑌜𑌪𑌤𑍍𑌤𑍍𑌰𑌧𑍍𑌵𑌜𑌶𑍋𑌭𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍 ॥ ௧௭ ॥ 𑌲𑌤𑌾𑌪𑌙𑍍𑌕𑍍𑌤𑌿𑌗𑌨𑍍𑌧𑌾𑌕𑌾𑌰𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌾𑌸𑍍𑌤𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑍈𑌃 𑌶𑍋𑌭𑌮𑌾𑌨𑍈𑌸𑍍𑌤𑍋𑌰𑌣𑍈𑌰𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵𑌜𑌨𑍍𑌯𑌾 𑌦𑍇𑌵𑌪𑍁𑌰𑍀𑌮𑌮𑌰𑌾𑌵𑌤𑍀𑌮𑌿𑌵 । 𑌅𑌨𑍇𑌨 𑌪𑌰𑌨𑌗𑌰𑌾𑌧𑌿𑌕𑍍𑌯𑌤𑍋𑌕𑍍𑌷𑌾𑌹𑌾𑌹𑌾𑌵𑌃 𑌸𑌂𑌚𑌿𑌤𑌜𑌤𑌿𑌬𑍋𑌧𑍍𑌯𑌮𑍍 ॥ ௧௮ ॥ 𑌗𑌿𑌰𑌿𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑍍𑌨𑍀𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌤𑍍𑌕𑌾𑌶𑌗𑌮𑌪𑍁𑌰𑌮𑍇𑌵𑍇𑌤𑌿 𑌯𑍋𑌜𑍍𑌯𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌯𑌾𑌃 ॥௧௯॥ 𑌗𑌿𑌰𑌿𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑍍𑌨𑍀𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍇𑌸𑍍𑌤𑌦𑍇𑌵𑌾𑌕𑌾𑌶𑍇 𑌪𑍍𑌲𑌵𑌮𑌾𑌨𑌾𑌮𑌿𑌵। 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌉𑌪𑌤𑌮𑌣𑍍𑌡𑌲𑌪𑍍𑌰𑌸𑌕𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌪𑍇𑌰𑌪𑍍𑌰𑌾𑌶𑍍𑌚𑌰𑍍𑌯𑌮𑍁𑌤𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑌤𑌯𑌾 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶𑍇𑌤𑌿𑌪𑌨𑌰𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑍋𑌷𑌾। 𑌵𑌿𑌸𑍍𑌮𑌯𑌨𑌵𑌾𑌨𑌃 𑌪𑌨𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌦𑌰𑍍𑌶𑍇𑌤𑌿 𑌪𑌾𑌤𑌾𑌦𑍍𑌵𑌯𑌮𑍍॥௨௦॥ 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌯𑌨𑍍 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌯𑌤𑌿—𑌵𑌪𑍍𑌰𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌪𑍍𑌰𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾𑌧𑍋𑌭𑌾𑌗𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑌾 𑌤𑌦𑍍𑌰𑍂𑌪𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌜𑌘𑌨𑌾𑌮𑍍। 𑌵𑌿𑌪𑍁𑌲𑌾𑌮𑍍𑌬𑍁𑌃 𑌪𑌰𑌿-

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

ராவணபாலிதாம் । ப்ராப்யாபி ஸுமஹாபாஹு: கிம் கரிஷ்யதி ராகவ: ॥௨௮॥ அவகாஶோ ந ஸாந்த்வஸ்ய ராக்ஷஸேஷ்வபிகம்யதே । ந தாநஸ்ய ந பேதஸ்ய நைவ யுத்தஸ்ய த்ருஶ்யதே ॥௨௯॥ சதுர்ணாமேவ ஹி கதிர்வாநராணாம் மஹாத்மநாம் । வாலிபுத்ரஸ்ய நீலஸ்ய மம ராஜ்ஞஶ்ச தீமத: ॥௩௦॥ யாவஜ்ஜாநாமி வைதேஹீம் யதி ஜீவதி வா ந வா । தத்ரைவ சிந்தயிஷ்யாமி த்ருஷ்ட்வா தாம் ஜநகாத்மஜாம் ॥௩௧॥ தத: ஸ சிந்தயாமாஸ முஹூர்த்தம் கபிகுஞ்ஜர: । கிரிஶ்ருங்கே ஸ்திதஸ்தஸ்மிந் ராமஸ்யாப்யுதயே ரத: ॥௩௨॥ அநேந ரூபேண மயா ந ஶக்யா ரக்ஷஸாம் புரீ । ப்ரவேஷ்டும் ராக்ஷஸைர்குப்தா க்ரூரைர்பலஸமந்விதை: ॥௩௩॥ உக்ரௌஜஸோ மஹாவீர்யா பலவந்தஶ்ச ராக்ஷஸா: । வஞ்சநீயா மயா ஸர்வே ஜாநகீம் பரிமார்கதா ॥௩௪॥ லக்ஷ்யாலக்ஷ்யேண ரூபேண ராத்ரௌ லங்காபுரீ மயா ।

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸாந்த்வஸ்ய ॥௨௯॥௩௦॥ ஏவம் விசார்ய புநரபி கர்த்தவ்யம் நிஶ்சிநோதி யாவதிதி । யாவத் யதி ஜீவதி வா ந வேதி வைதேஹீம் ஜாநாமி தத்ரைவ காலே தாம் ஜநகாத்மஜாம் த்ருஷ்ட்வா சிந்தயிஷ்யாமி யதா யதாவத் ஸுகரோ ... ஜாநாமி ஜீவதி வா ந வேதி ஜாநாமி யதி ஜீவதி ததா தாம் ஜநகாத்மஜாம் த்ருஷ்ட்வா தத்ரைவ தத்கார்யம் சிந்தயிஷ்யாமீத்யந்வய: ॥௩௧॥ தத இதி । சிந்தயாமாஸ வைதேஹீதர்ஶநோபாயமிதி ஶேஷ: ॥௩௨॥ லக்ஷ்யாலக்ஷ்யேதி । லக்ஷ்யாலக்ஷ்யேண ... ஸ்வல்பரூபேணேத்யர்த்த: ... ராத்ராநுஜ்ஞயா.

ஸாந்த்வஶ்சேது: ... தாநஸ்ய ... பேதஸ்ய ... யுத்தஸ்யாவகாஶ: ... ॥௨௯॥ சதுர்ணாமிதி । கதிர்ப்ராப்தி: ஸம்பாவிதேதி ஶேஷ: ॥௩௦॥ தத இதி । ... ஸமுத்ரலங்கநாதபி ... ப்ரவேஶ

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸாந்த்வஸம்பந்த: ॥௨௮॥ கிம் ப்ராகாரமேவாஹ ॥ அவகாஶோ நேதி ॥௨௯॥ அவகாஶோ நேதி ஸாந்த்வப்ரக்ருத்யா ... ராக்ஷஸம்பந்தம் ... நாஸ்தீத்யவகாஶோ நாஸ்தீதி பாவ: ॥௨௯॥ சதுர்ணாமிதி । கதிர்ப்ராப்தி: ஸம்பாவிதேதி ஶேஷ: ॥௩௦॥ யாவதிதி । ஜீவதி வா ந வேதி வைதேஹீம் ஜாநாமி யாவச் ஜாநாம்யேவ । யதி ஜீவதி தாம் ஜநகாத்மஜாம் த்ருஷ்ட்வா தத்ரைவ தத்ஸந்நிதாவேவ சிந்தயிஷ்யாமீதி யோஜநா । யத்வா ஜீவதி வா ஜீவதீதி வைதேஹீம் ந ஜாநாமி யாவச் ந ஜாநாம்யேவ வா உத யதி ஜீவதி தாம் ஜநகாத்மஜாம் த்ருஷ்ட்வா தத்ரைவ தத்ஸந்நிதாவேவ சிந்தயிஷ்யாமீத்யந்வய: ॥௩௪॥ லக்ஷ்யேதி । லக்ஷ்யாலக்ஷ்யேண ரூபேண

திலகவ்யாக்யா.

த்ருஶ்யப்ரக்ருதீநாம் ந ஸாதநாநாமவகாஶ இதி பாவ: ॥௨௯॥ பரிஹாரம் ஆஹ மஹாத்மநாம் ... ஸர்வஸாதநஸம்பந்நாநாம் — சதுர்ணாமேவேதி ॥௨௮॥ ந து ஜாநகீஜீவநஜ்ஞாநே ... ராக்ஷஸாநாம் ... கதிரிதி ... ஏவ ப்ராப்திர்த்ருஷ்டேதி பாவ: । ... யாவஜ்ஜாநாமீதி । யாவத் ... ஜாநாமி ... தத்ரைவ ஜாநகீஸம்பந்தவிஷயே மம ப்ராப்தி: ஸம்பாவிதேதி ஶேஷ: । ப்ராப்தாம் த்ருஷ்ட்வா ... தத்தாமேவ சிந்தயாமீதி ஶேஷ: ॥௩௧॥ ராமஸ்யாப்யுதயம் தத்ஸ்வாப்யுதயம் ... ॥௩௦॥ சிந்தாப்ரகார: — அநேநேதி ॥௩௧॥௩௨॥ லக்ஷ்யா காரப்ரேக்ஷ்யாநர்ஹம் தத்வதலக்ஷ்யம் வேத்தும் யோக்யம் ... மஹத்க்ருத்யம் ஸீதாந்வேஷணரூபம் ஸாதயிதும் ஏதேந ரூபேண லங்காபுரீம் ப்ரவேஷ்டும் ப்ராப்தகாலம் உசிதம் ॥௩௩॥ ஏதேந ரூபேணாப்யந்வேஷணம் கதம் ஸ்யாதிதி விசார்யதி — தாம் வாஸீமிதி ॥௩௪॥௩௫॥ ஏதேதி ।

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

திலகவ்யாக்யா.

ஸுநிஶ்சிதாபி ந ஶோபதே । காதயந்தி ஹி கார்யாணி தூதா: பண்டிதமாநிந: ॥
௪௰ ॥ ந விநஶ்யேத் கதம் கார்யம் வைக்லப்யம் ந கதம் பவேத் । லங்கநம் ச ஸமுத்ரஸ்ய
கதம் நு ந வ்ருதா பவேத் ॥௪௧॥ மயி த்ருஷ்டே து ரக்ஷோபி ராமஸ்ய விதிதாத்மந: । பவே
த்வ்யர்தமிதம் கார்யம் ராவணாநர்தமிச்சத: ॥௪௨॥ ந ஹி ஶக்யம் க்வசித் ஸ்தாதுமவிஜ்ஞாதேந
ராக்ஷஸை: । அபி ராக்ஷஸரூபேண கிமுதாந்யேந கேநசித் ॥௪௩॥ வாயுரப்
யத்ர ந ஜ்ஞாதஶ்சரேதிதி மதிர்மம । ந ஹ்யஸ்த்யவிதிதம் கிஞ்சித்ராக்ஷஸாநாம் பலீயஸாம் ॥
௪௪॥ இஹாஹம் யதி திஷ்டாமி ஸ்வேந ரூபேண ஸம்வ்ருத: । விநாஶமுபயாஸ்யாமி பர்துர
ர்தஶ்ச ஹீயதே ॥௪௫॥ ததஹம் ஸ்வேந ரூபேண ரஜந்யாம் ஹ்ரஸ்வதாம் கத: । லங்காமபி
பதிஷ்யாமி ராகவஸ்யார்தஸித்தயே ॥௪௬॥ ராவணஸ்ய புரீம் ராத்ரௌ ப்ரவிஶ்ய ஸுது-

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸம்ப்ரதி கார்யஹாநி: கிம்மூலேத்யாஶங்க்ய அஸ்மாத்ருஶாநாம் பாலிஶப்ரவ்ருத்தாவித்யாஹ ॥ அர்தேதி ॥ அர்தா விக்லபநேந தஸ்யாஸௌ ஸ்வாத்ம்யாந்தரபதே । அர்தாநர்தாந்தரே அர்தாநர்தயோ: ஹேயோபாதேயயோ: கார்யாகார்யயோ: அந்தரே விஷயே நிஶ்சிதாபி ராஜ்ஞா ஸசிவைஶ்ச நிர்ணீதாபி புத்தி: । விக்லபநேந தஸ்யாத்ர ந ஶோபதே அநர்தகாரிணீ பவதீத்யர்த: । அதஏவ தூதா: கார்யாணி காதயந்தீதி ॥௪௰॥ ப்ராகுக்ததோஷாஸ்ஸம்பவந்தி கதம் நஸ்யாதிதி சிந்தயதி ॥ நவிநஶ்யேதிதி ॥ கார்யம் ராஜகார்யம் கதம் கேநோபாயேந ந விநஶ்யேத் । கிந்த்வாவாராணாவலங்காப்ரவேஶோவ்யா । உதரா த்ரௌ கிந்து ஏவந்தரூப: ஸ்வரூபேண ப்ரவேஷ்டவ்யா உத ஹ்ரஸ்வேந ரூபேண த்வயம் । வைக்லப்யம் ஜாட்யம் ஸித்தம் கதம் ந பவேத் ॥௪௧॥ அவதாரணோவ்ரவே ஸ்வதோஷஜாத ॥மயீதி॥௪௨॥ ஜந்தாரூபேண ப்ரவேஶாந்தராயஷே ॥ நஹீதி ॥ ஸ்வேந ரூபேண ஸ்வாஹாவிக ஜந்தாரூபேண ॥ ௪௫ ॥ வாசிஶோஷாஜ்ஞாதரூபஸ்ய ஸ்வரூபேணைவ ராஜதாநீயம்.

ஸ்வத்ஹஸ்தாநியேஷாம் தேஸ்வத்ஹஸ்தா: ஸ்வஸ்வத்ஹஸ்தா: ஸ்வத்ஹஸ்தாஸ்தாஸ்வத்ஹஸ்தாஸ்தேஷு;

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

தாவித்யாஹ ॥ அர்தேதி ॥ அர்தாநர்தாந்தரே கார்யாகார்யவிஷயே । நிஶ்சிதாபி ஸா மிதராஜஸசிவைஸ்ஸஹ நிஶ்சிதாபி புத்தி: । விக்லபநேந தஸ்யாஸௌ ஸ்வ த்ருத்தகஷ்யை: ந ஶோபதே அகிஞ்சித்கராபவதீத்யர்த: । தஸ்மாச்ச உக்ததோஷாதேவ ராஜ்ஞாம் கார்யஹாநிரித்யாஹ காதயந்தீஹீதி ॥௪௰॥ ப்ராகுக்ததோஷா: ஸ்வஸ்யாப்யநஸ்யு: ததா கதம் ஸ்யாதித்யாஹ ॥ நேதி ॥ கார்யம் ஸ்வாமிகார்யம் வைக்லப்யம் பாலிஶதாம் வைக்லப்யமித்யாதிநா ஸ்வஸ்யாதிஶேஷ: ததா கதம் ஸ்யாதிதி ஶ்லோகஶேஷ: ॥ ௪௧ ॥ ப்ரஸ்துதகார்யவிரோதா யதாஸ்வஸ்வரூபம் ஸ்வயம் ஸ்வகோபநமுசிதமிதி ஹ்ருதி நிதாயாஹ ॥மயிதருஷ்டஇத்யாதிநா ॥௪௨॥ ததஹமிதி । ஸ்வேந ரூபேண

திலகவ்யாக்யா.

ஜநய ॥௪௰॥ அதஶ்ச தேந ஸமாதாநம் ஸ்வயமேவ ப்ரத்யாஹ — நவிநேதி ॥௪௧। ரக்ஷஸா விதிதா ராமேஷா விதிதம் ந கிஞ்சித் வஸ்து । க்ருதிருஷ்டேத்யபி ஶோஷ: । அத: ப்ராக்ருதவா நஜகபிரூபேணைவ ஸ்தாதவ்யமிதி பாவ: ॥௪௨॥ கிஞ்ச யாவதஹஸ்தயம் ஸ்வகோபநம் கர்தவ்ய மித்யத்ராஹ — இஹேதி । ஸ்வேந ரூபேண ஸம்வ்ருத: ஸம்வ்ருதாங்க: ஸந்நிஹாஸமீபேதேஶேயதி திஷ்டாமி ததா ஸ்வஸ்யாம் வநே ரூபத்ருஶா ந கஸ்யசித் நாஶமுபயாஸ்யாமி ஹர்துரர்தஶ்ச ஹாநிஸ்ஸ்யாத் தஸ்மாதஸ்யைவ க்வசித் நிஶாயாம் நிஶ்ஶங்கம் ப்ரவிஶ்ய ராஜந்யாமபி ஸ்வேந ரூபேணைவ, ஸாமந்தா ஹ்ரஸ்வதாம் கதோ லங்காமபிபதிஷ்யாமீத்யந்வய: ॥௪௩॥௪௪॥ ப்ரய தத: புரீம் ப்ரவிஶ்ய தத: ஸர்வம் ஸ்வதநம் ராவணக்ருஹம் ப்ரவிஶ்ய ॥௪௫॥௪௬॥ வ்ருஷாந்வேஷ

𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌂 । 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌏𑌵𑌂 𑌦𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌜𑌨𑌕𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌾𑌮𑍍 ॥௪௭॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌮𑌯𑌂 𑌕𑌪𑌿𑌃 । 𑌆𑌚𑌕𑌾𑌙𑍍𑌕𑍍𑌷𑍇 𑌤𑌦𑌾 𑌵𑍀𑌰𑍋 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍍𑌯𑌾 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑍋𑌤𑍍𑌸𑍁𑌕𑌃 ॥௪௮॥ 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑍇 𑌚𑌾𑌸𑍍𑌤𑌂 𑌗𑌤𑍇 𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑍌 𑌦𑍇𑌹𑌂 𑌸𑌂𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌯 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌿𑌃 । 𑌵𑍃𑌷𑌦𑌂𑌶𑌕𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌸𑌨𑍍 𑌬𑌭𑍂𑌵𑌾𑌦𑍍𑌭𑍁𑌤𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌃 ॥௪௯॥ 𑌪𑍍𑌰𑌦𑍋𑌷𑌕𑌾𑌲𑍇 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌾𑌂𑌸𑍍𑌤𑍂𑌰𑍍𑌣𑌮𑍁𑌤𑍍𑌪𑍍𑌲𑍁𑌤𑍍𑌯 𑌵𑍀𑌰𑍍𑌯𑌵𑌾𑌨𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶 𑌪𑍁𑌰𑍀𑌂 𑌰𑌮𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌵𑌿𑌭𑌕𑍍𑌤𑌮𑌹𑌾𑌪𑌥𑌾𑌮𑍍 ॥௫௦॥ 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌮𑌾𑌲𑌾𑌵𑌿𑌤𑌤𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌤𑌮𑍍𑌭𑍈𑌃 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌰𑌾𑌜𑌤𑍈𑌃 । 𑌶𑌾𑌤𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌮𑌯𑍈𑌰𑍍𑌜𑌾𑌲𑍈𑌰𑍍𑌗𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌨𑌗𑌰𑍋𑌪𑌮𑌾𑌮𑍍 ॥௫௧॥ 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌭𑍌𑌮𑌾𑌷𑍍𑌟𑌭𑍌𑌮𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌸 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌮𑌹𑌾𑌪𑍁𑌰𑍀𑌮𑍍 । 𑌤𑌲𑍈𑌃 𑌸𑍍𑌫𑌟𑌿𑌕𑌸𑌂𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑍈𑌃 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌤𑌸𑍍𑌵𑌰𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑍈𑌃 ॥௫௨॥ 𑌵𑍈𑌡𑍂𑌰𑍍𑌯𑌮𑌣𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌜𑌾𑌲𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑍈𑌃 । 𑌤𑌲𑍈𑌶𑍍𑌶𑍁𑌶𑍁𑌭𑌿𑌰𑍇 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌭𑌵𑌨𑌾𑌨𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌮𑍍 ॥௫௩॥ 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌤𑍋𑌰𑌣𑌾𑌨𑌿

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟𑌵𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌹 । [illegible] ॥௪௭॥ 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑍇 𑌚𑍇𑌤𑌿 । [illegible] 𑌵𑍃𑌷𑌦𑌂𑌶𑌕𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌃 𑌬𑌿𑌡𑌾𑌲𑌪𑍍𑌰𑌮𑌾𑌣𑌃 ॥௪௮॥ 𑌪𑍍𑌰𑌦𑍋𑌷𑌕𑌾𑌲 𑌇𑌤𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟𑍍𑌰𑍋𑌃 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑌸𑍍𑌯 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌣𑌕𑌾𑌲𑌃 । [illegible] ॥௫௦॥ 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌰𑌾𑌜𑌤𑍈𑌃 𑌸𑍍𑌤𑌮𑍍𑌭𑍈𑌃 𑌶𑌾𑌤𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌮𑌯𑍈𑌰𑍍𑌜𑌾𑌲𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌉𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍 । 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌨𑌗𑌰𑍋𑌪𑌮𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌨𑌗𑌰𑌂 [illegible] 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌾𑌦𑌿 [illegible] । [illegible] । [illegible] 𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌤𑍇 [illegible] 𑌜𑌗𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌨𑌗𑌰𑌂, [illegible] 𑌵𑌾𑌜𑌿𑌨𑌾𑌂 [illegible] 𑌇𑌤𑌿. 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌭𑍌𑌮𑌾𑌷𑍍𑌟𑌭𑍌𑌮𑍈𑌶𑍍𑌚𑍇𑌤𑌿 [illegible] । 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌭𑍂𑌮𑌯𑌃 [illegible] 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌭𑍂𑌮𑌾𑌃 [illegible] । [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌾𑌃 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑍇𑌤𑌿 [illegible]

𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 । [illegible] 𑌉𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌂 [illegible] 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾 ॥௫௨॥ 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌵𑌾𑌨𑌰𑌰𑍍𑌷𑌭𑍇𑌣 ॥௪௮॥ 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑍇 𑌚𑍇𑌤𑌿 । 𑌵𑍃𑌷𑌦𑌂𑌶𑌕𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌃 [illegible] 𑌵𑍃𑌷𑌦𑌂𑌶𑌃 𑌮𑌾𑌰𑍍𑌜𑌾𑌰𑌃 ॥ [illegible] ॥ [illegible] 𑌮𑌾𑌰𑍍𑌜𑌾𑌰𑌃 𑌵𑍃𑌷𑌦𑌂𑌶𑌕 [illegible] ॥௪௯॥ 𑌪𑍍𑌰𑌦𑍋𑌷𑍇𑌤𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌦𑍋𑌷𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟𑍁𑌮𑍁𑌪𑌕𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌃 ॥ [illegible] ॥ [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌸𑌾𑌕𑍍𑌷𑌾𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑌸𑍍𑌯𑌾𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌮𑌾𑌣𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 ॥௫௦॥ 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑍇𑌤𑌿 । [illegible] 𑌉𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌭𑍌𑌮𑍇𑌤𑌿 ॥ [illegible] 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌭𑍌𑌮𑌾𑌨𑌿 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑍇

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌕𑌾𑌮𑌰𑍂𑌪𑍀𑌤𑌿 𑌵𑍃𑌷𑌦𑌂𑌶𑌕𑍋 𑌮𑌾𑌰𑍍𑌜𑌾𑌰𑌃 [illegible] ॥௪௯॥ 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶 [illegible] ॥௫௦॥ [illegible] 𑌉𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥ [illegible] ॥ 𑌸𑍍𑌤𑌮𑍍𑌭𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿 । [illegible] 𑌉𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾 [illegible] 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌭𑍂𑌮𑌿𑌕𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌾𑌃 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௫௦॥ 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌂 𑌤𑍋𑌰𑌣𑌾𑌨𑌿 [illegible] 𑌤𑍋𑌰𑌣𑌾𑌨𑌿 ॥ ௫௧ ॥ [illegible] 𑌸𑌂𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑌿 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] ॥௫௨॥ [illegible] 𑌸𑌂𑌵𑌿𑌭𑌕𑍍𑌤𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌸𑌪𑍍𑌤𑌭𑍂𑌮𑌿𑌕𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌾𑌨𑌾𑌂 [illegible] 𑌉𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶

ச ராக்ஷஸாந் | லங்காதேவதயா ஸாஸ்வஸ்தவஸ்த்ரமலங்க்ருதாம் ॥௫௪॥ அசிந்த்யாத்புதா
காராம் த்ருஷ்ட்வா லங்காம் மஹாகபி: | ஆஸீத்விஷண்ணோ ஹ்ருஷ்டஶ்ச வைதேஹ்யா தர்ஶநோ
த்ஸுக: ॥ ௫௫ ॥ ஸ பாண்டுரோத்வித்தவிமாநமாலிநீம் மஹார்ஹஜாம்பூநதஜாலதோரணாம் |
யஶஸ்விநீம் ராவணபாஹுபாலிதாம் க்ஷபாசரைர்பீமபலை: ஸமாவ்ருதாம் ॥ ௫௬ ॥ சந்
த்ரோ(அ)பி ஸாசிவ்யமிவாஸ்ய குர்வம்ஸ்தாராகணைர்மத்யகதோ விராஜந் | ஜ்யோத்ஸ்நாவி

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஶேஷ: ஸைதரவருக்ஷிதாம் ॥௫௩॥௫௪॥ அசிந்த்யேதி ॥ விஷண்ண: ஹ்ருஷ்டஶ்சேதி ॥ அசிந்த்யாத்புத
வேஶேதி ச விஷண்ண: யதோக்தாகாரா அதோ விஸ்மயநீயதயா ஹ்ருஷ்ட: ॥௫௫॥ ஸேதி ॥ பாண்
டுரோத்வித்தாநாம் உந்நதாநாம் விமாநாநாம் ஸப்தபூமகாநாம் மாலா அஸ்யாம் அஸ்தீதி மாலிநீ ॥
௫௬ ॥ ஜாதாநந்தமிவ சந்த்ரோதய காலம் வர்ணயதி ॥ சந்த்ரோ(அ)பீதி ॥ மத்யகத: மத்யே ஸ்தித: தாராகணைர்மத்ய
கத: | தாராகணைரிதி ஸஹயோகே த்ருதீயா | ஜ்யோத்ஸ்நாவிதாநேந லோகம் விதத்ய
ராமாநுஜீயம்.

நாநீதி | ராக்ஷஸாம் தோரணாநி ரக்ஷோக்ருஹத்வாரஸ்த்தோரணாநி ॥௫௪॥ ஸ பாண்டுரேத்யா
ஸ்யத்ருஷ்டிவஶேந பாண்டுரஸம்பந்த: | பாண்டுரோத்வித்தவிமாநமாலிநீம் ஸாயா உந்நதாந
ஸப்தபூமக்ருஹமாலிநீம் | விமாநோத்ஸ்ருஷ்டைவயா தே ஸப்தபூமகைஶ்சாஸ்தீதி வேஜயந்தீ ॥௫௬॥
சந்த்ர இதி | சந்த்ரோ(அ)பி நைகஸஹஸ்ரரஶ்மி: ஜ்யோத்ஸ்நாவிதாநேந லோகம் விதத்ய | அஸ்ய
ஸாசிவ்யம் குர்வந்நிவ குர்வந்நேவ விராஜந் மத்யகத: தாராகணமத்யகத: | தாராகணை
ஸஹ உத்திஷ்டதே ப்ராதுர்பவதீத்யர்த: | அத்ர திஷ்டதே: பரஸ்மை பதிகாதுர்தோ நபுஜ்ஞ
கர்மணீத்யாத்மநேபதம் | நைகஸஹஸ்ரரஶ்மிரித்யத்ர நகுணபஹுவ்ரீஹிர்பஹுவ்ருதாஸ்வஸ் ஸாபேக்
ஷிஸமாஸ: | ஸாமர்த்யநாகுண வாசகாதிவத்சந்த்ரோ(அ)பி ஸாசிவ்யம் குர்வந் ப்ராதுர்பவதி
ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ரிதிஶேஷ: ஸைதரவருக்ஷிதாம் பாஹும்ஸதேதஶேஷதியோஜநா ॥௫௩॥ காஞ்சநாநீதி | ராக்ஷ
ஸாம் தோரணாநி ரக்ஷோக்ருஹத்வார தோரணாநி ॥௫௪॥ அசிந்த்யேதி | விஷண்ண: லங்கா
யாதர்ஶநஶ்ரமாத்விஷண்ண: | அத்புதத்வாத் ஹ்ருஷ்ட: ॥௫௫॥ ஸஇதி | பாண்டுரோத்வித்த
நாநாவிதம் யதுந்நதஸப்தபூமக ப்ராஸாதவத்க்ருதீம் ॥௫௬॥ சந்த்ரவீதி | ஜ்யோத்ஸ்நா
விதாநேந லோகாந் ததவிஸ்தாரீக்ருத்ய | அஸ்யஹநூமத: நைகஸஹஸ்ரரஶ்மி: ஸாசி
வ்யம் குர்வந் குர்வந்நேவ விராஜந் | மத்யகத: தாராகணமத்யகத: தாராகணைஸ்ஸஹ
[illegible] வ்யாக்யா.

திஶேஷ: ॥௫௪॥ மத்யகத: வமத்யகத: அநேகஸஹஸ்ரேத்யநேந வர்ணிதம்| அநேகே
த்யஸேவஸஹஸ்ரேத்யநேந விவரணம் | உத்திஷ்டதே ஆவிர்பவதி |ஜ்யோத்ஸ்நாவிதாநே
ந லோகாநிதத்யாவாப்ய ஸம்யவலோகநஸாமர்த்யாஸ்ய ஹநூமத: ஸாசிவ்யம்ஸா
ஹாய்யம் குர்வந்நிவ| நநு மத்யமகஸ்யாஸ்தோஷே உதயோரஷ்டவ்யம் நதத்ராவர்ணநீயம்
வர்ணநீயஸ்து ந மத்யமதவேஷத்யதிவேந| ஸாகேக்காதஶ்யாம் மத்யஸீமகத
ஶ்சேந மத்யகதஶ்சாவகாராஸ்வர்ணநீயம் ச வர்ணநீயஞ்சேந வ்யவஹ்ருதம் | யதா
நேகஸம்ஹிதா: ஸஹஸ்ரரஶ்மயோயஸ்யேதி மத்யமேதமோவிகத்வாத்ராஷ்டமமோ பஹு
வ்ரீஹி: | அதஏவ ராத்ரிஶேஷே ஹநூமத்ப்ரலோகநகாலே ஸீதாஸவிதேராவண
ஸ்யாமநேகாஶ்ச தீபிகாவர்ணநம்க்ருதம் | தேநஹிதஞ்ச சந்த்ராஸ்தமயகாலம் ஸா சேயம்
ராமபூர்ணிமாஸ்யாமாஸேதே லங்காம்ப்ரவிஷ்டாயா: ஸீதாயா:சதுர்தே தஶமோமாஸோமாஸ
ஸ்தாசேஷஸ்ஸம்மத இதிஹநூமதோக்தம் ப்ராதிவசநாச்| மாஸணீநநவ ச ஸீதாயாலங்கா

தாமேதாம் விததாம் லோகவ்ருத்திஷ்டிதேநேகஸஹஸ்ரரஸ்மி:॥௫௭॥ ஸம்ப்ரேக்ஷ்ய க்ஷீரஸமுத்ராணா ஹவ்ணாபுஞ்ஜஸ்யநம் வ்யவஸாயஸாரம்| ததஸ்து சந்த்ரம் ஸ ஹரிப்ரவீர: வேகாநுயாதாநம் ஸாரஸீவ ஹம்ஸம்॥௫௮॥ இதி ஸ்ரீமத்ஸுந்தரகாண்டே த்விதீயஸ்ஸர்க:॥

ஸ லம்பஶிகரே லம்பே லம்பதோயதஸந்நிபே| ஸத்த்வமாஸ்தாய மேதாவீ ஹநுமாந்மாருதாத்மஜ:॥௧॥ நிஶி லங்காம் மஹாஸத்த்வோ விவேஶ கபிகுஞ்ஜர:| ரம்யகாநநதோயாட்யாம் புரீம் ராவணபாலிதாம்॥௨॥ ஶாரதாம்புதரப்ரக்யைர்பவநைருபஶோபிதாம்| ஸாகரோபமநிர்கோஷாம் ஸாகராநிலஸேவிதாம்॥௩॥ ஸுபுஷ்டபலஸம்

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

தத்வ்யாவ்ய உத்திஷ்டதேத்யாதி வத்ஸ| உதோநத்யுக்தபுண்ட்ரீகாதநேவஹ்॥௫௭॥௫௮॥ இதி ஸ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே த்விதீயஸ்ஸர்க:॥

ஸலம்பேத்யாதி ॥ லம்பே லம்பாக்யே லம்பஶிகரே லம்பகிரிஶிகரே இதி யாவத்| அத வா லம்பே லம்பமாநஜலஸ்திதே லம்பஶிகரேதி கூடஶிகரே| ஸத்த்வம் வ்யவஸாயம் தைர்யம் வா ஶ்ரித்வா விவேஶ லங்காம்॥௨॥ ஶாரதேத்யாதி| விடபாவதீம் ஸஹகாம் நிர்யூஹதோரணவா ரணா:. பாண்டுரத்வாரதோரணாம் பாண்டுரே த்வாரதோரணே யஸ்யாஸ்தாம் ஸஹமிதிஶே

ராமாநுஜீயம்

ஷித்வா விஸ்வேநாவதஸ்தே॥௫௭॥ வேகாநுயாதாநம் உத்யதாநம்॥ ௫௮ ॥ இதி ஸ்ரீராமாநுஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே த்விதீயஸ்ஸர்க:॥

பர்வதஸ்யாக்ரம் லங்காப்ரவேஶோபக்ரமம் விஸ்தரேணாஹ ஸலம்பஶிகர இத்யாதிநா ॥ ஸ: ஸாகராத்புத ரணேந ப்ராப்த: | மஹாஸத்த்வ: ஸத்வர லங்காம் நாஷ்டாவ ப்ராப்தோ நிஶ்சித: ஸமாஸாத லம்பே லம்ப நாமகாமே| லம்பதோயதஸந்நிபே லம்பஶிகரே லம்பமாநதோயஶிகரே மேதாவீ தத்காலோசிதகர்தவ்ய விஷயப்ரஜ்ஞாயுக்த: ஸத்த்வம் ஸத்த்வாயஞ்ச காப்ராவிஷ்ட ஸாரேந்த்ராயணம் ப்ரதஸ்திஸத்த்வமாஸ்தாய நிஶி லங்காம் விவேஶேதி ஸம்பந்த:॥௨॥ ஸாகரேதி| ஸாகரோ வஸுதிவேபாஷாம் ஸாகரநிவேபாஷா வஸுதிவேபாஷாம் விடபாவதீம் ஸஹகாம்| க்ஷய: பாண்ட்ராஜநாநாம் ஸ்யாதஜகாவிடபாவதீதி வசநாத்|

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஹநூத்திஷ்டதே ப்ராகாரஹமித்யுக்ய: ॥௫௭॥ ஸம்வேதி | வேகாநுயாதாநம் ஸ்வஸமாவேஶாநம்॥ ௫௮॥ இதி ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் த்விதீயஸ்ஸர்க:॥

ஸஇதி ॥ லம்பேலம்பாகாரே லம்பஶிகரே லம்பகி ஶ்ருங்கே ஸத்த்வமாஸ்தாயபலமா ஸாய ॥௧॥௨॥ ஸாகரேதி | விடபாவதீம் ஸூந்யாகாராமவாவிதீதி ॥ பாண்டுதோரண நிர்யூஹம் நிர்யூஹைருத்தவாரணா:| தோரணஸ்ய நிர்யூஹா நிதோரண நிர்யூஹா:| பா ண்டுரா தோரண நிர்யூஹா யஸ்யாம் தாம் பாண்டுரத்வாரதோரணாம் பாண்டுரே தோரணே யஸ்யா

திலகவ்யாக்யா.

ப்ரவேஶநம் ராத்ரயாதிதி ஸஷ்டே ஸ||௫௬||வேகாநுயாதாநம் ஸ்வஸமாவேஶாநம்||௫௫||இதி ஸ்ரீரா மாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே த்விதீயஸ்ஸர்க:॥

லம்பஶிகரே உந்நதஶிகரே | லம்பே லம்பாக்யே விவஹிதே, அத ஏவ லம்பதோயதஸந்நிபே | ஸத்த்வம் ஸத்த்வகுணோத்ரேகஜநிதம் ஸ்வம் ச ரஜஸ்தமஸ: ப்ரயாஸக்லேஶக்ஷயாய ஸத்த்வகு ணாஶ்ரயணம்| மேதாவீ காலோசிதவிசாரஜ்ஞ:॥௧॥௨॥ ஸாகரோபமநிர்கோஷாம் ஸாகர ஶப்தஸத்ருஶ: கோஷ: ஶப்தவதீம் ॥௩॥ விடபாவதீ ப்ருக்ஷாவலீ நிர்யூஹைருத்தவாரணா: | வா ரிவேஷ்டரஸ்ய நிர்யூஹா யஸ்யாஸ்தாம்பாண்டுரே ஸமாயதவநே த்வாரதோரணே

𑌪𑍁𑌷𑍍𑌟𑌾𑌂 𑌯𑌥𑍈𑌵 𑌵𑌿𑌟𑌪𑌾𑌵𑌤𑍀𑌮𑍍 । 𑌚𑌾𑌰𑍁𑌤𑍋𑌰𑌣𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑍂𑌹𑌾𑌂 𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑌤𑍋𑌰𑌣𑌾𑌮𑍍॥௪॥ 𑌭𑍁𑌜𑌗𑌾𑌚𑌰𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌗𑍁𑌪𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌶𑍁𑌭𑌾𑌂 𑌭𑍋𑌗𑌵𑌤𑍀𑌮𑌿𑌵। 𑌤𑌾𑌂 𑌸𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌘𑌨𑌾𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌰𑍍𑌮𑌾𑌰𑍍𑌗𑌨𑌿𑌷𑍇𑌵𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍॥௫॥ 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌸𑌞𑍍𑌚𑌾𑌰𑌾𑌂 𑌯𑌥𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌮𑌰𑌾𑌵𑌤𑍀𑌮𑍍। 𑌶𑌾𑌤𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑍇𑌨 𑌮𑌹𑌤𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣𑌾𑌭𑌿𑌸𑌂𑌵𑍃𑌤𑌾𑌮𑍍॥௬॥ 𑌕𑌿𑌙𑍍𑌕𑌿𑌣𑍀𑌜𑌾𑌲𑌘𑍋𑌷𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌪𑌤𑌾𑌕𑌾𑌭𑌿𑌰𑌲𑌙𑍍𑌕𑍃𑌤𑌾𑌮𑍍 । 𑌆𑌸𑌾𑌦𑍍𑌯 𑌸𑌹𑌸𑌾 𑌹𑍃𑌷𑍍𑌟𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌮𑌭𑌿𑌪𑍇𑌦𑌿𑌵𑌾𑌨𑍍॥௭॥ 𑌵𑌿𑌸𑍍𑌮𑌯𑌾𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌹𑍃𑌦𑌯𑌃 𑌪𑍁𑌰𑍀𑌮𑌾𑌲𑍋𑌕𑍍𑌯 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌤𑌃 । 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑌮𑌯𑍈𑌰𑍍𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍈𑌰𑍍𑌵𑍈𑌡𑍂𑌰𑍍𑌯𑌕𑍃𑌤𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑍈𑌃॥௮॥ 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌸𑍍𑌫𑌟𑌿𑌕𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌰𑍍𑌮𑌣𑌿𑌕𑍁𑌟𑍍𑌟𑌿𑌮𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑍈𑌃 । 𑌤𑌪𑍍𑌤𑌹𑌾𑌟𑌕𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑍂𑌹𑍈𑌰𑍍𑌰𑌾𑌜

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌷𑌃 ॥ ௭ ॥ 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌸𑌞𑍍𑌚𑌾𑌰𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾 ॥ 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑌮𑌯𑍈𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 ॥ 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑌮𑌯𑍈𑌰𑍍𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍈𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌸𑌹𑌯𑍋𑌗𑍇 𑌤𑍃𑌤𑍀𑌯𑌾। 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌸𑍍𑌫𑌟𑌿𑌕𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌤𑍃𑌤𑍀𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌧𑍍𑌯𑌤𑍇। 𑌰𑌾𑌜𑌤𑌾𑌮𑌲𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑍈𑌃 𑌶𑍁𑌭𑍍𑌰𑍈𑌰𑍍𑌵𑍈𑌡𑍂𑌰𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨 𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑍈𑌃 𑌸𑍍𑌫𑌟𑌿𑌕𑌮𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌪𑌾𑌂𑌸𑍁𑌭𑌿𑌃. 𑌸𑌞𑍍𑌜𑌵𑌨𑌞𑍍𑌚𑌤𑍁𑌶𑍍𑌶𑌾𑌲𑌮𑍍. 𑌵𑌿𑌵𑍇𑌕𑌸𑌾𑌰𑌸𑌙𑍍𑌗𑍍𑌰𑌹𑌃। 𑌇𑌤𑌿

𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑌮𑍍.

𑌚𑌾𑌰𑍁𑌤𑍋𑌰𑌣𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑍂𑌹𑌾𑌂 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑍂𑌹𑌾𑌃 𑌮𑌤𑍍𑌤𑌵𑌾𑌰𑌣𑌾𑌃 𑌤𑍋𑌰𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑍂𑌹𑌾𑌃 𑌤𑍋𑌰𑌣𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑍂𑌹𑌾𑌃 𑌚𑌾𑌰𑌵𑌸𑍍𑌤𑍋𑌰𑌣𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑍂𑌹𑌾 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑌾𑌣𑍀 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌤𑍋𑌰𑌣𑌾𑌨𑌿 𑌚 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌾𑌮𑍍 । 𑌶𑌾𑌤𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑍇𑌨 𑌸𑍁𑌵𑌰𑍍𑌣𑌮𑌯𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌮𑌭𑌿𑌪𑍇𑌦𑌿𑌵𑌾𑌨𑌿𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌸𑌮𑍀𑌪𑌮𑍇𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌸𑌮𑍀𑌪𑌮𑍇𑌵𑌾𑌭𑍍𑌯𑍁𑌪𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇। 𑌚𑌾𑌮𑌰𑍇𑌣𑌾𑌦𑌿𑌸𑌹𑌾𑌯𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌮𑌭𑍍𑌯𑍁𑌪𑍇𑌵, 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌤𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃।
௭॥ 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑌮𑌯𑍈𑌰𑍍𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍈𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌉𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑍇 𑌤𑍃𑌤𑍀𑌯𑌾। 𑌰𑌾𑌜𑌹𑌂𑌸𑌨𑌿𑌷𑍇𑌵𑌿𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑍈𑌰𑍍𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍈𑌰𑍁𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌨𑌗𑌰𑍀𑌂 𑌵𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃। 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌸𑍍𑌫𑌟𑌿𑌕𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃। 𑌤𑌪𑍍𑌤𑌹𑌾𑌟𑌕𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑍂𑌹𑍈𑌃 𑌤𑌪𑍍𑌤

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌪𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌚𑌾𑌰𑍁𑌤𑍋𑌰𑌣𑌾𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌾𑌮𑍍॥௭॥ 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑌮𑌯𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿 । 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑌮𑌯𑍈𑌰𑍍𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍈𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑍁𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑍇 𑌤𑍃𑌤𑍀𑌯𑌾 । 𑌰𑌾𑌜𑌹𑌂𑌸𑌨𑌿𑌷𑍇𑌵𑌿𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑍇𑌤𑌦𑌨𑍍𑌤𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑍈𑌃 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍈𑌰𑍁𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌨𑌗𑌰𑍀𑌂 𑌵𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌜𑌹𑌰𑍍𑌷𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃। 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌸𑍍𑌫𑌟𑌿𑌕𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 । 𑌰𑌾𑌜𑌤𑌾𑌮𑌲𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑍈𑌃 𑌰𑌜𑌤𑌮𑌯𑌾𑌮𑌲𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑍈𑌰𑍍𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑍈𑌃 𑌚𑌾𑌰𑍁𑌸𑌞𑍍𑌜𑌵𑌨𑍋𑌪𑍇𑌤𑍈𑌃 𑌰𑌮𑌣𑍀𑌯𑌚𑌤𑍁𑌶𑍍𑌶𑌾𑌲𑍋𑌪𑍇𑌤𑍈𑌃॥

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌾𑌮𑍍॥௪॥ 𑌭𑍁𑌜𑌗𑍈𑌰𑌾𑌚𑌰𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌸𑌞𑍍𑌚𑌾𑌰𑌾𑌂 𑌭𑍋𑌗𑌵𑌤𑍀𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌪𑌨𑌗𑌰𑍀𑌮𑍍 । 𑌸𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌘𑌨𑍈𑌰𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑌿𑌷𑌾𑌂 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌨𑌕𑍍𑌷𑌤𑍍𑌰𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌮𑌾𑌰𑍍𑌗𑍇𑌣 𑌨𑌿𑌷𑍇𑌵𑌿𑌤𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௫॥ 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌸𑌞𑍍𑌚𑌾𑌰𑍋 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌮𑌮𑌰𑌾𑌵𑌤𑍀𑌮𑌿𑌵 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍। 𑌅𑌤𑍍𑌰𑌾𑌮𑌰𑌾𑌃 𑌸𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌮𑌰𑌾𑌵𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌃 । 𑌅𑌸𑌾𑌙𑍍𑌕𑍇𑌤𑌾𑌯𑌾𑌮𑌪𑌿 𑌮𑌤𑍍𑌵𑌾𑌭𑍍𑌯𑍁𑌪𑌃 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌾𑌦𑍈𑌵 𑌦𑍀𑌵𑍍𑌯𑌤𑌿। 𑌨 𑌕𑍇𑌵𑌲𑌮𑍇𑌤𑌦𑍇𑌵 𑌯𑌤𑌃 𑌮𑌰𑌾𑌵𑌤𑍀 𑌉𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌨𑍍 𑌯𑌾𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌪𑌾𑌕𑌾𑌯𑌾𑌮𑍍 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌶𑌸𑍍𑌯𑌂 𑌅 𑌨𑍁𑌪𑌕𑌾𑌰𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑍃𑌤𑌘𑍋𑌷𑌵𑌾𑌸𑌨𑌾𑌤𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍। 𑌶𑌾𑌤𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑍇𑌨 𑌸𑍁𑌵𑌰𑍍𑌣𑌮𑌯𑍇𑌨॥௬॥ 𑌕𑌿𑌙𑍍𑌕𑌿𑌣𑍀𑌜𑌾𑌲𑍈𑌃 𑌕𑍍𑌷𑍁𑌦𑍍𑌰𑌘𑌣𑍍𑌟𑌿𑌕𑌾𑌸𑌮𑍂𑌹𑍈𑌃 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌯𑌮𑌾𑌨𑌾𑌭𑌿𑌃॥௭॥ 𑌵𑍈𑌡𑍂𑌰𑍍𑌯𑌮𑌣𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌾 𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑌾 𑌉𑌪𑌵𑍇𑌶𑌨𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌯𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌤𑍈𑌰𑍍𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍈𑌃॥௮॥ 𑌮𑌣𑌿𑌸𑍍𑌫𑌟𑌿𑌕𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌕𑍃𑌤𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑍈𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌧𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌮𑌤𑍍𑌤𑌵𑌾𑌰𑌣𑌾𑌃। 𑌕𑌾𑌷𑍍𑌟𑍋𑌦𑍍𑌯𑌤𑌮𑌤𑍍𑌤𑌵𑌾𑌰𑌣𑌾𑌃 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑍂𑌹𑌾𑌃 । 𑌰𑌾𑌜𑌤𑌾𑌮𑌲𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑍈𑌰𑍍𑌰𑌜𑌤𑌮𑌯𑌾𑌮𑌲𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑌵𑍀𑌥𑍀𑌭𑌿𑌃

தாத்பர்யாணாம் அபேத:||௯|| [illegible]

ஸ்ரீஸுதர்சனஸூரீயவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

மதிஸஞ்வேசஃ॥௧௬॥ ஸமீக்ஷ்ய தா மஹாபாஹுர் ராவணஸ்ய புராகரீம் । முக்தகணஸ்ய ஸ விக்ராந்தமவஸ்ய ஸ்ரீஜ்ஞாதிதாங்கவி: ॥ ௧௭ ॥ தாம் ரத்னவஸநோபேதாம் கோஷ்டாகாரவதம் ஸகாம் । யந்த்ராகாரஸ்தநீம் ருத்தாம் ப்ரமதாமிவ பூஷிதாம்॥௧௮॥ தாம் நஷ்டதிமிராம் தீபைர் பாஸ்வரைஶ்ச மஹாக்ருஹை: । நகரீம் ராக்ஷஸேந்த்ரஸ்ய ததர்ஶ ஸ மஹாகபி:॥௧௯॥ அத ஸா ஹரிஶார்தூலம் ப்ரவிஶந்தம் மஹாபலம் । நகரீ ஸ்வேந ரூபேண ததர்ஶ பவநாத்மஜம்॥௨௦॥ ஸா தம் ஹரிவரம் த்ருஷ்ட்வா லங்கா ராவணபாலிதா। ஸ்வயமேவோத்திதா தத்ர விக்ருதாநநதர்ஶநா॥௨௧॥ புரஸ்தாத் கபிவர்யஸ்ய வாயுஸூநோரதிஷ்டத। முஞ்சமாநா மஹாநாதமப்ரவீத் பவநாத்மஜம்॥௨௨॥ கஸ்த்வம் கேந ச கார்யேண இஹ ப்ராப்தோ வநாலய। கதயஸ்வேஹ யத்தத்த்வம் யாவத்ப்ராணா தரந்தி தே॥ ௨௩॥ நஶக்யம் கல்வியம் லங்கா

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

பாவபூர்ணமித்யாதி நா ஸேவாமதிரார்த்தா சத்ருகவேந்த்ரஸ்ய நிக்ருஷ்ட ஸ்ரீஸீதாப்ரகாரவிஶேஷ: ॥௧௬॥ ௧௭॥ தாமிதி । தாம்ரத்நக்ருத ததர்ஶ தத்ரவக்ஷ்யதே । நஶ்வகம்வாக்யம் ஶ்லோகத்வயம் தஸ்ய ப்ரதிபாத்யமாநப்ரஜ்ஞேஶ்லோகே ஸ்ரீஸாரேந்த்ரஸ்த்ர॥௧௯॥௨௩॥ நேதி।அதிமாத்ராவஸ்தாவஸ்ய ராஜாநுஜீயம்.

ஶ்ரமெதி பஶ்சாத்ப்ரவேஶம ஸபேதம்ப்ரேண மஹாநந்தாஸ்வநேந்த்ர நந்தஸாமிதஜீ ஸ்வமஸ்தே ॥ ௧௬ ॥ ஸமீக்ஷ்யேதி । விக்ராந்தோ விக்ரமம் ஹாவேதிஷா ஸ்ரீஜ்ஞாநமஹம் ராஜமுக்தகணாஸ்யா நாயாஸேநஜேதம் ஶக்யேதி ஶக்யா ஸ்ரீஜ்ஞாநமஹத்யஸ்ய:॥௧௭॥ தாமிதி। அத்ர ததர்ஶேத்யவக்ஷ்யதே யதா। ஶதகஸ்ய தத்ஸ்வஸ்ய ப்ரவிஶபராவேந ஶ்லோகத்வய ஶேஷம்வாக்யம்॥௧௯॥ அதேதி। ஸ்வேந ரூபேண அபிதேவதாரூபேண॥ ௦॥ புரஸ்தாதிதி। அதிஷ்டத் தஸ்மாத்ஸ்தாநம் ப்ரதிபதவதீ ப்ரகாஶநஸ்யாந்யே ரஸ்யஸ்யாதேஶ॥ ௨௨॥ கஸ்த்வமிதி தேதவ ப்ராணா: யாவத்தரந்தி தாவத் யத்தத்வம் தத்கதயஸ்வ கதய।ப்ரஷ்
அவஸாநே விசரணாதி ப்ரத்யுத்தஷ்டு:। யாவத்ப்ராணா து ஹராமீத்ய ஜகிவாம்ஸ:॥௨௩॥ நஶக்யேதி । ஶ்ரீமதஸாரதேந்த்ரநபாம்ஸகம்। தஸ்யா தேவதா நமஸ்ய காரணேரணம்। அவ்வேநாபிஶக்யம் க்ஷுத்ரவ்யஹமஞ்சீதி । ராவணபாலேரிர்யஸ்தத் ஸ்வரக்ஷார்த்தமஜக்தம்

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ததமதிஸஞ்வேஶ்யாஸவேஶ ॥ ௧௬ ॥ ஸமீக்ஷ்யேதி । விக்ராந்தோ விக்ரமம் ராஜமுக்தகணாஸ்யா நாயாஸேந ஜேதம் ஶக்யேதி ஶக்யா ஸ்ரீஜ்ஞாநமஹத்யஸ்ய:॥௧௭॥ தாம்ரத்னத்ரயாதி ஶ்லோகத்வயமேகம்வாக்யம்। தமேதத்கஸ்யஸ்ய ப்ரவிஶபர: அநந்வேப்ர க்ருதபாரஸமீ ॥௧௯॥ அதேதி। ஸ்வேநரூபேண அபிதேவதாரூபேண ॥௨௦॥ புரஸ்தாதிதி । அதிஷ்டதஸ்தாநம் ப்ரகாஶிதவதீ॥௨௨॥ கஸ்த்வமிதி। தேதவப்ராணா யாவத்தரந்தி ப்ரயந்தி । தாவத் யத்தத்வம் தத்கதயஸ்வ॥

திலகவ்யாக்யா.

௧௬ ॥ ராவணஸ்ய புராகரீம் முக்தகணஸ்ய விக்ராந்தோ மஶயஞ்ச ஸமீக்ஷ்ய ஸ்வயம்வி தஸ்யபா லேநாவிஷ்கரணம் விசார ஸ்ரீஜ்ஞாநமஹத்வமிஷ்ணோ ராமஸ்ய ॥௧௭॥ ரத்நவஸநோபேதாம் ரத்நப்ராகாரவாஸஸம் ச। கோஷ்டாகாராணி ப்ராவதம்ஸோயஸ்யாஸ்தாம்।கோஷ்டகோஶாநா ஜஸம்வாஜிஶாலாதேர்வ்யூஹ முக்தகணா । யந்த்ராணி ப்ரகாரோபரி ஸ்தா பிதா நிக்ஷேபணார்த்தம் தத்ருஷஸ்தநீம்॥௧௮॥ தாம் ப்ரவிஶந்தம் ஹாஸ்வரைஶ்ச மஹாக்ருஹை: । பாஸ்வரைர்தீபை: ॥௧௯॥ ஸா நகரீ ஸ்வேந ரூபேணாபிஷ்டாத்ருதேவதாரூபேணயா லங்கா ததர்ஶ॥௨௦॥ ஸ்வயமேவோத்திதா । அநந்யப்ரேரிதேதி யாவத்॥௨௧॥ அதிஷ்டதேதி தேவதாரூபா ப்ரகாஶிதவதீ॥௨௨॥ வநாலயவாநர, தத்த்வம் ஸத்யம் ॥௨௩॥ ஸ்வயேஷா ப்ரவே

प्रवेष्टुं वानर त्वया । रक्षिता रावणबलैरभिगुप्ता समन्ततः ॥ २४ ॥ अथ तामब्रवीद्वीरो हनूमानग्रतः स्थिताम् । कथयिष्यामि ते तत्त्वं यन्मां त्वं परिपृच्छसि ॥ २५ ॥ का त्वं विरूपनयना पुरद्वारेऽवतिष्ठसि । किमर्थं चापि मां रुद्ध्वा निर्भर्त्सयसि दारुणा ॥ २६ ॥ हनुमद्वचनं श्रुत्वा लङ्का सा कामरूपिणी । उवाच वचनं क्रुद्धा परुषं पवनात्मजम् ॥ २७ ॥ अहं राक्षसराजस्य रावणस्य महात्मनः । आज्ञाप्रतीक्षा दुर्धर्षा रक्षामि नगरीमिमाम् ॥ २८ ॥ न शक्यं मामवज्ञाय प्रवेष्टुं नगरी त्वया । अद्य प्राणैः परित्यक्तः स्वप्स्यसे निहतो मया ॥ २९ ॥ अहं हि नगरी लङ्का स्वयमेव प्लवङ्गम । सर्वतः परिरक्षामि ह्येतत्ते कथितं मया ॥ ३० ॥ लङ्काया वचनं श्रुत्वा हनूमान्मारुतात्मजः । यत्नवान्स हरिश्रेष्ठः स्थितः शैल इवापरः ॥ ३१ ॥ स तां स्त्रीरूपविकृतां दृष्ट्वा वानरपुङ्गवः । आबभाषेऽथ मेधावी सत्त्ववान्प्लवगर्षभः ॥ ३२ ॥ द्रक्ष्यामि नगरीं लङ्कां साट्टप्राकारतोरणाम् । इत्यर्थमिह सम्प्राप्तः परं कौतूहलं हि मे ॥ ३३ ॥ वनान्युपवनानीह लङ्कायाः काननानि च । सर्वतो गृहमुख्यानि द्रष्टुमागमनं हि मे ॥ ३४ ॥ तस्य तद्वचनं श्रुत्वा लङ्का सा कामरूपिणी । भूय एव पुनर्वाक्यं बभाषे परुषाक्षरम् ॥ ३५ ॥ मामनिर्जित्य दुर्बुद्धे राक्षसेश्वरपालिताम् । न शक्यं ह्यद्य ते द्रष्टुं पुरीयं वानराधम ॥ ३६ ॥ ततः स कपिशार्दूलस्तामुवाच

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

नेत्युक्तम् । अथेति । अरक्षितेत्येन वानरर्षभ ॥ २६ ॥ ३३ ॥ वनानीति । उपवनानि गृहोद्यानानि । काननानि पर्वतारण्यानि ॥ ३४ ॥ तस्येति । भूयः अतिशयेन परुषाक्षरमित्यन्वयः ॥ ३५ ॥ मामिति । शक्यमित्यव्ययं तथा हि कालिदासः ॥ शक्यमरविन्दसुरभिः कणवाही मालिनीतरङ्गाणाम् । अङ्गैरनङ्गतप्तैरविरलमालिङ्गितुं पवनः ॥ इति ॥ पुरीति प्रथमा । वस्तुतः शक्यमिति शक्यपदमुपात्तानामपि कर्मणां वा ॥ ३६ ॥ ततइति ।

रामानुजीयम्

प्रिया अत एव रक्षिता ॥ २४ ॥ अहमिति । आज्ञाप्रतीक्षा आज्ञां प्रतीक्षमाणा ॥ २८ ॥ अहं हि नगरी लङ्का स्वयमेव प्लवङ्गमेति । स्वयमेव सर्वतः सर्वं परिरक्षामीति सम्बन्धः ॥

श्रीमन्महेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

२७ ॥ अहमिति । आज्ञाप्रतीक्षा आज्ञां प्रतीक्षमाणा ॥ ३३ ॥ वनानीति । उपवनानि कृत्रिमवनानि अकृत्रिमाणि ॥ ३४ ॥ तस्येति । भूयः भृशं परुषाक्षरं वाक्यं बभाषे

तिलकव्याख्या.

ष्टुं न शक्यं क्षमं त्वया हन्तुं शक्यमिति वचः । न शक्यमिति वाक्यं सामर्थ्येन ॥ २४ ॥ २५ ॥ अथ तामब्रवीद्वीरो हनूमान्मारुतात्मज इति तत्प्रसिद्धं प्रतिज्ञायानुभावमन्तरा स्वकार्यमपि वा प्रसिद्धं गोपायित्वा एवेति निर्णीतं व्याख्यातम् — का त्वमिति ॥ २६ ॥ २७ ॥ आज्ञाप्रतीक्षा नियोगपरिपालिका ॥ २८ ॥ २९ ॥ अहमपि का त्वं तत्राह — अहं हीति स्वयं स्वरूपेणैव स्वयमेव देवता ॥ ३० ॥ यत्नवानुद्योगवान् शैल इवापर इव निश्चलो जय इत्यर्थः ॥ ३१ ॥ स्त्रीरूपविकृतां विकृतस्त्रीरूपाम् । मेधावी प्रत्युत्पन्नमतिः सत्त्ववान् धैर्यवान् प्लवगर्षभः ॥ ३२ ॥ द्रक्ष्यामीत्यर्थमिह सम्प्राप्त इत्यन्वयः । परं परमं कौतूहलं हि मे ॥ ३३ ॥ वनं कृत्रिमं काननं अकृत्रिमम् ॥ ३४ ॥ भूय एवाधिकं परुषाक्षरं वाक्यं बभाषे इति सम्बन्धः ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ अनिर्जित्य दृष्टुं

[illegible]

ஸ்ரீதரீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீவைஷ்ணவீயவ்யாக்யா.

[illegible]

டிப்பணவ்யாக்யா.

[illegible]

ங்காம் வாநரஃ கஸ்திஷ்டி க்ருதாவஸராநயேத் ॥௪௭॥ ததா கயா ஹி விஜ்ஞேயம் ரக்ஷஸாம் ஸம ராமதத் । ஸ ஹி தேவஸஞ்ஜ்ஞ ஸமயஃ ப்ராக்ருதஸ்ய தவ தமஸ்யாநாத் ॥ ௪௮॥ ஸ்வயம் ஸம்பவிஷி தஸ்மாத்ர ந தவஸ்ராவிஸ்த வ்ருதிக்ருதஃ । ஸீதா நிமித்தம் ராஜ்ஞஸ்ய ராவணஸ்ய ஸுராத்மநஃ ॥ ௪௯ ॥ ரக்ஷஸாம் சைவ ஸர்வேஷாம் விநாஸஸ்ஸமுபாகதஃ । தஸ்யாபிஸ்ய ஹரிஸ்ரேஷ்ட வாரீம் ராவணவாஞ்சிதாம் ॥ ௫௦ ॥ விபஸ்த ஸஸமுகாயமாணி யாநி யாநீஹ வாம்ஸவி ப்ரவிஸ்ய ஸாவேசாமஸதாம் ஹரீஸ்வரஸ்ஸஹாம் வாரீம் ராக்ஷஸஸமுவ்யவாஞ்சிதாம் । யதீர்ஷ யா ஸா ஜநகாத்மஜாம் ஸதீம் விசாமயஸமுத்ர மதோ யதாஸம்வத் ॥௫௧॥ இதி ஸ்ரீமத்ஸுந்தர காண்டே த்ருதீயஸ்ஸர்கஃ ॥

ஸ நிஜமுத்ர வாரீம் ஸ்ரேஷ்டாம் ஸுமங்காம் தாம் காமரூபிணீம் । விக்ரமேண மஹாதேஜா

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸ்ரீகிஷ்டியதிஸ்ரிகேஸராதி ஹிமுமகாயாஸ்ஸேத்ய விநாஸஸாவேதத்தே ஸாபஸமாணம் மகா ப்ராயமுபாதாஸ । விநாஸோதேதாஹர்ஷிதி ஸவதஸேவஸ்யவாதாத் । தவஸேத்யாவிநாஸோ நஹவிஷ்யதி । யதா தம்வாநரஸ்ஸாதயி ஹவிஷ்யதி ததா தம்விநாஸோ ஹவிஷ்யதீதிக மோ ரீயதே ॥௫௦॥ ப்ரவிஸ்யேதி । ஹரீஸ்வரஸ்ய யத்ருஷ்யாமேஸ்வரம் விசாமேமுதிஸ ஸாவயஃ ॥௫௧॥ இதி ஸ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸ்ருங்காரதிலகாக்யாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே த்ருதீயஸ்ஸர்கஃ ॥

ஸநிஜித்யேத்யாதி ॥ அதாரமேண ஸுமங்காவரிஹவோ ராக்ஷஸேஸேநமுஜ்ஞா ராமாநுஜீயம்

விசாமேமுதி ஸாபாயஃ ॥ ௫௧ ॥ இதி ஸ்ரீராமாநுஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே த்ருதீயஸ்ஸர்கஃ ॥

அதாரமேணேதி । ப்ராகாரம் பரிவத்தநாவாரஸ்யஹி । விஸேஷாஸ்வாதே ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

வாதநஸ்ய காரணமாஹ । ஆதித்யாதிநா ॥ வரதாநாதத்தம் வரதாநாக்ருதமித்யர்தஃ ॥௪௯॥ வ ரஸேவைமாஹ ॥ யதேதி அத்ராவணாயிகேஷ வக்ஷ்யமிதநமிகேஸரஸாவாத் ஸத்யஃ ப்ராகாவிநாஸஃ ஸ்வயம்ஹவிஷ்யஸாதாத் வாநராஸ்த்நவயமுஞ்ஜா ப்ரதிவஸஇதிகதா நுஸந்தேயா ॥௫௦॥ ப்ரவிஸ்யேதி । யத்ருஷ்யாமேஸ்வரம் ॥௫௧॥ இதி ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்த்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் த்ருதீயஸ்ஸர்கஃ ॥

அதாரமேணேதி ॥ ஸத்ருஸ்ஸ்ய தமாரமேண ப்ரவேஷ்டவ்யமிதி ஸாஸ்த்ராதமாரமேணத்யா திலகவ்யாக்யா.

உக்தம் । க்ருதமித்யர்தஃ ॥௪௯॥ ரக்ஷஸாம் ஹயமிதி । ஸேவம் மஹேஸ்வரம் ஸமுரக்ஷாஜய ஸம்பக இதி ஹாவஃ ॥௫௦॥ ந தவஸ்ராவிஸ்த வ்ருதிக்ருதஃ । ஸமவஸ்த்வாரஸ்ய ராவணஸ்ய ஸ்ரூ தாயிகேஷவக்ஷ்யமிதநமிகேஸரஸாவாத்ம ஸத்யஃப்ராகாவிநாஸஃ ஸ்வயம்ஹவிஷ்யஸா ஆநராஸ்த்நவயமுக்தம் ப்ரதிவஸ இதி கதாத்ராநுஸந்தேயேதி தீயமு ॥௪௭॥௪௮॥ விய ஸ்தநதிஷ்ட ॥௫௦॥ ஸாவேசமஸதாம் ஸத்ருஸாகஞ்ஜஸமவசவத்தே நமிகேஸரஸாவேந ஸ ப்ராவிதநாஸகாஞம் ஹரீஸ்வரஸ்ய ப்ரவிஸ்ய யத்ருஷ்யா ஸவமுத்ர ராவணாஞ்ஞேயரவ யமுக்தம் யதாஸம்வம் மதஃ ஸ்தநதீமப்ருஹ்யம்தவாதிவ்யத்யாம் ஜாநகீம் விசாமயாமிஷேஷய தேநைவ வவநேந ஸீதாகஞ்ஜஷாத்ர வம்ஸே வதமுத இத்யம்வதிஷ்டம் ॥௫௧॥ இதி ஸ்ரீராமாபிராமே ராமாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டே த்ருதீயஸ்ஸர்கஃ

ஸ இதி ॥௧॥ ப்ராகாரம்பரமேணாவலம்ப்யைவ । ஸத்ருஃ வாமம் பாதம் ப்ரதமம்

𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌕𑌪𑌿𑌸𑌤𑍍𑌤𑌮𑌃 ॥௧॥ 𑌅𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌾𑌹𑍁𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌮𑌭𑌿𑌪𑍁𑌪𑍍𑌲𑍁𑌵𑍇 । 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌶𑍍𑌯 𑌨𑌗𑌰𑍀𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌕𑌪𑌿𑌰𑌾𑌜𑌹𑌿𑌤𑌂𑌕𑌰𑌃 ॥௨॥ 𑌚𑌕𑍍𑌰𑍇𑌽𑌥 𑌪𑌾𑌦𑌂 𑌸𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌚 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍂𑌣𑌾𑌂 𑌸 𑌤𑍁 𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑌨𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌃 𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌸𑌮𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑍋 𑌨𑌿𑌶𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃 ॥௩॥ 𑌸 𑌮𑌹𑌾𑌪𑌥𑌮𑌾𑌸𑍍𑌥𑌾𑌯 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌤𑌾𑌂 𑌪𑍁𑌰𑍀𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌰𑌮𑍍𑌯𑌾𑌮𑌭𑌿𑌯𑌯𑍌 𑌕𑌪𑌿𑌃 ॥௪॥ 𑌹𑌸𑌿𑌤𑍋𑌦𑍍𑌘𑍁𑌷𑍍𑌟𑌨𑌿𑌨𑌦𑍈𑌸𑍍𑌤𑍂𑌰𑍍𑌯𑌘𑍋𑌷𑌪𑍁𑌰𑌸𑍍𑌸𑌰𑍈𑌃 । 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌾𑌙𑍍𑌕𑍁𑌶𑌨𑌿𑌕𑌾𑌶𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌜𑌾𑌲𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑍈𑌃 ॥௫॥ 𑌗𑍃𑌹𑌮𑍇𑌘𑍈𑌃 𑌪𑍁𑌰𑍀 𑌰𑌮𑍍𑌯𑌾 𑌬𑌭𑌾𑌸𑍇 𑌦𑍍𑌯𑍌𑌰𑌿𑌵𑌾𑌮𑍍𑌬𑍁𑌦𑍈𑌃 । 𑌪𑍍𑌰𑌜𑌜𑍍𑌵𑌾𑌲 𑌤𑌦𑌾

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌂 𑌶𑌕𑍍𑌯 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌤𑍍𑌰𑌯𑍇 ॥௧॥ 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌶𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿। 𑌚𑌕𑍍𑌰 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌦𑍇𑌶𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌾𑌣𑍇 𑌸𑌵𑍍𑌯𑌪𑌾𑌦𑌃 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌃 । 𑌸 𑌤𑍁 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑍍𑌨𑌿 𑌕𑍃𑌤𑍋 𑌭𑌵𑍇𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌰𑌾𑌜𑌶𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌮𑍍। 𑌅𑌤𑌏𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌾𑌣𑍇 𑌸𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌾𑌦𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌵𑌾𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌤𑌦𑌾𑌹 𑌬𑍃𑌹𑌸𑍍𑌪𑌤𑌿𑌃 ॥ 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌾𑌣𑌕𑌾𑌲𑍇 𑌚 𑌗𑍃𑌹𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑍇 𑌵𑌿𑌵𑌾𑌹𑌕𑌾𑌲𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌚 𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾𑌙𑍍𑌘𑍍𑌰𑌿𑌮𑍍। 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾𑌗𑍍𑌰𑌤𑌃 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌪𑍁𑌰𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑍇 𑌵𑌾𑌮𑌂 𑌨𑌿𑌦𑌧𑍍𑌯𑌾𑌚𑍍𑌚𑌰𑌣𑌂 𑌨𑍃𑌪𑌾𑌲 𑌇𑌤𑌿॥௨॥௩॥௪॥ 𑌹𑌸𑌿𑌤𑍇𑌤𑌿। 𑌉𑌦𑍍𑌘𑍁𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌘𑍋𑌷𑌵𑌤𑍍𑌸𑍍𑌵𑌰𑌃. 𑌹𑌸𑌿𑌤𑍋𑌦𑍍𑌘𑍁𑌷𑍍𑌟𑌨𑌿𑌨𑌦𑍈𑌃 𑌹𑌸𑌿𑌤𑌾𑌨𑌾𑌮𑍁𑌦𑍍𑌘𑍁𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌵𑌰𑍈𑌃 । 𑌤𑍂𑌰𑍍𑌯𑌘𑍋𑌷𑌪𑍁𑌰𑌸𑍍𑌸𑌰𑍈𑌃 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌾𑌙𑍍𑌕𑍁𑌶𑌨𑌿𑌕𑌾𑌶𑍈𑌃 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌾𑌙𑍍𑌕𑍁𑌶𑌾𑌕𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯𑍂𑌤𑍈𑌃 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌾𑌙𑍍𑌕𑍁𑌶𑌃 𑌤𑍋𑌰𑌣𑌾𑌵𑌤𑌃 𑌸𑍍𑌤𑌮𑍍𑌭𑍈𑌃 । 𑌤𑌦𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍈𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌾𑌙𑍍𑌕𑍁𑌶𑌤𑍁𑌲𑍍𑌯𑌸𑌂𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑍈𑌰𑍍𑌵𑌾 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌜𑌾𑌲𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑍈𑌃। 𑌵𑌜𑍍𑌰𑍈𑌰𑍍𑌰𑌤𑍍𑌨𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑍈𑌃 𑌗𑍃𑌹𑌮𑍇𑌘𑍈𑌃 𑌗𑍃𑌹𑌮𑍇𑌘𑍈𑌃 । 𑌉𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌤𑍍𑌯𑍁𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥௫॥

𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑌮𑍍

𑌸 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌦𑍍𑌵𑌯𑌮𑍇𑌕𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌮𑍍। 𑌅𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌵𑌾𑌨𑍍 ॥ ௧ ॥ 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌶𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿। 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌶𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟𑍁𑌮𑌾𑌰𑌭𑍍𑌯 𑌸𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌾𑌦𑌂 𑌚𑌕𑍍𑌰𑍇 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑍍𑌨𑌿 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃। 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌾𑌣𑌕𑌾𑌲𑍇 𑌚 𑌗𑍃𑌹𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑍇 𑌵𑌿𑌵𑌾𑌹𑌕𑌾𑌲𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌚 𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾𑌙𑍍𑌘𑍍𑌰𑌿𑌮𑍍 । 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾𑌗𑍍𑌰𑌤𑌃 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌪𑍁𑌰𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑍇 𑌵𑌾𑌮𑌂 𑌨𑌿𑌦𑌧𑍍𑌯𑌾𑌚𑍍𑌚𑌰𑌣𑌂 𑌨𑍃𑌪𑌾𑌲 𑌇𑌤𑌿 𑌬𑍃𑌹𑌸𑍍𑌪𑌤𑌿𑌵𑌚𑌨𑌾𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌸𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌾𑌦𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌵𑌾𑌨𑍍। 𑌸𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌃 𑌪𑌾𑌦𑌃 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍂𑌣𑌾𑌂 𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑍍𑌨𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌕𑍃𑌤𑍋 𑌭𑌵𑌤𑌿। 𑌕𑍃𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌾𑌦𑌨𑌿𑌕𑍍𑌷𑍇𑌪𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌪𑌰𑌾𑌭𑌵𑌸𑍂𑌚𑌕𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃॥௨॥ 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟 𑌇𑌤𑌿। 𑌮𑌹𑌾𑌪𑌥𑌮𑌾𑌸𑍍𑌥𑌾𑌯 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑌿 𑌨𑌾𑌵𑌲𑌮𑍍𑌬𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃॥௩॥ 𑌹𑌸𑌿𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌹𑌸𑌿𑌤𑍋𑌦𑍍𑌘𑍁𑌷𑍍𑌟𑌨𑌿𑌨𑌦𑍈𑌃 𑌹𑌸𑌿𑌤𑍋𑌦𑍍𑌘𑍁𑌷𑍍𑌟𑌨𑌿𑌨

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌕𑌪𑌿𑌃॥௧॥ 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌶𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟𑍁𑌮𑌾𑌰𑌭𑍍𑌯 𑌸𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌾𑌦𑌂 𑌚𑌕𑍍𑌰𑍇 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑍍𑌨𑌿 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃. 𑌸𑌃 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌤𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌃 𑌸𑌵𑍍𑌯𑌃 𑌪𑌾𑌦𑌃 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍂𑌣𑌾𑌂 𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑍍𑌨𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌕𑍃𑌤𑍋 𑌭𑌵𑌤𑌿 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌤𑌃 𑌸𑌵𑍍𑌯𑌪𑌾𑌦𑌨𑌿𑌕𑍍𑌷𑍇𑌪𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌪𑌰𑌾𑌭𑌵𑌸𑍂𑌚𑌕𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃॥௨॥ 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟 𑌇𑌤𑌿। 𑌮𑌹𑌾𑌪𑌥𑌮𑌾𑌸𑍍𑌥𑌾𑌯 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑌿 𑌨𑌾𑌵𑌲𑌮𑍍𑌬𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌃॥௩॥ 𑌹𑌸𑌿𑌤𑍇𑌤𑌿। 𑌹𑌸𑌿𑌤𑌾𑌨𑌾𑌮𑍁𑌦𑍍𑌘𑍁𑌷𑍍𑌟𑌨𑌿𑌨𑌦𑍈𑌃 𑌤𑍂𑌰𑍍𑌯𑌘𑍋𑌷𑍈𑌃। 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌾𑌙𑍍𑌕𑍁𑌶𑌨𑌿𑌕𑌾𑌶𑍈𑌃 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌨𑌿𑌕𑌾𑌶𑍈𑌰𑌙𑍍𑌕𑍁𑌶𑌨𑌿𑌕𑌾𑌶𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌗𑍃𑌹𑌮𑍇𑌘𑍈𑌃 𑌗𑍃𑌹𑌮𑍇𑌘𑍈𑌃 𑌗𑍃𑌹𑌸𑍍𑌥𑍈𑌰𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌪𑌿𑌵𑌾॥௫॥ 𑌪𑍍𑌰𑌜𑌜𑍍𑌵𑌾𑌲𑍇𑌤𑌿। 𑌪𑍍𑌰𑌜𑌜𑍍𑌵𑌾𑌲 𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑍇 𑌵𑌹𑍍𑌨𑌿𑌸𑌂𑌸𑍍𑌥𑌿

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

'𑌅𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌶𑍇𑌚𑍍𑌛𑌤𑍍𑌰𑍋𑌰𑍍𑌵𑌿𑌷𑌯𑌮𑍍' 𑌇𑌤𑌿 𑌨𑍀𑌤𑌿𑌂 𑌸𑍍𑌮𑍃𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 ௨॥ 𑌅𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌸𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌾𑌦𑌂 𑌵𑌾𑌮𑌪𑌾𑌦𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌥𑌮𑌂 𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌯𑌤𑌃 𑌸 𑌤𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌥𑌮𑌨𑌿𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌤𑌵𑌾𑌮𑌪𑌾𑌦𑌃 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍂𑌣𑌾𑌂 𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑍍𑌨𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌨𑌿𑌹𑌿𑌤𑍋 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌤𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌜𑌯𑌪𑍍𑌰𑌦𑍋 𑌭𑌵𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃। 𑌉𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌚—'𑌪𑍍𑌰𑌯𑌾𑌣𑌕𑌾𑌲𑍇 𑌚 𑌗𑍃𑌹𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑍇 𑌵𑌿𑌵𑌾𑌹𑌕𑌾𑌲𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌚 𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾𑌙𑍍𑌘𑍍𑌰𑌿𑌮𑍍 । 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾𑌗𑍍𑌰𑌤𑌃 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌪𑍁𑌰𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑍇 𑌵𑌾𑌮𑌂 𑌨𑌿𑌦𑌧𑍍𑌯𑌾𑌚𑍍𑌚𑌰𑌣𑌂 𑌨𑍃𑌪𑌾𑌲' 𑌇𑌤𑌿॥௩॥ 𑌮𑌹𑌾𑌪𑌥𑌂 𑌰𑌾𑌜𑌮𑌾𑌰𑍍𑌗𑌮𑍍 ॥௪॥ 𑌹𑌸𑌿𑌤𑍋𑌦𑍍𑌘𑍁𑌷𑍍𑌟𑌨𑌿𑌨𑌦𑌾 𑌯𑍇 𑌤𑍂𑌰𑍍𑌯𑌘𑍋𑌷𑌪𑍁𑌰𑍋𑌘𑍋𑌷𑌾𑌸𑍍𑌤𑍈𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾 𑌤𑌦𑍍𑌘𑍋𑌷𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌕𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾𑌮𑍍 ॥௫॥ 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌾𑌣𑌾𑌮𑌙𑍍𑌕𑍁𑌶𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌨𑌿𑌕𑌾𑌶𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌮𑌾 𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟

ஷுங்காரஶேஷாணாம் க்ரஹணம்||௬|| ஸீதாம் ப்ரஸாத்ய ஶோபிதை: பத்மஸ்வஸ்திகலா ஞ்சிதை: | பதாக்ரஹணமாத்ரேண ஸம்ஸ்ப்ருஷ்டா விஹங்கிதா ||௭|| தாம் சித்ரகாவ்யா ஹரணாம் கவிராஜஸமாந்விதாம் | ராமவாக்யமாக்ருஷ்ய ஶ்ரீமாந் ரகுஶ்ரேஷ்ட ராமஸ்ய ||௮|| ஸ்வநாமேந மஹாநு ரகுஶ்ரேஷ்டஸ்ய வநாந்தரஜ: | விவிதாந் ப்ரக்ரம்யாணி ஸ்வநாமேந ததஸ்ததா:||௯|| ஶாஸ்த்ராண உதாரம் கீதம் தத்ஸ்தாநஸ்வரஸஹிதம் | ஸ்வஸ்தாநம் உதஸ்ப்ருஷ்டாநாம் ரிவி சார்ஷ ரஸாமிவ||௧௦|| ஶாஸ்த்ராண காலஶ்ரீமிநதாம் நவோபாரணாம் ச நிஷ்பந்நம் | ஸோமாநநிநதாம் ஶைவஹவநேஷு உஸாதநாம் ||௧௧|| ஆமோதிதநிநாதாம்ஸ்ச க்ஷேஷிதாம்ஸ்ச ததஸ்தத:|

ஸ்ரீமோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ப்ரஜஜ்ஞாநே த்யாதி|பத்மஸ்வஸ்திகலாஞ்சிதை: பத்மஸ்வஸ்திகாநாமாகாரம் ஸம்ஸ்தாநவிஶேஷாகாரம் ஸம்ஸ்திதை: | பதாக்ரஹணமாத்ரேண பதாக்ரஹணமாத்ரம் ஸம்ஸ்ப்ருஷ்டநகஸமாக்லிஷ்டை:ஸ்ப்ருஷ்டை: தஸ்யக்ஷணாதிவ்யூர்த்யாதிஸம்ஸ்திதா தாம் காவ்யஸ்ய ஸ்வஸ்தாநயா ஸூத்ரிதாமிதி ||௭|| அர்த ||
ஶாஸ்த்ராணேதி | ஸ்தாநஸ்வரஸஹிதம் ஸ்தாநபேதோக்தம் காவ்யஸ்வரஸமவேதம் ஸம்ஸ்ப்ருஷ்டம் தேவதாஸ்ப்ருஷ்டாநாம் ||௧௦|| ஶாஸ்த்ராணகாலேதி நாதத்ரயாதி | ஸோமாநநிநதாம் ஸாமகாநமோக்ஷதாநாம் ஸோமாநாம் நவோபாராதிதாஸ்நேந யேநிநாதாஸ்தாஸ்தமாகதி தாம் | ஆமோதிதநிநாதாம் ரக்தஸ்ஸ்வரகாரதராஷ்யம் ஸாமஜாநாம்ஸ்வராதிநயமாது க்ஷேஷி ராமாகாரஜீய.

தேஷ்ஷு உபவநக்ஷுமோஹ்யதீயா ஷுசகாஶ்ரமஹஹவாஸ்யவிஶேஷாணாம் | பத்ராங்காரஸநிகாஶோ: பத்மஸம்ஸ்தாநாநாம் காரஸம்ஸ்தாநாஶ்ச பத்மஜாஸஹிமம்ஷிதை: பத்மாப்யாஸதாஸ்ப ததோ:க்ரஹஹாஶோஷிதிவா:| க்ரஹஹஶோஷிதிவாமேமாஷாஸ்யுஷ்வாமீ||௭|| தாஶிதி| ஸ்ரீமாநுகத்ர ஸ்ரீபம்பேந ஸ்வாமிகாயகாரணம்வம் பகாய்யேத | ரகுஶ்ரேஷ்டஸ்ய வநந்ய ஊஸ்ஷ்ட வெயாமவிஷ்ணும் காஶந்வேந ப்ரவிஶ்யஸ்வபதபோஷ்யாதி தஸ்யார்த்ரமாஸ்ரிவயோசு

ஸ்ரீமோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

தை: பத்மஸ்வஸ்திகநாமாகாரம் ஸம்ஸ்தாநவிஶேஷாகாரம் ஸம்ஸ்திதை: பதாக்ரஹணமாத்ரேண பதாக்ரநாகாரம் ஸம்ஸ்தாநகஸம்ஸ்திதை: ஸ்வஸ்திகாயாம்க்ரஹா: ஆக்ருத்யா சதுரஸ்ரா:| சதுரஸ்ராமாசதுஷ்கோணா ஸமயுதொஹஹ்யமாஜ்ஞதா, பார்ஶ்வாயாமமமிதா உப்யாவதமாமா யாநா| உகஷிணாயாமமமிதா பதாக்ரநாயநவ்ரா| ப்ராயாமமமிதா ஸ்வஸ்திகாவ்யாவ ஸ்த யநவ்ருதேத்யேத்ஸ: | பத்மஸ்வஸ்திகபதாக்ரநாவ்யாஹ்ருஹா: ப்ரஸ்யாஹஹேதாஸ்த்யவ:||
௯|| ஶாஸ்த்ராணேதி | ஸ்தாநஸ்வரஸஹிதாமா: காவ்யஸ்வராநத்ரயோத்மேந்த: காஷ்டாயுக்ச தாமவை: ஸ்வரோவேஷிதம் ||௧௦|| ஶாஸ்த்ராணேதி | ஸோமாநநிநதாநு ஸோமாநஸம்ப ராகாநாஜநகாஜிநஶ்ரீநிக்ரயா:| ஆமோதிதநிநாதாநு ஹமேஷ்டாதந்திரியாமிவேஷஜநி

திலகவ்யாக்யா.

க்ரமேஷ தைலபுஷ்பே| பஜ்ரநிகீபுதாநி ஜாதாநி தவாக்ஷாணி தமிலாஞ்சிதை க்ருப தோஷ: ||௬|| பத்மாதிஸம்ஜ்ஞகம் ஸம்ஸ்திதம் ஸம்ஸ்தாநமேஷாம் தை: ||௭|| பதாக்ரஹணமாத்ரேண பதாக்ரநாமகஸம்ஸ்தாநவத்ருதேஹ:| சதுஷ்கோணாசதுராயாமமஸமவதோஹ்யமாஜ்ஞ தம் | பார்ஶ்வாயாமமமிதம் நம்யாவதயாஸ்யா தா தத ||௮|| உகஷிணாயாமமமிதம் பதாக்ரநவ்ருதம் | ப்ராயாமமமிதம் ஸ்வஸ்திகாவ்யாவோ த்யநவ்ருதம் || ஊத்ரேதே: | ஷீதம்கார ஊ ||௯|| அரவிந்தம் ரகுஶ்ரேஷ்ட்டநய: ||௧௦|| விவிதாந் ப்ரக்ரம்யாணி விவிதா ஆகாரா ரூபாணி வணாயாஸ்ச யேஷாம் தாநி ஸ்வநாநி ரகுஶ்ரேஷ்டி பஞ்சவுணாநய: | ஸ்தாந ஸ்வரஸஹிதஸ்ஸ காஸேமிரோமவேஷ்டாநத்ருயஜேஉக்ரஉப்யதார ஸ்வரோஹ்யவிதம்||௧௦||

शुश्राव जवतां श्रेष्ठः शङ्खान् रक्षोगृहेषु वै ॥१२॥ स्वाध्यायनिरतांश्चैव यातुधानान् ददर्श सः । रावणस्तवसंयुक्तान् गर्जतो राक्षसानपि ॥१३॥ राजमार्गं समावृत्य स्थितं रक्षोबलं महत् । ददर्श मध्यमे गुल्मे रावणस्य चरान् बहून् ॥१४॥ दीक्षितान् जटिलान् मुण्डान् गोजिनाम्बरवाससः । दर्भमुष्टिप्रहरणानग्निकुण्डायुधांस्तथा ॥१५॥ कूटमुद्गरपाणींश्च दण्डायुधधरानपि । एकाक्षानेककर्णांश्च लम्बोदरपयोधरान् ॥१६॥ करालान् भुग्नवक्त्रांश्च विकटान् वामनांस्तथा । धन्विनः खड्गिनश्चैव शतघ्नीमुसलायुधान् ॥१७॥

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

तानुसिंहनादान् ॥११॥ शुश्राव जवतामिति । शङ्खानुद्घोषान् ॥१२॥ स्वाध्यायनिरतान् वेदाध्ययननिरतान् ॥१३॥ राजमार्गमिति । मध्यमे गुल्मे नगरमध्ये स्थितसैन्यसङ्घे । चारान् स्वजनवृत्तान्तजिज्ञासयाऽऽहूयान् प्रेषितान् प्रणिधीन् ॥१४॥ दीक्षितानिति । गोजिनाम्बरधारिणः वृषभचर्मचीरवस्त्रधारिणः दर्भमुष्टिप्रहरणान् । श्रोत्रियाः यथा वज्रं हरेः पाणौ तथा विप्रकरे कुशः इति स्मरणादिति भावः । अग्निकुण्डायुधान् जयाय होमाग्नीन् । कूटमुद्गरपाणीन् कूटो नामायसः कूटसदृशायुधविशेषः ॥ कूटो वह्निवज्रनाशिशस्त्रं भेदनात्तूणे दंष्ट्रशस्त्रमिव यथेष्टं तारा इति शब्दार्थकोशः । एकाक्षानेककर्णान् उत्तरोत्तरवर्णा उत्तरोत्तरवर्णान् इति वैजयन्ती । करालान् ऊर्ध्वदंष्ट्रान् । विकरालेत्यर्थे

रामानुजीयम्.

नारायणविवरणस्य स्वाविनीतिमनामित्यर्थः ॥८।९॥

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

तस्मात् क्ष्वेडितान् सिंहनादान् ॥१३॥ राजमार्गमिति । मध्यमे गुल्मे नगरमध्ये स्थितसैन्ये नगरवृत्तान्तनिवेदकान् गूढचारान् इत्यर्थः ॥१४॥ दीक्षितानिति । गोजिनाम्बरवाससः गोचर्मवाससः विवसनांश्च दर्भमुष्टिप्रहरणान् अभिष्टि

तिलकव्याख्या.

११॥ सावाननिनदान् स्नानसमुत्थान् जनकाञ्चीरनिनदान् । यद्वा सावाने निनदान् सामगानान् ... श्रूयमाणं ... तज्जनितनादान् । क्ष्वेडितान् सिंहनादान् ॥१२॥ उत्क्रोशतः । स्वाध्याये वेदाध्ययने निरतान् ॥१३॥१४॥ मध्यमे गुल्मे मध्यकक्ष्यायां स्थितं । चारान् नगरवृत्तान्तावेदकगूढचारान् । दीक्षितजटिलमुण्डाः यज्ञादिव्रतयुताः । गोजिनं गवाजिनं तदाच्छादनम् । अम्बरवाससो दिगम्बराः । ... ब्राह्मणवेषेण कपटेन चारत्वं तत्र राक्षसानां दीक्षितरूपित्वं वेद । नित्यकर्मणि सन्नद्धया कार्याः । रावणादेशेन सोपानहाः ... काष्ठकम्बलधारिणः । यथा कौपीन ... वेदाध्ययनवेषेण श्रौतस्मार्ताग्निहोत्रं ... यज्ञार्थमित्यर्थः । ... सदस्यैरपि तत्त्वतः । रक्षसां दैवयोनिकत्वात् ॥१५॥ अभिषेकनिवारणार्थमभिचारकर्माश्रयाणाम् आग्निकुण्डकाम् आयुधविशेषः । यथा वज्रं हरेः पाणौ तथा विप्रकरे कुशः, इति स्मृतेः । कृत्याद्युपस्थापनसमर्थमन्त्रोच्चारकतया अग्निकुण्डानामायुधत्वम् । कूटोऽयस्कारकूटः आयुधविशेषः ॥१६॥ एकाक्षान् एकचक्षुषः

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேச்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌵𑌾𑌜𑌿𑌰𑌥𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌤𑌥𑌾 𑌹𑌯𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍𑌦𑌨𑍈𑌃। 𑌵𑌾𑌰𑌣𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌦𑌨𑍍𑌤𑍈𑌶𑍍𑌶𑍍𑌵𑍇𑌤𑌾𑌭𑍍𑌰𑌨𑌿𑌚𑌯𑍋𑌪𑌮𑍈𑌃॥௨௭॥ 𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌰𑍁𑌚𑌿𑌰𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑌂 𑌮𑌤𑍍𑌤𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌮𑍃𑌗𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌭𑌿𑌃। 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌭𑌿𑌸𑍍𑌸𑍁𑌮𑌹𑌾𑌵𑍀𑌰𑍍𑌯𑍈𑌰𑍍𑌯𑌾𑌤𑍁𑌧𑌾𑌨𑍈𑌸𑍍𑌸𑌹𑌸𑍍𑌰𑌶𑌃॥௨௮॥ 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌧𑌿𑌪𑌤𑍇𑌰𑍍𑌗𑍁𑌪𑍍𑌤𑌮𑌾𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶 𑌮𑌹𑌾𑌕𑌪𑌿𑌃। 𑌸 𑌹𑍇𑌮𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑌚𑌕𑍍𑌰𑌵𑌾𑌲𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌰𑍍𑌹𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌮𑌣𑌿𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌾𑌨𑍍𑌤𑌮𑍍। 𑌪𑌰𑌾𑌰𑍍𑌧𑍍𑌯𑌕𑌾𑌲𑌾𑌗𑌰𑍁𑌚𑌨𑍍𑌦𑌨𑌾𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌸 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌨𑍍𑌤𑌃𑌪𑍁𑌰𑌮𑌾𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶 ॥ ௨௯ ॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌥𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌤𑌸𑍍𑌸 𑌮𑌧𑍍𑌯𑌂 𑌗𑌤𑌮𑌂𑌶𑍁𑌮𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌾𑌵𑌿𑌤𑌾𑌨𑌂 𑌮𑌹𑌦𑍁𑌦𑍍𑌵𑌮𑌨𑍍𑌤𑌮𑍍। 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌧𑍀𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌦𑌿𑌵𑌿

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌨𑍈𑌃 । 𑌹𑌯𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍𑌦𑌨𑍈𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌮𑌧𑍍𑌯𑌮𑌪𑌦𑌲𑍋𑌪𑌃 । 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌦𑌨𑍍𑌤𑌵𑌾𑌰𑌣𑍈𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨 𑌵𑌾𑌰𑌣𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑍍𑌯𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 । 𑌮𑍃𑌗𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 । 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌯𑌾𑌤𑍁𑌧𑌾𑌨𑍈𑌃 𑌗𑍁𑌪𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃। 𑌕𑌪𑌿𑌰𑌾𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃। 𑌗𑍃𑌹𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑌸𑍍𑌯 𑌦𑍁𑌰𑍍𑌘𑌟𑌤𑍍𑌵𑌕𑌥𑌨𑌾𑌯 ॥ ௨௮ ॥ 𑌸𑌹𑍇𑌮𑍇𑌤𑌿। 𑌹𑍇𑌮𑌜𑌮𑍍 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌤𑍍 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑌂 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌜𑌾𑌤𑌮𑍍. 𑌚𑌕𑍍𑌰𑌵𑌾𑌲𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌮𑌣𑍍𑌡𑌲𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌨𑍍𑌤𑌃 𑌪𑍁𑌰𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌨𑍍𑌤𑌃𑌪𑍁𑌰𑌮𑍍॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌥𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌤𑌸𑍍𑌸𑌮𑌧𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌦𑌿𑌵𑌿 𑌆𑌕𑌾𑌶𑍇 𑌮𑌧𑍍𑌯𑌂 𑌗𑌤𑌮𑍍 𑌆𑌕𑌾𑌶𑌮𑌧𑍍𑌯𑌗𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌏𑌤𑍇𑌨𑍈𑌵 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑍋𑌦𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌲𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌅𑌧𑌿𑌕𑌤𑍍𑌵𑌮𑍍 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌮𑌨𑍍𑌦𑌿𑌰𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌅𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌉𑌤𑍍𑌤𑌰𑍇𑌷𑍁 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑍇𑌷𑍁 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌕𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌅𑌭𑌿𑌵𑍃𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑍍𑌵𑌰𑍍𑌣𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾𑌂 𑌦𑌿𑌶𑌮𑍍 𑌆𑌗𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌅𑌪𑌿 𑌮𑌨𑌸𑌃 𑌉𑌦𑍍𑌵𑍇𑌗𑌾𑌵𑌹𑌾𑌸𑍍 𑌕𑌿𑌮𑍍 𑌉𑌤𑌮𑌨𑌸𑍍𑌤𑌂 𑌸𑌂𑌵𑍍𑌯𑌵𑌹𑌾𑌰𑌮𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌜𑌗𑌾𑌮𑌨𑌸𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌯𑌨𑍍 𑌮𑌨𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌤𑍋𑌷𑌯𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌤𑌾 𑌸𑍀𑌤𑌾
𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑍇.

௨௯॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌥𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌤𑍀𑌯𑌮𑌧𑍍𑌯𑌾𑌹𑍃𑌤𑍍𑌯 𑌯𑍋𑌜𑌯𑌿𑌤𑌵𑍍𑌯𑌮𑍍॥ 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌭𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿॥ 𑌯𑌾𑌤𑍁𑌧𑌾𑌨𑍈𑌃 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌆𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶 𑌆𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌮𑌾𑌣𑌮𑌪𑌿 ॥௨௮॥ 𑌸𑌹𑍇𑌮𑍇𑌤𑌿 । 𑌸𑌹𑍇𑌮𑍇𑌤𑌿𑌚𑍍𑌛𑍇𑌦𑌃। 𑌹𑍇𑌮𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑌚𑌕𑍍𑌰𑌵𑌾𑌲𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌰𑍍𑌣𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌮𑌣𑍍𑌡𑌲𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 । 𑌅𑌨𑍍𑌤𑌃 𑌪𑍁𑌰𑌮𑌨𑍍𑌤𑌃𑌪𑍁𑌰𑌮𑌾𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶॥ 𑌇𑌤𑌿𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌥𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌤𑌇𑌤𑌿 । 𑌤𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 𑌮𑌧𑍍𑌯𑌗𑌤𑌂 𑌗𑌗𑌨𑌮𑌧𑍍𑌯𑌗𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌯𑌦𑍍𑌵𑌾 𑌤𑌾𑌰𑌾𑌮𑌧𑍍𑌯𑌂
𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑍈𑌃 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌕𑌾𑌦𑌿𑌭𑌿𑌃 । 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌵𑌰𑍍𑌣𑍈𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌮𑍍𑌲𑍇𑌚𑍍𑌛𑌕𑌂 𑌹𑌯𑌾𑌨𑌾𑌂 । 𑌹𑌯𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍𑌦𑌨𑌪𑌦𑌸𑌾𑌧𑌾𑌰𑌣𑍍𑌯𑌾𑌤𑌮𑌧𑍍𑌯𑍇 । 𑌸𑍍𑌵𑌰𑍂𑌪𑌸𑌾𑌧𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌯𑌾𑌵𑌤𑍍 ॥௨௭ ॥ 𑌅𑌾𑌵𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 । 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶𑍇𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃॥௨௮॥ 𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶𑌾𑌨𑍍𑌤𑌸𑍍𑌸𑌮𑌾𑌦𑍍𑌭 ॥௨௯॥ 𑌹𑍇𑌮 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌰𑍍𑌣𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌰𑍍𑌣𑌂 𑌤𑌤𑍍𑌸𑌹𑌿𑌤𑍇𑌨 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑍇𑌨 𑌶𑍇𑌷𑍋𑌪𑌮𑌵𑌰𑍍𑌣𑌸𑍍𑌵𑌰𑍍𑌣𑍇𑌨 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌂 𑌚𑌕𑍍𑌰𑌵𑌾𑌲𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌮𑌣𑍍𑌡𑌲𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯 । 𑌪𑌰𑌾𑌰𑍍𑌧𑍍𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌅𑌨𑌰𑍍𑌘𑍍𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌕𑌾𑌲𑌾𑌗𑌰𑍁𑌚𑌨𑍍𑌦𑌨𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾𑌦𑍀𑌨𑌿 𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌦𑌨𑍍𑌤𑌃𑌪𑍁𑌰𑌮𑌾𑌵𑌿𑌵𑍇𑌶 । 𑌸𑌮𑌨𑍍𑌤𑌾𑌤𑍍 ॥௩௦॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌥𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌅𑌥 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑍋𑌦𑌯𑌵𑌰𑍍𑌣𑌨𑌾𑌵𑌿𑌷𑌯𑌵𑌿𑌵𑌸𑍍𑌥 𑌕𑌾𑌵𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌗𑌾𑌨𑌮𑌧𑌿𑌣𑌾𑌦𑍁𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌤𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌤𑍇। 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌾𑌵𑌿𑌤𑌾𑌨𑌮𑌨𑌿𑌵𑌤𑍍𑌯 𑌲𑍋𑌕𑌾𑌨𑍁𑌷𑌙𑍍𑌗𑌿𑌤𑍇𑌽𑌨𑍇𑌕 𑌸𑌹𑌸𑍍𑌰𑌰𑌶𑍍𑌮𑌿𑌃 ॥ 𑌶𑌂𑌖𑌪𑍍𑌰𑌭𑌾 𑌕𑍍𑌷𑍀𑌰𑌮𑍃𑌣𑌾𑌲𑌵𑌰𑍍𑌣𑌂 𑌹𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌗𑌚𑍍𑌛𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌵𑌭𑌾𑌸𑌮𑌾𑌨𑌮𑍍 । 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌂 𑌸 𑌕𑌪𑌿𑌪𑍍𑌰𑌵𑍀𑌰𑌃 𑌪𑍋𑌪𑍂𑌯𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌸𑌰𑌸𑍀𑌵 𑌹𑌂𑌸𑌮𑍍 ॥𑌇𑌤𑌿𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌦𑍍𑌵𑌯𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌤𑌮𑍍॥ 𑌤𑌤𑍋𑌽𑌨𑍍𑌤𑌃𑌪𑍁𑌰𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶

𑌭𑌾𑌨𑍁𑌮𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌗𑍋𑌷𑍍𑌠𑍇 𑌵𑍃𑌷𑌂 𑌮𑌤𑍍𑌤𑌮𑌿𑌵 𑌭𑍍𑌰𑌮𑌨𑍍𑌤𑌮𑍍 ||௧|| 𑌲𑍋𑌕𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌾𑌪𑌾𑌨𑌿 𑌵𑌿𑌨𑌾𑌶𑌯𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌮𑌹𑍋𑌦𑌧𑌿𑌂 𑌚𑌾𑌪𑌿 𑌸𑌮𑍇𑌧𑌯𑌨𑍍𑌤𑌮𑍍 | 𑌭𑍂𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌣𑌿 𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌯𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌶𑍀𑌤𑌾𑌂𑌶𑍁𑌮𑌥𑌾𑌭𑌿𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌮𑍍 ||௨|| 𑌯𑌾 𑌭𑌾𑌤𑌿 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌰𑍍𑌭𑍁𑌵𑌿 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑌸𑍍𑌥𑌾 𑌤𑌥𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌦𑍋𑌷𑍇𑌷𑍁 𑌚 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌸𑍍𑌥𑌾 | 𑌤𑌥𑍈𑌵 𑌤𑍋𑌯𑍇𑌷𑍁 𑌚 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌕𑌰𑌸𑍍𑌥𑌾 𑌰𑌰𑌾𑌜 𑌸𑌾 𑌚𑌾𑌰𑍁𑌨𑌿𑌶𑌾𑌕𑌰𑌸𑍍𑌥𑌾 ||௩|| 𑌹𑌂𑌸𑍋 𑌯𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌜𑌤𑌪𑌞𑍍𑌜𑌰𑌸𑍍𑌥𑌃 𑌸𑌿𑌂𑌹𑍋 𑌯𑌥𑌾 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌨𑍍𑌦𑌰𑌸𑍍𑌥𑌃 | 𑌵𑍀𑌰𑍋 𑌯𑌥𑌾 𑌗𑌰𑍍𑌵𑌿𑌤𑌕𑍁𑌞𑍍𑌜𑌰𑌸𑍍𑌥𑌶𑍍𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑍋𑌽𑌪𑌿 𑌬𑌭𑍍𑌰𑌾𑌜 𑌤𑌥𑌾𑌮𑍍𑌬𑌰𑌸𑍍𑌥𑌃 ||௪|| 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌃 𑌕𑌕𑍁𑌦𑍍𑌮𑌾𑌨𑌿𑌵 𑌤𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌣𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑍋 𑌮𑌹𑌾𑌚𑌲𑌃 𑌶𑍍𑌵𑍇𑌤 𑌇𑌵𑍋𑌚𑍍𑌚𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌃 | 𑌹𑌸𑍍𑌤𑍀𑌵 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑌬𑌦𑍍𑌧𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑍋 𑌵𑌿𑌭𑌾𑌤𑌿 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌃 ||௫|| 𑌵𑌿𑌨𑌷𑍍𑌟𑌶𑍀𑌤𑌾𑌮𑍍𑌬𑍁𑌤𑍁𑌷𑌾𑌰𑌪𑌙𑍍𑌕𑍋 𑌮𑌹𑌾𑌗𑍍𑌰𑌹𑌗𑍍𑌰𑌾𑌹𑌵𑌿𑌨𑌷𑍍𑌟𑌪𑌙𑍍𑌕𑌃 |

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌊𑌢𑌂 𑌵𑍃𑌷𑌂𑌶𑍍𑌵𑍇𑌤𑌂 𑌛𑌵𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌸𑌮𑍇𑌯𑍁𑌵𑍇𑌕𑌾𑌨𑍁𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌃 | 𑌨𑌤𑌾𑌯𑌮𑌕𑌂 𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌨𑍁𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌃 | 𑌤𑌦𑌨𑍍𑌤𑌕𑌂 𑌕𑌾𑌵𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑍇 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌾𑌯𑌪𑍁𑌰𑌾 𑌨𑌾𑌂 𑌤𑍃𑌤𑍀𑌯𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌯𑌮𑌕𑌮𑌿𑌤𑌿 ||௧|| 𑌲𑍋𑌕𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 || 𑌪𑌾𑌪𑌾𑌨𑌿 𑌦𑍋𑌷𑌾𑌣𑌿 ||௨|| 𑌯𑍇𑌤𑌿 | 𑌭𑍁𑌵𑌿 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑍇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌦𑍋𑌷𑍇𑌷𑍁 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌃 𑌤𑍋𑌯𑍇𑌷𑍁 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌕𑌰𑍇𑌷𑍁 | 𑌤𑌦𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌚𑌾𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌾𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌃 𑌕𑍇𑌵𑌲𑌵𑍇𑌦𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 | 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌾𑌲𑍍𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌵𑌾𑌦𑌿𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑍇𑌶𑌨𑌾𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌰𑌃 𑌤𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌕𑌾𑌵𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌯𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑍇 𑌉𑌪𑌮𑌾𑌵𑌰𑍍𑌣𑌕𑌂 𑌕𑌷𑌿𑌤𑌿 ||௩|| 𑌹𑌂𑌸 𑌇𑌤𑌿 | 𑌰𑌾𑌜𑌤𑌪𑌞𑍍𑌜𑌰𑌸𑍍𑌥𑌃 𑌮𑌗𑌨𑌮𑌗𑌸𑍍𑌯𑍋𑌜𑍍𑌜𑍍𑌵𑌲𑌸𑍍𑌯 𑌕𑍍𑌷𑍀𑌰𑍋𑌦𑌕𑌵𑌾𑌸𑌃 | 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌨𑍍𑌦𑌰𑌸𑍍𑌥𑌃 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌶𑍍𑌵𑍇𑌤𑌗𑌿𑌰𑌿𑌶𑌿𑌖𑌰𑌵𑌾𑌸𑌃 | 𑌗𑌰𑍍𑌵𑌿𑌤𑌕𑍁𑌞𑍍𑌜𑌰𑌸𑍍𑌥𑌃 𑌨𑍀𑌲𑌮𑍇𑌘𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌭𑌸 𑌉𑌪𑌮𑌾𑌨𑌤𑍍𑌵𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌸𑌾𑌧𑌾𑌰𑌣𑌧𑌰𑍍𑌮𑌾𑌣𑌾𑌮𑌨𑍁𑌪𑌾𑌦𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍 𑌮𑌾𑌲𑍋𑌪𑌮𑌾𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌰𑌃 || 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤 𑌇𑌤𑌿 || 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌵𑌰𑍍𑌣𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌕𑌲𑌃 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌷𑌾𑌣𑌾𑌦𑍇𑌃 𑌦𑍍𑌵𑌯𑍋𑌰𑍍𑌦𑍇𑌶𑌵𑌿 𑌬𑌿𑌮𑍍𑌬𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌬𑌿𑌮𑍍𑌬𑌭𑌾𑌵𑍇𑌨 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑍇𑌶𑌃 ||௫|| 𑌵𑌿𑌨𑌷𑍍𑌟𑍇𑌤𑌿 | 𑌶𑍀𑌤𑌾𑌮𑍍𑌬𑍁 𑌹𑌿𑌮𑌶𑍀𑌤𑌾𑌮𑍍𑌬𑍁 𑌤𑍁𑌷𑌾𑌰

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌮𑌧𑍍𑌯𑌂 𑌗𑌤𑌂 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌂 𑌭𑌾𑌨𑍁𑌮𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌦𑍀𑌪𑍍𑌤𑌿𑌮𑌨𑍍𑌤𑌮𑍍 ||௧|| 𑌲𑍋𑌕𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 | 𑌪𑌾𑌪𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌪𑌾𑌪𑌜𑌨𑍍𑌯𑌦𑍁𑌃𑌖𑌂 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 | 𑌲𑍋𑌕𑌾𑌹𑍍𑌲𑌾𑌦𑌕𑌤𑍍𑌵𑌾𑌚𑍍𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌵𑌿𑌨𑌾𑌶𑌕𑌤𑍍𑌵𑌮𑍍 | 𑌯𑌦𑍍𑌵𑌾 𑌸𑌮𑍁𑌦𑍍𑌰𑌵𑌰𑍍𑌧𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌲𑍋𑌕𑌪𑌾𑌲𑌨𑌕𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 ||௨|| 𑌯𑌾 𑌭𑌾𑌤𑍀𑌤𑌿 | 𑌯𑌾 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌃 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌦𑌿𑌷𑍍𑌵𑌾𑌨𑍇𑌷𑍁 𑌭𑌾𑌤𑌿 𑌸𑌾 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌃 𑌚𑌾𑌰𑍁𑌨𑌿𑌶𑌾𑌕𑌰𑌸𑍍𑌥𑌾 𑌭𑌾𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ||௪|| 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤 𑌇𑌤𑌿 | 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌕𑌲𑌃 ||௫|| 𑌵𑌿𑌨𑌷𑍍𑌟𑍇𑌤𑌿 | 𑌮𑌹𑌾𑌗𑍍𑌰𑌹𑌗𑍍𑌰𑌾𑌹𑌵𑌿𑌨𑌷𑍍𑌟𑌪𑌙𑍍𑌕𑌃 𑌮𑌹𑌾𑌗𑍍𑌰𑌹𑌃 𑌸 𑌏𑌵 𑌗𑍍𑌰𑌾𑌹𑌃

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑍌 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌾𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍂𑌚𑌕𑌤𑍍𑌵𑌾𑌚𑍍𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑍋𑌦𑌯𑌃 𑌬𑍋𑌧𑍍𑌯𑌃 | 𑌮𑌧𑍍𑌯𑌂 𑌗𑌤𑌂 𑌵𑍍𑌯𑍋𑌮𑌮𑌧𑍍𑌯𑌂 𑌤𑌾𑌰𑌾𑌮𑌧𑍍𑌯𑌂 𑌵𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌂 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌾𑌵𑌿𑌤𑌾𑌨𑌂 𑌜𑍍𑌯𑍋𑌤𑍍𑌸𑍍𑌨𑌾𑌸𑌮𑍂𑌹𑌂 | 𑌭𑌾𑌨𑍁𑌮𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌦𑍀𑌪𑍍𑌤𑌿𑌮𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌵𑌤𑍍𑌕𑌿𑌰𑌣𑌵𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌗𑍋𑌷𑍍𑌠𑍇 𑌮𑌤𑍍𑌤𑌂 𑌭𑍍𑌰𑌮𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌵𑍃𑌷𑌮𑌿𑌵 ||௧|| 𑌪𑌾𑌪𑌾𑌨𑌿 𑌪𑌾𑌪𑌜𑌨𑌕𑌦𑍁𑌃𑌖𑌾𑌨𑌿 𑌨𑌾𑌶𑌯𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌲𑍋𑌕𑌾𑌹𑍍𑌲𑌾𑌦𑌜𑌨𑌕𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 | 𑌸𑌮𑍇𑌧𑌯𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌰𑍍𑌧𑌯𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌯𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌯𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌅𑌭𑌿𑌤𑍋 𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌦𑌿𑌶𑍋 𑌗𑌮𑌨𑌾𑌯 𑌗𑌚𑍍𑌛𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 ||௨|| 𑌹𑌾𑌵𑌿𑌭𑌾𑌵𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑌸𑍍𑌥𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌭𑌾𑌵𑍇𑌨 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌯𑌾 𑌭𑌵𑌤𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌮𑌕𑍍𑌷𑌰𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌕𑍀𑌰𑍍𑌤𑌿𑌰𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 | 𑌸𑌾𑌗𑌰𑍇𑌷𑍁 𑌨𑌿𑌶𑌾𑌕𑌰𑌶𑍍𑌚𑍇𑌤𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌯𑌕𑌾𑌰𑌕𑌃 | 𑌚𑌾𑌤𑍍𑌰 𑌤𑌷𑌯𑍇 𑌵𑍍𑌯𑌾 𑌜𑌦𑍍𑌯𑌕𑌵𑌤𑌯𑍈𑌕𑌂 𑌚 | 𑌹𑌾𑌵𑌿𑌶𑌬𑍍𑌦𑌪𑍍𑌰𑌭𑌾𑌵𑍇𑌨 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑌸𑍍𑌥𑌿𑌕𑌂 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌾𑌧𑍍𑌯𑌾𑌹𑍃𑌤𑍍𑌯 𑌚𑌾𑌨𑍇𑌵 𑌭𑌾𑌵𑌿𑌯𑌃 ||௩|| 𑌹𑌂𑌸𑌵𑌦𑍍𑌯𑌥𑍇𑌤𑌿 | 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌦𑌾𑌦𑌰𑌾𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌷𑍍𑌠𑌿𑌤 𑌮𑌾𑌰𑍍𑌗𑌵𑌶𑌾𑌦𑍍𑌗𑍌𑌰𑌵𑌤𑍍𑌰𑍈𑌰𑌾𑌪𑌤𑍍𑌤𑌸𑍍𑌕𑌾𑌂𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌮𑌾𑌦𑍍𑌯𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌿𑌕𑌤𑌕𑌃 | 𑌕𑌾𑌂𑌚𑌨𑌂 𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸 𑌭𑌵𑌤𑌿 𑌶𑌙𑍍𑌗𑌾𑌕𑍍𑌷𑍋𑌤𑌸𑍍𑌕𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌵𑌾𑌯𑍁𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑌤𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌬𑍋𑌧𑍍𑌯𑌂 | 𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌤𑌮𑌨𑍍𑌨𑌧𑍍𑌯𑌾𑌵𑌸𑌃 ||௪|| 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌕𑌲𑌃 𑌕𑌲𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌣𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯𑌾𑌯𑌂 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑍍𑌯𑌃 | 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑍂𑌨𑌦𑌬𑌦𑍍𑌧𑍇𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌵𑌰𑍍𑌣𑌪𑌕𑍍𑌷𑌧𑌾𑌰𑌾𑌦𑍍𑌯𑌾𑌃 ||௫|| 𑌵𑌿𑌨𑌷𑍍𑌟𑌃 𑌶𑍀𑌤𑌾𑌮𑍍𑌬𑍁𑌤𑍁𑌷𑌾𑌰𑌰𑌶𑍍𑌮𑌿𑌃 𑌶𑍀𑌤𑌲𑌜𑌲𑌬𑌿𑌨𑍍𑌦𑍍𑌵𑌂𑌶𑌕𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌰𑌶𑍍𑌮𑌿𑌃 𑌪𑌙𑍍𑌕𑍋

[illegible]

ஸ்ரீமேவிதராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீஉஜ்ஜ்வலதீபிகாவ்யாக்யா.

[illegible]

த்ருகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ஷித்ராணி ச விக்ஷிபந்தி த்ரஜாநி சாபாநி ச விக்ஷிபந்தி ॥௧௨॥ த்வதீய காந்தாஸ்து ஸஹா ஞ்ஜனத்ரவம்யா வராஸ்த்ரு வாநஷ்பவத்ர: । ஸாரபேவகாஸ்து தயா ஹஸத்ர: க்ரமஜா: வராஸ்தாவி விநிஸ்ஸத்ர: ॥௧௩॥ சஹாமஜைஸ்தாவி தயா நஷ்டிஸவசிஜிதைஸ்தாவி தயா ஸாஸஷ்டி: । ராஜ வீசீபு விநிஸ்ஸஷ்டிஸ்ப்லேநாஷஜாலைரிவ நிஸ்ஸஷ்டி: ॥௧௪॥ பாஜிவ்ருயாநாது ரஷிராவியாநாது ஸம்ஸ்ருஷ்யாநாது ஜமத: வ்ருயாநாது । நாநாவியா நாது ரஷிராவியாநாது த்வதீய தஸ்யாம் வர்ஷயாதயாநாது ॥௧௫॥ நநாத த்ரஜ்ஜா ஸ ச தாது ஸமரபேவாஜாநாமணாநாதூமணாநாரபேவாது । விதேஷ்யாதயந்தி ஸ்ய தாஸ்ரபேவா த்வதீய காஸ்தி வாநவிபுரபேவா ॥௧௬॥ ததோ வராமாபுஸஷிராஜ ஹாவாவேஷாம் ஷீயஸ்து சஸாநஹாவ: । ஷியேஷு வாநேஷு ச ஸஸ்தவா த்வதீய தாரா ஜவஸம்வ்ருஷாவா: ॥௧௭॥ ஸ்ரீயா ஜ்வலத்விஷஜயோவசேஸா [illegible]

ஸ்ரீஹரிராஜ்யவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீ[illegible]

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

வஸம்பி⁴ஶா: । ததஸ்து காஶ்சித் ப்ரமதோத்தமா யதா² விஹங்க³மா: காமஸமோத்தமாங்க்³ய: ॥
௧௮ ॥ அந்யா: வாமஹஸ்தேஷு தத்³ரோமவிஷ்டாஸ்தத்ர ப்ரியாங்கேஷு ஸமேவோபவிஷ்டா: ॥
ஹஸ்தேஷு ப்ரியாயமாணா நிவிஷ்டா ததஸ்து பீ⁴தா உபநாரிவிஷ்டா: ॥ ௧௯ ॥ ஶ்யாமாவதாதா:
காஞ்சநராஜிவர்ணா: காஶ்சித்ப்ரபா⁴ஸ்வத்தபநீயவர்ணா: । பரஸ்து காஶ்சிச்ச²ஶலக்ஷ்மவர்ணா:
காந்தப்ரஹீணா ரதிரோசவர்ணா: ॥ ௨௦ ॥ தத: ப்ரியாஸு ப்ராப்ய மநோஹராஸ ஸம்ப்ரீதி
ஹர்ஷஸமந்விதாஸ: ॥ ௨௧ ॥ சந்த்³ரப்ரகாஶாஸ்து ஹி வக்த்ரமாலா வக்ராக்ஷிபக்ஷ்மாஸ்து ஸமேத
மாலா: । விபூ⁴ஷணாநாம் சததஸ்து மாலாஸ்தடித்ப்ரபா⁴ நாரிவ மாஸமாலா: ॥ ௨௨ ॥ நமேவ
ஶீதாம் பரமாபி⁴ஜாதாம் பதி² ஸ்தி²தே ராஜகுலே ப்ரஜாதாம் । லதாம் ப்ரபு²ல்லாமிவ

ஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜீயவ்யாக்²யா.

விஹங்க³மீ: ॥ ௧௮ ॥ அந்யா இதி । நிவிஷ்டா: உபாஸ்மா: பாணி க்³ருஹீதா இத்யர்த²: । நிவேஶஸ்²ரீவிரோசமா
ஹந்த்ராவேஷ்டிதி விஶ்வ: ॥ ௧௯ ॥ ஶ்யாமாவதாதா: ஶ்யாமவர்ணாஸ்தா: । காஞ்சநராஜிவர்ணா: கநகரேகா
வாகாரா: । தபநீயவர்ணா: தப்தகாஞ்சநவர்ணா: । ஶஶலக்ஷ்மவர்ணா: சந்த்³ரவர்ணா: பாண்டு³ரா: । காந்த
ப்ரஹீணா: விரஹிண்ய: ॥ ௨௦ ॥ தத இதி । ப்ரியாநு ப்ராப்ய ஸம்ப்ரீதியுக்தா: மநோஹ
ராஸ்தா: ப்ரஸமீக்ஷ்ய க்³ருஹேஷு ராஸமஸ்ஸ்வஸம்பி⁴ஶா: ஸம்பு⁴வாஶ்ரிதாஸ்ஸததம் ததா²
ராஸநஜீய ।

॥ ௨௧ ॥ சந்த்³ரப்ரகாஶாஸ்து ஹீதி । வக்ராக்ஷிபக்ஷ்மா: வக்ராணி குடிலபக்ஷ்மாணி யாஸாம் தா: । மாலா
ஹாரஸமூஹ தாஸ்ராஸிஸாம் । ஶீதாஸமேஷமாணஸ்ய ஹநுமத: ஸ்த்ரீணாம் ப்ரவதயநா
த்ஸ்து மாநம் ஶீக்ஷமாணவிகாரா பரிஜ்ஞாநாய । ஸம்ப்ரணஸ்து மாநாதீதஸீ
தாஸமர்ணவர்ணவிநிர்வர்ணாய । அதஸ்து தாம் ஸமீக்ஷ்ய விஶாலாக்ஷீம் ராஜவம்ஶப்ரபூ⁴
தாம் । தஸ்யாஶாஸஸீதேதிகாரணேநேவாஹுது । வேஷேஹ்யா நிவாஸஷேஷாதரா
ராசோநுகீர்த்ய: । தாத்ருஶகாரணஜாதாநிகாவாசோஸீத்ருக்ஷயதீதி ராஜவம்ஶ்ப்ரவிஶா

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீ²யவ்யாக்²யா.

ப்ரமோதமத்ஸா: ஹர்ஷயுக்தா: । விஹங்க³மா: விஹங்க³மீவ த்³ருஶ்யந்தே ॥ ௧௮ ॥ அந்யா இதி । நிவிஷ்டா:
உபாஸா: பாணி க்³ருஹீதா இத்யர்த²: ॥ நிவேஶஸ்²ரீவிரோசமாஹந்த்ராவேஷ்டித்வாஸ: ॥ ௧௯ ॥ ஶ்
யாமாவதாதாஇத்யாதிஶ்லோகத்ரய ஏகம்வாக்யம் । ஶ்யாமா இதி ப்ரியாயமாணாஸ்து த்³ருஶ்யந்தே
உத்தரீயராஹிதா: காஞ்சநராஜிவர்ணா: கநகரேகாகாரா: । தபநீயவர்ணா: தப்தவர்ண
வர்ணா: । ஶஶலக்ஷ்மவர்ணா: சந்த்³ரவர்ணா: । காந்தப்ரஹீணா: ப்ரியவியுக்தா: ராஜாஸ்
தத்ஸ்து । தத: ப்ரியாநு ப்ரஸமீக்ஷ்ய ப்ராப்ய । ஸம்ப்ரீதியுக்தா: ராஜாஸ்து தத்ஸ்து । க்³ருஹேஷு ஹ்ரு
ஷ்டா: ராஜாஸ்து தத்ஸ்வதிஸம்பா⁴ஷ: யதா² ॥ தத இதி ॥ ஸம்ப்ரீத்யா மநோஹராஸ்து

திலகவ்யாக்²யா.

ஏகம்காரணம் । தாராஸ்தாரகா: ॥ ௧௭ ॥ ஜலஜீர்ணவஸம்பந்நா ஜலஜீர்ணீவ । த்³வாரஜாப்ரமோ
தமஹர்ஷயுக்தா: ஸம்பந்நாயதா² விஹங்க³மா: விஹங்க³மீவேத்³ருஶ்யந்தே । ஏதத்³ரமண
ப்ரியோக்தேஷு நீருதஸஸ்மேஷு பயநாத்ஸத்ராத்³ருஶ்யாய ॥ ௧௮ ॥ ஹஸ்தேஷு ப்ராரதா
ஷ்டேநாமிவதா: ப்ரியாயமாணா ஸ்ரீஸ்துமேவாக்ஷண ப்ரயுக்தஸ்ஸ்வரா: । நிவிஷ்டா உபாஸா: நி
வேஶ: பரிவேரோசமாஹவித்ராவேஷ இதிகோஶ: । உபநவவிஷ்டாயாஸ । உபநாராயண
இத்யர்த²: ॥ ௧௯ ॥ ஶ்யாமாவதாதா உத்தரீயரஹிதா: । காஞ்சநராஜிவர்ணா: கநகரேகாகாரா: ।
யாஸ்து உத்தரா: தபநீயவர்ணாஸ்தப்தவர்ணவர்ணா: ஶஶலக்ஷ்மா சந்த்³ரா: । காந்தப்ரஹீ
ணா: ப்ரியவியுக்தா: ரதிவிராஜ்ஜவர்ணா: ஸம்ப்ரதேஹகாதய: । ப்ரஸமேக்ஷதஸ்து ॥ ௨௦ ॥ ப்ரியா
நுப்ராப்யப்ரீதியுக்தாஸ்து । ஸம்ப்ரீதிமநோஹராஸ்து மநோஹராஸ: அதரோஹ்யஷ்டா: । வரா
ஶயாஸோஹயாமிராஸ: ஸர்வகாந்தமநோஹரா ராஜாஸ்து க்³ருஹேஷு தத்ஸ்து । ப்ரஸமீக்ஷ்யராஜா:

ஸாயஞ்ஜாதாம் துஃகஸ்ய தந்வீம் ஸநவஸாபிஜாதாம்॥ ௨௩॥ ஸநாதநே வர்த்மநி ஸந்நிவிஷ்டாம் ராமேக்ஷணாம் தாம் மதநாபிவிஷ்டாம்। பர்துர்மந: ஶ்ரீமதநுப்ரவிஷ்டாம் ஸ்த்ரீப்யோ வராப்யஶ்ச ஸதா விஶிஷ்டாம்॥ ௨௪॥ உஷ்ணார்திதாம் ஸாநுஸ்ருதாஸ்ரகண்டீம் புரா வராஹோத்தமநிஷ்ககண்டீம்। ஸுஜாதபக்ஷ்மாமபிரக்தகண்டீம் வநே ப்ரந்ருத்தாமிவ நீலகண்டீம்॥ ௨௫॥ அவ்யக்தரேகாமிவ

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

௨௧॥ பஞ்சேதி। பக்ஷ்த்ரேஷு த்ருஶ்யமாநம் ராமஸ்ய ஸௌந்தர்யாதிகம் விவேகாயேதி। ஸ்வராணாம் ஶப்தாநாம் ஸ்பர்ஶ வீதாஸ்வராண தூர்யஸ்வராணஶப்தாநாம்॥ ௨௨॥ தஸ்யேத்யாதி। வராபிஜாதா சதுஷ்ஷாபிராமாம் ஸாயஞ்ஜாதாம் ஸர்வோபாம்। உநவஸாபிஜாதாம் அயோநிஜாமித்யர்த:॥ ௨௩॥ ஸநாதநமஜஸ்ராதி ஸநாதநே ஶாஸ்த்ரே வர்த்மநி பாதிவ்ரத்யதர்மே। ராமேக்ஷணே ஆஸக்தநிஷ்டயா யஸ்யாஸ்தாம்। ஶ்ரீமதீ தாமிஷ்நஶ்ரீமத். விஶிஷ்டாமுத்க்ருஷ்டாம்॥ உஷ்ணேதி ஸாநுஸ்ருதாஸ்ரகண்டீம் அநுகதாஸ்ரேண அநுகதபாஷ்பேண கண்டேநஸஹ வர்தமாநாம்। வராஹோத்தமஸ்ய ஸ்வர்ணநிர்மிதவராஹமுகமண்டிதநிஷ்ககண்டீம்। வராஹமுகநிஷ்கஸ்ய கண்டேயஸ்யா: தாம்। ஸுஜாத: கண்டஸம்பந்தீ ஸ்வர்ணவிஶேஷோ நிஷ்க:. அபிரக்தகண்டீம் ஸ்நிக்தகண்டீம் ஸ்வரேண மதுரகண்டீமித்யர்த:

ராமாநுஜீய.

ஶாகஷீர்ஷஸ்வராணதூர்யநிநாதாஸ்ய பரிவக்ஷ்யமாணஸ்வரபவ்யதே॥ ௨௨॥ தஸ்யேதி। ஸாயஞ்ஜாதாமித்யேதத் விஶேஷணம்। உநவஸாபிஜாதாம் யஸ்யாஸ்த்வ அர்த்தஸ்யபதாவஸரவயநாயவச। தஸ்யாஸ்தாவவயாயம் வேவ உத்தேஶ்யாஹாயர்வா வாந்தர்த்தம் ஶ்ரீராமாயணோக்த ப்ரகாரேண ஸ்வரகண்டேநாவதீர்ணாமித்யர்த:॥ ௨௩॥ இதி ஶ்ரீராமாநுஜ விரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே பஞ்சமஸ்ஸர்க:॥

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ப்ரியாதுராவ்யக்திஸ்ய த்ருஸ ஶ்ரீதியாக்தா: பராக: ப்ரஸக்த்யுஷ்ணோஷ்ணஸ்ருஷ்டா: ஸ்ப்ருஷ்டோஷ்ணகரணம் ப்ராவ்யஸ்ருஷ்டா: । வராபிராமஸ்வ துஃகேபதிஸம்பந்த: பரிவேஷ்டிதநியத ஸத்ருகாதிபாதிகா ஸமவ்யாப்தா துக்தாராயேபந ஸ்வஸ்ருஸவ்யாக்ர ணவாராம் மநா உவ்ஹே ॥ ௨௨॥ தஸ்யேதி। ஸாயஞ்ஜாதாமித்யேதத் விஶேஷணம்। வராபிஜாதாம் சதுஷ்ஷாபிராமாம்। உநவஸாபிஜாதாம் அயோநிஜாம்॥ ௨௩॥ ஸநாதநஜேதி। ஸநாதநே வர்த்மநி ஸந்நிவிஷ்டாம் ப்ராப்தவ்ரத்யாம் பாதிவ்ரத்யரூபவரதர்மே ஸந்நிவிஷ்டாம் ஸக்ருஜ்ஜிஷ்டாதாம் உஷ்ணேதி। உஷ்ணார்திதாம் விரஹதாபபீடிதாம் அநுஸ்ருதாஸ்ரேண கண்டேந ஸஹவர்தமாநாம்

திலகவ்யாக்யா.

இதிவாஸேப்ரியாதுராவ்ய தாதுஸக்த்யஶ்ரீதியாக்தா பராகேஷ்டே:। ப்ரியயோர்ஸ்ராணா:, ஸ்தநவஸ்ருஷ்டோஷ்ண ஸ்ருஷ்டா பராக:। துஃகேபதிஶேஷ:॥ ௨௧॥ பரீவாதவாதகள்। பக்ஷ்த்ரார்த்ராவக்த்ரஸமபாஸா:। பக்ஷ்மவக்ஷ்ரேக்ஷணா:। ஸமபக்ஷ்மஶோப நவபக்ஷ்மயுக்தா நேத்ரா ராஜ்ஞா துஃகஶ துஹமா நாராயா ஜவஹமேஷணா நாம ராஜ்ஞா துஃகஶ। 'பக்ஷ்மாக்ஷிவக்ஷ்ம' இதி வாமேக்ஷிவதுரவிக்ஷ்॥ பக்ஷ்மவக்ஷ்மாஜ்ஞேத்யேவாவிதா பக்ஷ்மஸாமர்க்த்ரு ஸ்வபாவ கீத்யுவிதி தம் ॥ ௨௨॥ பஷ்யோமேதயபதாமுஷ்டே நகேஷா நதுஃகேபதித்ருஷ்ட:। ஸாயஞ்ஜாதாமிதி ஸுதாவிஶேஷணம்। உநவஸாபிஜாதாம் யாத்ராஉநவாஸ்ருஷ்டாம்॥ ௨௩॥ ஸநாதநே வர்த்மநி ஸந்நிவிஷ்டாம் ப்ராப்தவ்ரத்யா பதிவ்ரதாயமே பராமேக்ஷதேயாயதி ராமேக்ஷணாம் தாம் । மதநே ஸ்மராபிவிஷ்டாம் வ்யாப்தாம் ஶ்ரீமத்தா புரோமுநாப்ரவிஷ்டாம் । அநேந பவாரவ்யாநந்ய மோப்யநிதம்॥ ௨௪॥ உஷ்ணார்திதாம் விரஹதாபபீடிதாம்। அநுஸ்ருதாஸ்ரேண ப்ராப்தபாஷ்பேணாஸஹவர்தமாநம் கண்டம் யஸ்யாஸ்தாம்। அத்ருஷ்டபூர்வ 'கண்டம்' இதிபாவ:। புரா ராமஸாந்நித்யகாலே வராஹோத்தமஹேமநிஷ்கம், அநர்க்யபாக்த்யுத்தமஹேம

சந்த்ரமேவாம் ஶாந்தஸ்ருஷ்டிஶாலிவ ஹேமமேவாஹ | க்ஷதஜ்வாலாஶாலிவ பாணமேவாம் வாயுப்ரஹஸ்தாலிவ தேவமேவாஹ || ௧௮ || ஸீதாமவஸ்ய மஹாஜ்ஞானஸ்ய ராமஸ்ய வக்த்ரம் வததாம் வரஸ்ய | பஹுவித தைவோஹிதஸ்தீரஸ்ய ஶ்யாமம் பதோ மந்த ஜவாதிரஸ்ய||௨௭||
இதிஶ்ரீமத்ராமாயணஸாரார்த்தகாம் பரக்ஷ்ஸ மு:||
ஸந்திகாஶம் விஶாலேக்ஷ விஷ்ணு: காமரூபயஶ: | விநயாத பரமோக்தம் ரூபம் வேத ஸமத்வித:||௧|| க்ருஶஸஹாராய ருக்ஷிவாந் ராக்ஷஸேந்த்ர நிவேஶநே| ப்ராகாரேண

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ரீ| ஸவ்யகேதி || ஸவ்யக்தமேவாம் ஸவ்யக்ஸரஶோவாம்| சந்த்ரமேவாம்சந்த்ரகருஶவஸிதாஹ|ஸத்ருக்ஷக்ரமஶேஷ காந்திஹீநஸேவ அத்ருஷ்டாம்தேயம்| வாம்ஸுப்ரஷ்டிஶாம்வாம்ஸுகருஷிதாஹ| ஹேமமேவாம் கநககரஶாகாலிவஸிதாம்| ஸஹஸ்ரஜ்வலஹாவஸ்ய க்ருமஞாகமஸ்யேந்த்ய த்ருஷ்டாம்தேயம்| க்ஷதஜ்வாலாம்க்ஷதேநஜ்வாலாம்|ஏஷயாஹி நாஸமாஹிதாம் ஸஜஸ்ர ஜோஷவதீம்பஹிஸமாஹிதாஹ| பாணமேவாம்பாணக்ஷதி ஶிவஸிதாம்|ஸஜவேபூத நாகி ஶயேத்ருஷ்டாம்தேயம் | வாயுப்ரஹஸ்தாலிவதேவமேவாஹ | வாநரஸமயேயமேஶத்ருத்ரு ஷ்டாஞேயம் ஸீதாஶிதி| ஶிரஸ்யாவஸ்ய ஶிரகாரும்கிரீக்ஷ்யாவ்யவஸ்ய| க்ருஶிரஸ்யஸவிரேண ஸவதீத்ய மு:| மதோமஹஜலவஹதைவோஹிஹதேதாபஹுவித|| ஶ்லோகஸ்யோவிஶண புஷ்டிஹரூமய மு:||௨௭||இதிஶ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதேஸாரார்த்தகாம்வ்யாக்யாநேபக்ஷஸமு:||
ஸந்திகாமித்யாதி | விஶாலேக்ஷவிஷ்ணு: விஶாலேக்ஷஸீதாமத்ருஷ்டா விஷ்ணுஇத்யமு:
ராமாநுஜீய.

ஸஜதி| ஸ: ஶ்ருங்காரஸ்ரஷ்டாயாமபி வேதேஷ்வா ஸதஶபுநேந விஷ்ணு: காமரூபயஶ: விநயார்வ நேரும்காஶிதிஸஜ்ஜ:|விநயாரகவிநும் காஶிதிவாம் விவேதேஷ்வா அபேக்ஷணேந விஷ்ணுஸ்யமாநமதே வேக்ஷணகதர்புக்ஸாஹியாநாஸ்வாமநரபேக்ஷணா க்ருதவாநித்ய யமஶேபுராஶுஹ்யதே || ௧ || க்ருஶஸஹாராய ருக்ஷிவாந் ராக்ஷஸேந்த்ர நிவேஶநாஶிதி ராவணஹவநம் ப்ரவிஷ்டஸ்ய மாநமத: வாநரபி ராவணஹவந ப்ராக்ருஹியா நாநஜ்ஞோரும்காபேக்ஷணாஸியாநாத்ர வஶவும் ராவணஹவநம் ப்ரவிஷ்டாமாநமாதுதஷா

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

இதி ஸாநவத்தாஸ்ரகம்ஹ | நிக்ஷம் உமோஹபுஷ்ணம் ஸவ்யகேதி || ஸவ்யக்தமேவாம் ஸஸ்வஷ்டப்ரகாஶாம் சந்த்ரமேவாம்சந்த்ரகருஹ | வாம்ஸுப்ரவ்யக்தாம் வாம்ஸுதபூஷிதாம் ஹேமமேவாம் ஸ்வணபுஶரூகாம் க்ஷதஜ்வாலாம் க்ஷதாவஸாஜ்வாலாவதாம்| ஸஜவக்ஷணாம்பஹிஸ்ஹாஹிதாஶித்யமு:| வாக்ஷதேவ்ரணேஜ்வாலாம்| ப்ரஷ்டாம்பாணமேவாம்பாணமாகருஶித்யமு:| ஸீதாஶிதி || ஶிரஸ்யாவஸ்ய ஶிரமஸ்ரஷ்டாவஸ்ய| தைவோஹிஹமத: | ஸவீரஸ்யஸ்ய ஸாவமதஜவமஜ ஜவபஹுவித||௨௭|| இதிஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தவிரசிதாயாம் ஸாரார்த்தகாம்வ்யாக்யாயாம் பஞ்சமஸமு:||

திலகவ்யாக்யா.

ண: கம்போயஸ்யாஸ்தம்| ஸஹிர கோமயஶாஸ்ரம: கம்போயஸ்யாஸ்தம்|நீருகம்ஶயஹீ ||௨௫|| ஸவ்யக்தாஸ்ராதிநாஸ்ஷ்டா மேவா மேவாகாமோயஸ்யாஸ்தாஹ | ப்ருஷ்டாமாபஷிதாம்| க்ஷதஜ்வாமாக்ஷதேநஜ்வாலாமாதநாம்| வஶாபுமேவாம்பாணவ்ருணஶிஷ்டம் தஅத்ரமேஸ்ய தீம் ராவணஹவா ||௨௬|| ஶிரஸ்ய| ஶிரஶித்யமேபுமவ்யயம்| ஶிரஸ்ஷ்டாவ்யவஸ்யதஶிரஸ்ய ஸமே ஜஜவாலேக்ஷணாதக்ருகஶு ஜவ தைவோபமஹதோ பஹுவித| ஸத்ருஸமேபுயஜ ஸ ||௨௭|| இதிஶ்ரீநாராயணதிலகே ஸாரார்த்தகாம்பே பஞ்சமஸமு:||

र्कवर्णेन भास्वरेणाभिसंवृतम् ॥२॥ रक्षितं राक्षसैर्भीमैः सिंहैरिव महद्वनम् । समीक्षमाणो भवनं चकाशे कपिकुञ्जरः ॥३॥ रूप्यकोपहितैश्चित्रैस्तोरणैर्हेमभूषितैः । विचित्राभिश्च कक्ष्याभिर्द्वारैश्च रुचिरैर्वृतम् ॥४॥ गजास्थितैर्महामात्रैः शूरैश्च विगतश्रमैः । उपस्थितमसंहार्यैर्हयैः स्यन्दनयायिभिः ॥५॥ सिंहव्याघ्रतनुत्राणैर्दान्तकाञ्चनराजतैः । घोषवद्भिर्विचित्रैश्च सदा विचरितं रथैः ॥६॥ बहुरत्नसमाकीर्णं परार्ध्यासनभाजनम् । महारथसमावासं महारथमहास्वनम् ॥७॥ दृ

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

घवेन वेगेन ॥१॥२॥ रक्षितमिति । चकाशे [illegible] ॥३॥ रूप्यकेत्यादि ॥ रूप्यकोपहितैः रजतनिर्मितैः । कक्ष्याभिः प्रकोष्ठैः । असंहार्यैः [illegible] । स्यन्दनयायिभिः स्यन्दनवाहकैः । सिंहव्याघ्रतनुत्राणैः सिंहव्याघ्र[illegible] इत्यर्थः । महारथसमावासं महारथानां [illegible] । महारथमहास्वनं [illegible] । रा-क्षसेन्द्रनिवेशनं राक्षसेन्द्राः राक्षसश्रेष्ठाः निविशन्त्यस्मिन्निति वा [illegible]

[illegible]

[illegible] । समीक्षमाणो भवनं चकाशेति । भवनं [illegible] ॥३॥ रूप्यकेति । रूप्यकोपहितैः रजतविहितैः । कक्ष्याभिः प्रकोष्ठैः । कक्ष्याप्रकोष्ठे हर्म्यादेरित्यमरः । गजास्थितैरिति । महामात्रैः हस्त्यारोहैः । [illegible] । असंहार्यैः [illegible] । सिंहव्याघ्रतनुत्राणैः [illegible] । महारथसमावासं

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

१॥२॥ रक्षितमिति । चकाशे [illegible] इत्यर्थः । चचार कपिकुञ्जर इति वा ॥३॥ रूप्यकेति । रूप्यकोपहितैः रजतनिर्मितैः कक्ष्याभिः प्रकोष्ठैः ॥ कक्ष्याप्रकोष्ठे हर्म्यादेरित्यमरः । गजास्थितैरिति ॥ महामात्रैः हस्त्यारोहैः ॥ [illegible] । असंहार्यैः [illegible] । सिंहव्याघ्रतनुत्राणैः [illegible] इत्यर्थः ॥ बह्वित्यादि ॥ महारथसमावासं महारथा[illegible]

तिलकव्याख्या.

विमानेषु सप्तभूमिकप्रासादेषु । लाघवेन वेगेन ॥१॥ राक्षसेन्द्रनिवेशनमाससाद ॥२॥ चकाशे । [illegible] ॥३॥ रूप्यकं रजतं तेनोपहितैः शोभायुक्तैः [illegible] ॥४॥ गजास्थितैर्महामात्रैः [illegible] । उपस्थितं [illegible] असंहार्यैः [illegible] । स्यन्दनयायिभिः स्यन्दनवाहकैः । [illegible] ॥५॥ सिंहव्याघ्रतनुत्राणैः [illegible] । घोषवद्भिः किङ्किणीभिः ॥६॥ महारथानां [illegible] । महारथानां [illegible] ॥७॥ [illegible]

ദേശസ്യ പാരശോഭാരേശ്ചൈശ്ചൈശ്ച ദൃഢവക്ഷിഭിഃ । വിവിധൈർബഹുസാഹസ്രൈഃ പരിവൃതം സമന്തതഃ ॥൮॥ വിനീതൈരന്തപാലൈശ്ച രക്ഷോഭിശ്ച സുരക്ഷിതം । മുഖ്യാഭിശ്ച വരസ്ത്രീഭിഃ പരിവൃതം സമന്തതഃ ॥൯॥ മുദിതപ്രമദാരത്നം രാക്ഷസേന്ദ്രനിവേശനം । വരാഭരണസംഹ്രാദൈഃ സമുദ്രസ്വനനിഃസ്വനം ॥൧൦॥ തദ്രാജഗുണസമ്പന്നം മുഖ്യൈശ്ചാഗരുചന്ദനൈഃ । മഹാജനൈഃ സമാകീർണം സിംഹൈരിവ മഹദ്വനം ॥൧൧॥ ഭേരീമൃദംഗാഭിരുതം ശംഖഘോഷവിനാദിതം । നിത്യാർചിതം പർവഹുതം പൂജിതം രാക്ഷസൈഃ സദാ ॥൧൨॥ സമുദ്രമിവ ഗംഭീരം സമുദ്രമിവ നിഃസ്വനം । മഹാത്മനോ മഹദ്വേശ്മ മഹാരത്നപരിച്ഛദം ॥൧൩॥ മഹാരത്നസമാകീർണം ദദർശ സ മഹാകപിഃ । വിരാജമാനം വപുഷാ ഗജാശ്വരഥസങ്കുലം ॥൧൪॥ ലങ്കാഭരണമിത്യേവ സോഽമന്യത മഹാകപിഃ । ചചാര ഹനുമാംസ്തത്ര

ശ്രീഗോവിന്ദരാജീയവ്യാഖ്യാ.

ഷ്ടിന്ദ്രിദിരാക്ഷസേന്ദ്ര നിവേശനമിത്യന്വയഃ । ഛന്ദ്യാവകാശ്യരണവേശ്മപദേനപാനര്ത്തി ഖ്യാതഃ । സംഹ്രാദഃ ശബ്ദഃ സമുദ്രസ്വനവന്നിസ്വനമിതി സമുദ്രസ്വനനിസ്വനമിത്യുപാദാര്ഥ്യം । തസ്യ പ്രഭിതം । രാജഗുണസമ്പന്നം രാജോപചാരൈരുപേതം വാദിഭിസ്സമ്പന്നം । ഛന്ദ്യഗുരുചന്ദനൈ രിത്യത്രാപിസമ്പന്നമിതിസംബന്ധ്യതേ । പർവസു ഹുതം ഹോമോ യസ്മിന് തത്പർവഹുതം । സമുദ്രമിവ നിസ്വനം നിസ്സ്വനം । രാവണസ്ഥിത്യാജനകോദ്ഭാസദ്ഭാസിതമിത്യന്വയഃ । സമുദ്ര

രാമാനുജീയം.

രഥികവിശേഷാണാമാവാസസ്ഥാനം । മഹാരഥസമാവേശിതിപാഠേ വിമഹാരഥാനാം രഥികവിശേഷാണാം ശ്വാപശ്വാസമാസേതിത്യന്വയഃ । മഹാരഥമഹാസനം മഹാരഥം ച തത്മഹാസനം ച മഹാരഥമഹാസനം । ദൃഢൈശ്ചന്ദ്രശുഭ്രൈഃ പാരശോഭാരൈശ്ചദിമഹദ്ഭിഃ । ഉപാരോഹാത്ര മഹദ്ഭിരിത്യർഥഃ । ഛദ്മവാരൈർബാഹ്യരക്ഷകൈഃ രാക്ഷസേന്ദ്ര നിവേശനം രാക്ഷസേന്ദ്രാണാം നിവേശനാനിയസ്മിന് തത് । സമുദ്രസ്വനനിസ്വനം സമുദ്രസ്വനസദൃശസ്വനയുക്തം । രാജഗുണസമ്പന്നം രാജഗുണാസ്ത്രാമരാദയഃ । തൈസ്സമ്പന്നം । നിത്യാർചിതം ദംപതിഷ്ഠിതിഭിർനിത്യമർചിതം । പർവസു ഹുതം ഹോമോ യസ്മിന് തത്പർവഹുതം । രാവണസ്യ ഹിതാഗ്നികാ തദ്ഗൃഹേ പർവസു ഹുതം പൂജിതമിത്യർഥഃ । രാക്ഷസൈഃ സദാ ഹോമസങ്കാരോ ഗൃഹസഃ । പൂജിതം രാക്ഷസൈഃ സതാ തത്ഗൃഹം രാക്ഷസൈശ്ചതുർവിധം । പൂജാനമസ്കാരാദിഭിരിത്യർഥഃ । നിത്യാർചിതം സർവസമൃദ്ധിതമിതി വാ പാഠഃ പർവയജ്ഞതിതി വാ പർവസു ഹോതവ്യേ തോ സ്ഥിതേ । സമുദ്രമിതി । സമുദ്രമിവ നിഃ

ശ്രീമഹേശ്വരതീർഥീയവ്യാഖ്യാ.

രഥികവിശേഷാണാം സമാവാസസ്ഥാനം । സമാവാസമിതിപാഠേപ്യയമേവാർഥഃ । മഹാരഥാശ്ച തന്മഹാസനം ച മഹാരഥമഹാസനം । ദൃഢൈശ്ചന്ദ്രിതി । ദൃഢൈശ്ചന്ദ്രശുഭ്രൈഃ പാരശോഭാരൈശ്ചതിമഹദ്ഭിഃ ॥ ഉപാരോഹാത്ര മഹാന്തോനിത്യർഥഃ । വിനീതൈരിതി ॥ ഛദ്മവാരൈർബാഹ്യരക്ഷകൈരുക്തൈരിതി ॥ രാക്ഷസേന്ദ്ര നിവേശനം നിവാസസ്ഥലം ॥ തദിതി ॥ രാജഗു

തിലകവ്യാഖ്യാ.

സ്ഥാനം ॥൭॥ ദൃഢൈശ്ചന്ദ്രശുഭ്രൈഃ, ഛദ്മവാരൈ പാരശോഭാരൈശ്ചതിസന്ദ്രൈഃ ॥൮॥ ഛദ്മവാരൈർബാഹ്യരക്ഷകൈഃ ॥൯॥ രാക്ഷസേന്ദ്രാണാം മഹാവാസ്തുഭീനാം നിവേശനാനി യസ്മിംസ്തത് । ഹർഷിണാം സ്വനൈഃ സമുദ്രസ്വനസദൃശനിഃസ്വനം ॥൧൦॥ തദ്രാജഗുണസമ്പന്നം തൈഃ പൂർവൈശ്ച രാജഭവനഗുണൈശ്ചാമരാദിഭിഃ സമ്പന്നം । പരന്ദ്രൈരന്യ സമ്പന്നമിത്യന്വയഃ ॥൧൧॥ പർവസു ഹുതഃ ഹോമോ യസ്മിന്നത്യജ്ഞതത്പർവഹുതം । രാക്ഷസൈസ്സദാ പൂജിതം സ്വപൂജനീയദേവതാകം ॥൧൨॥ പരിച്ഛേദോഽലങ്കാരഃ മഹാർഹ

𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌤𑌃॥௧௫॥ 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌦𑍍𑌗𑍃𑌹𑌂 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌨𑌾𑌮𑍁𑌦𑍍𑌯𑌾𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌚 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌃। 𑌵𑍀𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾𑌣𑍋 𑌹𑍍𑌯𑌸𑌂𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌾𑌂𑌶𑍍𑌚 𑌚𑌚𑌾𑌰 𑌸𑌃॥௧௬॥ 𑌅𑌵𑌪𑍍𑌲𑍁𑌤𑍍𑌯 𑌮𑌹𑌾𑌵𑍇𑌗𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌹𑌸𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌿𑌵𑍇𑌶𑌨𑌮𑍍। 𑌤𑌤𑍋𑌽𑌨𑍍𑌯𑌤𑍍𑌪𑍁𑌪𑍍𑌲𑍁𑌵𑍇 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮 𑌮𑌹𑌾𑌪𑌾𑌰𑍍𑌶𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌵𑍀𑌰𑍍𑌯𑌵𑌾𑌨𑍍॥௧௭॥ 𑌅𑌥 𑌮𑍇𑌘𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌕𑌾𑌶𑌂 𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌕𑌰𑍍𑌣𑌨𑌿𑌵𑍇𑌶𑌨𑌮𑍍। 𑌵𑌿𑌭𑍀𑌷𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌤𑌥𑌾 𑌪𑍁𑌪𑍍𑌲𑍁𑌵𑍇 𑌸 𑌮𑌹𑌾𑌕𑌪𑌿𑌃॥௧௮॥ 𑌮𑌹𑍋𑌦𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌗𑍃𑌹𑌂 𑌵𑌿𑌰𑍂𑌪𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍍𑌯 𑌚𑍈𑌵 𑌹𑌿। 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌜𑍍𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌭𑌵𑌨𑌂 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌨𑍍𑌮𑌾𑌲𑍇𑌸𑍍𑌤𑌥𑍈𑌵 𑌚॥௧௯॥ 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌦𑌂𑌷𑍍𑌟𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌤𑌥𑌾 𑌪𑍁𑌪𑍍𑌲𑍁𑌵𑍇 𑌸 𑌮𑌹𑌾𑌕𑌪𑌿𑌃। 𑌶𑍁𑌕𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍇𑌜𑌾𑌃 𑌸𑌾𑌰𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌧𑍀𑌮𑌤𑌃॥௨௦॥ 𑌤𑌥𑌾 𑌚𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌜𑌿𑌤𑍋 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮 𑌜𑌗𑌾𑌮 𑌹𑌰𑌿𑌯𑍂𑌥𑌪𑌃। 𑌜𑌮𑍍𑌬𑍂𑌮𑌾𑌲𑍇𑌃 𑌸𑍁𑌮𑌾𑌲𑍇𑌶𑍍𑌚 𑌜𑌗𑌾𑌮 𑌹𑌰𑌿𑌸𑌤𑍍𑌤𑌮𑌃॥௨௧॥ 𑌰𑌶𑍍𑌮𑌿𑌕𑍇𑌤𑍋𑌶𑍍𑌚 𑌭𑌵𑌨𑌂 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑌶𑌤𑍍𑌰𑍋𑌸𑍍𑌤𑌥𑍈𑌵 𑌚। 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌕𑌾𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌤𑌥𑌾 𑌪𑍁𑌪𑍍𑌲𑍁𑌵𑍇 𑌸 𑌮𑌹𑌾𑌕𑌪𑌿𑌃॥௨௨॥ 𑌧𑍂𑌮𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌸𑌂𑌪𑌾𑌤𑍇𑌰𑍍𑌭𑌵𑌨𑌂 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃। 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌰𑍂𑌪𑌸𑍍𑌯 𑌭𑍀𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌘𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌘𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌚॥௨௩॥ 𑌶𑍁𑌕𑌨𑌾𑌭𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌕𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌠𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌕𑌟𑌸𑍍𑌯 𑌚। 𑌹𑍍𑌰𑌸𑍍𑌵𑌕𑌰𑍍𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌦𑌂𑌷𑍍𑌟𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌰𑍋𑌮𑌶𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌸𑌃॥௨௪॥ 𑌯𑍁𑌦𑍍𑌧𑍋𑌨𑍍𑌮𑌤𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌤𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌧𑍍𑌵𑌜𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌾𑌦𑌿𑌨𑌃। 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌜𑍍𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌤𑌥𑌾 𑌹𑌸𑍍𑌤𑌿𑌮𑍁𑌖𑌸𑍍𑌯 𑌚॥௨௫॥ 𑌕𑌰𑌾𑌲𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌿𑌶𑌾𑌚𑌸𑍍𑌯 𑌶𑍋𑌣𑌿𑌤𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍍𑌯 𑌚𑍈𑌵 𑌹𑌿। 𑌕𑍍𑌰𑌮𑌮𑌾𑌣𑌃 𑌕𑍍𑌰𑌮𑍇𑌣𑍈𑌵 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃॥௨௬॥ 𑌤𑍇𑌷𑍁 𑌤𑍇𑌷𑍁 𑌮𑌹𑌾𑌰𑍍𑌹𑍇𑌷𑍁 𑌭𑌵𑌨𑍇𑌷𑍁 𑌮𑌹𑌾𑌯𑌶𑌾𑌃। 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌮𑍃𑌦𑍍𑌧𑌿𑌮𑌤𑌾𑌮𑍃𑌦𑍍𑌧𑌿𑌂 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌸 𑌮𑌹𑌾𑌕𑌪𑌿𑌃॥௨௭॥ 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌸𑌮𑌤𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌭𑌵𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌸𑌮𑌨𑍍𑌤𑌤𑌃। 𑌆𑌸𑌸𑌾𑌦𑌾𑌥 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌨𑌿𑌵𑍇𑌶𑌨𑌮𑍍॥௨௮॥ 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯𑍋𑌪𑌶𑌾𑌯𑌿𑌨𑍍𑌯𑍋 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌹𑌰𑌿𑌸𑌤𑍍𑌤𑌮𑌃। 𑌵𑌿𑌚𑌰𑌨𑍍𑌹𑌰𑌿𑌶𑌾𑌰𑍍𑌦𑍂𑌲𑍋 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌰𑍍𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑍇𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌃॥௨௯॥ 𑌶𑍂𑌲𑌮𑍁𑌦𑍍𑌗𑌰𑌹𑌸𑍍𑌤𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌶𑌕𑍍𑌤𑌿𑌤𑍋𑌮𑌰

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑍍𑌵𑌾𑌨𑌨𑌿𑌸𑍍𑌵𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿𑌤𑌂 𑌬𑌾𑌹𑍍𑌯𑌕𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌯𑌾॥௧௩॥௧௪॥ 𑌚𑌚𑌾𑌰𑍇𑌤𑌿। 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌗𑍃𑌹𑌸𑍍𑌯 ॥ ௧௫ ॥ ௨௨ ॥ 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌰𑍂𑌪𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿। 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌜𑍍𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌾𑌨𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌬𑌹𑍁𑌵𑌚𑌨𑌮𑍍। 𑌤𑌨𑍍𑌨𑌾𑌮𑍍𑌨𑌾𑌂 𑌬𑌹𑍂𑌨𑌾𑌂 𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍॥௨௭॥௨௮॥ 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿। 𑌉𑌪𑌶𑌾𑌯𑌿𑌨𑍍𑌯𑌃 𑌪𑌰𑍍𑌯𑌾𑌯𑌶𑌾𑌯𑌿𑌨𑍀𑌃।

𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑌮𑍍.

𑌰𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌨𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌨𑌿𑌸𑍍𑌵𑌨𑌮𑍍। 𑌚𑌚𑌾𑌰 𑌹𑍍𑌯 ॥௧௩॥௧௪॥ 𑌚𑌚𑌾𑌰𑍇𑌤𑌿। 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑍋𑌕𑍍𑌤𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌵𑍇𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌸𑍍𑌥𑍇 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌤𑌃 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌭𑌵𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌮𑍀𑌪𑍇॥௧௫॥ 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌦𑍍𑌗𑍃𑌹𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌭𑍍𑌰𑌾𑌤𑍃𑌕𑍁𑌮𑌾𑌰𑌾𑌮𑌾𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌦𑍍𑌗𑍃𑌹𑌂 𑌉𑌦𑍍𑌯𑌾𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌚 𑌚𑌚𑌾𑌰𑍇𑌤𑌿 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾॥௧௬॥௨௨॥ 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶𑍇𑌤𑌿। 𑌶𑌾𑌰𑍍𑌙𑍍𑌗𑌾𑌣𑍁 𑌵𑍇𑌦𑌨𑌾𑌃। 𑌶𑌾𑌰𑍍𑌙𑍍𑌗𑍂𑌰𑌾𑌙𑍍𑌕𑍇 𑌸𑌂𑌭𑌵𑍇𑌦𑌨𑌾𑌶𑍍𑌚𑍁𑌤𑍍𑌯𑌸𑌃॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌣𑌾𑌃 𑌰𑌾𑌜𑍋𑌪𑌚𑌾𑌰𑌾𑌃 𑌤𑍈𑌃 𑌸𑌂𑌪𑌨𑍍𑌨𑌮𑍍। 𑌹𑍇𑌮𑍀𑌤𑌿 ॥ 𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌚𑍍𑌛𑌿𑌨𑍍𑌨𑌗𑌨𑍍𑌧𑌾𑌦𑌿𑌭𑌿𑌃। 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌵𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌸𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌭𑍋𑌗𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌵𑌾𑌹॥௧௪॥ 𑌚𑌚𑌾𑌰𑍇𑌤𑌿। 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌤𑌃 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌭𑌵𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌤𑌃 ॥௨௨॥ 𑌧𑍂𑌮𑍍𑌰𑍇𑌤𑌿। 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌜𑍍𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌾𑌨𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌬𑌹𑍁𑌵𑌚𑌨𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑍇𑌶𑌃। 𑌯𑌥𑌾𑌤𑌨𑍍𑌨𑌾𑌮𑌧𑍇𑌯𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌬𑌹𑍁𑌤𑍍𑌵𑌮𑍍 ॥௨௯॥ 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 । 𑌉𑌪𑌶𑌾𑌯𑌿𑌨𑍍𑌯𑌃 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌶𑌾𑌯𑌿𑌨𑍍𑌯𑌃॥ 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶𑍇𑌤𑌿॥ 𑌶𑌾𑌰𑍍𑌙𑍍𑌗𑌾𑌣𑍁 𑌵𑍇𑌦𑌨𑌾𑌃 ॥𑌶𑌾𑌰𑍍𑌙𑍍𑌗𑍂𑌰𑌾𑌙𑍍𑌕𑍇 𑌸𑌂𑌭𑌵𑍇𑌦𑌨𑌾 𑌵𑍍𑌯𑌤𑍍𑌯𑌸𑌃॥

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌨𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌹𑍀𑌪𑌸𑍍𑌯 𑌦𑍇𑌶𑍇𑌦𑍇𑌶𑌸𑍍𑌥𑌨𑌯𑌃 ॥௧௩॥௧௪॥ 𑌅𑌮𑌨𑍍𑌯𑌤 । 𑌤𑌦𑍍𑌰𑌾𑌵𑌣𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑍇𑌤𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃। 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌭𑌵𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌤𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌪𑍍𑌰𑌦𑍇𑌶𑍇𑌷𑍁 ॥௧௫॥ 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌦𑍍𑌗𑍃𑌹𑌂 𑌰𑌾𑌜𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮 𑌮𑌹𑌾𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌵𑌰𑍍𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌦𑍇𑌕𑌸𑍍𑌯 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌦𑌪𑌰𑌂 𑌗𑍃𑌹𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௧௬॥ 𑌅𑌵𑍈𑌷𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌪𑌞𑍍𑌚𑌃—𑌅𑌵𑌪𑍍𑌲𑍁𑌤𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 ॥௧௭॥௨௪॥ 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌜𑍍𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌾𑌨𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌬𑌹𑍁𑌵𑌚𑌨𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑍇𑌶𑌃 𑌤𑌯𑍋𑌰𑌭𑌿𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑌃। 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌜𑍍𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌾𑌨𑌾𑌮𑍍 𑌇𑌤𑌿𑌵𑌾 𑌪𑌾𑌠𑌃 ॥௨௫॥௨௮॥ 𑌉𑌪𑌶𑌾𑌯𑌿𑌨𑍍𑌯𑌃। 𑌉𑌪𑌶𑌾𑌯𑍋𑌽𑌵𑌶𑌾𑌯𑌶𑍍𑌚 𑌪𑌰𑍍𑌯𑌾𑌯𑌶𑌯𑌨𑌾𑌯𑍁𑌕𑌾𑌃 । 𑌪𑌰𑍍𑌯𑌾𑌯𑍇𑌣

யாமிநீ: । ததஸ்து விவிதாந் ம்ருகாம்ஸ்தஸ்ய ராக்ஷஸேந்த்ரக்ருஹே ॥ ௩௦ ॥ ராக்ஷஸாம்ஶ்ச மஹாகாயாந் நாநாப்ரஹரணோத்யதாந் । ரக்தாந் ஶ்வேதாந் ஸிதாம்ஶ்சைவ ஹரீம்ஶ்சாபி மஹாஜவாந் ॥ ௩௧ ॥ குலீநாந் ரூபஸம்பந்நாந் கஜாந் பரகஜாருஜாந் । நிஷ்டிதாந் கஜஶிக்ஷாயாமைராவதஸமாந் யுதி ॥ ௩௨ ॥ நிஹந்த்ரூந் பரஸைந்யாநாம் க்ருஹே தஸ்மிந் ததர்ஶ ஸ: । க்ஷரதஶ்ச யதா மேகாந் ஸ்ரவதஶ்ச யதா கிரீந் ॥ ௩௩ ॥ மேகஸ்தநிதநிர்கோஷாந் துர்தர்ஷாந் ஸமரே பரை: । ஸஹஸ்ரம் வாஹிநீஸ்தத்ர ஜாம்பூநதபரிஷ்க்ருதா: ॥ ௩௪ ॥ ஹேமஜாலைரவிச்சிந்நாஸ்தருணாதித்யஸந்நிபா: । ததர்ஶ ராக்ஷஸேந்த்ரஸ்ய ராவணஸ்ய நிவேஶநே ॥ ௩௫ ॥ ஶிபிகா விவிதாகாராஸ்ஸ கபிர்மாருதாத்மஜ: । லதாக்ருஹாணி சித்ராணி சித்ரஶாலாக்ருஹாணி ச ॥ ௩௬ ॥ க்ரீடாக்ருஹாணி சாந்யாநி தாருபர்வதகாநபி । காமஸ்ய க்ருஹகம் ரம்யம் திவாக்ருஹகமேவ ச ॥ ௩௭ ॥ ததர்ஶ ராக்ஷஸேந்த்ரஸ்ய ராவணஸ்ய நிவேஶநே । ஸ மந்தரகிரிப்ரக்யம் மயூரஸ்தாநஸங்குலம் ॥ ௩௮ ॥ த்வஜயஷ்டிபி—

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ராவணோ யயா நேஜாக்ருதீதி ஶேஷ: ॥ ௨௯ ॥ ௩௦ ॥ ரக்தாநித்யாதி । ஸிதாந் பாண்டராந் । ஹரீந் பிங்கலாந் ஸ்ருக்வாஸ்க: । ஹரீந் கபிலாந் । பரகஜா நாருஜந்தீதி பரகஜாருஜாந் । க்ஷரத ஶ்ச்யுதிஶ்ரோதஸ: பரிவேஷ்டித்க்ருஜவிஶேஷகா: । க்ஷரத: க்ஷரந்தஶ்சேதி விஷு யத: । ஸ்ரவத: ஸ்ரவந்தஶ்சேதக்ருஷ்டாம்ஶ்ச । ஸ்ரவத: நிர்ஜரிணீ: ॥ ௩௩ ॥ ஸஹஸ்ரமிதி । வாஹிநீ: ஸேநா: । பதாதீநித்யர்த்த: । ஜாம்பூநதமஜாம்பூநதீ: ப்ரஸ்தாவாத்வர்ணாத் । ஹேமகைர்வஸ்த்ரைர்வர்ணாம் தயாவிதவர்ணா தயா ஹரணயா க்ஷணத்யர்த்த: ॥ ௩௫ ॥ ஶிபிகா இத்யாதி । தாருபர்வதகாந் தாருக்ருதாந் க்ரீடாபர்வதகாந் । காமஸ்ய க்ருஹகம் ரதிக்ருஹம் திவாக்ருஹகம் திவாவிநோதஸ்தாநம் । ராவணஸ்ய நிவேஶந இதி வா ॥ ௩௭ ॥ ஸ இத்யாதி । மயூரஸ்தாநம் க்ரீடாமயூரவிஶ்ராமஸ்தாநம் । கபோதாநாமிவ மயூராணாம் மயூ ஸ்தாநாநி நிர்யூஹா: கபோதஜாதிப்ரஸித்தா: । யீர நிஷ்டிதகவாக்ஷம் யஸ்மின் க்ருதபக்ஷகவாக்ஷா-ராமாநுஜீயம்.

௩௮ ॥ இதி ஸ்ரீராமாநுஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யானே ஷஷ்ட: ஸர்க்க: ॥

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

௩௦ ॥ ரக்தாநிதி । ஹரீந் கபிலாந் । குலீநாந் பரகஜாருஜாந் । பரகஜாநாம் ஹந்த்ரூந் । நிஷ்டிதாந் கஜஶிக்ஷாயாம் கஜவித்யாயாம் ஸுஶிக்ஷிதாந் ॥ ௩௨ ॥ லதாக்ருஹாணீதி । சித்ரஶாலா க்ருஹாணி சித்ரஶாலாயுக்தக்ருஹாணி । தாருபர்வதகாந் தாருமயக்ரீடாபர்வதாந் । காமஸ்ய க்ருஹகம் காமோத்தீபகம் க்ருஹம் । திவாக்ருஹகம் திவா விஹாரோசிதம் க்ருஹம் । மயூர ஸ்தாநாநி க்ரீடாமயூரஸ்தாநாநி । யீர நிஷ்டிதகவாக்ஷம் நிஷ்டிதா நிஷ்டிதவங்க: । த்ருஜத்ருதா:

திலகவ்யாக்யா.

யயா ந ஸ்ராந் ரக்ஷிகா இத்யாத்யத்ராஹ: ॥ ௨௯ ॥ ம்ருகாந் ராக்ஷஸஸம்பந்திந: ॥ ௩௦ ॥ ஹரீந் பாந் ॥ ௩௧ ॥ பரகஜாருஜாந் ருத்ரா கஜாந் ருஜந்தி ஹிம்ஸந்தீதி தாந் ॥ ௩௨ ॥ ௩௩ ॥ மேகஸ்தநிதநிர்கோஷாதிவாதி விபரிஷ்டாந் கஜாந் தஸ்மிந்நித்யந்வய: ॥ ஸஹஸ்ரம் வாஹிநீரநேகஸேநா: ॥ ௩௪ ॥ ஹேமஜாலைரவிச்சிந்நா: ஸம்பந்தா ஹேம்ஷிதா இதி ஶிபிகாவிஶேஷணம் ॥ ௩௫ ॥ ஶிபிகா ஆந்தோலிகா: । சித்ரஶாலாக்ருஹாணி சித்ரயுக்தஶாலாவந்தி க்ருஹாணி ॥ ௩௬ ॥ தாருபர்வதகா: க்ரீடாபர்வதா தாருபர்வதகாநி க்ரீடாஶைலாஷ்டி । காமஸ்ய க்ருஹகம் ரதிக்ருஹகம் திவாக்ருஹகம் திநவிஹார க்ருஹம் । ஸர்வத்ர ததர்ஶ ஸ்வாதிகர்கஸு ॥ ௩௭ ॥ மயூரஸ்தாநை: க்ரீடாமயூரஸ்தாநை: ஸங்குலம் வ்யாப்தம் ॥ ௩௮ ॥ நிர்யூஹாநாம் நிர்யூஹவதித்யர்த்த: । யீர நிஷ்டிதகவாக்ஷம் யஸ்மிந் நிர்யூஹபரிஷ்வஜிதே நிர்யூஷிதம் நிவர்த்திதம் கவாக்ஷம் நிர்யூ க்ஷாதிகவாக்ஷாண்யஜ்ஞம் உமிஷாதிபவிர்ப் ௨௦ யஸ்மிந் கர்பிதம்—கவாக்ஷம் இதி பரிக்ஷா யீ

க்ஷீணாயும் ஈஶஸ்ய ஹவமொஸ்து | சமொகாதஸம் க்ஷீணாயும் நியிஜாநும் ஸமஞத: ||சக|| யீர நிஷ்டதகஷ்டாதம் ம்ருஹம ஹெதவதெநிவ | சமிடஹிஸ்ரி ரதாநாம் தெஜஸா ராவண ஸ்ய ச ||சo|| விராஜாய தமெஷ ரஷ்டிராநிவ ரஷ்டிஷிஜாம்பெடீஷயாதெவ ஸயநாத்ர ஸநாநி ச || சக || லாஜநாநி ச உஸ்யாநி ஈஶஸ்ய ஹம்ஶியவ: | உஷ்ராஸவக்ருதகெஷம் உணிஹாஜநஸம்காரயெ ||சஉ|| உமொராஉஸம்பாரயம்காம்பெரஹவநயநா | நடிவடுராணாம் சவொஷெணகாமிநாம் நிநதெந ச ||சங|| ஷிநம்மதநுவொவெஷெஷு வொஷவஹிவிடநா ஹிதஷ் | வ்யாஸாஈஸம்வாதயாகம் வ்யீரதஸதஸம்காரயெ || சச || ஸாம்யூசஜக்க்ஷீம் ஹநாஉாநு ப்ருவிவெஸ உஹாஷ்ரூஹெ | இதிஶ்ரீஉத்தரகாண்டெ ஷஷ்டஸ்ஸர்க்க:||

ஸ வெஸ்ஜாநுா பவுவாநு ஈஶஸ்ய வ்யாஸக்தவெஜவிஷஸாரவணஜாநு | யதா உஹஸ் ப்ராவ்ருஷி ஜெவஜாநும் விஷ்ருத்தீநகெ ஸவிஷம்மஜாநு || க || நிவெஸநாநாம் விவி

ஶ்ரீமொவிநராஜீயவ்யாக்யா.

ஹெதவதெஉாஷயவஸ்ய ||ங||சமிடஹிமிதி | ரஷ்டிராநுஸவிடி || சக || உஷ்ராஸவெதி உஷ்ராஸவக்ருதகெஷம் உஷ்ராஸவெஷ உவஹிகாஉெஷு: க்ருதகெஷாக்ருதவெகஷ| வொஷவஹி:நாஉவஹி:| நாஉஸ்ஜஹவமஸரஸ்ய விஉஸஉஸஹவொஷ்:| ஸ்யூஜக்க்ஷ்யாவிஸாநுப்ர கொஷ||சச|| சஷ்ஹிநுஸஸமெ வஸாயஸ வதுஸ்ஸவாஹிம்ஸமொஹாகா: || இதிஶ்ரீமொவிநராஜவி ரவிதெ ஸாமதரகாண்டவ்யாக்யாநெ ஷஷ்டஸ்ஸர்க்க:||

ஸவெஸ்ஜாநுஹிதி| வ்யாஸக்தவெஜவிஷஸாரவணஜாநும் வெஜவிஷயஹிதஸாரவ ணாஉயஜாநுகாரயெ ||க| நிவெஸநாநாமிதி | நிவெஸநாநாம்ஸாநாம் ம்ருஹாம்தஸாநாம்| ராஜாநாஜியெ.

க|| கக்ஷ்யாஉகி| நாநாவியாஉநி கஉணி யாஸாம்தா: நாநாவியகஉணா: ஸாநுஸ் நாநாவியகஉஸாநு:| கக்ஷ்யாஸ் நாநாவியகஉஸாநுஜயத்யாவாம்| நிவெஸநாநாம்விவி யாஸ் ஸாநுஜிவாமெ ப்ராஸநஸநாநாம் ஸம்பாயிநிவிடவியாஸாநுஜத்யஸ: | ப்ரயா

ஶ்ரீஉமெஸ்ரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ரீராஸ்ஹெநிஷ்டாஸ்யீரநிஷ்டா:|தெஷாம்கஉதவொஸவம் தஸ்ராத: ஹநுஉஸாதவ:| ஸநுஜிதியாவக| ஹெதவதெ:ரிவஸ்ய|சக| உஷ்தி| உஷ்ராஸவக்ருதகெஷம் உஷ்ராஸவெக்ஷா ப்ராவிகாஉெஷு: க்ருதப்ரவ| நடிவடுராணாமிதி || வொஷவஹி:நாஉவிஸெஷயநெ ச நாரகெநவெநுஸ்|ப்ராஸாஜெதி|| ஸம்யூசஜக்க்ஷீம் ஸஹிவெஸிதப்ரகொஷ | ஸ்யூஷ: வஹ்ஸவிகாஹி ரசநாவிஸெஷ: || இதிஶ்ரீஉமெஸ்ரதீயடுவிரவிதாயாம் ஸாமதரகாண்டவ்யா க்யாயாம் ஷஷ்டஸ்ஸர்க்க:||

ஸவெஸ்நேதி|| வ்யாஸக்த வெஜவிஷய ஸாரவணஜாநும் வவிதவெஜவிஷயஸ்வணாடு மவா க்ஷ| ஸவிஷம்மஜாநுஷிக்தாஸ்வ ஜெவெவியொஜு||க|| நிவெஸநாநாஷிதி| நிவெஸநாநாம்ர

திஉகவ்யாக்யா.

வெநிஷ்டிதஸ்ய நாஷ்டிதஸ்ய கஉணஸ்தவொஸவஸ்யாஹம் ஹநுஉவஷித்யஉாஹ ஹெதவதெஉமெஸ்ரஸ்ய யக்ஷஸ்ரஸ்வா ||ங||சக|| உஷ்ராஸவயொஉவாஹுஉஹெஉஸா ஸாம் க்ருதகெஷம் சூஉப்ருஷித்யஸ: ||சஉ| வொஷவஹிஉடிஉஹாதிமிவெரவி வாஷவெஹி வடிரவெஷ்விடநாஹிதஷ் ||சங||சச|| இதிஶ்ரீராஉாயணதிலகெ ஸாமதரகாண்டெ ஷஷ்டஸ்ஸர்க்க:||

அத ராவணப்ரயாநஶ்ருஹம் வணயதி—ஸ இதி வ்யாஸக்தாநி ஸம்பத்தாநி வெஜவி ஷயவஹிதாநி ச ஸாரவணஜாநுாநி ஸ்வணாமவாக்ஷாணி யஸ்மிம்ஸ்ஸ| ஸவிஷம்மஜாநுஷிதி ம்ருஹஜெவயொவிடிவெஷணஷ் ||க|| ப்ரயாவெந: ப்ரஸவெஷ:ஸம்வாஹிஹி: ஸாநுஷெஸாஹ [illegible] ஸ்ரீநிடுவெஸநாநாம் ஸாநுா:சவாஹுஉம்ருஹாணி ஈஶஸ்ய வாநஸ்வீஸாநுாஸ்ஸம்ப்ர

𑌧𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌶𑌂𑌖𑌾𑌯𑍁𑌧𑌚𑌾𑌪𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 । 𑌮𑌨𑍋𑌹𑌰𑌾𑌶𑍍𑌚𑌾𑌪𑌿 𑌪𑍁𑌨𑌰𑍍𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌾 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌚𑌂𑌦𑍍𑌰𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 ॥ ௨ ॥ 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑌿 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌵𑌸𑍁𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌦𑍇𑌵𑌾𑌸𑍁𑌰𑍈𑌶𑍍𑌚𑌾𑌪𑌿 𑌸𑍁𑌪𑍂𑌜𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 । 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌦𑍋𑌷𑍈𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌵𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌕𑌪𑌿𑌰𑍍𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌸𑍍𑌵𑌬𑌲𑌾𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 ॥ ௩ ॥ 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑌾𑌭𑌿𑌸𑌮𑌾𑌹𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌮𑌯𑍇𑌨 𑌸𑌾𑌕𑍍𑌷𑌾𑌦𑌿𑌵 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 । 𑌮𑌹𑍀𑌤𑌲𑍇 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌗𑍁𑌣𑍋𑌤𑍍𑌤𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌧𑌿𑌪𑌤𑍇𑌰𑍍𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑌿 ॥ ௪ ॥ 𑌤𑌤𑍋 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶𑍋𑌚𑍍𑌛𑍍𑌰𑌿𑌤𑌮𑍇𑌘𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌮𑌨𑍋𑌹𑌰𑌂 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌚𑌾𑌰𑍁𑌰𑍂𑌪𑌮𑍍 । 𑌰𑌕𑍍𑌷𑍋𑌧𑌿𑌪𑌸𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌮𑌬𑌲𑌾𑌨𑍁𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌂 𑌹𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌰𑍂𑌪𑌰𑍂𑌪𑌮𑍍 ॥ ௫ ॥ 𑌮𑌹𑍀𑌤𑌲𑍇 𑌸𑍍𑌵𑌰𑍍𑌗𑌮𑌿𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌂 𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾 𑌜𑍍𑌵𑌲𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌬𑌹𑍁𑌰𑌤𑍍𑌨𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌮𑍍 । 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌤𑌰𑍂𑌣𑌾𑌂 𑌕𑍁𑌸𑍁𑌮𑌾𑌵𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌂 𑌗𑌿𑌰𑍇𑌰𑌿𑌵𑌾𑌗𑍍𑌰𑌂 𑌰𑌜𑌸𑌾𑌵𑌕𑍀-

---

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑍈𑌰𑍍𑌮𑍁𑌖𑍍𑌯𑍈𑌶𑍍𑌶𑌙𑍍𑌖𑌾𑌯𑍁𑌧𑌚𑌾𑌪𑍈𑌶𑍍𑌶𑌾𑌲𑌨𑍍𑌤𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌨𑍍𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌶𑌙𑍍𑌖𑌾𑌯𑍁𑌧𑌚𑌾𑌪𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 । [illegible] । 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌹𑌰𑍍𑌮𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌾𑌦𑌿𑌷𑍁 । 𑌚𑌂𑌦𑍍𑌰𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 𑌶𑌿𑌰𑍋𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑌿 ॥ ௨ ॥ 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑍀𑌤𑌿 । 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌵𑌸𑍁𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌰𑌤𑍍𑌨𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 ॥ ௩ ॥ 𑌤𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑌾𑌭𑌿𑌸𑌮𑌾𑌹𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑍇𑌨 𑌯𑌥𑌾𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌂 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌪𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 । 𑌮𑌯𑍇𑌨𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌕𑌰𑍍𑌮𑍋𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌮𑌹𑍀𑌤𑌲𑍇 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 [illegible] । 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑍇𑌨𑍈𑌵 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾𑌨𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌯𑌥𑌾𑌽𑌨𑍍𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑌿 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌕𑌰𑍍𑌮𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 [illegible] 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿 [illegible] 𑌗𑍃𑌹𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷 𑌉𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 ॥ ௪ ॥

𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑌃.

𑌨 𑌶𑌂𑌖𑌾𑌯𑍁𑌧𑌚𑌾𑌪𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 । 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑍈𑌰𑍍𑌮𑍁𑌖𑍍𑌯𑍈𑌃 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌶𑌂𑌖𑌾𑌯𑍁𑌧𑌚𑌾𑌪𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 𑌤𑌾𑌃 । [illegible] । 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌦𑍍𑌰𑌯 𑌇𑌵 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌰𑌯𑌃 𑌤𑍇𑌷𑍁 [illegible] । 𑌚𑌂𑌦𑍍𑌰𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 𑌶𑌿𑌰𑍋𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑌿 𑌚𑌂𑌦𑍍𑌰𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 𑌶𑌿𑌰𑍋𑌗𑍃𑌹𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌮𑌰𑌃 ॥ ௨ ॥ ௪ ॥ 𑌵𑍈𑌶𑍍𑌰𑌵𑌣𑌂 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑍍𑌯 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑌂 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌕𑌂 𑌵𑌰𑍍𑌣𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌤𑌤 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 । 𑌤𑌤𑌃 𑌗𑍃𑌹𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌮𑍍 । 𑌉𑌚𑍍𑌛𑍍𑌰𑌿𑌤𑌮𑍇𑌘𑌰𑍂𑌪𑌂 [illegible] 𑌗𑍃𑌹𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌕𑌮𑍁𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌕𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌗𑍃𑌹𑌤𑍍𑌵 [illegible] । 𑌰𑌜𑌸𑌾 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌰𑌜𑌸𑌾 ।

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌹𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌿𑌨𑍀𑌃 𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 𑌚𑌾𑌪𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌶𑌂𑌖𑌾𑌯𑍁𑌧𑌚𑌾𑌪𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑍈𑌰𑍍𑌮𑍁𑌖𑍍𑌯𑍈𑌃 𑌶𑌂𑌖𑌾𑌦𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌶𑌾𑌲𑌨𑍍𑌤 𑌇𑌤𑌿 [illegible] । 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑌦𑍍𑌰𑌯 𑌇𑌵 𑌤𑍇𑌷𑍁 । 𑌚𑌂𑌦𑍍𑌰𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 𑌶𑌿𑌰𑍋𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑌿 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌰𑌿𑌷𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿 𑌪𑌾𑌠𑍇 𑌅𑌦𑍍𑌰𑌿𑌸𑌦𑍃𑌶𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌾𑌗𑍍𑌰𑍇𑌷𑍁 [illegible] ॥ ௨ ॥ 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑍀𑌤𑌿 । 𑌸𑍍𑌵𑌬𑌲𑌾𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 [illegible] ॥ ௩ ॥ 𑌤𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑌾𑌭𑌿𑌸𑌮𑌾𑌹𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑍇𑌨𑌾𑌹𑌿𑌤𑍈𑌃 𑌸𑌦𑍍𑌗𑍁𑌣𑌾𑌹𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 । 𑌯𑌥𑌾𑌯𑍋𑌗𑌂 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌥𑌾𑌪𑌿𑌤𑌾𑌨𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌮𑌯𑍇𑌨 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾𑌨𑍀𑌵 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌕𑌰𑍍𑌮𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑌪𑌿 𑌮𑌯𑍇𑌨𑌾𑌪𑌿 [illegible] 𑌸𑌂𑌪𑌾𑌦𑌿𑌤𑌗𑍁𑌣𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌸𑌾𑌕𑍍𑌷𑌾𑌨𑍍𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾𑌨𑍀𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥ ௪ ॥ 𑌅𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌉𑌪𑌮𑌾𑌰𑌹𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 ॥ 𑌤𑌤 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 ॥

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 [illegible] । 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 [illegible] । 𑌚𑌂𑌦𑍍𑌰𑌶𑌾𑌲𑌾𑌃 𑌶𑌿𑌰𑍋𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑌿, 𑌚𑌂𑌦𑍍𑌰𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌮𑌣𑌿𑌬𑌦𑍍𑌧𑌶𑌾𑌲𑌾𑌵𑌾 ॥ ௨ ॥ 𑌵𑌸𑍂𑌨𑌿 𑌧𑌨𑌾𑌨𑌿 । 𑌸𑍍𑌵𑌬𑌲𑍇𑌨 [illegible] । 𑌕𑍁𑌬𑍇𑌰𑌾𑌦𑌿𑌭𑍍𑌯 [illegible] । 𑌸𑍍𑌵𑌬𑌲 [illegible] ॥ ௩ ॥ 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑍇𑌨𑌾𑌹𑌿𑌤𑍈𑌃 𑌸𑌦𑍍𑌗𑍁𑌣𑌾𑌹𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌯𑌥𑌾𑌯𑍋𑌗𑌂 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌥𑌾𑌪𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑌾𑌭𑌿𑌸𑌮𑌾𑌹𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 । 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌕𑌰𑍍𑌮𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑌪𑌿 [illegible] 𑌮𑌯𑍇𑌨 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑌾𑌨𑍀𑌵 ॥ ௪ ॥ 𑌗𑍃𑌹𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌗𑍃𑌹𑌮𑍍 [illegible] । 𑌅𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌰𑍂𑌪𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌨𑌿𑌰𑍁-

ணம் ॥ ௬ ॥ நாரீப்ரவேகைரிவ தீப்யமானம் தடித்பிரம்போதவதர்ச்யமானம் । ஹம்ஸப்ரவேகைரிவ வாஹ்யமானம் ஶ்ரியாயுதம் கே ஸுக்ருதாம் விமானம் ॥ ௭ ॥ யதா நகாக்ரம் பஹுதாதுசித்ரம் யதா நபஶ்ச க்ரஹசந்த்ரசித்ரம் । ததர்ஶ யுக்தீக்ருதமேகசித்ரம் விமானரத்னம் பஹுரத்னசித்ரம் ॥ ௮ ॥ மஹீ க்ருதா பர்வதராஜிபூர்ணா ஶைலா: க்ருதா வ்ருக்ஷவிதானபூர்ணா: । வ்ருக்ஷா: க்ருதா: புஷ்பவிதானபூர்ணா: புஷ்பம் க்ருதம் கேஸரபத்ரபூர்ணம் ॥ ௯ ॥ க்ருதானி வேஶ்மானி ச பாண்டராணி ததா ஸுபுஷ்பாண்யபி புஷ்கராணி ।

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ததஸ்தமேவ புஷ்பகவிமானம் த்ரஷ்டுமுபக்ரமதே — தத இதி ॥ ஸ்வக்ருதிரப்யவசேயம் ஸ்வக்ருதிகலாஶப்தம் ப்ரகீர்ணம் தைவாப்யதம் । ரஜஸாபாண்டுரஜஸா நாரீப்ரவேகை: நாரீஶ்ரேஷ்டை: ப்ரவேகானுத்தமோத்தமா ஜாத்யஶ்ச । ஜவஸ்ஸ்வைர்வாக்யாநுகாரேண ஸ்வப்ரகாஶமிவேத்யர்த: । ஹம்ஸப்ரவேகைரிவ வாஹ்யமானம் ஸுக்ருதாம் புண்யக்ருதாம் விமானமிவஸ்திதமித்யன்வய: । யுக்தீக்ருதமேகசித்ரம் ஸஞ்சீக்ருதமேகசித்ரம் சித்ரமேகஸமாவேத ஸந்த்யாஸமித்யர்த: விமானரத்னம் பஹுலம் ॥ ௮ ॥ மஹீதி । யத்ர க்ருதிரஶேஷ: யத்ர விமானே பர்வதராஜிபூர்ணா மஹீ க்ருதா சித்ரரூபேண நிர்மிதா । ஶைலா: க்ருதா வ்ருக்ஷவிதானபூர்ணா இத்யாதி போத்யம் । சித்ரரூபேணேத்யர்த: । வ்ருக்ஷவிதான: அத்யந்தமஹானிதி விஶேஷணமகாதயிகாரங்கார: ॥ ௯ ॥ க்ருதானீதி । சித்ராணீத்யத்யாபி பாண்டராணீத்யர்த:.

நாரீதி । தடித்பிர்விதுத்பிர்தேதுபூதாபி: ப்ரவேகை: அம்போதவதர்ச்யமானமிவஸ்திதமிதி ஸம்பந்த: । நாரீப்ரவேகை: நாரீஶ்ரேஷ்டை: । ப்ரவேகானுத்தமோத்தமா ஜாத்யஶ்ச । ஸ்வப்ரகாஶமானமஸ்தீதி ஶேஷ: । ஹம்ஸப்ரவேகைஶ்ரேஷ்டைர்வாஹ்யமானம் ஸுக்ருதாம் விமானமிவேத்யன்வய: । வாஹ்யமானம் ஸுக்ருதாமுத்க்ருஷ்டம் ஸுக்ருதபுண்ணியம் । அதஏவ ஸம்ப்ரஸாதமப்யஸாவத்யபாவ: । ஹம்ஸப்ரவேகைரிவ வாஹ்யமானம் ஶோபதேதிஶேஷ: । யதேதி । யுக்தீக்ருததேமேகசித்ரம் ஸமீக்ருதானாநாவர்ண மேகசித்ரம் சித்ரிதம் யஸ்ய: । விமானரத்னம் பஹுலம் ॥ ௮ ॥ மஹீ க்ருதேதி । யத்ர க்ருதிரஶேஷ: । தத்ஶோபாதாநஷ்டவ்யம் । மஹீ க்ருதா த்ரஷ்டவ்யம் விமானோ ததர்ஶ ॥

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ஸ்ருஷ்டமாந்த்ரமேவ ஸ்ருஷ்டேராப்ருதிர்பஹுஸ்வஸர்ஶாம் । ஶ்ரேணோத்தமமிதி புஷ்பகமாஹ்ருதம் । ஸதமுதிதி ॥ பஹுரத்னகீர்ணம் பஹுரத்னப்ரகீர்ணம் । ரஜஸாபாண்டுரஜஸா । நாரீதி ॥ தடித்பிஸ்ஸஹ அம்போதவத் நாரீப்ரவேகைரிவ நாரீஶ்ரேஷ்டைரிவ ஜவனவாஹை: । தீப்யமானம் ஸ்வப்ரகாஶமானம் ஶோபமானம் । ஹம்ஸப்ரவேகை: வாஹ்யமானமஸுக்ருதாம் விமானமிவேத்யன்வய: । வாஹ்யமானமுத்க்ருஷ்டமானம் ஸுக்ருதம் வா । யதேதி । யுக்தீக்ருதமேகசித்ரம் ஸமாஸீக்ருதநாநாவர்ண மேகசித்ரமித்யர்த: । யதா நகாக்ரம் தாதுசித்ரம் க்ருதமேகசித்ரம் விமானரத்னம் பஹுலம் ॥ ௮ ॥ மஹீ க்ருதாதி । யத்ர க்ருதிரஶேஷ: தத்ஶோபாதாநஷ்டவ்யதே । மஹீக்ருதேத்யாதாவப்யர்த: ப்ரதிஷ்டாநமேகஸ்மிந்வாக்யம் । யத்ர மஹ்யாதயோ வ்ருக்ஷாதய: க்ருதா: । தத்ஸ்வரூபம் திலகவ்யாக்யா.

வஶாத் ॥ ௫ ॥ ப்ரகீர்ணம்வ்யாப்தம், ப்ரகீர்ணம்ப்ரகீர்ணம், ரஜஸாபாண்டுரஜஸா ॥ ௬ ॥ நாரீப்ரவேகைநாரீஶ்ரேஷ்டை: । ஜவஸ்யாஶ்ச தடித்பிர்வ்யாப்தமானம் யஜ்ஞோபமானோஹோ ராத்ரம் தேவஸ்தவ । ஹம்ஸஶ்ரேஷ்டைர்வாஹ்யமான மேகமானம் விமானமிவ ॥ ௭ ॥ நாநாவர்ண மயமேகோபி தத்ராங்க: க்ருதோயுக்தீக்ருத: ஸ வாஸனவாதமேகஸ்ய ததா சித்ராவிமானம் புஷ்பகாக்யம் ॥ ௮ ॥ யத்ர புஷ்பகே மஹீ அநேகஜநாநாமாஶ்ரயஸ்தானம் பர்வதராஜிபூர்ணம் । பர்வதாதயஸ்து மணிஸ்வர்ணாதிநிர்மிதா: நகவிதம் சித்ரரூபமிதி த்ருஷ்டவ்யம் । அநந்தவானரஸேநாயா நிவாஸார்ஹம் தத்ராவஸ்தாநமஸ்யாவகாஶம் ப்ரதர்ஶனார்தமணிகாஸ: । கிம் ச ஸரஸீஷு

ஸாநஶ்ச வர்தந்தி ஸகேஸராணி யந்த்ராணி சித்ராணி ததா வநாநி||௧௦|| சாஷ்டாபதம் நாம
விராஜமாநம் ரத்நப்ரகாஶேஷு விசக்ஷணாநாம்| ஶேஷோத்தமாநாமபி சோத்தமாநம் மஹாகவித்வ
த்ருமஹாவிமாநம்||௧௧|| க்ருதாஶ்ச தேவாலயபூஜநாவிஹங்காரசைவ்யவ்யவாஹேஶ்ச ததா விஹங்
காஃ| சித்ராஶ்ச நாநாவஸம்ஹிதபுஷ்ஜம்கா ஜாத்யந்தரசௌவர்ணகாஞ்சநாங்காஃ||௧௨|| வ்ய
வாஹஜாம்பூநதவர்ஷ்டவக்ஷாஃ ஸுவர்ணவஜ்ரஜிதஜிஹ்வவக்ஷாஃ| காஞ்சநஸ்ய ஸாக்ஷாதிவ ஸாந்தி
வக்ஷாஃ க்ருதாவிஹங்காஸ்ஸுவர்ணவர்ணவக்ஷாஃ||௧௩|| நியந்த்ரிதாநாம் ஶஜாஸுஸஸ்த்வா

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸாமந்தராஜஸங்கைஃ||௧௦|| ப்ராஸாதைரிதி| ப்ராஸாதைஃ தேவாலயைஃ உத்தமாநாஞ்சிக
ராணாம் ஸப்தபூமிகத்வாதுத்தமத்வம்||௧௧|| க்ருதாமிதி| யத்ராஸ்தி மேருஃ நாநாவஸ்தூநி நா
நாவர்ணைஃ ஜாத்யந்தரைஃ ஜாத்யாஸம்பந்நாஃ| ஸுவர்ணஜாதிஸுஹாவாஹக்ருதாஃ||௧௨|| வ்ய
வாஹேதி| வ்யவாஹஜாம்பூநத க்ருதாநி வர்ஷாணி வக்ஷஃஸ்தலேஷு யேஷாம் தே வ்யவாஹஜா
ம்பூநதவர்ஷவக்ஷாஃ| ஸுவர்ணவஜ்ரஜிதஜிஹ்வவக்ஷாஃ ஸுவர்ணஜாம்பவிதவக்ஷவக்ஷாஃ| காஞ்ச
நஸ்ய ஸாக்ஷாதிவ ஸாந்தி வக்ஷாஃ||௧௩|| நியந்த்ரிதாநாமிதி| நியந்த்ரிதாஃ ஸ்வயம்ஶோபா
ஸ்தாநம் நியோஜயந்தஃ| கஷ்டகஷ்டமிபக்ஷ்ய யத்ர விஹாரநைபுண்யநிபுணாகஸ்ய ஸ்வயம்ஶோபாத்ம்யை
ராஜாநாம்ஜீயஃ.

ததஸ்ஸ்க்ருதே த்ர்யாஸஹ்யவத்யநிவஹஸ்ய ஹ்ருத்யத்வேகாவாக்யம்| யத்ர ஸர்வோதயோத்க்ருஷ்டாஃ
வர்ணாஶ்ரமாஃ க்ருதாஃ தஸ்மா ஷ்டாஷ்டயாம் நாநாமஹாவிமாநம் ததஸ்யுதிஸம்பாதஃ| ஸர்வக்ருதாஃ
ஸம்ஸ்க்ருதா ஸர்வஸத்த்வஸ்த்ராவி க்ருதஸம்பாத்யாஃ| ஶேஷோத்தமாநாமிதி வாஸ்யமேஷஷ்டி|
ஶேஷோத்தமேஹ்யாவ்யாக்யாநஸ்யவாஸ்யேஸு ப்ரஹோத்தமாஸ்யப்ரதிஸ்வாஸவதிவாஸ்த
கஸ்ய ஶ்ரேஷ்டத்வ ப்ரதிவாதிநஸ்ஸஜாதீயகாந்திஜாதிமேஷஃ| தேஷாம்ஸ்யுத்தம
ஸ்தாநம் உத்தமேதி யாவத்| கவிவேதிநிபாதஸர்வதாயோ விஶேஷணாம் த்ரஸர்வபவநஃ
ஜாத்யந்தரசௌவர்ணகாஞ்சநாநாஞ்சகாஞ்சாதி விரசிதாஸ்தாகாரஸத்ருஶாஃ| வ்யவாஹஜா

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

யம்நாமவிமாநம் ததஸ்யுதிஸம்பந்நஃ| யத்ர ஸ்வஷ்டகேவவஸ்துராஜேஃ ஸம்பூர்ணஸர்வக்ருதா
சித்ரசௌவர்ணஷ்டிவிதா| தத்ரஶோபாதயோவேஷ்வாஷ்டிவிதா இதிஜ்ஞேயாஃ||௧௦|| சாஷ்டா
பதமிதி| ஶேஷோத்தமா நாமிதி வஸ்துஸ்வேஷ்டவஷ்டி| தேஷாம் வ்யாக்யாநம் உத்தமப்ரமாணம்||
௧௧|| தத்ர க்ருதிநாஃ வக்ஷ்யாதயஸ்ஸஹசித்ராஹ || க்ருதாஶ்சித்ராதிநா| ஜாத்யந்தரசௌவர்ணஃ
ஜாதிதாரஸமஸத்ருஶாஃ||௧௨|| வ்யவாஹேதி| வ்யவாஹஜாம்பூநத ஸர்வநிவர்ஷாணி வக்ஷஃ
ஸ்தலேஷுதேஷாம் தே ததோக்தாஃ| ஸுவர்ணவஜ்ரஜிதஜிஹ்வவக்ஷாஃ ஸுவர்ணவஜ்ரஜிதாஶ்ச கண்டிதாஃ
ஜிஹ்வாவக்ஷாவக்ஷாயேஷாம் தே| காஞ்சநஸ்யவக்ஷாஃஸாஹாயாஃ காஞ்சநீவகாஞ்சநதியாவத்||௧௩||

திலகவ்யாக்யா.

நாஸாரேண ஸம்ஸ்கோசவஷிகாஸநா தஸ்யவக்ஷஸ்திஷ்டம்பா ஸந்தர்ஶநே ஸம்வத்| விதாந
ஸஃஹோ மநகாவஶ்யத்ராதுங்காரஃ||௧௦|| க்ருதாநிசஸ்யதிஸ்வஸ்தோதிஶேஷஃ||௧௧|| வஸ்துஸ்வ
யம்நாமஸ்ததஸ்யுஸ்வயஃ| ஶேஷோத்தமாநாம் தேவவோபஹதித்ஸஹநாநாம் ஸ்வயம்வஸ்தாநம்
ஸமநோக்யவாரஸ்தாநம் ப்ராப்திஃ||௧௧|| க்ருதாமிதி| தத்ரஸ்தாநஸ்திமேஷஃ| நாநாவஸ்து
விரசிதவ்யவஸாயேஷு ஜாத்யந்தரஸ்வ ஜாதிதாரஸமஸத்ருஶாஃ தம்ஸ்ஸவிஶேஷணா
மைதந்திகம் வ்யவாஹஜாம்பூநதக்ருதாநி வர்ஷாணிவக்ஷஸ்ஸு யேஷாம் தே| ஸுவர்ணவஜ்ரா
வாகாஃ வக்ஷாஃ ததோக்தாஃ| ஸாக்ஷாத்காஞ்சநஸ்ய வக்ஷாஃ வக்ஷாம்யவக்ஷாஃ
ஸாந்திததஃ தாதஸ்யாஸவஸ்துஸ்ஸ்ய விஹாராஸ்த்க்ருதாஃ||௧௩|| நியந்த்ரி

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]

அத்ருஶ்யந்தாம் ஜநகஸம்பூதாம் ஸர்வபூஜிதாம் ஸந்தர்ஶிதஃ பதிஶுஶ்ரூஷணபரநிரதாம்॥ ௧௬॥ தத்ஸமா பஹுவிதமாவிதாத்மநஃ க்ருதாத்மநோ ஜநகஸம்பூதாம் ஸர்வதத்வஜ்ஞஃ॥ அபம்ருஶ்யதோ மம பக்திஸந்தர்ஶிதம் மநஸ்ஸர்வலக்ஷணைஃ ப்ரவிசாரதோ மஹாத்மநஃ ॥ ௧௭ ॥ இதி ஶ்ரீமத்ராமாயணே பாலகாண்டே ஸப்தஸப்ததிதமஃ ஸர்கஃ ॥

ஸ தஸ்ய மமேஶ்ய மவநஸ்ய ஸம்யக்ஸ்திதம் மஹாமிமாநம் மணிரத்நமிதி ரூபம் । ப்ரதக்ஷஜா

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

நிபாதநாத்ந்ந । பதிவேபவிஶ்வஸ் . ஸந்தர்ஶிதஃ அஹம்திதிரோஷஃ। பதிஶுஶ்ரூஷணபரநிரதாம் ஸத்ருஶுஶ்ரூஷணஜபேநபரீக்ருதாம் ॥௧௬॥ தத்ஸமேதி । பஹுவிதமாவிதாத்மநஃ பஹுவிதயதாபவதி தயாபிஞ்ஜிதாத்மநஃ। க்ருதாத்மநஃ நிஶ்சிதபாவைஃ ஸர்வதத்வஜ்ஞஃ. ஸதா அபரஸம்பந்நஸ்ய ஸர்வலக்ஷணைஃ உபராஸம்க்ஷாதிதஶபுநேஷு அப்ரதிமாதநயநதேஜஸஃ மஹாத்மநஃ மஹர்ஷேர்ஜநஸ்ய॥ ௧௭ ॥ இதி ஶ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸர்வகாமப்ரவ்யாக்யாநே ஸப்தஸப்ததிதமஃ ஸர்கஃ॥

பதிவேபுரக்ஷிதநவணபநம் விஸ்ரஜ்ஞீதே ஸதவேஶ்யத்ராதி ॥ ப்ரதக்ஷஜாம்பஶ்சநஶ

ராமாநுஜீயம்.

யேபரீதகாமுராத்ம்யேவஸம் தகாமுஜதியாவச்। அபராபகாஶம நமநிவபரமஸர்வமயீ । ஸம்ஶம் தச்ச்ரமம் பரநஸ்ராவிமஸ்ய அவிதோமகா ஸவிஸயொஹம்ச. பரிவேஶாநயிமதாதி திஸாவ॥௧௬॥ தத்ஸமேதி। பஹுவிதமாவிதாத்மநஃ பஹுவிதமாவிதமநஸஃ। பஹுவிதமிதம் தாஜ்ஞிதவேஶ்யதியாவச்। க்ருதாத்மநஃ க்ருதப்ரயத்நஸ்யாத்மநோமஹேத்யுதாயதேஸவாவ ரமாத்மநோரிதிவேஜய ஞீ। ஸர்வதத்வஜ்ஞஃ ஶோஹநநீதிமாமபதிநஜ்ஞத்யர்த்தஃ। ஸர்வலக்ஷணைஃ ஸக்ருஶாமேஸகநேந ஜ்ஞுஷ்டவ்யம் ஸபம் காரதராமஜகவச் ஸாக்ஷாச்சகதபம் க்ஷமஸ்ய॥ ௧௭॥ இதி ஶ்ரீராமாநுஜவிரசிதே ஸர்வகாமப்ரவ்யாக்யாநே ஸப்தமம் ஸர்கஃ॥

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

மாதிதிஸாவஃ ॥௧௬॥ ததஜதி । தாம்பர்ஶீம்பரநகவிஃ । பதிஶுஶ்ரூஷணபரநிரதாம் பதிஶுஶ்ரூணோத்கஷ்டு வஶீக்ருதாம்ஜநகாத்மஜாம் அத்ருஶ்யத்ருஶ்யஸ்ஸந்தர்ஶிதோ ஹம்திதிரோஷஃ। ௧௬॥ ததஜதி। பஹுவிதமாவிதாத்மநஃ பஹுவிதமாவிதமநஸ்ஸாக்ஷாத்ய்யர்த்தஃ । க்ருதாத்மநஃக்ருதப்ரயத்நஸ்ய ஸர்வதத்வஜ்ஞஃ ஶோஹநநீதிமாமபதிநஃ । ஸர்வலக்ஷணைஃ உபராஸாக்ஷாத்கார ஸமர்த்தஸ்யேத்யர்த்தஃ ॥ இதி ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தவிரசிதாயாம் ஸர்வகாமப்ரவ்யாக்யாயாம் ஸப்தஸப்ததிதமஃ ஸர்கஃ॥

ஹம்யஃ பர்வ்ஷகம்வணபயதி॥ஸதவேஶ்யத்யாதிநா॥ ஜாம்பஶ்சநஶஜாமுக்ருதிமம் தஸ்மேதி

திலகவ்யாக்யா.

திஸாவஃ ॥௧௬॥ அஸிவதத்ராஸிவத்ய அபநுஸம்பநு । பதிஶுஶ்ரூஷணபரநிரதாம் பதிஶுஶ்ரூஷணபரேண பதிஶுஶ்ரூஷணநிரஜாரப்யாநேந நிரதாம் நிரதஶர்வாமத்ருஶ்யாத்ருஶ்யா ஶம்விதோமஹம்திதிரோஷஃ ஆஶேபராஜ்யவ் ॥௧௬॥ பஹுவிதமாவிதாத்மநோ நாநாப்ரகாரேண ஸபஜமஸ்வஜிதஸ்வபாவஸ்ய । ஸ்வபாவபாவ்யாத்மாஃ க்ருதாத்மநஃ பரிக்ஷிதாஞ்ஜ காரணஸ்ய ஸர்வதத்வஜ்ஞஃ ஶோஹநநீதிமாமபதிநஃ। ஸர்வலக்ஷணைஃ ஶ்ருதிஸ்ம்ருதிந்யாய ரமேபலக்ஷணைஃ ஸஹிதஸ்ய ॥௧௭॥ இதி ஶ்ரீராமாயணதிலகே ஸர்வகாமப்ரவ்யாக்யாநே ஸப்தஸப்ததிதமஃ ஸர்கஃ॥

அமவிஶிஷ்டம் பவ்ஷகம் வணபயிதும் ஸாம—ஸஜதி । மணிரத்நேமபணிரோஶ்ஶேஷஶ்ரீதி தம் ப்ரதக்ஷஜாம்பஶ்சநஶ ஜாமுாநாம் தநயமவாக்ஷாணாம் க்ருதிமம் க்ருதியபஸ்ம்ஸக்தஸ்ய

பௌநஜாமூக்ருதிரூபம் தஶஸ்ய வீர: பவநாத்மஜ: கபி:||க|| தத்வ்ருத்யோவ்ருதிகாரக்ருதிர
ரூபம் க்ருதம் ஸ்வயம் ஸாயுக்தி விஸ்வகஸேநா | ஶிவம் மதா வாயாவ்யவ்ருதிஷ்டிதம் வ்யாஜதா
ஶித்ருவ்யஸ்ய முக்ஷவச||உ|| ந தத்ர கிஞ்சின க்ருதா ப்ரயத்நதோ ந தத்ர கிஞ்சின ஶஹா
ஸாபூர்த்தவச | ந தே விஶேஷா நியதாஸ்ஸுரேஷ்வபி ந தத்ர கிஞ்சின ஶஹாவிஶேஷவச||
ந|| தவஸ்ஸராயா நவராக்ருராஜிதம் உநஸ்ஸயா நவிவார வாரிணீ| சநேகஸம்ஸ்தா நவிஶ

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஜாமூக்ருதி ரூபநிஷ்டவஸ்ணா விஶேஷக்ருதக்ருதிரூபக்ஷ்யாதிக || க || தஶிதி | சவ்ருஜேயா
வ்ருதிகாரக்ருதி ரூப சவரிஶ்ஶேஷ்யா வ்ருதிக்ரியக்ருதிரூபத்ருதைதாஸா—க்ருதாஸ்வயாஸா
யுக்திவிஸ்வகஸேநா. ஸ்வயம் நிர்மாதாவிஸ்வகஸேநா ஜநஸாயாஸுந்தர இதிஸ்யாவாவ்வஸ்
க்ருத| ஸவருத்ராவ்ருதிஸதஸம்சாரம் வைதஶித்யா ஸ—ஶிவம்மதாருகாராமதம்| வாய
வயவ்ருதிஷ்டிதா வாயஸாமூஹிதம் தரிக்ஷஸ்திதம்| உயோஸவநஸ்யஸாஸ்த்திதசிதிவஶ்வ
ஶக்ஷவாச| ஸுதமவ்ருத்யாஸ்ஸநாக்ஷ ரிக்ஷஸ்திதசித்யர்த:| ஶுஶித்யவ்யஸ்யுக்ஷவச முக்ஷு
க்ஷணம்வ்யாவதர்கம்வ்யாஜத| வ்ருவகாஶஜத்யர்த:||உ|| நதத்ரேதி| தேவிஶேஷா: தஶிஸ
நஸ்திதவிஶேஷா:| ஸுரேஷ்வபிஸுராமுயேஷ்வபி ||ந|| தவஸ்ஸராயாநேத்யாதி வஜ்ரஶோக:
காமுக| ஸவருத்தஶபேருதிஸாபஸ:| தவஸ்ஸராயா நவராக்ருராஜிதம் தவஸ்ஸராயாநே
நதவொநாஷ்டாநேந வராக்ருணேண வஜ்ரஜிதம்| உநஸ்ஸராயா நவிவாரவாரிணம்ஸராயாந
ராஸாநஜீய.

வஹாதீத்யநேந ஶ்லோகேநவிஸாநஸ்ய ராக்ஷஸாவாஹ்யகம் வ்ருதீயதே | காமஸ்ய ஶிவ்ய

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

உமவாக்ஷாணாக்ருதிரூபம் நிபூணம்யஸ்தித: | வ்ருதஜாம்பௌநதஸம்ஶ்ஶோஹ: நிஷ்க
சிகிவா ||க|| தஶிதி || சவ்ருஜேயாவ்ருதிகாரக்ருதி ரூப சவரிஶ்ஶேஷ்யஸ வ்ருதிகாரஸவ்ருதிநிபூ
ணம் யதாஸவதிதயா நிவ்ருத்தம் க்ருதாஸ்வயம்ஸாயுக்திவிஸ்வகஸேநா ஸ்வயம்ஸாயுக்திக்ருத|
நிபூணவேஜாயாம் வ்ருஶம்ஸாவஶ்வகா க்ருதசித்யர்த: | ஶிவம்மதம் ஶுகாஶமதம்வாய
வயவ்ருதிஷ்டிதம்சஞ்சரிக்ஷஸ்திதம்| ஶுஶித்யவ்யஸ்யுக்ஷவச ஶுஶித்யஸாமூர்நேஶிவ||உ|| நக்ருத
சித்யாதள| நஜ்யமூஸ்யநஶப்தஸ்ய ஸம்ஸ்வவைதிஸாஸ:| தத்ரவிஸாநேவ்ருயத்நதோ நக்ரு
தஸக்ருத| ஸவஶவிவ்ருயத்நத: க்ருதஶேவேத்யர்த:| யேவிஶேஷாஶ்சநாவிஶேஷா:| தத்ர
நியதா: வ்ருதிஷ்டிதா:| தேஸுரேஷ்வபிஸுரவிஸாநேஷ்வபி ||தவஜதி|| தவஸ்ஸராயாநந்த
வொநாஷ்டாநம்| தேநவராக்ருணேண வஜ்ரஜிதா உநஸ்ஸராயாநவிவாரவாரிணா|ஸராயீய
ஜலதிஸராயாநா: உநஸ்ஸராயாநா: | உநோஹிதஸம்ஹிதா: தேசதேவிவாராவிவிய

திலகவ்யாக்யா.

ஸவநஸ்யராவணக்ருஹஸ்ய| உயோமஹாவிஸாநம்வாஷ்டகம் தஶஸ்ய ||க|| சவ்ருஜேயவ்ருதிகார
க்ருதிரூபவ்ருஜேயே ரவரிஶ்ஶேஷ்யஸளக்யாதிபி: வ்ருதிகாஶேரை: வ்ருதிஸாதிபி: க்ருதிரூபநி
வ்ருத்தசித்ருஶோஹ| வாராஜ்ஜரம் சவஸாம்வ்ருதாயிகசிதிகதக:| விஸ்வகஸேநா சஸ்வயம்ஸா
யுக்திக்ருத| உந்நிதேஷ்வஜதிஸாயுக்த்ய நாஶோஶிதசித்யர்த: | ஶிவஸாகாஶம்மதே வாயவ
யெவ்ருதிஷ்டித, வாயவயவெஸ்ய வாஶித்யவஜக்ஷாதஸ்ய ஶிஹுஹிதம் ||உ|| தத்ரதாத்ருஶம்
கிஞ்சிநயசவ்ருயத்நதோ நக்ருத; சவித ஸவ வ்ருயத்நக்ருதசேவேத்யர்த: | யதவயவஜா
தம்ஶஹாவபூர்த்தவத பஹுமுர்த்தவத தாத்ருஶம்கிஞ்சிதபி தத்ர ந| யே விஶேஷாஶ்ச
நாவிஶேஷாஸ்தத்ர நியதா: வ்ருதிஷ்டிதாஸ்தேஸுரேஷு ஸுரவிஸாநேஷ்வபி ந | ஶஹாவி
ஶேஷாமணாயிக ||ந|| தவஶோவவாஸாதிநா ஸராயாநேநஸமவதி| ஶித்தஸராயா

ஷட்ஜாதியுதம் தத்தத்ஸ்தாநதத்ஸ்தாநாந்தராதிவிஶேஷப்ரயுக்தம்॥२॥ ஸ்தாநஸ்தாயாய தந்த்ரீஸ்வரமாத்ரிஷட்ஸப்தஸ்வரம் ஸ்வரமந்த்ரமாத்ரிகம் । ஸ்தாநாந்தராணாம் வர்ணாக்ரமாணாம் ஸம்புடாநாம் ப்ரஸ்தாராணாம் ஸப்தஸ்வராணாம் ப்ரயோகம்॥३॥ விஶேஷஜ்ஞம் பஹு விஶேஷஸம்ஸ்திதம் விவித்கண்டம் பஹுகண்டஸம்ஸ்திதம் । ஸகலஸ்வராணாம் ஸ்வரஸம்யோகநியமம் விவித்கண்டம் ப்ரியம் ப்ரியஸ்வர ॥ ௬ ॥ ஸர்வஸ்வ யம் ஸ்வரமய

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸவிஸ்தாராம் ஸமுச்சயேந தத் । விஶாலோ விவிதா ரதி: ஸர்வாஸ்ஸம்மத விவிதமதிவ ரிணா । அநேகஸ்தாநவிஶேஷநிர்ணயம் அநேகைஸ்ஸ்தாநவிஶேஷை: விஶாலைரா வர்தாதிஸஞ்சீவவிஶேஷை: நிர்ணயம் । தத்தத்ஸ்தாநாந்தராதிவிஶேஷப்ரயுக்தம் தத்ர தத்ர ஸ்தாநாந்தராதிவி ஶேஷப்ரயுக்தம்॥२॥ ஸ்தாநஸ்தாயாய ஸ்தாநகாலக்ரமத்வம் ஸ்வயம் ஸ்தாநஸ்திதிர்யாவதி மாத்ராவந்த ஆவர்தா: ஸம்புடாநாம் ஸம்ஸ்தாநாம் ப்ரஸ்தாராணாம் ஸப்தஸ்வராணாம் ப்ரயோகம் க்ரமேண பரி த்ரயம் ஸப்தஸ்வரப்ரயோகம் ஸப்தஸ்வரத்ரயம் ॥३॥ விஶேஷஜ்ஞம் விஶேஷஜ்ஞாம்ஸ்வரவிஶேஷஸம்ஸ்திதம் விஶேஷம் ப்ரவிஶ்ய விஶேஷைஸ்ஸம்ஸ்திதம் । ஸ வி ஶேஷை விஶேஷை: ஸம்ஸ்திதம் க்ரியா ஸ்வ: ஸ விஶேஷஸ்தாநவிஶேஷ விஶிஷ்டம் இத்யர்த: கண்டாநாம் விவித்ய ஸ்வரை: ப்ரவிஶ்ய ஸ்வரைர் ப்ரயுக்தம் விவித்த்ய கண்டாந்தரம் । விவித் கண்டம் ப்ரியம் ப்ரியஸ்வரம் கண்டஸ்வரா ஸப்தஸ்வரம் ப்ரியஸ்வரம் ஸ்வராயாம் ரதிப்ரயோகாத் ஸ யாயத்தே ॥ ௬ ॥ ஸர்வம் இதி । யஸ்ய தத்த்வதா வ்யாக்யா ஸ்வரமந்த்ர: । ஸ்வரகாயா ஸஹத்வம் ஸ்வராஜீயம்.

ஸப்தஸ்வரவத்வாத் । ஸப்த ஸ்வரா விஶாரதாநாம் ஸம்மதா ஸப்த ஸ்வரக்ஷணாத்ரயம் ஸ்வீகாரோ விஶாலவத்வாத் । அதஸ் ஸ்வர ஸ்வரஜ்ஞாநம் க்ஷணாத்ரயம் ஸ்வரக்ஷணஸ்வரஸ்தாந

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸாமர்த்யேந ஸம்பூர்ணம் । ஸர்வாஸ்வபி ஸ்வரஸம்பத்ஸு பூர்ணமித்யர்த: । ஸ்வாரஸ்ய ஸ்தாநேஷு ஸர்வத்ர தத்ர விஶேஷேண ஸம்பூர்ணம் । ஸகலஸ்வர தத்ர பரிபூர்ணமித்யர்த: । தத்தத்ஸ்தாநாந்தராதிவிஶேஷப்ரயுக்தம் தத்ஸ்தாநாந்தரஸ்வரப்ரயோக ஸ ஸ்வராணாம் விஶேஷாணாம் ப்ரயுக்தம் ப்ரஸ்துதஸ்ய ஸ்வரப்ரயோகம் இத்யர்த: ॥२॥ ஸ்தாநேதி॥ ஸ்தாநஸ்தாயாய ஸ்வராதிகம் ஸ்வரஸ்தாநநியமாய ஸ்வராதிகம் விஶேஷதியாவத் । ஸப்தஸ்வரம் ப்ரயு க்தம் ஸம்புடாநாம் ப்ரஸ்தாராணாம் ஸம்புடாநாம் ப்ரஸ்தாராணாம் ஸப்தஸ்வராணாம் த்ரிவி தமதிவஸ்திதமித்யர்த:॥३॥ விஶேஷஜ்ஞமிதி ॥ விஶேஷம் விஶிஷ்டம் ஸ்வரத்ராவிஸ்தஜாதம் ஜாநா திஜ்ஞம் விஶேஷஸம்ஸ்திதம் ஸ்வரஸ்தாநவிஶேஷைஸ்ஸம்ஸ்திதம் பஹுகண்டஸம்ஸ்திதம் பஹுஸ்வரவிவரண கண்டைர்ப்ரயுக்தம் விவித்கண்டம் விவித்ப்ரியம் ॥ ௬ ॥ ஸர்வமிதி ॥

திலகவ்யாக்யா.

ஸப்தஜ்ஞேயம் ஸ்வரக்ரமஸ்வரஜ்ஞாநாவஸாநம் ஸ்தாநம் । ஸப்தஸ்வராணாம் ஸப்தவிதாநாம் ஸம ஸ்தாநம் ஸம்பூர்ணம் ஸப்தஸ்வரத்ரிகம் ஸ்தாநஸம்பூர்ணம் । ஸ்தாநவிஶேஷாவஸாநவி ஶேஷா: । தத்தத்ஸ்தாநஸ்தாநாந்தராதிவிஶேஷ ஸ்வரவிஶேஷவிஸ்தாரணாதிஸ்தாந வி ஶேஷைர்விஶிஷ்டப்ரயோகம் இத்யர்த: ॥२॥ ஸ்தாந ஸ்தாயாய ஸ்வராதிஸ்வரஸம்ஸ்தாநம் தந்த்ரீ ஸ்வரமாத்ரிகாதியுக்தம் ப்ரமாணம் ப்ரவிஶிதிவிஶேஷ: । ப்ரமாணம் ப்ரதிவாதேந ஸ்வராதி ப்ரயோகம் இத்யர்த: । ஸம்புடாநாம் ஸ்வரஸ்தாநம் ஸப்தஸ்வரஸ்வரவிஶேஷம் ஸ்வர ஸம் ஸப்தம் । விஸ்தாரம் ஸப்தவிதம் ஸப்தஸ்வராணாம் வர்ணாக்ரமாணாம் ஸ்வர யதா ஸப்தஸ்வர ஸப்தஸ்வரஸ்தாநஸம்வதி ததஸ்தா விஶேஷதாயாம் ப்ரக்ருதிஷு ॥३॥ விஶேஷம் ஸதிவிஶேஷஜ்ஞம் விஶேஷை ஸ்வரஜ்ஞக்ஷணமேவ விஶேஷஸம்ஸ்திதம் । விவித்ராணாம் ஸப்தஸ்வராணாம் கண்டஸம்ஸ்தாநம் ஸ்திதம் । பஹுகண்ட

ஶோபி⁴தாநநா ப⁴யாவஹா வேத்ரவதா நிஶாசரா: | விக்ருதவிவித⁴விஶாலவக்த்ராநநா ப⁴யாஜநா [illegible] ||௭|| [illegible] ஸம்தத³ா ஸாத⁴வீ காந்தத³ர்ஶநா | [illegible] விஶ்வஸ்தாநவீர்யவத்த: || ௧௮|| இதி ஶ்ரீஸுந்த³ரகாண்டே³ ஸப்தத³ஶஸ்ஸர்க³:||

தஸ்யாமேவ ராத்ரௌ [illegible] | ஷட³ங்க³வேத³விது³ஷாம் க்ரதுப்ரவரயாஜிநாம் | ஶுஶ்ராவ ப்³ரஹ்மகோ⁴ஷாம்ஶ்ச [illegible] ||௨|| [illegible]

ஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜீயவ்யாக்²யா.

[illegible] | விக்ருதவிவித⁴விஶாலவக்த்ராநநா: [illegible] [illegible] | [illegible] ஸர்க³:||

[illegible] ||

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீ²யவ்யாக்²யா.

[illegible] | விக்ருதவிவித⁴விஶாலவக்த்ராநநா: | விக்ருதாநி [illegible] நிஶாசரா: | [illegible] ||௭|| [illegible] ||௮|| இதி ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த²விரசிதாயாம் ஸுந்த³ரகாண்ட³வ்யாக்²யாயாம் ஸப்தத³ஶஸ்ஸர்க³:||

[illegible]

திலகவ்யாக்²யா

[illegible] | விக்ருதாநி [illegible] நிஶாசரா: [illegible] ||௭|| [illegible] ||௮|| இதி ஶ்ரீராமாயணதிலகே ஸுந்த³ரகாண்டே³ ஸப்தத³ஶஸ்ஸர்க³:||

[illegible]

பூர்வக: பரிவத்ராஜ ஹநூமாநரிஸூதந:॥௬॥ உத்தமம் ராக்ஷஸாவாஸம் ஹநூமாநவலோக
யந் । ஆஸஸாதாத லக்ஷ்மீவாந் ராக்ஷஸேந்த்ரநிவேஶநம்॥௭॥ சதுர்விஷாணைர்த்விர
தைஸ்த்ரிவிஷாணைஸ்ததைவ ச । பரிக்ஷிப்தமஸம்பாதம் ரக்ஷ்யமாணமுதாயுதை:॥
௯॥ ராக்ஷஸீபிஶ்ச பத்நீபீ ராவணஸ்ய நிவேஶநம் । ஆஹ்ருதாபிஶ்ச விக்ரம்ய ராஜகந்யாபி
ராவ்ருதம்॥௧॥ தந்நக்ரமகராகீர்ணம் திமிங்கிலஜஷாகுலம் । வாயுவேகஸமாதூதம் பந்ந
கைரிவ ஸாகரம் ॥௭॥ யா ஹி வைஶ்ரவணே லக்ஷ்மீர்யா சேந்த்ரே ஹரிவாஹநே । ஸா
ராவணக்ருஹே ஸர்வா நித்யமேவாநபாயிநீ ॥ அ ॥ யா ச ராஜ்ஞ: குபேரஸ்ய யமஸ்ய
வருணஸ்ய ச। தாத்ருஶீ தத்விஶிஷ்டா வா ருத்தீ ரக்ஷோக்ருஹேஷ்விஹ॥௯॥ தஸ்ய ஹர்ம்யஸ்ய

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

பத்யா அக்ஷ்யமாணகவாக்ஷ॥௬॥உத்தமமிதி।ராக்ஷஸேந்த்ரநிவேஶநாவாந்தர்கக்ஷ்யாஸு ந்யாஸதந்த்ரம்
ருக்ஷ்யாநம்। ராக்ஷஸீபிரித்யாதி ஶ்லோகத்வயே ஆஸஸாதேதி ஸம்பந்த்யதே। ராவணஸ்ய நிவே
ஶநமிதி வந்தநம் வாதாநஸம்பந்த விஶேஷணவிவக்ஷயா। நக்ர: கும்பீர:। திமிங்கில: ம
ஹாமத்ஸ்ய:। ஜஷ: கேவலமத்ஸ்ய: ॥௭॥௯॥ தஸ்ய ஹர்ம்யஸ்யேத்யாதி । பஞ்சத்மத்யஸ்யாஸ
ராமாநுஜீயம்.

த: பரிவத்ராஜ ராவணஸதந பயம் தவதிபூதஸ்ய தத்ருகம்பாராமாதத்யாதி ஸவநேஷு பரி
தப்தவாநேதத்யத்: । உத்தமஶ்லோகே ராவணக்ருஹ ப்ராகாரமியாநாஸ ॥ ௬ ॥ ஹநூமத்தா
ப்ராப்தராவணஸதநஸ்ய ராக்ஷஸ ஸதநாநாம் வஸவேதத்ரதாம் தஸ்யதம் தத்ஸ்ரஷ்டி
மநுஸம்பத்தே।யாஹிவைஶ்ரவணஇத்யாதி ஶ்லோகத்வயேந। வைஶ்ரவணேந்த்ர யோக்ருஹ
ணஷிதஷிர்த்யாநாமஸ்பூலக்ஷணம் ராவணஸ்யக்ருஹேஸர்வா நித்யமேவாநபாயிநீத்யபி
யாநாஸ।ஸர்வர்த்திர்யாநாமைஶ்வர்யதேகஷூது ராவணஸதநே ஸவதாவதத தத்வம
ருதே॥அ॥ யாசேதி। தத்விஶிஷ்டாததோவ்யதிகா। ரக்ஷோக்ருஹேஷு ராவண க்ருஹதமு
க்யாதத்யாதி ராக்ஷஸ க்ருஹேஷு । அத்ர ருத்தேஸ்ஸர்வஶப்தேந விஶேஷிதக்வாஜ் கபே

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸ்யேத்யர்த்த:। ஸதநஶ்ரேஷ்டம் ஸதநோத்தமம்। ராக்ஷஸேந்த்ரஸ்ய ஸதநம்। ததஶ்சதிஸம்பந்த:॥௬॥
உதயஜாணஇதி॥வீதாம்ஶாயஜாண:॥ ஸர்வத: பக்ஷகாதந்த்ர ஸர்வத்ர பரிவத்ராஜஸம்
பாத। பக்ஷகாரோஹணஸ்ய பரிவக்ஷ்யமாணகவாக்ஷ ॥௬॥ உத்தமமித்யாதி ஶ்லோகத்வயே
காவாக்யம் ॥ ராக்ஷஸாவாஸமித்யநேந ஸவேதவஜீவ்யகாத்தவராக்ஷஸஸாயாரண
க்ருஹத்வம் । ராக்ஷஸேந்த்ரநிவேஶநம் ராவணஸதநம்। பரிக்ஷிப்தம்பரிவேஷ்டிதம்। உதாயு
தை: ராக்ஷஸைரிதிஶேஷ:। ராக்ஷஸீபிரிதி ॥ ராவணஸ்யநிவேஶநம் நிவேஶஸ்தத்ர
ரிக்ருஹஸ்தத்ர பத்நீபிஶ்ச நிவேஶநம்। ரமணஸ்தாநமித்யர்த:। அபஸ்ஸ்மிதிஶேஷ:।அதஏவ
பவதீபிராவ்ருதம்।அ॥ யாசேத்யாதிஶ்லோகத்வயேந ராவணக்ருஹஸவத்ராக்ஷஸ க்ருஹஸ
தத்பாநாம் ருத்தீர்ஜநந்ஸமாஜே । யாருத்தீர்வைஶ்ரவணாதிஷு நித்யாநபாயிநீஸாஸ
பாவிராவணக்ருஹே ஸர்வராக்ஷஸக்ருஹேஷு ச தாத்ருஶீ தத்விஶிஷ்டா ததோவ்யதிகா

திலகவ்யாக்யா.

ஸ்ய॥௧॥ அபூர்வோஜநவிஸ்தீர்ணம் திபூர்வ்ஸ்யாஞ் ॥௨॥௬॥ ஆவாஸம் பவநராக்ஷஸஸா
தாரணம் வாஸஸ்தாநம்। ராக்ஷஸேந்த்ரநிவேஶநம்। தந்நாத்ராவாஸஸ்தாநம்॥௭॥ பரிக்ஷிப்தம்
பக்ஷம்। அஸம்பாதம் ஜநஸம்பாதரஹிதம் வியாப்தகவம் ஸம்பந்ததே॥௯॥ராக்ஷ
ஸீபீ ராக்ஷஸஜாதிஜாபி: பத்நீபிராவ்ருதம்। ததாவிக்ரம்யாஹ்ருதாபீ ராஜகந்யாபிஶ்சாவ்ரு
தம்॥௧॥ பந்நகையுக்தம் ஸாகரமிவ தஸ்ஸ்யதி ஶேஷ॥௭॥ ருத்தி:ஶோபா। ராவணக்ருஹே
ஸம்பாயாம் ॥ அ ॥ ருத்திரைஶ்வர்யம்தத்விஶிஷ்டா ததோ அவ்யதிகா ॥ ௯ ॥ தஸ்ய ஹர்ம்யஸ்யமத்ய

உத்பபாத வேகேந வாநரஸ் ஸாகரோபமே | ஸஹாயைர்மஹாஸத்வைஸ் ஸம்ஹதோ வ்யநதத் ||௧௦|| ப்ரஹ்மணோ ஸ்வயம் க்ருதம் திவ்யம் தேவ யஸ்மிந் ஸ்தபுணா | விசார்ய வாநரம் பாஶ ஸம்யுக்த விஹங்கம் ஸ்திதம் || ௧௧ || ஸமர தபஸா மோஹயந் ஸர்வோ ஸ்தாநே ஸமாஸ்ஸ | ஸர்வே ராக்ஷஸா ஜிதா ஸஹஸ்ரம் ஸத்வராக்ஷஸோஸ்ர:||௧௨|| [illegible] ஸ்ரஷ்டு ஸ்ரஷ்டும் கர்தும் ஸ்ரஷ்டும் ஸமஸ்த லோகே ஸமஸ்தம் ஸ்ரஷ்டவ்ய: ||௧௩|| [illegible] ஸங்கா [illegible] ||௧௪|| [illegible] ||௧௫|| ஜாம்பவாந் [illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ராமாநுஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible] ||௧௬|| [illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible] ||௧௧||௧௨|| [illegible] ||௧௩|| [illegible] ||௧௪|| [illegible] ||௧௫|| ஜாம்பவாந் [illegible]

𑌶𑍁𑌮𑌣𑌿𑌪𑍍𑌰𑌵𑌾𑌲𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑌮𑍍 ॥௧௬॥ 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑍇𑌣 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌮𑌣𑌿𑌭𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌮𑌹𑌾𑌧𑌨𑍈𑌃 । 𑌨𑌿𑌸𑍍𑌤𑌪𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌚𑌾𑌙𑍍𑌕𑌾𑌭𑌿𑌸𑍍𑌤𑌪𑌨𑍀𑌯𑍈𑌰𑍍𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌮𑍍 ॥௧௭॥ 𑌸𑌂𑌦𑍀𑌪𑍍𑌤𑍇𑌨 𑌚 𑌰𑌕𑍍𑌤𑍇𑌨 𑌤𑌪𑌨𑍀𑌯𑌮𑌯𑍇𑌨 𑌚 । 𑌸𑍋𑌪𑌾𑌨𑍈𑌰𑍍𑌮𑌣𑌿𑌮𑌯𑍈𑌰𑍍𑌨𑌾𑌨𑌾𑌯𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌸𑌾𑌧𑌿𑌤𑌤𑍋𑌰𑌣𑍋𑌪𑌮𑌮𑍍 ॥௧௮॥ 𑌕𑍂𑌟𑌾𑌗𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌵𑌿𑌪𑍁𑌲𑌾𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌂 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌥𑌿𑌵𑌂 𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌶𑌾𑌶𑍍𑌵𑌤𑌮𑌾𑌭𑌾𑌸𑌕𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌕𑌵𑌿𑌃 ॥௧௯॥ 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌥𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌥𑌾 𑌶𑌯𑌨𑌂 𑌪𑌾𑌣𑍍𑌡𑍁𑌰𑌕𑍍𑌷𑍌𑌮𑌸𑌂𑌵𑍃𑌤𑌮𑍍 । 𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌤𑍀𑌰𑍍𑌣𑌂 𑌜𑍀𑌵𑌦𑍇𑌹𑌂 𑌪𑌶𑍍𑌚𑌾𑌤𑍍𑌤𑌦𑍍𑌵𑌦𑍍𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌮𑍍 ॥௨௦॥ 𑌸𑌂𑌚𑌯𑌸𑍍𑌤𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌰𑌸𑌾𑌰𑍍𑌯𑌵𑌿𑌭𑌾𑌤𑌿 𑌸𑌃 । 𑌇𑌤𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌚𑌾𑌪𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌸 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌃 ॥௨௧॥ 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌤𑍂𑌰𑍍𑌣𑌂 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌮𑌹𑌤𑍀𑌂 𑌸𑌭𑌾𑌮𑍍 । 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌰𑌾𑌃 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌾𑌸𑌨𑍀𑌪𑍀𑌠𑌾𑌨𑍍𑌯𑌵𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑌿 । 𑌮𑌹𑌾𑌧𑌨𑍈𑌰𑍍𑌮𑌹𑌾𑌰𑍍𑌹𑍈𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌨𑌿𑌸𑍍𑌤𑌪𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌸𑌪𑍍𑌰𑌭𑌾𑌭𑌿𑌃 । 𑌤𑌪𑌨𑍀𑌯𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 । 𑌶𑌾𑌤𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌮𑌯𑌂 𑌤𑌪𑌨𑍀𑌯𑌮𑌯𑌂 । 𑌮𑌹𑌾𑌮𑌣𑌿𑌭𑌿𑌃 । 𑌤𑌦𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍍𑌯 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑍇 । 𑌕𑍂𑌟𑌾𑌗𑌾𑌰𑍇𑌣 𑌶𑍀𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌸𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௧௯॥ 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌥 𑌇𑌤𑌿 । 𑌜𑍀𑌵 𑌚𑌜𑍍𑌜𑍀𑌵𑌶𑍍𑌚 ॥ ௨௧ ॥ 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍀 । 𑌦𑌶𑌾 𑌤𑌨𑍀𑌤 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑌮𑍍.

𑌗𑌵𑌾𑌕𑍍𑌷𑌾𑌵𑌾𑌤𑌾𑌯𑌨𑌂 । 𑌜𑌾𑌲𑍍𑌰𑌨𑍀𑌤𑌮𑌹𑌾𑌨𑍀𑌤𑍇𑌤𑌿 । 𑌕𑍍𑌷𑍀𑌰𑌸𑌮𑍁𑌦𑍍𑌰𑌮𑌧𑍍𑌯𑍇 𑌨𑍀𑌤𑌂 𑌕𑍍𑌷𑍀𑌰𑌂 𑌨𑍀𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌷𑍁 । 𑌜𑌾𑌲𑍍𑌰𑌨𑍀𑌤𑌿𑌤𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿𑌤𑌿 𑌪𑌾𑌦𑌸𑍍𑌥𑌾𑌪𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿, 𑌰𑌤𑍍𑌨𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌗𑍍𑌰𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌣𑌮𑌲𑍍𑌰𑌨𑍀𑌤𑌮𑍍 । 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌾𑌸𑌨𑌸𑌂𑌹𑌿𑌤𑌾 𑌮𑌹𑌾𑌨𑍀𑌤𑌾𑌦𑌿 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑌤𑌾, 𑌦𑌤𑍍𑌯𑌾𑌙𑍍𑌕𑌾𑌮𑌹𑌾𑌨𑍀𑌤𑌾𑌦𑌿 𑌤𑌯𑍋𑌰𑍍𑌭𑍇𑌦𑌃 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑍇𑌣 𑌮𑌹𑌾𑌧𑌨𑍈𑌃 𑌮𑌣𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌨𑌿𑌸𑍍𑌤𑌪𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌶𑍍𑌚𑌾𑌙𑍍𑌕𑌾𑌭𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌕𑌾𑌰𑌣𑍈𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌤𑌪𑌨𑍀𑌯𑍈𑌰𑍍𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 । 𑌶𑌾𑌤𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌮𑌯𑌂 𑌤𑌪𑌨𑍀𑌯𑌮𑌯𑌂 । 𑌮𑌣𑌿𑌸𑍋𑌪𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌿𑌪𑌾𑌤𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌃 ॥ ௧௮ ॥ ௧௯ ॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌕𑌾𑌰𑌣𑌾𑌯𑌮𑌵𑌸𑍍𑌤𑍁𑌯𑌾𑌕𑌰𑍍𑌤𑌂 𑌜𑌾𑌲𑌮𑍍 । 𑌪𑌾𑌯𑌸𑌂𑌪𑌾𑌰𑌾𑌯𑌣𑌂 𑌕𑍃𑌤𑍋𑌗𑌵𑌾𑌕𑍍𑌷𑍋𑌪𑌾𑌤𑌾𑌯𑌨𑌂 । 𑌜𑌾𑌲𑍍𑌰𑌨𑍀𑌤𑌃 𑌕𑍍𑌷𑍀𑌰𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵𑍋𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑍋 𑌦𑌾𑌲𑌕𑌃 । 𑌮𑌹𑌾𑌨𑍀𑌤𑌃 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌾𑌸𑌨𑍇𑌵𑌾𑌕𑌰𑍋𑌦𑍍𑌧𑍃𑌤𑌃 । 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑍇𑌣 𑌮𑌹𑌾𑌧𑌨𑍈𑌃 𑌮𑌣𑌿𑌭𑌿𑌃 । 𑌨𑌿𑌸𑍍𑌤𑌪𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌪𑌤𑌾𑌕𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌚𑌾𑌙𑍍𑌕𑌾𑌭𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌕𑌾𑌰𑌣𑍈𑌃 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌤𑌪𑌨𑍀𑌯𑍇𑌨 𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 । 𑌶𑌾𑌤𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌮𑌯𑌂 𑌤𑌪𑌨𑍀𑌯𑌮𑌯𑌂 ॥௧௯॥ 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌥 𑌇𑌤𑌿 । 𑌜𑍀𑌵 𑌚 𑌚𑌜𑍍𑌜𑍀𑌵𑌶𑍍𑌚 । 𑌦𑍇𑌵𑌦𑌶𑌿𑌵𑌾𑌨𑍀𑌰𑌾 𑌚 𑌦𑍇𑌵𑌸𑍍𑌯𑌵𑌾𑌯𑍋𑌃 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌵𑌹𑌨𑍇𑌨 𑌮𑌹𑌤𑍀𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌦𑍇𑌵𑌪𑍇𑌚𑌾𑌶𑍍𑌚𑍈𑌕𑍍𑌷𑌾 ॥௨௧॥ 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌶𑍋𑌕 𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑍍𑌪𑌾𑌟𑌿𑌕𑌂 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌾𑌸𑌨𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌕𑌲𑍍𑌪𑍍𑌯 𑌨𑌿𑌵𑌾𑌸𑌾𑌃 । 𑌦𑍇𑌵𑌸𑌂𑌜𑍍𑌞𑍀𑌤𑌮𑌹𑌾𑌨𑍀𑌤𑌯𑍋𑌰𑌪𑌿 ॥ ௧௬ ॥ 𑌨𑌿𑌸𑍍𑌤𑌪𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌪𑌤𑌾𑌕𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌪𑌾𑌰𑌿𑌪𑌾𑌰𑍍𑌶𑍍𑌵𑌾𑌭𑌿𑌃 । 𑌤𑌪𑌨𑍀𑌯𑍈𑌃 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑍈𑌃 ॥௧௭॥ 𑌶𑌾𑌤𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌮𑌯𑌂 𑌤𑌪𑌨𑍀𑌯𑌮𑌯𑌂 ॥௧௮॥ 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌥𑌃 𑌪𑌾𑌦𑌪𑍀𑌠𑌕𑌸𑌿𑌂𑌹𑌾𑌸𑌨𑌸𑍍𑌥𑌃 ॥௧௯॥ 𑌸𑌂𑌦𑍀𑌪𑍍𑌤𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌮𑍍 । 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌵𑌹𑌸𑌮𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌦𑍍𑌗𑍃𑌹𑌂 𑌦𑍇𑌵𑌦𑌾𑌰𑍁𑌵𑌿𑌵 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑌦𑍇𑌵𑌿𑌵 । 𑌤𑌦𑌾𑌯𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌾𑌤𑍍𑌗𑌨𑍍𑌧𑌃 । 𑌸𑌾𑌂𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑌮𑌹𑌾𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌸𑌮𑍍𑌭𑌂 𑌬𑌨𑍍𑌧𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌾𑌰𑌿𑌵 𑌜𑍀𑌵𑍍𑌰𑌞𑍍𑌜𑌨𑌂 𑌚 । 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌾𑌵𑌾𑌰𑍋𑌕𑍍𑌷𑌾𑌤𑍍𑌤𑌦𑌸𑌵𑌾𑌯𑌾 𑌰𑌵𑍍𑌯𑌵𑌰𑍋𑌕𑍍𑌷 𑌇𑌵𑌾𑌹𑌂𑌚 ॥௨௦॥ 𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌸 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑌿 𑌇𑌤𑌨𑌸𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾𑌵𑌾𑌪𑌿 । 𑌉𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾𑌙𑍍𑌗𑌵𑌾𑌯𑌃 𑌕𑌤𑌯𑍁 । 𑌦𑍍𑌵𑌯𑌗𑌨𑍍𑌧𑌨𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌸𑌂 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌤𑌵𑌾𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑌸𑍍𑌮𑌾𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌾𑌦𑌿𑌕𑌾𑌪𑌵𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌾𑌨𑍁𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌗𑍃𑌹𑌸𑌭𑌾𑌮𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌤𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 । 𑌯𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌿𑌕𑌮𑍇𑌵 𑌸𑌾 𑌸𑌭𑌾 𑌤𑌤𑌃 𑌤𑌤𑍍𑌸𑍍𑌵 𑌤𑌦𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍀 𑌇𑌤𑌿, 𑌤𑌦𑍍𑌗𑍃𑌹𑌮𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌃 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑌦𑌸𑌾𑌮𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌚𑌯𑍁𑌯𑍋𑌜𑌨𑌵𑌿𑌸𑍍𑌤𑍀𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾𑌪𑌿 𑌨 𑌮𑍂𑌲𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌦𑌶𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌥𑍈𑌵𑌾𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪 । 𑌮𑌨𑍀𑌷𑍀𑌯𑌂 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌤𑌦𑍍𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌃 𑌸𑌾𑌧𑌾𑌰𑌣𑍀𑌕𑌰𑌣𑍈𑌃 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌭𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌿𑌰𑌸𑍍𑌤𑌾 𑌤𑌦𑍍𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌵𑌸𑍍𑌤𑍁𑌨𑌾𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌵𑌰𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌿𑌪𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶𑌤𑍇𑌵 𑌨𑌾𑌯𑌕𑌮𑍍 𑌇𑌤𑌿 𑌕𑌤𑌕𑌃 । 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌙𑍍𑌗𑌾𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌯𑌤𑍍𑌕𑍇𑌤𑌿 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍀 𑌕𑌵𑌤𑍀𑌯𑌪𑌵𑌿𑌶𑌾𑌨𑌾𑌮𑍍 𑌹𑌨𑌮𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌜 𑌤𑍍𑌰𑌤𑍈𑌰𑍁𑌪𑌸𑌂𑌹𑌾𑌰𑌃 ॥௨௧॥ 𑌮𑌹𑌾𑌕𑌾𑌯𑌾 𑌮𑌹𑌿𑌰𑌮𑌣𑍀𑌯𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌕𑌂 𑌪𑌾𑌰𑌮𑍍

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑌂 𑌸𑌂𑌜𑌨𑌨𑍀𑌮𑌿𑌵 ॥ ௨௯ ॥ 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌣𑍀𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌰𑍍𑌥𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌪𑌞𑍍𑌚𑌭𑌿𑌰𑍁𑌤𑍍𑌤𑌮𑍈𑌃। 𑌗𑍁𑌪𑍍𑌤𑌾𑌂 [illegible] 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌪𑌾𑌲𑌿𑌤𑌾 ॥ ௩௰ ॥ [illegible] 𑌦𑍇𑌵𑌲𑍋𑌕 [illegible] 𑌹𑌿 [illegible] ॥ ௩௧ ॥ 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌯 [illegible] ॥ ௩௨ ॥ [illegible] 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 [illegible] ॥ ௩௩ ॥ [illegible] ॥ ௩௪ ॥ [illegible] ॥ ௩௫ ॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥ ௨௯ ॥ 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌣𑍀𑌤𑌿। [illegible] 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌪𑌾𑌲𑌿𑌤𑌾 । [illegible] ॥ ௩௰ ॥ [illegible] 𑌦𑍇𑌵𑌲𑍋𑌕𑌃 । [illegible] ॥ ௩௧ ॥ 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌯𑌤𑌾𑌦𑌿 ॥ [illegible] ॥ ௩௨ ॥ [illegible] ॥ ௩௩ ॥ [illegible] ॥ ௩௪ ॥ [illegible] ॥ ௩௫ ॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥ ௨௯ ॥ 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌣𑍀𑌤𑌿 ॥ [illegible] ॥ ௩௰ ॥ [illegible] 𑌦𑍇𑌵𑌲𑍋𑌕 [illegible] ॥ ௩௧ ॥ [illegible] ॥ ௩௨ ॥ [illegible] 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 [illegible]

𑌕𑌤𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible] ॥ ௨௯ ॥ [illegible] ॥ ௩௰ ॥ [illegible] 𑌦𑍇𑌵 [illegible] 𑌰𑌾𑌵𑌣 [illegible] ॥ ௩௧ ॥ [illegible] ॥ ௩௨ ॥ [illegible] ॥ ௩௩ ॥ [illegible] ॥ ௩௪ ॥ [illegible] ॥ ௩௫ ॥ [illegible] 𑌸𑌂𑌵𑍃𑌤 [illegible] 𑌦𑍇𑌵𑌲𑍋𑌕 [illegible] 𑌸𑌂𑌵𑍃𑌤 [illegible]

॥ ௧௬ ॥ தாஸாம் ஸம்வ்ருதத³ந்தாநி ஈஷிதாக்ஷாணி உர்வசீ: । சுகஸ்யேவ பத்³மம்யீ நிவத³
நாநி ஸாயொஷிதாம் ॥ ௧௭ ॥ ப்ரவாஸாநீவ பத்³மாநி தாஸாம் ஹம்ஸா கக்ஷவாக்ஷயெ।
வாதஸ்ஸம்வ்ருதவக்த்ராணி ராத்ராவிவ பஹவஸ்ஸதா॥௧௮॥ ஜாதாநி உபவதா³நி நியதம் உத்கஷ
ட்வதா: । சும்பஜாநீவ ஸௌம்யாநி ப்ராயபயந்தி வா க: வா ந:॥௧௯॥ இதி வாதந்த ஸ்ரீஜா
நவவத்ஸ்ரா உமாகவி: । தேநை ஹி ஸ்தணதஸ்தாநி ஸஜாநி ஸம்ப்ரியோத்தவே:॥௨௦॥ ஸா
தஸ்ய ஸௌஸெ ஸாரா தாஸிஷ்டிஹிலிபுராஜிதா । ஸாரதீவ ப்ரஸஜ்ஞாத்ஸ்யஸ்ஸாஸார
ஷிரோஷிதா॥௨௧॥ ஸ ச தாஸி: பரிவ்ருதஸ்ஸஸெ ராக்ஷஸாயிவ: । யதா ஸூர்ய
பதிஸ்ரீஜாம் ஸ்ஸாராஸிரஷிஸாவ்ருத: ॥ ௨௨ ॥ யாஸ்ஸ்வஜைநம்பரார்த்தாரா: வர்ணாஸேஷஸஜா
வ்ருதா: । ஜஜாஸ்ஸாஸம் க³தா: க்ருத்தா இதி தேநை ஸரிஸ்ஸதா॥௨௩॥ தாராணாமிவ ஸவ்யா
க்தம் உமதீநாம் ஸாஸாபுஷாம் । ப்ரஸாவணாபுப்ரஸாதாஸ்ஸு விரேஜஸ்ஸத்து யோஷிதாம்॥
௨௪॥ வ்யாவ்ருத்தஸாராவீநவ்யக்தீணாபுவரஸைஷணா: । பாநவ்யாயாமகாஷெஷ நித்ராவ

ஸ்ரீமௌவிநராஜீயவ்யாக்யா.

நித்ராவரவஸரேவ நிஸ்தாரம் தயா நிஸ்ஸபஸைஷணமித்யர்த்த: ॥௧௬॥ ௧௭ ॥ ப்ரவாஸாநீதி।
சத்ருவதநாநீத்யநஷங்கத । தாஸாம் வதநாநி க்ஷவாக்ஷயேஷிமவே। பத்மாநீவ ப்ரவா
ஸாநி ஸம்க்வாராத்ரௌ வாதஸ்ஸம்வ்ருதவக்த்ராணி ஸம்கம்பித வக்த்ராணி பத்மாநீவபஹ:॥
௧௮ ॥ ஜாதாநீதி । ப்ராயபயந்தி ப்ராயபயேரந் । உயாரவஸுபஸ்தயா சத்ருவா ந: வா ந:
வதேய மிமீத்யர்த்த:। வ்யத்யயேந வரஸெஸ்வதம்। சநஷாத்தகேவநாத்தநேவத³க்வாஸ। நியதா
நஸநம் உபவத்யாயாக்யா। உபவத்திஜேவா ஸ ஜேநஜதி । தாநிஜவாநி। ஸ்தணத: ஸஸார
ஸாஷிஸ்தெணெ:। ஸம்ப்ரியோத்தவே: வஜெஷ:॥௨௦॥௨௧॥ தாராணாமிதி। ப்ரஸாகாம்தி:। வணபு:
ரஸம்। ப்ரஸாத: ப்ரஸஜதா॥௨௪॥ வ்யாவ்ருத்தேதி। பாநவ்யாயாமகாஷெஷ.பாநாநந்தர

ஸ்ரீஉமேஸ்வரதீயீபுயவ்யாக்யா.

யஸ்யதஸ ॥ ௧௭ ॥ ப்ரவாஸாநீதி॥ வதநாநீத்யநஷங்கதே। தாஸாம் வதநாநி க்ஷவாக்ஷயெ
ஷிவவேவபத்மாநீவப்ரவாஸாநி ஸம்க்வாராத்ரௌவாத: ஸம்வ்ருதவக்த்ராணி பத்மாநீவபஹ
ரித்யந்வய: ॥௧௮॥ ஜாதாநீதி॥ உத்கஷ்டதா: ஜாதாநிபவதா³நிவாஸூராந்யம்பஜாநீவவாநவா
நவப்ராயபயந்திப்ராயபயேரந் । நியதம் நஸநம் । ப்ராயபய ஜநஜதிவாமெ ப்ராயபயஜா நாஸ
வேயமிதிரேஷ:। உபவத்யாயாக்யா। இதீவஜதேவாதந்த।உசஷ்ப்ரக்ஷிதவாநு।தாஜேவா
ஸஜேநஜதி। தாநிஜவாநிஸ்தணத:। ரேதஸ்ஸஸாரஸ்யாஷிஸ்தெணே:। ஸம்ப்ரியோத்தவெ
ரம்பஜெ:। ஸஜாநிஜேநேஷ்டியோஜநா ॥ ௨௩ ॥ தாராணாமிதி । ப்ரஸாதேஸகாந்தி:।

ஸவ்யா.

த்யேவேஸவ்யாவ்யாநம் நிஷிதாக்ஷீணீதி।யதா। ஸம்வ்ருதகவோஷயோ: ।௧௬॥ க்ஷவாக்ஷ
யெவதநீவப்ரவாஸாநி ஸம்க்வாவநாராத்ரௌ ஸம்வ்ருதவக்த்ராணி பத்மாநீவபஹவ
ரித்யந்வய:॥௧௭॥ உபவாநித்யஷ்டாஸநேதா ஜாதாம்ஸம்ஸாவநாஜாஸ—ஜாநீதி । ஸௌம்யா
நிப்ராயபயந்தீத்யந்வய:। நியதம்நித்யம்॥௧௮॥ உபவத்யாயாக்யா । ஸம்ப்ரியோத்தவெவஜெ:॥
௧௯॥௨௧॥ வர்ணாஸேஷஸஜாவ்ருதாஸ்தத்யக்தா: ஸம்க³தாஸகதேஸமிதா: । சநேநவஸஸ
யபுரத்யக்ரிரமே பார்ததக்யாம்காரா:॥௨௨॥ தநேவாஸ—தாராணாமிதி । ப்ரஸாதேஸகா
ந்தி:।வணேபுரரஸம்।. ப்ரஸாதவஸஸஜ்ஜாம்॥௨௪॥ வ்யாவ்ருத்தேதிக்ஷவா: ஸீநவ்யஜஸ்யாஸாம்தா
ஸு। ப்ரக்ஷீணபுராநீதவஸ்த: ஸ்யதாநிவரஸைஷணாநி யாஸாம்தா:। பாநவ்யாயாமகாஷெஷ
வாநாநந்தரகாலிக ஸாநந்த்ரத்யர்த்யாஷிகீர்யாகாஷெஷெக்ஷ ஸ்தணா:, சதஸவ ஸ்ருஜாதி

𑌹𑍃𑌤𑌚𑍇𑌤𑌸𑌃 ॥ ௪௫ ॥ 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌤𑌿𑌲𑌕𑌾𑌃 𑌕𑌾𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌕𑌾𑌶𑍍𑌚𑌿𑌦𑍁𑌦𑍍𑌭𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌨𑍂𑌪𑍁𑌰𑌾𑌃 । 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌶𑍍𑌵𑍇 𑌗𑌲𑌿𑌤𑌹𑌾𑌰𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌕𑌾𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌪𑌰𑌮𑌯𑍋𑌷𑌿𑌤𑌃 ॥ ௪௬ ॥ 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌹𑌾𑌰𑌾𑌵𑍃𑌤𑌾𑌶𑍍𑌚𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌕𑌾𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌰𑌸𑍍𑌤𑌵𑌾𑌸𑌸𑌃 । 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑌰𑌶𑌨𑌾𑌦𑌾𑌮𑌾𑌃 𑌕𑌿𑌶𑍋𑌰𑍍𑌯 𑌇𑌵 𑌵𑌾𑌹𑌿𑌤𑌾𑌃 ॥ ௪௭ ॥ 𑌸𑍁𑌕𑍁𑌣𑍍𑌡𑌲𑌧𑌰𑌾𑌶𑍍𑌚𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌚𑍍𑌛𑌿𑌨𑍍𑌨𑌮𑍃𑌦𑌿𑌤𑌸𑍍𑌰𑌜𑌃 । 𑌗𑌜𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌮𑍃𑌦𑌿𑌤𑌾𑌃 𑌫𑍁𑌲𑍍𑌲𑌾 𑌲𑌤𑌾 𑌇𑌵 𑌮𑌹𑌾𑌵𑌨𑍇 ॥ ௪௮ ॥ 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌾𑌂𑌶𑍁𑌕𑌿𑌰𑌣𑌾𑌭𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌹𑌾𑌰𑌾𑌃 𑌕𑌾𑌸𑌾𑌞𑍍𑌚𑌿𑌦𑍁𑌤𑍍𑌕𑌟𑌾𑌃 । 𑌹𑌂𑌸𑌾 𑌇𑌵 𑌬𑌭𑍁𑌃 𑌸𑍁𑌪𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌸𑍍𑌤𑌨𑌮𑌧𑍍𑌯𑍇𑌷𑍁 𑌯𑍋𑌷𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍 ॥ ௪௯ ॥ 𑌅𑌪𑌰𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌚 𑌵𑍈𑌡𑍂𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌕𑌾𑌦𑌮𑍍𑌬𑌾 𑌇𑌵 𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌃 । 𑌹𑍇𑌮𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑌿

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌪𑌾𑌨𑌰𑌤𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌾𑌰𑌸𑌮𑌯𑍇𑌷𑍁 । 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌕𑌚𑌪𑍀𑌨𑌸𑍍𑌰𑌕𑍍𑌪𑍍𑌰𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌵𑌰𑌭𑍂𑌷𑌣𑌾𑌃 । 𑌵𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌕𑌚𑌪𑍀𑌨𑌸𑍍𑌰𑌜𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌵𑌰𑌭𑍂𑌷𑌣𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌃 । 𑌨𑌿𑌦𑍍𑌰𑌾𑌪𑌹𑍃𑌤𑌚𑍇𑌤𑌸𑌃 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃 ॥ ௪௫ ॥ 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌤𑌿𑌲𑌕𑌾 𑌇𑌤𑌿 । 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌤𑌿𑌲𑌕𑌾 𑌉𑌨𑍍𑌮𑍃𑌷𑍍𑌟𑌤𑌿𑌲𑌕𑌾𑌃 । 𑌉𑌦𑍍𑌭𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌨𑍂𑌪𑍁𑌰𑌾𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍𑌸𑍍𑌖𑌲𑌿𑌤𑌨𑍂𑌪𑍁𑌰𑌾𑌃 ॥ ௪௬ ॥ 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌹𑌾𑌰𑍇𑌤𑌿 । 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌹𑌾𑌰𑌾𑌵𑍃𑌤𑌾𑌃 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌹𑌾𑌰𑍈𑌰𑌾𑌵𑍃𑌤𑌾𑌃 । 𑌭𑌿𑌨𑍍𑌨𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌹𑌾𑌰𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑌰𑌶𑌨𑌾𑌦𑌾𑌮𑌾𑌃 𑌭𑌿𑌨𑍍𑌨𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑍀𑌗𑍁𑌣𑌾𑌃 । 𑌕𑌿𑌶𑍋𑌰𑍍𑌯𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌥𑌮𑌵𑌯𑌸𑍍𑌕𑌾 𑌵𑌡𑌵𑌾𑌃 । 𑌵𑌾𑌹𑌿𑌤𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑌮𑌨𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌸𑌮𑍍𑌯𑌕𑍍𑌪𑍍𑌰𑌚𑌾𑌲𑌨𑌂 𑌕𑌾𑌰𑌿𑌤𑌾𑌃 । 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌤𑍍𑌰 𑌰𑍇𑌜𑍁𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 ॥ ௪௭ ॥ ௪௮ ॥ 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌾𑌂𑌶𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿 । 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌾𑌂𑌶𑍁𑌕𑌿𑌰𑌣𑌾𑌭𑌾 𑌹𑌾𑌰𑌾𑌃 । 𑌹𑌂𑌸𑌾𑌃 𑌶𑍁𑌭𑍍𑌰𑌾𑌃 । 𑌅𑌯𑌂 𑌸𑌾𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌕𑍋 𑌧𑌰𑍍𑌮𑌃 । 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌾𑌂𑌶𑍁𑌸𑌦𑍃𑌶𑌯𑍋𑌃 𑌕𑌿𑌰𑌣𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌹𑌾𑌰𑌹𑌂𑌸𑌯𑍋𑌰𑍍𑌵𑌾 𑌤𑌥𑌾 । 𑌉𑌤𑍍𑌕𑌟𑌾𑌃 𑌸𑍍𑌥𑍂𑌲𑌾𑌃 ॥ ௪௯ ॥ 𑌅𑌪𑌰𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌨𑍀𑌲

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌵𑌰𑍍𑌣𑌃 𑌰𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌾𑌦𑌃 𑌸𑍌𑌜𑌨𑍍𑌯𑌮𑍍 ॥ ௪௪ ॥ 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌪𑌾𑌨𑌵𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌮𑌕𑌾𑌲𑍇𑌷𑍁 𑌪𑌾𑌨𑌾𑌙𑍍𑌗𑌸𑍍𑌪𑌰𑍍𑌶𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌾𑌰𑌕𑌾𑌲𑍇𑌷𑍁 । 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌕𑌚𑌪𑍀𑌨𑌸𑍍𑌰𑌕𑍍𑌪𑍍𑌰𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌵𑌰𑌭𑍂𑌷𑌣𑌾𑌃 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌵𑌿𑌪𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌕𑌚𑌪𑍀𑌨𑌸𑍍𑌰𑌜𑌶𑍍𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌵𑌰𑌭𑍂𑌷𑌣𑌾𑌨𑌿 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃 । 𑌤𑌥𑌾𑌭𑍂𑌤𑌾 𑌰𑍇𑌜𑍁𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌪𑌰𑌵𑌶𑌚𑍇𑌤𑌸𑌃 ॥ ௪௫ ॥ 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌉𑌨𑍍𑌮𑍃𑌷𑍍𑌟𑌤𑌿𑌲𑌕𑌾𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍𑌸𑍍𑌖𑌲𑌿𑌤𑌨𑍂𑌪𑍁𑌰𑌾𑌃 । 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑌰𑌶𑌨𑌾𑌦𑌾𑌮𑌾𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌚𑍍𑌯𑍁𑌤𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑍀𑌗𑍁𑌣𑌾𑌃 𑌕𑌿𑌶𑍋𑌰𑍍𑌯𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌥𑌮𑌵𑌯𑌸𑍍𑌕𑌾 𑌵𑌡𑌵𑌾𑌃 । 𑌵𑌾𑌹𑌿𑌤𑌾𑌃 । 𑌅𑌶𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌖𑌲𑍀𑌨𑌨𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌭𑍇𑌦𑌨𑌂 𑌕𑌾𑌰𑌿𑌤𑌾𑌃 । 𑌶𑍀𑌘𑍍𑌰𑌗𑌮𑌨𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌸𑌵𑌤𑍍𑌯𑌃 । 𑌤𑌦𑌹𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 ॥ ௪௭ ॥ 𑌸𑍁𑌕𑍁𑌣𑍍𑌡𑌲𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌅𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑌿 𑌰𑍇𑌜𑍁𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍁𑌷𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇 ॥ ௪௮ ॥ 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌹𑌂𑌸𑌵𑌤𑍍

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

𑌨𑌿𑌦𑍍𑌰𑌾𑌪𑌹𑍃𑌤𑌚𑍇𑌤𑌸𑌃 ॥ ௪௫ ॥ 𑌉𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌭𑍂𑌷𑌣𑌪𑍍𑌰𑌕𑍀𑌰𑍍𑌣𑌤𑍍𑌵𑌮𑍇𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌪𑌞𑍍𑌚𑌯𑌤𑌿—𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍇𑌤𑌿 । 𑌉𑌦𑍍𑌭𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍𑌸𑍍𑌖𑌲𑌿𑌤𑌾 𑌨𑍂𑌪𑍁𑌰𑌾 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃 । 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌶𑍍𑌵𑍇 𑌗𑌲𑌿𑌤𑌾 𑌹𑌾𑌰𑌾 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃 ॥ ௪௬ ॥ 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌹𑌾𑌰𑍈𑌰𑌾𑌵𑍃𑌤𑌾𑌃 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌹𑌾𑌰𑌾𑌃 । 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑌂 𑌵𑌿𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌤𑌂 𑌰𑌶𑌨𑌾𑌦𑌾𑌮 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑍀𑌗𑍁𑌣𑍋 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃 । 𑌏𑌵𑌂 𑌭𑍂𑌷𑌣𑌭𑌾𑌰𑌾𑌹𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌶𑍍𑌰𑌮𑍇𑌣 𑌉𑌕𑍍𑌤𑌾 । 𑌵𑌾𑌹𑌿𑌤𑌾𑌃 𑌕𑌿𑌶𑍋𑌰𑍍𑌯 𑌇𑌵 𑌕𑍃𑌤𑌭𑌾𑌰𑌵𑌹𑌨𑌾𑌃 । 𑌶𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌕𑌿𑌶𑍋𑌰𑍍𑌯𑍋 𑌯𑌥𑌾 𑌭𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌤𑌥𑌾 𑌤𑌾 𑌨𑌿𑌦𑍍𑌰𑌾𑌬𑌲𑌪𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌤𑍍𑌰 𑌰𑍇𑌜𑍁𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍁𑌷𑌙𑍍𑌗𑌃 ॥ ௪௭ ॥ 𑌸𑍁𑌕𑍁𑌣𑍍𑌡𑌲𑌧𑌰𑌾𑌃 𑌕𑍁𑌣𑍍𑌡𑌲𑌧𑌰𑌾𑌃 । 𑌮𑍃𑌦𑌿𑌤𑌕𑍁𑌣𑍍𑌡𑌲𑌯𑍋𑌰𑌪𑌿 𑌵𑌿𑌚𑍍𑌛𑌿𑌨𑍍𑌨𑌾 𑌮𑍃𑌦𑌿𑌤𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌸𑍍𑌰𑌜𑍋 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃 । 𑌅𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑌿 𑌰𑍇𑌜𑍁𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍁𑌕𑌰𑍍𑌷𑌃 ॥ ௪௮ ॥ 𑌹𑌂𑌸𑌵𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌭𑌾𑌃, 𑌕𑌿𑌰𑌣𑌾𑌸𑍍𑌪𑌦𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌹𑌾𑌰𑌾𑌃 । 𑌹𑌂𑌸𑌵𑌤𑍍 𑌶𑍁𑌕𑍍𑌲𑌰𑍂𑌪𑌾𑌃, 𑌕𑌿𑌰𑌣𑌾𑌃 𑌸𑍍𑌵𑍇𑌤𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌵𑍈𑌵𑌰𑍍𑌣𑍍𑌯𑌸𑌹𑌿𑌤𑌾 𑌹𑌾𑌰𑌾 𑌉𑌤𑍍𑌕𑌟𑌾𑌃 ॥ ௪௯ ॥ 𑌵𑍈𑌡𑍂𑌰𑍍𑌯𑌾 𑌵𑍈𑌡𑍂𑌰𑍍𑌯𑌮𑌣𑌿𑌹𑌾𑌰𑌾𑌃 । 𑌕𑌾𑌦𑌮𑍍𑌬𑌾𑌃 𑌕𑌲𑌹𑌂𑌸𑌾𑌃 । 𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌕𑌾𑌦𑌮𑍍𑌬𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾𑌂 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌸𑌾𑌮𑍍𑌯𑌮𑍍 । 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌵𑍈𑌡𑍂𑌰𑍍𑌯𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌸𑌾𑌮𑍍𑌯𑌮𑍍 । 𑌹𑍇𑌮𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌚 𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌸𑍍𑌤𑌨𑌦𑍍𑌵𑌯𑍋𑌪𑌰𑌿𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌅𑌨𑍁𑌷𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌚𑌕𑍍𑌰𑌵𑌾𑌕𑌾𑌨𑌾𑌮𑌪𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌸𑌾𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌵𑌰𑍍𑌣𑌸𑌾𑌮𑍍𑌯𑌮𑍍 ॥ ௪௯ ॥ 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑍇𑌷𑌾 𑌤𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌪𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾𑌂 𑌹𑌂𑌸𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂

வாதோர்ணாம் வக்த்ரவர்ணா இவாம்பரே ॥ ௬ ॥ ஹம்ஸகாரண்டவாகீர்ணாபுஷ்பக்ருதாகோவஶோ ஹிதா: । ஶுவமா இவ தாரேஜ்யேஜ்யுவஜேந: வாஹிநேரிவ॥௭॥ கிங்கிணீஜாலஸங்கோஶாஸ்தகஹேமவிபூஷணா: । ஸாவஶ்யாஹா யஸ்யஸ்ஸ்ராவஸ்தா நத்ய இவாபபு:॥௮॥ ஶ்ருவ்ஷ்டஷ்டஸ்யஷேஷா காவஸா விக் கவாமெஷ்வ வ ஷம்ஷ்ரிதா: । பஸேவாஹ்யுஶாணீவ ஸாஹாஷணாஜய:॥௯॥ கம்ஸகாஞ்சு காவஸாம் விநூஜகாஸகம் விதா:। உவயபு வரிவக்த்ராணாம் வ்யாயஷ்யஷ்ய வாந: வந: ॥ ௧௦॥ தா: வதாகா இவோஷ்தா: வத்நீ

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஶாயிம் உமுயதி கிங்கிணீதி கிங்கிணீ ஜாலஸங்கோஶா:கிங்கிணீஜாலநேவஸங்கோஶா கஞ்ஜாநி யாவஸாஞ்தா:। வதக் ஸ்ரநேவஷ்கோஸா இதிவாரஞ்ச உமுநாக் । ஸங்கோஶ ஸேவாகஞ்ஜவாதீத்ய வமஶ்யதே। ஹாவா: ஸ்யம்மாஜெவஷா: தவவஹாஹா: நக்ரா: யாவஸாஞ்தா:। ஸஷ்டிஷிமாயாவி வாவநாவஸாக் ஹாவாஹிஷ்ய ஜகஸம்ஸ்யாநவத்நாக் ஹா வஹாஹா இதஷ்கூ । யஸ்யஸ்ராஸ: யஸ்ஸ்வேஷ்ந யஸோவஹதா ஹததவயஷ்ண ஷூஷ்யதா ஷூவாஷ்யதே। வேஷவதீஸ்ம யாவஸாஞ்தா: ॥ ௭ ॥ ஶ்ருஷ்டிஷ்தி ॥ ஸம்ஷ்ரிதா: ஷூதா: । ஹஷ்ஷணாஜய: । ஹுஶாணீவஹுஶாஜவ । வ்யதயஶுஷ்பு: । காஶகாஜவபஸேவா: । ஹுஶா: காஶஶேஷ்யம்மஜதிஷவபு: । கேவித்துஹஷ்ஷணாநீதி வாம்கஸுயிக்வா । ஹஷ்ஷணாஜய: ஹஷ்ஷணவிஶஷ்யஶதஸேவா:। விஸ்ரஷஹஷ்ஷணா நாஶவிகாவஸாம் விக் ஹஷ்ஷணாநீவப ஹவாஸ்ரித்யயு இதஷ்ஹா:॥௯॥ கம்ஷ்தி । ஶவஶாஸதகாவிதா: காமகாஞ்தா: ஸஷ்க்ஷ வஷ்ஷஶா: । உவயவேவரிவக்த்ராணாம் வக்த்ராண்யவயபுவரி । யிமவயபுரிஷூதிஷூரி தீயாஶூவிதாஷ்டி விதீயாஹாவ ஶுஷ்பு: । வ்யாயஷ்யஜததிஷ்யநாஷ்பு: । யாநாதே: க்ஷாரிகாக்॥௧௦॥ தாஇதி। விஷெய வ்யாயாநாக்வ்ஷியம்மதா । நாநாவணு ஸாவணபு ஸாஶாநஜீய

௬ ॥ ஶ்ருஷ்டிஷ்தி । ஹஷ்ஷணாஜய: ஹஷ்ஷணவிஶஷ்யஜநிதஸேவா: । விஸ்ரஷஹஷ்ஷணா

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸஷ்க்ஷஸ்ஸ்ய:। கிஸணா:ஸ்ஸஸ்ஸ்ய: ॥ ௭ ॥ கிங்கிணீதி॥ கிங்கிணீஜாலநேவஸங்கோஶா: ஶககஞ்ஜாயாவஸாஞ்தா: ஹேஶநிஹேஶஹஷ்ஷணாநேவவிஷூதாநம்பஜாநியாவஸாஞ்தா:। ஹாவஹாஹா: ஹாவா:விஷூவஸாவவஹாஹா:। நக்ராதியோயாவஸாஞ்தா:। யஸ்யஸ்ராஸ: ஷுக்ஷணயாகாஞ்திரோயவ இதஷ்யபு:॥௮॥ ஶ்ருஷ்டிஷ்தி॥ ஹஷ்ஷணாஜய: ஹஷ்ஷணவிஶஷ்ய நஜநிதஸேவா:। விஸ்ரஷஹஷ்ஷணா நாஶவிகாவஸாம்விஷ்டஷ்ஷணஷநஸேவா:। ஹஷ்ஷணா நிவபஹவாஸ்ரித்யயு: ॥௯॥ தாஇதி॥ தா: கம்ஸகாஞ்தா: நாநாவணுவஸாவணுநாம்

திலகவ்யாக்யா.

யாநி। ஷ்டிகடிவாஸோஹாமோ ஜவநீ ॥௬॥ கிங்கிணீஜாலஸங்காஶா ஷசநூகஸ்திதநய நாவஸக்ஷநே வ நத்யாம்ஶகஸ்திதகஶஷாநி । ஹேஶவிபூஷாம்பஜகேஶந வக் த்ரநிம ஸணீ। உவஶாநேதஷ நநிஸணம் 'கிங்கிணீஜாலஸங்காஶா:' இதிவாஜெகிங்கிணீஜாலஸ பாய கஶஸய த்ராவி ஷஷ்டிஶேவ। ஸம்வகஸாயஷ்யுதிங்கிணீஸம்வேந ஷுஹணீணாஶவ்ய கெ:। ஹாவாவிஷூவஸா வவவஸாவிகஸஸதஹாவோ வா ஹாஹோயாவஸாம்தா: । யஸோஸ திமணவகயுதயஸவவ தீஸம்யாவஸாம்தா: । யஸஸேந ஷுக்ஷணயா காஞ்திரித்யநே ஸஷ்வாநாயெபுநத்ய இவபஷ:॥௮॥ ஹஷ்ஷணாஜயோ விஶஷ்யஜநிதஸேவா: 'ஹஷ் ணாஸய:' இதிவாஜெவ்யயேவாஸெபு ஷுக்ஷணாதிநாபோயு:॥௯॥ வக் த்ராணாஶவ யவஸீத்யுயு:॥௧௦॥ வ்யாயஷ்யஶநஶம்ஸகாஞ ஶக்ஷேவக்ஷதே—தாஇதி । விஷெயஶவெ க்ஷுஷ்டிஜநிதெபு: । வதீநாம் கயயுஷ்ராவணவஸ்ய கநேகவணுவஷ்டவணுதத

नां भाविरूढाः| नानावर्णाः सवर्णानां च मत्तेषु रेजिरे||५५||वक्ष्य-
स्मात्तु कालं विश्व काञ्चनानि सहाविष्टाः| भावसाध्यन्तसंसप्तान्तं मंदं मंदं स-
योषिताः||५६|| शक्यारावणमन्ये प्रकृत्या सत्यमिल्लत्वं| तासां चन्द्रनिभा
सन्निवेशो रावणं तदा||५७|| रावणाननसंकाशाः कान्ताः रावणयोषिताः|भावा नि-
मत्त सपत्नीनां भावाजीवितं पन्नः पन्नः||५८|| अतृप्तं सङ्गमोत्सवे ता
वरस्त्रियः| अस्वतं तास्वपत्नीनां प्रियसेवासमत्ना||५९|| बाहवो नृत्यायया
न्याः वाहिहायत्विहितादु| अंशकानि च रत्नानि प्रमदास्तु विश्रिते||६०||
अन्या वक्षसि चान्यस्यास्तस्याः काचित्पुनर्भुजम्| अपरा त्वङ्कमन्यस्यास्तस्या

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

नां नानाविध गोपनवर्णाकृतानाम्||५५|| वक्ष्यतीति| मयानवशिष्ट सेवनमणि-
वित तयाभूष्यानानि काञ्चनानि मंदं मंदं गत्यर्थीत्यर्थः||५६||५८||अत्यर्थमिति|
रावणे अत्यर्थं सक्तमनसः| अस्वतन्त्रावानिद्रावशवशाः| ताः सपत्नीभिरा-
घ्राताः सर्वाः| वरस्त्रियः तदा सर्वाघ्राणमंगले पत्नीनां प्रियसेवासनादु रावणेरा
जीवृतीति बाह्यास्वयमव्यजीवत्यन्तीत्यर्थः| अथ वाक्यं सपत्नीनां सहस्त्रवाधीत्या
संक्राहमत्यर्थमिति||५९|| बाहवो नृत्यि| वाहिहायेत्यायुधः|अंशकानि च|अपरा न्या

रामानुजीयम्.

नापि कामांगिर हतेषणस्य न गोरहतेषणानि वमहतीत्यर्थः||५९||६०||अन्या
वक्षसीत्यादि श्लोकद्वये भिस्त्रवासने तल्पत विपरीता रेत यथा योगमास्य

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

नानावर्णाः स्ववर्णाः शोभनवर्णाः याताज्ञाः|| ५८ || नना ताः सपत्नीभिः
कृतकर्मव्याप्राणं कथंसम्मिलितकृतकृत्य||अत्यर्थमिति|| अस्वतन्त्राः रामायाः रा-
वणे अत्यर्थं सक्तमनसः ताः सपत्नीभिराघ्राताः सर्वाः वरस्त्रियः तदाघ्रा ण नव-
तृप्ताः प्रियतिपत्याः सपत्नीनां प्रियसेवासनादु रामायाः किंकिं नकामयन्ति हावः||
५९|| बाहवो नृत्यि|| वाहिहायत्विहितादु वाहिहायः पयः उपनियायसमया
गंकृता ||६०|| अन्या वक्षसीत्यादिश्लोकद्वये भिस्त्रवास्येत्यायोगं पतत्विपरीता

तिलकव्याख्या.

जानि स्वभावसात्कम्पे सुप्रभावसात्तसंसर्ग कृत पद्मधेनमुत्र समापद्य-
तेन काञ्चनानि तत्था तेनतासां सौकुमार्यादिप्रयोजत्वः||५५|| शक्य-
रासव पुष्पविशेषस्त्रक्धाराङ्गन्धः प्रकृत्या च सौरभः अतएवस्वास-
सायवन्तिःश्वासो रावणंविषेवे| यथाप्रकृत्या अस्सारभिरपि वायन्तीति
भावः| तासां सपत्निःश्वाससंस्पृश्ठः| अमुकुकुमलसः| अतएव शक्यरासवमरो-
रावणंविषेवे||५६|| रावणाननसंकाः| सन्निवेशाहयजमितत्त्वेवस्रास| सप-
त्नीनां च सपत्नीनामपि सवानां भावाजीवितं||५७|| ननु सपत्नीभिः कृतं सवाघ्राणं
ताः कथं सहन्ते कृत कुरुम — अत्यर्थमिति | अत्यासक्तैरेवासंतत्र समाश्रव
स्यास्य तयासप्ताहव वरस्त्रियः सपत्नीभिराघ्राताः सवा अपि सपत्नीनां प्रियसेवास-
मत्ना अपि ताः सवाः सवानि रावणसंप्रसम्भोगमाजीवन्तीत्यर्थः ||५८|| वाहि-
हायेत्या पव्ययः | उपनियायोपयाना कृता | अंशकानि चोपनियायेत्यन-
न्वयः ||५९|| अन्या वक्षसीत्यादिश्लोकद्वये भिस्त्रवास्य इति वदं यथा योगमनवचनविपरीता
रतेन योजयं | उपनियाये तु वदं च ||६०|| स्त्रीसौरतं रावणीयः||६१|| बाहवः कृत

श्चाप्यपरा भुजौ ॥६१॥ ऊरुपार्श्वकटीपृष्ठमन्योन्यस्य समाश्रिताः । परस्परनिविष्टाङ्ग्यो मदस्नेहवशानुगाः ॥६२॥ अन्योन्यभुजसूत्रेण स्त्रीमाला ग्रथिता हि सा । मालेव ग्रथिता सूत्रे शुशुभे मत्तषट्पदा ॥६३॥ लतानां माधवे मासि फुल्लानां वायुसेवनात् । अन्योन्यमालाग्रथितं संसक्तकुसुमोच्चयम् ॥६४॥ व्यतिवेष्टितसुस्कन्धमन्योन्यभ्रमराकुलम् । आसीद्वनमिवोद्धूतं स्त्रीवनं रावणस्य तत् ॥६५॥ उचितेष्वपि सुव्यक्तं न तासां योषितां तदा । विवेकश्शक्य आधातुं भूषणाङ्गाम्बरस्रजाम् ॥६६॥ रावणे सुखसंविष्टे

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

येतुनाहज्जूते ॥६०॥६२॥ अन्योन्येति । मालेव पुष्पमालेव । मत्तषट्पदस्थानीयाः केशाः ॥६३॥ लतानामित्यादि श्लोकद्वयमेकं वाक्यम् । तद्रावणस्य स्त्रीवनं लतानां वनमिवासीदिति सम्बन्धः । विशेषणान्युभयत्र योज्यानि । वायुसेवनाद्धेतोः । अन्योन्यमालाग्रथितम् अन्योन्यं मालारूपेण ग्रथितम् । सावसावसार्तसेवनादन्योन्यमालाग्रथितमिति स्त्रीवनपक्षे । संसक्तकुसुमोच्चयम् । अन्योन्यसंसक्तनीवीकम् । संसक्तकुसुमसमूहं चेत्यर्थः । व्यतिवेष्टितसुस्कन्धम् अन्योन्यं परिवेष्टितांसम् । अन्योन्यं परिवेष्टितप्रकाण्डं च । अन्योन्यं भ्रमरसदृशकेशैराकुलम् । भ्रमरैः भ्रमरैराकुलं च । भ्रमरसदृशकेशैर्भ्रमरैरेवमाकुलमिति विस्तः ॥६५॥ उचितेष्विति । उचितेषु स्थानेष्ववस्थितानामपि भूषणाङ्गाम्बरस्रजाम् । साधारण्यादेकत्रावस्थानादिति भावः । विवेकः सुव्यक्तं न शक्यः । अन्योन्यसंश्लिष्टत्वेन सादृश्याच्च । इदमस्या भूषणमम्बरं स्रक् । इदमपरस्या इति विवेकः कर्तुं न शक्य इत्यर्थः ॥६६॥ रावण इति । सर्वं स्पष्टम् ।

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

एवमुपन्यायेतिवचनं वर्णनीयम् ॥६२॥ अन्योन्येति । मालेव पुष्पमालेव मत्तषट्पदस्थानीयाः कचभाराः ॥६३॥ लतानामित्यादि श्लोकद्वयमेकं वाक्यम् । तद्रावणस्य स्त्रीवनं लतानां वनमिवासीदिति सम्बन्धः । विशेषणान्युभयत्र योज्यानि ॥६५॥ उचितेष्विति । तदा तासां योषितामुचितेष्वपि स्थानेषु स्थितानामपि भूषणाङ्गाम्बरस्रजां विवेकः सुव्यक्तमाधातुं न शक्यः । अन्योन्यसंश्लिष्टत्वात् । इदमस्या भूषणम्बरं स्रक् इदमपरस्या इति विवेकः कर्तुं न शक्य इत्यर्थः ॥६६॥ रावण इति । सर्वं स्पष्टम् । दीपाः काञ्चनाः काञ्चनस्थ-

तिलकव्याख्या.

भुजाः परस्परसम्बद्धभुजाः ॥६२॥ अत एवाह — अन्योन्येति । माला पुष्पमाला । उपमेये उत्तमषट्पदस्थानीयाः कचभारा नेत्राञ्जनानि च ॥६३॥ लतानां वनमिवेत्यन्वयः । अन्योन्यसम्बन्धेन मालाकारेण ग्रथितमिव ॥६४॥ व्यतिवेष्टिता वृक्षाणां नायकानां च शोभनाः स्कन्धा यस्मिंस्तत् । अन्योन्यं यावन्तो ये भ्रमरास्तैराकुलम् । स्त्रीणामपि वक्षःस्था स्तनपर्यन्ताः स्कन्धाः । केशपाशनेत्रादयो वा तासां भ्रमराः । स्त्रीवनं स्त्रीसमूहः ॥६५॥ तासां योषितामुचितेषु स्थानेषु सुव्यक्तं प्रक्षिप्तानामपि भूषणाङ्गाम्बरस्रजां विवेकमाधातुं कर्तुं न शक्यः । अपरिचितत्वात् । भूषणभूषण्योरेकाश्रयात्सर्वसंश्लिष्टत्वेन न सम्यक्त्वात् इदमस्या भूषणमिदमस्येति विवेकः कर्तुं शक्य इति भ्रान्तिमानलङ्कारोऽत्र व्यङ्ग्यः ॥६६॥ सर्वं सुखसंविष्टे सुखसंसुप्ते । काञ्चनाः काञ्चन-

தாஸ்ஸூரியோவிவியவஸாஹோ: । ஜக்ஞுஷ: காம்வநாஶீவர: வைருக்ஷ்யதா நிஶிஷா ஜவ॥௬௯॥ ராஜ ஷிபவி தந்தெ தூநாம் ஸம்யவபரண்ணாம் வ யோஷிதா:॥ ராக்ஷஸாநாம்வயா: கந்யாஸ்ஸ்ரு காமவஶம் கதா:॥௭௦॥ யாஸ்ஸ்ரூகேந ஸ்த்ரீஷு பரா ராவணேந ஹ்ருதாஸ்ஸ்ரூிய: । ஸமதா மத நேநெவ மோஹிதா: காம்யோமதா:॥௭௧॥ ந தத்ர காசித்ப்ரமதா ப்ரஸஹ்ய வீர்யோபபந்நேந குணேந லப்தா: । ந சாந்யகாமாபி ந சாந்யபூர்வா விநா வராஹாம் ஜநகாத்மஜாம் தாம் ॥௭௨॥ ந சாகுலீநா ந ச ஹீநரூபா நாதக்ஷிணா நாநுபசாரயுக்தா

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸம்பவமஸ்ய காமவஶா: காமவஶீவஸ்ஸு ஹஸ்தாஶீவா: ஸுநிஶிஷாஸ்ஸுஷ: வைருக்ஷ்யதேவ । ஸ்தநேந ராவணஸ்ய ஜாக்ரதாமாயாம் தீவெமோஹவி தாஸ்ரூியோ நிஶ்ரு ஸுந்த்ருஷ்டிமஸ்தா ஜதி மஹ்யதே॥௬௯॥ ஸர்வதயைகயாசகாதுக்ஷம் வக்ஷ்யம் ஸமவபஶ்ரூ காமுக்ஷமாஹாராஜஷிபுத்ராதி ந்யோகத்யேண । தஸ்யகாமவஶம்கதா: தம்ப்ருதிய: காம: தஸ்யவஶம்கதா: । தாகா மயிகாஸ்யமேவா கதாஸ்ஸு: । நதாதேந காமயிகாஸ்ரு தாநத்யபு: ॥௭௦॥ ஸ்ருதாஸ்ஸுகாஸ்ஸு நாஸ்யமதே தத்ர கயாசித்யந்தர யோகதி । தாவஸாமஹ்ருதாவஸா । தாவஸாம் ஸம்பம்யீஹிஸ்ஸூஹ யாஜம்ஹவிஷ்ட்ரூதீதி । யஜம்காமயிகாபேநஹ்ருதா: । நதா தா: காமயிகாஹ்ருதா: ॥௭௧॥ ஸ்மஹேவாயபும் விஷ்ணோதி நதஞ்சேதி । தத்ர தாஸ்காம்யோமவி ப்ரமதா: ப்ரஸஹ்ய வீர்யோபண நஸ்லா:॥ கிம்தர்ஹ ஸம்ஸாம வாசநேநவேத்யபு:॥ வீர்யோபவபந்நேந ராவணேந நலப்தா: । ஸவிதாகுணேநலப்தா: । ஸந்யகாமாவ காமித்தநாஸ்தி । ஸந்யபூர்வாந

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

மஹதாஶீவா: கதபுரா:ய: ஸ்ரூிய:॥ கமபு॥ நிஶிஷாஜவவைருக்ஷ்யதே ஸநேநஜாக்ரதவஸ்யாயாம் தீவாஸவிநிஶ்ரு தயாத்ருஷ்டிஸ்ரூதீதி யுக்யதே ॥௬௯॥ ராஜஷிபுத்ரி॥ தஸ்யயோஷிதோ ஹவ நிதிவஸம்பந்ந: ॥௭௦॥ யாஸ்ஸ்ரூகேநேதி॥ யாஸ்ஸ்ரூகேநதாஹ்ருதா: த்ருஹ்ருதா: । தாவஸஹ்ரு தாவஸ॥ தாவஸாம்பந்ய ஹிஸ்ஸூஹயாஜம்ஹவிஷ்ட்ரூதீதியாஜம் காமயிகாதேநாஹ்ருதா:॥ நதா தா: காமயிகா॥௭௧॥ மநமேவாயபும்விஷ்ணோதி நதஞ்சேதி॥ தத்ரகாஹ்ருதாவஸாகாமி தவிப்ரமதாவீர்யோபவபந்நேந ராவணேநநலப்தா॥ கிந்து ஸம்ஸாந்ஸமாதபுராஶி ஸம்ஸா

திலகவ்யாக்யா.

ஸமதா: । தீவா தீவஸ்ஸாமிவாஸ்ஸஷா: கதபுரா: । ஸ்ரூிய: கமபு । ஸநேந ராவணே ஜாக்ர தி தெஷாமவி தந்நிபபுதே ஹயம் ஸம்ஸ்ரிதஞ்॥ ௬௯ ॥ ராஜஷிபுயோ விப்ரதேத்யாஸ்ஸு । ஸஸ்ய ப்ருஹ்மராக்ஷஸஸ்காஶஸ்ஸி விப்ரகந்யாவிவா மோரமிகா: । காமவஶம்கதா: ஸத்யஸ்ஸஸ்ய யோ ஷிதோமஸவந்து । ஸநேந தாவஸாமவஸ்ய நபாராம: ஸம்ஸ்ரிதா: ॥௭௦॥ ஸஸ்ய பஹ்ஸூ ஸ்ரூப்ரா ஷி பபுஸாத்ராமஸ்யா ஸ்வோஸ்யா ஸா— யாஜேந்ஸ்யாதி । ஸமபுர ஜதி பாஹ்யுத்யா ஸிஸாயஞ் । த்ருஸா ஸோமரணே ஸாத ஞ்ஞாஸ்ஸஹியபுஜம் ஹவிஷ்ட்ரூதீதி யாஜகாமநாவபூபும் ஹ்ருதா: । காமீதமநா ஸ்யராணோஸ் கதநமோஹிதா: ஸ்யமேவேநா வ்ருதவத்ய: ॥௭௧॥ ஸமேஸ்யவ விவரண ‘—ந தத்ர காஸ்ரூிதி । வீர்யோபவபந்நேநாவி தேந தத்ர தாவஸா மயோ காமிதமதா: ப்ர ஸஹ்ய ந ஹ்ருதா:॥ கிம் தர்ஹ ஸ்ரமதிமயோஸ்யபுவீயபுஸமாதுயபுராதிஸம்ணேந ஸ்வ த ஸமநுஞ்ஞா: । அத்ர ஜ்ஞாயாமநந்யகாமா வ நாஹ்ருதா ஸந்யபூர்வா வ நாஹ்ருதா । கய ஸேவா ப்ரத்யக்ஷாவஹாவஸ்த்ரா ஸா—விநேதி । வரா ஹபும் யோஷாமா ஸா ஹ்ருபும் ॥௭௨॥ ந சாகுலீந ஜத்ராம்மாரஸ்வேஷணமாராதி: । காஸ்யநஸ்ய ராவணஸ்ய காமயோமநோஜ்ஞாந தா

𑌕𑍍𑌤𑌾 । 𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌭𑌵𑌤𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌨 𑌹𑍀𑌨𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌨 𑌚𑌾𑌪𑌿 𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌨 𑌕𑌾𑌮𑌨𑍀𑌯𑌾 ॥௭௧॥ 𑌬𑌭𑍂𑌵 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌹𑌰𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌯𑌦𑍀𑌦𑍃𑌶𑍀 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀 । 𑌇𑌮𑌾 𑌯𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌸𑍁-

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌅𑌨𑍁𑌰𑌕𑍍𑌤𑌾𑌸𑌕𑍍𑌤𑌾 𑌚 𑌨 𑌕𑌾𑌮𑌿𑌨𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௭௦॥௭௧॥ 𑌬𑌭𑍂𑌵𑍇𑌤𑌿 । 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀 𑌈𑌦𑍃𑌶𑍀 𑌯𑌦𑌿 𑌸𑍍𑌵𑌯𑌂 𑌵𑌰𑌾𑌕𑌂 𑌵𑌰𑌿𑌷𑍍𑌠𑌮𑍇𑌵𑌾𑌸𑍍𑌯 𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀𑌮𑍇𑌵 । 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌂 𑌸𑍁𑌕𑍃𑌤𑌂 𑌜𑌯𑌶𑌾𑌲𑌿𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌃 𑌕𑌾𑌮𑍇𑌯𑌕𑌲𑍍𑌯𑌾𑌣𑌕𑍃𑌤𑌾 𑌨𑌨𑍍𑌵𑌯𑌂 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌾𑌯𑌿𑌤𑌂 𑌸𑌾𑌧𑍁𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑍇𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 । 𑌏𑌵𑌂 𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑍍𑌯𑌾 𑌵𑌸𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌮𑌗𑍋𑌚𑌰𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌵𑌾𑌦𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌗𑍋𑌚𑌰𑌂 𑌤𑌯𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑍋 𑌵𑌦𑌤𑌿 । 𑌯𑌦𑍍𑌵𑌾 𑌇𑌮𑌾𑌃 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌯𑌥𑌾 𑌸𑍍𑌵𑌭𑌰𑍍𑌤𑍃𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾𑌃 𑌸𑌕𑌲𑌭𑍋𑌗𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌸𑍍𑌤𑌥𑌾 । 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀 𑌈𑌦𑍃𑌶𑍀 𑌯𑌦𑌿 𑌸𑍍𑌵𑌭𑌰𑍍𑌤𑍃𑌸𑌹𑌿𑌤𑌾 𑌭𑍋𑌗𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌤𑌦𑌾𑌽𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 । 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌂 𑌶𑍋𑌭𑌨𑌂 𑌜𑌨𑍍𑌮𑍇𑌤𑌿 । 𑌸𑌾𑌧𑍁𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑍇𑌃 𑌵𑌰𑌸𑌦𑍃𑌶𑍀 𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌹𑌰𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍍𑌵𑌯𑌂 𑌦𑌾𑌯𑌿𑌵𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾𑌨𑍍𑌮𑌨𑍁𑌷𑍍𑌯𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑍍𑌬𑌭𑍂𑌵 । 𑌅𑌯𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌃 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌯

𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑌮𑍍.

𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌉𑌪𑌨𑌯𑌾𑌯𑍇𑌤𑌿 ॥௭௧॥ 𑌬𑌭𑍂𑌵𑍇𑌤𑌿 । 𑌇𑌮𑌾𑌃 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌯𑌥𑌾 𑌸𑍍𑌵𑌭𑌰𑍍𑌤𑍃𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾𑌃 𑌸𑌕𑌲𑌭𑍋𑌗𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌃 । 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀 𑌈𑌦𑍃𑌶𑍀 𑌸𑍍𑌵𑌭𑌰𑍍𑌤𑍃𑌸𑌹𑌿𑌤𑌾 𑌯𑌦𑌿 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌧𑍁𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑍇𑌰𑍍𑌹𑌰𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑍍𑌬𑌭𑍂𑌵 । 𑌅𑌯𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌃

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌨 𑌶𑍁𑌭𑌾 ॥௭௧॥ 𑌬𑌭𑍂𑌵𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌇𑌮𑌾𑌃 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌯𑌥𑌾 𑌸𑍍𑌵𑌭𑌰𑍍𑌤𑍃𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾𑌃 𑌸𑌕𑌲𑌭𑍋𑌗𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌃 । 𑌤𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀 𑌈𑌦𑍃𑌶𑍀 𑌸𑍍𑌵𑌭𑌰𑍍𑌤𑍃𑌸𑌹𑌿𑌤𑌾 𑌯𑌦𑌿 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌂 𑌶𑍋𑌭𑌨𑌂 𑌜𑌾𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌧𑍁𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑍇𑌃 । 𑌹𑌰𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑍍𑌬𑌭𑍂𑌵 । 𑌅𑌯𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌃 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀𑌂 𑌯𑌦𑌪𑌹𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌨𑌯𑌤𑍍 । 𑌤𑌦𑌾𑌽𑌸𑍍𑌯 𑌜𑌨𑍍𑌮𑌶𑍋𑌭𑌨𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌹𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌹𑌰𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌜𑌾𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌯𑌦𑍍𑌵𑌾 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀 𑌯𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨 𑌬𑌲𑌾𑌦𑌾𑌨𑍀𑌤𑌾 𑌇𑌮𑌾𑌃 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌯𑌮𑌿𑌵𑌾𑌨𑍀𑌤𑌾𑌃 𑌬𑌲𑌾𑌦𑌾𑌹𑍃𑌤𑌾 𑌯𑌦𑌿 । 𑌤𑌦𑌾 𑌹𑌰𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌧𑍁𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑍇𑌃 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑍇𑌃 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌜𑌨𑍍𑌮 𑌶𑍋𑌭𑌨𑌮𑍍 𑌇𑌤𑌿 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑍍𑌬𑌭𑍂𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 । 𑌯𑌦𑍍𑌵𑌾 𑌇𑌮𑌾𑌃 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌯𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨𑌾𑌪𑌹𑍃𑌤𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀 𑌈𑌦𑍃𑌶𑍀 𑌯𑌦𑌿 𑌅𑌨𑌪𑌹𑍃𑌤𑌾 𑌯𑌦𑌿 । 𑌤𑌦𑌾𑌽𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌂 𑌕𑌿𑌂 𑌸𑌦𑍃𑌶𑌂 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌕𑌿𑌂 । 𑌨 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑍇𑌵𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌹𑌰𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑍍𑌬𑌭𑍂𑌵 "𑌶𑌦𑌯𑌿𑌤𑌤𑌰𑌾𑌪𑌹𑍃𑌤𑌾𑌵𑌨𑌾𑌦𑌾𑌹𑍃𑌜𑌨𑌿𑌵𑌹𑍇𑌣 𑌤𑌦𑌾𑌵𑌿𑌶𑌯𑍍𑌯𑌸𑌾 । 𑌕𑌥𑌯𑌶𑌸𑍍𑌵𑌿𑌵 𑌗𑌤𑌶𑍍𑌯𑍇𑌵𑌵𑌮𑌵𑌤𑍇𑌯𑌶𑌸𑌾𑌦𑌨𑌂𑌨𑌯𑌾𑌶𑍀𑌤𑌿" 𑌰𑌾𑌶𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌸𑍍𑌶𑍍𑌯𑌦𑍍𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌯𑌦𑍍𑌵𑌾 𑌇𑌮𑌾𑌃 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌯𑌥𑌾𑌶𑌯𑌾𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌃 𑌜𑌾𑌤𑌶𑍋𑌷𑌾𑌃 । 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀 𑌈𑌦𑍃𑌶𑍀 𑌶𑌯𑌾𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌯𑌦𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌤𑌦𑌾𑌽𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌃 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌂 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌶𑌜𑌨𑍍𑌮𑌸𑌾𑌫𑌲𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌹𑌰𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑍍𑌬𑌭𑍂𑌵 "𑌯𑌸𑍍𑌵𑌶𑌾𑌸𑌾𑌦𑍍𑌭𑌿𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑍇 𑌗𑍇𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌪𑍀𑌤𑍇𑌤𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 । 𑌶𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌗𑍍𑌰𑍂𑌹𑌿𑌵𑍋𑌽𑌭𑍋𑌗𑍈𑌃 𑌸𑌂𑌵𑌂𑌸𑌵𑌿𑌹𑌾𑌸𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 ॥ 𑌤𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌤𑌗𑍋𑌨𑌾𑌸𑍍𑌕𑍍𑌤𑌶𑌵𑍍𑌯𑌾𑌣𑌾𑌪𑍀𑌗𑍋𑌷𑍍𑌠𑌜𑌤𑌿" 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌵𑌚𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌵𑍍𑌯𑌹𑍋𑌃𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌸𑌂𑌵𑌾𑌦𑌕𑌸𑍈𑌵𑌨𑌶𑌶𑌜𑌨𑍍𑌮𑌸𑌾𑌫𑌲𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑌿𑌭𑌾𑌵𑌃 । 𑌯𑌦𑍍𑌵𑌾 𑌇𑌮𑌾𑌃 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌯𑌥𑌾𑌶𑌯𑌾𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌃 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀 𑌈𑌦𑍃𑌶𑍀 𑌯𑌦𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌯𑌦𑌿 । 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾𑌶𑍍𑌚𑌾𑌪𑌿 𑌶𑍋𑌭𑌨𑌂 𑌸𑍁-

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌦𑍃𑌶𑍀 𑌚 𑌨 ॥௭௧॥ 𑌅𑌥 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌵𑍈𑌤𑌕𑍍𑌷𑌣𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌭𑍂𑌤𑌾 𑌨 𑌵𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌕𑌲𑍍𑌪𑍍𑌯𑌾𑌹 । 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌦𑍃𑌶𑍈𑌵𑍇𑌤𑌿 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑍍𑌭𑍂𑌨𑍍𑌮𑌤𑍋 𑌜𑌾𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌹—𑌬𑌭𑍂𑌵𑍇𑌤𑌿 । 𑌸𑌾𑌧𑍁𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑍇𑌹𑍁𑌰𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌬𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑍍𑌭𑍂𑌵 । 𑌇𑌮𑌾 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌾 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃, 𑌯𑌥𑌾 𑌤𑌦𑍍𑌧𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌃 । 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌨𑍀 𑌈𑌦𑍃𑌶𑍀 । 𑌏𑌤𑌦𑍍𑌧𑌰𑍍𑌮𑌿𑌣𑍀 𑌤𑌦𑍍𑌧𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌚 𑌯𑌦𑌿 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌤𑌦𑌾𑌽𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌂 𑌸𑌦𑍃𑌶𑌮𑍇𑌵 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌸𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌾 𑌯𑌾 𑌨𑌿𑌵𑍇𑌦𑌿𑌤𑍇 𑌸𑌤𑌿 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌯𑌾𑌮𑍇𑌵 𑌰𑌾𑌵

[illegible] ॥६७॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑌜𑍀𑌯𑌮𑍍.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]

𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌗𑍁𑌣𑌤𑍋 𑌹𑌿 𑌸𑍀𑌤𑌾। 𑌅𑌥𑌾𑌯𑌮𑌸𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾 𑌲𑌙𑍍𑌕𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌃 𑌕𑌷𑍍𑌟𑌮𑌨𑌾𑌰𑍍𑌯𑌕𑌰𑍍𑌮॥௭௩॥ 𑌇𑌤𑌿𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌤𑍍𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌨𑌵𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑍋𑌪𑌮𑌂 𑌮𑍁𑌖𑍍𑌯𑌂 𑌸𑍍𑌫𑌾𑌟𑌿𑌕𑌂 𑌰𑌤𑍍𑌨𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌮𑍍। 𑌅𑌵𑍇𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾𑌣𑍋 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌶𑌯𑌨𑌾𑌸𑌨𑌮𑍍॥௧॥ 𑌦𑌾𑌨𑍍𑌤𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌾𑌙𑍍𑌗𑍈𑌰𑍍𑌵𑍈𑌡𑍂𑌰𑍍𑌯𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌵𑌰𑌾𑌸𑌨𑍈𑌃। 𑌮𑌹𑌾

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌮𑌯𑌾 𑌹𑍀𑌨𑌾𑌵𑌰𑌾 𑌕𑍃𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌪𑌶𑍍𑌚𑌾𑌤𑍍𑌤𑌾𑌪𑌯𑌙𑍍𑌕𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌆𑌶𑌙𑍍𑌕𑍍𑌯। 𑌹𑌿 𑌯𑌸𑍍𑌮𑌾𑌤𑍍 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌗𑍁𑌣𑌤𑌃 𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾। 𑌅𑌤𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌮𑌨𑍁𑌚𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌶𑌙𑍍𑌕𑍍𑌯। 𑌮𑌯𑌾 𑌹𑍀𑌨𑌾𑌵𑌰𑍈𑌵 𑌕𑍃𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌶𑌙𑍍𑌕𑍍𑌯। 𑌅𑌥𑌾𑌪𑌿 𑌅𑌸𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾𑌮𑌨𑌾𑌰𑍍𑌯𑌕𑌰𑍍𑌮𑌣𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌂 𑌕𑌰𑍍𑌮 𑌕𑍃𑌤𑌵𑌾𑌨𑍍। 𑌕𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌮𑌿𑌦𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌶𑌙𑍍𑌕𑍍𑌯𑍋𑌕𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌯𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌯𑍋𑌗𑍇 𑌤𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨 𑌬𑌹𑍍𑌵𑍀𑌨𑍀𑌤𑌾 𑌤𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌬𑌹𑍍𑌵𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑍇𑌵 𑌬𑌹𑍍𑌵𑍀𑌕𑍃𑌤𑌾 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌹𑌾𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌮𑌸𑍀𑌤𑌿। 𑌸𑌾𑌯𑌂 𑌬𑌨𑍍𑌧𑌿𑌭𑌿𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌬𑌨𑍍𑌧𑍈𑌃 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮 𑌬𑌨𑍍𑌧𑌨𑌮𑍇𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌯𑌥𑌾 𑌇𑌮𑌾 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌯𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨 𑌰𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌃। 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌤𑍀𑌯𑌿 𑌮𑌮 𑌨𑌰𑌾𑌙𑍍𑌗𑍇𑌷𑍁। 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌯𑌂 𑌬𑌨𑍍𑌧𑍇 𑌰𑌵𑌿𑌬𑌨𑍍𑌧𑌿𑌹𑌾𑌪𑍇𑌵। 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌯𑌾𑌤𑌿𑌶𑌯𑌦𑌶𑌾𑌨 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃। 𑌅𑌤𑌏𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿। 𑌅𑌹𑍋𑌪𑍀𑌯𑌾𑌦𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾। 𑌏𑌵𑌂 𑌹𑌾𑌦𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌾𑌶𑌯𑌿𑌤 𑌪𑌾𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌹 𑌪𑌨𑌶𑍍𑌚𑍇𑌤𑌿। 𑌹𑌿 𑌯𑌸𑍍𑌮𑌾𑌤𑍍 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌗𑍁𑌣𑌤𑌃 𑌪𑌾𑌤𑌿𑌵𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌨𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍋𑌤𑍍𑌕𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾। 𑌅𑌤𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌪𑍁𑌰𑍍𑌵𑌃 𑌕𑌿𑌂 𑌮𑌯𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌹𑍃𑌤 𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌪𑌸𑍍𑌤𑍁। 𑌅𑌸𑍍𑌯𑌾𑌮𑌨𑌾𑌰𑍍𑌯𑌕𑌰𑍍𑌮𑌕𑍃𑌤 𑌪𑌾𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌶𑌙𑍍𑌕𑍍𑌯 𑌅𑌹𑍇𑌨 𑌸𑌦𑍍𑌯𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌕𑍍𑌤𑌿𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌾𑌃॥ ௭௩॥ 𑌇𑌤𑌿𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌨𑌵𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑍋𑌪𑌮𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿। 𑌶𑌯𑌨𑌾𑌸𑌨𑌂 𑌶𑌯𑌨𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑌨𑌂। 𑌪𑌰𑍍𑌯𑌙𑍍𑌕𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌦𑌾𑌨𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌦𑌾𑌨𑍍𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌦𑌨𑍍𑌤𑌵𑌿𑌕𑌾𑌰𑌭𑍂𑌤𑌾𑌨𑌿। 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌮𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌚। 𑌅𑌤𑌏𑌵 𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌨𑌿 𑌅𑌙𑍍𑌗𑌾𑌨𑌿 𑌯𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌤𑍈𑌃। 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌗𑍁𑌦𑌂 𑌤𑌮𑌯𑍈𑌃 𑌤𑌤𑌃 𑌪𑌰𑌂 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌮𑌯𑍈𑌃। 𑌪𑌰𑍍𑌯𑌙𑍍𑌕𑍇 𑌵𑍈𑌡𑍂𑌰𑍍𑌯𑌨𑌿𑌰𑍍𑌮𑌿𑌤𑍈𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌮𑌹𑌾𑌰𑍍𑌹𑍈𑌃 𑌮𑌹𑌾𑌰𑍍𑌹𑍈𑌃। 𑌵𑌰𑌾𑌸𑌨𑍈𑌃 𑌶𑌯𑌨𑍋𑌪

𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑌮𑍍.

𑌹𑌰𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌬𑌨𑍍𑌧𑌜𑌾𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௭௩॥ 𑌇𑌤𑌿𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌨𑌵𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌗𑍁𑌣𑌤𑍋𑌽𑌪𑍍𑌯𑌵𑌂 𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌹𑌿 𑌅𑌸𑍍𑌯𑌾𑌮𑌤 𑌏𑌵𑌾𑌯𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌃 𑌅𑌨𑌾𑌰𑍍𑌯𑌕𑌰𑍍𑌮𑌪𑌰𑌾𑌯𑌣𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌕𑌰𑍍𑌮 𑌕𑍃𑌤𑌵𑌾𑌨𑍍। 𑌕𑌷𑍍𑌟𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌅𑌤𑌃 𑌪𑌰𑌂 𑌵𑌿𑌸𑍍𑌤𑌾𑌰𑍋 𑌪𑌨𑍍𑌥𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌯 𑌪𑌿𑌤𑌿𑌵𑌂𑌶𑌃 ॥௭௩॥ 𑌇𑌤𑌿𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌨𑌵𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌤𑍍𑌰𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍀𑌨𑌿 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌤𑍍𑌰𑌯𑌮𑍇𑌕𑌂 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑍍॥ 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌂 𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑍋𑌪𑌮𑌂 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌶𑌯𑌨𑍋𑌪𑌮𑌂 𑌅𑌵𑍇𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾𑌣𑌃 𑌇𑌤𑌸𑍍𑌤𑌤𑍋𑌽𑌵𑌲𑍋𑌕𑌯𑌨𑍍 𑌶𑌯𑌨𑌾𑌸𑌨𑌂 𑌶𑌯𑌨𑌂 𑌚 𑌤𑌦𑌾𑌸𑌨𑌂 𑌚 𑌶𑌯𑌨𑌾𑌸𑌨𑌮𑍍। 𑌪𑌰𑍍𑌯𑌙𑍍

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑌤𑍇 𑌏𑌵 𑌨𑌯𑌨𑌂 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌚𑍍𑌚𑍇𑌨 𑌚 𑌤𑌦𑍍𑌗𑌤𑌿। 𑌅𑌸𑌂𑌗𑌤𑌿 𑌸𑌙𑍍𑌗𑌤𑍇𑌃 𑌪𑌨𑌾𑌦𑍇𑌵 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨 𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣 𑌪𑌾𑌪𑌂 𑌨𑌯𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌾𑌨𑌪𑌵𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌶𑌯𑌃। 𑌕𑍃𑌤𑌂 𑌕𑌰𑍍𑌮𑌃 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑌾𑌠𑍇 𑌕𑍃𑌤𑌂 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌵𑍀𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌕𑌰𑍍𑌮 𑌯𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌦𑍍𑌗𑌿𑌰𑍋𑌣𑍍। 𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣𑌵𑍀𑌰𑍍𑌯𑌮𑍍 𑌅𑌪𑌕𑌰𑍍𑌮 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥ ௭௩॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌨𑌵𑌮𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌶𑌾𑌲𑌾𑌯𑌾𑌮𑍍। 𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑍋𑌪𑌮𑌂 𑌦𑌿𑌵𑌿 𑌭𑌵𑍇𑌨 𑌸𑌰𑍍𑌗𑍇𑌣𑍋𑌪𑌮𑌿𑌤𑌂 𑌪𑌦𑌾𑌰𑍍𑌥𑌕𑌰𑍍𑌮𑍇𑌣𑍋𑌪𑌮𑌯𑌾 𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍। 𑌶𑌯𑌨𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑌨𑌂 𑌪𑌰𑍍𑌯𑌙𑍍𑌕𑌸𑍍𑌥𑌾𑌪𑌨𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑌾। 𑌅𑌵𑍇𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾𑌣 𑌇𑌤𑌸𑍍𑌤𑌤𑌃 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌨𑍍 ॥௧॥ 𑌤𑌦𑍇𑌵𑌾𑌹 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌯𑌨𑍍—𑌦𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿। 𑌗𑌜𑌦𑌨𑍍𑌤𑌮𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌸𑍁𑌵𑌰𑍍𑌣𑌮𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌚 𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌾—

[illegible]

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible]

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

[illegible]

तिलकव्याख्या.

[illegible]

[illegible] ॥௧௧॥ [illegible] यथा [illegible] ॥௧௨॥ [illegible] ॥௧௩॥ [illegible] यथा [illegible] ॥௧௪॥ [illegible] ॥௧௫॥ [illegible] ॥௧௬॥ [illegible] ॥௧௭॥ [illegible] ॥௧௮॥ [illegible]

श्रीगोविन्दार्यव्याख्या.

[illegible] ॥௧௦॥௧௨॥ [illegible] ॥௧௩॥ [illegible] ॥௧௪॥ [illegible]

௧௨॥ [illegible] ॥ ௧௩ ॥

श्रीसुदर्शनार्यव्याख्या.

[illegible] ॥௧௦॥௧௨॥ [illegible] ॥௧௩॥ [illegible] ॥ ௧௪ ॥ [illegible]

[illegible]व्याख्या

[illegible] ॥௧௧॥ यथा [illegible] ॥௧௨॥ [illegible] ॥௧௩॥ [illegible] ॥ ௧௪ ॥ [illegible] ॥௧௫॥ [illegible] ॥௧௬॥ [illegible] ॥௧௭॥௧௮॥ [illegible]

பரார்த்யேந ஸ்வநுலிப்தௌ ஸ்வலங்க்ருதௌ || ௧௯ || உத்தமஸ்த்ரீவிம்ருதிதௌ கந்தோத்தமநிஷேவிதௌ | யக்ஷபந்நககந்தர்வதேவதாநவராவிணௌ ||௨௦|| ததர்ஶ ஸ கபிஸ்தஸ்ய பாஹூ ஶயநஸம்ஸ்திதௌ | மந்தரஸ்யாந்தரே ஸுப்தௌ மஹாஹீ ருஷிதாவிவ ||௨௧|| தாப்யாம் ஸ பரிபூர்ணாப்யாம் புஜாப்யாம் ராக்ஷஸேஶ்வர: | ஶுஶுபேऽசலஸங்காஶ: ஶ்ருங்காப்யாமிவ மந்தர: ||௨௨|| சூதபுந்நாகஸுரபிர்பகுலோத்தமஸம்யுத: | ம்ருஷ்டாந்நரஸஸம்யுக்த: பாநகந்தபுர:ஸர: || ௨௩ || தஸ்ய ராக்ஷஸஸிம்ஹஸ்ய நிஶ்சக்ராம மஹாமுகாத் | ஶயாநஸ்ய விநிஶ்வாஸ: பூரயந்நிவ தத்க்ருஹம் || ௨௪ || முக்தாமணிவிசித்ரேண காஞ்சநேந விராஜிதம் | முகுடேநாபவ்ருத்தேந குண்டலோஜ்ஜ்வலிதாநநம் || ௨௫ || ரக்தசந்தநதிக்தேந ததா ஹாரேண ஶோபிநா | பீநாயதவிஶாலேந வக்ஷஸாபிவிராஜிதம் ||௨௬|| பாண்டுரேணாபவித்தேந க்ஷௌமேண க்ஷதஜேக்ஷணம் | மஹார்ஹேண ஸுஸம்வீதம் பீதேநோத்தமவாஸஸா ||௨௭|| மாஷராஶிப்ரதீகாஶம் நிஶ்வஸந்தம் புஜங்கவத் | காங்கே மஹதி தோயாந்தே ப்ரஸுப்தமிவ குஞ்ஜரம் ||௨௮|| சதுர்பி: காஞ்சநைர்தீபைர்தீப்யமாந சதுர்திஶம் | ப்ரகா

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஶாய || ௧௮ || ஶஶக்ஷதஜேத்யாதி | யக்ஷாதீந் ராவயிதும் ஶீலமநயோரஸ்தீதி ததா | ததர்ஶேதி புநரபிதாநம் விஶேஷணாந்தரவிவக்ஷயா || ௨௧ || தாப்யாமிதி| பரிபூர்ணாப்யாம் தீர்கவ்ருத்தாப்யாமித்யர்த்த:||௨௨|| சூதேத்யாதி| நிஶ்வாஸஸ்ய சூதாதிஸுரபித்வம்| தததிவாஸிதரஸாஸ்வாதாதி உபபோகவஶாத் | ம்ருஷ்டாந்நரஸஸம்யுக்த: ஷட்ரஸவதந்நகந்தயுக்த:| பாநகந்தபுர:ஸர:| பீயத இதி பாநம் மத்யம் தத்கந்தயுக்த:||௨௪|| முக்தாமணீதி| அபவ்ருத்தேந ஸ்தாநாத் கிஞ்சித்விச்யுதேந| அபவித்தேந பர்யஸ்தேந| க்ஷௌமேண உத்தரீயரூபேண

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ந:| ததர்ஶ ஸ கபிரித்யத்ர ததர்ஶேதி க்ரியாபதாவ்ருத்திர்விஶேஷண பாஹுல்யாத் ||௧௮|| ௨௧|| தாப்யாமிதி | புஜாப்யாமிதி த்விபுஜகாலே| மஹாஹீ இவேதி வக்ஷ்யமாணைகதேஶவத்த்வம் ச ராவணஸ்ய காமரூபத்வாத் ஶ்ருங்கஸம்ப்ருதே||௨௨|| சூதேதி| நிஶ்வாஸஸ்ய சூதாதி ஸாரபித்வம் தததிவாஸிதவஸ்துஸேவநாதிநா| ம்ருஷ்டாந்நரஸஸம்யுக்த: ஷட்ரஸவதந்நகந்தாந்வித:| பாநகந்தபுர:ஸர: பீயத இதி பாநம் மத்யம் தத்கந்தயுக்த:||௨௪|| முக்தேதி| அபவ்ருத்தேந ஸ்வஸ்தாநாத் கிஞ்சிச்ச்யுதேந உபலக்ஷிதம்| ரக்தேதி|| ஏதாத்ருஶவக்ஷஸா உபலக்ஷிதம் அபவித்தேந பர்யஸ்தேந க்ஷௌமேண உத்தரீயதயா த்ருதேந உபலக்ஷிதம் சதுர்பிரிதி|| வித்யுத்க

திலகவ்யாக்யா.

ணௌ ||௧௯|| உத்தமஸ்த்ரீணாம் விம்ருதிதம் விமர்தநஜாதமநயோஸ்தௌ ||௨௦|| ததர்ஶேத்யாதி தாத்பர்யேண ததர்ஶ| நாத: புநருக்தி:| மஹாஹீ மஹாஸர்பௌ| க்ருத்தௌ புஜங்கஸங்கடநாத்யாதிகாரூ ஸுவ விம்ஶதிபுஜத்வம் தஶஶீர்ஷத்வம் சேதி போத்யம்||௨௧||௨௨|| பகுலோத்தமஸம்யுத உத்தமபகுலகந்தயுத: | ஸ்வயம் பாநவிஶேஷஸ்யாஸ்ய இதி கதக: | சூதாதிஸௌரப்யம் து தததிவாஸிதவஸ்துஸேவநாத்|ம்ருஷ்டாந்நரஸஸம்யுக்த: ஷட்ரஸோபேதாந்நகந்தாந்வித: | பாநம் மத்யம் | ராக்ஷஸஸ்யைவ பாநாகாரேண பூஜாகரணாத்யவாந் ||௨௩||௨௪|| ஸாபவ்ருத்தேந நித்ராவஶாத்ச்யுதேந| விராஜதா முகுடேந| உபலக்ஷிதமிதி ஶேஷ: | ஶோபிநா ஹாரேண ஶோபநஹாரவதா | வக்ஷஸோபலக்ஷிதமிதி ஶேஷ: | ||௨௫||௨௬|| அபவித்தேந பர்யஸ்தேந பாண்டுரேண க்ஷௌமேண பரிதாநீயேந கடிதேஶ: ஸம்வீதம்| பீதேநோத்தரீயேண ஸாம்ஸம்வீதமித்யர்த்த: ||௨௭|| தோயாந்தே தோயமத்யே ||௨௮|| காஞ்சநை: காஞ்சநமயை: | சதுர்திஶம் சதுர்திக்ஷு தீப்யமாநம்|

शीकरं तं सवपुरं संसेवं विद्युद्गणैरिव ॥ ९ ॥ व्यावृत्तमुखताश्चापि अनुयान्ति वराङ्गनाः । वक्त्रस्पर्शायमानाः तस्य रक्षःपतेर्वैदेह्याः ॥१०॥ शशिप्रकाशवदनाः स्तारा रक्ताम्बरभूषिताः । कुड्मलनासाग्ररमणा अनुययुः स्मितमुखवः ॥११॥ मत्तवामिन्यो राक्षसेन्द्रस्य राजसेवकाः । मदामदना यामिन्योऽनिद्रानिष्पन्नाश्च शोभनाः ॥१२॥ वध्वो वेत्रलता धृत्वा शिरसा पुष्पाणि श्रवणान्तं वेष्टयन्त्यः ताः । अनुययुः तामवनीयाः कान्तिमत्यः स्त्रियो नव ॥ १३ ॥ तास्ताः पौराङ्गनाः सेव्यमाना ... हेमभूषितकङ्कण-ध्वनैः । विराजितविधानं तं पक्षराजमिवान्तरिव ॥१४॥ उद्यानं विनतास्ताः राक्षसेन्द्रस्य योषितः । तेषु तेषु च कामेषु प्रसक्ताः तस्य नाकजाः ॥१५॥ सम्भ्रान्तास्सर्वतो नारीसंघातैः मृदङ्गशब्दिनी । विनयसत्कारमुखाः प्रस्थितास्तत्र तेजसा विरावणी च ॥ १६ ॥ काञ्चीणां परिष्वज्य प्रस्थाय सम्प्रकाशते । सहासैः प्रकीर्णा

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

विद्युद्गणैरिव विद्युत्सङ्घैरिव । रावणं तस्य पत्न्यः अनुसृत्यान्वयुः । रक्षःपतेर्वैदेह्या इति वा पाठः ॥९॥ वक्त्रेति । राक्षसेन्द्रस्य सम्बन्धि शशाङ्कं च मुखं पश्यन्तीति राक्षसेन्द्रसम्बन्धिनः । उत्सङ्गतार्थं सन्धाना नाभ्यवशुष्कानि तद्विजातयः । मदमदनयामिन्य इति अतीत्याय स्मृतम् । निष्पन्नाश्च शोभनाः । अप्रमत्ता अपि च ॥१२॥ वध्व इति । श्रवणान्तं वेष्टनं यद् अनुपरम् बाह्याभ्यन्तरमध्यमपरिधानानि ॥१३॥१४॥ सम्भ्रान्तेति । सम्भ्रान्तः नृत्तविशेषानन्दविक्षेपविशेषः । तयोरङ्गहारतः मतोल्लासे । सम्भ्रान्तानि योग्यतेऽपि विशेषः हावभावैरनयन्नावितः । सम्भ्रमितपुरीयगवां ... हारवन्तो यात्रयत्यः । काञ्चीः स्वकुचाग्रैः नृत्यमाणीनां सम्पत्या... यथावतरणस्थितेन नृत्तसन्निवेशविशिष्टासु दत्तसंवादे ॥१६॥ काञ्चीणामिति । सहासैः प्रकीर्णाः सहासप्रकीर्णाः नानावर्णैः अञ्चितकाञ्चीकाः । योषितः

श्रीमाहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

गदीति वासं गृहीत्वा प्रस्तुतः । विद्युद्गणैरिति वाचाम् । उक्तविशेषणविशिष्टं रावणं तस्य पत्न्यः वक्त्रशोभासम्बन्धाः । रक्षःपतेर्वैदेह्या इति पाठः ॥११॥ वक्त्रेति ॥ राक्षसेन्द्रस्य सम्बन्धिनः राक्षसेन्द्रस्य सम्बन्धि-काञ्च मुखं कीर्तितम् । मत्ता इति यावत् । यामिन्यः यामिनीः निष्पन्नाः शयिताः ॥१२॥१३॥ वध्व इति ॥ वध्वो यावत् वध्वा यात्र्यः ॥१४॥ सम्भ्रान्तेति । सम्भ्रान्तः सम्भ्रमविक्षेपैः नृत्तप्रवृत्तिविशेषात् सम्प्रवृत्तया हावभावानुवृत्त्या नृत्तसन्निवेशवि-शिष्टा स्थितेति सम्बन्धः ॥१६॥ काञ्चीति । सहासप्रकीर्णा इव सहासप्रकाशवती

तिलकव्याख्या.

चन्द्रांशुसंयोगे दीप्तिया । विद्युद्भिरिव इति पाठे पुंस्त्वमार्षम् ॥ ९ ॥ १० गमनाः रावणं अनुययुः । वक्त्रस्पर्शायमानाः अनुययुः । रक्षःपतेर्वैदेह्या इत्यत्र द्वितीया ॥१०॥ शशिप्रकाशवदनाः । देवकन्या इत्यर्थः ॥११॥ राक्षसेन्द्रसम्बन्धि च मुखं कीर्तितम् । प्रिया इति यावत् । यामिन्यः यामिनीः । निष्पन्नाः शयिताः ॥१२॥ बाह्याभ्यन्तरचक्राङ्कितादीनि श्रवणान्तं वेष्टयन्ति ॥१३॥ विधानं च नक्षत्रविशेषः । पक्षकर्णिका इति । विराजितं प्राजितम् ॥१४॥ उद्यानं सदर्शनम् ॥१५॥ सम्भ्रान्ताः सङ्कोचविक्षेपैः । सम्भ्रमितपुरोनृत्यविक्षेपैः । नृत्यन्तीति वायसम्भवैः नृत्तप्रतियोगित्वेन प्रवर्तन्ते । विशेषेण नृत्तं नृत्यम् । यत्र तद्यथा नर्तन्त्यो नाभिः यत्र ॥१६॥ सहासप्रकीर्णा सहासप्र

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேச்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ஜநநஸ் ஸஃ | பரக்லேஷு ச விஶேஷேஷு ஹாஜநேஷ்வஷ்யபக்ஷிதாநு||௧௨|| ஜநநஸ் ஹரி ஸாதநமேவ ஜயஶாநு க்ருத்வாஸ்ய | ஸாஹஸ்ரநாம ஸாதநம்வஜீவநம் ஜபிஸ்வவதநமா யாதாநு ||௧௩|| ஸத்யாநுபூ ஜபஶாம் ஹந்ஸாநநவேக்ஷது| ப்ரகாரநுவிதியாநுவிஸா ஸ்வஸகோபாநஜ்யாபக்ஷிதாநு || ௧௪|| உத்தேஷ்யநேகஸத்யாஸ்பதமாஸ்பக்ஷப்ரதநிஷ்தாநு|ப்ரஹ்மா ப்ராவபாநுவயாநுஹோஜ்யாநிவிதியாநிய || ௧௫|| தயாத்ஸ்வயம் ஸ்வ்யமேவ ஸிவிஸ்வ

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஶாதிரஸ்யாஃ ஜயஶாதி விகாரநாம்ஸவகரேஃ||௧௨|| வாமரஹேதி | வாய்வாபாணஸாஃ ஸாதவி ஶேஷாஃ | த்ரிவிதாக்ஷீந்யக்ஷீணம் யஜ்ஞேவஸ்யாஸ்வயம் தயா | ரக்ஷணம் ஹரஜோத்ர ஸாதவாய்வாபாணவம் விதுஷீத்வஸ்யதேஃ || வக்ஷிவிஶேஷஸ்யதோ | ஸ்வரூபஜலதத்வபிர| வாய்வாபாணஸஃ ஸ்வரூபஜதி ஹரியாயஃ| ஜபிஸ்வவதமாயாதாநு ஜபிஸ்வவதமா ஸ்யாம் ஸம்ஸ்வ்யதாநிக்ருத்யஃ| ஸ்வவதம் ஸவகாரேஷ்யவண விஶேஷஃ| ஸ்வவதமே க்ஷராஸ்ரிதந்த்ரஃ| ஸத்யாநு ப்ரவிதுஃ||ஸாவிக்ராமாஸ்யதத்வஸ்| ஜபஶாதிநாம் வாநஃ கல்பந ப்ரமேயஹேதாக||௧௩|| ப்ரகாராநிதி || ப்ரகாராநு பக்ஷிவிஶேஷாநு | ப்ரகணாத்ருக பாவஸாவித்ருஹஃ | ஸிஜாநு வக்ராநு | ஸ்வகஸத்யாநு ஜாத்யவிஶேஷாநு | ப்ரதநிஷ்டாநு வ ப்ரவ்ருத்வாநு | யமமயமாவேயாஃ ப்ரதிஷ்டஹஃ || ௧௫|| தயேத்யாதி | ஸ்வயமேவாநு ஸ்வவாய்வயோதேஃ ஸ்வணவாஹ்வாயமேநஸ| ஶாமஷாஸ்வேஃ ஶாமயாமேக்ஷாஸ்வேஃ| ஶாமஃ பேதஸஹஸ்வம் ஶாமஸ்யஸாஸ்வகோஜ்யாதி ஸஜபஶாஸ்ரா | ஷாஸ்வாஃ ஷஸ்வ

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

வாய்வாபாணஸஃ பக்ஷிவிஶேஷஃ|க்ருத்யாதி வைராக்யஸ்ராஃ| ஶ்வேதவக்ஷாவிஹாங்கஃ|ஸவேவ வாய்வாபாணஸஃ பக்ஷீதிவிஷ்யஜேர்யக்தே | ஸாதவிஶேஷா வா | த்ரிவிதாக்ஷீந்யக்ஷீணம் ஶ்வேதாவ்யஜலாவதிர்| வாய்வாபாணஸவதம் ப்ராணமயாஜ்ஞிகாஸ்ரா கபுணீதிஸ் ஸணாஸ| த்ரிவிதம் த்ரிஸ்வேதகணயாஸ்யாம் வவிவதீதித்ரிவிதா| ஸ்வரூபமோவா|| வாய்வாபாணஸஃ ஸ்வரூபஜதி ஹரியாயஃ| ஜபிஸ்வவதமாயாதாநு | ஜபிஸ்வவதமா ஸ்யாம் ஸம்ஸ்வ்யதாநிக்ருத்யஃ| ஸ்வவதம் ஸவகாரேஷ்யவண|| ஸ்வவதமாஸ்யாஸ்ய வகஷிதஹஃ | ஸத்யாநு ஸத்யஸ்வேவிஸ||௧௩|| ப்ரகாராநிதி| ப்ரகாராநு ப்ரகாராவஸ்வக்ஷிவிஶேஷாநு| ப்ரஸ்யாதிவிமேதேயாதி ஶிரீராதிநாநு| ஸிஜாநு வக்ராநு| ஸ்வகஸத்யாநுஜஸ் விஶேஷாநு| ப்ரதநிஷ்தாநு ப்ரதேஶமேஜஸீவ்யாதிநா நிஷ்தாநு| நிஷ்ஷாநு| பாகஸம் ஸ்வாமாதிநா ஸம்ஸ்வ்யதாநிக்ருத்யஃ||௧௫|| தயேதி | ஶாமஷாஸ்வேஃ ஸாகபாக்ஷணஹ்ரா க்ஷராஜ்ய ஸாஸ்ராஸ்யாம் விகாரஃ ஸிரஸாமாஃ தணவவஸ்ர ஸாதிதாஃ ஸாம

திலகவ்யாக்யா.

ஜயோ ஜதி ||௧௧|| ஸஜதி || ௧௨ || ஸ்வஸ்திகராவணஸ்யமே வநந்ஃ ஸ்வஸ்திஷ்ய வநநபா ஹிஃ வ ஜபிஜாதத்வ விவிநேதி-ஸவகாரமேஶிதி | வஶேவம் ஸ்யாதிய நக்தசஸ்ய ஸ்ரீஜாத்ருஜந ஜலம் தவ்யஃ ஸவகாரேமேவதகவதந ||௧௩|| தேவைவவ்யா தீ-ஸ்வாணாமிதி ||௧௪||தத வநந் வா கவமாஸாஜிஸ்ராஜிகத ஸஹ ஸ்யுவதிக்த யா ஸ்வயஸ்யகாரயநாய | வாய்வாணஸஃ பக்ஷிவிஶேஷஃ| க்ருத்யதி வைராக்யஸ்ராஃ| ஶ்வேத வக்ஷாவிஹங்கஃ| ஸவேவ வாய்வாணஸஃ ப்ராக்தீவிஷ்யஜேர்யக்தோஸாதவிஶேஷா வா த்ரிவிதாக்ஷீந்யக்ஷீணம் ஶ்வேதாவ்யஜலாவதிர்| வாய்வாணஸ வதம் ப்ராணமயா ஜ்ஞிகாஃ ஸ்ராஜகபுணீ || ஜதிஸ்யதேஃ | ராவகணஜாச வா நந ஜபேஜந ஸ்ரமேயஸ்யஸ த்ரிவிதஃ| வாய்வாணஸஃ ஸ்வரூபஜதிஹரியாயஃ ஜபிஸ்வவதமாயேந ஸவணவிஶே

[illegible] ॥௧௫॥ [illegible] ॥௧௬॥ [illegible] ॥௧௭॥ [illegible] ॥௧௮॥ [illegible] ॥௧௯॥ [illegible] ॥ ௨௦ ॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

ஸந்ததா ஶுஶுபே பூமிர்மால்யைஶ்ச பஹுஸம்ஸ்திதை: ॥ ௨௧ ॥ ஹிரண்மயைஶ்ச விவிதைர்ப்பாஜநை: ஸ்பாடிகைரபி । ஜாம்பூநதமயைஶ்சாந்யை: கரகைரபிஸம்வ்ருதா ॥ ௨௨ ॥ ராஜதேஷு ச கும்பேஷு ஜாம்பூநதமயேஷு ச । பாநஶ்ரேஷ்டம் ததா பூரி கபிஸ்தத்ர ததர்ஶ ஸ: ॥ ௨௩ ॥ ஸோঽபஶ்யச்சாதகும்பாநி ஶீதோர்மணிமயாநி ச । ராஜதாநி ச பூர்ணாநி பாஜநாநி மஹாகபி: ॥ ௨௪ ॥ க்வசிதர்த்தாவஶேஷாணி க்வசித்பீதாநி ஸர்வஶ: । க்வசிந்நைவ ப்ரபீதாநி பாநாநி ஸ ததர்ஶ ஹ ॥ ௨௫ ॥ க்வசித்பக்ஷ்யாம்ஶ்ச விவிதாந் க்வசித்பாநாநி பாகஶ: । க்வசிதந்நாவஶேஷாணி பஶ்யந்வை விசசார ஹ ॥ ௨௬ ॥ க்வசித்ப்ரபிந்நை: கரகை: க்வசிதாலோடிதைர்க்கடை: । க்வசித்ஸம்ப்ருக்தமால்யாநி ஜலாநி ச பலாநி ச ॥ ௨௭ ॥ ஶயநாந்யத்ர நாரீணாம் ஶுப்ராணி பஹுதா புந: । பரஸ்பரம் ஸமாஶ்லிஷ்ய காஶ்சித்ஸுப்தா வராங்கநா: ॥ ௨௮ ॥ காஶ்சிச்ச வஸ்த்ரமந்யஸ்யா: ஸ்வபந்த்யா: பரிதாய ச । ஆஹ்ருத்ய சாபலா: ஸுப்தா நித்ராபலபராஜிதா: ॥ ௨௯ ॥ தாஸாமுச்ச்வாஸவாதேந வஸ்த்ரம் மால்யம் ச

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

பூர்வேணாந்வய: । ஹிரண்மயை: ராஜதமயை: । தைலஸ்பை:. ப்ருதக் ப்ருதக் । ஸந்ததா பஹுஸம்ஸ்திதைர்மால்யை: ஹிரண்மயை: ஸ்பாடிகைரபி பாஜநைஸ்ஸந்ததா ஜாம்பூநதமயைரந்யை: கரகைஶ்சாபி ஸம்வ்ருதா பூமிஶ்ஶுஶுபே இதி ஸம்பந்த: ॥ ௨-௨௩ ॥ ஸோঽபஶ்யதிதி । ஶீதோ: மத்யஸ்ய ॥ ௨௪ ॥ க்வசிதிதி । பாநாநி பாநபாத்ராணி ॥ ௨௫ ॥ க்வசித்பக்ஷ்யாணீத்யாதி நித்ராபலபராஜிதா இத்யந்தமேகம் வாக்யம் । க்வசித் ப்ரபிந்நைரித்யாதிஷு ஸப்தம்யர்த்தே த்ருதீயா । ஸஹார்த்தே த்ருதீயா வா । ப்ரபிந்நகரகாலோடிதகடஸம்ப்ருக்தமால்யாநி ஶயநஸ்தாநீத்யர்த்த: । பரஸ்பரமித்யாதிபஶ்யந்வை விசசாரேதி பூர்வேணாந்வய: ॥ ௨௯ ॥

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஶேஷ: ॥ ௨௦ ॥ ஸாதநேத்யாதிஸார்த்தஶ்லோக ஏகம் வாக்யம் । ஹிரண்மயைர்ராஜதமயைர்பாத்ராதிபி: ஸம்வ்ருதா பூமி: ஶுஶுபே இதி ஸம்பந்த: ॥ ௨௩ ॥ ஸ இதி । ஶீதோர்மத்யஸ்ய ॥ ௨௪ ॥ ௨௫ ॥ க்வசிதிதி । கரகைரித்யாதிஷு ஸஹயோகே த்ருதீயா । நித்ராபலபராஜிதா இத்யந்தமேகம் வாக்யம்

திலகவ்யாக்யா.

நகைஶ்சாவ விவிதைர்விருத்தாரஸவர்ணை: । பரஸம்ஸ்காரேண ஶ்ரேஷ்டஸம்ஸ்காரகத்ரவ்யயோகேந ஸம்ஸ்க்ருதை: ॥ ௨௧ ॥ காஶ்மீரஸம்யோகே நிஷ்பந்நவாசகவர்கோத்தமை: ஸபோராவஸாநபாநா: ஸுராஸவாஸ்ய । தத்ருஶ்யா: ஸுராவ்ருக்ஷோத்ப: கதம்பாதிப: ஸ்ருத: ப்ராக்ப்ரஸுதா: । க்ருதஸுரா: பிஷ்டகௌட்யாதிதா: ॥ ௨௨ ॥ க்ருதஸுராவாஸ்ரஹேது நாம—ஶர்கராஸவேத்யாதி । ஶர்கராயா ஆதாநக ஆஸவ: ஶர்கராஸவ: ஏவமேவாதாநகோ மாத்வீக: । த்ராக்ஷாயா ஆதாநக இத்யந்யே । புஷ்பவிஷ்டிஜ: புஷ்பாஸவ: பலப்ருபமுக்யாதிஜ: பலாஸவ: । வாஸசூர்ணை: ஸுகந்தத்ரவ்யசூர்ணை: த்ருஷ்டாயிவாஸிதா: த்ருஷ்டா இதி ஶேஷ: ॥ ௨௩ ॥ அதபூமிவர்ணநம்—பஹுஷு தேஶேஷு ஸம்ஸ்திதைர்மால்யை: ஸந்ததா வ்யாப்தா பூமி: ஶுஶுபே । உச்யாநவிஶேஷணை: கரகைஶ்சாபி ஸம்வ்ருதா ॥ ௨௪ ॥ ராஜதாதிஷு கும்பேஷு ॥ ௨௫ ॥ பாநஶ்ரேஷ்டம் ஸம்ஸ்க்ருதப்ரஶஸ்தபாநம் । ஶீதோ: ஶர்க்கரஸ்ய பாஜநாநீத்யந்வய: ॥ ௨௬ ॥ பாஜநாநி பாநபாஜநாநி । அர்த்தாவஶேஷாணி அர்த்தாவஶிஷ்டபாநாநி பீதாநி பீதாஸவாநி ॥ ௨௭ ॥ நைவ ப்ரபீதாநி பூர்ணாஸவாந்யேவ பாநாநி பாநபாஜநாநி । விகாமதோ விகாமேந பாநம் ச த்ருஷ்ட்வா । கதமுத்ஸ்கம்பக்ஷிதி விஸ்ம்ருதேஶோ த்ருஷ்ட்வா ॥ ௨௮ ॥ ஶபந்நாநி பக்ஷிந்நாநி அதகவபாத்ரஸ்ய ஸாராஸ்வாத்ய ॥ ௨௯ ॥ அவஸ்த்ரத்வமாத்ருஷ்டா பிரதாநம் ப்ராக்ருதஸ்ய உபயுக்தத்யாநஸம் ।

[illegible]

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible]

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

[illegible]

तिलकव्याख्या.

[illegible]

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

பஶ்யந்து கபிஸைந்த்ரா பஶ்யந்த்வாந்யா வரஸ்த்ரிய:॥௨௮॥ அபேக்ஷ்ய தஸ்யா வீர: ப்ரயாத ஸ்வ ஸேநயா க்ருதே। ஸ ஸம்யக்ஸ்ய வரம் ஶ்ரீமாந் ராம: க்ஷிப்ரம் ப்ரஹஸ்த: ஸ்தித:॥௨௯॥ ஆத்மாநம் ஸம்ப்ருஜ்ய ராம: ஸ்வயம்ஜ்ய தஸ்மிந்தேஹம் ப்ரவக்ஷ்யே। இதி ஶ்ரீமத்ஸுந்தரகாண்டே ஷட்விம்ஶஸ்ஸர்க:॥

ஸ தஸ்ய தேஜ்ய ஸ்வஜநஸ்ய ராக்ஷஸீபிஸ்தா கர்ஜநாதிஶயித்வா ஸ்த்ரீணாந்நிஶா ஶ்ரவணாநு ஜஹா தஸ்ய தாம் ப்ரதிஜ்ஞாம் ஸ்மரந் தநைவ தாம் பஶ்யதி பராக்ரமதா॥௧॥ ஸ த்ரிதய ஸாஸ தத்தா தமோதகவிஃ ப்ரியாதபஶ்யந் ரதைர்நாஶதஸ்ய தாஃ। ஏவம் ஹி ஸீதா ப்ரியதே யதா ந தே வித்தேதா ஸ்வப்நதேதி தெஜேஸ்ரீ॥௨॥ ஸா ராக்ஷஸேந்த்ர ப்ரவரேண ஜாநகீ ஸ்வரீரஸம்ரக்ஷணதத்பரா ஸதீ। அதேந நதேந ப்ரதிதம்ஷ்ட்ரகராணா ஹதா ஸவேஷாய வநே ஸ்திதா॥௩॥ விரூபவாரூபா விக்ருதா விவர்ணவா கராநநா தீர்கவிரூபதம்ஷ்ட்ராஃ। ஸமீக்ஷ்ய ஸா ராக்ஷஸராஜயோஷிதோ ஹயாதிந

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஶ்யக ॥௨௫॥௨௮॥ ஸஹஸ்யுஸ்த பவராஜிதி ॥ தக ராவணாரு வசநாத் ॥௨௯॥ இதி ஶ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே ஷட்விம்ஶஸ்ஸர்க:॥

ஸ தஸ்யேத்யாதி ॥ நிஶாசரீணாம் ராக்ஷஸீநாம் ஶ்ரூணுயாம் ஶ்ருணோத் பதேம்ஷவிஷ ஹத்யேநைதாஸ்ய ஶ்ருத்வா।

தேநேதிஸ்ரீபஸ்யகம் தேநதி தஜ்ஞாத ப்ரியதேதாப। யதாகமா தேதி வாக்யம் பரதீயா தமா கவஸ்ந்திதமேதம் பேஹ் । அதேநாகதாதாதா அவாதேநகாமேதெதி காஞ்சிதந தேவந்தேவஸ்நிதாவேதத்ர॥௨॥ தேநேதி ப்ரதிதம்ஷ்ட்ரகராணா அதிதம்ஷ்ட்ரகராணா, விவர யாப்ரதி ॥ ப்ரதிப்ரதிநியா விஸ்ர ருக்ஷணாதாவிக்ருதம் । தேதோத்ர்யை ஆயவதே ஸநாதேஹ்॥௩॥ விரூபேதி। விரூபா விக்ருதநாயிகா ரூபாவிணி பாவயவா: ய ஸாதா:। விக்ருதா:விக்ருதவேஷா: விவர்ணவேஷா: நிர்வேஜ்ஜ்வா: கராநநா: அதிவிஸாத்ஸ

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

விக்ருதசஞ்ச ॥௨௭॥ யவேஸ்திதி வேதிஜாதி: ॥௨௮॥ ஸாதி। தக ராவணஸ்ய ஶ்ருதாஃ॥௨௯॥ இதி ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் ஷட்விம்ஶஸ்ஸர்க:॥

ஸ தஸ்யேதி ॥ நிஶாசரீணாம் ராக்ஷஸீநாம் ஸ்ரீணாம் வஶ்யதிஅவஸ்ய॥௧॥ ஸாஜதி॥ ஜாநகீ விஸ்ஸ்ந்நதேதாஸேதஸ்யகம் யதாயதாதேநேதி। ததாததாஸ யாவம்ப்ரிய தேஸாஸேதி ஸம்பந்த: ॥௨॥ ஸேதி॥ ஸ்வஶரீரஸம்ரக்ஷணம் பாதிவ்ரத்யஸம்ரக்ஷணம் ப்ரதிதம்ஷ்ட்ரகராணா அதிதம்ஷ்ட்ரகராணா ஆயுவாதேவ ஸ்தாநே ॥௩॥ விரூபேதம்ஷ்ட்ராஃ விரூபாணிதம்ஷ்ட்ராணி வக்ஷ்ணேஷ்வி தீர்காயா விரூபதம்ஷ்ட்ராஸ்தாஸ்தோகா: ராக்ஷஸராஜ

திலகவ்யாக்யா.

விகோஷ: பரிப்ருத: ॥௨௫॥௨௮॥ அபேக்ஷ்ய। ராவணாநுக: பரஸ்பஹிதகக்ஷாதஸ்ததிரஷ:॥௨௯॥ தாம் ஸீதாமக்ருத்வா விவேதஸ்ய ப்ரவக்ஷ்யே ॥௩௦॥ இதி ஶ்ரீராமாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டே ஷட்விம்ஶஸ்ஸர்க:॥

அத பஹுதா த்வேஷிஜாகர்யோ ராக்ஷஸ்ய: ஸந்தேவா ஏநாம் ஸந்தோஷயதி ஸேதஸ்த்யாஹ ஸ தஸ்யேதி। தஸ்யேவநஸ்ய ராவணஸ்யநஸ்ய நிஶாசரீணா ராக்ஷஸீநாம் ஶ்ருணாஸ்நிவேதம்ஜஹாஜ॥௧॥ யதி ப்ரியதே ந ஜீவதிஸ்ம ஶ்ருவம் நா ஸீதா ப்ரியதே இதி க்லிஷ்டதா:। தத்ர ஹோதஃ யதேதி। யதஸ்தஶ்யயு:॥௨॥ ஸ்வஶரீரம்பாதிவ்ரத்யம் ப்ரதிதம்ஷ்ட்ரகராணா ப்ரதிஜயம் தம்ஷ்ட்ரம்கராயஸ்யதேந। ஸகருவஜ்ஞாநயுகாமிணேதயு:। ஆயுவயெ ஆயுராணாம் பதிவ்ரதாநாம் ஸ்தாநே ॥௩॥ ராவணஸ்யாஜ்ஞாமாஸ்ரித்ய யதோஷா தஸ்யேவாவ்யக்தா

[illegible] 𑌜𑌨𑌕𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌾 ॥ ௮ ॥ 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌮𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 [illegible] 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌮𑍍 [illegible] । 𑌨 [illegible] 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑌮𑍀𑌪𑌮𑍍 [illegible] 𑌵𑌾𑌨𑌰𑍈𑌃 ॥ ௯ ॥ 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 [illegible] 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌯𑍋𑌷𑌿𑌤𑌃 । [illegible] 𑌜𑌾𑌤𑌾 [illegible] ॥ ௰ ॥ 𑌕𑌿𑌂 [illegible] 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌃 [illegible] 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌗𑌤𑌾𑌃 । [illegible] 𑌕𑌿𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌂 [illegible] । 𑌅𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌕𑌿𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 [illegible] 𑌜𑌨𑌕𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌾𑌮𑍍 । 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑍋𑌪𑌵𑍇𑌶𑌨𑍇 [illegible] 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 [illegible] । 𑌕𑌿𑌂 𑌵𑌾 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌵𑍃𑌦𑍍𑌧𑌶𑍍𑌚 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌾𑌨𑌙𑍍𑌗𑌦𑌶𑍍𑌚 𑌸𑌃 । 𑌗𑌤𑌂 𑌪𑌾𑌰𑌂 𑌸𑌮𑍁𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌸𑌮𑌾𑌗𑌤𑌾𑌃 ॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌯𑍋𑌷𑌿𑌤𑌃 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯𑌾𑌜𑍍𑌞𑌾𑌕𑌾𑌰𑌿𑌣𑍍𑌯𑌃 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃 ॥ ௬ ॥ 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 । [illegible] 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑌮𑍀𑌪𑌂 [illegible] 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑌮𑍀𑌪𑌗𑌤𑌿 [illegible] ॥ ௯ ॥ 𑌕𑌿𑌮𑌿𑌤𑌿 । [illegible] 𑌕𑌿𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 । [illegible] 𑌅𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌕𑌿𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾 ॥ ௭ ॥ [illegible] 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 [illegible] 𑌜𑌨𑌕𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌾𑌮𑍍 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑍋𑌪𑌵𑍇𑌶𑍇 [illegible] 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌦𑌙𑍍𑌗𑌦𑌯𑍋𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥ ௮ ॥ [illegible] 𑌕𑌿𑌂 𑌵𑌾 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 । [illegible] 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌾𑌨𑍍 [illegible] 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 । [illegible] ॥ ௯ ॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌯𑍋𑌷𑌿𑌤𑌃 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯𑌾𑌜𑍍𑌞𑌾𑌕𑌾𑌰𑌿𑌣𑍍𑌯𑌃 ॥ ௬ ॥ 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 ॥ 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑌮𑍀𑌪𑌂 [illegible] 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑌮𑍀𑌪𑌂 [illegible] ॥ ௯ ॥ [illegible] 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌦𑌾𑌦𑌿𑌸𑌮𑍀𑌪𑌗𑌮𑌨 [illegible] ॥ [illegible] 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌕𑌿𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿 [illegible] ॥ ௭ ॥ [illegible] 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌨 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌚𑌨𑌾 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑍋𑌪𑌵𑍇𑌶𑌨𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂𑌸𑍍𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥ ௮ ॥ [illegible] 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌾𑌨𑌙𑍍𑌗𑌦𑌶𑍍𑌚 𑌕𑌿𑌂 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 । [illegible] 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] — [illegible] । [illegible] 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌰𑌾𑌜𑌯𑍋𑌷𑌿𑌤𑌃 [illegible] ॥ ௬ ॥ [illegible] 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌂 [illegible] 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑌮𑍀𑌪𑌂 [illegible] 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑌮𑍀𑌪𑌗𑌮𑌨 [illegible] । [illegible] 𑌕𑌿𑌂 [illegible] । 𑌕𑌿𑌂 [illegible] 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 [illegible] ॥ ௭ ॥ 𑌕𑌿𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 [illegible] । [illegible] 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 [illegible] 𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿 [illegible] ॥ ௮ ॥ 𑌕𑌿𑌂 𑌵𑌾 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 [illegible]

அக்³நிவர்ண ஸ்த்ரியோ தீ³ப்தாக்³நிவர்ணா: ஸர்வம் ஸர்வத: | அக்³நிவர்ணோ ஹி ஸததம் ஸர்வதா
பேஶலப்ரமதா³:॥௧௦॥ கரோதி ஸத்³ருஶம் ஜந்தோ: கர்ம யத்தத் கரோதி ஸ: | ததா³
அக்³நிவர்ணக்ருதம் யத்நம் சேஷ்டாமாஸ்தாய ॥௧௧॥ ஸம்ப்ராப்தாவபி வேஶ்மாநி ப்ரஸாதா³ ராவண
வாடிகா: | ஆவாஸாம்ஶ்ச விவிதா⁴ஸ்ய ப்ரேக்ஷ்ய க்³ருஹாணி ச ॥௧௨॥ விசித்ராம்ஶ்ச
விவிதா ஸம்ய: க்ரீடா³க்³ருஹாணி ச | நிஷ்க்ராந்தாம்ஶ்சாஸ்ய விமாநாநி ச ஸர்வஶ:॥
௧௩॥ இதிஸஞ்சிந்த்ய ஸம்யோஜ்ய விசேஷ்டமாநாஸ்து | ஸம்பூ⁴ய க்³ருஹாண்யந்யாந்யந்யக்³ருஹாணி
க்³ருஹாந்தராணி॥௧௪॥ உத்பத்ய நிபதம்ஶ்சாபி திஷ்ட²ந் க³ச்ச²ந் புந: புந: | அபா
வ்ருதாநி த்³வாராணி கவாடாந்யபாவ்ருதாநி॥௧௫॥ ப்ரவிஶந் நிஷ்பதம்ஶ்சாபி ப்ரபதந்நுத்பத
ந்நபி | ஸர்வமப்யவகாஶம் ஸ விசசார மஹாகபி: ॥௧௬॥ சதுரங்கு³லமாத்ரோऽபி
நாவகாஶஸ்ஸ வித்³யதே | ராவணாந்த:புரே தஸ்மிந் யம் கபிர்ந ஜகா³ம ஸ:॥௧௭॥ ப்ரா

ஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜீயவ்யாக்²யா.

காயமாநிஷ்டாதி தீ³ப்தாக்³நிவர்ண தே³வஸம்ப⁴வேதி அக்³நிவர்ணஜதி ॥ அக்³நிவர்ண உத்பாத:
தத்க்ருதாத் தஸ்மாத்ப்ரயத்நம் யத்நம் சேஷ்டா கரோதீத்யர்த²:| யத்கரோதி ஜந்தோஸ்திஷ்ட²ஜ்ஜாதோதாஸ்யம்
பா⁴வயித்வா ததா² ஸ: அக்³நிவர்ணஸம்ஸ்ப⁴வம் கரோதீத்யந்வய:॥௧௧॥ ஸம்ப்ராப்தாவபீத்யாதி|
ஆவாஸேதி ஸதாஸிவிதா: அதா²ஸிவாநவிஸ்வேஷ்யா ஈத்³ருஶமேவஜ்ஞேய| நிஷ்க்ராந்தா: க்³ருஹா
ராமா: ஸுந்த³ராணியாஶ்ச ஆவாஸாலயோ:| ஸம்பூ⁴தி|ஸம்பூ⁴யக்³ருஹாந் ஸம்பூ⁴யவிஶக்³ருஹாத்| சே
த்யக்³ருஹாந் சதுஷ்யா:பா⁴வாத்| க்³ருஹாந்தரக்³ருஹாந் க்³ருஹாந்தரீத்யர்தே² ஸாவி
ஹாராமநிவிஷ்டாந் க்³ருஹாந்॥௧௪॥ உத்பதந்த்யாதி| உத்பதந்வதந் பதிவஶம்ஸ்தாந
ந்யபிஸம்ஸ்ய தத்தாவரோஹம் அவபா⁴யத் பாதயந் நிஷ்டந்நிக³ச்ச²ந்॥ ப்ரவதந்
ந்தந் விஶக்³ருஹாணீதி நிவஸந்தாநி ப்ரயாத³யிதஸம்ஸ்தத³ஸ்யோச்ச²ந் ॥௧௫॥௧௭॥ ப்ராகா

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீ²யவ்யாக்²யா.

ஸதா³மதா: | ஸீதாந்வேஷணாயாக³தா: கிங்கர்தவ்யம் வக்ஷ்யதீத்யர்த²: ॥௯॥ ஸ்வலக்ஷ
ணாதோ நிவிஷ்டாந்ஸ்ரந்தநஸ்தாத் தே³வஸம்பா⁴வ்யாஹ| அக்³நிவர்ணஜந்யாதி:நா॥ அக்³நிவர்ண: அப்
பா⁴ஜிராஜிதம் உத்தாஹஜத்யர்த²:| அக்³நிவர்ணக்ருதம் உத்தாஹப்ரயத்நம் ॥௧௧॥ ஸம்ப்ராப்தி|நி
ஷ்க்ராந்தாக்³ருஹாராமா: தந்த்யாமாஸீஸ்வ|ஸம்பூ⁴தி ॥ ஸம்பூ⁴க்³ருஹாந் ஸம்விஶக்³ருஹாந் சே
த்யக்³ருஹாந்பா⁴வாயதநாநி க்³ருஹாந்தரக்³ருஹகாநபி க்³ருஹாந்தரீத்யந்தரிதமிதி ஸா
ரவிஹாராமநிவிஷ்டக்³ருஹாந் ॥ ௧௪ ॥ உத்பதந்தி | உத்பதந் உத்தராஹாந்| நிபதந்
ததோவரோஹந் நிஷ்டந்நிஷ்க்ராம்ய விஶக்³ருஹேஷ்வதரந்| உத்பதந்பா⁴வஸ்யோத்தி²ஷ்ட²ந்|
௧௬॥௧௭॥ ப்ராகாரேதி| ப்ராகாராந்தரஸ்தா²: ப்ராகாராந்தரஸ்யவதிர்க³ம் தத்ராகாராதி

திலகவ்யாக்²யா.

ஸதா³மதாநித்யாதா அப்ரவாதநாஸ்து யேஷ்விஷ்யதி |௯| ஸ்வலக்ஷணதோ நிவிஷ்டத்வாந
நாதோஹஸம்பா⁴வ்யாஹ—அக்³நிவர்ணஜதி| நிவர்ண: அக்³நிதுல்யஸ்ய ப்ரப்⁴ருத்திஸஹஸ்ரா
ஸஹாவஸதாஹ:|௧௦| யத்தஸ்ய கரோதி தத்கர்ம ஸத்³ருஶம் கரோதி ॥௧௧॥ அக்³நிவர்ணகார
ஸாதாஹஜநநம் யத்நம் ஸ்தி²த்வாயம் சேஷ்டாம் கரோதி ॥ ௧௨ ॥ ௧௩ ॥ நிஷ்க்ராந்தாரம்ய
க்³ருஹாராஸாலயமதாவீதி: | விமாநாநி வஹ்யகாதீநி ॥ ௧௪ ॥ ஸம்பூ⁴க்³ருஹாந் ஸம்விஶக்³ரு
ஹாந்|க்³ருஹாந்தரக்³ருஹாந் க்³ருஹோபவிஶக்³ருஹா ஜதிக்ததா: | க்³ருஹாந்தரீத்யந்தரித
ஸாரவிஹாராமநிவிஷ்டக்³ருஹாஜதிதீத்யர்த²:| விசேஷ்டமாநஸஞ்சேஜத்யர்த²:கஷ்ய: உத்
பதந்தஸ்ஸாரோஹந் நிபதந்நவரோஹ: ॥௧௫॥ நிஷ்பதந் நிஷ்க்ரமண்| அபி ப்ரபதந் ஸம்ப்ர
ணாம்॥௧௬॥யம் ஸ கபிர்நஜகா³ம ஸ தாத்³ருஶஸ்தாநம் சதுரங்கு³லமாத்ரோऽவகாஶோ ந வித்³ய

𑌕𑌾𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌰𑌥𑍍𑌯𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑌾𑌶𑍍𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌯𑌾𑌃 । 𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘𑌿𑌕𑌾𑌃 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌕𑌰𑌿𑌣𑍍𑌯𑌶𑍍𑌚 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌤𑍇𑌨𑌾𑌵𑌲𑍋𑌕𑌿𑌤𑌮𑍍 ॥௧௮॥ 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍍𑌯𑍋 𑌵𑌿𑌵𑌿𑌧𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾 𑌵𑌿𑌰𑍂𑌪𑌾 𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌾𑌸𑍍𑌤𑌥𑌾 । 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌤𑌾 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌨 𑌤𑍁 𑌸𑌾 𑌜𑌨𑌕𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌾 ॥௧௯॥ 𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣𑌾𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌮𑌾 𑌲𑍋𑌕𑍇 𑌵𑌰𑌾 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌧𑌰𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃 । 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌤𑌾 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌨 𑌤𑍁 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌨𑌨𑍍𑌦𑌿𑌨𑍀 ॥௨௦॥ 𑌨𑌾𑌗𑌕𑌨𑍍𑌯𑌾 𑌵𑌰𑌾𑌰𑍋𑌹𑌾𑌃 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌨𑌿𑌭𑌾𑌨𑌨𑌾𑌃 । 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌤𑌾 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌨 𑌤𑍁 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌸𑍁𑌮𑌧𑍍𑌯𑌮𑌾 ॥௨௧॥ 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌥𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌨𑌾𑌗𑌕𑌨𑍍𑌯𑌾 𑌬𑌲𑌾𑌦𑍍𑌧𑍃𑌤𑌾𑌃 । 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌤𑌾 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌨 𑌸𑌾 𑌜𑌨𑌕𑌨𑌨𑍍𑌦𑌿𑌨𑍀 ॥௨௨॥ 𑌸𑍋𑌽𑌪𑌶𑍍𑌯𑌂𑌸𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌾𑌹𑍁𑌃 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌂𑌶𑍍𑌚𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾 𑌵𑌰𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃 । 𑌵𑌿𑌷𑌸𑌾𑌦 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌾𑌹𑍁𑌰𑍍𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃 ॥௨௩॥ 𑌉𑌦𑍍𑌯𑍋𑌗𑌂 𑌵𑌾𑌨𑌰𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌲𑌵𑌨𑌂 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌚 । 𑌵𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌵𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌨𑌿𑌲𑌸𑍁𑌤𑌶𑍍𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌪𑍁𑌨𑌰𑍁𑌪𑌾𑌗𑌤𑌃 ॥௨௪॥ 𑌅𑌵𑌤𑍀𑌰𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃 । 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌮𑍁𑌪𑌜𑌗𑌾𑌮𑌾𑌥 𑌶𑍋𑌕𑍋𑌪𑌹𑌤𑌚𑍇𑌤𑌨𑌃 ॥௨௫॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌤𑍍𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌦𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍𑌤𑍁 𑌸𑍁𑌸𑌂𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌂 𑌹𑌰𑌿𑌯𑍂𑌥𑌪𑌃 । 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍𑌵𑍇𑌗𑌵𑌾𑌨𑌾𑌸𑍀𑌦𑍍𑌯𑌥𑌾 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌘𑌨𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑍇 ॥௧॥ 𑌸𑌂𑌪𑌰𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌿𑌵𑍇𑌶𑌨𑌾𑌨𑍍। 𑌅𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌜𑌾𑌨𑌕𑍀𑌂 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌮𑌬𑍍𑌰𑌵𑍀𑌦𑍍𑌵𑌚𑌨𑌂 𑌕𑌪𑌿𑌃 ॥௨॥ 𑌭𑍂𑌯𑌿𑌷𑍍𑌠𑌂 𑌲𑍋𑌲𑌿𑌤𑌾 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌚𑌰𑌤𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌿

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌰𑍇𑌤𑌿। 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌰𑌥𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌮𑌧𑍍𑌯𑌵𑌰𑍍𑌤𑌿𑌵𑍀𑌥𑍍𑌯𑌃। 𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑌾𑌶𑍍𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌯𑌾𑌃 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌵𑍃𑌕𑍍𑌷𑌮𑍂𑌲𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑌾𑌶𑍍𑌰𑌯𑌾𑌃॥௧௮।௨௧॥ 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌥𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿। 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌥𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌹𑍍𑌯। 𑌬𑌲𑌾𑌦𑍍𑌧𑍃𑌤𑌾 𑌨𑌾𑌗𑌕𑌨𑍍𑌯𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌭𑌿𑌧𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍 𑌸𑍍𑌵𑌯𑌮𑌙𑍍𑌗𑍀𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑍇 𑌉𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌨𑌾𑌗𑌕𑌨𑍍𑌯𑌾𑌨𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌪𑍌𑌨𑌰𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌃 ॥௨௨।௨௫॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌦𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃

𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌇𑌦𑌾𑌨𑍀𑌂 𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌦𑌵𑌤𑌰𑌣𑍋𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨 𑌉𑌪𑌰𑌿𑌸𑍍𑌥 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌵𑌗𑌮𑍍𑌯𑌤𑍇। 𑌵𑍇𑌗𑌵𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑍍𑌤𑍋 𑌯𑌥𑌾 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌦𑌿𑌤𑌿 ॥௧॥ 𑌸𑌂𑌪𑌰𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿। 𑌸𑌂𑌪𑌰𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌗𑍃𑌹𑌵𑍀𑌥𑍍𑌯𑌃। 𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑌾𑌶𑍍𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌯𑌾𑌃 𑌚𑌤𑍁𑌷𑍍𑌪𑌥𑌵𑌰𑍍𑌤𑌿𑌵𑍃𑌕𑍍𑌷𑌾𑌧𑌾𑌰𑌭𑍂𑌤𑌵𑍇𑌦𑌿𑌕𑌾𑌃॥௧௯।௨௧॥ 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌥𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿। 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌥𑍍𑌯 𑌨𑌾𑌗𑌕𑌨𑍍𑌯𑌾𑌬𑌲𑌾𑌦𑍍𑌧𑍃𑌤𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨 𑌅𑌙𑍍𑌗𑍀𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌂। 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌤𑌦𑍍𑌭𑌿𑌨𑍍𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌨𑌾𑌗𑌕𑌨𑍍𑌯𑌾𑌨𑌾𑌂, 𑌅𑌤𑍋 𑌨 𑌪𑍌𑌨𑌰𑍁𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌮𑍍॥௨௨।௨௪॥ 𑌅𑌵𑌤𑍀𑌰𑍍𑌯𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚𑍇𑌤𑌿। 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌰𑌾𑌜𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌸𑍍𑌥𑍇𑌨 𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌪𑌰𑌿𑌶𑍋𑌧𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃॥௨௫॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌦𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿॥ 𑌸𑌵𑍇𑌗𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌂 𑌸𑌂𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌘𑌨𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑍇 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌦𑌿𑌵𑌾𑌸𑍀𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃। 𑌅𑌨𑍇𑌨 𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌸𑌂𑌕𑍍𑌰𑌮𑌣𑍇 𑌤𑌦𑍍𑌵𑍇𑌗𑌵𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌮𑍁𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇 ॥௧॥ 𑌸𑌂𑌪𑌰𑌿

𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑍇॥௧௭॥ 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌰𑌥𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌮𑌧𑍍𑌯𑌵𑌰𑍍𑌤𑌿𑌰𑌾𑌜𑌮𑌾𑌰𑍍𑌗𑌾𑌦𑌿𑌗𑍃𑌹𑌵𑍀𑌥𑍍𑌯𑌃। 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌵𑌰𑍍𑌤𑌿𑌵𑍃𑌕𑍍𑌷𑌃 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌮𑍇𑌤𑍇𑌷𑌾𑌮𑍍॥௧௮॥௧௯॥ 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌨𑌨𑍍𑌦𑌿𑌨𑍀 𑌰𑌾𑌮𑌸𑌖𑍀 𑌯𑌾 ॥௨௦॥௨௧॥ 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌥𑍍𑌯 𑌨𑌾𑌗𑌕𑌨𑍍𑌯𑌾 𑌬𑌲𑌾𑌦𑍍𑌧𑍃𑌤𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌂, 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌤𑌦𑍍𑌭𑌿𑌨𑍍𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌨𑌾𑌗𑌕𑌨𑍍𑌯𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌂, 𑌅𑌤𑍋 𑌨 𑌪𑍌𑌨𑌰𑍁𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌮𑍍॥௨௨॥௨௪॥ 𑌅𑌵𑌤𑍀𑌰𑍍𑌯𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌦𑍍𑌵𑍇𑌤𑌿। 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌰𑌾𑌜𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌾𑌨𑌰𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌸𑍍𑌥𑍇𑌨 𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌪𑌰𑌿𑌶𑍋𑌧𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃॥௨௫॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌦𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌵𑍇𑌗𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌂 𑌸𑌂𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌘𑌨𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑍇 𑌯𑌥𑌾 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌤𑌥𑌾𑌽𑌽𑌸𑍀𑌤𑍍। 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯𑍋𑌚𑍍𑌛𑍍𑌰𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌵𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇 ॥௧॥ 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌿𑌵𑍇𑌶𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌗𑍃𑌹𑌾𑌣𑌿 𑌸𑌂𑌪𑌰𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌪𑍁𑌨𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑌣𑍇𑌨𑌾𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌜𑌾𑌨𑌕𑍀𑌂 𑌚𑌾𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾𑌬𑍍𑌰𑌵𑍀𑌤𑍍॥

यः। न हि पश्यामि वैदेहीं सीतां सर्वाङ्गशोभनाम्॥ ३॥ पल्वलानि तटाकानि सरांसि सरितस्तथा। नद्योऽनूपवनान्ताश्च दुर्गाश्च धरणीधराः॥ ४॥ लोडिता वसुधा सर्वा न च पश्यामि जानकीम्। इह सम्पातिना सीता रावणस्य निवेशने॥ ५॥ आख्याता गृध्रराजेन न च पश्यामि तामहम्। किं नु सीताथ वैदेही मैथिली जनकात्मजा॥ ६॥ उपतिष्ठेत विवशा रावणं दुष्टचा

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

प्राकारवेदिविशेषः। अभ्रावकाश लयवेदिविशेषः॥ २॥ सम्यगिति। लोडिता ... ॥ ३॥ पल्वलानीत्यादि। सरितः क्षुद्रनद्यः अनूपवनान्ताः जलप्रायवनप्रदेशाः॥ ४-५॥ किं न्विति। सीता अयोनिजा वैदेही जनकसम्बन्धिनी प्रयत्नात्प्रसवती। मैथिली मिथिलाप्रदेशे कर्षणादुद्भवती। अथ शब्दे ... जनकात्मजा दुष्टचारिणं रावणं विवशा कथं उपतिष्ठेत किं नु नेत्यर्थः॥ ६॥ अथवा अथशब्दो नैरन्तर्ये ... रारोपितास्मि।

रावणवश्यां

५॥ किन्त्विति। सीतेत्यनेनायोनिजत्वप्रयुक्तवैशिष्ट्यं उक्तमिति। अथशब्द ... गुणसमुच्चयः। वैदेहीत्यनेन देशसम्बन्धकृतवैशिष्ट्यं मैथिलीत्यनेन सदाचारयुक्तसन्तानसम्भूतत्वं तदाचारसम्बन्धकृतवैशिष्ट्यं। जनकात्मजेत्यनेन कुलोत्पन्नत्वं पिताधर्मज्ञ इत्याद्युक्तपुत्रीत्वसम्बन्धकृतवैशिष्ट्यं। एवं गुणविशिष्टा देवी दुष्टचारिणं रावणं उपतिष्ठेत किं न प्राप्यपयाः किं नु प्राप्यप्रयाणादेवेत्यर्थः। उपादेयत्वे जाते मतिकारणैश्च कारणं वाचिताधि ... इत्याकूतमिति॥ ६॥

श्री महेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

ति॥ निवेशनात् संचरिष्णु प्राकारवेदिविशेषः॥ २॥ सम्यगिति। लोडिता ... सर्वतः निरीक्षितेत्यर्थः॥ ३॥ पल्वलानीति। सरितः क्षुद्रनद्यः अनूपवनान्ताः जलप्रायवनप्रदेशाः॥ ४-५॥ किन्त्विति। सीतेत्यनेन अयोनिजत्वप्रयुक्तवैशिष्ट्यं वैदेहीत्यनेन देशसम्बन्धकृतवैशिष्ट्यं मैथिलीत्यनेन सदाचारयुक्तसन्तानसम्भूतत्वं तदाचारसम्बन्धकृतवैशिष्ट्यं। जनकात्मजेत्यनेन कुलोत्पन्नत्वं पिताधर्मज्ञ इत्याद्युक्तपुत्रीत्वसम्बन्धकृतवैशिष्ट्यं। एवं गुणविशिष्टा देवी दुष्टचारिणं रावणमुपतिष्ठेत किं न प्राप्यपयाः किं नु प्राप्यप्रयाणादेवेत्यर्थः॥ ६॥ अथ

तिलकव्याख्या.

कृतमेवेति बोध्यम्॥ २॥ लोडिता सम्यक्सोपानविशेषा निरीक्षिता॥ ३-४॥ पल्वलानि अल्पसरांसि ... रावणनिवेशने सम्पातिना ... आख्याता — इहैवेति। रावणनिवेशन आख्याता। प्रयाणात्प्रभृति नियतिवशादेव वेति — किंशब्देन ... वाक्यार्थसमुच्चये गृध्रराजेन सम्पातिना ... सीता रावणस्य निवेशनेऽवस्थिता ... सीतेति। रावणसन्निधिं प्राप्ता विवशा सती मैथिली तादृशव्यवहारनिमित्तविशिष्टा रावणविशिष्टा रा वणं दुष्टचारिणं उपतिष्ठेत किं वा? ... यतः स तयोपतिष्ठेत ... अथवा सीता ... जनकात्मजासम्बन्धिवैशिष्ट्यम्॥ ६॥ तत्र सम्भवन्ति कारणान्याह — प्रेक्षते — कश्चिदिति। अथैव कस्मात् दुर्वारेत्यादि तथा ...

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸவிஷ்யதி । அஹவா நிஹதா உஜெ நு ராவணஸ்ய நிவெஶநெ ॥ கஐ ॥ நூநம் க்ஷாமுஷ்யதெ ஸீதா வாஜஸ்வெவ ஶாரிகா । ஜநகஸ்ய ஸுதா ஸீதா ராகவதீ ஸுமத்யமா ॥ கசு ॥ கஂம உத்பலவத்ராக்ஷீ ராவணஸ்ய வஶம் வ்ரஜெத் । விநஷ்டா வா ப்ரணஷ்டா வா ம்ருதா வா ஜநகாத்மஜா ॥ கள ॥ ராமஸ்ய ப்ரியபார்யஸ்ய ந நிவெதயிதும் க்ஷமம் । நிவெத்யமாநெ தொஷஸ்யாத்தொஷஸ்யாத நிவெதநெ ॥ கஅ ॥ கஂம நு கலு கர்தவ்யம் விஷமம் ப்ரதிபாதி மெ । அஸ்மிந்நெவம் கதெ கார்யெ ப்ராப்தகாலம் க்ஷமம் ச கிம் ॥ ஸவெதிதி மதா ஹநுமாந் ஸந்தாபவந் । யதி ஸீதாமத்ருஷ்ட்வாஹம் வாநரெந்த்ரபுரீமித: ॥ உ0 ॥ கமிஷ்யாமி தத: கொ மெ புருஷார்தொ பவிஷ்யதி । மமெதம் லங்கநம் வ்யர்தம் ஸாகரஸ்ய பவிஷ்யதி ॥ உக ॥ ப்ரவெஶஶ்சைவ லங்காயா ராக்ஷஸாநாம் ச தர்ஶநம் । கிம் மாம் வக்ஷ்யதி ஸுக்ரீவொ ஹரயொ வா ஸமாகதா: ॥ உஉ ॥ கிஷ்கிந்தாம் ஸமநுப்ராப்தம் தௌ வா தஶரதாத்மஜௌ । கத்வா து யதி காகுத்ஸ்தம் வக்ஷ்யாமி பரமப்ரியம் ॥ உங ॥ ந த்ருஷ்டெதி மயா ஸீதா தத ஸ்த்யக்ஷ்யதி ஜீவிதம் । பருஷம் தாருணம் க்ரூரம் தீக்ஷ்ணமிந்த்ரியதாபநம் ॥ உச ॥ ஸீதாநிமித்தம்

ஶ்ரீமொவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

கஂமவெதி । நிஹதா ஸம்ப்ரஹாரெண மர்தநாத்யாபாதிதா । க்ஷாமுஷ்யதெ உபாம்ஶுபாம்ஶு: ப்ரமுஷ ॥ ... ॥ ஜநகஸ்ய ஸீதா ராவணஸ்ய வஶம் நவ்ரஜெதித்யாஹ ஜநகஸ்யெதி । கஂம வ்ரஜெத் நவ்ரஜெதெவெத்யர்த: ॥ கசு ॥ நநு கிந்நிஸ்சயாமகாயமாத்யர்தம் நிவெத்யதா இத்யாஸம்க்யதநாஹிதமித்யாஹ விநஷ்டெதி ॥ விநஷ்டா ஸம்ப்ரஹாரெண ஸ்வாபதெநாதமுநந்தரா ணாஸநமுநநீயாதொநிர்ஷ்டா । ப்ரணஷ்டா ஸமுத்ரபதநாதிநா அத்ருஷ்ஜீவிதா । உபவ முராதஸமாவெஸிணொபதெஶஶெஸ்ஸிணகம் । ம்ருதா ராமவிரஹது:கொஸமீக்ஷணதயா ஸ்வயம்ம்ருதா ॥ கள ॥ நிவெத்யமாந இதி । நிவெத்யமாநெ வக்ஷ்யமாணொ தொஷஸ்யாத் । தொஷஸ்யாத நிவெதநெ யதா வ்யக்தாநிவெதநெஸ்யாதிவம் ச ந தொஷஸ்யாத் । விஷமம் பரஸ்பரவிருத்தம் ॥ கஅ ॥ அஸ்மிந்நிதி । ஹநுமாந் அஸ்மிந்கார்யெ ஏவம் கதெ ஏவம் விஷமப்ராப்தெ ஸதி கிம் ப்ராப்தகாலம் காலொசிதம் । க்ஷமம் ஸமர்தம் ச பவெதிதி । மதா பக்ஷாபாய: ப்ரவிசாரயத் ப்ரவ்ருசாரயத் ॥ கக ॥ உ0 ॥ பராக்ஷாபுஹாபாமம் ஸ்வெதீதி ॥ உக ॥ உஉ ॥ நிவெத்யமாநெ தொஷஸ்யாதி தெந்தத்பாவாதயதி கத்வெத்யாதிநா । அப்ரியமிதிமொக: ॥ உங ॥ பருஷமிதி । பருஷம் ஶ்ரவணகடுகம் தாருணம் பயங்கரம் । க்ரூரம் உக்ரம் தீக்ஷ்ணம் அஸஹ்யம் । இந்த்ரியதாபநம் இந்த்ரியக்ஷொபகம் । ஸீதாநிமித்தம் ஸீதாவிஷயம் ॥ உச ॥ தாம்கவிதி । பாவகம்

திலகவ்யாக்யா.

உதபங்கபயமஸ்யா: ஸா த்ருஷ்டெத்யர்த: । ஸாதபவி ந வக்தும் க்ஷமம் வ்யக்தம்ருஷ்டவாந் ஸவா த்ருதெத்யபிவக்தும் ந ஶக்யம் । தத்ஸாமர்த்யஸ்தாரப்ராணாஹாவாத் । அஸாத்ராதஸ்யாமெ கிதவிவக்தும் ந ஶக்யம் । த்ருஶ்யதெமொதாயமாநமுநம் விநாம:, 'அத்ருஶ்யதெஶொஷவஸாவநம் ப்ராணாஶஜதி தம் தீயம் ॥ கஐ ॥ தமெவஸ்ஸஷ்டயதி—நிவெத்யமாநெ இதி । ந த்ருஷ்டெதி நிவெத்யமாநெ தொஷொ வக்ஷ்யமாண ராமப்ராணத்யாகரூப: । அநிவெதநெ ஸாதிஸயந் நாரஷ்பரொஷ: । தஸ்மாந்நிவெதநாநிவெதநரூபமுபயமபி விஷமம் உபாநந்ரெயம்ப்ரதிபா ॥ கசு ॥ ஸ த தநந்தரம் கவிவாக்யம் அஸ்மிந்நிதி । காயெ ஏவம் கதெ ஸதி உபாநிருபெஸ தீத்யர்த: । ப்ராப்தகாலம் காலொசிதம் கிம் க்ஷமம் கிம்வக்தவ்யம் தம் ஸவெதிதிஹநூமாம் தவிஷயம்வக்ஷம் விசாரயந்ஸம்ஜிதிஶொஷ: ॥ கள ॥ விசாரமெவப்ரவஞ்சயதி—யதீதி । கொ ஸவிஷ்யதி ந கொபீத்யர்த: ॥ கஅ ॥ கக ॥ வக்ஷ்யதி । அவஸாதெவவ வக்ஷ்யதீத்யர்த: ॥ உ0 ॥ நத்ருஷ்டெத்யப்ரியம் யதிவக்ஷ்யாமி । ததஸ்ஸ த்யக்ஷ்யதி ॥ உக ॥ பருஷம் கர்ணகடுகம் தாருணம் பயங்கரம், அதஏவ தீக்ஷ்ணம் அஸஹ்யம் க்ரூரம் உக்ரம் இந்த்ரியாணாம் தாபநம் ஸந்தாப

दुर्वाक्यं श्रुत्वा स न भविष्यति । तं तु कृच्छ्रगतं दृष्ट्वा पञ्चत्वगतमानसम् ॥ २५॥ भृशानुरक्तो मेधावी न भविष्यति लक्ष्मणः । विनष्टौ भ्रातरौ श्रुत्वा भरतोऽपि मरिष्यति ॥ २६॥ भरतं च मृतं दृष्ट्वा शत्रुघ्नो न भविष्यति । पुत्रान्मृतान्समीक्ष्याथ न भविष्यन्ति मातरः ॥ २७॥ कौसल्या च सुमित्रा च कैकेयी च न संशयः । कृतज्ञः सत्यसन्धश्च सुग्रीवः प्लवगाधिपः ॥ २८॥ रामं तथा गतं दृष्ट्वा ततस्त्यक्ष्यति जीवितम् । दुर्मना व्यथिता दीना निरानन्दा तपस्विनी ॥ २९॥ पीडिता भर्तृशोकेन रुमा त्यक्ष्यति जीवितम् । वालिजेन तु दुःखेन पीडिता शोककर्शिता ॥ ३०॥ पञ्चत्वं च गते राज्ञि तारापि न भविष्यति । मातापित्रोर्विनाशेन सुग्रीवव्यसनेन च ॥ ३१॥ कुमारोऽप्यङ्गदः कस्माद्धारयिष्यति जीवितम् । भर्तृजेन तु दुःखेन ह्यभिभूता वनौकसः ॥ ३२॥ शिरांस्यभिहनिष्यन्ति तलैर्मुष्टिभिरेव च । सान्त्वेनानुप्रदानेन मानेन च यशस्विना ॥ ३३॥ लालिताः कपिराजेन प्राणांस्त्यक्ष्यन्ति वानराः । न वनेषु न शैलेषु न निरोधेषु वा पुनः ॥ क्रीडामनुभविष्यन्ति समेत्य कपिकुञ्जराः । सपुत्रदाराः सामात्या भर्तृव्यसनपीडिताः ॥ ३५॥ शैलाग्रेभ्यः पतिष्यन्ति समेत्य विषमेषु च । विषमुद्बन्धनं वापि प्रवेशं ज्वलनस्य वा ॥ ३६॥ उपवासमथो शस्त्रं प्रचरिष्यन्ति वानराः । घोरमारोदनं मन्ये गते मयि भविष्यति ॥ ३७॥ इक्ष्वाकुकुलनाशश्च नाशश्चैव वनौकसाम् । सोऽहं नैव गमिष्यामि किष्किन्धां नगरीमितः ॥ ३८॥ न च शक्ष्याम्यहं द्रष्टुं सुग्रीवं मैथिलीं विना । मय्यगच्छति चेहस्थे धर्मात्मानौ महारथौ ॥ ३९॥ आशया तौ धरिष्येते वानराश्च मनस्विनः । हस्तादानो मुखादानो नियतो वृक्षमूलिकः ॥ ४०॥ वानप्रस्थो भविष्यामि ह्यदृष्ट्वा जनकात्मजाम् । सागरानूप-

---

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

गतमानसं मरणे कृतनिश्चयम् ॥२५॥३२॥ सान्त्वेनेति । दानेन वस्त्रादिना ॥३३॥ न वनेष्विति । निरोधेषु गुहादिसंवृतप्रदेशेषु ॥३४॥३५॥ विषमिति । प्रचरिष्यन्ति करिष्यन्तीत्यर्थः । शस्त्रं शस्त्रपतनम् ॥३६॥ घोरमिति । आरोदनं आसमन्ताद्रोदनम् ॥३७॥३८॥ हस्तेति । हस्तादानः हस्तपतितभोजी ॥ मुखादानः मुखपतितभोजी वृक्षमूलिकः वृक्षमूलवासी ॥४०॥ सागरानूपजमिति । बहुमूलफलोदक

श्रीरामानुजीयव्याख्या.

३८॥ मयीति । धरिष्यति प्राणानिति शेषः ॥३९॥ हस्तेति । हस्तादानः हस्तपतितभ-क्षणमात्राशी मुखादानः मुखपतितभोजी । वृक्षमौलिकः वृक्षमूलवासी ॥४०॥ सा

तिलकव्याख्या.

ताम् । सीतानिमित्तं सीताविषयं स रामः ॥२२॥२५॥ ततो [illegible] ॥२६॥२७॥ वालिजेन वालिमरणजेन । पञ्चत्वगता पञ्चत्वाख्यां निष्ठावती ॥२८॥ तथा गतं दुःस्थम् ॥२९॥३०॥ यशस्विना कपिनाथेन सान्त्वादिभिर्लालिताः प्राणांस्त्यक्ष्यन्ति ॥३१॥ निरोधेषु गुहादिसंवृतदेशेषु ॥३२॥ सपुत्रदाराः सामात्या इति विशेष्यम् ॥३३॥ शस्त्रं शस्त्रघातं प्रचरिष्यन्ति करिष्यन्ति ॥३४॥३५॥ अगच्छति गमनरहिते आशया सीताप्राप्त्याशया । धरिष्येते प्राणानिति शेषः ॥३७॥ हस्तादानो हस्तपतितमात्रग्राहकः, तदेवाजीविकावच्च । एवं मुखादानो मुखपतितभोजी नियतो नियतेन्द्रियः । वृक्षमूलिको वृक्षमूलनिवासी ॥३८॥ सा[illegible] ॥३९॥ उपविष्टस्य प्रायोपविष्टस्य शिञ्जिनां प्राणिनां शरीरवक्षःपात्राणां सादयिष्यतः शरीरेण वियोजयिष्यतः । 'शिम्बिनी' इति वामेव

𑌪𑌜𑍇 𑌦𑍇𑌶𑍇 𑌬𑌹𑍁𑌮𑍂𑌲𑌫𑌲𑍋𑌦𑌕𑍇 ॥ ௪௧ ॥ 𑌚𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌸𑌮𑌿𑌦𑍍𑌧𑌮𑌰𑌣𑍀𑌸𑍁𑌤𑌮𑍍 । 𑌉𑌪𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌾 𑌸𑌮𑍍𑌯𑌗𑍍𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌿𑌨𑍀𑌂 𑌸𑌾𑌧𑌯𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌃 ॥ ௪௨ ॥ 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌭𑌕𑍍𑌷𑌯𑌿𑌷𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌵𑌾𑌯𑌸𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌵𑌾𑌪𑌦𑌾𑌨𑌿 𑌚 । 𑌇𑌦𑌂 𑌮𑌹𑌰𑍍𑌷𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑌾𑌣𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌮𑍇 𑌮𑌤𑌿𑌃 ॥ ௪௩ ॥ 𑌸𑌮𑍍𑌯𑌗𑌾𑌪𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌨 𑌚𑍇𑌤𑍍 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌜𑌾𑌨𑌕𑍀𑌮𑍍 । 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌮𑍂𑌲𑌾 𑌸𑍁𑌭𑌗𑌾 𑌕𑍀𑌰𑍍𑌤𑌿𑌮𑌾𑌲𑌾 𑌯𑌶𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑍀 ॥ ௪௪ ॥ 𑌪𑍍𑌰𑌭𑌗𑍍𑌨𑌾 𑌚𑌿𑌰𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑍀𑌯𑌂 𑌮𑌮 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌮𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑌃 । 𑌤𑌾𑌪𑌸𑍋 𑌵𑌾 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌨𑌿𑌯-

---

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑍍𑌵𑌰𑍍𑌗𑍈𑌕𑌸𑌾𑌧𑌨𑌂 । 𑌅𑌰𑌣𑍀𑌸𑍁𑌤𑌂 𑌅𑌰𑌣𑍍𑌯𑍁𑌤𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑌂 ॥ ௪௧ ॥ 𑌉𑌪𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 । 𑌉𑌪𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑍋𑌪𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌯 । 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌿𑌨𑍀𑌂 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌂 𑌸𑌨𑍍𑌨𑍍𑌯𑌾𑌸𑌃 𑌅𑌨𑌶𑌨𑌂 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌤𑍀𑌂 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌿𑌨𑍀𑌂 𑌤𑌾𑌂 𑌸𑌾𑌧𑌯𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌃 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌿𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌕𑍍𑌵𑌚𑌿𑌤𑍍𑌪𑌾𑌠𑌃 । 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌂 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌂 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑍀 𑌆𑌤𑍍𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌸𑌾𑌧𑌯𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌃 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌾𑌦𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌮𑍋𑌚𑌯𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌶𑍍𑌵𑌾𑌪𑌦𑌾𑌨𑌿 𑌶𑍍𑌵𑌾𑌪𑌦𑌾𑌃 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌘𑍍𑌰𑌾𑌦𑌯𑌃 ॥ ௪௨ ॥ 𑌨𑌨𑍍𑌵𑍇𑌵𑌮𑌾𑌤𑍍𑌮𑌤𑍍𑌯𑌾𑌗𑍇 𑌦𑍋𑌷 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌹 । 𑌇𑌦𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑌾𑌣𑌂 𑌮𑌰𑌣𑌂 𑌆𑌪𑌃 𑌅𑌪𑌃 ॥ ௪௩ ॥ 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑍇𑌤𑌿 । 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌮𑍂𑌲𑌾 [illegible] । [illegible] । 𑌕𑍀𑌰𑍍𑌤𑌿𑌮𑌾𑌲𑌾 [illegible] । 𑌯𑌶𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑍀 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌭𑌗𑍍𑌨𑌾 [illegible] 𑌚𑌿𑌰𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑍀𑌯𑌂 [illegible] । 𑌪𑍍𑌰𑌭𑌗𑍍𑌨𑌾 [illegible] 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌮𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑍋 [illegible] 𑌜𑌾𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । [illegible] ॥ ௪௪ ॥ [illegible] 𑌤𑌾𑌪𑌸 [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌮𑌰𑍇𑌤𑌿 । 𑌅𑌰𑌣𑍀𑌸𑍁𑌤𑌮𑌗𑍍𑌨𑌿𑌮𑍍 ॥ ௪௧ ॥ 𑌉𑌪𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 । 𑌉𑌪𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑍋𑌪𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍍𑌯 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌿𑌨𑌂 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌂 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌮𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑍀 𑌤𑌮𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾𑌨𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌸𑌾𑌧𑌯𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌃 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌾𑌨𑍍𑌮𑍋𑌚𑌯𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌃 । 𑌶𑍍𑌵𑌾𑌪𑌦𑌾𑌨𑌿 𑌶𑍍𑌵𑌾𑌪𑌦𑌾𑌃 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌘𑍍𑌰𑌾𑌦𑌯𑌃 ॥ ௪௨ ॥ [illegible] 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌹 । 𑌇𑌦𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌯𑌾𑌣𑌂 𑌮𑌰𑌣𑌂 𑌆𑌪𑌃 𑌅𑌪𑌃 ॥ ௪௩ ॥ 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑍇𑌤𑌿 । [illegible] 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌨𑍍𑌵𑍇𑌷𑌣 [illegible] । 𑌕𑍀𑌰𑍍𑌤𑌿𑌮𑌾𑌲𑌾 [illegible] 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌨𑍍𑌵𑍇𑌷𑌣𑌸𑌮𑍍𑌪𑌾𑌦𑌿𑌨𑍀𑌤𑌿 [illegible] । 𑌯𑌶𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑍀 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌭𑌗𑍍𑌨𑌾 [illegible] 𑌚𑌿𑌰𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌚𑌿𑌰𑌕𑌾𑌲𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 [illegible] । [illegible] 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌮𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑍋 𑌮𑌮 𑌪𑍍𑌰𑌭𑌗𑍍𑌨𑌾 [illegible] 𑌜𑌾𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥ ௪௪ ॥ [illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥ ௪௦ ॥ 𑌇𑌦𑌂 𑌮𑌹𑌰𑍍𑌷𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥ ௪௧ ॥ 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌮𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑍋 [illegible] । 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌮𑍂𑌲𑌾 [illegible] 𑌕𑍀𑌰𑍍𑌤𑌿𑌮𑌾𑌲𑌾 [illegible] 𑌯𑌶𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑍀 [illegible] । 𑌚𑌿𑌰𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑌾𑌯 [illegible] — '𑌚𑌿𑌰𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑍀𑌯𑌂' 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌨𑍍𑌵𑍇𑌷𑌣 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌭𑌗𑍍𑌨𑌾 𑌨𑌿𑌷𑍍𑌫𑌲𑌾 𑌜𑌾𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । [illegible] ॥ ௪௨ ॥ 𑌤𑌾𑌪𑌸𑍋 𑌜𑌟𑌾𑌕𑌾𑌷𑌾𑌯𑌾𑌦𑌿 [illegible] ॥ ௪௩ ॥ [illegible] — 𑌯𑌦𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌨 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌨 𑌜𑍀𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 ॥ ௪௪ ॥ [illegible] 𑌮𑌰𑌣𑌜𑍀𑌵𑌿𑌤𑌯𑍋𑌃 𑌕𑌿𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌯 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰𑌾𑌹 — 𑌵𑌿𑌨𑌾𑌶 𑌇𑌤𑌿 । [illegible] 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌵𑌿𑌨𑌾𑌶𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌯𑍇 [illegible]

தோ வ்ருக்ஷஃ॥சரு॥ தைத: ஆகமிஷ்யாதி தாரக்ருஷ்ணா லிதேக்ஷணா॥ யதீ ஆகமிஷ்யதி ஸீதாரமயிஷ்யதா॥ சகூ॥ ஸம்ஹதஸ்ஹ தெஸ்தெவேலவ்ராநமொர ஷாவிஷ்யதி। விநாமெ பஹவோ ஜோஷா ஜீவந்து ஹநுமாணி வஸ்யதி॥ சஎ॥ தஸ்மா ப்ராணாந்ந யரிஷ்யாமி ப்ராஞ்வோஜீவிதஸம்மத:। ஏவம் பஹுவியஷு: வா ரநஸ யாரயந்து ரஹுநா॥சஅ॥ நாஜூம்பஹத்தா வாரம லோகஸ்ய கவிகுஞ்ஜர:। ராவணம்வா யிஷ்யாமி தமஸ்ரீவம் ரஹாஸ்யுஷ்॥சகூ॥ காரவஸ்ணு ஹ்ருதாஸீதா ப்ருதர்ரவீணம் ஹவிஷ்யத் ஸயமேவந் ஸரஸங்க்ஷிவ உஷயஷ்வமரி ஸாமரஷ்॥ரு॥ ராஜரயோவஹமரிஷ்யாமி வஸ வஸவதேரிவ। இதி விஷந்த ஸாரவஹஸ்தீதாரமயிஷ்யதா॥ ருக॥ ஸ்ராநமோகவச தாத்ர விஷயாரமஸவாநம:। யாவத்ஸீதாம் ஹி வஸ்யாமி ராமவத்நீம் யமஸ்விநீம்॥ருஉ

ஸ்ரீமொவிநராஜீயவ்யாக்யா.

யாரணெ வாஸ்யாஜிகஞ்ச வரயோமேவாமேவ ஸஸஞ்ஷ்பஜதி விஸ்வ:॥ சரு॥ ஊஹ்ஸ ஸஸ்ரீவஸவதஸம் ஸம்மதஜிஹிஸ் யஜ்ஞதாதிதாமஸ்யாஹ யதீதஜதி॥ சகூ॥ விநாம இதி। பஹவோஜோஷா: வ்வேவ்ருக்காஸ்வவிநாமாதய:। ஸம்மத: ப்ரேயஸ்ம்மத:॥சஎ சஅ॥ ராவணமிதி। ப்ருதர்ரவீணம் ப்ருதர்ரவரிதம் ப்ருதிக்ருதமிதியாவத்॥சகூ॥ ஸயமேதி வஸம்வஸவதேரிவெதி। வஸவதை: ஸமை: வஸஜஜிவ ஜஜவஸம் வஸவதைதெ ஸஹ்யயந்த்யஜதி ம ஜதை:। ஸமைந்வஸவ்ராவஸ்வஜகம்॥ரு॥ இதீதி। ப்ருமஜவிஷ்தாவிவார தஜோஜாநாஜ்ஞாதவ்யவிஷயநிமதரஅப்ருத்யய:। ததஸ்மிதேதிஷமந்தவிஷதொவ்யதெ॥ருக ஷிஜாப்ருகாரமாஹயாவதிதி॥ ருஉ॥ யதிவஸவஉவஸம் வாதிவசநப்ராமணெந ராஜ ராமநஜீயஷ்

சஅ॥ ராவணமிதி। வாமமோஸயாரணெ ஹ்ருதாஸீதா காரவஸ்ணு யதா யதா வாஹவதா ராவணம் வயிஷ்யாமெவ வயேநகிம் ஹவிஷ்யதீத்யத்ராஹ ப்ருதர்ர ரவீணம் ஹவிஷ்யதீதி

ஸ்ரீமமெஹேஸ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

வ்யாஹ॥தாவஸஜத்யாதிநா॥சகூ॥ விநாமஜதி। ஜீவிதஸம்மத: ஜீவிதேஸம்மத: ப்ரேயஸ் மத:॥சஅ॥ கிம்தைதேந விஷரிஷ்யாமீத்யாஹ ।ராவணமிதி॥ ஹ்ருதாஸீதா காரவஸ யதாதயாவாஹவத ராவணம்வயிஷ்யாமெவ தேநகிம் ப்ருதர்ரவீணம் ப்ருதர்ரவரண மொமநியதாந விதியாவத்॥ருக॥ ஷிஜாப்ருகார ஜெவாஹ ॥யாவதிதி॥ வஸ்யாமிவிவிநொதீ திசமுடீ ஹவிஷ்யதமேவ॥ருஉ॥ ஸீதாரம்ஸேவ ஸம்வாதிவசநாஜ்ஞாரம: ஸரநீயேத தஜா

திலகவ்யாக்யா.

மேவ, சூத்வா தாஜயஸ்ய। ஜீவம்ஸ்த ரராத்தாஹநுகம்ப்ராவோதி। வக்ஷ்யமாணநாநாவியோ வாயாஸ்யணெந, தஸ்மாத்ப்ராணாநமரிஷ்யாமி, யதோரயிஜீவதி ஹதிஸம்மத: ஸவஸம் மஜொமாராதீநாம ப்ரவ:। ஸம்ஹாவிதஜத்யஷ்: காவ்யூஜ்ஜரத்ராமுங்கார:। தீமத்ஸ்த — ஸ த்ருஜீவிதஸம்மத:' இதிவாம்கஞ்ச யாராஸ॥சரு॥ஜத: வமாகவிவாக்யூ — ஏவதித்யாதி॥சகூ॥ கவிகுஞ்ஜரஜத்யஸ்ய இதிஷிஜயாராஸேதி மேஷ:। ப்ராவோஜீவதி ஸமத:' இத்யக்ரமா மயாஹநஜோநாஹ — ராவணம்வெதி। நந்ராவணவயேந கிம் ஸாயிதம்ஸ்யாத்த்ராஹ ப்ருதீதி। ப்ருதர்ரவீணம்மொமநியத்தநம் க்ருதம்ஹவிஷ்யதீத்யஷ்:। ஏவம்க்ருசமஹதை ஸவேஷொம ஸவஜித்யாமய:॥சஎ॥ நந்ரயா ஹதஜீவம் வஜொரவிஸ்ஸரீயம் ஸ்யாத்தித ஞாஜேந மாரஜஸொநிவ்ருத்திஸ்ஸித்த்ய: வக்ஷாஜ்ஞம ஸயவேதி। ஏவம்ஹதிதஸ்யோஜொரவி ஸம்ஹாவ்யதஜத்யாமய:॥சஅ॥ ராவணஸ்யவயாநயநெநவி ஸீதாம்மாக்ஷஸா ஹநந்யரிதி தஜமுஹவாவெதத்ய: லோகவாரீதவெக்ஷாஜ்ஞம ஷிஜயாராஸ — யாவக்ஸீதாதிதி। வதவ்ராந ஸவீமெமுடீ ॥சகூ॥ரு॥ நந்த்ராவஸ்திநிஸ்யமேவஅந: வஅநமநேஷணம் ஸஸாமும்ஸ்யாதத சூஹ — ஸம்வாதிவசநாதிதி। தசவநவிஸ்ஸாஸாதெவெதத்யஷ்: தத்ஸ ததக்ஷவ்ருமொஹா

𑌤𑌾𑌵𑌦𑍇𑌤𑌾𑌂 𑌪𑍁𑌰𑍀𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌨𑍋𑌮𑌿 𑌪𑍁𑌨𑌃 𑌪𑍁𑌨𑌃 । 𑌸𑌮𑍍𑌪𑌾𑌤𑌿𑌵𑌚𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚𑌾𑌪𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌾𑌨𑌯𑌾𑌮𑍍𑌯𑌹𑌮𑍍 ॥ ௫௩ ॥ 𑌅𑌪𑌶𑍍𑌯𑌨𑍍 𑌰𑌾𑌘𑌵𑍋 𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑌹𑍇𑌤𑍍 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌨𑍍 । 𑌇𑌹𑍈𑌵 𑌨𑌿𑌯𑌤𑌾𑌹𑌾𑌰𑍋 𑌵𑌤𑍍𑌸𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌨𑌿𑌯𑌤𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃 ॥ ௫௪ ॥ 𑌨 𑌮𑌤𑍍𑌕𑍃𑌤𑍇 𑌵𑌿𑌨𑌶𑍍𑌯𑍇𑌯𑍁𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇 𑌤𑍇 𑌨𑌰𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌃 । 𑌅𑌶𑍋𑌕𑌵𑌨𑌿𑌕𑌾 𑌚𑍇𑌯𑌂 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌯𑌾 𑌮𑌹𑌾𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑌾 ॥ ௫௫ ॥ 𑌇𑌮𑌾𑌮𑌧𑌿𑌗𑌮𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌨𑌹𑍀𑌯𑌂 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌤𑌾 𑌮𑌯𑌾 । 𑌵𑌸𑍂𑌨𑍍 𑌰𑍁𑌦𑍍𑌰𑌾𑌂𑌸𑍍𑌤𑌥𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌨𑌶𑍍𑌵𑌿𑌨𑍌 𑌮𑌰𑍁𑌤𑍋𑌽𑌪𑌿 𑌚 ॥ ௫௬ ॥ 𑌨𑌮𑌸𑍍𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌗𑌮𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌂 𑌶𑍋𑌕𑌵𑌰𑍍𑌧𑌨𑌃 । 𑌜𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌤𑍁 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌨𑍍 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌨𑌿𑌕𑍍𑌷𑍍𑌵𑌾𑌕𑍁𑌕𑍁𑌲𑌨𑌨𑍍𑌦𑌿𑌨𑍀𑌮𑍍 ॥ ௫௭ ॥ 𑌸𑌮𑍍𑌪𑍍𑌰𑌦𑌾𑌸𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯 𑌯𑌥𑌾𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌂 𑌤𑌪𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑍇 । 𑌸 𑌮𑍁𑌹𑍂𑌰𑍍𑌤𑌮𑌿𑌵 𑌧𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌵𑌗𑍍𑌰𑌥𑌿𑌤𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃 ॥ ௫௮ ॥ 𑌉𑌦𑌤𑌿𑌷𑍍𑌠𑌨𑍍𑌮𑌹𑌾𑌤𑍇𑌜𑌾 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃 । 𑌨𑌮𑍋𑌽𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯 𑌸𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌾𑌯 𑌦𑍇𑌵𑍍𑌯𑍈 𑌚 𑌤𑌸𑍍𑌯𑍈 𑌜𑌨𑌕𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌾𑌯𑍈 । 𑌨𑌮𑍋𑌽𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌰𑍁𑌦𑍍𑌰𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌯𑌮𑌾𑌨𑌿𑌲𑍇𑌭𑍍𑌯𑍋 𑌨𑌮𑍋𑌽𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌾𑌰𑍍𑌕𑌮𑌰𑍁𑌦𑍍𑌗𑌣𑍇𑌭𑍍𑌯𑌃 । 𑌸 𑌤𑍇𑌭𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌨𑌮𑌸𑍍𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌾𑌯 𑌚 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌿𑌃 ॥ ௬௦ ॥ 𑌦𑌿𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌸𑍍𑌸𑌮𑌾𑌲𑍋𑌕𑍍𑌯 𑌹𑍍𑌯𑌶𑍋𑌕𑌵𑌨𑌿-

---

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

𑌆𑌨𑍀𑌯𑍇𑌤 [illegible] 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌹 𑌸𑌮𑍍𑌪𑌾𑌤𑍀𑌤𑌿 ॥௫௩॥௫௪॥ 𑌜𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌤𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿 । 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌂 𑌤𑌪𑌃𑌫𑌲𑌮𑍍 ॥௫௭॥௫௮॥ [illegible] ॥௫௯॥ 𑌸 𑌤𑍇𑌭𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌦𑍍𑌵𑌯𑌮𑍇𑌕𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌮𑍍 । [illegible] । [illegible] 𑌅𑌶𑍋𑌕𑌵𑌨𑌿𑌕𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿 [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible] ॥ 𑌸𑌮𑍍𑌪𑌾𑌤𑍀𑌤𑌿 ॥௫௩॥ 𑌇𑌹𑍈𑌵𑍇𑌤𑌿 । 𑌵𑌿𑌨𑌶𑍍𑌯𑍇𑌯𑍁𑌃 [illegible] ॥௫௪॥ 𑌜𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌤𑌿 । 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌮𑌿𑌵 𑌤𑌪𑌃𑌫𑌲𑌮𑌿𑌵 ॥௫௭॥ [illegible] । 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌵𑌿𑌗𑍍𑌰𑌥𑌿𑌤𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌕𑍁𑌲𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃 ॥௫௮॥ [illegible] 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌾𑌯 𑌚𑍇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌨𑌮𑌸𑍍𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 [illegible] 𑌅𑌶𑍋𑌕𑌵𑌨𑌿𑌕𑌾𑌂 𑌗𑌤𑌃 [illegible] ॥௬௦॥

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible] 𑌸𑌮𑍍𑌪𑌾𑌤𑌿𑌵𑌚𑌨𑌾𑌤𑍍 [illegible] ॥௫௩॥ [illegible] ॥௫௪॥ [illegible] 𑌅𑌶𑍋𑌕𑍇𑌤𑌿 ॥௫௫॥ [illegible] ॥௫௬॥ [illegible] 𑌤𑌪𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑍇 [illegible] ॥௫௭॥ [illegible] 𑌵𑌿𑌗𑍍𑌰𑌥𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌕𑍁𑌲𑌾𑌨𑍀𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌣𑌿 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌃 ॥௫௮॥ [illegible] ॥௫௯॥ [illegible] 𑌅𑌶𑍋𑌕𑌵𑌨𑌿𑌕𑌾𑌂 𑌗𑌤𑌃 [illegible] ॥௬௦॥ [illegible] 𑌅𑌶𑍋𑌕𑌵𑌨𑌿𑌕𑌾𑌯𑌾𑌂 [illegible]

காரம் ஆஹ | ஸ மத்வா ராவணா வசிவபுரமேராகவநிகாம் மஹார்ஹாம் ||௬௧|| உத்தரம் விஜயாரா
ஸவாநரோ ராவணாத்மஜ: | பூர்வம் து ரக்ஷோபலஹேந்த்ரலவிஷ்ட்யதி வநாகாரூர ||
௬௨|| அஶோகவநிகாவிந்யாஸவ்ரஸம்ஸ்க்ருதா | ரக்ஷிணஸ்யாந்து விஹிதா நநு
நம ரக்ஷந்தி வாதவாது || ௬௩ || ஸர்வாநபி ஸவுராக்ஷா நாதிதேக்ஷாஹம் ஷ்யவாதி தேவ
ஸம்க்ஷிப்தொர்யம் ஜயாதா வ ராஜமயேர் ராவணஸ்ய ச||௬௪|| விஜிம் தே ஸம்வியாஸ்யந்தி
தேவாஸ்ஸிபுமணாஸ்மிஹ | ப்ரஹ்மா ஸ்வயம்பூம்பூவாது தேவதேஸ்வ திஶம் த தே||
௬௫|| விஷுக்ருஷ்ண வாயுஸ்ய வஸ்ரஹேதஸ்ய வஜ்ரஹஸ | வரணா: வாஸஹஸ்ய ஹேரா
ஶ்வ தயேவ ச||௬௬|| அஶிநள அஹோராத்ரநள ஜரதஸ்யவபு வவ ச|விஜிம் ஸவுர
ணீ ஹேதாநி ஹேதாநாம்சைவ ய: ப்ரஹ:||௬௭||நாஸ்யந்தி ஜயேவாநே ஹ்ருஷ்ட:

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

தாம் ஸநஸாமஶ்வாஉத்தரம் விஜயாராஸேதியோஜநா| அஶோகஸமேவஸம்க்ஷேபேவ்யாக்யா
த:||௬௧|| பூர்வமிதி | ரக்ஷோபலஹேனா ரக்ஷகரக்ஷஸபலஹேனா வநாகாரூராஜரூபவ்ர
தா ரூஷம்ஜம்ஸிதாவா| ஸவுஸம்ஸ்காரரை: கஷ்புண த்ருணநிரஸநாதிபி: ஸம்ஸ்க்ருதா
க்ருதாதிஶயாயாநா| அஶோகவநிகாபூர்வம் விந்யாஸவிஷ்ட்யதி அவஸ்யநேஷணீயா ஹவே
திதயர்த: ||௬௨|| ரக்ஷிணஇதி | அத்ர அஶோகவநிகாயாம் விஹிதா: நியுக்தா:| ஸவுராக்ஷா
ஸவுராவோதீதி ஸவுராக்ஷாவாய: | ஸோவி நாதிதேக்ஷாஹம் ஷ்யவாதி அதிகம்வநவ
வகம் நாத்ரஸமர் தீத்யர்த:||௬௩|| ஏவம்ஹேத ப்ரதேஶேஹவத: கம் மநஸித்யாஶங்க்யா
ஹ| ஸம்க்ஷிப்தஇதி || ஜயா அயராத்ரேதே: ராஜமயே ராஜப்ரயோஜநவிஷயே ராவண
ஸ்யாயே ராவணார்த்தம்ஸ்வாயும் ஸம்க்ஷிப்த:அத்ருக்த: | ஏவம்ஜய காயார்ந்த
ரோயத:க்ருத:, காயவிஜிம் தேதேவா வியாஸ்யந்தீத்யாஹ விஜிதி || ஸம்வியாஸ்யந்திதத
க்ஷிபத்யர்த:||௬௪|| ஸ்ரீஷேஷ்யாதி| ஶவு:ஹரு: ௬௫|| உக்ஷவர்ம்வாநஸம்ரஹேணாஹ, விஜி
ம்ஸவுராணிஹேதாநீதி || ஹேதாநாம்ப்ரஹ: உக்ரப்ரஹரப்ரயோவத: | வஜ்ரேஷா
திஷேரிதுவஶஹே வாயா:ஜோவர: யேஷாம்தேவஜ்ரஜோவரா: ஜாமவதியந:||௬௭||
தஜிதி || தத்ஸ்தாரணாஸ உஜதாநாவிகாயஸ்ய தஜஶேஷம் உவஸம்புரவ்ருதி ஸஜா
ஸாம்தோவ் ப்ரஶ்ய:| நஸாதேஸ்ய அவ்யணம்அநவத்யம் தஸ அவிஜ்ஞாதசேவநாராசேணதி

ஸ்ரீ ரஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸஜதி | உநஸாமஶ்வாமம்தம் நிஸ்ருதேத்யர்த: | உத்தரம்உத்தரகதவ்யம் வந: கரூராகாந
நாவ்ருதா||௬௨|| ரக்ஷிணஇதி | அத்ர அஶோகவநிகாயாம் நிஹிதா: நியுக்தா: ஸவுராக்ஷா
வாய: || ௬௩ || ஸம்க்ஷிப்தஇதி | ராஜமயேராவணஸ்ய தேதிமஶவ்யதஸ்ய ஸீதாவமர்த
ஸ்யாகாம்க்ஷிதகவாஸ| ராவணவரநவரிஹாராய அவதேஹயாயத்வ்||௬௫|| விஜிதி
நாஸ்யந்தி உததீத்யர்த: வஜ்ரஜோவரா: ஹ்ருஷ்டா: அஹ்ருஷ்டாஸ்யே தேவிஜிம்நாஸ்யந்த||௬௭||

திலகவ்யாக்யா.

க்தா:| விஸ்வாஸ்தாவாய: ||௬௧|| ஜயாத்ர மஶீரஜித்யர்த: ராவணஸ்ய, அயோத்யாந்தகஷ்ட:|
ராவணகத்யகமநவரிஹாராயேத்யர்த: || ௬௨ || வாந: ஸவுராந்நாகாயவிஜயே
ஸ்வரதி—ப்ரஷேத்யாதி | தேவா ஹமவதவயவதேவா: | தாநேவ தஸ்யதி அத்ரிஷேத்யாதி
விஜிம் திஶவித்யுய:||௬௫||௬௬|| ஹேதாநாம் ப்ரஹ: ப்ரஜாவதி: | நாஸ்யந்தி | தேஷா
ஜவாஸ்யாயவேஸ்யஷ்கவாதிதி ஹாவ:|வசிவும் ப்ராயநாஜநாம் தந்நிஶ்சய:| வஜ்ரஜோ
வரா அஹ்ருஷ்டா அவி வஜ்ர ஜாமேத ஜோவரதேவந விஜிதேவநமாவேஷ்ருஹ்ருஷ்டா அநந்தா
அவிநாஹ்ருஷ்டாஸ்யே தேவி விஜிம் நாஸ்யந்தி ||௬௭|| உஜிதா நாமா யவிம்ஸத்தாணவர்த்|
வியோமவஸாஸ| அவ்யணஉநவத்ய||௬௮|| வாநார்ராணோர்வ்ருஷம்க்ருதவேஷயாரி விஸ்வஸ

பதி கோசரா: ॥ ததுந்நஸம் பாண்டுரதந்தமவ்ரணம் ஶுசிஸ்மிதம் பத்மபலாஶலோசநம் ॥ ௬௮ ॥ த்ரக்ஷ்யே ததார்யாவதநம் கதா ந்வஹம் ப்ரஸந்நதாராதிபதுல்யதர்ஶநம் । க்ஷுத்ரேண பாபேந ந்ருஶம்ஸகர்மணா ஸுதாருணாலங்க்ருதவேஷதாரிணா ॥ ௬௯ ॥ பலாபிபூதா ஹ்யபலா தபஸ்விநீ கதம் நு மே த்ருஷ்டிபதேऽத்ய ஸா பவேத் ॥ இதி ஸ்ரீமத்ராமாயணே ஸுந்தரகாண்டே த்ரயோதஶஸ் ஸர்க: ॥

ஸ முஹூர்த்தமிவ த்யாத்வா மநஸா சாதிகம்ய தாம் । அவப்லுதோ மஹாதேஜா: ப்ராகாரம் தஸ்ய வேஶ்மந: ॥ ௧ ॥ ஸ து ஸம்ஹ்ருஷ்டஸர்வாங்க: ப்ராகாரஸ்தோ மஹாகபி: । புஷ்பிதாக்ராந் வஸந்தாதௌ ததர்ஶ விவிதாந் த்ருமாந் ॥ ௨ ॥ ஸாலாநஶோகாந் பவ்யாம்ஶ்ச சம்பகாம்ஶ்ச ஸுபுஷ்பிதாந் । உத்தாலகாந் நாகவ்ருக்ஷாம்ஶ் சூதாந் கபிமுகாநபி ॥ ௩ ॥ அதாம்ரவணஸஞ்சந்நாம் லதாஶதஸமாவ்ருதாம் । ஜ்யாமுக்த இவ நாராச: புப்லுவே வ்ருக்ஷவாடிகாம் ॥ ௪ ॥ ஸ ப்ரவிஶ்ய விசித்ராம் தாம் விஹகைரபிநாதிதாம் । ராஜதை: காஞ்சநைஶ்சைவ

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

வேஷிதஸ்ய ॥ ௬௮ ॥ க்ஷுத்ரேணேதி । ஸுதாருணாலங்க்ருதவேஷதாரிணா ஸுதாருணைஶ்சைவாபாத ப்ரஸங்கவேஷதாரிணா ॥ இதி ஸ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே த்ரயோதஶஸ் ஸர்க: ॥

ஸ முஹூர்த்தமித்யாதி ॥ ஏவம் ஶோகாக்ராந்தமநா: ப்ராகாரமஶோகவநிகாப்ராகாரம் தஸ்ய வேஶ்மந: ராவணஸ்ய க்ருஹாத் அவப்லுத: ப்ராப்த: ॥ ௧ ॥ ஸ இதி । ஸம்ஹ்ருஷ்டஸர்வாங்க: புலகிதஸர்வாங்க: வஸந்தாதௌ வஸந்தப்ரமுகஸர்வர்த்வாரம்பே ஏதிர்வக்ஷமாணஸ்ய தத்ஸந்தர்ஶநஸ்ய ப்ராசீநகர்மவஶாத் வஸந்தாதாவித்யுக்தம் । ஸாலாதீநாஹ ஸாலாநித்யாதி ஶ்லோகவிஶேஷணம் யதாஸம்பவம் ஸர்வர்துவர்திநீதி வக்தவ்யம் ராஜப்ரியவர்ஷாந் வ்ருக்ஷவிஶேஷாந் உத்தாலகாந் பஹுவாரகாந் நாகவ்ருக்ஷாந் நாககேஸரவ்ருக்ஷாந் கபிமுகாந் கபித்தாந் ॥ ௩ ॥ ஸ ப்ரவிஶ்யேத்யாதி । காஞ்சநை: காஞ்சநமயைரிவ ஸ்திதை: சித்ரகாநநாம் சித்ராவாந்தரவநாம் । ஆபாதகவநம் பந்த

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

க்ஷிதி । ஸமாஸ்ஸதாநாஸாபஸ்ய தத்ஸம்ஸ்பர்ஶநம் ப்ரஸந்நதாபதே: ॥ ௬௮ ॥ க்ஷுத்ரேணேதி । ஸுதாருணைஶ்ச அலங்க்ருதவேஷதாரிணா ப்ரஸங்கவேஷதாரிணா ராவணேநேதி ஶேஷ: ॥ ௬௯ ॥ இதி ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் த்ரயோதஶஸ் ஸர்க: ॥

ஸ இதி ॥ தாம் அஶோகவநிகாம் மநஸா அதிகம்ய தத்ர மநோநியாமேந த்யாத்வா: । தஸ்ய ராவணஸ்ய வேஶ்மந: வேஶ்மப்ராகாராதித்யர்த: । ப்ராகாரம் வநப்ராகாரம் அவப்லுத: ப்ராப்த: ॥ ௩ ॥ அதேதி । தாம்ரவர்ணம் பந்தவந்த: ॥ ௪ ॥ விஹகைரிதி । விசித்ராம் விசித்ரஶோபம்

திலகவ்யாக்யா.

நீயவேஷதாரீ தேந ॥ ௬௭ ॥ இதி ஸ்ரீராமாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டே த்ரயோதஶஸ் ஸர்க: ॥

த்யாத்வா சிந்தநம் க்ருத்வா தாம் அஶோகவநிகாம் மநஸா அதிகம்ய த்யாத்வா தஸ்ய ராவணஸ்ய வேஶ்மநோ வேஶ்மப்ராகாராத் ப்ராகாரம் வநப்ராகாரம் அவப்லுத: உத்பவநேந ப்ராப்த: ॥ ௧ ॥ ஸம்ஹ்ருஷ்டஸர்வாங்க: புலகிதஸர்வாங்க: । வஸந்தாதௌ வஸந்தாதிஸர்வர்துஷு ஸம்பந்திபி: புஷ்பை: புஷ்பிதாக்ராந் ॥ ௨ ॥ ஸால்யாந் ஸர்ஜமஹாந் । உத்தாலகா வ்ருக்ஷவிஶேஷா: । நாகவ்ருக்ஷாந் நாககேஸரவ்ருக்ஷாந் கபிமுகாந் நாரங்கவக: । அம்ரவிஶேஷணமேதத் ॥ ௩ ॥ ஜ்யாமுக்த: நாராசேணேதி ஶேஷ: ॥ ௪ ॥ விசித்ராம் விசித்ரவர்ணாம் । ராஜதை ரஜதாதிஸம்ஸ்க்ருதை:

வவாதவெஷ்வவுதோ வ்ருதாஃ॥ரு॥ விஹமெகஸ்ரீமஹங்வெஸ்ய விசித்ராஞ்சித்ரகாநநாஃ।
உதிதாதித்யஸங்காஶாந் ஶதஶஃஹநுமாநபி கவி: ॥ ௬ ॥ வ்ருதாம் நாநாவிதைர்வ்ருக்ஷை:
புஷ்போபகஃலோபகை: । கோகிலைர்ப்ருங்கராஜைஸ்ச மத்தைர்நித்யநிஷேவிதாஃ॥
எ ॥ ப்ரஹ்ருஷ்டமநுஜேகாலே ம்ருகபக்ஷிஸமாகுலே । மத்தபர்ஹிணஸங்குஷ்டாம் நா
நாத்விஜகணாயுதாஃ॥அ॥ மார்கமாணோ வராரோஹாம் ராஜபுத்ரீமநிந்திதாஃ। ஸுக
ப்ரஸுப்தாந் விஹகாந் போதயாமாஸவாநர:॥௯॥ உத்பதத்பி: த்விஜகணை: பக்ஷை: ஸாலா:
ஸமாஹதா: । அநேகவர்ணா விவிதா: முமுசு: புஷ்பவ்ருஷ்டய:॥க0॥ புஷ்பாவகீர்ண:
ஶுஶுபே ஹநுமாந் மாருதாத்மஜ:। அஶோகவநிகாமத்யே யதா புஷ்பமயோ கிரி: ॥கக॥ தி
ஶஸ்ஸர்வா: ப்ரதாவந்தம் வ்ருக்ஷஷண்டகதம் கபிஃ । த்ருஷ்ட்வா ஸர்வாணி பூதாநி வஸந்த இதி
மேநிரே ॥கஉ॥ வ்ருக்ஷேப்யஸ்ச்யுதைஃ புஷ்பை: புஷ்பாவகீர்ணா ப்ருதக்விதை:। ராஜ வஸுதா
தத்ர ப்ரமதேவ விபூஷிதா॥கங॥ தரஸ்விநா தே தரவஸ்தரஸாபி ப்ரகம்பிதா: । குஸு
மாநி விசித்ராணி ஸஸ்ருஜு: கபிநா ததா ॥ கச ॥ நிர்தூதபத்ரஶிகரா: ஶீர்ணபுஷ்பஃல
த்ருமா: । நிக்ஷிப்தவஸ்த்ராபரணா தூர்தா இவ பராஜிதா: ॥ கரு ॥ ஹநூமதா வேகவ
தா கம்பிதாஸ்தே நகோத்தமா: । புஷ்பபர்ணஃபலாந்யாஶு முமுசு: புஷ்பஶாலிந: ॥கசு॥
விஹங்கஸங்கைர்ஹீநாஸ்தே ஸ்கந்தமாத்ராஶ்ரயா த்ருமா: । பபூவுரகமா: ஸர்வே மாருதே

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

வநஶ்ரியம் விலோகயந் புஷ்பாண்யுபலக்ஷயந்நிதி புஷ்போபகா: புஷ்பஸம்பந்நா:
தை:॥ ஃபலோபகை: ஃபலஸம்பந்நை: ப்ரஹ்ருஷ்டமநுஜே காலே வஸந்தே வஸந்தஸம்
ப்ரவ்ருத்தமநுஷ்யகாலே ப்ரஹ்ருஷ்டமநுஜகாலேஃ॥அ॥௯॥ உத்பதத்பிரிதி॥ ஸாலா:வ்ருக்ஷா: ॥ அநேக
ஸாம் ... புஷ்பவ்ருஷ்டய:புஷ்பவ்ருஷ்டீ: ॥ க0॥கச ॥ நிர்தூதேதி। தூர்தா:
த்யூதகரா:॥கரு॥கசு॥ விஹங்கேதி।ஸ்கந்தமாத்ராஶ்ரயா: புஷ்பாதிநாஶநாஶ்ரயா இத்யர்த:॥

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸாம் ॥ ரு ॥ ௬॥வ்ருதாமிதி॥புஷ்போபகஃலோபகை:புஷ்பாண்யுபகச்சந்தீதிபுஷ்போப
கா:புஷ்பஸம்பந்நா:ஃலோபகா:ஃலஸம்பந்நா:ப்ரஹ்ருஷ்டமநுஜேப்ரஹ்ருஷ்டஜநேகாலேவஸந்தா
காலேத்யர்த:॥அ॥௯॥ உத்பதத்பிரிதி । புஷ்பவ்ருஷ்டய: புஷ்பவ்ருஷ்டீ:॥க0॥ நிர்தூதேதி । த்யூ
தகரா: அக்ஷத்யூதகரா:॥கசு॥ விஹங்கேதி। ஸ்கந்தமாத்ராஶ்ரயா: ஸ்கந்தமாத்ரஶேஷா:। தத்
திலகவ்யாக்யா.

ஸ்ஃபடிகாவபூ ॥ரு॥ சித்ரகாநநாம் சித்ரோத்யாநம்॥ ௬ ॥ உதிதாதித்யஸங்காஶாம்। பு
ஷ்பிதா இதி ஶேஷ:॥௬॥ புஷ்போபகஃலோபகை: புஷ்பஃலப்ரதை: ॥எ॥ காலே வஸ
ந்தே ப்ரஹ்ருஷ்டமநுஜாம் ... ஷ்ஷுவஜ்ஜநாஃ । த்ருதீயேதி நாகமு
பதி தா॥ ப்ரஹ்ருஷ்டமநுஜே காலே இதி பாடபக்ஷே ஸஹ்ருஜ்ஜநவாஸே தத்ரகாலே வஸந்
த்ருமே। தத்ஸம்பந்தே காலே இத்யர்த: ॥அ॥ போதயாமாஸ। ஶாகாவஶேஷணேதி ஶா
ஷ: ॥௯॥ பக்ஷை: ... பக்ஷைரித்யந்வய:। வ்ருக்ஷா இதி ஶேஷ:। புஷ்பவ்ருஷ்டய: புஷ்பவ்ருஷ்டீ:॥
க0॥கக॥ ஸர்வா திஶ: ப்ரதாவந்தமிதி ஸம்பந்த:। வஸந்த இதி மேநிரே இதி। அநேந்யோ ஹ வ
நேஶோகப்ரவேஶநாலஸந்த வந வ்ருக்ஷஸம்பாதநமித்தம் கபிரேவஸாக்ஷாத்வஸந்த இதி மே
நிர இத்யர்த:॥ வநேந ஃ ஷ்டுணாம் கபிர்நிசதிநிவ்ருத்திஃபிரவநாந்தரம் ஹ்ருதிதி ஸூசிதம்
கஉ॥கங॥ பபூவு ... ம் கம்பிதா:॥கச॥ நிர்தூதபத்ராணி ஶிகராணி அக்ராணி அக்ரசாகா
தே। நிக்ஷிப்தாநி ... ॥கரு॥கசு॥ ஸ்கந்தமாத்ராஶ்ரயா: ந த ... புஷ்பாதிநாம் ஆஶ
ணமாகமா அகமா: ... ... தேந தத்வ்ருக்ஷ ஹநூமதா விநிபாதிதா இதி ஸூசிதம்

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]வ்யா.

[illegible]

பதேனைவ ஸமாரோஹத்ததா ॥ ௬௬ ॥ தாம் பதீம் சிம்சபாவ்ருக்ஷம் ததாஸ்ய ஸமீபதோ ஹனுமான் கபிஃ । வ்ருக்ஷம் ஸுஷ்டு ஸுநிரீக்ஷ்ய ப்ராஸாதம் ஸம்பதம் ॥ ௬௭ ॥ ஸோபானைஃ ஸுவர்ணமயைஃ நானாரத்னவிபூஷிதம் த்ருஷ்ட்வா ஸர்வாண்யுத்யானானி ச । ஸம்பூர்ணவ்ருக்ஷானி சாரூணி சிம்சபாவ்ருக்ஷமுத்தமம் ॥ ௬௮ ॥ தேஷாம் ராக்ஷஸீனாம் மத்யே ஸ்திதாம் ஸீதாம் தத்ர ததர்ச ஸ மாருதிஃ । ததா வீரஃ கபிஃ ஸீதாம் த்ருஷ்ட்வா ப்ரீதமனா பபௌ ॥ ௬௯ ॥ பத்ரைஃ கிஞ்சித் ஸமாச்சன்னோ வ்ருக்ஷாக்ரே லீன ஏவ ஸ வீக்ஷதே । கிங்கிணீஜாலஸம்யுக்தம் விமானம் ராவணஸ்ய ச । தத்ர ப்ராப்ய ஸமீபே து ஸ்வர்ணஸோபானம் பஹுமானதஃ ॥ ௭௦ ॥ ஸந்நிதௌ ராக்ஷஸீனாம் ச ஸீதாம் தேவீம் ஸுதுஃகிதாம் । ததாம் ததர்ச ஹனுமான் ராமபத்னீம் யசஸ்வினீம் ॥ ௭௧ ॥ உபவாஸக்ருசாம் தீனாம் மலினாம்பரதாரிணீம் । ராமேதி ராமேதி ஸதா த்யாயந்தீம் ரகுநந்தனம் ॥ ௭௨ ॥ அசோகவனிகாமத்யே சிம்சபாமூலமாச்ரிதாம் । வீக்ஷ்ய ஸீதாம் ஸ ஹனுமான் ப்ரீதோ பூத்வா விலோகயன் ॥ ௭௩ ॥ இயம் ச நந்தினீ ரம்யா பாஜஸம்பன்னிஷேவிதா । இதம் ச

பத்ரைஃ உபலக்ஷிதாம் தாம் சிம்சபாம் கிங்கிணீசதநிவேஷ்டிதாம் கிங்கிண்யஃ க்ஷுத்ரகண்டிகாஃ தாஸாம் நிவேசநிவேஷ்டிதாம் । யதா கிங்கிணீபிஃ சதசஃ நிவேஷ்டிதாம் ॥ ௭௦ ॥ ஸமீபே ஸ்திதாம் ராக்ஷஸீம் ஸர்வாண்யேகாந்த வாக்யம் ॥ இதோ ராக்ஷஸீஜனை ராக்ஷஸீ । ப்ருதிவ்யாமுத்பன்னா இதி வக்ஷ்யமாணத்வாத் அவனிஜா ப்ரஸித்தா । அசோகவனிகாமத்யே ஸ்திதாம் வனம் நந்தினீம் ஸமவதீம் ராஜஸீம் மாருதிஃ ஸதீம் த்ருஷ்ட்வா । ராமபத்னீம் யசஸ்வினீம் । ரகுநந்தனம் ராமம் த்யாயந்தீம் । த்ருதஹ்ருதயாம் தேவீம் ஸ்மரந்தீம் ஸதா । ஸம்பூர்ணாம் ப்ரஹ்ருஷ்டாம் ஸந்தோஷமயீம் । ஸாமான்யா ஸம்ஸாரே ஸமஸ்தா மாதா வேதஸ்ய ப்ரக்ருதிரிதி ஸ்மருதிஃ । வனவனவன ஸமானா வனாந்தராஸம்பன்னாஷு । அசோகாதி ஸமீப

ப்ருதா ஜனகநந்தினீ ஸீதா । அசோகவனிகாயாம் ஸ்திதா ॥ ௬௯ ॥ தேஷாமிதி । ராக்ஷஸீனாம் மத்யே ஸ்திதாம் ஸ்ப்ருஷ்ட்வா ததர்ச ॥ ௬௬ ॥ தாமிதி । பத்ரைஃ உபலக்ஷிதாம் ததந்தரே வ்ருக்ஷே ॥ ௭௦ ॥ ஸமீபே ஸ்திதாம் ராக்ஷஸீனாம் மத்யே வக்ஷ்யமாணாம் யதி சேஷஃ ॥ ௭௧ ॥ ஸீதாம் ப்ராப்ய ராக்ஷஸீஜனைஃ ஸமாவ்ருதாம் அசோகவனிகேதி । அவனிஜாம் உபலக்ஷிதாம் ராமபத்னீம் அசோகவனிகாயாம் ஸ்திதாம் ராவணஸ்ய ராவணஸம்பந்தினீம் த்ருஷ்ட்வா ப்ரீதோ ஜயதி ॥ பாஜஸம்பன்னிஷேவிதா இயம் ச நந்தினீ ரம்யா ஸா ராஜஸம்பன்னா நந்திகவ்யாக்யா.

கா இத்யாதிஃ । ஏதத்யாதிஃ ஸுந்தரம் ॥ ௬௬ ॥ ஏகாம் ஏகாகினீம் வ்ருக்ஷாந்தரஸம்பன்னாம் காஞ்சனீம் தத்ர சிம்சபாம் । விதூதா மானஸி ஸீதா இதி கோபஃ ॥ ௬௭ ॥ ௬௯ ॥ ஸோபானைஃ ப்ரஹ்ருதா ஸ்திதா இவ தேஷாம் ராக்ஷஸீனாம் மத்யே காஞ்சனாம் த்ருஷ்ட்வா । காஞ்சனவர்ணாம் ஸ்ப்ருஷ்டே வீக்ஷதே ஹனுமான் ॥ ௬௮ ॥ தாம் தத்ர அதிஷ்டிதாம் கிங்கிண்யா உபேதம் சதவிதம் அலங்க்ருதம் அவ விஹாய ஸ்திதாம் ॥ ௭௦ ॥ தேஷாம் ராக்ஷஸீனாம் ஸமீபே ஸ்திதாம் இதி । ராக்ஷஸீஃ கோரரூபாஃ வ்ருக்ஷமூலே யேஷாம் தத்ர ஸ்திதா ஸீதா ப்ரதிஷ்ட்டா இதம் த்வத்ருஷ்டம் தாம் யஸ்யாஃ பதிஃ ராமஃ ராவணஸ்ய ராக்ஷஸ்யஃ । விஜயாஸா ஸேவதி சேஷஃ ॥ ௭௧ ॥ இதி இதி । க்ருதேதி சேஷஃ । ததைவ ஸந்தர்சயதி — இதம் இதம் இதி ॥ ௭௨ ॥ அசோகவனிகா ராவணஸ்ய ராவணஸேவ்யா ப்ருதா ராக்ஷஸாதிபஸேவ்யா விபுலா ஸம்பன்னா ॥ ௭௩ ॥ நந்தினீ இயம் ரம்யா । ஸா ச ராஜஸம்பன்னா ப்ரியா । அதஏவ

सा रामं रक्षितारं नन्दयिष्यति जानकी॥४४॥ सा रामारामं रक्षितारमवस्य प्रियासती पतिसंवासकामा नन्दयिष्यति जानकी ॥४५॥ अथवा श्यामशबलाक्षी पतिव्रतस्य विचक्षणा । पतिष्यति सा येषु हि रामचिह्नानि कपिभिः॥४६॥ रामशोकाभिस म्बन्धा सा देवी रामलोचना । पतिव्रता साऽऽत्मनि दृष्ट्वैव पतिवत्सला॥४७॥ पतिव्रतानां सत्यं नन्दनं श्रवणीयतेवशा । रामस्य दयिता हायनजनकस्य सुता सती॥४८॥ संयोगकांक्षा रामायेणैवेष्यति जानकी । नन्दं चेमां शिवज्ञां सं यागेचलवणिभूमी ॥४९॥ तस्या स्वाध्यायं पुर्वं शोकसन्निकाशसा । शोभा या वागिवोचनस्य पतिरामस्य संगता ॥ ५० ॥ यदि जीवति सा देवी ताराधिपनिभानना । द्रक्ष्यति सा रामं शिवजन्मनः ॥ ५१ ॥ सा च तं रक्षाभ्यन्तरगतान् राक्षस्यः प्रतीक्षमाणा रामं जन्मप्रभृति । शिवेन सा या ... सर्वं सम्यक्
ते पूर्वोक्तनिर्दिष्टाः॥५२॥ इति श्रीमद्रामायणे सुन्दरकाण्डव्याख्याने पञ्चदशः सर्गः॥

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

षष्ठं तारारम्भस्य ज्योतिःसमाश्रित्य चूडामणिस्य प्रादुर्भावः सा रामस्य शिवज्ञा
त्वं तेन यः प्राकारलक्षः शोकप्राकारेण रक्षाबन्धनं जन्मप्रभृति प्रतीक्षमाणः
अवेक्षमाणः रामागमनं सर्वासु दिक्षु पश्यन्ती निस्तब्धा सर्वं चतुर्दशं तृ
णयः॥५२॥ इति श्रीगोविन्दराजविरचिते श्रीरामायणभूषणे सुन्दरकाण्डव्याख्याने पञ्चदशः सर्गः॥

श्रीमहेश्वरतीर्थव्याख्या.

हिमं नन्दयिष्यतीति योजना । सा रामेति॥ पतिसंवासकामा रामरक्षितारं दृष्ट्वा
नन्दसंवास पतङ्गे तृतीयः । अथवेति विचक्षणस्य पतिशोकपतिव्रताविचक्षणा
पतिसंवासमयी सम्भाव्यते पतिव्रता । इत्यादि नन्दिनी पतिसन्ततिः
पतिं पतिव्रतानां सूर्यप्रभेव इति शेषः । संयोगकाङ्क्षाः संयोगलक्षणा
सा । संयोगं नन्दयति । तथेति । पण्डिता सर्वज्ञा सा
श्रीरूपेणाभिव्यक्ता शिवा वृक्षे निविष्टा निरीक्षते इति शेषः ॥५२॥ इति श्रीमहेश्वरतीर्थ
विरचितायां सुन्दरकाण्डव्याख्यायां पञ्चदशः सर्गः॥

तिलकव्याख्या.

पुरं नन्दनं नन्दयिष्यति ॥४४॥ सा रामा रामरक्षितारं राजरक्षिता देवी
पतिसंवास कामा ॥४५॥ अथवा श्यामलोचना बालाक्षी शिशुरूपा त्रिरामताप
ते—अथवेति। पतिव्रताः नन्दं पतिसंवासतं बहु । तथाऽऽसमवाप्स ॥४६॥४७॥
अशोकवनिकास्थः शिंशपावृक्षे सीताया दृष्टा संयोगं लक्षणीयति—पतिव
राणामिति। श्यामलाक्षीत्यर्थः ॥४८॥ संयोगे निरानन्दाः संयोगमानुषा
नारायणस्य कल्याणस्य दीना यस्याः सा तथा संयोगेषु संयोगकामुकी यशो
ज्ञानाय पतिव्रतेवा देवी सर्वज्ञा पतिरामस्य शोभा वृद्धिः। रातिर्यथैव र
न्तिदेवस्य पतनः पृथ्वी संयोगप्रभेद नान्तरप्रान्तः कारणं विवक्षतः । तत्र क
तिपयशायाना देवस्य स्त्रीणां वैधव्यकार इति । कथं स्त्रीणां संयोगपतिति
पराभवं वेदितव्यम् । किं च सद्गुणसम्पन्ने भर्तरि संयोगपतिव्रतैव तत्र
स्त्रिया अधिकारः । गायत्रीमन्त्रेण तदनुष्ठानमाचरेत् कन्यायाः तं विवाहेच
अधिकार इत्यर्थः ॥४९॥ या रामस्य पत्नी संगता पतिव्रतेति पतिजनस्य त
स्याः शोभाया जया नन्दशोकवनिका मा नन्दमायोगमा ॥५०॥५१॥ प्रतीक्षमा
णः । सीताया आगमनमिति शेषः । अवेक्षमाणा इत्यत्र सन्तोषकथनम् । पञ्चत
ते संगतः शिंशपावृक्षे निरीक्षते सर्वं पतिशोकतृणयः ॥५२॥ इति
श्रीरामायणे तिलके सुन्दरकाण्डे पञ्चदशः सर्गः॥

ஸவீக்ஷணஸந்த்ரஷ்டாஸ்ரக்ஷணஸ்ய ப்ரோக்ஷிஷ்டீ । அபேக்ஷணஸ்ய உபஸம்ஸ்பர்ஶம் தாஉத்பேக்ஷதி॥க॥ ஸம்தாந கநுதாஹிஸ்ய வாதவேதாஸ்யமோஹிதாஃ। ஸ்வயம்பாஸோ பேதாம் ஸவர்தஸ்ஸூஉபம்ஸ்யதாஃ ॥உ॥ தாம் ஸநம் நவ்யாகாஸாம் ஊர்த்வபக்ஷிமிஸாஷ்யதாஃ। ஸம்ஸ்ப்ருஶ்யாஸாதஸோ வாயாம் கோகிநாகர்மு நிஸ்ஸந்தீ॥ங॥ க்ராம்வநோதவ்ய வஷ்டாஹிவர்த்வீ ஹிஸர்வமோஹிதாஃ । ஸஹாஸநகர்மயோபே தாம் ஸஹாஸஹவிக்ருஹாயமதாஃ॥ச॥ ஸவர்தவர்கஸாதேஸஸூம் ஷஷவஷீஷ்யு வாதவேஃ। வாஷ்பிதாநாஉமோகாநாம் ப்ரியாஸவி யேர்தயப்ருஹாஃ ॥ரு॥ ப்ருதீஷ்டாஶிவ தத்ரஷ்டாஸ்ஸதிஸ்லஉஸ்லேக்ஷத । நிஷ்க்ருஸாவாம் விஹமேகேஃ க்ரியஉணாஶிவாஸக்ருக ॥கூ॥ விநிஷ்தத்யுதஸஷ்டிக்ஷேஃ வாஷ்டாவதம்ஸமேகேஃ।

ஸ்ரீமோவிநஜர்யவ்யாவ்யா.

ஸவீக்ஷணஜத்யாதி। ஸஃ தத்ருஷ்ய்ஸம்ஸர்வாஸ்யஃ ப்ரோக்ஷிஷ்டீஉரமர்ஹாணஃ ப்ரோக்ஷிஷ்டீஉர மர்ணாரெமேதாஃ। ஷுக்ஷணமேசேவாஃ க்ரியாயாஜதிஸாநவீ। வீக்ஷணஃ விவியம்வக்ஷுர் விபக்ஷிவநு உஷம்வாவேக்ஷணஃ ஸவர்தாம்ஹமோகவநிகாம் அநவேக்ஷணேதத்ருஷ்டு॥ க॥ ஸம்தாநகநுதாஹிஸித்யாதி॥ ஸஹாஸமேநஃகர்மமேஃ க்ருஷ்யமேமோஸ்ஸாவேதாம் ஹவிஷ்யஹாணிஸிஷ்யஹாணி । ஸவர்தவர்கஸமேஃ வாதவேஃ ஸஷ்டாஶித்ருயஃ । ஸவி யேர்தயப்ருஹாம் உத்ஸ்தர்யப்ருஹாம் விஹமேகேஃ நிஷ்க்ருஸாவாம் க்ரியஉணாஶிவஹிதாம் பாஸவத்வாதிவக்ஷிவக்ஷு விஹாதவத்ருதயாவத்ரு ஸஹிதஸாவாஶிவஷ்டிதா ஶித்யர்தஃ। வா ஷ்டாவதம்ஸமேகேஃ அம்வவாடஷுஷ்ட வாஷ்டாமுக்யமேநிதயர்தஃ। அஉமேநேதி அஉமேநாவா.

ஸ்ரீஉஜ்ஜ்வலாதீபீகாவ்யாவ்யா.

ஸவீக்ஷணஜதி॥ ஸஃ ஹநர்உநுதத்ருஷ்யஃ ஸம்ஸர்வாவணர்பேநஷ்ட॥ ஸம்ஸர்வாதீக்ஷயாஸஃ ப்ரோக்ஷிஷ்டீஉரமர்ஹாணஃ ப்ரோக்ஷிஷ்டீஉரமர்ணாரெமேதாஃ ஷுக்ஷணமேசேவாஃ க்ரியாயாஜதிஸாநவீ। வீக்ஷணஃ விவியம்வக்ஷுர்விபக்ஷிவநு உஷம்வாவேக்ஷணஃ உஷம்வ்யத்வயோவீக்ஷணம்கர்வநு । ஸவர்தாம்தாஉமோகவநிகா உநவேக்ஷதேத்ருஷ்டு॥க॥ ஸஹிதி॥ ஸஹாஸநகர்மயோபேதாம் ஸஹாஸமேநஃ கர்மமோஸ்ஸாமேணஸ்ய உபேதாஃ। ஹவிஷ்ய ஹாஃஹவிஸிஷ்யஹாஃ ஸவர்தவர்கஸமேஃ ஸவர்தவர்ஷர்கஸர்உநியேஷ்வேதேஃ வாதவேஸர்வஷுக்ஷிதாம் ஸவியேர்தயப்ருஹாஃ। உத்ஸ்தர்யப்ருஹாஶித்யர்தஃ। நிஷ்க்ருதி வாஷ்டாவதம்ஸமேகேஃ வாஷ்டாணாவதம்ஸவக்ருதீயஉநாநியேஷாம் வக்ஷிணாம்தேயேர் மவத்வாதிவஹாவக்ஷிவக்ஷுவிஹிதவணர்த யாவத்ருஸஹிதஸாவாஶிவஷ்டிதாஶித்யர்தஃ।

திநகவ்யாவ்யா.

வீக்ஷணஜதஸ்மேதாஉவநோகயநு। தத்ருஷ்யஃ ஸம்ஸவாஸ்யஃ। உரமர்ஹாணோமேப்ரோக்ஷிஷ்டீ ஹேதநாயோதஷ்டாஉஷீஉவேக்ஷணஃஸவர்தாம்தாஉமோகவநிகாஉநவேக்ஷத॥க॥ தாம் விஸிநஷ்டி—ஸம்தாநகேதி । ஸம்தாநகநுதாஹிஃ ஸஹிமேஃ வாதவேமிதயர்தஃ ॥உ॥ தாம் ஸ ததமேர்த்ருயஃ। நநுநஸம்காஸாம் தஸ்வநுநருக்ஷாதயுநேகோவாஷேயவஸ்ஸர்உதீஃ ॥ங॥ ஸஹஸமேநஃ கர்மமோஸ்ஸாமேணமேஸ்ஸாவேதாஃ। உபயர்வமிஹவியர்த்தா ஹஹா ஸஹர்ஹவிக்ருஹாஃ ॥ச॥ ஸவர்தவர்ஷர் கர்வஸர்உநியேஷாம் தேஃ வாதவேயர்க்ராம் ஸவியேர்தயப்ருஹாஉத்ஸ்தர்யர்வஸகாஸ்திஃ ॥ ரு ॥ தத்ருஷ்யஃ ஸம்ஸவாஸ்ஸா உரமர்திரமோகவர்வேஷ்டஃ ப்ருதீஷ்டாஶிவோவேக்ஷதேதத்ருர்தேக்ஷா। அஸக்ருதமோ விநிஷ்தஸ்ஸவ தேக்ருஃ வாஷ்டாணாவதாஸவத்ருதீயஉநாநி யேஷாம் தேவிபஹமேமநிர்விஸாவாதவி நிஷ்க்ருஸாவாம் க்ரியஉணாம்। ஸஹாவக்ஷிவக்ஷுவிஹிதவணர்தயா வத்ருஸஹிதஸாவா ஶிவேத்யர்தஃ। தயோர்வ்ருஉநவிமேஷணேஸமோகேஃ வாஷ்டஹாஸேண வஷ்டஸஉவிஷோந

ஆமூலபுஷ்பநிசிதைரஶோகைஶ்ஶோகநாஶநை:॥௭॥ புஷ்பபாராதிபாரைஶ்ச ஸ்ப்ருஶத்பிரிவ மேதிநீம்। கர்ணிகாரை: குஸுமிதை: கிம்ஶுகைஶ்ச ஸுபுஷ்பிதை:॥௮॥ ஸ தேஶ: ப்ரபயா தேஷாம் ப்ரதீப்த இவ ஸர்வத:। புந்நாகா: ஸப்தபர்ணாஶ்ச சம்பகோத்தாலகாஸ்ததா॥௯॥ விவ்ருத்தமூலா பஹவ: ஶோபந்தே ஸ்ம ஸுபுஷ்பிதா:। ஶாதகும்பநிபா: கேசித் கேசிதக்நிஶிகோபமா:॥௧௦॥ நீலாஞ்ஜநநிபா: கேசித்தத்ராஶோகா: ஸஹஸ்ரஶ:। நந்தநம் விவிதோத்யாநம் சித்ரம் சைத்ரரதம் யதா॥௧௧॥ அதிவ்ருத்தமிவாசிந்த்யம் திவ்யம் ரம்யம் ஶ்ரியா வ்ருதம்। த்விதீயமிவ சாகாஶம் புஷ்பஜ்யோதிர்கணாயுதம்॥௧௨॥ புஷ்பரத்நஶதைஶ்சித்ரம் பஞ்சமம் ஸாகரம் யதா। ஸர்வர்துபுஷ்பைர்நிசிதம் பாதபைர்மதுகந்திபி:॥௧௩॥ நாநாநிநாதைருத்யாநம் ரம்யம் ம்ருககணைர்த்விஜை:। அநேககந்தப்ரவஹம் புண்யகந்தம் மநோரமம்॥௧௪॥ ஶைலேந்த்ரமிவ கந்தாட்யம் த்விதீயம் கந்தமாதநம்। அஶோகவநிகாயாம் து தஸ்யாம் வாநரபுங்கவ:॥௧௫॥ ஸ ததர்ஶாவிதூரஸ்தம் சைத்யப்ராஸாதமுச்ச்ரிதம்। மத்யே

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஷ்பைர்நிசிதை: வ்யாப்தை: | புந்நாகாதயோ த்ருஷ்டம் புஷ்பபாரா: புஷ்பஸமூஹா: ஸமவாதிபாரோ யேஷாம் தை: | அஶோகைரித்யாதாவப்யுக்ஷணே த்ருதீயா | அஶோகாதிபிரப்யுக்ஷிதாம் ஸமைக்ஷதேதி பூர்வேணாந்வய: ॥௮-௧௦॥ புநரஶோகவநம் விஶேஷாந்தரபூர்வகம் வர்ணயதி நந்தநமித்யாதிநா ஶ்லோகபஞ்சகேந ॥ உத்யாநம் அஶோகவநம் அத்ருஷ்டபூர்வத்வாத் க்ருஷ்ணதே| நந்தநம் இந்த்ரக்ரீடாவநம் விவிதோத்யாநம் விவித வ்ருக்ஷஷண்டம்| சைத்ரரதம் குபேரக்ரீடாவநம் நந்தநாதிவ்ருத்தமிவ அதிக்ரம்யஸ்திதமிவ சைத்ரரதம் யதா சைத்ரரதமிவ சித்ரமித்யந்வய:| ஆகாஶஸாத்ருஶ்யாயாகாரணமுபாஹ புஷ்பேதி॥ ஏவம் ஸாகரஸாத்ருஶ்யே புஷ்பரத்நேதி ॥௧௪॥ அஶோகவநிகாயாமித்யாதி ॥ சைத்யப்ராஸாதம் சைத்யம் யஜ்ஞஸ்தாநம் ததாகாரம் ப்ராஸாதம் | ப்ராஸாதஶ்சாத்ர தேவப்ரஸாதவ

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

கிஞ்ச ஆமூலபுஷ்ப நிசிதை: ஆமூலமாரப்ய புஷ்பைர்நிசிதை: | புஷ்பபாரா: புஷ்பஸமூஹா: கர்ணிகாரை: கர்ணிகாராதிபிரப்யுக்ஷிதாம் அஶோகவநிகாம் ஸமைக்ஷதேதி பூர்வேணஸம்பந்த:॥௮॥ ஸ இதி | தேஷாம் வ்ருக்ஷாணாம் ப்ரபயா ப்ரதீப்த இதி ஶேஷ:॥ புந்நாகா இத்யாதி ஶ்லோகத்ரயமேகம் வாக்யம்॥௧௦॥ அதோ(?)ந: புநராக்ஷேபேணாஶோகவநம் வர்ணயதி, நந்தநமித்யாதிநா ॥ விவிதோத்யாநம் நாநாவிதாவாந்தரவநவிஶிஷ்டம் யத் நந்தநம் இந்த்ரோத்யாநம், சைத்ரரதம் குபேரோத்யாநம், தத்த்வயமதிவ்ருத்தமதிக்ராந்தமிவ ஸ்திதமித்யர்த: | புஷ்பஜ்யோதிர்கணாயுதம் புஷ்பாண்யேவ ஜ்யோதிர்கணா: நக்ஷத்ரகணா: | உத்யாநம் அஶோகவநம் அபஶ்யதிதி ஶேஷ:॥௧௪॥ அஶோகவநிகாயாமித்யாதி ஶ்லோகத்ர

திலகவ்யாக்யா.

ஜநிதாதிபாரை: அதஏவ அதிபாரவஶாந்நிம்நதயா ஸ்பர்ஶம் ப்ராப்தை: கர்ணிகாரை: கிம்ஶுகைஶ்ச யுக்த: ஸ தேஶஸ்தேஷாம் ப்ரபயா ப்ரதீப்த இவ ॥௯-௧௦॥ நீலாஞ்ஜநநிபா இதி | ஏவம் பூர்வோக்தாஶோகாநாமேவ வர்ணபேதேந விஶேஷ: ஸூசித: | விவிதோத்யாநம் நந்தநம் யதா நந்தநாக்யம் தததாக்யம் | சைத்ரரதம் குபேரவநம் யதா சித்ரம் ததஸ்தத் ॥௧௧॥ தத்த்வயமதிவ்ருத்தமிவாதிக்ரம்யேவ ஸ்திதம் | புஷ்பரூபஜ்யோதிர்கணைராயுதம் ॥௧௨॥ பஞ்சமம் ஸாகரம் ॥௧௩॥ ம்ருகாதிபி: ஸஹிதம் ரம்யம் க்ருதம் | ஏவம்விஶேஷணகமுத்யாநமஶோகவநிகாக்யம் ததர்ஶ ॥ ௧௪ ॥ ஶைலேந்த்ரமிவேத்யாதி | தஸ்யாம் ப்ரவிஷ்டவாநிதி ஶேஷ: ॥ ௧௫ ॥

ஸம்ஹஸஹஸ்ரேண ஸ்திதம் கெளராவவாம்பரம் ॥ கசு॥ ப்ரவாளக்ருதஸோபாநம் தப்த காஞ்சந வேதிகம் । உத்தமமிவ சக்ஷூம்ஷி தேஜஸா ஸ்ரியா ॥ கஎ ॥ விசுத்தம் ப்ராஸாதவராஸ்திதம் । தயா ஸுவர்ணஸம்வீதாம் ராக்ஷஸீஸிவா ॥ கஅ॥ உவவாஸக்ருஸாம் தீநாம் நிஸ்வஸந்தீம் புந: புந: । ததர்ஸ ஸுக்லபக்ஷாதௌ சந்த்ரரேகாமிவாமலாம் ॥கக॥ மந்தப்ரக்யாயமாநேந ரூபேண ருசிரப்ரபாம் । பிநத்தாம் தூமஜாலேந ஸிகாமிவ விபாவஸோ: ॥௨௦॥ பீதேநைகேந ஸம்வீதாம் க்லிஷ்டேநோத்தமவாஸஸா । ஸபங்காமநலங்காராம் விபத்மாமிவ பத்மிநீம் ॥௨க॥ வ்ரீடிதாம் து:கஸந்தப்தாம் பரிம்லாநாம் தபஸ்விநீம் । க்ரஹேணாங்காரகேணேவ பீடிதாமிவ ரோஹிணீம் ॥௨௨॥ அஸ்ருபூர்ணமுகீம் தீநாம் க்ருஸாமநஸநேந ச । ஸோகத்யாநபராம் தீநாம் நித்யம் து:கபராயணாம் ॥௨௩॥ ப்ரியம் ஜநமபஸ்யந்தீம் பஸ்யந்தீம் ராக்ஷஸீகணம் । ஸ்வகணேந ம்ருகீம் ஹீநாம் ஸ்வகணாஹ்ருதாமிவ ॥ ௨௪ ॥ நீலநாகாபயா வேண்யா ஜகநம் கதயைகயா । நீலயா நீரதாபாயே வநராஜ்யா மஹீமிவ ॥௨௫॥ ஸுகார்ஹாம் து:கஸந்தப்தாம் வ்யஸநா

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

நாஸ்॥கஎ॥ ததர்ஸேதி। உபநஸம்வீதாம் உபநவஸ்த்ரேணாவ்ருதாம் । உவநேநஸ்ரீ ஸம்வீதாம்வா ஸுக்லபக்ஷாதாவித்யநேந வயிருல்யம் நூதனம் தேஜோதிதம் । மந்தப்ரக்யாயமாநேந ஜ்ஞாயமாநேந ரூபேணாவலக்ஷிதாம் । பிநத்தாமிதி உபநஸம் வீதத்வே உபமா பிநத்தாம் பத்தாம் உத்தரீயமாத்ரம் தேஜோதயிதம் ஏகேநேத்யுக்தி: । ஸபங்காம் ஸோபாவிரஹாம் ஸீவஸ்திதாம் । ஸநத்வாங்காராம் பங்காநிவத்தாம் அலங்காரவிநாஸந்தியா நாஸ்வாங்காரரஹிதாம் விபத்மாமிவ பத்மிநீம் ரோஹிணீம் நாமாபத்மிநீம் யோ நோத்தாதயிதா ஸந்தீதேவம் ஸந்தாநம் பரமஹிதாம் ஸரஸீவஸ்திதாம் । க்ரஹேணாங்காரகக்ரஹேண பீடிய ஜவஸ்யோவாக்ருஷ்டாங்காரோ । அஸ்ரீதி। க்ருஸாமநஸநேநேதி கார்ஸ்யேநேத்ய யோகமயப்ரதிபந்தாய । அத்ர உபவாஸக்ருஸாம் க்ருஸாமநஸநேநேத்யுக்தா பௌநருக்த்யம் காம்பாம்ததே ஜம்ப்ரத்யுத்பாவயஸாமப்ராந்தாம்த: கஷ்டஜதி தமேவோக்தம் நீலநாகாபயா க்ருஷ்ணஸர்பதுல்யயா நீரதாபாயேஸுரதி ॥ ௨௫ ॥ தாமிதி। உபவாஸிதி:உபவாஸநஸ்பேஷு:

ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

யேகம்வாக்யம்॥ வேதத்ரயாஸாதம் பஞ்சாஸகாரப்ராஸாதம் ப்ராஸாதவக்ஷாஸ்। உத்தமவஸ்க்ஷாஸ்॥கஎ॥ ததர்ஸேதி ஸுகார்ஹாம் து:கஸந்தப்தாம் வ்யஸநாநாமகோவிதாமித்யந்த ஸ்லோகத்ரயஸ்ய ஏகமேவ க்ரியாஸம்பந்த: । உபநஸம்வீதாம் உபநவஸ்த்ரேணேதாம் மந்தப்ரக்யாயமாநேந ஜநகதநிதி கஷ்டமிவஸ்ரூபேண ருசிரப்ரபாம் உபலக்ஷிதாம் க்லிஷ்டேந ஜீர்ணேந நீலநாகாபயாக்ருஷ்ணஸர்பதுல்யயா வநராஜ்யா உபலக்ஷிதாம் மஹீமிவஸ்திதாம்॥

திலகவ்யாக்யா.

வேதத்ரயாத்மகப்ராகாரஸாத்ருஸ்யாய தமிவ ப்ராஸாதம் । ஸம்ஹஸஹஸ்ரேணாயாரஸந்தே ஸ்திதம்॥கசு॥கஎ॥ ப்ராஸாதவக்ஷாஸ்ஸஹஸ்ரவக்ஷாஸ்। ததர்ஸேதி ஸந்தாநம்॥ உபநவஸநம் வீதகாஞ்சிவிஸேஷணவதீம்வீதாம் । தீநாசேவ தந்தீவஸ்ராம் ததர்ஸேத்யுந்தக்ஷு: ॥கஅ॥கக॥ மந்தப்ரக்யாயமாநேந ஜநஹிதஹீகீதம் கதிதி வா கஷ்டமிவஸ்ரூபேண ருசி ரேண ஸாதரேணாவலக்ஷிதாம் ॥௨௦॥ க்லிஷ்டேந ஜீர்ணேந வாஸஸாஷ்டாங்கரூணேந வா க்லிஷ்டேந। ஸபங்காம் ஸோபாவிரஹிதாம்। பத்மிநீ ஸ்ரக்ஷீரபூதா ச ॥௨க॥ அங்காரகேணேவ க்ரஹேணாங்காரகேந பீடிதாம் ரோஹிணீமிவ ॥௨௨॥௨௩॥ ப்ரியம் ஜநம் ராமலக்ஷணஸம்ப்ரீத்யாஹிதமிவம் ஜநம்। ஸ்வகணேந ஸ்வநாம் கணேந ॥௨௪॥ ஜகநம் ப்ருஷ்டபாகம் கதயாப்ரீத்யயேகயா ஹாரணநிரக்ருதகேஸஸம்ஸ்காரவத்யா । யதா வாஸோஹரீயவேஷ்

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

ஸாஜ்ஜஜ்வோஜ்ஜவலமிவ ॥ ௧௧ ॥ ஶோகஜாஶ்ருஜலைர்யத்தே விசிதேந நாராஜதீ । ஸ்வாஸ கார யச்சஜ்ஜாஶ்ருஜலை: பரிஷேசிதமிவ விஹாவமேஸா:॥ ௧௨ ॥ தாம்ஸ்ம்ருதீமிவ ஸாதிஷ்டாஸ்ரம் நிவசிதா ஶிவ। விஹதாமிவ வஸ்த்ராசாஸாம் ப்ரதிஹதாமிவ ॥ ௧௩ ॥ மேஸாவஸக்தம் யதா ஸிஹிம் பாஹிம் ஸ கலுஷாமிவ। அநுசிதேநாவ்வாசேந கீதிர்ம் நிவ்ருத்தாமிவ ॥ ௧௪ ॥ பாசோவமோஜவல்லி தாம் பக்ஷோதாஹாபண கபிர்தாம் । அவருரா ஶ்ருமஸாபாக்ஷீம் வீக்ஷமாணாம் ததஸ்தத: ॥ ௧௫ ॥ பாஷ்பாம்பபரிபூர்ணேந க்ருஷ்ணவக்ராக்ஷிபக்ஷ்மணா । வதநேநாப்ரஸந்நேந நி:ஶ்வஸந்தீம் புந:புந: ॥ ௧௬ ॥ மலோபஸம்ஸ்ருஷ்டாம் ஶோகஸந்தாபதாபிதாம் । ப்ரஹாம நக்ஷத்ரராஜஸ்ய காலமேகைரிவாவ்ருதாம் ॥ ௧௭ ॥ கஸ்ய ஸாஹி ப்ரியேஹமாஹிஶ்ருமஹாலீதாம் நிரீக்ஷ்ய ச । ஶூந்யாநாம் ஶோபேந விஸ்ராம் ப்ரஶிஶிராமிவ ॥ ௧௮ ॥ ததஸ்தேந பா பாமேஹீ தாம் ஹநூமதா ஸ்ம்ருதாம் । ஸம்ஸ்காரேண யதா ஹீநாம் வாசமர்தாந்தராம்

ஸ்ரீமத்கோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

தாநர்ஹாபரணாமா: । ஶூந்யாநாம் வேஷாநாம் அயோக்யேந அஸம்பந்தேந। ப்ரஶிஶிராம் ப்ராஷ்டப்ரதிஷ்டாம் விஸ்ராம் வேதபாஹ்யவிஸ்ராம் யதா ஶூந்யாநாம் அஸ்யாஸாநாமஹாவேந ப்ரஶிஶிராம் அஸத்ப்ரவர்தாம் விஸ்ராமிவ ஸ்திதாம் நிரீக்ஷ்ய தஸ்யாஹநூமதோ பாஷ்பஸ்ஸ்திதோ ஜாத்யம் காலுஷ்யநாதிநாதி ஶோகமிதாபவதாஶிதிஹாவ:॥ ௧௮ ॥ உக்தேவேதி। ஸம்ஸ்கார: ஶப்தவ்யுத்பத்தி: தேநஹீநாம் அதஎவ அவக்ஷிதார்தாயாம் அர்தாந்தராம் விபரீதார்தாயாம் வக்ஷ்யமாணார்தாயாம் । ஸம்ஸ்காரஹீநதயா ப்ரதிபாதயிஷிதாயாம் வக்ஷ்யமாணவிவக்ஷிதயாம் பொருளீம்வாசமிவ ஸத்ப்ரவ்ருத்த்யாவாதயம் அர்தாந்தரம் கதாம்வ்ருத்தம் தாம் ஸாயம்

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸத்ஸாம்ஸாராதாயாம் ஸகலுஷாம் ஸ கலுஷாம் அநுசிதேநாவ்வாசேந வியோகவாசேந பாஶோவமோஜவல்லி தாம் பாஶப்ராஷ்டிமோஜவ்யாஹிதாம் தஸ்யாஹநூமத: பாஷ்: ஸ்திதோ காலுஷ்யநாதி நாதிஶோமிதஸ்வாஹிதிஹாவ: । ஶூந்யாநாமயோகேந அஸ்யாஸாநாமஹாவேந ॥ ௧௮ ॥ உக்தேவேதி । உக்தேநக்ரமேண ஸம்ஸ்காரேணயதாஹீநாம் வாசமர்தாந்தரதாம்। ஸம்ஸ்காரோ வ்யுத்பத்தி: தயா ஹீநாம் அவக்ஷிதார்தாயாம் அர்தாந்தரம் விபரீதார்தாயாம் பொருளம்தீம்। ஸத்ப்ரவ்ருத்த்யாவதஸ்மாயாதயம் அர்தாந்தரம் கதாவா

திலகவ்யாக்யா.

தேஜஸா ஜ்வலந்தீம் ॥ ௭ ॥ ஸ்ம்ருதீமிவேதி நீவம் ஶூந்யம்: ஸம்திஷ்டாஸ்ரம் ஸந்தேஹவதீம் ஶ்ருதிமிவேதி யம் । நிவசிதாம் அந்யாயவஶாதிதி ஹாவ: । விஹதாம் நாஶிதபாஷ்யமிதி ஹாவ: । ப்ரதிஹதாம் ஸவிஷயாஶாஹாதிதி ஹாவ: ॥ ௧௩ ॥ மோஹவஸக்தம் ஸவிதா । ஸகலுஷாம் ஜாதவேஷாதிகாலுஷ்யவதீம் அநுசிதேநாவ்வாசேந கேவலாஶோமேநாஹிதேந கஜ்ஜேந ॥ ௧௪ ॥ பாசோவமோஜோ பாஶமோஜவ்யாக்ருதிபங்க: ॥ ௧௫ ॥ க்ருஷ்ணாநி வக்ராணி பாக்ஷிபக்ஷ்மாணி யஸ்ய தேந ॥ ௧௬ ॥ ஸாக்ஷாத் ஸாநஸாஹிந்த்யாநுவஷ்டயாக்ஷஸ்ய ஷஹிஹிதவத: ஸஹ: ॥ நக்ஷத்ரராஜஸ்ஸ்ய: ॥ ௧௭ ॥ ஸம்ஹிஹிஹேர ப்ருக்ருவிஜ்ஞாபாயகாத்மாஸ்யஜாதிநாதி ஶோமிதாவம்வாக்ஷம்ஷேஹ:। ஶூந்யாநாம் யோதஸ்யாஸ:॥ ௧௮ ॥ பாயகஸ்யாகிம்வித்தஸ்வராஹ—உக்தேவேதி। உக்தவேமோஷமேக வேதத:॥ அநுக்ரமதாதி। ஸம்ஸ்காரேணேதி ஸாநா நுகூலநாதிரஜஸம்ஸ்கார:। வாமோவ்யாகரணஜ்ஞாநாதிஜ:ஸம்ஸ்கார:। தேவ்யாஅர்தாந்தரதாம்ஸ்மஸாநதாம் கதமித்யாதிவாதரமவிவக்ஷிதார்தாந்தராயா:மோயகக்ய:। வாமோர்தயோ யதா வ்யாகரணாதிஜ்ஞாநவஶ:வேந வ்ருத்தி: ஸாவாத்ய பேயந்தே தத்ருதாம் கஷ்டேந

மதாம் ॥௩௯॥ தாம் ஸமீக்ஷ்ய விசாலாக்ஷீம் ராஜபுத்ரீமநிந்திதாம் । தர்கயாமாஸ ஸீதேதி காரணைருபபாதிபி: ॥௪௰॥ வைதேஹ்யா யாநி சாங்கேஷு ததா ராமோऽந்வகீர்தயத் । தாந்யாபரணஜாலாநி சாகாசோபீந்யலக்ஷயத் ॥௪௧॥ ஸுக்ருதௌ கர்ணவேஷ்டௌ ச ச்வதம்ஷ்ட்ரௌ ச ஸுஸம்ஸ்திதௌ । மணிவித்ருமசித்ராணி ஹஸ்தேஷ்வாபரணாநி ச ॥௪௨॥ ச்யாமாநி சிரயுக்தத்வாத் ததா ஸம்ஸ்தாநவந்தி ச । தாந்யேவைதாநி மந்யேऽஹம் யாநி ராமோऽந்வகீர்தயத் ॥௪௩॥ தத்ர யாந்யவஹீநாநி தாந்யஹம் நோபலக்ஷயே । யாந்யஸ்யா நா

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

உபபாதயந்தீத்யுபபாதீநி தைரித்யர்த: ॥௪௰॥ வைதேஹ்யா இதி । சாகாயாம் சோபந்த இதி சாகாசோபீநி ஸத்யபிவிரஹகாலே ஹஸ்தேஷ்வாபரணஸ்யாவஸ்திதத்வாத் । ஸ்வாங்கேஷு ஸாவயவம் அந்வகீர்தயத் । கர்ணவேஷ்டௌ கர்ணபூஷணே । கர்ணிகாதாடங்கவத்யாஸ: கர்ணயோ: வேஷ்டநே இதி ஸஜ்ஜந: । ச்வதம்ஷ்ட்ரௌ ச்வதம்ஷ்ட்ராகாரௌ கர்ணபார்ச்வஹஸ்தமணிவிசேஷௌ ॥ சிரகாலயுக்தத்வாத் ச்யாமாநி ச்யாமீபூதாநி । ஹஸ்தேஷு ஹஸ்தாவயவேஷு ச்யாமாநி விரஹாத் தாவண்யாபந்நாநி பரித்யஜ்யமாநாநி ததா விரயுக்தத்வாத் விரயுக்தத்வாத் । ஸம்ஸ்தாநவந்தி ஸ்வஸ்வஸ்தாநே ஸம்யக் ஸ்திதாநி ப்ரஸித்தம் ஸம்யுக்தத்வாத் ॥௪௩॥ தாந்யேவைதாநி தத்யுக்தாநி ஸ்யு: । தத்ரேதி । தத்ரோத்தரீயாதிநா ஸஹ யாநி நிக்ஷிப்தாநி தாநி ।

ஸ்ரீமஹேச்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ஸ்வர்ணத்வம் நயநம் ஸ்வாபாவ்யாதிப்ரயுக்தம், தஸ்யா: ஸீதாயா: ஸ்வரூபமேவ ஸம்பாவ்யேத்யர்த: ॥௩௯॥ தாமிதி । காரணை: லிங்கை: ॥௪௰॥ தாந்யாபரணஜாலாநி, வைதேஹ்யா இத்யாதி ॥ சாகாசோபீநி சாகாயாம் சோபமாநாநி இதி யாவத் । சரீரஸ்யைவ ஸ்வரூபேண சோபமாநாநி ஹஸ்தாநாபரணாநி ஸ்வாபாவிகாநி ॥ வைதேஹ்யா ஹஸ்தேஷு தாநி ஸ்வாங்கேஷு இதி சாங்கேஷு ஸ்வாபாவிகாநி ஸாவயவம் அந்வகீர்தயத் தாந்யேவ ஸ்வர்ணமயாநி மந்யே । ஸுக்ருதாவிதி । கர்ணவேஷ்டௌ கர்ணாபரணே । கர்ணவேஷ்டநகர்ணிகாதாடங்கவிசேஷௌ । ச்வதம்ஷ்ட்ரௌ ச்வதம்ஷ்ட்ராகாரௌ கர்ணாபரணவிசேஷௌ । திர்ஹஸ்தகர்ணவேஷ்டௌ ச்வதம்ஷ்ட்ரௌ ச பூர்வோக்தரீத்யா ஸுஸ்திதாவித்யர்த: । ஹஸ்தேஷு ஹஸ்தாவயவேஷு । சிரயுக்தத்வாத் ச்யாமாநி விரயுக்தத்வாத் । ஸம்ஸ்தாநவந்தி ப்ரதிஷ்டிதாநி வா ஸம்ஸ்தாநவந்தி ॥௪௩॥ தத்ரேதி । தத்ரோத்தரீயேண

திலகவ்யாக்யா.

பர்பரே ॥௩௯॥ காரணைரூபபாதிபி: ஸீதாத்வஸாதகைருபபத்திபிர்யுக்தை: லிங்கை: ஸஹ தர்கயாமாஸ ॥௪௰॥ யாநீதி ஸ்பஷ்டீக்ருதாநி யாநி ஸாங்கேஷு அங்கேஷு யாநி ராமோऽந்வகீர்தயத் । ததா ஸ்வப்ரஸ்தாநஸமயே ஸ்வபாவேந வைதேஹ்யா அங்கேஷு ஸ்திதாநி । யாநி ராமோऽந்வகீர்தயத் தாந்யாபரணஜாலாநி சாகாசோபீநி சாகாயாம் ஸ்திதாயா: சரீரே சோபமாநாநி அலக்ஷயத் । ஸுக்ருதாவிதி । ஸுக்ருதௌ ஸுஷ்டுகாரிதௌ கர்ணவேஷ்டௌ கர்ணாபரணே । ச்வதம்ஷ்ட்ரௌ ச்வதம்ஷ்ட்ராகாரௌ கர்ணாபரணவிசேஷௌ ஸுஸம்ஸ்திதௌ । உபலக்ஷயே இதி சேஷ: । ஹஸ்தேஷு ஹஸ்தாவயவேஷு ச யாநி மணிவித்ருமசித்ராண்யாபரணாநி ராமேணோக்தாநி தாந்யேவ ஸம்ஸ்திதாந்யுபலக்ஷயே ॥௪௨॥ சிரயுக்தத்வாத் சிரகாலஸம்யுக்தத்வாத் ஹேதுநா ஸம்ஸ்க்ருதத்வாபாவாச்ச ச்யாமாநி । ச்யாமத்வேऽபி ச்யாமவர்ணாநி ததா ஸம்ஸ்தாநவந்தி ராமோக்தஸம்ஸ்தாநவந்தி । யாநி ராமோऽந்வகீர்தயத் தாந்யேவைதாநீதி மந்யே ॥௪௩॥

வஹீநாநி தாநீசாநிநவாஸ: ॥ ௪௪ ॥ பீதம் கநகவர்ணாபாஸம் தவஸநம் ஸஹ்ய ॥ உத்தரீயம் நமாவஸ்த்ரம் கதாத்ருஷ்ட்வா ப்ரவமமிதைஃ॥௪௫॥ ஹரிஷிணாநி வசாவ்யாநி த்ருஷ்டாநி யாணீதஹெ । அநயெவாவ ஸிஜாநி ஸ்நவாதி ஹராதி வ॥௪௬॥ ஜகம் விராஜஹீதகவா வஸநம்க்ஷிஷ்வதரஃ । தயாவி நமிநம தவணா த்வா ஸ்ரீஜத்யெதாநஃ॥௪௭॥ ஐயம்கநக வணாம்ஸீ நாசவ்ய ஜஹிஷீவிரியா । வ்ருணஷாவி வதீயாவ்ய ஜநவொந வ்ருணஸ்யதி॥ ௪௮ ॥ ஐயம் ஸாயத்க்ருதெ ஈஸ்வுகாஷிஃ வரிதவ்யெதெ । காரணெ நாந்ருஸம்வ்ய ந

ஸ்ரீகொவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

தாந்யஹம்நொவமுக்ஷயெ । கவிக்ருதிஶேஷஃ । யஸ்யாஸீதயா ஸகாஸாத்யாநி நாவஹீநாநி நவதிதாநிகாநீசாநி தத்க்ஷ்யோஸஃ॥௪௪॥ பீதமிதி। ப்ரவமமிதைஃ ஸம்ஸ்ரீவாதி ப்ரவம்மமிதைஃ । யதுத்தரீயம்த்ருஷ்ட்வா ஸாஜிஷிணாநி த்ருஷ்டாநிதாநி ஸவஹரண்ய நயெவ அவவிஜாநிவாதிதாநி । நமாவஸ்த்ரீக்ருதெ வதமஸாயாஜத்ரீயாணா வ்யக்ஷக்ஷிகம்ஹீக்ஷ க்ஷிதிரெவாத்யெதெ ॥௪௫॥ ஐதிதி । நதுஸத்ர்வ்யம் தத்ரீயம் ஸாயாத்ரம் வணாயாக்ஷ யஸாஸ்ரீஜஃ। ஐதஹஜதாநீம்யாயதாஸம் தவஸம் தஸாஸ்ரீஜஃ। ஈநிநதிரியொஜநா ॥௪௭॥ ஐயமிதி॥ யா நாசவ்ய விரியாவம் ஹீஷீஸ் க்ருஷ்ணாவ்ருணஷ்டாவி ஸஹஸ்ய ஜஸ்ய ஜநவஸ்வகாஸாஃ। நவ்ருணஸ்யதி வஜாஜவாஸ்ருஷ்டாவமிக்யஃ। ஸா கநகவணாம்ஸீஜயம் ஜயாவஸிதூஸ்யஜநெதயஃ॥௪௮॥ ஸாயமெவதி। நாஜஃ காரணாதிஷிஸுதமிஃ யத்க்ருதெவரித வ்யெதெ வொயஷ், காரணாதிநா வரிதாவமொதகவம் விஜஜமாயதி, ஹுீதி। க்ருவ காரெஹரியொரக்ஷணீயஃ தலைக்ஷாகதிமாநாகா யாதிதவ்யெதெ। க்ருதஸாம்வ்யஜக்ரமே

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தியவ்யாக்யா.

யாந்யாஹரணாநி அவஹீநாநி வஹிதாநி । யாநிதாவஹீநாநி தத்ருநவதிதாநி அவஸ்யாஃ ஸகாஸாஃ தாநீசாநீதிவஸம்வகஸ॥௪௪॥ பீதமிதி। ஸ்ரவஜதம்ஷ்ட்ரதத்ருஷ்ட்வா நமாவஸ்த்ரவ்யக்ஷ முநு ப்ரவம்மமிதைஃ ஸம்ஸ்ரீவாதிஃ ॥௪௫॥ ஹஷிதி। விராஜஹீதகவாஃ விரஜதவாஃ। ஜத ஈஃ ஸஸஜத்ரீயம் யஸாயாத்ருஸவணாயாக்ஷ யஸாஸ்ரீஜஃ। ஜஷிதாநீம்யாயஜாணம் தயாவணாம் தயாஸ்ரீஜஃ । நிநிதிரியொஜநா ॥௪௭॥ ஐயமிதி । ஐயம் நாசவ்ய விரியாவதீஜஹிஷீதி க்ருஷ்ணா வ்ருணஷ்டாவி அவஸ்யநாசவ்யஜநவஸ் ஸகாஸாஃ। நவ்ருணஸ்யதி ஸஜாஸஷ்டாஜஸ்யதயஃ॥௪௮॥ ஐயமிதி। காரணாதிஷிஸுதமிஃ யத்க்ருதெவரிதவ்யெதெ வொயதிஸம்வஸஃ। காரணாதிநா வரிதாவமொதகவம் விஜஜமாயதி ஹ்ரீதி। ஹ்ரீவ்ருணஷ்டி காரணாஃ । க்ருவகாரெஹரியொ ஸக்ஷணீயஃ தக்ஷணமிதிகாரணாஃ வரிதவ்யெதெ க்ருஸ்ரீதெத்ராந்ருஸாம்வ்யஃ க்ருதஸாம்வ்யக்ரமவா க்ருஸ்ரீ தவஸம்ஸக்ஷகஸ்ஸாவசுவி.

அவ்யாக்யா

உதொரவ்யெவஹீக்யாஹ — தமிதி । ஈஶ்வரமஹீவ்ருஷ்டஃ யாந்யாஹரணாநி வஹீநாநி வதிதாநி। ஸ்யஜமிகாதாவிக்யாஃ॥௪௪॥ காநி தத்ருதாதி தவாநாஸஜாதி தத்ராஹ — பீதமிதி। கநகவர்ணாபமிதி ந ஸவர்ணதஜாதீவஸ்ய தஸ்ய ஸமிவ்யெத। நமாவஸ்த்ரம் வ்ருக்ஷாவஸ்த்ரம் ॥௪௫॥ ஹ்ருஷிமிதி வஜ்ரஹிமிஷிணாந்யா தொரவ்யமிதி தீதத ஜத்யாஹ — அநயெவெதி ॥௪௬॥ ஜதம் வஸநஃ அத்ரீயவஸ்த்ரமித்யஃ விரயந்தவாக்ஷிஷுவத்ரம் ஸய நாதிநா ஸ்ருதிதம் தயாவி தவணாஃ। ஸவீதொ நாமஃ। அநஜிநஜவ்யவ்யாஞ்ஜஃ கீவசுஜாஷஃ அபவவாரிவா வணாமுஃ। தயா ஸ்ரீஜவாஹாவஃ। யயெதாநஃ। அஸ்த்ருஹீதஜத்ரீயமித்யஃ ॥௪௭॥ ஸவம் ஜாதமிஷ்ய க்ருஹ — ஐயமிதி। வ்ருணஷ்டா ஜஸஜவ்யாஸ்யாவீ யஸ்ய நாசவ்ய ஜநஸ்ய ந வ்ருணஸ்யதி நாத்ருஷ்டா ஹவதி। நித்யம் ஸம்ஹிதா ஹவதீ

शोकेन मदनेन च ॥४९॥ स्त्री प्रणष्टेति कारुण्यादाश्रितेत्यानृशंस्यतः । पत्नी नष्टेति शोकेन प्रियेति मदनेन च ॥५०॥ अस्या देव्या यथा रूपमङ्गप्रत्यङ्गसौष्ठवम् । रामस्य च यथा रूपं तस्येयमसितेक्षणा ॥५१॥ अस्या देव्या मनस्तस्मिंस्तस्य चास्यां प्रतिष्ठितम् । तेनेयं स च धर्मात्मा मुहूर्तमपि जीवति ॥५२॥

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

एवं स्त्रीत्वसंरक्षणे कृपावश्यकत्वमुक्त्वा । तथाऽऽश्रिता न रक्षितेति परितप्यते । अजेयावानृशंस्यतो नायकस्य त्वत्कृता क्षत्रियरूढत्वात् पत्नी नष्टेति शोकेन परितप्यते । प्रिया नष्टेति मदनेन परितप्यत इति योजना ॥५०॥ अथानयोरन्योन्यानुरूप्यमाह — अस्या इति ॥ अस्याः सीतायाः रूपं शरीरसंस्थानमङ्गप्रत्यङ्गसौष्ठवं च यथा यथाविधं तथाविधमेव रामस्यापि रूपमङ्गप्रत्यङ्गसौष्ठवं च । यद्वा रामस्य रूपमङ्गप्रत्यङ्गसौष्ठवं च यथा यथाविधं तथाविधमस्या रूपमङ्गप्रत्यङ्गसौष्ठवं च । अत इयमसितेक्षणा तस्य योग्येति शेषः ॥५१॥ अथानयोरन्योन्यव्यामोहमाह — अस्या इति ॥ अस्या देव्या मनः तस्मिन्प्रतिष्ठितं तेन धर्मात्मा मुहूर्तमपि जीवति तस्य च मनोऽस्यां प्रतिष्ठितं । तेन कारणेनेयं मुहूर्तमपि जीवति । अनयोरन्योन्यमनोनिवेशनाभावे मुहूर्तमपि जीवनमपि न घटत इति भावः ॥५२॥ सान्त्वतीमेवं रामस्य सीताविरहक्लेशातिशयं निशाम्य हनुमद्विशेष्यः अस्याः शुभ्रः ...

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

त्यावश्यं तथाऽऽश्रिता न रक्षितेति परितप्यते । पत्नी नष्टेति शोकेन अनुतापमनुभवति पत्नीनाशज इति शोकेन परितप्यते प्रियेति । मदनेन प्रिया नष्टेति मदनेन परितप्यत इति योजना ॥५०॥ अथ सीतारामयो रूपानुरूप्यमाह ॥ अस्या इति ॥ अस्याः सीतायाः यथा यथाविधं रूपं अङ्गप्रत्यङ्गसौष्ठवं तथाविधमेव रामस्यापि रूपं रामस्य यथाविधं रूपं तथाविधमेवास्या रूपं अतः इयमसितेक्षणा तस्य योग्येति शेषः ॥५१॥ अथानयोरन्योन्यानुरागमाह ॥ अस्या इति ॥ अस्याः सीतायाः मनः तस्मिन्प्रतिष्ठितं तस्य चास्यां प्रतिष्ठितं तेन हेतुना इयं स च जीवतीति संबन्धः ॥५२॥ सीताविरहेण रामस्य

तिलकव्याख्या.

त्याह ॥४८॥ सेयमेव । के च कारस्त्राह — कारुण्येनेति ॥४९॥ परितापहेतुकारुण्यादि स्वयमेव दर्शयति स्त्रीति । प्रणष्टा परेण नीता यया सती सा न रक्षिता । आश्रिता स्त्रियो रक्ष्या इत्युक्तेस्तत्कारणकृतकारुण्ये परितापः । पत्नं प्रयत्नेन मया आश्रिता सा च न रक्षितेति । आनृशंस्यमाश्रितसंरक्षणस्वभावत्वेन । तत्कारणकृतपरितापः । पत्नी स्वयं स्वीयत्वेन संभाव्य नष्टेति यज्ञसाधनशोकेन परितापः । प्रियेति परस्परप्रेमवत्त्वादिसत्वयोग्यत्वादिना संभोगादिसामग्रीजन्येन मदनेन परितापः ॥५०॥ अस्या यथा रूपादि तथा रामस्य यथा रामस्य रूपादि तथास्या अपि अतः शोभावत्या योग्यः । अयं च तस्य योग्येत्यर्थः । अनेनैनानयोरन्योन्यानुरूप्यं दर्शितम् ॥५१॥ अथान्योन्यानुरागमाह — अस्या देव्या इति । येनास्याश्चित्तं रामे सक्तं तस्य चास्यां तेनेयं स च जीवति । चित्तसंश्लेषेण वियोगासहत्वमिति भावः । मुहूर्तमपि दुःसहत्वात् — न जीवेदिति च शेषः ॥५२॥ दुष्करमिति । अशक्यतेनेति वदन्ते । तेन चित्तसंश्लेषेण । दुष्कर

ஹர்ஷம் க்ருதவாந் ராஜோஸீநோயதநயாவ்ருஹ: | யாரயத்யா த்மநாத்மஹம் நமோஸ்கே நாவஸீததி॥௫௩॥ ஹர்ஷம் கர்ந்தேராஜோ ய ஜஹாம் உத்தகாமிநீ| ஸீதாம் விநாஜஹாவா ஹஹஜுஹஸ்துஜவிஜீவதி ॥ ௫௪ ॥ ஏவம் ஸீதாம் ததா த்ருஷ்ட்வா ஹ்ருஷ்ட: பவநஸம்பவ:|ஜ மாஜ உநவாராஜா வ்ருஶம் மவதம் வ்ருஹ ॥௫௫॥இதி ஶ்ரீமத்ஸுந்தரகாண்டே பஞ்சத்ரிம்ஶஸ்ஸர்க:॥

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

விநித்யுபரிஹஸிதவாந் ஸ்வயம்விரக்தயா ஸம்ப்ரத்யஸ்யாவெருக்ஷண்யாதிஶயதஶாயுகேந விஶேஷஜ்ஞதயா ஏதத்ரவெஹராஜஸ்யெஹயாரணம், ஸவுாத்தநா அஶக்யதித்யாஹ| ஹர்ஷேரஷிதி ॥ ஹர்ஷம்க்ருதவாந் ராஜ: | ஜஜாம்வியஜ்யஸஜாயா நவரோராஜ:வ்ருகாஜஶக்யம் க்ருத்யஜகரோகஸ் ஸீநோயதநயாவ்ருஹ: | அநயாவிநா தெஹம்த்யுக்வாவஸ்தி தஜதியக் தத த்யஜஶக்யம் | வ்ருஹ: மஜாஶ்வாதிகம்ஶிக்ஷயிதவ்மராஜ்யம் பாரயிதம் பஜாநாதிநவ்ரண யயாராயாம்வ்ருயஜாம்ஶஜவிஹந்தவாந் | யாரயத்யாத்மநாத்மஹம் கிசிதம்யாசிதகாஶர்ரஸா ரயதிஸ்வமெஸ்யவஹிதெஹோயம் தெஹம் ஹோமாயதநாஸீதம் நதீவாயுதந| திஹஜவத யஜத்யஸ்யாஜாகோ: ஜமவயெத்யாதிநாக: | தெநாயஜயெயாயுஹ்யெத ஸீதாஶரீரஸ்ய பாதம்த்ருதயாதத்வக்தயக்தா நதவஸாயிநஶரீரஸ்யாரணம்யக்திஹாவ:| விஶேஷ ஜ்ஞநாவிகயதிதம்த்யக்தம் ஶக்யந்த்ராநெநமோஸ்கேநாவஸீததி ॥௫௩॥ ஜக்தஜயுகிதிதிஶே ஷாதரெணதஶயதிஹர்ஷமாகர்ந்த இதி ॥௫௪॥ ஏவமிதி ॥ ஏவதத்ருஷ்ட்வாஜதிநஸம்ஸீத க்வாவவாஸக்யஶ்வமோகஸ்யநபராயணஸ்வாதிவதிவ்ரதாயஜயந்தாம்ஸீதாம்த்ருஷ்ட்வாஹ்ரு ஷ்டஸ்ஸந் | உநவாராஜஜமாஜஸஸ்வாரதம்வ்ருஹம்பந்ஸ்ஸம்ராஜம்வ்ருஶஶம்ஸவ பந்த்ரா த்யவயந்தவதிவ்ரதாயஜநிஷ்டத்தஶநாக் ஹாமெஸ்யாத்மோராஜஜத்யஸ்ஸஷீக் | யதா ஏதாத்ருஶஸஸஷயவதீம்ஸீதாம்த்ருஷ்டாஏதரிரஹிதஸ்ய ஜஹாநுமோக: வ்ராவ்த: அத: யந்தஜெவக்ருதவாந் ராஜஜாத்யஸ்தஸஷீக்॥௫௫॥ இதிஶ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே பஞ்சத்ரிம்ஶஸ்ஸர்க:॥

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ஶரீராகாஶ்யம் வ்ராணயாரணம் வவிதித்யாஹ—ஹர்ஷேரஷித்யாதி ஶோகவ்யேந॥ உத்த காமிநீம்வராமோஹாம்॥ வராமோஹாஜத்தகாமிநீத்யஜர:| ராஜம்ஹணம்ஸீதாயா அவ்யு வருக்ஷணம் ஸாவிதம்விநாஜீவதீதி ரித்ருஜெவெத்யயு:॥௫௪॥ ஏவமிதி| ஏவம்ஜதிநஸம்ஸீ தகெவாவவாஸ க்யஶ்வமோகய்யாந பராயணஸ்வாதி வதிவ்ரதாயஜயந்தாம் ஸீதாம்த்ரு ஷ்டாஹ்ருஷ்டஸ்ஸந்| உநவாராஜஜமாஜஸஸ்வார தாவ்ருஹம்பந்ஸ்ஸம் ராஜாவ்ருஶஶம்ஸவ பந: வ்ராவ்த்யவயந்த வதிவ்ரதாயஜநிஷ்டவதஶயநாக்| ஹாமெஸ்யாத்மோராஜ ஜத்யஸ்தஸஷீ திதிஹாவ: ॥ இதிஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தயுவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் பஞ்சத்ரிம் ஶஸ்ஸர்க:॥

திலகவ்யாக்யா.

கிம் க்ருதவாநித்யத்ராஹ—யாரயதீதி | பதுஜாநவாரிவெயுஹ | தயாமெதத்யய:॥ ௫௩ ॥ ஸீதாஜெவஜெவம்மாணா தயா ஜதிநவாஸஸம்ஸீதகெவாவவாஸக்யஶகமோகய்யாநப ராயணஸ்வாதிவாதிவ்ரத்யஜயவதீம் த்ருஷ்ட்வா ஹ்ருஷ்டஸ்ஸந்ராஜ ஸஸ்வார ஜ்ஜதம் வ தம் வ்ருஶஶம்ஸ| ஏவம் பாதிவ்ரத்யமாணவத்தீமாமெந ஹாமெஸ்யாத்மோராஜ:| ராஜத்ருஶா விமோமெநத்ருஶீ ஸீதா ராஜத்ருஶீவ்ராவ்ய ஜத்யஜமேஸாசித ஏவேதி | ஸாத்தீதாம் வ வ்ருஶ ஶம்ஸ | ஜருவதா ஹவெ்யந வ்ருஹம்ணா ஹ்ருதாவி மயெவா பாதிவ்ரத்யத்ஷெஷெவ ஸ வெயாத்தஜெத்யெவம் வ்ருஶஶம்ஸ ॥௫௪॥ இதி ஶ்ரீராமாயண திலகே ஸுந்தரகாண்டே பஞ்சத்ரிம் ஶ: ஸர்க: ॥

𑌭𑌰𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌤𑍁 𑌭𑌰𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌂 𑌹𑌰𑍍𑌷𑍋𑌽𑌭𑌵𑌤𑍍 । 𑌗𑍁𑌣𑌾𑌭𑌿𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌚 𑌪𑍁𑌨𑌸𑍍𑌤𑍁𑌷𑍍𑌟𑌾𑌵𑌭𑌾𑌷𑌤॥௧॥ 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌹𑌾𑌸𑌤𑍁𑌲𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌵𑌾𑌦𑌯𑌨𑍍 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌃 । 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌰𑌾𑌮𑍌 𑌤𑍍𑌵𑌮𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍍𑌨𑌾𑌨𑍇 𑌵𑌿𑌜𑌹𑌾𑌰𑍇॥௨॥ 𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑍌 𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌵𑌿𑌨𑍀𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾 । 𑌯𑌥𑌾 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌪𑌿 𑌚𑌾𑌤𑍁𑌰𑌾 𑌕𑌾𑌮𑌦𑌾𑌹𑍀𑌪𑌨𑍀𑌕𑌰𑌃॥௩॥ 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑌾𑌯𑌜𑍍𑌞𑌾 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌭𑌰𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌤𑍍𑌵𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌭𑌰𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌭𑌰𑌤𑌪𑍂𑌜𑌿𑌤𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌂 𑌚 𑌭𑌰𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 । 𑌅𑌸𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌉𑌭𑌯𑍋𑌰𑌪𑌿 𑌭𑌰𑌤𑌪𑍂𑌜𑌿𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 ॥ ௧ ॥ 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌤𑌿 । 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌰𑌾𑌮𑍌 𑌤𑍍𑌵𑌮𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌷𑌯𑍀𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯 ॥௨॥ 𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑌾𑌵𑌿𑌤𑌿 । 𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌵𑌿𑌨𑍀𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌶𑌿𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾 𑌗𑌾𑌨𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾 𑌕𑌾𑌮𑌦𑌾𑌹𑍀𑌪𑌨𑍀𑌕𑌰𑌃। 𑌕𑌾𑌮𑌦𑌾𑌹𑍀𑌪𑌨𑍀𑌕𑌰 𑌆𑌸𑍀𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 𑌸𑌂𑌯𑍋𑌗𑌵𑌿𑌪𑍍𑌰𑌲𑌮𑍍𑌭𑌯𑍋𑌃 𑌸𑌾𑌧𑌾𑌰𑌣𑍇 । 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌥𑌾 𑌨𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑍀𑌯𑌕𑌾𑌮𑍍𑌯𑌵𑌸𑌾𑌤𑍍 𑌜𑌗𑌦𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑌕𑌰𑌾𑌮𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌾𑌯𑌾𑌸𑍍𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌅𑌪𑌿 𑌯𑌤𑍀𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑍀𑌯𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌂 𑌤𑌦𑌾 𑌕𑌾𑌮𑌦𑌾𑌹𑍀𑌪𑌨𑍀𑌕𑌰 𑌆𑌸𑍀𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 ॥ ௩ ॥ 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 । 𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑌾𑌯𑌜𑍍𑌞𑌾 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌸𑍍𑌥𑍍𑌯𑌂 𑌵𑌿𑌹𑌾𑌯 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌸𑌾𑌯𑌮𑍇𑌵 𑌪𑍍𑌰𑍇𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾𑌣𑌾 । 𑌅𑌤 𑌏𑌵 𑌤𑌮𑍍 𑌮𑌮 । 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌮 𑌜𑍀𑌵𑌿𑌤𑌂 𑌜𑌹𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑍇𑌵𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑌾𑌯𑌂 𑌜𑌾𑌨𑌾𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌮𑌨𑌃 𑌰𑌾𑌮𑍇 𑌮𑌾𑌯𑌾𑌮𑍃𑌗𑌾𑌨𑌨𑍁𑌸𑌾𑌰𑌿𑌣𑍍𑌯𑌪𑌿 𑌮𑌾𑌰𑍀𑌚𑌾𑌯𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑌿𑌤𑌮𑌪𑌿 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑌵𑌤𑍋 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌸𑍍𑌯 । 𑌯𑌦𑍍𑌵𑌾 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌹𑌾𑌸𑌦𑌵𑌾𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤 𑌮𑌂𑌰𑌕𑍍𑌷𑌣𑍇 𑌮𑌦𑌾𑌸𑌤𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌾𑌸𑍍𑌤𑍍𑌯𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌾𑌹𑍍𑌯𑍇𑌤 𑌅𑌸𑍍𑌤𑍍𑌯𑌪𑍀𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌹 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌂 𑌪𑍍𑌰𑍇𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾𑌣𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌮𑍇𑌵 𑌯𑌤𑌃 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌦𑍍𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌤𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌹

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌭𑌰𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿॥ 𑌭𑌰𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌭𑌰𑌤𑌪𑍂𑌜𑌿𑌤𑌮𑌰𑍍𑌯𑌮𑍍 ॥௧॥ 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌤𑌿 । 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌰𑌾𑌮𑍌 𑌤𑍍𑌵𑌮𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌰𑌾𑌮𑍌 ॥௨॥ 𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑌾𑌵𑌿𑌤𑌿। 𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌵𑌿𑌨𑍀𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌶𑌿𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾 𑌗𑌾𑌨𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌅𑌪𑌿 𑌚𑌾𑌤𑍁𑌰𑌾 । 𑌕𑌾𑌮𑌦𑌾𑌹𑍀𑌪𑌨𑍀𑌕𑌰𑌃 𑌮𑌾𑌸𑍀𑌦𑍍 𑌜𑌗𑌦𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑌕𑌰𑌾𑌮𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾𑌸𑍍𑌸𑌨𑍍𑌨𑍍𑌯𑌾𑌸𑌾𑌦𑍍𑌯𑌭𑌾𑌵𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾𑌯𑌾𑌃 । 𑌅𑌤𑌃 𑌕𑌾𑌮𑌦𑌾𑌹𑍀𑌪𑌨𑍀𑌕𑌰 𑌆𑌸𑍀𑌦𑍍𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௩॥ 𑌰𑌾𑌮

[illegible]𑌵𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑍀𑌤𑌾𑌂 𑌭𑌰𑌤𑌸𑍍𑌯 । 𑌭𑌰𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌗𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍇𑌵 । 𑌵𑌿𑌦𑌿𑌤𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌵𑌿𑌷𑌯𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 ॥௧॥ 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌰𑌾𑌮𑍌 𑌤𑍍𑌵𑌮𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌰𑌾𑌮𑍌 ॥௨॥ 𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌵𑌿𑌨𑍀𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌿𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌸𑍍𑌯 । 𑌗𑌾𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾। 𑌗𑌾𑌨𑍇 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌸𑌿𑌤𑌦𑍇𑌵𑌵𑌰𑌶𑍋𑌭𑌾𑌸𑍍𑌯𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑍇 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑍋𑌨𑌿𑌜𑌾 𑌨𑌿𑌃𑌸𑍀𑌮𑌭𑍋𑌤𑌿𑌵𑍍𑌯𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌵𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾𑌪𑌿 𑌯𑌥𑌾 𑌦𑍀𑌵𑌾𑌤𑍁𑌰 𑌦𑍀𑌵𑌮𑌾𑌨𑍀𑌤𑌾 𑌤𑌹𑌿 𑌕𑌾𑌮𑌦𑌾𑌹𑍀𑌪𑌨𑍀𑌕𑌰 𑌇𑌤𑌿 𑌹𑌿 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌦𑍀𑌵𑌪𑌾𑌵𑌾𑌯𑌪𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌮 𑌏𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌾𑌣𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 । 𑌨𑌨𑍁 𑌨 𑌦𑍀𑌵𑌂 𑌮𑌾𑌵𑌂 𑌵𑌾 𑌕𑌾𑌮𑌦𑌾𑌹𑍀𑌪𑌨𑌮𑍍 𑌅𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌕𑌾𑌮𑌜𑌨𑍍𑌯𑌤𑍇𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑌭𑌾𑌵𑌤𑌾𑌰𑌵𑌸𑍀𑌤𑌾𑌰𑌾𑌮𑌯𑍋𑌃 𑌕𑌦𑌾𑌪𑌿 𑌵𑌾𑌤𑌤𑌂 𑌦𑍀𑌵𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌚𑍇𑌨𑍍 । 𑌵𑌸𑌨𑍍𑌤𑌵𑌸𑌨𑍍𑌤 𑌤𑌯𑍋𑌰𑍍𑌦𑍀𑌵𑍋𑌹𑌾𑌵𑍇𑌦𑌿 𑌲𑍋𑌕𑌾𑌨𑌨𑍍𑌦𑌹𑌾𑌯 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑌦𑍇𑌹𑌸𑍍𑌯𑍇𑌹𑌯𑍋𑌃 𑌶𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌹𑌸𑍍𑌯𑌭𑌾𑌵𑌭𑍋𑌗𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌭𑌾𑌵𑌾𑌯 𑌨𑌿𑌯𑌵𑌸𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨 𑌦𑍇𑌹𑌨𑌯𑍋𑌃 𑌭𑍋𑌗𑌦𑍀𑌵𑌿𑌕𑌾𑌮𑍍𑌯𑌵𑌿𑌕𑌾𑌸𑌾𑌦𑍀𑌨𑍍𑌯𑍇𑌨 𑌤𑌦𑍁𑌪𑌾𑌯𑌾𑌭𑍋𑌗𑌿𑌤𑌮𑍇𑌵 𑌦𑍇𑌵𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌮𑌨𑍁𑌷𑍍𑌯𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌚𑍇𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌕𑌾𑌯𑍁𑌦𑍍𑌗𑌮𑌨𑍇𑌨 𑌤𑌾𑌦𑍃𑌶𑌾𑌨𑌾𑌮𑌵𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌨𑌾𑌨𑍁𑌦𑍀𑌵𑌾𑌦𑌤𑌸𑍍𑌤𑌦𑍍𑌵𑌾𑌦𑍀𑌵𑍍𑌯 𑌕𑍇𑌤𑍁𑌃 𑌮𑌾𑌨𑌦𑌨𑍍𑌵𑌯𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 । 𑌯𑌥𑌾 𑌚 𑌵𑌰𑌣𑍇𑌨𑍀𑌦𑍍𑌵𑍀𑌯𑌾𑌨𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌾 𑌮𑌨𑌨𑌶𑍀𑌲𑌃 𑌮𑌮𑌵𑌦𑌾𑌰𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌭𑍋 𑌭𑍋𑌦𑍀 𑌤𑌯𑌾𑌨𑌯𑍋𑌰𑌭𑍁𑌪𑌗𑌮𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑍇𑌵𑍇𑌵 𑌦𑍀𑌵𑌾𑌨𑍀𑌤𑍍𑌯𑌵𑌤𑍋𑌮 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌕𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍

𑌵𑌸𑍍𑌤𑌾𑌦𑍀𑌪𑌨𑌮𑌦𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌮𑍇𑌵 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌯𑍋𑌃 𑌦𑍀𑌵𑌪𑍇𑌦𑍍𑌯𑌾𑌨𑍁𑌦𑍀𑌪𑌿 𑌨 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌦𑍁𑌪𑌪𑌦𑍍𑌯𑍇 ॥௩॥ 𑌨𑌨𑍁𑌵𑌂𑌵𑌿𑌯𑌦𑍀 [illegible] 𑌜𑍀𑌵𑌨𑌮𑌾𑌨𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌕𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌤𑌾 𑌜𑍀𑌵 — 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 । 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑍋 𑌰𑌾𑌮 𑌚 [illegible] 𑌦𑍀𑌪𑍇𑌪𑍁 𑌶𑍀𑌤𑌾𑌮𑌿 𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌃 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌹𑌾𑌸𑌮𑌿 𑌯𑍇𑌨𑌕𑍇𑌨𑌾 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑌾𑌯𑍇 [illegible] 𑌤𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌸𑍍𑌯𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑌾𑌯𑌜𑍍𑌞𑌾 𑌪𑌰𑌾𑌕𑍍𑌰𑌮𑌜𑍍𑌞𑌾 𑌮𑌤𑍀𑌨𑌾𑌤𑍍𑌯𑌂 𑌕𑍍𑌷 [illegible] । 𑌮𑌨𑌾𑌰𑌮𑌸𑍍𑌯𑌦𑌹𑌕𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌤𑍍𑌯𑌾𑌗𑌮𑌸𑌂𑌪𑌾𑌦𑌕𑌂 । 𑌪𑍍𑌰𑍇𑌕𑍍𑌷𑌾𑌹𑌂 𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌾

ஸ்ய ச தீ⁴மத: | நாத்யர்த²ம் க்ஷுப்⁴யதே தே³வீ க³ங்கே³வ ஜலதா³க³மே || ௪ || துல்யஶீலவயோவ்ரு
த்தாம் துல்யாபி⁴ஜனலக்ஷணாம் | ராக⁴வோ(அ)ர்ஹதி வைதே³ஹீம் தம் சேயமஸிதேக்ஷணா ||
௫ || தாம் த்³ருஷ்ட்வா நவஹேமாபா⁴ம் லோககாந்தாமிவ ஶ்ரியம் | ஜகா³ம மனஸா ராமம் வசனம்
சேத³மப்³ரவீத் || ௬ || அஸ்யா ஹேதோர்விஶாலாக்ஷ்யா ஹதோ வாலீ மஹாப³ல: | ராவணப்ரதி
மோ வீர்யே கப³ந்த⁴ஶ்ச நிபாதித: || ௭ || விராத⁴ஶ்ச ஹத: ஸங்க்²யே ராக்ஷஸோ பீ⁴மவிக்ரம: |
வனே ராமேண விக்ரம்ய மஹேந்த்³ரேணேவ ஶம்ப³ர: || ௮ || சதுர்த³ஶ ஸஹஸ்ராணி ரக்ஷஸாம்
பீ⁴மகர்மணாம் | நிஹதானி ஜனஸ்தா²னே ஶரைரக்³நிஶிகோ²பமை: || ௯ || க²ரஶ்ச நிஹத:
ஸங்க்²யே த்ரிஶிராஶ்ச நிபாதித: | தூ³ஷணஶ்ச மஹாதேஜா ராமேண விதி³தாத்மனா || ௧௦ ||

ஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜீயவ்யாக்²யா.

ஸ்யாச | ஸந்தா³னாம் காலப்ரவ்ருத்தௌ விக்ஷோபா⁴த³ப்ரஸாதி³தேத்யர்த²: | தே³வீ ராமேண ஸ்ப்ர
ஸாமோபஸ்வ்யாக்³ர்யவதீ க³ங்கே³வ ஜலதா³க³மே கோ³ஷாகோ³க⁴ைர் ஸத்யபி யதா²க³ாதா⁴ ந
க்ஷுப்⁴யதே ததே²த்யர்த²: || ௪ || துல்யேதி | துல்யஶீலவயோவ்ருத்தாம் ஶீலம் ஸ்வபா⁴வ: அஸ்யா
தே³வ்யா மனஸ்தஸ்மிம்ஸ்தஸ்ய சாஸ்யாம் ப்ரதிஷ்டி²தமிதி வக்ஷ்யமாணரீத்யா துல்யஸ்வபா⁴வாம் | துல்யவய
ஸ்காம் ஷோட³ஶவார்ஷிகஸ்ய ஆத்³யஸவார்ஷிகீ துல்யா அந்யதா² வைஷம்யாபத்தே: ராமஸ்ய
விவாஹகாலே ச த்³வாத³ஶவர்ஷத்வம் | வஸிஷ்டா²தி³பி⁴: கதா²கதா²னாம் ஸாயுஜ்யம் ச ஜாதிஸ்ஸ்வர்ணாவ
ர: | ப்ருஷ்ட²ஷ்டவர்ஷஷ்டம் பாவியோக³ஸ்தாவனாவயேதி துல்யவ்ருத்தாம் ஶோஷாயாம்
விதஸ்ய அஸ்யா: ஸதாமேதத்³க³ஹ்யுதஜிதி ராமவ்ருத்தம் | பாவானாம் வாஸ்தவானாம் பாவயா
ஸஹகாரணாம் வ்ருத்தம் | காயம்கரணாதயோனன கஸ்²சித்ராவாராயுதீத்யுக்த்வா க்ரூராவீதா
யாவ்ருத்தேத்யுக்தம் | துல்யஶீலோ நாநாவிதவார: நாநாவிதவஶீல வயஸ்தாரித்ராதீத்
யர்த²: | துல்யாபி⁴ஜனலக்ஷணாம் அபி⁴ஜனோ குலம் லக்ஷணம் ஸாமுத்³ரிகம் ஸாமுத்³ரிகலக்ஷ
ணவதோ ஹாராயாம் ஸாமுத்³ரிகலக்ஷணைஹ்ராவ்யம் தை³வாத்காதீத்யர்த²: | ஏவம்வி
த்⁴யாம் ராக⁴வோ வைதே³ஹீம் அர்ஹதி வைதே³ஹீ ராக⁴வமர்ஹதி லோகே ஸமானயோர் ஏத
ஸமானயோர் ஸம்யக்ஸம்ஹிதா நஶ்யதே | ஸமானயோர்த்யாதிஸமானயோர் ஸமாவாப்தி | அ
நயோர் ஸாம்யம் ஸர்வம் வசதிதி விஷயதே | அஸிதேக்ஷணேத்யதிக விஶேஷணதாமாஹ்ரா
ராவேக்ஷயாஸீதாயா நயனஸமானயோ ரயிகமித்யுச்யதே | அத²வா ராமோ வக்ஷ்யதி நஜீ
வேயம் க்ஷணமபி வினா தாமஸிதேக்ஷணாமிதி || ௫ || ௬ || அஸ்யா ஹேதோரிதி || ஸமுத்³ரஸ்ய
கீர்யாவதிஷ்டம் | அநயா ஹேதுனேத்யர்த²: || ௭ || ௧௦ || ஜனஸ்தா²னமிதி | அஸ்யா நிமித்தே நிமித்தகா

ஶ்ரீ உமாமஹேஶ்வரதீர்தீ²யவ்யாக்²யா.

மான்யேதி | வ்யவஸாயஜ்ஞா அபி⁴ப்ராயஜ்ஞா பராக்ரமஜ்ஞேத்யர்த²: || ௪ || துல்யேதி | துல்யஶீல
வயோவ்ருத்தா ராமாந்த பரிவாஸ்வபா⁴வவயஶ்சரித்ரா துல்யாபி⁴ஜனலக்ஷணா அபி⁴ஜனம் கு
லம் லக்ஷணம் ஸாமுத்³ரிகோக்தம் || ௫ || ௬ || அஸ்யா ஹேதோ: அநயா ஹேதுனேத்யர்த²: || ௧௦ ||

திலகவ்யாக்²யா.

ப்ரதீத்யர்த²: | ஜலதா³க³மே வர்ஷாகாலே ரஜஸ்தமோயுக்தாக்ஷோப்⁴யா நதீவக்³ரஸ்யப்ரவேஶம்
ந ப்ராப்னோதீதி யாவத் || ௪ || துல்யஶீலவயோவ்ருத்தாம் ராமஸ்ய ஸத்³ருஶஸ்வபா⁴வவயஶ்சரித்ராம் | அபி⁴
ஜனோ குலம் லக்ஷணம் ஸாமுத்³ரிகோக்தம், அதஏவ ஸீதாயா ராமஸ்யஸ்வரூபம் ரூபாநுரூப ஸ்ரு
ஷ்டிரேவ ப்ராப்தி: ஸ்வபா⁴வஸ்ரஷ்டிரேவேதி வ்யாக்²யாதம் || ௫ || ஸம்ஸாரஜாம ஸாஸ்யா: ஸ வசா
ஸ்ரஷ்டிவ ஜதி ஸம்ஸாரேத்யர்த²: | நவஹேமாபா⁴ம் | நவம் தப்தம் ஹேமாபா⁴ம் யேதஸ்ய
யர்த²: || ௬ || அஸ்யா ஹேதோ: ஸமுத்³ரநா ஸமஸ்தகர்மஸு ப்ராத்³யபூர்வத்யர்த²: || ௭ || ஜ்ஞஷ
ணாஞ்ஜனக்ஷோபநிபாதயித்வா ஸஹக்ரந்தா ஸ்ர்வபுண்யா பிராவக³ம்யாத்³வேஷணப்ரதி
பாஸஸம்ஹாவநாஸமஸ்தக்ஷாவைஜ்ஞத³ம்ய மாவ | ஸம்ஸாரஸய ப்ரத்யக்ஷம்தாத³ம் மாவ

ஐஶ்வர்யம் வாநராணாம் ச துர்லபம் வாலிபாலிதம் । அஸ்யா நிமித்தே ஸுக்ரீவ: ப்ராப்த-
வாந் லோகஸத்க்ருதம் ॥ கக ॥ ஸாகரஶ்ச மயா க்ராந்த: ஶ்ரீமாந்நதநதீபதி: । அஸ்யா ஹேதோர்
விஶாலாக்ஷ்யா: புரீ சேயம் நிரீக்ஷிதா ॥ கஉ ॥ யதி ராம: ஸமுத்ராந்தாம் மேதிநீம் பரிவர்த-
யேத் । அஸ்யா: க்ருதே ஜகச்சாபி யுக்தமித்யேவ மே மதி: ॥ கங ॥ ராஜ்யம் வா த்ரிஷு லோகேஷு
ஸீதா வா ஜநகாத்மஜா । த்ரைலோக்யராஜ்யம் ஸகலம் ஸீதாயா நாப்நுயாத்கலாம் ॥ க௪ ॥
இயம் ஸா தர்மஶீலஸ்ய மைதிலஸ்ய மஹாத்மந: । ஸுதா ஜநகராஜஸ்ய ஸீதா பர்த்ரு-
த்ருடவ்ரதா ॥ கரு ॥ உத்திதா மேதிநீம் பித்த்வா க்ஷேத்ரே ஹலமுகக்ஷதே । பத்மரேணுநிபை:
கீர்ணா ஶுபை: கேதாரபாம்ஸுபி: ॥ க௬ ॥ விக்ராந்தஸ்யார்யஶீலஸ்ய ஸம்யுகேஷ்வநி-
வர்திந: । ஸ்நுஷா தஶரதஸ்யைஷா ஜ்யேஷ்டா ராஜ்ஞோ யஶஸ்விநீ ॥ கஎ ॥ தர்மஜ்ஞஸ்ய க்ரு-
தஜ்ஞஸ்ய ராமஸ்ய விதிதாத்மந: । இயம் ஸா தயிதா பார்யா ராக்ஷஸீ வஶமாகதா ॥ கஅ ॥

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ரணமேதேஷு ஸர்வாஸாம் ப்ராயஶ்சித்தமிதிவத் ஷஷ்டீ ஸப்தம்யர்தே । அஸ்யாம் நிமித்தே ஸத்யா-
மித்யர்த: ॥ கக ॥ கஉ ॥ யதீதி । பரிவர்தயேச் அதரோத்தராம் குர்யாச் । அஸ்யா: க்ருதே தேந தத்-
யுக்தம் ஜகச்சாபி. நகேவலம் மேதிநீம் ஸர்வலோகாநபி பரிவர்தயேதித்யர்த: ॥ கங ॥ ராஜ்யம்
வேதி । ராஜ்யத்ரைலோக்யம் வா ஸீதா உத்க்ருஷ்டா வா இதி விசாரணே இதி ஶேஷ: । கலாம் ஷோடஶீம் ॥
க௪ ॥ இயமிதி । பர்த்ருத்ருடவ்ரதா பர்துர்த்ருடவ்ரதா கேதாரபாம்ஸுபி: யஜ்ஞக்ஷேத்ரபாம்-
ஸுபி: ॥ க௬ ॥ விக்ராந்தஸ்யேதி । ஆர்யஶீலஸ்ய ஶ்ரேஷ்டஸ்வபாவஸ்ய ॥ கஎ ॥ கஅ ॥ ஸர்வாநிதி ।
ஸர்வாந்ஶோசாந் ஹாஜ்ஞஜதிஶோசா: ஶோகஶாரிகாகதோக ப்ராப்யதிஶோசஸாய
நாநிஶாசப்ராப்யதீம்ஶ்ச பரித்யஜ்யபரிவிஶேஷேண பந்நஸ்த்ராஸாதேஶாம் விஶைநவத்வ
க்த்வா அயம் பரித்யாஶோ நஸ்வபரேணத்யாஹ பத்யுஶ்ஶோஹபராக்ருதா அஹிததவிஷய
ஶோஹாதிரேக ஸூசிதபராக்ரமயித்யாஜயதிஹி த்யக்தேஷு ஶோ ரணாஹாவேவ ஶஜ்ஞவ்யூ

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஐஶ்வர்யமிதி । அஸ்யா நிமித்த இதி ஸப்தம்யர்தே ஷஷ்டீ । அஸ்யாம் நிமித்தபூதாயாம் ஸத்யாமித்ய-
ர்த: ॥ கஉ ॥ ராம: மேதிநீம் கிஞ்ச ஜகச்ச ஸர்வலோகாந பரிவர்தயேத் । அஸ்யா: க்ருதே ஸீதாயா:
பரிவர்தயேதபி அதரோத்தராம் குர்யாச் ஸம்ஹரேதித்யர்த: । யுக்தமேவைததிதி
ஸம்பந்த: ॥ கங ॥ ராஜ்யமிதி । ராஜ்யம் த்ரைலோக்யம் வா ஸீதா உத்க்ருஷ்டா வா இதி விசாரணே ஸதி
ஶேஷ: । கலாம் ஷோடஶீம் ॥ க௪ ॥ இயமிதி । பர்துர்த்ருடவ்ரதா ॥ கஅ ॥ ஸர்வாநிதி । பத்யுஶ்ஶோ

திலகவ்யாக்யா.

உமோம்ப்ரவசைந தத்ராதௌ ப்ரதாநே லக்ஷணாயா ॥ அ ॥ க௦ ॥ அஸ்யா நிமித்தே । ஸப்தம்ய-
ர்தே ஷஷ்டீ । அஸ்யாம் நிமித்தபூதாயாம் ஸத்யாமித்யர்த இதி தீர்த: ॥ கக ॥ கஉ ॥ பரிவர்த-
யேத் அதரோத்தரம் குர்யாச் ஸம்ஹரேதிதி யாவச் ॥ கங ॥ ஏவம் ஸதி ஏதத்யுக்தமேவ ஸர்வதா இதி ।
— ராஜ்யம் வேதி । த்ரைலோக்யராஜ்யஸீதயோர்மத்யே: கதரதுத்க்ருஷ்டமிதி விசாரே த்ரை-
லோக்யம் த்விதீயகோடிஸ்தாநேந ஸாம்ராஜ்யமபி நாப்நுயாதித்யர்த: ॥ க௪ ॥ த்ரைலோக்யேவாவா
ஶப்தி — இயமிதி । அநேநகாருண்யபர்த்ருத்ருடவ்ரதத்வேந வாரித்வாதிஶய: । மேதிநீம் பித்த்வா
த்வேநாயோநிஜதயா அலௌகிகத்வம் ஶூசிதம் ॥ கரு ॥ க௬ ॥ ஆர்யஶீலஸ்ய ஶ்ரேஷ்ட-
ஶீலஸ்ய । அநேந ஶ்லாகநீயவாணிக்ரஹணம் ஶூசிதம் ॥ கஎ ॥ யத்ப்ரேஷ்யதயைவம் ப்ராப்
தஸ்யம் ஶூசிதம் தஸ்ய காருண்யஸ்ய ஶ்ருதிக்ருதஸ்யாஹ — இயம் வேதி । ராக்ஷஸீவஶமாகதா ।
காருண்யாபத்யாதிதி பாவ: । ஹ்ருதோ பவத்தே: இதி வ்யாஸஸுத்ரேணாபி காருண்யாத்
தோ ஹரவத பவ கருணாப்ராபணஸாமர்த்யம் ஶூசிதம் ॥ கஅ ॥ பர்த்ருஶோகபராக்ரு-
தா பராதவதிதா ॥ கக ॥ பத்யுஶ்ஶோகபரா । ஸங்க்ராந்தாயே ணீவ

ஸவ்ராஜ ஸொஶாஜ வஶிக்யுஜ்யு ஹதூபுஷெஜூஹபஞாத்யுதா | சுவிஂதயிஶ்வா ஒுஂ வாரீ ஷ்ரவிஷ்டா திஜஉஂ வுகழி||௧௯|| ஸஂதாஷ்டா ஹுஶுசெஜ ஹதூபுஶிஶ்ரூசிஷணோ ரதா| யா வாரஂ ஸஜுதெ ஷ்ரிதிஂ வநெவி ஹவநெ யமா || ௨௦ || ஸெயஂ கநகவணாயாஂஶீ நிதூ்ஂ ஸாஷ்டிதஹாஷிணீ| ஸஹதெ யாதநாசெதாஉநயபூாநாஉ ஹாமிநீ ||௨௧|| ஜஉாஂ தா ஶீஹுஸஂவணாஂ ஜூஷ்டாஉஹெபுதி ஈாவவஃ | ஈாவணெந ஷ்ரூஉயிதாஂ ஷ்ரவாசிவ விவா ஷிதஃ||௨௨|| அஸ்யாநிஂநஂ வாநஹபுாஹாஜூாவவஃ ஷீ திசெஷ்யதி | ஈாஜா ஈாஜூ வஶி ஷ்ரஷ்டீ வாநஃ ஷ்ராவெ்வ செஜிநீழ || ௨௩ || காஉஸொஶெஶஃ வீஶிதூக்தா ஷீநா ஶஂயாஜ தெநவ| யாஈயதூ்ாதூநொஷெஹஂதஹூஉாஶஉகாஂக்ஷிணீ||௨௪|| ஶெநஷாவபூ்தீஈாக்ஷஷ்ஸூா ெநஉாஜ வாஷ்ஹஜூாஉாஜ | ஊகஷ்ஜு ஷஜூஉயாநிஂநஂ ஈாஉசொவாநாவபூ்தி || ௨௫ || ஹதபுாநாஉவாஈஂ நாயபுா ஹிஷணஂ ஹிஷணாஉவி | ஊஷா தா ஈஹிதா தெந ஹி ஷணாஹபுா ந ஶொஹதெ||௨௬|| ஒஷூஈஂ கஂஈாதெ ஈாசொ ஷிநொ யஉநயா ஷ்ரஹாஃ| யாஈயதூாதூெநா ஷெஷஂ ந ஒஃவெநாவஷீஉதி||௨௭|| ஜஉாஉஶிதகெஶூாஂ தாஂ ஶதவ

* ஶ்ரீஶொவிநூராஜீயவ்யாவ்யா.

ஷெஶியஉஃவஂவாகிஂ ஷூஈதிநெதூ்ாஹசுவிஷுயிக்வாஉஃவாநி ஈாஉாதிஶிக்ஷவஷ்நாஹவெஹி ஒஃ வாநாஹவவஂ ஹாவநெதிஹாவஃ| ஷ்ரவிஷ்டாநிஜபுநஂ வஂ ஶொமஶெஸ்காஂதஷ்ஜு ஶிதிஹூ்வஷூாஷூஷிஜு்ஶிதிஹாவஃ | யாதநாஂ தீவ்ரவெஉநாஂ சுநயபுாநாஉஹாமிநீ ஷுவஉாஉந ஹெபுதூ்யபுஃ||௨௧|| ஜஉாசிதி| ஷ்ரவாஂ வாநீயஶாஜிகாஂ| ஷ்ரவாவாநீயஶாஜிகெதூ்ஈஃ||௨௨|| ௨௩|| காஉெதி| காஉ்ஂதஜதிகாஉாஃ| தெவெதெ ஶொமாஶு ஷ்ரூ்ஂஉநாஉயஃ ஶெதீ||௨௪|| ஶெந ஷெதி| ஶெநஷாவபூ்தி ஈாக்ஷஷ்ஃ ஈாக்ஷஷிநுவபூ்தி நெஉாஜ வாஷ்ஹஜூாஉாஜ ஈா உவிஈஹஶ்ஶாதிஶயெந ஈாக்ஷஷிஉஶபுநவக வாஷ்ஹஜுவதாஂ ஜூாஉாணாஉவி உஶபுநஉ ஷ்ரூாசுஸஹூ்ஶிதூ்யஉஃ| ஊகஷ்ஜுஹூஉயா ஊகா்ஷிக்தா ஈாஉசொவாநா வபூ்தி| ஷ்ரூயதீதூ் யபுஃ| ஈாஉாஶஉநஸஂ ஹாவநாவதீஜிபுஶொZவஜொகயதீதி வாயபுஃ | யஆ நிஈஂதஶெணாஈா உாநாஹவெந வஶிஹஈவதீபுகொவி வஉாயெபுாநஹூஷிவயஂ ஶஜுதீதூ்யபுஃ||௨௫||௨௭||

* ஶ்ரீஉஷெஷூஈதீயீயவ்யாவ்யா.

ஹவஜுாதூ்தாஹதபுஃ ஷெஜூஹபஜுாஜீவதீதூ்யபுஃ | ஸெயசிதி|| யாதநாஂதீவ்ரவெஉநாஂ சுநயபுாநாஉஹாமிநீ ஷுவஉாஉநஹெபுா||௨௧|| ஜஉாசிதி| ஷ்ரவாஂவாநீயஶாஜுாழ||௨௩|| காஉெதி| காஉஶொஶெஶஃ காஉ்ஜஉதிகாஉாஃ| தெவதெஶொமாஃ ஷ்ரூஂநாஉயஃ ||௨௪|| நெதி | ஈாக்ஷஷ்ஃஈாக்ஷஷிஃ| ஊகஷ்ஜுஹூஉயா ஊகா்ஷிக்தா||௨௬|| ஒஷூஈசிதி| ஷ்ரஹாஃஈாஉஃ சுநயாஹி நஷூஜு ஷுதூெநாஷெஹஂயாஈயதி ஶொகெநநாவஷீஉதீதிவயக | ஊதக ஒஷூஈஂகஂஈா

திஜுகவ்யாவ்யா.

ணூ்ாஹஶூ்ஙு ஜதி யாச் || ௨௦ || வஶிவபுவஷெவாஹ—ஸெயசிதி | யாதநாஂ ஈாக்ஷஷிஹிஃ ஸஂவாஉ்ாஉாநதீவ்ரஉஃவழ| சுநயபுாநாஉாவஉாழ || ௨௧ || ஶீஹுஸாவஹாஈஜ்ஶஉஃவெZவி வாஶிதூ்ஷ்ரவ்வாஈஹிதாழ| ஷ்ரூஉயிதா ஷ்ரூஉயிதாஉவி | ஷ்ரவா வாநீயஶாஜுா ||௨௨||௨௩|| காஉ்ஜ ஜதி காஉாஃ ஹாஜ்ஜ ஜதி ஶொமாஃ ஷ்ரூஂநாஉயஃ ஶெதஷ்ஃூதா | தஹூஉாஶஉகா க்ஷிணீ |ஊதி ஜீவஜஉாநநொநாஈஂ வஷ்பு ஶதாஉவி ஜதி ஈாமெநெதி ஹாவஃ ||௨௪||ஈாக்ஷஷ்ஃ | ஈாஜ்ஜஷிஶிதூ்யபுஃ| ஊகஷிஂஜுக்ஷெ்திஷ்தி தாஜ்ஜு்ஶ ஷூஉயஂ யஷ்யாஃ ஷா| கிஂ தஷெகஂ ஜுக்ஷ்ஂ தக்ா ஹ—நிஂநஂ ஈாஉசொவெதி || ௨௫ || ஈாஉசொவெதூ்து ஷீஜஉாஹ—ஹதபுா நாசெதி| ஶொஹநஂ ஶொஹா ||௨௬|| ஊதஷெகஹூஉயகஜுநாஷெவ ஈாஉஃ ஷ்ரஹா யஜ்ஜீவநாஈிவஂ ஒஃவெநாவஹாஉநாஹாவஈிவஂ ஒஷூஈஂ கஂஈாதெ ||௨௭|| ஜஉாஷி

प्रदक्षिणाः। सर्वाभरणं दंष्ट्रितां दृष्ट्वा रावणप्रयुक्तं तदः॥२८॥ क्षितिक्षमा
पुष्करपत्राक्षी या रक्षिता राघवलक्ष्मणाभ्याम्। सा राक्षसीभिर्विकृतेक्ष-
णाभिः संरक्ष्यते सम्प्रति वृक्षमूले॥२९॥ हिमहतनलिनीव नष्टशोभा व्य-
सनपरम्परया निपीड्यमाना। सहचररहितेव चक्रवाकी जनकसुता कृपणां
दशां प्रपन्ना॥३०॥ अस्या हि पुष्पावनताग्रशाखाः शोकं दृढं वै जनयन्त्यशो-
काः। हिमव्यपायेन च शीतरश्मिरभ्युत्थितो नैकसहस्ररश्मिः॥३१॥ इत्येवमर्थं

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible]

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

[illegible]

तिलकव्याख्या.

[illegible]

[illegible]वेक्ष्य सीतेयमित्येव निविष्टबुद्धिः । संश्रित्य तस्मिन्निषसाद वृक्षे बली हरीणामृषभस्तरस्वी ॥३२॥ इति श्रीमत्सुन्दरकाण्डे षोडशस्सर्गः ॥

ततः कुमुदषण्डाभो निर्मलो निर्मलं स्वयम् । प्रजगाम नभश्चन्द्रो हंसो नीलमिवोदकम् ॥१॥ साचिव्यमिव कुर्वन् स प्रभया निर्मलप्रभः । चन्द्रमा रश्मिभिश्शीतैः सिषेवे पवनात्मजम् ॥२॥ स ददर्श ततस्सीतां पूर्णचन्द्रनिभाननाम् । शोकभारैरिव न्यस्तां भारैर्नावमिवाम्भसि ॥३॥ दिदृक्षमाणो वैदेहीं हनूमान्मारुतात्मजः । स ददर्शाविदूरस्था राक्षसीर्घोरदर्शनाः ॥४॥ एकाक्षीमेककर्णां च कर्णप्रावरणां तथा । अकर्णां शङ्कुकर्णां च मस्तकोच्छ्वासनासिकाम् ॥५॥ अतिकायोत्तमाङ्गीं च तनुदीर्घशिरोधराम् । ध्वस्तकेशीं तथा

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

विवर्णानेकसंपन्नः ॥३२॥ इति श्रीगोविन्दराजविरचिते सुन्दरकाण्डव्याख्याने षोडशस्सर्गः ॥

ततस्स इत्यादि ॥ प्रजगामेत्यत्र प्रकर्षेण जगाम । आकाशमध्यं प्राप्त इत्यर्थः ॥१॥ २॥ स इति । शोकभारैर्न्यस्तामिव आक्रान्तामिव स्थिताम् । अतएव भारैर्न्यस्तां नावमिव स्थिताम् ॥३॥ दिदृक्षमाण इत्यादि । कर्णौ प्रावरणे शिरस आच्छादके यस्यास्ताम् कर्णप्रावरणाम् । शाकवत्कर्णौ यस्यास्ताम् शङ्कुकर्णाम् । मस्तकोच्छ्वासनासिकाम् ऊर्ध्वोच्छ्वासनासिकामित्यर्थः । अतिकायोत्तमाङ्गीम् अत्रातिकायशब्देन महत्त्वमुच्यते महाशिरस्कामित्यर्थः । ध्वस्तकेशीम् अल्पकेशीम् अकेशीम् अनन्तकेशीम् केशकम्बलधारिणीम् कम्बलसदृशकेशधारिणीम् लम्बे कर्णललाटे यस्यास्ताः लम्बकर्णललाटास्ताः । लम्बश्चोष्ठः यस्यास्सा लम्बोष्ठी तथा । ह्रस्वदीर्घाम्

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

वत् । अहृष्टित्वं तस्य शोकं जनयतीति शेषः ॥३१॥३२॥ इति श्रीमहेश्वरतीर्थविरचितायां सुन्दरकाण्डव्याख्यायां षोडशस्सर्गः ॥

तत इति ॥ नभःप्रजगाम आकाशमध्यं प्राप्तः ॥१॥२॥ स इति । शोकभारैः न्यस्तामिव पतितामिव मज्जन्तीमिवेत्यर्थः ॥३॥ अतिकायोत्तमाङ्गीम् अतिकायं महद्देहं उत्तमाङ्गं यस्यास्ताम् । तनुदीर्घशिरोधराम् सूक्ष्मदीर्घकण्ठीमित्यर्थः । केशकम्बलधारिणीम् कम्बला इव केशाः केशकम्बलाः तान् धारयितुं शीलमस्या इति तथा । लम्बकर्ण-

तिलकव्याख्या.

येन सञ्ज्ञाज्ञानदिननाद्यावेव विदिता तत्प्रिया सा शोकवनिकाप्रदेश इति बोध्यम् ॥३२॥ इति श्रीरामायणतिलके सुन्दरकाण्डे षोडशः सर्गः ॥

ततस्सीतावलोकनान्तरम् । कुमुदषण्डं कुमुदसमूहस्तद्वदाभासः श्वेतद्युतिः । निर्मलं नभो जगाम । नभसो निर्मलत्वं नीलवर्णत्वम् । अतएवाह — हंसो नीलमुदकमिवेति । नभसो नीलत्वं प्रतीत्या कविसम्प्रदाये च बोध्यम् । नभो जगाम । किञ्चिदूर्ध्वदेशं जगामेत्यर्थः ॥१॥ साचिव्यमिव सीतादर्शने प्रभया साहाय्यमिव । दिवा तु विजितैकान्तप्रदेशे स्थितत्वान्निद्राव्याकुलत्वाच्च न सम्यग्राक्षसीनां सीतायाश्च दर्शनम् । रात्रौ चन्द्रोदये सति तत्र स्थानः सजीवदेशमागत्य स्थितस्य सम्यग्दर्शनम् ॥२॥ शोकभारैर्न्यस्तामिव निमज्जन्तीमिव ॥३॥ दिदृक्षमाणः प्रकटतया तां द्रष्टुमिच्छुः ॥४॥ कर्णप्रावरणामिति । विशालकर्णीम् मस्तकोच्छ्वासनासिका ऊर्ध्वोच्छ्वसनासाम् ॥५॥

𑌮𑌕𑍇𑌶𑍀𑌂 𑌕𑍇𑌶𑌕𑌮𑍍𑌬𑌲𑌧𑌾𑌰𑌿𑌣𑍀𑌮𑍍॥௬॥ 𑌲𑌮𑍍𑌬𑌕𑌰𑍍𑌣𑌲𑌲𑌾𑌟𑌾𑌂 𑌚 𑌲𑌮𑍍𑌬𑍋𑌦𑌰𑌪𑌯𑍋𑌧𑌰𑌾𑌮𑍍। 𑌲𑌮𑍍𑌬𑍌𑌷𑍍𑌠𑍀𑌂 𑌚𑌿𑌬𑍁𑌕𑍌𑌷𑍍𑌠𑍀𑌂 𑌚 𑌲𑌮𑍍𑌬𑌾𑌸𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌲𑌮𑍍𑌬𑌜𑌾𑌨𑍁𑌕𑌾𑌮𑍍॥௭॥ 𑌹𑍍𑌰𑌸𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘𑌾𑌂 𑌤𑌥𑌾 𑌕𑍁𑌬𑍍𑌜𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌕𑌟𑌾𑌂 𑌵𑌾𑌮𑌨𑌾𑌂 𑌤𑌥𑌾। 𑌕𑌰𑌾𑌲𑌾𑌂 𑌭𑍁𑌗𑍍𑌨𑌵𑌕𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌂 𑌚 𑌪𑌿𑌙𑍍𑌗𑌾𑌕𑍍𑌷𑍀𑌂 𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑌨𑌾𑌮𑍍॥௮॥ 𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌾𑌃 𑌪𑌿𑌙𑍍𑌗𑌲𑌾𑌃 𑌕𑌾𑌲𑍀𑌃 𑌕𑍍𑌰𑍋𑌧𑌨𑌾𑌃 𑌕𑌲𑌹𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌃। 𑌕𑌾𑌲𑌾𑌯𑌸𑌮𑌹𑌾𑌶𑍂𑌲𑌕𑍂𑌟𑌮𑍁𑌦𑍍𑌗𑌰𑌧𑌾𑌰𑌿𑌣𑍀𑌃॥௯॥ 𑌵𑌰𑌾𑌹𑌮𑍃𑌗𑌶𑌾𑌰𑍍𑌦𑍂𑌲𑌮𑌹𑌿𑌷𑌾𑌜𑌶𑌿𑌵𑌾𑌮𑍁𑌖𑍀𑌃। 𑌗𑌜𑍋𑌷𑍍𑌟𑍍𑌰𑌹𑌯𑌪𑌾𑌦𑍀𑌶𑍍𑌚 𑌨𑌿𑌖𑌾𑌤𑌶𑌿𑌰𑌸𑍋𑌽𑌪𑌰𑌾𑌃॥௧௦॥ 𑌏𑌕𑌹𑌸𑍍𑌤𑍈𑌕𑌪𑌾𑌦𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌖𑌰𑌕𑌰𑍍𑌣𑍍𑌯𑌶𑍍𑌵𑌕𑌰𑍍𑌣𑌿𑌕𑌾𑌃। 𑌗𑍋𑌕𑌰𑍍𑌣𑍀𑌰𑍍𑌹𑌸𑍍𑌤𑌿𑌕𑌰𑍍𑌣𑍀𑌶𑍍𑌚 𑌹𑌰𑌿𑌕𑌰𑍍𑌣𑍀𑌸𑍍𑌤𑌥𑌾𑌪𑌰𑌾𑌃॥௧௧॥ 𑌅𑌨𑌾𑌸𑌾 𑌅𑌤𑌿𑌨𑌾𑌸𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌤𑌿𑌰𑍍𑌯𑌙𑍍𑌨𑌾𑌸𑌾 𑌵𑌿𑌨𑌾𑌸𑌿𑌕𑌾𑌃। 𑌗𑌜𑌸𑌨𑍍𑌨𑌿𑌭𑌨𑌾𑌸𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌲𑌲𑌾𑌟𑍋𑌚𑍍𑌛𑍍𑌵𑌾𑌸𑌨𑌾𑌸𑌿𑌕𑌾𑌃॥௧௨॥ 𑌹𑌸𑍍𑌤𑌿𑌪𑌾𑌦𑌾 𑌮𑌹𑌾𑌪𑌾𑌦𑌾 𑌗𑍋𑌪𑌾𑌦𑌾𑌃 𑌪𑌾𑌦𑌚𑍂𑌲𑌿𑌕𑌾𑌃। 𑌅𑌤𑌿𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌶𑌿𑌰𑍋𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌾 𑌅𑌤𑌿𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌕𑍁𑌚𑍋𑌦𑌰𑍀𑌃॥௧௩॥ 𑌅𑌤𑌿𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌾𑌸𑍍𑌯𑌨𑍇𑌤𑍍𑌰𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌾𑌨𑌖𑌾𑌸𑍍𑌤𑌥𑌾। 𑌅𑌜𑌾𑌮𑍁𑌖𑍀𑌰𑍍𑌹𑌸𑍍𑌤𑌿𑌮𑍁𑌖𑍀𑌰𑍍𑌗𑍋𑌮𑍁𑌖𑍀𑌃 𑌸𑍂𑌕𑌰𑍀𑌮𑍁𑌖𑍀𑌃॥௧௪॥ 𑌹𑌯𑍋𑌷𑍍𑌟𑍍𑌰𑌖𑌰𑌵𑌕𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌰𑍍𑌘𑍋𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌃। 𑌶𑍂𑌲𑌮𑍁𑌦𑍍𑌗𑌰𑌹𑌸𑍍𑌤𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌕𑍍𑌰𑍋𑌧𑌨𑌾𑌃 𑌕𑌲𑌹𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌃॥௧௫॥ 𑌕𑌰𑌾𑌲𑌾 𑌧𑍂𑌮𑍍𑌰𑌕𑍇𑌶𑍀𑌶𑍍𑌚 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌰𑍍𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑌨𑌾𑌃। 𑌪𑌿𑌬𑌨𑍍𑌤𑍀𑌃 𑌸𑌤𑌤𑌂 𑌪𑌾𑌨𑌂 𑌸𑍁𑌰𑌾𑌮𑌾𑌂𑌸𑌸𑌦𑌾𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌃॥௧௬॥ 𑌮𑌾𑌂𑌸𑌶𑍋𑌣𑌿𑌤𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌰𑍍𑌮𑌾𑌂𑌸𑌶𑍋𑌣𑌿𑌤𑌭𑍋𑌜𑌨𑌾𑌃। 𑌤𑌾 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌕𑌪𑌿𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑍋 𑌰𑍋𑌮𑌹𑌰𑍍𑌷𑌣𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌃॥௧௭॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌅𑌧𑌃𑌕𑌾𑌯𑍇 𑌊𑌰𑍍𑌧𑍍𑌵𑌕𑌾𑌯𑍇 𑌵𑌕𑍍𑌷𑌸𑌿 𑌚। 𑌹𑍍𑌰𑌸𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌪𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃। 𑌕𑍁𑌬𑍍𑌜𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌥𑍂𑌲𑍋𑌦𑌰𑍀𑌂 𑌵𑌿𑌕𑌟𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌥𑍂𑌲𑌜𑌙𑍍𑌘𑌾𑌂 𑌕𑌰𑌾𑌲𑌾𑌂 𑌦𑌨𑍍𑌤𑍁𑌰𑌾𑌮𑍍॥ 𑌕𑌰𑌾𑌲𑍋 𑌦𑌨𑍍𑌤𑍁𑌰𑍇 𑌤𑍁𑌙𑍍𑌗 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌮𑌰𑌃। 𑌭𑍁𑌗𑍍𑌨𑌵𑌕𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌂 𑌨𑌿𑌮𑍍𑌨𑌵𑌕𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌮𑍍। 𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑌨𑌾𑌂 𑌨𑌾𑌸𑌿𑌕𑍋𑌷𑍍𑌠𑌵𑌿𑌰𑌹𑌿𑌤𑌾𑌨𑌨𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌏𑌤𑌦𑍍𑌦𑍍𑌵𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑍇𑌣 𑌦𑌦𑍃𑌶𑍇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃॥௮॥ 𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍇𑌰𑍁𑌤𑍍𑌤𑌰𑍇𑌣 𑌦𑌦𑍃𑌶𑍇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃। 𑌏𑌤𑌾𑌵𑌤𑌾 𑌏𑌕𑌾𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍍𑌯𑍋 𑌹𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌃। 𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌾𑌃 𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌵𑍇𑌷𑌾𑌃 𑌨𑌿𑌖𑌾𑌤𑌶𑌿𑌰𑌸𑌃 𑌗𑌾𑌤𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌃𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌶𑌿𑌰𑌸𑌃 𑌹𑌰𑌿𑌕𑌰𑍍𑌣𑍍𑌯𑌃 𑌕𑌪𑌿𑌕𑌰𑍍𑌣𑍍𑌯𑌃 𑌪𑌾𑌦𑍇 𑌚𑍂𑌲𑌿𑌕𑌾 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃 𑌪𑌾𑌦𑌚𑍂𑌲𑌿𑌕𑌾𑌃॥ 𑌶𑌿𑌖𑌾 𑌚𑍂𑌡𑌾 𑌕𑍇𑌶𑌪𑌾𑌶𑍀𑌤𑍍𑌯𑌮𑌰𑌃। 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌰𑍍𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑌨𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌪𑍁𑌨𑌃 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌪𑌦𑌂 𑌵𑌿𑌸𑍍𑌮𑌰𑌣𑌾𑌤𑍍॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌯𑌸𑍍𑌤𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿॥ 𑌈𑌕𑍍𑌷𑍀𑌵𑌾𑌨𑍁 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌦𑌶𑌾𑌜𑌨𑌿𑌤𑌶𑍋𑌕𑌾𑌤𑌙𑍍𑌕𑌃। 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌵𑍍𑌯𑌪𑍇𑌶𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌪𑌤𑌿𑌵𑍍𑌰𑌤𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌵𑌰𑌣 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌕𑍍𑌤𑌿𑌸𑌂𑌵𑌹𑌾𑌂

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌲𑌲𑌾𑌟𑌂 𑌲𑌮𑍍𑌬𑌕𑌰𑍍𑌣𑌲𑌲𑌾𑌟𑍇𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌾𑌮𑍍। 𑌚𑌿𑌬𑍁𑌕𑍌𑌷𑍍𑌠𑍀𑌂 𑌚𑌿𑌬𑍁𑌕𑍇 𑌓𑌷𑍍𑌠𑍌 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌹𑍍𑌰𑌸𑍍𑌵𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿॥ 𑌕𑍁𑌬𑍍𑌜𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌥𑍂𑌲𑍋𑌦𑌰𑍀𑌂 𑌕𑌰𑌾𑌲𑌾𑌂 𑌦𑌨𑍍𑌤𑍁𑌰𑌾𑌂 𑌪𑌿𑌙𑍍𑌗𑌾𑌕𑍍𑌷𑍀𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌦𑌦𑍃𑌶𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃॥௮॥ 𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌨𑌵𑌕𑌂 𑌏𑌕𑌂 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑍍॥ 𑌨𑌿𑌖𑌾𑌤𑌶𑌿𑌰𑌸𑌃 𑌗𑌾𑌤𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌃𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌶𑌿𑌰𑌸𑌃। 𑌪𑌾𑌦𑌚𑍂𑌲𑌿𑌕𑌾𑌃 𑌪𑌾𑌦𑍇 𑌚𑍂𑌲𑌾 𑌶𑌿𑌖𑌾 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃। 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌰𑍍𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑌨𑌾

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌅𑌤𑌿𑌕𑌾𑌯𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌮𑌤𑌿𑌰𑍂𑌪𑍍𑌯𑌕𑍋𑌪𑌰𑌿𑌭𑌾𑌗𑌦𑍇𑌹𑌵𑌤𑍀𑌮𑍍। 𑌤𑌨𑍁𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘𑌶𑌿𑌰𑍋𑌧𑌰𑌾𑌮𑍍। 𑌅𑌲𑍍𑌪𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌶𑌾𑌰𑍀𑌰𑌕𑍇𑌶𑍈𑌃 𑌕𑌮𑍍𑌬𑌲𑌧𑌾𑌰𑌿𑌣𑍀𑌮𑌿𑌵 ॥௬॥ 𑌲𑌮𑍍𑌬𑍇 𑌕𑍇 𑌲𑌮𑍍𑌬𑌸𑍍𑌤𑌨𑍌 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌾𑌮𑍍 ॥௭॥ 𑌵𑌿𑌕𑌟𑌾𑌂 𑌵𑌕𑍍𑌰𑌶𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑍍। 𑌕𑌰𑌾𑌲𑌾𑌂 𑌭𑌯𑌙𑍍𑌕𑌰𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌮𑍍 ॥௮॥ 𑌵𑌿𑌕𑍃𑌤𑌚𑌰𑍍𑌮𑌾𑌦𑌿𑌮𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌯𑌾 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌾 𑌵𑌿𑌦𑌾𑌸𑍍𑌤𑌾 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌮𑌾𑌣𑍇𑌨𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃। 𑌕𑍂𑌟𑍋𑌽𑌯𑍋𑌸𑌾𑌰𑌕𑍂𑌟𑌾𑌖𑍍𑌯 𑌆𑌯𑍁𑌧𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௯॥ 𑌨𑌿𑌖𑌾𑌤𑌶𑌿𑌰𑌸𑌃 𑌕𑌬𑌨𑍍𑌧𑌵𑌦𑍁𑌰𑌃𑌪𑍍𑌰𑌦𑍇𑌶𑌗𑌤𑌶𑌿𑌰𑌸𑌃 ॥௧௦॥ 𑌹𑌰𑌿𑌕𑌰𑍍𑌣𑍍𑌯𑌃 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌕𑌰𑍍𑌣𑍍𑌯𑌃 ॥௧௧॥ 𑌗𑌜𑌸𑌨𑍍𑌨𑌿𑌭𑌨𑌾𑌸𑌾𑌃 𑌶𑍁𑌣𑍍𑌡𑌾𑌦𑌣𑍍𑌡𑍋𑌪𑌮𑌨𑌾𑌸𑌾𑌃 ॥௧௨॥ 𑌪𑌾𑌦𑌚𑍂𑌲𑌿𑌕𑌾𑌃 𑌪𑌾𑌦𑍇𑌷𑍁 𑌸𑌙𑍍𑌗𑌤𑌾 𑌚𑍂𑌲𑌾𑌃 𑌶𑌿𑌖𑌾𑌃 𑌕𑍇𑌶𑌾 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃। 𑌪𑌾𑌦𑍇𑌷𑍁 𑌚𑍂𑌲𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾𑌃 𑌕𑍇𑌶𑌾 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃। 𑌅𑌤𑌿𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌮𑌤𑌿𑌵𑍃𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑌿 ॥௧௩॥௧௪॥ 𑌸𑍁𑌰𑌾𑌮𑌾𑌂𑌸𑌸𑌦𑌾𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌃 𑌸𑍁𑌰𑌾𑌮𑌾𑌂𑌸𑍇 𑌸𑌦𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑍇 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃 ॥௧௬॥௧௭॥ 𑌸𑍍𑌕𑌨𑍍𑌧𑌵𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌵𑍃𑌕𑍍𑌷𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑌸𑍍𑌯𑌾𑌶𑍋-

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

லம் ராக்ஷஸேந்த்ர: ப்ரதாபவாந் | ஸ்ரஸ்தமால்யாம்பரதரோ வைதேஹீமந்வசிந்தயத்||௪|| ப்ருஶம் நியுக்தஸ்தஸ்யாம் ச மதநேந மதோத்கட: | ந ஸ தம் ராக்ஷஸ: காமம் ஶஶாகாத்மநி கூஹிதும்||௫|| ஸ ஸர்வாபரணைர்யுக்தோ பிப்ரச்ச்ரியமநுத்தமாம் | தாம் நகைர்விவிதைர்ஜுஷ்டாம் ஸர்வபுஷ்பபலோபகை:||௬|| வ்ருதாம் புஷ்கரிணீபிஶ்ச நாநாபுஷ்போபஶோபிதாம்| ஸதாமதைஶ்ச விஹகைர்விசித்ராம் பரமாத்புதாம்||௭|| ஈஹாம்ருகைஶ்ச விவிதைர்ஜுஷ்டாம் த்ருஷ்டிமநோஹரை: | வீதீ: ஸம்ப்ரேக்ஷமாணஶ்ச மணிகாஞ்சநதோரணா:||௮|| நாநாம்ருககணாகீர்ணாம் பலை: ப்ரபதிதைர்வ்ருதாம்| அஶோகவநிகாமேவ ப்ராவிஶத் ஸந்ததத்ருமாம்||௯|| அங்கநாஶதமாத்ரம் து தம் வ்ரஜந்தமநுவ்ரஜந்| மஹேந்த்ரமிவ பௌலஸ்த்யம் தேவகந்தர்வயோஷித:||௰|| தீபிகா: காஞ்சநீ: காஶ்சிஜ்ஜக்ருஹுஸ்தத்ர யோஷித: | வாலவ்யஜநஹஸ்தாஶ்ச தாலவ்ருந்தாநி சாபரா: || ௧௧ || காஞ்சநைரபி

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஹ்மகோஷாந் வேதகோஷாந்||௨||௪|| ப்ருஶமிதி|| நியுக்த: ப்ரேரித:||௫|| ஸ இத்யாதி| வீதீ: உத்யாநவீதீ:||௯|| அங்கநேதி| ஶதமாத்ரம் தேவமநுஷ்யயோஷிதஶ்ச வ்ரஜந்தம் அங்கநாஶதமாத்ரம் அநுவ்ரஜத் அந்வவ்ரஜத்||௰|| தீபிகா இதி | தாலவ்ருந்தாநி வ்யஜநாநி ||௧௧|| காஞ்சநைரிதி| ப்ருங்காரை: கநககலஶாதிபி: || ப்ருங்கார: கநகாலுகேத்யமர: | ஶங்காத்ராத ஸவிஶேஷாத்| ஶங்காத்ராணதாயுக இதி வைஜயந்தீ| ப்ரஸித்தம் ம்ருஷ்ணம் ம்ருஷ்ணீசா||

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ப்ருஶமிதி | நியுக்த: ப்ரேரித: | வஸ்துதஸ்து மதநேந உத்கடேந ஸததம் தஸ்யாம் ஸீதாயாம் நியுக்த:| நிதராம் யுக்த: விநீதஹ்ருதய: | அதஸ்ஸ ராக்ஷஸ: தம் காமமாத்மநி கூஹிதும் நஶஶாகேதி காகு:||௫||௯|| அங்கநேதி | அநுவ்ரஜந் அந்வகச்சந்||௰|| தீபிகா இதி| தீபிகா: காஞ்சநீ: காஞ்சநதண்டா: தீபிகா:||௧௧|| காஞ்சநேதி| காஞ்சநை: ப்ருங்காரை: கநககரகாதிபி: ப்ருங்காரா: ஈஷத்வக்ரநாலஸஹிதஜலபாத்ரா

திலகவ்யாக்யா.

த்யாதிகா ||௨||௯|| நித்ராவஶாதேவ ஸ்ரஸ்தமால்யாம்பரதர: ||௪|| ப்ருஶம் நியுக்தோ மாரேண நிவேஶிதசித்த:| காமம் காமவேகம் ஸம்ஸ்ருத்யோஷ்ட்ருதீயஸ்யாத்யாயோஜநம் ஹாரதேவ ரக்ஷஸஸ்தோமண்ணாவிஷ்டஸ்ய ஸமவதாயாமோமி தஸ்யாக்ருதேஷ்வேவ ப்ரவ்ருத்தே:| தயாக்ரியஸாணம் ஸமவஸ்யாநவிவாவஹோமோ க்ரம் ஜந்தாஸ்தமே ஊக்தஸமுதாயேதிபோத்யம், அதஏவ ஈக்ஷாஶ்வமேயநாமே ராஜேந்த்ரநஸ்தாவகோ ஈஶ்ரம் த்ர— ந யஸ்ஸைவாஜபாஸவோ நிதிஸ்ஸ்வ ந ஸத்த்வ:| அவத்யஸவிதீயராஸ்|' இதி| தஸ்யாயம்—வாஜஸ்த்ருநதாஸ அஸதாநநயே ஸவேஷாம் பாஸவமேஷாம் ஸம்போயநம் மை வாஜபாஸவ: ஸ்யஸ்ஸை யஷ்டாஸய: ஸக்ஸ்ருயஸநவாஶ்ரய:| நிதிஸ்ஸ்வ ந நிதநேஸ்வாமீமேரா தஸ்யவத்யம் நதீயாரஞ யாரயதி| ஸமவதநஸம்யாநேநேவ நிஷ்யாவசாதிதி ஏவம் ஸமவதோ நிதாவாஸ்ஜஹாவேந ப்யாநஸவிநரகமோஹமா க்ரம் ஜந்தாஸ்தமே ஊக்தஸமுதாய, அதஏவ ஆஸ்வஸரமோணாக்ரம்வதந்யுவதந்யுஷ்ப்யாம்வேதிமாஜகந்தமேஜநூ, வதந்விபுஶாதிவதந்யதிந்ம்யாம் ராஸவதார இதிஹரிவம்ஶோக்தஸ்தவக்தியுங்கம் வேதக்தாவமமுமோம இத்யுயாயாதஶதிபோத்யம்||௫||௯||௭|| வீதீ: அஶோகவநிகா ஸாமபுஷ்பஸநவீதீ:||௮||௯|| அங்கநா:| ஶதஸாத்ரு ஶதவ்யயாரணே இதிகதக:| தேவாதியோஷிதோ மஹேந்த்ரமிவ பௌலஸ்த்யம் ராவணமநுவ்ரஜந்| அஷ்டாவக்ருஷ்யு:||௰|| காஞ்சநீ: காஞ்சநதண்டா:| வாலவ்யஜநஹஸ்தா இத்யஸ்யாநுவ்ரஜந்நிதி ஶேஷ:| தாலவ்ருந்தாநீத்யஸ்ய ஜக்ருஹுரிதி அநேநாந்வய:| மமேஸ்தமிபிரயோரபி ஶீதாஹாவோ ஸ்ய

𑌭𑍃𑌙𑍍𑌗𑌾𑌰𑍈𑌰𑍍𑌜𑌹𑍍𑌰𑍁𑌃 𑌸𑌲𑌿𑌲𑌮𑌗𑍍𑌰𑌤𑌃 । 𑌮𑌣𑍍𑌡𑌲𑌾𑌗𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍 𑌬𑍃𑌸𑍀𑌂𑌶𑍍𑌚𑍈𑌵 𑌗𑍃𑌹𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌪𑍃𑌷𑍍-
𑌠𑌤𑍋 𑌯𑌯𑍁𑌃॥௧௨॥ 𑌕𑌾𑌚𑌿𑌦𑍍𑌰𑌤𑍍𑌨𑌮𑌯𑍀𑌂 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌲𑍀𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌪𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌭𑌾𑌮𑌿𑌨𑍀 । 𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾 𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿-
𑌣𑍇𑌨𑍈𑌵 𑌤𑌦𑌾 𑌜𑌗𑍍𑌰𑌾𑌹 𑌪𑌾𑌣𑌿𑌨𑌾॥௧௩॥ 𑌰𑌾𑌜𑌹𑌂𑌸𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌕𑌾𑌶𑌂 𑌛𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌶𑌶𑌿-
𑌪𑍍𑌰𑌭𑌮𑍍 । 𑌸𑍌𑌵𑌰𑍍𑌣𑌦𑌣𑍍𑌡𑌮𑌪𑌰𑌾 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌪𑍃𑌷𑍍𑌠𑌤𑍋 𑌯𑌯𑍌 ॥ ௧௪ ॥ 𑌨𑌿𑌦𑍍𑌰𑌾𑌮𑌦𑌪𑌰𑍀𑌤𑌾-
𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑍋 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾𑌃 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃। 𑌅𑌨𑍁𑌜𑌗𑍍𑌮𑍁𑌃 𑌪𑌤𑌿𑌂 𑌵𑍀𑌰𑌂 𑌘𑌨𑌂 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍁𑌲𑍍𑌲𑌤𑌾 𑌇𑌵॥௧௫॥
𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑌹𑌾𑌰𑌕𑍇𑌯𑍂𑌰𑌾𑌸𑍍𑌸𑌮𑌾𑌮𑍃𑌦𑌿𑌤𑌵𑌰𑍍𑌣𑌕𑌾𑌃 । 𑌸𑌮𑌾𑌗𑌲𑌿𑌤𑌕𑍇𑌶𑌾𑌨𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌸𑌸𑍍𑌵𑍇𑌦𑌵𑌦𑌨𑌾𑌸𑍍𑌤-
𑌥𑌾 ॥ ௧௬ ॥ 𑌘𑍂𑌰𑍍𑌣𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑍋 𑌮𑌦𑌶𑍇𑌷𑍇𑌣 𑌨𑌿𑌦𑍍𑌰𑌯𑌾 𑌚 𑌶𑍁𑌭𑌾𑌨𑌨𑌾𑌃 । 𑌸𑍍𑌵𑍇𑌦𑌕𑍍𑌲𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾𑌙𑍍𑌗𑌕𑍁-
𑌸𑍁𑌮𑌾𑌃 𑌸𑍁𑌮𑌾𑌲𑍍𑌯𑌾𑌕𑍁𑌲𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑌜𑌾𑌃 ॥ ௧௭ ॥ 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌨𑍈𑌰𑍃𑌤𑌪𑌤𑌿𑌂 𑌨𑌾𑌰𑍍𑌯𑍋 𑌮𑌦𑌿𑌰𑌲𑍋-
𑌚𑌨𑌾𑌃 । 𑌬𑌹𑍁𑌮𑌾𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌕𑌾𑌮𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾 𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌮𑌨𑍍𑌵𑌯𑍁𑌃॥௧௮॥ 𑌸 𑌚 𑌕𑌾𑌮𑌪𑌰𑌾𑌧𑍀𑌨𑌃 𑌪𑌤𑌿-
𑌸𑍍𑌤𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌃। 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌸𑌕𑍍𑌤𑌮𑌨𑌾 𑌮𑌨𑍍𑌦𑍋 𑌮𑌦𑌾𑌞𑍍𑌚𑌿𑌤𑌗𑌤𑌿𑌰𑍍𑌬𑌭𑍌॥௧௯॥ 𑌤𑌤𑌃 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑍀𑌨𑌿-
𑌨𑌾𑌦𑌂 𑌚 𑌨𑍂𑌪𑍁𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌚 𑌨𑌿𑌃𑌸𑍍𑌵𑌨𑌮𑍍 । 𑌶𑍁𑌶𑍍𑌰𑌾𑌵 𑌪𑌰𑌮𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍀𑌣𑌾𑌂 𑌸 𑌕𑌪𑌿𑌰𑍍𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮-
𑌜𑌃॥௨௦॥ 𑌤𑌂 𑌚𑌾𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌮𑌕𑌰𑍍𑌮𑌾𑌣𑌮𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑌬𑌲𑌪𑍌𑌰𑍁𑌷𑌮𑍍 । 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑌦𑍇𑌶𑌮𑌨𑍁𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌂 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌹-
𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌕𑌪𑌿𑌃 ॥ ௨௧ ॥ 𑌦𑍀𑌪𑌿𑌕𑌾𑌭𑌿𑌰𑌨𑍇𑌕𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌸𑌮𑌨𑍍𑌤𑌾𑌦𑌵𑌭𑌾𑌸𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌤𑍈𑌲𑌾𑌵𑌸𑌿-
𑌕𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌰𑍍𑌧𑍍𑌰𑌿𑌯𑌮𑌾𑌣𑌾𑌭𑌿𑌰𑌗𑍍𑌰𑌤𑌃 ॥ ௨௨ ॥ 𑌕𑌾𑌮𑌦𑌰𑍍𑌪𑌮𑌦𑍈𑌰𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌜𑌿𑌹𑍍𑌮𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌾𑌯𑌤𑍇𑌕𑍍𑌷𑌣𑌮𑍍 ।

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

௧௨॥ 𑌕𑌾𑌚𑌿𑌦𑌿𑌤𑌿॥ 𑌪𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌪𑍀𑌯𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑌾𑌨𑌂 𑌮𑌦𑍍𑌯𑌂 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌤𑍇𑌨 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌾𑌮𑍍।
𑌪𑍂𑌰𑌣𑌗𑍁𑌣𑌸𑍁𑌹𑌿𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌸𑍁𑌹𑌿𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌯𑍋𑌗𑍇 𑌷𑌷𑍍𑌠𑍀𑌸𑌮𑌾𑌸𑌨𑌿𑌷𑍇𑌧𑌜𑍍𑌞𑌾-
𑌪𑌕𑌾𑌤𑍍 𑌤𑍃𑌪𑍍𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑍇 𑌷𑌷𑍍𑌠𑍀। 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌲𑍀𑌂 𑌪𑌾𑌤𑍍𑌰𑍀𑌮𑍍 ॥ ௧௩ ॥ ௧௫ ॥ 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑍇𑌤𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌃 𑌵𑍍𑌯𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌤𑌯𑌾 𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌾𑌃।
𑌸𑌮𑌾𑌮𑍃𑌦𑌿𑌤𑌵𑌰𑍍𑌣𑌕𑌾𑌃 𑌸𑌂𑌮𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑍁𑌲𑍇𑌪𑌨𑌾𑌃 । 𑌅𑌙𑍍𑌗𑌰𑌾𑌗𑌸𑍍𑌸𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌵𑌰𑍍𑌣𑌕𑌶𑍍𑌚 𑌵𑌿𑌲𑍇-
𑌪𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌨𑌿𑌘𑌣𑍍𑌟𑍁𑌃 ॥ ௧௮ ॥ 𑌸 𑌚𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌮𑌦𑍇𑌨𑌾𑌞𑍍𑌚𑌿𑌤𑌾 𑌗𑌤𑌿𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸 𑌮𑌦𑌾𑌞𑍍𑌚𑌿𑌤𑌗𑌤𑌿𑌃 ॥ ௧௯ ॥ ௨௦ ॥
𑌤𑌂 𑌚𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑌦𑍇𑌶𑌂 𑌅𑌶𑍋𑌕𑌵𑌨𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑌦𑍇𑌶𑌂 । 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌤𑍈𑌲𑌂 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌵𑌾𑌸𑌿𑌤𑌤𑍈𑌲𑌮𑍍
𑌸𑌮𑌕𑍍𑌷𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌂 𑌅𑌪𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑌶𑌰𑌾𑌸𑌨𑌂 𑌅𑌧𑍃𑌤𑌶𑌰𑌾𑌸𑌨𑌂 𑌉𑌜𑍍𑌝𑌿𑌤𑌾𑌵𑍃𑌤𑌸𑌂𑌨𑌾𑌹𑌂 𑌉𑌜𑍍𑌝𑌿𑌤𑌂
𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍂𑌤𑌂 𑌯𑌾𑌰𑍋𑌷𑍍𑌣𑌂 𑌤𑌯𑍋𑌰𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌨𑌂 𑌤𑌥𑌾 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌿𑌬𑌦𑍍𑌧𑌾𑌰𑍋𑌹𑌂 𑌉𑌜𑍍𑌝𑌿𑌤𑌂 𑌯𑌾𑌰𑍋𑌷𑍍𑌣𑌂

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌣𑌿 𑌪𑍃𑌥𑌕𑍍𑌪𑍃𑌥𑌗𑍍𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑌾 ॥ ௧௨ ॥ 𑌕𑌾𑌚𑌿𑌦𑌿𑌤𑌿 । 𑌪𑌾𑌨𑍇𑌨 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌾𑌮𑍍 ॥ ௧௫ ॥ 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑍇𑌤𑌿 । 𑌸𑌮𑌾𑌮𑍃𑌦𑌿𑌤-
𑌵𑌰𑍍𑌣𑌕𑌾𑌃 𑌸𑌮𑍍𑌯𑌙𑍍𑌮𑍃𑌦𑌿𑌤𑌾𑌙𑍍𑌗𑌰𑌾𑌗𑌾𑌃 ॥ ௧௮ ॥ ௨௦ ॥ 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑌦𑍇𑌶𑌂 𑌅𑌶𑍋𑌕𑌵𑌨𑌿𑌕𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌦𑍇-
𑌶𑌮𑍍 । 𑌕𑌾𑌮𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌅𑌪𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑌶𑌰𑌾𑌸𑌨𑌂 𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑍇𑌕𑍍𑌷𑍁𑌚𑌾𑌪𑌮𑍍; 𑌸𑌮𑌕𑍍𑌷𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌂 𑌕𑌨𑍍𑌦𑌰𑍍𑌪𑌮𑌿𑌵 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌮𑍍 ।

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌨𑍍𑌤𑌃 ॥ ௧௧ ॥ 𑌭𑍃𑌙𑍍𑌗𑌾𑌰𑍈𑌃 𑌕𑌲𑌶𑍈𑌃 । 𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌜𑌲𑌪𑌾𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌤𑍃𑌷𑌿𑌤𑌾𑌤𑍍𑌯𑌜𑍍𑌜𑌤𑌿
𑌕𑍀𑌯𑌤𑍇 । 𑌮𑌣𑍍𑌡𑌲𑌾𑌗𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍 𑌖𑌙𑍍𑌗𑌾𑌨𑍍 𑌬𑍃𑌸𑍀𑌰𑌾𑌸𑌨𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌾𑌨𑍍 । 𑌤𑌵𑍍𑌯𑌲𑍍𑌲𑌾𑌭𑌿𑌰𑍍𑌦𑌤𑍍𑌤𑍃𑌣𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾,
𑌕𑌸𑍍𑌯𑍈𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑍇𑌨𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥ ௧௨ ॥ 𑌪𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌪𑌾𑌨𑍇𑌨 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌾𑌮𑍍 । 𑌶𑍇-
𑌷𑌷𑌷𑍍𑌠𑍀 𑌰𑌾𑌜𑌹𑌂𑌸𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌕𑌾𑌶𑌂 𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾𑌨𑍁𑌕𑌮𑍍𑌪𑌾 ॥ ௧௩ ॥ ௧௫ ॥ 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌃 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚𑍍𑌯𑍁-
𑌤𑌾𑌃 । 𑌸𑌮𑌾𑌮𑍃𑌦𑌿𑌤𑍋𑌽𑌪𑌮𑍃𑌷𑍍𑌟𑍋 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌕𑍋𑌽𑌨𑍁𑌲𑍇𑌪𑌨𑌂 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃 ॥ ௧௬ ॥ 𑌸𑌮𑌾𑌗𑌲𑌿𑌤𑌾𑌃 𑌸-
𑌪𑍍𑌲𑍁𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌕𑍇𑌶𑌾𑌨𑍍𑌤𑌾 𑌯𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌃 ॥ ௧௭ ॥ 𑌮𑌦𑌿𑌰𑌲𑍋𑌚𑌨𑌾 𑌮𑌦𑌾𑌕𑍁𑌲𑌵𑍀𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌃 । 𑌬𑌹𑍁𑌮𑌾𑌨𑌾-
𑌦𑍍𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌸𑌂𑌮𑌾𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌕𑌾𑌮𑌾𑌚𑍍𑌚𑍇𑌷𑍍𑌟𑌯𑌾 ॥ ௧௮ ॥ 𑌮𑌦𑍇𑌨𑌾𑌞𑍍𑌚𑌿𑌤𑌾𑌃 । 𑌮𑌦𑌯𑌾𑌽𑌽𑌯𑌾𑌽𑌽𑌞𑍍𑌚𑌿𑌤𑌾 𑌗𑌤𑌿-
𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 ॥ ௧௯ ॥ ௨௦ ॥ 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌰𑌦𑍇𑌶𑌂 𑌅𑌶𑍋𑌕𑌵𑌨𑌿𑌕𑌾𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑌾𑌰𑌦𑍇𑌶𑌮𑍍 ॥ ௨௧ ॥ 𑌦𑍀𑌪𑌿𑌕𑌾𑌭𑌿𑌰𑍍𑌭𑌾𑌸𑌿𑌤𑌂 𑌰𑌾-
𑌤𑍍𑌰𑌿𑌶𑍇𑌷𑌸𑌦𑍍𑌭𑌾𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌆𑌦𑍀𑌪𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌾𑌵𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑍌 𑌮𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌮𑌯𑌨𑌾𑌤𑍍 ॥ ௨௨ ॥ 𑌜𑌿𑌹𑍍𑌮𑌾𑌣𑍀𑌤𑌿
𑌣𑌿 𑌕𑍇𑌕𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌲𑍋𑌚𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌮𑍍 । 𑌸𑌮𑌕𑍍𑌷𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌂 𑌕𑌨𑍍𑌦𑌰𑍍𑌪𑌮𑌿𑌵 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌂 𑌅𑌪𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑌶𑌰𑌾𑌸𑌨𑌂 𑌤𑍍𑌯-
𑌕𑍍𑌤𑍇𑌕𑍍𑌷𑍁𑌚𑌾𑌪𑌮𑍍 ॥ ௨௩ ॥ 𑌮𑌥𑌿𑌤𑌾𑌮𑍃𑌤𑌵𑌾𑌯𑌃 । 𑌉𑌦𑌿𑌤𑌵𑌾𑌯𑌃𑌫𑍇𑌨𑌵𑌚𑍍𑌛𑍁𑌭𑍍𑌰𑌾 𑌛𑌾𑌯𑌾𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌤𑍍 । 𑌅𑌰𑌜𑍋

[illegible]

…வ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமதுதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

𑌤𑍋𑌽𑌹𑌮𑌵𑌸॥௩௧॥ 𑌸 𑌤𑌾𑌮𑌸𑌿𑌤𑌕𑍇𑌶𑌾𑌨𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌶𑍍𑌰𑍋𑌣𑍀𑌂 𑌸𑌂𑌹𑌤𑌸𑍍𑌤𑌨𑍀𑌮𑍍। 𑌦𑌿𑌦𑍃𑌕𑍍𑌷𑍁𑌰𑌸𑌿𑌤𑌾𑌪𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌮𑍁𑌪𑌾𑌵𑌰𑍍𑌤𑌤 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌃॥௩௨॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌦𑍍𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌅𑌷𑍍𑌟𑌾𑌦𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑍇𑌵 𑌤𑌤𑌃 𑌕𑌾𑌲𑍇 𑌰𑌾𑌜𑌪𑍁𑌤𑍍𑌰𑍀 𑌤𑍍𑌵𑌨𑌿𑌨𑍍𑌦𑌿𑌤𑌾। 𑌰𑍂𑌪𑌯𑍌𑌵𑌨𑌸𑌮𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑌂 𑌭𑍂𑌷𑌣𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌮𑍍॥௧॥ 𑌤𑌤𑍋 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑍈𑌵 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍀 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌂 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌧𑌿𑌪𑌮𑍍। 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌵𑍇𑌪𑌤 𑌵𑌰𑌾𑌰𑍋𑌹𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌾𑌤𑍇 𑌕𑌦𑌲𑍀 𑌯𑌥𑌾॥௨॥ 𑌊𑌰𑍁𑌭𑍍𑌯𑌾𑌮𑍁𑌦𑌰𑌂 𑌛𑌾𑌦𑍍𑌯 𑌬𑌾𑌹𑍁𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌚 𑌪𑌯𑍋𑌧𑌰𑍌। 𑌉𑌪𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌾𑌕𑍍𑌷𑍀 𑌰𑍁𑌦𑌨𑍍𑌤𑍀 𑌵𑌰𑌵𑌰𑍍𑌣𑌿𑌨𑍀॥௩॥ 𑌦𑌶𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍀𑌂 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌗𑌣𑍈𑌃। 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌦𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌾𑌰𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌨𑌾𑌵𑌂 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌾𑌮𑌿𑌵𑌾𑌰𑍍𑌣𑌵𑍇॥௪॥ 𑌅𑌸𑌂𑌵𑍃𑌤𑌾𑌯𑌾𑌮𑌾𑌸𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌧𑌰𑌣𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌸𑌂𑌶𑌿𑌤𑌵𑍍𑌰𑌤𑌾𑌮𑍍। 𑌛𑌿𑌨𑍍𑌨𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌪𑌤𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌭𑍂𑌮𑍌 𑌶𑌾𑌖𑌾𑌮𑌿𑌵 𑌵𑌨𑌸𑍍𑌪𑌤𑍇𑌃॥௫॥ 𑌮𑌲𑌮𑌣𑍍𑌡𑌨𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌂 𑌮𑌣𑍍𑌡𑌨𑌾𑌰𑍍𑌹𑌾𑌮𑌮𑌣𑍍𑌡𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍। 𑌮𑍃𑌣𑌾𑌲𑍀 𑌪𑌙𑍍𑌕𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑍇𑌵 𑌵𑌿𑌭𑌾𑌤𑌿 𑌨 𑌵𑌿𑌭𑌾𑌤𑌿 𑌚॥௬॥ 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌂 𑌰𑌾𑌜𑌸𑌿𑌂𑌹𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌦𑌿𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑍋𑌹𑌵𑌸𑌮𑍇𑌶𑍋𑌹𑌮𑌸 ॥ ௩௧ ॥ ௩௨ ॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌅𑌷𑍍𑌟𑌾𑌦𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌤𑍍𑌰𑌯𑌮𑍇𑌕𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌮𑍍॥ 𑌤𑌤𑌃 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌗𑌮𑌨𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑍇𑌵 𑌕𑌾𑌲𑍇 𑌤𑌦𑌾𑌗𑌮𑌨𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌕𑌾𑌲 𑌏𑌵 𑌭𑍂𑌷𑌣𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌰𑍂𑌪𑌯𑍌𑌵𑌨𑌸𑌮𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌂 𑌤𑌤𑌃 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑍈𑌵 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑍇 𑌸𑌤𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌵𑍇𑌪𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃॥௨॥௩॥ 𑌦𑌶𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿॥ 𑌮𑌲𑌮𑌣𑍍𑌡𑌨𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌂 𑌮𑌲𑌰𑍂𑌪𑌮𑌣𑍍𑌡𑌨𑍇𑌨 𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌂 𑌮𑌲𑌾𑌕𑍍𑌤𑌗𑌾𑌤𑍍𑌰𑌤𑍍𑌵𑌾𑌨𑍍𑌮𑌣𑍍𑌡𑌨𑌾𑌰𑍍𑌹𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌮𑍃𑌣𑌾𑌲𑍀 𑌪𑌙𑍍𑌕𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑍇𑌵 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌶𑍁𑌭𑍍𑌰𑌾𑌵𑌭𑌾𑌸𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾॥௬॥ 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿। 𑌰𑍁𑌚𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾𑌂 𑌮𑌣𑌿𑌮𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾𑌦𑍍𑌯𑌧𑌿𑌷𑍍𑌠𑌿𑌤𑌾𑌂। 𑌯𑌥𑍋𑌪𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌸𑌙𑍍𑌗𑌤𑍋𑌪𑌾𑌨𑌾𑌂। 𑌯𑌥𑍈𑌃 𑌕𑍇𑌤𑌨𑌿𑌵𑌯𑌥𑍈𑌕𑍇

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌪𑍍𑌰𑌦𑍇𑌶𑍇॥௩௧॥ 𑌇𑌤𑌿𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌅𑌷𑍍𑌟𑌾𑌦𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌤𑍍𑌰𑌯𑌮𑍇𑌕𑌂 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑍍॥ 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑍇𑌵 𑌕𑌾𑌲𑍇 𑌭𑍂𑌷𑌣𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌤𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌂 𑌤𑌤𑍋 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑍇 𑌸𑌤𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌤𑌤𑌃 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌵𑍇𑌪𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃॥௨॥௩॥ 𑌦𑌶𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵 𑌇𑌤𑌿। 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌾𑌂 𑌶𑍀𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌨𑌾𑌵𑌮𑍍॥ 𑌸𑌂𑌶𑌿𑌤𑌵𑍍𑌰𑌤𑌾𑌂 𑌤𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌣𑌵𑍍𑌰𑌤𑌾𑌮𑍍॥௫॥ 𑌮𑌲𑌮𑌣𑍍𑌡𑌨𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌂 𑌮𑌲𑌮𑍇𑌵𑌮𑌣𑍍𑌡𑌨𑌂 𑌤𑍇𑌨 𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌂 𑌕𑌲𑍁𑌷𑌰𑌾𑌗𑍀𑌂 𑌤𑌾𑌂 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌯𑌤𑌿 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌮𑌾𑌣𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ॥௬॥ 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌮𑌿𑌤𑌿 ॥ 𑌸𑌙𑍍𑌕𑌲𑍍𑌪𑌹𑌯𑌸𑌂𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍈𑌃 𑌸𑌙𑍍𑌕𑌲𑍍𑌪𑌾𑌃 𑌮𑌨 𑌏𑌵𑌂 𑌕𑌰𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑌂𑌵𑍃𑌤𑍋 𑌗𑍋𑌪𑍍𑌤𑍋𑌽𑌹𑌮𑌵𑌸𑌮𑍍। 𑌸𑌪𑍁𑌤𑍍𑌰𑌾𑌯𑌾𑌤𑌿𑌰𑌕𑍍𑌷𑌾𑌰𑌕𑌟𑌾𑌯𑌾𑌵𑌤𑌸𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌯𑌗𑍍𑌰𑍇 𑌨𑌯𑌯𑌾 𑌶𑍁𑌭𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑌿𑌸𑍇𑌵𑌨 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌾𑌰𑍍𑌥𑌮𑍇𑌵𑌂 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌮𑍍 ॥௩௧॥ 𑌉𑌪𑌾𑌵𑌰𑍍𑌤𑌤 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌃 ॥ ௩௨॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇𑌽𑌷𑍍𑌟𑌾𑌦𑌶𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌤𑌤𑍋 𑌹𑌨𑍁𑌮𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌨𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌮𑍍 । 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑍇𑌵 𑌕𑌾𑌲𑍇𑌽𑌪𑌰𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌰𑍂𑌪𑌸𑌮𑌗𑍍𑌰𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌂 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌤𑌤𑍋𑌽𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌵𑍇𑌪𑌤 ॥௧॥௨॥ 𑌰𑍁𑌦𑌤𑍍𑌯𑍁𑌪𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾। 𑌸𑍍𑌵𑌤𑌸𑍍𑌸𑍍𑌵𑌹𑌾𑌵𑍋𑌚𑌿𑌤𑌰𑍂𑌪𑌾𑌕𑌾𑌰𑌃॥௩॥ 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌾𑌂𑌶𑍀𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌨𑌾𑌵𑌂 𑌜𑌨𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌯𑍈𑌤𑌤𑍍॥௪॥ 𑌅𑌸𑌂𑌵𑍃𑌤𑌾𑌯𑌾𑌮𑌾𑌸𑍍𑌤𑌰𑌣𑌰𑌹𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌮𑍍। 𑌸𑌂𑌶𑌿𑌤𑌵𑍍𑌰𑌤𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌵𑌧𑌾𑌯 𑌤𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌣𑌂 𑌵𑍍𑌰𑌤𑌮𑌿𑌵 𑌕𑍁𑌰𑍍𑌵𑌾𑌣𑌾𑌮𑍍 ॥ ௫ ॥ 𑌮𑌲𑍇𑌨 𑌮𑌜𑍍𑌜𑌨𑌸𑍍𑌨𑌾𑌨𑍇𑌷𑍍𑌵𑌭𑌿𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 𑌰𑍂𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌂। 𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌪𑌾𑌠𑍇 𑌮𑌲𑍇𑌨 𑌮𑌣𑍍𑌡𑌨𑍇𑌨 𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀𑌂 𑌕𑌲𑍁𑌷𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌸𑌮𑌾𑌸𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌥𑍈𑌵 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌮𑌲𑌿𑌨𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌮𑌣𑍍𑌡𑌨𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃। 𑌯𑌾 𑌦𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌾 𑌪𑌙𑍍𑌕𑌦𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾 𑌮𑍃𑌣𑌾𑌲𑍀𑌵 𑌵𑌿𑌭𑌾𑌤𑌿 𑌨 𑌵𑌿𑌭𑌾𑌤𑌿 𑌚। 𑌸𑍍𑌵𑌰𑍂𑌪𑌸𑍌𑌨𑍍𑌦𑌰𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌰𑌾𑌵𑌰𑌣𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌨 𑌵𑌿𑌭𑌾𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௬॥ 𑌸𑌙𑍍𑌕𑌲𑍍𑌪𑌹𑌯𑌸𑌙𑍍𑌕𑌲𑍍𑌪𑍇𑌨 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌰𑍂𑌪𑌸𑌂𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍈𑌰𑍍𑌨𑍋𑌰𑌾𑌮𑌸𑌮𑍀𑌪𑌂 𑌯𑌾𑌤𑍀𑌮𑍍

த்மந: | ஸங்கல்பஹயஸம்யுக்தைர்யாந்தீமிவ மநோரதை: ||௭|| ஶுஷ்யந்தீம் ருததீமேகாம் த்யாநஶோகபராயணாம் | து:கஸ்யாந்தமபஶ்யந்தீம் ராமாம் ராமமநுவ்ரதாம் ||௮|| வேஷ்டமாநாம் ததாவிஷ்டாம் பந்நகேந்த்ரவதூமிவ | தூப்யமாநாம் க்ரஹேணேவ ரோஹிணீம் தூமகேதுநா ||௯|| வ்ருத்தஶீலகுலே ஜாதாமாசாரவதி தார்மிகே | புந: ஸம்ஸ்காரமாபந்நாம் ஜாதாமிவ ச துஷ்குலே ||௧௦|| அபூதேநாபவாதேந கீர்திம் நிபதிதாமிவ | ஆம்நாயாநாமயோகேந வித்யாம் ப்ரஶிதிலாமிவ ||௧௧|| ஸந்நாமிவ மஹாகீர்திம் ஶ்ரத்தாமிவ விமாநிதாம் | பூஜாமிவ பரிக்ஷீணாமாஶாம் ப்ரதிஹதாமிவ ||௧௨|| ஆயதீமிவ வித்வஸ்தாமாஜ்ஞாம் ப்ரதிஹதாமிவ | தீப்தாமிவ திஶம் காலே பூஜாமபஹ்ருதாமிவ ||௧௩|| பத்மிநீமிவ வித்வஸ்தாம் ஹதஶூராம் சமூமிவ | ப்ரபாமிவ தமோத்வஸ்தாமுபக்ஷீணாமிவாபகாம் ||௧௪|| வேதீமிவ பராம்ருஷ்டாம் ஶாந்தாமக்நிஶிகாமிவ | பௌர்ணமாஸீமிவ நிஶாம் ராஹுக்ரஸ்தேந்துமண்டலாம் ||௧௫|| உத்க்ருஷ்ட-

---

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

தம:| கேதுநா க்ரஹேணேத்யந்வய:| யதா க்ரஹேண க்ரஸ்தாம் கேந ஶுக்லாதிகேநேதி யோக கேதுர்விஶிஷ்யதே| வ்ருத்தேதி வ்ருத்தம் ஸ்வஶீலம் ஸதாசாரோ யஸ்ய தஸ்ய தத்த்வத் குலோத்பத்தி ஸதாசாரவதி ஆசாரவதி தார்மிகே யஜ்ஞாதியுக்தே ப்ரஶஸ்தே வம்ஶோத்பந்தே குலே ஜாதாம் ஸம்ஸ்காரஹீநாம் விவாஹாதிஸம்ஸ்காரஹீநாம் புந: ஸம்ஸ்காரமாபந்நாம் துஷ்குலே ஜாதாமிவ ஸ்திதாம் து:காதிஶயேந ஸந்நாமிவ து:கஹீநாம் விவாஹேந த்விதீயம் ஜந்ம | வைவாஹிகோ விதி: ஸ்த்ரீணாம் ஸம்ஸ்காரோ வைதிக: ஸ்ம்ருத இதி ஸ்ம்ருதி: || ஸந்நாம் க்ஷீணாம் ஶ்ரத்தாமிவ விமாநிதாம் அவமாநிதாமித்யர்த:| அவமாநேந ஹி க்ருதே அவமந்நஶ்ரத்தா பவதி பூஜாமிவ பரிக்ஷீணாம் ஸ்வல்பபூஜாம் அல்பாமித்யர்த: | ப்ரதிஹதாம் நிஷ்பலாம் ஆயதீம் உத்தராம் விதஸ்தாம் உத்பந்நத்வாத் ப்ரதிஹதாம் அநங்கீக்ருதாம் தீப்தாம் தாஹயுக்தாம் காலே உத்பாத

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

விசாரா: ஸங்கல்பா: த ஏவ ஹயாஸ்தை: ஸம்யுக்தை: மநோரதை:| ராமஸ்ய ஸமீபம் யாந்தீம் கதாமிவ ஸ்திதாம்| ஶுஷ்யந்தீம் தேஹே காந்த்யா ஹீநாம் ருததீம் ரோதநம் குர்வதீம் ஏகாம் அஸஹாயாம்| வ்ருத்தேதி| வ்ருத்தஶீலகுலே ஜாதாம் வ்ருத்தம் ஶீலம் ஸதாசாரோ யஸ்ய தஸ்மிந் குலே| ஆசாரவதி விஹித கர்மாநுஷ்டாநவதி தார்மிகே ஸம்ஸ்காரம் விவாஹஸம்ஸ்காரம் ப்ராப்தாம் ஆபந்நாம் புநர்துஷ்குலே ஜாதாமிவ ஸ்திதாம் | விவாஹலக்ஷணம் த்விதீயம் ஜந்ம கதாம் ஸந்தாபக்ருஶாமித்யர்த: | ஸ்த்ரீணாம் விவாஹஸ்ய உபநயநஸ்தாநத்வேந த்விதீயஜந்மத்வமிதி பாவ:|| ஸந்நாம் க்ஷீணாம் விதாநிதாம் அநாத்ருதாம்| ஆயதீம் உ-

திலகவ்யாக்யா.

மிவ ||௭|| ஶுஷ்யந்தீம் தாமிவ ||௮|| யச்சாந்தாம் ஸந்தப்யமாநாம் ஸந்தப்ய-மாநாம்| யச்சவதேவ கேதுநா ||௯|| வ்ருத்தஶீலாசார: ஶீலம் தஸ்மிந் விஹிதக ர்மாநுஷ்டாநவதி ச குலே ஜாதாம் | தாத்ருஶ குலே ஜாதஸ்ய புந: ஸம்ஸ்காரம் பாணிக்ர ஹணஸம்ஸ்காரமாபந்நாமபி துஷ்குலே ஜாதாமிவ துர்ஜநஸம்ஸ்காரேண ச ஶோபாம் ப்ராப்தாம்| ஸ்த்ரீணாம் விவாஹஸ்ய உபநயநஸ்தாநத்வேந த்விதீயஜந்மத்வாதிதி பாவ: ||௧௦|| ஸந்நாம் க்ஷீணாம் | விமாநிதாமநாத்ருதாம் ||௧௧|| ஆயதீம் பராயணாம்| ஶ்ரத்தா| ஶா ஸ்த்ர இதி ஶேஷ: | காலே உத்பாதகாலே | பூஜாம் தேவபூஜாம் ||௧௨|| ஸ்தாநம் த ஸ்யாம் பலாயிதாம்| தமோ ராஹு: ||௧௩|| ப்ரபாம் ரவிப்ரகாஶாம்| தமோத்வஸ்தாம் தமோஹேதுகா ||௧௪|| உத்க்ருஷ்டாநி த்ருஷ்டாநி பர்ணாநி கமலா-

[illegible] ॥௧௭॥ [illegible] ॥௧௮॥ [illegible] ॥௧௯॥ [illegible] ॥௨௦॥ [illegible] ॥௨௧॥ [illegible] ॥௨௨॥ [illegible] ॥௨௩॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥௨௩॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥௨௩॥ [illegible]

𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥௧௬॥ [illegible] ॥௧௭॥௧௮॥ [illegible] ॥௧௯॥ [illegible] ॥௨௦॥ [illegible] ॥௨௧॥ [illegible] ॥௨௨॥ [illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

र मे यथाकामं प्रव्रजितासि ॥௬॥ देवि नेमं भयं कार्यं मयि विश्वसिहि प्रि-
ये । प्राणयस्व च तच्चैव नैव संश्रोतुमर्हसि ॥௭॥ वनकवेणि यताशय्याह्ना-
नं मदिनंबरा । श्लेष्मातकव्याघ्रावासस्य नैतान्यायतनानि ते ॥௮॥ विचित्राणि
च रत्नानि वस्त्राण्याभरणानि च । विविधानि च वासांसि दिव्यान्यास्तरणानि च ॥
௯॥ महार्हाणि च यानानि शयनान्यासनानि च । गीतं नृत्तं च वाद्यं च भ्रा-
तॄन् प्राप्य मैथिलि ॥௧௦॥ स्त्रीरत्नमसि मैथिलि स्वः कर्म गामुष्य सर्वेषां
दाराः प्राप्य हि कथं न स्याः सदनमर्यासविग्रहे ॥௧௧॥ इदं ते वासवज्ज-
तं यानवनं व्यतिवर्तते । यदीतं वासनैर्नित्यं शोभते श्रीश्च वाप्यसि ॥௧௨॥ स्वा-
म्यश्रेवागते मन्ये रामवकन्यासविस्वस्य । न हि रामेवावनकान्या

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

स्यादिति ॥ संप्रदायो बहुत्रात्र कामं स्वात्मज्ञं यथाकामंयथेष्टम् ॥௬॥ देवीति ॥ प्रा-
णयस्वेत्संहर्ष ॥௭॥ वनकवेणीति ॥ वनकवेणीसवीदं तिलवेणी । यताशय्याह्न-
शयनम् । नैवायिकान्नियन्ताः स्वायंवायिकस्त्वाः ॥௮॥ विचित्राणीत्यादिसंश्चायम् ॥ व-
स्त्रतस्त्र विचित्राणि त्यादिशोकभयमेकमवाक्यम् । दाराः प्राप्य स्त्रत्वेवैनमिति शेषः ॥
दाराः प्राप्य तत्प्राप्तिसम्भवः ॥௧௦॥ स्त्रीरत्नमिति ॥ दाराः प्राप्याहीति । हि: वादेव-
रणे । स्वप्तयेवा । सदसविग्रहेदाराः प्राप्यापि कथमनर्हाणाः ॥௧௧॥௧௨॥ स्वा-
मीति ॥ दवारतः निवृत्तः । स्वैत्रति कारणं प्रष्टव्यम् । दत्तरोत्तरम् सामिशयारामेवासि
स्वक्षावियातास्वाम् स्पष्टा इतः वरंसाति शयाराभेवां स्पष्टं नश्वय तदिति

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

वनायां स्वयिनवद्धतदिति शेषः । स्तनवस्रकामं मयि प्रत्यक्षकामनारहितः । यज्ञ
स्कामं विष्णुकामां स्वाम् नपस्क्षोरपेक्षणाज्ञा विनावज्ञां कत्वेवि पिमेहीति शे-
षः ॥௬॥ देवीति ॥ प्राणयस्वप्रसीद ॥௭॥ वनकेति । यताशय्याह्नशयनम् नैवायिकान्न-
यन्ताः ॥௮॥ विचित्राणीत्यादि स्पष्टार्थम् ॥ वस्त्रतस्त्र विचित्राणीत्यादि शोकभय-
मेकंवाक्यम् ॥ दाराः प्राप्य सत्त्वेवनेति शेषः । दाराः प्राप्य दाराः प्राप्याहीति सम्बन्धः ॥
௧௦॥ स्त्रीरत्नमिति । दाराः प्राप्यापि प्राप्यापि हर्षणानोऽनर्हाणाः इति सम्बन्धः ॥
௧௧॥ इदमिति । यदिदमेवं जातं यानवनं तत् व्यतिवर्तते स्वतिक्रम्य गच्छति । स्वीतं न
वासरेति स्वेतादर्शं स्वशोभानि इति शेषः । वस्त्रतस्त्रस्वेतज्ञाक्षरं मनीयमानः
प्राचुर्यगच्छतीति विधृतिः ॥ इदमिति ॥ नेत्रवस्त्रस्य मेतेति शेषः । यानवनं दास्य वा-
स्य यस्य यत्नात्स्वस्त्रस्यमानः प्राचुर्यगच्छति स्वेतामतवज्ञायां मन्त्रज्ञांदेहि

तिलकव्याख्या.

नचैवं सति दुःखहा कामवीरा तव स्यात्तत्राह—कामेति । कामे मनीषा यथा
कामं यथेच्छं कामं तविषयेच्छां प्रव्रजिताः । प्रव्रज्ययस्वितव्यम् ॥௬॥ स्तः सर्व-
था भयं न कार्यमित्याह—देवीति । देवि सर्वाङ्गः वासवज्ञो इह मयि मतिष-
ये प्राणयस्व संतानं कार्यम् । संतानेन नयनेत्रानवसिद्धे ॥௭॥ सयःशय्या ह्न-
शयनम् । नैवायिकानि न वासाख्येयवयन्ताः ॥௮॥ दाराः प्राप्य । विचित्राणी-
ति सम्बन्ध्येव ॥௯॥௧௦॥ स्त्रनहा । हर्षणानामिति शेषः । सर्वविग्रहे इति सं-
बन्धः ॥௧௧॥ स्तिवत्रेतवित्प्र मन्ये । स्नातस्य नानृप्राप्तमाः । स्नात्स्येन
प्रवमनज्ञम् । स्वतो मूर्च्छा । मोमानिति शेषः ॥௧௨॥ रमकत्राद्य्रामवस्य-
स्वां प्राप्ता तिरयोवासतो द्व्यामवत्यानातिसत इति मन्ये । मद्भोग्यं

तवास्ति शुभदर्शने ॥ १३ ॥ त्वां समासाद्य वैदेहि रूपयौवनशालिनीम्। कः पुमानतिवर्तेत साक्षादपि पितामहः॥१४॥ यद्यत्पश्यामि ते गात्रं शीतांशुसदृशानने। तस्मिंस्तस्मिन्पृथुश्रोणि चक्षुर्मम निबध्यते॥१५॥ भव मैथिलि भार्या मे मोहमेनं विसर्जय। बह्वीनामुत्तमस्त्रीणामाहृतानामितस्ततः॥ १६॥ सर्वासामेव भद्रं ते ममाग्रमहिषी भव। लोकेभ्यो यानि रत्नानि सम्प्रमथ्याहृतानि वै॥१७॥ तानि मे भीरु सर्वाणि राज्यं चैतदहं च ते। विजित्य पृथिवीं सर्वां नानानगरमालिनीम् ॥ १८ ॥ जनकाय प्रदास्यामि तव हेतोर्विलासिनि। नेह पश्यामि लोकेऽन्यं यो मे प्रतिबलो भवेत्॥१९॥ पश्य मे सुमहद्वीर्यमप्रतिद्वन्द्वमाहवे। असकृत्संयुगे भग्ना मया विमृदितध्वजाः ॥ २० ॥ अशक्ताः प्रत्यनीकेषु स्थातुं मम सुरासुराः। इच्छ मां क्रियतामद्य प्रतिकर्म तवोत्तमम्॥२१॥ सप्रभाण्यवसज्ज्यन्तां तवाङ्गे भूषणानि च। साधु पश्यामि ते रूपं संयुक्तं प्रतिकर्मणा ॥ २२ ॥ प्रतिकर्माभिसंयुक्ता दाक्षिण्येन वरानने। भुङ्क्ष्व भोगान्यथाकामं पिब भीरु रमस्व च॥२३॥ यथेष्टं

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

धियाऽप्यस्पृष्टरूपत्वादतिशयितत्वमुक्तम्॥१३॥ त्वामिति। कः अतिवर्तेत। न कोऽपीत्यर्थः॥१४॥ असकृदिति॥ विमृदितध्वजाः॥२०॥ भग्नध्वजाः। प्रत्यनीकेषु शत्रुसैन्येषु। इच्छेति। प्रतिकर्म अलङ्कारः। प्रतिकर्मव्यवसायनिमित्तकः। अवसज्ज्यन्तामवलम्ब्यन्ताम्। प्रतिकर्मणा संयुक्तं पश्यामीत्यन्वयः॥२२॥ प्रतिकर्मेति। दाक्षिण्येन सारज्ञेन भुङ्क्ष्व

श्रीरामानुजीयव्याख्या.

ति शेषः॥१२॥१३॥ त्वामिति। नातिवर्तेत नाक्रामेत्। कः अतिवर्तेत अतिवाहयेत् न कोऽपीत्यर्थः। पक्षान्तरे पक्षान्तरे शरीरायतनत्वप्रसिद्धिः कथं स्यादित्युक्तम्॥१४॥ यद्यदिति। गात्रं अवयवविशेषम्। तस्मिंस्तस्मिन् अवयवविशेषे चक्षुर्निबध्यते। एकैकस्मिन्नेव अवयवे संलग्नं भवतीत्यर्थः॥१५॥ भवेति। प्रकृतायाः स्वस्य। पक्षे तु पक्षे॥ भवेति। मैथिलि भार्या भव त्वया क्रियमाणं शोकं विसर्जय। बह्वीनामुत्तमस्त्रीणां सर्वासामग्रमहिषी तस्याः सर्वस्या भव मन्त्रिणीति शेषः॥१६॥ लोकेभ्य इत्यस्यायमर्थः। एवं रत्नानि रावणस्यास्तीति सर्वगोचरं करोति॥ लोकेभ्य इति। शोकवचनं सम्भावितं नास्तीति रत्नानीत्यादिनानीय सर्वमर्जितं चेत्यर्थः॥१७॥१८॥ प्रतिबलो योद्धा॥१९॥ प्रत्यनीकेषु शत्रुसैन्येषु॥२०॥ इच्छेति। पक्षे

तिलकव्याख्या.

हेतुः— अहं तव परिपालनार्थमस्मि। यदि न स्युः तदा परिपालने यत्नं कृतवान्नास्मि तवोपमितस्य॥१३॥ को नातिवर्तेत। क्षान्तो न भवेदित्यर्थः। कः पुमानतिवर्तेत इति वा। कालवशात् स्थितिं कृत्वा को न वर्तेतेत्यर्थः॥१४॥ निबध्यते लग्नं जायते॥१५॥ मोहं मैथिल्यं मत्परिग्रहणाशक्यां भावनां मुञ्च॥१६॥१७॥ तव हेतोस्त्वत्प्रीत्यर्थम्॥१९॥ प्रतिबलो योद्धा॥१९॥ प्रत्यनीकेषु प्रतियोधिषु शत्रुषु॥२०॥ प्रतिकर्म प्रसाधनम्। अलङ्कारणमित्यादयः॥२१॥ प्रतिकर्मणा युक्तं तत्त्वं पश्यामि साधितत्त्रालङ्कारः। दाक्षिण्येन अतिशयकृपया प्रतिक

ச ஶூர்யஶ்ச க்ஷம் ஸம்ஶயிஷீம் வா யதாதி ச । மமைஷ தபி விஷ்ணோர் யுத்தக்ஷத்ரமாயஸ்ய ஷ
௨௪॥ ஶக்தோஶி தா மமஷ்யாஸ்ய மமஜாம் பாவகஶ்ச । ஶிஸம் ஶக்தாஸ்ய த்வம் ஶ்ரீயம் ஹ
ஜோ யமஸ்ய தே॥௨௫॥ கிம் கரிஷ்யஸி ராக்ஷணே ஸஹகோ வீரவாஸஸா। விக்ஷிப்தவிஜயோ
ராஜோ மதஶ்ரீஶ்ச ஹதமாவர॥௨௬॥ யஸ்தீஷம்ஶிமாயீ ச ஸம்கே ஜீவதி வா த வா। த
ஹி வெஷேஹி ராக்ஷஸாம் த்ருஷ்டம் பாவகாவதமஸ்தே॥௨௭॥ வரோ பவமாதகேஶஸிகே
ஷேகுவெதேஜோ தாஶிவாநுதாம்। தவாபி தத ஹலாந்தம் ப்ராப்தம் தஹாகதி ராவவ॥௨௮॥
ஹிரண்யகஶிபு கீர்த்திமிந்த்ரஹஸ்தகதாஶிவ। வாரஸ்யதே வாரதகி வாரதேதத

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

க்ஷத்ர ஸஹவ। தக்ஷிணே ஸஹோதாராவி திஷ்டவ॥௨௩॥ யஶேஷ இதி। மமஷ்வம் திம்கரர।
மமம் ஸம்ஸாயாஶிதியாதக॥௨௪॥ ஸவதாத்ராதம் ப்ரஸஸ்யாதம் நிதி கிம்கரிஷ்யஸி த்வாஶிதா।
விக்ஷிப்தவிஜயஃ த்யக்தவிஜய இத்யர்த்தஃ॥ ஸம்ஶயிதமாயீ॥௨௬॥ தஹீதி। வாஸவோபவ
ஸாரணே। த்ருஷ்டஶவி தொவமஸ்ய தஸவேதி இத்யர்த்தஃ। தஸ்ய தகர்த்ருஹமஶவி தஸ்ய தம் தத்ராவஸ்
ஷித்யர்த்தஃ। வரோதேவமாகாயேஷாஜ்ஞே வரோபவமாகாவெஷு। அதேத தேவா தா
ராஜாதஜீயஃ

௨௭॥ ஶிஶித்யாதி। ஶிஸம்ஸம்பதம் ஸ்ரீயம்ஹாம் தஹீதி। வாஸவோபயாரணே த்ருஷ்டம்வாதேதா
வமஸ்ய தஸவேத்யர்த்தஃ। வரோபவமாகேஶஸி தேஶிதிவிஶேஷணா ஆஷ்டராஸம்பம்ஸி
தாஷேதத்யதே தவாபீதி। ஹிரண்ய கஶிபுர்மிந்த்ரஹஸ்தகதாஶிவேதிவேயஶ்சேஷ்டாதஃ
ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

தஸ்யதாம்மக்ஷீஸம்பதித்யர்த்தஃ॥௨௨॥ ஶ்ரதிகஶேதி। தாக்ஷிணோ தஶயீதிஶேஷஃ॥௨௩॥ ஶக்
ப்ரஸாதாதிதி॥ மமஜாமாஶஜாம்। வஸ்தவஸ்த த்ர ஸாதாக। ஶயிப்ரஸாஷோ தர்ம ஹஃத
ஷாக। தவமமம் த்யாஃ ஜம் த்யாஃ ஸத்யாஃ பாவயவாஸ்ய ஜஞாஶிதிஸம்பம்யஃ॥௨௪॥ ஶிஶித்யா
தீதாம்வாஸவாமஸ்த ஸராஶாஸம் தேவிஶஸாவத்ஸ்யஶிம் தஹாஶி ஶாமராஜேண ஸஹஸம்
யோஜயேத்யர்த்தஃ। தாஹம்ஸம்பதாஜ்யஶ் கிஞ்சோஶோக்ஷகாஶி அதேதாயாவதோக்ஷம்ஶ்வதா
தாபம்தத்யஜாஶீத்யஹிப்ராயேணாஹ ஶிஸம்ஶேதாஶி மோகசதஶ்ஷயேத। ஜோஹவஹஜேத
த ஶிஷ்யாதிகம்வஸ்ய விக்ஷிப்தவிஜயஃ த்யக்தவிஜயஜ இத்யர்த்தஃ। வதமோவரஃ வதம்ஜமம்ஜோவ
ரம்திவாஸஸ்யாதம்யஸ்யஸ॥ தாராயண ஜ இத்யர்த்தஃ॥ அதஸவ மதஶ்ரீஃ மதா ப்ராப்தா ஶ்ரீர்லக்ஷ்மீஃ
யேத அதஸவப்ரதிஹதக்ஷஸம்ரக்ஷண வ்ரதஶீலஃ அத ஏவ ஸவித்யவாக்யவரிவாரமாதாயஸ்ஸம்ஶி
மமாயீயோராதஃ। அதீரவாஸஸோதிவேதஃ வீரவாஸோரஹிதேத வீதாம்வரயாரிணே
த்யர்த்தஃ। ஸதாஷ்ரமேத தேதராக்ஷணஸஹவாஸம் தஹாதீம் விஷ்ணோஶ்ரேதஸ்யராக்ஷவேக்ஷ
யாதகி தவி கரிஷ்யஸி திஸம்கேதே। அதோ ஜீவதிதயிஸதீதி ஶேஷஃ। ராக்ஷஸாம் த்ருஷ்டம்தவி
திலகவ்யாக்யா.

தராஹிஸம்யக்தா ஹவேதிஶேஷஃ॥ ௨௨॥௨௩॥ மமஶ்வேம்கரர தக்ஷவ்ரஸாதா தயி ப்ரஸா
தாக। மமஜ்ஞா தஷிஷ்டஜதிதப்ரஹாவேண வயரோதாயாஃ॥௨௪॥ ஶிஸம் வராகரோஷிஸம்வத்
ஸ்ரீயம்யதாஷிஸம்வத்॥௨௫॥ விக்ஷிப்தவிஜயோ திரஸ்தவிஜயஸாயத, அதஸவ மதஶ்ரீகாஷி
மணா॥ ஜீவதவேஷ்வ ஸாஶேஷ வராகரோஷிஸம்ஹாவதா தரேத ஜ இத்யர்த்தஃ॥௨௬॥ த்ரு
ஷ்டம் வாவி ப்ராவிஸ்தக தரேதஹேத்யர்த்தஃ। தவமஸ்யே வ்யத்யயேத ஸப்தமீ த்யர்த்தஃ। ஸஹ
யேஷாஸவதீத்யர்த்தஃ। 'தவமஸ்யதே' இதிபாடேஸஹயேஷா ஹவிஷ்யதீத்யர்த்தஃ। வரோதவ
மாகேஶரோஸாரவமாகேஃ॥௨௭॥ ஜாத்ரஹஸ்தகதாம் கீர்த்திகீர்த்திதாமஶ்யாம் ஹாயமிந்த்ர
ஹஸ்தாம் தாரதஶஷவேதஶ்ராயமதயா யதா ஹிரண்யகஶிபுஃ ப்ராப்தவாத் ஜோதவக்ஷ்ராம

விஹாரவிதி॥२९॥ உத்தமாந்யாபி ச மயா ஸம்வணுக: வஸநம் யதா । கிஷ்டகளமேயவ ஸந்தாம் தத்ரவ்யூநம் க்ருதாஞ்ஜ॥३०॥ த்வாம் க்ருஷ்ணா ஷேஷம் ஆரோஷம் ரதிம் தோவத்யமா ஸுமஹ் । க்ஷௌமகோ ரதிவாவிந்யுஷ்ணீயஸ்வஸ்தஸ்தலாத்ஸ்ரித:॥३१॥ யாவந்த்யோ உத வலயாவா தேஶயம் காமஜாதகி । உத ஹ்யூவிதகேஶாதே தேஶ்ரீத்ரியாக்ருவாஸ்ஸியஃ॥३२॥ தா ஸ்வம் வரிசரிஷ்யந்தி ஶ்ரியமப்ஸரஸோ யதா । யாநி வைஶ்ரவணே ஸம்யக் ரத்நாநி ச யதாநி ச॥३३॥ தாநி லோகாம்ஶ்ச ஸர்வாணி உமம் ச ஹம்ஸ யதாஸுகம் । ந சாபி ஸா தேவி ந ஸமேந ந விக்ரமேஸ:॥३४॥ ந யஶேந உபா தந்முல்யோ ஜவா யஸ ஸாவி வா । பிப விஹர ரமஸ்வ ஹம்ஸக்ஷ ஹோமாநு யந்நிசயம் ப்ருதிமாதி தேஹிநீம் ச॥ ௩௫॥ உயி முமுமுதே யதாஸுகம் த்வம் த்வயி ச ஸமேத்ய முமுஞ்ஜ பாம்பவாஸ்து । க ஸஞ்சிதநாமஜாமுஸந்தநாநி ஹ்ருஷ்யந்தாநி ஸமேத்யதீமஜாநி॥௩௬॥ கநககவிதமுஹாரஹம் ஷிதாம்கீ விஹர மயா ஸஹ பீரு காநநாநி । இதி ஶ்ரீமத்ராமாயணே ஸுந்தரகாண்டே விம்ஶஸ்ஸர்க:॥

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

உதி விவம்முதோவ்யதே । உமாதேவேதேஷ்வவமுகஸம் ஆரவணநாஸ॥२७॥ ३०॥ க்ஷௌம வஸ்த்ரதி॥ ஶேஶயம்ஶாதவஸ்தேஶயம் ஸாதீநீகம் காமகவ்யாவஹிதவ்யம்॥३१॥३२॥ யாநீதி॥ ஸஞ்சலாயீநம் காம॥३३॥३४॥ பிபேதி பிபஜ்யாதிமேஷ:॥ விஹர ஸம்வர விஹாரமயஸ்ய ஸம்வரோவிவேயோமாஸ॥३५॥३६॥ இதி ஶ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே விம்ஶஸ்ஸர்க:॥

ராமாநுஜீயம்

அத்ருகீர்திமுமவேந ஹாயநமுக்ஷ்யதே ஹிரண்யகஶிபும்ப்ருஹ ஸங்கதாம் ஹாயநம்வ ந: ப்ராப்தவாதிஷ்யந்தீஹாஸவதே ப்ருவிஷ:। வ்யுமவது ராஜஶிவிரஶரராஜ்ய காங்க்ஷிண: இந்த்ரஸ்ய ராஜஹவிஷ்ம் ஶரீரம் உசாக்ருஹீத்யாதி ப்ரஹ்லாதவசநாஸ ॥ ௨௧ ॥

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

தேவமுக்தேந ச உமஸ்ராஸ । கஸாராவவ: ப்ராப்தஸ்ஹமுதி உசயாநங்கராராஸ்ரம் உவ்யஷ்டஸ்யவமுக்தே ப்ராப்தஸ்யவஸ்ருகீதிஹாவ: । ஹிரண்யகஶிபு: கீர்திம்ப்ருஹஸ்ஸங்கதாமவேதிவேயஶ்ய க்ருஷ்ணஃ: பாராதிமுஹிரண்யகஶிபோ ஹாயநம்ஸ்யஸா ந ரதஸ்வேநப்ராயிதஃ ததேவ்ம்: ப்ராதாதிதிஹாஸவதேகதாஷ்டி தயாச ஹாயநஹ ரணசேவகீர்திமூஹரண திதிஹாவ:॥२९॥ க்ஷௌமகளமேயேதஸ்ய வாஸ்வாஸம் கஸாரதே ஷதேவதாம்க்ருஷ்ணா ஷேஷம்யதேஷம் ஆரோஷம்ச ரதிம்தோவமுஹாதி॥ ஜஷ்டேவதாயாஸ வமஸ்மஜாத்ரேணாநந்த வஸிணேஸம்ஸவதேதா நிவ்ருத்தாவஸ்திஹாவ:॥३०॥ க்ஷௌம: வஸ்த்ரதி॥ வேஶயம்ஸ்ரயிவத்ய॥३१॥ நராஉ உத்யஸ்யவாஸவாஸ்வ॥ ராஉ:தவஸுதிநாஉ யாதம்யோநஸ்வதி கிஞ்சிரவயிக ஷஸ்ஸ்வேஶயம்ஸம்வேஶ ஸம்வாநுஶ்ரீராஉ: உதேவ்யயிகணவேதிஹாவ:॥३४॥ பிபேதி॥ பிப உயிதிமேஷ:॥ உயிமுமுரஸ்வ॥ வஸ்ஸ தஸ்ய உயிஹ்ருத்யஸதிமும்॥३५॥ கஸஞ்சிதேதி । உயாஸஹ வஸ்ஸதஸ்ஸஸஹ வநகதேவஉயாஸம் வயிநுதா நீதிமேஷ: காநநாநிவிஹர । இதிஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் விம்ஶஸ்ஸர்க:॥

திலகவ்யாக்யா.

ராஉ: ப்ராஸ்த்யகீர்திஹாவ:। ஜயம் ச கதாஹாஸவதே ப்ருவிஷேதி தீய:॥२७॥२९॥ஷேஷம் ஆரோஷம் உதோதய உஉவி॥३०॥ வேஶயம் உராபிவத்ய॥३१॥३२॥३३॥ ப்ருதிமதேஹ்யிதோ தேஹிநீஉவீஷேஷ்யாதேஹி முமும்ஸ்வாவதீஹவ। முமுஞ்ஜ ப்ராப்துஸஉதேஸ்வ தா ஹவஞ்ச ப்ருகஷ்டிவோஉயஞ்॥३५॥३६॥ இதிஶ்ரீராமாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டே விம்ஶஸ்ஸர்க:॥

तस्य तद्वचनं श्रुत्वा सीता रौद्रस्य रक्षसः। आर्ता दीनस्वरा दीनं प्रत्युवाच शनैर्वचः॥ १॥ दुःखार्ता रुदती सीता वेपमाना तपस्विनी। चिन्तयन्ती वरारोहा पतिमेव पतिव्रता॥ २॥ तृणमन्तरतः कृत्वा प्रत्युवाच शुचिस्मिता। निवर्तय मनो मत्तः स्वजने क्रियतां मनः॥३॥ न मां प्रार्थयितुं युक्तस्त्वं सिद्धिमिव पापकृत्। अकार्यं न मया कार्यमेकपत्न्या विगर्हितम्॥४॥ कुलं संप्राप्तया पुण्यं कुले महति जातया। एवमुक्त्वा तु वैदेही रावणं तं यशस्विनी॥ ५॥ राक्षसं पृष्ठतः कृत्वा भूयो वचनमब्रवीत्। नाहमौपयिकी भार्या परभार्या सती तव॥६॥ साधु धर्ममवेक्षस्व साधु साधुव्रतं चर। यथा तव

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

तस्येत्यादि ॥ १ ॥ दुःखार्तेत्यादि॥ तृणमिति रावणस्य साक्षात्संभाषणानर्हत्वात्तृणव्यवधानकरणं प्रत्युवाचेति वचनारम्भानं वचनप्रकारविशेषकथनाय। दुःखार्तयापि शुचिस्मितत्वाभिधानं स्वस्य स्वाभाविकमन्दस्मितवत्प्रतीयमानत्वात् ॥ २ ॥ ३ ॥ अकार्यमिति ॥ एकः पतिर्यस्याः सा एकपत्नी तया निन्दितं विगर्हितम् ॥४॥ एवमिति॥ पृष्ठतः कृत्वा अनादृत्येत्यर्थः॥५॥ नाहमिति ॥ सतीत्वं तव औपयिकी योग्या भार्या न किंतु परभार्या साध्वीत्यर्थः। साधुधर्मं साधुयशं साधुव्रतं साधु सम्यक् चर॥६॥ यथेति॥ आत्म

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

१॥ दुःखार्तेत्यादि॥ तृणमन्तरतः कृत्वा रावणस्य साक्षात्संभाषणानर्हत्वात्। तृणव्यवधानकरणं प्रत्युवाचेति वचनारम्भानं वचनप्रकारविशेषकथनाय। शुचिस्मितेति विवक्षितः स्वाभाविकमन्दहासः ॥२॥ निवर्तयेति ॥ स्वजने स्वीयभार्यादिजने विषये क्रियताम् ॥३॥ अकार्यमिति । एकपत्न्या एकः पतिर्यस्यास्तया पतिव्रतयेत्यर्थः। कुलं प्राप्तया कुलं पुण्यं च विशिष्ट्या ॥४॥ एवमिति । पृष्ठतः कृत्वा पराङ्मुखीकृत्येत्यर्थः॥५॥ नाहमिति। परभार्यासती पतिव्रता अहं औपयिकी योग्या भार्या न साधुयशं साधुयशोदायि? साधुव्रतं साधुव्रतम्॥ वक्तव्यम्॥ नाहमिति॥ अहं सर्वभावेन परभार्या पतिव्रता इति परभार्या सतीति सहपदपाठः॥६॥ यथेति । यथा तव निजदाराणां रक्षितव्या। एवमन्येषामपि

तिलकव्याख्या.

तस्येति । दीनमिति क्रियाविशेषणम्॥१। पतिमेव चिन्तयन्ती प्रत्युवाचेति संबन्धः ॥२॥ तृणमन्तरतः कृत्वा परपुरुषस्य साक्षात्संभाषणानर्हत्वात्। अत एव किंचिद्व्यवधाय स्वनेत्रादिविषयत्वं निवर्त्य तृणान्तरेण तस्यैव प्रत्युत्तरदानं कथं स्यादिति रावणोक्तोऽनादरः सीताशोभाख्यदोषः परामृष्टः। प्रत्युवाचेति वचनारम्भे प्रकारविशेषकथनाय। अथ तृणीकृतप्राणतया तृणतुल्यतया रावणस्य ग्रहणाय निरूपयन्ती तृणमन्तरतः कृत्वेति केचित्। तदेवाह— निवर्तयेति। उचिताचरणा निवर्तय स्वजने स्वीयपत्नीजने क्रियतां स्वजनस्नेहायाम्नि मयि पौरुषं कर्तुं त्वं न योग्योऽसि तव त्यक्त्वा पराङ्मुखं कृत्वा भवान् दोषहानिः। एकपत्नीव्रताया अकार्यमविगर्हितम्। कथमकार्यमत एकपत्नीत्वात् प्रतिव्रतया तत्रापि सङ्गोऽस्ति तन्दोषाय ॥ ३ ॥ सिद्धिं ब्रह्मज्ञानात्मकपापकृत्सिद्धिं एकपत्नीव्रतया। अकार्यं परपुरुषसंगरूपम् ॥४॥ तं प्राप्य विवाहसंबन्धेनेति शेषः॥५॥ पृष्ठतः कृत्वा पराङ्मुखीकृत्वा। औपयिकी योग्या भार्या तव परभार्या सती ॥६॥ साधुव्रतस्य साधूनां व्रतं चर । यथा तव दाराः रक्षणीयाः परस्त्रि

[illegible]

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible]

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

[illegible]

तिलकव्याख्या.

[illegible]

[illegible]

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible]

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

[illegible]

तिलकव्याख्या.

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

கர்தும் ராமஸ்ஸ்தா²நம் பரீப்ஸதா॥௧௯॥ வத⁴ம் சாநிச்ச²தா கோ⁴ரம் த்வயாஸௌ புருஷர்ஷப⁴:। விதி³தஸ்ஸ ஹி த⁴ர்மஜ்ஞஶ்ஶரணாக³தவத்ஸல:॥௨௦॥ தேந மைத்ரீ ப⁴வது தே யதி³ ஜீவிதுமிச்ச²ஸி। ப்ரஸாத³யஸ்வ த்வம் சைநம் ஶரணாக³தவத்ஸலம்॥௨௧॥ மாம் சாஸ்மை ப்ரயதோ பூ⁴த்வா நிர்யாதயிதுமர்ஹஸி। ஏவம் ஹி தே ப⁴வேத்ஸ்வஸ்தி ஸம்ப்ரதா³ய நரர்ஷபே⁴॥௨௨॥ அந்யதா² த்வம் ஹி குர்வாணோ வத⁴ம் ப்ராப்ஸ்யஸி ராவண। வர்ஜயேத்³வஜ்ரமுத்ஸ்ருʼஷ்டம் வர்ஜயேத³ந்தகஶ்சிரம்॥௨௩॥ த்வத்³விதா⁴ம் து ந ஸங்க்ருத்³தோ⁴ லோகநாத²ஸ்ஸ ரா

ஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜீயவ்யாக்²யா.

[illegible] ''[illegible]'' இத்யாதி³நா [illegible]॥ [illegible] மித்ரம் கர்தும் யோக்³யமித்யர்த²:। மித்ரஶப்³தா³பேக்ஷயா ஔபயிகமிதி நபும்ஸகநிர்தே³ஶ:। ஸ்தா²நம் பரீப்ஸதா [illegible] வத⁴ம் சாநிச்ச²தா கோ⁴ரம் [illegible] ஶரணாக³தி: கர்தவ்யா। [illegible] ஶரணாக³தவத்ஸல இதி [illegible] நிர்யாதயிதும் ப்ரத்யர்பயிதும்॥௨௧॥ ஏவமிதி। ஸம்ப்ரதா³ய [illegible] இதி ஶேஷ:॥௨௨॥ வர்ஜயேதி³தி। உத்ஸ்ருʼஷ்டம் இந்த்³ரேணோத்ஸ்ருʼஷ்டம் வஜ்ரம் அந்தகஶ்ச சிரம் வர்ஜயேத்। த்வத்³விதா⁴ம் ராவணம் து ந வர்ஜயேத்

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீ²யவ்யாக்²யா.

தாவத்த்வயா புருஷர்ஷபோ⁴ ராம:। மித்ரம் கர்துமௌபயிகம் யோக்³யமித்யர்த²:॥௧௯॥ [illegible] மாம் ஶரணாக³தஸ்ய [illegible] ரக்ஷிஷ்யதீதி ஶங்கா ந கர்தவ்யேத்யாஹ—விதி³த இதி॥ நிர்யாதயிதும் ப்ரத்யர்பயிதும்॥௨௧॥ ஏவமிதி। [illegible] ஸம்ப்ரதா³ய ப்ரத்யர்ப்ய தஸ்மை ஸமர்ப்யேதி ஶேஷ:॥௨௨॥ வர்ஜயேதி³தி। உத்ஸ்ருʼஷ்டம் இந்த்³ரேணோத்ஸ்ருʼஷ்டம் வஜ்ரம் [illegible] வர்ஜயேத்। ஸங்க்ருத்³தோ⁴ ராக⁴வஸ்து ந வர்ஜயேத்॥௨௩॥ ராமேத்யாதி³। மஹா

திலகவ்யாக்²யா.

ஸோ(அ)ஸௌ ராமோ மித்ரம் கர்துமௌபயிகம் யோக்³ய:॥௧௯॥ [illegible] தேந மைத்ரீ தத்ராஹ—விதி³த இதி। யத: ஸர்வத⁴ர்மஜ்ஞ இதி ஶத்ருரபி ஶரணாக³தோ ரக்ஷணீய இதி த⁴ர்மஜ்ஞஶ்சேந ஶரணாக³தவத்ஸலஶ்சேந ச விதி³த: ப்ரஸித்³த⁴:, அதஸ்தேந மைத்ரீ ப⁴வது। தேந மைத்ரீ ப்ராப்தகாலேத்யர்த²:॥௨௦॥ அத ஏவ ஶரணாக³தவத்ஸலம் ப்ரஸாத³யஸ்வ, மாம் சாஸ்மை நிர்யாதயிதும் தா³துமர்ஹஸி॥௨௧॥ ஸம்ப்ரதா³யேதி। மாமிதி ஶேஷ:॥௨௨॥ மத்ப்ரத்யர்பணம் விநா ஸர்வதா² தவ ஜீவநம் நாஸ்தீத்யாஹ—வர்ஜயேதி³தி। த்வத்³வித⁴ப்ராணா

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

तस्य ते विग्रहे ताम्रं यद्गृहाणाद्य मूर्धनि ॥१०॥ व्यत्यस्य वेदेनोक्त्वा बाणाग्र्यं बाणैर्मोचयेत कस्य निग्रहः । क्षिप्रं तव स नाथो मे रावणेन हतो भृशम् ॥११॥ देवाः पितामहाः प्राणा नाथोऽस्य देवा रावणस्य महात्मनः । निःसंशयं रावणस्य महात्मनः प्राणस्य वानरान् राजसि ॥१२॥ सदसद्दर्शनात् काकुत्स्थेन काकुत्स्थेन ॥ इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे एकविंशः सर्गः ॥

सीताया वचनं श्रुत्वा परुषं राक्षसाधिपः । प्रत्युवाच ततः सीतां विप्रियं प्रियदर्शनाम् ॥ १ ॥ यथा यथा सान्त्वयिता वश्यः स्त्रीणां तथा तथा । यथा

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

तयोरद्यैव तयोर्जनस्य कृत्यस्य ॥१०॥ क्षिप्रमिति । स नाथः निष्फलः ॥११॥ निःसंशयं रावणस्य महात्मनः प्रियेति । सन्ध्याय सन्ध्यायमानस्य रावणस्य निःसंशयं देवानां लोकानां देवानां विजेतुः ॥ १२ ॥ इति श्रीगोविन्दराजविरचिते श्रीरामायणभूषणे अरण्यकाण्डव्याख्याने एकविंशः सर्गः ॥

सीताया इत्यादि ॥ सान्त्वयिता सान्त्वयिता ॥२॥ सन्ध्यायमानस्य इति । सन्ध्यायमानस्य विप्रियवचनः

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

रावणस्य वचनं व्यत्यस्य वेदाः स्वस्य वाक्यं सम्यक् ... सान्त्वयितृस्य वाक्यस्य ... तयोः अयोः ज्ञयोः नयोः कृत्यस्य ॥१०॥११॥ निःसंशयमिति । रावणस्य निःसंशयं सन्ध्यायमानस्य ... ॥ इति श्रीमहेश्वरतीर्थीयविरचितायां रामायणतत्त्वदीपिकायां अरण्यकाण्डव्याख्यायां एकविंशः सर्गः ॥

सीताया इत्यस्य वाक्यस्य राक्षसाधिपः सीतायाः परुषम् । अतएव विप्रियं वचनं श्रुत्वा प्रत्युवाचेति सम्बन्धः ॥ १ ॥ यथेति । सान्त्वयिता

तिलकव्याख्या.

स्वाधीनस्य ... विग्रहे ... सति ... सहाय सम्बन्धः ... जनस्य ... व्यत्यस्य सम्बन्धि ... यद् व्यत्यस्य ... वज्रिमित्रेण ... ॥१०॥ रावणः ... ॥११॥ रावणस्य ... ॥१२॥ ... सम्बन्धात् ... सम्बन्धादि ... प्राणान् निर्णयः । 'विशेषणे' इति पाठः ... इति कथकः ॥१२॥ इति श्रीरामायणतिलके अरण्यकाण्डे एकविंशः सर्गः ॥

विप्रियवचनां सीतां प्रत्युवाच तदेव विप्रियं ... सम्बन्धः ॥ १ ॥ लोके स्त्रीणां सान्त्वयिता ... यथा सान्त्वयति तथा तथा ... रावणेन सह स्त्रीणां वश्य इत्युक्तवान् ... विप्रियं ...

यथा प्रियं वक्ता परिभूतस्तथा तथा ॥२॥ सन्नियच्छति मे क्रोधं त्वयि कामः समुत्थितः । द्रवतोऽमार्गमासाद्य हयानिव सुसारथिः ॥३॥ वामः कामो मनुष्याणां यस्मिन् किल निबध्यते । जने तस्मिंस्त्वनुक्रोशः स्नेहश्च किल जायते ॥४॥ एतस्मात्कारणान्न त्वां घातयामि वरानने । वधार्हामवमानार्हां मिथ्याप्रव्रजिते रताम् ॥५॥ परुषाणीह वाक्यानि यानि यानि ब्रवीषि माम् । तेषु तेषु वधो युक्तस्तव मैथिलि दारुणः ॥६॥ एवमुक्त्वा तु वैदेहीं रावणो

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

यावतः । अमार्गमुद्दिश्य ॥३॥ वाम इति । वामः प्रतिकूलः । मनुष्याणां प्राणिनां अनुक्रोशः परिभवादिप्रदानेऽपि मनुष्याणां प्रतिकूलः कामः यस्मिन् जने निबध्यते तस्मिन् अनुक्रोशः स्नेहश्च जायते किल मिथ्याप्रव्रजिते वनवासे रतामवमानार्हाम् ॥५॥६॥ एवमिति । क्रोधसंरम्भसंयुक्तः क्रोधपूर्णया संयुक्तः ॥७॥ अशरायामिति । शरावाभ्यां ... लङ्काराः ... ॥ तथा ... अवशिष्टाः ... ॥

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

परुषं परुषम् ॥२॥ सन्नियच्छतीति । सन्नियच्छति सन्निरुणद्धि द्रवतोऽमार्गमासाद्य हयानिव सुसारथिः ॥ ... वामः प्रतिकूलः । ... ॥ वाम इति । मनुष्याणां प्राणिनां यस्मिन् जने कामो निबध्यते तस्मिन् जने अनुक्रोशः स्नेहश्च जायते किल ॥ एतस्मादिति ॥ मिथ्याप्रव्रजिते ... ॥५॥ परुषाणीति । ... ॥

तिलकव्याख्या.

यथा यथा सान्त्वयिता वश्यः स्त्रीणां तथा तथा ॥ ... सन्नियच्छति ... ॥३॥ ... वाम इति । ... यस्मिन् जने कामो निबध्यते तस्मिन् जने अनुक्रोशः स्नेहश्च जायते ॥४॥ एतस्मादिति । ... मिथ्याप्रव्रजिते ... ॥५॥६॥ ...

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

நிவாரயதி யோ ந மாம் கரூணோரஸ்ஸா விமஹியுதாஸ்||கக|| ராம் ஹி யஉபாகதஃ வதீம் ஶவீவ ஶவீவதிஃ| ஸுதத்வஷ்டிஷ்ட ரொகெஷ்ட வியாயயெ நஹவாவி கஃ||கச|| ராக்ஷஸாய ராஉவஸ்ய ஹாயபாஉஜிதஜெஜஸஃ|உக்தவாநஸிய்ஸ் வாவம் கமதவஸ்ய ரொக்ஷ்யவெ||கரு||யயாஉத்ரவ்ஷ்ஷு ஊதாமஹ்ஸ்ஸு ஸஹிதெஜ வமெந| தயா அிஉவஷ்பாஉஸம் நீவ ஶஶவஸ் ஷஷ்ரதஃ||கக|| ஸ ஸுஷிக்ஷாகம்நாயம் வெவ க்ஷிவந்ஹ ந குஜ்ஜ்வெ| வக்ஷுஷ்வெக்ஷாவிஷயம் தவஸ்ய ந தாவஷ்வமஹஸி||கஎ|| ஜஜெ தெ நயநெ க்ரூஉரெ விரூவெ க்ருஷ்வபிம்ஜஜெ| க்ஷிதள ந வதிதெ கஸ்மாதூஉநாயநிரீக்ஷதஃ||கஅ|| தவஸ்ய யஉபாதநஃ வதீம் ஷஷாம ஶமாயஸ்ய வ| கஷம் வ்யாஹரதெ ஊஜெ ந ஜிஹ்வா வ்யவஶீயதெ||ககூ|| ஸுவம்ஜெஶாதஷ ராஉவஸ்ய தவஸ்ஸாநாஷ்வாருநாஸ்| ந மாம் கஷிபு ஊஶ்ரீவ ஹஸஹஸாஹ தெஜஸா||
உ0|| நாவஹதபுஷ்ஷம் ஶக்யா மயா ராஉவஸ்ய யீஉதஃ| விதிஹ்ஷவ வயாயாய விஹிதெ

ஸ்ரீரொவிநராஜீயவ்யாக்யா.

கஶ்ஜிஜநஃ நாஸ்தி| யஃ ஸஷாவிமஹியுதாஸ் கருணஸ்ஸா நிவாரயதி ஸவாவி நாஸ்தி| நவிந திதியொஜநாதவெஷ்வ்யாவகஃ ஸுநிஷ் நிவாரகஸ்ஸ நாஸ்தித்யஷ்ஃ||கக||கச|| ராக்ஷஸாயதெதி| தவஸ்ய ரொக்ஷ்யெவ தஸ்யாநெஉக்ஷ்யெவ||கரு|| யயெதி| யயாஊதம் மஹ்ஸ்ஸு ஸஹிதஃ யஷய ஷஹிநாவஸம்மதஃ| தயாநெஷாத்ஷஸம் மநெராஉஸம் வ ஸுத்ர ராவணஃ ஸஸ்யஊதம் மஸாத்ய உஷ்ஷிதிஹாநெஷிதி வரிஹரதி| தமெதி| தத்ர மஜ்ஜவராஃ ஶஶஜவஸம்||ககூ|| ஸதஷிதி| ஷக்ஷாகம்நாயம் க்ஷிவநு ஊயாதஉமவ்யாஜெந உரூம் நிஸ்ஸாரயது ஜஹஸ்ஜநெஷு நதாவஷ வமஹஸி|யஷவ்வமஹஸிதஉாதஸ்வ்யாவா வெஷ்ஷஸீத்யஷ்ஃ||கஎ||ககூ|| ஸுவம்ஜெஶாதிதி| ராஉவஸ்ஹதபுஃஸுவம்ஜெஶாஸ்ஸுவகாரிஷ்ஶவெயாஜிதிவஸம்ஜெஶாஹாவாஸ்| தவஸஃ வாதிவ்ரத்யரூவஸ்ய கஷிபுகரொமி| உதவிகரணவ்ரத்யஜொவாவாஷ்புண| ஹஸாஹபு மஸ்மகரணாஹபு| தெஜஸாவாதிவ்ரத்யவ்யாவெந||உ0||நெதி| தஸ்ய ராஉவஸ்ய தஸாஉா

ஸ்ரீஉமெஶவதீர்யவ்யாக்யா.

ஷிதஃ கஶ்ஜிஜநொஸ்தி யஃ ஸஷாவிமஹியுதாதஉபுணஃ ஸமாம்நிவாரயதி ஸவநாஸ்தி நவி நதிதியொஜநா| தவஜஷ்வ்யாவகஃ ஸுநிஷ் நிவாரகஸ்ஸ நாஸ்திதிஹாவஃ||கக||கச|| ராக்ஷஸா யெதி|| தஸ்யதஸ்யாஸ் || கரு||ககூ || ஸக்ஷிதி | உவமஹஸிவ்யத்யெந ஸவிதெகுடீ||ககூ|| ஸுவம்ஜெஶாதிதி | ராஉவஸ்யஸுவம்ஜெஶாஸ் ராஊாநஷ்ஜாஹாவாஸ் தவஸஃ வாதிவ்ரத்யதவஸஃ| ஹஸாஹபுஹஸீகரணாஹபு||கஷிபுகரொமி ||உ0|| நெதி| ராஉவஸ்யாஹம் ராஉவஸம்வாஸ்தி

திலகவ்யாக்யா.

தத வ நிஃ ஶெயஸ்ய ஹ்யூஉயவஸம்வாநெ ஷிதொஜநொநஷிநம் ந கஶ்ஜிதஸ்தி| யஸா வாஉஸாவிமஹியுதாதஉபுணொ ந கொஉவி நிவாரயதி||கக|| உநஸாவிகஃஷ்யாயபுயெஸ்| ம்வாஷநவபுவவெதி ஹாவஃ||கச|| யதாவம் உஶய நஊரொமாஜெதத்யாதிரூவெஷ| கஜதொஜொ க்ஷ்யெவ தத்தாயஸ்வஉஷ்ஶநாஶஸ்ய ஸுயாவரிஹாரொஉஜக்ஷ ஜதத்யஷ்ஃ ||கரு|| உயவொஉதம் ஃ ஶஶஷ்யதாவநெ வெவாத்ஹிதள யாயாத்வஹவதஷ்யொஷ ஶமொயயாதிக்ஷஷ்ஹ்ஸத ா ராஷெணஸம்யஷெ ஸுவா ஶஶவ த்க்ஷ்ஷ்ஃ ராஷொமஜவஷிதத்யஷ்ஃ ||ககூ|| ஸஸுவம் ராஊாவதி ஷஷ்ஃ க்ஷிவநிநு | ஜஹாதஉஸம் நியள யாவஜொவமஹஸி தாவதிஹநிஹஜனகுஜ்ஜவெஜ யஃ||கஎ||கஅ|| .நநு 'நவதிதெ', 'ந யீயதி' ஜத்யஷ்தியபுதிவாதிவ்ரத்யஉரூா, தஹிபு யாநிஹஹம் கஸ்மாஹகரொஷீத்யதாஹ—ஸுவம்ஜெஶாதிதி | ஶாவவிஷயெ ராஊாஜ்ஞா ாவாஸ்| ஶாவஸாஉயெஷ்புபவி தவொநஷ்வாருநாஜெதொரவிஹஸாஜெபுணஹஸஜஜக ஶக்தஉதா தெஜஸா ஸ்யவாதிவ்ரத்யதெஜஸா ந ஹஸகஷிபுகரொமி ||உ0|| ஸுஹம் தஸ்ய

𑌨𑌾𑌤𑍍𑌰 𑌸𑌂𑌶𑌯𑌃 ॥ ௨௧ ॥ 𑌶𑍂𑌰𑍇𑌣 𑌧𑌨𑌦𑌭𑍍𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑌾 𑌬𑌲𑍈𑌃 𑌸𑌮𑍁𑌦𑌿𑌤𑍇𑌨 𑌚 । 𑌅𑌪𑍋𑌹𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌕𑌸𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌧𑌿 𑌦𑌾𑌰𑌚𑍌𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌤𑍍𑌵𑌯𑌾 𑌕𑍃𑌤𑌮𑍍 ॥ ௨௨ ॥ 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌵𑌚𑌨𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍋 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌧𑌿𑌪𑌃 । 𑌵𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌯 𑌨𑌯𑌨𑍇 𑌕𑍍𑌰𑍂𑌰𑍇 𑌜𑌾𑌨𑌕𑍀𑌮𑌨𑍍𑌵𑌵𑍇𑌕𑍍𑌷𑌤 ॥ ௨௩ ॥ 𑌨𑍀𑌲𑌜𑍀𑌮𑍂𑌤𑌸𑌂𑌕𑌾𑌶𑍋 𑌮𑌹𑌾𑌭𑍁𑌜𑌶𑌿𑌰𑍋𑌧𑌰𑌃 । 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌗𑌤𑌿𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌦𑍀𑌪𑍍𑌤𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌾𑌗𑍍𑌰𑌲𑍋𑌚𑌨𑌃 ॥ ௨௪ ॥ 𑌚𑌲𑌾𑌗𑍍𑌰𑌮𑌕𑍁

। 𑌰𑌕𑍍𑌤𑌮𑌾𑌲𑍍𑌯𑌾𑌮𑍍𑌬𑌰𑌧𑌰𑌸𑍍𑌤𑌪𑍍𑌤𑌾𑌙𑍍𑌗𑌦𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌣𑌃 ॥ ௨௫ ॥

𑌶𑍍𑌰𑍋𑌣𑍀𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌮𑌹𑌤𑌾 𑌮𑍇𑌚𑌕𑍇𑌨 𑌸𑌂𑌵𑍃𑌤𑌃 । 𑌅𑌮𑍃𑌤𑍋𑌤𑍍𑌪𑌾𑌦𑌨𑌦𑍍𑌧𑍇𑌨 𑌭𑍁𑌜𑌗𑍇𑌨𑍇𑌵 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑌃 ॥ ௨௬ ॥ 𑌤𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌸 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌭𑍁𑌜𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌃 । 𑌶𑍁𑌶𑍁𑌭𑍇 𑌽𑌚𑌲𑌸𑌂𑌕𑌾𑌶𑌃 𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿𑌵 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑌃 ॥ ௨௭ ॥ 𑌤𑌰𑍁𑌣𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌕𑍁𑌣𑍍𑌡𑌲𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌃 । 𑌰𑌕𑍍𑌤𑌪𑌲𑍍𑌲𑌵𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌮𑌶𑍋𑌕𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿𑌵𑌾𑌚𑌲𑌃 ॥ ௨௮ ॥ 𑌸 𑌕𑌲𑍍𑌪𑌵𑍃𑌕𑍍𑌷𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌮𑍋 𑌵𑌸𑌨𑍍𑌤 𑌇𑌵 𑌮𑍂𑌰𑍍𑌤𑌿𑌮𑌾𑌨𑍍 । 𑌶𑍍𑌮𑌶𑌾𑌨𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌮𑍋 𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑍋𑌽𑌪𑌿 𑌭𑌯𑌂𑌕𑌰𑌃 ॥ ௨௯ ॥ 𑌅𑌵𑍇𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾𑌣𑍋 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍀𑌂 𑌕𑍋𑌪𑌸𑌂𑌰𑌕𑍍𑌤𑌲𑍋𑌚𑌨𑌃 । 𑌉𑌵𑌾𑌚 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌃 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌂 𑌭𑍁𑌜𑌙𑍍𑌗 𑌇𑌵 𑌨𑌿𑌃𑌶𑍍𑌵𑌸𑌨𑍍 ॥ ௩௰ ॥ 𑌅𑌨𑌯𑍇𑌨𑌾𑌭𑌿𑌸𑌂𑌪𑌨𑍍𑌨𑌮𑌰𑍍𑌥𑌹𑍀𑌨𑌮𑌨𑍁𑌵𑍍𑌰𑌤𑍇 । 𑌨𑌾𑌶𑌯𑌾𑌮𑍍𑌯𑌹𑌮𑌦𑍍𑌯 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌰𑌾𑌸𑍁 । 𑌵𑌿𑌧𑌿𑌃 𑌚𑌰𑌣𑌾𑌯𑍁𑌧𑌾𑌪𑌹𑌾𑌰𑌣𑌂 𑌵𑌿𑌹𑌿𑌤𑌃 𑌦𑍈𑌵𑍇𑌨𑍇𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥ ௨௧ ॥ 𑌶𑍂𑌰𑍇𑌣𑍇𑌤𑌿 । 𑌬𑌲𑍈𑌃 𑌸𑌮𑍁𑌦𑌿𑌤𑍇𑌨 𑌬𑌲𑍇𑌨 𑌸𑌮𑍁𑌪𑌶𑍍𑌲𑍇𑌷𑍇𑌣𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌅𑌪𑍋𑌹𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌮𑌾𑌯𑌯𑌾𑌪𑌵𑌾𑌹𑍍𑌯 ॥ ௨௨ ॥ 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌇𑌤𑌿 । 𑌵𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌵𑌰𑍍𑌤𑍍𑌯 ॥ ௨௩ ॥ 𑌨𑍀𑌲𑌜𑍀𑌮𑍂𑌤𑍇𑌤𑌿 । 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌸𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌬𑌲𑌂 𑌗𑌤𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌗𑌤𑌿𑌃 । 𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌾𑌗𑍍𑌰𑌂 𑌲𑍋𑌚𑌨𑍇 𑌚 𑌦𑍀𑌪𑍍𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍋𑌽𑌯𑌂 𑌦𑍀𑌪𑍍𑌤𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌾𑌗𑍍𑌰𑌲𑍋𑌚𑌨𑌃 । 𑌕𑍋𑌪𑍇𑌨 𑌚𑌲𑌂 𑌅𑌗𑍍𑌰𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌚𑍍𑌚𑌲𑌾𑌗𑍍𑌰𑌂 𑌚 𑌤𑌤𑍍 𑌮𑌕𑍁𑌟𑌂 𑌚 𑌤𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌂𑌶𑍁𑌃 𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘𑌃 । 𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌮𑌾𑌲𑍍𑌯𑌾𑌨𑍁𑌲𑍇𑌪𑌨𑌃 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌮𑌾𑌲𑍍𑌯𑌾𑌨𑍁𑌲𑍇𑌪𑌨𑌃 । 𑌤𑌪𑍍𑌤𑌾𑌙𑍍𑌗𑌦𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌣𑌃 । 𑌤𑌪𑍍𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑌨 𑌤𑍇𑌜𑌿𑌷𑍍𑌠𑌤𑍍𑌵𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 । 𑌮𑍇𑌚𑌕𑍇𑌨 𑌨𑍀𑌲𑍇𑌨 𑌅𑌮𑍃𑌤𑍋𑌤𑍍𑌪𑌾𑌦𑌨𑌦𑍍𑌧𑍇𑌨 𑌅𑌮𑍃𑌤𑍋𑌤𑍍𑌪𑌾𑌦𑌨𑌾𑌯 𑌨𑌦𑍍𑌧𑍇𑌨 𑌤𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌘𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌮𑍍 ॥ ௨௭ ॥ 𑌤𑌰𑍁𑌣𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌅𑌮𑌙𑍍𑌗𑌲𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌕𑌲𑍍𑌯𑌾𑌣𑌸𑌾𑌮𑍍𑌯𑌂 𑌭𑌯𑌂𑌕𑌰𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌶𑍍𑌮𑌶𑌾𑌨𑍇 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌸𑌾𑌮𑍍𑌯𑌂 । 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌂 𑌶𑍍𑌮𑌶𑌾𑌨𑌵𑍃𑌕𑍍𑌷𑌃 । 𑌶𑍍𑌮𑌶𑌾𑌨𑌮𑌣𑍍𑌡𑌪𑍋 𑌵𑌾 । 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌭𑌯𑌂𑌕𑌰𑌤𑍍𑌵

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌨𑍍𑌯𑌹𑌂 𑌵𑌿𑌧𑌿𑌃 𑌵𑌿𑌧𑌾𑌨𑌂 𑌚𑌰𑌣𑌾𑌯𑍁𑌧𑌾𑌪𑌹𑌾𑌰𑌣𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌵𑌿𑌹𑌿𑌤𑌃 𑌦𑍈𑌵𑍇𑌨𑍇𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥ ௨௧ ॥ 𑌶𑍂𑌰𑍇𑌣𑍇𑌤𑌿 । 𑌅𑌪𑍋𑌹𑍍𑌯 𑌮𑌾𑌯𑌯𑌾 𑌦𑍂𑌰𑌮𑌪𑌨𑍀𑌯 𑌅𑌪𑍃𑌷𑍍𑌯𑌮𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 ॥ ௨௨ ॥ ௨௩ ॥ 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌣𑍀𑌤𑌿 । 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌣𑍀𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌰𑌶𑌨𑌾𑌦𑌾𑌮𑍍𑌨𑌾 𑌮𑍇𑌚𑌕𑍇𑌨 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌨𑍀𑌲𑌨𑌿𑌭𑌵𑌰𑍍𑌣𑍇𑌨 𑌸𑌂𑌵𑍃𑌤𑌃 ॥ ௩௰ ॥ 𑌅𑌨𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌃

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯𑌾𑌹𑌾𑌯𑍍𑌯𑌾𑌕𑍍𑌷𑌯𑌾𑌪𑌹𑌤𑍍𑌯𑌂 𑌨𑌶𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍. 𑌅𑌥 𑌮𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌧𑌿𑌰𑌪𑌹𑌾𑌰𑌣𑌰𑍂𑌪 𑌵𑌿𑌧𑌿𑌸𑍍𑌤𑍍𑌵𑌯𑌾𑌽𑌪𑌾𑌯𑌦𑍈𑌵𑍇𑌨 𑌵𑌿𑌹𑌿𑌤𑍋𑌽𑌤𑍍𑌰 𑌨 𑌸𑌂𑌶𑌯𑌃 ॥ ௨௧ ॥ 𑌶𑍂𑌰𑍇𑌣𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌯𑌪𑌹𑌾𑌸𑍇𑌤𑌿 । 𑌅𑌪𑍋𑌹𑍍𑌯𑌾𑌪𑌸𑌾𑌰𑌯𑌾𑌪𑌸𑌾𑌯 𑌅𑌪𑌸𑌾𑌰𑍍𑌯 𑌅𑌪𑍃𑌷𑍍𑌯𑌾𑌕𑍃𑌤𑌮𑍍, 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑍇𑌣 𑌤𑍍𑌰𑍈𑌪𑌹𑌾𑌸𑌃 । 𑌵𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌯𑌵𑌿𑌪𑌰𑍀𑌤𑌵𑌿𑌕𑌾𑌰𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍇 ॥ ௨௨ ॥ ௨௩ ॥ 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌗𑌤𑌿𑌃 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌵𑌤𑍍𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌬𑌲𑌂 𑌗𑌤𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌃 । 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌗𑌤𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌾 𑌪𑌾𑌠𑌃 ॥ ௨௪ ॥ 𑌚𑌲𑌾𑌗𑍍𑌰𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌾𑌦𑍃𑌶𑌂 𑌮𑌕𑍁𑌟𑌂 𑌵𑌾 𑌤𑌤𑍍 ॥ ௨௫ ॥ 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌣𑍀𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌕𑌟𑌿𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌰𑌶𑌨𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌨𑍀𑌲𑌨𑌿𑌭𑌵𑌾𑌰𑍍𑌣𑌿𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌮𑍇𑌚𑌕𑌸𑍍𑌯 । 𑌭𑍁𑌜𑌙𑍍𑌗𑍇𑌨𑍈𑌵 𑌵𑌾𑌸𑍁𑌕𑌿𑌃 𑌵𑌸𑍁𑌕𑌿𑌃 𑌸𑍁𑌵𑌰𑍍𑌣𑌪𑍁𑌟𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾𑌮𑍍𑌹𑌃 ॥ ௨௬ ॥ 𑌤𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌘𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌭𑍁𑌜𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌮𑍍𑌯𑌶𑍋𑌭𑌪𑍁𑌰𑌾, 𑌯𑌥𑌾𑌽𑌽𑌦𑌶𑍇𑌯𑌶𑍋𑌭𑌾𑌯 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌶𑍁𑌶𑍁𑌭𑍇 ॥ ௨௭ ॥ ௨௮ ॥ 𑌵𑌸𑌨𑍍𑌤 𑌇𑌵 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌵𑌯𑌵𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌃 𑌶𑍍𑌮𑌶𑌾𑌨𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌮𑍋 𑌽𑌪𑌾𑌯𑌭𑌯𑌂𑌕𑌰𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌭𑌯𑌦𑌾𑌯𑌕𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍, 𑌅𑌤𑌏𑌵 𑌭𑌯𑌂𑌕𑌰𑌃 ॥ ௨௯ ॥ ௩௰ ॥ 𑌅𑌨𑌯𑍇𑌨𑌾𑌨𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌽𑌽𑌪𑌨𑍍𑌨𑌂 𑌅𑌰𑍍𑌥𑌹𑍀𑌨𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌹𑍀𑌨𑌂 𑌵𑍍𑌰𑌤𑌸𑌾𑌰𑌂 𑌵𑌾 𑌅𑌨𑌨𑍍𑌯𑌵𑍍𑌰𑌤𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌸𑌂𑌬𑍋𑌧𑌯𑌨𑍍 । 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌶𑍍𑌨𑍇𑌽𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑌾𑌶𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑍋𑌦𑌿𑌤𑌃

ஸ்வம்ப்யாதிவஜ்ரஜவா ॥௧௧॥ இத்யுக்த்வா மைதிலீம் ராஜா ராவண: ஶத்ருராவண: । ஸந்திதேஶ ததஸ்ஸர்வா ராக்ஷஸீர்கோரதர்ஶநா: ॥ ௧௨ ॥ ஏகாக்ஷீமேககர்ணாம் ச கர்ணப்ராவரணாம் ததா । கோகர்ணீம் ஹஸ்திகர்ணீம் ச லம்பகர்ணீமகர்ணிகாம் ॥௧௩॥ ஹஸ்திபாத்யஶ்வபாத்யஶ்ச கோபாதீ: பாதசூலிகா: । ஏகாக்ஷீரேகபாதீஶ்ச ப்ருதுபாதீரபாதிகா: ॥௧௪॥ அதிமாத்ரஶிரோக்ரீவா அதிமாத்ரகுசோதரீ: । அதிமாத்ராஸ்யநேத்ராஶ்ச தீர்கஜிஹ்வாநஜிஹ்விகா: ॥௧௫॥ அநாஸிகா: ஸிம்ஹமுகீர்கோமுகீ: ஸூகரீமுகீ: । யதா மத்வஶகா ஸீதா க்ஷிப்ரம் பவதி ஜாநகீ ॥௧௬॥ ததா குருத ராக்ஷஸ்யஸ்ஸர்வா: க்ஷிப்ரம் ஸமேத்ய ச । ப்ரதிலோமாநுலோமைஶ்ச ஸாமதாநாதிபேதநை: ॥ ௧௭ ॥ ஆவர்ஜயத வைதேஹீம் தண்டஸ்யோத்யமநேந ச । இதி ப்ரதிஸமாதிஶ்ய ராக்ஷஸேந்த்ர: புந: புந: ॥௧௮॥ காமமந்யுபரீதாத்மா ஜாநகீம் பர்யதர்ஜயத் । உபகம்ய தத: க்ஷிப்ரம் ராக்ஷஸீ தாந்யமாலிநீ ॥௧௯॥ பரிஷ்வஜ்ய தஶக்ரீவமிதம் வசநமப்ரவீத் । மயா க்ரீட மஹாராஜ ஸீதயா கிம் தவாநயா ॥௨௦॥ விவர்ணயா க்ருபணயா மாநுஷ்யா ராக்ஷஸேஶ்வர । நூநமஸ்யா மஹாராஜ ந திவ்யாந் போகஸத்தமாந் ॥ ௨௧ ॥ விததாத்யமரஶ்ரேஷ்டஸ்தவ பாஹுபலார்ஜிதாந் । அகாமாம் காமயாநஸ்ய ஶரீரமுபதப்யதே ॥௨௨॥ இச்சந்தீம் காமயாநஸ்ய ப்ரீதிர்பவதி ஶோபநா । ஏவமுக்தஸ்து ராக்ஷஸ்யா ஸமுத்க்ஷிப்தஸ்ததோ பலீ ॥௨௩॥ ப்ரஹஸந் மேகஸங்காஶோ ராக்ஷஸஸ்ஸ ந்ய

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஆஜ்ஞாபநாய ராவணவர்ணநாக்ரமம் ॥௧௦॥௧௧॥ இத்யுக்த்வேத்யாதி॥ ப்ரயாணப்ரயாணஸமேதே ரேவமேகாக்ஷ்யா அபிதாநவர்ணநார்த்த:। அப்ரவாஹக்ஷமாத்ரியம் ஏகாக்ஷீமேககர்ணாமித்யாதி ஶ்லோகத்ரயேண [illegible] ॥௧௩॥ ப்ரதிலோமேதி॥ ப்ரதிலோமாநுலோமை: ப்ரதிகூலாநுகூலை: வசநை: ஸாமதாநாதிபேதநை: [illegible] ப்ரயோகப்ரயோகஸாமதாநைரித்யர்த்த:। ஆவர்ஜயத வஶீகுருத ॥௧௭॥௧௮॥ உபகம்யேதி॥ யாந்யா ஶ்ரீராவணஸ்ய கநிஷ்டபத்நீ இதம் [illegible] லக்ஷணம்। உத்தரத்ரவாக்யாநுஸந்தாநேந ததா வக்ஷ்யமாணாத் ॥௧௯॥௨௦॥ நூநமிதி॥ அஸ்யா: ஸீதாயா: அமரஶ்ரேஷ்டோ ப்ரஹ்மா திவ்யாந் போகாந் விததாதி அஸ்யா திவ்யபோகயோக்யம் நாஸ்தி

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

கேஷாஞ்சித்தேஶவிஶேஷாணாம் ஸ்த்ரீகர்ணாநம்யாஸாத: ॥௧௩॥ ஏகாக்ஷீதி திர்யக்பாதாநாம் வ்ருத்திஹேதாஸ் ॥௧௫॥ ப்ரதிலோமேதி । ப்ரதிலோமாநுலோமை: ப்ரதிகூலாநுகூலை: வசநை:। ஸாமதாநாதிபேதநை: ॥௧௭॥ உபேதி। அக்ருபணயேதி சேத்: । அக்ருபணயா வதி தயா ஸீதயா கிம் கரிஷ்யஸி அமாநுஷ்யேதி சேத்:। அமாநுஷ்யா [illegible] மாநுஷ்யோ போகவிலக்ஷணயா உத்தமவர்ணயேத்யர்த்த:। ஏவமஸஹ்ருதே [illegible] ஸம்பந்த: ॥௨௦॥ நூ-

திலகவ்யாக்யா.

ஸம்யாம் தாஶ்சாருகமலகாரிவ ॥௧௧॥௧௨॥ ஏகாக்ஷீதி திர்யக்பாதநம் வ்ருத்திஹேதாஸ் ॥௧௩॥௧௫॥ கோராக்ஷஸ்ய:, ப்ரத்யம்ப்ரத்யேகம் ததா குருத, ஸர்வா: ஸமேத்ய வா ததா குருத ப்ரதிலோமாநுலோமை: ப்ரதிகூலாநுகூலவ்யவஹாரை: ॥௧௭॥ ஆவர்ஜயத அநுகூல்யம் ஸம்பாதயத ॥௧௮॥ ப்ரதிகஜ்ய ப்ருத்வஜஶ்ச உபகம்ய ஸமீபமாகம்ய। [illegible] ஜநம் த்ருஷ்ட்வா ஸீதாயாமப்யதிஶேஷ: ॥௧௯॥ பரிஷ்வஜ்ய பரிஷ்வஜ்ய [illegible] ॥௨௦॥ அமரஶ்ரேஷ்டோ ப்ரஹ்மா போகஸத்தமாந் விததாதி [illegible] ॥௨௧॥௨௨॥ ஸமுத்க்ஷிப்த: [illegible] ப்ரஹஸந் [illegible]

வதமுத । ப்ரஹஸ்திதஸ்ஸுமுகாஶ்ரீமாந் க்ஷணமயமிவ ரஜநீம் ॥ ௨௪ ॥ ஜ்வலத்தாஸ்த்ரவணபூர்ணம் ப்ரவி வேஶ நிவேஶநம் । ரஜதமயவபுஷ்யாபத்தநகர்யாஸ்தஸவபுத:॥௨௫॥ பரிவாரயு தஶ்ஶ்ரீமாந் விவிஶாஸ்ஸ்வ்ருஹமஹாத்மந: । ஸ ரேஜயிஷ்யமாணவதாம் ப்ரவேஶாரம் பரிக த்ருப்யு ராவண: ॥௨௬॥ விஹாய ஸீதாம் உதரேஷு ஶோபிதஸ்ஸ்வ்ஸ்ய ப்ரவிவேஶ வா ஸ்பதம் । இதி ஶ்ரீமத்ஸுந்தரகாண்டே அஷ்டாதஶஸ்ஸர்க:॥

இத்யுக்த்வா மைதிலீம் ராஜா ராவண: ஶத்ருராவண: । ஸந்திஶ்ய ச ததஸ்ஸர்வா ரா க்ஷஸீர்நிர்ஜகாம ஹ ॥௧॥ நிஷ்க்ராந்தே ராக்ஷஸேந்த்ரே து புநரந்த:புரம் கதே । ராக்ஷ ஸ்யோ பீமரூபாஸ்தாஸ்ஸீதாம் ஸமபிதுத்ருவு: ॥ ௨ ॥ ததஸ்ஸீதாமுபாகம்ய ராக்ஷஸ்ய: க்ரோதமூர்ச்சிதா: । பரம் பருஷயா வாசா வைதேஹீமிதமப்ருவந் ॥௩॥ பௌலஸ்த்யஸ்ய வரிஷ்டஸ்ய ராவணஸ்ய மஹாத்மந: । தஶக்ரீவஸ்ய பார்யா த்வம் ஸீதே ந பஹுமந்யஸே ॥ ௪ ॥ ததஸ்த்வேகஜடா நாம ராக்ஷஸீ வாக்யமப்ரவீத் । ஆமந்த்ர்ய க்ரோததாம்ராக்ஷீ ஸீதாம் கரதலோதரீம் ॥௫॥ ப்ரஜாபதீநாம் ஷண்ணாம் து சதுர்தோ ய: ப்ரஜாபதி: । மாநஸோ ப்ரஹ்மண: புத்ர: புலஸ்த்ய இதி விஶ்ருத: ॥௬॥ புலஸ்த்யஸ்ய து தேஜஸ்வீ மஹர்ஷிர் மாநஸஸ்ஸுத: । நாம்நா ஸ விஶ்ரவா நாம ப்ரஜாபதிஸமப்ரப: ॥௭॥ தஸ்ய புத்ரோ விஶாலாக்ஷி ராவணஶ்ஶத்ருராவண: । தஸ்ய த்வம் ராக்ஷஸேந்த்ரஸ்ய பார்யா பவிதுமர்ஹஸி ॥௮॥ மயோக்தம் சாருஸர்வாங்கி வாக்யம் கிம் நாநுமந்யஸே । ததோ ஹரிஜடா நாம ராக்ஷஸீ வாக்யமப்ரவீத் ॥ ௯ ॥ விவர்த்ய நயநே கோபாந்மார்ஜாரஸத்ருஶேக்ஷணா

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

த்யர்த்த: ॥ ௨௧ ॥ ௨௨ ॥ ௨௩ ॥ ௨௪ ॥ ௨௫ ॥ ஸமயாமம் ஸஹஸ்ரமிவ ஸ மஹாதயதிஸம இதி ॥௨௬॥ இதி ஶ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே அஷ்டாதஶஸ்ஸர்க:॥

இத்யுக்த்வேத்யாதி॥ ௧ ॥ ௨ ॥ ௩ ॥ ௪ ॥ ௫ ॥ ப்ரஜாபதீநாமிதி॥ ஶரீரத்ர்யம்பிரஸஜாப

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

மிதி। ஹேமஸந்தாந உத்தமஹேமாந்॥௨௨॥ ராக்ஷஸ்யா யாநம்யா॥௨௫॥ ஸ இதி। உதரேஷு ஶோபித இதி தஸ்ய ஸர்வேப்யோநம்॥௨௬॥ இதி ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தவிரசிதா யாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் அஷ்டாதஶஸ்ஸர்க:॥

அஷ்டாதஶஸர்கமாயவிவ்ருணோதி ராக்ஷஸ்யஸ்ய ராக்ஷஸ்யா ராக்ஷஸ்யாஸ்ய ஸ்த்ரீஸ்வரூபம் ஸ்த்ரீதேவ்யா ராக்ஷஸீ ஸ்வாமீத்யர்த்த: ॥௧॥௬॥ ப்ரஜாபதீநாமிதி । ஶரீரத்ர்யம் ஸ்ருஷ்டவா ந் புத்ரா: மாநஸ: க்ருதாநீதிஷட் ப்ரஜாபதய: தேஷாம் சதுர்த்த: மாநஸ: ॥௬॥௭॥ கிங்கிர

திலகவ்யாக்யா.

ரேண ச ப்ரஸங்கத்யர்த:॥௨௩॥௨௪॥ ப்ரவிஶ: ப்ரவிவிஶ:॥௨௫॥௨௬॥ இதிஶ்ரீராமாயண திலகே ஸுந்தரகாண்டே அஷ்டாதஶஸ்ஸர்க:॥

ஶத்ருருராவயதி ஹாஹாஶப்தம் காரயதி ஸ ஶத்ருராவண: ॥௧॥௨॥ தத: பரம் ரா வணமந்திரம் கதம்। தாபகோத்தவா வாபரதி ॥௩॥ ஸீதாம் ஸாமோபாயேந ந பஹுமந்யஸே। ஶோஹிதிஸேஷ: ॥௪॥ தத: ஸர்வேஷாமாயாஶ்ச நேதாவாக்ய ப்ரயோமந்த்ரரே கஜடாவிஶிஷ்யா ப்ரவீத் । கரதலோதரீம் சதுர்த்திமேதி த்யர்த்த: ॥ ௫ ॥ ஶரீரத்ர்யம் ஸ்ருஷ்டவா ந் புத்ரா: மாநஸ: க்ருதாநி ஷட் ப்ரஜாபதீநாம் சதுர்த்த: மாநஸ:॥௬॥ ௭॥ தஸ்யேதி த்ருஷ்டேந்த்ர ஸ்வம் ஸம்ஹிதாம்॥௮॥ கிங்கிரம் தத: காருணிகேணா க்ஷண ॥௯॥ பிஹேரமாநோ விசாகாஶிதஶயஸம்வித்॥௧௦॥ நஷ்டஸேத்ஸஸ்த்யர்த்த:॥௧௧॥

र। येन देवास्त्रयस्त्रिंशद्देवराजश्च निर्जिताः॥१०॥ तस्य त्वं राक्षसेन्द्रस्य भार्या भवितुमर्हसि। ततस्तु प्रघसा नाम राक्षसी क्रोधमूर्छिता॥११॥ भर्त्सयन्ती तदा घोरमिदं वचनमब्रवीत्। वीर्योत्सिक्तस्य शूरस्य संग्रामेष्वनिवर्तिनः॥१२॥ बलिनो वीर्ययुक्तस्य भार्या त्वं किं न लप्स्यसे। प्रियां बहुमतां भार्यां त्यक्त्वा राजा महाबलः॥१३॥ सर्वासां च महाभागां त्वामुपैष्यति रावणः। समृद्धं स्त्रीसहस्रेण नानारत्नोपशोभितम्॥१४॥ अन्तःपुरं समुत्सृज्य त्वामुपैष्यति रावणः। अन्या तु विकटा नाम राक्षसी वाक्यमब्रवीत्॥१५॥ असकृद्देवता युद्धे नागगन्धर्वदानवाः। निर्जिताः समरे येन स ते पार्श्वमुपागतः॥१६॥ तस्य सर्वसमृद्धस्य रावणस्य महात्मनः। किमर्थं राक्षसेन्द्रस्य भार्या त्वं नेच्छसेऽधमे॥१७॥ ततस्तु दुर्मुखी नाम राक्षसी वाक्यमब्रवीत्। यस्य सूर्यो न तपति भीतो यस्य च मारुतः॥१८॥ न वाति स्मायतापाङ्गे किं त्वं तस्य न तिष्ठसि। पुष्पवृष्टिं च तरवो मुमुचुर्यस्य वै भयात्॥१९॥ शैलाश्च सुभ्रु पानीयं जलदाश्च यदेच्छति। तस्य नैर्ऋतराजस्य राजराजस्य भामिनि॥२०॥ किं त्वं न कुरुषे बुद्धिं भार्यार्थे रावणस्य हि। साधु ते तत्त्वतो देवि कथितं साधु भामिनि॥२१॥ गृहाण सुस्मिते वाक्यमन्यथा न भविष्यसि। इति श्रीसुन्दरकाण्डे त्रयोविंशः सर्गः॥

ततः सीतामुपागम्य राक्षस्यो विकृताननाः। परुषं परुषा नार्य ऊचुस्ता-

---

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible] प्रजापतयः। तेषां च [illegible]॥ ६ ॥ १२ ॥ प्रियामिति॥ सर्वासामुपर्येव यां बहुमतां महाभागां च भार्यां संत्यज्य त्यक्त्वा त्वामुपैष्यति॥१३॥१७॥ यस्येति॥ यस्य यस्माच्च। तस्य न तिष्ठसि तद्वशे न तिष्ठसि [illegible]॥१८॥ पुष्पवृष्टिमित्यादि॥ शैलाश्च सुभ्रु पानीयं रावणः यदेच्छति तदा [illegible]॥२०॥ साध्विति॥ साधु ते कथितं साधु गृहाणेति साधुशब्दद्वयस्य [illegible]॥२१॥ इति श्रीगोविन्दराजविरचिते सुन्दरकाण्डव्याख्याने त्रयोविंशः सर्गः॥

तत इत्यादि॥१॥२॥ पारुषीति॥ न त्वं जाता भविष्यसि तवैवेति शेषः। पारुषीति

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

योः॥१२॥ प्रियामिति। सर्वासां भार्याणां बहुमतां प्रियां भार्यां संत्यज्य त्यक्त्वा कामैषीतिसंबन्धः॥१७॥ यस्येति। यस्य भयाच्च तस्य न तिष्ठसे वश इति शेषः। तद्वशे न तिष्ठस इति यावत्॥२०॥ साध्विति। साधु कथितं साधु गृहाणेति साधुशब्दद्वयस्य निवर्तकः॥२१॥ इति श्रीमहेश्वरतीर्थविरचितायां सुन्दरकाण्डव्याख्यायां त्रयोविंशः सर्गः॥

१॥२॥ पारुषीति॥ पृथगासननिवर्त्य। न त्वं जाता भविष्यसि रावणस्येति शेषः॥

तिलकव्याख्या.

सर्वासामेव बहुमतां महाभागातिशयवतीं त्वामुपैष्यति॥१२॥१५॥ यस्य भीतः सूर्यो न तपतीत्यन्वयः। न तिष्ठसे वशे इति शेषः॥१६॥ यदेच्छति तदा संस्रावयन्तीत्यन्वयः॥१७॥ भामिनि भामिनि कुपिते॥१९॥ साधु कथितं साधु गृहाण। न भविष्यसि नाशं यास्यसीत्यर्थः॥२२॥ इति श्रीरामायणतिलके सुन्दरकाण्डे त्रयोविंशः सर्गः॥

तत इति॥१॥२॥ पृथगासननिवर्त्य। [illegible]

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

வ்யாக்யா.

[illegible]

தேஹி திவ்யாம்பராபரணமண்டிதா ||௨௫|| அத்யப்ரப்ருதி ஸர்வேஷாம் லோகாநாமீஸ்வரீ பவ |
அஶ்ருஷ்யாமா யதா தேவீ ஶசீந்த்ரஸ்ய ஶோபதே ||௨௬|| கிந்தே ராமேண வைதேஹி
க்ருபணேந கதாயுஷா | ஶக்தோ வக்தும் ச தே வாக்யம் யதி க்ஷமம் ந கரிஷ்யஸி ||௨௭|| அஸ்மிந்
வ்யாஹ்ருதே து ஸம்பூர்ணம் ஸாக்ஷயிஷ்யாம்யஹம் வசஃ | அத்ர தாவிகடா நாம ஹரம்பரா
நவயோஜனா ||௨௮|| அப்ரவீச்ச கோவிந்தா ஸீதாம் மைதிலீம் ஜநகாத்மஜாம் | பஹுஶ்ருத்வ்ய
ரூபாணி வசநாநி ஸுதுர்லபே || ௨௯ || அநேகராமாநுஜவ்யாக்யா மோக்ஷாநி தவ
வைதேஹி | ந வந: கோபோஷவாக்யம் ஹி தம் காகுத்ஸ்தஸ்ய ||௩௦|| ஶ்ரீநாதாஸி ஸமஸ்ய
ஸ்வ பாரமேந்த்ரஸ்ய வாஸந: | ராவணாத்: பரம் லோகம் ப்ரவிஷ்டா சாஸி வைதேஹி||
௩௧|| ராவணஸ்ய க்ருஹே ராஜ்ய ஸ்வாமிந்யா ஸம்ரக்ஷிதா: | நக்ஷத்ரம் ஶக்ர: பரித்ராதா
ஸவிஸாக்ஷாச்ச பாரதா: ||௩௨|| கோபாஷ்டு ஹிதவாதிந்ய வசநம் மம வைதேஹி| அநுஜஸ்யாப்
யாதேந த்வஜயோகஸநயக: || ௩௩ || ஸஜ்ஜதி, கிம் ப்ரஹர்ஷம் ச த்வஜே தாம் நிஶ்சிதே
ஷ்யதா:| ஸீதே ராக்ஷஸராஜேந ஸஹாக்ரோஷ்யதா ஸர்வ:||௩௪|| ஜாநாஸி ஹி யதா வீரா
க்ரூராணாம் யஶவநஜ்ஜ்ரவ: | யாவந்தே வ்ருதிக்ராமே காவச ஸர்வமவாப்நுஹி||௩௫|| உத்யா
நாநி ச ஸௌர்யாணி வநபுஷ்பாவநாநி ச | ஸஹராக்ஷஸராஜேந வாஸம் ஸாமதிரேக்ஷ
ணே||௩௬|| க்ரீடஸ்வஸ்த்ராணி தேவப்யவஸோஸ்யாஸ்த்ரீ ஸர்வமி | ராவணம் ஸஜஸத்யாரம்

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ப்ரகடநம்க்ருதம் | ஶாதாவக்தாரூக்த்வயை: || ௨௨ || ௨௬ ||௨௮|| பஹுமிதி| மோக்ஷாநி ராவ
ணேநேதி ஶேஷ:| நவேதி காகுத்ஸ்தஸ்ய காமாநாமேவ||௩௩|| ஸஜ்ஜேதி| ஸீதே கிம் ராவ
ணவிஷயஸீதே கிம் ப்ரஹர்ஷம் காமக்ருதமநோவிகாஸ:||௩௪||௩௭|| உத்யாநேதி | உத்யாநவா

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஜம்புஸ்ய ஶசீயதா ததா அத்யப்ரப்ருதி லோகாநாமீஸ்வரீ பவேதி ஸம்பந்த:| திவ்யாம்பராபரண
க்ருதிமோக்ஷம் கோஜகம் தஸ்யாவாக்ஷ்யாமி | கேநசிதேஷி கதாயுஷா ப்ரகாக்
யஷாராமேண ஸம்பந்த ஹவிஷ்யதீதி ஶேஷ: | தே க்ருபணேந காவயாணேநேத்
யர்த:| கிம் ஶக்தா அஶ்ரு: ஸாமாஜம் ப்ரஸ்யஶசீயா | ததா அத்யப்ரப்ருதி திவ்யாம்பராபரண
க்காவதீ ஸர்வேஷாஸ்ஸ்வரீ நாம லோகாநாமீஸ்வரீ | ஶக்தா ஷக்தே தவ வாக்யம் ந கரி
ஷ்யஸியதி ததமிதம் வாஸ்ய அஸ்மிந் வ்யாஹ்ருதே து ஸம்பூர்ணம் ஸாக்ஷயிஷ்யாமஹம் விஷமிதி
ஶேஷ:| ஸம்பூர்ணே வக்தும் தஸ்ய ராஜாமோத்யதிவசநம் பரம்ராமகாமோராஸ்ய காகு
த்ஸ்யஸ்ய தம்காமோஷிதம் ||௨௮||௩௨|| கோஷ்டேதி| கோஷ்டவமோஜஸ்யத்வ: அஜராமாநிவாதே
நேத்யவிவாத:| ஸீதே கிம் ஸ்வஸ்ஜம் ப்ரஹர்ஷம் த்வத்தே ந த்வயி நிஶ்சிதம் நிரதராமேநேத்யவ:||
௩௩ || ஸீதே த்வஸ்யாவஸ்வாயஸ்ய ராக்ஷஸராஜேந யஜ்ஞேஷ்வக்ஷிதிதி ஶேஷ: ஸஹஸஹ
ஸ்வயதாஸர்வம் க்ரீட ||௩௪|| தத்ரஹே தத: ஜாநாஸி வீதி ||௩௫|| உத்யாநாநீத்யஸ்ய வாஸ்கவா
யஸ்க ராக்ஷஸராஜேந ஸஹ ரணகஜாஸம்வயியதா நீதிஶேஷ: | உத்யாநாநிச ராவணம்

வ்யாக்யா.

௨௨ || ஸர்வேஸம்வாஸவஶிவ || ௨௩ || க்ருவணம்ஶீஷ||௨௪||௨௭|| தஜ்யதீ தஜ்யயஸ்ரீ || ௨௮|| அநு
க்ரோஶோதயா ஸ்ரூதாவஶ்யஷ்ய ப்ரஸாணஸவ||௨௯|| காகுத்ஸ்தஸ்ய க்ருதம்காமோஷிதம் நோவாக்யம்
ந வ கோபோஷே நேதக்தே ஹிதஶிதிஶேஷ: | தஷேவோவவாஷ்யதி—ஶ்ரீநாதாஸீதி ||௩௦||
ஸ்ரூமோநமாமாவாஸி| அஸ்வாமிநமிரக்ஷிதா ரக்ஷிதநிரோயா || ௩௧||௩௨ || ஸீதே கிம்வேஸஹம்
ராவணே ப்ரஹர்ஷ்யாஜநம் நிஶ்சிதே ந்யதாம் நிரஜ்ஞரீ நக்ஷம்ஸாயேஷ்யஞ் || ௩௩|| ௩௪||வ்ரு
திக்ராமேஷ்யஶவநஶிதிஶேஷ: | உத்யாநாநிசரேத்யாக்தஸ்யே நாஸ்ய:தேஷாக்ரீடேத்யர்த:||

ஸத்ராஸம் ஸர்வராக்ஷஸா: ||௧௭|| உத்பாட்ய வா தே ஹ்ருதயம் பக்ஷயிஷ்யாமி மைதிலி | யதி மே வ்யாஹ்ருதம் வாக்யம் ந யதாவத் கரிஷ்யஸி ||௧௮|| ததஶ்சண்டோதரீ நாம ராக்ஷஸீ க்ரோதமூர்ச்சிதா | ப்ராமயந்தீ மஹச்சூலமிதம் வசனமப்ரவீத் ||௧௯|| இமாம் ஹரிணலோலாக்ஷீம் த்ராஸோத்கம்பிபயோதராம் | ராவணேன ஹ்ருதாம் த்ருஷ்ட்வா தௌர்ஹ்ருதோ மே மஹானபூத் ||௨௦|| யக்ருத்ப்லீஹமதோத்பீடம் ஹ்ருதயம் ச ஸபந்தனம் | ஆந்த்ராண்யபி ததா ஶீர்ஷம் காதேயமிதி மே மதி: ||௨௧|| ததஸ்து ப்ரகஸா நாம ராக்ஷஸீ வாக்யமப்ரவீத் | கண்டமஸ்யா ந்ருஶம்ஸாயா: பீடயாம கிமாஸ்யதே ||௨௨|| நிவேத்யதாம் ததோ ராஜ்ஞே மானுஷீ ஸா ம்ருதேதி ஹ | நாத்ர கஶ்சன ஸந்தேஹ: காதேதேதி ஸ வக்ஷ்யதி ||௨௩|| ததஸ்த்வஜாமுகீ நாம ராக்ஷஸீ வாக்யமப்ரவீத் | விஶஸ்யேமாம் தத: ஸர்வா: ஸமான் குருத பிண்டகான் || ௨௪ || விபஜாம ததஸ்ஸர்வா

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

உத்பாட்யேவ ||௧௮|| ததஶ்சேதி | தௌர்ஹ்ருத: ஜுகுப்ஸா யக்ருதிதி காலகதக்ஷிணமாம்ஸம் | காலகண்டாக்யோ மாம்ஸவிஶேஷோ யக்ருத் || ப்லாயோர்ஹ்ருதியாம் காலகண்டயக்ருதீ தாமஸஞ்ஜே இஜே ஜத்ருண: | ப்லீஹா தாமோஜ்ஜ்வலோ வாமபார்ஶ்வஸ்தமாம்ஸவிஶேஷ: | நகாராதிஸ்ய ப்லீஹது ஶப்தஸ்ய ஸகாராதிகஶ்சாஷ்டம்| ஆந்த்ராணி புரீதத் | ஸமுக்த்வா ப்லீஹா வமா: வர்த்தனா: | உத்பீடஞ்சேத்யாவலிப்தமாம்ஸம் ஹ்ருதயம் பத்மகோஶப்ரதீகாஶம் மாம்ஸம் பந்தனம் தஸ்யாதாரணமேவ மாம்ஸம் | உத்க்ராஜதிதிபாடே உத்க்ராஜோ ஹ்ருதயஸ்ய ஸ்தானம் ஆந்த்ரம் புரீதத் || ௨௧ || ௨௩ || ததஸ்த்வஜாமுகீ நாமேத்யாதி | பிண்டகான் மாம்ஸபிண்டகான் பேயம் மத்யம் சாமுஷ்யா உபதாம

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸத்ராஸம் ஹ்ருத்யேவ நஶ்ச காம்ஸ்மிபுத்ர்யா ||௧௭|| உத்பாட்ய வா உத்பாட்யைவ ||௧௮|| இமாமிதி ||௨௦|| தௌர்ஹ்ருத: ஜுகுப்ஸா யக்ருத் ப்லீஹமித்யாதினா தௌர்ஹ்ருதஸ்ய ஸ்வரூபமேவ கதயதி || யக்ருதா ஹ்ருதயஸ்ய தக்ஷிணபார்ஶ்வஸ்தோ மாம்ஸவிஶேஷ: | ப்லீஹா தத்ஸ்ருதி வாமபார்ஶ்வஸ்தோ மாம்ஸவிஶேஷ: | ஆந்த்ராணி புரீதத் ... ஆந்த்ரம் வக்ஷ: கோஷ்டவாக்யம் ... ஹ்ருதயோபரிஸ்தித மாம்ஸவிஶேஷோ வா | அதோத்பீடமிதிபாடே உத்பீடம் ஹ்ருதயோபரிஸ்திதம் மாம்ஸம் ஹ்ருதயம் ச ஸபந்தனம் நாடீபந்தனஸஹிதம் ... ஹ்ருத்பத்மஸ்யாதாரவிஶேஷம் ||௨௧|| ததஸ்த்விதி | பிண்டகான் மாம்ஸ

திலகவ்யாக்யா.

கதி ||௧௬|| உத்பாட்ய ... ||௧௭|| ... ||௧௮||௧௯|| ஹரிணலோலாக்ஷ ... விஶேஷா தௌர்ஹ்ருதம் | யக்ருத் தக்ஷிணபார்ஶ்வஸ்த: காலகண்டாக்யமாம்ஸவிஶேஷ: | ப்லாயோர்ஹ்ருதியாம் காலகண்டயக்ருத் வ ... இதிகோஶ: | ப்லீஹா ஹ்ருதயவாமபார்ஶ்வஸ்தோ மாம்ஸவிஶேஷ: | ... ப்லீஹா ... காராந்து: ததாப்யுதக்ஷ்வராஷ்டம் | அதஶ்சாந்த்ரஜாதம் 'அதோத்பீடம்' இதிபாடே உத்பீடம் ஹ்ருதயோபரிஸ்திதமாம்ஸபந்தனம் | ஹ்ருதயாதாரபந்தனஸஹிதம் மாம்ஸஜாதம் ஹ்ருத்பத்மபீடமாம்ஸம் ||௨௦||௨௧|| ப்ரகஸாவாக்யம் — விஶஸ்யேமாமிதி | கண்டமஸ்யா ந்ருஶம்ஸாயா: பீடயாம: கிமாஸ்யதே | நிவேத்யதாம் ததோ ராஜ்ஞே மானுஷீ ஸா ம்ருதேதி ச || நாத்ர கஶ்சன ஸந்தேஹ: காதேதேதி ஸ வக்ஷ்யதி | ததஸ்த்வஜாமுகீ நாம ராக்ஷஸீ வாக்யமப்ரவீத் || இதி ஶ்லோகத்வயம் ப்ரக்ஷிப்தமிதி கதக: | பிண்டகான் மாம்ஸபிண்டான் | விவாத: கலஹ: ஸந்தேஹோ வா மே ந ரோசத இதி ஶேஷ: ||௨௫|| ஶூர்பணகேயமன்யா || ௨௬ || அஜாமுக்யாப்ரஸ்துதமேவாஹ் ப்ரகஸயோக்தம் ||௨௭|| நிகும்பிலா நாம லங்காயா: பஶ்சிமபாகவர்தினீ பத்ரகாளீ தாம் ப்ரத்யாஸந்நதீவம்

[illegible] 𑌶𑍋𑌚𑌤𑍇 । [illegible] 𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌰𑌂 [illegible] ॥௪௫॥ 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌶𑍂𑌰𑍍𑌪𑌣𑌖𑌾 𑌨𑌾𑌮 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑌬𑍍𑌰𑌵𑍀𑌤𑍍 । 𑌅𑌜𑌾𑌮𑍁𑌖𑍍𑌯𑌾 𑌯𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌹𑌿 𑌤𑌦𑍇𑌵 𑌮𑌮 𑌰𑍋𑌚𑌤𑍇 ॥௪௬॥ 𑌸𑍁𑌰𑌾 𑌚𑌾𑌨𑍀𑌯𑌤𑌾𑌂 𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌰𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌶𑍋𑌕𑌵𑌿𑌨𑌾𑌶𑌿𑌨𑍀 । 𑌮𑌾𑌨𑍁𑌷𑌂 𑌮𑌾𑌂𑌸𑌮𑌾𑌸𑌾𑌦𑍍𑌯 𑌨𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌮𑍋'𑌥 𑌨𑌿𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌿𑌲𑌾𑌮𑍍 ॥௪௭॥ 𑌏𑌵𑌂 𑌸𑍁𑌸𑌂𑌭𑌰𑍍𑌤𑍍𑌸𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌾 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌸𑍁𑌰𑌸𑍁𑌤𑍋𑌪𑌮𑌾 । 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑌿𑌰𑍂𑌪𑌾𑌭𑌿𑌰𑍍 𑌧𑍈𑌰𑍍𑌯𑌮𑍁𑌤𑍍𑌸𑍃𑌜𑍍𑌯 𑌰𑍋𑌦𑌿𑌤𑌿 ॥௪௮॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌤𑍍𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑌿𑌂𑌶𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌤𑌥𑌾 𑌤𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌵𑌦𑌨𑍍𑌤𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌪𑌰𑍁𑌷𑌂 𑌦𑌾𑌰𑍁𑌣𑌂 𑌬𑌹𑍁 । 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌨𑌾𑌮𑌸𑍌𑌮𑍍𑌯𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌰𑍁𑌰𑍋𑌦 𑌜𑌨𑌕𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌾 ॥௧॥ 𑌏𑌵𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾 𑌤𑍁 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍀 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌭𑌿𑌰𑍍𑌮𑌨𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑍀 । 𑌉𑌵𑌾𑌚 𑌪𑌰𑌮𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌤𑌾 𑌬𑌾𑌷𑍍𑌪𑌗𑌦𑍍𑌗𑌦𑌯𑌾 𑌗𑌿𑌰𑌾 ॥௨॥ 𑌨 𑌮𑌾𑌨𑍁𑌷𑍀 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌸𑍍𑌯 𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾 𑌭𑌵𑌿𑌤𑍁𑌮𑌰𑍍𑌹𑌤𑌿 । 𑌕𑌾𑌮𑌂 𑌖𑌾𑌦𑌤 𑌮𑌾𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾 𑌨 𑌕𑌰𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌵𑍋 𑌵𑌚𑌃 ॥௩॥ 𑌸𑌾 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌮𑌧𑍍𑌯𑌗𑌤𑌾 𑌸𑍀𑌤𑌾

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible] 𑌰𑍋𑌚𑌤𑍇 ॥௪௬॥ 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌶𑍂𑌰𑍍𑌪𑌣𑌖𑌾 𑌨𑌾𑌮𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌨𑌿𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌿𑌲𑌾 𑌨𑌾𑌮 [illegible] ॥௪௭॥ 𑌏𑌵𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌰𑍋𑌦𑌿𑌤𑌿 [illegible] ॥௪௮॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑌿𑌂𑌶𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ।

𑌤𑌥𑌾 𑌤𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌵𑌦𑌨𑍍𑌤𑍀𑌨𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌤𑌾𑌸𑌾𑌂 𑌵𑌦𑌨𑍍𑌤𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌸𑍁 𑌵𑌦𑌨𑍍𑌤𑍀𑌷𑍁 ॥௧॥ 𑌏𑌵𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑍇𑌤𑌿 । 𑌮𑌨𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑍀 𑌪𑌾𑌤𑌿𑌵𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌨𑌿𑌷𑍍𑌠𑌾 ॥௨॥ 𑌨 𑌮𑌾𑌨𑍁𑌷𑍀𑌤𑌿 । [illegible] ॥௩॥ 𑌸𑌾 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible] ॥௪௬॥ 𑌸𑍁𑌰𑍇𑌤𑌿 । 𑌨𑌿𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌿𑌲𑌾 𑌨𑌾𑌮 [illegible] ॥௪௭॥ 𑌏𑌵𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌰𑍋𑌦𑌿𑌤𑌿 [illegible] ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 𑌸𑍀𑌤𑌾 [illegible] 𑌨𑌿𑌕𑍁𑌮𑍍𑌭𑌿𑌲𑌾 [illegible]

[illegible] 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨 [illegible] 𑌸𑍀𑌤𑌾 [illegible]

[illegible] 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀 [illegible]

[illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] ॥௪௮॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑌿𑌂𑌶𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌤𑌥𑌾 𑌤𑌾𑌸𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 ॥௧॥ 𑌉𑌵𑌾𑌚𑍇𑌤𑌿 । 𑌮𑌨𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑍀 𑌪𑌾𑌤𑌿𑌵𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌨𑌿𑌷𑍍𑌠𑌾 ॥௨॥ 𑌨𑍇𑌤𑌿 । [illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥௩॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑌿𑌂𑌶𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌪𑌰𑍁𑌷𑌂 𑌵𑌦𑌨𑍍𑌤𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌵𑌚𑌃 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

செந்தூரதாஷ்யதஃ। அகாலே உஜ்ஜஹோ க்ருத்யாஜீவோ வா பரோக்ஷஸ்யா॥கஉ॥ யத்ராஹமேவம் க்ருபாரஸி ராக்ஷஸீபிஸ்ஸமர்பிதா। ஜீவாமி ஸீதா ராமேண ஶோகேநாபிஜ்வலந்தீவ உ:கிதா॥கக॥ அஷாஹ்வஸ்யா க்ருபணா விலப்யைவாநுதாபவந்। ஸாஶ்ருபூர்ணநேத்ரா ஷண்முகா பாஷ்பவேகேநாபிஷஞ்சிதா॥கச॥ ஹதாஹம் தவைஸ்யந்தீ ராக்ஷஸீவஶமாகதா। ஸீதாபி வல்ப்யோகேந கம்ப்ரம் தோயஹதம் யதா॥கரு॥ தம் வத்தநேத்ராக்ஷா ஸிம்ஹவிக்ராந்தகாமிநம்। யஸ்ய ஸம்ஸ்தி தே நாதம் க்ருதஜ்ஞா ப்ரியவாதிநம்॥கசு॥ ஸவர்யா தேந ஸீதயா ராமேண விஹிதாதுரா। தீக்ஷ்ணம் விஷமிவாஸாத்ய உஜ்ஜம் உஉ ஜீவிதம்॥கஎ॥ கீத்ருஶம் து உயா பாபம் புராஜந்மாந்தரே க்ருதம்। யேந தேஹம் ப்ராப்யேத உ:கம் உயா கோரம் ஸுதாருணம்॥கஅ॥ ஜீவிதம் த்யக்துமிச்சாமி ஶோகேந மஹதாவ்ருதா। ராக்ஷஸீபிஶ்ச ரக்ஷ்யந்த்யா ராமோ நாஸாத்யதே உயா॥ககூ॥ திகஸ்து வஶம்

ஶ்ரீமஹாவிஷ்ணுராஜீய வ்யா.

அப்ராப்தகாலே உஜ்ஜஹ இத்யத்ர இதிகரணம் போத்யம்। யத்யதஃ॥கக॥ ஸதேதி। பூர்ணா: பதாமேபுரிதிஶேஷ:॥கச॥கரு॥ உஉ பநம் ஸமேத்ய ஷாம ஸம்ஹவிஷ்யதீத்யாஹ இதி॥ தம்வஹவோ த்ருதக்ருத்யாணமாணா: பாத்ரஸ்யஸம்திதஜதி ப்ரஸிலம்। க்ருதமாணா நாஷ்டா விஶ்ருஹமாணா நாஹ। வத்தநேத்ராக்ஷா நேத்ரதீதிநேஜம் விகஸிதம் பத்மாக்ஷீத்யர்த:। யதாநேத்ரதீதி நேஜம்மஹ்வ வத்ரம்விஷ்ணுஷ்பாய செகாமேபுஶ்சதயம் வா। ஸிம்ஹவிக்ராந்தகாமிநம் விக்ராந்தம் விக்ரமஃ கமநம் தஸ்ய கதிர்கமநதீதி தயா॥கசு॥கஎ॥ கீத்ருஶம்கவிதி॥ புராஜந்மாந்தரேபபுஜந்மநி। கோரம் ஸுதாருணம்। அத்யந்தகோரமித்யர்த:॥கஅ॥ ஜீவிதமிதி। ரக்ஷ்யந்த்யா ரக்ஷ்யமாணயா॥ககூ॥ திகிதி॥ பரவஶ்யதாம்ஹத்யபரதந்த்ரதாம்। பரவஶ்ய ராமாநுஜீயம்.

ஶ்லோக: அத: பரம் ஸாதேவஶாலேதி ஶ்லோக: ராக்ஷஸீநாம் ராக்ஷஸீஷு: । அத:பரம் தஸ்யாஜதி ஶ்லோக: தேவம் த்யாஸீதயேத்யத்ருஷ்டஷ்டமேப த்ருதீயா பரிஸமாப்தீ பரிஸமாப்தீ நாஹாவ ப்ரக்ஷிப்த:। அத: பரம்ஸாநிஶ்ஸம்தீதி ஶ்லோக: அத: பரம் ஹாராமேதி ஶ்லோக: ஹாஸமித்ரேதீத்யத்ரஸாகாராஹாவப்ரக்ஷிப்த: அத: பரம் ஶ்லோகப்ரயாதஜத்யாதி ஶ்லோகத்வயமேகம்வாக்யம் உஜ்ஜஹஜத்யத்ரதிகரணம்ப்ருஷ்டவ்யம்யத்யத: ஸம்வம்பாமேக்ரஃ। கேஷாஞ்சித் கோஶேஷுபாக்ஷாக்ரமஸ்ய ப்ரவக்யாதக்ருத:॥கக॥

ஶ்ரீஉமேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ஶ்லோகத்வயமேகம்வாக்யம்। உஜ்ஜஹஜத்யத்ரஜதிகரணம் த்ருஷ்டவ்யம் ॥யத்யத:॥கக॥ ஸதேதி॥ பூர்ணாபதாமேபு: கரு॥ தமிதி। வத்தநேத்ராக்ஷம் நேத்ரதீதிநேஜம்விகஸிதபத்மம்தஸ்ய வத்ரமிவாக்ஷம் । விகஸிதபத்மவத்ராக்ஷ இத்யர்த: ॥கசு॥கஅ॥ ஜீவிதமிதி । ரக்ஷ்யந்த்யா

திலகவ்யாக்யா.

ஶோக ப்ரக்ஷிப்த:॥கக॥ அகாலே தேவாவிஹிதமேஸர்வகாலேபி॥கச॥ யத்ராஹமிதி। யஸாத்ருஹமித்யர்த:॥கரு॥கச॥ தோயஹதம் நீயமாநாமிவ॥கரு॥ வத்ததம்விகஸிதம் பத்மம்தஸ்ய வத்ரமிவாக்ஷிணீயஸ்ய தம்॥கசு॥ தீக்ஷ்ணம் விஷம் வஹ்நதாஹாதிகஉஸாத்ய ஸ்தியஸ்யேவ உஉ ஜீவநம்உஜ்ஜஹம்॥கஎ॥கஅ॥ ஜீவிதம்த்யக்துமிச்சாமி தஜஸி நஸ்யதிதிஶேஷ:। ராமோஉஸ்ஸாநாஸாத்யதே ச ॥ககூ॥ அஸம்பரவஶ தயா உஃபோதநஸதே மோதநாஉஹ—திகிதி। உநாஷ்ட்ரஸ்ய விஷேஷாஸ்நாதிநா தேஹத்யாகமேஉபஶாதேப்ராப்தே: பரஉஉ:கஸ்யாபி மோக்ஷஸ்யா உப்ரயோஜகோ உநாஷ்ட்ரேதேஹஜத்யர்த:। ராக்ஷஸ்யாதிபரதம்த்ரதாம் பஉநாஷ்ட்ரஸ்யப்ரபா

தாநாஞ்சம்பிதஸ்ய பாபஸ்யதாம் । தஸ்யம் பஸ்பரிதக்ஷாதஸ்தேந ஜீவிதம் ॥௨௦॥ இதி ஸ்ரீமத்ஸூக்தகாண்டே பஞ்சவிம்ஶஸ்ஸர்க்க:॥

ப்ரஸக்தாஸ்ருஜாவீத்யேவம் ப்ரூவந்தீ ஜநகாத்மஜா । அயோதவாதவீ வாநராவிக்ருதாதவ நக்ருதே ॥ ௧ ॥ உத்ப்ரதேவ ப்ரேதேவ ஸ்ராம்தவிதேவ ஸோசதீ । உபாவ்ருதாகி ஸோசிவ விவேஷ்டந்தீ தஸிதலே ॥௨॥ ராவணஸ்ய ப்ரேதஸ்ய ரக்ஷஸா காதராவிணா । ராவணேந ப்ரமத்யாஹ்ருதாநீதா க்ரோஶதீ வநராக்॥௩॥ ராக்ஷஸீ வஶகாவந்நா ஸத்யுதாநா ஸாதாராணம்॥ விந்தயந்தீ ஸாதுவாதம் நாஹம் ஜீவிதுமுத்ஸஹே॥௪॥ யதி ஜீவிதே ரமேதாமேநவாமேதந் ச ஸம்ஷதேண: । பஸஜ்ஞா ராக்ஷஸீ தஸ்ய விநாஶம் தஹாமயம்॥௫॥ அஸ்ஸாரத்வம் நமநதவா வ்ருஜநாதம் । ஸ்ருதயம் தத யதேநகம் ந தாஸ் வே நாவஸீயதே॥௬॥ யிஜ்ஞாதநாயாத ஸதீம் யா ஸநேந விநாக்ருதா। தாஸத்ருதஸீ ரக்ஷாமி ஜீவிதம் பாபஜீவிதா ॥௭॥ கா ச மே ஜீவிதே ஶ்ரத்தா ஸாவே வா தம் ப்ரியம் விநா । ஸதாராம் ஸாமராஜ்யா பஸாயாமா: ப்ரியம் வத ॥௮॥ விஷ்ணுதாம் ஸக்ஷ்யதாம்

ஸ்ரீமத்கோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

தம்ஶரீரம் நலேஸூயாதக்ஷம்ஶக்யமிதம்யமு:। ஶுத்தஸ்நேநதவியா ॥௨௦॥ இதி ஸ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே பஞ்சவிம்ஶஸ்ஸர்க்க: ॥

ப்ரஸக்தேத்யாதி॥ உத்ப்ரதேதி உத்ப்ரதாமிதவிஸ்ரவதீ ॥ உநாதவிஸ்ருதவிஸ் தஜந்நே: ॥ ப்ர தாதநவயா நா। ப்ரதேஶோதநவயா நதேதயதர: । ஸ்ராஞ்சவிதாதநவஸ்தவிதா உபாவ்ருதாஶ்ருதாவநோதநாயமவேஷ்டிதா கிஸோசிவஸ்வேவ॥௨॥ ராவணஸ்யேத்யாதி॥ ப்ரதஸ்ய அநவமிதஸ்ய॥௪॥ நஸீதி॥ தே ஜீவிதேஜீவமேந: கொவ்யேதநாஸ்தி। கேவலஜீவித ஸ்யாநவேக்ஷிதசேஷவ்யமஸமிதஸே நதவேக்ஷாஸ்யாசநேத்யாஸேநவாமேதந ஸம்ஷதேண: ஸம்ஷதேணரமேதஸ்ஸமிதே ஜீவமேநவேநாயம் காதஜத்யாஸ வஸம்த்யாஜதி।ராக்ஷ ஸீதஸ்வாவாஸா ஹ்ருத விரஹாதஸவேதவகரணஸமிதஸஜீவிதம்

ஸ்ரீ தத்வதீபிகாவ்யாக்யா.

ரக்ஷ்யதாணயேத்யமு:॥௧௯॥ யிமிதி। ஸம்தேநஜஸூயா॥௨௦॥ இதி ஸ்ரீதத்வதீபிகாவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் பஞ்சவிம்ஶஸ்ஸர்க்க:॥

௧ ॥ உத்ப்ரதேதி । உத்ப்ரதேவஸ்தாவிஷேவ ப்ரதேவதகாரப்ரவ்ய ஸேவநாச । ப்ரக ஷேண்டதேவ ஸ்ராஞ்சவிதேவவ்யாதஜவிதேவ உபாவ்ருதாகிஸோசிவ ஶ்ராவதோதநா

திலகவ்யாக்யா.

க்ராமிக் । யத்யத்ரநாஷ்யதேஸே ஶுத்ததேநாதேநயா ஜீவிதம்பரித்யக்ஷம் நஸக்யம்॥௨௦॥ இதிஸ்ரீராமாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டே பஞ்சவிம்ஶஸ்ஸர்க்க:॥

ப்ரஸக்தாநி ப்ரவ்ருத்தாநஶ்ருணீ யஸ்யா: ஸா । ஸாவஸ்ருநவதீவசஷ்யாதணரீத்யா ப்ரூவதீ । விஷண்ணா விஷமிதம்॥௧॥ உத்ப்ரதா ஸமிதாவிஷ்டா। ப்ரதா ஸம்மிதாதேகா விநா । ஸ்ராஞ்சவிதேவ திஜோஹாநிநாதஸமிதவிதேவ । ஸோசதீஸோசந்தீ உபாவ்ருதா ஶ்ராவநயநாய பரிவதநஸீதா கிஸோசிவவஸவேவ॥௨॥ காதராவிணா ரக்ஷஸா தாநீ வேந ப்ரதஸ்யாவம் நியாநம் ப்ராஸ்ய ராவணஸ்ய ஸம்பாஷிதஸ்ம் ராவணேந ப்ரதய ப்ரஸீய க்ரோஶந்தீ வநாதாநீதாஸ்மி॥௩॥ கிம் ச ராக்ஷஸீ வஶகாவந்நா ஸதாநா ரா க்ஷஸீபி: விந்தயந்தீ ராமம்॥௪॥ அயேதயமேந: ॥௫॥௬॥ அஸதீஸதீவத்ர ஸ்ருஹஸ்யாம் । ஜீவாமி । ஜீவிதம் ரக்ஷாமீத்யமு: । பாபம் வததி இதிவதந்தியா:॥௭॥ ஸதாதாம் ஸா ணேநேதி । ஸ்வேஷ்ய அந ஷோகந ப்ரக்ஷிப்தா । ஸஸ்யேந பாதேந॥ ௮ ॥ ப்ரவ்யாக்யா

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

நிரஸ்தா நி ஸஏதம் கிம் நாபிவத்ஸ்யதே॥௧௪॥ நிரஸ்தா ராவணே நாஹத்வா ஸீதேயம் ரக்ஷஸா!
ஸஹயோ: வஸு தே ஸதயா ராவணம் ஸஞ்ஜாதா ஹமெ॥௧௫॥ விராயோ ஆங்கா ராணோ
யேந ராக்ஷஸமம்வா: | ரணே ராஜேண நிஹதஸ்யஹம் கிம் நாபிவத்ஸ்யதே ॥ ௧௬ ॥
காஜம் ஜக்ஷ்யா ஸஹஶ்யஸ்ய ஸுஂகேயம் தூஷ்யஷ்யாணா | ந தா ராவணவாணாநாம் மதி
ரோயீஹ விஷ்யதே॥௧௭॥ கிம் நா தத் காரணம் யேந ராஜே த்ரவாராஹு:॥ ரக்ஷ
ஸாவஹஸ்தாம் ஸாயபுரிஷுர் நாஹ்யவஷ்யதே॥௧௮॥ ஜஹஸ்ரம் ஜம் நஜாநீதே ஸம்கெ
ஶுக்ஷணவலஜ: | ஜாநஹவி ஸி தெஜஸ்வீ யஷ்யாணம் ஜஷ்யிஷ்யதி॥௧௯॥ ஹ்யதேதி
யோயிமஹா ஜம் ராவவாய நிவேதயேத் | ஹ்யஜ்ராஜோவி ஸரணே ராவணேந
நிவாதித:॥௨௦॥ க்ருதம் கஜ ஜஹரெத்தந ஜம் தயாஹ்யவதத்தா | திஷ்தா ராவணமம்வெ
வ்யஜெநாவி ஜடாயுஷா॥௨௧॥ யதி ஜஸிஹஜாநீயா ஆதஜாநாம் ஸ ராவவ:| கஜ்ய வாவேணெ
ரக்ஷஜ: கயபுரோகஜராக்ஷஸம்॥௨௨॥ விஷஜெத்து வாஸீம் ஶுஂகாம் ரோஷயேத்து ஜஹோ
தயிம்| ராவணஸ்ய வ நீஜஸ்ய கீதிம் நாஜ வ நாஶயேத்॥௨௩॥ ததோ நிஹதநாயாநாம்

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

௧௪॥ ஹ்ரவமோராவண: கயம்நிரஸ்யஜத்தாஹநிராஜெதி॥௧௫॥ ஸாஜயம் நிதமயதி
விராயஜதி॥௧௬॥ கஷ்டாராஜஸ்ஜய: தயாவிஸஜ்ஜஸ்யஹாஶுகாதா யஷ்யந்தாம்
க்யாஹகாஜதி ॥ மதிரோயிமதிவ்ருதிவம்யகம் கிஞ்சிதிதிஶேஷ:॥௧௭॥ ஸதந்திதஜாஹகி
திதி॥௧௮॥ ஜஹெதி॥ ஶுக்ஷணவலஜஜத்ரெநநிரநாக்ராமஸ்வாஜிவ்ருவஸக்த்யஹாவஸா
வ்யதே| ஜஷ்யிஷ்யதீத்யத்ருகாகர நாஸம்யோயா॥௧௯॥ ஜஹாஸ்தீத்யஜ்ஞாநெநஹெதா ஜாஹ
ஹ்யதெதி॥௨௦॥ வ்ருஸம்மாதாஹக்யதஜிதி॥ கஹ்யவவத்தாரக்ஷதா ராவணஅம் ஒராவண
அம்அயாஜெ॥௨௧॥௨௩॥ ததஜதி | கஹம்யயா ஸவராதீரஜஜ்யஸீ தயாநிவதநாயா

ஶ்ரீஜஹெஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஶஜ்ஜதிஸம்பாஷ:॥௧௮॥ ஜஹஸ்ராஜிதி|ஜஷ்யிஷ்யதீத்ய த்ருகாகர நாஸம்யோயா| தயா வநஸ
ஷிஷ்யதீத்யயு:॥௨௦॥ க்ருதஜிதி | ஜம்தயாஹ்யவதத்தாஜநோவநாயஜ ஜமதெந ராவண

திலகவ்யாக்யா.

ஜத்ருஜத்தித்யஜ்ஞாநெவ ஜவிஜோக்ஷணவ்ருவ்ருத்த்யஹாவெ காரணஜித்யாஹ ஜஹஸ்ராஜிதி| ஜஷ்ய
யிஷ்யதீத்யத்ரு காகா: | ஜாநம்ஶ்வதவெத்தஜா ஜஷ்யிஷ்யதி | கவி தா ந ஸஹிஷ்யதெஹ்யவெ
த்யயு: ॥௧௫॥ ஸம்ஹாவிதம் ஜ்ஞாநகாரணம் வ விஹதஜித்யாஹ—ஹ்யதெதி| ஹ்யதெத்யயி
மத்யஜ்ஞாஸ்வாயோ ஜம் ராவவாய நிவேதயெத்தோஜவீத்யந்யய:॥௧௬॥ கஹ்யவவத்தாநாஹ்ய
ஹாதெந ராவணவயெ திஷ்தா ராவணவயாயும் யததா| 'ராவணஅதெ' ஜதி வாமெ
ராவணேநவஸஹ அந்யயாஜஜத்யயு:॥௧௭॥ ஜாஜிதி| ஜஹஸ்ராம்ஜம் ॥ ௧௮॥௧௯ ॥ யயாஹஜிதாநீ
ஜெவம்ராதீவதெ, ஸவயோஜெத்தோஜயிகம் த்ருதஹதந்கஸ்வாத்ராக்ஷஸெஹ்ய ராதஸெஹ்யஹவி
ஷ்யஞ்தீத்யத்ரு ந ஸம்ஶயஜத்யயு: ॥௨௦॥ நநுஜ்ஞாநெநவஞ்சிதம் ஸஹாவெஷ்யத, ஜ்ஞாநெவ தா
தாஶுஹம்தத்ராஹ—கஷிஷ்யெதி | கவிஜ்யஸாஜய்யுகஸ்வாஜெதிவா நாஹ்ஹாத்து ஶுஂகாஜவ்யஷ்டி
ஷ்யஜம் ஜ்ஞாஸ்வாரக்ஷஸாம்காயபுராஜ | விநாஶஜிதிஶேஷ: விநாஶஸெஹ்யஷ்டிராஸ்வஜாஹ—ந
ஹீதி॥௨௧॥ நிஷ்திதவாவாயஜயுஜத்யாஹ—ஜிதெதி| ஹவெத் ஶுஂகெதிஶேஷ: ॥௨௨॥ ரக்ஷோ
ஜநயுவதஜாயேயுரவி நிஷ்தித ஸவெத்யாஹ—கவிரேணெதி | யாஷாகஜநயேயுரவி நி,
ஷ்திதஜதி வ ராக்ஷஸீ:வ்ருத்யாஹ—தூஷ்யஷ்யாநஜதி | தாநிஜிதத்ருவ்ருத்திரயம் விவயய:
ஸதஸிவஸீதஜ்ஞாநஜிதி ஹாதி ॥ ௨௩ ॥ தாஜெவாஹ—யாத்ருஶாநீதி| யாத்ருஶாநித்ருஶ்யஜெ

राक्षसीनां गृहे गृहे । यथा भवेद्वा राजती तथा भवितो न संशयः ॥२४॥
अधिष्ठ्य रक्षसां लङ्कां कपियुक्तौ रामलक्ष्मणौ । न हि तावां शिवाय्युष्टो-
र्भरक्ष्य कुलवति जीवति ॥२५॥ वितथायासाकाङ्क्षया दृश्यसंयुक्ता । अचिरेण तु
लङ्केयं श्मशानसदृशी भवेत् ॥२६॥ अचिरेणैव कालेन प्राप्स्यत्येव वैदेही
रामम् । दुःखसम्बन्धा यशस्याति भवेत्तेषां पो विपर्ययः ॥२७॥ यादृशानीह दृ-
श्यन्ते लङ्कायां शकुनानि वै । अचिरेण तु कालेन भविष्यति भयप्रदा ॥२८॥
नष्टं लङ्का हते पापे रावणे राक्षसाधिपे । शोषं यास्यति दुःखदु-
ष्टा स्त्रीव वियोगा यथा ॥२९॥ पुण्योत्सवसमुत्था च नष्टभर्त्री सराक्षसी ।
भविष्यति पुरी लङ्का नष्टभर्त्री यथाङ्गना ॥३०॥ नष्टं राक्षसकन्यानां रुदन्ती-
नां गृहे गृहे । श्रोष्यामि न चिरादेव दुःखार्तानामिह ध्वनिम् ॥३१॥ सान्ध-
कारा हतद्योता हतराक्षसपुङ्गवा । भविष्यति पुरी लङ्का निर्दग्धा रामसा-
यकैः ॥३२॥ यदि नाम स शूरो मां राघवो रक्षितात्र वः । जानीयाद्वनितानाम

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

नाम गृहे गृहे भयं भविष्यतीत्यर्थः ॥२४॥ अधिष्ठ्येति ॥ रक्ष-
सां लङ्कामधिष्ठ्य कपियुक्तौ शिवानामशनिदिशोषः ॥२५॥ अचिरेणेति । दुःखसम्बन्धः
दुःखहेतुः दुःखावाप्तिरिति यावत् ॥ २७ ॥ यादृशानीति । अशुभानि अशुभस्वभावानि
भयप्रदेशस्त्विदं केतुदर्शनम् । लङ्का अचिरेण कालेन भयप्रदा भविष्यती-
त्यत्र यादृशानि सूचकानि दृश्यन्ते लङ्कायां तादृशान्येव श्रूयन्ते इत्य-
न्वयः ॥२८॥ नष्टमिति ॥ दुःखदुष्टेति लङ्काविशेषणम् ॥२९॥ पुण्येति । पुण्यो-
त्सवसमुत्था निवृत्तपुण्योत्सवेत्यर्थः । स राक्षसी राक्षसी जनता यस्याः
त्यर्थः । इयं लङ्कापुरी नष्टभर्त्री सराक्षसी अथ च राक्षसी नष्टभर्त्री
अङ्गना यथा अङ्गनेव पुण्योत्सवसमुत्था भविष्यतीत्यन्वयः ॥३०॥३१॥ सान्धकारेति

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

लम्बेरावणयाने ॥२३॥ तदेति । यथाहमेवं राघवस्त्वयि तथा ताासां गृहे गृ-
हे राक्षस्यो राक्षसेभ्यो भयं भविष्यतीत्यर्थः ॥२४॥२५॥ अचिरेणे-
ति । कथं दुःखसम्बन्धः दुःखानुभवरूपसङ्गतिः । विपर्ययशब्दार्थः ॥२७॥२८॥२९॥ पुरी

तिलकव्याख्या.

अचिरेणैव भयप्रदा भविष्यतीति प्रायकालमित्यर्थः ॥२४॥ शोषम् । शोषप्राप्तिरिति
शेषः ॥२५॥ पुण्योत्सवसमुत्था च । अस्येति शेषः ॥२६॥ ध्वनिं रोदनशब्दम् । 'दुःखा-
र्तानामिव' इति पाठः ॥२७॥ सान्धकारा रक्षःसहिता ॥२८॥ यदि राक्षसस्य निवेशने
वर्तमानां मां शूरो जानीयात्तदा लङ्कां राघवः सायकैर्निर्दग्धां भविष्यती-
त्यन्वयः ॥२९॥ ननु लङ्कानाशेऽपि वैदेहीजीवनाशः स्यादित्याशङ्क्याह — अन्नेति । सर्व-
योषिदाद्यसमाविदः तस्य कार्यः । किंचिदपि कस्यचिदया व्यसिष्टनिवाद्यस्य सत्कार्य-
मित्यर्थः ॥३०॥ अपि तु कालेनेष्टेन रावणेन सीं कालेनेद्य तथाविधानः । वदु-
च्यत इत्यर्थः । न पुनः पापविश्वस्त्राणां न हिंसानुसन्धानम् — अकायमिति । पौरा-
क्षसा अकार्यमिदं कर्तव्यमिदमकर्तव्यमिति न जानन्ति तदेतदुक्ताः पापकारिणः
स्युः ॥ ३१ ॥ अपि च सांप्रतं संपादितानुदर्शनारण लक्षणादयस्तद्यत्र
देव पौरयं भेदावतो वत्ते ततेनैते सर्वथा न भविष्यन्ति । नन्वत्र
नाकस्मादिति गतः । यदेवमतः — अनन्तमिति यदा न विजानन्ति न गणयन्ति ॥ ३२ ॥

ஹி ராவணஸ்ய நிவேஶநே ॥௧௩॥ அநேந து ந்ருஶம்ஸேந ராவணேநாதமேந மே । ஸமயோ யஸ்து நிர்திஷ்டஸ்தஸ்ய காலோऽயமாகத: ॥௧௪॥ அகார்யம் யே ந ஜாநந்தி நைர்ருதா: பாபகாரிண: । அஸ்யாபசாராத்தே கோரா ஹதா பவிஷ்யந்தி ஸாம்ப்ரதம் ॥௧௫॥ நைதே தர்மம் விஜாநந்தி ராக்ஷஸா: பிஶிதாஶநா: । த்ருவம் மாம் ப்ராதராஶார்தே ராக்ஷஸ: கல்பயிஷ்யதி ॥௧௬॥ ஸாஹம் கதம் கரிஷ்யாமி தம் விநா ப்ரியதர்ஶநம் । ராமம் ரக்தாந்தநயநமபஶ்யந்தீ ஸுது:கிதா ॥௧௭॥ யதி கஶ்சித் ப்ரதாதா மே விஷஸ்யாத்ய பவேதிஹ । க்ஷிப்ரம் வைவஸ்வதம் தேவம் பஶ்யேயம் பதிநா விநா ॥௧௮॥ நாஜாநாஜ்ஜீவதீம் ராம: ஸ மாம் லக்ஷ்மணபூர்வஜ: । ஜாநந்தௌ தௌ ந குர்யாதாம் நோர்வ்யாம் ஹி மம மார்கணம் ॥௧௯॥

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

த்யாதி । யதீதி । ஸரா: ராவணஸ்ய நிவேஶநே ஸம்வத்ஸராணாம் ஜாநீயாத்யதி ததாऽஹம் கா நிஶ்சூந்யா பவிஷ்யதீதி பஶ்சேண ஸம்பந்த: ॥௧௩॥ அநேநேதி । ஸமய: த்வாதஶமாஸாத்மகஸ்ஸங்கேத: தஸ்ய காலஶ்ச ப்ராப்த: ஸந்நிஹித: । மாஸத்வயமாத்ராவஶிஷ்டத்வாதிதி பாவ: ॥௧௪॥ அகார்யமிதி । பாபகாரிண: யே நைர்ருதா: அஸ்யாபசாராத்தே அகார்யம் ந ஜாநந்தி தேஸ்ஸர்வே ஹோராத்ராத்ஸர்வம் பவிஷ்யதி ॥௧௫॥ ந ஏதச்ச விப்ரணோதி ॥௧௬॥ ॥௧௭॥ யதீதி । பதிநேதி நாஶாய ப்ரேஷ்யே: ॥௧௮॥ நாஜாநாதிதி । ஜீவதீம் ஜீவந்தீம் ந குர்யாதாம் குர்யாதாமேவ

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

நாநேதி । ஸம்ராக்ஷ: ஸாம்ராவணஸ்ய நிவேஶநே வத்ஸராணாம் । ஜாநீயாத்யதி ததிர்ஹ்யஹம் காரா ஸாயகேவிசூக்ஷ்மா பவிஷ்யதீதி பஶ்சேணஸம்பந்த: ॥௧௩॥ ததிர்ஜிதம் சவயே த்ராஶம் ஸத்யம் । கிஞ்சைதத் ப்ராதவஸரயா ஸாரயிஷ்யதீத்யாஹ ॥ அநேநேத்யாதிஶ்லோகத்வயே ந ॥ ஸமய: ஸாஸாத ஆதஶமாஸாதீநத்வாத்ஸமய: ॥௧௪॥ நந்வஹிம்ஸிகாஸா ஸ்வ தேதச்ச அயஸாயம் கரிஷ்யதீத்யதஆஹ ॥ அகாயமிதி ॥ யேபாபகாரிணோ நைர்ருதா: அயஸாபவா தாரகாயம் ந ஜாநந்தி । தேஸர்வே ஹோராத்ராத: ஸயாஸசாபஸாநயம் । ஸாம்ப்ரதம் பவிஷ்யதீதி ॥௧௫॥ தேவவிப்ரணோதி ॥ நைததிதி ॥௧௮॥ ததேவம் ஸாவீரஸ்ய ஸ்யந்தஸ்ய ஸாஸ்யஸாஸ்லேஷணே காரணம் ஸஞ்ஜீவநாவஸிஜ்ஞாநம் வா ஸ்வவிவக்ஷிவஸ்தாதஸ்விகவேரா ஸ்யம் வா । ப்ராவாஸதோஷாந்தயி ப்ரஸாநாஸ்யாவா ஸாஸகமார்கணஸ்யநதாவா ஸத்மாராத்யவிவயம்

திலகவ்யாக்யா.

ராக்ஷஸஸைஸ்ஸாதயம் ராவணோऽபிஸாயப்ராதவம் ப்ராதராஶாயம் கல்பயிஷ்யதி, ஸாஹம் கதம் கரிஷ்யாமி । ப்ரியதர்ஶநகாரா தத்ராஹதிஶேஷ: ॥௧௩॥ உக்தமேவாஹ — ராமேதி । கதம் கரிஷ்யாமீத்திஶேஷ: ॥௧௪॥ ததேவம் வீரதரஸ்ய ராமஸ்ய ஸ்வாநந்வேஷணே காரணாந்தர்த்வேப்ரேக்ஷதே — நாஜாநாதிதி । ஸ ராமோ லக்ஷ்மணபூர்வஜ: மாம் ஜீவதீம் ஜீவந்தீம் நாஜாநாத் ஜாநீயாதாம் ததா ஜாநந்தௌ தாவர்வ்யாம் ஹி மம மார்கணம் ந குர்யாதாமிதி ந, கிம் ந குர்யாதாமேவ அதோऽப்ரேதேதிஸ்வா தத்ஶம் திஷ்டதீதி பாவ: ॥௧௫॥ அதவா மதீயோ மாரோஜேதம் ஸ்ருஸ்வா நிக்ரஹம் — தத்ஜதீதி ॥௧௬॥ ஸவாபதேவமோகஸ்ய யத்ராதத்ரா — யத்ராஜதீ । ஸவீரதித்வய: ॥௧௭॥ ஸந ஸஞ்ஜீவநாஸாவநிஶ்சயப்ராணோவஸம் ஹம் விகாயமாநேண தேஹஸ்யக்ஷதத்வத: பக்ஷாந்தராஸாஹ — அயவேதி । யதுகாமஸ்ய ஹி ஸாயாயம் । அயம் தந்தயா ததேவாஹ யீஸத ஸுராநாதவிவேகவத:, அதவவாராஸ்து: வாராத்ஸுரஸாந்தநா ஸ்ரீதஸ்யஜீவநந்தஸ்ய தஸ்யாயாநாயம் । அநந்தவேராக்யாத் வ்யாத்தீர்திஶஸ்திதம் ॥௧௮॥ ஸவயதா ஜீவந்தம் ஸேநாம் ஸீகார ஸவநக்ருத:ஸ்யாஸ், தாத்ரு ரக்ருதேஶமீகாரே கேவாவியஸ்யாமோஸ்ஸந்தித ஜத்யதோ தஸ்ரவாஸாஸ்ஸேஹநா

நிந்திதம் மமைவ லோகேந ஸஹீரோ ருக்ஷணாக்ருஜ: | தைவதோ ரக்ஷிதோ யா தஸ்யைகா
தேஹம் மஹீதலே॥௭௦॥ யதோசேவாஸ்மம் யவயாஸ்லிஸாஸ்து பரமஷ்டய: | மம வஶ்யந்தி தே
நாயம் ராமம் ராஜீவலோசநம்॥௭௧॥ அதவா ந ஹி தஸ்யாயேயா யமுகாமஸ்ய யீமத:॥மயா
ராமஸ்ய ராஜஷேய ஹயாயயாயா வரமாத்மந:॥௭௨॥ ஶத்ருக்நாநே ஹவேஶ்ஸ்ரீதிஸ்ஸ்வஹ்ருத
நாஸ்த்யவஶ்யத: | நாஶயந்தி க்ருதக்நாஸ்தம் ந ராமோ நாஶயிஷ்யதி॥௭௩॥ கிந்நேமநமணா:

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

நமாஹவாமந: ஸம்ஹாவ்ய நிஷேயநி வதயேந அள வ்ருதிஷேயாவிதி॥௧௬॥௭௧॥அதவேதி|
யமுகாமஸ்ய தஸ்ய காமாநவேக்ஷிண இத்யர்த:| மயாஹாயயயாகோயய: வரமாத்மந:மக்ரு
ஷஸ்வஹ்ரவஸ்ய॥௭௨॥ ஶத்ருக்நாநஜதி| ஸ்வஹ்ருதம் நாஸ்த்யவஶ்யத: அஶத்ருக்நாநே ஸ்ரீதிநயஹ
வதி | தஸ்மாதஶத்ருக்நாயாம் மயிராமஸ்ய கிம் ஸ்ரீதிநயாஸீதித்யர்த: | ஏவமாஶம் கிதம் வ்ருதி
ஷேயதிநாஶம்யந்தீதி|க்ருதக்நா:வ்ருயமாநந்தாம்ஸ்ரீதிம்நாஶயந்தி|ந தம்ராமோநாஶயிஷ்யதி|

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

யோவேதி ஷட்ராரணாநந்தஶ்வேருக்ஷிதே॥ நாஜாநாதித்யாதி ஶ்லோகஷட்கேந ॥ அதவாநஹீ
த்யாதி ஸாயயஶ்லோகமேகம்வாக்யம்॥ யமுகாமஸ்ய நதமகாமவரஸ்ய | வரமாத்மந் ஆத்மாரா
மஸ்யேத்யர்த: ॥௭௨॥ அயராமமணாஹிஜ்ஞ தயாவேமநாஶ வக்ஷஸ்த்ராஸம்ஹாரேத இதி
ஸ்வயமேவாஹ| ஶத்ருக்நாநஜதி॥ கேஷாம்சிச்ச்ருக்நாநேவஸ்தநீதிஶேஷ:| ஸ்வஹ்ருதவஶயாஹ
வதிதயா ஸ்ரீதிஹயவேஶ | அவஶ்யத:அஶத்ருக்நாநே ஸதிஸ்ரீதிநயஹவேஶ | கதம்: க்ருத
க்நா:நாஶயந்தி ஸ்ரீதிமிதிஶேஷ: | ராமஸ்து நநாஶயதீதி ஸம்பந்த: யதாஸ்வஹ்ருதம் வேத
ஹம் அவஶ்யத: வம்ஶ: ஶத்ருக்நாநேவிஸ்வஹ்ருதிதிஶேஷ:| ஸ்ரீதிநயஹவேஶ கிம்தஶத்ரு
க்நாநே கதம்: க்ருதக்நா: நாஶயந்தி ஸ்வஹ்ருதமித்யந்தகஷய: க்ருதஜ்ஞாராமஸ்து

திலகவ்யாக்யா.

ஶநாவ்ருவ்ருத்திமித்யாஹ—ஶத்ருக்நாநஜதி | ஸ்வஹ்ருதம்ஸ்ரீதி: நாஸ்த்யஶத்ருதோ மமாஶத்ரு
கோநயிதஸாஸ்தி நவடிதித்யர்த:| அயமவிவக்ஷாமஸம்மத: ஶம்ஶத்ருமணவதா க்ருதஸ்ரீ
தேநயாஶநாயோமாதித்யாஹ—நாஶயந்தீதி | க்ருதக்நா ஏவவ்ருவஞ்ஜநஸ்நேஹமஸம்நிக
ஷ்யாஞாஶயந்தி, நைவம் ராமோ க்ருதக்நஶாஸ்வஸ்ய வ்ருக்ருதிகேவந வ்ராக்ருதவ்ருவஞ்
ஹோக்ருகேவந ச தஸ்யாக்ருதக்நதளசித்யம் வநவாஸாதளஸம்மதாநாத்॥௭௩॥ அத:வக்ஷா
ஞாரம் கிம்வேதி மயிதநவேக்ஷாமேதவ: கேசநாமணாஷோஷா: ஸ்யு:| அயமவிவக்ஷ
நயந்த: ஸ்வாவரிஜ்ஞாதஸ்வாவசாராஹாவாஶ | தஸ்மாஶ்வ்ருாஸ்வீயநஷ்கமயஜ்ஜா ஹாஸ்யக்ஷய
ஏவமேதந்மித்யாஹ—கிம்வேதி|அதோஶ்ஶிஷ்டவாமித்ராதிமணாத்ராமாத்யாஹம் த்ராணா
ஹய ஸீதாவ்யாஹாமிநீ, ஏதாவத்வயஞம் ஸாஹியத இதாநீம் வராமேஹயணோக்தமவஸ்த
யோமேநராமேண ஹீநாஸி, அதஸ்தஸ்யாமதேந மஹாத்மநா ஹீநாயாமதயம்ஶ்ரேயோ
மரணம்ஜ்யாய: ॥௭௪॥௭௧॥ ஹாம்ருக்ஷயநிஷ்டயஸ்ய கதயமஶக்யஶாஸ்வக்ஷாஞாரம் அதவேதி| ஶ
ஸ்த்ரமஹணமஶ்ருகாஸ்வயயாநயயஸ்ய ஹிம்ஸாரஹிதே தவஸ்யேவ யாவஜ்ஜீவம் வதியதவ்
மித்யியா நஸ்தஶஸ்த்ரளஜாதள॥௭௨॥ இதமவ்யஸம்ஹாவிதம் ரக்ஷாஹி:க்ருதவேரேண க்ஷ
த்ரியேண தத்யாமாயோமாதத: வக்ஷாஞாரம் அதவேதி| ஹூவஞநா ஸா ரக்ஷஸாம்வ்ருஸி
தேவ॥௭௩॥ அதிவதயத்யிஶயேந வதயமாநே ॥௭௭॥ அத தஸ்யா த:வநாஶகாரணம் வி
வேகஜ்ஞாநமேவேத்யாஹ—யந்யாஜதி! ஸத்யம் ப்ரஹ்மஸாமதமாத்தேகேந யேஷாம்தே| அநே
நஸம்ஸாரதாரணஸாமர்த்யம் தர்ஶிதம், அதஏவஜிதாத்மநோ ஜிதாக்ஷகாரணா:, அதஏ
வமஹாத்மாந: வ்ராவ்ருமஹாதேஹக்யா:, அதஏவமஹாஸாமா: வமவயஜநாத்யஜிதநிஷ்டாம

[illegible] 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌨𑍍 [illegible] | [illegible] 𑌰𑌾𑌮𑍇𑌣 [illegible] ॥௪௫॥ 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌯𑍋 𑌮𑍇 𑌜𑍀𑌵𑌿𑌤𑌾𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑍁𑌂 𑌵𑌿𑌹𑍀𑌨𑌾𑌯𑌾 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 | [illegible] ॥௪௬॥ 𑌅𑌥 𑌵𑌾 [illegible] | [illegible] ॥௪௭॥ [illegible] ॥௪௮॥ [illegible] 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑍋 [illegible] | 𑌜𑌿𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑍋 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌾 [illegible] ॥௪௯॥ [illegible] ॥௫௦॥ [illegible] 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 [illegible] ॥௫௧॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌉𑌪𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௪௪॥ 𑌕𑌿𑌨𑍍𑌤𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿 | [illegible] ॥௪௫॥ 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌯 𑌇𑌤𑌿 | [illegible] 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 [illegible] 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌾 [illegible] | [illegible] ॥௪௬॥ 𑌅𑌥𑌵𑍇𑌤𑌿 | [illegible] ॥௪௭॥ 𑌅𑌥𑌵𑍇𑌤𑌿 | [illegible] ॥௪௮॥ [illegible] 𑌇𑌤𑌿 | [illegible] ॥௪௯॥ [illegible] 𑌜𑌿𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 [illegible] ॥௫௦॥ [illegible] ॥௫௧॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥௪௫॥ [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] ॥௪௭॥ [illegible] 𑌇𑌤𑌿 | [illegible] ॥௪௮॥ [illegible] ॥௫௧॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥௪௬॥ [illegible] ॥௫௦॥ [illegible] ॥௫௧॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃

இத்யுக்தாஸ் ஸீதயா கோரா ராக்ஷஸ்ய: க்ரோதமூர்சிதா:। காஶ்சிஜ்ஜக்முஸ்ததாக்யாதும் ராவணஸ்ய தரஸ்விந:॥௧॥ தத: ஸீதாமுபாகம்ய ராக்ஷஸ்யோ கோரதர்ஶநா:। புந: பருஷமேகார்தமநர்தார்தமதாப்ருவந் ॥ ௨ ॥ அத்யேதாநீம் தவாநார்யே ஸீதே பாபவிநிஶ்சயே। ராக்ஷஸ்யோ பக்ஷயிஷ்யந்தி மாம்ஸமேதத்யதாஸுகம் ॥ ௩॥ ஸீதாம் தாபிரநார்யாபிர்த்ருஷ்ட்வா ஸந்தர்ஜிதாம் ததா। ராக்ஷஸீ த்ரிஜடா வ்ருத்தா ஶயாநா வாக்யமப்ரவீத்॥௪॥ ஆத்மாநம் காததாநார்யா ந ஸீதாம் பக்ஷயிஷ்யத। ஜநகஸ்ய ஸுதாமிஷ்டாம் ஸ்நுஷாம் தஶரதஸ்ய ச॥௫॥ ஸ்வப்நோ ஹ்யத்ய மயா த்ருஷ்டோ தாருணோ ரோமஹர்ஷண:। ராக்ஷஸாநாமபாவாய பர்துரஸ்யா பவாய ச॥௬॥ ஏவமுக்தாஸ்த்ரிஜடயா ராக்ஷஸ்ய: க்ரோதமூர்சிதா:। ஸர்வா ஏவாப்ருவந் பீதாஸ்த்ரிஜடாம் தாமிதம் வச:॥௭॥ கதயஸ்வ த்வயா த்ருஷ்டஸ் ஸ்வப்நோ'யம் கீத்ருஶோ நிஶி। தாஸாம் ஶ்ருத்வா து வசநம் ராக்ஷஸீநாம் முகோத்கதம்॥௮॥ உவாச வசநம் காலே த்ரிஜடா ஸ்வப்நஸம்ஶ்ரிதம்। கஜதந்தமயீம் திவ்யாம் ஶிபிகாமந்தரிக்ஷகாம்॥௯॥

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

இத்யுக்தா இத்யாதி। தச்ச்ரவணாக்யாபநாய ॥௧॥ தத இத்யாதி। ஏகார்தம் பருஷமேகார்தம் பயமேவைகாபிதேயம் அநர்தார்தம் அநர்தஹேதுகம் ஏகாக்ஷ்யாதய: பருஷமேகார்தமித்யுதே பாஷவசநம் புநரப்ருவந்நித்யர்த:। அத்யேதி। அத்யைவேதாநீம் அஸ்மிந்க்ஷணே பக்ஷயிஷ்யந்தீத்யப்ருவந்நிதி பூர்வேண ஸம்பந்த:॥௩॥ ஸீதாமித்யாதி॥ த்ரிஜடா விபீஷணபுத்ரீ ஶயாநேத்யநேந ஸ்வப்நவ்ருத்தாந்தகதநப்ரஸ்தாவ: ॥௫॥ ஏவமுக்தா இத்யாதி। நிஶீத்யநேந ராத்ரிகரணம் த்ரஷ்டவ்யம் ॥௭॥ தாஸாமிதி। காலே உஷ:காலே யஸ்ஸ்வப்நஸ்தத்ஸம்ஶ்ரிதம் ॥௮॥ கஜ

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

இத்யுக்தேதி தச்ச்ரவணாயாக்யாபநாய ॥௧॥ தத இதி ஏகார்தம் ஏகாபிதேயம்। அநர்தார்தமநர்தகம் அத்யேதி அத்யேதாநீம் அத்ய இதாநீம் ஏகஸ்மிந்நேவ க்ஷணே அத்யைவ த்வஸ்வாமாஸ்த்வாமாத்ராவஸ்தாம் ஹே ஸீதே। பாபநிஶ்சயே அநார்யே அபராதயேஸதி ராக்ஷஸ்யஸ்த்வதீயம் மாம்ஸம் பக்ஷயிஷ்யந்தீதி காஶ்சந ராக்ஷஸ்ய: பருஷமப்ருவந்நிதி பூர்வேண ஸம்பந்த:॥௩॥ ஸ்வப்ந இதி ராக்ஷஸாநாமபாவாய விநாஶாய। பவாய அப்யுதயாய॥௬॥ காலே ப்ராத:காலே ஸ்வப்நஸம்ஶ்ரிதம் ப்ராத:காலத்ருஷ்டஸ்வப்நத்ருஷ்டார்தவிஷயகம்। அநேந ஸ்வப்நஸ்ய ஶீக்ரபலதத்வம்

திலகவ்யாக்யா.

இத்யுக்தா ஶிஷ்ய இத்யுக்தா:। ததாக்யாதும் தர்ஜநநிஶ்சயம் கதயிதும் ॥ ௧ ॥ ஏகார்தம் வாக்யமிதி ஶேஷ:। அநர்தார்தம் தோஷமநர்தார்தஞ்ச ப்ரயோஜநம் ॥௨॥ ததேவ வாக்யேநாஹ அத்யேதாநீமிதி। அத்ய திநே இதாநீம் அஸ்மிந்க்ஷணே பாபநிஶ்சயே க்ரூரகரணநிஶ்சயே'ஸ்மாஸு ரக்ஷிகாஸ்விதாநீந்தவ மாம்ஸம் ஸ்வாமிந: ஶாஸநாத்। இதமேவ அதிகாரேஷு லக்ஷணம்। யதாருசி யதாஸுகமித்யர்த:। யதாஸம்பவம் ஸீதாயாஸ்த்வதநந்தரம் ராவணாஜ்ஞயைவ தத்த்வஶரீரம் ராக்ஷஸ்யோ பக்ஷயிஷ்யந்தி ॥௩॥ அநார்யாபி: க்ரூராபி:। வ்ருத்தா வயோஜ்யேஷ்டா நயோ ஜவயோவ்ருத்தா। ஶ்ருத்வைதத்வசநம் தாஸு யதுங்கம் ஸம்பவதீதி மத்வேதி ॥௪॥ ஆத்மாநம் ஸ்வஶரீரம் பக்ஷயிஷ்யதேதி। அவதிகார்யார்தம் ஸ்வபரேதி ஶேஷ:॥௫॥ ஸ்வப்நோ'யமத்யைதத்த்ராஹ-ஸ்வப்ந இதி। தாருண: க்ரூர:। ராக்ஷஸாநாமபாவாயத்ருஷ்ட:। ததா ரோமஹர்ஷணோ'த்யத்புதோ ரோமாஞ்சகர:। அந்யோ'ஸ்யா பர்துர்பவாய த்ருஷ்ட இத்யர்த: ॥௬॥ ஸர்வா க்ரோதமூர்சிதா: ஸர்வாஸ்த்ரிஜடாவசநாத்பீதா இத்யர்த:॥௭॥௮॥ காலே ப்ராத:காலே। ஸ்வப்நஸம்ஶ்ரிதம் ப்ராத:காலத்ருஷ்டஸ்வப்நத்ருஷ்டார்தவிஷயகம்। அநேந ஸ்வப்நஸ்

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீ மஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ஷ்டித꞉ | பாம்பாம்ஷுமயாந்தே ரயேநாஷ்யாஞ்ஜா வ்யயு॥௪௭॥ உபோபயாந꞉ காக-
ஸ்த்ய ஸீதயா ஸஹ ஸாயுர | ருக்மிணா ஸஹ ஸூத்ரா விஶாதே வாஷ்கே ஸ்தித꞉॥
ஸாம்பம் த்ரியம்பகம் வீரம் ஸஹஸீதம் ஸ சராசரம் | ஸவ்யம் ஸ்ருஷ்டம் யதா த்ருஷ்டம் ராமே
ணாக்லிஷ்டகர்மணா ॥ க்ஷீரோததிஶயநே ஶ்வ்யே ஶேஷதல்பேஶயுஸ்ஸமாஸ்தித꞉ | தஸ்ய தேஷாத்
ததஸ்தஸ்தல்பேடுரோ தமாநஜ꞉॥ தஸ்ய வ்ருஷே ஸ்தித꞉ ஸ்ரீமாந் ராமோ ராஜீவலோ
சந꞉ | ருக்மிணா ஸஹ ஸூத்ரா ஸீதயா ஸஹ ஸாயுயா ॥ ததஸ்ஸீதா ஸமந்த்ரஸ்ய
ஸதுர்வர்கம் ஸமாஶ்ரிதா | பாஹுஹர்யம் ஸம்பரிஷ்வஜ்ய ஸம்பூர்ணேந்தும் சந்த்ரமம்பமதஶ்॥
ததோ ந்ருத்து யதா த்ருஷ்டோ ராமோ ரக்தாங்கலோசந꞉ | ஶுசி꞉ ப்ராஞ்முகஸ்ஸ்ரீமாந்ஸ
தே பரமே ஶுபே ॥ அபிஷிக்தஸ்ய காகுத்ஸ்த ஸ்தவந்தே தேவஸ்த்ரிய꞉ | ப்ரஹ்மர்ஷிபூர்ணாம்
ஶுணோஸமேவேதுஸ்தவமுதீயுஜலைரேத ச॥ ஶங்கஸாரூப்யம்பரயா ஶங்கஶம்யா நந்தேவதா|
ஸீதா ச தத்ர ஸம்ஶ்ராணீ ராமஜ ஜநகாத்மஜா ॥ ததோ தேவா ஸ்வஶம்யவநா ஸ்தவாஸ்து
வாரஷ்டய꞉ | ப்ரஹ்மாணமுக்தத꞉ க்ருத்வா ராமம் தத்ர வவந்திரே ॥ வந்தநேவ யதா த்ரு
ஷ்டோ ராமோ ரக்தாம் வர꞉ | விஷ்ணுரேவ ஸ்வயம் ஸாக்ஷாத் தஸ்மிந்நாவஸ்த வராஸநே॥ வ
ரம் ப்ரஹ்ம வரம் ஸத்யம் வரம் ஜ்ஞாநம் வரம் தப꞉ | வரம் பீஜம் வரம் க்ஷேத்ரம் வரம்
காரணகாரணம் ॥ ஶங்கசக்ரதரஸ்ஸ்ரீமாந் பத்மபீதாம்பரதேக்ஷண꞉ | ஸ்ரீவத்ஸவக்ஷா நித்ய
ஸ்ரீ ரஜய்யஶ்ஶாஶ்வதோ த்ருவ꞉॥ ஏவம் ஸ்தோத்ரோ மஹாதேஜா ராம꞉ கமலலோசந꞉ | ஸவ்ய
லோகேஶ்வரஸ்ஸ்ரீமாந் ராமோ ராஜ்ய வராம்பம꞉ ॥ ததோ மஹேந்த்ர꞉ஸுரைர்மஹேந்த்ர꞉ஸுபவாஹி
வ்யாயரவத்தர்ஸ்ஸோந்த்ர꞉ | க்ருதாபிஷேகம் பரிவார்ய ராமம் ப்ரதக்ஷிணம் ப்ராஞ்ஜலய꞉ப்ர
ஹ்ருஷ்டா꞉॥ தத꞉ஸ்து ஸர்வாப்ஸரஸ꞉ ப்ரஹ்ருஷ்டா ந்ருத்யந்தி காயந்தி ஸஹைத்ய தத்ர| வாத்யம்
ப்ரகுர்வந்தி நதந்தி ஶங்கா வம்ஶாஶ்ச வீணாமுரஜாஶ்ச ஹையு꞉ | ததோ ந்ருத்ய யதா
த்ருஷ்டோ ராமஸ்ஸத்யபராக்ரம꞉ | ருக்மிணா ஸஹ ஸூத்ரா ஸீதயா ஸஹ வீர்யவாந்॥

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஶ்வேதவஸ்த்ரஸ்ராஸீதாய ததஸ்ஸ்பர்ஶிகாயா ஶஜாரமாஹ்ய ருக்மிணாஸஹவஸ்த்ரஹ்ய
த்யதஸ்ஸீதாம் மஜ்ஜநமயேவிரோஸ்யம்காயா உபரிஸ்வஸ்தாஹ்யாம்ஸஹாஷ்டவஷ்டமய
த்தேநரமேதேஹாமத்யம் தேஶம் ப்ரதிதாஹ்யாம் பாஷ்கஶயிராஹ்யமதஜதி அதேம்ஶோ
கா꞉ ப்ரக்ஷிப்தா꞉ தேநதேநவ்யாக்யாதா இத்யாஹு꞉ | ருக்மிணா ஸஹஸூத்ரேதி வா
த்ராதவ்யாநஞ்ஜாம ஸீதயாஸஹவீர்யவாந்ஶ்ருத்யாஹ்ய பாஷ்கம்ஷிவ்யம்விஶாநம்ஸமயுஸத்
ஸம்| உத்தராம்ஶிஸாரோக்யஜமாஶவரஷோத்ஸ꞉॥ ஏவம்ஸவேஶயாத்ருஷ்டோராமோ விஷ்ணு
வராக்ரஸ꞉ | ருக்மிணா ஸஹஸூத்ரா ஸீதயாஸஹஸாயுயா இதிபாடக்ரஸ꞉ ॥ விஶாதே
பாஷ்கேஸ்தித꞉ ஸாம்பம் த்ரியம்பகமித்யாரம்யாஸஸ்ய பராக்ரஸஜத்யந்தோ த்ரம்யஶ்ப்ரக்ஷி
ப்த꞉ ப்ரக்ருதாஸம்ஶதஸ்ய விஷ்ணுரேவஸ்வயம்ஸாக்ஷாதிப்ரக்ஷிப்த வசநஸ்ய விஷ்ணுவராக்ர

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஏகம்வாக்யம் தஸ்மிந் மஜ்ஜநம்கோவரிஷ்டேராஜ꞉ ஸீதாருக்ஷணாஹ்யாம்ஸஹவாம்பா
வ்ருஷஹாஷ்டயந்தேநரமேதேஹாமத்ய பாஷ்காரஶஸாஹ்யாம்ஸஹ உத்தரம் ஶிம்ஶப்ரஸ்தி

திலகவ்யாக்யா.

ஹாஷ்டகயந்தே ரமேத ॥௪௮॥ ஶங்கஸாரூப்ய ஊரயமோ ராமோ ருக்மிணா ஸஹமஹாம
த இத்யந்வய꞉ | அந்யத்ர ஸ்வஸ்தாங்கரே ॥௪௭॥ ஶ்ருத்யாஹ்ய பாஷ்கஶிதேஷ்வகேஷி ஸ்வஷ்டேஶ த்ரு
ஷ்டே ॥௪௯॥ அத்ர உபேத்ய ஸாம்பம் ஸாம்பதஸ் இத்யாதயோ பஹவ꞉ ஶ்லோகாராரா நஞ்ஜஸம்ப்ர
தாயவாஷ்கேஷு த்ருஶ்யந்தே தே ப்ரக்ஷிப்தா இதி கதகாதயோ(உ)ந்யே ச | அத ராவணாந

१८॥ आरुह्य पुष्पकं दिव्यं विमानं सूर्यसन्निभम्। उत्तरां दिशमालोक्य जगाम पुरुषोत्तमः ॥ १९ ॥ एवं स्वप्ने मया दृष्टो रामो विष्णुपराक्रमः। लक्ष्मणेन सह भ्रात्रा सीतया सह राघवः ॥ २० ॥ न हि रामो महातेजाः शक्यो जेतुं सुरासुरैः। राक्षसैर्वापि चान्यैर्वा स्वर्गः पापजनैरिव ॥ २१ ॥ रावणश्च मया दृष्टः क्षितौ तैलसमुक्षितः। रक्तवासाः पिबन्मत्तः करवीरकृतस्रजः॥२२॥ विमानात्पुष्पकादद्य रावणः पतितो भुवि। कृष्यमाणः स्त्रिया दृष्टो मुण्डः कृष्णाम्बरः पुनः॥२३॥ रथेन खरयुक्तेन रक्तमाल्यानुलेपनः। पिबंस्तैलं हसन्नृत्यन्भ्रान्तचित्ताकुलेन्द्रियः॥२४॥ गर्दभेन ययौ शीघ्रं दक्षिणां दिशमास्थितः। पुनरेव मया दृष्टो रावणो राक्षसेश्वरः॥२५॥ पतितोऽवाक्छिरा भूमौ गर्दभाद्भयमोहितः। सहसोत्थाय सम्भ्रान्तो भयार्तो मदविह्वलः॥२६॥ उन्मत्त इव दिग्वासा दुर्वाक्यं प्रलपन्बहु। दुर्गन्धं दुःसहं घोरं तिमिरं नरकोपमम् ॥ २७ ॥ मलपङ्कं प्रविश्याशु मग्नस्तत्र स रावणः। कण्ठे बद्ध्वा दशग्रीवं प्रमदा रक्तवासिनी॥२८॥ काली कर्दमलिप्ताङ्गी दिशं याम्यां प्रकर्षति। एवं तत्र मया दृष्टः कुम्भकर्णो निशाचरः॥२९॥ रावणस्य सुताः सर्वे दृष्टास्तैलसमुक्षिताः। वराहेण दशग्रीवः शिंशुमारेण चेन्द्रजित्॥३०॥ उष्ट्रेण कुम्भकर्णश्च प्रयातो दक्षिणां दिशम्। एकस्तत्र मया दृष्टः श्वेतच्छत्रो विभीषणः ॥ ३१ ॥ शुक्लमाल्याम्बरधरः शुक्लगन्धानुलेपनः। शङ्खदुन्दुभिनिर्घोषैर्नृत्तगीतैरलंकृतः॥ ३२॥ आरुह्य शैलसंकाशं मेघस्तनितनिस्वनम्। चतुर्दन्तं गजं दिव्यमास्ते तत्र विभीषणः॥३३॥ चतुर्भिः सचिवैः सार्धं वैहायसमुपस्थितः। समाजश्च मया

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

जत्येतद्विरोधश्च ॥१९॥२०॥२१॥ रावणश्चेति॥ पिबन्निति॥ तैलसमुक्षितजत्वेन तैलशित्वाभ्यवसायो व्यज्यते। करवीरकृतस्रजत्वकारणकेशराघम्। महत्ताच्चायाभावश्च सूचित इति भावः ॥२२॥३०॥ एवं रावणविनाशसूचकं विभीषणस्य राज्यप्राप्तिसूचकं स्वप्नमाह एकस्तत्रेत्यादि श्वेतच्छत्र

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

तो दृष्ट इति सम्बन्धः। अमङ्गलारोहणादीनामशुभावेदकत्वम्। आरोहणं गोवृषकुञ्जराणामित्यादिशास्त्रादवगन्तव्यम्॥२१॥ रावणश्चेति करवीरकृतस्रज इत्येतद्वयविशेषणम्॥ ३० ॥ वैहायसमवेचरकम्॥३३॥ तद्दृष्टिस्वप्नविचाराः

तिलकव्याख्या.

पुष्पकः स्वप्नः—रावणश्चेति। मुण्डो मुण्डितमुण्डः ॥ १९ ॥ पिबन्निति। तैल इति शेषः। करवीरकृतस्रज इति विमानादित्यस्य विशेषणम्। करवीरेत्यारभ्य सार्धश्लोकम् ॥२०॥ रथेनेत्यादि सार्धश्लोकम् ॥२१॥२२॥ मलानि पङ्कानि च यस्यां सन्ति सा ॥२५॥ अकण्टकं जलकण्टकेनापि रहितम् ॥२६॥२७॥ वैहायसं वेचरकम्॥२९॥ एतदग्रे श्लोकद्वयं प्रक्षिप्तमिति कतकः। गीतवादित्रनिःस्वन इति बहवः। अपि च विभीषणविषयो ह्यायमुक्तः स्वप्नसूचितः। विप्राणां देवानामपि विप्राणां रक्षसां चापलजा लङ्का सागरे पतिता दृष्टेत्यन्वयः ॥३०॥३१॥ हस्तिरक्षायां हस्ता राक्षसायाम् ॥ ३२ ॥ निवसनं नृत्तगीतम्। कान्तिं वस्त्रादित्यर्थः ॥३३॥ यद्यपि च तोरणमग्नं तत्रैश्वानं कृत्स्नानिर्तोरणसारत। रावणस्य सीतापहारादेव

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌾𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾 𑌨 𑌕𑌿𑌞𑍍𑌚𑌿𑌦𑍁𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌯𑍇 ॥ ௪௫ ॥ 𑌵𑌿𑌰𑍂𑌪𑌮𑌪𑌿 𑌚𑌾𑌙𑍍𑌗𑍇𑌷𑍁 𑌸𑍁𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌮𑌪𑌿 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌮𑍍। 𑌛𑌾𑌯𑌾𑌵𑍈𑌗𑍁𑌣𑍍𑌯𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌤𑍁 𑌶𑌙𑍍𑌕𑍇 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌮𑍁𑌪𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌮𑍍॥௪௬॥ 𑌅𑌦𑍁𑌃𑌖𑌾𑌰𑍍𑌹𑌾𑌮𑌿𑌮𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌂 𑌵𑍈𑌹𑌾𑌯𑌸𑌮𑍁𑌪𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍। 𑌅𑌰𑍍𑌥𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌂 𑌤𑍁 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌾𑌮𑍍𑌯𑌹𑌮𑍁𑌪𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍 ॥ ௪௭ ॥ 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌵𑌿𑌨𑌾𑌶𑌂 𑌚 𑌵𑌿𑌜𑌯𑌂 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌚। 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌭𑍂𑌤𑌮𑍇𑌤𑌤𑍍𑌤𑍁 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑍁𑌮𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌮𑌹𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌮𑍍 ॥ ௪௮ ॥ 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌚 𑌸𑍍𑌫𑍁𑌰𑌚𑍍𑌚𑌕𑍍𑌷𑍁𑌃 𑌪𑌦𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌰𑌮𑌿𑌵𑌾𑌯𑌤𑌮𑍍। 𑌈𑌷𑌚𑍍𑌚 𑌹𑍃𑌷𑌿𑌤𑍋 𑌵𑌾𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾𑌯𑌾 𑌹𑍍𑌯𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌃॥௪௯॥ 𑌅𑌕𑌸𑍍𑌮𑌾𑌦𑍇𑌵 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍍𑌯𑌾

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌅𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌸𑍁𑌖𑌮𑍍 — 𑌪𑍍𑌰𑌣𑌿𑌪𑌾𑌤𑌪𑍍𑌰𑌸𑌨𑍍𑌨𑌾 𑌹𑍀𑌤𑌿॥௪௪॥ [illegible] 𑌶𑍋𑌭𑌨𑌂 𑌭𑌾𑌵𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾𑌯 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌪𑍍𑌰𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑍇𑌨𑌾𑌵𑌿𑌨𑌾𑌭𑌾𑌵𑌿𑌤𑍍𑌵𑌮𑌾𑌹 𑌅𑌪𑌿𑌚𑍇𑌤𑌿॥ 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌂 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌿𑌹𑍇𑌤𑍁𑌭𑍂𑌤𑌂 𑌰𑍇𑌖𑌾𑌵𑌰𑍇𑌖𑌾𑌦𑌿𑌕𑌮𑍍 ॥ ௪௫ ॥ [illegible] 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌂 𑌵𑌾 𑌨𑌾𑌨𑍁𑌭𑌵𑌤𑍍𑌯𑌤 𑌆𑌹 𑌛𑌾𑌯𑍇𑌤𑌿॥ 𑌛𑌾𑌯𑌾𑌵𑍈𑌗𑍁𑌣𑍍𑌯𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌉𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌯𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 [illegible]। 𑌵𑍈𑌹𑌾𑌯𑌸𑌂 𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌉𑌪𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾𑌂। 𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌭𑍋𑌗𑌾𑌰𑍍𑌹𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌯𑌾𑌵𑌤𑍍। [illegible] 𑌛𑌾𑌯𑌾𑌵𑍈𑌗𑍁𑌣𑍍𑌯𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌤𑌦𑍁𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌯𑍇 [illegible] 𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌭𑍋𑌗𑌾𑌰𑍍𑌹𑌾𑌮𑌿𑌮𑌾𑌂 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌮𑍁𑌪𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑌙𑍍𑌕𑍇। 𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌛𑌾𑌯𑌾𑌵𑍈𑌗𑍁𑌣𑍍𑌯𑌂 𑌨𑌾𑌮 𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌵𑍈𑌕𑌲𑍍𑌯𑌮𑍍। [illegible] 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌮𑌰𑌃॥ 𑌯𑌦𑍍𑌵𑌾 𑌛𑌾𑌯𑌾𑌨𑌾𑌤𑌪𑌃 𑌤𑌦𑍍𑌵𑍈𑌗𑍁𑌣𑍍𑌯𑌂 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌷𑌮𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌅𑌪𑌿 𑌛𑌾𑌯𑌾𑌵𑍈𑌗𑍁𑌣𑍍𑌯𑍇𑌨𑍈𑌤𑌾𑌵𑌦𑍍𑌦𑍁𑌃𑌖𑌕𑌾𑌰𑌣𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 ॥௪௬॥ ௪௭॥ 𑌇𑌦𑌾𑌨𑍀𑌂 [illegible] 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌭𑍂𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿॥ 𑌚𑌕𑍍𑌷𑍁𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌅𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯𑌨𑍁𑌷𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇। 𑌹𑍃𑌷𑌿𑌤𑍋 𑌵𑌾 𑌹𑍃𑌷𑍍𑌟 𑌇𑌵 𑌪𑍁𑌲𑌕𑌿𑌤 𑌇𑌵। 𑌪𑌦𑍍𑌮𑌪𑌤𑍍𑌰𑌮𑌿𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨 [illegible]। 𑌅𑌕𑌸𑍍𑌮𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯 [illegible]॥ [illegible] 𑌪𑌕𑍍𑌷𑍀 𑌵𑌿𑌹𑌙𑍍𑌗𑌿𑌕𑌾 𑌶𑌾𑌖𑌾𑌨𑌿𑌲𑌯𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌹𑍃𑌷𑍍𑌟𑌃 𑌪𑍁𑌨𑌃 [illegible] 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌗𑌤𑌵𑌾𑌦𑍀𑌵𑌾। 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌗𑌤𑌾𑌂 𑌶𑍋𑌭𑌨𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾𑌂 [illegible] 𑌵𑌾𑌚𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌗𑌤𑌮𑍀𑌰𑌯𑌾𑌨𑌃 𑌚𑍋𑌦𑌯𑌤𑍀𑌵 [illegible] 𑌇𑌤𑌿॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] 𑌆𑌹। 𑌅𑌪𑌿 𑌚𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌅𑌙𑍍𑌗𑍇𑌷𑍁 𑌵𑌿𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌂 𑌨𑍋𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌯𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ॥௪௫॥ 𑌛𑌾𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌛𑌾𑌯𑌾𑌵𑍈𑌗𑍁𑌣𑍍𑌯𑌂 𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌵𑍈𑌕𑌲𑍍𑌯𑌮𑍍। [illegible] 𑌅𑌨𑍁𑌷𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇। [illegible] 𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌭𑍋𑌗𑌾𑌰𑍍𑌹𑌾𑌂 [illegible]। 𑌅𑌰𑍍𑌥𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌮𑍍। 𑌕𑍁𑌤 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌤 𑌆𑌹 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑍇𑌤𑌿। 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌵𑌿𑌨𑌾𑌶𑌂 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌵𑌿𑌜𑌯𑌰𑍂𑌪𑌮𑍍॥௪௭॥ 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌮𑌹𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑍁𑌂 𑌏𑌤𑌤𑍍𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌮𑍍। 𑌅𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌭𑍂𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃॥ ௪௮ ॥

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌹𑍃𑌷𑌿𑌤𑌃 𑌰𑍋𑌮𑌾𑌞𑍍𑌚𑌿𑌤𑌃। 𑌵𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌾𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌰𑍇। 𑌅𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑍋 𑌵𑌾𑌮𑌃॥௪௯॥ [illegible] 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌾𑌗𑌮𑌨𑌂 [illegible] 𑌸𑍂𑌚𑌯𑌤𑌿 ॥௪௫॥ 𑌪𑌕𑍍𑌷𑍀 𑌕𑌾𑌕𑌾𑌦𑌿𑌃 [illegible] 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌗𑌤𑌾𑌂 [illegible] 𑌚𑍋𑌦𑌯𑌤𑍀𑌵।

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶோகஸ்ய ஸாக்ஷ்யவாதீ । ஸுஸ்பந்த³மானம் பா⁴வநீரயாந: பு⁴ஜ: பு⁴ஜஶோப⁴யதீவ ஹ்ருஷ்ட: । இதி ஶ்ரீமத்ஸுந்த³ரகாண்டே³ ஸப்தவிம்ஶஸ்ஸர்க³:॥

ஸா ராக்ஷஸேந்த்³ரஸ்ய வசோ நிஶம்ய தத்³ராவணஸ்யாப்ரியமப்ரியார்தா । ஸீதா விதத்ராஸ யதா² வனாந்தே ஸிம்ஹாபி⁴பன்னா க³ஜராஜகன்யா ॥௧॥ ஸா ராக்ஷஸீமத்⁴யக³தா ச பீ⁴ருர்வாக்³பி⁴ர்ப்⁴ருஶம் ராவணதர்ஜிதா ச । காந்தாரமத்⁴யே விஜனே விஸ்ருஷ்டா பா³லேவ கன்யா விலலாப ஸீதா ॥௨॥ ஸத்யம் ப³தேத³ம் ப்ரவத³ந்தி லோகே நாகாலம்ருத்யு

ஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜீயவ்யாக்²யா.

க³ர்ஹிதஸ்ருதிமியத,இதி ஸ்ருஷ்டிஷ்டஸாதஸம்பா³ஷ்டஹ்ருஷ்டய:। அநேநஸகலதாஸேவநீயகல்யாணகரம்। தயோக்தம்! ஶுபோ⁴த³ர்ஶிதநேத்ராம்ப³ஸ: பு⁴ஜஸ்ஸ்ஃபுரதமாத்ராஸ்து । ஸதா³பாரம்பணா விஷேத்ருஷ்டவ்யஸ்ஸபுஷ்டிஷிஷிரிதி॥ பு⁴ஜ:பு⁴ஜஶோகஸாக்ஷ்யவாதீ உக்த: ॥ உக்த: பா⁴ரதஷஸ்ரு: பரமைந்தீத்ரா ஹ்ருதஇத்யுக்தவாநேதா தமிஷயம் ஸாக்ஷம்பிஷ்டோஹோப³ உதீத்யுக்தஸாக்ஷ்யவாதீ। அம்பேமாம் பேகர்த ஸ்த்வஷிகாந்தஜநம் வேந ஈருப்ரமாணாதே³த தூநாதி³விஸாத³ந்ஸவவிஸாத³ஸிபஸாக்ராஶவாவ । காக்ராஶ:கஸ்ய ஸீதாவிஷாஸநவி ஷித: கொத்ரஸாக்ஷீஸம்யஸ்யாஜஞ்சவஸ்கஷவாதீஸ இதிஸ்ருகரு³ஹஷ்ருமூஹஸ்யஸ்யவ்ஸ்பந்தி³த்யு க்தித்ராஹமவதி ஈநூஷ்யாணாம் கருணே ॥ யதோ²வைவஸ்தோ ராஜாயஸ்கவைஷஹ்ருதி ஷ்டித:। தேந வேத³ம்விவாத³வேஸ்த³மாநா ஈகபரபு⁴ ஹஈ, இதி ஸாக்ஷ்யவாத³ஸீமு இத்யர்த²:॥ பு⁴ஜ:பு⁴ஜ ரீத்யேந அஷ்டக:கதா³விஹமதிதவிதெத்யதாவ தாயதா²க்ருஷ்டிம்நவரித்யுஜதி பு⁴ஜ:பு⁴ஜஸ்கந்த்⁴ரவப்ரவதர்தே । தயாசாபேபூர்வி கதா³விக் ஸ்வவசநா ஶ்ரவணேவி நிவதர்த இத்யுக்தம் । அநேநாசாயர்ஸ்ய ஹமவதோவ்ருதி ஶயஉக்த: । ஸஹிவாத்யாயஶீ தா³ஈபஷிஶ்ய பு⁴ஜாராஸ்வஜேயிகேதேந வஶிவேபூர்த்தஈத்யம் விஸ்ருத்யபு⁴ஜ:வ்ருஷ்டாமஹம் வக்ஷ்யாமீத்யுக்தவாந்। நஶிநஶ்ரூயநோவி த³ஜேபூர்யஞ்சா ஹிவாம்பவேத்யாதி³நா । கிம் ச ஸுஸ்பந்த³மாநம் பா⁴வநீரயாந:। ஸம்ஹஷ்டஸா ப்ருஷயா விஜ்ஞேநோயதா² தயாசாயபூர்வம் ஸரயாஸ்வஜேஸ ஶூமகாம பாபம் அஷ்டாக்ஷராதி³மாத்ராஜரவோபம் நிஜேபுதர் தெக்²வத³ யயாஸம்ஸதீரயது ஶுசாயபூரணாஈ ஸாவஸாவித்யாஹமவத்ஜ இதி க³ர்ஹபா⁴ரம்பரயா அநர் ஸாம்பேயக்ஷஈதேநஸஶிதம்।பு⁴ஜ:பு⁴ஜஶோப⁴யதீவஉக்தாத்புஸ்யாநஷ்டா நாயதோ³த³நாம்த³ ரியதி।அந்யாஹஸ்ரும் பவேஶோப்⁴யநத்புகஸாவஸ்யாக்। அதஸாவாஹம்ராசாயபூர்:।ஸ்வாமீ தே³யாவிதாரதிதி। ஹ்ருஷ்ட: ஸதேந ரிஷ்ய பீக்ஷணம்ஸ்வப்ரயோஜநஈசாயபுஸேத்யர் த³॥௩க॥ இதிஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜவிரசிதே ஸுந்த³ரகாண்ட³வ்யாக்²யாநே ஸப்தவிம்ஶஸ்ஸர்க³:॥

ஸா ராக்ஷஸேந்த்³ரஸ்யேத்யாதி³ ॥௧॥௨॥ ஸத்யமிதி யத்ரயேந கிஞ்சிஜ்ஜீவிதகாங்க்ஷிதாஜ்

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த²ீயவ்யாக்²யா.

ரீத்யாபரோபாம் பா⁴வநீரயாந: உபரது பு⁴ஜ: பு⁴ஜஶோப⁴யதீவ ஶோப⁴நஈமதாப்ர த்யுத்³தி⁴திஸீதாம்பு⁴ஜ:பு⁴ஜ:ப்ரேரயதீவேத்யர்த²: ॥ ௩க ॥ இதி ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த²விர சிதே ஸுந்த³ரகாண்ட³வ்யாக்²யாநே ஸப்தவிம்ஶஸ்ஸர்க³:

॥௧॥௨॥ ஸத்யமிதி யத்ரயத: ॥௩॥௪॥ அத்³ருஷ்டநேநதோ³ஷஸ்யாதி³த்யத அத்³ருஷ்டநேநவேதி।

திலகவ்யாக்²யா.

ஶோப⁴நப்ராப்தம் ஸம்வயதீவஶோப⁴நஈமதம் ப்ரத்யுத்³தி⁴திஸீதாம் பு⁴ஜ:பு⁴ஜ:ப்ரே ரயதீவ॥ ௩க॥ ஜடோ॥ இதிஶ்ரீ ராமாயணதிலகே ஸுந்த³ரகாண்டே³ஸப்தவிம்ஶஸ்ஸர்க³:॥

பு⁴ஜக³பு⁴ஜக³பா⁴ரக்²யேவ ஸீதாப்ரலாப:—ஸேதி ॥௧॥ விஸ்ருஷ்டா பா³லா கன்யே வ மாதாபித்ருஷ்டாக்ஷரஸ்யாதா³ர்ய கன்யாயா: பரித்யாக³: ॥௨॥ யஸ்மாத³பு⁴ண்யா பு⁴ண்யே

र्भवतीति सन्तः। यत्राहमेवं परिभर्त्स्यमाना जीवामि किंचित्क्षणमप्यपुण्या ॥३॥ सुखाद्विहीनं बहुदुःखपूर्णमिदं तु नूनं हृदयं स्थिरं मे। विदीर्यते यन्न सहस्रधाद्य वज्राहतं शृङ्गमिवाचलस्य ॥४॥ नैवास्ति नूनं मम दोषमत्र वध्याहमस्याप्रियदर्शनस्य। भावं न चास्याहमनुप्रदातुमलं द्विजो मन्त्रमिवाद्विजाय ॥५॥ नूनं ममाङ्गान्यचिरादनार्यः शस्त्रैः शितैश्छेत्स्यति

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

वामि ॥४॥ नन्वात्मनि महान्तु दोषः स्यादित्याशङ्क्याह नैवेति। दोषं दोषः। ...नपुंसकम्। अत्र अत्र मनने कथमदोष इत्याशङ्क्य रावणकृतान् ...णादात्मने मरणं प्राप्य इत्याह वध्येति। अप्रियदर्शनस्य अस्य रावणस्य दर्शनमरणकामि...षवि दर्शनाक्षेपेन मरणमतिकष्टमिति भावः। तमेतदनुप्रवेशनं तु साक्ष्यं सह तः श्रुत्वा नङ्गवायेत्यात्मशङ्क्य भावमिति। अस्यास्मिन् रावणे भावं स्नेहं अनुप्रदातुं नालं न शक्ता। ... अलमिति भावः। अनलमत्रायं भावो... सन्नयप्रदातुं स्नेहं... मतेनार्ह द्विजमति। मन्त्रं वेदं अद्विजाय शूद्राय ॥५॥ नूनमिति अनागतमिति। शस्त्रैरायुधैरिति शेषः। शितैस्तीक्ष्णैः। छेत्स्यति

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

अत्र मम नैव दोषं दोषः नास्त्यतः वध्याहमिति। मम ननु भावेवि रावणकर्तृकमरणस्य अपराधादोषाभावोक्तिरिति भावः। ननु अनुमरणाभावाय रावणानुकूल्यं प्राप्यत इत्यत आह भावमिति। भावं चित्तं मन्त्रं वेदं अद्विजाय शूद्राय ॥५॥ ब्रह्मणां व्यभिचारानुसरणमेवं कर्तुं कामान् ... इति भावः। अथ व्याख्यातदोषस्याभिदोषादात्म... संशयं... शस्त्रं विधित्सयापि भीत्या शयनेनाह नूनमिति। शोकमाश्रेण अनागतमिति शस्त्रैरायुधैरिति शेषः। शितैस्तीक्ष्णैरिति शेषः। अङ्गानि शाख्य

तिलकव्याख्या.

रक्षिता ॥३॥४॥ नन्वेवं प्राणत्यागे अत्र मम दोषः स्यादत आह—नैवेति। अन्त्ये विषये प्राणत्यागे विन दोषमस्ति। दोषमिति क्लीबत्वमार्षम्। यतोऽहमस्य वध्या। भावश्चानुरागजनितदोषस्य दानं वा न चेत न दोषाभावोक्तिरिति भावः। अत्र बाधितप्रणाममतयो दूराशानमभिवाञ्छनीयस्य तन्मूलाभिधेयम्। नन्वेवं रावणाभिकारं भाव किं यतो मत अत्र—भावमिति। अद्विजाय शूद्राय द्विजो मन्त्रमिवाहं भावं भावमनुरक्तस्याप्यनुप्रदातुं नालं नास्मि। भावं तं रावणात्... ... स्तुवा द्वितीयवान्प्राणत्यागे तु रक्षणार्थं अनुदोषनिस्तार इति भावः ॥५॥ ननु तथा व्याख्याते तथा दोषाभावे ...स्यात्... शस्त्रं विधित्सयापि भीत्याह—नूनमिति। नूनमनागतेति। नूनमिति वितर्के। अवयवानीत्यार्थिकं शेषः। मम अङ्गानि जीवन्त्या एव छेत्स्यतीति। निर्बलाय बिभ्यते बुद्धिःमण्डः—गतेऽपि। शत्रुं शत्रूणां तेन कृणत्तीति शत्रुकृत् शूद्रधर्मविद्योः। शुष्कफलायां। स यथा गर्भस्थमभं वायिरिष्येत् जीवन्तं कृणत्तीत्यर्थः। अत एव शोककार्यं कतकेनोक्तं व्याख्यातम्—अन्यथा यावत्प्राप्तौ मम दोषो नेत्याह—नैवेति। यद्यप्यस्याहं वध्या भवामि। मम दोषो न अतएव भावार्पणाभावेन वा तीव्रप्राणत्यागे न रक्षणार्थं अनुदोषनिस्तार इत्यर्थः। किंचाहं कारणवृत्त्यावेक्षितं तत्राह

𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌃 । 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑌨𑌾𑌗𑌚𑍍𑌛𑌤𑌿 𑌲𑍋𑌕𑌨𑌾𑌥𑍇 𑌗𑌰𑍍𑌭𑌸𑍍𑌥𑌜𑌨𑍍𑌤𑍋𑌰𑌿𑌵 𑌶𑌲𑍍𑌯𑌕𑍃𑌨𑍍𑌤𑌃॥௬॥
𑌦𑍁𑌃𑌖𑌂 𑌬𑌤𑍇𑌦𑌂 𑌮𑌮 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌮𑌾𑌸𑍌 𑌚𑌿𑌰𑌾𑌯𑌾𑌧𑌿𑌗𑌮𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍋 𑌦𑍍𑌵𑍌। 𑌬𑌦𑍍𑌧𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌧𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯
𑌤𑌥𑌾 𑌨𑌿𑌶𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇 𑌰𑌾𑌜𑌾𑌪𑌰𑌾𑌧𑌾𑌦𑌿𑌵 𑌤𑌸𑍍𑌕𑌰𑌸𑍍𑌯 ॥ ௭ ॥ 𑌹𑌾 𑌰𑌾𑌮 𑌹𑌾 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣 𑌹𑌾 𑌸𑍁-
𑌮𑌿𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌹𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌮𑌾𑌤𑌃 𑌸𑌹 𑌮𑍇 𑌜𑌨𑌨𑍍𑌯𑌾 । 𑌏𑌷𑌾 𑌵𑌿𑌪𑌦𑍍𑌯𑌾𑌮𑍍𑌯𑌹𑌮𑌲𑍍𑌪𑌭𑌾𑌗𑍍𑌯𑌾 𑌮𑌹𑌾𑌰𑍍𑌣𑌵𑍇
𑌨𑍌𑌰𑌿𑌵 𑌮𑍂𑌢𑌵𑌾𑌤𑌾 ॥௮॥ 𑌤𑌰𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑍌 𑌧𑌾𑌰𑌯𑌤𑌾 𑌮𑍃𑌗𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌮𑌨𑍁𑌜𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌪𑍁-
𑌤𑍍𑌰𑍌 । 𑌨𑍂𑌨𑌂 𑌵𑌿𑌶𑌸𑍍𑌤𑍌 𑌮𑌮 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌾𑌤𑍍𑌤𑍌 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌰𑍍𑌷𑌭𑍌 𑌦𑍍𑌵𑌾𑌵𑌿𑌵 𑌵𑍈𑌦𑍍𑌯𑍁𑌤𑍇𑌨 ॥௯॥
𑌨𑍂𑌨𑌂 𑌸 𑌕𑌾𑌲𑍋 𑌮𑍃𑌗𑌰𑍂𑌪𑌧𑌾𑌰𑍀 𑌮𑌾𑌮𑌲𑍍𑌪𑌭𑌾𑌗𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌲𑍁𑌲𑍁𑌭𑍇 𑌤𑌦𑌾𑌨𑍀𑌮𑍍 । 𑌯𑌤𑍍𑌰𑌾𑌰𑍍𑌯𑌪𑍁-
𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌵𑌿𑌸𑌸𑌰𑍍𑌜 𑌮𑍂𑌢𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑌂 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌜𑌂 𑌚 ॥௰॥ 𑌹𑌾 𑌰𑌾𑌮 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌵𑍍𑌰-
𑌤 𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘𑌬𑌾𑌹𑍋 𑌹𑌾 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌮𑌾𑌨𑌵𑌕𑍍𑌤𑍍𑌰 । 𑌹𑌾 𑌜𑍀𑌵𑌲𑍋𑌕𑌸𑍍𑌯 𑌹𑌿𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌶𑍍𑌚

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] 𑌗𑌰𑍍𑌭𑌸𑍍𑌥𑌜𑌨𑍍𑌤𑍋𑌃 𑌶𑌲𑍍𑌯𑌕𑍃𑌨𑍍𑌤𑌃 𑌨𑌾𑌪𑌿𑌤𑌃 ॥௬॥ 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌚𑌿𑌰𑌾𑌯𑌦𑍁𑌃𑌖𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌮𑌮 𑌦𑍍𑌵𑍌 𑌮𑌾𑌸𑍌 𑌵𑌰𑍍𑌷𑌸𑍍𑌯𑌾𑌵𑌧𑌿𑌭𑍂𑌤𑍌 𑌅𑌧𑌿𑌗𑌮𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌃। 𑌇𑌦𑌂 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌂 𑌬𑌤 𑌕𑌸𑍍𑌯 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌮𑌿𑌵 𑌰𑌾𑌜𑌾𑌪𑌰𑌾𑌧𑌾𑌚𑍍𑌚 । 𑌬𑌦𑍍𑌧𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌥𑌾 𑌨𑌿𑌶𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇 𑌵𑌧𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌸𑍍𑌕𑌰𑌸𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌂 𑌯𑌥𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑍇 𑌇𑌵𑌶𑌬𑍍𑌦𑍋 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌾𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌰𑍇 ॥௭॥ 𑌹𑌾 𑌰𑌾𑌮𑍇𑌤𑌿 । 𑌮𑍂𑌢𑌵𑌾𑌤𑌾 𑌮𑍂𑌢𑍋 𑌵𑌾𑌤𑍋 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌸𑌾 𑌮𑍂𑌢𑌵𑌾𑌤𑌾 । 𑌵𑌾𑌤𑍍𑌯𑌾𑌹𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। [illegible] ॥௮॥ 𑌤𑌰𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑌾𑌵𑌿𑌤𑌿 । 𑌮𑍃𑌗𑌸𑍍𑌯 𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌧𑌾𑌰𑌯𑌤𑌾 𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌜𑌨𑍍𑌤𑍁𑌨𑌾 𑌮𑌮 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌾𑌚𑍍𑌚 । [illegible] 𑌵𑌿𑌶𑌸𑍍𑌤𑍌 𑌹𑌿𑌂𑌸𑌿𑌤𑍌 । 𑌦𑍍𑌵𑍌 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌰𑍍𑌷𑌭𑌾𑌵𑌿𑌵 𑌦𑍍𑌵𑍌 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌾𑌵𑌿𑌵 𑌦𑍍𑌵𑍌 𑌵𑍃𑌷𑌭𑌾𑌵𑌿𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌵𑍈𑌦𑍍𑌯𑍁𑌤𑍇𑌨𑌾𑌶𑌨𑌿𑌨𑌾 ॥௯॥ 𑌨𑍂𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌲𑍁𑌲𑍁𑌭𑍇 𑌲𑍋𑌭𑌯𑌾𑌮𑌾𑌸 । 𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌯𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌕𑌾𑌲𑍇 । 𑌵𑌿𑌸𑌸𑌰𑍍𑌜𑍇𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 [illegible] । 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑌂 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌜𑌂 𑌚 [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌶𑌲𑍍𑌯𑌕𑍃𑌨𑍍𑌤𑌃 𑌨𑌾𑌪𑌿𑌤 𑌇𑌵 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌃 [illegible] 𑌛𑍇𑌤𑍍𑌸𑍍𑌯𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ॥௬॥ 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌚𑌿𑌰𑌾𑌯𑌦𑍁𑌃𑌖𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌮𑌮 𑌇𑌦𑌮𑍇𑌵 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌂 𑌯𑌨𑍍𑌮𑌾𑌸𑌾𑌵𑌵𑌧𑌿𑌭𑍂𑌤𑍌 𑌤𑌾𑌵𑌦𑌾𑌗𑌮𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌃 । 𑌬𑌦𑍍𑌧𑍇𑌤𑌿 𑌰𑌾𑌜𑌾𑌪𑌰𑌾𑌧𑌾𑌦𑍍𑌬𑌦𑍍𑌧𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌿𑌶𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌤𑌃𑌕𑌾𑌲𑍇 𑌵𑌧𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌸𑍍𑌕𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌯𑌥𑌾 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌕𑍍 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌂 𑌤𑌾𑌦𑍃𑌗𑍍 [illegible] 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௭॥ 𑌹𑌾 𑌰𑌾𑌮𑍇𑌤𑌿 । 𑌮𑍂𑌢𑌵𑌾𑌤𑌾 𑌮𑍂𑌢𑍋 𑌵𑌾𑌤𑍋 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌸𑌾 𑌤𑌥𑌾 ॥௮॥ 𑌤𑌰𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑌾𑌵𑌿𑌤𑌿 । 𑌮𑍃𑌗𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌾𑌯𑌾𑌮𑍃𑌗𑌸𑍍𑌯 𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌧𑌾𑌰𑌯𑌤𑌾 𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌜𑌨𑍍𑌤𑍁𑌨𑌾 𑌵𑍈𑌦𑍍𑌯𑍁𑌤𑍇𑌨 [illegible] ॥௯॥ 𑌨𑍂𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌮𑍃𑌗𑌰𑍂𑌪𑌧𑌾𑌰𑍀 𑌕𑌾𑌲𑌃

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑌿𑌤𑌿 । [illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 । [illegible] 𑌶𑌲𑍍𑌯𑌕𑍃𑌨𑍍𑌤𑌾𑌃 — [illegible] ॥௬॥ 𑌚𑌿𑌰𑌾𑌯 [illegible] 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾 𑌮𑍇 𑌇𑌦𑌂 [illegible] 𑌯𑌤𑍋 𑌦𑍍𑌵𑍌 𑌮𑌾𑌸𑍌 𑌵𑌿𑌶𑌸𑌨𑌾𑌵𑌧𑌿𑌭𑍂𑌤𑍌 [illegible] ॥௭॥ [illegible] ॥௮॥ [illegible] ॥௯॥ [illegible] ॥௧௦॥ 𑌹𑌾 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌵𑍍𑌰𑌤𑍇𑌤𑌿 [illegible] 𑌹𑌾 𑌜𑍀𑌵 𑌮𑌮 𑌪𑍍𑌰𑌾

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேச்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

𑌸𑌾 𑌜𑍀𑌵𑌿𑌤𑌂 𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌰𑌮𑌹𑌂 𑌤𑍍𑌯𑌜𑍇𑌯𑌂 𑌵𑌿𑌷𑍇𑌣 𑌶𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌶𑌿𑌤𑍇𑌨 𑌵𑌾𑌪𑌿 । 𑌵𑌿𑌷𑌸𑍍𑌯 𑌦𑌾𑌤𑌾 𑌨 𑌹𑌿 𑌮𑍇𑌸𑍍𑌤𑌿 𑌕𑌶𑍍𑌚𑌿𑌚𑍍𑌛𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌾 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑌨𑌿 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌸𑍍𑌯 ॥௧௬॥ 𑌇𑌤𑍀𑌵 𑌦𑍇𑌵𑍀 𑌬𑌹𑍁𑌧𑌾 𑌵𑌿𑌲𑌪𑍍𑌯 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌮𑌨𑍁𑌸𑍍𑌮𑌰𑌨𑍍𑌤𑍀 । 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌪𑌮𑌾𑌨𑌾 𑌪𑌰𑌿𑌶𑍁𑌷𑍍𑌕𑌵𑌕𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾 𑌨𑌗𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌂 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌿𑌤𑌮𑌾𑌸𑌸𑌾𑌦 ॥௧௭॥ 𑌶𑍋𑌕𑌾𑌭𑌿𑌤𑌪𑍍𑌤𑌾 𑌬𑌹𑍁𑌧𑌾 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌥 𑌵𑍇𑌣𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌗𑍍𑌰𑌥𑌨𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 । 𑌉𑌦𑍍𑌬𑌧𑍍𑌯 𑌵𑍇𑌣𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌗𑍍𑌰𑌥𑌨𑍇𑌨 𑌶𑍀𑌘𑍍𑌰𑌮𑌹𑌂 𑌗𑌮𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌯𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌮𑍂𑌲𑌮𑍍 ॥௧௮॥ 𑌉𑌪𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾 𑌸𑌾 𑌮𑍃𑌦𑍁𑌸𑌰𑍍𑌵𑌗𑌾𑌤𑍍𑌰𑍀 𑌶𑌾𑌖𑌾𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾𑌥 𑌨𑌗𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌸𑍍𑌯 । 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌯𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌂 𑌚 𑌕𑍁𑌲𑌂 𑌶𑍁𑌭𑌾𑌙𑍍𑌗𑍍𑌯𑌾𑌃 ॥௧௯॥ 𑌶𑍋𑌕𑌾𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌤𑌥𑌾 𑌬𑌹𑍂𑌨𑌿 𑌧𑍈𑌰𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌲𑍋𑌕𑍇 । 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌦𑍁𑌰𑍍𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌤𑌦𑌾 𑌬𑌭𑍂𑌵𑍁𑌃 𑌪𑍁𑌰𑌾𑌪𑌿 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌯𑍁𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 ॥௨௰॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌤𑍍𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌅𑌷𑍍𑌟𑌾𑌵𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌶𑌿𑌤𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑌨𑌿 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑌂𑌹𑌰𑌣𑌕𑌾𑌰𑌿𑌕𑍍𑌰𑍂𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌯 𑌗𑍃𑌹𑍇 𑌕𑌥𑌂 𑌲𑌭𑍍𑌯𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 ॥௧௬॥ 𑌇𑌤𑍀𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌶𑍋𑌕𑍇𑌤𑌿 𑌵𑍇𑌣𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌗𑍍𑌰𑌥𑌨𑌂 𑌵𑍇𑌣𑍀𑌬𑌨𑍍𑌧𑌨𑌂 𑌯𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌮𑍂𑌲𑌂 𑌯𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌂 । 𑌅𑌤𑌿𑌕𑍍𑌰𑍂𑌤𑌿𑌕𑌾𑌰𑌣𑌂 𑌬𑍋𑌧𑍍𑌯𑌂 । 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯 𑌨𑌗𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌂 𑌶𑌿𑌂𑌶𑌪𑌾𑌮𑌾𑌸𑌸𑌾𑌦 𑌶𑌿𑌂𑌶𑌪𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌮𑌾𑌸𑌾𑌦𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍈𑌰𑍍𑌨𑌗𑍈𑌰𑍍𑌨𑌿𑌰𑌨𑍍𑌤𑌰𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌿𑌤𑌂 𑌶𑌿𑌂𑌶𑌪𑌾𑌵𑍃𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾𑌸𑌸𑌾𑌦𑍇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 ॥௧௮॥ 𑌉𑌪𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑍇𑌕𑌂 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 ॥ 𑌨𑌗𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌾𑌖𑌾𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌉𑌪𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾 । 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌇𑌤𑌿 ॥ 𑌸𑍍𑌵𑌂 𑌚 𑌕𑍁𑌲𑌂 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌯𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨 𑌨𑌷𑍍𑌟𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾 𑌹𑌿 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌵𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌶𑍋𑌕𑌾𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌹𑌸𑌮𑌵 𑌕𑌾𑌰𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌧𑍈𑌰𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌆𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌧𑍈𑌰𑍍𑌯𑌾𑌣𑌿 𑌧𑍈𑌰𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑌾𑌣𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌲𑍋𑌕𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌲𑍋𑌕𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌰𑌂 𑌹𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌂 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌦𑍁𑌰𑍍𑌬𑌭𑍂𑌵𑍁𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 । 𑌪𑍁𑌰𑌾𑌪𑌿 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌯𑍁𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌫𑌲𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨𑍋𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌵𑌾𑌤𑍍𑌰 𑌸𑌦𑍇𑌵 𑌵𑌿𑌵𑌰𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 ॥௨௰॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌅𑌷𑍍𑌟𑌾𑌵𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌦𑍇𑌵𑍀𑌤𑌿 । 𑌅𑌨𑌨𑍍𑌯𑌦𑍈𑌵𑌤𑌂 𑌪𑌤𑌿𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌕𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌮𑌤𑌿 ॥௧௭॥ 𑌶𑍋𑌕𑍇𑌤𑌿 𑌶𑍋𑌕𑌾𑌭𑌿𑌤𑌪𑍍𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌦𑍍𑌵𑌯𑌮𑍇𑌕𑌂 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 । 𑌶𑍋𑌕𑌾𑌭𑌿𑌤𑌪𑍍𑌤𑌾 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌬𑌹𑍁𑌧𑌾 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯 𑌵𑍇𑌣𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌗𑍍𑌰𑌥𑌨𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌵𑍇𑌣𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌗𑍍𑌰𑌥𑌨𑍇𑌨𑍋𑌦𑍍𑌬𑌧𑍍𑌯 𑌯𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌮𑍂𑌲𑌂 𑌗𑌮𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿 । 𑌨𑌗𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌾𑌖𑌾𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌉𑌪𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌸𑍀𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ॥௧௮॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑍈𑌕𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 । 𑌶𑍋𑌕𑌾𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌸𑌾𑌹𑌸𑌵𑌾𑌰𑌣𑌕𑌾𑌰𑍀𑌣𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌧𑍈𑌰𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌧𑍈𑌰𑍍𑌯𑌸𑌮𑍍𑌪𑌾𑌦𑌕𑌾𑌨𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑌾𑌨𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌪𑍁𑌰𑌾𑌪𑌿𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍𑌯𑍁𑌪𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌫𑌲𑌵𑌤𑍍𑌤𑌯𑌾𑌨𑍁𑌭𑍂𑌤𑌾𑌨𑌿 ॥௨௰॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌅𑌷𑍍𑌟𑌾𑌵𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌦𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌮𑍍 । 𑌇𑌤𑍀𑌵 𑌦𑍇𑌵𑍀 𑌬𑌹𑍁𑌧𑌾 𑌵𑌿𑌲𑌪𑍍𑌯 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌮𑌨𑍁𑌸𑍍𑌮𑌰𑌨𑍍𑌤𑍀 । 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌪𑌮𑌾𑌨𑌾 𑌪𑌰𑌿𑌶𑍁𑌷𑍍𑌕𑌵𑌕𑍍𑌤𑍍𑌰𑌾 𑌨𑌗𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌂 𑌪𑍁𑌷𑍍𑌪𑌿𑌤𑌮𑌾𑌸𑌸𑌾𑌦 ॥ 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍇𑌕𑌃 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌤𑌃 ॥௧௬॥ 𑌯𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌮𑍂𑌲𑌂 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌮𑍍 ॥௧௭॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌨𑌗𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌾𑌖𑌾𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑍋𑌪𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌃 ॥௧௮॥ 𑌵𑌿𑌶𑍋𑌕𑌾𑌨𑌿 𑌵𑌿𑌶𑍋𑌕𑌕𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌧𑍈𑌰𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌧𑍈𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌰𑍍𑌜𑌕𑌜𑌨𑌕𑌾𑌨𑌿 𑌸𑌂𑌵𑌾𑌦𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌦𑍇𑌹𑌾𑌨𑌿 । 𑌲𑍋𑌕𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑌿 𑌪𑍁𑌰𑌾𑌪𑌿 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑌿 𑌸𑌂𑌵𑌾𑌦𑍀𑌨𑌿 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌦𑍁𑌰𑍍𑌬𑌭𑍂𑌵𑍁𑌃 ॥௧௯॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇𑌽𑌷𑍍𑌟𑌾𑌵𑌿𑌂𑌶𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌤𑌥𑌾𑌗𑌤𑌾𑌂 𑌤𑌾𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌥𑌿𑌤𑌾𑌮𑌨𑌿𑌨𑍍𑌦𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌪𑍇𑌤𑌹𑌰𑍍𑌷𑌾𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌦𑍀𑌨𑌮𑌾𑌨𑌸𑌾𑌮𑍍 । 𑌶𑍁𑌭𑌾𑌂 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌶𑍁𑌭𑌾𑌨𑌿 𑌭𑍇𑌜𑌿𑌰𑍇 𑌨𑌰𑌂 𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾 𑌜𑍁𑌷𑍍𑌟𑌮𑌿𑌵𑍋𑌪𑌜𑍀𑌵𑌿𑌨𑌃 ॥ ௧ ॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌶𑍁𑌭𑌂 𑌵𑌾𑌮𑌮𑌰𑌾𑌲𑌪𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌰𑌾𑌜𑍀𑌵𑍃𑌤𑌂 𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌶𑍁𑌕𑍍𑌲𑌮𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑍍𑌪𑌨𑍍𑌦𑌤𑍈𑌕𑌂 𑌨𑌯𑌨𑌂 𑌸𑍁𑌕𑍇𑌶𑍍𑌯𑌾 𑌮𑍀𑌨𑌾𑌹𑌤𑌂 𑌪𑌦𑍍𑌮𑌮𑌿𑌵𑌾𑌭𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌮𑍍 ॥ ௨ ॥ 𑌭𑍁𑌜𑌶𑍍𑌚 𑌚𑌾𑌰𑍍𑌵𑌞𑍍𑌚𑌿𑌤𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌪𑍀𑌨𑌃 𑌪𑌰𑌾𑌰𑍍𑌧𑍍𑌯𑌕𑌾𑌲𑌾𑌗𑌰𑍁𑌚𑌨𑍍𑌦𑌨𑌾𑌰𑍍𑌹𑌃 । 𑌅𑌨𑍁𑌤𑍍𑌤𑌮𑍇𑌨𑌾𑌧𑍍𑌯𑍁𑌷𑌿𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑍇𑌣 𑌚𑌿𑌰𑍇𑌣 𑌵𑌾𑌮𑌃 𑌸𑌮𑌵𑍇𑌪𑌤𑌾𑌶𑍁 ॥ ௩ ॥ 𑌗𑌜𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌹𑌸𑍍𑌤𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌮𑌶𑍍𑌚 𑌪𑍀𑌨𑌸𑍍𑌤𑌯𑍋𑌰𑍍𑌦𑍍𑌵𑌯𑍋𑌃 𑌸𑌂𑌹𑌤𑌯𑍋𑌃 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌃 । 𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌪𑌨𑍍𑌦𑌮𑌾𑌨𑌃 𑌪𑍁𑌨𑌰𑍂𑌰𑍁𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌪𑍁𑌰𑌸𑍍𑌤𑌾𑌤𑍍 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌮𑌾𑌚𑌚𑌕𑍍𑌷𑍇 ॥ ௪ ॥ 𑌶𑍁𑌭𑌂 𑌪𑍁𑌨𑌰𑍍𑌹𑍇𑌮𑌸𑌮𑌾𑌨

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌥𑌾𑌗𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 ॥ 𑌤𑌥𑌾𑌗𑌤𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌶𑌂 𑌵𑍇𑌦𑌨𑌂 𑌤𑍀𑌵𑍍𑌰𑌾𑌸𑍍𑌵𑌪𑌾𑌯𑌯𑌾𑌪𑌶𑍍 𑌸𑌾𑌕𑍍𑌷𑌾𑌤𑍍 𑌕𑍃𑌤𑌵𑌤𑍀 𑌤𑌾𑌦𑍃𑌶𑍇𑌨 𑌰𑌾𑌵𑌿 𑌤𑌥𑌾 𑌸𑌮𑍍𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯 𑌯𑍋𑌗𑌦𑍍𑌭𑍂𑌤𑌿𑌤𑌿 𑌪𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯 𑌕𑍍𑌷𑍁𑌦𑍍𑌰𑌶𑌕𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌯𑍈𑌃 𑌪𑌾𑌤𑌾𑌂 𑌯𑌤𑌿𑌪𑌰𑌤𑍍𑌵𑍇𑌪𑌿 𑌤𑌿𑌕𑍍𑌷𑌕𑍍𑌷𑌿 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌶𑌯𑌨𑌂 𑌹𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍 । 𑌵𑍍𑌯𑌥𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍 । 𑌕𑍃𑌶𑌾𑌂 𑌸𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌹 𑌚 𑌤𑌵 𑌗𑌗𑌨𑌿𑌷𑍍𑌠𑌾 । 𑌤𑌥𑌾 𑌚 𑌪𑍀𑌡𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌕𑍍𑌷𑍁𑌦𑍍𑌰𑌾𑌸𑍍𑌵𑌪𑌾𑌯𑌯𑌾 𑌪𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌾𑌪𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑌾 । 𑌏𑌤𑍈𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌭𑌵𑍍𑌯𑌾𑌸𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌷𑍍𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌨𑍍𑌯𑌾𑌨𑌾𑌂 "𑌸𑌰𑌤𑌾𑌪𑌦𑌗𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑌪𑌰𑌾𑌯𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌿𑌵𑍇𑌦𑌯 । 𑌸𑌂𑌜𑌾𑌤𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌯 𑌯𑌾𑌸𑌨𑌪𑌰𑌾𑌯𑌣𑌾𑌯" 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌗𑌤𑌮𑌾𑌪𑌦𑌂 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌬𑍋𑌧𑌵𑌤𑍀𑌂 । 𑌅𑌨𑌿𑌨𑍍𑌦𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌅𑌯𑌥𑌾𑌵𑌦𑍍𑌗𑍁𑌣𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌤𑌥𑌾𑌵𑌿𑌧𑌾𑌂 𑌮𑌾𑌪𑌦𑌂 𑌨𑌿𑌪𑍁𑌣𑌾𑌂 𑌨𑌨𑍍𑌦𑌿𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 । 𑌵𑍍𑌯𑌪𑍇𑌤𑌹𑌰𑍍𑌷𑌾𑌂 𑌹𑌰𑍍𑌷𑌵𑍍𑌯𑌪𑌗𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌚 𑌸𑌮𑍍𑌯𑌕𑍍 𑌮𑌾𑌨𑌸𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌨𑌿𑌗𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌵𑍍𑌯𑌪𑍇𑌤𑌹𑌰𑍍𑌷𑌾𑌂 𑌹𑌰𑍍𑌷𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑍇𑌰𑍍𑌪𑍁𑌨𑌰𑌾𑌶𑍍𑌰𑌯𑌾𑌭𑌾𑌵𑌾𑌦𑍍𑌗𑌤 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌵𑍍𑌯𑌪𑌾𑌶𑍍𑌰𑌯𑌪𑌾𑌶𑌗𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌤𑌥𑌾𑌪𑍍𑌯𑌜𑍀𑌵𑌶𑍇𑌷𑍇 । 𑌪𑌰𑌿𑌦𑍀𑌨𑌮𑌾𑌨𑌸𑌾𑌂 𑌹𑌰𑍍𑌷𑌪𑌰𑌿𑌗𑌤𑌾𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌶𑍍𑌰𑌯𑌪𑌰𑌿𑌹𑌿𑌤𑌾𑌂 𑌪𑌰𑍀𑌤𑍍𑌯 𑌨𑌨𑍍𑌦 𑌤𑌥𑌾𑌪𑌗𑌤𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌶𑍁𑌭𑌾𑌂 𑌗𑍁𑌣𑌾𑌯𑌿𑌕𑌵𑌿𑌷𑌯𑌪𑌰𑌿𑌹𑌕𑍃𑌤𑌪𑌿 𑌕𑍃𑌤𑌿𑌦𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌤𑌦𑍍𑌦𑌶𑌾𑌯𑌾 𑌪𑌰𑌿𑌵𑌰𑍍𑌜𑌨𑌾𑌦𑍍𑌯𑍁𑌪𑌪𑌤𑍍𑌤𑍇𑌰𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌶𑍁𑌭𑌾𑌂 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌶𑍁𑌭𑌾𑌨𑌿 𑌭𑍇𑌜𑌿𑌰𑍇 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 𑌶𑍁𑌭𑌾𑌨𑌿 𑌪𑌰𑌿𑌪𑌾𑌲𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌪𑌤𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌭𑍇𑌜𑌿𑌰𑍇 । 𑌨𑌰𑌂 𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾 𑌜𑍁𑌷𑍍𑌟𑌮𑌿𑌵𑍋𑌪𑌜𑍀𑌵𑌿𑌨𑌃 𑌅𑌦𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌭𑍃𑌤𑌿 𑌕𑌟𑌾𑌕𑍍𑌷𑌪𑌾𑌤𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌪𑌾𑌦𑍍𑌯𑌪𑍋𑌜𑌨𑌂 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌤𑍍 𑌸𑌾𑌕𑍍𑌷𑌾𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑌵𑌿𑌷𑌯𑍇 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌪𑌾𑌰𑍍𑌶𑍍𑌵𑍇 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌮𑌾𑌗𑌤𑌾𑌨𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥ ௧ ॥ 𑌶𑍁𑌭𑌂 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾𑌦𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌶𑍍𑌚𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 । 𑌅𑌰𑌾𑌲𑌂 𑌪𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮 𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌶𑍁𑌕𑍍𑌲𑌂 𑌮𑌧𑍍𑌯𑍇 𑌕𑌨𑍀𑌨𑌿𑌕𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣𑌂 𑌸𑌪𑍍𑌤𑍇 𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌶𑍁𑌕𑍍𑌲𑌂 𑌚 𑌅𑌭𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌂 𑌅𑌭𑌿𑌤𑌃 𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌮𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌕𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌕𑍍𑌤𑍇 𑌪𑌦𑍍𑌮𑍇 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌪𑌥𑌿𑌨𑍀𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌤𑍍 ॥ ௨ ॥ ௩ ॥ 𑌗𑌜𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑍇𑌤𑌿 𑌤𑌯𑍋𑌃 𑌸𑍁𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌵𑌤𑍍𑌤𑌯𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌯𑍋𑌃 𑌊𑌰𑍍𑌵𑍋𑌃 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌶𑍍𑌵𑌜𑌾𑌤𑍍𑌯𑌂 𑌷𑌷𑍍𑌠𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑍇 । 𑌸𑍁𑌜𑌾𑌤𑌃 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌃 ॥ ௪ ॥ 𑌶𑍁𑌭𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌶𑌿𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌭𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌕𑌾𑌰𑌃 𑌶𑌿𑌵𑌾𑌕𑌾𑌰𑌃 । 𑌶𑌿𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌿𑌕𑌾𑌰𑌣𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 । 𑌶𑌿𑌵𑌂 𑌭𑌾𑌵𑌿𑌭𑌦𑍍𑌰𑌂 𑌸𑍂𑌚𑌯𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌵𑌾 𑌶𑌿𑌵𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌃 । 𑌯𑌥𑌾 𑌶𑌿𑌵𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾𑌦𑌯𑌃 𑌅𑌗𑍍𑌰𑌾𑌦𑌯𑌶𑍍𑌶𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌵𑍍𑌯𑌪𑌦𑍇𑌶𑌾𑌦𑍍𑌵𑌾

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

॥ ௧ ॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌇𑌤𑌿 𑌅𑌰𑌾𑌲𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌵𑌕𑍍𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌪𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌾𑌮𑍍 । 𑌅𑌕𑍍𑌷𑌿𑌰𑍋𑌮𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌜𑍍𑌯𑌾 𑌪𑌙𑍍𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌵𑍃𑌤𑌂 𑌪𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌰𑍋𑌮𑌾𑌣𑌿 𑌕𑌿𑌂𑌜𑌲𑍍𑌕𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌮𑌰𑌃 । 𑌵𑌕𑍍𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌶𑍁𑌕𑍍𑌲𑌮𑌧𑍍𑌯𑍇 𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣𑌂 𑌸𑌪𑍍𑌤𑍇 𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌂 𑌶𑍁𑌕𑍍𑌲𑌂 𑌚 𑌅𑌭𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌂 𑌅𑌭𑌿𑌤𑌃 𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌕𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥ ௩ ॥ 𑌗𑌜𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑍇𑌤𑌿 𑌤𑌯𑍋𑌰𑍍𑌦𑍍𑌵𑌯𑍋𑌰𑍂𑌰𑍍𑌵𑍋𑌃 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌶𑍍𑌵𑌜𑌾𑌤𑍍𑌯𑌂 𑌷𑌷𑍍𑌠𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑍇 ॥ ௪ ॥ 𑌶𑍁𑌭𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑌿𑌵𑌸𑍍𑌯𑌾𑌕𑌾𑌰𑌃 𑌶𑌿𑌵𑌾𑌕𑌾𑌰𑌸𑍍𑌤𑌂 𑌤𑌾

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌥𑍇𑌤𑌿 । 𑌉𑌪𑌜𑍀𑌵𑌿𑌨𑌃 𑌸𑍇𑌵𑌕𑌾𑌸𑍍𑌤 𑌇𑌵 ॥ ௧ ॥ 𑌅𑌰𑌾𑌲𑌯𑌾 𑌵𑌕𑍍𑌰𑌯𑌾 𑌪𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌰𑌾𑌜𑍍𑌯𑌾 𑌵𑍃𑌤𑌮𑍍 । 𑌪𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌾𑌂 𑌰𑍋𑌮𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌵𑌕𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌰𑌾𑌜𑍍𑌯𑌾 𑌵𑍃𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌤𑌥𑌾 𑌕𑍃𑌷𑍍𑌣𑌂 𑌕𑌨𑍀𑌨𑌿𑌕𑌾𑌦𑍇𑌶𑍇 । 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌶𑍁𑌕𑍍𑌲𑌂 𑌚 𑌅𑌭𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌕𑍍𑌤𑍇𑌷𑍁 𑌏𑌕𑌂 𑌵𑌾𑌮𑌮𑍍 ॥ ௨ ॥ 𑌅𑌧𑍍𑌯𑍁𑌷𑌿𑌤𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌶𑌯𑌨𑌃 ॥ ௩ ॥ 𑌸𑌂𑌹𑌤𑌯𑍋𑌃 𑌶𑍍𑌲𑌿𑌷𑍍𑌟𑌯𑍋𑌃 𑌤𑌯𑍋𑌰𑍍𑌦𑍍𑌵𑌯𑍋𑌰𑍍𑌮𑌧𑍍𑌯𑍇 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌶𑍍𑌵𑌜𑌾𑌤𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥ ௪ ॥ 𑌹𑍇𑌮𑌰𑌚𑌿𑌤 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌸𑌮𑌾𑌨𑌵𑌰𑍍𑌣𑌮𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌿𑌪𑍍𑌰𑌕𑌟𑍋 𑌵𑌾𑌸𑌸𑍍𑌯 । 𑌵𑍀𑌰𑌵𑌾𑌸𑌸

வணாபுஷ்டிகர்மஜொக்ஷ்யஷ்டிவாஜ்யாக்ஷ்யா:|வாஸஹிதாயாஸ்ரிவாரா த்ருதூ: கிஂசிக் வாிஷ்ரம்
ஸத வாரா ஸா த்ரூா:||ரு||வணமெதெநிபுதிமெதராவமெரஷ ஸாஹ்யலஸம்வொயிதா ஷ்ராஸஷீ
ஸாயா ஸிமெஜ: | வாதா தவக்லாஂதஶிவ ஷ்ணஷ்ம் வஷெபுண ஶீஜம் ஷ்ருகிஸஂஜஹஷெபு||
கா || தஸ்யா: வாடநஸிபுஂவஹமூாயமொரஷம் ஷ்க்ஷிஹ்ரமெகஶாஂதஉஶாஜவக்ஷ | வகூ் வ
ஹாமெஸ ஸிதஶாகூஷஂஷ்ட்ரம் ராஹொாஉபுவாஷ்யஂஜ்ஜவ ஷ்ருஉக்த:||எ|| ஸா ஸீதமொகாவஷ்
வடீதகஂநீ ஶாஂதஜ்ஜரா ஹஷெபுவிஷ்ஜஸத்வா| சுமொஹதாய்பா வதமெந ஶாமெகெ ஶீதாம்
ஶாடநா ராத்ரிஶிவொஜிதென || அ || ஐகி ஶ்ரீஉத்தாஂதரகாஂமெவணகொடநத்ரிஂஶஹ்ஸ்ரம்:||

ஶ்ரீமொவிநராஜீயவ்யாவ்யா.

மெஷதிதஞஸ்யத்ரூாதெஶ:| வாஸ: வஷ்ரூம் வாிஷ்ரஂஸதவயபுஸ்ரஂஸத| சுஹாவக்ஷுஷெபு:|
உளராகஂவாஜிதிஹாவ:| ஷ்தாயா: திஷஞ்ஞ்யாஜதிவஷ்ஷ்ரஂஸநாந மாணாவஷெகக்ஷ|
யஊ வாஸஸ்ரஂஸடஂகாதா உநஸலவகஶிதிஹாவ:|ஶிவாதஜதெவஸாஉதிக ஂ|ஸிஹ்யஸ்உா
நாாமிவாஸவஜ் தயஸ்ரிவாிணஶக்ஷா: | தஞாஹவதியாஸாஂதாஸாஂவாஜெஜஜஸவவபு
சீ,தியாஸாஂஶிவாிணொதஞாஹீவடிரஜீவதிதா:ஷ்யஜதி வ || ரு ||வணமெதாிதி| சுவமெர:
வமிவெபுாக்கஶாகாமெந:| ஸாமெவாயிதாஸத்ய: கா தாஉவாதபு ஹவிஷ்யகீதிவொயிதா|
வாதா தவக்லாஞஂவஸ்ரூஶா தா தவஸஂமொஷிதம்| ஷ்ணஷஂஹமிஉவதஶபுநஂஶதய ஊஷ்ண
ஷஂஷ்ருகஷெபுணகாஶீஹமிதம் ஶீஜஂவஷெபுணெவஷ்ருதிஸஂஜஹஷெபுஶீஜஸ்ஷ்ருஹஷெபு
நாஉ சுஂகாராஜிஹாவெந ஷ்மிதீஹமியவஹி நிபுஶபு:||கா|| தஸ்யாஜதி || ஸக்ஷிஹ்ரமொஹ
நாக்ஷிஹ்யமியகூ் கெஶா: சுதெயஸ்ய தககெஶாஞம் உவிிஹாஶ ஷ்ருகீணபுாஜகஶித்ய
யபு:| ஸிதஶாக்ஷஂஷ்ட்ரம் சுத்யஞஶாகஉஞம் | வகாமெபுஶவெஊயஷ்யமொமொதி ஶயஜ்ஞாவ
நாய| யஊா உஷ்ஜநொஜ்ஜஜதி கீராஷ்ட்வெந ஸஂஸக்கஶாகஂஷ்ரூஜிதி வாயபு:| ஷிஜ் ஶஂய
ந ஜத்ய ஷ்ஜாஜாமொநிபுஷ்ரு||எ|| மெஸதி| ஷ்வடீதகஂநீ நிரஸ்ஜஜாஷ்யா ஹஷெபுவிஷ்ஜஸத்வா
ஹஷெபுவிகஸிதஶித்ரா ஶாமெகெஶாகவமெக்ஷ||அ|| ஐகி ஶ்ரீமொவிஂதராஜவிரஶிதெ ஸாஂதர
காஂஉவ்யாவ்யாமெந வணகொடநத்ரிஂஶஹ்ஸ்ரம்:||

ஶ்ரீ உமெஹஶாகீயீயவ்யாவ்யா.

யா: | வாஸ: வாிவஂஸதவயபுஸ்ரஂஸத ||ரு||கா|| தஸ்யாஜதி ஸிதஶாகஷஂஷ்ட்ரஂவஜ்ஜஜ
யவஜஷஂதஶித்யயபு: ||எ|| மெஸதி வூவடீததகஂநீ நிரஸ்ஜஜாஷ்யா ஹஷெபுவிஷ்ஜஸகா ஹ
ஷெபுணவிகஸிதஶிக்தாஸாஸீதா வதமெநகத்யபு சுமொஹத ஶாமெகெ ஶாகவமெக்ஷ ||அ||
ஐகி ஶ்ரீ உமெஹஶாகீயபுவிரஶிதாயாஂ ஸாடிரகாஂஉவ்யாவ்யாயாஂ வணகொடநத்ரிஂஶஹ்ஸ்ரம்:||

திஜகவ்யாவ்யா.

தபுநாக| ஶிவாஂ தாஙிஉஶீஜம் ததர்த்யதாஷ்யதஞ்ஞா: | ஶிவாஂ மெஶஷ்யக்ஷாமெர்ய கக்ஷா
ர்யஹ்யஹகொமிஷ | வகெ தாஙிஉஶீஜெ வ ஜதி விஶ: | வாிஸஂஸத வயபுஸ்ரம் ஸதா
ஸநாதய: வவாத||ரு||ஸாயாஸிமெஜ:ஸஷ்க்ஷஂஶாஷிஹி:| ஸஂவாஜிஹி: ஜதி வாராஞாபி||கா||
மொஹமெநக்ஷிணீ ஷ்ரவள கெஶாஞா சுஜகாஷ் யத்ர தக| ஸிதஶாக்ஷதஷ்ட்ரம் ஷ்பிகா
ஜிஸிதவதாயபுவஹ்ாகா தஂஷ்ட்ரா யத்ர தத்ஂஜஶாகதஂஷ்ட்ராவஜிதி வ ||எ|| ஹஷெபுண
விஶாஜம் ஸத்ா ஜித்ம் யஸ்யா:| வதமெந காமணெந |ஶாமெகெ ஶாகவமெக்ஷ ||அ|| ஜதி ஶ்ரீ
ராஉாயண திஜகெ ஸாடிரகாஂமெ வணகொடநத்ரிஂஶஹ்ஸ்ரம்:||

ஹநுமாநபி விக்ராந்தஸ்ஸர்வம் ஶுஶ்ராவ தத்த்வதஃ । ஸீதாயாஸ்த்ரிஜடாயாஶ்ச ராக்ஷஸீநாம் ச தர்ஜநம் ॥ ௧ ॥ அவேக்ஷமாணஸ்தாம் தேவீம் தேவதாமிவ நந்தநே । ததோ பஹுவிதாம் சிந்தாம் சிந்தயாமாஸ வாநரஃ ॥ ௨ ॥ யாம் கபீநாம் ஸஹஸ்ராணி ஸுபஹூந்யயுதாநி ச । திக்ஷு ஸர்வாஸு மார்கந்தே ஸேயமாஸாதிதா மயா ॥ ௩ ॥ சாரேண து ஸுயுக்தேந ஶத்ரோஃ ஶக்திமவேக்ஷதா । கூடேந சரதா தாவதவேக்ஷிதமிதம் மயா ॥ ௪ ॥ ராக்ஷஸாநாம் விஶேஷஶ்ச புரீ சேயமவேக்ஷிதா । ராக்ஷஸாதிபதேரஸ்ய ப்ரபாவோ ராவணஸ்ய ச ॥ ௫ ॥ யுக்தம் தஸ்யாப்ரமேயஸ்ய ஸர்வஸத்த்வதயாவதஃ । ஸமாஶ்வாஸயிதும் பார்யாம் பதிதர்ஶநகாங்க்ஷிணீம் ॥ ௬ ॥ அஹமாஶ்வாஸயாம்யேநாம் பூர்ணசந்த்ரநிபாநநாம் । அத்ருஷ்டது:காம் து:கார்தாம் து:கஸ்யாந்தமகச்சதீம் ॥ ௭ ॥ யத்யப்யஹமிமாம் தேவீம் ஶோகோபஹதசேதநாம் । அநாஶ்வாஸ்ய கமிஷ்யாமி தோஷவத்கமநம் பவேத் ॥ ௮ ॥ கதே ஹி மயி தத்ரேயம் ராஜபுத்ரீ யஶஸ்விநீ । பரித்ராணமவிந்தந்தீ ஜாநகீ ஜீவிதம் த்யஜேத் ॥ ௯ ॥ மயா ச ஸ மஹாபாஹுஃ பூர்ணசந்த்ரநிபாநநஃ । ஸமாஶ்வாஸயிதும் ந்யாய்யஸ்ஸீதாதர்ஶநலாலஸஃ ॥ ௧௦ ॥ நிஶாசரீணாம் ப்ரத்யக்ஷமக்ஷமம் சாபிபாஷணம் । கதம் நு கலு கர்தவ்யமிதம் க்ருச்ச்ரகதோ ஹ்யஹம் ॥ ௧௧ ॥ அநேந ராத்ரிஶேஷேண யதி நாஶ்வாஸ்யதே

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஹநுமாநபீத்யாதி । விக்ராந்தஃ பராக்ரமஶாலீ । ஸீதாயாஸ்த்ரிஜடாயாஶ்ச ஸர்வம் ஸவ்ருத்தாந்தம் தர்ஜநம் தர்ஜநவசநம் ॥ ௧ ॥ அவேக்ஷமாண இதி । சிந்தாம் சிந்தயாமாஸ சிந்தாம் சகார ॥ ௨ ॥ யாமிதி । [illegible] இதி விஸ்மிதவாந் ॥ ௩ ॥ சாரேணேதி । இதம் லக்ஷ்யமாணம் [illegible] ॥ ௪ ॥ ௫ ॥ யுக்தமிதி ॥ ஸமாஶ்வாஸயிதும் ந்யாய்யம் ॥ ௬ ॥ அஹமிதி । [illegible] ॥ ௭ ॥ ௮ ॥ தோஷவத்த்வமேவாஹ [illegible] ॥ ௯ ॥ மயேதி ॥ ஸமாஶ்வாஸயிதும் ந்யாய்யஃ । ஸீதா

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ஹநுமாநிதி விக்ராந்தஃ [illegible] ஸீதாயாஸ்த்ரிஜடாயாஶ்ச ஸர்வம் வ்ருத்தாந்தமிதி ஶேஷஃ ॥ ௧ ॥ அவேக்ஷமாண இதி சிந்தாம் சிந்தயாமாஸ சிந்தாம் சகாரேத்யர்த்தஃ ॥ ௩ ॥ சாரேணேதி இதம் லக்ஷ்யமாணம் ॥ ௪ ॥ ௫ ॥ யுக்தமிதி யுக்தம் ந்யாய்யம் ॥ ௬ ॥ அஹமிதி ஆஶ்வாஸயாமி ஆஶ்வாஸயிஷ்யாமி ॥ ௭ ॥ ௯ ॥ மயேதி ஸமாஶ்வாஸயிதும் ந்யாய்யஃ ஸீதாஸந்தேஶகதநேநேதி ஶேஷஃ ॥

திலகவ்யாக்யா.

விக்ராந்தஃ ஶூரஃ । ஸீதாயாஸ்த்ரிஜடாயாஃ [ச] ஸம்வாதம் [illegible] இதி ஶேஷஃ ॥ ௧ ॥ சிந்தாம் சிந்தயாமாஸ । சிந்தாம் சகாரேத்யர்த்தஃ ॥ ௨ ॥ ௩ ॥ சாரேண [illegible] । இதம் லக்ஷ்யமாணம் ॥ ௪ ॥ ராக்ஷஸாநாம் விஶேஷஃ, [illegible] ॥ ௫ ॥ அப்ரமேயஸ்ய [illegible] ஸர்வஸத்த்வதயாவதஃ [illegible] । ஸர்வஸத்த்வேஷு தயாவத இதி வா । [illegible] ॥ ௬ ॥ ஆஶ்வாஸயாமி । [illegible] ॥ ௭ ॥ தோஷவத்த்வமேவாஹ [illegible] ॥ ௯ ॥ ஸமாஶ்வாஸயிதும் ஸீதாஸந்தேஶகதநேந । [illegible] ந்யாய்ய இதி ஶேஷஃ ॥ ௧௦ ॥ ஸீதாஸமாஶ்வாஸநம் ச கஷ்டமித்யாஹ — நிஶாசரீணாமிதி । தாஸாம் ப்ரத்யக்ஷம் ஸீதயா அபிபாஷணம் [illegible] । அத இதம் கார்யம் கதம் கர்தவ்யமித்யேவம் க்ருச்ச்ரகதோ(அ)ஹமஸ்மி ॥ ௧௧ ॥ [illegible] ஆஹ — அநேநேதி ॥ ௧௨ ॥

தயா | ஸவபுத்ரா ப்ராஜ்ஞா ஸந்தேஹ: பரிதப்யதி ஜீவிதம் || ௧௨ || ராவணஸ்ய யதி வ்ருத்தாந்தம் கிம் தாம் ஸீதாப்ரவீச்ச: | கிமஹம் தம் ப்ரதிப்ரூயாமேவம் ஸம்பாஷ்ய ஸாகரம் ||
௧௩ || ஸீதாஸந்தேஶமாதாய தாமிதஸ்ஸ்வயா புந: | கிம் மே மதி: காகுத்ஸ்த: க்ருத்ஸ்நம்
வை சக்ஷுஷா || ௧௪ || யதி சேத்யோஜயிஷ்யாமி ஸதாபாம் ராமகாரணாத் | வ்யுத்தாம
தாம் த்வஸ்ய ஸமீபஸ்த்வம் ஹவிஷ்யதி || ௧௫ || ததோ ராமம் ப்ரஸாத்ய ராக்ஷஸீநாமிஹ
வஸ்துத: | ஸந்தேஶாஸ்ய ஸம்பாதயிஷ்யாமி ஸந்தாபம் ஸம்மாயாம் || ௧௬ || அஹம் ததைவ ஸமேத்ய
வாநரஸ்து விஶேஷத: | வாசம் சோதாஹரிஷ்யாமி மாநுஷீமிஹ ஸம்ஸ்க்ருதாம் || ௧௭ || யதி
வாசம் ப்ரதாஸ்யாமி த்விஜாதிரிவ ஸம்ஸ்க்ருதாம் | ராவணம் மந்யமாநா மாம் ஸீதா பீதா
ஹவிஷ்யதி || ௧௮ || வாநரஸ்ய விஶேஷேண கதம் ஸ்யாதபிபாஷணம் | அவஶ்யமேவ வக்தவ்யம்
மாநுஷம் வாக்யமர்த்தவத் || ௧௯ || மயா ஸாந்த்வயிதும் ஶக்யா நாந்யதேயமநிந்திதா | ஸேயமா

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸந்தேஶ கதமேதந்நேதி ஶேஷ: || ௰ || ௧௨ || ராவணஸ்யேதி || ஸீதாப்ரவீச்ச இத்யநேந தத்கரணம்
த்ருஷ்டவ்யம் || ௧௩ || ௧௪ || யதிசேதி || ஸதாபாம் ஸம்ப்ரதம் வ்யுத்தம் அநாஸ்வாஸ்ய மமைந தர்ஶநம்
....

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

௰ || ௧௨ || ராவணஸ்யேதி ஸீதாப்ரவீதித்யநேந தத்கரணம் த்ருஷ்டவ்யம் || ௧௩ || யதிசேதி | ஸதாபாம்
....

திலகவ்யாக்யா.

ஸம்பாஷணம் சாவஶ்யகமித்யாஹ — ராவணஸ்யேதி | ....

ரோக்ஷ்யே ஏவா ஜாநகீ பாஷிதா தயா ॥ ௨௦ ॥ ரக்ஷோதிபஸ்யாபிதாபேவும் ஹர்ஷ ஸ்த்ராஸம் கமிஷ்யதி । ததோ ஜாதபரித்ராஸா ஶப்தம் கார்யாந்நநிந்திதா ॥ ௨௧ ॥ ஜாநமாநா விஶாலாக்ஷீ ராவணம் காமமோஹிதம் । ஸீதயா ச க்ருதே ஶப்தே ஸஹஸா ராக்ஷஸீகணா: ॥ ௨௨ ॥ நாநாப்ரஹரணா கோரா: ஸமேஷ்யந்த்யந்தகோபமா: । ததோ மாம் ஸம்பரிக்ஷிப்ய ஸர்வதோ விக்ருதாநநா: ॥ ௨௩ ॥ வதே ச க்ரஹணே சைவ குர்யுர்யத்நம் யதாபலம் । க்ருஹ்ய ஶாகா: ப்ரஶாகாஶ்ச ஸ்கந்தாம்ஶ்சோத்தமஶாகிநாம் ॥ ௨௪ ॥ த்ருஷ்ட்வா விபரியாந்தம் பவேயுர்பயஶங்கிதா: । மம ரூபம் ச ஸம்ப்ரேக்ஷ்ய வநே விசரதோ மஹத் ॥ ௨௫ ॥ ராக்ஷஸ்யோ பயவித்ரஸ்தா பவேயுர்விக்ருதாநநா: । தத: குர்யு: ஸமாஹ்வாநம் ராக்ஷஸ்யோ ரக்ஷஸாமபி ॥ ௨௬ ॥ ராக்ஷஸேந்த்ரநியுக்தாநாம் ராக்ஷஸேந்த்ரநிவேஶநே । தே ஶூலஶக்திநிஸ்த்ரிம்ஶவிவிதாயுதபாணய: ॥ ௨௭ ॥ ஆபதேயுர்விமர்தேऽஸ்மிந் வேகேநோத்விக்நகாரிண: । ஸம்ருத்தஸ்தைஸ்து பரிதோ விதமந்ரக்ஷஸாம் பலம் ॥ ௨௮ ॥ ஶக்நுயாம் ந து ஸம்ப்ராப்தும் பரம் பாரம் மஹோததே: । மாம் வா க்ருஹ்ணீயுராப்லுத்ய பஹவஶ்ஶீக்ரகாரிண: ॥ ௨௯ ॥ ஸ்யாதியம் சாக்ருஹீதார்தா மம ச க்ரஹணம் பவேத் । ஹிம்ஸாபிருசயோ ஹிம்ஸ்யுரிமாம் வா ஜநகாத்மஜாம் ॥ ௩௦ ॥ விபந்நம் ஸ்யாத்தத: கார்யம் ராமஸுக்ரீவ

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

பாஷணே தோஷோக்திவிசாரயதி ஸேயமிதி ॥ ௨௦ ॥ தத இதி ॥ ஜாநமாநா ஜாநாநா । காமாகம க்ருஷ்யு: ॥ ௨௩ ॥ க்ருஹ்யேதி ॥ ப்ரஶாகா: । உபஶாகா: விடபியாவத்தம் மமேதி ஶேஷ: ॥ ௨௪ ॥ தத இதி ॥ உத்விக்நகாரிண: உத்வேககாரிண: ॥ ௨௭ ॥ ஸம்ருத்த இதி ॥ தை: பரித: ஸம்ருத்த: ஆவ்ருதஸ்ஸந் ராக்ஷஸம்பலம் விதமந் ப்ரஹாரேண ஶ்ரமம் ப்ராப்ய । பரம் பாரம் ப்ராப்தும் நஶக்நுயாமித்யந்வய: ॥ ௨௮ ॥ மாமிதி ॥ அக்ருஹீதார்தா அவிதிதராமஸந்தேஶார்தா ॥ ௨௯ ॥ ௩௦ ॥ விபந்நமிதி ॥

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

தோஷோக்திவிசாரயதி ஸேயமிதி । ஏவம்வாநர ஏவம்பாஷிதம் மநுஷ்ய ஏவம்பாஷிதம் ச ॥ ௨௦ ॥ தத இதி ஜாநமாநா மமாந்தாநா ஶப்தம் குர்யாத் । கார்யாத் ॥ ௨௧ ॥ க்ருஹ்யேதி । ப்ரஶாகா: உபஶாகா: ॥ ௨௪ ॥ தத இதி । உத்விக்நகாரிண: உத்வேககாரிண: ॥ ௨௭ ॥ மாமிதி । மாம் வா க்ருஹ்ணீயு: மம க்ரஹணம் பவேதிதி । இயம் ச ஸீதா அக்ருஹீதார்தா ஸ்யாத் அவிதிதராமவ்ருத்தாந்தா ஸ்யாதிதி ஸம்பந்த: ॥ ௩௦ ॥ விபந்நமிதி விபந்நம் நஷ்டமேவ அத்ருஷ்டமா

திலகவ்யாக்யா.

கமிஷ்யதி ॥ ௨௦ ॥ கிம் ததஸ்ஸ்யாத்ததாஹ — ததோ ஜாதேதி । ஶப்தமாதந்யாச்சப்தம் ॥ ௨௧ ॥ ஸமேஷ்யந்தி । அந்தகோ யமஸ்ததுபமா ॥ ௨௨ ॥ ஸம்பரிக்ஷிப்ய ஸர்வதஶ்சக்ஷுர்விக்ஷேபேண ஜ்ஞாத்வா ॥ ௨௩ ॥ ஶாகா: பரியாவத்தம் மம த்ருஷ்ட்வா பவேயு: ॥ ௨௪ ॥ தாபிரப்யயஷ்டிணாயத்வம் பரிக்ருஹீதம் மம ரூபம் ஸம்ப்ரேக்ஷ்ய பயவித்ரஸ்தா பவேயு: ராக்ஷஸ்யோ யந்தா: ஸத்யஸ்ஸம்ஶ்சிதா விக்ருதஸ்வரா பவேயு: । ந கேவலமயம் ஶாகாம்ருக: கபி: கிம் து கஶ்சந காமரூபீ ஶத்ருபக்ஷ்ய இதி ஶங்கிதா: ஸ்யுரித்யர்த: ॥ ௨௫ ॥ தத: கிம் தத்ராஹ — தத: குர்யுரிதி । ராக்ஷஸேந்த்ரநிவேஶநே ரக்ஷணாய ராக்ஷஸேந்த்ரேண நியுக்தாநாம் ஸமாஹ்வாநம் குர்யு: ॥ ௨௬ ॥ உத்வேககாரணாத் । ஶூலஶக்திநிஸ்த்ரிம்ஶா ஏவ நிஸ்த்ரிம்ஶாதயஸ்ஸந்தி யேஷாம் விமர்தே விவிதாயுதபாணய: ॥ ௨௭ ॥ ஶக்நுயாமித்யஸ்ய ந ஶக்நோதி ஹாவ: ॥ ௨௮ ॥ ஸ்யாதியம் சாக்ருஹீதார்தா க்ருஹீதராமஸந்தேஶார்தா ॥ ௨௯ ॥ இமாம் வேதி । வா ஏவார்தே அக்ருஹீதார்தத்வாதேவ ஹிம்ஸ்யாதிதி ஶேஷ: ॥ ௩௦ ॥ கார்யம் விபந்நமிதி — உத்தேஶஸமாப்தம் ராமஸுக்ரீவயோ: । நஷ்டமேவ ப்ரகாராந்தரேணைதத்ப்ராப்திஸம்பாதகாபா

योधिषु । उद्वेगे नष्टचारेऽस्मिन् राक्षसैः परिवारिते ॥११॥ सागरेण परिक्षिप्ते गुप्ते वसति जानकी । विशस्ते वा गृहीते वा रक्षोभिर्मयि संयुगे ॥१२॥ नान्यं पश्यामि रामस्य साहाय्यं कार्यसाधने । विमृशंश्च न पश्यामि यो हते मयि वानरः । शतयोजनविस्तीर्णं लङ्घयेत महोदधिम् ॥ कामं हन्तुं समर्थोऽस्मि सहस्राण्यपि रक्षसाम् ॥१४॥ न तु शक्ष्यामि संप्राप्तुं परं पारं महोदधेः । असत्यानि च युद्धानि संशयो मे न रोचते ॥१५॥ कश्च निःसंशयं कार्यं कुर्यात्प्राज्ञः ससंशयम् । प्राणत्यागश्च वैदेह्या भवेदनभिभाषणे ॥१६॥ एष दोषो महान्हि स्यान्मम सीताभिभाषणे । भूताश्चार्था विनश्यन्ति देशकालविरोधिताः ॥१७॥ विक्लवं दूतमासाद्य तमः

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

उद्वेगे प्रवेशे नष्टचारेषु । अदृष्टचारेषु उक्तविशेषणे उद्वेगे प्रवत्स्यतीत्यन्वयः ॥११॥ विशस्ते इति ॥ सहायभावः साहाय्यः तम् । कार्यसाधने सीतादर्शननिवेदनलक्षणकार्यसाधने ॥१२॥ विमृशन्निति ॥ योऽवगाहयेत । तं न पश्यामीत्यन्वयः ॥१३॥ ॥१४॥ असत्यानीति ॥ असत्यानि अनिश्चितजयापजयानि । क्लेशस्तु सह्यानीति भावः । ततो मे तत्र तत्त्याह संशयइति । संशयः संशयितार्थः । सर्वसंग्राहः अथापि तथा करणेन भवकार्यस्य हन्तावध्यहीनेनानिष्टाहारजनं चेत्याशये नाह कश्चेति ॥ प्राज्ञः कः ससंशयं कार्यम् । निःसंशयं निष्पन्नवारं कुर्यात् ॥१५॥ प्राणत्यागश्चेति ॥ अनभिभाषणे रावणसन्देशानिवेदने । एष दोषः पश्चात्कृतः सीतासन्त्रासात्प्राणत्यागस्य प्रसङ्गः राक्षसागमनादिः । सीताभिभाषणे बानर पक्षे दोषपक्षाभिभाषणे ॥१६॥ भूता इति । भूताः प्राप्ताः निष्पन्नाः विक्लवं अविवेकिनं दूतमासाद्य देशकालविरोधितास्सन्तः सूर्योदये तमो यथा विनश्यति । तथा विनश्यन्तीति सम्बन्धः ॥१७॥ अर्थेति ॥ अर्थविक्लवं दूत मा

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

गे ॥११॥ विशस्त इति कार्यसाधने सीतादर्शनवृत्तनिवेदनरूपकार्यकरणे ॥१३॥ काममिति । पारं प्राप्तुं न शक्ष्यामि । युद्धेन श्रान्तत्वादिति भावः ॥१४॥ असत्यानीति । अनिश्चितजयापजयानीत्यर्थः । संशयः संशयितार्थः । संशयरूपकार्यकारित्वं मे न रोचते । कः प्राज्ञः ससंशयं कार्यं निःसंशयः निष्पन्नकार्यस्तु कुर्यात् ॥१५॥ प्राणेति वक्तव्यजयापजययोः संशयरूपदोषः अनभिभाषणे रावणसंदेशानिवेदने ॥१६॥ भूताः इति भूतार्थाः । निष्पन्नाः अर्थाः । विक्लवं अविवेकिनं दूतमासाद्य देशकालविरोधितास्सन्तः । विनश्यन्तीत्यस्य अयुक्तदेशायुक्तकालप्रयुक्तत्वादिति भावः ॥१७॥ अर्थानर्थान्तरात् इति अर्थानर्थम्

तिलकव्याख्या

रक्षिते ॥११॥ विशस्ते हते ॥१२॥१३॥ न तु शक्ष्यामि । युद्धश्रान्त्येति भावः ॥१४॥ किं च युद्धे जयोऽपि संदिग्ध इत्याह—असत्यानीति । अनिश्चितजयानि । संशयः संशयितजयफलकयुद्धव्यापारः । अतश्चिन्तितः प्राज्ञस्सदैव दर्शयति—कश्चेति । निःसंशयं निर्णीतफलकम् । प्राज्ञोऽतादृशः ससंशयं संशयितफलकम् । नकोऽपीत्यर्थः ॥ ॥१५॥ सीताभिभाषणे । अन्यतः स्थितेऽपि शेषः ॥१६॥ भूताः सिद्धप्रायाः । भूता

ஸம்ப்ரதாயே யதா । அத்ருஷ்டாத்ருஷ்டதரே பாலிநி ப்ரஸ்துதாபி ந ஶோபதே ॥௪௮॥ பா
த்யம்தி ஹி கார்யாணி உதிதாः ஸம்சிதாநிநः । ந விநஶ்யேத் கதம் கார்யம் ஸ்வே
ஷ்டம் ந கதம் பவேத் ॥௫௯॥ ஸம்பதம் ச ஸமாத்ரஸ்ய கதம் நு ந வ்ருதா பவேத் । கதம்
நு வதூ வாக்யம் மே ஶ்ருணுயாந்நாதிஜேத வா ॥௫௦॥ இதி ஸம்சிந்த்ய ஹநுமாம்ஶ்சகார
மதிமாந் மதிம் । ராமமக்லிஷ்டகர்மாணம் ஸ்வபந்து மநுகீர்த்தயந் ॥௫௧॥ நைநாமுத்வேஜயிஷ்யாமி
தத்பந்துகதமாநஸாம் । இக்ஷ்வாகூணாம் வரிஷ்டஸ்ய ராமஸ்ய விதிதாத்மநः ॥௫௨॥ ஶுபாநி
தர்ம்யாணி வசநாநி ப்ருவந் । ஶ்ராவயிஷ்யாமி ஸர்வாணி மதுராம் ப்ரப்ருவந்
கிரம் ॥௫௩॥ ஶ்ரத்தாஸ்யதி யதா ஹீயம் ததா ஸர்வம் ஸமாததே । இதி ஸப்தமாதியம் மஹாநு
பாவோ ஜகதிபதேः ப்ரமதாவேக்ஷமாணः ॥௫௪॥ மதுரமவிததம் ஜகாத வாக்யம் த்ரும

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸார்த்தத்ருந்ருஷ்ட்யேதே । அதார்ததாத்ருஷ்டதரே கார்யாகார்யவிஷயே । நிஶ்சிதாபி ஸ்வாமிநா
ஸவிவேகஹ நிஶ்சிதாபி பாலிஶः விக்லபாதமிதராஸாத்ய நஶோபதே । அகிம்சித்கராமவ
தீத்யர்த்தः । ஏததேவோபபாதயதிபாதயம்தீதி ॥ ௩௮ ॥ ப்ராமாக்ராதமிததோஷாஃஸ்வஸிந்து
யதா நஸ்யேஸ்ஸதாகதர்வ்யதிதீத்யாஹ ந விநஶ்யேதிதி ॥ கார்யம் ஸ்வாமிகார்யம் கதம் கேந
ப்ரகாரேண । நவிநஶ்யேத்வைக்லப்யம் பாலிஶஸ்ய நதாதத கதம் ந பவேத் । ஸமாத்ரஸ்யோம்பதம்
ச கதம் நவ்ருதா பவேத் । ததாகதர்வ்யதிதிஶேஷः ॥௩௯॥ கதமிதி । அதஸீதேத்யாஹாயம்
ஹநுமாந் மேவாக்யம் ஸீதா கதம் கேந ப்ரகாரேண ஶ்ருணுயாத் கதம் நோத்விஜேதேதி
விசார்ய । மதிமாந் ப்ரஶஸ்தமதிः மதிம் தத்காலோசித கதர்வ்யவிஷயாம் ச கார நிஶ்சய
யாமாஸ ॥௪௦॥ ராமமிதி ॥ ஸ்வபந்தும் ராமமநுகீர்த்தயந் । அக்லிஷ்டகர்மேத்யாதிபிஶ்சதுர்ப்ய
த்ரிப்ரத்யயः । நைநாமுத்வேஜயிஷ்யாமி ஏநாம் மத்ப்ரவேஶநமந்தரேண ராமஸ்ய கீர்த்த
நேநைவாநுதிஷ்ட்டாம் கரிஷ்யாமீத்யர்த்தः । தத்பந்துகதமாநஸாம் ஸமாஸக்தபந்துகதத்பந்து
யஃ ராமः தத்கதமாநஸாம் ॥௪௧॥௪௨॥ இதீதி ॥ ஜகதிபதேரிதி தேவாநாமபிரக்ஷகஸ்ய ॥ ஜகா

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ததோ கார்யாகார்யவிஷயே நிஶ்சிதாபி ஸ்வாமிநா ஸவிவேகஹ நிஶ்சிதாபி பாலிஶः । தத்ரு
விக்லபமிதராஸாத்யத்ருஷ்ட்யேதே நஶோபதே । அகிம்சித்கராமவதீத்யர்த்தः । ஏததே
வோபபாதயதி ஹீதி ॥௩௮॥ ப்ராமாக்ராதமிததோஷாः ஸ்வஸிந்துயதா நஸ்யேः ததாகதர்
வ்யதித்யாஹ நேதி । கார்யம் ஸ்வாமிகார்யம் வைக்லப்யம்பாலிஶஸ்ய நதா । அதகதம் நபவேத் ஸ
மாத்ரஸ்யோம்பதம் கதம் நவ்ருதா நபவேத் ததாகதர்வ்யதிதிஶேஷः ॥௩௯॥ கதமிதி ஶ்ருணு
யாத் ஸீதேதிஶேஷः । இதீதி அதிம்சகார ஸீதா ஸம்பாஷணோபாயம் நிஶ்சிதவாநித்ய
ர்த்தः ॥௪௦॥ ததேவாஹ ராமமிதி ஸ்வபந்தும் ஸ்வஸ்யாதேவ்யாः பந்தும் அநுகீர்த்தயந் । ஹே
தஸ்ய த்ரிப்ரத்யயः । அநுகீர்த்தநாதேதோः । நேதி । நைநாமுத்வேஜயிஷ்யாமி அப்ரவேஶ
நம் தரேண ராமஸம்கீர்த்தநேநைவ அநுதிஷ்டாம் கரிஷ்யாமீத்யர்த்தः । தத்பந்துகதமாநஸாம்
ஸமாஸக்தபந்துயுஷ்மத்பந்துர் ராமः தம் கதம் மாநஸம் யஸ்யாஸ்தாம் ॥ ௪௨ ॥ இதீதி । ஜகதி

திலகவ்யாக்யா.

இத்யாதி ஶ்லோகாஷ்டகே கார்யே த்விதீயமஸ்தேந வ்யாக்யாதம் ॥௩௭॥௩௯॥ ஶ்ருணுயாத்
ஸீதேதி ஶேஷः ॥௪௦॥ ஸாபந்தும் । ஸீதாயா இதி ஶேஷः । ஸ ச ஸமாஸ பந்துஶ்சேதி த
த்பந்துः । தத்பந்துர ராமே கதா சேதநா வ்ருத்தம் யஸ்யாः ஸா ॥௪௧॥ வசநாநி ஸர்வாணி
ராமஸம்தேஶவசநாந்யுச்சாரயந் ॥ ௪௨ ॥ யதேயம் ஶ்ரத்தாஸ்யதி ததா ஸர்வம் ஸமாததே

𑌵𑌿𑌟𑌪𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌮𑌾𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑍋 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 | 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌤𑍍𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ||

𑌏𑌵𑌂 𑌬𑌹𑍁𑌵𑌿𑌧𑌾𑌂 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌮𑌹𑌾𑌕𑌪𑌿𑌃 | 𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌵𑍇 𑌮𑌧𑍁𑌰𑌂 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍍𑌯𑌾 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌜𑌹𑌾𑌰 𑌹 || ௧ || 𑌰𑌾𑌜𑌾 𑌦𑌶𑌰𑌥𑍋 𑌨𑌾𑌮 𑌰𑌥𑌕𑍁𑌞𑍍𑌜𑌰𑌵𑌾𑌜𑌿𑌮𑌾𑌨𑍍 | 𑌪𑍁𑌣𑍍𑌯𑌶𑍀𑌲𑍋 𑌮𑌹𑌾𑌕𑍀𑌰𑍍𑌤𑌿𑌰𑍃𑌜𑍁𑌰𑌾𑌸𑍀𑌨𑍍𑌮𑌹𑌾𑌯𑌶𑌾𑌃 ||௨|| 𑌰𑌾𑌜𑌰𑍍𑌷𑍀𑌣𑌾𑌂 𑌗𑍁𑌣𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑌸𑍍𑌤𑌪𑌸𑌾 𑌚𑌰𑍍𑌷𑌿𑌭𑌿𑌸𑍍𑌸𑌮𑌃 | 𑌚𑌕𑍍𑌰𑌵𑌰𑍍𑌤𑌿𑌕𑍁𑌲𑍇 𑌜𑌾𑌤𑌃 𑌪𑍁𑌰𑌨𑍍𑌦𑌰𑌸𑌮𑍋 𑌬𑌲𑍇 ||௩|| 𑌅𑌹𑌿𑌂𑌸𑌾𑌰𑌤𑌿𑌰𑌕𑍍𑌷𑍁𑌦𑍍𑌰𑍋 𑌘𑍃𑌣𑍀 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌪𑌰𑌾𑌕𑍍𑌰𑌮𑌃 | 𑌮𑍁𑌖𑍍𑌯𑌶𑍍𑌚𑍇𑌕𑍍𑌷𑍍𑌵𑌾𑌕𑍁𑌵𑌂𑌶𑌸𑍍𑌯 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌿𑌵𑌰𑍍𑌧𑌨𑌃 || ௪ || 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌥𑌿𑌵𑌵𑍍𑌯𑌞𑍍𑌜𑌨𑍈𑌰𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌃 𑌪𑍃𑌥𑍁𑌶𑍍𑌰𑍀𑌃 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌥𑌿𑌵𑌰𑍍𑌷𑌭𑌃 | 𑌪𑍃𑌥𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌚𑌤𑍁𑌰𑌨𑍍𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌸𑍍𑌸𑍁𑌖𑌦𑌸𑍍𑌸𑍁𑌖𑍀 || ௫ || 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍁𑌤𑍍𑌰𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑍋 𑌜𑍍𑌯𑍇𑌷𑍍𑌠𑌸𑍍𑌤𑌾𑌰𑌾𑌧𑌿𑌪𑌨𑌿𑌭𑌾𑌨𑌨𑌃| 𑌰𑌾𑌮𑍋 𑌨𑌾𑌮 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌜𑍍𑌞𑌶𑍍𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌵𑌧𑌨𑍁𑌷𑍍𑌮𑌤𑌾𑌮𑍍 || ௬|| 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾 𑌸𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍍𑌵𑌜𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾 | 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾 𑌜𑍀𑌵𑌲𑍋𑌕𑌸𑍍𑌯 𑌧𑌰𑍍𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌪𑌰𑌨𑍍𑌤𑌪𑌃 ||௭|| 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌶𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌮𑌾𑌣𑌸𑌰𑍍𑌗𑌾𑌰𑍍𑌥𑌸𑌂𑌗𑍍𑌰𑌹𑌃 ||௪௪|| 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ||

𑌏𑌵𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 | 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌮𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 | 𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌵𑍇 𑌸𑌮𑍍𑌯𑌕𑍍𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑌵𑍍𑌯𑌦𑍇𑌶𑌸𑌨𑍍𑌨𑌿𑌧𑌿𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌵𑌃 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌂 𑌸𑌮𑍀𑌪𑍇 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌜𑌹𑌾𑌰 | 𑌯𑌥𑌾 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑍇𑌵 𑌮𑌧𑍁𑌰𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌵𑍇 𑌶𑍍𑌰𑌵𑌣𑍇 𑌮𑌧𑍁𑌰𑌂 | 𑌯𑌥𑌾 𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌵 𑌏𑌵 𑌮𑌧𑍁𑌰𑌂 𑌜𑌾𑌨𑌕𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑌵𑌣 𑌆𑌰𑌾 𑌇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌿𑌯𑍇 𑌹𑍃𑌦𑌿 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌪𑍃𑌶𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌾𑌨𑍍 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌤𑌤𑌃 𑌪𑌰𑌂 𑌹𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍋𑌚𑌾𑌯𑌤𑍇 𑌹𑍋𑌕𑍇 | [illegible] 𑌜𑌾𑌯𑌤𑍇 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍋𑌚𑌾𑌯 [illegible] | 𑌮𑌧𑍁𑌰𑌂 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌵𑌤𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌰𑌸𑌜𑌨𑌕𑌂 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌵𑍍𑌰𑌾𑌵𑌾𑌰𑌤𑌿 𑌰𑌮𑌣𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌾𑌸𑍍𑌵𑌯𑌂 𑌰𑌸𑌜𑌨𑌕𑌃 | 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍀𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌂 𑌕𑍁𑌮𑍍𑌰𑌾𑌨𑌂 𑌰𑍋𑌯𑍇𑌨 𑌦𑍇𑌹𑍇𑌨𑌿𑌵𑍃𑌹𑌾𑌯𑌾𑌃 𑌦𑍇𑌹𑌪𑌵𑌿 𑌤𑌸𑍍𑌵𑌾 𑌰𑌸𑌾 𑌵𑌹𑍍𑌸𑍍𑌵𑌹𑍍𑌯𑌤𑍇 ||௧|| 𑌰𑌾𑌜𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 || 𑌵𑌿𑌤𑌰𑌣𑌵𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑌾𑌦𑌿𑌜𑌨𑌿𑌤𑌕𑍇𑌵𑌨𑌕𑍀𑌰𑍍𑌤𑌿𑌯𑌶𑌸𑍋𑌰𑍍𑌭𑍇𑌦𑍋𑌽𑌵𑌗𑌨𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌃 | 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌥𑌿𑌵𑌵𑍍𑌯𑌞𑍍𑌜𑌨𑍈𑌃 𑌰𑌾𑌜𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑍈𑌃 || ௫ || ௭ ||

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌵𑌤𑍇𑌃 | 𑌶𑍀𑌵𑍍𑌰𑌾𑌹𑌾𑌵𑌕𑍍𑌰𑍁𑌷𑍍𑌟𑌃| 𑌜𑌗𑌾𑌦𑌤𑌨𑌯𑌾 || ௪௪ || 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃||

𑌏𑌵𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 | 𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌵𑍇 𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌵𑌣𑍇 𑌮𑌧𑍁𑌰𑌾 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍀𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌂 | 𑌯𑌥𑌾 𑌸𑌮𑍍𑌯𑌕𑍍 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑍁𑌂 𑌶𑌕𑍍𑌨𑍋𑌤𑌿 𑌤𑌥𑌾 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌿𑌧𑌿𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌵𑌃 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌸𑌮𑍀𑌪𑌦𑍇𑌶𑍇 𑌯𑌥𑌾 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌷𑌯𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌶𑍍𑌰𑌵𑌣𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌤𑌾𑌨𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 || ௧ || 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌥𑌿𑌵𑌵𑍍𑌯𑌞𑍍𑌜𑌨𑍈𑌃 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌥𑌿𑌵𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑍈𑌃 ||௫|| 𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿𑌸𑌨𑍍𑌧𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌸𑌂

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑌤𑍍𑌯𑌮𑌹𑌿𑌮𑌾𑌸𑍍𑌯 ||௪௩|| 𑌜𑌗𑌤𑌿𑌵𑌤𑍇𑌤𑍀𑌤𑌿 | 𑌹𑍃𑌷𑍍𑌟𑌃 ||௪௪|| 𑌇𑌤𑌿𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣 𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃||

𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾| 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌯𑌾𑌵𑌤𑍍| 𑌸𑌂𑌶𑍍𑌰𑌵𑍇 𑌸𑌮𑍍𑌯𑌕𑍍𑌶𑍍𑌰𑌵𑌣𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑍇 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌦𑍇𑌶𑍇| 𑌯𑌥𑌾 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌂 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑌵𑌣𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌂 𑌭𑌵𑌤𑌿 𑌤𑌥𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃|| 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌜𑌹𑌾𑌰| 𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌾𑌨𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ||௧||௨|| 𑌮𑍁𑌖𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌜𑌵𑌂𑌶𑍇𑌷𑍁 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑌸𑍍𑌯| 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌿𑌵𑌰𑍍𑌧𑌨 𑌇𑌤𑌿 𑌹𑍍𑌰𑌸𑍍𑌵𑌶𑍍𑌛𑌾𑌨𑍍𑌦𑌸𑌃 ||௪|| 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌥𑌿𑌵𑌵𑍍𑌯𑌞𑍍𑌜𑌨𑍈𑌸𑍍𑌸𑌾𑌮𑍁𑌦𑍍𑌰𑌿𑌕𑌾𑌦𑌿𑌪𑍍𑌰𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑍈𑌃 𑌸𑌾𑌰𑍍𑌵𑌭𑍌𑌮𑌿𑌕𑍋𑌚𑌿𑌤𑍈𑌃 𑌶𑌰𑍀𑌰𑌚𑌿𑌹𑍍𑌨𑍈𑌰𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌃| 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌦𑍇𑌶𑍋 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌃 ||௬||௭|| 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿𑌸𑌨𑍍𑌧𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌸𑌂𑌕𑌲𑍍𑌪𑌸𑍍𑌯 ||௮|| 𑌜𑍍𑌯𑌾𑌯𑌸𑌾 𑌪𑌿𑌤𑍍𑌰𑌾 ||௯|| 𑌜𑌨𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌵𑌧𑌂 𑌵𑌰𑍍𑌤𑍍𑌤𑌾 𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑍀

𑌸𑌂𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌵𑍍𑌯𑌜𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌚𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌪𑌿𑌤𑍁𑌃 । 𑌸𑌭𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌸𑌹 𑌚 𑌭𑍍𑌰𑌾𑌤𑍍𑌰𑌾 𑌵𑍀𑌰𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍍𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑍋 𑌵𑌨𑌮𑍍 ॥௮॥ 𑌤𑍇𑌨 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌮𑌹𑌾𑌰𑌣𑍍𑌯𑍇 𑌮𑍃𑌗𑌯𑌾𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌧𑌾𑌵𑌤𑌾 । 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾 𑌨𑌿𑌹𑌤𑌾𑌶𑍍𑌶𑍂𑌰𑌾 𑌬𑌹𑌵𑌃 𑌕𑌾𑌮𑌰𑍂𑌪𑌿𑌣𑌃 ॥௯॥ 𑌜𑌨𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌵𑌧𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌹𑌤𑍌 𑌚 𑌖𑌰𑌦𑍂𑌷𑌣𑍌 । 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑍍𑌵𑌭𑍍𑌯𑌵𑌹𑍃𑌤𑌾 𑌜𑌾𑌨𑌕𑍀 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨 𑌤𑍁 ॥௧௦॥ 𑌵𑌞𑍍𑌚𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌵𑌨𑍇 𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌮𑍃𑌗𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣 𑌮𑌾𑌯𑌯𑌾 । 𑌸 𑌮𑌾𑌰𑍍𑌗𑌮𑌾𑌣𑌸𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌸𑍀𑌤𑌾𑌮𑌨𑌿𑌨𑍍𑌦𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍 ॥௧௧॥ 𑌆𑌸𑌸𑌾𑌦 𑌵𑌨𑍇 𑌮𑌿𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌂 𑌨𑌾𑌮 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌮𑍍 । 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌸 𑌵𑌾𑌲𑌿𑌨𑌂 𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌃 𑌪𑌰𑌪𑍁𑌰𑌂𑌜𑌯𑌃 ॥௧௨॥ 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑌚𑍍𑌛𑌤𑍍 𑌕𑌪𑌿𑌰𑌾𑌜𑍍𑌯𑌂 𑌤𑌤𑍍 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌾𑌯 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌃 । 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑍇𑌣𑌾𑌪𑌿 𑌸𑌂𑌦𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌹𑌰𑌯𑌃 𑌕𑌾𑌮𑌰𑍂𑌪𑌿𑌣𑌃 ॥௧௩॥ 𑌦𑌿𑌕𑍍𑌷𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌥𑌾𑌪𑌿𑌤𑌾𑌸𑍍𑌤𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌂 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌨𑍍𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌸𑌹𑌸𑍍𑌰𑌶𑌃 । 𑌅𑌹𑌂 𑌸𑌂𑌪𑌾𑌤𑌿𑌵𑌚𑌨𑌾𑌚𑍍𑌛𑌤𑌯𑍋𑌜𑌨𑌮𑌾𑌯𑌤𑌮𑍍 ॥௧௪॥ 𑌅𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌹𑍇𑌤𑍋𑌰𑍍𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌾𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌸𑌾𑌗𑌰𑌂 𑌵𑍇𑌗𑌵𑌾𑌨𑍍𑌪𑍍𑌲𑍁𑌤𑌃 । 𑌯𑌥𑌾𑌰𑍂𑌪𑌾𑌂 𑌯𑌥𑌾𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌯𑌥𑌾𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌂 𑌚 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍 ॥௧௫॥ 𑌅𑌶𑍋𑌕𑌷𑌣𑍍𑌡𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌗𑍃𑌹𑌂 𑌦𑍇𑌶𑌮𑌾𑌸𑌾𑌦𑌿𑌤𑌾 𑌮𑌯𑌾 । 𑌵𑌿𑌰𑌾𑌰𑌾𑌵𑍈𑌵 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌾𑌰𑍍𑌤𑌾𑌸𑍌 𑌵𑌾𑌚𑌾 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌪𑍁𑌙𑍍𑌗𑌵𑌃 ॥௧௬॥ 𑌜𑌾𑌨𑌕𑍀 𑌚𑌾𑌪𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌵𑌿𑌸𑍍𑌮𑌯𑌂 𑌪𑌰𑌮𑌂 𑌗𑌤𑌾 । 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑌾𑌵𑌕𑍍𑌰𑍁𑌮𑌕𑍋𑌰𑌾𑌂𑌤𑌾 𑌸𑍁𑌕𑍇𑌶𑍀 𑌕𑍇𑌶𑌸𑌂𑌵𑍃𑌤𑌾 ॥௧௭॥ 𑌉𑌨𑍍𑌨𑌮𑍍𑌯 𑌵𑌦𑌨𑌂 𑌶𑍀𑌰𑍍𑌷𑌂 𑌶𑍁𑌭𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯𑌕𑍍𑌷𑍈𑌰𑍀𑌕𑍍𑌷𑌤 । 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌵𑍃𑌤𑍍𑌯 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌵𑌚𑌨𑌂 𑌕𑌪𑍇𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌶𑌿𑌰𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌸𑌂𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌃 𑌪𑍍𑌰𑍀𑌤𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌵𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯 ॥௧௮॥ 𑌸𑍍𑌵𑌯𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌹𑍃𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌪𑌰𑌮𑌂 𑌜𑌗𑌾𑌮

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌿𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑌚𑌨𑌾𑌤𑍍 𑌵𑌨𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍍𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌃 𑌗𑌤𑌃 । 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌰𑍍𑌥𑍇 𑌣𑌿𑌚𑍍 ॥௮॥ 𑌤𑍇𑌨𑍇𑌤𑌿 𑌮𑍃𑌗𑌯𑌾𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌧𑌾𑌵𑌤𑌾 𑌮𑍃𑌗𑌯𑌾𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌧𑌾𑌵𑌤𑌾 । 𑌅𑌨𑍇𑌨 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌯𑌾 𑌪𑌰𑌾𑌦𑍍𑌧𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌤𑍇 ॥௯॥ 𑌜𑌨𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌜𑌨𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌵𑌧𑌂 𑌜𑌨𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌰𑌕𑍍𑌷𑍋𑌵𑌧𑌂 𑌅𑌭𑍍𑌯𑍁𑌪𑍇𑌤𑍍𑌯 𑌅𑌪𑌹𑍃𑌤𑌾 𑌅𑌭𑍍𑌯𑌵𑌹𑍃𑌤𑌾 । 𑌮𑍃𑌗𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣 𑌮𑍃𑌗𑌸𑌾𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌕𑍍𑌤𑌮𑍃𑌗𑍇𑌣 𑌵𑌾 । 𑌪𑍍𑌰𑌶𑌂𑌸𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌰𑍂𑌪𑌪𑍍 ॥௧௦॥௧௧॥ 𑌯𑌥𑌾𑌰𑍂𑌪𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 ॥ 𑌯𑌥𑌾𑌰𑍂𑌪𑌾𑌂 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌶𑌶𑌰𑍀𑌰𑌾𑌂 𑌯𑌥𑌾𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌶𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 । 𑌯𑌥𑌾𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌂 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌶𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌤𑍍 ॥ ௧௫ ॥ ௧௬ ॥ 𑌤𑌤 𑌇𑌤𑌿 ॥ 𑌸𑍁𑌕𑍇𑌶𑍀 𑌨𑍀𑌲𑌸𑍂𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌕𑍇𑌶𑍀 । 𑌵𑌕𑍍𑌤𑍍𑌰𑍈𑌃 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌸𑌂𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌤𑌾𑌤𑍍 ॥௧௭॥௧௮॥ 𑌸𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌚𑍂𑌡𑌾𑌮𑌣𑌿𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌵𑍀𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾𑌣𑌾 । 𑌅𑌯𑌸𑍍𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇𑌨 𑌯𑌥𑌾 𑌲𑍋𑌹𑌂 𑌹𑌿𑌂𑌸𑌾𑌕𑌶𑍍𑌚𑌨𑌰𑌃 𑌰𑌾𑌮𑌨𑌾𑌮𑌾𑌙𑍍𑌕𑌿𑌤𑍀𑌯𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌤𑌥𑌾 𑌨𑍃𑌤𑍍𑌤𑌾𑌪𑌿 𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌿 𑌨𑌾𑌸𑌂𑌹𑌾𑌰𑌵𑌿𑌰𑍋𑌧𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌶𑌿𑌂𑌶𑌪𑌾𑌵𑍃𑌕𑍍𑌷𑌸𑍍𑌯𑌾𑌯𑌸𑍍𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌯𑍁𑌗𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑌿𑌤𑌿𑌵𑌾 । 𑌤𑌮𑌿𑌂𑌤𑍍𑌯 𑌬𑌿𑌲𑌿𑌂𑌦𑌶𑌯 । 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌪𑌰𑌵𑌿𑌰𑍋𑌕𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌹𑍃𑌦𑌯𑌮𑍇𑌵𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌤𑍁𑌷𑍍𑌟𑌿𑌸𑍍 । 𑌜𑌹𑌤𑍁𑌂𑌕𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌵𑌿𑌶𑍍𑌯𑌾𑌪𑌰𑌾𑌯𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌜𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑌨𑌾𑌯𑌂 𑌨𑌿𑌵𑌰𑍍𑌣𑌤𑌰𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑌵𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌏𑌂𑌗𑌾𑌯𑌿𑌵𑌤𑍇𑌰𑌮𑌾𑌤𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌰𑌖𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌾𑌯𑌂 𑌪𑌾𑌨𑌰𑌃 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌪𑌿 𑌨𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌰𑍈𑌃 𑌕𑌿𑌂𑌤𑍁𑌸𑍍𑌸𑌜𑌾𑌤𑍀𑌯𑌸𑍍𑌯𑌰𑌾𑌜𑍍𑌞𑌃 𑌕𑌸𑍍𑌯𑌚𑌿𑌦𑌮𑌾𑌤𑍍𑌯𑌾𑌯𑌂 𑌤𑌦𑍍𑌰𑌾𑌜𑍍𑌯𑌕𑌾𑌯𑍁𑌮𑌤𑌹𑌸𑍍𑌤𑌗𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑌵𑌤𑍀𑌪𑌾𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌂 । 𑌰𑌾𑌮𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌨𑌮𑍇𑌤𑌦𑍍𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑍀𑌯𑌂 𑌤𑌮𑌸𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌨𑌮𑍇𑌤𑍇𑌚𑍇𑌦𑌨 𑌸𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌨𑌮𑍇𑌤𑍇𑌚𑍇𑌦𑌨 𑌪𑌾𑌯𑌪𑌾𑌤𑍍𑌰𑌯𑌾𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌗𑌤𑌵𑌤𑍀 । 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌯𑍁𑌦𑍍𑌧𑌿𑌵𑍋𑌦𑌯𑌸𑌂 । 𑌰𑌾𑌮𑌦𑌿𑌵𑌾𑌕𑌰𑌵𑍍𑌯𑍋𑌦𑌯 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌚𑌕𑍍𑌷𑍁𑌰𑍍𑌦𑌯𑌗𑌿𑌰𑌿𑌸𑌂𑌭𑌰𑌣𑌮𑌿𑌵

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌕𑍃𑌸𑍍𑌯 ॥௯॥ 𑌵𑌞𑍍𑌚𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌤𑌿 𑌮𑍃𑌗𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣 𑌪𑍍𑌰𑌶𑌸𑍍𑌤𑌮𑍃𑌗𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣 ॥௧௪॥ 𑌯𑌥𑍇𑌤𑌿 𑌯𑌥𑌾𑌰𑍂𑌪𑌾𑌂 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌗𑍍𑌰𑍂𑌪𑌾𑌂 𑌯𑌥𑌾𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌶𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌯𑌥𑌾𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌂 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌶𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌕𑌾𑌂

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌨𑌿𑌹𑌤𑍌 𑌚 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨𑌾𑌪𑌹𑍃𑌤𑌾 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍀𑌾𑌪𑌹𑍃𑌤𑌾𑌤𑍁 ॥௯॥ 𑌮𑌾𑌯𑌯𑌾𑌦𑍃𑌗𑍍𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣 𑌮𑌾𑌰𑍀𑌚𑍇𑌨 𑌕𑌰𑌣𑍇𑌨 । 𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌵𑌞𑍍𑌚𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௧௦॥௧௫॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾 𑌹𑍇𑌤𑍋𑌰𑍍𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌹𑍇𑌤𑍋𑌃 । 𑌯𑌥𑌾𑌰𑍂𑌪𑌾𑌂 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌗𑍍𑌰𑍂𑌪𑌾𑌂 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌗𑍍𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌂 𑌯𑌾𑌦𑍃𑌗𑍍𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍀𑌮𑌤𑍀𑌂 𑌚 । 𑌤𑌾𑌂 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌮𑍍 ॥௧௬॥ 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌉𑌪𑌵𑌾𑌦𑌮𑌶𑍍𑌰𑍋𑌷𑌂 𑌦𑍇𑌶𑌮𑌾𑌸𑌾𑌦𑌿𑌤𑌾 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 । 𑌜𑌹𑍇

ஸவ்யாத்தநா ராக்ஷஸநாஶநாந்தீ। ஸா திர்யகூர்த்வம் ச ததாப்யதஸ்தாந்நிரீக்ஷமாணா தமசிந்த்யபுத்திம் ॥ ௧௯ ॥ ததர்ஶ பிங்காதிபதேரமாத்யம் வாதாத்மஜம் ஸூர்யமிவோதயஸ்தம் ॥
இதி ஶ்ரீஸுந்தரகாண்டே ஏகத்ரிம்ஶஸ்ஸர்க:॥

ததஶ்ஶாகாந்தரே லீநம் த்ருஷ்ட்வா சலிதமாநஸா। வேஷ்டிதார்ஜுநவஸ்த்ரம் தம் வித்யுத்ஸங்காதபிங்கலம் ॥ ௧ ॥ ஸா ததர்ஶ கபிம் தத்ர ப்ரஶ்ரிதம் ப்ரியவாதிநம்। புல்லாஶோகோத்கராபாஸம் தப்தசாமீகரேக்ஷணம் ॥ ௨ ॥ மைதிலீ சிந்தயாமாஸ விஸ்மயம் பரமம் கதா। அஹோ பீமமிதம் ரூபம் வாநரஸ்ய துராஸதம் ॥ ௩ ॥ துர்நிரீக்ஷ்யமிதி ஜ்ஞாத்வா புநரேவ முமோஹ ஸா। விலலாப ப்ருஶம் ஸீதா கருணம் பயமோஹிதா ॥ ௪ ॥ ராம ராமேதி து:கார்தா லக்ஷ்மணேதி ச பாமிநீ। ருரோத பஹுதா ஸீதா மந்தம் மந்தஸ்வரா ஸதீ ॥ ௫ ॥ ஸா தம் த்ருஷ்ட்வா ஹரிஶ்ரேஷ்டம் விநீதவதுபஸ்திதம்। மைதிலீ சிந்தயாமாஸ ஸ்வப்நோऽயமிதி பாமிநீ ॥ ௬ ॥ ஸா வீக்ஷமாணா ப்ருதுபுக்நவக்த்ரம் ஶாகாம்ருகேந்த்ரஸ்ய யதோக்தகாரம்। ததர்ஶ

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஷ்டிதம்। ஸர்க: ஸர்க:। ஸர்கஸர்கயோராதித்யாதர்ஶநாத்பிவாசகா இத்யர்த:। ஸர்கஸர்கேதோர்ணோந்ஸர்காரித்யர்க்தோஸர்கஸ்ய ஸம்பந்தீஸர்க:। ஶ்ராதிசாத்யஶ் ஸவதாபிஸம்பந்தவிஶேஷ ஏவ। யதா। ஸர்கஶப்தே தத்ஸம்பந்தாத்பூர்ணேராக்ஷ்யதே। ஸர்கபூர்வேண ச ஸர்கேணேதி நிஷ்பந்நஸ்த்யாஹு:। ஔசித்யாத்த ஸர்கபூர்வண:॥௧௯॥ இதி ஶ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே ஏகத்ரிம்ஶஸ்ஸர்க:॥

ததஶ்ஶாகாந்தரே லீநமித்யாதி ஶ்லோகத்ரயமேகம் வாக்யம் ॥ த்ருஷ்ட்வா சலிதம் ஸாசாந்த்யேதோத்ருஷ்ட்வா பயாச்சலிதமாநஸா ஸதீ விஶேஷதோ ததர்ஶ। வேஷ்டிதார்ஜுநவஸ்த்ரம் வேஷ்டிதயவளவஸ்த்ரம்। தம் பிங்கலாக்ஷம்॥௨॥௩॥ ராமேதி பூத்கா। ராக்ஷஸஸ்யாஸ்ய ... கிமிதருதி விசாரயிஷ்யந்தீதி பயேநேதி பாவ: ॥ ௫ ॥ ௬ ॥ ஸேதி। வீக்ஷமாணா விசாரயந்தீ ததர்ஶ। பிங்காதிபதிம் ஸூர்யமவாப்யேதி ததர்ஶேத்யந்வய:। புக்நவக்த்ரம் வக்ரமுகம் யதோக்த

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

காரவஸ்ய ராமவாக்யஸ்ய ஶ்ரோதாரம்। விநிஶ்சிதம் நிஶ்சயம் ஸ்வயமாஸாதிதேத்யர்த:॥௧௯॥ இதி ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் ஏகத்ரிம்ஶஸ்ஸர்க:

தத இதி சலிதமாநஸா சலசித்தவிஶேஷ:। வேஷ்டிதார்ஜுநவஸ்த்ரம் ஸம்வேஷ்டித தவளவஸ்த்ரஸ்வரூபம்। யத்வா வேஷ்டிதம் அர்ஜுநம் தவளம் வஸ்த்ரம் யஸ்ய ஸ: வேஷ்டிதார்ஜுநவஸ்த்ர: தம் ॥௧॥ ஸேதி। ததர்ஶ விஶேஷதோ ததர்ஶேத்யர்த:॥௬॥ ஸேதி வீக்ஷமாணா இதம் வாக்யம்

திலகவ்யாக்யா.

தி ஶேஷ: ॥௧௫॥ கேஶவம் ப்ராப்த:॥ சலம் ஸாரத: ப்ருகீணகவாச ॥௧௮॥௧௯॥ இதி ஶ்ரீராமாயண திலகே ஸுந்தரகாண்டே ஏகத்ரிம்ஶ: ஸர்க:॥

லீநம் த்ருஷ்ட்வா ஸாக்ஷாத் த்ருஷ்ட்வா சலிதமாநஸா த்ருஷ்ட்வா ராகவோபவீதயுகலமிதி சலிதமிக்தா। பூந: ஸம்யக் நிரீக்ஷ்ய சலநவிஶேஷண கபிம் ததர்ஶ। வேஷ்டிதம் வேஷ்டிதமர்ஜுநவர்ணம் வஸ்த்ரம் யேந தம் ॥௧॥௨॥ வாநரஸ்ய। நிர்பூரணே ஷஷ்டீ। ஜாதாவேகவசநம் வாநராணாம் கஸ்ய ஹேதோ: ஸத்வம் ஜீவ: பீமம் ப்ராக்ருதப்ராணிபயாவஹம் அத ஏவ தைதுராஸதம் துர்நிரீக்ஷ்யம் சேதி ஜ்ஞாத்வா புநரபி ஶாகேவேயமிதி பயாந்மோஹ ॥௩॥ அதபயமோஹிதா ஸதீ ப்ருஶம் கருணம் தீநம் விலலாப। விலாபப்ரகார: —ராமேத்யாதி ॥௫॥ மந்தமந்தஸ்வரா। அஸ்ய தைவகத்யா வாக்தவசேஷ்டாக்ஷமத்வாத ஜாநந்தீத்யந்தஸ்வரரோதநம்। விநீதவத் விநீததயோபஸ்திதம்। ஸ்வப்ந:। ஜாக்ரத்த்வம் ஸ்வப்நஇத்யர்த:॥௬॥

ஷிம்ஶாயிவதேஶாஜாத்யம் வா தாத்ருஜம் பவிஜதாம் வரிஷ்ட॥௭॥ ஸா தம் ஸமீக்ஷ்யைவ ம்ருஶம் விஸம்ஜ்ஞா கதாஸுகல்பேவ பபூவ ஸீதா। சிரேண ஸம்ஜ்ஞாம் ப்ரதிலப்ய பூயோ விசிந்தயாமாஸ விஶாலநேத்ரா॥அ॥ ஸ்வப்நோ மயாயம் விக்ருதோऽத்ய த்ருஷ்ட: ஶாகாம்ருகஶ்ஶாஸ்த்ரகணைர்நிஷித்த:। ஸ்வஸ்த்யஸ்து ராமாய ஸலக்ஷ்மணாய ததா பிதுர்மே ஜநகஸ்ய ராஜ்ஞ:॥க॥ ஸ்வப்நோऽபி நாயம் ந ஹி மேऽஸ்தி நித்ரா ஶோகேந து:கேந ச பீடிதாயா:। ஸுகம் ஹி மே நாஸ்தி யதோऽஸ்மி ஹீநா தேநேந்துபூர்ணப்ரதிமாநநேந॥௧௦॥ ராமேதி ராமேதி ஸதைவ புத்த்யா விசிந்த்ய வாசா ப்ருவதீ தமேவ। தஸ்யாநுரூபாம் ச கதாம் ததர்த்தமேவம் ப்ரபஶ்யாமி ததா ஶ்ருணோமி॥௧௧॥ அஹம் ஹி தஸ்யாத்ய மநோபவேந ஸம்பீடிதா

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

காரம் ருஜ்ஜாகாரம்॥௭॥ ஸா தமிதி॥ விஸம்ஜ்ஞா ம்ருஷ்டிதா கதாஸுகல்பா ம்ருதப்ராயா। ஏவ ஶப்தோவாக்யாலங்காரே। சிரேண ஸம்ஜ்ஞாம் ப்ரதிலப்ய காலேநைவ ப்ரபோதகேந ப்ரபோதவதீத்யர்த்த:। விக்ருதவாநரவேஷ ஶாகாம்ருகேந ரமிதோ ஸ்வபாவஸ்தோ காலேந ப்ரபோ தேத்யர்த்த:॥அ॥ ஸ்வப்ந இதி॥ ஸ்வப்நோ ஸ்வப்நோ ஸ்வப்நோ வாநரதர்ஶநம் பயம் வாவிநாஶகமிதி பாவ:॥க॥ ஏவம் தர்ஶநஸ்ய ஸ்வப்நத்வம் ஸம்பாவ்ய வாநயர்யாயாச்சோபாஹஸ்வப்நோ பவதீதி॥ ஸ்வப்நாபாவே ஹேதுமாஹ ந ஹி மேऽஸ்தி நித்ரேதி। நித்ராபாவே ஹேதுர் ஶோகேநேத்யாதி। ஏவம் ப்ரதிபந்தகேந நித்ராபாவாத்ஸுகாபாவாத்ததர்ஶநநித்ரேத்யாஹ ஸுகம் ஹீதி। இந்துபூர்ணப்ரதிமாநநேந பூர்ணேந்துப்ரதிமாநநேந॥௧௦॥ ராமேதி॥ஸதைவ புத்த்யா விசிந்த்ய தமேவ ராமமேவ வாசா ப்ருவதீ தஸ்யாநுரூபாம் விசிந்தித தஸ்யா ஹிதவது நஸ்யாநுரூபாம் கதாம் ததர்த்தம் ததைவ ப்ரபஶ்யாமி ஶ்ருணோமி। ஏவம் உக்தப்ர காரேண ஜாநாமீத்யர்த்த:। தர்த்தமிதி வா பாடே தஸ்ய। தஸ்யாநுரூபாம் ராமகீர்த்தநஸ்யாநுரூபாம் தத்தர்த்தம் ஸம்ஶோதயேதி வியோயஸ்ய ஸ் தாம்॥௧௧॥ உக்தார்த்தம் விவ்ருணோதி

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ராக்ஷஸஸ்ய ஶாகாம்ருகஸ்ய கிம்ஶிஷயாரிதோ வீக்ஷணேத்யர்த்த:। ஶாகாம்ருகஸ்ய ஸுக்ரீவஸ்ய யதோக்தகாரம் ருஜ்ஜாகாரம்॥க॥ ஸ்வப்ந இதி இந்துபூர்ணப்ரதிமாநநேந பூர்ணேந்துப்ரதிமாநநேந॥௧௦॥ ராமேதி ஸதைவ புத்த்யா விசிந்த்ய தமேவ ராமமேவ வாசா ப்ருவதீ। தஸ்யாநுரூபாம் சிந்தநஸ்ய கீர்த்தநஸ்ய ச அநுரூபாம் கதாம் ததா

திலகவ்யாக்யா.

ஸ்வப்நஸ்வப்நாபவேதவ மநோதுர்ப்புத்தேஸ்தஸ்யேதி—ஸேதி। கிம்ஷம் வாக்யம் ராக்ஷஸஸ்ய: ஶாகாம்ருகஸ்ய இதி வாரிதோ வீக்ஷணாத் ஸா ம்ருஶம் வஜ்ரப்ரஹாராஹதம் யஸ்ய தத்। ஶாகாம்ருகேந்த்ரஸ்ய யதோக்தகாரம் காஜஜ்ஞாகாரம்। யதா யதோக்தவேஷ்டாஜரூபம் ஸுர்யாத்காரம் । ஶாகேஸோ ஹ ஸ்வ:। விஜ்ஞப்ரபாவம் கபிஶ்ரேஷ்டமிதி திலகயேந தத்ஸ்வ॥ ௭॥ ஸா தம் கபிஶ்ரேஷ்டம் ராவணஶிஷ்டம் ஏவ ஸமீக்ஷ்ய ம்ருஶம் விஸம்ஜ்ஞா தீக்ஷ்ணாஹதா கதாஸுகல்பேவ॥அ॥ ஏவம் சிந்தயாமாஸேத்யாஹ ஶ்ருவம்ப்ரமாதயர்த்த:—ஸ்வப்ந இத்யாதி। த்ருஶ்யமாநம் ஸத்யம் ஸ்வப்நோ மயா விக்ருத ஏவ த்ருஷ்ட:। கதம் தத்ராஹ—ஶாகாம்ருக இத்யாதி। ஏவம் து:ஸ்வப்நம் ஸ்வஸ்தி ப்ராயஶ்சித்தம் ஜநகஸ்ய தஸ்ய॥க॥ அத ஸ்வப்நோ ஸ்வப்நாய। ஸ்வப்ந இத்யாஹ—ஸ்வப்நோ ஸீதி। ஸ்வப்நஸ்ய நித்ராஜமத்வாந்நித்ராயாஸ்ச ஸம்பவஜமத்வாத்ர ஜவியோகேந ச மே ஸம்பவாபாவாதிதி பாவ:॥௧௦॥ ஸதா ராமேதி விசிந்த்ய வாசா தமேவ ப்ருவந்த்யஹம் தஸ்ய சிந்தநாநுரூபாம் யதா ஶ்ருணோமி। ஶ்ரவணாநாம் ச கதாம் ததா தேந ப்ரகாரேண தத்ர்த்தமேவ சிந்தநாநுரூபாமேவ பஶ்யாமி॥௧௧॥ உக்தே

ததஸ்ஸமுபாஸீநா| விம்ஶதயம்ஶ: ஸததம் ததைவ ததேவ வர்ஷாணி தயா ஸ்வர்ணாநி||கஉ|| உதோரயஸ்யாதிதிவிம்ஶதயாஜி ததாபி பாஹ்யா ச விதகபுயாஜி| கிம் காரணம் தஸ்ய ஹி நாஸ்தி ரூபம் ஸாவ்யக்தரூபஸ்ய வததாம் ஜாஜ||கங|| நக்ஷோஸ்தவாவஸ்தமே ஸமஜ்ஞோ ஸ்வயம்ஸ்வேவ மேவைவ ஸுதாஸநாய ச| அமேந லோகம் யஜநம் ஜஜாதமோ வநள கஸா தஜ தயாஸ்த நாந்யோ||கச|| இதி ஸ்ரீஉக்தோக்ஷரகாண்டே ஆதித்ரிம்ஶஸ்ஸர்க:||

ஹோஸ்வதீயஜ ஊர்வஜாதஸாஜிஊர்வக்ருதிஜாநந:| விநீதவேஷ: க்ருபணஸ் ப்ரணிப

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

அஸம்ஸீதி ||கஉ|| உமேஜாரயஇதி ப்ரஶ்நம் இதம்ராஜநாஜ கமயிக்ருதஸர்கநம் உமேஜாரய:| அஸி ஜாஷஜாத்ருதிவிம்ஶதயாஜி தயாபி தயாவிம்ஶதயாம் ஸதாஜபி| பாஹ்யா விதகபுயாஜி உமேஜாரயோஜ ஸவதீதி விசாரயாஜி| கிம் காரணமிதி வேகதஸ்ய உமேஜாரயஸ்ய ரூபம் நாஸ்தி| அயம் வாநரஸ்த ஸாவ்யக்தரூபஸ்ய ஜாம் வததி ச| தஸ்மாதுமேஜாரயோஜ ஸவேதவேதர்யம்:||கங|| அமேநோகம் ஸதா உஸ்மீதி தேவதா: ப்ரயமயதேநஜஇதி| ஸுதாஸநாய ச அஸமேச||கச||இதி ஸ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே ஆதித்ரிம்ஶஸ்ஸர்க:||

ஸோவதீயேத்யாதி| ஸ: ராக்ஷஸீஷ ஸம்ஸரா ஸுப்ராவஸரஇத்யர்த:| க்ருபணஸ்

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸ்வர்ணாநிதஜம்கமாயமம்ஸவ ப்ரவஸ்ராஜி|ஸதநக ப்ரகாமேணைவ ஜாநாதீதியோஜநா ||கஉ|| உக்தஜம்விப்ரணாதி| உமேஜாரயஸ்யாஜிதி பாஹ்யாவிம்ஶதயாஜி தயாவிதகபுயாஜி உமேஜாரயோஜஸவதீதிவிசாரயாஜி| கிம்காரணமிதிவேகதஸ்யஉமேஜாரயஸ்யரூபம் ரூபதேவாக்யதேநேதிரூபம்ப்ரபவகம் நாஸ்திஹி|கங:| அயம்வாநர: ஸாவ்யக்தரூபஸ்ஜம்வததிச| தஸ்மாதுமேஜாரயோஜஸவேதவேதர்யம்:|| கச || இதி ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் ஆதித்ரிம்ஶஸ்ஸர்க:

ஸஇதி| க்ருபண: தீந:| ஸீதாமேநாம ஸ்வயம்க்ருபணஇத்யர்த:| அத்ராராக்ஷஸீ

திலகவ்யாக்யா.

வாயம் விப்ரணாதி—அஸம் ஹீதி ||கஉ||அய உமேஜாரயஜாத்ருஜேதஜிதி ஸம்ஸாவ தஜவி மேதி நிஸ்சிநோதி—உமேஜாரய இதி| உமேஜாராஜ்யஇத்யர்த:| ஸமேநத்ராஸ—தயாவீதி| த மேவேத்யர்த: | யதா உமேஜாரயோர்நிதேஜாயஸ்ஸம் தமேவ பாஹ்யாவி நிஸ்யாதக்காஜ: காரணவஜாரவி விஷயீக்ருதம் தகபுயாஜி | உமேஜாராஜ்யம் ஸம்கல்பவிகல்பரூபம் வஸ்துவ்யக்தி ரூபம்| பாஹ்யஸ்வ நிஸ்யாதிகா ஸ்திரா வேதி விராஜதித்யர்த:|நநு தஸ்ய உமேஜாராஜ்யஸாதாவ இதி மேஷ:| உத்தரம் தஸ்ய ஹி உமேஜாராஜ்யஸ்யாஜஸ்ய நாஸ்தி ரூபவநாஹ வாஸம் ரூபம் நாஸ்தீதி ஹி ப்ரஸிஜ| ப்ரக்ருதே த த்ருஶ்யம் ரூபவஸ்த்ராஸ—ஸா வ்யக்தேதி| யோ ஜாம் வததி ஸாவ்யக்தரூபோ த்ருஶ்யதே| ஸாவ்யக்தரூபம் ச வததி| யத இத்யர்த:| உமேஜாராஜ்யமேவ த்ருஷ்டநஷ்டா பாமேத்திய ஜஸ்திராநவாநஸ:| அதோ ஜவாஸ்வ ஸவாயஜிதி ஸாவ: ||கங|| ஸவம் ஸநஜஅசமோஜவாஸவகம் நிஷ்ணயாநாவ ப்ரணீதமேவ ஜயாயபுககவஸ்யாவி ஸம்ஸவாதஜ்ஞாவ்யதயே தேவா நணஜதி—நமோஜஸ்தி| வாவஸ்திமேவ வாவ: ஸத்யகவஸம்வாதநயோஸ்ஸதா| வஜ்ரணோஜவி ப்ரஸஸ்திக: ஸத்யவாத்ருரூபஸம்பவாராயணஸ்ரூபமஜ்ஜாஸாதநவாஸகமேவ வாவ: ஸத்யகவ ஸம்வாதநயோஸ்ஸதா | ஸ்வயம்ஸ்வேவ ஸத்யாஜிரூபமேவ| வாமயிஷ்டாத்ரதேவதாதஜ் ஜாஜயே நதி: ||கச|| இதி ஸ்ரீராமாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டே ஆதித்ரிம்ஶ: ஸர்க:||

ஸ இதி| அதஸ்ஸமுபாஸாத: ஸீதாஸம்ஜவஸாவாயாஜவதீய| ஊர்வஜஸம்வஸ்தவயவ

त्योपसृत्य च॥௧॥ तामब्रवीन्महातेजा हनूमान्मारुतात्मजः। शिरस्यञ्जलिमाधाय सीतां मधुरया गिरा॥௨॥ का नु पद्मपलाशाक्षि क्लिष्टकौशेयवासिनि। द्रुमस्य शाखामालम्ब्य तिष्ठसि त्वमनिन्दिते॥௩॥ किमर्थं तव नेत्राभ्यां वारि स्रवति शोकजम्। पुण्डरीकपलाशाभ्यां विप्रकीर्णमिवोदकम्॥௪॥ सुराणामसुराणां वा नागगन्धर्वरक्षसाम्। यक्षाणां किन्नराणां वा का त्वं भवसि शोभने॥௫॥ का त्वं भवसि रुद्राणां मरुतां वा वरानने। वसूनां वा वरारोहे देवता प्रतिभासि मे॥௬॥ किं नु चन्द्रमसा हीना पतिता विबुधालयात्। रोहिणी ज्योतिषां श्रेष्ठा श्रेष्ठसर्वगुणान्विता॥௭॥ का त्वं भवसि कल्याणि त्वमनिन्दितलोचने। कोपाद्वा यदि वा मोहाद्भर्तारमसितेक्षणे॥௮॥ वसिष्ठं

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

सीता दर्शनस्य प्रयोजनं नीतः जानन्नपि दैवव्यवसायितमब्रवीत्॥௨॥௩॥ किमर्थमिति॥ तव नेत्राभ्यां [illegible] पलाशाभ्यां किमर्थं कस्य कारणमुद्दिश्य। यद्वा किमर्थं का वेदवसिष्ठत्वा [illegible] इत्याह॥ [illegible] प्रणयिनाऽऽरेण नष्टशरीरा प्रतिभाति॥௪॥ सुराणामित्यादिश्लोकद्वयं [illegible]। का त्वं कस्य संबन्धिनीत्यर्थः॥௫॥௬॥ का त्वमिति। शोभे कल्याणि त्वं का। अनिन्दितलोचने त्वं का भवसीति योजना॥௭॥ कोपाद्वेति॥ वसिष्ठं कोपयित्वा त्वमपि पतिता विबुधालयात्

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

नन्त्रिजटास्वप्नश्रवणजहर्षया [illegible] त्राणाय सीतैकशरणकेनैवेक्षणाय सीता [illegible] ॥௨॥ [illegible] ॥௩॥ [illegible] ॥௪॥ सुराणामिति। यक्षाणां किन्नराणां का त्वं भवसि [illegible] ॥௭॥ केति। का त्वं भवसि कल्याणि त्वमनिन्दितलोचने [illegible] का त्वं भवसीति [illegible]। वसिष्ठं कोपयित्वा

तिलकव्याख्या.

पाठः। अत एवाग्रे [illegible] इति वक्ष्यति। कृपणः शातः सीताया [illegible] ॥௧॥ राक्षसीनां निशाचरमुखात्

ते त्रिजटाद्याः स्वप्नश्रवणजहर्षेणेव नात्मत्राणाय सीतैकशरणकेनापेक्षणाद् दैवान्मुख [illegible] सीता हनूमतोः संलाप इति बोध्यम् ॥௨॥ [illegible] सीतेति [illegible] राक्षसाचायितमजानन्निव पृच्छति—केति ॥௩॥ विप्रकीर्णं विक्षिप्तमिव प्रतिभाति ॥௪॥ कान्त्वादिशोकजयोक्त्यैव प्रतिभानः—सुराणामिति। सुरादिजातीयेषु त्वं का किंजातीया॥ ௫॥ देवता प्रतिभासि। दिव्यलक्षणवत्त्वादिति भावः ॥௬॥ काचित् रोहिणी चन्द्रेण हीना श्रेष्ठसर्वगुणोपेता। अतएव का त्वं भवसि कल्याणि त्वमनिन्दितलोचने इत्यन्वयः प्रश्नश्च ॥௭॥ कोपाद्वेति। रुद्राणां किं न्विति संबन्धे। कोपादिना वसिष्ठं कोपयित्वाऽऽगता कल्याण्यरुन्धती किं त्वमसि।

𑌕𑍋𑌪𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌨𑌾𑌸𑌿 𑌕𑌲𑍍𑌯𑌾𑌣𑍍𑌯𑌰𑍁𑌨𑍍𑌧𑌤𑍀 । 𑌕𑍋 𑌨𑍁 𑌬𑌨𑍍𑌧𑍁𑌃 𑌪𑌿𑌤𑌾 𑌭𑍍𑌰𑌾𑌤𑌾 𑌭𑌰𑍍𑌤𑌾 𑌵𑌾 𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌮𑌧𑍍𑌯𑌮𑍇 ॥௯॥ 𑌅𑌸𑍍𑌮𑌾𑌲𑍍𑌲𑍋𑌕𑌾𑌦𑌮𑍁𑌂 𑌲𑍋𑌕𑌂 𑌗𑌤𑌂 𑌤𑍍𑌵𑌮𑌨𑍁𑌶𑍋𑌚𑌸𑌿 । 𑌰𑍋𑌦𑌨𑌾𑌦𑌤𑌿𑌨𑌿𑌃𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑌾𑌦𑍍𑌭𑍂𑌮𑌿𑌸𑌂𑌸𑍍𑌪𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌦𑌪𑌿 ॥௧௦॥ 𑌨 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌮𑌹𑌂 𑌮𑌨𑍍𑌯𑍇 𑌰𑌾𑌜𑍍𑌞𑌃 𑌸𑌂𑌜𑍍𑌞𑌾𑌵𑌧𑌾𑌰𑌣𑌾𑌤𑍍 । 𑌵𑍍𑌯𑌞𑍍𑌜𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌚 𑌤𑍇 𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌨𑌿 𑌚 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌯𑍇 ॥௧௧॥ 𑌮𑌹𑌿𑌷𑍀 𑌭𑍂𑌮𑌿𑌪𑌾𑌲𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌜𑌕𑌨𑍍𑌯𑌾𑌸𑌿 𑌮𑍇 𑌮𑌤𑌾 । 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨 𑌜𑌨𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌾𑌦𑍍𑌬𑌲𑌾𑌦𑌪𑌹𑍃𑌤𑌾 𑌯𑌦𑌿 ॥௧௨॥ 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌤𑍍𑌵𑌮𑌸𑌿 𑌭𑌦𑍍𑌰𑌂 𑌤𑍇 𑌤𑌨𑍍𑌮𑌮𑌾𑌚𑌕𑍍𑌷𑍍𑌵 𑌪𑍃𑌚𑍍𑌛𑌤𑌃 । 𑌯𑌥𑌾 𑌹𑌿 𑌤𑌵 𑌵𑍈 𑌦𑍈𑌨𑍍𑌯𑌂 𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌚𑌾𑌪𑍍𑌯𑌤𑌿𑌮𑌾𑌨𑍁𑌷𑌮𑍍 ॥௧௩॥ 𑌤𑌪𑌸𑌾 𑌚𑌾𑌨𑍍𑌵𑌿𑌤𑍋 𑌵𑍇𑌷𑌸𑍍𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌰𑌾𑌜𑌮𑌹𑌿𑌷𑍀 𑌧𑍍𑌰𑍁𑌵𑌮𑍍 । 𑌸𑌾 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌚𑌨𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌕𑍀𑌰𑍍𑌤𑌨𑌹𑌰𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾 ॥௧௪॥ 𑌉𑌵𑌾𑌚 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍀 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑌾𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌪𑍃𑌥𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌜𑌸𑌿𑌂𑌹𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌮𑍁𑌖𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌦𑌿𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 ॥௧௫॥ 𑌸𑍍𑌨𑍁𑌷𑌾 𑌦𑌶𑌰𑌥𑌸𑍍𑌯𑌾𑌹𑌂 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌸𑍈𑌨𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌤𑌾𑌪𑌿𑌨𑌃 । 𑌦𑍁𑌹𑌿𑌤𑌾 𑌜𑌨𑌕𑌸𑍍𑌯𑌾𑌹𑌂 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 ॥௧௬॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥௮॥ 𑌕𑍋 𑌨𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿॥ 𑌅𑌸𑍍𑌮𑌾𑌲𑍍𑌲𑍋𑌕𑌾𑌦𑌮𑍁𑌂 𑌗𑌤𑌂 𑌯𑌦𑌿 [illegible]। 𑌪𑌰𑌲𑍋𑌕𑌂 𑌗𑌤𑌂 𑌯𑌂 𑌬𑌨𑍍𑌧𑍁𑌂 𑌪𑌿𑌤𑌰𑌂 𑌭𑍍𑌰𑌾𑌤𑌰𑌂 𑌭𑌰𑍍𑌤𑌾𑌰𑌂 𑌵𑌾 𑌅𑌨𑍁𑌶𑍋𑌚𑌸𑌿 [illegible] ॥௯॥ 𑌰𑍋𑌦𑌨𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿॥ 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌂 𑌦𑍇𑌵𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌯𑌂 𑌸𑌂𑌜𑍍𑌞𑌾𑌵𑌧𑌾𑌰𑌣𑌾𑌤𑍍 𑌸𑌂𑌜𑍍𑌞𑌾𑌯𑌤𑍇 𑌅𑌨𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌜𑍍𑌞𑌾 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌂 । 𑌰𑌾𑌜𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌯𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௧௦॥ 𑌵𑍍𑌯𑌞𑍍𑌜𑌨𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿॥ 𑌵𑍍𑌯𑌞𑍍𑌜𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌅𑌵𑌯𑌵𑌾𑌦𑍀𑌨𑌿 । 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌨𑌿 [illegible] 𑌰𑍇𑌖𑌾𑌦𑌿𑌸𑌾𑌮𑍁𑌦𑍍𑌰𑌿𑌕𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌨𑌿॥௧௧॥௧௨॥ 𑌯𑌥𑍇𑌤𑌿॥ 𑌯𑌥𑌾𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌮𑍍॥௧௩॥ 𑌸𑍇𑌤𑌿॥ 𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑌾𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤𑌂 [illegible] ॥௧௫॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥௮॥ 𑌕𑍋 𑌨𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿 [illegible] ॥௧௦॥ 𑌵𑍍𑌯𑌞𑍍𑌜𑌨𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿 [illegible] ॥௧௨॥ 𑌯𑌥𑍇𑌤𑌿 [illegible] ॥௧௩॥ 𑌸𑍇𑌤𑌿 [illegible] ॥௧௫॥ [illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥௮॥ 𑌅𑌥 𑌶𑍋𑌕𑌕𑌾𑌰𑌣𑌂 [illegible] 𑌪𑍃𑌚𑍍𑌛𑌤𑌿 — 𑌕𑍋 𑌨𑍁 𑌬𑌨𑍍𑌧𑍁𑌰𑌿𑌤𑌿 । 𑌅𑌸𑍍𑌮𑌾𑌲𑍍𑌲𑍋𑌕𑌾𑌦𑌮𑍁𑌂 𑌲𑍋𑌕𑌂 𑌪𑌰𑌲𑍋𑌕𑌂 𑌗𑌤𑌂 𑌯𑌂 [illegible] 𑌅𑌨𑍁𑌶𑍋𑌚𑌸𑌿 𑌸 𑌬𑌨𑍍𑌧𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌃 । 𑌕𑍋 𑌨𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾॥௯॥ [illegible] — 𑌰𑍋𑌦𑌨𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 । [illegible] 𑌨 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌂 𑌮𑌨𑍍𑌯𑍇 । 𑌕𑌿𑌂 𑌚 𑌰𑌾𑌜𑍍𑌞𑍋 𑌰𑌾𑌜𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌂𑌜𑍍𑌞𑌾𑌵𑌧𑌾𑌰𑌣𑌾𑌤𑍍 [illegible] ॥௧௦॥ 𑌮𑌹𑌿𑌷𑍀 [illegible] 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌨𑌿 𑌚 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌯𑍇 । 𑌅𑌤𑍋 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨 𑌜𑌨𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌾𑌦𑍍𑌬𑌲𑌾𑌦𑌪𑌹𑍃𑌤𑌾 𑌯𑌦𑌿 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌤𑍍𑌵𑌂 [illegible] ॥ ௧௧ ॥ ௧௨ ॥ [illegible] — 𑌯𑌥𑌾 𑌹𑍀𑌤𑌿। [illegible]

வீதேதி நாம நாநா ஹாயநா ராமஸ்ய மீமத:। வலாஞாவஸ தத்ரா ஹம் ராவவஸ் மிவெஸநெ॥கஎ॥ ஹஂஜாதா ஜாநஷாநு ஹோமாநு ஸவகாமஸவ்ருகிநீ। தத்ர தூயெ ஷுமெ வஷெ ராஜெ ஸ்ரீகஷாகநஷநழ்॥கஅ॥ அஹிஷெவயிதும் ராஜா ஹொவாஜ்யாய ஞுவகு ஜெ। தஹிநு ஸஂஹ்ரியமாணெ தும் ராவவஸ்யாஹிஷெசநெ॥ககூ॥ கெகெகயீ நா ஹதபூாவ தெவீ வஜநஜஞ்வீக। ந விவெயம ந வாதெயம வுத்ரஹம் ஜ ஹொஜந
உ௦॥ வஷ ஜெ ஜீவிதவஸ்யாகெ ராஜெ யதெஹிஷிதெ। யதீது ஷககும் அயா வாக்ய வீ தாநுவதிவதுழு॥உக॥ தவெந விதயம் காயயும் வநம் முதுதா ராவவ:। வ ராஜ வதெயாவெவ்யா வாஷாநஜநஷூநு॥உஉ॥ ஊமஹ வசநம் ஸ்ருதா கெகெயா: க்ரு ரஜவி யழ்। ததவதா ஷவிரொ ராஜா வதெ்ய யமெ வூவஹ்கதா:॥உங॥ ஜெ்யஷம யஸவிந வாதும் ராஜுயாவத। வ விதவஹநம் ஸ்ரீராஜஹிஷெகாக வநம் வியழ்
உச॥ஜநவாவாவயூயவாவாஜ்ய வாவா வுதிரு ஹீதவாநு। ஜவ்யாநவ்ருதிஹுஹீயாநவெ யாவ கீஂஜீஜவியழ்॥உரு॥ அவிஜீவிதஹெதொவயா ராஜஸ்தவ்யவாரா:। வஹிஹோயொதாரீயாண ஜஹாஹாயாணீ ஜஹாயஸா:॥ உகூ॥ விஸ்ரு்ஜ்ய ஜநவா ராஜு்யம் ஜநமெநுஜாம் வஜாஷிஸக

ஸ்ரீமொவிநராஜீயவ்யாவ்யா.

ககூ॥ வஜாஜதி॥ அஹம் வணதாஜுஸாவஸ்யா அஹம் தத்ர ஜஸஸராவஹெ। அாஜஸவஜா அாஜஸவஂவதுராநு। அத்யம் தவமெொமெவதீயா। தெநாவிஹிதெநகுமவெஹொகஹொத் கூஜாவூதெ। ஜாநஷாநிதை நெநாதெநா ஜாநஷகவம் வராஹாவிகஜிதி வஸவூதெ। ஹொ மாநு ஹஂஜாநா அநஹவஂதி। காஜூஜதிகாஜம் ஹொமொவகுரணாநிஸ்ரு கவஂஷநாதீ தெஷாம வஷ்ஜம் வஷஜி। ஹாவெகிஷா। தஷவஸ்யா அஹதி வவகாமஸவஜஹீ। அதஜநி நாவிதி ஜதிவுதூய:। அஹவதிதிமெஷ:॥கஎ॥கஅ॥ தஹீநிதி। வஂஹ்ரியமாணெ வஂஹாராநு வஂவாஜயதி வதி। ராவவஸ்யாஹிஷெசநெ ராஜாஹிஷெகநிதிது। தெவீஜஹிஷீ॥ ககூ
நவிவெயதி॥ ஹஂஜுத ஜதி ஹொஜநம் வாஜ்யம் வெயஂவ ராஜெயதஹிஷிதெ தஷா ஜ வஂவஂயஅஹொஜநம் தநவிவெயம் நவாதெயம்। வஷ: அயஜஹிஷெக:ஜீவிதவஸ்யாம் தஷு
உ௦॥ யதீதி॥ தக வசவெகும் யக வாஷாநாவம் வாக்யம் தநவிதயா காயயம் வெது ஷாராஜெவநம் முதுது॥உக॥ வஜதி॥ தெவ்யாவஸஂவஂயிவகுதம் வாஷாநா வஷகவாகெகெ யாஜ: வசநம் ஸ்ருகவா ஊமஜாஹ॥உஉ॥உங॥ வஜதி॥ அஹிஷெகாக வநம் வியம்। விதுவஹநம் விவாவயாவநாரவம் வவயும் ஜநவா கூவாஜ்ய அஂமீகுதா அயவாவா வுதிரு ஹதவாநு ஜந:। வவயுகஜஂமீகுதவாநித்யயு:॥உச॥உரு॥ வஜதி॥ உதரீயாணீ வாஹாஂவி ஜநமெநுகளவஸூயெஜாஂவஜாஷிஸக। தநிகடெநுயாவ்யாதவ்ரிதூகுவாநித்யயு:॥உகூ

ஸ்ரீஜமெஷ்வரதீயீயவ்யாவ்யா.

॥ககூ॥ வஜாஜதி। வஜாஞாஜமெதூத்ர நூவவதிதிமெஷ:॥ககூ॥ நவிவெயதி। ஜஹொஜந தூத்ருயஜாமெஷஷீ ॥ உ௦ ॥ யதிதி வாக்யம் அஷகும்வவயுகாஷூதீரெஸவயவவவு திமுகவ்யாவ்யா.

ரொகஷாநஹவவிஷயாதியு: ॥கங॥கரு॥ அஹம் நாஜ வீதா ஜதி ॥ ககூ ॥கஅ॥ நாஜவ விஜதியு: ॥ககூ॥ வுத்ரஹம் யநந ஹொஜநம் ஹொஜுய வஷது தஜவிவெயம் ந வாதெ யதிதுயு: ॥ உ௦ ॥ தநெவாவமெ யமெ வாஷாநாவெழ் ॥ உக ॥ உஉ ॥ ராஜுயாவத ஹாதாய ஷாதவிதி மெஷ: ॥உஉ॥ அஹிஷெகாஷவி வாஜயிகம் வியம் யதா ஹவதி தயா ஜ வா வவயுஜஹீகுதூ வாவாவஜீகுதவாநு ॥உச॥ வீதா ராஜம் வஷதி—ஷதாதிதி ॥ உரு வஜாஷிஸகவஹவுகாரம் ரக்ஷணாய நிவெதிதவாநு ॥உகூ॥ தஸ்யாகு: வுஷிதா வ

ஸாஹம் தஸ்யாஸ்ருதஸ்யேணாக்ஷ்யா: ப்ரஸ்ரீதாபதசாரிணீ||உள|| ந ஹி மே தேந ஹீநாயா வாஸஸ்ஸ்வேசுபி ரோசதே | ப்ராணமேவ து ஶோகார்தா மஹாஸ்ஸதோஷிதி ஹ்ருத்ருந்நதஸ:||உஅ|| வர்ஜயேஜஸ்யாநந்யா தாமேவ த்ரைஶீமோசாஷ்ம்ஷ்டத: | தே வயம் ஹதுர்மாதெயம் ஸ ஸமாரோ ஸூஸவர்தா:||உகூ|| ப்ரவிஷ்டா ஸபர்மா க்ரூஷ்டம் வநம் மஹீரதமதந்ழ | வஸதோ தண்டகாரண்யே தஸ்யாஹமஜிதளஜஸ:||கூ0||ரக்ஷஸாபஹ்ருதா பாயர்யா ராவணேந து ராதநா | அந ஶாஸந தேந மே காலோ ஜீவிதாநுக்ரஹ: க்ருத:||கூக|| உர்த்வம் த்வாப்யாம் து மாஸாப்யாம் ததஸ்த்யக்ஷ்யாமிஜீவிதம்|| இதி ஸ்ரீமத்ராமாயணே ஸுந்தரகாண்டே த்ரயஸ்த்ரிம்ஶஸ்ஸர்க:||

தஸ்யாஸ்தத்வசநம் ஶ்ருத்வா ஹநுமாந் ஹரியூதப: | து:கா து:காபிபூதாயா ஸாந்த்வமுத்தரமப்ரவீத்||க|| அஹம் ராமஸ்ய ஸந்தேஶாத்தேவி தூதஸ்தவாகத: | வைதேஹி குஶலீ ராமஸ்த்வாம் ச கௌஶலமப்ரவீத்||உ|| யோ ப்ராஹ்மமஸ்த்ரம் வேதாம்ஶ்ச வேத வேதவி

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸாஹமிதி|| அத தஸ்யாஸ்தத்வசநமாஹ நஹீதி||உஎ|| ப்ராணமேவேதி|| ப்ராணமேவ யத்யபி ராமாதம் தரமேவ ருக்ஷேண ந த்ராக்ஷ்யாமி ஹீகார: | ததாபி தஸ்ய ஸ்வர்யாதிஶயவர்ஜநாய ததோக்தி:| மஹாத்மா மஹாம் ஸதயம் கரிஷ்யாமீதி ப்ரதிஜ்ஞாநந்ஸாரேண ஸமுத்தியமேவ ... | ஸூக்ஷ்மம் ... | ... ||உஅ|| தேஷமிதி || ... ||உகூ||கூ0|| ... ||கூக|| இதி ஸ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே த்ரயஸ்த்ரிம்ஶஸ்ஸர்க:||

தஸ்யாஸ்தத்வசநமிதி|| து:காது:காபிபூதாயா: உத்தரோத்தரம் து:கம் ப்ராப்தாயா:||க||அஹமிதி|| தவதூத: ஸ்வாம் ப்ரதிப்ரேஷிதோ தூத:||உ|| யஇதி || வேத வேத்தி வேதவிதாம் வேதா

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ஶோகார்திஶ்யர்த்யத:||உஅ|| ஸஇதி உத்தரீயாணி வாஸாம்ஸீத்யர்த:||உகூ|| தேஷமிதி பாரா அத்ருஷ்டிரிதிஶேஷ: ||கூ0|| அஸாவிதி ஜீவிதாநுக்ரஹ: ஜீவிதஸ்யாநுஜ்ஞா த்யக்ஷ்யாமிஜீவிதம்ராவணே த்யாஹிகேஷஸக்தி பாவ: ||கூக|| இதி ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் த்ரயஸ்த்ரிம்ஶஸ்ஸர்க: ||

தஸ்யா இதி து:காது:காபிபூதாயா: ஸந்தத து:காபிபூதாயா இத்யர்த: || க ||

திலகவ்யாக்யா.

வாரிணீ|| அஹமிதி ஶேஷ: ||உஎ||உஅ|| ஹதுர்தர்ஶயஸ்ய | பாரா அத்ருஷ்டிரிதி ஶேஷ:||உகூ||கூ0|| ஜீவிதாநுக்ரஹோ ஜீவிதாநுக்ரஹகர: காலோ: காத: பரிமித: ||கூக|| இதிஸ்ரீராமாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டே த்ரயஸ்த்ரிம்ஶ: ஸர்க: ||

து:காது:காபிபூதாயா இத்யுபமாஷர்:| து:கபரம்பராபிபூதாயா இத்யர்த:|| க|| தவ| ஸீதேதி ஶேஷ:||உ|| ப்ராஹ்மமஸ்த்ரம் யோ வேத| அநேந ஸமஸ்தாஸ்த்ராபரஞ்ஞத்வம் |தத்தேவதாயா ப்ரஹ்மண: ஸமஸ்ஜகத்ஸ்ரஷ்டத்வாதத்ஸ்த்ரஸ்யாபி ஸமஸ்தாஸ்த்ரஸ்ரஷ்டிஸ்வாத்| வேதாம்ஶ்சேத்யநேந ஸமஸ்தஶாஸ்த்ரபாரகத்வம்| வேதவிதாம் வர இத்யநேந ஜ்ஞா

தாம்வர:| ஸ த்வாம் தாஶரதீ ராமோ தேவி கௌஶலமப்ரவீத்||௩|| லக்ஷ்மணஶ்ச மஹாதேஜா
பர்துஸ்தே(அ)நுசர: ப்ரிய: | க்ருதவாந் ஶோகஸந்தப்த: ஶிரஸா தே(அ)பிவாதநம்||௪||ஸா
தயோ: குஶலம் தேவீ நிஶம்ய நரஸிம்ஹயோ: | ப்ரீதிஸம்ஹ்ருஷ்டஸர்வாங்கீ ஹநூம
ந்தமதாப்ரவீத்||௫|| கல்யாணீ பத காதேயம் லௌகிகீ ப்ரதிபாதி மா | ஏதி ஜீவந்தமாநந்
தோ நரம் வர்ஷஶதாதபி ||௬|| தயா ஸமாகதே தஸ்மிந் ப்ரீதிருத்பாதிதாத்புதா |
பரஸ்பரேண சாலாபம் விஶ்வஸ்தௌ தௌ ப்ரசக்ரது: ||௭|| தஸ்யாஸ்தத்வசநம்
ஶ்ருத்வா ஹநூமாந் ஹரியூதப: | ஸீதாயா: ஶோகதீநாயா: ஸமீபமுபசக்ரமே||௮|| யதா
யதா ஸமீபம் ஸ ஹநூமாநுபஸர்பதி | ததா ததா ராவணம் ஸா தம் ஸீதா பரி

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

யுஜ்ஞாநவதாம்||௨||௪|| ஸேதி || ப்ரீதிஸம்ஹ்ருஷ்டஸர்வாங்கீ ப்ரீத்யா புலகிதஸர்வாங்கீ||
௫|| து:கபாஹுள்யேபி ராமாகமநப்ரத்யாஶயா க்ருச்ச்ரேண ஜீவந்த்யா தேவ்யா: ஜீவநமே
வாஸ்ய முக்யஸுகத்வாத் தத்ஸம்வாதிநீம் காதாம் ஸ்மரதி கல்யாணீதி|| கல்யாணீ ஸத்யார்தா| மா ப்ரதி
பாதி மாம் ப்ரதிபாதி| வர்ஷஶதாதபீத்யநேந அதிகாலம் போத்யம் || ௬ || தயேதி|| தயா
ஸீதயா தஸ்மிந் ஹநூமதி விஷயே| அத்புதா ப்ரீதிருத்பாதிதா| பரஸ்பரேணேத்யாதி க
வக்ஷ்யமாணஸ்ய ஸர்வஸ்ய ஸங்க்ரஹ: || ௭ || தஸ்யா இதி || உபசக்ரமே கந்துமிதி ஶேஷ:|
ப்ராபேதி யாவத்||௮|| யதா யதேதி|| ராவணம் பரிஶங்கதே| ராவணகாமரூபேண ஸம்

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

அஹமிதி தவாகத: ஸமீபமிதி ஶேஷ: ||௨||௪|| ஸேதி ப்ரீதிஸம்ஹ்ருஷ்டஸர்வாங்கீ புலகி
தஸர்வாங்காதீ ||௫|| ஜீவிதஹாரிது:கபாஹுள்யேபி ராமாகமநப்ரத்யாஶயா க்ருச்ச்ரேண
ஜீவந்த்யா தேவ்யா ஜீவநமேவாஸ்ய முக்யஸுகாத் தத்ஸம்வாதிநீம் காதாம் ஸ்மரதி கல்யாணீதி ஜீவந்தம்
நரம் வர்ஷஶதாதபி வர்ஷஶதஸ்யாந்தே ஆநந்த ஏதீதி அயம் லௌகிகீ காதா| அநவாப்த
காமம் ப்ரதி கல்யாணீ ஸத்யார்தா ப்ரதிபாதி பததி ஹர்ஷே ||௬|| தயேதி ஸமாகதே த
ஸ்மிந் ஹநூமதி தயா கல்யாணீபததர்ஶிந்யா தேவ்யா அத்புதா ப்ரீதிருத்பாதிதேதி
ஸம்பந்த:||௭|| தஸ்யா இதி| ஸமீபமுபசக்ரமே கந்துமிதி ஶேஷ: ||௮||௯|| ராவணகாமரூபே
ணஸஞ்ஜாத விஶ்வாஸாபி ராவணஶங்காபாஹுள்யம் ப்ராப்ய புநர்விஶ்வாஸார்தம் ஆஹ || அ
ஹோ இதி|| தேஶஸ்யபர்த: யத்கதிதம் கதநம் தத்ஸ்வீக்ருதம் அநுமிதம் க்ருதம்| இததநாரோஷ்ய

திலகவ்யாக்யா.

நஶாமுவாரமக்வஶாக்ஷ்||௩||௪|| ஸம்ஹ்ருஷ்டஸர்வாங்கீ புலகிதஸர்வாங்கீ ||௫|| அஸம்ஹாவி
தஶபி ராமப்ரஸங்கஞ்ஜீவிதயா ராமேண ப்ராப்தவ்யாத்தத்ஸம்வாதிநீம் லௌகிகீம் காதாம் ஸ்மரதி
கல்யாணீதி | காதாயா: ஸம்வாதித்வம் ஶுபஸூசகத்வம் மஹர்ஷேர்பதேந ஸூச்யதே | க
ல்யாணீ ஸத்யார்தைவேதி மாம் ப்ரதிபாதி| அஜ்ஞாநவிஷயா ஸ்வகீத்வம்யு:| காதாம் வதி—ஏ
தீதி| ஜீவந்தமேவ தேவ, அதோ மஹாது:கே ஸோஜ்வாலஜீவிதம்யுக்திஹாவ:||௬|| தஸ்மிந்
ஸந்நிக்ருஷ்டே ராமலக்ஷ்மணகுஶலவச:ஶ்ரவணகாலே தயோ ராமலக்ஷ்மணயோ: ஸமாகம
காலே இவ ஸீதயா ஹநூமதி ஸமாஹ்லாதாத் விஶ்வாஸரூபா ப்ரீதிருத்பாதிதா| கிம் ச தயோ:
ஸீதாஹநூமதோ: ஸந்நிக்ருஷ்டஸமாகமே பரஸ்பரஸ்யாஹ்லாதா ப்ரீதிருத்பாதிதா | தேவீத்ருஷ்டே
திஹநூமத: ப்ரீதி:| ராமதூதத்ருஷ்ட இதி தேவ்யா: ப்ரீதி:, அதஸ்தௌ விஶ்வஸ்தௌ ஸ்வகீய
பரஸ்பரேணாலாபம் சக்ரது: ||௭|| தத்வசநம் கல்யாணீத்யாதிஸீதாவசநம்| ஸமீபமுப
சக்ரமே தத்ஶ்ராவிதாத்மவ்ருத்தாந்த: ஸாமீப்யாநுஸந்தாநாய ஸமீபம் கந்தும் யத்நவாநபூத்
இத்யர்த: ||௮|| பரிஶங்கதே பரிஶங்கதே ஸ்ம| ராவணகாமரூபேண விஶ்வஸ்தாபி ராவணஶங்கயா

ஶங்கதே॥௯॥ அதோ யிக் தைஷ்க்யதிதம் கதிதம் ஹி யதஸ்ய தே। ராவணாஜ்ஞாதவா வஶ்ய ஸ வனவாஸம் ஹி ராவண:॥௧௦॥ தாஶோகஸ்ய ஶாகா ஸா விதத்வா ஶோககஸிதா। தஸ்யாதேவா தவஸ்யாம் யாண்யாம் ஸதேவாவிஶ௯॥௧௧॥ ஹநூ நதி தைவா தாம் தாம் ஸூக்ஷ்மா ஸயதோஹிதாம் । அவஸ்தித தஹாவாஹஸ்யத்வஸா ஜநகாத்ஜாம்॥௧௨॥ ஸா தெவம் ஸயவித்ருஷ்ட்வா ஹியோதேவாஹ்யதெக்ஷித । தம் ஸூக்ஷ்மா வாதராநந்த ஸீதா ஶாதிநிஶாநநா॥௧௩॥ அவ விதீயஸ்ய வானம் தயாராஸ்யா । தயாம் ப்ரவிஷ்டா தயாவீ யதி கம் ராவணஸ்யேம்॥௧௪॥ உதாதயவி தெஹயஸ்ஞாவம் தஶோஹநத் ஸ்வம் வரித்ருஜ்ஜ ராவோ ய: வரிவ்ராஜகராவயு௯॥௧௫॥ ஜநஸ்யா தே தயாத்ருஷ்டஸ்வம் ஸ வனவாஸீ ராவண: । உவவாஸக்ருஶாம் தீநாம் காதராவ நிஶாசர॥௧௬॥ ஸஞாவயவி தாம் ஹயஸ்ஞவாம் தஶோஹநத் । அய வா தெநதெவம் ஹி யநயா வரிஶங்கிதம்॥ ௧௭॥ உநவோ ஹி தத வீக்ஷிதாத்ஞா தவ தஶயநாக । யதி ராதஸ்ய, தஸ்தாதகிதா

* ஶ்ரீமோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஜாத ராவணதாயா ஸ்ரணா. வாநஸ்ம் கித்வதீத்யர்த:॥௯॥ அதோ ஜதி॥தேதயா। அஸ்யாவ ராத: யக கதிதம் தத்தைஷ்க்யதம் அநவிதம்க்ருதம் । ஜதம் அநாதோத்யா கயநம்யிக் । அதோ ஜதிவெதே। வெதமோதாஹ ராவாஞாரதி । வதத்த ஜதி ஶேஷ:॥௧௦॥ தாஶோக ஸ்யேதி॥ யத்யவி வவஞ்ஞம் ஶிம்ஶவாஶா வாவஞ்ஞா பநதக்கம் । தயாவி ஶிம்ஶவாஶாவா அஶோகஸம்வஞ்ஜிதேதி க்ஷிதிம்ஶவெதக்வ்யதே। க்ஷிதஶோகஜதிஅதாநகஶ்தோஷ:॥௧௧॥ ஹநூராநிதி॥ ஸயவித்ருஷ்ட்வாஹயதோதநா வித்ருஷ்ட்வா॥௧௨॥ தயாநீதி ॥ தயா வீக்ஷ்த வனவ தயாவாநு । அஸ்யாயா தேயாஸ்யஜேரவிநிரிதி விநிவ்ருத்த்யர்த: । ஜதாநீம் தயாம் ப்ரவிஷ்ட: க்ருஶித: ஸ்வயம் ராவணஸ்து தத ஸஞாவதாக வாதயவீதி யதி உதாதயவீதி யக தக ஸஞாவோதாதநம்। தேந ஶோஹநம் தவாவ்யுஷ்ட விராஹவஞா வோஹவிஷ்யதீத்யர்த:॥ ௧௪॥௧௫॥ ஹநூதம்தம் ராவணதாஶங்க்யதஜ்ஜதி தத: ப்ரவாதமோத்யாதாம் ஶங்காம் நிராவதே அயவெதி ॥ யயா யக வரிஶங்கிதம் நதமேவம் ஹி தேவதேவ । காதஜத்ருத

ஶ்ரீ உமோஹராதீயவ்யாக்யா.

கயநம்யிக் । அதோ ஜதிவெதே ॥ வெதேமோதாஹ ॥ ராவாம்தாரதி ॥ ய: வவஞ்ஜத யயாதஶவாஹராக। ஸவனவாயாராவண: ராவாஞாரதவாமஶ்ய வதத்தஜதிஶேஷ:॥௧௦॥ தாதி । அஶோகஸ்ய அஶோகவநஸ்யிம்ஶவா வ்ருக்ஷஸ்யேத்யர்த: ॥௧௧॥௧௨॥௧௩॥ வனவம்

திலகவ்யாக்யா.

பாஹ்யோ ஸ்ரணேநாவிஸ்வாஸாதிதி ஸாவ:॥௯॥ யதஸ்யயதோநகதிதம்கயநம்க்ருதம் வா தத்க்ருதா ஜதம்யிக்। கதிதவிதிஸாவேநிஷ்ட தத்ஹோதாஹ ராவாஞாரதி । ய: வவஞ்ஜாதயா தஶவாஹஸ்ஞ வனவாஸவணோராவாஞாம் ப்ராவ்யவதத்த ஜத்யர்த:॥ ௧௦॥ அஶோகஸ்ய । அஶோகவநஸ்யிம்ஶவாவ்ருக்ஷஸ்யேத்யர்த: ॥௧௧॥ தாம் யாண்யாவவிஷ்டாதவநதஸ்யதவாநு । வநம்ஸூக்ஷ்மா ஸயவம்த்ருஷ்ட்வா ஹய:வாநநோநம் நாவஸ்ய௯॥ ௧௨॥௧௩॥ ஹய:ஸம்தாவம் யதாதயவி தஶோஹநத்॥௧௪॥ தமேவம்ராவகாரணதவி ஸாகரதெவேத்யாஹ—ஸ்வம்வரித்ருஜ்ஜேதி॥௧௫॥௧௬॥ வனவம் ராவணதநராத்யாஸநயஞம் ராவணதாஶங்க்ய தத்தயஜநிதஶாதேநா உந:ப்ரவாதநாமோத்யா தாம்ஶங்காம் நிராவதே அயவெதி। யநயாவரிஶங்கிதம் ராவணகவதெதெவம் நயதஸ்வதஶயநாநத உநவ: வீக்ஷிதாஞா। ராவணஸ்ய ஹி ஸா தோதஸ்யேதெதி ஸாவ:॥௧௭॥ தவதயி ராதஸதஸ்தநிஷ்ய: கயாஸ்யாதிதிவெதத்ராஹ—யதீதி । வ்யூஹதீதி ராதகயாதிதிஶேஷ: । தவெவாஹ—ப்ரியா

𑌹𑌰𑍍𑌷𑌵𑌶𑌂 𑌗𑌤𑍇 ||௧௮|| 𑌪𑍃𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮𑌿 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌹𑌰𑌿𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌕𑌥𑌾 𑌹𑌿 𑌮𑍇 | 𑌗𑍁𑌣𑌾𑌨𑍍 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌥𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌮 𑌵𑌾𑌨𑌰 ||௧௯|| 𑌚𑌿𑌤𑍍𑌤𑌂 𑌹𑌰𑌸𑌿 𑌮𑍇 𑌸𑍌𑌮𑍍𑌯 𑌨𑌦𑍀𑌕𑍂𑌲𑌂 𑌯𑌥𑌾 𑌰𑌯𑌃 | 𑌅𑌹𑍋 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍁𑌖𑌤𑌾 𑌯𑌾𑌹𑌮𑍇𑌵𑌂 𑌚𑌿𑌰𑌾𑌹𑍃𑌤𑌾 ||௨௦|| 𑌪𑍍𑌰𑍇𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌨𑌾𑌮 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌰𑌾𑌘𑌵𑍇𑌣 𑌵𑌨𑍌𑌕𑌸𑌂 | 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌹𑌂 𑌵𑍀𑌰𑌂 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌂 𑌸𑌹 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌂 ||௨௧|| 𑌪𑌶𑍍𑌯𑍇𑌯𑌂 𑌨𑌾𑌵𑌸𑍀𑌦𑍇𑌯𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑍋𑌽𑌪𑌿 𑌮𑌮 𑌮𑌤𑍍𑌸𑌰𑍀 | 𑌨𑌾𑌹𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑌮𑌿𑌮𑌂 𑌮𑌨𑍍𑌯𑍇 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑍇 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌹𑌿 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌂 ||௨௨|| 𑌨 𑌶𑌕𑍍𑌯𑍋𑌽𑌭𑍍𑌯𑍁𑌦𑌯𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑍁𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌶𑍍𑌚𑌾𑌭𑍍𑌯𑍁𑌦𑌯𑍋 𑌮𑌮 | 𑌕𑌿𑌂𑌤𑍁 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌚𑍍𑌚𑌿-

---

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ||௧௯|| [illegible] 𑌅𑌹𑍋 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 ||௨௦|| 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑍇𑌽𑌪𑍀𑌤𑌿 || 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌹𑌂 𑌵𑍀𑌰𑌂 [illegible] 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑍇 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾𑌪𑌿 [illegible] | 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌂 𑌸𑌹 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌂 [illegible] 𑌯𑌥𑌾 𑌤𑌥𑌾 [illegible] 𑌕𑌿𑌂 𑌪𑍁𑌨𑌃 [illegible] 𑌨 𑌭𑌵𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌶𑌙𑍍𑌕𑌤𑍇 | 𑌪𑌶𑍍𑌯𑍇𑌯𑌂 𑌨𑌾𑌵𑌸𑍀𑌦𑍇𑌯𑌂 [illegible] 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌂 [illegible] | 𑌕𑌥𑌂 𑌜𑍀𑌵𑌿𑌤𑌂 𑌧𑌾𑌰𑌯𑍇𑌯𑌂 [illegible] 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑍋𑌽𑌪𑌿 𑌮𑌮 𑌮𑌤𑍍𑌸𑌰𑍀 | [illegible] 𑌕𑌰𑍋𑌤𑍀𑌤𑌿 ||௨௧||௨௨|| [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌰𑌾𑌵𑌣 [illegible] ||௧௯|| [illegible] ||௨௦|| [illegible] ||௨௧||௨௨|| [illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌰𑌾𑌮𑌕𑌥𑌾 𑌹𑍀𑌤𑌿 ||௧௮|| 𑌚𑌿𑌤𑍍𑌤𑌂 𑌹𑌰𑌸𑌿 [illegible] | [illegible] 𑌰𑌯𑍋 𑌨𑌦𑍀𑌵𑍇𑌗𑌃 ||௧௯|| [illegible] — 𑌅𑌹𑍋 𑌇𑌤𑌿 | [illegible] ||௨௦|| [illegible] 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑍋𑌽𑌪𑍀𑌤𑌿 [illegible] ||௨௧|| [illegible] — 𑌨𑌾𑌹𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌪𑍍𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 | [illegible] ||௨௨|| [illegible] — 𑌕𑌿𑌨𑍍𑌤𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿 | [illegible]

त्तमोहोऽयं भवेद्वातगतिस्त्वियम् ॥ २३ ॥ उन्मादजो विकारो वा स्यादियं मृगतृष्णिका। अथ वा नायमुन्मादो मोहोऽप्युन्मादलक्षणः॥२४॥ सम्बुध्ये चाहमात्मानमिमं चापि वनौकसम्। इत्येवं बहुधा सीता सम्प्रधार्य बलाबलम्॥२५॥ रक्षसां कामरूपत्वान्मेने तं राक्षसाधिपम्। एतां बुद्धिं तदा कृत्वा सीता सा तनुमध्यमा॥२६॥ न प्रतिव्याजहाराथ वानरं जनकात्मजा। सीतायाश्चिन्तितं बुद्ध्वा हनुमान्मारुतात्मजः॥२७॥ श्रोत्रानुकूलैर्वचनैस्तदा तां

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

शेषः तज्जो विकारो हेतुः । मृगतृष्णिका अन्यस्यान्यरूपेणावभासः चित्तमोहादीनामव्यवस्थितप्रतिभासविशेषः । वातगतिर्मृगतृष्णिकेत्यव्यवस्थितिः ॥२३॥ अनन्तरोक्तचतुष्टयं निराकरोति अथवेत्यादिना । अथवा अयं वानरदर्शनादिप्रतिभासः उन्मादो न । मोहोऽप्युन्मादलक्षणः । उन्मादस्य लक्षणं चिह्नं लक्षणं यस्य स तथोक्तः । अतः उन्मादनिराकरणेनैव मोहोऽपि निराकृत इत्यर्थः । अनयोर्निराकरणं उत्तरवक्ष्यमाणनिराकरणस्योपलक्षणम् । कुत इत्यत आह सम्बुध्य इति । अहमात्मानं इमं वनौकसं चापि सम्बुध्ये सम्यग्जानामि॥२४॥ इत्येवमिति॥ बलाबलं सौहृदादीनां बलाबलं रावणस्य बलं च॥२५॥२६॥ सीताया इति॥ संप्रहर्षयत् संप्राहर्षयत् ॥ २७ ॥ कृत्वेति

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

णां कश्चिदवस्थाविशेषः। मृगतृष्णिका सर्वशरीरसाधारणो देशकालविशेषजन्यस्तात्कालिको दोष इत्यर्थः ॥२३॥ पायाराशिं चतुष्टयपक्षं निराचष्टे॥ अथवेति॥ अयं वानरः दर्शनादिप्रतिभासः उन्मादो न भवति। मोहोऽप्युन्मादलक्षणः। उन्मादस्य लक्षणं चिह्नं लक्षणं यस्य मोहस्य सतथोक्तः । अत उन्माद निराकरणेनैव मोहोऽपि निराकृतः । उन्मादमोहयोर्निराकरणेन चित्तमोहमृगतृष्णिकयोर्निराकरणं कृतमिति द्रष्टव्यम्। सर्वेऽपि पक्षाः उन्मादप्रायाणां रागादिविशेषादिभावः। कुतः अत आह—सम्बुध्य इति ॥ यतः अहमात्मानं इमं वनौकसं चापि सम्बुध्ये सम्यग्जानामि। विवेकयं जानामीत्यर्थः ॥२४॥ इत्येवमिति । बलाबलं बलं रक्षसां कामरूपधारणं बलम् । अबलं रामदूतस्य वानरस्यात्रागमनासम्भवः सम्प्रधार्येत्यर्थः ॥२६॥ स्थानेति।

तिलकव्याख्या.

अनुचितावेशादिजनितो हेतुः। उन्मादो विरहिणां चित्तोद्रेककृतावस्थाविशेषजो हेतुः। मृगतृष्णिका तदवस्थत्वक्षोभहेतुः ॥२३॥ [illegible] चतुष्टयमपि निरस्यति—अथवेति । मोहोऽप्युन्मादस्य लक्षणं चिह्नं लक्षणं यस्य सः। एवं चोन्मादनिराकरणात्सोऽपि निरस्तः । अथ चित्तमोहवातवेगोऽपि निरस्तः । यतोऽहमात्मानं सजीवस्थं वनौकसं च सम्बुध्ये सम्यग्जानामि । विवेकयं जानामीत्यर्थः। उक्तानां सर्वेषामविवेकलक्षणत्वात् विवेकसत्त्वात्सर्वेऽपि ते न । मृगतृष्णा तु दूरस्थेऽपि इन्द्रियदोषाज्जायते, वानरस्त्वयं समीपे दृश्यते इति ततो व्यावृत्तिरिति भावः ॥२४॥ बलाबलं बलं रक्षसां कामरूपत्वम्, अबलं रामदूतस्य वानरस्यात्र लङ्कायामागमनासम्भवः ॥२५॥२६॥ चिन्तितं रावणत्वनिश्चयम्। श्रोत्रानुकूलैः रामगुणकथनरूपैर्वचोभिः विश्वासाय च मनोऽनुरागस्य जयति। सीतेति भावः। सम्प्रहर्षयत् सम्प्राहर्षयत्। अथ च आसेति शेषः

ஸம்ப்ரஹ்ருஷ்டமநா:। ஆதித்ய இவ தேஜஸ்வீ லோககாந்தஸ்ஸ்ஸீ யதா॥௨௭॥ ராஜா ஸர்வஸ்ய லோகஸ்ய தேவோ வைஸ்ரவணோ யதா। விக்ரமேணோபபந்நஸ்ச யதா விஷ்ணுர்மஹாயஸா:॥ ௨௯॥ ஸத்யவாதீ மஹாபாஹு: தேவோ வாசஸ்பதிர்யதா। ரூபவாந் ஸுப்ருஸ்ஸ்ரீமாந் கந்தர்ப்ப இவ மூர்திமாந்॥௩0॥ ஜ்யேஷ்ட: புத்ர: ப்ரஹ்மண்யோ லோகே மஹாயஸா:। பாஹுச்சாயாமவஷ்டப்தோ யஸ்ய லோகோ மஹாத்மந:॥௩௧॥ அபக்ருஷ்யாஸ்ரமபதாந்ம்ருகரூபேண ராகவம்। ஸூந்யே யேநாபநீதாஸி தஸ்ய பார்யாஸி ய: பதி:॥௩௨॥ ந சிராத்ராவணம் ஸம்க்யே யோ வதிஷ்யதி வீர்யவாந்। ரோஷஸம்ப்ரஹ்ருஷ்டைர்விஷிக்தைர்ஜ்வலிதைரிவ பாவகை:॥௩௩॥ தேநாஹம் ப்ரேஷிதோ தூதஸ்த்வத்ஸகாஸமிஹாகத:। அபிஜ்ஞாநம் வசஸ்சைதத் ஸ்வாம்யாஹ ஸுதர்சநம்॥௩௪॥ லக்ஷ்மணஸ்ச மஹாதேஜா ஸுமித்ராநந்தவர்தந:। அபிவாத்ய மஹாபாஹுஸ்ஸ்வாமீ கஸ்யபிதஸ்தவ॥௩௫॥ ராமஸ்ய ஸஹ ஸோதரா ஸாத்விநீ ரஸநா லக்ஷ்மண:। ராஜா ராமஸ்ய ப்ரியம் ஸத்த்வம் ப்ரஸந்ந॥௩௬॥ நித்யம் ஸத்ரவதி ராமஸ்ய ஸர்வஸ்ய லக்ஷ்மண:। ஜீவந்தி தேவி ராக்ஷஸீவஸமாகதா॥௩௭॥ ந சிராத்ரக்ஷ்யஸே ராமம் லக்ஷ்மணம் ச மஹாபலம்। மத்யே வாநரகோடீநாம் ஸுக்ரீவம் சாமிததேஜஸம்॥௩௮॥ அஹம் ஸுக்ரீவஸசிவோ ஹநுமாந் நாம வாநர:। ப்ரவிஷ்டோ நகரீம் லங்காம் லங்கயித்வா மஹோததிம்॥௩௯॥ க்ருத்வா மூர்த்நி பதந்யாஸம் ராவணஸ்ய துராத்மந:। த்வாம் த்ரஷ்டுமுபயாதோஹம் ஸமாஸ்ரித்ய

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

த்யாதி॥ ராஜேதி। ஸர்வஸ்ய ஸர்வலோகஸ்ய ராஜகஸ்ஸக்தம்। ராஜாதிராஜாய ப்ரஸஹ்யஸா ஹிதேநகேநாபயம் வைஸ்ரவணாய ஸமர்பிதமிதி। ஸத்யமயரவாக்ஷம் ப்ரஹஸ்பதிவந்தா ஸத்திதா தேவ।ரூபவாந் ஸுகுமாரோ ஸுப்ரதர்ஸநீய:॥ ஸ்ரீமாந் காந்திமாந் ஜ்யேஷ்ட ஜ்யேஷ்டயஸஸ்யா ஜ்யேஷ்ட:॥ப்ரஹ்மண்யோ ஜ்யேஷ்டஸ்ய ப்ரஹ்மண்ய:। ஆதித்ய இவேத்யாதிநா உத்தேஷ்யரோஷணீயமிஷ்டோ ராமஸ்திர்யோஜ்யம்॥௩0॥ பாஹுச்சாயாமித்யாதி॥ லோக: மஹாத்மநோ யஸ்ய பாஹுச்சாயாமவஷ்டப்த: ஆஸ்ரித:। ம்ருகரூபேண அபக்ருஷ்ய ஆஸ்ரமபதாத் ஸூந்யே யேநாபநீதாஸி। தஸ்ய ராவணஸ்ய ய: ஸ்வம் மரணரூபம் த்வத்பார்யாவதிர்யோஜநா। யதா பாஹுச்சாயாம வஷ்டப்தோயஸ்ய லோகோமஹாத்மந:। ஸகாவாதித்ய இவதேஜஸ்வீ।த்யேவம் யோஜநா॥௩௨॥

ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஜ்யேஷ்ட: ஜ்யேஷ்டேஷ்வர்யநீயே விஷயே ஜ்யேஷ்டோயஸ்யாஸ:॥௩0॥ பாஹ்விதி। யஸ்யபாஹுச்சாயாம் அவஷ்டப்த: ஆஸ்ரிதோலோக:। தம்ராகவம் ம்ருகரூபேண ஆஸ்ரமாதபக்ருஷ்ய ஸூந்யே யேந ராவணேநாபநீதாஸி। தஸ்ய தத்ஸ்வம் மரணரூபம் தஸ் பார்யாஸீதியோ

திலகவ்யாக்யா.

௨௭॥ ராஜா யதாயாத்யாதிப்ரதாநேந ஸர்வலோகஸ்ய ரக்ஷக:॥௨௮॥௨௯॥ ஜ்யேஷ்ட உதிதஜ்யேஷ்டவிஷயே। ஜ்யேஷ்டோதிதேந ப்ரஹ்மதேஜஸ்வி யாவத:॥௩0॥ தம் ராகவமாஸ்ரமாதபக்ருஷ்யஸ்ய ஆஸ்ரமேயேநாபநீதா தஸ்ய ரக்ஷஸஸ்தத்ஸ்வம் ஸ்வபஹாரபாபஹம் தே நாஸமூயமாநம்பார்யாஸி। தச்சேதாஹ—அசிராதிதி ந 'சிராத்' இதிபாடோஸ்ய। வோ வதிஷ்யதிதேதேநேத்யர்த்த:॥௩௧॥௩௨॥ யதாமஹம் ஸூயதி ஸாமர்த்யம் ராவணமிதி, ந தயாஹமஹ்வி।

𑌵𑌰𑌾𑌕𑍃𑌤𑌿𑌃॥௪௦॥ 𑌨𑌾𑌹𑌮𑌸𑍍𑌮𑌿 𑌤𑌥𑌾 𑌦𑍇𑌵𑌿 𑌯𑌥𑌾 𑌮𑌾𑌮𑌵𑌗𑌚𑍍𑌛𑌸𑌿। 𑌵𑌿𑌶𑌙𑍍𑌕𑌾 𑌤𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯𑌤𑌾𑌮𑍇𑌷𑌾 𑌶𑍍𑌰𑌦𑍍𑌧𑌤𑍍𑌸𑍍𑌵 𑌵𑌦𑌤𑍋 𑌮𑌮॥௪௧॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌦𑍍𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌚𑌤𑍁𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌾𑌂 𑌤𑍁 𑌰𑌾𑌮𑌕𑌥𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍀 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌰𑍍𑌷𑌭𑌾𑌤𑍍। 𑌉𑌵𑌾𑌚 𑌵𑌚𑌨𑌂 𑌸𑌾𑌨𑍍𑌤𑍍𑌵𑌮𑌿𑌦𑌂 𑌮𑌧𑍁𑌰𑌯𑌾 𑌗𑌿𑌰𑌾॥௧॥ 𑌕𑍍𑌵 𑌤𑍇 𑌰𑌾𑌮𑍇𑌣 𑌸𑌂𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 𑌕𑌥𑌂 𑌜𑌾𑌨𑌾𑌸𑌿 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌮𑍍। 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌨𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌚 𑌕𑌥𑌮𑌾𑌸𑍀𑌤𑍍 𑌸𑌮𑌾𑌗𑌮𑌃॥௨॥ 𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌾𑌨𑌿 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌵𑌾𑌨𑌰। 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌭𑍂𑌯𑌸𑍍𑌸𑌮𑌾𑌚𑌕𑍍𑌷𑍍𑌵 𑌨 𑌮𑌾𑌂 𑌶𑍋𑌕𑌸𑍍𑌸𑌮𑌾𑌵𑌿𑌶𑍇𑌤𑍍॥௩॥ 𑌕𑍀𑌦𑍃𑌶𑌂 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌂 𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌕𑍀𑌦𑍃𑌶𑌮𑍍। 𑌕𑌥𑌮𑍂𑌰𑍂 𑌕𑌥𑌂 𑌬𑌾𑌹𑍂 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌶𑌂𑌸 𑌮𑍇॥௪॥ 𑌏𑌵𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍍𑌯𑌾 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃। 𑌤𑌤𑍋 𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌯𑌥𑌾𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌮𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑍁𑌮𑍁𑌪𑌚𑌕𑍍𑌰𑌮𑍇॥௫॥ 𑌜𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑍀 𑌬𑌤 𑌦𑌿𑌷𑍍𑌟𑍍𑌯𑌾 𑌮𑌾𑌂 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑌿 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍃𑌚𑍍𑌛𑌸𑌿। 𑌭𑌰𑍍𑌤𑍁𑌃 𑌕𑌮𑌲𑌪𑌤𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌂 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌚॥௬॥ 𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌚𑌿𑌹𑍍𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌚 𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌵𑍈। 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿 𑌵𑌦𑌤𑌃 𑌶𑍃𑌣𑍁 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌮𑍇॥௭॥ 𑌰𑌾𑌮𑌃 𑌕𑌮𑌲𑌪𑌤𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌮𑌨𑍋𑌹𑌰𑌃। 𑌰𑍂𑌪𑌦𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑍍𑌯𑌸𑌂𑌪𑌨𑍍𑌨𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌸𑍂𑌤𑍋 𑌜𑌨𑌕𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑍇॥௮॥ 𑌤𑍇𑌜𑌸𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌸𑌙𑍍𑌕𑌾𑌶𑌃

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

௪௦॥ 𑌨𑌾𑌹𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌵𑌞𑍍𑌚𑌨𑌾𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑌵𑍇𑌷 𑌇𑌤𑌿 𑌮𑌾𑌂 𑌯𑌥𑌾𑌵𑌗𑌚𑍍𑌛𑌸𑌿 𑌤𑌥𑌾 𑌨𑌾𑌸𑍍𑌮𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥ ௪௧॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌚𑌤𑍁𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌾𑌂 𑌤𑍍𑌵𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿॥௧॥௨॥ 𑌯𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿॥ 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌾𑌨𑌿 𑌚𑌿𑌹𑍍𑌨𑌾𑌨𑌿॥௩॥ 𑌕𑍀𑌦𑍃𑌶𑌮𑌿𑌤𑌿॥ 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌂 𑌅𑌵𑌯𑌵𑌸𑌨𑍍𑌨𑌿𑌵𑍇𑌶𑌃 𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌆𑌕𑌾𑌰𑌃 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌃 𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌰𑍍𑌵𑌾॥௪॥௫॥ 𑌜𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿॥ 𑌬𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌶𑍍𑌚𑌰𑍍𑌯𑍇 𑌜𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑍀 𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌦𑌿𑌷𑍍𑌟𑍍𑌯𑌾 𑌮𑌾𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍃𑌚𑍍𑌛𑌸𑍀𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃। 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌮𑌯𑌾 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑌿 𑌮𑍇 𑌮𑌤𑍍𑌤𑌃॥௭॥ 𑌰𑌾𑌮𑌇𑌤𑌿॥ 𑌰𑌾𑌮𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌙𑍍𑌗𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌃 𑌕𑌮𑌲𑌪𑌤𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌃 𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿𑌰𑍂𑌪𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 [illegible] 𑌨𑌯𑌨𑌮𑌨𑍋𑌹𑌰𑌃। 𑌤𑌾𑌦𑍃𑌶𑌨𑌯𑌨𑌸𑍌𑌨𑍍𑌦𑌰𑍍𑌯 [illegible]। 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌮𑌨𑍋𑌹𑌰𑌃। 𑌤𑌿𑌰𑍍𑌯𑌗𑍍𑌜𑌾𑌤𑌿𑌤𑌯𑌾 [illegible] 𑌮𑌮𑌾𑌪𑌿 𑌚𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾𑌪𑌹𑌾𑌰𑌕𑌃। [illegible] 𑌮𑌨𑍋𑌹𑌰 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌰𑍂𑌪𑌦𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑍍𑌯𑌸𑌂𑌪𑌨𑍍𑌨𑌃 [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌜𑌨𑌾॥௪௦॥ 𑌨𑌾𑌹𑌮𑌸𑍍𑌮𑌿 𑌤𑌥𑍇𑌤𑌿॥ 𑌨𑌾𑌹𑌂 𑌮𑌾𑌯𑌾𑌵𑍀 𑌵𑌾𑌨𑌰𑍋𑌸𑍍𑌮𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌚𑌤𑍁𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

௧॥௨॥ 𑌯𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿॥ 𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌲𑌿𑌙𑍍𑌗𑌾𑌨𑌿 𑌚𑌿𑌹𑍍𑌨𑌾𑌨𑌿॥௩॥ 𑌕𑍀𑌦𑍃𑌶𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌂 𑌅𑌵𑌯𑌵𑌸𑌨𑍍𑌨𑌿𑌵𑍇𑌶𑌃 𑌰𑍂𑌪𑌮𑌾𑌕𑌾𑌰𑌃॥௫॥ 𑌜𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿। 𑌭𑌰𑍍𑌤𑍁𑌸𑍍𑌸𑌂𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌜𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑍀 𑌸𑌤𑍀 𑌦𑌿𑌷𑍍𑌟𑍍𑌯𑌾 𑌮𑌾𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍃𑌚𑍍𑌛𑌸𑍀𑌤𑌿 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾॥ 𑌯𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿॥ 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌮𑌯𑌾 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑌿 𑌮𑍇 𑌮𑌤𑍍𑌤𑌃॥௭॥ 𑌰𑌾𑌮𑍇𑌤𑌿। 𑌰𑍂𑌪𑌦𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑍍𑌯𑌸𑌂𑌪𑌨𑍍𑌨𑌃 [illegible] (𑌅) 𑌸𑌂𑌗𑍍𑌰𑌹𑍇𑌣𑍋𑌕𑍍𑌤𑌾

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌚𑌤𑍁𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌾𑌂 𑌤𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿। [illegible] 𑌇𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌕𑌾𑌃॥௧॥௨॥ 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌚𑌿𑌹𑍍𑌨𑌾𑌨𑌿। 𑌭𑍂𑌯𑍋𑌽𑌧𑌿𑌕𑌂 𑌵𑌿𑌶𑌿𑌷𑍍𑌯 𑌸𑌮𑌾𑌚𑌕𑍍𑌷𑍍𑌵 𑌯𑍇𑌨 𑌮𑌾𑌂 𑌶𑍋𑌕𑍋 𑌨 𑌸𑌮𑌾𑌵𑌿𑌶𑍇𑌤𑍍॥௩॥ 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌮𑌵𑌯𑌵𑌸𑌂𑌨𑌿𑌵𑍇𑌶𑌃 𑌰𑍂𑌪𑌮𑌾𑌕𑌾𑌰𑍋 𑌨𑍀𑌲𑌪𑍀𑌤𑌾𑌦𑌿𑌵𑌰𑍍𑌣𑌶𑍍𑌚॥௪॥௫॥ 𑌜𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑍀 𑌦𑌿𑌷𑍍𑌟𑍍𑌯𑌾 𑌦𑍈𑌵𑍇𑌨 𑌰𑌾𑌮𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌂 𑌜𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑍀 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍃𑌚𑍍𑌛𑌸𑌿 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌶𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌤𑌦𑌾 𑌮𑌯𑌾 𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑌾𑌦𑍀𑌨𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑌿 𑌯𑌥𑌾𑌵𑌯𑌾 𑌲𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑌿 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌣𑌿 𑌵𑌦𑌤𑍋 𑌮𑌤𑍍𑌤𑌃 𑌶𑍃𑌣𑍁॥௬॥௭॥ 𑌰𑍂𑌪𑌦𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑍍𑌯𑌸𑌂𑌪𑌨𑍍𑌨𑌃 𑌰𑍂𑌪𑌸𑌂𑌪𑌤𑍍𑌸𑍍𑌵𑌤 𑌇𑌤𑌿। 𑌜𑌨𑍍𑌤𑍁𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌮𑍋𑌹𑌕𑌾 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌮𑌾𑌣𑌾𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌗𑍁𑌣𑌾 𑌜𑌾𑌤𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௮॥

க்ஷ்மயா வ்யாயிவீஸ: । ப்ரஹ்மஸ்துதிஸமே ப்ராஹ்மா யசஸா வாஸவோபம: ॥௯॥ ரக்ஷிதா ஜீவலோகஸ்ய ஸ்வஜநஸ்யாபிரக்ஷிதா। ரக்ஷிதா ஸ்வஸ்ய வ்ருத்தஸ்ய யசஸ்ய ச பரந்தப:॥ ௧0॥ ராமோ ஹாஸிநி லோகஸ்ய சாதுர்வர்ண்யஸ்ய ரக்ஷிதா। மர்யாதாநாம் ச லோகஸ்ய கர்த்தா காரயிதா ச ஸ:॥௧௧॥ அர்சிஷ்மாநர்சிதோத்யர்த்தம் ப்ரஹ்மசர்யவ்ரதே ஸ்தித:। ஸாதூநாமுபகாரஜ்ஞ: ப்ரசாரஜ்ஞஸ்ச கர்மணாம் ॥௧௨॥ ராஜவித்யாவிநீதஸ்ச ப்ராஹ்மணாநாமுபாஸிதா।ச்ருதவாந்சீலஸம்பந்நோவிநீதஸ்சபரந்தப: ॥௧௩॥யஜுர்வேதவிநீதஸ்சவேத

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

நாமுபக்ஷணம் । ரக்ஷிண்யாதித்யாத்ரமாணாநாமுபக்ஷணம்தேஹமாரணோரக்த மா ணேஸ்வாந்யத்ர இத்யர்த்த:। ஸம்பந்ந: ப்ரஸந்ந:। இதம் ஸர்வம் நாமஞ்சகம்। கிஞ்சௌசவ த்ரிகமித்யர்த்த:। அத்ரக்ஷ்டம் வநவாஸிகிமேவாவியோவமேவாஹ்ஸ்வநவேத்ய வேக்ஷாயாமாஸஜந காத்தஜதி। ஸுக்ரீவ அரத்யர்த்த இத்யர்த்த:। ஸம்ருத்தமேணோக்தாந் மாணாந் விஸ்ரணோதி தே ஜஸேத்யாதிநா। ப்ரஹ்மசர்யவ்ரதேஸ்தித: ப்ரஹ்மஸ்வஸ்யாஸ்ய ப்ரஹ்மசர்யம் நாமஷிகோரநத்ர ஸ்தீஸம்மதத்யாக:। ததாஹமநு:ஷோடசமதாநிமா ஸ்த்ரீணாம் தஸ்மிந்யுமாஸமம்விமே அப்ரஹ்மசாரியேவவதாத்யாஸ்தஸ ஸ்வவிவஜயேச॥ப்ரசாரஜ்ஞ:ப்ரயோகஜ்ஞ:லௌகிகா பாஷிகாநாம்கர்மணாம்ப்ரசாரம் மதிம்ஸேதுமை ராவஸ்ய வஸ்தும்தச்சதோஜாநாதீத்யர்த்த இத்யாஹு:। ராஜவித்யாவிநீதஸ்ச ததோராஜவித்யா:। ஆந்வீக்ஷகீத்ரயீவார்த்தாதண்ட நீதிஸ்சசாஸ்வதீ । தாதாவித்யாஸ்தஸ்யாஸ்யலோகஸம்ஸ்திதிஹேதவ இத்யுக்தா: ॥ தாஸுவிநீ த: சிக்ஷித:। ச்ருதவாந் அவயுதவாந்। சீலஸம்பந்ந: ஸதாசாரஸம்பந்ந: । வேதவம் யஜ்ஞாதி கர்மநுஷ்டாத்ருத்வமுக்திநமர்மநக்த: । வேதேஷு யஜுர்வ்யக்திரிக்தவேதேஷு। அதோநஸ்வஸ்ய யஜுர்வேதித்வம் ஸமிதிதம்। ஸவமாத்மமாணாநஸியாய விமஹமமாணாந மாதேஸ்த விபூஷம் ஸ இத்யாதிநா।மதிஜத்ர: அவஷ்ட ஹோஜஸம்யுஷ்டி:।ஸம: அநுமதாதி ரிக்தேஹப்ரமாண:। த்ரிஷ்டிரதி த்ரிஷுஷ்டாதேஷுஷ்டிர:। ததோக்தம் ஸாமுத்ரிகே।உரஸ்ய லலாடம் ஊஷ்டிஸ்ய நாபதேஷ்டிராஜதி। த்ரிப்ரும்ப: த்ரிஷுப்ரும்ப:। ஹ்ரீவாஹ்ரஸ்வா ஹோமுஷ்கஸ்ச்சிரஜீவீயநீநரஜதி வசநாத। அநுத்ரூதர்த்யஸ்ச யஸ்யவிஷ்டம்தே ப்ரும்பா மேதுபாஹவஜதி। த்ரிஸம: த்ரிஷுஸம: கேசாக்ரம் வ்ருஷணம் ஜாநுஸமாயஸ்ய ஸஹம

ஸ்ரீமஹேச்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

நாணா த்விஷ்ணோதி।தேஜஸேத்யாதிநா॥ அர்சிஷ்மாநிதி॥ அர்சித்ஸ்வஹி ரிதிசேஷ:। ப்ரஹ்ம சர்யவ்ரதேநோதித:। தத்ரப்ரவிஜத்யர்த்த:। ப்ரசாரஜ்ஞ: ப்ரயோகஜ்ஞ:॥யஜுரிதி॥ யஜு

கவ்யாக்யா.

௧0॥ ராமோஹாஸிநிலோகஸ்யேதி। ஸவஸ்ய கதாமதாமதா சேதிசேஷ:। அநேந ஸ்ருஷ்டிஸ்திதிஸம்ஹாரகத்ருத்வமேவம் ப்ரஹ்மலக்ஷணம் ராமஸ்யோக்தமபூத் । ஸவம்ஜ்ஞா நந்தலக்ஷணம் ஹமவமேவ ஸ்வமாயா திரஸ்க்ரிணீ திராஹாதிதி வேதயம் । லோகஸ்ய மர்யாதாநாம் வர்ணாச்ரமமர்யாதாநாம் கர்த்தா, ஹமவதவதாரகாசஸ । காரயிதா காருணத்த நா, அவதீர்ணமரமேவ சாதுர்வர்ண்யரக்ஷிதா ச ॥௧௧॥ அத ஸவாசிஷ்மாநாதித்ய மேவ: ஸஞ்சித: தேஜ்வணிமகேசிதிதி சேஷ: । ப்ரஹ்மசர்யவ்ரதே ப்ரஹ்மஸ்யோசிதவ வ்ராதிவஜமநவேவமக ஹிதாமததநுக்ஷணே ஸ்தித: । வக்தவ்ய ஹமஸ்யோஜ்வலஸ்வ்த தமேதா:। உபநம்ஸம்கல்ஜோ தேநவ தேவ்யாரதிஸ்ரீதே: ஸம்தாநஸ்ய ச ஸம்வாதநதி ஹாவ: ஸாதூநாமுபகாரஜ்ஞ உபகர்த்ருவ்யகாருஜ்ஞ: । கர்மணாம் ஸ்வமேவஸ்யாநுஷ்டாநஸ்ய ச தஸ்ஜ்ஞாதா॥௧௨॥ப்ராஹ்மணாநாமுபாஸிதா॥௧௩॥யஜுர்வேதவிநீதஸ்சாதிதேஷ்டாசவி

𑌵𑌿𑌦𑍍𑌭𑌿𑌸𑍍𑌸𑍁𑌪𑍂𑌜𑌿𑌤𑌃 । 𑌧𑌨𑍁𑌰𑍍𑌵𑍇𑌦𑍇 𑌚 𑌵𑍇𑌦𑍇𑌷𑍁 𑌵𑍇𑌦𑌾𑌙𑍍𑌗𑍇𑌷𑍁 𑌚 𑌨𑌿𑌷𑍍𑌠𑌿𑌤𑌃॥௧௪॥ 𑌵𑌿𑌪𑍁𑌲𑌾𑌂𑌸𑍋 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌾𑌹𑍁𑌃 𑌕𑌮𑍍𑌬𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌶𑍍𑌶𑍁𑌭𑌾𑌨𑌨𑌃। 𑌗𑍂𑌢𑌜𑌤𑍍𑌰𑍁𑌸𑍍𑌸𑍁𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑍋 𑌰𑌾𑌮𑍋 𑌦𑍇𑌵𑌿 𑌜𑌨𑍈𑌶𑍍𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌃 ॥௧௫॥ 𑌦𑍁𑌨𑍍𑌦𑍁𑌭𑌿𑌸𑍍𑌵𑌨𑌨𑌿𑌰𑍍𑌘𑍋𑌷𑌃 𑌸𑍍𑌨𑌿𑌗𑍍𑌧𑌵𑌰𑍍𑌣𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌾𑌪𑌵𑌾𑌨𑍍 । 𑌸𑌮𑌸𑍍𑌸𑌮𑌵𑌿𑌭𑌕𑍍𑌤𑌾𑌙𑍍𑌗𑍋 𑌵𑌰𑍍𑌣𑌂 𑌶𑍍𑌯𑌾𑌮𑌂 𑌸𑌮𑌾𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤𑌃॥௧௬॥ 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌸𑍍𑌥𑌿𑌰𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌪𑍍𑌰𑌲𑌮𑍍𑌬𑌶𑍍𑌚 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌸𑌮𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌚𑍋

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌚𑌤𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌚𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚 । 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁𑌚𑍋𑌨𑍍𑌨𑌤𑌃 𑌤𑌦𑌾𑌹 𑌵𑌰𑌾𑌹𑌮𑌿𑌹𑌿𑌰𑌃 । 𑌉𑌨𑍍𑌨𑌤𑌕𑌕𑍍𑌷𑌃 𑌕𑍁𑌕𑍍𑌷𑌿𑌵𑌾𑌂𑌶𑍍 𑌪𑌰𑌿𑌮𑌣𑍍𑌡𑌲𑍋𑌨𑍍𑌨𑌤𑌨𑌾𑌸𑌃 𑌕𑍁𑌕𑍍𑌷𑌿𑌮𑌾𑌨𑍍। 𑌹𑍃𑌦𑌯𑌂 𑌨𑌵𑌵𑌨𑌂 𑌵𑍍𑌯𑍂𑌢𑌾𑌂𑌸𑌶𑍋𑌭𑌿𑌤𑌂 𑌶𑌾𑌂𑌸𑌨𑌂 𑌚 𑌨𑍍𑌯𑍂𑌨𑌤𑍀𑌨𑌾𑌪𑍀𑌤𑌿॥ 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌃 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌃 । 𑌶𑍍𑌲𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾𑌂𑌗𑍁𑌲𑍀𑌰𑌧𑌿𑌰𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌨𑌖𑌾 𑌸𑌾𑌵𑌾𑌯𑍁𑌧𑍀 𑌵𑌾𑌦𑌖 𑌕𑌰𑌾𑌵𑌪𑌿 𑌸𑌾𑌰𑌜𑍍𑌞𑌨𑌵𑌾𑌜𑍍𑌞𑍇𑌵𑌾𑌵𑌿𑌤𑌿𑌵𑌚𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚 । 𑌨𑍇𑌤𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌨𑌖𑌪𑌾𑌣𑍍𑌯𑌙𑍍𑌘𑍍𑌰𑌿𑌤𑌲𑍈𑌷𑍍𑌠𑌾𑌲𑍆𑌜𑍍𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑌾𑌸𑍍𑌵𑍀𑌤𑌿 𑌚। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌸𑍍𑌨𑌿𑌗𑍍𑌧𑌃 “𑌸𑍍𑌨𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾𑌸𑍍𑌯𑌂𑌤𑌿 𑌵𑍈𑌵𑌯𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌵𑌾𑌗𑍍𑌰𑍇𑌤𑍋 𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑍋𑌰𑌾𑌰𑍍𑌹𑌾𑌃। 𑌤𑌯𑌾𑌶𑍍𑌚𑌾𑌗𑍁𑌣𑍈𑌸𑍍𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌗𑌹𑌨𑌾𑌪𑌤𑍍𑌯𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑌿𑌶𑍇”𑌤𑍍𑌯𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌗𑌰𑍍𑌭𑌿𑌕𑌵𑌚𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌗𑌮𑍍𑌭𑍀𑌰𑌃 । 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑌰𑍍𑌗𑌿𑌃 “𑌸𑍍𑌵𑌰𑌸𑍍𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌚 𑌨𑌾𑌭𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌗𑌮𑍍𑌭𑍀𑌰𑌶𑍍𑌶𑌸𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌬𑍁𑌧𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿। 𑌬𑍁𑌧𑍈𑌦𑍁𑌪𑍍𑌤𑌾” 𑌸𑍍𑌵𑌰𑍇 𑌗𑌤𑍌 𑌚 𑌨𑌾𑌭𑍌 𑌚 𑌗𑌮𑍍𑌭𑍀𑌰𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁𑌶𑌸𑍍𑌯𑌤𑌇𑌤𑌿॥ 𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌶𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌵𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑍀𑌯𑌂। 𑌤𑍇𑌨 𑌶𑍋𑌕𑌾𑌦𑍍𑌯𑌵𑌸𑍍𑌥𑌾𑌯𑌾𑌮𑌪𑍍𑌯𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌃। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌵𑌲𑍀𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌉𑌦𑌰𑍇 𑌵𑌲𑌿𑌤𑍍𑌰𑌯𑌵𑌾𑌨𑍍। 𑌕𑌣𑍍𑌠𑌵𑌲𑌿𑌤𑍍𑌰𑌯𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌵𑌾। 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌗𑍁𑌣𑌃 “𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌜𑍍𑌯𑌰𑌵𑌾𑌸𑌾 𑌹𑍇𑌮𑌾𑌚𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌨𑍍𑌧𑍍𑌯𑌾 𑌸𑌾𑌰𑌂𑌶𑍋𑌭𑌿𑌤𑌾𑌸𑍍𑌵𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌾। 𑌨 𑌚𑌾𑌤𑌿𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘𑍈𑌸𑍍𑌤𑍇𑌷𑍁 𑌗𑍁𑌣𑌾𑌵𑌹𑌂 𑌤𑍁𑌰𑌗𑌵𑌾𑌸𑍍𑌯𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘𑍈𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌸𑍁𑌖𑌵𑌤𑍍𑌸𑍍𑌯𑌦𑍇𑌤𑍍𑌯𑌿𑌤𑌿॥ 𑌤𑍍𑌰𑍍𑌯𑌵𑌨𑌤𑌃 𑌤𑍍𑌰𑍀𑌣𑍍𑌯𑌵𑌨𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌨𑌿𑌮𑍍𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍌 𑌤𑍍𑌰𑍍𑌯𑌵𑌨𑌤𑌃। 𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌵𑌾𑌕𑌵𑌾𑌦𑍇𑌵𑌾𑌃 । 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑍍𑌯𑌙𑍍𑌗𑌃 𑌵𑍀𑌨𑌾𑌵𑌵𑌿𑌦𑍇𑌤𑌿𑌦𑍈𑌰𑍍𑌘𑍈𑌃 𑌕𑍁𑌕𑍍𑌷𑌿𑌵𑌤𑍁𑌷𑍍𑌟𑌯𑌵𑌾𑌨𑍍𑌤𑍈𑌃 𑌦𑍈𑌨𑍍𑌯𑌵𑌾𑌨𑍍। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌶𑍀𑌰𑍍𑌷𑌾𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌶𑍀𑌰𑍍𑌷𑌾𑌯𑌿𑌤𑌾 𑌦𑍀𑌰𑍍𑌘𑌤𑍍𑌵𑌯𑍇𑌨 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿। 𑌚𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑌿𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌗𑌾𑌙𑍍

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌵𑍇𑌦𑌵𑌿𑌨𑍀𑌤𑌃 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌿𑌦𑍁𑌪𑌤𑍍𑌯𑌗𑍁𑌣𑌾𑌃॥ 𑌵𑌿𑌪𑍁𑌲𑌾𑌦𑍍𑌯𑌗𑍁𑌣𑌾𑌨𑍍𑌵𑌿𑌤𑌾𑌯 𑌜𑌨𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌗𑍁𑌣𑌾𑌨𑌾𑌮 𑌵𑌿𑌪𑌾𑌰𑍍𑌯𑍍𑌯𑌂 𑌸𑌜𑍍𑌜𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌯𑍇𑌨 ॥ 𑌦𑍁𑌨𑍍𑌦𑍁𑌭𑍀𑌤𑌿॥ 𑌸𑌮𑌃 𑌚𑌤𑍁𑌰𑌶𑍍𑌰𑌤𑌿𑌰𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑍋𑌚𑍍𑌚𑍍𑌰𑌯𑌃 ॥௧௬॥ 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌸𑍍𑌥𑌿𑌰𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌰𑌃 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑍇𑌷𑍁 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌰𑌃 । 𑌤𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 । 𑌉𑌰𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌮𑌣𑌿𑌬𑌨𑍍𑌧𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌮𑍁𑌷𑍍𑌟𑌿𑌸𑍍𑌤𑍁𑌨𑍍𑌯𑌵𑌤𑍇𑌸𑍍𑌸𑍍𑌥𑌿𑌰𑌾𑌤𑌿। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌪𑍍𑌰𑌲𑌮𑍍𑌬𑌃, 𑌤𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂। 𑌪𑍍𑌰𑌲𑌮𑍍𑌬𑌾𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌯𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑍋𑌸𑍍𑌤𑍁𑌷𑍍𑌕𑌾𑌵𑍈𑌮𑌵𑌤𑍀𑌤𑌿। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌸𑌮𑌃 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌸𑌮𑌃। 𑌤𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂, 𑌕𑍇𑌶𑌾𑌗𑍍𑌰𑌂 𑌵𑍃𑌷𑌣𑌂 𑌜𑌾𑌨𑍁 𑌸𑌮𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌮𑌪𑌦𑍍𑌤𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿॥ 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁𑌚𑍋𑌨𑍍𑌨𑌤𑌃। 𑌤𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂। 𑌨𑌾𑌸𑍍𑌯𑌂 𑌤𑌃 𑌕𑍁𑌕𑍍𑌷𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌾𑌸𑍍𑌥𑌰𑍍𑌹𑌨𑍍𑌤𑌃 𑌕𑍁𑌕𑍍𑌷𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍋𑌹𑍈𑌵𑍇𑌤𑌿। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌃। 𑌤𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂। 𑌨𑍇𑌤𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌨𑌖𑌪𑌾𑌣𑍍𑌯𑌙𑍍𑌘𑍍𑌰𑌿𑌤𑌲𑍈𑌷𑍍𑌠𑍈𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌭𑌿𑌸𑍍𑌵𑌾𑌵𑍀𑌤𑌿। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌸𑍍𑌨𑌿𑌗𑍍𑌧𑌃। 𑌤𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂। 𑌸𑍍𑌨𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾𑌸𑍍𑌸𑌂𑌤𑌿 𑌵𑍈𑌵𑌯𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌵𑌾𑌗𑍍𑌰𑍇𑌤𑍋𑌵𑌾 𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑍋𑌰𑌾𑌰𑍍𑌹𑌾𑌃। 𑌤𑌯𑌾𑌶𑍍𑌚𑌾𑌗𑍁𑌣𑍈𑌸𑍍𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌗𑌹𑌨𑌾𑌪𑌤𑍍𑌯𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑌿𑌶𑍇𑌤𑌿। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌗𑌮𑍍𑌭𑍀𑌰𑌃। 𑌸𑍍𑌵𑌰𑍇𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑍇 𑌚 𑌨𑌾

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑌂𑌗𑍍𑌰𑌹𑌃 । 𑌵𑌿𑌨𑍀𑌤𑍋 𑌨𑌿𑌰𑌤𑌃 ॥௧௪॥ 𑌵𑌿𑌪𑍁𑌲𑌾𑌦𑍍𑌯𑌗𑍁𑌣𑌾𑌨𑍍𑌵𑍇𑌤 𑌦𑍇𑌹𑌗𑍁𑌣𑌾𑌨𑌾𑌹—𑌵𑌿𑌪𑍁𑌲𑌾𑌂𑌸𑌇𑌤𑍍𑌯𑌿॥௧௫॥ 𑌸𑌮𑍋 𑌵𑌿𑌭𑌕𑍍𑌤𑌾𑌵𑌯𑌵𑌃 ॥௧௬॥ 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌸𑍍𑌥𑌿𑌰𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌷𑍁 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌨𑍇𑌷𑍁 𑌸𑍍𑌥𑌿𑌰𑌃। ‘𑌉𑌰𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌮𑌣𑌿𑌬𑌨𑍍𑌧𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌮𑍁𑌷𑍍𑌟𑌿𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌨𑍍𑌯𑌵𑌤𑍇𑌸𑍍𑌸𑍍𑌥𑌿𑌰𑌾𑌃’ 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍇𑌃 । 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌲𑌮𑍍𑌬𑌃 ‘𑌪𑍍𑌰𑌲𑌮𑍍𑌬𑌾𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌯𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑍋 𑌹𑍍𑌯𑌨𑍁𑌷𑍍𑌕𑌾𑌵𑍈𑌮𑌵𑌃’ 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌮𑍁𑌦𑍍𑌰𑌿𑌕𑍋𑌕𑍍𑌤𑍇𑌃। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌵𑍃𑌷𑌣𑌃 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌸𑌮𑌃। 𑌸𑌮𑌤𑍍𑌰𑌯𑌵𑌤𑍍𑌯𑌯𑍁𑌃। ‘𑌕𑍇𑌶𑌾𑌗𑍍𑌰𑌂 𑌵𑍃𑌷𑌣𑌂 𑌜𑌾𑌨𑍁 𑌸𑌮𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌪𑌦𑍍𑌤𑌿𑌃’ 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍇𑌃। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁𑌚𑍋𑌨𑍍𑌨𑌤𑌃 ‘𑌨𑌾𑌸𑍍𑌯𑌂𑌤𑌃 𑌕𑍁𑌕𑍍𑌷𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍋𑌹𑍈𑌰𑌨𑍍𑌤𑍈𑌃 𑌕𑍁𑌕𑍍𑌷𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑍋𑌹𑌵𑍇𑌚𑍍𑌚’ । 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌃 । ‘𑌨𑍇𑌤𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌤𑌨𑌖𑌪𑌾𑌣𑍍𑌯𑌙𑍍𑌘𑍍𑌰𑌿𑌤𑌲𑍈𑌷𑍍𑌠𑍈𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌸𑍁𑌖𑍀’। 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌸𑍍𑌨𑌿𑌗𑍍𑌧𑌃 ‘𑌸𑍍𑌨𑌿𑌗𑍍𑌧𑌾𑌸𑍍𑌸𑍍𑌯𑍁𑌰𑍍𑌵𑍈𑌵𑌯𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌵𑌾𑌗𑍍𑌰𑍇𑌤𑍋𑌵𑌾𑌃 𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑍋𑌰𑌾𑌰𑍍𑌹𑌾𑌃 । 𑌤𑌯𑌾𑌶𑍍𑌚𑌾𑌜𑍍𑌗𑍁𑌣𑍈𑌸𑍍𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌗𑌹𑌨𑌾𑌪𑌤𑍍𑌯𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑌿𑌶𑍇𑌤𑍍 ॥’ 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁 𑌗𑌮𑍍𑌭𑍀𑌰𑌃 ‘𑌸𑍍𑌵𑌰𑍇 𑌗𑌤𑍌 𑌚 𑌨𑌾𑌭𑍌 𑌚 𑌗𑌮𑍍𑌭𑍀𑌰𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌷𑍁

ந்நத:। த்ரிதாம்ரஸ்த்ரிஷு ச ஸ்நிக்தோ கம்பீரஸ்த்ரிஷு நித்யஶ:॥௧௭॥ த்ரிவலீவாம்ஸ்த்ர்யவநத

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஹ்ரஸ்வாநி யஸ்யாஸௌ சதுர்வ்யங்க:। அத்ர வரருசி: "க்ரீவாப்ரஜநநம் ப்ருஷ்டம் ஹ்ரஸ்வம் ஜங்காசபூஜ்யதே" இதி। யத்வா வ்யங்கா ரோமாம்ஶா: விகலா: யஸ்யாஸௌ சதுர்வ்யங்க:। தச்ச ராவிகல: வாத:। ரோமாந்தர்விகலோ ரோமகூப: ஜைவ்யூவிகலோ ஜந்து: மாம்ஸவிகலோ வஸ்தி:। அத்ர நாரத: "பாலேஷு: ப்ரலம்பாரஸ்மிகைதஸ்மிராஸ்மிநைஸ்து வாஸிநவ:। வநக ரோமாஹலேத்ராஜா ஷிரோமாவம்ஷிதோதவஸ்। த்ரிரோமாச து ரோமாச ஹவேஸ் ஹாஜ் விவஜிதத:॥ ஹமவாஷோவவிஷ்டஸ்ய ராஜ்ஞஸ்ப்ரஶதி ஶேஷநா। யஸ்யேஶ்வரம் தம் ஜாநீயாஸ் ஸ்நவிநம் ஶைவமாநவம்॥ நிஶ்சாமஸ்ஸ்ம்ஹதோ வஸ்தியேஷாம் தேஷாம்வஹாஶிந:" இதி॥ த்ரிஶீர்ஷவாந், த்ரிவிருகஷணயுக்தம் ஶீர்ஷம் த்ரிஶீர்ஷம் தத்ஸ்யாஸ்தீதி த்ரிஶீர்ஷவாந்। தாநிருக்ஷணாந்யாவதரா:। ஶ்ருவதத்ருயாஶிராயஸ்ய ஶிரஸ்ஸலக்ஷிதிஹ்ருதாம் வேதேதி கயநாஸ்। அத்ர த்ரிப்ரகாரம் ஸமவ்ருத்தம் ஶத்ராகாரம் விஶாலம் ச ஶீர்ஷம்யஸ்யாஸ்தீதி த்ரிஶீர்ஷவாந்। அத்ர நாரத: "ஸமவ்ருத்தஶிராஶ்சைவ ஶத்ராகாரஶிராஸ்ததா। ஏககத்ரா ரஹீம் ஹஸ்தே தீவபுராயாஸ்ஸ விந்தத"। ச தஸ்ய: கலா: வேதா: யஸ்யாஸௌ சதுஷ்கல:। அத்ர

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஶா ச கம்பீரஸ்த்ரிஷு ஶஸ்யத இதி॥௧௭॥ த்ரிவலீவாந் உதரே கண்டே சேதி த்ரயவாந்। ஸிரா த்ரிரேகாஸாஹமேஷ வதஸ்ஸ்திநாநாமவிதாஸவ்ருத்தா। நவா திதீவதாவதா ரம்பாஹாவத்ரிவாவதீவஹாஹவதீஹயநேதி। த்ர்யவநத: த்ரீண்யவநதாநி நிம்நாநி யஸ்ய ஸ:। தத்ர்ஹம்। வீரோசவிதைதநிதைந: கக்ஷிதிவதயஸ்மிசஸகைகஸ் ஸ்தநேஷ்ஸவிந:। ஸ்நிக்தாநிம்நா ரேவாயநிநாம் தஸ்யத்யைநிஸ்லாநாமிதி॥ சதுர்வ்யங்க: சத்வாரிவ்யம்ஶாநி ஹ்ரஸ்வாநி யஸ்ய ஸ:। க்ரீவாப்ரஜநநம்ப்ருஷ்டம் ஹ்ரஸ்வஜங்காசபூஜ்யத இதி॥ த்ரிஶீர்ஷவாந் த்ர்யாவதயுக்தஶீர்ஷ: வாநித்யயு:। தத்ர்க்தம், ஶ்ருவதத்ருயாரவிரம் யஸ்யஶிர: கக்ஷிதிஹ்ருதாம்ஹவேஷாய இதி॥ சதுஷ்கல: சதஸ்ர: கலா:ஸ்தகா ரோமவேதாயஸ்ய ஸ:। அத்ர கலாஶவேநதஸ்யாஸ்திஸசவகா கம்ரஷ்ஷமேகஶாஸ்த வேர்யாரேவர்மவ்யம்தே தத்ர்க்தம்। மேரோ ரஷ்டஸ்யவேதாநாம் ச தஸ்ய ஸ்திஸ்ஸ்தணவவா। ஏககாசேவாயஶாயோஶம் ரேவாஜேஜ்யாஜிஜ ந்நாநிதி॥ சதுர்லேகவ: ஶ்ரூபாடேவாதயோ: பாணிப்யோ: சதஸ்ரோ ரேகாயஸ்ய ஸ:। ஶ்ரூபாடயஸ்யஹ்ருஶ்யந்தே சதுஸ்ஸ்திரேகரேவிகா:। ஶதவயம்ஶதம்ஷஷ்டி ஸ்தஸ்யாயுஷிம்ஶதி ஸ்ஸ்யேதி। யஸ்யபாதகரைவஜ்ஞ்யஜஶாவாம்காரோஶவா:। ரேவாஸ்ஸ்யஸ்ப்ரஜாயந்தே மந ஜேஹ்யம்தராஹிஶேஹிதி॥ பாணயோஸ்துதஶ்ரோரேவாஸ்து யஸ்யதிஷ்டாத்யாஶம்ஶரா இதி॥ சது

கவ்யாக்யா.

ஶஸ்யதே॥௧௭॥ த்ரிவலீமாந் உதரே கண்டே உஹயத்ர வா வஸ்த்ரயவாந்। த்ர்யவநதோ நிம்நஸ்தநம்நிம்நகம் தத்நிம்நவாதநவம்ஶ்வக்ஷ், நிம்நவாதரேவாகவ்ஷ, நிம்நஸ்நதசபவாக கவம் ச சதுர்வ்யங்கஹ்ரஸ்வதாஹ்ரஸ்வ: । க்ரீவாப்ரஜநநம்ப்ருஷ்டம் ஹ்ரஸ்வேஜங்கே ச பூஜிதே த்ரிஶீர்ஷவாநாவதத்ருயயாக்தஶீர்ஷ:। ஶ்ருவதத்ருயயாக்தம் யஸ்யஶிர: கக்ஷிதிஹ்ருதாமயம் நாய:। சதுஷ்கலஶ்சதஸ்ர: கலாஸ்துதாவேதத ப்ராவிஸசகாஜ்ஞாஹ்ஸ்மேகரேவா யஸ்ய ஸ:। மேரோர்ஜ்ஞஷ்டஸ்ய ரேவாநாம் சதஸ்ரஸ்திஸ்ரஸ்தணவவா। ஏககாசேவா யஶாயோஶம் வேதரேவா ஜிஜ்ஞநாம்॥ சதுர்லேகவோஶ்ரூபாடே சதஸ்ரேவாயாக்த:। ஶ்ரூபாடேயஸ்யஹ்ருஶ்யந்தே சதுஸ்ஸ்திரேகரேவிகா:। ஶதமயம்ஶதம் ஷஷ்டிஸ்தஸ்யாயுஷிம்ஶதி: க்ரமாஸ்॥ சதுஷ்கிஷ்குஸ்ஸ்தாவஷ்டிஶத்ருஜ்ஞாஹஸ்தகோ ஹஸ்தஸ்தாஹஸ்தப்ரமாண:। ஷண்ணவத்யங்குலோச்ச்ரய

ശ്ചതുർവ്യംഗസ്ത്രിശീർഷവാൻ | ചതുഷ്കലശ്ചതുർലേഖശ്ചതുഷ്കിഷ്കുശ്ചതുസ്സമഃ || ൧൯ ||

ശ്രീഗോവിന്ദരാജീയവ്യാഖ്യാ.

ശരീരലക്ഷണപ്രകരണേ കൂരാശബ്ദസ്തലവചകപര്യായഃ | അത്ര നന്ദീ ‘‘ഉപര്യംഗുഷ്ഠസ്യ വേഷ്ടനം ച തസ്യ സ്ത്രിസ്ത്രഗ്രന്ഥവാ | ഗ്രന്ഥകാരേ ചാപായയോ ഗംഭീരാജ്ഞയാ ഇജനനാ’’ ഇതി || ചതുർവ്യംഗഃ ഉരോലടേ പാദയോഃ | പാണ്യോഃ പ്രസ്ഥയോരുദാ രേവായസ്യ സ ചതുർവ്യംഗഃ | ഉരോലടേയസ്യ ദൃശ്യന്തേ ചതുഃസ്ത്രിവ്യക്തരേഖാഃ | ശതദ്വയം ശതം ഷഷ്ടിഷ്ഷ്ട്യായുർവിംശതി ഷട്കേതി കാത്യായനഃ | യസ്യ പാദതലേ വജ്രധ്വജശംഖാങ്കുശാദയഃ || രേഖാസ്സ്യുഃ പ്രകാശന്തേ ഭവേജ്ജന്മം തദാദിശേദിതി നാരദഃ || പാണൗ ചതസ്രോ രേഖാ യസ്യ തിഷ്ഠന്ത്യംഗുലീ ഇതി ബ്രഹ്മാ | ചത്വാരഃ കിഷ്കവഃ യസ്യ സ ചതുഷ്കിഷ്കുഃ ചതുർവിംശത്യംഗുലാത്മകോ ഹസ്തഃ കിഷ്കുഃ | ഷണ്ണവത്യംഗുലോന്നതദേഹ ഇത്യർത്ഥഃ | ഷണ്ണവത്യംഗുലോന്നതദേഹോ പുരുഷസ്സർവ്വലക്ഷണ ഇതി ബ്രഹ്മപുരാണവചനം | ചതുസ്സമഃ ചത്വാരസ്സമായസ്യ സ ചതുസ്സമഃ | തേ ച ബാഹൂ ജാനൂ ഊരൂ ഗണ്ഡൗ | തദുക്തം ബ്രഹ്മേ ‘‘ബാഹൂ ജാനൂ ഊരൂ ഗണ്ഡൗ സമൗ ചത്വാര്യപ്യസമാനി ചേ’’തി | ചതുഷ്കലശ്ചതുഷ്കലാഃ ചതുഷ്കലശ്ചതുസ്സമാനി ചത്വാരി യസ്യ സഃ | തഥാ ത്രൈശബ്ദീ കംഠം ഹ്രസ്വം നാസാപുടേ നേത്രേ കർണ്ണൗ ഡേ

ശ്രീമഹേശ്വരതീർത്ഥീയവ്യാഖ്യാ.

കിഷ്കുഃ ചത്വാരഃ കിഷ്കവഃ പ്രമാണം യസ്യ സ തഥോക്തഃ | കിഷ്കുശ്ചതുർവിംശത്യംഗുലാത്മകോ ഹസ്തഃ | ഷണ്ണവത്യംഗുലോന്നതദേഹോ പുരുഷസ്സർവ്വലക്ഷണ ഇതി || ചതുസ്സമഃ തദുക്തം | ബാഹൂ ജാനൂ ഊരൂ ജംഘേ ചത്വാര്യപ്യസമാനി ചേതി || ൧൯ || ചതുഷ്കലശ്ചതുഷ്കലാഃ ഭവന്തീ ഹ ചതുസ്സമാനി ചത്വാര്യുത്തമാനി | തദുക്തം, ഹ്രസ്വം നാസാപുടേ നേത്രേ കർണ്ണൗ ഡേ ഷ്ഠൗ ച പൃഷ്ഠവംശകേ | കണ്ഠം പാദേ ഊരൗ ച ജാനുനീ വൃഷണൗ കടീ | കരൗ പാദൗ വലിജൗ യസ്യ സമാഃ ജ്ഞേയസ്സലക്ഷണതിരിതി || ബ്രാഹ്മേ തു | കണ്ഠഃ കക്ഷിദ്വയം ശംഖൗ നാസാ ദംഷ്ട്രാഷ്ട കസുജത്രൂണീ | പാദൗ കരൗ ക്ഷ നാപ്രലവിജൗ ചാചാ ഗ്ലൗ ചതുഷ്കലേതി | സമാസ്തൂയസ്യ വിദ്യന്തേ ക്ഷേമേണോപചിതാഃ സ്മൃതേതി || ചതുർലേഖഃ ദന്തപംക്തിദ്വയേ പ്രതിപാദ്യം ചത സൃഷ്ടയോ ദംഷ്ട്രാദന്തവിശേഷാ യസ്യ സ തഥോക്തഃ | യദ്വാ ദന്തപംക്തിദ്വയേപി ദശ്യദന്ത ചതുഷ്കോടിസ്ഥിതാ ദ്വാ ദ്വാ ദന്തവിശേഷാ ദംഷ്ട്രാഖ്യാ ഭവന്തി || ചതുർഗതിഃ ചതസ്രഃ ഗതയഃ സിംഹശാർദ്ദൂലഗജവൃഷഭാണാം ഗതിരിവ ഗതിര്യസ്യ സഃ | ഉരോഷ്ഠഹനുനാസാസു | ദൃഷ്ടസ്യ ഉരഃ ക്ഷാമം ബന്ധുജ പാര്ശ്വസ്ഥ ബിംബഫലാദ്യാകാരം ദന്താംസലക്ഷാ | ഹനുനാസാഭിരേവതി

തിലകവ്യാഖ്യാ.

ഇതി യാവത് | ചതുസ്സമഃ | ബാഹൂ ജാനൂ ഊരൂ ഗണ്ഡാനി ചത്വാര്യപ്യസമാനി ച ഇതി | ബാഹ്വോഃ ജാനൂ ഗണ്ഡാ സമാ ഇത്യർത്ഥഃ || ൧൯ || ചതുഷ്കലസമാശ്ച ഇതി സമാഃ ചതുഷ്കലസമാശ്ച | തദുക്തം, ഹ്രസ്വം നാസാപുടേ നേത്രേ കർണ്ണൗ ഡേ ഷ്ഠൗ ച പൃഷ്ഠവംശകേ | കണ്ഠം പാദേ ഊരൗ ച ജാനുനീ വൃഷണൗ കടീ || കരൗ പാദൗ വലിജൗ യസ്യ സമാഃ ജ്ഞേയഃ സലക്ഷണതിഃ | ശംഖൗ ഗണ്ഡൗ തഥാ ദന്താ ഉദരൗ ജ്ഞേയൗ ച ജത്രൂണീ | ഇത്യന്യത്രാഃ | ചതുർലേഖഃ ഇതി | ചതസ്രഃ ദംഷ്ട്രാ ദന്തപംക്തിദ്വയേ പ്രതിപാദ്യം ശാസ്ത്രോക്തലക്ഷണാ യസ്യ സഃ | തദ്യഥാ — ദ്വിജാ പുനസ്ത്രിദശനാഃ സത്തീക്ഷ്ണാ ദംഷ്ട്രാഃ ശുഭാസ്തദസ്ത്ര ഇതി | ദംഷ്ട്രാണാം തീക്ഷ്ണത്വം കൃശകോടിത്വം ദന്തസമതയാ ചാഗ്രേ | ചതുർഗതിരിതി സിംഹശാർദ്ദൂലഗജവൃഷഭാണാം ഗതിരിവ ഗതിര്യസ്യ സഃ | ഉരോഷ്ഠഹനുനാസാസ്വിതി ദൃഢത്വം പ്രശസ്തമോഷ്ഠഹനു നാസം യസ്യ സഃ | തത്രൗഷ്ഠസ്യ പ്രാശസ്ത്യം ബിംബഫലാദിവദരുണസ്യ സതിരാംസലക്ഷ[

[illegible] ॥११॥ [illegible]

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible] गजवृषभाणां गतिरिव गतिर्यस्य सः । गजसिंहगतिर्वीरः शार्दूलवृषभोपमः इति [illegible] [illegible]

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

[illegible]

तिलकव्याख्या.

[illegible] ॥११॥ [illegible]

𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌨𑍋𑌤𑌿 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌃 ॥ ௨௦ ॥ 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌧𑌰𑍍𑌮𑌪𑌰𑌶𑍍𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌸𑌂𑌗𑍍𑌰𑌹𑌾𑌨𑍁𑌗𑍍𑌰𑌹𑍇 𑌰𑌤𑌃। 𑌦𑍇𑌶𑌕𑌾𑌲𑌵𑌿𑌭𑌾𑌗𑌜𑍍𑌞𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌵𑌲𑍋𑌕𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌂𑌵𑌦𑌃॥௨௧॥ 𑌭𑍍𑌰𑌾𑌤𑌾 𑌚 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌦𑍍𑌵𑍈𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌸𑍌𑌮𑌿𑌤𑍍𑌰𑌿𑌰𑌪𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌃। 𑌅𑌨𑍁𑌰𑌾𑌗𑍇𑌣 𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣 𑌗𑍁𑌣𑍈𑌶𑍍𑌚𑍈𑌵 𑌤𑌥𑌾𑌵𑌿𑌧𑌃॥௨௨॥ 𑌤𑌾𑌵𑍁𑌭𑍌

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌹𑍁𑌃। 𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌸𑌾𑌮𑍁𑌦𑍍𑌰𑌿𑌕𑌂 "𑌪𑍃𑌷𑍍𑌠𑌵𑌂𑌶𑌶𑍍𑌶𑌿𑌰𑌶𑍍𑌚 𑌹𑌸𑍍𑌤𑌪𑌾𑌦𑌾𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑍀𑌕𑌰𑌾𑌃। 𑌨𑌾𑌸𑌿𑌕𑌾 𑌚 𑌚𑌕𑍍𑌷𑍁𑌷𑍀 𑌕𑌰𑍍𑌣𑍌 𑌪𑍍𑌰𑌜𑌨𑌨𑌾𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌚𑌾𑌯𑌤𑌤𑌾 𑌇𑌤𑌿॥ 𑌪𑍍𑌰𑌜𑌨𑌸𑍍𑌯𑌾𑌯𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌜𑍍𑌜𑌯𑌂। 𑌦𑌶𑌪𑌦𑍍𑌮𑌃 𑌦𑌶𑌪𑌦𑍍𑌮𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾𑌵𑌯𑌵𑌾𑌃 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸 𑌦𑌶𑌪𑌦𑍍𑌮𑌃। [illegible] 𑌜𑌿𑌹𑍍𑌵𑍋𑌷𑍍𑌠𑌤𑌾𑌲𑍁𑌸𑍍𑌤𑌨𑌨𑌖𑌾𑌃 𑌕𑌰𑍌॥ 𑌪𑌾𑌦𑍌 𑌚 𑌦𑌶𑌪𑌦𑍍𑌮𑌾𑌨𑌿 𑌪𑌦𑍍𑌮𑌾𑌕𑌾𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌚𑍇𑌤𑌿। 𑌦𑌶𑌬𑍃𑌹𑌦𑌵𑌯𑌵𑌾𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌃। 𑌤𑌥𑌾 𑌚 𑌉𑌰𑌶𑍍𑌶𑌿𑌰𑍋 𑌲𑌲𑌾𑌟𑌂 𑌚 𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌾 𑌬𑌾𑌹𑍂 𑌸𑌨𑌾𑌭𑌯𑌃। 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌶𑍍𑌵𑌪𑍃𑌷𑍍𑌠𑌸𑍍𑌵𑌰𑌾𑌶𑍍𑌚𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌾𑌸𑍍𑌤𑍇 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃" 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌮𑍁𑌦𑍍𑌰𑌿𑌕𑍇॥ 𑌬𑍍𑌰𑌾𑌹𑍍𑌮𑍇 𑌤𑍁। 𑌶𑌿𑌰𑍋𑌲𑌲𑌾𑌟𑌶𑍍𑌰𑌵𑌣𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌾𑌵𑌕𑍍𑌷𑍋𑌹𑍃𑌦𑌯𑌾॥ 𑌉𑌦𑌰𑌂 𑌪𑌾𑌣𑌿𑌪𑌾𑌦𑍌 𑌚 𑌪𑍃𑌷𑍍𑌠𑌂 𑌦𑌶𑌬𑍃𑌹𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌚𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑌃 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑌿𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌙𑍍𑌗𑌤𑍇𑌜𑌸𑌾 𑌯𑌶𑌸𑌾 𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑍋𑌕𑍍𑌤𑍇𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑌃। 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌶𑍁𑌕𑍍𑌲𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌦𑌨𑍍𑌤𑌨𑍇𑌤𑍍𑌰𑌶𑍌𑌕𑍍𑌲𑍍𑌯𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌃। 𑌷𑌡𑍁𑌨𑍍𑌨𑌤𑌃 [illegible] 𑌉𑌨𑍍𑌨𑌤𑌾𑌙𑍍𑌗𑌾𑌵𑌯𑌵𑌾𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌃 𑌤𑌥𑌾 𑌚 𑌕𑌕𑍍𑌷𑌃 𑌕𑍁𑌕𑍍𑌷𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌵𑌕𑍍𑌷𑌶𑍍𑌚 𑌘𑍍𑌰𑌾𑌣𑌸𑍍𑌕𑌨𑍍𑌧𑍌 𑌲𑌲𑌾𑌟𑌿𑌕𑌾। 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌭𑍂𑌤𑍇𑌷𑍁 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌉𑌨𑍍𑌨𑌤𑌾𑌃 [illegible]' 𑌇𑌤𑌿 𑌵𑌰𑌾𑌹𑌃॥ 𑌅𑌤𑍍𑌰 [illegible]। 𑌨𑌵𑌤𑌨𑍁

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑌂𑌕𑍍𑌷𑍇𑌪𑌂 [illegible] । [illegible] 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌨𑍋𑌤𑍀𑌤𑌿 [illegible] 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌨𑍋𑌤𑌿। 𑌬𑍍𑌰𑌾𑌹𑍍𑌮𑍇॥ [illegible] 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌨𑍋𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑍁𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇। [illegible]॥ 𑌸𑌂𑌗𑍍𑌰𑌹𑌾𑌨𑍁𑌗𑍍𑌰𑌹 𑌇𑌤𑌿 [illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]। 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌚 — 𑌉𑌰𑌃 𑌶𑌿𑌰𑍋 𑌲𑌲𑌾𑌟𑌂 𑌚 𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌾 𑌬𑌾𑌹𑍂 𑌸𑌨𑌾𑌭𑌯𑌃। [illegible] 𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌾𑌸𑍍𑌸𑍍𑌯𑍁𑌰𑍍𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃॥ 𑌇𑌤𑌿। [illegible] 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌚 — 𑌕𑌕𑍍𑌷𑌃 𑌕𑍁𑌕𑍍𑌷𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌵𑌕𑍍𑌷𑌶𑍍𑌚 𑌘𑍍𑌰𑌾𑌣𑌸𑍍𑌕𑌨𑍍𑌧𑍌 𑌲𑌲𑌾𑌟𑌿𑌕𑌾। 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌭𑍂𑌤𑍇𑌷𑍁 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌦𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 [illegible] ॥ 𑌇𑌤𑌿। [illegible] 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌨𑍋𑌤𑍀𑌤𑌿 [illegible] ॥௨௦॥ 𑌸𑌂𑌗𑍍𑌰𑌹𑌾𑌨𑍁𑌗𑍍𑌰𑌹𑍇 [illegible] 𑌸𑌂𑌗𑍍𑌰𑌹𑌾𑌯 [illegible] 𑌅𑌨𑍁𑌗𑍍𑌰𑌹𑌃 [illegible] ॥ ௨௧ ॥

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ந்யவேதயத் ॥ ௧௫ ॥ ஸ ஶ்ருத்வா வாநரேந்த்ரஸ்ய லக்ஷ்மணேநேரிதம் வச: | தஸ்தா
விஸ்ருஷ்டமாத்யம் ச ஸுக்ரீவஸ்ஸஹவாநரா: ॥ ௧௬ ॥ ததஸ்ஸஹஸ்ரஶோ ராக்ஷஸா
ஹரியூதபா: | யாந்யாஹரணஜாதாநி பாதிதாநி உபநீதயே ॥ ௧௭ ॥ தாநி ஸர்வாணி
ராமாய ப்ரதீய ஹரியூதபா: | ஸம்ஹ்ருஷ்டா ஶாகயாஶாஸ்ம க்ருதிம் தம் ந விதுர்வயம் ॥
௧௮ ॥ தாநி ராமாய தத்தாநி உபாயநாவஹ்ரு தாநி ச | ஸ்வ ... பர்ணாநி தஸ்ய
விமதஶ்சேதஸி ॥ ௧௯ ॥ தாந்யங்கே ஶயநீயாநி க்ருத்வா பவந்தியம் தவ | தேந தேவஸ்ய
காரேண தேவேந பரிதேவிதம் ॥ ௨௦ ॥ பர்யுதஸ்தாநி ராகதஸ்தாந்யுதஸ்து பாநம்பாநா:
ப்ராதீவயது ஶாஸ்ரமேஷாநி ஶோகஸந்தாபநம் ॥ ௨௧ ॥ ஶயிதம் ச விரஹேண தம்போ
தேஹந உமாதஹா | ஊயாவி விவிதைர்வஜ்ரைர்கை: க்ருஹ்யாதந்த்ராவித: பாநம் ॥ ௨௨ ॥
தாநி த்ருஷ்ட்வா உமாபாமந்த்ரஶாயிகா உமாநஶ்ஜமா: ॥ ராவவஸ்ஸஹ ஸஹஜிதிர்ஸுக்ரீவே
ஸந்ந்யவேதயத் ॥ ௨௩ ॥ ஸ தவாதஶாந்தாநயே ராவவ: பரிதப்யதே | உமதா ஜ்ஞாதா
நிந்த்யஉமிதவாம்ஸவவா: ॥ ௨௪ ॥ த்வத்க்ருதே தஸ்மிந்ரா ச ஶோகஸ்த்ஞோ ராவவம் | தாவ
யந்தி உமாத்ராஸஹ்ருதம்ரவிவாஸ்ய: ॥ ௨௫ ॥ தாவதஶாந்தஶோகேந ராவவ: ப்ரவிஷாத்யதே |
உமதா ஸம்ஜிகம் தேந உமாநிவ ஶிகோத்த்ய: ॥ ௨௬ ॥ காநநாநி ஸர்வாணி நதீ: ப்ரஸ

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

௧௫ ॥ ஶுஶ்ரூஷ்டேதி ॥ அத்யம் நிஷ்ஸஹஜதி | அத்வஹ்ராஸ்யாவிதாம்வஹேதாஶ்ரவணாதிதி
ஹாவ: | யதா ராஜவேக்ஷயா அத்யந்நிஷ்ஸஹ: ராஜஸ்ஸீதாவிரஹேண நிஷ்ஸஹஸ்ஸந்
ஸுக்ரீவஸ்தயோஸ்ஸாமித்ராதஶாநாந்ராஜஶ்வஸதஶாநாத்வாத்யம் நிஷ்ஸஹமஸ் ॥ ௧௬
ததஜத்ராதி ॥ ப்ரதீயஹரியூதபாஜதி | பூர்வம் ஸுக்ரீவேணாபயநஜங்க்ஷ | தலரியூ
பமாநேத்யுக்தாவ்யதே | மதிம்ராவணஸ்யாநம் ॥ ௧௮ ॥ தாநீதி ॥ தத்தாநி ஸுக்ரீவேணேதி
ஶேஷ: | உபாயநாவஹ்ருதாநி | பூர்வம் பதநகாலஇதி ஶேஷ: | இதாநீம் ஹரியூத
பேநாநீதஶோகை: ஸ்வத்வமிதி அகாஶாத் பதநகாலே ॥ ௧௯ ॥ ௨௧ ॥ ஶயிதமிதி ॥ ஶயிதம்
உமிஷுதம் ॥ ௨௨ ॥ தாநீதி ॥ ஸுக்ரீவேஸந்ந்யவேதயத் | ஸுக்ரீவஹேதந்யஸ்தாநித்யர்த்த: ॥
௨௩ ॥ ஸ தவேதி ॥ அந்நிவர்த்ததோஜாஉஶோகஸ்ரவதீர்கஸ்த்ஸ ஶிரி: | உக்தம் சஹாரதே ஸ்ரு
தாஶ்ச தஶ்ஶம்ஶேத்ர்யஶ்யதே ஹவ்யவாட் ஸதா | நாஶ்நாஸம் வதகோநாஶ காஶாந்நிமாந

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஜஹம் தஸ்மாஷ் ॥ ௨௭ ॥ ௨௦ ॥ பர்யுதஜதி | தாந்யாஹரணாநி ஶோகஸந்தாபநம் ப்ராவய
ந்திஸம்ஸய: ॥ ௨௧ ॥ ஸ தவேதி | அந்நிவவ்ருத: அந்த்யாவாஸவவ்ருத: ॥ ௩௪ ॥ தததி | ஸுக்ரீ வ

திலகவ்யாக்யா.

ஶோகயித்ருஶீலம் யேஷாம் தாநி ॥ ௧௬ ॥ ௧௭ ॥ ஶாகயாஶாஸ்ம: | ஸுக்ரீவாஜ்ஞயேதி ஶேஷ: ॥
௧௮ ॥ உபாயநாவஹ்ருதாநிச ப்ராயஶஜிதி ஶேஷ: | அவகீர்ணாநி ஸஹஜிதாநி பாதநாத்பூர்வம் வி
ஶீர்ணாநி | தாநி தத்தாநி க்ருஹீத்வா ஶோகாத்தஸ்மிந் ஹதசேதஸி ப்ராயஶயேஸ்வதீ விஹ
தசேதா: | உமிஷுதசேதாஸஹமிதித்யர்த்த: ॥ ௧௯ ॥ தேவஸ்ய காரணேந தேவாவதாரேண, ...
நவதேவேந பரிதேவிதம் ப்ராதீவயத் | ஆஹரணஶாந்தஜிதி ஶேஷ: ॥ ௨௦ ॥ ஶாயிதம் ...
காஶ்மஜாவகித்த ॥ ௨௧ ॥ ௨௨ ॥ அந்நிவவ்ருத: ஸம்வதப்ராப்யகாஶாந்நிவாஸஸமித: வவ்ருதோ
ந்நிவவ்ருத: | தத்ர தாஶ்யவத: ஶம்ஶேத்ர்யஶ்யதே ஹவ்யவாட் ஸதா | நாஶ்நா ஸம்வதகோ

—ாதி ச | சாந்தாதி ஶாஸ்தாதி ந்தாகாஶ்யந்த்யபாரஜே ||சஎ|| ஸ த்ஸம் உபாஜ்யாக்ஷு
ஷ: ஷிப்ரம் ப்ராஸ்யதி ராவண: | ஸசிந்த்யாம்யஹம் ஹத்வா ராவணம் ஜநகாத்மஜே ||ஈஅ||
ஸஹிதா ராமஸௌமித்ரீ வாஸஹாஸகாமிநாம் ததா | ஸமயம் வாஜிநம் ஹஷ்ட்வா த
வாஞ்ஞேஷணம் ததா||சகூ|| தத்வஸாஹ்யம் காஶாராஹ்யம் வீராஹ்யம் ஸ ஹரீஸ்யாமி | கிஷ்கி
யாச ஸசாவாமஹ்ய வாஜீ யமெ நிவாதித:||ரு௦|| தமோ நிஹத்ய ராவணா ராமோ வாஜீ
ஶாஹவே | ஸவுக்ஷுஹரிஸம்வாநாம் ஸௌமித்ரீ வசகமோக் பதீர் || ருக || ராமஸௌமித்ரீ ச
யோமொக்யம் ஷெஷெயம் ஸஜாயத | ஹநுஜஞம் ச ஶாம விஷி தயோஷ்ட்ஷ்ஹ்மஹாமதர்||
ருஉ|| ஸ்ராஜ்யம் ப்ராஸ்ய ஸௌமித்ரீவஸ்ஸாநீய ஹரீஸ்வராந்து| கூஷிம் ஷுஷியாஶஸ த்ரிமோ
தம ஊஹாவதாது || ருக || சுஷிஷ்டா வாநரெம்த்ரேண ஸௌமித்ரீணை ஊஹஜஸா | சு
க்ரீராஜஸ்ஸ்ரீகாமாஸ்ஸ்வஷ்ட: ப்ரஷ்டிதா ஊஹீம் ||ருச|| ஹகவெ ஶாமுஷாணா சிவெ ஸ
ஸ்ரீவசநாதராக: | சாஞ்தி வஸாயாம் க்ருத்தாம் வயஜெந்த்ய வாநரா: ||ருரு|| சுமஷெ
நாச ஜுக்ஷீவாந்து வாஜிஸ்ஷ்நஷஹாவஜ: | ப்ருஷ்டித: கபிமாஷ்மஷ்ஜிஹாமவதஸ
வ்யத: || ருசு || தேஷாம் ஸோவிஷணஷ்டாநாம் விசெஷ்ய வஷ்துஸதஸே | ஸுஷம்மோக
வரீதாநாஜமோராத்ருமணாமதா: || ருஎ || தெவயம்காயப மெநராஸாக் காஷஸ்ராதி
க்ரமேணச | ஹயாவுகவிராஜஸ்ய ப்ராணாம்ஸ்யக்ஷம்வ்யவஸ்திதா: || ருஅ || விசிக்ய வநசா
பாணி ஸிரிப்ருஸ்ரவணாநி ச | சுநாஸாத்ய வதம் ஷெவ்யா: ப்ராணாம் ஸ்க்ஷம்ஸ ஸஊ
க்தா:||ருகூ|| க்ருஷ்ண ப்ராயொபவிஷ்டாம்ஸ்து ஸப்பாந்து வாநரவம்மவாந்து | ஸுஷம் மோகா

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

ஷூஹெதி' ||சச||ருக|| நந"வாநராணாம் நாணாம் சகயஶஸ்ரீக ஸஊஹஶ"இதிவாஊக்ஷி
ணஹஜெஷஸ்யெஷ விஜாநாநாம் மாவாயாமாவாஶவாத்ஜீவநா: திரஸ்தாம்வஸிஷ்
மிஷ்யதயாதிரதிமயாசாரஸம்வஜயொஸ்க்யதிபாத்யொஸ்த கம் ஸாஶமோ ஜாத
இதிவ்யஷ்ட| தஸ்ய கிஶந்தாஶக்ஷிக்த்ராஹாராஊஸௌமித்ரீ வயொரிதி || ராமஸௌமித்ரீவயொ
மொக்யஷெவம்ஸஜாயத| ஸவதிப்ரத்யக்ஷநிஷேபம:| ஸநுஜெவிஷ்யாவெகவியஹஹா
ஸௌமித்ரீவதமெதொஷ: வாமகாயபு ஸஶாயாநாயாமத: தயாதயொமொக்யம் மொக்த்ரீஜாதெ
த்யபு:| யதா வஷஸஸஜாயத கூஹஷெவ்யஷ்ட்ஷ்டவாந்து| நயொஷ்ஷாஶவஷ்ஸ்ரீத்யபு:||
ருஉ||ருசு|| ததஇதி ||ஸௌமித்ரீவசநாதராக: ஸௌமித்ரீவாஜ்ஞாஷீதா:| ஸௌமித்ரீவசநாதாமா
இதிசா: ||ருரு|| சுமஷஇதி|| திஹாமவஜஸம்வ்யத: த்ருதீயாம்மோஜஸஜெநமொஸநு
ந ஸம்வ்யதஇத்யபு: | வ்ருத்திவிஷயெ ஷிரணாயபுகம் ஸம்வ்யாஸஷெஸ்யஷ்யெதெ ||ருசு||
தேஷாமிதி || விப்ருணஷ்டாநாம்விஜெ கூஷமுநம்மதாநாம் ||ருஎ|| தெவயமிதி|| காஷஸ்யஸௌ
ஸ்ரீவகஜீஶாஸஸ்ய கவிராஜஸ்ய ஸௌமித்ரீவாக||ருஅ||ருகூ|| க்ருஷ்ணத்யாதி மோகஜயமெகம்

ஸ்ரீஉஹெஸ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

வசநாதராக: ஸௌமித்ரீ வாஜ்ஞாஷீதாஇத்யபு:||ருசு|| தேஷாமிதி | விப்ருணஷ்டாநாம் விஜ
திம்புஶஶாமபு ஷிஹஷ்டாநாமித்யபு:||ருஎ|| தஇதி | காஷஸ்யஸௌமித்ரீவகஜீத ஶாஸஸ்வ
காஷஸ்ய கவிராஜஸ்யகவிராஜாக ||ருகூ|| க்ருஷ்ணத்யாதி ஸாயபுமெகம்வாக்யர் || சந்த்ரிகீ
திலகவ்யாக்யா.

நாஶ காஷ்ஷிஹபுநஷ்பூஹ|| இதி ஷீஷபவுணீ ஹாரதொக்ஷ: ||சக||சஎ|| ஸஹிதஎ ஸ
வ்யம் ப்ராஷ்ண| ஸஊயம் ப்ருதிஜ்ஞார் ||சஅ||ருக|| ஸௌமித்ரீவசநாதராக:ஸௌமித்ரீ வாஜ்ஞாஷீ
தா: ||ருச|| தி ஹாமவஜஸம்வ்யத: ஷெநாயாஸ்ஷிஷ்ஷம்மெஷ்காம்மஷெநாசவ்யத இத்
... விசெஷ்ய விப்ருணஷ்டாநாம் விஜஶயெய்ஜஷமுநம் ப்ராஷ்நார்| மதா இதி| ஸஊயா

ணுபவேஷ்டும் வயமுத்யதா: ||30|| தவநாஶம் ச வைதேஹி வாலிநஶ்ச வதம் ததா| ப்ராயோபவேஶமஸ்மாகம் மரணம் ச ஜடாயுஷ:||31|| தேஷாம் ந: ஸ்வாமிஸந்தேஶாந்நிராஶாநாம் முமூர்ஷதாம்| கார்யஹேதோரிவாயாதஶ்ஶகுநிர்வீர்யவாந் மஹாந் ||32|| க்ருத்ரராஜஸ்ய ஸோதர்ய: ஸம்பாதிர்நாம க்ருத்ரராட்| ஶ்ருத்வா ப்ராத்ருவதம் கோபாதிதம் வசநமப்ரவீத்||33|| யவீயாந் கேந மே ப்ராதா ஹத: க்வ ச நிபாதித:| ஏததாக்யாதுமிச்சாமி பவத்பிர்வாநரோத்தமா: ||34|| அங்கதோ(அ)கதயத்தஸ்ய ஜநஸ்தாநே மஹத்வதம்| ரக்ஷஸா பீமரூபேண த்வாமுத்திஶ்ய யதாததம்||35|| ஜடாயுஷோ வதம் ஶ்ருத்வா து:கித: ஸோ(அ)ருணாத்மஜ:| த்வாம் ஶஶம்ஸ வராரோஹே வஸந்தீம் ராவணாலயே||36|| தஸ்ய தத்வசநம் ஶ்ருத்வா ஸம்பாதே: ப்ரீதிவர்தநம்| அங்கதப்ரமுகாஸ்தூர்ணம் ததஸ்ஸம்ப்ரஸ்திதா வயம்||37|| விந்த்யாதுத்தாய ஸம்ப்ராப்தாஸ்ஸாகரஸ்யாந்தமுத்தரம்| த்வத்தர்ஶநக்ருதோத்ஸாஹா ஹ்ருஷ்டாஸ்துஷ்டா: ப்லவங்கமா:||38|| அங்கதப்ரமுகாஸ்ஸர்வே வேலோபாந்தமுபஸ்திதா:| சிந்தாம் ஜக்மு: புநர்பீதாஸ்த்வத்தர்ஶநஸமுத்ஸுகா:||39|| அதாஹம் ஹரிஸைந்யஸ்ய ஸாகரம் ப்ரேக்ஷ்ய ஸீதத:| வ்யவதூய பயம் தீவ்ரம் யோஜநாநாம் ஶதம் ப்லுத: ||40|| லங்கா சாபி மயா ராத்ரௌ ப்ரவிஷ்டா ராக்ஷஸாகுலா| ராவணஶ்ச மயா த்ருஷ்டஸ்த்வம் ச ஶோகபரிப்லுதா||41|| ஏதத்தே ஸர்வமாக்யாதம் யதாவ்ருத்தமநிந்திதே| அபிபாஷஸ்வ மாம் தேவி தூதோ தாஶரதேரஹம்||42|| தம் மாம் ராமக்ருதோத்யோகம் த்வந்நிமித்தமிஹாகதம்| ஸுக்ரீவஸசிவம் தேவி புத்யஸ்வ பவநாத்மஜம்||43|| குஶலீ தவ காகுத்ஸ்தஸ்ஸர்வஶஸ்த்ரப்ருதாம் வர:| குரோராராதநே யுக்தோ லக்ஷ்மணஶ்ச ஸுலக்ஷண:||44|| தஸ்ய வீர்யவதோ தேவி பர்துஸ்தவ ஹிதே ரத:| அஹமேகஸ்து ஸம்ப்ராப்தஸ்ஸுக்ரீவவசநாதிஹ ||45|| மயேயமஸஹாயேந சரதா காமரூபிணா| தக்ஷிணா திகநுக்ராந்தா த்வந்மார்கவிசயைஷிணா||46|| திஷ்ட்யாஹம் ஹரிஸைந்யாநாம் த்வந்நாஶமநுஶோசதாம்|

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

வாக்யம்|| பரிதேவநகஸ்மாத்தவேதி ||31|| தேஷாமிதி| ஸ்வாமிஸந்தேஶாத் ஶாஸநாதுல்லங்கநாமதாநாம் ஹயமித்யேவம்போகாத்| தேஷாம்கார்யஹேதோ:||32||33|| யவீயாநிதி| ஹர்ஷா: உத்தமவாஜ:| த்ருஷ்டாஸ்து நதவாஜ:||34|| அங்கதப்ரமுகா இதி| வேலோபாந்தம் வேலாஸமீபதீர: தஸ்யோபாந்தம் | வேலாம்பேயேஸ்தீரவ்ருத்த்யோ: காநநயுக்தயோர வீசிஷு:||39||40|| தம்மாமிதி| ராமக்ருதோத்யோகம் ராமக்ருதோத்ஸாஹம் ||41|| குஶலீதி| குரோர்ஜ்யேஷ்டஸ்ய ராமஸ்ய ஶுஶ்ரூஷணே ரத: ஸுலக்ஷண: லக்ஷ்மண:||42||43||மயேயமிதி| விச

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

யாம் தாம் த்ருஷ்டாவயமேவ யதிதிஸம்பந்த:||31|| தேஷாமிதி| ஸ்வாமிஸந்தேஶாத் ராஜாஜ்ஞாயா: நாமதாநாம் வயமவேதி ஸுக்ரீவவசநாத்| முமூர்ஷதாம் மர்துமிச்சதாம்||32|| திஷ்ட்யாஹமிதி| த்வந்நிமித்தம்ஸநாத் தவஸம்ப்ராப்தி ஶம்ஸநாத்| த்வயி மத்ஸம்ஸநாதிதி வாசே

திலகவ்யாக்யா.

த்வரணீதிஶேஷ: ||29||30|| நிராஶாநாம் ஶப்ராப்த்யாஶாரஹிதாநாம் ஸ்வாமிஸந்தேஶாத் தத்ஸந்திஷ்டகார்யாக்ருத்யா ஸ்வதோ முமூர்ஷதாம் ||31|| கார்யஹேதோ: கார்யஸித்த்யர்த்தமிவ ஆயாத:| தைவாதிதிஶேஷ:||32|| க்வ தேஶ இதிஶேஷ:||33|| ஆக்யாதுமிச்சாமி தஸ்ய அங்கத: தத்ர ஜநஸ்தாநே வதம் ஆக்யாதவாந் ||34||35|| அங்கம் தத:||36||37|| பூதஸ்ய ப்ரவாஹம் ||40||42||பவநாத்மஜம் ஸபுத்ரம் நஸாமத்யம்||43||44|| ஏக: ஸம்ப்ராப்த: அஸஹாய: ஸுக்ரீவவசநாத் ||45|| காமரூபிணா அநேந ராவணாந்வேஷணஸாமர்த்யம் ஸூசிதம்||46|| த்வந்நாஶம்

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா

[illegible]

திலகவ்யாக்யா

[illegible]

𑌰𑍋𑌚𑌤𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌯𑌾𑌤𑍁𑌮𑌰𑍍𑌹𑌸𑌿 ॥௮௮॥ 𑌹𑌤𑍇𑌽𑌸𑍁𑌰𑍇 𑌸𑌂𑌯𑌤𑌿 𑌶𑌮𑍍𑌬𑌸𑌾𑌦𑌨𑍇 𑌕𑌪𑌿𑌪𑍍𑌰𑌵𑍀𑌰𑍇𑌣 𑌮𑌹𑌰𑍍𑌷𑌿𑌚𑍋𑌦𑌨𑌾𑌤𑍍 । 𑌤𑌤𑍋𑌽𑌸𑍍𑌮𑌿 𑌵𑌾𑌯𑍁𑌪𑍍𑌰𑌭𑌵𑍋 𑌹𑌿 𑌮𑍈𑌥𑌿𑌲𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌭𑌾𑌵𑌤𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌮𑌶𑍍𑌚 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌃 ॥௮௯॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌭𑍂𑌯 𑌏𑌵 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍇𑌜𑌾 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃 । 𑌅𑌬𑍍𑌰𑌵𑍀𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤𑌂 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌯𑌕𑌾𑌰𑌣𑌾𑌤𑍍 ॥௧॥ 𑌵𑌾𑌨𑌰𑍋𑌽𑌹𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌭𑌾𑌗𑍇 𑌦𑍂𑌤𑍋 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌧𑍀𑌮𑌤𑌃 । 𑌰𑌾𑌮𑌨𑌾𑌮𑌾𑌙𑍍𑌕𑌿𑌤𑌂 𑌚𑍇𑌦𑌂 𑌪𑌶𑍍𑌯 𑌦𑍇𑌵𑍍𑌯𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑍀𑌯𑌕𑌮𑍍 ॥௨॥ 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌯𑌾𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌤𑌵𑌾𑌨𑍀𑌤𑌂 𑌤𑍇𑌨 𑌦𑌤𑍍𑌤𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌾 । 𑌸𑌮𑌾𑌶𑍍𑌵𑌸𑌿𑌹𑌿 𑌭𑌦𑍍𑌰𑌂 𑌤𑍇 𑌕𑍍𑌷𑍀𑌣𑌦𑍁𑌃𑌖𑌫𑌲𑌾 𑌹𑍍𑌯𑌸𑌿 ॥௩॥ 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌪𑍍𑌰𑍇𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾𑌣𑌾 𑌸𑌾 𑌭𑌰𑍍𑌤𑍁𑌃 𑌕𑌰𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌣𑌮𑍍 । 𑌭𑌰𑍍𑌤𑌾𑌰𑌮𑌿𑌵 𑌸𑌮𑍍𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾 𑌜𑌾𑌨𑌕𑍀 𑌮𑍁𑌦𑌿𑌤𑌾𑌭𑌵𑌤𑍍 ॥௪॥ 𑌚𑌾𑌰𑍁 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌦𑌨𑌂 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌾𑌮𑍍𑌰𑌶𑍁𑌕𑍍𑌲𑌾𑌯𑌤𑍇𑌕𑍍𑌷𑌣𑌮𑍍 । 𑌅𑌶𑍋𑌭𑌤 𑌵𑌿𑌶𑌾𑌲𑌾𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾 𑌰𑌾𑌹𑍁-

---

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

௮௨॥ 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑌾𑌯𑍋𑌕𑍍𑌤𑌿॥ 𑌨𑌯𑌿𑌤𑌾𑌽𑌨𑍇𑌤𑌾 ॥ ௮௩॥ 𑌭𑌵 𑌇𑌤𑌿॥ 𑌸𑌵𑌰𑍍𑌗 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌵𑌰𑍍𑌗𑌾𑌨𑍍॥௮௭॥௮௮॥ 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌨𑌿𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌕𑌾𑌰𑌣𑍇 𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌕𑍍𑌤𑌿𑌰𑌸𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌦𑍍𑌯𑍋𑌤𑌯𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌹𑌤 𑌇𑌤𑌿॥ 𑌤𑌤𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌸𑌂𑌭𑌵𑌯𑍋𑌗𑌕𑌾𑌰𑌾𑌤𑍍 ॥ ௮௯ ॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌭𑍂𑌯 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿॥௧॥ 𑌉𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌸𑌂𑌦𑍇𑌶𑌕𑌥𑌨𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌾𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑍀𑌯𑌕𑌦𑌾𑌨𑍇𑌨 𑌦𑍃𑌢𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑌯𑌤𑌿 𑌵𑌾𑌨𑌰𑍋𑌽𑌹𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾॥௩॥ 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑍇𑌤𑌿॥ 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌦𑍇𑌵𑍍𑌯𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑍀𑌯𑌕𑌂 𑌪𑌾𑌣𑍌 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌸𑍍𑌵𑌯𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑌵𑌤𑍀। 𑌪𑍍𑌰𑍇𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾𑌣𑌾 𑌭𑌰𑍍𑌤𑍃𑌨𑌾𑌮𑍇𑌨 𑌸𑌾𑌨𑌨𑍍𑌦𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌂 𑌨 𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑌿𑌤𑌵𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌸𑌾 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑍇𑌨𑌾𑌶𑌙𑍍𑌕𑌿𑌤𑌵𑌤𑍀 𑌭𑌰𑍍𑌤𑍁𑌃 𑌕𑌰𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌣𑌂 𑌪𑌾𑌣𑌿𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑌕𑌾𑌲𑍇 𑌮𑌙𑍍𑌗𑌲𑌸𑍂𑌤𑍍𑌰𑌬𑌨𑍍𑌧𑌨𑌮𑍍। 𑌕𑌰𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌣𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨 𑌹𑍋𑌮𑌾𑌗𑍍𑌨𑌿 𑌸𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣𑌯𑌨𑌕𑌾𑌲𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌪𑌰𑌸𑍍𑌪𑌰𑌾𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑍀𑌯𑌧𑌾𑌰𑌣𑌾𑌦𑌿 𑌵𑌿𑌰𑌹𑌦𑌶𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌕𑌾𑌙𑍍𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑍇 𑌧𑌾𑌰𑌣𑍇 𑌚 𑌨𑌾𑌤𑌿𑌶𑌯𑍇𑌨 𑌚 𑌲𑌘𑍁𑌨𑍇 𑌕𑍃𑌤𑍇 𑌰𑌾𑌮𑍇𑌣𑌾𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑍀𑌯𑌕𑌮𑍇𑌵𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑌯𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌮। 𑌤𑌦𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌮𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑍀𑌯𑌕𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑍀𑌤𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌹𑍃𑌦𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌣𑌯𑌕𑍋𑌪𑌮𑍋𑌷𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌪𑌰𑌸𑍍𑌪𑌰𑌂 𑌭𑍂𑌷𑌣𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯𑌮𑍍। 𑌏𑌵𑌂 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑍋𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌕𑌰𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌣𑌂 𑌭𑌰𑍍𑌤𑌾𑌰𑌮𑌿𑌵 𑌸𑌮𑍍𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾 । 𑌅𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑍀𑌯𑌕𑌰𑌸𑍍𑌪𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌤𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌰𑌂 𑌸𑍍𑌪𑍃𑌷𑍍𑌟𑌵𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌪𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌪𑌾𑌣𑌿𑌂 𑌤𑌤𑍍𑌕𑍍𑌷𑌣𑍇𑌨 𑌤𑌦𑍍𑌗𑍃𑌹𑌂 𑌏𑌵𑌂 𑌪𑌾𑌵𑌨𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌪𑌾𑌰𑍍𑌵𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌿𑌵 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌵𑌿𑌰𑌾𑌜𑌿𑌤𑌵𑌤𑍀 । 𑌜𑌨𑌨𑍀𑌵𑌦𑍍𑌧𑌾𑌤𑍍𑌰𑍀 𑌸𑍍𑌤𑌨𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌾𑌯𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌹 𑌜𑌨𑌨𑍀 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌤

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

௮௫॥ 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑌿𑌤𑌿 ॥𑌤𑌨𑍁𑌤𑍇𑌽𑌨𑍍𑌤𑌃 ॥௮௮॥ 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌨𑌿𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌕𑌾𑌰𑌣𑍇 𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌕𑍍𑌤𑌿𑌰𑌸𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌪𑌯𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌸𑍍𑌤𑍌𑌤𑌿 𑌹𑌤𑍇𑌽𑌸𑍁𑌰 𑌇𑌤𑌿 ॥௮௯॥ 𑌇𑌤𑌿𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑍇 𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

௧॥ 𑌸𑌂𑌦𑍇𑌶𑌕𑌥𑌨𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌾𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑍀𑌯𑌕𑌪𑍍𑌰𑌦𑌾𑌨𑍇𑌨𑌾𑌵𑌿𑌦𑍃𑌢𑌂

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌪𑌾𑌦𑌃—𑌹𑌤𑍇𑌽𑌸𑍁𑌰 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌤𑌃। 𑌶𑌮𑍍𑌬𑌸𑌾𑌦𑌨𑌾𑌸𑍁𑌰𑌵𑌧𑍇 𑌤𑌨𑍍𑌮𑌹𑌰𑍍𑌷𑌿𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌾𑌦𑌤𑌜𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍। 𑌤𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌮𑌃 𑌵𑌾𑌯𑍁𑌸𑌦𑍃𑌶𑌜𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍॥௮௯॥ 𑌇𑌤𑌿𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌤𑍍𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌅𑌥 𑌦𑍃𑌢𑌤𑌰𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑌾𑌯 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌙𑍍𑌗𑍁𑌲𑍀𑌯𑌕𑌂 𑌦𑌾𑌤𑍁𑌮𑌾𑌹—𑌭𑍂𑌯 𑌇𑌤𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌯𑍋 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑌃॥௧॥ 𑌵𑌾𑌨𑌰𑍋𑌽𑌹𑌂 𑌨𑌾𑌮𑍍𑌨𑌾। 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌾𑌮𑌾𑌕𑍍𑌷𑌰𑌾𑌣𑌿 𑌤𑍇𑌨𑌾𑌙𑍍𑌕𑌿𑌤𑌂 𑌚𑌿𑌹𑍍𑌨𑌿𑌤𑌮𑍍 ॥ ௨ ॥ 𑌕𑍍𑌷𑍀𑌣𑌂 𑌦𑍁𑌃𑌖𑌫𑌲𑌂 𑌪𑌾𑌪𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌸𑌾। 𑌅𑌭𑌿𑌨𑍍𑌨𑌾𑌸𑌿 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌸𑌿॥௩॥ 𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌵𑌿𑌭𑍂𑌷𑌣𑌮𑍍। 𑌭𑌰𑍍𑌤𑌾𑌰𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑍇𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 ॥௪॥ 𑌰𑌾𑌹𑍁𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑍋𑌡𑍁𑌰𑌾𑌟𑍍 𑌚, 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑌾𑌠𑌃॥

வஷட்காரம் ச தேவம் ச ப்ருதிவ்யாம் திஷ்டதி ॥ கக ॥ கஸ்மின் விமதமோஹம் ப்ரவாஸாத் ஸ்வாவ: । கஸ்மின் ஸ்வஸாரம் ஸ்வஸாரதேஷா: விஷ்டி வா ஸ்மர ॥ உ० ॥ ஸர்வா ஸாரமதிஷு திஷ்ட ஸர்வாமாரசமப்ரவித: । ஸர்வஸர்வதர்மஸ்வாஸ்த்ர கஸ்மின்ப்ரவேசதே ஸவீசதி ॥ உக ॥ கஸ்யஸங்க்யா ஸ்வயா கஸ்மிந் ஸர்வதியா ஸமேவ ச । அபீக்ஷம் ப்ரயசதே கஸ்மின் கர்மாணம் ஸாதக ஸஹ ச ॥ உஉ ॥ உத்திஷ்ட ஸ்தாநாநி: கஸ்மின்வாஸதேந ஸாவவ: । கஸ்மின்ஸார தாரயிஷ்யதி ॥ உங ॥ கஸ்மின்னக்ஷணவிஷ்வகீம் ஸீஷம் ஸாதே ப்ரவாஸ்ரவண: । ஷ்யீ நீம் ஸந்திமிதம் வேதவிஷ்யதி ஸஸ்ருதே ॥ உச ॥ வாஸ்ரவதிஷ்டி ஸ்ஸ்வரவ: கஸ்மிந்விஷ்யதி । ஸஸ்ருதே ஹரிவிஷ்ணுவேதகாசஸமயாமயே: ॥ உரு ॥ கஸ்மின் ஸூக்ஷ்ம ஸஹஸ்ரவாஸதேவஸ்ய: । கஸ்மின்விஜாநேந ஸாக்ஷாஸாது விஸதிஷ்யதி ॥ உசா ॥ ஸாநேந கஸ்மிந்தேந ஜயதா விஸாக ஸமேண । ப்ராக்ஷ்யத்வேந காலேந ஸாவ ணம் ஸர்வஸ்ஸத்ஷ ॥ எ ॥ கஸ்மின் தேஜஸ்ஸாஸ்வணா தஸ்யாஸம் வாஸ்ஸாஸ்மாயி । ஸயா விநா ஸாஷ்யதி ஸோகஸீநம் ஜயக்ஷ்ய வஸீவாதமேந ॥ உஅ ॥ யஸ்யாவதேஸாத்ரு ஜதஸ்ய ஸாஜ்யம் ஸீம் வாயுரண்யம் நயத: ஸசாதிஷ் । நாபீஸ்ய யஸ்ய நவீநமோ க: கஸ்மின் ஸம்மேய ஸ்ருதமே கமோதி ॥ ௩௦ ॥ ந வாஸ்ய ஸாத்ர நவிதா ச நாத்ர

ஸ்ரீமதாவிஜ்ஞாநேஸ்வரவ்யாக்யா.

தேஷ வஷட்காரம் ஸர்வம் ஸமேகஸ்மாந்ஸமஹாத்மாமிதி ஸாவ: ॥ கக ॥ ௨० ॥ ஸர்வாநீதி ॥ அநமீதிதி நீவஸ்ருஷ்டு: । உத்தமம் உத்க்ருஷ்டம் ॥ உக ॥ உஉ ॥ உத்திஷ்டேநேதி ॥ உத்திஷ்டேநயா தேஜஸா அந்நஸாந: காயாஸ்ரமாஸக: ॥ உச ॥ எ ॥ கஸ்மின்நிதி ॥ தேஜஸ்வநேந தவணாம் உவஸ்தித அமேதேந தேஜஸ்ஸ்வரூபாணீயஜிதவ்ய: ॥ ஜயாவிநேதி ஜயக்ஷ்யஸ்ய நம் ஸோகஸீநம் ஸ்வாத்ரு வஸ்ரநஷ் ॥ உஅ ॥ யஸ்யாவதேஸாதிதி ॥ யஸ்யாவதேஸாத் யதேஸாதேஸா ஸம் யஸ்மாத்ஸமேயு தவ்ய: । யதா யஸ்யாஜாதேதா: ஸாஜ்யம் த்ரமாஸ்யாநாவீத் அர ண்யம் ஸாவாரா ஸீநா ஸ்வாவீத் உத்தாவஸாவாரா ஸ்வோ காநாவீத் ஸ: தாத்ரம் ஸமேய யம் கோமாஜோஸ்தி தேஷவி ஸ்ருதமே மேயம் கமோதி கஸ்மின் ॥ ௩௦ ॥ மேயம் காரணமேத தஸ்ஸாம ந வாமேதி ॥ ப்ருஷ்டிம் ஸ்வாநயநவாக்யம் ப்ரணயமோஷவக்ஷேக திஷ்ஷவி

ஸ்ரீஸங்கரசார்யவ்யாக்யா.

ஸர்வம் உத்க்ருஷ்டம் ஸர்வஷ் ॥ உஉ ॥ உத்திஷ்டேநேதி ॥ ஸோகேநாஸவ ஜதிவஸி தவ்யத ஜதிமேஷ: ॥ எ ॥ கஸ்மிநிதி ॥ தேஜஸ்ஸாநவணம் தேஜவணம் வஸ ஸ்வரூபணீயவணம் ஜித்வ்ய: ॥ உஅ ॥ யஸ்யாவதேஸாதிதி । யஸ்யாவதேஸாத் யதேஸாதேஸா யஸ்யஸமேயு தியாவத் । ஸாஜ்யம் த்ராமாத் வ்யாஜநஸ்ய நம் அரண்யம் ஸாவாராதி தீ வீதாவாரஸாவாரா ஸ்வோக: । யஸ்யநாவீ ஸம்ஸ்ருதமே மேயம் கமோதி கஸ்மிநிதி ஸம்பந்த: ॥ ௩௦ ॥ ஜநீம் மேயம் காரணம் கிம் காரண

திருகவ்யாக்யா.

ஸர்வாஸ்வேத ப்ருதிவ்யாமுத்தவ்ய: ॥ கக ॥ விவாஸாவிவேகவாஸாத் ॥ உ० ॥ அநமீதி ஜதி ஸ்வாதவோநீவ: । உத்தமம் ஸர்வோத்தம் ஸர்வோத்தமம் பரிகத்வ்ய: ॥ உக ॥ உஉ ॥ உத்திஷ்டேந உதியோமதிஷ் டேந மோஸாகேந । கஸ்மின்நிதிவ்யத ஜதிமேயத: ॥ உங ॥ உச ॥ ஸாநேந ணாமேஷவத: மேண ॥ எ ॥ தேஜஸ்ஸாநவணம் தேஜவணம் வஸஸ்வரூபணீயமோஷ ॥ உஅ ॥ யஸ்யாவதேஸாஜ்ஜ தேஸாத் யஸ்யஸமேயு தியாவத் । நவீநமோக: ஸநயநா ஸவீ, ஸாஜ்யம் த்ராமாநமோக: । ஸயம் வ உத்க்ருஷ்டம் யஸ்ய வ்யாவ வநவாஸமேதாநாவீத் ஜநீம் மேயம் கமோதி கஸ்மின் ॥ ௩௦ ॥ மேயம் த்ராமேமோஸ்தியோம ஸவமேத பீத்ராஸ — ந வாமேதி । ஸாதாவி த்ராஜ்ஞாநாஷ்டமேஸ்வரமோஹ:, ஸவீகஸஸ்ய காத: ஸதவ்யமேவாஸாஸ । வஸ்ஸதஸ்மோ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

𑌉𑌬𑍍𑌰𑌵𑍀𑌷𑌿॥௩௨॥ 𑌨 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌮𑌿𑌹𑌸𑍍𑌥𑌾𑌂 𑌜𑌾𑌨𑍀𑌤𑍇 𑌰𑌾𑌮𑌃 𑌕𑌮𑌲𑌲𑍋𑌚𑌨𑍇 । 𑌤𑍇𑌨 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌨𑌾𑌨𑌯𑌤𑍍𑌯𑌾𑌶𑍁 𑌶𑌚𑍀𑌮𑌿𑌵 𑌪𑍁𑌰𑌂𑌦𑌰𑌃 ॥௩௩॥ 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑍈𑌵 𑌤𑍁 𑌵𑌚𑍋 𑌮𑌹𑍍𑌯𑌂 𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌰𑌮𑍇𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌃 । 𑌚𑌮𑍂𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌕𑌰𑍍𑌷𑌨𑍍 𑌮𑌹𑌤𑍀𑌂 𑌹𑌰𑍍𑌯𑍃𑌕𑍍𑌷𑌗𑌣𑌸𑌂𑌕𑍁𑌲𑌾𑌮𑍍 ॥௩௪॥ 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌂𑌭𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌬𑌾𑌣𑍌𑌘𑍈𑌰𑌕𑍍𑌷𑍋𑌭𑍍𑌯𑌂 𑌵𑌰𑍁𑌣𑌾𑌲𑌯𑌮𑍍 । 𑌕𑌰𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌪𑍁𑌰𑍀𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌕𑌾𑌕𑍁𑌤𑍍𑌸𑍍𑌥𑌃 𑌶𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌮𑍍 ॥௩௫॥ 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌰𑌾 𑌮𑍃𑌤𑍍𑌯𑍁𑌰𑍍𑌯𑌦𑌿 𑌦𑍇𑌵𑌾𑌃 𑌸𑌹𑌾𑌸𑍁𑌰𑌾𑌃 । 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌪𑌥𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌸 𑌤𑌾𑌨𑌪𑌿 𑌵𑌧𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 ॥௩௬॥ 𑌤𑌵𑌾𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌜𑍇𑌨𑌾𑌰𑍍𑌯𑍇 𑌶𑍋𑌕𑍇𑌨 𑌸 𑌪𑌰𑌿𑌪𑍍𑌲𑍁𑌤𑌃 । 𑌨 𑌶𑌰𑍍𑌮 𑌲𑌭𑌤𑍇 𑌰𑌾𑌮𑌃 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌾𑌰𑍍𑌦𑌿𑌤 𑌇𑌵 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌪𑌃 ॥௩௭॥ 𑌮𑌲𑌯𑍇𑌨 𑌚 𑌵𑌿𑌨𑍍𑌧𑍍𑌯𑍇𑌨 𑌮𑍇𑌰𑍁𑌣𑌾 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑍇𑌣 𑌚 । 𑌦𑌰𑍍𑌦𑍁𑌰𑍇𑌣 𑌚 𑌤𑍇 𑌦𑍇𑌵𑌿 𑌶𑌪𑍇 𑌮𑍂𑌲𑌫𑌲𑍇𑌨 𑌚 ॥௩௮॥ 𑌯𑌥𑌾 𑌸𑍁𑌨𑌯𑌨𑌂 𑌵𑌲𑍍𑌗𑍁 𑌬𑌿𑌮𑍍𑌬𑍋𑌷𑍍𑌠𑌂 𑌚𑌾𑌰𑍁𑌕𑍁𑌣𑍍𑌡𑌲𑌮𑍍 । 𑌮𑍁𑌖𑌂 𑌦𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌸𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌣𑌚𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌮𑌿𑌵𑍋𑌦𑌿𑌤𑌮𑍍 ॥௩௯॥ 𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌰𑌂 𑌦𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌸𑌿 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌰𑌵𑌣𑍇 𑌗𑌿𑌰𑍌 । 𑌶𑌤-

---

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌿𑌃 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍇॥௩௧॥௩௨॥ 𑌨 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿॥ 𑌰𑌾𑌮𑌃 𑌨 𑌜𑍀𑌵𑍇𑌯𑌂 𑌕𑍍𑌷𑌣𑌮𑌪𑌿 𑌵𑌿𑌨𑌾 𑌤𑌾𑌮𑌸𑌿𑌤𑍇𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑌾𑌯𑍀 𑌕𑌥𑌂 𑌨𑌾𑌗𑌚𑍍𑌛𑍇𑌤𑍍 𑌕𑌮𑌲𑌲𑍋𑌚𑌨𑍇 𑌤𑍍𑌵𑌨𑍍𑌨𑌯𑌨𑌸𑍌𑌨𑍍𑌦𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌦𑍈𑌨𑍍𑌯𑌤𑌮𑍋𑌪𑌿 𑌕𑌿𑌂 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌵𑌤𑍀𑌵𑌤𑍀 𑌵𑍇𑌤𑍍𑌥𑌂 𑌧𑍈𑌯𑌵𑌤𑍀𑌂 𑌕𑌥𑌂 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌾 𑌸𑌹𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌤𑍇𑌨 𑌤𑍇𑌨𑍇𑌨 𑌵𑍇𑌤𑍍𑌤𑍇𑌨 𑌆𑌶𑍁 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌨𑌾𑌨𑌯𑌤𑌿 𑌶𑌚𑍀𑌂 𑌪𑍁𑌰𑌂𑌦𑌰𑌇𑌵 𑌤𑌨𑍍𑌨𑌿𑌧𑌾𑌨𑌮𑌪𑍍𑌯𑌗𑌤𑌾𑌂 𑌶𑌚𑍀𑌂 𑌜𑌮𑍍𑌭𑌃 𑌕𑌿𑌲 𑌕𑌾𑌲𑌮𑌵𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌯𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 𑌯𑌥𑌾 𑌤𑍍𑌰𑌾𑌤𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 ॥௩௩॥ 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑍈𑌵𑍇𑌤𑌿 𑌮𑌹𑍍𑌯𑌂 𑌮𑌮 𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌰𑌷𑍇𑌷𑍍𑌟𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌵𑌤𑌰𑍍𑌥𑍀 ॥௩௪॥ 𑌸𑌮𑍁𑌦𑍍𑌰𑌂 𑌕𑌥𑌂 𑌤𑌿𑌤𑍀𑌰𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰𑌾𑌹 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌂𑌭𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌂𑌭𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌤𑌭𑍍𑌯 𑌕𑍃𑌤𑍇𑌵 𑌤𑍍𑌯𑍋𑌤𑍍𑌯𑌃 ॥௩௫॥ 𑌤𑌤𑍍𑌰𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌪𑌥𑌿 𑌯𑌦𑌿 𑌤𑌿𑌷𑍍𑌠𑍇𑌯𑍁𑌸𑍍𑌤𑌦𑌾 𑌤𑌾𑌨𑌪𑌿 𑌵𑌧𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௩௬॥௩௭॥ 𑌮𑌲𑌯𑍇𑌨𑍇𑌤𑌿 ॥ 𑌮𑌲𑌯𑌾𑌦𑌯𑌃 𑌪𑌰𑍍𑌵𑌤𑌾𑌃 𑌪𑌵𑌿𑌤𑍍𑌰𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑍍 𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌰𑍂𑌪𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑍍 𑌵𑌾 𑌶𑌪𑌥𑌾𑌰𑍍𑌹𑌾𑌃 𑌮𑍂𑌲𑌫𑌲𑌂 𑌤𑌾𑌪𑌸𑌾𑌹𑌾𑌰𑌃 𑌕𑌰𑍍𑌮𑍇𑌤𑌿 𑌯𑌾𑌵𑌤𑍍 । 𑌤𑌪𑍋𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௩௮॥ 𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌰𑌮𑌿𑌤𑌿॥ 𑌨𑌾𑌕𑌪𑍃𑌷𑍍𑌠𑌂 𑌨𑌾𑌕𑌪𑍃𑌷𑍍𑌠𑌸𑌦𑍃𑌶𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌰𑌵𑌣𑌾𑌖𑍍𑌯𑌗𑌿-

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑍁𑌯𑌾𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌣𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑌰𑍍𑌥𑌃 𑌤𑌦𑍍𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌯𑌿॥௩௨॥ 𑌨 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌶𑌚𑍀𑌂 𑌪𑍁𑌰𑌂𑌦𑌰 𑌇𑌵𑍇𑌤𑌿। 𑌤𑌨𑍍𑌨𑌿𑌧𑌾𑌨𑌮𑌪𑍍𑌯𑌗𑌤𑌾𑌂 𑌶𑌚𑍀𑌂 𑌪𑍁𑌰𑌂𑌦𑌰𑌃 𑌕𑌂𑌭𑌿𑌤𑍍𑌕𑌾𑌲𑌮𑌵𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌯 𑌤𑌤𑍋𑌜𑍍𑌞𑌾𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌯𑌥𑌾 𑌤𑍍𑌰𑌾𑌤𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௩௩॥ 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑍈𑌵𑍇𑌤𑌿॥ 𑌮𑌹𑍍𑌯𑌂𑌮𑌮॥௩௪॥ 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌂𑌭𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌤𑌿। 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌂𑌭𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌤𑌵𑌿𑌦𑍍𑌧𑍍𑌯𑍋𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌯𑌃 ॥௩௫॥ 𑌤𑌤𑍍𑌰𑍇𑌤𑌿। 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑌾𑌤𑍍𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌪𑌥𑌿 𑌯𑌦𑌿 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌤𑌦𑌾 𑌤𑌾𑌨𑌪𑌿 𑌵𑌧𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌰𑍇𑌵 𑌯𑌥𑌾𑌰𑍍𑌥𑌤𑍍𑌵𑌮𑍍 ॥௩௬॥ 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑍇𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌮𑌿𑌨𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑍍 ॥௩௭॥ 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌪𑌥𑌿 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑍍 𑌮𑍂𑌲𑌫𑌲𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌶𑌪𑌥𑌂 𑌕𑌰𑍋𑌤𑌿॥ 𑌦𑌰𑍍𑌦𑍁𑌰𑍇𑌣𑍇𑌤𑌿॥ 𑌦𑌰𑍍𑌦𑍁𑌰𑍇𑌣𑍇𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍌 𑌯𑌥𑌾𑌸𑌾𑌮𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌰𑌵𑌣𑌸𑍍𑌥𑍇𑌤𑌿 𑌤𑌥𑌾 𑌮𑍂𑌲𑌫𑌲𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾𑌶𑌪𑍇 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑌯𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌤𑍍𑌰𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 ॥௩௮॥ 𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌰𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌨𑌾𑌗𑌰𑌾𑌜𑌸𑍍𑌯

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌕𑌥𑌿𑌤𑌵𑌾॥௩௧॥௩௨॥ 𑌨 𑌜𑌾𑌨𑍀𑌤𑍇 𑌨 𑌜𑌾𑌨𑍀𑌤𑌵𑌾𑌨𑍍। 𑌤𑌦𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 𑌤𑍇 𑌤𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌨𑍀𑌤𑌾𑌂 𑌶𑌚𑍀𑌂 𑌪𑍁𑌰𑌂𑌦𑌰𑌇𑌵॥ ॥௩௩॥ 𑌮𑌹𑍍𑌯𑌂 𑌮𑌤𑍍𑌤𑌃॥௩௪॥ 𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌂𑌭𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌤𑌭𑍍𑌯 𑌸𑍇𑌤𑍁𑌬𑌨𑍍𑌧𑌨𑍇𑌨𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌵𑌾𑌂 ॥௩௫॥ 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌘𑍍𑌨𑌕𑌰𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌕𑍍𑌷𑌨𑍍𑌤𑌃 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌤𑌤𑌾𑌤𑌾𑌨𑌪𑌿 𑌵𑌧𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 ॥௩௬॥௩௭॥ 𑌮𑌲𑌯𑌾𑌦𑍀𑌦𑍇𑌵𑌾 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑌾𑌯𑌤𑌾𑌂 𑌵𑌾 𑌮𑍂𑌲𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌶𑌪𑍇 𑌸𑌜𑍀𑌵𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌯𑌦𑍇𑌵𑌮𑌰𑍍𑌥𑍇𑌨𑌵𑌤𑌾𑌂 𑌕𑌰𑍋𑌤𑌿—𑌤𑌪𑍋𑌣𑍇𑌤𑌿। 𑌦𑌰𑍍𑌦𑍁𑌰𑍇𑌣𑍈𑌵 𑌪𑌰𑍍𑌵𑌤𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃॥௩௮॥ 𑌯𑌥𑌾𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌮𑍁𑌖𑌂 𑌦𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌸𑌿 𑌤𑌥𑌾 𑌸𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌶𑌪𑍇 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃॥௩௯॥ 𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌰𑌵𑌣𑍇 𑌗𑌿𑌰𑍌 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌦𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌸𑍀𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌾𑌗𑌪𑍃𑌷𑍍𑌠𑌸𑍍𑌯 𑌉𑌪𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌪𑍍𑌰𑌦𑍇𑌶𑌾𑌵𑌤𑌾𑌰𑌿𑌤𑌾𑌵𑌸𑌾𑌨𑍍𑌤𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌸𑍍𑌥𑍇𑌷𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌰𑌵𑌣𑌾𑌗𑍍𑌰𑍇𑌷𑍁 𑌦𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌸𑌿 𑌤𑌥𑌾𑌪𑌿 '𑌨𑌾𑌗𑌪𑍃𑌷𑍍𑌠𑌸𑍍𑌯' 𑌇𑌤𑌿𑌵𑌾𑌚𑍋 𑌵𑌿𑌪𑌰𑍀𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌕𑌤𑍍𑌯𑌾𑌪𑌤𑌯𑍇

[illegible]॥40॥ ந மாம்ஸம் ராக⁴வோ பு⁴ங்க்தே ந சாபி மது⁴ ஸேவதே। வந்யம் ஸுவிஹிதம் நித்யம் ப⁴க்தமஶ்நாதி பஞ்சமம்॥41॥ நைவ த³ம்ஶாந் ந மஶகாந் ந கீடாந் ந ஸரீஸ்ருபாந்। ராக⁴வோऽபநயேத்³கா³த்ராத் த்வத்³க³தேநாந்தராத்மநா॥42॥ நித்யம் த்⁴யாநபரோ ராமோ நித்யம் ஶோகபராயண:। நாந்யச்சிந்தயதே கிஞ்சித் ஸ து காமவஶம் க³த:॥43॥ அநித்³ர: ஸததம் ராம: ஸுப்தோऽபி ச நரோத்தம:। ஸீதேதி மது⁴ராம் வாணீம் வ்யாஹரந் ப்ரதிபு³த்⁴யதே॥44॥ த்³ருஷ்ட்வா ப²லம் வா புஷ்பம் வா யச்சாந்யத் ஸுமநோஹரம்। ப³ஹுஶோ ஹா ப்ரியேத்யேவம் ஶ்வஸம்ஸ்த்வாமபி⁴பா⁴ஷதே॥45॥ ஸ தே³வி நித்யம் பரிதப்யமாநஸ்த்வாமேவ ஸீதேத்யபி⁴பா⁴ஷமாண:। த்⁴ருதவ்ரதோ ராஜஸுதோ

ஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜீயவ்யாக்²யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீ²யவ்யாக்²யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்²யா.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

[illegible]

யாவதேவ ந பூர்யதே | அயம் ஸம்வத்ஸர: காலஸ்தாவத்தி மம ஜீவிதம்॥௭॥ வர்ததே தஶமோ மாஸோ த்வௌ து ஶேஷௌ ப்லவங்கம | ராவணேன ந்ருஶம்ஸேன ஸமயோ ய: க்ருதோ மம॥௮॥ விபீஷணேன ச ப்ராத்ரா மம நிர்யாதனம் ப்ரதி | அனுநீத: ப்ரயத்னேன ந ச தத்குருதே மதிம்॥௯॥ மம ப்ரதிப்ரதானம் ஹி ராவணஸ்ய ந ரோசதே | ராவணம் மார்கதே ஸங்க்யே ம்ருத்யு: காலவஶம் கதம்॥௧௦॥ ஜ்யேஷ்டா கன்யா கலா நாம விபீஷணஸுதா கபே | தயா மமேதமாக்யாதம் மாத்ரா ப்ரஹிதயா ஸ்வயம்॥௧௧॥ அஸம்ஶயம் ஹரிஶ்ரேஷ்ட க்ஷிப்ரம் மாம் ப்ராப்ஸ்யதே பதி: | அந்தராத்மா ஹி மே ஶுத்தஸ்தஸ்மிம்ஶ்ச பஹவோ குணா:॥௧௨॥ உத்ஸாஹ: பௌருஷம் ஸத்த்வமாந்ருஶம்ஸ்யம் க்ருதஜ்ஞதா | விக்ரமஶ்ச ப்ரபாவஶ்ச ஸந்தி வானர ராகவே॥௧௩॥ சதுர்தஶ ஸஹஸ்ராணி ராக்ஷஸானாம் ஜகான ய: | ஜனஸ்தானே வினா ப்ராத்ரா ஶத்ரு: கஸ்தஸ்ய நோத்விஜேத்॥௧௪॥ ந ஸ ஶக்யஸ்துலயிதும் வ்யஸனை: புருஷர்ஷப: | அஹம் தஸ்ய ப்ரபாவஜ்ஞா ஶக்ரஸ்யேவ புலோமஜா॥௧௫॥ ஶரஜாலாம்ஶுமாஞ்சூர: கபே ராமதிவாகர: | ஶத்ருரக்ஷோமயம் தோயமுபஶோஷம் நயிஷ்யதி॥௧௬॥ இதி ஸஞ்ஜல்பமானாம் தாம் ராமார்தே ஶோககர்ஶிதாம் | அஶ்ருஸம்பூர்ணவதனாமுவாச வசனம் கபி:॥௧௭॥ ஶ்ருத்வைவ து வசோ மஹ்யம் க்ஷிப்ரமேஷ்யதி ராகவ: | சமூம் ப்ரகர்ஷன்மஹதீம் ஹர்ய்ருக்ஷகணஸங்குலாம்॥௧௮॥

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

இதி॥ க்ருதாந்த: தைவம்॥௫॥ விதிரிதி॥ விதி: தைவம் அஸம்ஹார்ய: அநிவார்ய:॥௬॥௭॥ வர்தத இதி॥ தஶமோ மாஸ: தஶமமாஸாந்த:॥௮॥ விபீஷணேநேதி। நிர்யாதநம் ப்ரத்யர்பணம்॥௯॥௧௨॥ உத்ஸாஹ இதி। லோகோத்தரேஷு கார்யேஷு ஸ்தேயாந் ப்ரயத்ந உத்ஸாஹ:। பௌருஷம் தாத்காலிககரணம். ஸத்த்வம் பலம் ஆந்ருஶம்ஸ்யம் அக்ரூரதா க்ருதஜ்ஞதா உபகாரஜ்ஞதா விக்ரம: ஶௌர்யம் ப்ரபாவ: ஶக்தி:॥௧௩॥௧௪॥ நஸ இதி। துலயிதும் சாலயிதும்॥௧௫॥

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ஏஷ இதி। க்ருதாந்த: தைவம்॥௬॥ விதிரிதி। அஸம்ஹார்ய: அநிவார்ய:॥௮॥ விபீஷணேநேதி। நிர்யாதநம் ப்ரத்யர்பணம் தந்நிர்யாதநம் ப்ரதி॥௧௦॥ அஸம்ஶயமிதி। பதிர்ப்ராப்ஸ்யதே கஸ்மாதஸம்ஶய இத்யத ஆஹ அந்தராத்மேதி॥௧௨॥ குணாநேவாஹ உத்ஸாஹ இதி। லோகோத்தரேஷு கார்யேஷு ஸ்தேயாந் ப்ரயத்ந உத்ஸாஹ:। பௌருஷம் தாத்காலிககரணம்। ஸத்த்வம் பலம் ஆந்ருஶம்ஸ்யம் அக்ரூரதா விக்ரம: ஶௌர்யம் ப்ரபாவ: ஶக்தி:॥௧௩॥ சதுர்தஶேதி॥ தஸ்யேதி ஶேஷ:॥௧௪॥ நேதி। துலயிதும் சாலயிதும்॥௧௫॥ ஶரஜாலாம்ஶுமாநிதி। ஶ்லோகத்ரயம் ஸ்பஷ்டம்॥

திலகவ்யாக்யா.

ஸ ராம:॥௭॥௮॥ நிர்யாதநம் ப்ரத்யர்பணம், ந ச தத்। தந்நிர்யாதநம்॥௯॥௧௦॥ கந்யா ஜாதவைராக்யஷோடஶவர்ஷா। மாத்ரா விபீஷணபத்ந்யா ப்ரஹிதயா, ஏதேந விபீஷணஸ்ய ராமபக்தத்வம் ஸூசிதம்। விபீஷணஸ்ய நிஶாசரபாவேऽபி ஶீலஸம்பந்நத்வம் தர்ஶிதம்॥௧௧॥௧௨॥ ராக்ஷஸாநாம் நாஶார்தம் ப்ரயத்நவத்த்வம் ப்ராப்ஸ்யதே॥௧௩॥ பதி: ப்ராப்ஸ்யதே கஸ்மாதஸம்ஶய இத்யத ஆஹ — அந்தராத்மேதி॥ தஸ்மிந் ராமே॥௧௪॥ உத்ஸாஹ: கார்யேஷு ஸ்தைர்யம். பௌருஷம் ஶௌர்யம் ஸத்த்வம் பலம்। ஆந்ருஶம்ஸ்யம் அக்ரூரதா க்ருதஜ்ஞதா உபகாரஸ்ம்ருதி:। விக்ரம: ப்ரபாவ: ஶக்தி:॥௧௫॥ சதுர்தஶேதி। ஸ்வஸாமர்த்யஸ்ய ப்ரத்யக்ஷத்வம் ஸூசயதி॥௧௬॥ வ்யஸநைர்ந துலயிதும் ஶக்ய:॥ ந வ்யஸநைர்விசாலயிதும் ஶக்ய இத்யர்த:। தஸ்ய ப்ரபாவம் ஜாநாமி — அஹம் தஸ்யேதி। கிஞ்சித்வாச்யம் இதி ஶேஷ:॥௧௭॥

[illegible]

Śrīgovindarājīyavyākhyā

[illegible]

Śrīmaheśvaratīrthīyavyākhyā

[illegible]

Tilakavyākhyā

[illegible]

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

வ்யாக்யா.

[illegible]

விவஶா யாதவாநந்தக்தஜ் ॥௪௫॥ ந ச ஶக்ஷ்யே தயா ஸார்தம் ஗ந்தும் ஶத்ருவி-
நாஶந । கபித்வாதபி ஸந்தேஹஸ்யாபி வ்யாதஸம்ஶய: ॥௪௬॥ ஶ்ரீமதாம் தாம் தம்
த்ருஷ்ட்வா ராக்ஷஸா பீமவிக்ரமா: । அநந்தரம் யே ராக்ஷஸா ராவணேந நியோஜிதா: ॥௪௭॥
தைஸ்ஸம் பரிவ்ருத: ஶூலஶக்திஶரப்ரஹரணபாணிபி: । ஸைந்யம் ஸம்ஶயம் ப்ராப்தோ மயா
வீர கபித்வாத் ॥௪௮॥ ஸாயுதா பஹவோ வ்யோம்நி ராக்ஷஸாஸ்த்வம் நிராயுத: । கதம்
ஶக்ஷ்யாமி ஸம்யாதும் தாம் சைவ பரிரக்ஷிதும் ॥௪௯॥ யத்யுதாநஸ்ய ரக்ஷோபிர்த்ருஷ்ட-
தை: க்ரூரகர்மபி: । ப்ரவ்ருத்தம் ஹி தே வ்ருஷ்டாஹ்வயாதா: கபிஸத்தம ॥௫௦॥ அத
ரக்ஷாம்ஸி மாரூதி ஹநிஷ்யந்தி பஹவஶ்ச । கதம் ஸ்விச் ஸாம்பராயே த்வாம் ஜயே-
யு: கபிஸத்தம ॥௫௧॥ அதவா யுத்யமாநஸ்ய பதநம் விசார்யதே । பதிதாம் ச ஹ்ரு-
ஷ்டா தாம் நயேயு: பாபராக்ஷஸா: ॥௫௨॥ தாம் வா ஹரேயுர்ஸக்ஷா பிஶாசா யாம-
ஸிகா । அவ்யவஸ்தோ ஹி த்ருஶ்யதே யுத்தே ஜயபராஜயௌ ॥௫௩॥ அஹம் வாபி விபத்யே-
யம் ரக்ஷோபிர்நிர்ஜிதஸ்த்வயா । ஸ்ப்ருஷ்ட்வா ஹரிஶ்ரேஷ்ட ஹநிஷ்யேயு: ஶவ தே ॥௫௪॥
காமம் ஶக்தோஸி நிஹந்தும் ஸர்வராக்ஷஸாந் । ராகவஸ்ய யஶோ ஹீயே-
த்த்வயா ஶஸ்தைஸ்து ராக்ஷஸை: ॥௫௫॥ அதவாதாய ரக்ஷாம்ஸி ந்யஸேயு: ஸம்வ்ருதே

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஶ்ரமாபநோதசிந்தாதிபீயா ॥௪௪॥ பதிதேதி । யாதவாம் ஜலஜந்தூநாம் ॥௪௫॥ நசேதி । கபித்வ-
மிதி ரக்ஷ்யமாணா மயி ஸதி ஸந்தேஹஸ்யாத் உபயிரக்ஷ்யாயாம் மயி விபத்ஸந்தேஹஸ்யாதித்யர்த்த: ॥௪௬॥
அநந்தரமேவ ப்ரவர்த்ததே ஹி பலாநாமித்யாதிநா ॥௪௭॥ தைரிதி । ஏபி: தை: பரிவ்ருதோ(அ)ஹம்
அதை: கபித்வாத் ரக்ஷ்யத்வாத் ஏவம் ஸம்ஶயம் ப்ராப்தஸ்ஸந்நபவேயமிதி யோஜநா ॥௪௮॥ ஸாயு-
தா இதி । ஸம்யாதும் ஸம்யக்போக்தும் ॥௪௯॥ ப்ரவ்ருத்தோ கோத்ர ஸம்ஶய இதி யுத்யமாநஸ்ய-
த்யாதிநா ॥௫௦॥ அத இதி । ஸாம்பராயே யுத்தே ॥௫௧॥ அத வேதி । விசாலஸ்ய யுத்தபரஸ்ய

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ப்ரவ்ருத்தம் பேதிதிஸம்பாத: ॥௪௫॥ நசேதி । கபித்வதி ரக்ஷ்யதிஸ்பஷ்டதிக்பயாபி ஸந்தேஹ:
ப்ராணஸந்தேஹ: ॥௪௭॥ தைரிதி । தை: பரிவ்ருதோ(அ)ஹமேவ ஸம்ஶயம் ப்ராப்தோ(அ)ஹமேவ
தி வாக்யஶேஷேண யோநிபுணபுரோஹ: । கபித்வாத் ரக்ஷ்யத்வாத் ஸார்வாதிகத்வா இத்யர்த்த: ॥௪௮॥
அதவா ஸாஹஸகரணம் நகர்தவ்யமித்யாஹ — யுத்யமாநஸ்யேத்யாதி ஶோகஸம்-
யேந ॥௫௧॥ தத்ர கதநயோக்ஷ அத்யமாநமாஹ — அதவேதி ॥ தேவ்யா ஆஹிதிஶேஷ: ॥௫௨॥ பரா-
ஜயபக்ஷ அந்யதா மாஹ — தாம் வேதி ॥ பராஜயம் ஸாதயதி அவ்யவஸ்தௌ ஹீதி ॥௫௩॥ அஹ-
மாஹபிதாம் பதநபராஜயௌ ரக்ஷஸ்ஸு ஸந்நிவேஶநம் ஸ்யாதித்யாஹ — அஹம் வேதி ॥
॥௫௪॥ ஜாதநீம் ஸர்வராக்ஷஸாந் யத்த்வா ஆஹ — காமமிதி । ஶஸ்தை: நிஹ-

திலகவ்யாக்யா.

கோ விசாரஸ்த்ராஹ — அதஙகாகவிதி ॥௪௫॥ உத்யுபாரவிஷா ஸாதராவஸ்யாவர்த-
யேது: ॥௪௬॥௪௭॥ ஐதரமவி ஶஹநயாகாகபயா த்ராஹ — நசேதி । கபித்வதி ஸ்ரியா
ஸஹ ஶஙரி ஸந்தேஹ: ராக்ஷஸாநாமிதிஶேஷ: ॥ ௪௮॥௪௯॥ ஸம்ஶயம் ப்ராணஸம்ஶயம்,
தைஸ்ஸம்பரிவ்ருதோஹவே: । ததஸ்ஸம்ஶயம் ப்ராப்தோ ஹவேதிகபாஶபஞ்சயநிபுணோஹ: ॥
௫௦॥ தத்ரஹேதுமாஹ — ஸாயுதா இதி । வ்யோம்நி நிராயுதஞ்சபர்வதாதிஹ்ருத்யர்த்த: ॥௫௧॥௫௨॥
கதம் விநஹததாயதேந ஸாம்பராயே ஜயேயு: । தஸ்யாவ்யவஸ்தகத்வாதிதியாவ: ॥௫௩॥
அதகாம்ஜேஷ்யவி ஸாஹஸவிசாரே ஹஹாநஹயுதத்ராஹ — அதவேதி । பதிதம் தவஹ்ரு-
ஷ்டாஹிதிஶேஷ: । தத்ரஹேதும் விசார்யதேதி யுத்தபரவஸ்யாநந்த்ரக்ஷண விசார்யதே
த்யர்த்த: ॥௫௪॥ விஶஸேயம் ராக்ஷிஷ்யதசேஷ்டவஸாகு । தஸ்ஸந்தோஷமாஸாயுஷித்யர்த்த: ॥௫௫॥

ஹிதாழ । யத்ர தெ நாஹிஜாநீயாஹமுரயொ நாவி ராவவள॥ருகூ॥ ஞாநஹஸ்நா ஊஷயெமூர
zயம் தத்ஸ்வ நிரயமுக: । கூயா ஹி ஸஹ ராஉஸ்ய உஹாநாமஉநெ ஶாணா:॥ருள॥
உயி ஜீவிதஉாயத்தம் ராவவஸ்ய உஹாத்மந: । ஹ்ராத்ருணாம் வ உஹாவாஹொ தவ ராஜ
காமுஸ்ய வ ॥ ருஅ॥ தள நிராஶள உஷயமும் தா ,ஶொகஸஞாவகஶிமுதள । ஸஹ
ஸவமுக்ஷமு ஹரிஹிஸ்ருக்ஷ்ருத: ஷ்ராணஸம்ஶ்ரஹழ॥ருக॥ ஹத்ர்யுஹக்ஷம் வமாஸ்க்ரத்ய ரா
உரஷநுஸ்ய வாநர । ந ஸ்ப்ரஶாஜி ஶரீரம் து வம்ஷொ வாநர வம்ஶவ ॥ கூ௦॥ யஷ
ஹம் மாத்ருஸம்ஸ்ஶமும் ராவணஸ்ய பலாஜ் ஶதா । அநீஶா கிம் கரிஷ்யாஜி விநாயா
விவஶா ,ஸதீ॥கூக॥ யஜி ராஜொ ஊஶக்ரவஜிஹ ஹகவா ஸபாம்யவழ। உாஜிதொ ஶ்ரஹ்ரஶ
லூத தத்ஸ்ய ஸஷ்ரஶம் ஹவெஜ ॥கூஉ॥ ஶ்ருதா ஹி த்ருஷ்டாஸ்ஹு உயா வராக்ரஉா உஹாத்
நஸ்ஸ்ய ரணாவஉஜிமுந: । ந தெவஶம்யவமூஹஜம் ஶராக்ஷஸா ஹவந்தி ராஜெண ஸ
உாஹி ஸம்யமெ ॥கூரு॥ ஸீக்ஷ்ரதம் ஸாயதி ஜித்ருகாஉமுகம் உஹாபலம் வாஸவதுமூஷி

ஶ்ரீஶொவிநராஜீயவ்யாக்யா.

த்யமு:॥ருஉ॥ருரு॥ கூயவெதி।ஸம்ப்ரதெமஜஷ்ரஷெமெ॥ருள॥உயீதி। தவராஜகுமுஸ்யஸ்ரீ
வராஜகுமுஸ்ய॥ருஅ॥கூ௦॥ யஷஹஜிதி। அநீஶாஸ்யம் கிம்விஜ் கதமுஉஸஉயமுரவிநாயாவிஶத
ஸ்ஶிகா விவஶாவிவெஷ்டா॥கூக॥கூஉ॥ ஶ்ருதாஜதி। ஷ்யஉஹிஶஷொமாணஷ்ஸஜிஜா ஜித்
ஶ்ரீஉஹெஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஜெத:॥ருரு॥ வராஜயவக்ஷெ ஷொஷாம்தாஉாஹ— கூயவெதி। ஸம்ப்ரதெமஜஷ்ரஷெமெ।ஞா
ரம்ஹ: ஸஉாஷ்ருவும்வநாஜிஷ்ரயத்:॥ருகூ॥ கிஉத்ருஹிதஉதஞஹ கூயெதி ॥ருள॥ உஉநாமாஉமு
நயொநமுகெவவும் கூமாரம்ஹவெகமுழ। உபம்தொஉஹாநநமு: ஸ்யாஜித்யாஶயெநாஹ
உயீத்யாஜிநா॥ ராவவஸ்யஜீவிதம் உயி ஆயத்தம்உஜ்ஜீவிதாயீந ஜீவிதஜித்யமு: । ராஜகுமுஸ்ய
ஸாஶ்ரீவகுமுஸ்ய॥ருஅ॥ தாவிதி । ஷ்ராணஸம்ஶ்ரஹம் ஷ்ராணஸவமுஸ்ழ॥ருக॥ நநு ராவ
ணாம்ஶஸம்ஸ்ஶமு: கூயம் ஸ்யாஜித்ருத ஞாஹ ஹதமுரிதி । யஸ்ராத்தாரணாஜ் ஹதமுஹமுக்ஷம்
வமாஸ்க்ரத்ய ஹதக்ஷஹமுக்ஷாமுக்ஷண: ஷ்ரஸ்ஶாவித: । தஸ்ராஜ் ராவணஸ்ய மாத்ருஸம்ஸ
ஶமும் பலாஜெதகிஸம்பமயி। ஹாவிதெயுக்ஷணெதி உாரீசவாக்யா ஶ்ருகூாராஉாநயமுஶ
ஷயா ஹத்ரமுஹக்ராமுக்ஷண ஷ்ரஸ்ஶாவநாஜ் ஷ்ராஷெத்ராய உநயெமுா ந காஉக்ரதஜதிஹாவ:।
அநீஶாஸ்யம்கிம்ஜித்தமுஉ ஶக்ஷாவத் விவஶாவிவெஷ்டா விநாயாவிஶதஸ்ஶிகா கூஸஹிஹி
தநாயெத்யமு:॥கூக॥ கூயஹிஜாத உாவிஷ்மொதி யஜீதி। ராக்ஷஸவயராவஉ வயவாஷவமு
கா உஜ்ஷ்ராவணம்ராஉஸ்யஸஷ்ரஶம் அநஷ்உஷெநஉஜ்ஷ்ராவணஉநமவிதஜிதிஹாவ:॥ கூஉ ॥ ந
ாவ்யா.

ருகூ॥ யஶொஹீயெஜ்ஸ்யம் ஷ்ரத்யாஹதமுஉஶக்ஷ ஜத்யவயஶொவ்ரஜி: ஸ்யாஜிதிஹாவ:। ஶ
ஷெஷஹிமும்ஹிஜெத:॥ருள॥ ராக்ஷஷெஸ: ஸஶ்ரஹணவக்ஷெ ஷொஷாஞாஉாஹ— கூயவெதி।
ஸம்ப்ரதெமஷெ॥ருஅ॥ ஞாநஹ: ஸஉாஷ்ருதணாஜிமஷெ: । ஸாவஸ்ஶஉநவக்ஷெ ஷொஷ
உாஞ்ராவவாநயநவக்ஷ ஸவஶாணவாநித்யாஹ— கூயாஹீதி ॥ருக॥ ராஜெணஉஷ்ரா
ஷ்ள ஸவமுநாஶஷ்ரஸம்ஶ ஜத்யாஹ— உயிஜீவிதஜிதி । ஹ்ராத்ருணாம் முக்ஷணாதீநாம் ராஜ
காமுஸ்ய ஸாஶ்ரீவகுமுஸ்ய॥கூ௦॥ ஷ்ராணஸம்ஶ்ரஹம் ஷ்ராணஸம்பமழ ॥கூக॥ ஹநுஜதா
ஸஹஶஉநாஹெ காரணாஞாஉாஹ— ஹதமுரிதி। ராவணமாத்ருஸ்ஶமுஷ்ஷா ந ஸ்தஜ
த்யாஹயஷஹஜிதி ॥கூஉ॥ அநீஶா ஸ்ரீகூாஜ்ஸயஉஸஉயமுா, விவஶாவிவெஷ்டா விநாயாஸம்ஜி
ஹிதாராஉமுக்ஷணா । ஹாவிதெ, முக்ஷணெதி உாரீசவாக்யா ஶ்ருகூாராஉாநயமுரம்கயா
முக்ஷணஸ்யாவிஷ்ரஸ்ஶாவநாஜிதி ஹாவ:॥கூரு॥ தத்ஸ்யஸஷ்ரஶம் ஸ்உஹிநாஸஶணம் ஶத்ரு

க்ஷம் | ஸலக்ஷ்மணம் கோவிஷஹேத ராகவம் ஹுதாஶநம் தீப்தமிவாநிலேரிதம் ||கூ௪
ஸலக்ஷ்மணம் ராகவமாஜிமர்த்தநம் திஶாகஜம் மத்தமிவ வ்யவஸ்தி தம் | ஸஹேத கோ வா.
ரணவ்ய வம்ய ஶாந்தவபெய தி ரமாதிஷ்டேகூடு|| ஸ சே ஹரிஶ்ரேஷ்ட ஸல
க்ஷ்மணம் பதிம் ஸமய்யவம் க்ஷிப்ரமிஹோபபாதய | திராய ராமம் ப்ரதி ஶோககர்ஶி
தாம் கருஷ்வ மாம் வாநரமுக்ய ஹர்ஷிதாம்||கூகூ|| இதி ஸ்ரீமத்ராமாயணே ஸுந்தரகாண்டே ஸப்தத்
ரிம்ஶஸ்ஸர்க்க:||

ததஸ்ஸ கபிஶார்தூலஸ்தேந வாக்யேந ஹர்ஷித: | ஸீதாமுவாச தச்ச்ருத்வா வ
க்யம் வாக்யவிஶாரத: ||க|| யுக்தரூபம் த்வயா தேவி பாஷிதம் ஶுபதர்ஶநே | ஸத்ருஶம்
ஸ்த்ரீஸ்வபாவஸ்ய ஸாத்வீநாம் விநயஸ்ய ச ||உ|| ஸ்த்ரீத்வம் ந து ஸமர்த்தம் ஹி ஸாகரம் வ்ய

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

யோதித்ஸமந்ப்ரவிஶ||கூங||கூடு|| ஸஹேதி| ஹர்ஷிதாம் ஹர்ஷப்ராபிதாம் உத்தரோத்தர
ஷ்டவதீதி த்ருஷ்டம்| அநயா லக்ஷ்மணம் உபாயாந்தரம் ஸம்பவதீதி ஜ்ஞாபநாய தத்வக்த்ராவக்த்ரக
யோபாயஜ்ஞதி தர்ஶிதம்||கூகூ|| இதி ஸ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸ்ரீராமாயணபூஷணே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே
ஸப்தத்ரிம்ஶஸ்ஸர்க்க:||

ததஸ்ஸ இத்யாதி|| தச்ச்ருத்வா தேந வாக்யேந ஹர்ஷிதம் வாக்யமுவாச || க || யுக்தரூபமி
தி || யுக்தரூபம் யுக்ததமமித்யர்த்த:| ஶுபம் ஸாதயாம் ரூபம் ப்ராமாண்யம் வா த்ருஷ்ட்யா ஸதாம்
ஸுஶீலேதி ஸ்த்ரீஸ்வபாவஸ்ய ஸ்த்ரீஸ்வபாவஸ்ய ஸாத்வீநாம் பதிவ்ரதாநாம் விநயஸ்ய ச
ஸ்ய||உ|| ஸ்த்ரீத்வமித்| விபுலம் ஶதயோஜநம் ஸாகரம் ப்ரதிபத்து
ம் ஸ்த்ரீத்வம் நஸமர்த்தம் ஹி ஸ்த்ரீநஸமர்த்தமேவ | யத: ஸாகரஸ்ய ஶதயோஜந
த்வம் விஸ்தீர்ணம் ச ஶதயோஜநாயாபி ஸ்த்ரீத்வம் ப்ரதிபத்தும் ஶதம் தஶ ஸமர்த்தம் ஸ
ஸாகரஸ்ய ஶதயோஜநம் யாவத்தாவதாயதம் ததா விஸ்தீர்ணம் ச ஶதயோதிஷ்ஷுக்த்வா கபித

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

வாஸக்திஞா ராமேணாயேத்யாஹ ஸ்ருத்வேத்யாதி||கூடு|| ஸஹேதி| ஹரிஶ்ரேஷ்டஸலக்ஷ்மணம் ரகுப
திமேவ ஹோபபாதய ஹாமநயேத்யர்த்த: | திராயதிரகாலம் ஶோககர்ஶிதாம் ||கூகூ|| இதி ஸ்ரீம
ஹேஶ்வரதீர்த்தவிரசிதாயாம் ஸ்ரீராமாயணதத்வதீபிகாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் ஸப்தத்ரிம்ஶஸ்ஸர்க்க:||

க|| யுக்தரூபமிதி| யுக்தரூபம் யுக்ததமம் ஶுபம் ஸாதயாம் ரூபம் ப்ராமாண்யம் ஸ்த்ரீஸ்வபாவ
ஸ்ய ஸீதாயா ஸாத்வீநாம் ஸ்த்ரீஸ்வபாவாநாம் பதிவ்ரதாநாம் விநயஸ்ய ஸத்ருஶமேவ ஸத்ருஶம் ||உ
ஸம்க்ஷேபேணோத்தமம் ஶோகநயநம் ப்ரவர்த்திதம் ஸ்த்ரீத்வாதிநா | விஸ்தீர்ணமிதி

திலகவ்யாக்யா.

ஸுக்ருதாத்மந்| ஸமுத்ரமாதீர்ணம் பலாய ஜேவாபதாரக: | தஸ்ய ச ரக்ஷோபிஸ்ஸம்வாத:
ஶ்ரவம் ச ஸம்காரமீதம் ஶதயாத்வதீரிதம் கத்வேத்தி ஶப்தா||கூச|| தாத்ருஶம் ச தஸ்
யா ஸம்வதீதமித்யாஹ — ஸ்ருதாமிதி| விஶாலாக்ஷி ஜாநக்யா வாக்யம் ப்ரு
த்வா கபிரேவம் வக்தும் உபசக்ரமே — ஸமிதி| ஸமய்யவா ஸமய
ர்த்தமாநயாமீதி| விரகாலம் ஶோககர்ஶிதாம் ராகவஸ்யாந்திகம் ஸுஶீலே நய ஹர்ஷிதாம் க
ருஷ்வ ராகவேண ஸங்கமேந ஶோகநாஶம் ப்ராபய இதி ராமாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டே
ஸப்தத்ரிம்ஶஸ்ஸர்க்க:||

தேந வாக்யேந விஷ்ணோர்வேதாந்தவாக்யேந ஸ்த்ரீஸ்வபாவஸ்ய ஸ்த்ரீஸ்வபாவஸ்ய ஸாத்வீநாம்
பதிவ்ரதாநாம் விநயஸ்ய ச ஸத்ருஶம் யுக்தம் ஶ்ரேயஸ்கரம் ஸ்த்ரீத்வமித்யயேந யுக்தம் || உ || விபுலம்
யுக்தரூபம் ப்ராமாண்யம் ப்ரதிபத்தும் ஸ்த்ரீத்வம் ஶதயோஜநம் ஸாகரம் ப்ரதிபத்தும்

𑌵𑌰𑍍𑌤𑌿𑌤𑍁𑌮𑍍 । 𑌮𑌾𑌮𑌧𑌿𑌷𑍍𑌠𑌾𑌯 𑌵𑌿𑌸𑍍𑌤𑍀𑌰𑍍𑌣𑌂 𑌶𑌤𑌯𑍋𑌜𑌨𑌮𑌾𑌯𑌤𑌮𑍍 ॥௩॥ 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌤𑍀𑌯𑌂 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌂 𑌯𑌚𑍍𑌚 𑌬𑍍𑌰𑌵𑍀𑌷𑌿 𑌵𑌿𑌨𑌯𑌾𑌨𑍍𑌵𑌿𑌤𑍇 । 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌦𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌾𑌰𑍍𑌹𑌾𑌮𑌿 𑌸𑌂𑌸𑍍𑌪𑌰𑍍𑌶𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌜𑌾𑌨𑌕𑌿 ॥௪॥ 𑌏𑌤𑌤𑍍𑌤𑍇 𑌦𑍇𑌵𑌿 𑌸𑌦𑍃𑌶𑌂 𑌪𑌤𑍍𑌨𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 । 𑌕𑌾 𑌹𑍍𑌯𑌨𑍍𑌯𑌾 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌮𑍃𑌤𑍇 𑌦𑍇𑌵𑌿 𑌬𑍍𑌰𑍂𑌯𑌾𑌦𑍍𑌵𑌚𑌨𑌮𑍀𑌦𑍃𑌶𑌮𑍍 ॥௫॥ 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌷𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌚𑍈𑌵 𑌕𑌾𑌕𑍁𑌤𑍍𑌸𑍍𑌥𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌨𑌿𑌰𑌵𑌶𑍇𑌷𑌤𑌃 । 𑌚𑍇𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌂 𑌯𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌯𑌾 𑌦𑍇𑌵𑌿 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌮𑌮 𑌚𑌾𑌗𑍍𑌰𑌤𑌃 ॥௬॥ 𑌕𑌾𑌰𑌣𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌬𑌹𑍁𑌭𑌿𑌰𑍍𑌦𑍇𑌵𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌚𑌿𑌕𑍀𑌰𑍍𑌷𑌯𑌾 । 𑌸𑍍𑌨𑍇𑌹𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌕𑌨𑍍𑌨𑌮𑌨𑌸𑌾 𑌮𑌯𑍈𑌤𑌤𑍍𑌸𑌮𑍁𑌦𑍀𑌰𑌿𑌤𑌮𑍍 ॥௭॥ 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌯𑌾 𑌦𑍁𑌷𑍍𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑍍𑌦𑍁𑌸𑍍𑌤𑌰𑌤𑍍𑌵𑌾𑌨𑍍𑌮𑌹𑍋𑌦𑌧𑍇𑌃 । 𑌸𑌾𑌮𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌾𑌦𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌶𑍍𑌚𑍈𑌵 𑌮𑌯𑍈𑌤𑌤𑍍𑌸𑌮𑍁𑌦𑍀𑌰𑌿𑌤𑌮𑍍 ॥௮॥ 𑌇𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮𑌿 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌸𑌮𑌾𑌨𑍇𑌤𑍁𑌮𑌦𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌰𑌘𑍁𑌬𑌨𑍍𑌧𑍁𑌨𑌾 । 𑌗𑍁𑌰𑍋𑌸𑍍𑌸𑍍𑌨𑍇𑌹𑍇𑌨 𑌭𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌚 𑌨𑌾𑌨𑍍𑌯𑌥𑍈𑌤𑌦𑍁𑌦𑌾𑌹𑍃𑌤𑌮𑍍 ॥௯॥ 𑌯𑌦𑌿 𑌨𑍋𑌤𑍍𑌸𑌹𑌸𑍇 𑌯𑌾𑌤𑍁𑌂 𑌮𑌯𑌾 𑌸𑌾𑌰𑍍𑌧𑌮𑌨𑌿𑌨𑍍𑌦𑌿𑌤𑍇 । 𑌅𑌭𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌚𑍍𑌛 𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌜𑌾𑌨𑍀𑌯𑌾𑌦𑍍𑌰𑌾𑌘𑌵𑍋 𑌹𑌿 𑌯𑌤𑍍 ॥௧௦॥ 𑌏𑌵𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌤𑌾 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌸𑍁𑌰𑌸𑍁𑌤𑍋𑌪𑌮𑌾 । 𑌉𑌵𑌾𑌚 𑌵𑌚𑌨𑌂 𑌮𑌨𑍍𑌦𑌂 𑌬𑌾𑌷𑍍𑌪-

---

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌕𑌾 𑌹𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 𑌨𑌾𑌮𑍈𑌵𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௪।௫॥ 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌷𑍍𑌯𑌤 𑌇𑌤𑌿। 𑌮𑌯𑌾 𑌚𑍇𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌂 𑌉𑌦𑍍𑌯𑌮𑌨𑌾𑌦𑌿 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌂 𑌤𑍃𑌣𑍀𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌙𑍍𑌗𑍇𑌨 𑌕𑌥𑌿𑌤𑌂 𑌚 ॥ ௬ ॥ 𑌕𑌾𑌰𑌣𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌬𑌹𑍁𑌭𑌿𑌃 𑌕𑌾𑌰𑌣𑍈𑌃 𑌰𑌾𑌮𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌚𑌿𑌕𑍀𑌰𑍍𑌷𑌯𑌾 𑌸𑍍𑌨𑍇𑌹𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌕𑌨𑍍𑌨𑌮𑌨𑌸𑌾 𑌸𑍍𑌨𑍇𑌹𑌾𑌰𑍍𑌦𑍍𑌰𑌮𑌨𑌸𑌾॥௭॥ 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌯𑌾 𑌇𑌤𑌿। 𑌦𑍁𑌷𑍍𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑍇 𑌦𑍁𑌸𑍍𑌤𑌰𑌮𑌹𑍋𑌦𑌧𑌿𑌤𑌰𑌣𑍇 𑌚 𑌸𑌾𑌮𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌜𑍍𑌞𑌾𑌪𑌨𑌾𑌯 𑌮𑌯𑍈𑌤𑌦𑍍𑌵𑌚𑌨𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௮॥ 𑌇𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿 । 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌾𑌯 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑌯𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌸𑌮𑌾𑌨𑍇𑌤𑍁𑌮𑌿𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌸𑍍𑌯𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌬𑌨𑍍𑌧𑍁𑌨𑌾 𑌕𑍀𑌰𑍍𑌤𑌿𑌮𑌾𑌦𑌧𑍇𑌕𑍇𑌨𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌸𑌮𑌾𑌨𑍇𑌤𑍁𑌂 𑌸𑌾𑌮𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌂 𑌉𑌦𑌾𑌹𑍃𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 ॥௯। 𑌯𑌦𑍀𑌤𑌿॥௧௦॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌅𑌧𑌿𑌷𑍍𑌠𑌾𑌯 𑌶𑌤𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾𑌯𑌤𑌂 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌤𑌿𑌵𑌰𑍍𑌤𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌤𑌵 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍀𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌨 𑌸𑌮𑌰𑍍𑌥𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌯𑌥𑌾 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍀𑌸𑍍𑌵𑌭𑌾𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌾𑌧𑍍𑌵𑍀𑌨𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌚𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍀𑌤𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌤𑌿𑌵𑌰𑍍𑌤𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌨𑌸𑌮𑌰𑍍𑌥𑌤𑍍𑌵𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍀𑌣𑌾𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌭𑌾𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌾𑌧𑍍𑌵𑍀𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵𑍈𑌤𑌦𑍍𑌵𑌚𑌨𑌂; 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌸𑍍𑌤𑍀𑌰𑍍𑌣𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑍍 𑌸𑌾𑌗𑌰𑌸𑍍𑌯𑌾𑌤𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑌣𑍇 𑌨 𑌸𑌮𑌰𑍍𑌥𑍇𑌤𑌿 𑌜𑌨𑍍𑌮𑌨𑌾 𑌵𑌕𑍍𑌤𑌾𑌯 𑌤𑌾𑌵𑌿𑌸𑍍𑌤𑍀𑌰𑍍𑌣𑌮𑌪𑌿 𑌶𑌤𑌯𑍋𑌜𑌨𑌮𑌾𑌯𑌤𑌂 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍀𑌸𑍍𑌵𑌭𑌾𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌮𑌰𑍍𑌥𑌿𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾॥௫॥ 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌷𑍍𑌯𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌚𑍇𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌂 𑌉𑌦𑍍𑌯𑌮𑌨𑌾𑌦𑌿𑌕𑌂 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌂 𑌤𑍃𑌣𑍀𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯 𑌕𑌥𑌿𑌤𑌂 ॥௬॥ 𑌕𑌾𑌰𑌣𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿 । 𑌕𑌾𑌰𑌣𑍈𑌃 𑌸𑌾𑌧𑌨𑍈𑌰𑍍𑌹𑍇𑌤𑍁𑌭𑌿𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௭॥ 𑌇𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿। 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌾𑌯 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌸𑌮𑍀𑌪𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑌯𑌿𑌤𑍁𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌕𑌾𑌮𑌸𑌾𑌧𑌨𑌂

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌤𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌿𑌸𑍍𑌤𑍀𑌰𑍍𑌣𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌤𑌵𑌿𑌸𑍍𑌤𑌾𑌰𑌂 𑌮𑌾𑌮𑌧𑌿𑌷𑍍𑌠𑌾𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 । 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍀𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌨 𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵 𑌸𑌮𑌰𑍍𑌥𑌮𑍍; 𑌉𑌤𑍍𑌤𑌾𑌰𑌂 𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍀𑌤𑍍𑌵𑌸𑌮𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌨𑌸𑌮𑌰𑍍𑌥𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌯𑌿𑌤𑌿 𑌮𑌵𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌉𑌕𑍍𑌤𑌿𑌤𑍀𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑍀𑌣𑌾𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌾𑌧𑍍𑌵𑍀𑌤𑌿 𑌸𑌾𑌧𑍁 ॥௨।௩॥ 𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌤𑍍𑌵𑌯𑌾 𑌦𑍇𑌵𑌿 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 । 𑌸𑌦𑍃𑌶𑌂 𑌪𑌤𑍍𑌨𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌯𑌾𑌜𑌿𑌨 ॥௪॥ 𑌚𑍇𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌂 𑌵𑍍𑌯𑌾𑌪𑌾𑌰𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌂 ॥௫॥ 𑌕𑌾𑌰𑌣𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌬𑌹𑍁𑌭𑌿𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌯𑌦𑌾𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌤𑌦𑍍𑌰𑌾𑌘𑌵𑌾𑌯 𑌨𑌿𑌵𑍇𑌦𑌯𑌿𑌷𑍍𑌯𑍇 𑌕𑌾𑌕𑌾𑌸𑍁𑌰𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌨𑌿𑌰𑌵𑌶𑍇𑌷𑌤𑌃 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌷𑍍𑌯𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 𑌉𑌕𑍍𑌤𑌾𑌃 ॥௭॥ 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍀𑌤𑌯𑍋𑌃 𑌮𑍈𑌤𑍍𑌰𑍀𑌕𑌾𑌰𑌣𑌂 — 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌯𑌾 𑌇𑌤𑌿। 𑌰𑌾𑌮𑍇𑌣 𑌵𑌿𑌨𑌾 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌯𑌾 𑌦𑍁𑌷𑍍𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌮𑌹𑍋𑌦𑌧𑍇𑌃 𑌦𑍁𑌸𑍍𑌤𑌰𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌸𑌾𑌮𑌰𑍍𑌥𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌚𑌾𑌪𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍॥௮॥ 𑌇𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿। 𑌸𑌮𑌾𑌨𑍀𑌤𑌂 𑌦𑌯𑌿𑌤𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 । 𑌰𑌘𑍁𑌬𑌨𑍍𑌧𑍁𑌨𑌾 𑌰𑌘𑍁𑌬𑌨𑍍𑌧𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌦𑍀𑌪𑌕𑌂 𑌤𑍇𑌨 𑌰𑌾𑌮𑍇𑌣 𑌸𑌮𑌾𑌨𑍇𑌤𑍁𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃। 𑌗𑍁𑌰𑌵𑌿𑌷𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍍𑌨𑍇𑌹𑍇𑌨 𑌭𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾 𑌚𑍇𑌤𑌿, 𑌨𑌤𑍍𑌵𑌨𑍍𑌯𑌥𑌾 𑌦𑍁𑌰𑌭𑌿𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑍇𑌣𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௯॥ 𑌯𑌦𑍀𑌤𑌿। 𑌉𑌤𑍍𑌸𑌹𑌸𑍇 𑌯𑌾𑌤𑍁𑌂 𑌸𑍍𑌵𑍀𑌕𑌾𑌰𑌯𑌸𑌿 𑌨𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௧௦॥ 𑌏𑌵𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑍁𑌵𑌾𑌚

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

க்ரூராயாம் மயி வக்ஷ்யஸி | ஸர்வஸ்வேநாபி வஸ்வேந தவைவ ஸ்ரீ ஸ்ரீநிவாஸ ॥ கள ॥ த்வயா வநவஸிதா ஸாத்வி க்ரூஸா ஸம்ஸூஜிதா தவா | ஸக்ஷ்ஸ்யந்தே காகேந தாரிதா த்வாஸ்ஸூர்வோபதா ॥கஅ॥ தூஷிதா ஸ்ஸர்வோ ஸ்வேத க்ரூஸா வ்ஸ்ரநாஸ்ஸூஸ்ம்ஷஸாவிஸ்ஷ | க்ரூ ஸ்ம்தீ வ ஸ்ரூஸ்ஸ்ஷேந த்வயா ஸம் வரிஸாம்ஸிதா ॥ கஸ ॥வாஷ்ஸவஸிணாபூர்வே ஸம்ஷ ஸக்ஷ்ஸ்ஷீ வரிஸாஜபூதீ | ஸுக்ஷிதாஸம் த்வயா நாத வாயஸேந ஸ்ரூகோவிதா ॥ ௨௦ ॥ வரிஸ்ரூஸாஸ் ஸ்ரூஸ்ஸ்வா வ ஸாவவாம்கேzவஸ்ஷம் விஸ்ஷ|வயபூரயேண ஸ்ரூஸஸ்வஸ்ஸூஸாம்கே ஸாதாஸூஜஃ॥௨௧॥ஸ தத்ர வாநரேஸவாய வாயஸஸ்ஸ்ஸவாஷஸ்|ததஸ்ஸ்ஸஸ்ஸ்வாஸா ஸாம ஸாஸஸ்ஸாம்காஸ் ஸஸ்ஸத்ஸிதாஸ்ஷ॥௨௨॥ வாயஸஸ்ஸஸாஸாஷஸ்ஸ விஸஸாஸஸ்ஸநாததேர | வாநரே வா நரஸ்ஸத்த்வ விஸஸாஸ ஸஸாம் ஸ்ஸஸ்ஷ॥௨௩॥ததஸ்ஸஸ்ஸக்ஷிதோ ஸாஸோ ஸஸேக்ஷ்ஸ்ஸாணிதவி

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

உத்க்ஷிபூஸ்ஸ்ரீதி॥ உத்க்ஷிபூஸ்ஸ்ரீம்வாஸஸநம் காகேநாத்ஸாஸணாயபூர்திஶேஷஃ॥கள॥ த்வயேதி॥ ஸக்ஷ்ஸ்யந்த ஸக்ஷ்ஸேஸுஸேவ தாரிதாவிதாரிதா த்வாஸ்வோபதா வாநராஸ்ஸூம்ஷஸாவி ஸஷிதேஸ்தாஸ்ஸம் காகேநாத்ஸாஸணாய ஸாகாஸ்ஸாநஸநயாவநாவக்ஸ்தம் தேவேஸ்ததே வ ஷஸ்ஷேஷ॥கஅ॥வாஷ்ஸ்தி|ஸாஸம்கே கேவஸு ஸ்ஸ்ஸாஸ்ஸீ தஸாகாகோஸாம் கிம்விஸஸாஸயஸ் தா ஸ்ரூஸ்ஸ்ஸ தஸ்ஸாஸநாஸ்ஸ ஸ்ஸஸாஸாஸ் காஸஸ்ஸஸிம் தஸஸத்ஸ்ஸாஸஸஸிம் ஸாம ஸாஸஃ வரிஸா ஸ வரிஸ்ஸ்கம்ஸாம்ஸிதவாம்ஸ்ஸஃ அபிநா ஸாக்ஷிணஸ்ஸம் ஸ்ரூஸ்ஸ்ஸ்ஸே தீஸஸஸவே க்ஷிதே ஸ்ஸஸஸ்ஸ்ஸ்ஸ ஸ்ஸக்ஷிதி தேஸ்திதஷ॥௨௦॥௨௧॥ வாயஸேந ததஸேந ஸஸுவஸ் க்ஷீஸ்ஸாநயா|ஸஸயா வோயிதம்ஸ்ரீஸாந ஸாஸஸஸ்ஸ்ஸோஸாம்தவஃ॥ஸஃநிவிஸுஸோகவிதிதநி

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ததஸ்தி| வயபூதஸயஸ ஸ்ஸ்ஸஸ்ஸயஸ்|ஸ்க்ஷநாம்தாஸஜதிஶேஷஃ॥கஸ॥கக॥ உத்க்ஷிபூம்தஸ்ஸ்ரீதி| வக்ஷிணாவஸதேஸஸ்ஸஸாதேநஸதி ஸஸநாஸத்க்ஷிபூம்தஸ்ம் க்ரூஸ்ஷஸாணாயாம்ஸயி க்ரூ ஸாயாம்ஸத்ஸம் ததஃ த்வாஸ்த்வயா அஸம்ஸ்ஸ்ஸாஸ்ஸீதிஸாஸம்ஸஃ॥கள॥ ஸக்ஷஸ்யந்தேதி| ஸ க்ஷஸ்யந்த ஸக்ஷ்ஸேஸுஸேவதஸ்தாரிதா விதாரிதாத்வாஸ்வோபதா வாநராஸ்ஸூம்ஷஸாவி ஸஷிதேஸ்தா ஸ்ஸாம்காகேநாத்ஸாஸணாயபூர்ஷ| ஸாகாஸ்ஸாநஸநயாவநாவ தேவ்யாக்ஸதஷித்வ திஸுகவ்யாக்யா.

விபூஸேவநாஸ விஸாஸாஸ ॥கஸ॥ அஸவக்ஷிணே க்ரூஸாயாம்ஸயி ஸஸநாம் வாவோஸாஸாஸ்ஸ்ஸ வோத்க்ஷிபூஸ்ஸம் தஸாஸிம்வஸஸ்தேந ஸ்ஸ்ஸஸஸாஸ்தேநஸதிஸ்வயாஸம் ஸ்ஸ்ஸ்ஸஸஸநாஸ்ஸஷா, தத ஸ்ஸயாவிஸஸிதா, தஸாதக்ஸிஸாஸஸகாஸ்ஸ க்ரூஸா ஸஸ்ஸூஸதாவ | ஸக்ஷ்ஸ்ஸ்ஸேந ஸக்ஷ்ஸ ஸஸ்ஸ்ஸேநவகாகேநதாரிதாவஸதிவாஸஸ்வோபதா ॥ கள॥கஅ॥ தஸநஸாஸ வாயஸாவஸா ஸணேந ஸ்ரூஸாஸஸாஸஸ்ஸ ஸஸ்ஸஸஸாவிஸஷ| ததவேரிஸாஸஸாத்ஸா க்ஸகாதஸிஷீம் கீஸ்திஸவதி க்ரூஸ்ஸ்ஸ்ஸஸஸ்ஸ்ஸ்ஷேந த்வயாவரிஸாந்ஸிதா॥கஸ॥ அதவாவவாஷ்ஸவரி பஸிணாபூர்வே, வக்ஷ்ஸீ வரிஸாஜபூதி ஸேநாஸ, வாயஸேந ஸ்ரூகோவிதேதி த்வ யாஸுக்ஷிதாஸி ॥௨௦॥ அஸவேஸாஸாவஸ, அஸஸாவாஸகே வரிஸ்ரூஸாஸ்ஸ்ஸ்ஸ்ஸஸீ| ஸாதாஸூஜ, வ வயபூரயேணஸாம்கே ஸாஸ்ஸஸ॥௨௧॥ ஸதஸேத்ரதி| த்வயிஸ்ஸவதிஸ்ஸ ஜாஸூஸ்ஸ்ரீதஸ்ஸஃ ஸாஸ்ஸஸ்ஸவோஸாம் ஸாவவாஸகே ஸஸஸஸதஸ்ஸ்ஸஸாஷ, அதஸ்வாஸாவவாம்காஸஸத்ஸிதாம் வாயஸஃ வாநரஸாஸஸ்ஸ ஸஸ்தாஸநே விஸாஸ ஸ்ஸ்ஸ்ஸஸ்॥௨௨॥ ஸதஸஸஸஸிஜ்ஸாநவவநாந வாஸஃ| அஸஸநஸஸதே ஸ்ஸஷஸ்ஸஸாஸஸநாஸஸஸஸதி ததஸோஸ்ஸஃ வாநவிபூஸேவநாஸே ஸாஸபூஸேகேஃ ஸோஸணிஸஸஸஸஸாஸஃ ஸஸாஸ்த்ஸிதோzஸிஸ்|ஸாஸவஸஸ்ஸ்ஸோzஸீதிஶேஷஃ॥ ௩॥ தஸா ஸ்ஸநயோவிபூதாஸ்ஸம் ஸம் ஸ்ரூஸ்ஸாக்ரூஸஃ| அஸேநவஸேவபூவயபூரயே கேவஸுஸாஸ

நூமி: | வாயவோ ந ததஸ்தேந ஸஹவஸ் திஷ்யூசநயா||உச||ஸசயா பொயிதஸ்ரீராம ஸம
ஸம்புத்வா ததம்| ஸ ராம ஜ்யேஷ்ட ரஹாரவாஹாவிபுதா நாமஸ்தநயோஷ்ஷா||உரு|| சூஙீலி
ஜவ க்ருஜஸ்ஸுலநு வாக்யரஹாஷத|கெந தெ நாமநாவொபா விக்ஷுதம் வெஷ்ஷநாம தப
உசா||க8க்ரு ஸதி ஸமொரஷெஷ்ண வும்வவஞ்க்ஷ ஜொமிநா|வீக்ஷராணஷ்தஷ்ம் வெவாயவ
ஸம ெதக்ஷத || உஎ || நவெஷ்பாயிமெரஷ்மெக்ஷபூரெவாஹிரவம் ஷ்தழ் | வா
கிஷு ஸபக்ரஷ்ப் வாயவ: வதகாம் வப:||உஅ|| யாஞாநமதஸ்ரீஷம் வவநஷ் மத
ஸர: | ததஷ்ஷிநு ரஹாரவாஹா: கொவவஸம்வதிபுதெக்ஷணா:||உகூ|| வாயவெ க்ரதவா
க்ரபாம உதிம் உதிசதாம் வப: | ஸதஹம் ஸம்ஷ்பாஷ்ரஹ்ம் ஷாமெஹணாஷ்ஷ
யொஜயச||௩௦|| ஸ தீஷ் ஜவ காஷா திஜபுஜாஷாவிஷவொவிஜழ்|ஸதா ஷதீஷ்ம் விக்ஷ

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா

பதிஶயஸஸம்தயபூபூஸி:||யாவொயித: ரமெயவாஹம்ஷதாஷ்வகாஷுக ஸ்ரீவிஶேஷ
நஙஸவாச ஷொகெகஷ்ச ஸம்வாயதஶாயாம் ஸமபஜவஹாதி|ஶயநெத்ஷபுக்ஷணாஜீவ
தெபூஷாத்ரஶ்யமெத நதயாயம் ஸ்ரீராம ஷ்வகாஷுக ஸ்ரீபாவ்மெத ஸம்வஸம்பத்: தக்ஷ
நாமணெவஷிஸம்ஷ்ப்வி வரம்தவ: ஶயநரெவஸகஹஶ்ரூசநிவதபு நக்ஷரஜித்ம்யபு
ஸம்பத்:ஸ்ரீராம ஷொகெஷ்நமரந ஶயநாதீஶயாம் பெவாநிவஷுக்ஷ்மெத கஷ்ச ஸ
ஶயநெ ஷகாஶித ஷ்ஷஜமெஷதயா ஜமஷ்தெரஹவதி சயஷூஶயநாவஷ்யாரெவ
பாஜநாகதபுவ்யாத்ரஷ்ெஷாஷ வரிஹாராயெத்யம்ஷ்ப்:||உச|| ஸராதிதி || விதஙாம்
ஶிதாழ்||உரு|| கெநெதி || வம்வவஞ்ணவ்யாக்ரவெந வரிவிஷ்பாஜத்யஷ்ஷாச வசாரஷ்ய
காயபுதி ஶயஷ்தநாயபும் வா வம்வஸம்ஷ்ரகவக்ஷெவாக்ஷ: நாமநா வொபாநாமவ
ஷ்ஷாபா கவிதவம்வ வக்ஷ் ஷவஸரஜவஷ்ந விரமாணதிலாவ:||உசா||உஎ|| நநவா
ஸ ராமெதீக்ஷயபுரஷ்ஷ் உக்ஷ திராமாக்ரஹ வசதூ: கிஷுதி || ஜதம் பக்ஷணாநஷுபமெ
மெநவொக்ஷிதிஜெக்ஷ்யம் கிஷுகி ஷ்ரஸிஜஸ ஜத்ரவஷூமெவந ஷ்ரஸிஷொஜயம்த ணவவா
ஸமபெவணாமத ஜதஷ்ஹா: வாயஸம்ஷெவாநு வஜ்ஷஜதவ்யாஹா: ||உஅ||உகூ|| வ
தஹஷுதி|| ஸம்ஷ்பாச ஷ்ஷ்ஷணாச ஷ்ரஷ்ஷ்ஷ்ஷிசவா சவெஷ்ண சஷ்ஷமெஷ்ண யொ
யச சயொஜயச சஹிசம் கீதவாநித்யப: விஜாகாகழ் || ௩௦||௩௧ || சநமஷ்ஷதி || சந

ஸ்ரீமச்சிவஸ்வாமிதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

மஶ்மெ||உக||உஎ|| வதூஜதி| யமாம் கரமத: ஷமிவ்ஷஷ் ||உஅ||உகூ|| ஸதஹஷுதி| ஜஸபு
ஸம்ஷ்பாச ஷ்ரஷ்ஷ்ஷிசவாயொஜயச | சயொஜயச விஜாகாகழ் |௩௧| சநமஷ்ஷஜ

திலகவ்யாக்யா.

ஃகாகவெஷாபஜ்யா வரிஹாரஸெவ க்ரதவாநிதிஷமிதழ்||உச||உரு|| வீக்ஷராண:| ஜ
ஷ்த: ஷ்பாஜமெஶமித்யப: ||உசா|| தெவி, கொரஸாவெவம்வியொ வாயஸஜதி ஹநமெத:
ஶகாயாஜரஹா—வதூஜதி| ஶக்ரவமெத்ராஜயஜ: ஸதவாயஸ: வாயஸபெவயாமித்
யபு:| யமாஞாம் மதொ ஷமிஷிஷு ஷ்ரஷ்ஷ் | ஶீஷ்மதளவவநஷ்ஸர: யமாஞாபவாஶ்
சம்தவவநாதஷ் விஶெஷ: நமி வாயஷ்ஷாவாமிதி கதக:||உஎ|| கொவெநஸம்வதி
தெ விவதிபுதெ பக்ஷணெயெநஸ: ||உஅ|| தவபுஸம்ஷ்பாச | ஸாஷ்ஷ்ணாயபுஷ்ரஷிகச
வபுரஷெஷாெகதி ஶேஷ: | யொஜயச ஷ்ஷ்ஷ்ஷ்தெவதாரமெஷ்ணாயொஜயதித்யபு:|
உகூ||௩௦|| விவியாம் மதிம்ஜமெதெத்ததஷ்ஷணொதி—ஷாணெதி|ஜரமொகம் ஷமிஷொகாத்

ப்ரதீப்தம் தம் வாயஸம் ப்ரதி ॥ ௧௧ ॥ ததஸ்தம் வாயஸம் தர்ப: ஸோऽம்பரேऽநுஜகாம ஹ।
அநுஸ்ருஷ்டஸ்ததா காகோ ஜகாம விவிதாம் கதிம் ॥௧௨॥ லோககாம இமம் லோகம் ஸர்வம்
வை விசசார ஹ । ஸ பித்ரா ச பரித்யக்தஸ்ஸுரைஶ்ச ஸமஹர்ஷிபி: ॥௧௩॥ த்ரீந்

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா :

ஸ்ருஷ்ட: அநுஸ்ருஷ்ட: விவிதாம் கதிம் விவிதம் மார்கம் லோககாம: லோகமிச்சந் காம: ரக்ஷகாபேக்ஷீத்யர்த்த: ॥௧௨॥ ஸமஹர்ஷிபிரித்யநேந மஹர்ஷயோऽபி ரக்ஷகா இத்யாஹ ஸ பித்ரேதி ॥ ஸ: அபராதே ரக்ஷகாஸம்பாதநாயாஸபி ப்ரதாரணாய । ஸ: ஶுஷ்டாபராத: பித்ரா ச பரித்யக்த: அஸ்ய ரக்ஷிதீஸ்ததயா புத்ரம் விநா ரக்ஷகோ மத: தேந பித்ரு ஶோகப்ராய: ப்ரதிநாபத்ய: ஜம்பேராதிபிஸ்ஸர்வாதயோ ... பரித்யக்த: । பரித்யக்த: த்யாகோऽபி நா பாதக: ... [illegible] ... ஶ்ருதிஸ்ம்ருதீதிஹாஸபுராணேஷு ப்ரஸித்த: । பரித்யக்த: ஸாயுஜ்யாதிபி: ... ஸ்வகாரணம் ... [illegible] ... ஸர்வம் ... ப்ரபாவ: ... [illegible] ... விஶேஷாத் ... [illegible] ... ஸ்வாபராத ... ரக்ஷகாபேக்ஷீ ...

[illegible]

ஸமஹர்ஷிபி: பித்ராதிபிஶ்ச பரித்யக்த: ... ஸ்வாபராதேந ... ப்ரபந்நாய ஸர்வபூதேப்யோ அபயம் ததாமீதி ... ரக்ஷகாபேக்ஷாஸம்பந்நஸ்ய ப்ரபத்தே: ... தமேவ ஶரணம் கத: ... த்ரீந் லோகாந் ஸம்பரிக்ரம்ய ... [illegible] ... ஶரணம் கத: நிவாஸம் கத: ... ॥௧௩॥ ஸ இதி ॥ ஸ: ரக்ஷணைகஸ்வபாவ: தம் ப்ராதிகூல்யேந ... நிபதிதம் ...

திலகவ்யாக்யா.

லோககாம இமம் ॥௧௨॥ பித்ரா பரித்யக்த: ஸுரைஶ்ச ரக்ஷிதுமிதி ஶேஷ: । பித்ருத்யாகே ... அக்ஷணம் ... நாத் ॥௧௨॥ ... । ப்ராணரக்ஷணே நேதி ஶேஷ: ॥ ௧௩ ॥ ...

ல்லோகாந் ஸம்பரிக்ரம்ய தமேவ ஶரணம் கத: | ஸ தம் நிபதிதம் பூமௌ ஶர-
ண்ய: ஶரணாகதம் ||௩௪|| வதார்ஹமபி காகுத்ஸ்த: க்ருபயா பர்யபாலயத் | ந ஶர்ம லப்த்வா
லோகேஷு தமேவ ஶரணம் கத: ||௩௫|| பரித்யூநம் விஷண்ணம் ச ஸ தமாயாந்தம-
ப்ரவீத் | மோகம் கர்தும் ந ஶக்யம் து ப்ராஹ்மமஸ்த்ரம் தது³ச்யதாம் ||௩௬|| ஹிநஸ்து
தக்ஷிணாக்ஷி த்வச்சர இத்யத ஸோ(அ)ப்ரவீத் | ததஸ்தஸ்யாக்ஷி காகஸ்ய ஹிநஸ்தி ஸ்ம ஸ த-
க்ஷிணம் ||௩௭|| தத்த்வா ஸ தக்ஷிணம் நேத்ரம் ப்ராணேப்ய: பரிரக்ஷித: | ஸ ராமாய நம-
ஸ்க்ருத்வா ராஜ்ஞே தஶரதாய ச ||௩௮|| விஸ்ருஷ்டஸ்தேந வீரேண ப்ரதிபேதே ஸ்வமாலயம் |
மத்க்ருதே காகமாத்ரே து ப்ரஹ்மாஸ்த்ரம் ஸமுதீரிதம் ||௩௯|| கஸ்மாத்யோ மாஹரத்த்வத்த:

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஜாதி தயா ஸம்ப்ரமஸ்வஶக்தி பூமௌ பதிதம் பூமௌ த்ருஷ்ட்வா விதரிதும் லக்ஷணே ஸ்வயமாகத: பாதயோ: பததி ததாபதந் ஶரண்ய: ஸ்வயமேவாஸ்ய ஶரணவா-ணார்ஹ: ஶரணாகதம் அநந்யகதி கதிபாஸ்வஸ்தாநாகதம் வதார்ஹமபி ராமஸ்த்ராணே ந-பி வதார்ஹம் காகுத்ஸ்த: க்ருபயா பர்யபாலயத் குதோ(அ)பி ஸ்வபாவேந ரக்ஷிதவாந் க்ருபயா அஸ்ய தர்ஶநமாத்ரேண கார்யம் ப்ரவ்ருத்தகர்ணநஸ்ய ததா தேந த்ருஷ்டஸ்ய க்ருபயா ந பரித்யக்த இதி பாவ: ||௩௪|| ந ஶர்மேத்யாதி || பரித்யூநம் பரிதப்தம் ததுச்யதாம் த்யந்தரம் ஹிநஸ்து தக்ஷிணாக்ஷி த்வச்சர இத்யத ஸோ(அ)ப்ரவீதித்யத்ர இந்த்ரஸம்பந்த: ||௩௬||௩௭|| ஸ ராமாயேதி || தஶரதாய ஸந்நிக்ருஷ்டதயா பித்ருபுத்ரைவ த்ருஷ்டிக்ருதாய ||௩௮|| மத்க்ருத இதி || ஸமுதீரிதம் ப்ரயுக்தம் மாரணம் அமாரணம் ||௩௯|| ஸ இதி || ஸ: பாபிஷ்ட: ப்ரேஷ்ய நம-ஸ்க்ருத்ய காகமாத்ரே ப்ரஹ்மாஸ்த்ரம் ப்ரயுக்தவாந் ததா ஜநஸ்தாநவாஸிநாம் ராக்ஷஸாநாம் கதம் ப்ரதிகர்தவ்யம் ஸர்வம் ஸ்வீக்ருத்ய ப்ரகாஶயிதும் ஸமர்த: ஸந் ராமோ(அ)பி ஏவம் ஸ-ரோஷிதே தவ ஸந்நிதேரேவாஸ்ய ஹாநிரேவாஸ்ய ததா தேந ஸ்வஸந்நிதாந வ்யவஹார க்ருத்வா மாம் ஜீவயித்வா தவ ஸந்நிதேர்வா பரிவாரயேதி பாவ: | அநாதா இவ அநாதயோ

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

அநந்யஸ்ருஷ்ட: அநந்யஸ்ருத: லோககாரக: ரக்ஷகஜநாகாங்க்ஷி ||௩௨||௩௪|| நஶர்மேதி | பரி-த்யூநம் பரிதப்தம் ஶோகமிதி || உக்தாமிதி ப்ராணாநாம் தாரம் ஹிநஸ்து ஸ தக்ஷிணமிதிவசநா-தஸ்த்ரேணாஸ்ய தக்ஷிணாக்ஷிகாகேந தத்தமித்யவகம்யதே || ௩௭ || ஏவம் மந்த்ரமந்த்ரஸ்-மேக ஸம்வேத்ய மஹிஜ்ஞாந மஹியாய | தேவாபோமாத்ராமேவ ப்ரஹ்மாஸ்த்ரம் ஸம்போத்ய வே-தாந்தம் ப்ராயுயதே | மத்க்ருதே த்யாதி ஸாயுவதந்ஷயேந | ய: ஸ்வநேத்ராமாஹரத் | த-ராவணம் கஸ்மாத் க்ஷமஸே உபேக்ஷஸ இத்யர்த: ||௩௯|| ஸ இதி | ஸத்வம் ஶ்ருத்யஶம் ஸ்யம் அக்ஷ்ய

திலகவ்யாக்யா.

க்ஷிணமக்ஷி | ப்ராஹ்மமஸ்த்ரம் மோகம் கர்தும் ந ஶக்யம் தஸ்மாத்ததுச்யதாம் | தத்ஸம்ஹாரயும் வக்த-வ்யம் லக்ஷ்யமுச்யதாமித்யர்த: ||௩௬|| ஸ தக்ஷிணாக்ஷ்யஸ்ய ஸம்ஹாரயும் ஸம்பவிதும் ரக்ஷ்ய: | பரி-ரக்ஷித: பரிரக்ஷிதவாந் | க்ருதாநதிதி ஶேஷ: ||௩௮|| ஸ ஜய: ||௩௯|| ஏவம் மந்த்ரமேவ-ராமேகஸம்வேத்யமஹிஜ்ஞாநமந்த்ரா ஸம்தேஶாநாமாம் — மத்க்ருதே இதி | கஸ்மாந்நக்ஷமஸே இத்யாஶ்ராவ்யாநே இத்யந்தவதீதி ப்ரமேதி வாக்யஶேஷ த்ருஷ்ட்வா இதிகதக: ப்ரஹ்மாஸ்த்ரமேவ ஶோவாஸம்ஸம்போத்ய ப்ராயுயதே இதிதீர்ய: | ஸ்வத்ஸ்வத்காஶ-ந்யா மா மாமஹரஸ்த்வமாது ||௩௯|| மம மந்த்ரமஹாம்பாம் மயிக்ருபாம் கர்ம | ஸ்வயா நா-வத்யபி மக்ஷணாநாயநாயேவ த்ருஶ்யதஇத்யர்த: ||௩௯|| ஶ்ரூயஶம்ஸ்யம் தயா | நலஶக்ய மமய இதி வேதத்ராம — ஜாநாதீதி ||௩௯|| ஸபாரவாரம் மயாதாரமஹீதம் | தேஶகாலா

𑌕𑍍𑌷𑌮𑌸𑍇 𑌤𑌂 𑌮𑌹𑍀𑌪𑌤𑍇 । 𑌸 𑌕𑍁𑌰𑍁𑌷𑍍𑌵 𑌮𑌹𑍋𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑌃 𑌕𑍃𑌪𑌾𑌂 𑌮𑌯𑌿 𑌨𑌰𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮॥௪௦॥ 𑌤𑍍𑌵𑌯𑌾 𑌨𑌾𑌥𑌵𑌤𑍀 𑌨𑌾𑌥 𑌹𑍍𑌯𑌨𑌾𑌥𑌾 𑌇𑌵 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 । 𑌆𑌨𑍃𑌶𑌂𑌸𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌰𑍋 𑌧𑌰𑍍𑌮𑌸𑍍𑌤𑍍𑌵𑌤𑍍𑌤 𑌏𑌵 𑌮𑌯𑌾 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌃॥௪௧॥ 𑌜𑌾𑌨𑌾𑌮𑌿 𑌤𑍍𑌵𑌾𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌵𑍀𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌮𑌹𑍋𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌮𑍍। 𑌅𑌪𑌾𑌰𑌪𑌾𑌰𑌮𑌕𑍍𑌷𑍋𑌭𑍍𑌯𑌂 𑌗𑌾𑌂𑌭𑍀𑌰𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍𑌸𑌾𑌗𑌰𑍋𑌪𑌮𑌮𑍍॥௪௨॥ 𑌭𑌰𑍍𑌤𑌾𑌰𑌂 𑌸𑌸𑌮𑍁𑌦𑍍𑌰𑌾𑌯𑌾 𑌧𑌰𑌣𑍍𑌯𑌾 𑌵𑌾𑌸𑌵𑍋𑌪𑌮𑌮𑍍 । 𑌏𑌵𑌮𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌵𑌿𑌦𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑌸𑍍𑌸𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌬𑌲𑌵𑌾𑌨𑌪𑌿॥௪௩॥ 𑌕𑌿𑌮𑌰𑍍𑌥𑌮𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌸𑍍𑌸𑍁 𑌨 𑌯𑍋𑌜𑌯𑌸𑌿 𑌰𑌾𑌘𑌵 । 𑌨 𑌨𑌾𑌗𑌾 𑌨𑌾𑌪𑌿 𑌗𑌨𑍍𑌧𑌰𑍍𑌵𑌾 𑌨𑌾𑌸𑍁𑌰𑌾 𑌨 𑌮𑌰𑍁𑌦𑍍𑌗𑌣𑌾𑌃॥௪௪॥ 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌮𑌰𑍇 𑌵𑍇𑌗𑌂 𑌶𑌕𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌸𑌮𑌾𑌸𑌿𑌤𑍁𑌮𑍍 । 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌵𑍀𑌰𑍍𑌯𑌵𑌤𑌃 𑌕𑌶𑍍𑌚𑌿𑌦𑍍𑌯𑌦𑍍𑌯𑌸𑍍𑌤𑌿 𑌮𑌯𑌿 𑌸𑌂𑌭𑍍𑌰𑌮𑌃॥௪௫॥ 𑌕𑌿𑌮𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌨 𑌶𑌰𑍈𑌸𑍍𑌤𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌣𑍈𑌃 𑌕𑍍𑌷𑌯𑌂 𑌨𑌯𑌤𑌿 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌨𑍍 । 𑌭𑍍𑌰𑌾𑌤𑍁𑌰𑌾𑌦𑍇𑌶𑌮𑌾𑌦𑌾𑌯 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑍋 𑌵𑌾 𑌪𑌰𑌨𑍍𑌤𑌪𑌃॥௪௬॥ 𑌕𑌸𑍍𑌯 𑌹𑍇𑌤𑍋𑌰𑍍𑌨 𑌮𑌾𑌂 𑌵𑍀𑌰𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌤𑍍𑌰𑌾𑌤𑌿 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌃 । 𑌯𑌦𑌿 𑌤𑍌 𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑌵𑍍𑌯𑌾𑌘𑍍𑌰𑍌 𑌵𑌾𑌯𑍍𑌵𑌗𑍍𑌨𑌿𑌸𑌮𑌤𑍇𑌜𑌸𑍌 ॥ ௪௭ ॥ 𑌸𑍁𑌰𑌾𑌣𑌾𑌮𑌪𑌿 𑌦𑍁𑌰𑍍𑌧𑌰𑍍𑌷𑍌

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] 𑌆𑌨𑍃𑌶𑌂𑌸𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌰𑍋 𑌧𑌰𑍍𑌮𑌃 𑌨𑌾𑌵𑌾𑌰𑍋𑌹𑌣𑌾𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 [illegible] 𑌸𑌂𑌶𑍍𑌲𑍇𑌷𑌸𑌮𑌯𑌂 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌯𑌥𑌾 [illegible] 𑌪𑌰𑍋 𑌧𑌰𑍍𑌮 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌤𑌵𑍈𑌵 𑌉𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌯𑌥𑌾 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌃 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 [illegible] 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌂𑌶𑍍𑌲𑍇𑌷𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌲𑍇𑌷𑌾𑌵𑌧𑌿𑌰𑍇𑌵 𑌕𑌿𑌂 𑌕𑌰𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌕𑌾𑌤𑌰𑌤𑌯𑌾 [illegible] 𑌜𑍀𑌵𑌿𑌤𑌂 [illegible] 𑌶𑍋𑌕 [illegible]॥௪௧॥ 𑌜𑌾𑌨𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿॥ 𑌅𑌪𑌾𑌰𑌪𑌾𑌰𑌂 𑌦𑍁𑌰𑌧𑌿𑌗𑌮𑌪𑌾𑌰𑌂 𑌅𑌸𑍀𑌮𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌦𑍁𑌰𑌧𑌿𑌗𑌮𑌗𑌣 [illegible] 𑌵𑌾॥௪௨॥௪௩॥ 𑌨 𑌨𑌾𑌗𑌾 𑌇𑌤𑌿॥ 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌸𑌮𑌾𑌸𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌬𑌲𑌂॥௪௪॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿॥ 𑌸𑌂𑌭𑍍𑌰𑌮𑌃 [illegible]॥௪௫॥௪௬॥ 𑌯𑌦𑌿 𑌤𑌾𑌵𑌿𑌤𑌿॥ 𑌉𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌤𑌃 𑌉𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑍇𑌤𑍇 𑌯𑌦𑌿 𑌤𑍌 𑌸𑌮𑌰𑍍𑌥𑌾𑌵𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃॥ ௪௭॥ [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌕𑍍𑌷 [illegible] 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌣 [illegible] 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌣 [illegible] 𑌨𑌾𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑍇𑌤𑍇 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌶𑍍𑌚 [illegible] 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌤𑍍 [illegible] 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌨 𑌹𑌿 𑌵𑌯𑌂 [illegible] 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌤𑍍 [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]॥௪௧॥ 𑌜𑌾𑌨𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿। 𑌅𑌪𑌾𑌰 [illegible] 𑌅𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌯 [illegible] ॥௪௪॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿। 𑌸𑌂𑌭𑍍𑌰𑌮𑌃 𑌤𑍍𑌵𑌰𑌾॥௪௬॥ 𑌯𑌦𑌿 𑌤𑌾𑌵𑌿𑌤𑌿। 𑌸𑌮𑌰𑍍𑌥𑌾𑌵𑌿𑌤𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 𑌉𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑌤𑌃 𑌉𑌪𑍇𑌕𑍍𑌷𑍇𑌤𑍇 ॥௪௭॥ [illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] 𑌜𑌾𑌨𑌾𑌮𑍀𑌤𑍍𑌯𑌨𑍁𑌕𑌰𑍍𑌷𑌃॥௪௦॥௪௧॥ [illegible] — 𑌨 𑌨𑌾𑌗𑌾 𑌇𑌤𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌸𑌮𑌾𑌸𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌭𑌟𑌤𑌯𑌾 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌤𑍁𑌂 𑌨𑌿𑌰𑍋𑌦𑍍𑌧𑍁𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। '𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌸𑌮𑌾𑌸𑌿𑌤𑍁𑌮𑍍' 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑌾𑌠𑌾𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 [illegible] 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௪௪॥ '𑌸𑌂𑌭𑍍𑌰𑌮𑌃' 𑌇𑌤𑌿 𑌪𑌾𑌠𑍇 [illegible] 𑌸𑌂𑌭𑍍𑌰𑌮 [illegible] ॥ ௪௫ ॥ ௪௬ ॥ [illegible] 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸 [illegible] 𑌕𑌰𑍋𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑍇𑌤𑌦𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 [illegible] 𑌇𑌤𑌿 । [illegible] 𑌶𑍋𑌕𑍇𑌨 [illegible] 𑌇𑌤𑍍𑌯

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா

[illegible]

திலகவ்யாக்யா

[illegible]

ஶ்ரேஷ்ட து:கக்ஷயகரோ பவேத்॥கூரு॥ ஸக்ருதேவ ப்ரபந்நாய தவாஸ்மீதி ச யாசதே அபயம் ஸர்வ
பூதேப்யோ ததாம்யேதத் வ்ரதம் மம॥கூகூ॥ ஆநயைநம் ஹரிஶ்ரேஷ்ட தத்தமஸ்யாபயம் மயா
விபீஷணோ வா ஸுக்ரீவ யதி வா ராவண: ஸ்வயம்॥கூஎ॥ ராமஸ்ய து வச: ஶ்ருத்வா ஸுக்ரீவ:
ப்லவகேஶ்வர: ப்ரத்யபாஷத காகுத்ஸ்தம் ஸௌஹார்தேநாபிபூரித:

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸக்ருதித்யாதி: ஸக்ருதேவ ப்ரபந்நாய தவாஸ்மீதி ச யாசதே அபயம் ஸர்வபூதேப்யோ ததாம்யேதத் வ்ரதம் மம॥கூரு॥ ராவண
ஜதி॥ ஸர்வதோ ஹிதகாரிணோ ரக்ஷிதார: ஸ்ம॥கூகூ॥ ஶரணாகதி॥ ஶரண்யம் ராமம் ராவணஸ்ய ப்ராதா
ஸ ஜாயாவதிகம் ஸர்வலோகேஷு ரக்ஷிதா: ஶரணாகதா நிக்ருஷ்டா வா ஶரணாகதவத்ஸல:
ஶரணம் ப்ரபத்யே ஜநம் ச ப்ரபந்ந இதி ஸக்ருதேவ ப்ரபந்நாய: ஶரணாகத: ஜந்து: ஸர்வதா ரக்ஷணீய:
ஶ்ரீ: ஶரணாகதி ஆகிஞ்சந்யம் ப்ராப்ய ராமாயணே ஶரணாகதி ப்ரதாநா வ்யாக்யாத்ரயவிஶிஷ்டே ஸ்வஹஸ்தா
விஹிதம் நிஶ்சயேந ஸகல ஶாஸ்த்ரார்த ஸாரமஸ்ய தேவதேவஸ்ய ஶ்லோகஸ்ய வேதாந்தஸாரே ந
வ்யாக்யாதம் க்ருபயா ஶ்ரீமத்ராமாநுஜாசார்யை: வ்யாக்யாதம் ஸர்வார்தம் யஸ்மாத் ஸர்வ
தர்மாந் பரித்யஜ்ய மாமேகம் ஶரணம் வ்ரஜ அஹம் த்வா ஸர்வபாபேப்யோ மோக்ஷயிஷ்யாமி மா ஶுச:
தத்ர ஜந்தூநாம் ரக்ஷணம் ஸர்வதா ஶ்ரீமத் ஸர்வஜ்ஞ ப்ரபத்தி ஸர்வேஷாம் ஸர்வேஶ்வர
ரக்ஷகத்வம் ஸர்வலோக ஶரண்யஸ்ய ஸர்வ ப்ராணிநாம் ரக்ஷணம் ஸர்வஸ்வ ப்ரதி
ரக்ஷணீயம் ஸ்வகீய ஶ்லோகஸ்ய ப்ரபந்நாய ஶரணாகதாய ஸர்வ பூதேப்யோ ஸர்வ
ஸாதநம் ஸர்வ ஶாஸ்த்ரார்த ஸாரம் ஶரணாகதி ஸர்வ ப்ராணிநாம் ஸ்வதந்த்ர
ஶரணாகத ரக்ஷணம் ஸர்வத: ஸ்வாமி ராம: ஶரணாகதாநாம் ப்ரதிஜ்ஞா
தாஸ்யம் ப்ராப்ய ப்ரபந்நாநாம் ஶ்ரீராமஸ்ய ஶரணாகதி ப்ரபத்யதே ஸா ஶரணாகதி

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸக்ருதேவ ப்ரபந்நாய ஸர்வபூதேப்யோ அபயம் ததாமி ஸக்ருதேவ ப்ரபந்நாய ஶரணாகதாய
அபயம் ததாமி ஏதத் வ்ரதம் மம இதி ஸங்கல்ப: ॥கூகூ॥கூஎ॥ ராம
ஸ்ய ஶரணாகத ரக்ஷண வ்ரதம் ஸர்வ ஜந்தூநாம் அபயம் ததாமி ராவணோ

திலகவ்யாக்யா.

ஶரணாகதம் ஶரணாகத ரக்ஷணம் ந ஸந்தேஹ: ஶரணாகதாய ஸர்வதா ந த்யஜேத்
ஸக்ருதேவ ப்ரபந்நாய தவாஸ்மீதி ச யாசதே அபயம் ஸர்வபூதேப்யோ ததாம்யேதத் வ்ரதம் மம
இதி ஶ்லோக: ஶரணாகத ரக்ஷணம் ஸர்வ ஜந்தூநாம் ராமஸ்ய ப்ரதிஜ்ஞா ஶரண
ஶரணாகத ரக்ஷண வ்ரதம் ராமஸ்ய ஸர்வ ப்ராணிநாம் ரக்ஷணம் ஸர்வதா ஶரண்யம்
ப்ரபந்நாய ஶரணாகதாய ஸர்வ பூதேப்யோ ஸர்வ ஶரணாகதி ஶரணாகத ரக்ஷணம்
ஸர்வ ஶாஸ்த்ரார்த ஸாரம் ஸர்வ ப்ராணிநாம் ரக்ஷணம் ராமஸ்ய ப்ரதிஜ்ஞா
ப்ராப்ய ப்ராப்ய ஸர்வ ஜந்தூநாம் ஸர்வதா ரக்ஷணீய: ॥கூகூ॥ ஶரண
ஶரணாகத ரக்ஷணம் ஸர்வத: ஸ்வாமி ராம: ஸர்வஜ்ஞ: ஸர்வ ஶக்தி: ஸர்வ
ஸர்வ ப்ராணிநாம் ஸர்வ ரக்ஷணம் ஸர்வ ஜந்தூநாம் ஸர்வதா ரக்ஷணீய: ராம
ஶரணாகத ரக்ஷணம் ஸர்வ ஜந்தூநாம் ரக்ஷணம் ஸர்வதா ரக்ஷணீய: ராவண
ஸ்வாமி ஶரணாகத ஸர்வ ரக்ஷணம் ஸ்வாமிந: ஶரணாகத ஸம்ரக்ஷணம் ஸர்வம்
ஸர்வ ஸ்வாமி ஸர்வ ஶரணாகதி ஸர்வ ஜந்தூநாம் ஸர்வ ரக்ஷணம் ஸர்வதா
ஜதி ஸர்வ ஜந்தூநாம் ஸர்வ ரக்ஷணம் ஸர்வ ப்ராணிநாம் ஸர்வதா ரக்ஷணம்
ஶரணாகத ரக்ஷணம் ஸர்வ ப்ராணிநாம் ஸர்வ ஜந்தூநாம் வ்ரதம் ஸர்வ ரக்ஷணம்
ஸர்வ ஶரணாகத ரக்ஷணம் ஸர்வ ஜந்தூநாம் ஸர்வதா ரக்ஷணீய: ॥கூஎ॥ வாக்யம்

पावकसूनुना ॥ ६८ ॥ भ्रातृसहायवसि वीर त्वा वातात्मजिव कलशीक्षे। ततो वस्त्रगतं मुक्त्वा दिव्यं चूडामणिं शुभम् ॥ ६९ ॥ प्रदेयो राघवायेति सीता हनुमते ददौ। प्रतिगृह्य ततो वीरो मणिरत्नमनुत्तमम् ॥ ७० ॥ अङ्गुल्या योजयामास नह्यस्य प्राभवद्भुजः। मणिरत्नं कपिवरः प्रतिगृह्याभिवाद्य च ॥ ७१ ॥ सीतां प्रदक्षिणं कृत्वा प्रणतः पार्श्वतः स्थितः। हर्षेण महता युक्तस्सीतादर्शनजेन सः ॥ ७२ ॥ हृदयेन गतो रामं शरीरेण तु विष्ठितः। मणिवरमुपगृह्य तं महार्हं जनकनृपात्मजया धृतं प्रभावात् ॥ ७३ ॥ गिरिरिव पवनावधूतमुक्तः सुखितमनाः प्रतिसंक्रमं प्रपेदे। इति श्रीमद्रामायणे सुन्दरकाण्डे अष्टत्रिंशस्सर्गः ॥

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

केचित् कथयन्ति ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ प्रतिगृह्येति ॥ मणिरत्नं मणिश्रेष्ठं अङ्गुल्या योजयामास सवज्राङ्गणेर्यष्टान्यस्य प्रकोष्ठे यः केशहारणिः तत्राङ्गुष्ठं प्रावेशयदित्यर्थः। एवं तदीयस्य कृशाङ्गुलीत्यत्रापि तन्नास्ति। अस्य महान्तः राजः न प्राभवत् न शुष्को नाभवत् न तदानीं सङ्कोचाय अङ्गुष्ठं नष्टौ भुजौ तेनाङ्गुल्यां बध्नीयस्येत्यर्थः अनेन देवैः प्रापितं महत्त्वं विहाय पारप्रवेशकाङ्क्षं संक्षिप्त वपुः स्वीकृतवानित्यवगम्यते ॥ ७० ॥ मणिरत्नमिति ॥ प्रणतः नम्रगात्रः ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ मणिवरमिति ॥ पवनावधूतः वायुवाताकम्पितः तेन रहितस्सन्नित्यर्थः। प्रतिसंक्रमं प्रतिप्रयाणं प्रपेदे प्राप्तवानित्यर्थः ॥ ७३ ॥ अस्मिन् सर्गे पञ्चसप्ततिश्लोकाः। इति श्रीगोविन्दराजविरचिते सुन्दरकाण्डव्याख्याने अष्टत्रिंशस्सर्गः ॥

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

नेति ॥ निकृत्तात्रिरक्षरेण। वातात्मजिव कलशीक्षेति। कलशीक्षं देवेन्द्रस्य पुत्रं वायसाकृतिं यो दृष्ट्वा हत्वा अस्त्रमवधीत् तेनोत्पादितं कालवध्यं यथा तारापतिं नारायणो वा तारात्मजं हि प्रायश्चित्तं प्राप्तवद्भिरणीक्षया भ्रातृसहायेन ॥ ६९ ॥ प्रतिगृह्येति। मणिरत्नं मणिश्रेष्ठं अङ्गुल्यां योजयामास अङ्गुल्यग्रेऽयोजयत्। यतोऽस्य मणेर्यष्टान्यस्य प्रकोष्ठे केश प्रवेशायोग्यो भुजः। तत्र अङ्गुल्यां प्रवेशयदित्यर्थः। नन्वत्र कीदृशं मनस्तत् संक्षिप्तशरीरं कथितं विनैव संक्षेपसिद्धार्थमिति समाधानम् इत्यत्र दृष्टान्तेन संक्षिप्तं पवनात्मजो धृतवानिति तत्र नप्राविशदित्यर्थः। नप्राभवदिति प्रतिक्षेपे प्रयुक्ते विवक्षायाम्। प्रकृते संक्षिप्तं आत्मसम्भवं राजप्रतिक्षेपेण दैवेन प्रापितं स्वरूपं विहाय संक्षिप्तरूपं धृतवानित्यवगम्यते ॥ ७२ ॥ मणिवरमिति। पवनावधूतः पवनकम्पितः महावातकम्पितः प्रतिसंक्रमं प्रतिप्रयाणं प्रपेदे प्राप्तवान् ॥ ७३ ॥ इति श्रीमहेश्वरतीर्थविरचितायां सुन्दरकाण्डव्याख्यायां अष्टत्रिंशस्सर्गः ॥

तिलकव्याख्या.

तः सीतादर्शनजेन सः ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ महाभागं महतः प्रभावात् प्रभावात्मना विशेषात्। राक्षसीभिर्युक्ता नञ्जायते तया धृतम्। गिरिरिव पवनावधूतमुक्तः पवनस्य प्रेरकोक्त्याऽप्रियमवनकान्वितः, पश्चात्तेनैव सत्प्रेरितः, मा पवनावधूतमुक्तः तया विश्वासं सीतया अनुशासनेन धैर्यवृद्धान्वितः, ततस्तद्वियोगेन तत्कालं मुक्तः सुखितमनाः प्रतिसंक्रमं प्रत्यागमनप्रकारं प्रापत्त्वं प्रपेदे यत्नं करोतीत्यर्थः ॥ ७३ ॥ इति श्रीरामायणतिलके सुन्दरकाण्डे अष्टत्रिंशस्सर्गः ॥

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

வாக்யம் வாநரயூதபா: ॥ ௧௦ ॥ நிக்ரஹீதும் ப்ரமத்தாநாம் வாரயந்தோ வநே கபீந் | ... ॥ ௧௧ ॥ ...

॥ ௧௨ ॥ ... ॥ ௧௩ ॥ ... ॥ ௧௪ ॥ ... ॥ ௧௫ ॥ ... ॥ ௧௬ ॥ ... ॥ ௧௭ ॥ ... ॥ ௧௮ ॥ ... ॥ ௧௯ ॥ ... ॥ ௨௦ ॥ ... ॥ ௨௧ ॥ ... ॥ ௨௨ ॥ ...

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

தஸ்ய வசநஸ்ய ப்ரயோஜநமாஹ ... ॥ ௧௦ ॥ ௧௧ ॥ ௧௨ ॥ ... ॥ ௧௩ ॥ ... ॥ ௧௪ ॥ ... ॥ ௧௫ ॥ ... ॥ ௧௬ ॥ ... ॥ ௧௭ ॥ ... ॥ ௧௮ ॥ ௨௨ ॥ ...

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸம்ப்ரயோஜநாய ... ॥ ௧௭ ॥ ௧௮ ॥ ... ॥ ௧௯ ॥ ... ॥ ௨௧ ॥ ... ॥ ௨௨ ॥ ...

திலகவ்யாக்யா.

... ॥ ௧௦ ॥ ௧௧ ॥ ... ॥ ௧௨ ॥ ... ॥ ௧௩ ॥ ... ॥ ௧௪ ॥ ... ॥ ௧௭ ॥ ... ॥ ௧௮ ॥ ௨௦ ॥ ... ॥ ௨௧ ॥ ... ॥ ௨௨ ॥ ...

தாவபெச | ஓஉ:வோஊஉ:வவுராஜூஷாம் தீவயந்தீவ வாஙரா॥உக॥ அயம் ஸ வீரஸம்தேஹ ஷிஷ்டீவ உஶாஹ்ருதஃ | ஸாஉஷாம்ஸ்வஸ்தஷாயெஷு ஷயூருகேஷேஷு ஷஸீஸ்ஸா॥உச॥ அய வஞு ஓஷுாஸம் தஸிஷ்யந்தி உதெஹாஓயிழ | காநி ஷயூருக்ஷுவெஷ்ஷ்யாமி தள வாஙரவரா தஜள॥உரு॥ த்ரயாணாஉெவ் ஹூதாநாம ஸாஶஸஸ்யாஸ்ய முஂவஷெந| ஶக்ஷ்யா வெசநதெயஸ்ய தவ வா ஊாஸஉதஸ்ய வா॥உகூ॥ தஉஷீநு காயபுநிபெருாமெ வீஸெரவம் ஓஉஸதிக்ருஉெ | கிம் வஶ்யஷி ஸஉாயாநம் அவா ஷி காயபுவிஓா வஸ:॥உஎ॥ காஉஉஸ்ய அவ தெவெகஃ காயபுஸ்ய வநிஷாயநெ | வயபுாவுஃ வாஸவீஸஷு யஶஸ்யவெஷு ஹவெூாஓயஃ॥ உஅ॥ ஙவெூஷ்ஷஉெவ்ருயபுஷி உாம் ராவணம் ஜித்வா ஸம்யாஉமெ | விஜயீ ஷுவாஉஸீம் யாயாத்தூ தஉ உெ ஸ்யாஓ்யஶஸ்ஸஸ்ழ॥உகூ॥ ஶவெரஸ்ஸஉ ஸம்கஉஷாம் க்ருகவா ஷுஂகாம வஸவஷூாஓபுஙஃ| ஊாம் ந பெஓ்ஷ்ழி காகஉசஸஸ்ஸ்தஸ்ய ஸஓ்ஜஶம் ஹவெச॥ங௦॥ தஓ்யா தஸ்ய விக்ராம்த

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

வவுராஜூஷாம் வஒுவபும்ஓஉ:வாஓயிகெநஓஉ: வெநஷூஜஷ்டாம தீவயந்தீவ வஉபுயந்தீவெத்யு ஶபு:॥உக॥ அயமிதி॥ அயம்வக்ஷ்யஉாணஃ திஷ்டீவ உஒகிபுஹஒதஜத்யுஶபு:॥உச॥உகூ॥ தஉஷீந்தி॥ ஸஉாயாநம் வநிஹாஸம்॥உஎ॥ அஹஉெவஸாயயிஷ்யாஓ்த்யாஶம்க்யாஹ| காஉஉிதி॥ ஹெவாஸவீஸ ஷுகவம் அஸ்யகாயபுஸ்ய ஸவபுராக்ஷஸவயவஒுவபுகஉசஷ்ராவணாஸஒுவஸ்ய வநிஷாய நெ காஉம் வயபுாவுஃ ஶக்ஃ ஸைவாமெவச ஹவெூாஓயஃ ஶக்ஷஸஜஜிஃ தெயஶஸ்யஃ தவயஶஸ்ஸ: நதஉஉஉெதிஸாவ:॥உஅ॥ தஹிபுதவகிம்யஶஸ்யஷித்யாகாம்க்ஷாயாஉாஹ ஙவெூஸீதி॥ ஜித்வஜி அவா உாம் ஶ்யஷீகெவதிஶெஷஃ யாயாச ஸாஉஜதிவஶெஷ:॥உகூ॥ ஸைதஜகெவஷும் உஉ ஸாஉஸ்யா ஷீத்யாஹ ஶவெரஸீதி॥ங௦॥ தஹிதி தஸ்ய அநஉஸஒவம் விக்ராம்தம் யஶாஹவெத்யா உவவா

ஸ்ரீ மஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஷ்ராக்யாஷித்யஶபு| ஓஉ:வம் ஓஉ:வவுராஜூஷா ஷிதிவாரெஓஉ:வா உாம்தீவயச ஜஷுயந்தீவவஸ் தாவயெ திதிஸம்பஙஃ ॥ உக ॥ அயமிதி | ஸதெஹ: வக்ஷ்யஉாணஃ திஷ்டீவஉஶாஹ்ருதஃ உஒகிபு ஹஒதஜதிஶெஷ:॥உச॥ ஷயூருகேஷேஷுவிஷயெ ஸம்தெஹஉெவாஹ—அயாநீத்யாஷி॥உகூ॥ த ஷிதி| காயபுநிபெருாமெ காயபுஸம்வஉநெ ஸஉாயாநஉஉவாய ஜத்யஶபு:॥உஎ॥ உாஸ்க்ஸாஉாஉீ கா உத்ராஶஉநம் அஹஉெவஸவபும் ஸாயயிஷ்யாஓ்த்யதக்ரஹ—காஉஉிதி| அஸ்யகாயபுஸ்யாஸாவ ணாஷிவயவஒுவபுக உதெூாக்ஷணஸ்யகாஉம் வயபுாவுஃஶக்ஃ| ஸைவ வெஷூஹவெூாஓயஃ ஶக்ஷஸஜ ஜிஃ தெதவெவயஶஸ்ஸ: நதஉஉஉெதிஸாவ:॥உஅ॥ தஹிபுதவகிம்யஶஸ்ஸஉதக்ரஹ ஙவெூ ஸீதி| உாம்ஶ்யஷீகெவதிஶெஷஃ யாயாஒ்ராஉஜதிஶெஷ:॥உகூ॥ ஸைதஜ்ராஉஸ்யாஷி யஶஸ்ஸஉிவ

திலகவ்யாக்யா.

ஹ—தவெதி| தயாவ உஜீ்வநஉஸம்ஹாவிதஉெவ வாஉநஸநாஶஉெந ஜதிஸாவ:| ஓஉ:வாஊஉ: வவுராஜூஷாஉதிஓஉ:வெஷ்ராஷ்ரா தீவநெகதபுாஶெஷாகஃ ॥உக॥ அயம்ஸம்தெஹெ உஶாஹ்ருதஃ வஉஸஷுாஷிவதிஷ்டதி கொாஉபந்த க்ராஹ—அவத்ஷஹாயெஷீதி| ஸாக்ஷாத்தாயகஸ்யதவ ஸஹா யஹஒுதெஷுஉஜியுதெஷு ஷயூருகேஷெஷு ஷஸீஸஸ: ஸஷ்ரீவஃ கயஉாஓயிம் தஸிஷ்யதி|வெ க்ருஷீகயம் தஸிஷ்யதி காவாகயம் தஸிஷ்யந்த ஜத்யஶபு:॥உச॥உரு॥ ஸைவம்ஸதெஹெ ஸீஜஉ ஹ—த்ரயாணாஉெவெதி॥உகூ॥ கிம்ஸஉாயாநம்வஶ்யஷி அவ காயபுஷிஜ்யாவாயம்வஶ்யஷி॥உஎ॥ நநு கிம் தெவாஶதெஷுஸஉெவ வயபுாதெ்உஸ்ய காயபுவெஸ்யத்ரத்ராஹ—காஉஉிதி|அ யா காயபுஸாயநெ தவ யஶஷெ்யாயஶஸ்ஸ: ஹவெூாஓயெ ஜயஸஒுவெஷுஷ்ராஷிஹபுவதி: நதஉஸாஉஷெஸ்யத்யஶபு: ॥உஅ॥ கிம்தஹ்யபுஉஷிதம் தக்ராஹ—ஙவெூஸீதி | ஸஉதெஷ்ரஙபு தெூஃ ஸஹஶத்ய ராவணம் ஸம்யாஉமெ ஜித்வா விஜயீ ஸநாம ஶ்யஷீத்வா யாயாத்தஸ்ய உாஉஸ்ய ஸஓ்ஜஶம் ஹவெச ॥உகூ॥ அஉாஸ்தஉாாஹ—ஙவெூஷீதி॥ங௦॥ விக்ராந்தம் வஸ

உபாராவ ஏவம் ஜஹார ந: | ஸவேதாஹவாஸ்ய தயா கவசாவகாஷ்ய || ௬௧ || தத்ரோப வஷிதம் வாக்யம் ஸஷிதம் ஸைதாவஸம்ஹிதம் | நிராஸ்யஹந்தாரு ஸேஷம் வாக்யாசந்த்ர உக்ரவீர்ய || ௬௨ || தேவி ஸயாபுக்ஷவேஸ ஜ்யாநாமேரா: ஸுவதாம் வர: | ஸாம்ரீவஸ்ரவஸம்வந்த ஸ்வாவேப்யதமிஷ்யஷ:|| ௬௩ || ஸவாநரஸஹஸ்ராணாம் கோடீஸிரபிஸம்வ்ருத: | க்ஷிப்ரமே ஷ்யதி வைதேஹி ராக்ஷஸாநாம் நிபர்ஹண: || ௬௪ || தஸ்ய விக்ரமஸம்பந்நாஸ்ஸவம்தோ உஹாவலா: | மநஸ்ஸங்கல்பஸம்பாதா நிதேஸே ஹரயஸ்ஸ்திதா: || ௬௫ || யேஷாம் நோபரி நாதஸ்தாந்த்திர்யக் ஸஜ்ஜதே கதி: | ந ச கர்மஸு ஸீதந்தி மஹத்ஸ்வமிததேஜஸ: || ௬௬ || அஸக்ருத்தைர்மஹோத்ஸாஹைஸ்ஸஸாகரதராதரா | ப்ரதக்ஷிணீக்ருதா பூமிர்வாயுமார்காநுஸாரிபி: || ௬௭ || மத்விஸிஷ்டாஸ்ச துல்யாஸ்ச ஸந்தி தத்ர வநௌகஸ: | மத்த: ப்ரத்யவர: கஸ்சிந்நாஸ்தி ஸுக்ரீவஸந்நிதௌ || ௬௮ || அஹம் தாவதிஹ ப்ராப்த: கிம் புநஸ்தே மஹாபலா: | ந ஹி ப்ரக்ருஷ்டா: ப்ரேஷ்யந்தே ப்ரேஷ்யந்தே ஹீதரே ஜநா: || ௬௯ || ததலம் பரிதாபேந தேவி ஸோகோ வ்யபைது தே | ஏகோத்பாதேந தே லங்காமேஷ்யந்தி ஹரியூதபா: || ௭௦ || மம ப்ருஷ்டகதௌ தௌ ச சந்த்ரஸூர்யாவிவோதிதௌ | த்வத்ஸகாஸம் மஹாஸத்வௌ ந்ருஸிம்ஹாவாகமிஷ்யத: || ௭௧ || தௌ ஹி வீரௌ நரவரௌ ஸஹிதௌ ராமலக்ஷ்மணௌ | ஆகம்ய நகரீம் லங்காம் ஸாயகைர்விதமிஷ்யத: || ௭௨ || ஸகணம் ராவணம் ஹத்வா ராகவோ ரகுநந்தந: | த்வாமாதாய வராரோஹே ஸ்வபுரம் ப்ரதியாஸ்யதி || ௭௩ || ததாஸ்வஸிஹி பத்ரம் தே பவ த்வம் காலகாங்க்ஷிணீ | நசிராத்த்ரக்ஷ்யஸே ராமம்

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

ஜயகாம்ரா || ௬௧ || தத்ரேத்யாதி ஷஷ்டி | அஷ்டோபவஹிதம் அஷ்டாயாந்த்ரம் ஸஹிதம் பாரஸ்பரஸம்கதம் ஹேதுஸம்ஹிதம் யுக்தியுக்தம் ஸேஷம் சேஷம் உத்தரம் வாக்யமப்ரவீத் || ௬௨ || ௬௩ || தஸ்யேதி || மநஸ்ஸங்கல்பஸம்பாதா: மநோவ்யாபாரமாத்ரகமநா: நஸஜ்ஜதே நவிஹன்யதே | ௬௬ || ௬௭ || மத்விஸிஷ்டாஸ்சேதி | ப்ரத்யவர: ஹீந: வபுஷா பலேந வா ந்யூந இதி நிதிவிசார ப்ரகாரமாத்ரம் அத்ர ப்ரத்யவராஸ்து யத்யபி தஸ்மிந் ப்ரகரணே தயாபி வேதே ஸுக்ரீவஸந்நிதாவித்யுக்த்யா புநர்விதி ஸார்த்தோக்தி: || ௬௮ || ௬௯ || ததலமிதி | ஏகோத்பாதேந ஏகப்லுதேந || ௭௦ || ௭௧ || தௌ ஹீதி | விதமிஷ்யத: உத்மிஷ்யத: || ௭௨ || ௭௩ || ததேதி |

ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

த்ராஹ — ஜநேஸேதி || ௬௦ || தத்ரேதி | விக்ராந்தம்விக்ரம: || ௬௧ || தத்ரேதி | அஷ்டோபஹிதம் அஷ்டயாந்த்ரம் பாரஸ்பர்யஸங்கதம் ஹேதுஸம்ஹிதம் யுக்தியுக்தம் ஸேஷம் ப்ராகநுக்தம் || ௬௨ || தஸ்யே தி | மநஸ்ஸங்கல்பஸம்பாதா: ஜநேவ ஸத்ருஜேவகத யத்யமா: || ௬௫ || ததிதி | ஏகோத்பாதேந ஏகப்லுதேந || ௭௦ || ததிதி | காலகாங்க்ஷிணீ பவ ஜிவகமணநாயாம் த்வத்ராலய |

திலகவ்யாக்யா.

க்ரம: || ௬௧ || தத்ராந்த்ரம் வீதாவாக்யம் | ப்ரஸ்ரயம் ஸ்நேஹம் | ஸேஷம் ஸிஷ்டம் ப்ரக்ருதோத்தரம் வாக்யமப்ரவீத் || ௬௨ || தஸ்யைவ வாக்யமாஹ — தேவீதி || ௬௩ || ௬௪ || கத்யேஷ்யதீத்யத ஆஹ — தஸ்ய விக்ரமேதி | மநஸ்ஸங்கல்பவதிதரவேகதசீரா: || ௬௫ || தஸ்யைவவைஷ்டமாஹ — யேஷாமிதி | ந ஸஜ்ஜதே ந ப்ரதிபந்தா பவதி || ௬௬ || ஸாகரமேரயபூராயமேரஸ்வஸஹிதா || ௬௭ || ப்ரத்யவரோ ஹீநபலோ பராக்ரம: || ௬௮ || அஹம் தாவதேக்ஷயா ந்யூநபலோபி ப்ராப்த: | தேஷாம் ஸ்வாமிக பலும் ஸௌகந்த்யேநத்ரம் போயதி — நஹீதி || ௬௯ || ஏகோத்பாதேநைகேந ப்லவ வநேந || ௭௦ || நநு ஸேவகம் ஹரிணா ராமஜநம் ராவணயோ: கதம் த்ராஹ — மமேதி | ஹாஸம்பந்தஹாஸதாயகௌ || ௭௧ || ௭௨ || ஸவிணா ராமநத்ஜபகதைவத்யம் || ௭௩ || காலு

ப்ராஞ்ஜலிர்வாக்யமப்ரவீத் ॥ சச ॥ நிஹதே ராக்ஷஸேந்த்ரேऽஸ்மிந் ஸர்வத்ராஸபயாவஹே । கபே ஸத்யேஷ்வபி ராமேண ஶாஸநேநைவ ஶோபிநீ ॥சரு॥ க்ஷிப்ரம் கதம் தேவி ஶோ கஸ்ய பாஶம் பாஸ்யஸி ப்ரஶமிஷ்யதி । ராவணம் சைவ ராமேண நிஹதம் த்ரக்ஷ்யஸேऽசிராத் ॥சசு॥ ஏவமுக்தாஸ்ய வைதேஹீம் ஹநூமாந் மாருதாத்மஜ: । ப்ரஹர்ஷேண கிம் க்ருதா ஸா வைதேஹீம் ஹநுமாந் ப்ரதிபாஷதே ॥சஎ॥ தத்ப்ரியம் க்ருதாத்மநாம் க்ஷிப்ரம் த்ரக்ஷ்யஸி ராகவம் । லக்ஷ்மணம் ச மஹாத்மாநம் ஸுக்ரீவம் ச மஹாபலம் ॥ சஅ ॥ தவைவம் ஶ்ருத்வா ப்ரியம் வாக்யம் வீராஸ்து ஸிம்ஹநாதாந் ப்ரசக்ரிரே । வாநராஸ்ச ப்ரஹ்ருஷ்டாஸ்ச க்ஷிப்ரம் த்ரக்ஷ்யஸி ஸங்கதாந் ॥சகூ॥ ஶோகாம் ப்ராப்தே நிர்காமாநாம் ஸுகோத்யமாநாம் ஸுக்ஷ்மம் । ததஸ்தாம் கபிஶ்ரேஷ்ட வ்யாஹாரயேத்யப்ரவீத்தத: ॥நிo॥ ஸ து ஶ்ருத்வா வசநம் தாவதீதோ ஶுத்தயே ஷ்ணா । ந ஶக்ய ஶுஹதே ராமஸ்ய ஸம்ஹாரித ஜவ ஶிவ: ॥ நிக ॥ ஶா ஸ்ய தேவி ஶோகேந ராமஶ்ச ஶதஸஹஸ்ரம் । ஶ்ரீவ வத்யா ஶக்ரேண ஹத்வா நாயகீ ஹ்யஸி ॥நிஉ॥ ராம ஶிஷ்ட: கோऽஸ்வாதஷ்ட ஶத்ரு ஸர்வ ஸமீக்ஷிணா ஸம: । கிஞ்சாரஸ்தகவுள தமஹ்ராதரள தவாஸ்ம்ஶ்ரயள ॥நிங॥ நாஸ்திஸ்திரம் வக்ஷ்யஸி தேவி தேஶே ரக்ஷோகணேந ஸ்ரீஷ்டேஸ்திரம் । ந தேவி ராமாகநம் ப்ரியஸ்ய க்ஷேமஸ்ய ரக்ஷம்ஶகாருணாத்ம ॥நிச॥ இதி ஸ்ரீமத்ஸுந்தரகாண்டே ஏகோநவஶாதிதமஸ்ஸர்க: ॥

ஶ்ருத்வா து வசநம் தஸ்ய வாயுஸூநோ மஹாத்மந: । உவாச தர்ஷிதம் வாக்யம் ஸீதா ஸர்வஸுதோபமா ॥ க ॥ க்ஷாம் த்ருஷ்டா ப்ரியவக்தாரம் ஸம்ப்ரஹ்ருஷ்டாஸ்மி வாநர । கவுஸம்ஜாதஸஸேவ வ்ருஷ்டிம் ப்ராப்ய வஸுந்தரா ॥ உ ॥ யதா தம் வாஸ்ய வ்யாஹ்ருதம்

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

காருகாம்க்ஷிணீவ ஶிவஸம்ஶமநாயாம் தஸ் வராஹவேத்யர்த: । நசிராத் அசிராத் ॥சச॥ சசு॥ ஏவமிதி । வாநரப்ரவீதிதிஶாஸ்யாயவாநராக்தி: ॥சஎ॥ சகூ॥ ஶோகாம்வாஸேதி । ப்ராக்ஷ்யஸீதிஶேஷ: ॥நிo॥நிக॥ ஶாஸ்யதேதி । ஶாஸ்ய: ஶோதநம் ஶகாஸ்ய ॥நிஉ॥நிங॥ நாஸ்திஸ்திதி । ரக்ஷம்ஶகாருணாத்ரம் ஶஶ ராமேண ஸம்ஶகாருணாத்ம । நிச ॥ இதி ஸ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே ஏகோநவஶாதிதமஸ்ஸர்க: ॥

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

சகூ ॥ ஶோகாம்வாஸேத்யாதி । யத்யாந்யேகஸ ஜத்ய த்ரக்ஷ்யஸீத்யந்ஷம்ஶ: ॥நிங॥ நாஸ்திஸ்திதி । ரக்ஷம்ஶகாருணாத்ரம் ஶஶ ராமேணஸம்ஶகாருணாத்ருதித்யர்த: ॥நிச॥ இதி ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் ஏகோநவஶாதிதமஸ்ஸர்க: ॥

திலகவ்யாக்யா.

காங்க்ஷிணீ ஶிவஸம்ஶமநதத்பரா ॥சச॥சகூ॥ யத்யாந்யேகஸ: । த்ரக்ஷ்யஸீதிஶேஷ: ॥நிo॥ ராம ஸ்யஸவயா கபஸ்ப்ராப்திமித்யேவாக்ஷ்ஹத்ர ஹ—ஶகவிதி ॥நிக॥நிஉ॥ ஸள ஶிதிர்ணாஶ: கஷ்ச । கோऽஸ்திநாஸ்திதிஶேஷ: ॥நிங॥ ரக்ஷம்ஶகாருணாத்ராஶயா ராமஸ்ய: ஸம்ஶஶக்தாருணாத்ம । ப்ரதீக்ஷஸேத்யர்த: ॥நிச॥ இதி ஸ்ரீராமாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டே ஏகோநவஶாதிதமஸ்ஸர்க:.

ஶ்ருத்வா ஹிதகா தத்வோ வோஸா ப்ரவ்யோஜந ॥க॥ கயுஸாஜாதா ந்யு வய: ப்ராப்தா நிததேவாம் ஜநாஹாவாதாஸ ஶ்ரேஷ்டாணி ஸஸ்யாநிபஸ்யாஸா யதா தேவாக்தம்வஸம்ஸ்ருஷ்ட்யா ஸம்பந்நஸஸ்யாஹவதி । ததாஹமபி ப்ராப்தஜீவிதநாஶாஸ்மி த்ரவதாவநாகவத்பூநாஸ்யத

காத்ரை: ஶோகாபிகர்ஶிதை: । ஸம்ஸ்ப்ருஶேயம் ஸகாமாஹம் ததா குரு தயாம் மயி ॥௩॥ அபிஜ்ஞானஞ்ச ராமஸ்ய தத்த்வா ஹரிகணோத்தம । க்ஷிப்த்வா இஷீகாம் காகஸ்ய கோபாதேகாக்ஷிஶாதனீம் ॥௪॥ மனஶ்ஶிலாயாஸ்திலகோ கண்டபார்ஶ்வே நிவேஶித: । த்வயா ப்ரணஷ்டே திலகே தம் கில ஸ்மர்துமர்ஹஸி ॥௫॥ ஸ வீர்யவான் கதம் ஸீதாம் ஹ்ருதாம் ஸமனுமன்யஸே । வஸந்தீம் ரக்ஷஸாம் மத்யே மஹேந்த்ரவருணோபம: ॥௬॥ ஏஷ சூடாமணிர்திவ்யோ மயா ஸுபரிரக்ஷித: । ஏதம் த்ருஷ்ட்வா ப்ரஹ்ருஷ்யாமி வ்யஸனே த்வாமிவானக ॥௭॥ ஏஷ நிர்யாதித ஶ்ரீமான் மயா தே வாரிஸம்பவ: । அத: பரம் ந ஶக்ஷ்யாமி ஜீவிதும் ஶோகலாலஸா ॥௮॥ அஸஹ்யானி ச து:கானி வாசஶ்ச ஹ்ருதயச்சித: । ராக்ஷஸீனாம் ஸுகோராணாம் த்வத்க்ருதே மர்ஷயாம்யஹம் ॥௯॥ தாரயிஷ்யாமி மாஸம் து ஜீவிதம் ஶத்ருஸூதன । மாஸாதூர்த்வம் ந ஜீவிஷ்யே த்வயா ஹீனா ந்ருபாத்மஜ ॥௧௦॥ கோரோ ராக்ஷஸராஜோऽயம் த்ருஷ்டிஶ்ச ந ஸுகா மயி । த்வாஞ்ச ஶ்ருத்வா விஷஜ்ஜந்தம் ந ஜீவேய க்ஷணம்

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

ஶ்ருத்வேத்யாதி ॥௧॥ த்வாமிதி । அர்தஸஞ்ஜாதஸஸ்யா அர்தோத்பன்னஸஸ்யா ॥௨-௩॥ அபிஜ்ஞானம் சேதி । காகஸ்யைகாக்ஷிஶாதனீம் க்ஷிப்தாம் இஷீகாம் இஷீகத்ருணரூபமஸ்த்ரமபிஜ்ஞானம் ரூபேணாஸ்த்ரம் தத்த்வா: ஸம்ப்ரவக்ஷ்யாமீதி பாவ: தத்தேவாஹ ॥ மன இதி திலகே அபக்ருஷ்டே திலகே ப்ரணஷ்டே ஸதி கண்டபார்ஶ்வே கண்டஸ்தலஸமீபே கண்டபார்ஶ்வே மனஶ்ஶிலாயா திலக: மனஶ்ஶிலாக்ருத திலக: த்வ மனஶ்ஶிலாதிலகநிர்மாணம் ஸ்மர்துமர்ஹஸி இதஶ்சாபிஜ்ஞானம் ததஸ்யா இதி யோஜனா ॥௫-௬॥ ஏஷ இதி । ப்ரஹ்ருஷ்யாமீதி ஸம்ப்ரஹர்ணேனஸ்யா மனஶ்ஶோகாபநோதகேன த்வத்தோ ராகவாதிதி பாவ: ॥௭॥ ஏஷ நிர்யாதித இதி ॥ வாரிஸம்பவ: ரத்னம் ஸமுத்ரஸமுத்பன்னே அத: பரம் மாஸாத் பரம் ॥௮-௧௦॥ கோர இதி । விஷஜ்ஜந்தம் விலம்பமானம்

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா

௧॥௩॥ அபிஜ்ஞானாந்தரம் தாஸ்யாமீத்யாஹ ॥ அபிஜ்ஞானமித்யாதி ॥ ஏகாக்ஷிஶாதனீம் க்ஷிப்த்வா இஷீகாம் இஷீகாமத்ர ॥ மன இதி ॥ திலகே ப்ரணஷ்டே மனஶ்ஶிலாயாஸ்திலக: த்வயா கண்டபார்ஶ்வே நிவேஶித: கில । தம் ஸ்மர்துமர்ஹஸீத்யபிஜ்ஞானம் ராமஸ்ய தாஸ்யாமி இதி யோஜனா ॥௮॥ அஸஹ்யானீதி । த்வத்க்ருதே த்வதர்தமித்யர்த: ॥௧௦॥ கோர இதி । விலம்பமானம் விஷஜ்ஜந்தம் ॥

திலகவ்யாக்யா

நஜீவிதேதி பாவ: ॥௨॥ ஸகாமா தத்ஸம்ஸ்பர்ஶவதீ ॥௩॥ அபிஜ்ஞானம் சிஹ்னாந்தரம் ச த்ருஷ்டமித்யாஹ ॥ ததா கோபாத் காகஸ்யைகாக்ஷிஶாதனீமிஷீகாம் க்ஷிப்த்வா காகோ ரக்ஷித இதி தத்பரமபிஜ்ஞானம் தத்த்வா: ॥ ஶ்ராவயேத்யர்த: ॥௪॥ அபிஜ்ஞானாந்தரமாஹ ஸம்ஸ்மரணேன மனஶ்ஶிலாயா இதி । பூர்வக்ருததிலகே நஷ்டே ஸதி த்வயா ராமேண மம கண்டபார்ஶ்வே மனஶ்ஶிலாதிலகோ நிவேஶித: தம் கில ஸ்மர்துமர்ஹஸி இதி ஸ்மாரயேத்யர்த: । ஸ்மர்துமர்ஹஸி இதி ஸந்தேஶோக்திரியம் விஶேஷ: ॥௫॥ அயம் கேவலமப்யஸந்தேஶாந்தரமாஹ—ஸ வீர்யவானிதி । அனுமன்யஸே ஸஹஸே இத்யர்த: ॥௬॥ திவ்ய ஏஷ சூடாமணிர்மயா ஸுபரிரக்ஷித:, ஏதம் த்வ வ்யஸனே த்வாமிவ த்ருஷ்ட்வா ப்ரஹ்ருஷ்யாமி । ஏதத்ஸம்பந்தேன ரக்ஷோऽபிபவாஸஹனம் வாதீதி பாவ: ॥௭॥ ஸ ஏஷ நிர்யாதித: ப்ரத்யர்பித: த்வதபிஜ்ஞானார்தமிதி ஶேஷ: । அத: பரமேதத்ஸம்பந்தேன ஸுகமஹமப்ரவ்ருத்ய அன்யதா பரம் து:கமிதி பாவ: ॥ ௮ ॥ த்வத்க்ருதே த்வதர்தம் த்வத்ப்ராப்தித்ருஷ்ட்யா । மர்ஷயாமி ஸஹாமி ॥௯॥௧௦॥ யதோऽயம் கோரஸ்தஸ்ய த்ருஷ்டிஶ்ச, மா ஸுகா, ந ஸம்பவா ஸுகஹேதும் ஆதாய ஸம்யக்ஸ்வயோக்யதாவினாஶனிஷ்டயா, அத ஏவ த்வத்தஶ்ச ஶீக்ரமாகமனம் வினா மாஸாதூர்த்வம் ந ஜீவிஷ்யாமி । கிஞ்ச த்வாம் விஷஜ்ஜந்தம் விலம்பமானம் யதி ஶ்ருணு

க்ஷணம் ||௧௧|| தேவேஷ்வப்யா வசநம் ஶ்ருத்வா கரணம் ஸாஶ்ருவாஷிதம் | அஶோப வீந்மறா தேஜா ஹநூமாந் மாருதாத்மஜ: ||௧௨|| அப்ரூத்ஸங்கவிமாநோ ராமோ தேவீ ஸமீக்ஷ்ய தே ஶுபே | ராமே தூர்வோஸீஸமேதே த்வ லக்ஷ்மணே பரிதப்யதே || ௧௩ || கத்ஞ்சித்பவதீ த்ருஷ்டா நகாத்: பரிஶோசிதம் | ஜய ப்ரஹஸ்தம் தூர்வோதநா மமதா ஹ்ருதஸ்யேஷ்யஸி ஸா ஸிதி ||௧௪|| தாவந்ஸா பார்த்தஷவ்யாப்ய ராஜபுத்ரா பரிமதநா | கஷ்டஹாயாந்தகத்யேதா த்தா ஹஸா ஸுகம் ஹவ்யகரிஷ்யத: ||௧௫|| ஹத்வா தம் ஸமரே க்ரூரம் ராவணம் ஸஹ பாந்தவம் | ராவணம் சாபி ஶராந்தக்ஷி ஸா பரீம் ப்ராபயிஷ்யத: ||௧௬|| யத்ராராமோ விஜாநீயா ஞாவிஜ்ஞாந உநிம்ஜிதே | ப்ரீதிஸம்ஜநநம் தஸ்ய ஸர்வ ஶ்வா ஞாதம் ஸமாஹுவி ||௧௭|| ஸாப வீக்ஷ்ய தேவேதி யயா ஜவிஜ்ஞாந ஸமாத்மநா | ஸாத தேவ ஸவி ராமஸ்ய த்ருஷ்டா ஸதீமஸமத்ஷணம் ||௧௮|| ஶ்ருத்வா ஹநூமதோ வாக்யம் தவ வீரஸவிஷ்யதி| ஸதம் உணிவரம் த்ருஷ்ட்வா ஶ்ரீ ராமோ ப்யவமஸத்த: ||௧௯|| த்ருணஸ்ய ஶிரஸா தேவீம் மநஸாயோவ மக்யமே | தத்ர த்ருஷ்டாதக்யதோத்ஸாஹ ஸவேக்ஷ்ய ஸுரிவாம்மவம் ||௨௦|| வஜ்ரமாநம் ஸமாவேஷ ஸமவாப ஜநகாத்மஜா | ஶுஶ்ருவாமேணாநுமாவீ தீநா வாஷ்பகத்கயா கிரா ||௨௧|| ஹநூமந் ஸிம்ஹஸங்காஶந ஹ்ருதரன ராமலக்ஷ்மணன | ஸுக்ரீவம் ச ஸஹாமாத்யம் ஸர்வாந் ப்ரூயாஹ்யநாமயம் ||௨௨|| யதாச ஸ மஹாபாஹுர் மாம் தாரயதி ராகவ: | அஸ்மாத் து:கோம்பஸம்ரோதாத் த்வம் ஸமாதாதும் மமாஹுவி ||௨௩|| ஜீவந்தீம் மாம் யதா ராம: ஸம்பாவயதி கீர்த்திமாந் | தத்த்வயா ஹநுமந் வாச்யம் வாசா தர்மமவாப்நுஹி ||௨௪|| ஸ ராஜபுத்ர்யா ப்ரதிவேதிதார்த்த: கபி: க்ருதார்த்த: பரிஹ்ருஷ்ட

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

௧௧||௧௬|| கத்ஞ்சிதிதி| ஜம் ஶமஹுமேதயும் அவஷ்டு ஶமஹுமேதேயு||௧௪||௨௬|| ஜம் வேதி | பிவஸ் தேஷ்ஸம்ஹரிவ்யவீரேதி பிவ: அவ்யாஹதந த்வய: ||௨௪|| ஸநதி| அஷ்டாவஶேஷம் அஷ்டாவ

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

௧௬|| கத்ஞ்சிதிதி| ஜமம்ஶமஹுமேதயும் அவஷ்டுஶமஹுமேதேயு||௧௬|| தவிதி| உத்தாதக்யதோத்ஸாஹ உத்தாதே உத்ததநேக்யதோத்ஸாஹம் ||௨௪|| ஸராஜபுத்ர்யேதி| அஷ்டாஶேஷம் அஷ்டாவஶிஷ்டம் ப்ர

திலகவ்யாக்யா.

யாம் தஷாதயா ஶ்ருத்வா ஶரஸாஸ்வபூர்வமேவ க்ஷணமபி ந ஜீவேயமித்யுக்தமிதி பஹுஷீதிமே ஷ: ||௧௧|| பசநமாத்ஸம்தெயமாஷ்யவேசம் || ௧௨ || அவேவாகவிதேவஸ்ஸுத்வேவஷ்டிருவாபிஜ்ஞாநஜமேர கேந ஶவநாஜாமஹூவ்யாத்திவிதேவ:, நத ஜ்ஞாக்யேதிஸமத்யந தேஶவெ||௧௩|| கத்ஞ்சித்பவதீ த்ருஷ்டா, அதஏவமம்ஶோசிதம் வ காத்: | ஜமம்ஶமஹுமேதயும்| அவிஞ்ஞிரகாமோ ஜயத்யய: ௧௪||௧௫|| யஷ்விஜ்ஞாநமாமே ஸவவிஶிஷ்ய ஜாநீயாத்தேந தஸ்ய ப்ரீதிஸம்ஜநநம் தத்ஸர்வ வாநரயுங்கம்வஜாதமஹுவி ||௧௭||௧௮|| ஶ்ருத்வாம்விஶ்வஸநீயம் ||௧௯|| உத்தாதேமுஸ்யவமே க்யதோத்ஸாஹம் ||௨௦||௨௧|| அநாமயமாமேராஷ்டம் ||௨௨|| அஸ்மா ஸமாயாதம்பித்யஸ்ய தமேத்யாதி:| வ மாயாநம்ஸம்பியாநம், 'அஶாவிஸமவஸாவோஹம்' இதிவாமெயமேத்யவி பரிரணீயமேவ யத்யவிஶ்ருதம்யுத்தாஜ: ஸ்யமேவயதிஷ்யதி தயாவி அமயியயாமாம் பரிஸ்வம் தாரயவிதய ஸம்பியாநங்கேவிபுத்யய: ||௨௩||௨௪|| தத்தாயம் முங்காமமநப்யயோஜநமஷ்டஶேஷம்| தேவீ: ஶுநரேவஸ்யமஹத: ப்யாநக்யத்யஸ்ய நிஷ்டஶவாத்தரபுநஶுநரேவஸ்யாநஷ்டி:

𑌵𑍇𑌗𑌾𑌃। 𑌅𑌲𑍍𑌪𑌾𑌵𑌶𑍇𑌷𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌮𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌦𑌿𑌶𑌂 𑌹𑍍𑌯𑍁𑌦𑍀𑌚𑍀𑌂 𑌮𑌨𑌸𑌾 𑌜𑌗𑌾𑌮॥௨௫॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌤𑍍𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌚𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌸 𑌚 𑌵𑌾𑌗𑍍𑌭𑌿𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌶𑌸𑍍𑌤𑌾𑌭𑌿𑌰𑍍𑌗𑌮𑌿𑌷𑍍𑌯𑌨𑍍𑌪𑍂𑌜𑌿𑌤𑌸𑍍𑌤𑌯𑌾। 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌦𑍇𑌶𑌾𑌦𑌪𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌯𑌾𑌮𑌾𑌸 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌃॥௧॥ 𑌅𑌲𑍍𑌪𑌶𑍇𑌷𑌮𑌿𑌦𑌂 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍇𑌯𑌮𑌸𑌿𑌤𑍇𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾। 𑌤𑍍𑌰𑍀𑌨𑍁𑌪𑌾𑌯𑌾𑌨𑌤𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌥 𑌇𑌹 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇॥௨॥ 𑌨 𑌸𑌾𑌮 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌸𑍍𑌸𑍁 𑌗𑍁𑌣𑌾𑌯 𑌕𑌲𑍍𑌪𑌤𑍇 𑌨 𑌦𑌾𑌨𑌮𑌰𑍍𑌥𑍋𑌪𑌚𑌿𑌤𑍇𑌷𑍁 𑌯𑍁𑌜𑍍𑌯𑌤𑍇। 𑌨 𑌭𑍇𑌦𑌸𑌾𑌧𑍍𑌯𑌾 𑌬𑌲𑌦𑌰𑍍𑌪𑌿𑌤𑌾 𑌜𑌨𑌾𑌃 𑌪𑌰𑌾𑌕𑍍𑌰𑌮𑌸𑍍𑌤𑍍𑌵𑍇𑌵 𑌮𑌮𑍇𑌹 𑌰𑍋𑌚𑌤𑍇॥௩॥ 𑌨 𑌚𑌾𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌾𑌕𑍍𑌰𑌮𑌾𑌦𑍃𑌤𑍇 𑌵𑌿𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌯𑌃 𑌕𑌶𑍍𑌚𑌿𑌦𑌿𑌹𑍋𑌪

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌸𑌮𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑍍𑌯 ॥ ௨௫ ॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌚𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌸 𑌚𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿॥ 𑌅𑌲𑍍𑌪𑍇𑌤𑌿 𑌅𑌧𑌿𑌗𑌮𑍍𑌯 𑌤𑍁 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍀𑌂 𑌨𑌿𑌲𑌯𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌚𑍇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌦𑍍𑌵𑌯𑍇 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌜𑌾𑌤𑌂 𑌇𑌦𑌂 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌨𑌿𑌲𑌯𑌪𑌰𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌰𑍂𑌪𑌂 𑌅𑌲𑍍𑌪𑌶𑍇𑌷𑌂 𑌅𑌲𑍍𑌪𑌾𑌵𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌸𑌾𑌨𑍍𑌤𑌃 [illegible] 𑌪𑌰𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌤𑌵𑍍𑌯𑍇𑌷𑍁 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌬𑌲𑌾𑌬𑌲𑌰𑌾𑌵𑌣𑌹𑍃𑌦𑌯𑌾𑌦𑌿𑌪𑌰𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌲𑍍𑌪𑌶𑍇𑌷𑌤𑍍𑌵𑍋𑌕𑍍𑌤𑌿𑌃। 𑌇𑌹 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌬𑌲𑌾𑌬𑌲𑌰𑌾𑌵𑌣𑌹𑍃𑌦𑌯𑌪𑌰𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌰𑍂𑌪𑍇 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑍇 𑌤𑍍𑌰𑍀𑌨𑍁𑌪𑌾𑌯𑌾𑌨𑌤𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌸𑌾𑌮𑌦𑌾𑌨𑌭𑍇𑌦𑌾𑌨𑌤𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌥𑍋 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌸𑌾𑌮𑌦𑌾𑌨𑌭𑍇𑌦𑌾𑌨𑌾𑌮𑌨𑌵𑌕𑌾𑌶𑌾𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌉𑌪𑌪𑌤𑍍𑌤𑌿

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑌮𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑍍𑌯 ॥௨௫॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌚𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌰𑌮𑌾𑌹 ॥𑌅𑌲𑍍𑌪𑌶𑍇𑌷𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 𑌕𑌪𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌾𑌶𑍍𑌰𑌯𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑍇𑌨 ॥ 𑌅𑌯𑌮𑌿𑌹 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌂 𑌪𑌰𑌬𑌲𑌾𑌦𑌿𑌪𑌰𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌂 𑌚𑍇𑌤𑌿। 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌸𑍍𑌯 𑌜𑌾𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌿𑌷𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌮𑌲𑍍𑌪𑌶𑍇𑌷𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍍𑌯𑌭𑌿𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑌃। 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌨𑌿𑌷𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌸𑌮𑍍𑌪𑌾𑌦𑌯𑌤𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍇𑌯𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌇𑌤𑌰𑌨𑌿𑌷𑍍𑌪𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑍈 𑌉𑌪𑌾𑌯𑌂 𑌨𑌿𑌰𑍂𑌪𑌯𑌤𑌿 ॥𑌤𑍍𑌰𑍀𑌨𑌿𑌤𑌿॥ 𑌇𑌹 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌬𑌲𑍇 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌹𑍃𑌦𑌯𑌪𑌰𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌰𑍂𑌪𑍇 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑍇 𑌤𑍍𑌰𑍀𑌨𑍁𑌪𑌾𑌯𑌾𑌨𑍍 𑌸𑌾𑌮𑌦𑌾𑌨𑌭𑍇𑌦𑌾𑌨𑌤𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌥𑍋 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇 𑌸𑌾𑌮𑌦𑌾𑌨𑌭𑍇𑌦𑌾𑌨𑌾𑌮𑌸𑌮𑍍𑌭𑌵𑌾𑌤𑍍॥ 𑌉𑌪𑌪𑌤𑍍𑌤𑌿𑌂 𑌪𑌶𑍍𑌚𑌾𑌤𑍍𑌤𑌤𑍍𑌰𑍈𑌵 𑌵𑌿𑌵𑍃𑌣𑍋𑌤𑌿

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌮𑌲𑍍𑌪𑌶𑍇𑌷𑌮𑌵𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌮𑌾𑌶𑌯𑌃 ॥ ௨௫ ॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌚𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌸𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌦𑍇𑌶𑌾𑌦𑌪𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌸𑌮𑍀𑌪𑌾𑌤𑍍𑌕𑌿𑌞𑍍𑌚𑌿𑌦𑍍𑌦𑍂𑌰𑌂 𑌗𑌤𑍍𑌵𑌾 ॥௧॥ 𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌯𑌾𑌮𑌾𑌸 𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑌯𑌾𑌮𑌾𑌸—𑌅𑌲𑍍𑌪𑌶𑍇𑌷𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌅𑌯𑌂 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌰𑍂𑌪𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌨𑌿𑌷𑍍𑌪𑌨𑍍𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿, 𑌅𑌨𑌨𑍍𑌤𑌰𑌂 𑌪𑌰𑌬𑌲𑌪𑌰𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌰𑍂𑌪𑌮𑌵𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌮𑌲𑍍𑌪𑌶𑍇𑌷𑌮𑍍। 𑌇𑌹 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑍇 𑌪𑌰𑌬𑌲𑌪𑌰𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌰𑌕𑍍𑌷𑌣𑍇 𑌤𑍍𑌰𑍀𑌨𑍁𑌪𑌾𑌯𑌾𑌨𑍍 𑌸𑌾𑌮𑌾𑌦𑍀𑌨𑌤𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌚𑌤𑍁𑌰𑍍𑌥𑍋 𑌦𑌣𑍍𑌡𑌃 𑌸𑌾𑌵𑌕𑌾𑌶𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌤𑍇॥௨॥ 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌮𑌾𑌹—𑌨𑍇𑌤𑌿। [illegible] —𑌰𑌕𑍍𑌷𑌸𑍍𑌸𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿। 𑌬𑌲𑌦𑌰𑍍𑌪𑌿𑌤𑌾 𑌹𑍇𑌤𑍁𑌸𑌾𑌧𑍍𑌯𑌾 𑌨 𑌹𑍇𑌤𑍂𑌪𑌾𑌯𑌃। [illegible] 𑌗𑌣𑌯𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௩॥ 𑌅𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌬𑌲𑌾𑌬𑌲𑌪𑌰𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌰𑍂𑌪𑌸𑍍𑌯 [illegible] —𑌪𑌰𑌾𑌕𑍍𑌰𑌮𑌾𑌦𑍃𑌤𑍇 𑌇𑌤𑌿। 𑌵𑌿𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌯𑍋 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍋𑌪𑌾𑌯𑌃 [illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

𑌦𑌶𑌾𑌨𑌨𑌃 ॥ ௮ ॥ 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑌮𑌾𑌸𑌾𑌦𑍍𑌯 𑌰𑌣𑍇 𑌦𑌶𑌾𑌨𑌨𑌂 𑌸𑌮𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌵𑌰𑍍𑌗𑌂 𑌸𑌬𑌲𑌪𑍍𑌰𑌵𑌾𑌯𑌿𑌨𑌮𑍍 𑌹𑍃𑌦𑌿𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌂 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌤𑌂 𑌬𑌲𑌂 𑌚 𑌵𑍈 𑌸𑍁𑌖𑍇𑌨 𑌮𑌤𑍍𑌵𑌾𑌹𑌮𑌿𑌤𑌃 𑌪𑍁𑌨𑌰𑍍𑌵𑍍𑌰𑌜𑍇 ॥ ௯ ॥ 𑌇𑌦𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌨𑍃𑌶𑌂𑌸𑌸𑍍𑌯 𑌨𑌨𑍍𑌦𑌨𑍋𑌪𑌮𑌮𑍁𑌤𑍍𑌤𑌮𑌮𑍍 । 𑌵𑌨𑌂 𑌨𑍇𑌤𑍍𑌰𑌮𑌨𑌃𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌨𑌾𑌨𑌾𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑌲𑌤𑌾𑌯𑍁𑌤𑌮𑍍 ॥ ௧௦ ॥ 𑌇𑌦𑌂 𑌵𑌿𑌧𑍍𑌵𑌂𑌸𑌯𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌶𑍁𑌷𑍍𑌕𑌂 𑌵𑌨𑌮𑌿𑌵𑌾𑌨𑌲𑌃 । 𑌅𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌭𑌗𑍍𑌨𑍇 𑌤𑌤𑌃 𑌕𑍋𑌪𑌂 𑌕𑌰𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌦𑌶𑌾𑌨𑌨𑌃 ॥ ௧௧ ॥ 𑌤𑌤𑍋 𑌮𑌹𑌤𑍍𑌸𑌾𑌶𑍍𑌵𑌮𑌹𑌾𑌰𑌥𑌦𑍍𑌵𑌿𑌪𑌂 𑌬𑌲𑌂 𑌸𑌮𑌾𑌦𑍇𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌧𑌿𑌪𑌃 । 𑌤𑍍𑌰𑌿𑌶𑍂𑌲𑌕𑌾𑌲𑌾𑌯𑌸𑌪𑌟𑍍𑌟𑌸𑌾𑌯𑍁𑌧𑌂 𑌤𑌤𑍋 𑌮𑌹𑌦𑍍𑌯𑍁𑌦𑍍𑌧𑌮𑌿𑌦𑌂 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 ॥ ௧௨ ॥ 𑌅𑌹𑌂 𑌤𑍁 𑌤𑍈𑌸𑍍𑌸𑌂𑌯𑌤𑌿 𑌚𑌣𑍍𑌡𑌵𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍈𑌃 𑌸𑌮𑍇𑌤𑍍𑌯 𑌰𑌕𑍍𑌷𑍋𑌭𑌿𑌰𑌸𑌹𑍍𑌯𑌵𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑌃 । 𑌨𑌿𑌹𑌤𑍍𑌯 𑌤𑌦𑍍𑌰𑌾𑌵𑌣𑌚𑍋𑌦𑌿𑌤𑌂 𑌬𑌲𑌂 𑌸𑍁𑌖𑌂 𑌗𑌮𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌕𑌪𑍀𑌶𑍍𑌵𑌰𑌾𑌲𑌯𑌮𑍍 ॥ ௧௩ ॥ 𑌤𑌤𑍋 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌵𑌤𑍍𑌕𑍍𑌰𑍁𑌦𑍍𑌧𑍋

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ஜாதா த³ஶாஸ்யப்ரமதா³வநஸ்ய கபேர்ப³லாத்³தி⁴ ப்ரமதா³வநஸ்ய ||௨0|| ஸ தஸ்ய க்ருத்வார்த²பதேர்மஹாகபிர்மஹத்³வ்யலீகம் மநஸோ மஹாத்மந: | யுயுத்ஸுரேகோ ப³ஹுபி⁴ர்மஹாப³லை: ஶ்ரியா ஜ்வலம்ஸ்தோரணமாஶ்ரித: கபி: ||௨௧|| இதி ஶ்ரீஸுந்த³ரகாண்டே³ ஏகசத்வாரிம்ஶஸ்ஸர்க³: ||

தத: பக்ஷிநிநாதே³ந வ்ருக்ஷப⁴ங்க³ஸ்வநேந ச | ப³பூ⁴வுஸ்த்ராஸஸம்ப்⁴ராந்தா: ஸர்வே லங்காநிவாஸிந: ||௧|| வித்³ருதாஶ்ச ப⁴யத்ரஸ்தா விநேது³ர்ம்ருக³பக்ஷிண: | ரக்ஷஸாம் ச நிமித்தாநி க்ரூராணி ப்ரதிபேதி³ரே ||௨|| ததோ க³தாயாம் நித்³ராயாம் ராக்ஷஸ்யோ விக்ருதாநநா: | தத்³வநம் த³த்³ருஶுர்ப⁴க்³நம் தம் ச வீரம் மஹாகபிம் ||௩|| ஸ தா த்³ருஷ்ட்வா மஹாபா³ஹுர்மஹாஸத்த்வோ மஹாப³ல: | சகார ஸுமஹத்³ரூபம் ராக்ஷஸீநாம் ப⁴யாவஹம் ||௪|| ததஸ்தம் கி³ரிஸங்காஶமதிகாயம் மஹாப³லம் | ராக்ஷஸ்யோ வாநரம் த்³ருஷ்ட்வா பப்ரச்சு²ர்ஜநகாத்மஜாம் ||௫|| கோऽயம் கஸ்ய குதோ வாऽயம் கிந்நிமித்தமிஹாக³த: |

ஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜீயவ்யாக்²யா.

வாநரஸ்ய வநஸ்ய ச கபேர்ப³லாத் விஹ்வலா ஶோகலதா ப்ரதாநா ச ஜாதா அஶோகலதேத்யுபலக்ஷணம் ||௨0|| ஸ இதி | அர்த²பதே: ராஜ்ஞோ ராவணஸ்ய மநஸ: வ்யலீகம் அப்ரியம் பீட³நம் வா | வ்யலீகம் த்வப்ரியாகார்யவைலக்ஷ்யாந்ருதபீட³ந இதி நிகண்டு: | யுயுத்ஸுரேகோ ப³ஹுபி⁴: | தோரணம் உந்நதப³ஹிர்த்³வாரம் தோரணோऽஸ்த்ரீ ப³ஹிர்த்³வாரமித்யமர: ||௨௧|| இதி ஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜவிரசிதே ஸுந்த³ரகாண்ட³வ்யாக்²யாநே ஏகசத்வாரிம்ஶஸ்ஸர்க³: ||

தத: பக்ஷீத்யாதி³ ||௧-௫|| ததஸ்தமித்யாதி³ | உத்தரஶ்லோகாவதே⁴ருத்தரவாக்யத்வாத் வ்யாக்²யாஸ்யதே

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீ²யவ்யாக்²யா.

த³ஶாஸ்யப்ரமதா³வநஸ்ய த³ஶாஸ்யப்ரமதா³நாம் ஸ்த்ரீணாம் போ⁴க³ஸாத⁴நபூ⁴தாராமவநஸ்ய ரக்ஷகஸ்ய அஶோகலதாப்ரதாநா அஶோகலதாஸமூஹவநஸ்த²லீ த்ருணகு³ல்மலதா ஜராமயாதி³பி⁴: பீ³ஜோத்கை: | கபேர்ப³லாத் அஶோகலதாப்ரதாநா ஶோச்யா ஜாதேதி ஶோக: ஶோச்யலதாப்ரதாநா ஜாதேதி யோஜநா ||௨0|| ஸ இதி அர்த²பதே: ராஜ்ஞோ ராவணஸ்ய வ்யலீகம் அப்ரியம் ||௨௧|| இதி ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த²விரசிதே ஸுந்த³ரகாண்ட³வ்யாக்²யாயாம் ஏகசத்வாரிம்ஶஸ்ஸர்க³: ||

||௬|| கோऽயமிதி உத்தரஶ்லோகாவதே⁴: ஸம்வாதோ³ வா கத²ம் க்ருத இதி பப்ரச்சு²ரிதி பூர்ணஸம்ப³ந்த⁴: | த்வயேதி ஶேஷ: | த்வயா ஸம்வாத³ம் கிம் க்ருதவாந் கிமர்த²ம் ஸம்வாத³ம் க்ருதவாந்

திலகவ்யாக்²யா.

திஷ் இத்யர்த²: | த³ஶாஸ்யஸ்ய ப்ரமதா³நாம் ஸ்த்ரீணாம் காமஸம்பா⁴ராகாராவநஸ்ய ரக்ஷகஸ்யாஸ்ய வநஸ்ய ஸா விஹ்வலா ஶோகலதாப்ரதாநா அஶோகலதாஸமூஹவதீ, வநஸ்த²லீ த்ருணகு³ல்மலதா ஜராமயாதி³பி⁴ர்வ்யாப்தா ஸதீ | கபேர்ப³லாத்³தே⁴துபூ⁴தாத் இதி ஶோகா | ஶோச்யலதாப்ரதாநா ஜாதா | த்³ருஷ்ட்ருணாமபி ஶோகஜநிகா ஜாதேத்யர்த²: ||௨0|| அர்த²பதே ராஜ்ஞோ ராவணஸ்ய | வ்யலீகமப்ரியம் ||௨௧|| இதி ஶ்ரீராமாயணதிலகே ஸுந்த³ரகாண்டே³ ஏகசத்வாரிம்ஶஸ்ஸர்க³: ||

தத இதி ||௧|| ப்ரதிபேதி³ரே ப்ராப்தாநி ||௨|| க³தாயாம் நித்³ராயாம் ப்ரபு³த்³தா⁴ இத்யர்த²: ||௩-௪|| ஜநகாத்மஜாம் பப்ரச்சு²: | தஸ்யா நிகடஸ்த²த்வாத் ஸம்பா⁴ஷணம் தயைவ க்ருதமிதி பா⁴வ: || ஸம்வாத³: க்ருத இதி ச பப்ரச்சு²: | யத்³வா தாம் நித்³ரிதா வநப⁴ங்க³ஸ்ய நா ஜாக³ரிதா இதி ஸம்வாத³ஜ்ஞாநமேவாஸ்யாவாக்தம் ப்ருஷ்டோ நிஶ்சய: ததா² நித்³ராவஶ்யே கிஞ்சிஜ்ஜாக³ரணேऽபி ஸம்வாத³ஶ்ரவணேऽபி தேஷாமாயயா பராந்நிர்ணீதி

கதம் த்வயா ஸஹ தேந ஸம்வாத: க்ருத இத்யர்த: ॥ ௬ ॥ ஶ்ருத்வேதி । தோ விஶா-
லாக்ஷி ராமேண த்வம் ஸமாகதம் யதா । ஸம்வாத ஸமுத்பந்நம் த்வயா கிம் க்ருதவா-
நயம் ॥ ௭ ॥ அதா ப்ரவீத்தகா ஸாத்வீ ஸீதா ஸர்வாங்க ஸுந்தரீ । லக்ஷ்மணஸ்ய ஸுக்ரீவ-
ணாம் விஜ்ஞாநே ஶுப காரணம் ॥ ௮ ॥ யச்சயதேவாபி ஜாநீதயோயம் யதா கரிஷ்யதி । அஹம்
ரேவஹ்யுஷை: வாதாநு விஜ்ஞாநாதி நஸம்ஶய: ॥ ௯ ॥ அஹமேவாஸ்யஸீதாஸ்மி தேநம் ஜா-
நாமி கொவ்நயம் । வேஷ்டிராக்ஷஸ ரேகவேதம் காமரூபிணா ஶதம் ॥ ௧௦ ॥ வைதேஹ்யா
வசநம் ஶ்ருத்வா ராக்ஷஸேஸ்வர விஜ்ஞாதாதிஶ: । ஸ்தீதா: காஸ்த்ரிகதா: காஸ்த்ரிஜ்ஞாவணாய
நிவேதிதம் ॥ ௧௧ ॥ ராவணஸ்ய ஸமீபே தம் ராக்ஷஸேஸ்வர விக்ருதாநநா: । விரூபம் வா-
நரம் ஸீஶராவ்யாதத்தம் வசக்ஷுஷா: ॥ ௧௨ ॥ அஶோகவநிகாமத்யே ராஜந் ஸீமவர்ம: கபி:
ஸீதயா க்ருதஸம் வாதஸ்திஷ்டத்யமிதவிக்ரம: ॥ ௧௩ ॥ ந வக்தம் ஜாநகீ ஸீதா ஹரிம் ஹரிண-
லோசநா । அஸ்மாபி பஹுதாப்ருஷ்டா நிவேதயிதும் இச்சதி ॥ ௧௪ ॥ வாஸவஸ்ய ஸவேதூ-
தோ தூதோ வைஶ்ரவணஸ்ய வா । ப்ரேஷிதோ வாபி ராமேண ஸீதாந்வேஷணகா-
ங்க்ஷயா ॥ ௧௫ ॥ தேந த்வத்புதரூபேண யத்தத்தவமநோஹரம் । நாநாம்ருகணா கீர்ண
ப்ரம்ருஷ்டம் ப்ரமதாவநம் ॥ ௧௬ ॥ ந தத்ர கஶ்சிதுத்தேஶோ யஸ்தேந நவிநாஶித: । யத்ர ஸா
ஜாநகீ ஸீதா ஸ தேந ந விநாஶித: ॥ ௧௭ ॥ ஜாநகீரக்ஷணார்தம் வா ஶ்ரமாத்வா நோபலப்
ஹ்யதே । அதவா க: ஶ்ரமஸ்தஸ்ய ஸைவ தேநாபிரக்ஷிதா ॥ ௧௮ ॥ சாருபல்லவபத்ராட்ய

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ரித்யாதி । ஸம்வாதோவா கதம் க்ருத இதி வ்ருத்தாந்தவிஷய: ப்ரஶ்ந: । கஶ்சிதாக-
தஸ்ய கஸ்யஸம்பந்தீவாநராக்ஷ: கோ தூத: கஸ்மாதேஶாதாகத: கிம் நிமித்தம் கிம் ப்ரயோஜநமுத்
திஶ்யஸம்வாதம் கிம் க்ருதவாந் கிமுத்திஶ்ய க்ருதவாந் ஸர்வமஸ்யாபி வ்ருத்தாந்தப்ரஶ்ந-
ஶ்ந: ॥ ௭ ॥ அதாப்ரவீதித்யாதி । அயம் ய: யாத்ருஶ: யதா காரியம் கரிஷ்யதி தத்ஸர்வ-
மபிஜாநீதேதி ஸம்பந்த: । தேநம் ஜாநாமீதி । விவாஹகாலேரதி ஸம்ப்ரயோகே ப்ர-
ணாத்யேய ஸர்வஜநாவஹாரே । ஶித்ருஸ்ய ஸாதேர்வ்ய ந்யஸ்தம் வதேயம் வஶே ந்யஸ்தாந்ய
ஹம்ஸவாதகாநீதி ஸ்மரணாத ஸத்யோக்தி: ॥ ௧௦ ॥ வைதேஹ்யா இதி । திஶ: திக்ஷ்வநஸ்ய
ஶ்ருஷ்ட்யர்த்தம் । விஜ்ஞாதா: விதீநா: நிவேதிதும் நிவேதயிதும் ॥ ௧௧ ॥ ௧௫ ॥ தேநதி

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஶ்ருத்வேதி । வ்ருத்தாந்தவர்ணநஸம்பந்த: ॥ ௭ ॥ அதேதி காரணி: உபாய: யச்சதி
யோயம் யதா கரிஷ்யதி தத்ஸர்வமேவ ஜாநீதேதி ஸம்பந்த: । அஹமிதி அஸ்ய அஸாகஸீதாஸ்

திலகவ்யாக்யா.

தத்ர ஶோகவஶத்ரிதாஹம் । ஸீதாயா ஸத்ரஸம்தேஹவி நிஶ்சயப்ரஸந்நஸம்வததயா ஸஸ்
நஸ்ஶுநாதயம் கஸ்சிதேதத்ரிவித மதத்யந்தாஜ்ஞாநாய ஸேவ ப்ராயேணாகத இதி
ஸம்ஶயாநயா ஸம்வாதகாரணம் ச ஸம்ஶயஸ்ய தத்ப்ரநிவ்ருத்த இதி கதக: ॥ ௬ ॥ அ-
விஶிஷ்ய ஸம்வாதம் ப்ருச்சதி — ஸம்வாதமிதி ॥ ௭ ॥ காரணி: உபாய: ॥ ௮ ॥ யச்சாகஸீதேவ
ஸ்த்ரீவிஜ்ஞாநஶப்திதஶித்ருத் ந்யாயமாஹ — அஹமேவேதி ॥ ௯ ॥ ௧௦ ॥ வைதேஹ்யா வசநஶ்ரு
த்வ நவ்ருதிவாதகம் । அநேநாதீர்ணாதுல ஸ்ருஷ்டாவாஸோ ந ஶோஷயேதி த்யநிதம் । கா-
விஜ்ஞாதா: காஸ்த்ரிஜ்ஞம் ஸ்தீதா ஏவ, காஸ்த்ரிஜ்ஞாவணாய நிவேதிதும் கதா: ॥ ௧௧ ॥ ௧௨ ॥ ஸீ-
யா க்ருதஸம்வாதகவிஜ்ஞாநம் யதா தயோக்தம் ॥ ௧௩ ॥ ந நிவேதயிதும் இச்சதி । ப்ராயேணை
தம் ஜாநாதீதி தாஸாமாஶய: ॥ ௧௪ ॥ ௧௫ ॥ ப்ரம்ருஷ்டம் நாஶிதம் ॥ ௧௬ ॥ உத்தேஶ: ப்ரதேஶ: ॥ ௧௭
கஶ்ரமஇதி । மஹாவநம்ஹ்ருவததஸ்ய ஶ்ரமோ ரக்ஷம்ஸாவித இத்யர்த: । அத:ஸா ஜாநக்யே-

यं सीता समुपाश्रिता । [illegible]वृक्षस्य च तेनाभिरक्षितः ॥१९॥ तस्योग्ररूपस्योग्रं त्वं दण्डमाज्ञातुमर्हसि । सीता संभाषिता येन तद्वनं च विनाशितम् ॥२०॥ मनः परिगृहीतां तां तव रक्षोगणेश्वर । कः सीतामभिभाषेत यो न स्यात्त्यक्तजीवितः ॥२१॥ राक्षसीनां वचः श्रुत्वा रावणो राक्षसेश्वरः । हुताग्निरिव जज्वाल कोपसंवर्तितेक्षणः ॥२२॥ तस्य क्रुद्धस्य नेत्राभ्यां प्रापतन्नस्रबिन्दवः । दीप्ताभ्यामिव दीपाभ्यां सार्चिषः स्नेहबिन्दवः ॥२३॥ आत्मनः सदृशान् शूरान् किङ्करान्नाम राक्षसान् । व्यादिदेश महातेजा निग्रहार्थं हनूमतः ॥२४॥ तेषामशीतिसाहस्रं किङ्कराणां तरस्विनाम् । निर्ययुर्भवनात्तस्मात्कूटमुद्गरपाणयः ॥२५॥ महोदरा महादंष्ट्रा घोररूपा महाबलाः । युद्धाभिमनसः सर्वे हनूमद्ग्रहणोद्यताः ॥२६॥ ते कपीन्द्रं समासाद्य तोरणस्थमवस्थितम् । अभिपेतुर्महावेगाः पतङ्गा इव पावकम् ॥२७॥ ते गदाभिर्विचित्राभिः परिघैः काञ्चनाङ्गदैः । आजघ्नुर्वानरश्रेष्ठं शरैश्चादित्यसन्निभैः ॥२८॥ मुद्गरैः पट्टिशैः शूलैः प्रासतोमरशक्तिभिः । परिवार्य हनूमन्तं सहसा तस्थुरग्रतः ॥२९॥ हनूमानपि तेजस्वी श्रीमान्पर्वतसन्निभः । क्षितावाविध्य

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

पूज्यस्थानं हीत्यर्थः ॥१९॥१९॥ तस्येति । उग्ररूपस्य दण्डमाज्ञापयितुम् ॥२०॥२१॥ राक्षसीनामिति । संवर्तितेक्षणः परिवर्तितेक्षणः ॥२२॥२३॥ आत्मन इति । नामव्यवहारः किङ्करा इति व्यवहारः इत्यर्थः ॥२४॥ किङ्कराणां साहस्रं निधिरस्तीति तेषामिति ॥२५॥ निर्ययुरिति । सर्वत्र विशेष्यं कूटो नाम अयस्सार कूटसदृश आयुधविशेषः । मुद्गरः द्रुघणः ॥२६॥ तमिति । अवस्थितं यथास्थानमवस्थितमित्यर्थः ॥२७॥ ते गदाभिरिति । परिघैः परिघायुधैः । काञ्चनाङ्गदैः काञ्चनपट्टैः ॥२८॥ मुद्गरैरिति । पट्टिशो नाम दीर्घदण्डः तीक्ष्णधारः क्षुरोपम आयुधविशेषः । [illegible] तृतीया । प्रासः कुन्तः । तोमराः [illegible] आयुधविशेषाः ॥२९॥ हनूमानिति । श्रीमानिति [illegible] ॥

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

॥१०॥ १९॥ नतत इति । उद्देशः प्रदेशः ॥१९॥ तस्येति आज्ञातुमाज्ञापयितुम् ॥२०॥ सीतया सह संभाषणस्य [illegible] मनःपरिगृहीतामिति । राजपरिग्रहसंभाषणं [illegible] भावः ॥२४॥ व्यादिष्टाः किङ्कराः [illegible] तेषामिति । निर्ययुरिति [illegible] विशेषः । तेकपीन्द्रमिति । अवस्थितं यथास्थानम् ॥२७॥

तिलकव्याख्या.

तेनाभिरक्षिता । तदाश्रयवृक्षादप्यन्येति शेषः ॥१८॥ तस्योग्ररूपस्य [illegible] दण्डं विधातुमिति शेषः । तेनाभिरक्षितः । सीतारक्षणार्थमिति शेषः ॥१९॥ आज्ञातुमाज्ञापयितुम् । सीता संभाषिता येन [illegible] ॥२०॥ [illegible] त्यक्तजीवितः । राजपरिग्रहभाषणं [illegible] भावः ॥२१॥ संवर्तिते विवर्तिते [illegible] ॥२२॥२४॥ अशीतेः साहस्रम् ॥ कूटमुद्गर [illegible] आयुधविशेषः ॥२५॥२६॥ अवस्थितं यथास्थानम् ॥२७॥ काञ्चनाङ्गदैः काञ्चनपट्टबन्धैः ॥२८॥२९॥ क्षितावा-

𑌪𑍍𑌰𑌾𑌂𑌶𑍁𑌂 𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑌂 𑌨𑌨𑌾𑌦 𑌚 𑌮𑌹𑌾𑌸𑍍𑌵𑌨𑌮𑍍॥௩௦॥ 𑌸 𑌭𑍂𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌸𑍁𑌮𑌹𑌾𑌕𑌾𑌯𑍋 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃। 𑌧𑍃𑌷𑍍𑌟𑌮𑌾𑌸𑍍𑌫𑍋𑌟𑌯𑌾𑌮𑌾𑌸 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌂 𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌪𑍂𑌰𑌯𑌨𑍍॥௩௧॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌫𑍋𑌟𑌿𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌮𑌹𑌤𑌾 𑌸𑌾𑌨𑍁𑌨𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾। 𑌪𑍇𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑌿𑌹𑌙𑍍𑌗𑌾 𑌗𑌗𑌨𑌾𑌦𑍁𑌚𑍍𑌚𑍈𑌶𑍍𑌚𑍇𑌦𑌮𑌘𑍋𑌷𑌯𑌤𑍍॥௩௨॥ 𑌜𑌯𑌤𑍍𑌯𑌤𑌿𑌬𑌲𑍋 𑌰𑌾𑌮𑍋 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌶𑍍𑌚 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌃। 𑌰𑌾𑌜𑌾 𑌜𑌯𑌤𑌿 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑍋 𑌰𑌾𑌘𑌵𑍇𑌣𑌾𑌭𑌿𑌪𑌾𑌲𑌿𑌤𑌃॥௩௩॥ 𑌦𑌾𑌸𑍋𑌽𑌹𑌂 𑌕𑍋𑌸𑌲𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯𑌾𑌕𑍍𑌲𑌿𑌷𑍍𑌟𑌕𑌰𑍍𑌮𑌣𑌃। 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌶𑌤𑍍𑌰𑍁𑌸𑍈𑌨𑍍𑌯𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌨𑌿𑌹𑌨𑍍𑌤𑌾 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃॥௩௪॥ 𑌨 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑌹𑌸𑍍𑌰𑌂 𑌮𑍇 𑌯𑍁𑌦𑍍𑌧𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌬𑌲𑌂 𑌭𑌵𑍇𑌤𑍍। 𑌶𑌿𑌲𑌾𑌭𑌿𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌹𑌰𑌤𑌃 𑌪𑌾𑌦𑌪𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌸𑌹𑌸𑍍𑌰𑌶𑌃॥௩௫॥ 𑌅𑌰𑍍𑌦𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌪𑍁𑌰𑍀𑌂 𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌮𑌭𑌿𑌵𑌾𑌦𑍍𑌯 𑌚 𑌮𑍈𑌥𑌿𑌲𑍀𑌮𑍍। 𑌸𑌮𑍃𑌦𑍍𑌧𑌾𑌰𑍍𑌥𑍋 𑌗𑌮𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌮𑌿𑌷𑌤𑌾𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌰𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌮𑍍॥௩௬॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌾𑌦𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌤𑍇𑌽𑌭𑌵𑌨𑍍 𑌭𑌯𑌶𑌙𑍍𑌕𑌿𑌤𑌾𑌃। 𑌦𑌦𑍃𑌶𑍁𑌶𑍍𑌚 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌸𑌂𑌧𑍍𑌯𑌾𑌮𑍇𑌘𑌮𑌿𑌵𑍋𑌨𑍍𑌨𑌤𑌮𑍍॥௩௭॥ 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌮𑌿𑌸𑌂𑌦𑍇𑌶𑌨𑌿𑌃𑌶𑌙𑍍𑌕𑌾𑌸𑍍𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑍇 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌃 𑌕𑌪𑌿𑌮𑍍। 𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑍈𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌹𑌰𑌣𑍈𑌰𑍍𑌭𑍀𑌮𑍈𑌰𑌭𑌿𑌪𑍇𑌤𑍁𑌸𑍍𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑌤𑌃॥௩௮॥ 𑌸 𑌤𑍈𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌵𑍃𑌤𑌃 𑌶𑍂𑌰𑍈𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌤𑌃 𑌸 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌃। 𑌆𑌸𑌸𑌾𑌦𑌾𑌯𑌸𑌂 𑌭𑍀𑌮𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌘𑌂 𑌤𑍋𑌰𑌣𑌾𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤𑌮𑍍॥௩௯॥ 𑌸 𑌤𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌘𑌮𑌾𑌦𑌾𑌯 𑌜𑌘𑌾𑌨 𑌰𑌜𑌨𑍀𑌚𑌰𑌾𑌨𑍍। 𑌸 𑌪𑌨𑍍𑌨𑌗𑌮𑌿𑌵𑌾𑌦𑌾𑌯 𑌸𑍍𑌫𑍁𑌰𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌤𑌾𑌸𑍁𑌤𑌃॥௪௦॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

௩௦॥ 𑌸 𑌭𑍂𑌤𑍍𑌵𑍇𑌤𑌿। 𑌧𑍃𑌷𑍍𑌟𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌕𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌮𑍍॥௩௧॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿। 𑌸𑌾𑌨𑍁𑌨𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌸𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌧𑍍𑌵𑌨𑌿𑌨𑌾। 𑌯𑌦𑍍𑌵𑌾 𑌅𑌨𑍁𑌨𑌾𑌦𑌿𑌨𑌃 𑌪𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌾𑌦𑌯𑌃 𑌤𑌤𑍍𑌸𑌹𑌿𑌤𑍇𑌨। 𑌯𑌦𑍍𑌵𑌾 𑌸𑌾𑌨𑍁𑌷𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌧𑍍𑌵𑌨𑌿𑌂 𑌕𑍁𑌰𑍍𑌵𑌤𑌾। 𑌉𑌚𑍍𑌚𑍈𑌶𑍍𑌚𑍇𑌦𑌮𑌘𑍋𑌷𑌯𑌦𑌿𑌤𑌿। 𑌸 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑌿𑌦𑌂 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌮𑌾𑌣𑌂 𑌵𑌚𑌨𑌮𑍁𑌚𑍍𑌚𑍈𑌰𑌘𑍋𑌷𑌯𑌤𑍍। 𑌘𑍋𑌷𑌣𑌵𑌚𑌨𑌮𑌾𑌹 𑌜𑌯𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿। 𑌅𑌭𑌿𑌪𑌾𑌲𑌿𑌤𑌃 𑌆𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤𑌃। 𑌅𑌕𑍍𑌲𑌿𑌷𑍍𑌟𑌕𑌰𑍍𑌮𑌣 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨 𑌨 𑌸𑍍𑌵𑌦𑌾𑌸𑍍𑌯𑌂 𑌨 𑌕𑌷𑍍𑌟𑌕𑍃𑌤𑌂 𑌕𑌿𑌂 𑌤𑍁 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌰𑌸𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍁𑌚𑍍𑌯𑌤𑍇। 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌬𑌲𑌂 𑌸𑌮𑌾𑌨𑌬𑌲𑌮𑍍। 𑌪𑍍𑌰𑌹𑌰𑌤𑌃 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌨𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃। 𑌪𑍍𑌰𑌹𑌾𑌰𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌵𑌾 𑌹𑌨𑌨𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌮𑍍। 𑌅𑌰𑍍𑌦𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌤𑌿। 𑌮𑌿𑌷𑌤𑌾𑌂 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑌾𑌮𑌨𑌾𑌦𑌰𑍇 𑌷𑌷𑍍𑌠𑍀॥௩௬॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿। 𑌸𑌂𑌧𑍍𑌯𑌾𑌮𑍇𑌘𑌮𑌿𑌵𑍇𑌤𑌿 𑌰𑌕𑍍𑌤𑌵𑌰𑍍𑌣𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍॥௩௭॥ 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌮𑌿𑌸𑌂𑌦𑍇𑌶𑍇𑌤𑌿। 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤 𑌇𑌤𑌿। 𑌅𑌨𑍇𑌨𑌾𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍍𑌵𑍀𑌯𑌂 𑌸𑌹𑌸𑌾 𑌶𑌙𑍍𑌕𑌾𑌰𑌾𑌹𑌿𑌤𑍍𑌯𑌮𑌵𑌗𑌮𑍍𑌯𑌤𑍇॥௩௮॥௩௯॥ 𑌸 𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌸 𑌪𑌰𑌿𑌘𑌃 𑌸𑌾𑌰𑌦𑍃𑌢𑌾𑌂𑌶𑌃। 𑌪𑌰𑌿𑌗𑍃𑌹𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌿𑌘𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃। 𑌸𑍍𑌫𑍁𑌰𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌪𑌨𑍍𑌨𑌗𑌮𑌾𑌦𑌾𑌯 𑌵𑌿𑌨𑌤𑌾𑌸𑍁𑌤 𑌇𑌵 𑌸 𑌵𑍀𑌰𑍋 𑌰𑌾𑌜𑌾𑌰𑌾𑌤𑌿𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌘𑌾

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌾𑌂𑌶𑌶𑍃𑌙𑍍𑌗𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌸𑌂𑌶𑍍𑌲𑍇𑌷𑌿𑌣𑌃॥௩௧॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌆𑌸𑍍𑌫𑍋𑌟𑌿𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨𑍇𑌤𑌿। 𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌸𑌾𑌨𑍁𑌨𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌸𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌧𑍍𑌵𑌨𑌿𑌨𑌾। 𑌜𑌗𑌨𑍍𑌨𑌾𑌥𑍋𑌪𑌹𑌾𑌰𑌶𑍍𑌰𑍀𑌹𑌰𑌿𑌃। 𑌸𑍍𑌵𑌸𑍍𑌯𑌜𑌯𑌾𑌯 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌮𑌿𑌨𑌂 𑌸𑍍𑌤𑍌𑌤𑌿। 𑌜𑌯𑌤𑍀𑌤𑌿। 𑌅𑌭𑌿𑌪𑌾𑌲𑌿𑌤 𑌇𑌤𑌿। 𑌮𑌿𑌷𑌤𑌾𑌂 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑌾𑌮𑌨𑌾𑌦𑌰𑍇 𑌷𑌷𑍍𑌠𑍀॥௩௬॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿। 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌾𑌦𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌾𑌦𑌜𑌨𑌿𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌆𑌸𑍍𑌫𑍋𑌟𑌿𑌤𑌸𑍍𑌵𑌨𑌜𑌨𑌿𑌤𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌧𑍍𑌵𑌨𑌿𑌨𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௩௭॥ 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿। 𑌪𑍍𑌰𑌹𑌰𑌣𑍈𑌰𑌾𑌯𑍁𑌧𑍈𑌃। 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌹𑌰𑌨𑍍𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௩௮॥ 𑌸 𑌤𑍈𑌰𑌿𑌤𑌿

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌵𑌿𑌶𑍍𑌯। 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌂𑌶𑍁𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑍇𑌤𑌿 𑌸𑍍𑌵𑌭𑌾𑌵𑍋𑌕𑍍𑌤𑌿𑌰𑌲𑌙𑍍𑌕𑌾𑌰𑌃॥௩௦॥௩௧॥ 𑌸𑌾𑌨𑍁𑌨𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌧𑍍𑌵𑌨𑌿𑌮𑌤𑌾॥௩௨॥ 𑌜𑌯𑌤𑌿 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍋𑌤𑍍𑌕𑌰𑍍𑌷𑌣 𑌵𑌰𑍍𑌤𑌤𑍇॥௩௩॥௩௪॥ 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌬𑌲𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌸𑌮𑌾𑌨𑌬𑌲𑌵𑌤𑍍॥௩௫॥ 𑌮𑌿𑌷𑌤𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑌾𑌦𑌰𑍇 𑌷𑌷𑍍𑌠𑍀॥௩௬॥ 𑌸𑌂𑌨𑌾𑌦𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌾𑌦𑌜𑌨𑌿𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌧𑍍𑌵𑌨𑌿𑌨𑌾 𑌸𑌿𑌂𑌹𑌨𑌾𑌦𑍇𑌨 𑌚॥௩௭॥ 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌮𑌿𑌨𑍋 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌂𑌦𑍇𑌶𑍇𑌨 𑌨𑌾𑌶𑌗𑍍𑌰𑌹𑌣𑍇𑌨 𑌕𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑍍𑌯𑌹𑌂 𑌜𑌿𑌤 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌦𑍇𑌹𑌰𑌹𑌿𑌤𑌾𑌃। 𑌕𑌿𑌂 𑌚 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌮𑌿𑌸𑌂𑌦𑍇𑌶𑍇𑌨 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌜𑍍𑌞𑌯𑌾 𑌤𑌿𑌰𑌸𑍍𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣𑌾𑌪𑍍𑌯𑌨𑍇𑌨 𑌯𑍋𑌦𑍍𑌧𑌵𑍍𑌯𑌮𑍇𑌵𑍇𑌤𑌿 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌯𑌾𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌕𑍍𑌤𑌶𑌙𑍍𑌕𑌾𑌰𑌹𑌿𑌤𑌾𑌃। 𑌪𑍍𑌰𑌹𑌰𑌣𑍈𑌰𑌾𑌯𑍁𑌧𑍈𑌰𑌭𑌿𑌪𑍇𑌤𑍁𑌃। 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌹𑌰𑌨𑍍𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௩௮॥ 𑌤𑍋𑌰𑌣𑌾𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤𑌂 𑌤𑍋𑌰𑌣𑌸𑌮𑍀𑌪𑍇 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌪𑌿𑌤𑌮𑍍॥௩௯॥ 𑌸𑌪𑌕𑍍𑌷𑍀 𑌵𑌿𑌨𑌤𑌾𑌸𑍁𑌤𑌃 𑌪𑌨𑍍𑌨𑌗𑌮𑌾𑌦𑌾𑌯𑍇𑌵 𑌸 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌂𑌸𑍍𑌤𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌘𑌮𑌾𑌦𑌾𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾॥

𑌵𑌿𑌚𑌚𑌾𑌰𑌾𑌂𑌬𑌰𑍇 𑌵𑍀𑌰𑌃 𑌪𑌰𑌿𑌗𑍃𑌹𑍍𑌯 𑌚 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌿𑌃 । 𑌸 𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌨𑍍 𑌵𑍀𑌰𑌾𑌨𑍍 𑌕𑌿𑌂𑌕𑌰𑌾𑌨𑍍 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃॥௪௧॥𑌯𑍁𑌦𑍍𑌧𑌕𑌾𑌂𑌕𑍍𑌷𑍀 𑌪𑍁𑌨𑌰𑍍𑌵𑍀𑌰𑌸𑍍𑌤𑍋𑌰𑌣𑌂 𑌸𑌮𑍁𑌪𑌾𑌶𑍍𑌰𑌿𑌤𑌃। 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑌸𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌭𑌯𑌾𑌨𑍍𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌕𑌤𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌃॥௪௨॥ 𑌨𑌿𑌹𑌤𑌾𑌨𑍍 𑌕𑌿𑌂𑌕𑌰𑌾𑌨𑍍 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌨𑍍𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌯 𑌨𑍍𑌯𑌵𑍇𑌦𑌯𑌨𑍍 ॥ 𑌸 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌨𑌿𑌹𑌤𑌂 𑌮𑌹𑌦𑍍𑌬𑌲𑌂 𑌨𑌿𑌶𑌮𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌜𑌾 𑌪𑌰𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌲𑍋𑌚𑌨𑌃 ॥ ௪௩ ॥ 𑌸𑌮𑌾𑌦𑌿𑌦𑍇𑌶𑌾𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌮𑌂 𑌪𑌰𑌾𑌕𑍍𑌰𑌮𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌹𑌸𑍍𑌤𑌪𑍁𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌸𑌮𑌰𑍇 𑌸𑍁𑌦𑍁𑌰𑍍𑌜𑌯𑌮𑍍। 𑌇𑌤𑌿𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌦𑍍𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌚𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌤𑌸𑍍𑌸 𑌕𑌿𑌂𑌕𑌰𑌾𑌨𑍍 𑌹𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌧𑍍𑌯𑌾𑌨𑌮𑌾𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌃। 𑌵𑌨𑌂 𑌭𑌗𑍍𑌨𑌂 𑌮𑌯𑌾 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑍋 𑌨 𑌵𑌿𑌨𑌾𑌶𑌿𑌤𑌃 ॥ ௧ ॥ 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌾𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌮𑌪𑍍𑌯𑍇𑌵𑌂 𑌭𑍀𑌮𑌂 𑌵𑌿𑌧𑍍𑌵𑌂𑌸𑌯𑌾𑌮𑍍𑌯𑌹𑌮𑍍। 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯 𑌮𑌨𑌸𑌾 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌯𑌨𑍍 𑌬𑌲𑌮𑍍 ॥௨॥ 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌮𑌾𑌪𑍍𑌲𑍁𑌤𑍍𑌯 𑌮𑍇𑌰𑍁𑌶𑍃𑌂𑌗𑌮𑌿𑌵𑍋𑌨𑍍𑌨𑌤𑌮𑍍 । 𑌆𑌰𑍁𑌰𑍋𑌹 𑌹𑌰𑌿𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑍋 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃 ॥ ௩ ॥ 𑌆𑌰𑍁𑌹𑍍𑌯 𑌗𑌿𑌰𑌿𑌸𑌂𑌕𑌾𑌶𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌂 𑌹𑌰𑌿𑌯𑍂𑌥𑌪𑌃 । 𑌬𑌭𑍌 𑌸 𑌸𑍁𑌮𑌹𑌾𑌤𑍇𑌜𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯 𑌇𑌵𑍋𑌦𑌿𑌤𑌃॥ ௪ ॥ 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌧𑍃𑌷𑍍𑌯 𑌚 𑌦𑍁𑌰𑍍𑌧𑌰𑍍𑌷𑌂 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌮𑍁𑌨𑍍𑌨𑌤𑌮𑍍। 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌜𑍍𑌵𑌲𑌨𑍍 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑍍𑌯𑌾 𑌪𑌾𑌰𑌿𑌯𑌾𑌤𑍍𑌰𑍋𑌪𑌮𑍋𑌽𑌭𑌵𑌤𑍍 ॥ ௫ ॥ 𑌸 𑌭𑍂𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌸𑍁𑌮𑌹𑌾𑌕𑌾𑌯𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌭𑌾𑌵𑌾𑌨𑍍𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜𑌃। 𑌧𑍃𑌷𑍍𑌟𑌮𑌾𑌸𑍍𑌫𑍋𑌟𑌯𑌾𑌮𑌾𑌸 𑌲𑌂𑌕𑌾𑌂 𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌪𑍂𑌰𑌯𑌨𑍍॥ ௬ ॥ 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌸𑍍𑌫𑍋𑌟𑌿𑌤𑌶𑌬𑍍𑌦𑍇𑌨 𑌮𑌹𑌤𑌾 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑍍𑌰𑌘𑌾𑌤𑌿𑌨𑌾 । 𑌪𑍇𑌤𑍁𑌰𑍍𑌵𑌿𑌹𑌂𑌗𑌮𑌾𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌪𑌾𑌲𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌮𑍋𑌹𑌿𑌤𑌾𑌃॥௭॥ 𑌅𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌵𑌿𑌜𑍍𑌜𑌯𑌤𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌮𑍋 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌶𑍍𑌚 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌃। 𑌰𑌾𑌜𑌾

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

𑌪𑌰𑌿𑌗𑍃𑌹𑍍𑌯𑌾𑌂𑌬𑌰𑍇 𑌵𑌿𑌚𑌚𑌾𑌰𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃॥௪௦॥௪௧॥ 𑌤𑌤𑌇𑌤𑌿। 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌾𑌦𑍍𑌭𑌯𑌾𑌨𑍍𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌏 𑌰𑌕𑍍𑌷𑍋𑌜𑌾𑌤𑍍𑌯𑌾𑌃 ॥ ௪௨ ॥ ௪௩ । 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌚𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃॥

𑌤𑌤𑌸𑍍𑌸𑌕𑌿𑌂𑌕𑌰𑌾𑌨𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿।𑌵𑌨𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿॥ 𑌧𑍍𑌵𑌂𑌸𑌨𑌮𑍇𑌵𑌾𑌹—𑌦𑌰𑍍𑌶𑌯𑌨𑍍 𑌬𑌲𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌬𑌲𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌧𑍍𑌵𑌂𑌸𑌨𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌰𑌮𑌾𑌹 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿। 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌂 𑌦𑍇𑌵𑌾𑌯𑌤𑌨𑌮𑍍। 𑌤𑌦𑍍𑌰𑍂𑌪𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌃 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌃 𑌤𑌮𑍍 । 𑌆𑌪𑍍𑌲𑍁𑌤𑍍𑌯 𑌤𑍋𑌰𑌣𑌾𑌦𑍁𑌤𑍍𑌪𑍍𑌲𑍁𑌤𑍍𑌯 𑌹𑌰𑌿𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑍋 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌮𑌾𑌰𑍁𑌤𑌾𑌤𑍍𑌮𑌜 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯𑍋𑌤𑍍𑌤𑌰𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑍇𑌨𑌾𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃॥ 𑌹𑌰𑌿𑌯𑍂𑌥𑌪𑌶𑍍𑌚𑍇𑌷𑍍𑌵𑌪𑍍𑌯𑌹𑌰𑌿𑌷𑍍𑌵𑌪𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌦𑍍𑌵𑍍𑌯𑌾𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌹𑌰𑌿𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑌃 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌤𑍀𑌯𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌅𑌨𑍇𑌨 𑌸𑍂𑌰𑍍𑌯𑍋𑌦𑌯𑌸𑍍𑌸𑍂𑌚𑌿𑌤𑌃॥௪॥ 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌧𑍃𑌷𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿॥ 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌧𑍃𑌷𑍍𑌯 𑌆𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 𑌪𑌾𑌰𑌿𑌯𑌾𑌤𑍍𑌰𑍋𑌨𑌾𑌮

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌪𑌰𑌿𑌗𑍃𑌹𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌪𑌰𑌿𑌘𑌃 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃॥௪௩॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌚𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

௪௦॥ 𑌪𑌰𑌿𑌗𑍃𑌹𑍍𑌯 । 𑌪𑌰𑌿𑌘𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௪௧॥௪௨॥ 𑌕𑌤𑌿𑌚𑌿𑌦𑍍𑌧𑌤𑌾𑌵𑌶𑍇𑌷𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௪௩॥ 𑌪𑍍𑌰𑌹𑌸𑍍𑌤𑌪𑍁𑌤𑍍𑌰𑍋 𑌜𑌮𑍍𑌬𑍁𑌮𑌾𑌲𑍀 ॥௪௪॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌦𑍍𑌵𑌿𑌚𑌤𑍍𑌵𑌾𑌰𑌿𑌂𑌶𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌅𑌥 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑌂𑌦𑌿𑌷𑍍𑌟𑌸𑍇𑌨𑌾𑌗𑌮𑌨𑌾𑌤𑍍𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌤𑌦𑍍𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌂 𑌵𑌿𑌨𑌾 𑌨 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌮𑍃𑌶𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌭𑌞𑍍𑌜𑌨𑌾𑌦𑌿 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌯𑌤𑌿—𑌤𑌤 𑌇𑌤𑌿 । 𑌧𑍍𑌯𑌾𑌨𑌂 𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑌃 । 𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑍋 𑌰𑌕𑍍𑌷𑌃𑌕𑍁𑌲𑌦𑍇𑌵𑌤𑌾𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌃 ॥௧॥ 𑌭𑍀𑌮𑌂 𑌭𑌯𑌦𑌮𑍍॥௨॥ 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌮𑍁𑌤𑍍𑌪𑍍𑌲𑍁𑌤𑍍𑌯𑌾𑌰𑍁𑌰𑍋𑌹 ॥௩॥௪॥ 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌧𑍃𑌷𑍍𑌯 𑌆𑌕𑍍𑌰𑌮𑍍𑌯 । 𑌪𑌾𑌰𑌿𑌯𑌾𑌤𑍍𑌰𑌃 𑌪𑌰𑍍𑌵𑌤𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 । 𑌔𑌨𑍍𑌨𑌤𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌾𑌰𑌿𑌯𑌾𑌤𑍍𑌰𑍇𑌣 𑌯𑌸𑍍𑌯 ॥௫॥ 𑌧𑍃𑌷𑍍𑌟𑌂 𑌨𑌿𑌰𑍍𑌭𑌯𑌮𑍍 ॥௬॥ 𑌵𑌿𑌹𑌂𑌗𑌮𑌾𑌶𑍍𑌚𑍈𑌤𑍍𑌯𑌪𑌾𑌲𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌮𑍋𑌹𑌿𑌤𑌾𑌃

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீ ... வ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீ ... வ்யாக்யா.

[illegible]

... வ்யாக்யா.

[illegible]

शराभिहतमेव च । यथाकाशे महापद्मं सिक्तं चन्दनबिन्दुभिः ॥९॥ चुकोप बाणाभिहतो राक्षसस्य महाकपिः । ततः पार्श्वेऽतिविपुलां ददर्श महतीं शिलाम् ॥१०॥ तरसा तां समुत्पाट्य चिक्षेप बलवद्बली । तां शरैर्दशभिः क्रुद्धस्ताडयामास राक्षसः ॥११॥ विपन्नं कर्म तद्दृष्ट्वा हनूमांश्चण्डविक्रमः । सालं विपुलमुत्पाट्य भ्रामयामास वीर्यवान् ॥१२॥ भ्रामयन्तं कपिं दृष्ट्वा सालवृक्षं महाबलम् । चिक्षेप सुबहून्बाणाञ्जम्बुमाली महाबलः ॥१३॥ सालं चतुर्भिश्चिच्छेद वानरं पञ्चभिर्भुजे । उरस्येकेन बाणेन दशभिस्तु स्तनान्तरे ॥ स शरैः पूरिततनुः क्रोधेन महता वृतः । तमेव परिघं गृह्य भ्रामयामास वेगितः ॥१५॥ अतिवेगोऽतिवेगेन भ्रामयित्वा बलोत्कटः । परिघं पातयामास जम्बुमालेर्महोरसि ॥१६॥ तस्य चैव शिरो नास्ति न बाहू न च जानुनी । न धनुर्न रथो नाश्वास्तत्रादृश्यन्त नेषवः ॥१७॥ स हतस्तरसा तेन जम्बुमाली महारथः । पपात निहतो भूमौ चूर्णिताङ्गविभूषणः ॥१८॥ जम्बुमालिं च निहतं किंकरांश्च महाबलान् । चुक्रोध रावणः श्रुत्वा कोपसंरक्तलोचनः ॥१९॥ स रोषसंवर्तितताम्रलोचनः प्रहस्तपुत्रे निहते महाबले । अमात्यपुत्रानतिवीर्यविक्रमान् समादिदेशाशु निशाचरेश्वरः ॥२०॥ इति श्रीमद्रामायणे सुन्दरकाण्डे चतुश्चत्वारिंशः सर्गः ॥

ततस्ते राक्षसेन्द्रेण चोदिता मन्त्रिणः सुताः । निर्ययुर्भवनात्तस्मात्सप्त सप्तार्चिवर्चसः ॥१॥ महाबलपरीवारा धनुष्मन्तो महाबलाः । कृता

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible]स्तबकं रक्तेन शोणितेन महापद्मं रक्तोत्पलं चन्दनबिन्दुभिः ॥९॥ चुकोपेत्यर्धं राक्षसस्य राक्षसविषये ॥१०॥११॥ सालमिति । पञ्चभिर्भुज इत्या[illegible] ॥१४॥१५॥ तस्य चैवेति । नास्तीति । [illegible] ॥१७॥२०॥ इति श्रीगोविन्दराजविरचिते सुन्दरकाण्डव्याख्याने चतुश्चत्वारिंशः सर्गः ॥

ततस्त इत्यादि । भवनात् [illegible] सप्तार्चिवर्चसः [illegible] कृतास्त्राः शिक्षितास्त्राः [illegible] कृतास्त्राणामस्त्रविदां च श्रेष्ठा इति वा [illegible] परस्परजयैषिणः

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

जं ॥८॥ तस्येति । चन्दनबिन्दुभिः रक्तचन्दनबिन्दुभिः ॥९॥ तस्येति । नाश्वा [illegible] ॥२०॥ इति श्रीमहेश्वरतीर्थविरचितायां सुन्दरकाण्डव्याख्यायां चतुश्चत्वारिंशः सर्गः ॥

ततस्त इति । सप्तार्चिवर्चसः महाबला इति कृतास्त्रा अस्त्रविदां श्रेष्ठाः कृता

[illegible]कव्याख्या.

रं रक्तचन्दनबिन्दुभि[illegible] । चुकोपेति [illegible] ॥९॥१०॥ तरसा [illegible] ॥११॥ विपन्नं व्यर्थीकृतम् ॥१२॥१४॥ नाश्वा [illegible] ॥१७॥२०॥ इति श्रीरामायणतिलके सुन्दरकाण्डे चतुश्चत्वारिंशः सर्गः ॥

सप्तार्चिर्वर्चसः [illegible] ॥१॥ महाबल[illegible] । कृतास्त्रा [illegible] । कृतास्त्राः शिक्षि

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

स तान् प्रवृद्धान् विनिहत्य राक्षसान् महाबलश्चण्डपराक्रमः कपिः । युयुत्सुरन्यैः पुनरेव राक्षसैस्तमेव वीरोऽभिजगाम तोरणम् ॥१७॥ इति श्रीमत्सुन्दरकाण्डे पञ्चचत्वारिंशः सर्गः ॥

हतान् मन्त्रिसुतान् बुद्ध्वा वानरेण महात्मना । रावणः संवृताकारश्चकार मतिमुत्तमाम् ॥१॥ स विरूपाक्षयूपाक्षौ दुर्धरं चैव राक्षसम् । प्रघसं भासकर्णं च पञ्च सेनाग्रनायकान् ॥२॥ संदिदेश दशग्रीवो वीरान्नयविशारदान् । हनूमद्ग्रहणे व्यग्रान् वायुवेगसमान् युधि ॥३॥ यात सेनाग्रगाः सर्वे महाबलपरिग्रहाः । सवाजिरथमातङ्गाः स कपिः शास्यतामिति ॥४॥ यत्तैश्च खलु भाव्यं स्यात्तमासाद्य वनालयम् । कर्म चापि समाधेयं देशकालाविरोधितम् ॥५॥ न ह्यहं तं कपिं मन्ये कर्मणा प्रतितर्कयन् । सर्वथा तन्महद्भूतं महाबलपरिग्रहम् ॥६॥ भवेदिन्द्रेण वा सृष्टमस्मदर्थं तपोबलात् । सनागयक्षगन्धर्वा देवासुरमहर्षयः ॥७॥ युष्माभिः सहितैः सर्वैर्मया सह विनिर्जिताः ।

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या

शक्रेति । [illegible] विक्षताः [illegible] प्रतिमा [illegible] ॥१६॥१७॥ इति श्रीगोविन्दराजविरचिते सुन्दरकाण्डव्याख्याने पञ्चचत्वारिंशः सर्गः ॥

हतानित्यादि । संवृताकारः [illegible] ॥१॥ सेति ॥२॥३॥ यातेत्यादि । इति वक्ष्यमाणप्रकारेण [illegible] यत्तैरित्यादि । यत्तैः [illegible] अप्रमत्तैरिति यावत् । यत्तैः [illegible] समाधेयं [illegible] देशकालाविरोधितम् [illegible] देशकालाविरोधीत्यर्थः । महद्भूतं [illegible] इन्द्रेण [illegible]

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या

[illegible] ॥१४॥ विनेदुरिति । [illegible] ॥१७॥ इति श्रीमहेश्वरतीर्थविरचितायां सुन्दरकाण्डव्याख्यायां पञ्चचत्वारिंशः सर्गः ॥

हतानिति । संवृताकारः [illegible] उत्तमां मतिं ध्येयाम् ॥१॥२॥ यातेति । इतीत्थं वक्ष्यमाणप्रकारेण कपिः शास्यतामिति यत्तैः [illegible] इति यावत् । किं चात्र देशकालाविरोधं कर्म कार्यमित्याह कर्मेति । देशकालाविरोधितं देशकालाविरोधीत्यर्थः । [illegible] देशकालाविरोधि [illegible] । अत्र हेतुमाह नहीति । सर्वथेति [illegible] । [illegible] तपोबलात् [illegible]

तिलकव्याख्या

॥१५॥ स [illegible] । [illegible] ॥१६॥१७॥ इति श्रीरामायणतिलके सुन्दरकाण्डे पञ्चचत्वारिंशः सर्गः ॥

संवृताकारो निगूहितान्तर्भयः । उत्तमां मतिं ध्येयविषयाम् ॥१॥२॥ हनूमद्ग्रहणे संदिदेश व्यग्रान् [illegible] ॥३॥ यात गच्छत ॥४॥ यत्तैः सावधानैः । किं चात्र देशकालाविरोधि कर्म न कार्यमित्याह— देशकालाविरोधितं तद्विरोधितमिति यावत् । समाधेयं कार्यम् ॥५॥ यतो हेतोः [illegible]— नहीति । तस्य कर्मणा तं प्रति तर्कयन्नहं कपिं न मन्ये । किं तर्हि मन्ये तत्राह— सर्वथेति ॥६॥७॥ महतो [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌮𑍍॥௧௭॥ 𑌮𑌹𑌾𑌰𑌥𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌵𑍇𑌗𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌕𑌾𑌯𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌮𑍍। 𑌤𑌂 𑌸𑌮𑍀𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌵 𑌤𑍇 [illegible] ॥௧௮॥ [illegible] ॥௨௦॥ [illegible] ॥௨௧॥ [illegible] ॥௨௨॥ [illegible] ॥௨௩॥ [illegible] ॥௨௪॥ [illegible] ॥௨௫॥ 𑌨𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤 𑌮𑌹𑌾𑌵𑍇 [illegible] ॥௨௬॥ [illegible] ॥௨௭॥ [illegible] ॥௨௮॥ [illegible] ॥௨௯॥ 𑌨𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤 [illegible] ॥௩௦॥ 𑌤𑌾𑌵𑌦𑍇𑌨 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌨 𑌵𑍀𑌰𑍇𑌣 𑌜𑌵𑌾𑌤𑍍 [illegible] ॥௩௧॥ [illegible] ॥௩௨॥ [illegible] ॥௩௩॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥௧௭ ௧௮॥ [illegible] ॥௨௦ ௨௨॥ [illegible] ॥௨௩॥ [illegible] ॥௨௪॥ [illegible] ॥௨௫॥ [illegible] ॥௨௬॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥௩௨॥ [illegible] ॥௩௩॥ [illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

॥௧௮॥ [illegible] ॥௨௦॥ [illegible] ॥௨௧॥ [illegible] ॥௨௩॥ [illegible] ॥௨௪॥ [illegible] ॥௨௭॥௨௮॥ [illegible] ॥௩௦॥ [illegible] ॥௩௧॥ ॥௩௩॥ [illegible]

தத்ராஹ: ॥ ௬௪ ॥ அஸவ அா தர: க்ரோடோபாதுஸய்யுஸஉவ ஸ: ; ஸஉந்தரா ஹ்யீரே ஸுப்ர: ஸ்வயங்பூாஜவாதவ ॥௬௫॥ ஜவாத ஹத ரது வீர ப்ர க்ஷஸா தவிகா ஜர: । ததவோஷ்ஷ வஸஞெஷ டெமநாவதிஷ்ட வஸவஸ ॥ ௬௬ ॥ வஷ்ய தஉவஸெஷ்ய வ நாயாஉாவஸ வா தர: । அஸெரௌஸ்ராது ஹஜெதஹாராது யொயெயெயாயாது ரயாது ரமெயெ:॥௬௭॥ ஸகவிதபூாஸயாஉாவஸ ஸஹஹாக்ஷஜவாஸராது। ஹெதெதபூரஹெஹாது ரஹெஹஹாஹீகெக்ஷ்ஸ்டு உஹாாரஹெயெ:॥௬அ॥ ஹஹெதுறு ராக்ஷஹெவஸஹூீர்ஜாஹூாஸஉ தத:। தத: கவிஸ்லாது ஸ்ஜநீவதீது ரஜெ நிஹாறு வீராது ஸபரஹாது ஸவாஹ நாது॥௬௯॥ ஸுீக்ஷு, வீர: வரிஹாஹு தொரணம் க்ரூத க்ஷணா: காருஉவ ஹ்ருஜாஹூயெ; ஜதி ஸ்ரீஉக்ஸாஹ்ருரகாடெஸ ஷஷ்டுஹாரிம்ஸஸ் ஹ:॥

வெமநாவதீது வஉவஸதஹ்ஹாஉாவிதாது ஹநீதா ஸாதவபாது ஸ வாஹ நாது। ஸீக்ஷு ராஜா ஸஉரோஜஜிதாநூம் காஉாரஉக்ஷம் ஹ்ருஸஹெகஷதர்ம த: ॥ க ॥ ஸ தஸு ஹ்ருஷ்டுவபூண ஸம்ப்ருவோஷிக: ஹ்ருதாவவாது காவத ஹிக்ருகாதுதக: । ஸஉ வாதாயவஸஉவஸஸ்ரீஜிதாஜிஜாதிஉஹெவஹஹூவிஷவ வவகா॥உ॥ தஜொஉஹஷூாஷூஷி வாகாரஹ்ருஹம் ஹ்ருதஜெஜாஜஉதஜாஉஸம்ததஷ்। ரயம் ஸஉாஸ்ய யயஸாஸவீயவாது உஹாஹரிம்தம் ஹ்ருதி ஜொகிதஷுஹ:॥௩॥ ததஸ்ஸவெஸஸஹஹஸம்வயாஜீதஹ்ருதஜெஜாம்

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

உஅ ॥ தயொரிதி ॥ வெமம் விநிதெதவரிஹூதா॥௬௭॥௬அ॥ ததஜதி ॥ ஸுஜீவயதீது வெமநா வதீது க்ரூதக்ஷண: உத்தாவஸர:। அஹஷிதிஸெஷ:॥௬௯॥ ஜதி ஸ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே ஷஷ்டுஹாரிம்ஸஸ் ஹ:॥

வெமநாவதீதிதாதீ॥க॥ ஸஜதி। விஜாதிஉஹெவெஹ: ஹவிஷாஉதீரித: ஸவிவஷுதவோ வகஜவெதவநய:॥உ॥௩॥ ததொஉஹஷிகெநநாகம்விஸ்ரஸெணாஹதஸ்வெஸ்ஸம்ஹ்ருஹெதா ஷிநா। தவஸ்ஸம்ஹ்ருஹவஸம்வயாஜீதம் தவொநஷ்டாநவஸஉஹஸம்வாஷிதம்। ஸஉாஹிதாஸ ஸ்ஜீக்ரூதா அஷ்டாவிநிவஜவம்யஉரம்அஷ்டாவிவிநிவஜம் அதவாவபாயஉரம்ஸஉஹரம் வா

ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

௬அ॥ ததஜதி ஸுஜீவதீது வெமநாவதீது வரிஹூஹு க்ரூஸ்ரீ த்ருஷ்டிதஜதிஸெஷ:। க்ரூதக்ஷண: ஜுஷ்டாவஸர:। ஜதி ஸ்ரீ மஹேஸ்வரதீர்த்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் ஷஷ்டி வகஷாரிம்ஸ ஸர்க:॥

॥க॥ ஸதவெஹுதி। விஜாதிஉஹெவெஹஹூவிஷாஉதீரித:। வாவகஜவெதிஸம்பவ: ॥ உ ॥ ௩॥ ததொஉஹஷிகாஷிரொகொக்கவாயூாஹூவஜயதித்கஸ்வஜதாஷிரொகதுயெணா தவஸ்ஸம்ஹ்ருஹவஸம்வயாஜீதம் தவொநஷ்டாநவஸஉஹஸஸாவாஷிதாஸரெதி। ஸஉாஹிதம் ஸஜ்ஜீக்ரூதா। ஸதஜெணிதி। அஷ்டாவிநிவஜவம்யஉரம் அஷ்டாவிரவிவிநிவஜம்। அதவாவ

திலகவ்யாக்யா.

௬௭॥௬அ॥ விக்ஷுஜெதஹூாஜெத்ரஹஉவஹக்ஷித: ॥ ௬௯ ॥ ௭ ॥ ஸுஜீவதீ நெநாவதீது । வ ரிஹூஹூஸ்ரீது।ஹ்ஷித ஜதி ஸெஷ:। க்ரூதக்ஷணொ ஜுஷ்டாவஸர: ॥௭க॥ ஜதி ஸ்ரீ ராஉ பண திலகெ ஸுந்தரகாண்டெ ஷஷ்டி வகஷாரிம்ஸ: ஸர்க:॥

ஹ்ருஉாவிதாநாரிதாது।ஸஉரோஜஜிதாநூ ஸஉஸஉரோஉஜதாஸஸஉரா யொதநூஉஸஉ க்ஷம் ஸஉக்ஷஉவஸ்ஷீ தஉக்ஷாஹூம் காஉாரம்। நிஸாஹ்ருஹ்ருஹஹ்ருஸஹெகஷத। ஹ்ருஷ்டுாயாஉாயஉ ஜாவயாஉாவெதக்ரூஹ:॥க॥ குஜெவாஹஸஉதி। ஸஉவஸியஜ்ஜரஉஜுயாம் விஜாதிஉஹெவெஹஹூவி ஷாதீரித: ஹ்ருரித: வாவக ஜவ ஸஉஹஹூாக॥உ॥ உஹாஹூ உதநய:। ஜஹூஉதஉஜா

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸகோபோவஸ்தவீயபூலம்யாதஃ। கூஶாருகக்ஷம் லபலும் லவாஹநம் தநாஹ செதநா:
விஹ்லோதா ॥கள॥ ததஸ்பாணாஸநவி த்ருகாரபூகஸ்யாரவ்யவஷேபூாயாயிராக்ஷஸாம் பா
கஃ।ஶராது ரஜோவாஶஹஸீஶாரவரொவஷாஹகோ வ்யூஷ்ஜீவாவரொ தூரெ॥கஅ॥ததஃகவி
ஷம் ரணவம்ஶவிகூரம் விவ்யுஸெதஜோஸ்வுவீயபூலம்யாதஃ। கூஶாருகக்ஷம்வ்யஸீக்ஷ்யூ லவ
யமெநநாத ஹஷிபூரா நதோருஷ்விகூரஃ ॥கக॥ லவாஙுஹாவாதூரயி வீயபுதவிபுதஃ வ்யு
வ்யுஸநூஃ க்ஷதஜொவஶெக்ஷணஃ। லரோலஸாதாவ்யதிஶம் கவிம் ரணெ மஜொ ரஹாகலீ
வஶிவாவ்யூதம் தூரெணெஃ ॥உ௦॥ லதெந பாரெணெஃ வ்யுஸஹம் நிவாகிதெஹஸ்லகார நாதஃ
வநநாத நிஸ்லநஃ। லஞதவாதாஶ நஹஸ்ஞாரதிஷபுஜொரவிக்ஷேவணவொரத
ஶபுநஃ ॥உக॥ லஞத தஜ்ஜ லஞவிஷ்யவஷ்பூ லராக்ஷஸாநாம் வ்யவரஃ வ்யதாவவாது। ர
யீ ரயிரொதஷ்டூ தஃ கிஶது ஶிரஃ வயொயரொஸ்யுஜீவாஸ்லவ்யூஷிஃ ॥உஉ॥ 'லதாது ஶரா
வஷ்லவூ ஹரிவிபுஶொக்ஷயநு வவார வீரஃ வஶீ வாயநெஸவிதெ। ஶராஙுரெ ஶாரதவ
ஶிநிஷ்டாநு ரதூரஜவஞ்யதி வம்ஶவிகூரஃ ॥உங॥ தஶாதபாணாஸநஶாஹஷெவாநுவம்வஶா
வூஙாநம் விஶிதிவஸ்ரொராதஷெஃ। சஷிவெக்ஷதாக்ஷம் பஹ்மாஶாநவக்ஷூஷா ஜமாரவிம்
தாம் அஸ ஶாரதாஞ்சிக்க் ததஸ்லெரஷிபுஷ்ஹாஜாம்தம்ரமஃ 'கம்விஃ கூஶாரவீரெணர
ஹாதநா நதநு। ஹாராஜஃ கரபுவிஶேஷதகஷிஶிவிம் தயாஶாஸ ரணெ வராகூரவி॥
உ௫॥ அவாலுவஷ்பூயுஷிலாகாரவ்யுஹஃ கரொரதூயம் கரபு ரஹாது ரஹாவுஃ। நவாஸ்யூ ஸ
வபூஹவகரபுஶொவிநஃ வ்யுராவணெ ஸெ ரதிரத்ரூ ஜாயதெ॥உகூ॥ அபம் ரஹாதூர வரஹாம்

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ரஹாஸுஜ்யவபுதஃ। தபெரா ஞஸூரஹேவஷபுதஜதூளஶ்ராக்தஃ ॥கள॥ ததஸ்பாணாஸநெ
தி॥ பாணாஸநவித்ருகாரபூகஃ। பாணாஃ அஸ்யூஷெக்ஷிவ்யூஷெதெநெநதிபாணாஸநஃ
பாணவிஶொக்ஷகவித்ருகாரபூஜதூயபூஃ ॥கஅ॥ ॥உ௦॥ லதாநிதி ॥ விஶொக்ஷயநுஶரீரெச
லம்யொஜயநு। ஞாவவாதிஶயெநெதிலாவஃ ॥உங॥ தஶிதி॥ சுஷ்யூணாங்ம் சுஷ்ஹாதயஙும் விஶி
கெவெஃ விவியஶிகெவெஃ। ஷிம்தாம்ஜமாஶா கயசெதாஷ்யஶஶநம் வயிஷ்யாரீதெயூவம்॥உச॥ ஜதெ
வொவவாதயதி ததஸ்லெரிதுயாஷிநா॥உ௫॥உகூ॥அயதிதி॥அதிஸஹஃ அதிஶொஸா கரபுமா

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

யபுத ॥ககூ॥ லஜதி। ரஹராமஷ்ஃ ரஹராஷ்யாஞகாரீநஃ லஶியபுஜதூயபுஃ॥கள॥ தத
ஜதி। பாணாஸநவித்ருகாரபூகஃ பாணாநாஶாஸநம்பாணாநுக்ஷிவஷ்தூம்காரபூகம்
யஸ்யூலதயொகஃ பாணாஸநவகூகாரபூகஜதூவிவாம்ஃ ॥கஅ॥உங॥ தஶிதி। சுஷ்யூண
ஙும்சுஷ்ஹாதயஙும் ॥உ௫॥ அவாலுவஷிதி। வ்யுராவணெவுநநெ ॥உகூ॥ அயதிதி। ஸரோஹிதஃ

திலகவ்யாக்யா.

க்ஷூதெ ॥கள॥ பாணாஸநஶேவ ஶகூகாரபூகம்யஸ்யூ லஃ ॥கஅ॥ தெஜ சுஷிலாயகாஙாஃ
வ்யொஜா யஸ்யூ ॥ககூ॥ தூரெணெராவ்யூதம் ரஹாகஷிம் மஜவாதநாயபுகூதமதபு ॥உ௦॥
வநநாதநிஃஸ்லநொ ஶெவஶஸ்லரூஶஶஃ। லஞதஹொந। ஹஸ சுஷ்டிபுஃ। ஹஜயொ
ரஷிவெபுாவிபுக்ஷேவணெந வொரம் தஶபுநம் யஸ்யூ லஃ ॥ உக ॥ லஞவிஷ்யவதஷ்யூவக ॥
உஉ॥ ஶரீரிஶொக்ஷயநுயீபுகவபுநு। தநவாயஃ—ஶராஙுர ஜதி ॥உங॥உச॥ ஊவம் ஶரா
நூயீபுகஷ்பிதொரவி ஹஜாஙுரஹெதரஷிவகரபுவிஶேஷதஜ்ஜஃ வராகூரவிஶேஷெண
விஜயாரஸ ॥உ௫॥ விஜாவ்யகாரஃ—அவாலுவஷிதி। லவபூஹவகரபுஶாஷிநஃ லவபுவ்யு
காராஹவகரபுஶாஷிநஃ। சதூராஷ்டூாஜெரஸ்யூ வ்யுராவணெ ஸெ ரதிநபு ஜாயதெ। வ்யுரா
வணெராதிரதூ ஜாயதெ ஜதி வாபெ அயம் ஜநஃ ஜதிவஷ்ஸெயூவஹநஶரதஃ ஶார்தி

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ ஸந்த்ரஸம்யி: ப்ரவிகீர்ணபுஷ்ப,ஸதோ ஸாது: க்ஷிதள வாயுஸம்தேந ராக்ஷஸ:॥கூகூ॥ உஸா கவிஸுமேஜிதவ்ய நிவீஷ்ய தம் வகாராராக்ஷேஷா யிவதேஸுமஹூயஶ | உஸேஷிம்ஷிஸ்து க்ருவ ஶெரஷுஸாவ்ருதைஸ்ஸமேக்ருத் ஸூதெஸ்து ஸயக்ஷவஸுஸுை:॥கூ௭॥ ஸம்வெரஸ்து ஸெ மேந்த்ரஸ்யஸுஜாதவிஸ்ஸயெஸுதெ கூராரெ ஸ கவிநிபதீக்ஷித:। ஸிஸத்ய தம் வஜ்ர ஸந்தோவஸப்ரஸம கூராஸக்ஷ, க்ஷதஜெஜாவகைக்ஷணாஶ॥கூஅ॥ தமேவ வீரோரzஸிஜஸாஸ தோரணம் க்ருதக்ஷணா: காயு ஐவ ப்ரஜாக்ஷயெ। ஐதி ஸ்ரீஉத்ஸாந்தரகாண்டெ ஸஸ்ரவ சவாரிம்ஶஸ்ஸர்க:॥

ததஸ்ஸராக்ஷேஷாயிவதிஸுஸாத்ராஸ நிஸதாzகேஷ நிஸ்பீத கூராரெ। உநஸ்வராயாயத் தெம்த்ர கஸ்ம் ஸஸாதிதெரோத்ரஜிதம் ஸமரோஷிஶ॥க॥ கூஸஸ்த்ரவிஸ்ஸத்ருவிஜாம வஶிஷ்ஸாஸா ஸாரணாஸவி ஶோக்ஷர்தா। ஸரோஷ ஸெஸம்த்ரஷ வ ஸ்ரஷ்டகருர விதாஸஸாரா யநவமவிதாஸ்த்ர:॥உ॥ தவாஸ்த்ரபஸுஸாவாதர் நாவஸாரா நஸார்த்தணா:। ந ஶேகம்ஸஸரெ ஸ்ராதம் ஸம்ரெஸ்வஸஸாஸ்ரீ தா:॥ங॥ ந க்ஷீவ்திஷ் ஜொநகேஷ ஸாயமெ நமதாரு உ:॥ ஸாஜவீயபூஸிஸம்ஸ்வஸ்த தவஸா வாஸிரக்ஷிதம்॥ச॥ தெஶகப்ரவிஸாஸஜுஸ்ஸெவ உதிஸத்

ஸ்ரீரமாவிநராஜீயவ்யாக்யா.

ஸாவ க்ருஷபு:॥கூ௫॥ ஸஸஜ்த்தி॥ ப்ரவிகீர்ணபுஷ்பாயந:॥ ப்ரவிகீர்ணபுகக்ஷாத்ஸாயந: ப்ரஷி ஞஸம்யிநிதி ஸம்யிபாயஸம்ஸவெஷ்யாகவாகஸ்॥கூகூ॥ உஸேஷிபுஶிதி॥ வக்ருவரோ: ஜெயாதிஸ்து க்ருவமோ: நஸஸ்துக்ருவமெரவபா॥கூ௭॥கூஅ॥ ஐதிஸ்ரீரமாவிநராஜவிரவிதெஸந்தரகாண்ட வ்யாக்யானே ஸஸ்ரவசவாரிம்ஶஸ்ஸர்க:॥

தகஸ்வீத்யாதி॥ உநஸ்வராயாய। யெயபும்க்ருகேதய்யபு:॥க॥ கமஜிதி। சஸ்த்ரவிஸ் ப்ரஸா ஸ்ரவிஸ்। ஸஞ்சிதாஸ்த்ர: ஸம்சிதாஸ்த்ரவிஶேஷ:॥உ॥ தவேதி। தவ சஸ்த்ரபஸுஸாஸாத்ர ஸவா ரா: ந நஶ்யந்தீத்யபு:। உரார்த்தணாஸ்து ந நஶ்யந்தீத்யபு:॥ங॥ நகஸ்தீதி। திஷ்ஜெநகேஷ தவஸம்யமெ நமதாரு உ: சப்ராஸுஶ்ரு உ: கரிஷ। ஸம்வமெவதி ஸாஸ:। ஸவெபு ப்ராஸ்த ஶ்ராஜத்யபு:। ஸாஸிஸாராதயொவி ஶ்ரஸ்ப்ராஸ்மவாதீத்யபு:। ஸாஜவீபெபிதி। உதிஸத் உ: உதி ரோஷஜத்யபு:॥ச॥தெதி। ஸஸரோஷ கஸுணா வாராஷகாரெணதெஸஸக்ய

ஸ்ரீ உமெஸ்வரதீர்த்தயவ்யாக்யா.

ஃஷிஸிவபஸஸ்பெதிஶேஷ:॥கூச॥கூகூ॥ உஸேஷிபுஶிநிதி। வக்ருவமோ: ஜெயாதிஸ்துக்ருவ திபுஸ:॥கூ௭॥ வஜ்ரஸந்த: ஐந்த்ரஸந்த:॥கூஅ॥ ஐதி ஸ்ரீஉமெஸ்வரதீர்த்தயபுவிரவிதாயாம் ஸந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் ஸஸ்ரவசவாரிம்ஶஸ்ஸர்க:॥

க॥உ॥ தவெதி।தவசஸ்த்ரபஸுஸாஸாத்ரஸ்ஸிஸ்வெப்நஸ்ஸிகா ஸம்ரெஸ்வஸஸாஸ்ரீதாஸ் நஶேகம்:॥ங॥ நெதி। க்ஷீவதி நமதாரஜொந ஸவெபுப்ராஸ்த ஶ்ராஜத்யபு:॥ச॥ தநிஷ்லகவ்யாக்யா.

ஐவ। சுஸம்யிஸ்ஸ்வாவாஷபுள। த்ருஸீக்ஷேவதேத்யபு:॥கூ௫॥கூகூ॥ வக்ருவமோஜெயாதிஸ்து க்ருவமெரத்பஸாதிபி:। ஸமேத்ய ஸஸாமதெஜபுதவிஸ்ஸயெநிபதீக்ஷித ஐத்யுய:॥ கூ௭॥ வஜ்ரஸந்தோவஸம ஜயஷ்தம்ரூஶ। க்ருதக்ஷண: வாநயபுஸெ க்ருதொத்ஸாஸ:॥கூஅ॥ ஐதி ஸ்ரீராமாயணே திலகே ஸந்தரகாண்டவ்யாக்யானே ஸஸ்ரவசவாரிம்ஶஸ்ஸர்க:॥

உந: ஸ்வராயாய வாக்ருதாரஸவிஞஸவி வெதோ யீரதயாப்ரகாஶிதஸய। ப்ரதிஷ்டா வ்ய॥க॥ விதாஸஸாராயநேந ஸம்சிதாஸ்த்ர:। ப்ராஸ்ரவஸாஸ்ருேzவீத்யபு:॥உ॥ ஸம் ரெஸ்வஸஸாஸ்ரீதா சவி ரணெஸ்தாதம் ந ஶேகம்:॥ங॥ க்ஷீவ்திதமெநா ந மதாரு ஜோந ஸவெபுzப்ராஸ்ரஸ்ஸா ஐத்யபு:। ஸாஜவீயபூஸிஸம்வஸ்ஸவஸாஸிரக்ஷிதோ தெஶகாஸ்ப்ர

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

[illegible]

ஸ்ரீமஹேச்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ரூம் கஷெ: ப்ரஹாரம் ச சராக்ரம் ச । க்ஷதாத்ரஸ்யாபி மஹீக்ஷ்ய ஸாரம் கார்யஷ் வெ
ஷம் ஸாஸ்ரா நாரபெழ்॥௧0॥பஞ்சவடீஷு ஸ்யி ஸந்நிக்ருஷெ யதா மதெஸாஜ்ஞஸாஞ்ஜஸத்ரூண!
... மஹீக்ஷ்யாத்ரபரு பரம் சஸ்ராஹராஸ்த்ரவிசரம் வரிஷ ॥ ௧௧ ॥ நவீரஸெநாம

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

கஷப்ரஸ்க்திம் சராக்ரம் சணரஷம்॥௧0॥ பஞ்சதி । ஸாஜ்ஞஸத்ரூண ஸஜிதஸத்ரூண ஸத்ருஸமந
ஸ ... ராமஜதியாவக்ஷ। வாக்ஞஸ்யம் தெத்ரஜீநா நிவாதநாண்ணி ஞுராவஜமஹாவஸ்ஜ கவயி। ஸ
ந்நிக்ருஷெ கவெராவலெஸதி யதா பஞ்சவடீஷு: ஸெநாக்ஷய: ஸாஜ்ஞதி தயா க்ஷத்ரபரு
சரம்சரபரும் ச மஹீக்ஷ்ய ஸசாரஸஹ பமுநாஸாக் ரசிவெசெவ ஸத்ருஸாம்திம் கவிர

ஸ்ரீமஹெஸ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஷம் ॥௧0॥ பஞ்செதி சஸ்த்ரவிசரம்வரிஷு: ஸாஜ்ஞஸத்ரூண கவயிமதெஜதொ நிமுதெ ஸந்நிக்ரு
ஷெ ஹநனஜஸ்தீவம் ப்ராதுர்பவதி பஞ்சவடீஷு: ஸெநாநாஸ: யதாஸாஜ்ஞதி ஸெநாக்ஷ
யெயாயதா நஸ்யாக் தயா க்ஷத்ரபரும் சரம் ச மஹீக்ஷ்ய ஸசாரஸ்ஹ ஸ்வஸெநாநாஸா சித
ச ருஜெவஸத்ருஸம்ஹாரம்காரயிஷ்யதி நவாயம ஸெநாஹிரெஜூத்மா ஸக்ருதநூாஹ ஸவீ
ரெதி ஸைவீர மணிஸெராஜமாநு ஸராவயதீதி மணிஸொக் ஹநனுரநு த ந்நிரித்த
ஸெநா: நாவாதிகாரக்ஷுஸெ மணிஸெராவ்யவஹிதி வாஜெஸம்பஸொஷிநாவதி தத்
ஹைதவ நெதி சாதுர்தஸ்ய சாரமித: மதெ: பரஸெநாக்ரமணாய மசநஸ்ய ப்ரசா
ணீயத்தாநாஸிசார மித: ஸவஞ்சிஸ்மநபரீஷுதயாகயாநீஸாஸசாமத்யஸெநா: ப்ரஹரிஷ்ய
தீதிஜ்ஞாயதஜதிஹாவக்। யயாஸஸ்யஹநனமதொமதெ: ப்ரசாணம் சாரதஸ்ய வாயொரஙி

திலகவ்யாக்யா.

... ஸாஜ்ஞஸத்ருரபெவஸாஜ்ஞவரு: ஸத்ருயதா
ஸாஜ்ஞதி கஷிணொ ஹவதி தயாத்ரவரு: சரபரும் ச மஹீக்ஷ்யாரஹஸா । 'பஞ்சவடெஷு:'
ஜதி 'ஸாஜ்ஞஸத்ரு:' ஜதி ச பாடெ ஜதி கதக: । 'பஞ்சவடீஷு' ஜதி 'ஸாஜ்ஞஸத்ரூ' ஜதி
ச பஸிகா ஹொநஸ்த்ரஸ்யதா வரிஷ கவயிபாஜாய மதெ ஸந்நிக்ருஷெ ஹநநஜஸ்தீவா
ப்ராதுர் பஞ்சவடீஷு: ஸெநாநாஸொ யதா ஸாஜ்ஞதி ந ஹவதி தஸாரஸெஸ்த்ரூயதா ஜதி
தீயது: ॥ ௧௦ ॥ கய தத்ர ஸெநாஷிபரிமஹொர வ்யயது ஜத்யாஹ — ந வீரெதி ।
ஹைவீர ஸெநா ந ராஹ்யா யதஸ்ரா மணிஸ: ஸஜ்ஜஸஸ்யவதி பரிராயஹெ நஸ்ய
ரதிவ । தயா விஸாருஸாமதிஜெதக்ஷணஸ்காரிநீவக் சதணவ ஜஜம் தத்ரூஜூசா
யபஜாசாதாயாபி ந ப்ரயொஜநம் மணிஸ: ப்ரயஷஸ்ய தஸ்யாபி ப்ரசூவாதெவ । மணி
ஸொ ஸாவஜிதெத்ராயபாரசாஷுழ் । கரதஸ்த்ராஹ — நெதி । உரதொரவதஸ்யஸ்ய சார
தஸ்ய மதெ: ஸாசவெயஸ்ய ப்ரசாணம் வரிஷெஹ நொதாவஸ்ஜும் நிமஹிதும் ஸக்த ஜதி
வரிஷெஷொ நாஹி கதொ ரொகெ நிவிருசபி பரும் தஸ்யாகிம்வித்கரிதுயது: । கிம்வா
த்விகஷொரதஷிதுபஞ்ஜொரஹவள காரணென ஸஹ்யாதிரசிவெண ஹநநம் ந ஸக்ய: । ஜயத்ய
திஷிரு ராஜஜெஸ்யதஜெராஷணஸசயெ। ஹநனாஸ்த்ருஸவெரொநாம நிஹஜ்ஞ சார
த்ரஜம்: ஜத்யஸ்ரிஹெ ராவணஸ்ய சாரதஸெஸ்யத்மநயாவசஜ்ஜஸா । பராக்ரமதிஸ
யசப்யநாஷ்ருஸ்ரவெஷ்மாசாத்ரெண காகிம்ஜிம்சிதயிதி ப்ராமக்ஷ்। கெதிதர—மணாஹொ
வயதீதி மணிஸெராஷ நசாவஷ்வஹிஜெநா நாவதி தமெ ந ரக்ஷணீதுயது ஜதி வதஞ்தி
தத்ராவதெஸ்ய யதிஸசாநாயக்கா தஞ்சீப்ராஜ ஸவ்யாஷ்ஷூ । தவொகவக் । மரவம்
விஸாருஸாரஜித்ருவிஸ சருஸாரஜிதி ஷேஹம் காரவுதி சருஸாரம் காணஸாரம் வஜ
தத்ரூஜூசவ்யாயாசாதாய ந விஸரணம் ந ப்ரவிஸெதி ச வ்யாசக்ஷதெ । சருதெயாது
தொர: வயர்வ்யயதுகெயந வயருரவ்யஸாரஜிதி வ்யாக்யாதம் யொமஸ்ழ் । காணெதுயதுஸ்

[illegible] ॥१४॥ [illegible] ॥१५॥ [illegible]

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible] ॥१४॥ [illegible] ॥१५॥

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

[illegible] ॥१४॥ [illegible] ॥१५॥ [illegible]

व्याख्या.

[illegible] ॥१४॥ [illegible] ॥१५॥ [illegible]

யம் சதிஶ்ரேஷ்ட யத்நாம் ஸம்ப்ரேஷயாத்ய ஸஃ | ஜயம் ஸராஜ்யசுராணாம் க்ஷத்ரஸ்ய சதிசுதா ||௧௪|| நாநாஶஸ்த்ரஸ்த்ர ஸங்க்ராமே வைஶாரத்யமபீப்ஸதே | அவஶ்யமேவ போத்தவ்யம் கார்த்ஸ்ந்ய விஜயோ ரணே ||௧௫|| ததஃ பிதா ஸ்வசநம் நிஶம்ய ப்ரதக்ஷிணம் தக்ஷஸம்ஸத்ப்ரஹாவஃ | சகார ஹத்வா ரக்ஷந ஸமேத்ய ராமாய வீரஃ ப்ரதிவந்தநாஞ்ஜலிஃ ||௧௬|| தத ஸத்வஸ்ய மநோ ரிபிஷேஸிஞ்சஜிந் ப்ரதிபூஜிதஃ | யதோக்தஃ க்ருதோத்ஸாஹஸ்ஸங்க்ராமம் ப்ரத்யபத்யத ||௧௭|| ஶ்ரீமாநுபதஸ்வஸ்யாராக்ஷஸாராக்ஷஸாதிபதேஸ்ஸுதஃ | நிஜகாம ஸமாதேஜஸ்ஸம க்ஷ ஜ்வலநபுஸ ||௧௮|| ஸபக்ஷிராஜோபமதாம்யவேகைஃ பந்தஸ்ய ஸஜ்ஜம் ஸமுத்தஸ்ய பக்ஷணம் தபஸ்ஸு: || ரயம் ஸமாயுக்தஸமவேகம் ஸமாரோரோஹம்ஸர்ஜிபிம்ஸ்ரகந்த: ||௧௯|| ஸர்வாஶீவிஷஜாதீநாம் ஶ்ரேஷ்டஸ்ஸுத்ஜேஷ்டஸ்ஸுவிதாம் வரஃ | ரதேநாஸியயள க்ஷிப்ரம் ஹநுமாநுயதஸ்ததோ ஹவேஶ ||௨௦|| ஸ தஸ்ய ரதநிர்கோஷம் ஜ்யாஸ்வநம் கார்முகஸ்ய ச | நிஶம்ய ஹரிவீரோ

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

நவமீதி | அஹம் த்வாம் ஸம்ப்ரேஷயாமீத்யர்த்தஃ ஜயம் ப்ரதிஃ நரேஶ்ரேஷ்டாவஶ்ய மநாவிசேதத்யர்த்தஃ | ஜயம் ப்ரதிஃ த்வாம்ப்ரேஷண விஷயாப்ரதிஃ ராஜ்யஸுராணாம் க்ஷத்ரஸ்ய தந்த்ரோக்தாநாம் க்ஷத்ரியஸ்ய ச ப்ரதாஉசிதா | யத்யபி பாஹுஸ்ய ப்ரேஷணப்ரதிதம் தமாபி ஸர்வேஷாம் ஸத்ய ப்ரயோஜநம் நீதிஶாஸ்த்ர விதாநநிதிகவாம் ப்ரேஷயாமீதிஹாவஃ ||௧௪|| நாநேதி | நாநாஶஸ்த்ரைஃ வைஶாரத்யம் ப்ராஸாமர்த்யம் அவஶ்யம்போத்தவ்யம் ஸ்துத்யமித்யர்த்தஃ | ரணேவிஜயஸ்ச கார்யஃ ப்ராபணீயஃ ஜயாயச ஸர்வாண்யஸ்த்ராணி ஸ்துத்யாநீத்யர்த்தஃ || ௧௫ || ததஇதி | தக்ஷஸம்ஸத்ப்ரஹாவஃ தக்ஷஸம்ஸதாதேவாஃ தம்போதா விஷ்ணுஸம்ப்ராணே ப்ரநஸ. ராவண ஹஸ்தாநி வபீவத்ரேக்ஷாஸ்ய ஜக்முஷா | தேவாந்ருஷீந்த ஸம்பூஜ்ய நாநாரோத்ய ப்ரதக்ஷிணாஸ்மேதி ||௧௬| தத்ரேஸ்மேபீதி | யதோக்தஃ க்ருதோத்ஸாஹ இதி பாடஃ ||௧௭||௧௮|| ஸ இதி || பக்ஷிராஜோபமதாம்யவேகைஃ பக்ஷிராஜோபமைஃ அநிந்த்யாநந்த வேகைஸ்ஸ்யந்தநைஃ ஸிம்ஹாஸ்யவாஸிஃ ஸிம்ஹைரிதியாவத் ஸிம்ஹாஸ்து ரக்ஷஸாம் வாஹநா நிஹவாதி | ஸர்வாஶீவிஷ்யவஶீவ்யாஹாவித்யர்த்தஃ ||௧௯||௨௦|| ஸதஸ்யேதி || ஜ்யாஸ்வநமித்யத்ர

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ணவிஷயாப்ரதிஃ ராஜ்யஸுராணாம்ராஜநீதிரதிவாஸுராணாம் க்ஷத்ரியஸ்ய தந்த்ரோக்தாநாம் க்ஷத்ரியஸ்யசதாஉசிதேத்யர்த்தஃ ||௧௪|| நாநேதி ஹே அரிந்தம ஸங்க்ராமே நாநாஶஸ்த்ரைஃ வைஶாரத்யம் ஸாமர்த்யம் தவாஸ்தீதி ஶேஷஃ அதஃ அவஶ்யமேவ யோத்தவ்யம் ரணே விஜயஃ கார்யஃ ப்ராபணீயஶ்ச ||௧௫|| ததஇதி தக்ஷஸம்ஸத்ப்ரஹாவஃ தக்ஷஸம்ஸதாதேவாஃ தத்ஸத்ருஶ ப்ரபாவஃ ||௧௬||௧௮|| ஸஇதி பக்ஷிராஜோபமதாம்யவேகைஃ பக்ஷிராஜோபமைஃ

வ்யாக்யா.

தஸ்மாத்ஸ்த்ராவஶ்யமேவ போத்தவ்யம் பாஹ்யாபி ரணே ஸர்வஸ்ய விஜயஃ ப்ராப்ய ஸவாஹம் ஶ்ரேஷ்டாஶ்ரேஷ்டவேதி பம்க்த்யா யஶ்சாரஸ்யைவ ந தம் தாத்ருஶஸ்ரோதாரஷி நிவர்த்திதவ்யமித்யர்த்தஃ | கேசித்து — நாநாஶஸ்த்ரைஃ இதி யோத்தவ்யம் இதி ச பதிக்வா நாநாஶஸ்த்ரகரண ஸங்க்ராமே வைஶாரத்யம் ஸாமர்த்யம் தவாஸ்தி அதஸ்த்வயாவஶ்யம் யோத்தவ்யமேவ ரணே ஜயஸ்ச ப்ராபணீய ஏவேதி வ்யாசக்ஷதே ||௧௪|| தக்ஷஸம்ஸதா தேவாஃ | ப்ரதக்ஷிணம் சகார ஹத்வாரம் ராஜாநம் ராவணம் | ரணாயாதிகரணாதிகாரயா ஸஜ்ஜம் க்ருதபாஞ்ஜலிஃ | ௧௬|| ஸ்வமநோரதைஃ ஸஹாஸ்த்ரை ராக்ஷஸைஃ | யதோக்த உத்தஸ்ராவநா க்ருதோத்ஸாஹ ஸம்ப்ரபேதே ஸம்ப்ராபத்யத ||௧௮|| பபூணீதி | பயஸ்தாந இதி ஶேஷஃ ||௧௭|| பக்ஷிராஜோபமைரப்ராநந்தவேகைஶ்ச | வ்யாஸைஃ ஸமேதஃ ||௧௯ || ௨௦|| ஶிதஶத்ரு

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீ உமேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

स्तु रक्षोभिस्तैश्च बन्धैर्निपीडितः ॥५२॥ हन्यमानस्ततः क्रूरै राक्षसैः काष्ठमुष्टिभिः । समीपं राक्षसेन्द्रस्य प्राकृष्यत स वानरः ॥५३॥
अथेन्द्रजित्तं प्रसमीक्ष्य मुक्तमस्त्रेण बद्धं द्रुमचीरसूत्रैः । व्यदर्शयत्तत्र महाबलं तं हरिप्रवीरं सगणाय राज्ञे ॥५४॥ तं मत्तमिव मातङ्गं बद्धं कपिवरोत्तमम् । राक्षसा राक्षसेन्द्राय रावणाय न्यवेदयन् ॥५५॥ कोऽयं कस्य कुतो वात्र किं कार्यं को व्यपाश्रयः । इति राक्षसवीराणां तत्र संजज्ञिरे कथाः ॥५६॥ हन्यतां दह्यतां वापि भक्ष्यतामिति चापरे । राक्षसास्तत्र संक्रुद्धाः परस्परमथाब्रुवन् ॥५७॥ अतीत्य मार्गं सहसा महात्मा स तत्र रक्षोधिपपादमूले । ददर्श राज्ञः परिचारवृद्धान् गृहं महारत्नविभूषितं च ॥५८॥ स ददर्श महातेजा रावणः कपिसत्तमम् । रक्षोभिर्विकृताकारैः कृष्यमाणमितस्ततः ॥५९॥ राक्षसाधिपतिं चापि ददर्श कपिसत्तमः । तेजोबलसमायुक्तं तपन्तमिव भास्करम् ॥६०॥ स रोषसंवर्तितताम्रदृष्टिर्दशाननस्तं कपिमन्ववेक्ष्य । अथोपविष्टान् कुलशीलवृद्धान् समादिशत्तं प्रति मन्त्रिमुख्यान् ॥६१॥ यथाक्रमं तैः स कपिर्विपृष्टः कार्यार्थमर्थस्य च मूलमादौ । निवेदयामास हरीश्वरस्य दूतः सकाशादहमागतोऽस्मि ॥६२॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये [illegible] सुन्दरकाण्डे अष्टचत्वारिंशस्सर्गः ॥

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible] ॥५१॥ [illegible] ॥५२॥ [illegible] ॥५३॥ [illegible] ॥५४॥ [illegible] सुन्दरकाण्डव्याख्याने अष्टचत्वारिंशस्सर्गः ॥

श्री[illegible]व्याख्या.

[illegible] अष्टचत्वारिंशः सर्गः ॥

तिलकव्याख्या.

[illegible] ॥५४॥ [illegible] ॥५५॥ [illegible] ॥५६॥ [illegible] ॥५७॥ [illegible] ॥५८॥ [illegible] ॥५९॥ [illegible] ॥६०॥ [illegible] ॥६१॥ इति श्रीरामायणतिलके सुन्दरकाण्डेऽष्टचत्वारिंशः सर्गः ॥

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீ கோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீ மஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

ശ്രീഗോവിന്ദരാജീയവ്യാഖ്യാ

[illegible]

ശ്രീമഹേശ്വരതീർത്ഥീയവ്യാഖ്യാ

[illegible]

[illegible]

रोऽहमिहागतः । दर्शने राक्षसेन्द्रस्य दुर्लभे तदिदं मया ॥ १४ ॥ वनं राक्षसराजस्य दर्शनार्थे विनाशितम् । ततस्ते राक्षसाः प्राप्ता बलिनो युद्धकाङ्क्षिणः ॥ १५ ॥ रक्षणार्थं तु देहस्य प्रतियुद्धा मया रणे । अस्त्रपाशैर्न शक्योऽहं बद्धुं देवासुरैरपि ॥ १६ ॥ पितामहादेव वरो ममाप्येषोऽभ्युपागतः । राजानं द्रष्टुकामेन मयास्त्रमनुवर्तितम् ॥ १७ ॥ विमुक्तो ह्यहमस्त्रेण राक्षसैस्त्वभिवेदितः । केनचिद्राजकार्येण सम्प्राप्तोऽस्मि तवान्तिकम् ॥ १८ ॥ दूतोऽहमिति विज्ञाय राघवस्यामितौजसः । श्रूयतां चापि वचनं मम पथ्यमिदं प्रभो ॥ १९ ॥ इति श्रीसुन्दरकाण्डे पञ्चाशस्सर्गः ॥

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

तवेति शेषः। प्रतियुद्धाः प्रतिहताः। ममापीति अपेरेवेत्यर्थः। तर्हि कथं बद्धोऽसीत्याशङ्क्याह। राजानमिति। वेष्टितः बद्धस्तु अस्त्रेण विमुक्तः हि राक्षसैर्वध्या रणे। ब्रह्मास्त्रस्य सायन्तनास्त्रसमर्पणादिकाराभावात्। अस्त्रानुवर्तनेऽस्य नारामन्नियमस्य नाश कारणस्य तत्राह। केनचिदिति ॥ १९ ॥ इति श्रीगोविन्दराजविरचिते सुन्दरकाण्डव्याख्याने पञ्चाशस्सर्गः ॥

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

वना विनाशितमिति सम्बन्धः। रक्षणार्थमिति। प्रतियुद्धाः प्रहृताः। ननु तवास्त्रबन्धो हानिकरीति ब्रह्मास्त्रेण बद्धो राक्षसैरेवेत्यवगत्य तत्राह। राजानमिति। अस्त्रमनुक्रोशवि कारुण्यमनुवर्तितमनुसृतमेव रावणमुखेन दृष्टं राजानं द्रष्टुमिति भावः ॥ १९ ॥ इति श्रीमहेश्वरतीर्थीयविरचितायां सुन्दरकाण्डव्याख्यायां पञ्चाशः सर्गः ॥

कव्याख्या.

वानरस्यात्रागमने किं प्रयोजनं तत्राह—जातिरेव इति। राक्षसेन्द्रस्य तव दर्शने दर्शननिमित्तमिहागत इत्यर्थः। तदिदं तव दर्शनं दुर्लभं प्रकारान्तरेणाशक्यत्वादिति ज्ञात्वा तव दर्शनार्थं वनं विनाशितम्। अयं दर्शनोपायोऽवलम्बितो मयेत्याह। तत इति। ततः वनभङ्गानन्तरमित्यर्थः ॥ १५ ॥ ननु तैः युद्धप्रयोजनाभावे—रक्षणार्थमिति। प्रतियुद्धा मया प्रतिहता यावत्कृतयत्नाः। नन्वेवं सति बलात्कृत्य पृष्ठतो बद्ध्वा कथं युद्धं कृतं तत्राह—अस्त्रेति। अस्त्रपाशैः ब्रह्मास्त्रपाशैः पाशप्रायैः। एवं चेत्तत्र पाशकथापि ब्रह्मास्त्रस्य देवासुरैरपि दुर्निवारत्वादित्यर्थः ॥ १६ ॥ कुतस्तत्राह अस्त्रबद्धो तत्राह—पितामहादिति। तस्य तेभ्यः साहाय्यादित्यर्थः। मयापि न तत् केवलं तदेवेत्यर्थः। एवं चेति। बहुविशेषणमेव इत्यर्थः। तर्हि कथं बद्धनभावं तत्राह—राजानमिति। अस्त्रं ब्रह्मास्त्रमनुवर्तितं निवृत्तेऽप्यनुवर्तितमेव ॥ १७ ॥ तर्ह्येवाह—विमुक्त इति। विमुक्तोऽस्मि अहमस्त्रेण पाशविशेषेण ज्ञापितः। एवं पीडासहनस्य ते दर्शने किं प्रयोजनं तत्राह—केनचिदिति। राजकार्येणेति पाठः पाठः ॥ १८ ॥ राघवस्य तव च कः सम्बन्धस्तत्राह—दूत इति। न तु राघवदूतेनापि सीतान्वेषणमेव कार्यम्। एवं प्रयोजने तव दर्शने किं प्रयोजनं तत्राह—श्रूयतामिति। वचनं सन्देशवचनम्। तस्य नायमवसरः इति भावः ॥ १९ ॥ इति श्रीरामायणतिलके सुन्दरकाण्डे पञ्चाशः सर्गः ॥

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

த்யம்ஸ்தோ தேவாஸுரேஷ்வபி ॥ ௧௯ ॥ தவாபி த்ரிஷு லோகேஷு ராஜந்து விதேஹஜ
கஸ்து நராவமஸ்ய வ்யலீகாயாஃ க்ருபாஸ்வபவாதபரயாஸ்॥௨௦॥ த்ரி காமுகிதம் வாக்யம்
ஶ்ருத்வா ராவணஸ்ய | ஶ்ருத்வா ராக்ஷஸேந்த்ரஸ்ய ஜாநகீ ப்ரதீயதாம்॥௨௧॥ த்ருஷ்டா ஸ்யாம் யதா
தேவீ ஶ்ருத்வா ப்ரியாணி வசநாநி | உத்தரம் கருணம் ஶோகம் நிஶ்சித்ய தத்ர ராவண॥௨௨॥ ப்ரத்யுவாச ததா
ததா ஸீதா ஶோகபராயணா | த்ருணம் அந்தரதஃ க்ருத்வா ப்ரத்யுவாச ஶுசிஸ்மிதா ॥

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

நிஶாசராதிபதிஃ ॥ ௧௯ ॥ தவாபீதி | வ்யலீகம் அப்ரியம் வ்யலீகம் அப்ரியே
ந்ருதம் இத்யமரஃ॥௨௦॥ ததிதி| தத் ததா தஸ்ய ராக்ஷஸாதிபஸ்ய வ
சநம் ஶ்ருத்வா காமுகிதம் ஹிதம் ஹிதவிஷய அதர்ஶநகாமுகிதம் ஶாபணாய ஸ்வயம்
ஸ்வயம்வரபலாத்காரஷி நாஶகம் வசநம் தத்ஸ்வாமிநாஸ்ய ஹிதகாமுகிதகம் ஶ்ருத்வா ஸுத்வா
ப்ரதீயதாமிதி யோஜ்யம் ॥௨௧॥ ஜாநகீ ஶரணம் கிம் இதம் தத்ர ஶரீரத்ருஷ்டா ஸீதி | யஸ்
ஸீதாஶரணம் ஶரணம் ஶரணம் அநாத்மாநம் க்ருத்வா ஶ்ருத்வா | ததிஹஸ்வாதீயதாமித்யர்த்
ம | உத்தரமிதி | ஸீதாஶரணோத்தரம் யதேஷ்டம் க்ருத்வா ஸீதா ப்ரத்யுவாச தத்ர ராவணவாக்யம்
த்ரிம் ப்ரத்யுவாச ததா க்ருத்வா ஸ்வயம் ஹிதவாக்॥௨௨॥ த்ருஷ்டாமிதி அஸம்பத்த ப்ரலாபம் இதி
கிம் கரிஷ்யதீத்யஸம்பந்தம் ப்ரத்யுவாசேதி | தமேவ திவா வா ஶோகபரவஶா நிஶ்சய தேஷம் தவ

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

க்ஷிஃ தத்ர ஶரீர பரிதோஷம் லப்த்வா நிஷ்க்ரமிஷ்யதீதி பாவஃ॥௧௮॥ ந கேவல
மயா ஶக்யதே வக்தும் தேஷாம் ரக்ஷோகணாநாம் ஶக்யதே க்ருதகர்த்ருத்வம் கஷ்டதரம் ॥ ௧௯ ॥ தேதி | வ்யலீகம்
அப்ரியம்॥௨௦॥ தத்தித் த்ரி காமுகிதம் தவாக்யம் லக்ஷ்மீர் வாக்யம் த்ரி காமுகிதம் ஸீதாஶ
ரணாயை ச பவஶரணாய நாஶாஸ் வத்ஸரோத்ஸவரூபவிஶாயாஸ் ஶரீரஹேம
தம் ஸ்வாத்மத்ரி காமுகிதம் ஶப்தம் ஶப்தோத்தரம் அப்ராதம்பயிவசநம்ஜாநகீஸ்ஹஸ்ர
ராக்ஷஸாயஜாநகீ ப்ரதீயதாமிதி ஸம்பந்தஃ॥௨௧॥ ந ச ஸீதா த்ருணமஸ்திதும் ஆதர்ஶ
க்ஷித்வா ஶ்ரேஷ்டா ஸீதி யதீதா ஶரணம் ஶரணம் வஸ்தம் ஶரணம் ஸீதா நிஷ்டுரம் ப்ரஷி
தே தேஃ ஶரணம் விதாநம் ப்ரத்யக்ஷஸ்ய ததிஹஶயாருப்யாவஶாஜ்ஞாதாவத்ய தாம்
உத்தரக த்வா தம்ராஶயதிதாம—உத்தரமிதி॥௨௨॥ ப்ரத்யுவாசேதி| வசநாஸ்யாம் வசநீயம்
வயாம் த்ருணம் த்ருணம் ஸ்வா அநாத்மா அநாஸி தஸ்ய ஶோகபராயணா வா வாசநாவஶ ஶோகத
த்வா | இயம் ஸீதாயா ப்ரத்யுவாசேதி ஸம்பந்தஃ | ப்ரத்யுவாச திவ்யதா ஸீதா ஶோகபராயணா

திலகவ்யாக்யா.

ஶப்தவாதிஷு | ஸத்ரூபம் நஷ்டஸ்ய கதம் ப்ரதீகாரஸாத்யம் இதி பாவஃ॥௧௮॥ ஶப்தவாதி
க்ஷேவ ப்ரவஞ்சயதி—கஷ்டேதி॥௧௯॥ விதேஹதா விதேஹே வ்யலீகஸ்யாயாம் ॥௨௦॥ தத்ஸாத்ரி
காமுகிதம் ஸீதாஶரணம் ஶரணம் அப்ராயணாய நாஶா அதர்ஶநே ஸ்வயம் வராவிஶேஷாஷ்டாவிஶ
ஹேமதம் ஸ்வாத்மத்ரி காமுகிதகம்| ஸப்ரதாயாயிநீதி ஶாஸ்த்ரார்தம் தம் வாக்யம் ஶ்ருத்வா ஶ்ரு
தம்| ந ஶாஸ்த்ரம் இதி வாக்ஃ வாம் இதி கதகஃ | வாராஷ்டஶ்ரேஷ்டே இத்யர்தஃ| ததேவ
வாக்யார்தம்—ஜாநகீ ப்ரதீயதாமிதி॥௨௧॥ அத்ர ஸீதா நாஸ்திதும் அஸமர்தஸ்ய இதரேண
த்ருஷ்டாமிதி | யதஸ்ய த்ருஷ்டா யதா த்ருஷ்டா அதோந்யது ஶாமதோ ஶஸ்ய இதி பாவஃ | கிஞ்ச
யஶாதநாஶகோடிஹிரபி ஶரணம். ஸீதாஶரணம் தத்ர யா ருப்யா அத:ஶேஷம் பஹிஷ்டம் யத்
த்ரம் கஷ்டஸீதாபயநாபம் தத்ர தத்ராயமேநாவவஃஸம்வநிஶ்சிதம் காரணம்| ஏதத்ருத
ஸ்வமிஷ்ட்வா நிவேதநாத்ருதிதி பாவஃ॥௨௨॥ பதாராவணஹிததாம—ப்ரத்யுவாசேதி| வசநீ

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீ கோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீ மஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸம்ஹிதஃ ॥உஅ॥ தத³வ ஸமர்த²யதி யஜுர்வேதே³தி யஜுஸ்தா²யஜுர்நாஸந: । ஶ்ராவ்யம் யஜுஸ்ஸூத்ரம் தாவ த³வதா நாத்ருஸம்ஶய: ॥உகூ॥ ஸமர்த²ஸ்யாவ்யயஜுஷ்ய க்ஷிப்ரமேவ ஶ்ரவணஸ்ய ஸ்யாத்। ஜநஸ்தா² நவயம் வாஞ்ஜா வாஞ்ஜா வாஜிவயம் தயா ॥௩௦॥ ராமஸ்ய ஶ்ரீவத்ஸவ்யம் ச வாஞ்ச்யஸ்ய ஹிதஜாத நஃ। காமம் வஜ்ஜமேவ்யகல்யவாஜிரயகாஞ்ஜராஜ ॥௩௧॥ ஶுங்கா நாமயித்வா ஸக்தஸ்ய மேவஸ்ய ஷிதா நிஸ்சய:। ராமேண ஹி ப்ரதிஜ்ஞாதம் ஸமுத்³ரக்ஷமணவஸந்திப ॥௩௨॥ உத்தா²நமி

ஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜீயவ்யாக்²யா.

ஆசார்யகாநயஜுர்வேத³வத³யேதி த்ருயாஸம்க்²யாநம்। ஶ்ராவ்யமிதி। தாவத்³வக்³தஃகாலத்வவாதி க்ருச்ஸ்யம் யஜுஸ்ஸூத்ரம் ஸமர்த²யஸ்வதி ததா²வக்ஷிப்ரம் யஜுர்வாத³। அத்ரயாவஸ்யஸ்ய விநாமோஹவிஷ்ணுர்தி। தா³வ:। அத்ர க³தவ்யமேவ ந வியோகேநா யஜுஸ்ஸ்தா²நாத³ந வசநபுகாரவிஷயஸ்ய ணாமதிமேவ ஶப்³த³ஸ்யாஶயே ஶ்ரவ்யத்வாயஜுஸ்ஸூத்ரம் ஸமபுஸ்ஸீணேதி ஸமர்த²தாவத் தஜிதிம் தவ்யம்॥உகூ॥ ஜாஹ்நவ்யாவேக்ஷாகாலேயாவஸ்தி²தி ரவேக்ஷ்யதாத்³த்யாநம்। ஜநஸ்தா² நேதி। ராமஸ்ய ஶ்ரீவத்ஸவ்யம்ப⁴வதி। வரோக்ஷந்தீயஶஸ்யமதிஃ வசநபுஞ்ஜா॥௩௦॥ காமமிதி காமம் அத்யந்தம் அஹம் ஸுக்³ரீவ: தந்நாஶநம் ஜாதஸ்ய ராமஸ்ய நிஸ்சய: நிஸ்சயவிஷய:॥ ௩௧॥ கயமித்யத்ராஹ ராமேணேதி। ஸமுத்³ரக்ஷமணவஸம்நியமவ்யஜஸஹாயாம் ப்ரதிஜ்ஞாதம்

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த²யவ்யாக்²யா.

யஜுர்வஸம்ஹாரம் யஜுஸ்ஸூத்ரம் ஸர்வம் தத் அயஜுஸ்ஸம்ஹிதம் விராஜகாரணகவாத³ர்ஶவ ஸம்ஹிதம் நஹவதீத்யர்த²:। கிஞ்ச தத³வஸமர்த²யதி ஸர்வமேவ ஸமுச்சநாநந்தமே। தாஃ வாயவ:। தேந அயஜுஸமர்த²வியஜுஸமுஸம்ஹிதம் நஹவதி। அயஜுஸமுச்சநாநவ தபுதஜதி ஶுஶ்ரூஷே। நசயஜும் யஜுர்நாஸயிஷ்யதீத்யாஸாக்²யாநம் । யஜுர்மூர்தி। அத்ர ந ஶுக் அநந்தவதபுதேயஜு: அயஜுநாஸநோநஹவதிவசநபுக்ருதாயஜு:ஜதாநீம்க்ருதாயஜு நாஸநோநஹவதீத்யர்த²:। வகாராதே³வயஜுர்வியஜுநாஸநம்நஹவதீதிஶுஶ்ரூஷே।யஜுர் யஜுர்வநாஹமேவகவிநாஶ்யாதிதிஹாவ:। நநுஸமதஃவாணஸமுராநஹவஸ்யஸஜாவஸ்யம் தாரம்அயஜுஸமுநாநஹவோஹவிஷ்யதீத்யத்ராஹ। ஶ்ராவ்யமிதி। யஜுஸ்ஸூத்ரம் தாவச் ஸாகமேவ நஶ்ராவ்யம்ஸாங்க³ஸ்யாயஜுஸ்ஸ்யவீதாஹாரணரசவஸ்ய॥உகூ॥ ஜாநாயோராம:கிம்ஜாம்கரிஷ்யதீதிஜாஸம்கேரித்யாஶயேநாஹ ஜநஸ்தா²நேதி । காமமிதிவஷஸமுத்³ரத்ருபுகயும்காவிநா ஶஸ்தஸ்யராமஸ்ய நிஸ்சய: நஸஜதஜத்யர்த²:॥௩௧॥கதஜத்யதஜ்ஞஹராமேணேதி।அதி

தி³லகவ்யாக்²யா.

நாயஜுர்நாஸந: ஜதி வாம்:। வசநபுக்ருதோ யஜுர்Zயஜுஸ்யஜாநீம் க்ருதஸ்ய ந நாஸ நஃ। வாஜயஜுர்Zவி யஜுநாஸநோ நேத்யர்தஜதி வத³ந்தி। அத்ராயஜுஸாரஸம்ஸ்யம் வ்யாக்²ய மேஜவிபுஸாவ்ய॥உஅ॥ நநு கிம் ஜ யஜுர் வ்யயணவநேத்யாஹ— ஶ்ராவ்யமிதி। தாவத்³ ப்ர யஜம் ஜத: வசநபுமிதி யாவச் । அஸ்ய வாஜாரஸமரணரசவஸ்ய க்ஷிப்ரமேவ ஶ்ராவ்யத்வ மேவ। அத்யந்தமேட: வாணஸ்யவாமேவ: ஜதி ந்யாயாதி³தி ஹாவ:॥உகூ॥ அத: ஸம்ஹிதம் விஞ்ஞ யேத்யாஹ— ஜநஸ்தா²நேதி । ஸவ்யம் ச வாயாத்³நோ ஹிதம் வாஞ்ச்யமேவத்யாய: ॥ ௩௦ ॥ நநு வம் கடாவாதஸ்வ கோ ரக்ஷகஜதி வேத்யாஹ— காமமிதி । யஹோஷ்மித்ய ர்த²:। தமிபுகாந்தஸ்ஞாஸம் ம் கரோஷீத்யாஹ— தஸ்ய யஸ்யாஹம் தஸ்தஸ்ய ராம ஸ்யைஷ ஏதத்³புக்ஷா நாஸவிஷயோ நிஸ்சயோ ந। ஸாக்ஷாஜ்ஞாம் விநாதஶநஷ்டநஸ க்ருதிதி ஹாவ:॥௩௧॥ தத³ீயநிஸ்சயாஹாவம் ஸம்ஷயதி ராமேணேதி। ஸாமிநா ஸகதபுவ்யமேவந ப்ரதிஜ்ஞாதஸ்யாயஸ்ய மேவமேநாநஷ்டாநயாக்தம் கதபுமிதி ஹாவ:॥௩௨॥ உக்தமேவாயும்

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

நிஶாசரேந்த்ரமண்டலஸ்யாக்நேயாதிநாயகஸ்ய லோகத்ரயநாயகஸ்ய ஸுதாம்ஶு
க்ஷேத்ரேஷு வருணேசு । ஸுஹ்ருத்ஸ்வர்ணம் ஸ்வஜாதீயம் ஸுராம்ஶுந்திநம்
வாராம்ஶகோ வா । ஜந்ம ஶுபேந்த்ரஸ்தாநாயகோ வா த்ருதம் நஶக்தா யாதி நாஶ

ஶ்ரீமேஷாதிராஶீயவ்யாக்யா.

ஷஷ்டஷோடஶே ...

ஶ்ரீ ஶுபாஶுபபாசியவ்யாக்யா.

... (body text)

ஜோக்யவ்யாக்யா.

... (body text)

വധ്യ॥൪൫॥ സ സൌഷ്ഠവോപേതമദീനവാദിനഃ കപേർന്നിശമ്യാപ്രതിമോऽപ്രിയം വചഃ। ദശാനനഃ കോപവിവൃത്തലോചനഃ സമാദിശത്തസ്യ വധം മഹാകപേഃ ॥൪൬॥ ഇതി ശ്രീമത്സുന്ദരകാണ്ഡേ ഏകപഞ്ചാശസ്സർഗ്ഗഃ॥

തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ വാനരസ്യ മഹാത്മനഃ । ആജ്ഞാപയദ്വധം തസ്യ രാവണഃ ക്രോധമൂർച്ഛിതഃ॥൧॥ വധേ തസ്യ സമാജ്ഞപ്തേ രാവണേന ദുരാത്മനാ। നിവേദിതവതോ ദൌത്യം നാനുമേനേ വിഭീഷണഃ ॥൨॥ തം രക്ഷോധിപതിം ക്രുദ്ധം തച്ച കാര്യമുപസ്ഥിതം।

ശ്രീഗോവിന്ദരാജീയവ്യാഖ്യാ.

താതിശയോऽപി നശക്തഃ। പ്രത്യക്ഷശക്തേഷ്വപി കിം സംശയ ഇത്യാശയഃ। കിം ത്വം ശക്തോऽസി ത്രാതും രാമഹതം നശക്ത ഇതി। ബ്രഹ്മാദയോऽപി നായമേവം ത്രാതും ശക്താ ഇത്യാഹ-ബ്രഹ്മേതി। സ്വയംഭൂശ്ചതുരാനനോ വേതി വക്തവ്യേ ബ്രഹ്മേത്യുക്തിഃ। രുദ്രസ്ത്രിനേത്ര ഇതി രാമഹസ്തവധ്യം ത്രാതും നശക്തഃ। ശക്താനിഗ്രഹേ ദർശിതവത്യാമപി ഹസ്തവധ്യം ത്രാതാരഃ। ഇന്ദ്രോ മഹേന്ദ്രഃ കിം തവാപരാധം ഗത്വാ ത്രാതും ശക്താ ഇത്യർത്ഥഃ। സ ത്വമിന്ദ്രോ വാ മഹേന്ദ്രോ വാ സുരനായകോ വേത്യുക്തം പ്രത്യേകവിശേഷണവത്ത്വാത് സർവ്വേഷാമേവ ത്രാതൃത്വാഭാവഃ। ഇന്ദ്രാദയോऽപി വധ്യമേവ രാമേണ ത്രാതും നശക്താ ഇത്യർത്ഥഃ। രാമവധ്യമിതി സമസ്തപദേന രാമസ്യ ദേവാദിഭ്യോऽപി വിശേഷോ ദ്യോതിതഃ। രാമഹസ്തവധ്യമിത്യുക്ത്യാ രാമാദന്യേന സാധ്യത്വാഭാവോ വ്യഞ്ജിതഃ। ത്രാതൃത്വേന സർവ്വേഷാം നിരാകരണേ പ്രകരണവിഷയേ സ്ഥാനാന്തരാശ്രയവിശേഷാഭാവോ രാമവധ്യത്വനിശ്ചയാദിതി വ്യഞ്ജിതം। സർവ്വാസ്വാപി കാശ്യപാസ്വാസ്യ ദൌഷ്ഠവേതിശോകഃ। തസ്യ തദ്വചനമിതിശ്ലോകസ്യ ഉത്തരസർഗ്ഗാദിഃ। സർവ്വത്ര സമാനാർത്ഥമിതി ഭാവഃ॥൪൬॥ ഇതി ശ്രീഗോവിന്ദരാജവിരചിതേ ശ്രീരാമായണഭൂഷണേ ശൃംഗാരതിലകാഖ്യാനേ സുന്ദരകാണ്ഡവ്യാഖ്യാനേ ഏകപഞ്ചാശസ്സർഗ്ഗഃ॥

തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വേതി ശ്ലോകഃ പൂർവ്വസ്യ പ്രാഗ്ഭാഗഃ॥൧॥ വധ ഇതി। ദൌത്യം ദൂതകർമ്മ। ബ്രാഹ്മണാദീനാം ദൂതകർമ്മണഃ പ്രശസ്തത്വാത്। തന്നിവേദിതവതഃ ഉക്തവതഃ നാനുമേനേ। വധ ഇതി വധകർത്തൃകം കാര്യം। നിവേദിതദൌത്യസ്യ ദൂതസ്യ വിഭീഷണഃ നാനുമേനേ। നിവേദിതദൌത്യനിവേദിതകാര്യം ശ്രേയോऽർത്ഥം വാദിനോ രാവണസ്യ മതം നാനുമേനേ ദൌത്യം ദൂതത്വം ബോധയിത്വാ രാവണാദിഷ്ടം വധം । ദൂതവധനിഷേധം ചേതി വക്തവ്യമിതി ശാസ്ത്രജ്ഞാനാദിതി ഭാവഃ। ശാസ്ത്രാനുമാന്യാർത്ഥം സമ്പൂർണ്ണാവതാം ദൂതയിതവ്യഃ॥൨॥ തമിതി। തച്ച കാര്യം ദൂതവധരൂപകാര്യം കാര്യം। അനന്തരാനുഷ്ഠേയം കാര്യവിധൌ കാര്യകരണേ സ്ഥിതഃ

ശ്രീമഹേശ്വരതീർത്ഥീയവ്യാഖ്യാ.

ബ്രഹ്മാ സ്വയംഭൂഃ। സ്വയമേവ സ്വതന്ത്രോ ഭവതി നവാ പരതന്ത്ര ഇതി സ്വയംഭൂഃ। ത്ര്യംബക ഇതി സ്വതന്ത്രഃ ത്രിപുരാന്തകാദി രുദ്രവിശേഷണാനി വിഭക്തി। ശക്തിനാ യഥാ രാമവധ്യം ത്രാതും നശക്താ ഇത്യർത്ഥഃ॥൪൬॥ ഇതി ശ്രീമഹേശ്വരതീർത്ഥവിരചിതായാം സുന്ദരകാണ്ഡവ്യാഖ്യായാം ഏകപഞ്ചാശഃ സർഗ്ഗഃ॥

൧॥ വധ ഇതി। നിവേദിതദൌത്യസ്യ ദൂതത്വം നിവേദിതവതഃ കാര്യം। നിവേദിതസ്വാമിസന്ദേശസ്യ ദൂതസ്യേതി। അനേന ശാസ്ത്രവിരോധാദവധ്യസ്യ വധം നാനുമേനേ ഇതി ഭാവഃ। അനേന ദാസീവിഷയസ്യ ദൂതത്വം ദൂതസംബന്ധി രാവണനിർദ്ദിഷ്ടം വധം നാനുമേനേ॥൨॥ തമിതി തച്ച കാര്യം ദൂത

തിലകവ്യാഖ്യാ.

ബ്രഹ്മേത്യാദി ബ്രഹ്മസ്വയംഭൂവാദിനാം। ഉമാപതേ രുദ്രാദയഃ വിഷ്ണുഃ വാസുദേവാദികാനി। ഏവം ത്രിമൂർത്തിരപി രക്ഷാ ന ശക്യതി। രാമേ ദൈവാത് ത്രിമൂർത്തിപ്രഭാവാത്॥൪൬॥ ഇതി ശ്രീരാമായണതിലകേ സുന്ദരകാണ്ഡേ ഏകപഞ്ചാശഃ സർഗ്ഗഃ॥

സ ഇതി॥൧॥ ദൌത്യം ദൂതകർമ്മ। യഥാവന്നിവേദിതവതോ ദൂതസ്യ വധം ദൂതവധ്യത്വാ രാവണാജ്ഞപ്തം വധം നാനുമേനേ॥൨॥ തച്ച കാര്യം ദൂതവധരൂപം। കാര്യവിധൌ

விநிவார்ய ததா ஸர்வான் ப்ரஹஸ்தப்ரமுகான் ஸ்தித: ॥௫॥ நிர்யாதாய ஸமாஸீநம் ராவணம் ராக்ஷஸேந்த்ரஜித் । உவாச ஹிதமத்யர்த்தம் வாக்யம் வாக்யவிஶாரத: ॥௬॥ க்ஷுத்ரஸ்ய ரோஷம் த்யஜ ராக்ஷஸேந்த்ர ப்ரஸீத மே வாக்யமிதம் ஶ்ருணுஷ்வ । வயம் ந கர்தும் பரமார்த்த ஏதத் ஸமர்த்தா வயம் யாமி தேஜஸா ॥௭॥ ராஜ்யஸ்ய விஶ்வஸ்ய ச ரக்ஷணார்த்தம் ரக்ஷஸ்வ ராஜேந்த்ர ஸமீக்ஷ்ய தத்வம் । தவ ராஜ்யமிதம் வீர கலேவரஸ்ய ப்ரமாணம் ॥௮॥ யஸ்ய ஜ்ஞாநம் க்ருதஜ்ஞஸ்ய ராஜ்யஸ்ய விஶாரத: । பராபரஜ்ஞா ஹிததாநாம் ஸ்வயம் பாராயணம் விது: ॥௯॥ ஶ்ருணுஷ்வ பதிரோஷேண காலஶ்ச ப்ரேரித: விபஸ்தித: । தத்ராஸ்ய விபஶ்சித்ஸ்ய ஶுபமேவ ஹிதகேவலம் ॥௧௦॥ தஸ்மாச்ச ப்ரஸீத ராக்ஷஸேந்த்ர ராவணஸ்ய । யதா காலஸ்ய விநிஶ்சிதஸ்ய ததா விநாஶ: ॥௧௧॥ விபீஷணவச: ஶ்ருத்வா ராவணோ ராக்ஷஸேஶ்வர: । ரோஷேண மஹதாவிஷ்டோ வாக்யமுத்தரமப்ரவீத் ॥௧௨॥ பராபராணாம் பரமாபாம் விஜ்ஞேயம் ஸர்வமேவ ச । ஸ்வராஜ்யம் வாநரம் பாவபாவிநாம் ॥௧௩॥ ஸர்வஸ்வம் மம ராக்ஷஸஸ்ய ஸமீக்ஷ்ய ராஜ்யம் தவ நிஶ்சித்ய । உவாச வாக்யம் பரமார்த்தயுக்தம் விபீஷணோ தர்மபுத்தம் வசநம் ॥௧௪॥ ப்ரஸீத பும்ஸாம் ராக்ஷஸேந்த்ர யதார்த்தயுக்தம் வசநம் ஶ்ருணுஷ்வ । ஏதாந்யபி ஸர்வேஷு ராஜஸு ஸர்வேஷு ஸர்வத்ர வர்தந்தி ஸந்த: ॥௧௫॥ ஸுஸம்ஶயம் ஶத்ருபயம் ப்ரத்யக்ஷ: க்ருதம் ஹ்யேதத் ப்ரியஸ்ய ப்ரியேஷு । ந ஏதாவத்ய ப்ரவதந்தி ஸந்தோ ஏதஸ்ய த்ருஷ்டா ப்ரமதோ ஹி தம்ப: ॥௧௬॥ தேவாஶ்ச ஸர்வே தேஷு காலஸ்ய வஶ்யம்

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

நிர்யாதாய: । ஸமாஸநாய விவேக நிர்யதகாய ஜகத்யு: ॥௫॥ நிர்யாதாய இதி । ஶ்ருத்வேதி ஹேது: ॥௬॥ க்ஷுத்ரேதி । பராபரஜ்ஞ: த்யாஜ்யோபாதேய விவேகஜ்ஞ: ॥௭॥ ராஜ்யேதி । ப்ரமாணம் காரணம் ॥௮॥ யஸ்ய ஜ்ஞாநமிதி । ஹிததாநாமிதி நிஶ்சயேந ஹிததாநம் ஸ்வயம் ॥௯॥ ஶ்ருணுஷ்வேதி । ஶாஸ்த்ரவிபஶ்சிதம் விவிதம் பஶ்யதீதி விபஶ்சித் தஸ்யாபி விபஶ்சித: । ஶாஸ்த்ரவிஷயே விபஶ்சிதாம் கேவலம் ஹிதமிதி யாவத் ॥௧௦॥ தஸ்மாதிதி । ஏதத்ஸம்ப: ஏததேயோக்யம் ॥௧௧-௧௨॥ ப்ரஸீதேதி । ஸர்வேஷு ஸர்வத்ர ஸர்வேஷு ஸர்வதேஶேஷு । ஸர்வஜாதி ஷ்வித்யர்த்த: ॥௧௫॥ நவமேவம் ஏதே தாய ப்ரத்யக்ஷாதிவ ஶத்ருபயம் । கதா ச ஸம்ஶயம் ஜக்ரா ஸம்க்யா ஸுஸம்ஶயமிதி । ஏதத்வசநம் ஏதத்வயம் । ஸ்திரியாம் ஹாவேஷ்வபி । ஸஞ்ஜேயபாதே

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா

தவ பரமேவம் கார்யம் । கார்யவிதௌ கதவ்யவிபாகே ஸ்தித: । கார்யகாரணே க்ருதநிஶ்சயஜக்யு: ॥௫॥௬॥ க்ஷுத்ரேதி । ரோஷஞ்ச பராபரஜ்ஞ: த்யாஜ்யோபாதேய விவேகஜ்ஞ: ॥௭॥ ராஜ்யேதி । ப்ரமாணம் காரணம் ॥௮॥௯॥ தேவாஶ்வேதி । ப்ரக்ஷஜ்ஞாஸம்பந்நோ ஏததயோ

திலகவ்யாக்யா.

பரிதக்ருத்யஸம்பாதநே ஸ்தித: । நிர்யதபாதிரித்யு: ॥௫॥ ஶத்ருஜிதம் ச ததா ஜம் ச ॥௬॥ ப்ரதிஜ்ஞாம் த்யஜ ரோஷம் க்ஷுத்ரஸேவ்ய க்ருத்ய: । பராபரஜ்ஞ: ஸர்வகார்யவிஷய விவேகஜ்ஞ: ஸ்வபக்ஷபரபக்ஷஜ்ஞ: ஸஞ்ஜோ ஏதத்ஸ்ய வயம் ந கர்தும் ॥௭॥ ராஜ்யஸ்யேதி ராஜ்யஸ்ய ஸ்வராஜ்யஸ்ய । ப்ரமாணம் வயம் ॥௮॥ க்ருதஜ்ஞஸ்ய நாபகாரிணோ யஸ்ய பரிஜ்ஞாநம் அர்த்தஸ்ய ராஜ்யஸ்ய இதி । ஜ்ஞாநஜ்ஞேயம் பரமார்த்தம் ॥௯॥ ஶாஸ்த்ரவிபஶ்சிதாம் ஶாஸ்த்ராபிதம் வா ததா ஶ்ருத: கேவலம் ஶ்ருத ஏவ । ஹ்யேதத் ப்ரியாய ஹிதகேவல்யம் ॥௧௦॥ ஏதம் ப்ரதிபந்தோ ஏவ காலஸ்ய ப்ரேரிதோ விதேயம் ॥௧௧॥ பாவகாரிணாம் ராஜநீதிஷு ॥௧௩॥ ஸ்வயம் ஸ்வராஜ்யம் ஜக்ஞு: । தோஷதோஷவத் ஸர்வேஷாம் ॥௧௪॥ ஸர்வேஷு ஸர்வாதிநியமேந ராஜஸு ॥ ௧௫॥௧௬॥ காலஸ்ய வஶம் । ப்ரக்ஷணஸம்பாதிதோ ஏதத்வயோக்யம் ஸம்ஸ்தீதி யு:

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ചാദ്ര്യൂണ । യാഭായ യാദഃപതിപ്രീതാചശ്യാജചെട്ടീപൂചധാവരാജണ॥൫൫॥ (അഷ്ഠി
ഹരിതേ വാനരവീരസ്യ സമാപ്ലവമാനം പ്രാപ്യതി സംഗഃ । ന ഹി പ്രാസാദ്യാദി ശ്യ
ണാദ്ധ്യ യശോ ഖ്യ ശ്ലോകാവബാധേ ഭവതി പ്രാപ്തിഃ॥ ൫൬॥ പ്രാദുർഭൂതവി ഭ്രമിപ്പു
നിമേതവൈപൂർവപൂർണരോദ്ധം ചാസ്സേഷിപ്പുഷ്പഷ്ഷഃ । തേഷാം പദാമ്പും കാന്താ വീര
പത്നം ശീഘ്രം വിനാശായ നിരാവദ്ധാ ॥ കാനന്ദസ്ഥാവശ് പാദം പ്രാപ്യതം ഘട്ടം സമാ
ഗതം സാംദ്രശ്യേന്ദ്ര । ദേവേഷു ഗന്ധർവേഷു സപാതകേഷു ദൈത്യേഷു സ
പ്പുഷു പന്നഗേഷു । കൃത്വാ പ്രാപ്തം സാദൃശം സാശീഘ്രം ദശാക്യദതദനസാ
നംഗൃഹ്യ । ഭവ രാജവാദ്രൂണ വിനിഗൃഹ്യ ഉച്ഛണ ജയാ പരം പ്രാവ്യഷി രാക്ഷ

ശ്രീഗോവിന്ദരാജീയവ്യാഖ്യാ.

ശ്ലോകഃ। തദേതാമിതാശ്ലേഷി ശ്ലോകഃ। അത്ര തദേകദേശേനേതി ശ്ലോകഃ അത്ര നിരാവരണാ
ദിതി സമ്പ്രതം തശ്ലോകഃ അയമേവ പാഠക്രമസ്സീനഃ। അന്യേ ത്വന്യഥാ പ്രേഥ്യന്ദാകാഃ കല്പിതാഃ
ശ്യംഭേ॥൫൫॥ മഹാവീരസ്യ തപനകാന്ത്രാപി ഭയസംഭേദാത്ഥം—പരാക്രമേദ്യാദിനാ॥ പ
രാഷവക്രാന്തഃ ഭസ്മാം ഹൃത്വ്യം ഇത്യുക്തത്ര—സായാനീതി। സമവിപ്പുതഃ പ്രൃഷിതഃ അഷ്ടി
ഹരിതേ സതി വൃക്ഷാങ്ഗനിവേദകാരാവാദ്യാദ്യക്ഷണപൊരിഹാരാമദനാഹാരവൈനതവരസ്ത്രാ
ക്ഷയൊനവസ്യാങ്ങ് വിമദക്ഷപ്ഷിദ്ധ ഹന്ദിവേഷിതവൃക്ഷാങ്ങയോസ്യ ചാരിഹാരാമദനാദ്യ
ദിത്തന തവരസ്ത്രാനാരൊരാഹവേഷിത്യാശയെനാഹ—അപിവേദ്യാദി। ഇമം പരം ഇദംപര
മിത്യർഥഃ॥ തസ്യാദിതി । തസ്യാങ് പാനരാമഞ്ചകാഹാവാദിത്യർഥഃ । അത്ര അന്യസ്യാമദനേ
ഹേതുരനേ വാ ദകാക്ഷതിരിത്യുക്തത്ര—അഷ്ടിനിതി। യാദഃപ്രിയസ്യ തവതയൊരനാമദന

ശ്രീമഹേശ്വരതീർഥീയവ്യാഖ്യാ.

പദ്മവങ്ഗഃ। കണ്ടി നന്ദതവാദേന്ദ്രനോവദേഷവ്യാംശോദസ്ഥിത്യാഹനപൊദപ്പുവാദജതി॥കണ്ടി॥൫൫॥
മഹാവീരസ്യ തവന കാന്ത്രാപി ഭയസംഭേദാത്യശയെനാഹ ॥ പരാക്രമേദ്യാദിനാ। പരാ
ഷവക്രാന്തഃ ഭസ്മാം ഹൃംതവ്യ ഇത്യുക്തത്ര । സായാനീതി। സമവിപ്പുതഃ പ്രൃഷിതഃ അഷ്ടിഹ
രിതേ സതി വൃക്ഷാങ്ഗ നിവേദകാരാവാദ്യാദ്യക്ഷണ പൊരിഹാരാമദനാഹാരവൈന തവരസ്ത്രാ
ക്ഷയൊനവസ്യാങ്ങ് വിമദക്ഷപ്ഷിദ്ധ ഹന്ദിവേഷിതവൃക്ഷാങ്ങയൊ സ്യചാരിഹാരാമ ദനാദ്യ
ദിത്തനത വരസ്ത്രാനാരൊരാഹവേഷിത്യാശയെനാഹ । അപിവേദ്യാദി । ഇമം പരം ഇദംപര
മിത്യർഥഃ॥ തസ്യാദിതി। തസ്യാന്താനരാമഞ്ചകാഹാവാദിത്യർഥഃ । അത്ര അന്യസ്യാ നാമദനേ
ഹേതുരനേ വാ ദകാക്ഷതിരിത്യുക്തത്ര—അഷ്ടിനിതി।യാദഃപ്രിയസ്യത വതയൊരനാമദന

തിലകവ്യാഖ്യാ.

പരസ്യാദി പൊദസ്ത്രാമദ്ധ്വാദിത്യർഥഃ നന്ദിനദമാദതനസ്യാനാമദനേ വ കാദക്ഷതിപ്പുവ
രീതദിഷ്ഷുദേവേദം തത്ത്രാഹ—അഷ്ടിനിദേഷ്യതി। തേന രാജവാദ്രൂണ പൊ പൊരൊഭദ്യ
ജയോത്തം നവൊസ്യാദി, നന്ദ തദാദ്യോമാഹാരവൊദവിദദേഷ്ഷണാഖ്യ।ദിത്യാഹ—യാദഃപ്രിയ
തിസംഭൊയദേനന രണാവരാക്രമവിജയ കീർത്തിതവൈഷ്ഷികിയ, ദേശമൊഭവൃഷ്ടിനാദിശ
നസ്യത ഇത്യാശയഃ। രാവണസ്യരാജഃ പ്രകൃതിക്ഷാന്തസൃഷ്ട്യനന്തരാദരണ യാദസാദിവ്യാ
പാദരണ പ്രാദുരാഹനഃ। തസ്യ ത്യർഥമേവ ദ്യാവിപ്പുനീതാദിത്യാദ്യന്തഃ॥൫൮॥ ശേഷ ദേനീപ്പു
താനാം ദേനാനദന, സംനാ സമരാണാദപി ദാജപ്പെനക്ഷപാവരാക്രമേദ യ ഉത്താഹസ്യ
ത്തൃപ്യസ്യദേനാവതാം ദേനീപ്പുതാനാം ദേനായാദസാംപ്രവൃത്തം നിവൃത്തംസയിതാം നപാദ്ദ്വ।
ദേനീപ്പുതാനാദിത്യത്ര ദനഇത്യത്ര തം ത്രി। പദാതാദൃശാനാം ദേനീപ്പുതാനാം ദേനാന
ദന, താദൃശേനക്ഷയാ യാദസാംപ്രവൃത്തം ശഭര നാശയിതും നപാദ്ദ്വിത്യർഥഃ॥൫൬॥ നന്ദയാ
ദേശ കാദാവിമിവരീതദവി സംഭാവ്യേതത്ത്രാഹ—ഹിതാശ്ലേഷി । സദാഹിതാ ദാദനാദിഷ്ഠി

[illegible]

ஸ்ரீ கோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீ மஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேச்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ராமஸமீபாக்ரே ஸந்நிதிஃ॥௨௪॥ ராக்ஷஸ்யஸ்ஸா விராவாக்ஷ்யஃ ... ப்ராக்ஷைவ ய॥ யஸ்யா க்ருதஸம்வாதவஸ்திதே தாம் ... கவிஃ,॥௨௫॥ ராமஸமீபே ப்ரதீவ்ருத ஸம்ஷ வர்ணியதே। ... ॥௨௬॥ ... ॥௨௭॥ ... யத்ருஷ்டி ... ॥௨௮॥ ... ஸந்நிதிஃ। ... ॥௨௯॥ ... ஸந்நிதிஃ। ... ॥௩௦॥ ... ॥௩௧॥ ... ப்ரதக்ஷிணஶிவோ ... ॥௩௨॥ ...

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

௨௪॥ ... ॥௨௫॥ ... ॥௨௬॥ ... ॥௨௭॥ ... ॥௨௮॥ ... ॥௨௯॥ ... ॥௩௦॥ ... ॥௩௧॥ ... ப்ரதக்ஷிணஶிவோ ... ॥௩௨॥

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

... ॥௨௪॥ ... ॥௨௫॥ ... ॥௨௬॥ ... ॥௨௮॥ ... ॥௩௧॥ ... ப்ரதக்ஷிணஶிவஃ ப்ரதக்ஷிணா ... ॥௩௨॥ ...

திலகவ்யாக்யா.

... ॥௨௪॥ ... ॥௨௫॥ ... ॥௨௬॥ ... ॥௨௭॥ ... ॥௨௮॥ ... ॥௨௯॥ ... ॥௩௦॥ ... ॥௩௧॥ ...

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible] ।। ൧൯ ।। [illegible] ।। ൨൦ ।। [illegible] ।। ൨൧ ।। [illegible] ।। ൨൨ ।। [illegible] ।। ൨൩ ।। [illegible] ।। ൨൪ ।।

ഇതി ശ്രീ [illegible] വ്യാഖ്യാ [illegible] ।

[illegible] ।। ൧ ।। [illegible] ।। ൨ ।। [illegible] ।। ൩ ।। [illegible]

ശ്രീഗോവിന്ദരാജീയവ്യാഖ്യാ

[illegible] ।। ൧൯ ।। [illegible] ।। ൨൦ ।। [illegible] ।। ൨൧ ।। ൨൨ ।। [illegible] ।। ൨൪ ।। ഇതി ശ്രീഗോവിന്ദരാജീയവ്യാഖ്യായാം [illegible] ।।

[illegible] ।। ൧ ।। ൨ ।। [illegible] ।। ൩ ।। [illegible]

ശ്രീമഹേശ്വരതീർത്ഥീയവ്യാഖ്യാ.

[illegible] ।। ൧൯ ।। [illegible] ।। ൨൦ ।। ൨൧ ।। [illegible] ।। ൨൪ ।। ഇതി ശ്രീ [illegible] ।

൧।൨ [illegible] ।। ൩ ।। [illegible]

തിലകവ്യാഖ്യാ.

൧൯।൨൧ [illegible] ।। ൨൪ ।। ഇതി ശ്രീരാമായണ തിലകേ [illegible] ।

[illegible] ।। ൧ ।। [illegible] ।। ൨ ।। [illegible] ।। ൩ ।। [illegible]

ஸுபரிஶ்ரமம்। அல்பயத்நேந கார்யேऽஸ்மிந்மம ஸ்யாத்ஸபல: ஶ்ரம: ॥௪॥ யோ ஹ்யயம் மம லாங்கூலே தீப்யதே ஹவ்யவாஹந:। அஸ்ய ஸந்தர்பணம் ந்யாய்யம் கர்துமேபிர்க்ருஹோத்தமை: ॥௫॥ தத: ப்ரதீப்தலாங்கூல: ஸவித்யுதிவ தோயத:। பவநாக்ரேஷு லங்காயா விசசார மஹாகபி: ॥௬॥ க்ருஹாத்க்ருஹம் ராக்ஷஸாநாமுத்யாநாநி ச வாநர:। வீக்ஷமாணோ ஹ்யஸந்த்ரஸ்த: ப்ராஸாதாம்ஶ்ச சசார ஸ: ॥௭॥ அவப்லுத்ய மஹாவேக: ப்ரஹஸ்தஸ்ய நிவேஶநம்। அக்நிம் தத்ர ஸ நிக்ஷிப்ய ஶ்வஸநேந ஸமோ பலீ ॥௮॥ ததோऽந்யத்புப்லுவே வேஶ்ம மஹாபார்ஶ்வஸ்ய வீர்யவாந்। முமோச ஹநுமாநக்நிம் காலாநலஶிகோபமம் ॥௯॥ வஜ்ரதம்ஷ்ட்ரஸ்ய ச ததா புப்லுவே ஸ மஹாகபி:। ஶுகஸ்ய ச மஹாதேஜா: ஸாரணஸ்ய ச தீமத: ॥௧௦॥ ததா சேந்த்ரஜிதோ வேஶ்ம ததாஹ ஹரியூதப:। ஜம்புமாலே: ஸுமாலேஶ்ச ததாஹ பவநம் தத: ॥௧௧॥ ரஶ்மிகேதோஶ்ச பவநம் ஸூர்யஶத்ரோஸ்ததைவ ச। ஹ்ரஸ்வகர்ணஸ்ய தம்ஷ்ட்ரஸ்ய ரோமஶஸ்ய ச ரக்ஷஸ: ॥௧௨॥ யுத்தோந்மத்தஸ்ய மத்தஸ்ய த்வஜக்ரீவஸ்ய ரக்ஷஸ:। வித்யுஜ்ஜிஹ்வஸ்ய கோரஸ்ய ததா ஹஸ்திமுகஸ்ய ச ॥௧௩॥ கராலஸ்ய பிஶாசஸ்ய ஶோணிதாக்ஷஸ்ய சைவ ஹி। கும்பகர்ணஸ்ய பவநம் மகராக்ஷஸ்ய சைவ ஹி ॥௧௪॥ யஜ்ஞஶத்ரோஶ்ச பவநம் ப்ரஹ்மஶத்ரோஸ்ததைவ ச। நராந்தகஸ்ய கும்பஸ்ய நிகும்பஸ்ய துராத்மந: ॥௧௫॥ வர்ஜயித்வா மஹாதேஜா விபீஷணக்ருஹம் ப்ரதி। க்ரமமாண: க்ரமேணைவ ததாஹ ஹரிபுங்கவ: ॥௧௬॥ தேஷு தேஷு மஹார்ஹேஷு பவநேஷு மஹாயஶா:। க்ருஹேஷ்வ்ருத்திமதாம்ருத்திம் ததாஹ ஸ மஹாகபி: ॥௧௭॥ ஸர்வேஷாம் ஸமதிக்ரம்ய ராக்ஷஸேந்த்ரஸ்ய வீர்யவாந்। ஆஸஸாதாத லக்ஷ்மீவாந் ராவணஸ்ய நிவேஶநம் ॥௧௮॥ ததஸ்தஸ்மிந்க்ருஹே முக்யே நாநாரத்நவிபூஷிதே। மேருமந்தரஸங்காஶே ஸர்வமங்கலஶோபிதே ॥௧௯॥ ப்ரதீப்தமக்நிமுத்ஸ்ருஜ்ய லாங்கூலாக்ரே ப்ரதிஷ்டிதம்।

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

வர்த்தமாநம் ஸமுத்யாமம் ஶக்யமேதத்க்ருத்வா—அல்பயத்நேநேதி அல்பேந காயக்லேஶே ஸதீதி ஶேஷ: ॥௪॥ கேநோபாயேநேதம் ஸம்பாதயாமீத்யாஶங்க்யாஹ—யோ ஹீதி। ய: அக்நி: அதிஶீதளதயா மம ஸந்தோஷகாரம் க்ருதவாந் அஸ்ய ஸந்தர்பணம் ந்யாய்யமித்யந்வய: ॥௫॥ தத இத்யாதி। அத்ர லங்காப்ரஸாதாய ப்ரஸங்காந்தரம் கோசே க்ருதோऽபிகாரோऽயமிதி ஶ்லோகாவலிகேதிவிபாக்யம் ஸவித்யுதிவ தோயதஇதிஸாம்யாத் க்ருத்வா ஸப்ராஸாதாந் த்ருஷ்டா: ॥௬॥௭॥ வஜ்ரதம்ஷ்ட்ரேத்யாதிஶ்லோகா: ॥௧௦॥ ஜம்புமாலேரித்யாதி ॥௧௧॥ ரஶ்மிகேதோரித்யாதிவாக்யஶோக:। வர்ஜயித்வேதி। ப்ரதிவர்ஜயித்வேதி ஸம்பந்த: ॥௧௬॥ தேஷு தேஷ்விதி। பவநேஷ்விதி க்ருஹவிஶேஷணம் ஸம்ருத்திமத்ரம் ரத்நாபரணாதிரூபம் ப்ராஸாதாதிகம் ॥௧௭॥

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

அல்பயத்நேந கார்யே க்ருதே ஸதீதி ஶேஷ: ॥௪॥ கேநோபாயேந துர்க விநாஶநம் ஸ்யாத் அத ஆஹ யோ ஹீதி। வர்ஜயித்வேதி। விபீஷணக்ருஹம் ப்ரதிவர்ஜயித்வே-

திலகவ்யாக்யா.

ஶேஷம் ஸமுத்ரோல்லங்கநாதிஷு கர்தவ்யம் ஶேஷமித்யர்த:॥௪॥ ந்யாய்யம் ந்யாயாநபேதம் யுக்தம் ॥௫॥ தோயத: ஸஜ்யோதோயத: । மஹதோऽந்தாரகவணாந்வாஸ ॥௬॥ உத்யாநாநி க்ருஹாராமா: ॥௭॥ ப்ரஹஸ்தஸ்ய ப்ரயாணம் க்ருத்வா ததௌ ததாக்ருஹே ஶ்வஸநேந ப்ரயக்தேந ஸ்வஸந: வாயுநா ஸமாநபலஸ்ய ஸ: ॥௮॥௯॥ ஶேஷம் ஸ்பஷ்டம் ॥௧௦॥௧௫॥ விபீஷணஸ்ய ப்ரதிராக்ஷணா விபீஷணக்ருஹம் வர்ஜயித்வா ப்ரதிக்ருஹம் க்ரமேண, உத்ப்லுத்ய ॥௧௬॥ வர்வண்ராவணாதீநாம் க்ருஹபங்க்தி: ஸீதாதேஜோஸம்பந்தாதி:ஶங்கநீயா மேருத்வாந்த:

𑌨𑌨𑌾𑌦 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍𑌵𑍀𑌰𑍋 𑌯𑍁𑌗𑌾𑌨𑍍𑌤𑌜𑌲𑌦𑍋 𑌯𑌥𑌾 ॥௨௦॥ 𑌶𑍍𑌵𑌸𑌨𑍇𑌨 𑌚 𑌸𑌂𑌯𑍋𑌗𑌾𑌦𑌤𑌿𑌵𑍇𑌗𑍋 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌃 । 𑌕𑌾𑌲𑌾𑌗𑍍𑌨𑌿𑌰𑌿𑌵 𑌜𑌜𑍍𑌵𑌾𑌲 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌵𑌰𑍍𑌧𑌤 𑌹𑍁𑌤𑌾𑌶𑌨𑌃 ॥௨௧॥ 𑌪𑍍𑌰𑌦𑍀𑌪𑍍𑌤𑌮𑌗𑍍𑌨𑌿𑌂 𑌪𑌵𑌨𑌸𑍍𑌤𑍇𑌷𑍁 𑌵𑍇𑌶𑍍𑌮𑌸𑍁 𑌚𑌾𑌰𑌯𑌨𑍍 । 𑌅𑌭𑍂𑌚𑍍𑌛𑍍𑌵𑌸𑌨𑌸𑌂𑌯𑍋𑌗𑌾𑌦𑌤𑌿𑌵𑍇𑌗𑍋 𑌹𑍁𑌤𑌾𑌶𑌨𑌃 ॥௨௨॥ 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌕𑌾𑌞𑍍𑌚𑌨𑌜𑌾𑌲𑌾𑌨𑌿 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌮𑌣𑌿𑌮𑌯𑌾𑌨𑌿 𑌚 । 𑌭𑌵𑌨𑌾𑌨𑍍𑌯𑌵𑌶𑍀𑌰𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤 𑌰𑌤𑍍𑌨𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌮𑌹𑌾𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌚 ॥௨௩॥ 𑌤𑌾𑌨𑌿 𑌭𑌗𑍍𑌨𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌨𑌿𑌪𑍇𑌤𑍁𑌰𑍍𑌧𑌰𑌣𑍀𑌤𑌲𑍇 । 𑌭𑌵𑌨𑌾𑌨𑍀𑌵 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑌾𑌮𑌮𑍍𑌬𑌰𑌾𑌤𑍍𑌪𑍁𑌣𑍍𑌯𑌸𑌂𑌕𑍍𑌷𑌯𑍇 ॥௨௪॥ 𑌸𑌂𑌜𑌜𑍍𑌞𑍇 𑌤𑍁𑌮𑍁𑌲𑌃 𑌶𑌬𑍍𑌦𑍋 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌵𑌤𑌾𑌮𑍍 । 𑌸𑍍𑌵𑌗𑍃𑌹𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌿𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑍇 𑌭𑌗𑍍𑌨𑍋𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑍋𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌮𑍍 ॥௨௫॥ 𑌨𑍂𑌨𑌮𑍇𑌷𑍋𑌽𑌗𑍍𑌨𑌿𑌰𑌾𑌯𑌾𑌤𑌃 𑌕𑌪𑌿𑌰𑍂𑌪𑍇𑌣 𑌹𑌾 𑌇𑌤𑌿 । 𑌕𑍍𑌰𑌨𑍍𑌦𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑌃 𑌸𑌹𑌸𑌾 𑌪𑍇𑌤𑍁𑌃 𑌸𑍍𑌤𑌨𑌂𑌧𑌯𑌧𑌰𑌾𑌃 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃 ॥௨௬॥ 𑌕𑌾𑌶𑍍𑌚𑌿𑌦𑌗𑍍𑌨𑌿𑌪𑌰𑍀𑌤𑍇𑌭𑍍𑌯𑍋 𑌹𑌰𑍍𑌮𑍍𑌯𑍇𑌭𑍍𑌯𑍋 𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍂𑌰𑍍𑌧𑌜𑌾𑌃 । 𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑍋 𑌰𑍇𑌜𑌿𑌰𑍇𑌽𑌭𑍍𑌰𑍇𑌭𑍍𑌯𑌃 𑌸𑍌𑌦𑌾𑌮𑌨𑍍𑌯 𑌇𑌵𑌾𑌮𑍍𑌬𑌰𑌾𑌤𑍍 ॥௨௭॥ 𑌵𑌜𑍍𑌰𑌵𑌿𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑌵𑍈𑌡𑍂𑌰𑍍𑌯𑌮𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌰𑌜𑌤𑌸𑌂𑌹𑌿𑌤𑌾𑌨𑍍 । 𑌵𑌿𑌚𑌿𑌤𑍍𑌰𑌾𑌨𑍍𑌭𑌵𑌨𑌾𑌦𑍍𑌧𑌾𑌤𑍂𑌨𑍍𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍𑌦𑌮𑌾𑌨𑌾𑌨𑍍𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 𑌸𑌃 ॥௨௮॥ 𑌨𑌾𑌗𑍍𑌨𑌿𑌸𑍍𑌤𑍃𑌪𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌕𑌾𑌷𑍍𑌠𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌤𑍃𑌣𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌹𑌰𑌿𑌯𑍂𑌥𑌪𑌃 ।

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

௧௮॥ 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑍍𑌵𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿। 𑌸𑌪𑍁𑌙𑍍𑌖𑌂 𑌮𑌹𑍋𑌰𑌸𑌿 𑌤𑍇 𑌸𑌪𑍁𑌙𑍍𑌖𑌂 𑌮𑌹𑍋𑌰𑌸𑍍𑌯𑍇 𑌯𑍁𑌗𑌾𑌨𑍍𑌤𑍇 ॥௨௦॥ 𑌶𑍍𑌵𑌸𑌨𑍇𑌨𑍇𑌤𑌿। 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌮𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌪𑌹𑍃𑌤𑌿𑌰𑍂𑌪𑌜𑌾𑌤𑍀𑌂 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌕𑍍𑌷𑌯𑍋 𑌦𑍇𑌵𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑌾𑌯𑌂 𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌾𑌸𑌨𑍍𑌨𑌂 𑌵𑌿𑌲𑍋𑌕𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌲𑌾𑌗𑍍𑌨𑌿𑌸𑌾𑌦𑍃𑌶𑍍𑌯𑌾𑌤𑍍 𑌕𑌾𑌲𑌾𑌗𑍍𑌨𑌿𑌰𑌿𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌃 ॥௨௧॥௨௨॥ 𑌸𑌂𑌜𑌜𑍍𑌞 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿। 𑌸𑍍𑌵𑌗𑍃𑌹𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌿𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑍇 𑌭𑌗𑍍𑌨𑍋𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑍋𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌾𑌂𑌽𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃। 𑌸𑍍𑌵𑌗𑍃𑌹𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌿𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑍇 𑌭𑌗𑍍𑌨𑍋𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑍋𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌾𑌂𑌽𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃। 𑌉𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑌶𑍍𑌚 𑌊𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌶𑍍𑌰𑍀𑌶𑍍𑌚 𑌉𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑍋𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑍌 𑌭𑌗𑍍𑌨𑍇 𑌉𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑍋𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑍌 𑌯𑍇𑌷𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌗𑍍𑌰𑌹𑌃। 𑌸𑍍𑌵𑌗𑍃𑌹𑌸𑍍𑌯 𑌪𑌰𑌿𑌤𑍍𑌰𑌾𑌣𑍇 𑌭𑌗𑍍𑌨𑍋𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌹𑌿𑌤𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌨𑌾𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌵𑌾 𑌯𑍋𑌜𑍍𑌯𑌮𑍍। 𑌹𑌾 𑌇𑌤𑌿 𑌨𑌿𑌪𑌾𑌤𑌸𑌮𑍁𑌦𑌾𑌯𑌾𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑌿𑌭𑌾𑌵𑌃 ॥௨௫॥ 𑌕𑍍𑌰𑌨𑍍𑌦𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿। 𑌕𑌾𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃 𑌹𑌰𑍍𑌮𑍍𑌯𑍇𑌭𑍍𑌯𑌃 𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃। 𑌸𑍌𑌦𑌾𑌮𑌨𑍍𑌯𑍋𑌽𑌭𑍍𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌜𑌨𑌨𑌾𑌤𑍍 ... 𑌅𑌭𑍍𑌰𑌜𑌾𑌤𑍀𑌯𑌾𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌸𑍍𑌤𑍍𑌰𑌿𑌯𑌃 ॥௨௬॥ 𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯 𑌇𑌤𑌿। 𑌅𑌮𑍍𑌬𑌰𑌾𑌤𑍍 𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌯𑌃 𑌸𑍌𑌦𑌾𑌮𑌨𑍍𑌯 𑌇𑌵 𑌰𑍇𑌜𑌿𑌰𑍇 ॥௨௭॥ 𑌵𑌜𑍍𑌰𑍇𑌤𑌿। 𑌭𑌵𑌨𑌾𑌨𑍀𑌤𑌿। ... 𑌧𑌾𑌤𑍂𑌨𑍍 𑌸𑍍𑌯𑌨𑍍𑌦𑌮𑌾𑌨𑌾𑌨𑍍 ... 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 ॥௨௮॥ 𑌨𑌾𑌗𑍍𑌨𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿।

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑍍𑌰𑌿𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ॥௧௯॥ ... ॥௨௦॥ 𑌶𑍍𑌵𑌸𑌨𑍇𑌨𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿। 𑌪𑌞𑍍𑌚𑌮𑌂 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌪𑌹𑍃𑌤𑌿𑌰𑍂𑌪𑌜𑌾𑌤𑍀𑌂 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌵𑌂𑌶𑌕𑍍𑌷𑌯𑌾 𑌦𑍇𑌵𑌬𑍍𑌰𑌾𑌹𑍍𑌮𑌣𑍋𑌦𑌯𑌂 𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌾𑌸𑌨𑍍𑌨𑌂 𑌵𑌿𑌲𑍋𑌕𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌲𑌾𑌗𑍍𑌨𑌿𑌰𑌿𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌃 ॥௨௧॥௨௩॥ 𑌭𑌗𑍍𑌨𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌭𑌗𑍍𑌨𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌾𑌨𑌿 ॥௨௪॥ 𑌸𑌂𑌜𑌜𑍍𑌞 𑌇𑌤𑌿। 𑌭𑌗𑍍𑌨𑍋𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑍋𑌰𑍍𑌜𑌿𑌤𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌂 𑌭𑌗𑍍𑌨𑍋𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑌾 𑌉𑌜𑍍𑌝𑌿𑌤𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑌶𑍍𑌚𑍇𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌣𑌸𑌮𑌾𑌸𑌃 ॥ 𑌨𑍂𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌸𑍍𑌤𑌨𑌂𑌧𑌯𑌃 𑌶𑌿𑌶𑍁𑌃 ॥௨௮॥ 𑌨𑌾𑌗𑍍𑌨𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿। 𑌤𑍃𑌣𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌕𑌾𑌷𑍍𑌠𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌤𑍃𑌣𑍈𑌃

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌪𑍍𑌰𑌾𑌕𑍍 ॥௧௯॥௨௦॥ 𑌶𑍍𑌵𑌸𑌨𑍇𑌨 𑌸𑌂𑌯𑍋𑌗𑌾𑌦𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌾𑌯𑍁𑌸𑌂𑌯𑍋𑌗𑌾𑌤𑍍 । 𑌅𑌤𑌏𑌵 ... ॥௨௧॥ 𑌚𑌾𑌰𑌯𑌨𑍍𑌨𑌿𑌤𑌿 𑌹𑍇𑌤𑍌 𑌶𑌤𑌾 । 𑌯𑌤𑌶𑍍𑌚𑌾𑌰𑌯𑌤𑌿 𑌅𑌤𑌶𑍍𑌚𑌾𑌰𑌣𑌾 ... 𑌅𑌭𑍂𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௨௨॥ 𑌭𑌗𑍍𑌨𑌵𑌿𑌮𑌾𑌨𑌾𑌨𑌿 𑌭𑌗𑍍𑌨𑌪𑍍𑌰𑌾𑌸𑌾𑌦𑌾𑌨𑌿 ॥௨௩॥௨௪॥ 𑌭𑌗𑍍𑌨𑍋𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑌾𑌶𑍍𑌚 𑌉𑌜𑍍𑌝𑌿𑌤𑌶𑍍𑌰𑌿𑌯𑌶𑍍𑌚𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌹𑌾 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌾𑌦𑍃𑌶𑌃 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌃 𑌸𑌂𑌜𑌜𑍍𑌞𑍇 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 ॥௨௫॥ 𑌪𑍇𑌤𑍁𑌃 𑌅𑌗𑍍𑌨𑌿𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௨௬॥ 𑌅𑌭𑍍𑌰𑍇𑌭𑍍𑌯𑍋 𑌮𑍇𑌘𑍇𑌭𑍍𑌯𑌃 ॥௨௭॥ 𑌅𑌗𑍍𑌨𑌿𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌾𑌦𑍍𑌦𑍍𑌰𑌵𑌣𑌾𑌤𑍍 𑌅𑌦𑍍𑌰𑌵𑌜𑌾𑌤𑍀𑌯𑌾𑌨𑌪𑌿 𑌧𑌾𑌤𑍂𑌨𑍍 𑌦𑌦𑌰𑍍𑌶 । 𑌯𑌥𑌾 𑌕𑌾𑌷𑍍𑌠𑌤𑍃𑌣𑌾𑌦𑌿𑌦𑌾𑌹𑌾𑌦𑌗𑍍𑌨𑌿𑌰𑍍𑌨 𑌤𑍃𑌪𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌤𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌪𑍍𑌰𑌵𑌰𑌵𑌧𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌨𑍍 𑌕𑌿𑌂𑌚𑌿𑌦𑌪𑌿 𑌨 𑌤𑍃𑌪𑍍𑌯𑌤𑌿 ॥௨௮॥ 𑌵𑌸𑌨𑍍𑌤𑌰𑍍𑌯𑌾𑌦𑍇𑌤𑌿। 𑌸𑍃𑌤

[illegible] ॥ ௨௯ ॥ 𑌕𑍍𑌵𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌕𑌿𑌂𑌶𑍁𑌕𑌸𑌂𑌕𑌾𑌶𑌾𑌃 𑌕𑍍𑌵𑌚𑌿𑌤𑍍 [illegible] । 𑌕𑍍𑌵𑌚𑌿𑌤𑍍 [illegible] ॥ ௩௦ ॥ [illegible]

[illegible] 𑌓𑌂𑌕𑌾𑌰𑌵𑌰𑍍𑌣𑌂 [illegible] ॥ ௩௧ ॥ [illegible] ॥ ௩௨ ॥ [illegible] ॥ ௩௩ ॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀 [illegible]𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] 𑌓𑌂𑌕𑌾𑌰𑌵𑌰𑍍𑌣 [illegible] ॥ ௩௩ ॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀 [illegible]𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥ ௩௩ ॥ [illegible] ॥ ௩௨ ॥ [illegible] ॥ ௩௪ ॥ [illegible]

[illegible]𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥ ௨௯ ॥ ௩௦ ॥ [illegible] ॥ ௩௧ ॥ [illegible] ॥ ௩௨ ॥ [illegible] ॥ ௩௩ ॥ [illegible]

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

[illegible]

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible]

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

[illegible]

तिलकव्याख्या.

[illegible]

इति श्रीमद्रामायणे ... सुन्दरकाण्डे ... सर्गः ॥

[illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌦𑍍 [illegible] 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃.

𑌓𑌂𑌕𑌾𑌰𑌂 [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 [illegible] 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌓𑌂𑌕𑌾𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥 [illegible] 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

സംശയഃ । തസ്യ ക്രോധാഭിഭൂതേന മയാ മൂലക്ഷയഃ കൃതഃ ॥൧൧॥ വിനഷ്ടാ ജാനകീ നൂനം നഹ്യദഗ്ധഃ പ്രദൃശ്യതേ। ലങ്കായാം കശ്ചിദുദ്ദേശഃ സർവ്വാ ഭസ്മീകൃതാ പുരീ ॥൧൨॥ യദി തദ്വിഹതം കാര്യം മമ പ്രജ്ഞാവിപര്യയാത്। ഇഹൈവ പ്രാണസംന്യാസോ മമാപി ഹ്യദ്യ രോചതേ ॥൧൩॥ കിമഗ്നൗ നിപതാമ്യദ്യ ആഹോസ്വിദ്ബഡബാമുഖേ । ശരീരമാഹോ സത്ത്വാനാം ദദ്മി സാഗരവാസിനാം ॥൧൪॥ കഥം ഹി ജീവതാ ശക്യോ മയാ ദ്രഷ്ടും ഹരീശ്വരഃ। തൌ വാ പുരുഷശാർദ്ദൂലൌ കാര്യസർവ്വസ്വഘാതിനാ ॥൧൫॥ മയാ ഖലു തദേവേദം രോഷദോഷാത് പ്രദർശിതം। പ്രഥിതം ത്രിഷു ലോകേഷു കപിത്വമനവസ്ഥിതം ॥൧൬॥ ധിഗസ്തു രാജസം ഭാവമനീശമനവസ്ഥിതം । ഈശ്വരേണാപി യദ്രാഗാന്മയാ സീതാ ന രക്ഷിതാ ॥൧൭॥ വിനഷ്ടായാം തു സീതായാം താവുഭൌ വിനശിഷ്യതഃ। തയോർവിനാശേ സുഗ്രീവഃ സബന്ധുർവിനശിഷ്യതി ॥൧൮॥ ഏതദേവ വചഃ ശ്രുത്വാ ഭരതോ ഭ്രാതൃവത്സലഃ। ധർമ്മാത്മാ സഹശത്രുഘ്നഃ കഥം ശക്ഷ്യതി ജീവിതും ॥൧൯॥ ഇക്ഷ്വാകുവംശേ ധർമ്മിഷ്ഠേ ഗതേ നാശമസംശയം । ഭവിഷ്യന്തി പ്രജാഃ സർവ്വാഃ ശോകസന്താപപീഡിതാഃ ॥൨൦॥ തദഹം ഭാഗ്യരഹിതോ ലുപ്തധർമ്മാർത്ഥസംഗ്രഹഃ । രോഷദോഷപരീതാത്മാ വ്യക്തം ലോക

ശ്രീഗോവിന്ദരാജീയവ്യാഖ്യാ.

കാര്യം ദൃഷ്ടാവശിഷ്ടകാര്യം । അസമഗ്രപ്രായമേവ കൃതമാസീത് രാമനിവേദനമാത്രാവശേഷം കൃതമാസീദിത്യർത്ഥഃ। കിംസ്വിദാനീം ക്രോധാഭിഭൂതേന ക്രോധാന്ധേന മയാ തസ്യ കാര്യസ്യ മൂലക്ഷയഃ കൃതഃ നാശഃ വിഷയീകൃതമിത്യർത്ഥഃ ॥ ൧൧ ॥ സീതാനാശേ തത്ത്ഥ ദൈവസ്യ സർവ്വകാര്യനാശ ഇത്യാഹ വിനഷ്ടേതി ॥൧൨॥ യദീതി। വിഹതം യദി സീതാനാശാദി നഷ്ടം യദി പ്രാണസംന്യാസഃ പ്രാണത്യാഗഃ ॥൧൩॥൧൫॥ മയേതി । കപിത്വം കാപേയം അനവസ്ഥിതം ചാപലമിത്യർത്ഥഃ ॥ ൧൬ ॥ ധിഗസ്ത്വിതി । രാജസം ഭാവം രജോഗുണനിബന്ധനചേഷ്ടാവിശേഷം। അനീശം നിയാമകരഹിതം। സ്വതന്ത്രമിത്യർത്ഥഃ। അനവസ്ഥിതം ചപലസ്വഭാവം। ഈശ്വരേണാപി രക്ഷണസമർത്ഥേനാപി രാഗാത് രാജസ്വഭാവാത്। രാഗോ നാമ രഞ്ജകത്വം ക്രോധസംഭവകർത്തൃത്വാദിഗുണഃ। യദ്വാ രാഗാത് രജോഗുണാത് ക്രോധാദിത്യർത്ഥഃ। ൧൭ । ൨൧ । ഇതീതി । നിർദ്ദഗ്ധായാമപി ലങ്കായാം സീതാ നിർദ്ദഗ്ധേതി പ്രതിഭാസമാനാ

ശ്രീമഹേശ്വരതീർത്ഥീയവ്യാഖ്യാ.

അന്വേഷണരൂപസ്യ രാവണനിഗ്രഹപരിജ്ഞാനസീതാദർശനതന്നിവേദനരൂപസ്യ മഹതഃ കാര്യസ്യ । സന്ദിഷ്ടകാര്യം കൃതമാസീത് രാമനിവേദനമാത്രാവശിഷ്ടം യഥാ ഭവതി തഥാ കൃതമാസീദിത്യർത്ഥഃ । അതഃ ഇദാനീം ക്രോധാഭിഭൂതേന മയാ തസ്യ കാര്യസ്യ മൂലക്ഷയഃ കൃതഃ। സംശയ ഇതി യോജനാ ॥൧൧–൧൩॥ കിമിതി। ദദ്മി ദദാമി ॥൧൫॥ മയേതി। അനവസ്ഥിത ചാപലമിത്യർത്ഥഃ॥ ൧൬॥ ധിഗിതി। രാജസം ഭാവം രജോഗുണനിബന്ധനചേഷ്ടാവിശേഷം। അനീശം നിയാമകരഹിതം സ്വതന്ത്രമിത്യർത്ഥഃ। ഈശ്വരേണാപി രക്ഷണസമർത്ഥേനാപി രാഗാത് രജസ്സ്വഭാവാത് ക്രോധാദിത്യർത്ഥഃ ॥൧൭। ൨൧॥ ഇതീതി। നിർദ്ദഗ്ധാമപി ലങ്കാം ദൃഷ്ട്വാ ശങ്കമാനസ്യ ഇതി ഭാവേ ഏവ പ്രാരംഭേ

തിലകവ്യാഖ്യാ.

വിനാശനിശ്ചയേ കഥം തത്രാഹ—വിനഷ്ടേതി ॥൧൧।൧൨॥ ബഡബാമുഖേ ബഡവാഗ്നിസ്ഥാനേ। ദദ്മി ദദാമി ॥൧൩।൧൪॥ തദേവേദം കപിത്വമനവസ്ഥിതമവ്യവസ്ഥിതകാര്യകാരിത്വം ത്രിഷു ലോകേഷു പ്രസിദ്ധം ദർശിതം । രോഷദോഷാത് ക്രോധരൂപദോഷാത് ॥൧൫॥ രാജസം രജോഗുണജന്യം ഭാവം ചേഷ്ടാവിശേഷം । അനീശം കാര്യാകാര്യവിവേകേ അസമർത്ഥം അനവസ്ഥിതമവ്യവസ്ഥിതമേകരൂപം യത് । യത് രാഗാത് ഈശ്വരേണാപി സമർത്ഥേനാപി മയാ രാഗാദ്രജോഗുണജന്യക്രോധവശാത് സീതാ ന രക്ഷിതാ അദഗ്ധാ ॥൧൬॥ ഏതദേവ രാമാദിക്ഷേണേ ॥൧൭।൨൦॥

விநாஶந: ।௨௧। இதி விம்ஶதிதமஸ்ய ஸர்கஸ்ய நித்ராந்யாபவேஷிணே । பதிவ்ரதாவ்ரதபராயணாதி
ஸாக்ஷாத்க்ருதாம் ஸ்வயம் ।௨௨। அதவா ஸாஸ்ஸ்ரீ ராக்ஷிதா தேவி தேஜஸா ।
ந நஶிஷ்யதி கல்யாணீ நாக்நிரக்நௌ ப்ரவர்ததே ।௨௩। ந ஹி பத்ரா கதஸ்ய ஸாயம்
உசிததேஜஸ: । ஸ்வஸ்திஶ்ராஹிதாம் தாம் ஸம்ப்ருஷ்டமுகீ பாவக: ।௨௪। நமோ நமோ ராம
ப்ரஸாதேந தேவ ஏவ த்ரிவிதைஸ்ஸ்துத: । யத்ரா தேவகுமாரயம் நாதேவாஸ்வா
ந: ।௨௫। த்ரயாணாம் ஸஹ தாதீநாம் ஹ்ராத்ருணாம் தேவதா ச யா । ராமஸ்ய பத:
காந்தா ஸா கதம் விநஶிஷ்யதி ।௨௬। யதா தேவகுமாரயம் ஸர்வத்ர ப்ரஸாதவ்யய: ।
ந தே தேஹதி ராமம் கதம் ப்ரயக்ஷ்யதி ।௨௭। வாநராணாம் தத்ர ஹநுமதா
ஸ்ரீ விஸ்மிதஸ்ததா । ஹிரண்யநாபஸ்ய ஶிரஸா ப்ரணம்ய ।௨௮। தவ
ஸா ஸந்த்வாரண்யே ந ஸந்ந்யாஸ மதுரீ । அபி ஸா நிர்தஹேதக்நிம் நதாக்நி: ப்ரப
க்ஷ்யதி ।௨௯। ஸ ததா விம்ஶயம் ஸ்ருத்வா தேவ்யா தர்மபரிக்ரஹம் । ஶுஶ்ராவ ஹநுமாந்
வாக்யம் சாரணாநாம் மஹாத்மநாம் ।௩௦। அஹோ கதம் ஹநுமதா கர்ம தாருணம் ஹி ஹநு
மதா । அக்நிம் விஸ்ருஜதாதீக்ஷ்ணம் பீமம் ராக்ஷஸவேஶ்மநி ।௩௧। ப்ரபலாயிதரக்ஷஸ்த்ரீ
பாலவ்ருத்தஸமாகுலா । ஜநகோலாஹலாத்மாதா க்ரந்தந்தீவாத்ரி கந்தரே ।௩௨। தக்தேயம் நக
ரீ ஸர்வா ஸாட்டப்ராகாரதோரணா । ஜாநகீ ந ச தக்தேதி விஸ்மயோऽத்புதஏவ ந: ।௩௩।

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

க்ருத்ய: ।௨௨। ஸாவம் தேஜஸா ஸ்வயம்ஸம்ரக்ஷிதா க்ஷதஸ்வ்யா ஸாராயதே அபவேதித்யாஶ்ரித்ய
நாக்நிரக்நௌ ப்ரவர்ததே அக்நிரக்நிம் ந தஹதீத்யர்த்த: ।௨௩।௨௪। நமோ நம இதி । தேவகுமாரஹஸ்
காரணஸ்ஸாவ: । யஸ்ப்ரஸாதாதயம் ராம நாதேவஸ்ஸதாஏவ கதம் தஹதீத்யர்த்த: ।௨௫।௨௬।௩௦।
அஹோ ஹநுமதா । விஸ்மயோத்புத ஏவ ந இதி । அயம் விஸ்மய: அத்புதஏவ அத்புதராஶ்யபம்
கல்யாணம் । தேதத்ருணாதிவ்ருத்தி: । யதா விஸ்மய: ஶ்ரூயதும் । அத்புத: ஸமுத்பவோ மஹத்யர்த்த:

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸாவ: ।௨௨। அதவேதி । நாக்நிரக்நௌ ப்ரவர்ததே அக்நிரக்நிம் ந தஹதீத்யர்த்த: ।௨௪। நமோ நம இதி ।
தேவகுமார ஹஸ்ரீகாரணஸ்ஸாவ: அயம் ஸவ்யாஸாத: । ராமதக்நிம் ஸாம் ராம் யஸ் யதோநா
தேவஸ் அதஸ்ஸம்ப்ருஷ்டம் நாமதீதி பவேதஸம்பவ: ।௨௫।௨௬। தேவீ ப்ரஸாதாத்ஸ்ம
நோ ஸ்வஸ்திஶ்ராஹிதாக்நிம் ப்ரவதஹநாபி தேவீ தக்நிம் தஹதீத்யாஹ வாநரோத்தி ।
௨௯। ஸஹதி । தேவ்யா தர்மபரிக்ரஹம் தர்மப்ரஸாவமித்யர்த்த: । விஜயதம் ஹநுமாந் ஸார
ணாநாம் வாக்யம் ஶுஶ்ராவேதி ஸம்பந்த: । தக்தேதி । விஸ்மய: ஶ்ரூயதாம் அத்புத: ஸமுத்பவோ

திலகவ்யாக்யா.

ஸாக்ஷாத்தேவதஶ்ஶாந்த்ய பரோக்ஷதமோ ஹநுமாந்யாபவேஷிணே ஜாதாநித்ரா
வாநராதிஶயமித்யர்த்த: ।௨௧। விஜாதேவ தஹதி — அதவேதி । நாக்நிரக்நௌ ப்ரவர்ததே
இதி அக்நிரக்நிம் ந தஹதீத்யர்த்த: ।௨௨।௨௩। தேவதேவகுமார ஹஸ்ரீகாரணஸ்ஸ ஜஸ்ஸாவோயத்ய
ஸஸ் ப்ரஸாதாத்ராமத தேவகமநாதேவஸ் । ததவ அஸம்ப்ருஷ்டமபி நாமதீத்யர்த்த: ।௨௪।
த்ரயாணாம் ஸஹதலக்ஷ்மணஶத்ருக்நாநாம் தேவதா ஸா த்ஸ்யாஹ ஸ்வப்ரகாஶ்யமாநா பவதீதி
ஸாவ: ।௨௫। ஸர்வத்ர ப்ரஸாதவி யதேவகவாத்ரே ராமம் ந தஹதி தத்ஸாரம் கதம்
யக்ஷ்யதி ।௨௬। தேவீ ப்ரஸாதாத்ஸ்மநோ ஸ்வஸ்திஶ்ராஹிதம் ஶிகிதமநமநேதாநாதிப்ரஸாத
வதீம் தாம் ந தஹதீத்யாஹ — வாநரஸ்யேதி ।௨௭। விநிதேவஸ்மத்யாஹவிஷயவாக்யப்ரயோ
கேணேதி ஶேஷ: ।௨௮। ததாவிஜயம் ஶ்ருத்வா சாரணாநாம் வாக்யம் ஶுஶ்ராவேதி யோஜநா ।௨௯।
தவ்யப்யாஹ । கேநாவ்யஸம்ஸ்ப்ருஷ்டேத்யர்த்த: ।௩௦।௩௧। விஸ்மய ஶ்ரூயதாம் । அத்புதோऽத்புதஸமுத்

സ നിമിത്തൈശ്ച ദൃഷ്ടാർത്ഥൈഃ കാരണൈശ്ച മഹാഗുണൈഃ | ഋഷിവാക്യൈശ്ച ഹനൂമാനഭവത് പ്രീതമാനസഃ ||൨൯|| തതഃ കപിഃ പ്രാപ്തമനോരഥാർത്ഥസ്താമക്ഷതാം രാജസുതാം വിദിത്വാ | പ്രത്യക്ഷതസ്താം പുനരേവ ദൃഷ്ട്വാ പ്രതിപ്രയാണായ മതിം ചകാര ||൩൦|| ഇതി ശ്രീമത്സുന്ദരകാണ്ഡേ പഞ്ചപഞ്ചാശസ്സർഗ്ഗഃ ||

തതസ്തു ശിംശപാമൂലേ ജാനകീം പര്യുപസ്ഥിതാം | അഭിവാദ്യാബ്രവീദ്ദിഷ്ട്യാ പശ്യാമി ത്വാമിഹാക്ഷതാം ||൧|| തതസ്തം പ്രസ്ഥിതം സീതാ വീക്ഷമാണാ പുനഃപുനഃ | ഭർത്തൃസ്നേഹാന്വിതം വാക്യം ഹനൂമന്തമഭാഷത ||൨|| കാമമസ്യ ത്വമേവൈകഃ കാര്യസ്യ പരിസാധനേ | പര്യാപ്തഃ പരവീരഘ്ന യശസ്യസ്തേ ബലോദയഃ ||൩|| ശരൈസ്തു സങ്കുലാം കൃത്വാ ലങ്കാം പരബലാർദ്ദനഃ | മാം നയേദ്യദി കാകുത്സ്ഥസ്തസ്യ സദൃശം

ശ്രീഗോവിന്ദരാജീയവ്യാഖ്യാ.

യഥാ ശബ്ദഃ ശബ്ദതരഃ തസ്യ ധ്യായീഹാവോ വിസ്മയഃ| തഥാ ശബ്ദതമഃ ശബ്ദതമം പ്രാപ്തമേവ മഹാനയം വിസ്മയഃ ന വിസ്മയമാത്ര ഇത്യർത്ഥഃ ||൨൮|| സ ഇതി | നിമിത്തൈഃ ദക്ഷിണാക്ഷിസ്പന്ദനാദിഭിഃ ദൃഷ്ടാർത്ഥൈഃ ദൃഷ്ടഫലസാധനൈഃ കാരണൈഃ സീതാപാതിവ്രത്യരക്ഷാവാദിഭിഃ ഋഷിവാക്യൈഃ ചാരണവാക്യൈഃ ||൨൯|| തത ഇതി | പ്രാപ്തം ചാരണവാക്യവിദിതാ മനോരഥഃ പ്രത്യക്ഷതഃ ദൃഷ്ട്വാ തതഃ പ്രതിപ്രയാണായ മതിം ചകാര| പ്രതിയാസ്യാമീതി സങ്കല്പിതവാനിത്യർത്ഥഃ ||൩൦|| ഇതി ശ്രീഗോവിന്ദരാജവിരചിതേ സുന്ദരകാണ്ഡവ്യാഖ്യാനേ പഞ്ചപഞ്ചാശസ്സർഗ്ഗഃ ||

തതസ്ത്വിത്യാദി |൧| തതസ്തമിതി| പ്രസ്ഥിതം പ്രസ്ഥാനോന്മുഖം ||൨|| യദ്യപി മഹാനുഭാവത്വം വിജ്ഞായ കപേഃ സ്വയമേവ സങ്കല്പിതം ... കാമമിതി| അസ്യ കാര്യസ്യ പരിസാധനേ ... പര്യാപ്തഃ പരവീരഘ്ന യശസ്യസ്തേ ബലോദയഃ | ... ശരൈരിതി | ... തസ്യ സദൃശം

ശ്രീമഹേശ്വരതീർത്ഥീയവ്യാഖ്യാ.

ഇത്യർത്ഥഃ ||൨൮|| സ ഇതി| നിമിത്തൈഃ ദക്ഷിണാക്ഷിസ്പന്ദനാദിഭിഃ കാരണൈഃ സീതാപാതിവ്രത്യരക്ഷാവാദിഭിഃ | ഋഷിവാക്യൈഃ ചാരണവാക്യൈരിത്യർത്ഥഃ | ദൃഷ്ടാർത്ഥൈഃ ദൃഷ്ടഫലസാധനൈഃ ||൨൯|| തത ഇതി| വിദിത്വാ ചാരണവാക്യൈർവിദിത്വാ പശ്ചാത് പ്രത്യക്ഷതോ ദൃഷ്ട്വാ| തതഃ പ്രതിപ്രയാണായ മതിം ചകാരേതി സംബന്ധഃ ||൩൦|| ഇതി ശ്രീമഹേശ്വരതീർത്ഥവിരചിതായാം സുന്ദരകാണ്ഡവ്യാഖ്യായാം പഞ്ചപഞ്ചാശസ്സർഗ്ഗഃ ||

തതസ്ത്വിതി| പര്യുപസ്ഥിതാം ... | കാമമിതി| കാമം ... ൨ | കാമമിതി | അസ്യ കാര്യസ്യ ... പരിസാധനേ ... ബലോദയഃ ... തസ്യ സദൃശം

തിലകവ്യാഖ്യാ.

പ്രീതഃ |൨൮| തസ്മാത് ... ചാരണവാക്യജ്ഞഃ ||൨൯|| ദൃഷ്ടാർത്ഥൈഃ ദൃഷ്ടഫലസാധനൈഃ ദക്ഷിണാക്ഷിസ്പന്ദനാദിഭിഃ കാരണൈഃ സീതാപാതിവ്രത്യാദിഭിഃ ഋഷിവാക്യൈശ്ചാരണവാക്യൈഃ ||൨൯|| വിദിത്വാ ചാരണാദിവാക്യൈഃ| പശ്ചാത് പുനരേവ| പ്രത്യക്ഷതോ ദൃഷ്ട്വാ പ്രതിപ്രയാണായ കിഷ്കിന്ധാം പ്രതി ഗമനം മതിം ചകാര ||൩൦|| ഇതി ശ്രീരാമായണതിലകേ സുന്ദരകാണ്ഡേ പഞ്ചപഞ്ചാശസ്സർഗ്ഗഃ||

ப்ரவேஶ ॥௪॥ தத்³யதா² தஸ்ய விக்ராந்தமநுத்தமம் மஹாத்மந: । ஸர்வகாமஸமர்த²ஸ்ய
தயா காமசாரயா ॥௫॥ ததோ³யோத்⁴யாவஸ்தி²தம் வாக்யம் ப்ராப்தம் மைத்ரஸம்ஸ்தி²தம் । நிஶம்ய
ஸம்ப்ரமார்த்தஸ்ய வாக்யமுத்தரமப்³ரவீத் ॥௬॥ த்³விப்ரமேஷ்யதி காகுத்ஸ்தோ² ஸயப்ரேக்ஷ
ப்ரவரோ ரவ்யக்த: । யதா²ஹம் யதி² விஜித்யாரீந் ஶோகம் வ்யபநயிஷ்யதி ॥௭॥ ஸவஶாஸ்த்ராஸ்ய
மேவமேதத் ஸமஸாஸ்து ராஜபுத்ராத்மஜ: । ஶமநாய மதிம் க்ருத்வா மேவமேதம் ஸ்வயமா
தி³யஶ ॥௮॥ தஸ்யைகவிஶாலபு³த்³த்⁴யா லோகஸந்தாபமோக்ஷகா: । ஶூரபரோஹ ஶ்ரீஶிவாஸ்ரமே
ஷ்டமஹாத்மந: ॥௯॥ ஶும்ப⁴த ஸுகஶ்ரேஷ்டா²வதீர்யாஶ்ரமாவிப⁴ஜநாஜிபி⁴: । ஸௌத்ரீயஸ்வாம்யா
மேஶஶ்யம் ப்ரம்மஸக²ஸம்ஸ்தி²தி ॥௧௦॥ ஸௌம்யேயநந்த³ ஸ்ரீ தாத³வாகாரகமேஶ்வரேஶ: । உச்ச
ஷ்டம் தத்³ஸ்வாத்மமேதேயப்ராவமேநமிவ யாதம்ஶி: ॥௧௧॥ தேஜாயநவநிலமேநமப்ரமே:
ப்ராயீதவ ஸமஸ்த: । ப்ரதீதவ ஸ்வஸ்தேஷ்டப்ராநாப்ரமப்ரவணஸ்வமேந: ॥௧௨॥ தேவதா

ஶ்ரீகோ³விந்த³ராஜீயவ்யாக்²யா.

நதமேவ மாலிகுஷித:, । கத்²யாமே கத²ம் வீரவத்தீக்ஷிதிஶாவ: ॥௪॥ தத்ஸமாயதத்மேவ
க்ராம । தத்³யதே²தி । விக்ராந்தோ விக்ரமணம் ॥௫॥௬॥ தத்தமஹதி । ஶிஷ்டம் ஶிஷ்டவ்யம் ॥௭॥
கமேமநம்ஶ்ரீம்வதூ³ரயோஶ்ரேக்ஷதே தாஜ்ஞத்யாதி³நா । வஹ்வகா: வஹ்வவணவ்யக்ஷா:
பரியாநாமைவ்யஸ்யாநீயதயா விஶேஷணமிதி போ³த்⁴யம் । ஸஞ்சாரியாநிவஸ்தி²தமிதிஶேஷ:
உத்தராமேவ மௌத்ரீயகோஶப்ரேக்ஷணாஶ । போ³த்⁴யமநமிதி । ஶாமேஷ: தாரமேண:
கமேர: கம்ஶாபி⁴: ஸமேஶ்வர போ³த்⁴யமநிவஸ்தி²தம் । தத்ஜ்ஞாவகமாஸ உத்தமேதேநிதி ।
உத்தமேதே: உத்தமேதே: ஜ்ஞாவமேநிவஸ்தி²தமே: யாதாபி⁴: உத்த²ஷ்டா வஶ்யதிவஸ்தி²தமேஜா
யநவநிலமேந: ஶ்ரீநதீ³வோமேஷ: மமேத்³ரு: ஶாஷீமேர: ப்ராயீதவ ப்ராஜ்யதாம்
ப்ரவ்யக்தவ ஶ்ராதி³கமணீ கதம்ரீத்: ।ஶ்ரீயாநிமேதவ்யம்: । ப்ரம்ரவணஸ்வமேந:வபுதமே

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்²தீயவ்யாக்²யா.

ஶமேநரிதி ॥௪॥ தத்³தி । விக்ராந்தம் விக்ரமணம் ॥௫॥ தத்ஜதி ।ஶிஷ்டம் ஶிஷ்டவ்யம் வபுதம் ॥
௬॥ தாமேதேத்யாதி³ । வஹ்வகோவ்யக்ஷவிஶேஷ: । ஸஞ்சாரியாநிவ' । போ³த்⁴யமநிதி । உத்த
மேத: உத்தமேத: । தோயேதி । ப்ராயீதவ கமேப்⁴யதாமாவக்ராந்தவ । கதம்ரீக்த:। ப்ரதீதம்

திலகவ்யாக்²யா.

ஜத ஶ்ரூரஸ்ய வாமஸுவ்யேந ஸாமர ।ஜத்யஜ்ஞா: ஸாயவதாவிம்ஶதிஶ்லோகா: ப்ரா

ணமேஶ்லோகா: திலகவ்யாக்²யாந வாக்யமே ஜதிரிக்தமாநா: த்³ருஶ்யந்தே
யதி³ த்வம் ஸுத்வமே ஷாதவமேமேலகாஸ்திஜமாநவ । க்ஷிப்ரம் ஸம்வ்யதே தேமே விஶ்ராந்த:
ஶோ ஶமிஷ்யஸி ॥௧॥ மமேவாஶுஹாஸ்யாயா: ஸாம்நித்யாத்தவ வாநர । ஶோகஸ்யாஸ்யா
ப்ரமேயஸ்ய மஹாமேதும் ஸ்யாதபி க்ஷய: ॥௪॥ மமேத ஹி மஹிஶாத³ம்பு³ வாக: ஸம்ப்ரா
ப்தயே க்வயி, ப்ராணேஷ்வபி ந விஶ்வாஸோ மம வாநர வர்ததே ॥௫॥ கதா³ஶ்யந்த வமேத வீர
ஸ்வயோ மம தாரயிஷ்யஸி । தூ:வாத்³ர்வதரம் ப்ராப்தம் தூ³மஸ: ஶோககர்ஶிதம் ॥
௬॥ கத²ம் நு வீர ஸம்தேஶ்வஷிஷ்டீவ மமாக்ருத: । ஸாமஹாத்மா ஸமஹாயேஷு ஸுயப்
ரேக்ஷ்யே மமாவஷு: ॥௭॥ கத²ம் தாவகுதூர்ஸாரம் ஸந்தரிஷ்யந்தி ஸாமரம் । தாநி ஸ
யப்ரேக்ஷமேவந்யாநி தா வாநரவராத்மஜை ॥௮॥ த்ரயாணாமேவ ஸஞ்தாநாம் ஸாம
ரஸ்யாதிஸாயமே । ஶக்தி: ஸ்யாமேசநமேதயஸ்ய தவ வா மாரதஸ்ய வா ॥௯॥ ததத்ரகாய
ஸமுபேதஸ்ய ஸமஸ்தமேவ தூ³ராஸதே³ । கிம் பஶ்யஸி ஸமாயாநம் த்வம் ஹி காயவிஶாரத³: ।
தேவ ஸயப்ரேக்ஷமேவந்யாநீஶ்வர: ஶுவதாம்வர: । ஸுக்³ரீவ: ஸத்த்வஸம்பந்நஸ்வாயே

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா

[illegible]

ஸ்ரீமஹேச்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா

[illegible]

திலகவ்யாக்யா

[illegible]

[illegible]

ஈ௱ெராஹஹகஈொது வவ-ூதம் வவதா_த்ஜஃ | ராஜஈஶ-ூக ஶீஷெ, ண ஷ்ஹஷெ-ூணா ஷிவொஜிதஃ|உக| தெக வாஜதஜுக்ரூ்ரா்தா ஈஜெ்ஷ ஶிஶிஷாகஷ | ஸவொஷாஹ்ஜ ஶீயஃ்த ஶிஜாஹ்ஜுணீக்ருதாஸ்தஃ|உஉ| ஸதஉாஈஷ்ரு வெஶெஜுஂஜ்ர, வ்யவஜுக உஹா கவிஃ | தக்ஷிணாஜஈத்ரம் வாரம் ஷ்ரய-ஂயது ஜுவணாஂஸவஃ|உங| கயிஈஷ்ரு தஜொ வீரஃ வவ-ுதம் வவதாத்ஜஃ | ஜஜஶ-ூ ஸாஜாம் வீஜா ஈஜொாஜஜிஷெவிக்ஷ | உச | ஸ உாஈத ஜவாகாஶம் உாஈஜதஸ்ாத்ஸம்ஸவஃ | ஷ்ஜெவெ ஹஶிஶாஜ-ுஜெஜா தக்ஷிணா ஜஈத்ராம் ஜிஶஷ | உரு | ஸ தஜா கவீஜதஜஸ்க கவிகா வவ-ுஜொாத்ஜஃ | ஈராஜ ஸஹ ஜெதஸ-ுஜெதஃ ஷ்விஶது வஸஈயாதஜுஷ்|உசு| காவஉாஜெகஹ்ஜ ஶிவஜொஃ வதஜ்ஜஈவி வஜ்ரஈஜெஃ | தஜெஸ்ாஈவெஜாத்ஜிதாஃ வாஜவாஃ வாஷ்டிஷாஜிகஃ|உஎ| ஜிவெதஈஸ-ுஜ தஜெ ஈணாஶகாஶஈயஹதா ஜவ | கஂஜராஜாஈஸஂஷ்ராகம் வீக்ஷிதாகாம் உஹஜஜ ஸாஜ | உஅ | ஸிஂஹாகாம் ஜிகஜொ வீஜா கஜொ ஸிஂஜது ஸ ஶாஈஶ்ாவெ | ஹஷ்ஸ்வ்யா

ஶ்ரீ ஜொவிஜுராஜீயவ்யாவ்யா.

ஜெவதி-ுஶ்ஹிவ கஜஷ-ுாக ஹகஜகி ஜெ்ரயாஜித்ூய-ுஃ ஜீஹாஈக்ருதஜஂஹீஜெஈஃ ஜீஹாஈவஜெணெ-ுஃ ஜாஹீஜெஶஜஹஜெஃ ஜாஹாவிஃ ஷ்ராகஜிஈஜெஂஜ்ரியஷ்ாஜீஜெஃ ஷ்ராயஜிவஷ்டிதம் ஜிஈஜெஂஜ்ரியஉாஈஷ்ராகாஈஜஜிவஷ்டிதவிஜ்யுய-ுஃ | ஜெவவாஜ ஜிஜெஹஃ ஜெவாவஜெராஹஜிஜெஹஃ வாஜெஜஃ ஷ்ஜ்ஜவவ-ுஜெதஃ ஷ்க்ராஜிவஜஂஜஈஉஜஈஜிவ வஜ்வ-ுவக்ஜஃ | ஜ்ரஂஹஉாணிவஜாக்ஹஂஜஂகவ-ுாணிவ கஜ்ஜ்ஜிவிஃ ஜெவஉாஜுாவஜிஃ| ஹஹஈயா கீஜெணெ-ுஃஹகஉத்ராஜஸ்ஜெ-ூக ஶிஷிஜெஜுஶிஜ்ய-ுஃ| காஜெகி|யாத்ஜிஷ்யஃ யாத்ஸ்ாவஃ| ஜுதாவாஜவாகாம் ஸஂவாஜெதா யஷ்ஜிகி வ்யிகாணவஹஈஸ்ீஸிஃ| ஈஉ ஜஶ-ூக ஶீஷெ,ண ஈஉஜஶ-ூகஸ்ஈவதா|உக| கெஜெகி| வஜெணீ-ு க்ருதாஸ்ஜஶீய-ுந்தயஜா வஜெணீ-ு க்ருதாஸம்ஜிதயா ஸஉஶீய-ுஂஜெதஜ்ய-ு|உஉ| ஸதஜிகி| தக்ஷிணாக தக்ஷிணாவாஈாக ஷ்ரய-ஂயது ஜஜஈஜிஜிஶெஷ|உங|உச| ஸ உாஈதஜஜி | ஸஹஶிஶாஜ-ுஜு ஜகி ஸஂவஹஃ|விக்ருதஈஜுவெஜவக்ஷம் ஸஜெஜ யதி உாஈதவெஷ்கி|உரு| ஸதஜெகி|ஜெஹஸ-ுஜெஜெஃ தத்ருத்ஜஜஈஸிஃ|உசு| தஜெஷ்கி | ஈணாஃஶீணா-ு ஜகியாவக்ஶக்ரயஈயஹதா வஜ்ரஹதாஃ|உஎ| கஜுஈாஜெஈகி| கஜொஸிஜுது கஜொஸிஜுஜிவஉஹத்ராயாம்தாக்வ-ுா|உஅ|

ஶ்ரீ ஜெஹஶ்ஹீயீ-ுபவ்யாவ்யா.

ஷாஂஜிவெ-ுாஜெஷெஃ உக்ர்ஈஷ்ஂஜெ்ராஶாத ஜிவெதூய-ுஃ | கத-ுஶிக்ஃ| வெவஉாகஜிகி|ஶா வஜெகஃ ஶாஈஜெஜெகஃ | ஸவ்வணா-ுாஜ் ஶாஈஜவ்யக்ஷஸஂஜெவெஶிதூய-ுஃ | ஜிஶ்ஸஜிகி ஜீஹாஈக்ருதாஜி க்ருதஜீஹாஈாணி| ஜீஹாஈ ஈஜாஜீதூய-ுஃ | ஜெத ஜ-ுஂஹீஜெஈஷ்ஜ ஜஷ் ஜெஈஷ்ய-ுாயஜிவ| ஜிஈஜெஜ்ரியஉாஈாஷ்ராகாஈஜ ஜிவஷ்டிதவிதூய-ுஃ |ஜெஜெதி| ஜெவாஜஜிஜெஹஃ வாஜெஜஃ ஜெவவாஜஃ ஜெவஷ்ஜெராஹாஃ ஜெஷாஂஜிஜெஹஃ வாஜெஜஃ ஷ்ஜ்ஜுவவ-ுஜெதஃ|ஷ்க்ராஜிவஜஷ்ஜிவ|ஜ்ரஂஹஉாணிவஜாக்ஹஂஜஂ கவ-ுாணிவ| கஜ்ஜ்உாஜுவிஃ கஜ்ஜஂகஜெஷஃ | ஜுஜெகி | யாத்ஜிஷ்யாஜ ஸஹிதம் யாத்ஜிஷ்யஂஷாஃ யாத்ஜிஜஉாஃ| வஸ்ஜிகி| ஶிஜுாஸஂவயஸாகடா ஶிஜுாவாஹஜ்ஜீஈய்ஷ | ஜகி| ஈாஜஜஶ-ூ ஶீஷெ ண உக்டெ-ூக தக்ஷிணாஜஈத்ராம் வாஈஂஜிஜஷிஷ ஈிகிஶெஷஃ |உக|உஅ| ஜுஜெஷ்

ஜிஜுகவ்யாவ்யா.

ஜிவெதி ஶெஷஃ|உசு| ஜொாத்ரீயஜிவகணாஸஜொத்ரீயாஶிணஜிவஜொாய்ஜுாகஜிவஈஷிக் ஈணஷ்ஜெ-ூகஸவெ-ஂஷாம் தத்ருத்ருவஷஜகம் விகாஸாஜிஜிஹாவஃ|உஎ|உஜஜெஜெஜெ-ு வகஸ்வ்ரஜெஶய-ுாதஹிஈஜிஷ்ஜ ஜிவெதர்ாகஜெஷக்ஷா | ஷ்ரயீஜஜிவொஜெஜெஃஷ்ராஈ்ஜ

[illegible] ॥ ௬௮ ॥ [illegible] ॥ ௬௯ ॥ [illegible] ॥ ௭௦ ॥ [illegible] ॥ ௭௧ ॥ [illegible] ॥ ௭௨ ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹாதேவதீக்ஷிதீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திருகவ்யாக்யா.

[illegible]

𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇 [illegible] 𑌕𑌾𑌨𑌨𑍌𑌕𑌸𑌃 ॥ ௨௦ ॥ 𑌵𑌾𑌨𑌰𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 [illegible] [illegible] ॥ ௨௧ ॥ [illegible] 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌾𑌨𑍍 [illegible] ॥ ௨௨ ॥ [illegible] ॥ ௨௩ ॥ [illegible] ॥ ௨௪ ॥ [illegible] ॥ ௨௫ ॥ [illegible] ॥ ௨௬ ॥ [illegible] ॥ ௨௭ ॥ [illegible] ॥ ௨௮ ॥ [illegible] ॥ ௨௯ ॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

॥ ௧௯ ॥ [illegible] ॥ ௨௦ ॥ ௨௧ ॥ [illegible] ॥ ௨௪ ॥ [illegible] ॥ ௨௫ ॥ [illegible] ॥ ௨௬ ॥ ௨௭ ॥ [illegible] ॥ ௨௯ ॥ [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥ ௧௬ ॥ [illegible] ॥ ௭ ॥ ௨௪ ॥ [illegible] ॥ ௨௫ ॥ [illegible] ॥ ௨௭ ॥ [illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible] ॥ ௨௦ ॥ [illegible] ॥ ௨௧ ॥ ௨௨ ॥ [illegible] ॥ ௨௪ ॥ [illegible] ॥ ௨௫ ॥ [illegible] ॥ ௨௬ ॥ ௨௭ ॥ [illegible] ॥ ௨௮ ॥ [illegible] ॥ ௨௯ ॥ [illegible]

[illegible]

ஶ்ரீமோக்ஷராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

கிருகவ்யாக்யா.

[illegible]

௪௧॥ தஸ்யௌ த்ராம்பமஶ்ரீமாநு வாநரேஶ்வரமஹாவீர்யத:। மஹாபாரதோ விஶ்வ
பௌருஷேயவிஶேஷவத்யாயா ॥ ௫௦ ॥ ஸநந்தநா கீர்திமதா யஶஸ்விநா ததாநந்தேநாம
மநபைஜவாஹாநா । மஜா தஜாஜ்யாவிதஜாநதம் மஹாநவரியாராக்ரம் ஜ்ஜ்யதம் ஶ்ரியா
வமசரு॥ ௫௧॥ இதி ஶ்ரீமத்ஸந்தாரகாம்பே ஸர்கவ்யாசாரஸ்லோக:॥

ததஸ்தஸ்ய ஶிஷ்யௌ ப்ரஶஸ்யமாநௌ மஹோதர்யஸ்ய மஹாபஞா:। ஹநாம தநுமவா: ஸ்ரீதம்
ஹாரயோ ஜுஷ்பாணாத்மஜயோ॥க॥ தா தத: ஸ்ருதிஸம்ஹ்ருஷ்ட: ஸ்ருதிமந்தம் மஹாகவிம்।
ஜாம்பவாநு காயமாநாஶ்ச மஹாத்மஜ:॥உ॥ கதம் த்ருஷ்டா த்வயா தேவி கதம் வா
அத்ர வதமே। அஸ்யாம் வா ஸ கதம் வ்ருத்த: க்ரூரகர்மா தஶாநந:॥ங॥ தக்வதஸ்வ
தேதநா: ஹ்ருஷ்டசேஷ்ட ஸம மஹாகவே। ஶ்ரோதாயமாஶ்ரியிஷ்யதோ ஹயம் காய
விநிஶ்சய॥ச॥ யஶஸ்யமுக்தம் வக்தவ்யா மதீநாஸஹிதாத்வாநு। ரக்ஷிதவ்யம் ச யத்
த்ர ம் யாநு ஸ்ரீகவிநாதா ந:॥௫॥ ஸ நியமக்ஷதஸ்நேந ஸம்ப்ரஹ்ருஷ்டதநுரோமஹா:।
ப்ரணம்ய ஶிரஸா தேவம் ஶ்ரீதாவே ப்ரதக்ஷிணத॥௬॥ ப்ரத்யக்ஷமேவ ஸமதாம்
மஹோதார்யாஸ் வராயமாத்மஜ:। ஜநயோதுகாமிணம் வாரம் கமக்ஷமாணஸ்மாஹித:॥எ॥
மதிதஸ்ய ஹி தே மாரம் விஷ்ராவாஜ்ஞாவஸ:। காஞ்சநம் ஶிவம் திவ்யம் வஸ்ரீ

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

வாநராமத இத்யம்ப வ்யாக்யாந்தி:॥௪௧॥௫௦॥ஸநந்தேதி।கீர்திமதேதி ஸநாமஜிரோஷணம்
யஶஸ்விநேத்யம்ப விஶேஷணம்। ஸ்ருதக்கீர்த்யாஸ்யாஜ்ஞ: கீர்திம: ஜநயாவள நராகஸ்யாஜ:
மஹாபாஹுஜநஸ்யா கீர்திம: ஶ்ராயமாஜநம் யஶ:॥௫௧॥இதி ஶ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதேபூஷ
ணகாம்பவ்யாக்யாநே ஸர்கவ்யாசாரஸ்லோக:॥

ததஸ்தமேவேத்யாதி ॥ க ॥ ததிதி। காயமாநாஜம் காயமாநவிஷயவ்ருத்தாஜம் ஸீதா
ஶமஜ விஷயவ்ருத்தாஜம்॥உ॥ கதமிதி। கதம்கேந ப்ரகாரேண கதம்வ்ருத்த: க்ரூரகர்மா॥
௩॥ தக்வதஜதி। தக்வகதமஸ்ய ப்ரயோஜநமாஹ ஶ்ரோதாயமாஜநாதி॥ ச ॥ யஶஸ்யமிதி। தத்
ராமஸ்வந்தியம் யோயேமாவக்தவ்ய: வக்தமஹ: யத்ரக்ஷிதவ்யம் கோபவ்யம் தஸ்ஸூதவாநு
வாசிதாநு ஹவாநுவ்யாகயோரத:॥௫॥௬॥ ப்ரத்யக்ஷமேவேதி।ஸாவ:
ஸூத்ர: ஸூவாதே ஹரி வாரம மாதரித்ரிமேஷ: ஸஹாமிதவேகாக்ர:இதேதக்ஸவதாம்
ப்ரத்யக்ஷமேவேதி ஸம்பாத:॥எ॥ மதிதஜத்யாதி। விஷ்ராவஜவவஸ்ரதாநதமேதிஸாவ:
வஸ்ரீதீத்யாதளர்வ்யக்யேந ஶிவம் ஶிவம் விஷ்ராவஜவாஸவஸ தக்வஶ்ரீதியோஜநா॥

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ஊவ்யதே॥உ௪॥௫௦॥ ஸநந்தேதி। யஶஸ்விநேதி ஸஜ்ஜநவிஶேஷணம் ஸநேதா நவாநராக்:॥
௫௧॥ இதி ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தவிரசிதாயாம் ஸந்தாரகாம்பவ்யாக்யாயாம் ஸர்கவ்யாசாரஸ்லோக:॥
க॥உ॥ கதமிதி। தஶாநந: கதம்வ்ருத்த:க்ரூரகர்மா॥௩॥ச॥யஶஸ்யமிதி। யத்ராமஸ்வந்தியம்
ரக்ஷிதவ்யம் கோபநீயம் ஸவக்தவ்யமிதியாவத்। ஸூதவாநு ஸவாநு ॥எ॥ மதிதஜதி। வஸ்ரீதீ

திலகவ்யாக்யா.

திஸ்ருத:॥௪௧॥௫௧॥விவிதேதேமேவாவாஸ்யாந இத்யர்த:॥௫௦॥ கீர்திமதாஸநந்தேதா
யஶஸ்விநாநந்தேநேத்யர்த:। ஜ்ஜ்யதம்யத்ர॥௫௧॥ இதி ஶ்ரீராமாயணதிலகே ஸந்தாரகாம்பே
ஸர்கவ்யாசாரஸ: ஸமாப்த:॥

ஸநந்தஸ்வமேவா: வாராஸாரஶ்சிதா இதிஶேஷ:॥க॥உ॥ காயமாநவிஷயா வ்ருத்தாஜ॥ங॥
கதம்வ்ருத்த: க்ரூரகர்மா ॥ச॥௫॥ விஜநீயநிஶ்சயஜேவாஹ—யஶஸ்யமிதி। ரக்ஷிதவ்யம் ராமஸ
ந்தியேந ஶோபநீயம் ஸவக்தவ்யமிதி யாவத்। ஸவக்தவ்யம்வ யத்தவிஜ்ஞயிஷ்யாமஸ், ஸதஸ்தஸ்யஷ்ட

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ததோऽஸ்த்ரநிக்ஷம் விசார்ய ப்ரத்யஸ்த்ரம் மந்த்ரோ யதா | மாயயா ச நிக்ருஹீதா
ம ந ச பஶ்யாமி கிஞ்சந ॥ ௩௪ ॥ மோக்ஷம் ஸம்பத்ய ஸம்ஸ்த்ரீ ருமோ இஸ விமோக்ஷயது |
ந கிஞ்சித்தத்ர பஶ்யாமி யேந ஸம்பஶ்யதா மதிஃ ॥ ௩௫ ॥ ததா ச பாஹுபந்தந
கிந்நரஸ மமஸ ஸஸ | ஸம்ஜ்ஞமோ விஶஸஞ்சேதோ ப்ரபவம் யத்ர ந த்ருஶ்யதே ॥ ௩௬ ॥ அமோ
ஹாமந ச த்ருஷ்டிஸ்தவதா பாதிதா ஸயா | ததோऽஸ்த்ரஸ்ய ரக்ஷஸா, வீரம் ராக்ஷஸீம்
ஸமீபோபகம்யாம் ॥ ௩௭ ॥ ப்ராப்ய ச ஸஸ்நேதாஸ்த்ரேண வீர்யம் தயா | அவஷ்டப்ய ஸாஸ்த்ர
தேஜஸம் வாக்யஸமோஸதஃ ॥ ௩௮ ॥ ஸ்வாமி மம்தா ஸர்வகார்ய க்ஷயிதாயா ஸஸ்ஸ்தஃ | ஸக்ஷஃ
ஶ்ரேணய ச ஸைந்யம் விரஸாஸாரவஜ்ரபூதம் ॥ ௩௯ ॥ பாஜயித்வா தம் பாணம் ப்ரக்ருஷ்ய
ஸாஸம் ததஃ | ஸுஸ்வப்ரஸாஸ்த்ரஸ்தம் தஸ்யாஃ காயஸவாஷ்ராயம் ॥ ௪௦ ॥ தஸ்யாஸ்த்ரம்
ஸமீக்ஷ்ய ஸஸ்ஸ்ம்ரித ஸஸ லக்ஷணே | ந வ ஸம் ஸா ந பஞ்சதமே ஸஸ பாநிக்ருதம் க்ருதம் ॥
௪௧ ॥ ததோऽஸ்த்ரம் விசார்ய ஸம்ப்ரம் ஸமீக்ஷ்ய நிஷ்டம் ததாஸ | தஸ்யாஸ்த்ரஸ்யாஸஸாய
ப்ராபதாஸ்ஸ ஸமாஸ்ய ॥ ௪௨ ॥ ஸ விமுக்தஸ்ஸ வீர ஸபாத்வ புவநாமஸி | ஸயா
பந்தவஸம் காரணம் நிக்ருத்யாஸ்ய மாயா ஸந்தி ॥ ௪௩ ॥ ப்ரணோதி ப்ரமதாநாம் ச மஹிதாநாம்
ஆரபேணா ஸம் ராக்ஷஸீ ஸம்ஸதிகா வீரக்ஷயா ஸமந்ததா ஸதா ॥ ௪௪ ॥ தாம் ஸமா

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸாயம் ஸஸ்த்ரீத்ருஷ்டிப்ராயஸாம் ॥ ௩௩ ॥ ௩௪ ॥ அமோஷாமஸேநேதி | ஸமீபோபயாம் ஸமீபோபதி
தாம் ॥ ௩௭ ॥ ப்ராப்யேதி | அவஷ்டப்ய ஸாஸ்த்ரதேஜஸம் ஸாரகம் ஸஸ்யம் ॥ ௩௮ ॥ ௩௯ ॥ பாஜயித்வ
தஸ்யாஃ ஸுஸ்வப்ரஸாஸ்த்ரஸ்தம் யதா ததா காயம் ஸுஸஸ்ம்ரிதம் | அவஷ்டப்ய ஸஸ்யம் | ஸபி
வ்யதிவ ஸாமாஸ்யமபூர்வம் ஸம்யக்ருதம் ॥ ௪௦ ॥ நிவர்த்தி ஸம்ஸ்காரமாத்ரம் ஸாமாந்யம் | ந ஸ
பந்தே ஸஜ்ஞாதவதஃ ஸக்ருதம் நிக்ருதம் ஸாக்ருதம் நிக்ருதிம் வா ஸம்பந்தே ॥ ௪௧ ॥ நிக்ருத
ஸவாஸப்யதி ததோऽஸ்த்ரம் த்ரிஸ ॥ ௪௨ ॥ ஸேதி | விஸ்ருஷ்டவாஜா விஸ்ருஷ்ட ஸம்யக்ஸஜா ॥ ௪௩ ॥
ப்ரணோதீதி | ஸமேதப்ரஸாந்திகாரணம் ஸேநாயாஃ ॥ ௪௪ ॥ தாமிதி | க்ருக்ருஸாத்யிகம்

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸுஷ்டுஃ ॥ ௩௩ ॥ ததஸ்தி நஸ்யாஸிநாஸஸ்யம் ॥ ௩௪ ॥ ௩௫ ॥ ஸுமேஸ்யதி | தஸ்யாஸ்த்ரஸ்ய ப்ராஸாணா
ரயிகா காயம் ஸ்வஜ்ஞஃ காயம் அவஷ்டப்யம் | வஶ்யதே அவஷ்டப்ய ॥ ௪௦ ॥ நமேதி | ஸாஸம் ந பந்த
பந்தே அயம் காரணம் இதி ஸம் ந ஜ்ஞாதவதீத்யர்த்தஃ | ஸக்ருதம் விக்ருதம் ஸா ஸாக்ருதம் வி
காரஸ்வரூபம் வா ந பந்தபந்தே ॥ ௪௧ ॥ தந்நிக்ருதம் கிமித்யத ஆஹ ॥ ததோ ஸஜிதி | ஸ்யஸ
ஸாஸாயஸ்யஸம் நிக்ருத்ய ப்ராபதாஸ்ப்ராபதம் ॥ ௪௨ ॥ ஸேதி | விஸ்ருஷ்ட ஸஜா விஸ்ருஷ்ட ஸமஜ
ஜா ॥ ௪௩ ॥ ப்ரணோதீதி ॥ ஸம்ஸதிகா ஸமந்த தாஸமேதி ஸம்மதாநாம் சைவாநாம் வஸஃ

திலகவ்யாக்யா.

ஜிதிஶேஷஃ ॥ ௩௧ ॥ ௩௨ ॥ ஸஸ நய ச ஜய ॥ ௩௩ ॥ ஸாயம் ஸாஸிதி | அத்ரூதிபுஸுஷ்டுஃ ॥ ௩௪ ॥ ௩௫ ॥
யேந மதிவிபூமதா தத்கிஞ்சித் பஶ்யாமி நாபஶ்யமித்யந்வயஃ ॥ ௩௬ ॥ ௩௭ ॥ அவஷ்டப்ய நிஷ்ப்ர
ஷ்டும் | தஸ்யாபாஸமஸ்ஸாஜ்ஞோ ஸயஸீ நம் ஸம் முக்தி க்ருத்யேஜம் வாக்யஸமஸமக்ஷ ஜத்வந்வயஃ ॥ ௩௮ ॥
ஸமேஷ்டிதா ஸக்ஷுஷா அஜிதா ச சேஷம் ஶ்ரேணயேத்யந்வயஃ ॥ ௩௯ ॥ ப்ரத்யக்ஷாஸஸ்த்ருக்ருத
வாந் | தஸ்யா ஸுஸ்வப்ரஸாஸ்த்ரஸ்தம் பவதி யதா ததாதஃ காயஸவாஷ்ராயஸவபூர்வம் ॥ ௪௦ ॥
ஸம் ஸா ந பந்தபந்தே | அயம் காரணமிதி ஸஸ்பூர்விஸ்திபூர்வக இதி ஸம் ந ஜ்ஞாதவதீத்ய
ர்த்தஃ | ஸஸ க்ருதம் விக்ருதம் ஸா க்ருதம் விக்ருதம் விகாரஸ்வரூபம் வக்ஷ்யமாணஸஸ்பந்த
ரூபம் வா ந பந்தபந்தே ॥ ௪௧ ॥ ததோऽஸாஸ ததஜதி | ஸுஸாய கதிபூர்வா | ப்ராபதாஸ
ப்ராபதம் ॥ ௪௨ ॥ விஸ்ருஷ்டஸஜா விஸ்ருஷ்டக்ஷணபூஸஜா ॥ ௪௩ ॥ ஸம்ஸதிகா ஸமந்தத் ஸமேதி

[illegible]

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

த்மாத்மந:|உவாச வாசக்ரூரா ஸீதா வசநம் த்ரூ||௬௯||ராக்ஷஸாய ராமஸ்ய ஹாயதா
ஶீததேஜஸ:| இக்ஷ்வாகூணாம் நாதஸ்ய ஸ்நுஷாம் தஶரதஸ்ய ச ||௭௦|| கதாசித்வம் வததோ
ஜிஹ்வா கதம் ந பதிதா தவ| கிம் த்வம் தவாநாய யோ ராமம் ஹதபூர்வஸந்தியள||
௭௧|| கதாப்யத்யாகத: பாவ தேநாத்ருஷ்டோ ரஹோகதா| ந ஹ்யஹம் ராமஸ்ய ஸத்ருஶோ
தாஸ்யேதஸ்யஸ்ய ந யஜ்ஞவேஷ ||௭௨|| யஜ்ஞியஸ்ய த்வதாகீ ச ரணஶூரஸ்ய ச ராகவ:|
ஜாநக்யா வர்ஷம் வாக்யமேவரோக்த தஶாநந:||௭௩|| ஜஜ்ஜாஶு ஸஹஸா கோபாத்தீதாஸ்ய
ஏவ பாவக:| விவ்ருத்ய நயநே க்ரூரே ரக்ஷிரக்தே ச தக்ஷிணம்||௭௪|| மௌஷ்டிகம் ஸமுத்
ராரம்ய: ஸ்ரீவிஹாராக்யகம் ததா| ஸ்ரீணாம் ரஜ்யாஶ்ச ஸம்ருத்தஸ்ய தஸ்ய ஹாயமாதமா
த்மந:||௭௫|| வாசா ரம்பொதஸீநாஶ தபா ஸ வ்யதிஷேயிக:| உத்தஸ்த ரயமாணம் ராணீம் தயா
ஸ்ததநாதிநர்||௭௬|| ஸீதயா தவ கிம் காயம் ரஹோதஸ்ய ஸவிக்ரஹ| தேவநம்யவந்தக்யா
... ||௭௭|| ஸாநுநாயதொ ரஸமேஹ ஸீதயா கிம் கரிஷ்யஸி|
ந த்வமாஷிஷ்ரேத்தாஷிநாரீஷிஸ்ஸமாவ்ய:||௭௮|| த்ருஷ்டாத்ய ஸஹஸா நீதோ ஹவநா
ஸ்தம் நிராவர:| யாதே தஷிது தஸ்ரீவொராக்ஷஸ்யா விகர்தாநநா:||௭௯|| ஸீதாம்
திஷ்டுத்ஸ்யாரஸர்வ்யாமேக்யா: க்ருமெரஸ்யதாரணை:| க்ருஷ்ணவசஸாஷிகம் தாஸாம்
ஶணயாரஸ ஜாநகீ||௮௦|| மஜ்ஜிதம் ச ததா தாஸாம் ஸீதாம் ப்ராப்ய நிரயகஃ| வ்யயா
மஜ்ஜிதநிஶ்லிஷ்டா ராக்ஷஸ்ய: விபிதாஶநா:||௮௧|| ராவணாய ஶஶம்ஸாத்ஸீதா

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

யோஜரிதி ஹதபூர்வஸந்தியள தேநஸ்த்ருபு அத்ருஷ்டஸ்து யோஜரேஸ்த்யாகத: தஸ்ய
... ||௭௧||௭௨|| ஜாநக்யேதி| கோரக்வஸிஜயேஷிதாஸ்ய ஜத்யர்க்க||௭௩||
விவ்ருத்யேதி| க்ரூரே: ராவண இதி ஶேஷ:| மொஹாக்யகம் ஹாமேதிதக்ஷகம் ||௭௪||
ஸ்ரீணாமிதி| ஸம்ருத்தஸ்ய ராவணஸ்ய ஶரேதி ஶேஷ:| ரம்போதரீரம்பநமாரம்பிதோதரீ| ரஸி
ஹஷிஷாயாதிக்யஸ்யாஜாதோ: பவாதிவ| ரதொதரீ வா தபயோரஸெதா: ரம்ஹோதாயிரிதிஷி
வஸ|யதா ரதசம் வாஶுசம்| ரம்பாஶு ராவடம் நிஹடாஷ்யா ரதாஜ க்யரா:|ஸம்க்ஷேதரீத்யயு:
ரதாஸ்யம்ருவிஷீஷிகேத்யாவக்ஷதே தஸ்யாஜவக்ஷ்யரஸ்யா உதாரிக்யயு:| நநவமேவம்
யாநுஶாலிந்யா வ்யதிஷிஜஜத்யர்க்கம் ஸம்வ்ருதி ரம்போதயேயுக்யம்வ்யதேவிவ்யதிஷிஜரிதா|மெ
வம்உஹாஸ்யாரவி வ்யதிஷிஜகேவநாநுதமொக்ஷாவவிமோயாஶ் ரம்போதயயுரீநாரவரிஜ்ஞா
நம்ச ஹநர்ரதஸ்ய தீபவ்யவஹாராஶ்||௭௫||௭௬|| ததஜதி| தாஸி: தேவகந்யாஸி: கஶ்நந ரம்
போதயபூதி வதந்யாஸாரவி நிவாரயித்யக்வதர்க்கம் ||௭௮|| யாதஜதி| க்ருமேரை: க்ருமர
மேஜை: ஸமஷாரர்ணை: கயபுதோவி க்ருமெரை:||௭௯|| த்ருணவதிதி| த்ருணவசஶணயா
ராவெதய்ந்தய:||௮௦|| வ்யயேதி| வ்யயா மஜ்ஜிதநிஶ்லிஷ்டா: வ்யயா மஜ்ஜிதேந நிவ்யாவாரா:||

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ஸாமாதிமமஜவ்யதேஶஉஷ்யதே||௬௪|| தஜிதிவரிரஸ்யிதக்ராவேதி ஶேஷ:||௭௦||௭௪|| ஸ்ரீ
ணாமிதி| வமேவம் யாநுஶாலிந்யா வ்யதிஷிஜஜத்யர்க்கம் ஜதாநீம் ரம்போதரீக்யஸியாநாஶ்

திலகவ்யாக்யா.

ஸஹமேதி ஶேஷ:||௬௯||௭௧|| கிம்வஸிஷ்| கஸ்தீந்தி: ஶ்யேபு:||௭௨|| தவஸாநியாவவஹ்யத்யதே
நாத்ருஷ்ட இதி ஸங்காரஸத:, ஸந்யயா ததேவ தே ஸநநம் ஸ்யாதித்யயு:| ஸாத்ருஶ்யம்
ஹாவநாவி தமோராவாமேக்யா ஸ—தாவேஸ்யவீதி ||௭௩||௭௪|| விதாஸ்யபாவகசேவநாஸ்ய
ஶ்ருதா ஸமுதீதா||௭௫|| ஹாஹாக்யகம் மயாமேதிக்யகம்||௭௬|| ரதோதரீநாரேதி| வமேவம்
யாநுஶாலிந்யா வ்யதிஷிஜஜத்யர்க்கம், ஜதாநீம் ரம்போதயேயுக்யஸியாநாதர்ஹாஸ்யாரவீதி

யுவஸுதாம் உஸாஸ் | தத்ஸ்யா மிஷிதாஷ்வ ப்ர பிஷத்தாஸா ஷிஷ்வப்பாத: ॥ அ௨ ॥ வஹிக்ஷிவ்ய ஸஞாதுகாம் பிஷ்பாவஸாவாஸதா: | தாஸாமேவ ப்ரஸவாஸ ஸீதா ஸ்ருயுஷ்ஷி தொறதா ॥ அ௩ ॥ விஶ்வம் காரணம் ஸீஷா ப்ரஸவோஷ ஸமாஸவீதா| தாஸாம் ஷ்ஸ்யாஸ் ஸமாஸ்ய த்ரிஜடாவாக்யுஷீஸ்॥ அ௪ ॥ ஸ்தூதம் வாசக்ஷியம் கவிதா விஷயிஷ்யதி: ஐந்தாஸ்யாத்தஜாவஸாயீ ஸ்வாஷா ஷுயுஷ்ஷவ ॥ அ௫ ॥ ஸஷ்யாஸ்யஷ்யா த்ருஷ்டா ஷாஸ ணொ ஷொஷஸைஷ்யண:| ஷக்ஷவம் வஷிதாஸய ஸதத்ஷஸ்யா ஜஷாபக ॥ அ௬ ॥ ஷதைவா ஸ்வாஷி தாதம் ஷாவவாப்பாக்ஷவீ ஷணி | ஷஷிபாவஷஷவீஷஷிஷ ஷொவஷித ॥ அ௭ ॥ யஸ்யாஷிஷ்யஷ்ஷவிய ஸ்வஷொ ஷவீதாயா: ப்ரஷ்யஷ்யஷிக ஸாதஷ் ஷஷிஷஷிஷிஷஷ க்தா ஸாஷாஷஷ்ய ஷக்ஷ ॥ அ௮ ॥ ப்ரணிவாதப்ரஷ்தாஷி ஷஷியீ ஜஷகத்ஷ | ஷ ஷஷாவிஷ்க்ஷாஷ ஷதாஷஷிஜபஷஷிதா ॥ அ௯ ॥ கஷொவத்யித்ஷப்ப்ஷஷிவய ஷாஷணா ஷிஷ் | தாவாஷம் தாத்யஷீம் த்ருஷ்டா வீதாயா ஷாஷணா ஷ்ஷ ॥ ௬௦ ॥ ஷிஷயாஷாஷ விக்ராஷிதாஷவிஷீஷ்யஷம் ஷஷ: | ஸம்ஸாஷஷணாஷம் ஷஷா ஜஷக்யஷ்ஷீ த்ரிஷா விஷீ: ॥ ௬௧ ॥ ஷக்ஷாகஷணாஷிவஷஷ்ஷதொஷ ஷஷஷஷ்ய த: | ஷ்ஷஷாதஷஷிதாம் வாஷம் ஜஷிஷஷணா வஷிஷிதாஷ ॥ ௬௨ ॥ ப்ரத்யஷாஷ்த ஷாம்ஷிவீ ஷாஷிஷ்ஷ: ஷிஷிதஷொவதா| கஷம் ஷெஷ கஷம் ஷெவஷ ப்ராஷொ வாஷஷவாம்ஷவ॥ ௬௩ ॥ காஷாஷிஷஷ ஷிஷெ ஷிஷஷொஷம்ஷித

ஶ்ரீமநோரமாஜீவயவ்யாக்யா.

அ௧ ॥ தத்ஸ்யாஷதி| தஷ்ஷீம் ஷக்ஷதெதி ஷாவணொக்தாஷதிஷெஷ:॥ வஹிக்ஷிவ்யவஹிவாய ப்ர॥ அ௨ ॥ தாஷ்யதி| ஸமாஸவீதா ப்ரஸவோஷ உதஷொதஷ ஷாவிதவதீத்யர்த:॥ அ௩ ॥ அ௪ ॥ ஷஷஷ்யாஷ வாஷித்ராதாஷிதி| ஷஷஷக்த ஷஷாஷஷிஷண வயப்ராஷிஷ்திவாஷண வாவகஷித்ய ஷா: | வாஷ்த்ராதம் ஷஷஷதி ஷெஷ: ॥ அ௫ ॥ அ௬ ॥ ஷவாஷாயிஜ ஷப்ராண த்ராணெஷெஷ ஷாஷ ப்ரணவாதெதி | தஷதி | தத: த்ரிஜடாவாக்யாஷஷம் ஷதஷஷிஜபஷஷிதா த்ரிஜடாகஷிதஸ்யவ்யஷிஷிதாஷ விஜபஷஷிதா | தஷ த்ரிஜடாஸ்ய வாக்யம் ஷாஷணம் ஷஷ வஷத்யெத்ரதிகாரணம் த்ருஷ்டவ்யம்॥ அ௭ ॥ தாவாஷஷிதி| ஷ வ ஷெ ஷிஷ்யதாம் கிம் தஷ ஷாஷி

ஶ்ரீ ஶப்தஸ்ய தீயீயவ்யாக்யா.

உஷாஷ்யாஷீதிகஷ்டீயம்॥ அ௬ ॥ ஷஷஷ்ய த்ரிஷ்டாதஷிதி॥ ஷயவஷீதெதி ஷேஷ:॥ அ௭ ॥ தஷதி தத: | த்ரிஜடாவாக்யாஷம் தஷம் ஷதஷஷிஜயஷஷிதா த்ரிஜடாகஷிதஸ்யவ்யஷிஷிதாஷ ஷவிஜயஷஷிதா| தஷ த்ரிஜடாஸ்ய வாக்யம் தஷ்யம் யஷி வ: ஷாஷணம் ஷஷெயஷிஷ்யெஷ வஷிதி ஷம்பாஷ: ॥ அ௮ ॥ தாஷிதி ॥ ஷிஷயாஷாவெஷதிஷ்ஷ தஷஷாஷஷெஷ கவாவஷ ॥ ௬௦ ॥ ஷாஷாஷ

திஷகவ்யாக்யா.

கஷ்டீயம்| யதா ஷதெஷயப்ர ஷொவஷாஷஷஷ யாஷ்யஷாஷிதீத்யர்த:॥ எஎ ॥ அ௧ ॥ ஷிஷயப்ர ஷ்| ஸ வீஷிதிஷெஷ:॥ அ௨ ॥ வீதாவ்யவஹித ஷஷாஷ| ஷதப்ர்யா ஷதம் கஷ்ஷீஷதஷ்ய ஷஷ்ஷித்ஷ்ஷ ஷ ॥ அ௩ ॥ ஷஷஷாஷ: | ஷாவணாஷஷஷஷ்யஷஷாஷிஷஷ்ய ஷாவாஷ்ஷிதி தஷாஷப்யா ஷதஷவதஷிஷயெ ஷிஷ்பாஷ: | வஹிஷ்ய வஷிவப்ர்யாவாஷஷக்த கொஷ: ॥ அ௪ ॥ விஷ்வ ப்ரஸவோஷ விஷ்யவஷிவஷகம் ஷொகாவகாஷ ॥ அ௫ ॥ அ௬ ॥ ஷக்ஷாவிஷாஷகவாதெ்ராஷ ஷஷிப்ணா: ॥ அ௭ ॥ ஷாக்ஷவீஷணஷஷ்யா ஷாக்ஷவிஷிவாஷ்யா த்ரிஷ்டாதஷஷிஷா வீ தெதி ஷெஷ:॥ அ௮ ॥ ஷவியாவஷ ஸ்வாக்ஷணாஷிதி ஷெஷ:॥ அ௯ ॥ ௬௦ ॥ தத்ஸ்யாஷ்த்ரிஜடாவாக்யாஷ ஷஷ ஷெஷதாவஷ ஷஷிதி ஷஷிதா | தஷஷிதஸ்யவ்யஷிஷிதாஷவிஷ்யஷஷிதா ॥ ௬௧ ॥ த த்ரிஜடாவாக்யம் யஷிதஷ்யம் தஷாவஷ்ஷாஷணம் ஷஷெயஷிஷ்யெஷ வஷிதி ஷம்பாஷ: ॥ ௬௨ ॥ ஷஷ பாஷாஷெதி ஷ்யாதஷ:| ஷஷ்யஷ்யா ஷஷீஷ்யஷஷாவிஷிதி ஷஷாம் ஷ்ய தவாதித்யர்த:| ஷஷஷொ

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

[illegible]

க்ரூரஸ்ஸுக்ஷாஷாவ்ருதமுகீவ ||௩௪௯|| தே நவமைத்ரீஸமாஜ்ஞா போரக்ஷஸா ரணாப்ருஷ்டுணா | உத்ஸாஹவிஜ்ஞாய ராவணேந ஸம்ராந்தேந ||௩௫௦|| ததோ விஶேஷேண தாஸதயஸ்யா தாஸதா: | தேநராக்ஷஸராஜேந ஸம்யாஜிதே தராகாரணாஸ ||௩௫௧|| தேநைவம் ராக்ஷஸராஜபுத்ரைஸ்ஸ்வஸ்தாஜேஷு நிஷ்டா: | ராஜஸராஜ்ஞைஷுஸ்தாஸி ராமஸ்யேதி ஸம்ஸேவ்யதே க்ஷயா ||௩௫௨|| தஸ்தவஸ்ராந்தர்ஷ்டாதிராஜஸாரந்ஜஷ ராக்ஷஸ | ஸ்வதேநவேதிதவ்யம் வயமாஷ்டம் ஹிதவாதிநா ||௩௫௩|| ஸம்ஸஹக்ருபயா யோதி உபஸம்யாதுர்யவிக்ருத | விரூபகாரணம் த்ருஷ்டம் நவயோஸ்ஸீதிஸம்ஸ்த்ருத: ||௩௫௪|| விஶேஷேணேநவஸ்நேஹராவணஸ்ய ஶிஷேஸதாம் | ராக்ஷஸாநாந்தேஷு ஸம்ஸ்யாம் மமுத்ஸஹ்யதாமிதி ||௩௫௫|| தத்ஸ்ஸம்ஸ்வஸ்ய

க்ஷாஸஸ்வாஸ்யம் ஸமஸ்தத: | வேஷ்டிதம்ஸமணவமேத்யுஸ்ஸ்ஜீவேணாபு: காவ்யாஸமேஜ: பமேடு || ௩௬௦ || ராக்ஷஸாஸ்ஸுஸஸந்நாஹா தமேவம்ஸவிக்ருதா: | தராதஹ்ய ஹஸ்வாஸம் நிவம்த: காஷ்டைஷிஷி: ||௩௬௧|| பஸஸ்யபஹாஷி: பாமேயுக்திர்யஸ்ய ராக்ஷஸேஸ: | தத்ஸராக்ஷஸாஸ்ஸம்யாபாஸாஸத்ருஷ்ஸோப்யதஷ் || ௩௬௨ || அயோத்யாநு ராஜஸாமேபு நமரா ஸாதா: | ததோஸம்ஸ்ஸஸமத்ரூயம்ஸம்க்ஷிப்ய பநராத்த: || ௩௬௩ || விஶோவயிஷ்யா தம்பம்யம்ப்ரக்ருதிஸ்ஸ: ஸ்ஸித: பாந: | ஶுபஸம்வாஸிதம் ப்ரஹ்மதாநி ரக்ஷாம்ஸஸ்யஸமத்யம் || ௩௬௪ || ததஸ்ஸ நமரா ராமவேமேநாஷ்ஸஸ்தவாநஸம் | பமேஷு நவஸ்ருஷ்டீஸ்தாம்பாஸ்ய ஸாடமோபாஷ் || ௩௬௫ || தமோஹ்யஸஸம்ஹ்ராஜோயாமாநாம்நிவ ப்ருஜா: | விநஷ்டா ஜாநகீ வ்யக்தம் நஹ்யதஸ்: ப்ருத்யஸ்யதே ||௩௬௬|| ஶுங்காயாம் கஸ்யிதஸ்தேஶஸ்ஸவபுராஸ்ஸீக்ருதா பாஸீ | தமதாவஸயாஶுங்காதஷ்டாஸீதாநவஸம்பய: ||௩௬௭|| ராஸஸ்ய ஹிஸஸங்காயபும் ஸயேதம் விதயீக்ருதஷ் | இதி ஶோகஸமாவிஷ்டஶ்சிந்தா ஸமஸ்வாமத: ||௩௬௮|| அயாஹம் வாஸஸ்ருஷ்டம் வாரணாநாம் ஸஹாக்ஷராஷ் | ஜாநகீநவஸ்ஸ்ருதிவிஷயோஸஸாஷிதாஷ் ||௩௬௯||

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

௩௪௮||௩௪௯|| ஸஶம் வஸ்ஸஶ்ரீ வோக்ஷேஸஸயோக்ஷித்யாஹ ஸஞ்ஜ்ஞீதி||௩௪௯||௩௫௦|| தத இத்யாதி| தேநவிதி கதபுஷ்யதிமேஷ:| ராஜஸராஜ்ஞ்யராஜபஸ்பராஜ்ஞா| வேதிதவ்யம்வக்தவ்யமித்யர்த:|| ௩௫௧|௩௫௨|| ராக்ஷஸாஸத்யாதி| யஸ்தி தஸ்ய ஶுப்ரதஸ்ய||௩௫௩|| ததஸதி | நமரா ஸாமாஸா தாஸஸ்த: ராஜஸமேபு அயோத்யநிதி யோஜநா||௩௫௪||௩௫௫||பூமேந வேதி| அபூர்வம்பஶ்ஷிஷி:|| ௩௫௬||௩௫௭|| அயாஹமிதி| விஷயோதஸஹாஷிதாம் ஸாஷிதஸவிஸயோதஞ்சம் உக்தாஸ்தவா தஷ்டதவ்யம்: | விஸயவ்ருத்தாந்த வ்யவஸ்தாதிதி வா || ௩௫௮ || ததஸதி | திஷ்டேத்ஸேவ

ஶ்ரீஸத்யதீர்தீயவ்யாக்யா.

பாராக்ஷா நவிதித: நவிஜ்ஞாதோஸிதி யோஜநா||௩௪௯|| தேநேதி| ஸஞ்ஜாஸம் வ்ரதாந ஶுஷ்வயஸ்வாஸஸம்|| ௩௫௦|| ததஸ்த்யாதிஶோகத்யஸஸம் வாக்யம்| ஸமேஸ்தணஸேதவ்யம் ஸந்த்ருஷ்டா விரூபகாரணம் தாஸாமாஜ்ஞ்ஞ: த்ருஷ்டமிதி ராக்ஷஸராஜ: ராவண: தேநவிஶேஷேண யாசித இதி ஸம்பந்த: ||௩௫௧|| ஸஸமவ்யதி | யம்தி தஸ்யதிரஸ்ஸ்ய || ௩௫௪ || அயேதி| விஸயோதம்தஸாஷிதாம் விஸய வ்ருத்தாந்த விஷய வ்யவஸாராய விஸயோ

திலகவ்யாக்யா.

யாவதிதி||௩௪௯|| வாநராணாமிதி| ஸவா அஶுகாநாமஸேநவாநரா ஸஸஸய்ய நு, இதிஸஞ்ஜ்ஞாவ்ருதிதி ஸாவ:| ‘ராவவாணாம்’ இதி பாடே ஸஸ்ஸேந்த்ரைஸஸய்ய இதி நஸஞ்ஜ்ஞாவ்ருதிதி ஸாவ:|| ௩௫௦||௩௫௧|| ஸஞ்ஜாஸம் வ்ரதாநம் ஶுஷ்வயஸ்வாஸ்வ்||௩௫௨||௩௫௩|| வேநவஸ்ய ஸஹயஸய்ய இத்யர்த:| ஸஷ்டநிஷ்ட்ய ஸதயநிஷ்ட:| ஸம்யுக்ஷதே விவாபதே||௩௫௪|| வேதிதவ்யம் ஜ்ஞேயஷ்| ஸவம்மேவஸ்நேஹமேஸ்ஸதவதோ நாஸாய இத்யர்த:||௩௫௫||௩௫௬|| ஸமஸ்ஸு ஸதிதி

ஜ்வலிதா தேவாஸுராணாம் ஸர்வேஷாம் தேஜஸா நிதிரிவ | அத்யுக்ரஜலநிதேர்வா நிஶிதே ஶ்லேஷா ராமஸ்திதா ||௩௬௦|| தீவ்ரேணைத ஶ்ராமணமுகே ஜாதஜ்வலிதவாணாக: | ஸ்ருஜ்யமபருஷம் ஸ்புரத்வாதா ஜ்வாலாமாலிநோऽபி ந: ||௩௬௧|| தேஜஸ்வி ததஸ்ததோ த்ருஷ்டா ராமேண ஶ்ரு காரணேந ஸ்ர ஜஸாமணேண | ஸிஷிவா தேஜஸாக்ஷிஸ்ர ராமேஹலம் ஶ்ருஷ்டதாநவ: ||௩௬௨|| வாநரஶ்ச பூர்வ தேவதேஹாம் விஸ்ருஜ்ய ஸ்வ ப்ரயாண ந: | ததோ ப ப்ருதராமாத்ர தத்ரா ஶிஷ்டதேஹம் வாந: ||௩௬௩|| ப்ருதிவ்யமதராயோ ஹயாஷ்டோஸ்ர த காம் க்ஷயா | தத: ப ப நமம் ப்ரா க புஷ்பா வ மம் ஸ்ரு ஸ பூ ஸ்விதா ||௩௬௪|| அஹம் ப மோ நகாத்ரு ஹவிதா த்ருஷ்டவாநிஹ | ராவணஸ்ய ப்ராணேந ஹதம் தேஜதேஜஸா ||௩௬௫|| ஸ ஸ்ரீவத்ஸ வக்ஷா ய ஸ்யாஸ்ய ஶயா ஸப நாஶிதம் | ராக்ஷஸ ஸமாநம் ஶயா நத்ர யதா வதிபூர்வ வாஶிதா ||௩௬௬|| அத்ர யந்த்ரம் தேஹ ஶ்ரம் ஶ்ரு ஸம்பூர்ண த்ரிய ஜாதிநி | இதி ஸ்ரீமத்ராமாயணே ஸம்க்ஷேப ஶ்லோகா: ||

ராமசந்த்ர ஸ்ய ஶ்ரீ ஸம்பூர்ண ஸர்வதோ ராவணதாதஜ: | ஸ்ரீயஸ்ஸம் பவகாத்ர வஷ நம் வஶ்ரஹம்ஸ்த்ரய ||௧|| ஸம்மதோ ராவணோ ராமேண ஸ்ரீவஸ்ய வ ஸாக்ஷுக: | ஸ்ரீமதாவாத்ய

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஜ்வலிதா மகாநாதிநீ வஶிதா க்தமேதிஜ்ஞா வ்யத்யயம் ||௩௬௦|| தீவ்ரேண இதி| ஸ்ருஜ்யம் ஶ்ருஷ்டம் ஸ்புரத்தித்திரமேஷு| ஜ்வாலாமாலிநோ: ஸ்வாஸங்கிநஸ்திரமேஷு||௩௬௧|| தேஜஸ்வி ஹேதி| த்ருஷ்டா ராமேண த்ருஷ்ட ராமேண காரணேந காரணேந தத்ரஜ்ஞவாநிதி: ஶ்ரமா ராமேண ராமாய வ்யாஹ்ருதி ஸிஷாதேஶ ஸமாயாத்ராஸே:| தத்ர தேஜஸா ஸிஷிவ தேஜஸா தாஸநகாதேஶா||௩௬௨|| வாநரதி பூர்வதேவாங்கா வ்யாஸ்ய விஸ்ருஜ்ய தேஹம் வ்யாஷி||௩௬௩|| ததஇதி| தத்ர ப்ரம்ஶா ஸமாப ஸபி ஸ்வரம் த்ருஷ்டம் வஸ தம் ஶ்ருதம்||௩௬௪|| ததஇதி| ஹவிதா த்ருஷ்டவாநிஹ ஹமத: யாவதா ஜ்ஞஸ்ய த்ருதீய ||௩௬௫|| ராவணஸ்யேதி| ஹமத: தேஜஸா தேஜஸா ஸாத்ரு தேஜஸா ஸஹ| ஸ ஸ்ரீவத்ஸ வக்ஷா யஸ்ய ஶாஸ்த்ரீ காமா ஶ்ரீவத்ஸ வக்ஷஸ்யாஸ்ய ஸமாயாதி ஸ்வா: | காமயா ஸ ஸ்வய வாஸதேவஶரா ஸ்யாஸ்ய நாமா ஸ்வாக்ஷா வாஸ்ய ஸ்வஸ்ய ஸ்பாயேஜ நம் வாதமாம் ஸத்யவண்ணதம் ஸ்ருதி மயமாகா மகா||௩௬௬|| அஷ்டு ஸர்வ மாஜு ஷ்டத்ர ஸ்ரமதஸ்தோகா:||௩௬௭|| இதி ஸ்ரீமஹேஶ்வர தீர்த்தீய ஸம்க்ஷேப வ்யாக்யா ஸம்பூர்ணம் ஸமாப்தம்||

ராமஇதி | ரமதே த்வாய ஶ்ரம வசநம் வஶ்ரஹம் வயஸ்யா தேஜ: || ௧ || ஸமாப்த:

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஜ்வலிதா ஜ்வலநாதிவா வா: ||௩௬௦||௩௬௧|| ததஇதி| ஸ்ருஜ்யேஷ ஶ்ரீமச்சந்த்ரமேஷ ஸவ மா || ௩௬௨ || தத இதி | அஹம் ப மோ நகாத்ரு ஹவிதா த்ருஷ்டவாநிஹ் இதி வ:| அத்ர ஸமம் ஸ்வதேஹ நாஶ ஸ்ர ஶ||௩௬௩|| இதி ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா யாம் ஸம்க்ஷேப வ்யாக்யாயாம் ஸம்பூர்ணம் ஸமாப்தம் ||

||௧|| ஸம்க்ஷேப இதி| ஸம்க்ஷேபோ ஸர்வகதா ராமஜ த்ர யஶ:| காண்ட: ஸமா யஜ்ஞி த்ரா ஸம்க்ஷேபிதா

உ டீகா வ்யாக்யா.

மோக்ஷ: | ஸ்ருஷ்டி ஸ்திதஶ்ச ||௩௬௦||௩௬௧|| விஶ்வ காரிய உதயேந வ்ருத்தி ஶ்ருத்வா ஶாஸ்த்ரம் தம் வதகா ||௩௬௨|| ப்ரஜ்வலிதம் ஜ்வலநமிதி மோக்ஷ| நிஶிதே ஶ்ராமஶ்ரவாவதா: | நிஶிதா ந்யாய தீவ்ரேணேத்யாதி ||௩௬௩|| த்ருஷ்டா ராமேண த்ருஷ்ட ஸம்வாதேஶ, ஶ்ரமா ராமேண காரணே காரணேஶ த்வ வ்ருத்தி காரணேந வி தா ராமா ஸ்ரமேண || ௩௬௪||௩௬௫ || ஸ்ருஷ்டம் | ஶ்ரீவத்ஸ:||

௩௬௬||௩௬௭|| இதி ஸ்ரீராமாயண திலகே ஸம்க்ஷேப காண்ட ஸம்பூர்ணம் ஸமாப்தம்||

ஶ்ருதமிதி| உத்தரம் வாராக்ஷ யஸ்ஸ காதவ்யதோ த்ரய: || ௧ || ஸம்க்ஷேப ஶ்ரவண: | உத்தம

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

ദൈവദൈത്യേന്ദ്രസ്യ ദൃഷ്ട്വാ തേജോ ബാധിപുത്രജം ॥൩॥ അഥ ദേവൈഃ കാഞ്ചീവരപുരാവൃത്താരാക്ഷസാ
ണാം മധ്യേ । താമ്രാക്ഷാം താരസാഹസ്രം രാവണം ച മഹാബലം ॥ ൭ ॥ കിംവാ ന്വിഷ്ടാ
തേതാഃ ജേയാഃ പുനഃ പുനർവധിതാഃ । ഭൂതാഃ ശക്തേഃ ഭൂതാ ദൈവതാഃ സ്വദേശസ്ഥാഃ പുനഃ പുനർവധ്യമാനാഃ
ദ്വിഷിഃ ॥൪॥ അഥാന്താരാവണോയുഷ്ഷോമദൈവ ദൃഢം മഹാബലം । മഹാബലം ത്രൈലോക്യ ഹിഷ്ട്വാ
ദിശാമേധാദേവപന്നഗായ ॥൯॥ ബ്രഹ്മാദിദേവാന്വിതം വായവ്യം വാരുണം തഥാ । പ
തിരാക്ഷിഗതാന് സർവാൻ ദേവനാഗാൻ ജിഗീഷുരാണീം സ്വയംഭുവേ ॥൧൦॥ താന്വാശിഷ്യ ജിതം ജിഷ്ട്വാ
ദിശാക്ഷസാൻ । ഹതാകാശസ്യ ദേവാനാം ഭൂതാ വിക്രമേണ രണാങ്കണേ ॥ ൧൧ ॥ ഭയാ ദേവാതിതഃ
ഷ്ടാം ഭീമവേഗപ്രവിഷ്ടിം നിപുണം തദാ । ദേവാ ദദിരേ തേ ഭക്ത്യാ വരാൻ സാത്വിദ്ധി വരാൻ
॥൧൨॥ സാത്വിതോ ഭൃശം ദയിതാ ചെഷ്ടാം ഭാവഃ പൂർവദൈവതി । ജാംബവന്തം മഹോദരം ചൈവ ദൈത്യം

ശ്രീമദ്ഗോവിന്ദരാജീയവ്യാഖ്യാ

ഭാവേന ഭൈവദേശിപുരന്ദരം പ്രശംസയ ദ്ധ്വ ॥ അതഃ ദേവസ്യ ദേവം മതപൂർവിജ്യോതി പാ
രതന്ത്ര്യ യുദ്ധായ താൻ ക്രിയാകരണാ ഭൂതാവണോ ജീവതീതി ശബ്ദേ । ഏതദേവോക്തം
ഭൂതാന് ദേവദേവാന്തരസ്യ ദേവസ്ഥാനം പാലനാന്। ന ശ്വാം കൗരവതന്ത്രേ ശാസ്ത്രം
മധ്യമപുരേജ്യേഷ്ഠ ॥ ഏവം ഷഷ്ഠേ ദ്യൂതേ ദത്താ സ്വഭാവിജയോപി സ്ഥിതേ ഏതദേ
തി ഭൂത്വാ ഹീതാ രാക്ഷസാവതാരാ ദേവൈർദേവാ രാവണം നിർജിത്യ സീതാ പാരസ്യേന
ണൈവ രാവണദുഃഖസ്യാഭിദ്ധ്യാത്മ ജാംബവതിതി ॥൩॥ ഭവാശസ്ത്രം കാകാപേക്ഷതി ബഹ്വായാ
ഭൂതാങ്കുശഞ്ഞാമ അന്തരിക്ഷാദി ദേ ॥൪॥൫॥ ബ്രഹ്മാദിത്യാദി । അന്യാന്തരജ്ഞാതഃ അന്യാന്തരജ്ഞാനാം
പഞ്ചസ്യാ ഭവിഃ । ദേ വിക്രമഃ തം രാവണം രണാജിതം ജിഷ്ണുദ്ദേശ്യ ॥൧൧॥൧൨॥ സുഭഗരോഷേതി ॥

ശ്രീമഹേശ്വരതീർത്ഥീയവ്യാഖ്യാ.

വയദേവജിത്വാ ദൈത്യാസുരരാവണേന ദ്രക്ഷ്യാമഃ ഇത്യാഹ ॥ ജാംബവതഃ ഭൂതോപാനിതി ॥ അപ്സര
കാപേക്ഷ ഏതാം മതിമവതാം നിവേദിതേ സതി ജാംബവതഃ ഭൂമധോ സപുത്രാന്തരജ്ഞാസ്യ
ദൈവദൈത്യാ സമേതൈ ബാധിപുത്രജൈ ദൃഷ്ട്വാ തന്ത്ര്യം ശ്രുതിസംബന്ധഃ । ജാംബവദാ
ദധ്യായസ്യ ജാതീയഃ । തദാരാക്ഷസാന്മത്വാ ദൈത്യാസമേതാ രാമോപീഭം ഗമിഷ്യാ
മഹതി ഹാ ॥൩॥ ഭവാശസ്ത്രംകാ കാപേക്ഷ്യാമ । അഥ ദേവോ കാഞ്ചീത്യാദി ॥൭॥൮॥ മവതാരിതി ।
അന്യാന്തരജ്ഞാതഃ അന്യാന്തരജ്ഞാനാദിത്യർഥഃ । ദേവിക്രമഃ താ ജ്ഞാത്വാജിതം രണജിതാരയതി ।

തിലകവ്യാഖ്യാ.

ഭൂതാഭൃതി തിലകഃ ॥ അക്ഷയായാ അവിസ്മരണാദേർദ്ദേശ ഭൂതാദ്യോപനാസ്യതേ, രാവണ തദ
പാ നിവാസിത മതിർദ്ദേയ ॥൯॥ മദാനീം സ്വതന്ത്ര്യപദസ്യാപി സ്ഥിരീസംബന്ധിസ്ഥാനദേശേ ന ഭവ
ദേവ സീതാവാദിവൃത്യാ സമായദാസാദ്യ രാവണം ജിത്വാ ദൈത്യാ സമ രാമദേവ
ദ്രക്ഷ്യാമഃ മത്വാമ ജാംബവതീതി । ജാംബവദാദീനന്തരജ്ഞാവ്യാന്തരജ്ഞാം കാവപുഷ്ടിതി സാ
ഭൂതായ്യാ । അപ്സരകാപേക്ഷ സീതാന്വേഷണാരംഭേ । ഏവം മതേ മക്കൃഭൂകാരാ ഭൂതാദ്യൈ തദ
ഭൂകാരവിശിഷ്ടം മവതാം നിവേദിതേ സതി തേജോ ബാധിപുത്രജൈ ദൈവദൈത്യാ സാം
ദൃഷ്ട്വാ ത്വായ്യാദിത്യബ്രവീദിതി ശേഷഃ ॥൩॥ തയാ സംദര്ശിതേ മവമതിഃ രാമ അഥജിതി । ഏവം
വ രാക്ഷസാന്മത്വാ ദൈത്യാന്ത്യജ്യത്വാ ദൈത്യാ സദേവ ദേവാ ദ്രക്ഷ്യാമ മത്യേ
൭॥ ഭൂതാദ്യേവാംശവാദസ്ത്രേ ഭൂയോ മസമദേവ ॥൪॥ മക ദേവായ്യം ഹാമ ദേണ
പാന്താരാമ അന്താശവിതി । അഥ ദേവേത്യർഥഃ ॥൯॥ യദ്വാപി ദൃഢിർജിഗീഷ്യാണീ തഥാവിദിതാത്
മാ നിമന്ത്രിഷ്യാമി ബ്രഹ്മണോ വരദാനാദിവാരയാമി । വരാദ്യമേതദേവം രാക്ഷ
സാസ്ഥിയശിഷ്യാമി നിമന്ത്രിഷ്യാമി ॥൧൦॥ രണാജിരോതക്തേതി ॥൧൧॥ മവതാ മന്ത്രജ്ഞാതഃ । അന്ത
ജ്ഞാംശിനാ ദേവിക്രമേണ രാക്ഷസാവയവൃത്തിപൂർവം രണജിത്യർഥഃ । അതഃ ശ്വേപദേവ മപ
ഘപാരാഭൂതാദിത്യർഥഃ ॥൧൨॥ മദനീംസംവൃതഃ വിസ്മയമേവ മപ്പുരാമത്യാ മമസാമഭേദ

வாஹிநீ ॥ ௧௩ ॥ ஸர்வராக்ஷஸஸம்ஹாரம் ராக்ஷஸா யே ச பர்வகா: । அறுஜேகோ
ஷிநாசாய வீரோ வாநரஸத்தம: கபி: ॥௧௪॥ பநஸஸ்யோபாந்தவே மே நீலஸ்ய ச மஹாத்மந: ।
அங்கதோ ராமவ்யாபீ யேநததிம் பர்வதபர்பிராக்ஷஸா: ॥௧௫॥ ஸதேவாஸுராயக்ஷேஷு ஸுப
வேப்ரமக்ஷிஷு । தேஷாம் ஸ்வ ப்ரதியோத்தாரம் ஸம்ஸததிவிதஸ்வ வா ॥௧௬॥ அஸ்வியமத்ரூ
மஹாஸாராவேதௌ ப்ரவமஸத்தமௌ । ஏதயோ: ப்ரதியோத்தாரம் ந பஸ்யாமி ரணாஜி
ரே ॥௧௭॥ பிதாமஹவரோத்ஸேகாத்பரமம் தர்பமாஸ்திதௌ । அம்ருதப்ராஸிநாவேதௌ ஸர்வ
வாநரஸத்தமௌ ॥௧௮॥ அஸ்விநோர்மாநநார்த்தம் ஹி ஸர்வலோகபிதாமஹ: । ஸர்வாவத்
யத்வமதுலமநயோர்த்தத்தவாந் புரா ॥௧௯॥ வரோத்ஸேகேந மத்தௌ ச ப்ரமத்ய மஹதீம் சமூம் ।
ஸுராணாமம்ருதம் வீரௌ பீதவந்தௌ ப்லவங்கமௌ ॥௨௦॥ ஏதாவேவ ஹி ஸங்க்ருத்தௌ ஸவாஜிர
தகுஞ்ஜராம் । லங்காம் நாஸயிதும் ஸக்தௌ ஸர்வே திஷ்டந்து வாநரா: ॥௨௧॥ மயைவ நிஹதா ஸர்வா
லங்கா ஸப்ராகாரதோரணா । ராஜமார்கேஷு ஸர்வத்ர நாம விஸ்ராவிதம் மயா ॥௨௨॥ ஜயத்யதி
பலோ ராமோ லக்ஷ்மணஸ்ச மஹாபல: । ராஜா ஜயதி ஸுக்ரீவோ ராகவேணாபிபாலித: ॥
௨௩॥ அஹம் கோஸலராஜஸ்ய தாஸ: பவநஸம்பவ: । ஹநுமாநிதி ஸர்வத்ர நாம விஸ்ராவிதம்
மயா ॥௨௪॥ அஸோகவநிகாமத்யே ராவணஸ்ய துராத்மந: । அதஸ்ஸிம்ஸுபாவ்ருக்ஷே ஸா
த்வீ கருணமாஸ்திதா ॥௨௫॥ ராக்ஷஸீபி: பரிவ்ருதா ஸோகஸந்தாபகர்ஸிதா । மேகலேகா
பரிவ்ருதா சந்த்ரலேகேவ நிஷ்ப்ரபா ॥௨௬॥ அசிந்தயந்தீ வைதேஹீ ராவணம் பலதர்பி
தம் । பதிவ்ரதா ச ஸுஸ்ரோணீ அவஷ்டப்தா ச ஜாநகீ ॥௨௭॥ அநுரக்தா ஹி வைதேஹீ ராமம்

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸந்தியாஸ் ஸ்ருஷ்டம் ஹநுமந்தம் ॥ ௧௩ ॥ ஸர்வேதி । பர்வகா: கேஷாஞ்சித் ஸேஷ: ॥௧௪॥௨௧॥
மயைவேதி । தக்ஷிணவ்யோமகாராவஸ்தாஹவதி ஸாவிநாஸ்த்வாஹ ஹநூமதேதி ॥௨௨॥ நாம
விஸ்ராவணமேவாஹ ஜயதீதி । ஜயதி ஸர்வோத்கர்ஷேண வர்ததே । தத்ஸங்கீர்த்த
நாத் ஜயிஷ்யாமீதி ஹநுமதோ பராக்ரமகஸ்யகம் । உத்கர்ஷவ்யாக்ராக்ராமக்ராமவ்யாத்தீயே
யேல் ஸக்ஷலக்ஷதி ॥௨௪॥ அஸ்ய ஸீதா த்வத்புராவிஸஸ்ய ஸம்ப்ருத்யஸ ஸசாதேதவ்யா
த்யாஸயேந தத்ஸாம்ஸ்யதி அஸோகேத்யாதிநா ॥ ௨௫॥ பதிவ்ரதா சேத்யாதி। ஸமரோக்தோ

ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

ஸ்ருக்சதீத்யஸ்: ஸ்வதாநந்தஜ்ஞயா ஸாஷ்டஜிதஸ்ய பயிஷ்யாமீதிஹாவ: ॥௧௨॥௧௩॥ ஸர்வேதி ।
யே ச பர்வகா: கேஷாஞ்சித் ஸேஷ: ॥௨௧॥ மயேதி । நாமவிஸ்ராவிதம் ஸுக்ரீவாதேரிதி
ஸேஷ: ॥௨௨॥ ததேவாஹ । ஜயதீதி ॥௨௪॥ ஸீதாந்தத்புராவிஸஸ்ய ஸம்ப்ருத்ஸாஸசாதே
தவ்யத்யா ஸயேந தத்ஸாம் வர்ணயதி அஸோகவநிகேத்யாதி । அசிந்தயந்தீதி ॥ அவஷ்டப்தா
நிரம்பா வைதேஹீவ பாஸம்ஸ்ரஜதி நஹர்ஷபலா வீதிஹாவ: ॥ ராவணாதிதி ॥ ராவணா

திலகவ்யாக்யா.

வீதி ॥ ௧௩ ॥ யே ச பர்வகா ராக்ஷஸாஸ்தேஷாம் நாஸாயைகோஸவீத்யந்வய: ॥ ௧௪ ॥
௧௭॥ மயைவ நிஹதா நிஹதப்ராயா । ஏவம் ச ஸர்வைர்பவத்பிஸ்ஸஹ நாஸநீயேதி கிம் வாச்ய
மிதிஹாவ: । நாமேதி ஸுக்ரீவாதேரிதிஸேஷ: ॥௧௮॥ ததேவாஹ । ஜயதீதி ॥௧௯॥௨௦॥ ஸீதா
த்வத்புராவிஸஸ்ய ஸம்ப்ருத்வ ஸசாதேதத்ஸத்யாஸயேந தத்ஸாம் வர்ணயதி அ
ஸோகேத்யாதி ॥௨௧॥௨௨॥ அசிந்தயந்தீ பரம்ருஷ்டவநாமணயந்தீ । அமணநே ஹேது: பதிவ்ர
தேதி । அமணநாவஷ்டப்தா நிரம்பா । அஸ்தீதி ஸேஷ: ॥௨௩॥ ராமேண ராமவஸ்த்ராஸநஸ்
விஷ்டா வைதேஹீவ நஹர்ஷராஜா வைதேஹீவ ॥௨௪॥ ததேகவாஸ இதி வ்யாக்யாதம் ।
ராக்ஷஸீபிஸ்ஸந்தர்ஜ்யமாநா அஸ்வேத்யந்த்ரேணாந்வய: ॥௨௫॥௨௭॥ கதம்சித்ரேதாத்மஸ்ஸ்ரேணி ராம

𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌾𑌶𑌹𑌾 । 𑌅𑌨𑌨𑍍𑌯𑌚𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾 𑌰𑌾𑌮𑍇 𑌚 𑌜𑍀𑌵𑌸𑌰𑍍𑌵𑌾𑌙𑍍𑌗𑌶𑍋𑌭𑌨𑌾 ॥௨௮॥ 𑌤𑌦𑍇𑌕𑌵𑌾𑌸𑌸𑌂𑌵𑍀𑌤𑌾 𑌰𑌜𑍋𑌧𑍍𑌵𑌸𑍍𑌤𑌾 𑌤𑌥𑍈𑌵 𑌚 । 𑌶𑍋𑌕𑌸𑌨𑍍𑌤𑌾𑌪𑌦𑍀𑌨𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌭𑌰𑍍𑌤𑍃𑌹𑌿𑌤𑍇 𑌰𑌤𑌾 ॥௨௯॥ 𑌸𑌾 𑌮𑌯𑌾 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌮𑌧𑍍𑌯𑍇 𑌤𑌰𑍍𑌜𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌾 𑌮𑍁𑌹𑍁𑌰𑍍𑌮𑍁𑌹𑍁𑌃 । 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍀𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑌿𑌰𑍂𑌪𑌾𑌭𑌿𑌰𑍍𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌹𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌦𑌾𑌵𑌨𑍇 ॥௩௦॥ 𑌏𑌕𑌵𑍇𑌣𑍀𑌧𑌰𑌾 𑌦𑍀𑌨𑌾 𑌭𑌰𑍍𑌤𑍃𑌚𑌿𑌨𑍍𑌤𑌾𑌪𑌰𑌾𑌯𑌣𑌾 । 𑌅𑌧𑌃𑌶𑌯𑍍𑌯𑌾 𑌵𑌿𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌙𑍍𑌗𑍀 𑌪𑌦𑍍𑌮𑌿𑌨𑍀𑌵 𑌹𑌿𑌮𑌾𑌗𑌮𑍇 ॥௩௦॥ 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌾𑌦𑍍𑌵𑌿𑌨𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾 𑌮𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌕𑍃𑌤𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌯𑌾 । 𑌕𑌥𑌞𑍍𑌚𑌿𑌨𑍍𑌮𑍃𑌗𑌶𑌾𑌵𑌾𑌕𑍍𑌷𑍀 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌵𑌾𑌸𑌮𑍁𑌪𑌪𑌾𑌦𑌿𑌤𑌾 ॥௩௨॥ 𑌤𑌤𑌃 𑌸𑌂𑌭𑌾𑌷𑌿𑌤𑌾 𑌚𑍈𑌵 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌮𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌚 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌿𑌤𑌾 । 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑌖𑍍𑌯𑌂 𑌚 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌪𑍍𑌰𑍀𑌤𑌿𑌮𑍁𑌪𑌾𑌗𑌤𑌾 ॥௩௩॥ 𑌨𑌿𑌯𑌤𑌃 𑌸𑌮𑍁𑌦𑌾𑌚𑌾𑌰𑍋 𑌭𑌕𑍍𑌤𑌿𑌰𑍍𑌭𑌰𑍍𑌤𑌰𑌿 𑌚𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾 । 𑌯𑌨𑍍𑌨 𑌹𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌦𑌶𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌂 𑌸 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾 𑌕𑍃𑌤𑌾𑌗𑌸𑌮𑍍 ॥௩௪॥ 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌵𑌧𑍇 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 । 𑌸𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌤𑌨𑍍𑌵𑌙𑍍𑌗𑍀 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌿𑌯𑍋𑌗𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌕𑌰𑍍𑌶𑌿𑌤𑌾 ॥௩௫॥ 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌤𑍍𑌪𑌾𑌠𑌶𑍀𑌲𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌤𑌨𑍁𑌤𑌾𑌂 𑌗𑌤𑌾 । 𑌏𑌵𑌮𑌾𑌸𑍍𑌤𑍇 𑌮𑌹𑌾𑌭𑌾𑌗𑌾 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌶𑍋𑌕𑌪𑌰𑌾𑌯𑌣𑌾 ॥௩௬॥ 𑌯𑌦𑌤𑍍𑌰 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌤𑌤𑍍𑌸𑌰𑍍𑌵𑌮𑍁𑌪𑌪𑌦𑍍𑌯𑌤𑌾𑌮𑍍 । 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌤𑍍𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌏𑌕𑍋𑌨𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌵𑌾𑌰𑌣𑌾𑌰𑍍𑌥𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌨 𑌹𑌰𑍍𑌷𑌨𑌿𑌷𑍇𑌧𑌾𑌯𑍇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 ॥௨௮॥௨௯॥ 𑌸𑌾𑌰𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌮𑌦𑌾𑌵𑌨𑍇 𑌅𑌶𑍋𑌕𑌵𑌨𑌿𑌕𑌾𑌯𑌾𑌂 । 𑌵𑌿𑌨𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾 𑌕𑍃𑌤𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑍇𑌷𑍍𑌵𑌰𑌸𑍀𑌕𑍃𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌮𑌰𑍍𑌥𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑌖𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌕𑌂 । 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌿𑌤𑌾 𑌬𑍋𑌧𑌿𑌤𑌾 ॥௩௧॥ 𑌨𑌿𑌯𑌤 𑌇𑌤𑌿 । 𑌸𑌮𑍁𑌦𑌾𑌚𑌾𑌰𑌃 𑌸𑌦𑌾𑌚𑌾𑌰𑌃 𑌪𑌾𑌤𑌿𑌵𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌧𑌰𑍍𑌮𑌃 । 𑌨𑌨𑍁 𑌸𑌂𑌭𑌾𑌷𑌣𑌂 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌯𑌾𑌶𑍍𑌚𑍇𑌦𑍍𑌰𑌾𑌵𑌣𑌂 𑌕𑌿𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌨 𑌹𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌾𑌶𑌙𑍍𑌕𑍍𑌯𑌾𑌹 𑌯𑌨𑍍𑌨 𑌹𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 । 𑌦𑌶𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌂 𑌨 𑌹𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌯𑌤𑍍 𑌅𑌤𑌃 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌂 𑌸 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾 𑌕𑍃𑌤𑌾𑌗𑌸𑌂 𑌦𑌶𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌂 𑌨 𑌹𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 । 𑌸𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌤𑌨𑍍𑌵𑌙𑍍𑌗𑍀 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌿𑌯𑍋𑌗𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌕𑌰𑍍𑌶𑌿𑌤𑌾 । 𑌤𑌥𑌾𑌪𑌿 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌵𑌧𑍇 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌯𑌥𑌾 𑌤𑌥𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌤𑍁 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌕𑌾𑌰𑌣𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 । 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌤𑍍𑌪𑌾𑌠𑌶𑍀𑌲𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌦𑍍𑌯𑌪𑌿 𑌅𑌧𑍀𑌯𑌾𑌨𑌸𑍍𑌯 । 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌥𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌹𑌮𑌭𑍍𑌯𑌾𑌸𑌵𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌤𑍍𑌪𑌾𑌠𑌶𑍀𑌲𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑍇𑌵 𑌤𑌨𑍁𑌤𑌾𑌂 𑌗𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௩௪॥௩௫॥ 𑌯𑌦𑌤𑍍𑌰 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌤𑌤𑍍𑌸𑌰𑍍𑌵𑌮𑍁𑌪𑌪𑌦𑍍𑌯𑌤𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃 । 𑌉𑌪𑌪𑌾𑌦𑍍𑌯𑌤𑌾𑌂 𑌅𑌨𑍁𑌷𑍍𑌠𑍀𑌯𑌤𑌾𑌂 । 𑌅𑌭𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌮𑍁𑌪𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌾𑌵𑌶𑍇𑌷𑍈𑌰𑍍𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑍈𑌃 ॥௩௬॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌨𑍁𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌏𑌕𑍋𑌨𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌵𑌿𑌨𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾 𑌵𑌿𑌨𑌿𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌃 𑌅𑌰𑍍𑌥𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌂 𑌯𑌸𑍍𑌯𑌾𑌃 𑌸𑌾 । 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌜𑌨𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑍇𑌷𑍍𑌵𑌰𑌸𑍀𑌕𑍃𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥ 𑌤𑌤 𑌇𑌤𑌿 ॥ 𑌦𑌰𑍍𑌶𑌿𑌤𑌾 𑌉𑌕𑍍𑌤𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௩௩॥ 𑌨𑌿𑌯𑌤 𑌇𑌤𑌿 । 𑌨𑌿𑌯𑌤𑌃 𑌸𑌮𑍁𑌦𑌾𑌚𑌾𑌰𑌃 𑌵𑍍𑌰𑌤𑌚𑌰𑌿𑌤𑌵𑍍𑌰𑌤𑌂 𑌭𑌰𑍍𑌤𑌰𑌿 𑌉𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾 𑌭𑌕𑍍𑌤𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌦𑌶𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌂 𑌨 𑌹𑌨𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌯𑌤𑍍 𑌅𑌤𑌃 𑌸𑍁𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾 𑌸𑍀𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌃 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌾 𑌭𑌵𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌤𑍇𑌨 𑌤𑌸𑍍𑌯𑌾𑌪𑌿 𑌕𑌾𑌰𑌣𑌂 𑌮𑌹𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌮𑌾𑌹 । 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌧𑍇 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 । 𑌤𑌨𑍍𑌵𑌙𑍍𑌗𑍍𑌯𑌪𑌿 𑌤𑌥𑌾𑌪𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌸𑌂𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌂 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 ॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌏𑌕𑍋𑌨𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌕𑌤𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌅𑌥𑌾𑌪𑍍𑌰𑌸𑍍𑌤𑌾𑌵𑍇𑌨 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌮𑍁𑌦𑍍𑌯𑌮𑍍𑌯 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌯𑍋𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑍀 ॥௨௮॥ 𑌤𑌦𑍇𑌵𑌾𑌹 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑌖𑍍𑌯𑌂 𑌚𑍇𑌤𑌿 । 𑌨𑌿𑌯𑌤𑌃 𑌸𑌮𑍁𑌦𑌾𑌚𑌾𑌰𑍋 𑌭𑌕𑍍𑌤𑌿𑌰𑍍𑌭𑌰𑍍𑌤𑌰𑌿 𑌚𑍋𑌤𑍍𑌤𑌮𑍇𑌤𑌿 ॥௨௯॥ 𑌅𑌵𑌕𑍍𑌰𑌾𑌵𑌿𑌸𑌂𑌦𑌰𑍍𑌶𑍍𑌯 𑌯𑌦𑍍𑌰𑌾𑌵𑌣𑌂 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑌾𑌦𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌨 𑌹𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌤𑌦𑍍𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌦𑍋𑌷𑌾𑌤𑍍 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾 𑌤𑌦𑍇𑌵𑍋𑌕𑍍𑌤𑌮𑍇𑌵 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌧𑍇 𑌇𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 । 𑌅𑌥𑌾𑌪𑌿 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌪𑌰𑍋𑌕𑍍𑌷𑌜𑍍𑌞𑌤𑍍𑌵𑌾𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌪𑌤𑍍𑌪𑌾𑌠𑌶𑍀𑌲𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌿𑌦𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿𑌵 𑌜𑍍𑌞𑌾𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌤𑌥𑌾 𑌨𑌿𑌮𑌿𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾𑌤𑍍𑌰𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌅𑌤𑍋𑌽𑌸𑍍𑌮𑌾𑌭𑌿𑌰𑌪𑌿 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌦𑍍𑌧𑍇𑌷𑍁 𑌭𑌵𑌿𑌤𑌵𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌭𑌾𑌵𑌃 ॥௩௦॥ 𑌤𑌤𑍍𑌰𑌾𑌵𑌕𑌾𑌰𑌣𑌮𑌾𑌹 𑌸𑍇𑌤𑌿 ॥௩௫॥௩௬॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌕𑌤𑌕𑍀𑌯𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌏𑌕𑍋𑌨𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌚𑌨𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌵𑌾𑌲𑌿𑌸𑍂𑌨𑍁𑌰𑌭𑌾𑌷𑌤 । 𑌅𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌤𑍁 𑌵𑌿𑌨𑌾 𑌦𑍇𑌵𑍀𑌂 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌵𑌦𑍍𑌭𑌿𑌶𑍍𑌚 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌃 ॥௧॥ 𑌸𑌮𑍀𑌪𑌂 𑌗𑌨𑍍𑌤𑍁𑌮𑌸𑍍𑌮𑌾𑌭𑌿𑌰𑍍𑌰𑌾𑌘𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 । 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌦𑍇𑌵𑍀 𑌨 𑌵𑌾𑌨𑍀𑌤𑌾 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌨𑌿𑌵𑍇𑌦𑌨𑌮𑍍 ॥௨॥ 𑌅𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑌿𑌵 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 𑌭𑌵𑌦𑍍𑌭𑌿𑌃 𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌵𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑍈𑌃 । 𑌨𑌹𑌿 𑌨𑌃 𑌪𑍍𑌲𑌵𑌨𑍇 𑌕𑌶𑍍𑌚𑌿𑌨𑍍𑌨𑌾𑌪𑌿 𑌕𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌪𑌰𑌾𑌕𑍍𑌰𑌮𑍇 ॥௩॥ 𑌤𑍁𑌲𑍍𑌯𑌃 𑌸𑌾𑌮𑌰𑌦𑍈𑌤𑍍𑌯𑍇𑌷𑍁 𑌲𑍋𑌕𑍇𑌷𑍁 𑌹𑌰𑌿𑌸𑌤𑍍𑌤𑌮𑌾𑌃 । 𑌤𑍇𑌷𑍍𑌵𑍇𑌵𑌂 𑌹𑌤𑌵𑍀𑌰𑍇𑌷𑍁 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌷𑍁 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌤𑌾 ॥௪॥ 𑌕𑌿𑌮𑌨𑍍𑌯𑌦𑌤𑍍𑌰 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌯𑌾𑌮 𑌜𑌾𑌨𑌕𑍀𑌮𑍍 । 𑌤𑌮𑍇𑌵𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌸𑌙𑍍𑌕𑌲𑍍𑌪𑌂 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌹𑌰𑌿𑌸𑌤𑍍𑌤𑌮𑌃 ॥௫॥ 𑌉𑌵𑌾𑌚 𑌪𑌰𑌮𑌪𑍍𑌰𑍀𑌤𑍋 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑌰𑍍𑌥𑌵𑌦𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌤𑍍 । 𑌨 𑌤𑌾𑌵𑌦𑍇𑌷𑌾 𑌮𑌤𑌿𑌰𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾 𑌨𑍋 𑌯𑌥𑌾 𑌭𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌰𑌾𑌜𑌪𑍁𑌤𑍍𑌰 ॥௬॥ 𑌯𑌥𑌾 𑌤𑍁 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌤𑌿𑌰𑍍𑌨𑌿𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌤𑌥𑌾 𑌭𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑍁 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌮𑍍 ॥௭॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌤𑍍𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌤𑌤𑍋 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌤𑍋 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑌗𑍃𑌹𑍍𑌣𑌨𑍍𑌤 𑌵𑌨𑍌𑌕𑌸𑌃 । 𑌅𑌙𑍍𑌗𑌦𑌪𑍍𑌰𑌮𑍁𑌖𑌾 𑌵𑍀𑌰𑌾 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌂𑌶𑍍𑌚 𑌮𑌹𑌾𑌕𑌪𑌿𑌃 ॥௧॥ 𑌪𑍍𑌰𑍀𑌤𑌿𑌮𑌨𑍍𑌤𑌸𑍍𑌤𑌤𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇 𑌵𑌾𑌯𑍁𑌪𑍁𑌤𑍍𑌰𑌪𑍁𑌰𑌸𑍍𑌸𑌰𑌾𑌃 । 𑌮𑌹𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌾𑌗𑍍𑌰𑌂 𑌪𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌜𑍍𑌯 𑌪𑍁𑌪𑍍𑌲𑍁𑌵𑍁𑌃 𑌪𑍍𑌲𑌵𑌗𑌰𑍍𑌷𑌭𑌾𑌃 ॥௨॥ 𑌮𑍇𑌰𑍁𑌮𑌨𑍍𑌦𑌰𑌸𑌙𑍍𑌕𑌾𑌶𑌾 𑌮𑌤𑍍𑌤𑌾 𑌇𑌵 𑌮𑌹𑌾𑌗𑌜𑌾𑌃 । 𑌛𑌾𑌦𑌯𑌨𑍍𑌤 𑌇𑌵𑌾𑌕𑌾𑌶𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌕𑌾𑌯𑌾 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌾𑌃 ॥௩॥ 𑌸𑌭𑌾𑌜𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌭𑍂𑌤𑍈𑌸𑍍𑌤𑌮𑌾𑌤𑍍𑌮𑌵𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌮𑍍 ।

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 ॥௧॥ 𑌅𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾 𑌇𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑍋𑌧𑌨𑌮𑍍 ॥௨॥௩॥ 𑌅𑌥 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌾𑌨𑌙𑍍𑌗𑌦𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌬𑌹𑍁𑌮𑌾𑌨𑌪𑍁𑌰𑌸𑍍𑌸𑌰𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌷𑍇𑌧𑌯𑌤𑌿 𑌨 𑌤𑌾𑌵𑌦𑌿𑌤𑌿 । 𑌅𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾 𑌅𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾 𑌨 𑌭𑌵𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌪𑌿 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌶𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍈𑌰𑌸𑍍𑌮𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌰𑌾𑌜𑌾𑌜𑍍𑌞𑌾𑌨𑌤𑌿𑌲𑌙𑍍𑌘𑌨𑌂 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌨 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌤𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑍍𑌯𑍇𑌣𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌅𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍𑌨𑌸𑍍𑌮𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌭𑍁𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌰𑌃 ॥௬॥௭॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇 𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌤𑌤𑍋 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌤 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 ॥௧॥ 𑌪𑍍𑌰𑍀𑌤𑌿𑌮𑌨𑍍𑌤 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌸𑌭𑌾𑌜𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌸𑌮𑍍𑌪𑍂𑌜𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌵𑌨𑌮𑌹𑌵𑌦𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿 𑌪𑌰𑍍𑌵𑌤𑌾𑌕𑌾𑌰𑌨𑌿𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌷𑍍𑌵𑌪𑌰𑌾𑌦𑍍𑌯𑌨𑌯𑌨 𑌇𑌵𑍇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌯𑍇 𑌕𑍋𑌕𑍍𑌷𑌾

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

॥௧॥ 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌦𑍇𑌵𑍀 𑌨 𑌵𑌾𑌨𑍀𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌨𑌿𑌵𑍇𑌦𑌿𑌤𑌮𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑌿𑌵 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ॥௩॥ 𑌕𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍 । 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌤𑌾 𑌤𑍇𑌷𑍁 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌷𑍁 𑌹𑌤𑌶𑍇𑌷𑍇𑌷𑍁 𑌸𑌤𑍍𑌸𑍁 𑌅𑌤𑍍𑌰 𑌰𑌾𑌕𑍍𑌷𑌸𑍇𑌷𑍁 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌤𑍍𑌕𑌿𑌂 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌭𑌵𑌤𑌿 । 𑌕𑌿𑌨𑍍𑌤𑍁 𑌜𑌾𑌨𑌕𑍀𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌯𑌾𑌮𑍇𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ॥௫॥ 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌾𑌨𑌙𑍍𑌗𑌦𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌤𑌂 𑌬𑌹𑍁𑌮𑌾𑌨𑌾𑌤𑍍 𑌸𑌾𑌨𑍍𑌤𑍍𑌵𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌕𑌂 𑌨𑌿𑌵𑌰𑍍𑌤𑌯𑌤𑌿 । 𑌨 𑌤𑌾𑌵𑌦𑌿𑌤𑌿 । 𑌹𑍇 𑌰𑌾𑌜𑌪𑍁𑌤𑍍𑌰 𑌯𑌥𑌾 𑌭𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌏𑌷𑌾 𑌮𑌤𑌿𑌃 𑌨𑌃 𑌅𑌸𑍍𑌮𑌾𑌕𑌂 𑌅𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾 𑌨 𑌅𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾 𑌨 । 𑌕𑌿𑌨𑍍𑌤𑍁 𑌯𑌤𑍍𑌯𑍈𑌵 𑌤𑌥𑌾 𑌯𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌤𑌿𑌰𑍍𑌨𑌿𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌅𑌵𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾 𑌤𑌥𑌾 𑌭𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌂 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ॥௭॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑌵𑌿𑌰𑌚𑌿𑌤𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌯𑌾𑌂 𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

॥௧॥௩॥ 𑌸𑌭𑌾𑌜𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌸𑌭𑌾𑌜𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌵𑌨𑍍𑌦𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿 𑌪𑌰𑍍𑌵𑌤𑌾𑌕𑌾

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌤𑌸𑍍𑌯𑍇𑌤𑌿 ॥௧॥ 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌦𑍇𑌵𑍀 𑌨𑌾𑌨𑍀𑌤𑌾 𑌇𑌤𑌿 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌸𑌮𑍀𑌪𑍇 𑌨𑌿𑌵𑍇𑌦𑌿𑌤𑌂 𑌨 𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑌿𑌵 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿 ॥௨॥ 𑌤𑍁𑌲𑍍𑌯𑌃 । 𑌅𑌸𑍍𑌤𑍀𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௩॥ 𑌅𑌨𑍍𑌯𑌤𑍍𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌕𑌿𑌮𑌸𑍍𑌤𑌿 𑌕𑌾𑌕𑍁𑌤𑍍𑌸𑍍𑌥 । 𑌅𑌪𑌿 𑌤𑍁 𑌜𑌾𑌨𑌕𑍀𑌂 𑌗𑍃𑌹𑍀𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌾𑌮𑍋 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌂 𑌕𑌿𑌮𑌸𑍍𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௪॥௫॥ 𑌅𑌥 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌾𑌨𑌙𑍍𑌗𑌦𑌪𑍍𑌰𑌾𑌯𑌮𑌹𑌾𑌰𑌾𑌯 𑌤𑌦𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌬𑌹𑍁𑌮𑌾𑌨𑌪𑍁𑌰𑌸𑍍𑌸𑌰𑌂 𑌨𑌿𑌵𑌰𑍍𑌤𑌯𑌤𑌿 𑌨 𑌤𑌾𑌵𑌦𑌿𑌤𑌿 । 𑌹𑍇 𑌰𑌾𑌜𑌪𑍁𑌤𑍍𑌰, 𑌯𑌥𑌾 𑌭𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌵𑌿𑌚𑌾𑌰𑌯𑌤𑌿 𑌏𑌷𑌾 𑌮𑌤𑌿𑌰𑍍𑌨𑌃 𑌅𑌸𑍍𑌮𑌾𑌕𑌮𑌕𑍍𑌷𑌮𑌾 𑌨, 𑌕𑌿𑌨𑍍𑌤𑍁 𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍈𑌵 । 𑌯𑌥𑌾 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌤𑌿𑌰𑍍𑌨𑌿𑌵𑌿𑌷𑍍𑌟𑌾𑌵𑌸𑍍𑌥𑌿𑌤𑌾 𑌤𑌥𑌾 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌂 𑌭𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌪𑌶𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௭॥ 𑌇𑌤𑌿 𑌰𑌾𑌮𑌾𑌯𑌣𑌤𑌿𑌲𑌕𑍇 𑌸𑍁𑌨𑍍𑌦𑌰𑌕𑌾𑌣𑍍𑌡𑍇 𑌷𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌮𑌸𑍍𑌸𑌰𑍍𑌗𑌃 ॥

𑌅𑌗𑍃𑌹𑍍𑌣𑌨𑍍𑌤 𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌿𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍇𑌵 𑌨𑌾𑌮𑌨𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤 ॥௧॥ 𑌪𑍁𑌪𑍍𑌲𑍁𑌵𑍁𑌃 𑌪𑍁𑌪𑍍𑌲𑍁𑌵𑌿𑌰𑍇 𑌜𑌗𑌮𑍁𑌃 ॥௨॥ 𑌆𑌕𑌾𑌶𑌂 𑌛𑌾𑌦

𑌹𑌨𑍂𑌮𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌵𑍇𑌗𑌂 𑌵𑌹𑌨𑍍𑌤 𑌇𑌵 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌭𑌿𑌃 ॥௪॥ 𑌰𑌾𑌘𑌵𑍇 𑌚𑌾𑌰𑍍𑌥𑌨𑌿𑌰𑍍𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌂 𑌕𑌰𑍍𑌤𑍁𑌂 𑌚 𑌪𑌰𑌮𑌂 𑌯𑌶𑌃 । 𑌸𑌮𑌾𑌧𑌾𑌯 𑌸𑌮𑍃𑌦𑍍𑌧𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾𑌃 𑌕𑌰𑍍𑌮𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌭𑌿𑌰𑍁𑌨𑍍𑌨𑌤𑌾𑌃 ॥௫॥ 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍋𑌨𑍍𑌮𑍁𑌖𑌾𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇 𑌯𑍁𑌦𑍍𑌧𑌾𑌭𑌿𑌨𑌨𑍍𑌦𑌿𑌨𑌃 । 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇 𑌰𑌾𑌮𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌕𑌾𑌰𑍇 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾 𑌮𑌨𑌸𑍍𑌵𑌿𑌨𑌃 ॥௬॥ 𑌪𑍍𑌲𑌵𑌮𑌾𑌨𑌾𑌃 𑌖𑌮𑌾𑌪𑍍𑌲𑍁𑌤𑍍𑌯 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑍇 𑌕𑌾𑌨𑌨𑍌𑌕𑌸𑌃 । 𑌨𑌨𑍍𑌦𑌨𑍋𑌪𑌮𑌮𑌾𑌸𑍇𑌦𑍁𑌰𑍍𑌵𑌨𑌂 𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑌲𑌤𑌾𑌯𑍁𑌤𑌮𑍍 ॥௭॥ 𑌯𑌤𑍍𑌤𑌨𑍍𑌮𑌧𑍁𑌵𑌨𑌂 𑌨𑌾𑌮 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯𑌾𑌭𑌿𑌰𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌅𑌧𑍃𑌷𑍍𑌯𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌭𑍂𑌤𑌾𑌨𑌾𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌭𑍂𑌤𑌮𑌨𑍋𑌹𑌰𑌮𑍍 ॥௮॥ 𑌯𑌦𑍍𑌰𑌕𑍍𑌷𑌤𑌿 𑌮𑌹𑌾𑌵𑍀𑌰𑍍𑌯𑌃 𑌸𑌦𑌾 𑌦𑌧𑌿𑌮𑍁𑌖𑌃 𑌕𑌪𑌿𑌃 । 𑌮𑌾𑌤𑍁𑌲𑌃 𑌕𑌪𑌿𑌮𑍁𑌖𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌹𑌾𑌤𑍍𑌮𑌨𑌃 ॥௯॥ 𑌤𑍇 𑌤𑌦𑍍𑌵𑌨𑌮𑍁𑌪𑌾𑌗𑌮𑍍𑌯 𑌬𑌭𑍂𑌵𑍁𑌃 𑌪𑌰𑌮𑍋𑌤𑍍𑌕𑌟𑌾𑌃 । 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾 𑌵𑌾𑌨𑌰𑍇𑌨𑍍𑌦𑍍𑌰𑌸𑍍𑌯 𑌮𑌨𑌃𑌕𑌾𑌨𑍍𑌤𑌤𑌮𑌂 𑌮𑌹𑌤𑍍 ॥௧௦॥ 𑌤𑌤𑌸𑍍𑌤𑍇 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾 𑌹𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌮𑌧𑍁𑌵𑌨𑌂 𑌮𑌹𑌤𑍍 । 𑌕𑍁𑌮𑌾𑌰𑌮𑌭𑍍𑌯𑌯𑌾𑌚𑌨𑍍𑌤 𑌮𑌧𑍂𑌨𑌿 𑌮𑌧𑍁𑌪𑌿𑌙𑍍𑌗𑌲𑌾𑌃 ॥௧௧॥ 𑌤𑌤𑌃 𑌕𑍁𑌮𑌾𑌰𑌸𑍍𑌤𑌾𑌨𑍍𑌵𑍃𑌦𑍍𑌧𑌾𑌨𑍍 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌮𑍁𑌖𑌾𑌨𑍍 𑌕𑌪𑍀𑌨𑍍 । 𑌅𑌨𑍁𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯 𑌦𑌦𑍌 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌨𑌿𑌸𑌰𑍍𑌗𑌂 𑌮𑌧𑍁𑌭𑌕𑍍𑌷𑌣𑍇 ॥௧௨॥ 𑌤𑌤𑌶𑍍𑌚𑌾𑌨𑍁𑌮𑌤𑌾𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌹𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌵𑌨𑍌𑌕𑌸𑌃 । 𑌮𑍁𑌦𑌿𑌤𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑍇𑌰𑌿𑌤𑌾𑌶𑍍𑌚𑌾𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌨𑍃𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑍋𑌽𑌭𑌵𑌂𑌸𑍍𑌤𑌦𑌾 ॥௧௩॥ 𑌗𑌾𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌣𑌮𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌨𑍍𑌨𑍃𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌹𑌸𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍 । 𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌦𑍍𑌵𑌿𑌚𑌰𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍𑌪𑍍𑌲𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌲𑌪𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍 ॥௧௪॥ 𑌪𑌰𑌸𑍍𑌪𑌰𑌂 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌦𑍁𑌪𑌾𑌶𑍍𑌰𑌯𑌨𑍍𑌤𑍇 𑌪𑌰𑌸𑍍𑌪𑌰𑌂 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌦𑍁𑌪𑌾𑌕𑍍𑌰𑌮𑌨𑍍𑌤𑍇 । 𑌪𑌰𑌸𑍍𑌪𑌰𑌂 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌦𑍁𑌪𑌬𑍍𑌰𑍁𑌵𑌨𑍍𑌤𑍇 𑌪𑌰𑌸𑍍𑌪𑌰𑌂 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌦𑍁𑌪𑌾𑌰𑌮𑌨𑍍𑌤𑍇 ॥௧௫॥ 𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑌾𑌦𑍍𑌦𑍍𑌰𑍁𑌮𑌂 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌦𑌭𑌿𑌦𑍍𑌰𑌵𑌨𑍍𑌤𑍇

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌅𑌰𑍍𑌥𑌨𑌿𑌰𑍍𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌮𑌰𑍍𑌥𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌂 𑌸𑌮𑌾𑌧𑌾𑌯 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌯 𑌸𑌂𑌕𑌲𑍍𑌪𑍍𑌯 𑌵𑌾 𑌸𑌮𑍃𑌦𑍍𑌧𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾𑌃 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌾𑌃 । 𑌕𑌰𑍍𑌮𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌉𑌨𑍍𑌨𑌤𑌾𑌃 𑌇𑌤𑌰𑍇𑌭𑍍𑌯 𑌉𑌤𑍍𑌕𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌃 । 𑌰𑌾𑌮𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌕𑌾𑌰𑍇 𑌰𑌾𑌮𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑍁𑌪𑌕𑌾𑌰𑍇 [illegible] 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ॥௬॥௭॥ 𑌯𑌤𑍍𑌤𑌨𑍍𑌮𑌧𑍁𑌵𑌨𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌪𑌰𑌮𑍋𑌤𑍍𑌕𑌟𑌾𑌃 𑌪𑌰𑌮𑍋𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑌾𑌃 ॥௧௦॥ 𑌤𑌤 𑌇𑌤𑌿 । 𑌮𑌧𑍁𑌪𑌿𑌙𑍍𑌗𑌲𑌾𑌃 𑌮𑌧𑍁𑌵𑌤𑍍𑌪𑌿𑌙𑍍𑌗𑌲𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌃 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌃 ॥௧௧॥ 𑌤𑌤𑌃 𑌕𑍁𑌮𑌾𑌰 𑌇𑌤𑌿 । 𑌅𑌨𑍁𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯 𑌅𑌨𑍁𑌮𑌤𑌿𑌂 𑌕𑌾𑌰𑌯𑌿𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌨𑌿𑌸𑌰𑍍𑌗𑌂 𑌵𑌿𑌸𑌰𑍍𑌜𑌨𑌮𑌨𑍁𑌮𑌤𑌿𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌯𑌾𑌵𑌤𑍍 ॥௧௨॥ 𑌤𑌤𑌶𑍍𑌚𑍇𑌤𑌿 । 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌮𑍇𑌵 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚 𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌹𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾𑌃 𑌤𑌤𑌃 𑌮𑌧𑍁𑌵𑌨𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌵𑍇𑌶𑍇𑌨 [illegible] 𑌮𑍁𑌦𑌿𑌤𑌾𑌃 𑌤𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑍇𑌰𑌿𑌤𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌨𑍃𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑍋𑌽𑌭𑌵𑌨𑍍 ॥௧௩॥ 𑌮𑌧𑍁𑌵𑌨𑌸𑌂𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑍍𑌯𑌾𑌨𑌨𑍍𑌦𑌜𑌨𑌿𑌤𑌂 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌸𑌹𑌜𑌵𑌿𑌕𑌾𑌰 [illegible] । 𑌗𑌾𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌣𑌮𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌨𑍍𑌨𑍃𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌹𑌸𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍 । 𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌦𑍍𑌵𑌿𑌚𑌰𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌤𑍍𑌪𑍍𑌲𑌵𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌕𑍇𑌚𑌿𑌦𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 । 𑌪𑍍𑌰𑌣𑌮𑌨𑍍𑌤𑌿 [illegible] 𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑌿 [illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌨𑌿𑌃𑌶𑍇𑌷𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚 । 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑌾𑌹𑌕𑌤𑍍𑌵𑍋𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑍇𑌕𑍍𑌷𑌾 । 𑌰𑌾𑌘𑌵 𑌇𑌤𑌿 । 𑌅𑌰𑍍𑌥𑌨𑌿𑌰𑍍𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌂 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌂 𑌸𑌮𑌾𑌧𑌾𑌯 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌯 [illegible] 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 । 𑌪𑍍𑌰𑌿𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌨𑍇𑌤𑌿 । 𑌰𑌾𑌮𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌕𑌾𑌰𑍇 𑌰𑌾𑌮𑌸𑍍𑌯 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑍁𑌪𑌕𑌾𑌰𑍇 ॥௬॥௧௦॥ 𑌤𑌤 𑌇𑌤𑌿 । 𑌮𑌧𑍁𑌪𑌿𑌙𑍍𑌗𑌲𑌾𑌃 𑌮𑌧𑍁𑌵𑌤𑍍𑌪𑌿𑌙𑍍𑌗𑌲𑌵𑌰𑍍𑌣𑌾𑌃

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌯𑌤𑍍𑌰 [illegible] 𑌉𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑍇𑌕𑍍𑌷𑌾 ॥௩॥ 𑌸𑌭𑌾𑌜𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌪𑍂𑌜𑍍𑌯𑌮𑌾𑌨𑌂 𑌭𑍂𑌤𑍈𑌃 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌾𑌦𑌿𑌭𑌿𑌃 । 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑌹𑌨𑍍𑌤 𑌇𑌵 [illegible] 𑌨𑌿𑌃𑌶𑍇𑌷𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌦𑍍𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌵𑌾𑌹𑌕𑌤𑍍𑌵𑍋𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑍇𑌕𑍍𑌷𑌾 ॥௪॥ 𑌰𑌾𑌘𑌵𑍇 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌨𑌿𑌰𑍍𑌵𑍃𑌤𑍍𑌤𑌿𑌂 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌂 𑌸𑌮𑌾𑌧𑌾𑌯 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑍍𑌯 [illegible] 𑌸𑌂𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 । 𑌕𑌰𑍍𑌮𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌭𑌿𑌃 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌾𑌦𑌿𑌰𑍂𑌪𑌾𑌭𑌿𑌃 𑌕𑌰𑍍𑌮𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌭𑌿𑌰𑍁𑌨𑍍𑌨𑌤𑌾 𑌉𑌨𑍍𑌨𑌤𑌚𑌿𑌤𑍍𑌤𑌾𑌃 ॥௫॥ 𑌰𑌾𑌮𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌕𑌾𑌰𑍇 𑌰𑌾𑌮𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑍇 𑌰𑌾𑌵𑌣𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌕𑌾𑌰𑍇 𑌨𑌿𑌶𑍍𑌚𑌿𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾𑌃 । [illegible] ॥௬॥ 𑌵𑌨𑌂 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑍍𑌯 [illegible] ॥௭॥௮॥ [illegible] ॥௯॥ 𑌪𑌰𑌮𑍋𑌤𑍍𑌕𑌟𑌾𑌃 [illegible] 𑌮𑌹𑌾𑌵𑌨𑌾𑌨𑍍𑌤𑌂 [illegible] ॥௧௦॥ 𑌅𑌭𑍍𑌯𑌯𑌾𑌚𑌨𑍍𑌤 𑌅𑌭𑍍𑌯𑌯𑌾𑌚𑌨𑍍𑌤 ॥௧௧॥ 𑌅𑌨𑍁𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯 𑌕𑍃𑌤𑌾𑌨𑍁𑌮𑌤𑌿𑌕𑌾𑌨𑍍𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾 । 𑌨𑌿𑌸𑌰𑍍𑌗𑌂 𑌸𑍍𑌵𑌾

[illegible] न मासाद्ध्वं भविष्यति केचित् । [illegible] केचिद् [illegible] ॥ १६ ॥ [illegible] ॥ १७ ॥ [illegible] ॥ १८ ॥ [illegible] ॥ १९ ॥ [illegible] ॥ २० ॥ [illegible] ॥ २१ ॥ [illegible] ॥ २२ ॥ [illegible] ॥ २३ ॥ इति श्रीसुन्दरकाण्डे षट्षष्टितमः सर्गः ॥

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible] ॥ १४ ॥ १७ ॥ [illegible] ॥ १८ ॥ २२ ॥ [illegible] ॥ २३ ॥ इति श्रीगोविन्दराजविरचिते सुन्दरकाण्डव्याख्याने षट्षष्टितमः सर्गः ॥

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

॥ ११ ॥ [illegible] ॥ १२ ॥ १७ ॥ [illegible] ॥ २१ ॥ [illegible] ॥ २२ ॥ [illegible] इति श्रीमहेश्वरतीर्थविरचितायां सुन्दरकाण्डव्याख्यायां षट्षष्टितमः सर्गः ॥

तिलकव्याख्या.

॥ १२ ॥ [illegible] ॥ १३ ॥ [illegible] ॥ १४ ॥ [illegible] ॥ १५ ॥ [illegible] ॥ १६ ॥ [illegible] ॥ १७ ॥ [illegible] ॥ १८ ॥ [illegible] ॥ १९ ॥ २० ॥ [illegible] ॥ २१ ॥ २२ ॥ [illegible] ॥ २३ ॥ [illegible] ॥ २४ ॥ इति श्रीरामायणतिलके सुन्दरकाण्डे षट्षष्टितमः सर्गः ॥

தாந் த்ருஷ்ட்வா ஹரிஶ்ரேஷ்டோ ஹநூமாந் வாநரர்ஷப:| [illegible]

[illegible]

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

ஸ்திரயாம்யாஃ॥௨௯॥ வ்ருக்ஷஷ்டாம்ஷ் தருஷ்டாம்ஸ் பாதபாந் பஹுஸ்வீர்யாந்॥ அஷ்டாத்ராஷ்டதோ வீராஃ பாதாஷ்டஷ் ஸஹஸ்ரஃ॥ ௨௪ ॥ அத த்ருஷ்டா ஸ்திதம் ஸ்ந்யம் வாநரேஷாம் மஹாஃ॥ அஷ்யாவம் த வேகேந ஸஹஸ்ர த்ரிஷ்ஷ்டா॥௨௫॥ தம் ஸவ்ருக்ஷம் ஸஹாஸாஷ்டாவதா ஸஹாஸரூ । ஆதங்கம் ப்ராஹரத்தஸ்ய பாஷ்டாம் கபிதேஜஸா॥௨௬॥ ஸ தம் ப்ரேக்ஷ்யமாணஸ்ய நீல ஸ்யுஞ்சா॥ ...

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

...

ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

... இதி ஸ்ரீமஹேஸ்வரதீர்தவிரசிதாயாம் ஸ்ரீராமாயணவ்யாக்யாயாம் ...

திலகவ்யாக்யா.

... இதி ஸ்ரீராமாயணதிலகே ...

ततो मूर्ध्ना निपतितं वानरं वानरर्षभः । दृष्ट्वैवोद्विग्नहृदयो वाक्यमेतदुवाच ह ॥ ௧ ॥ उत्तिष्ठोत्तिष्ठ कस्मात्त्वं पादयोः पतितो मम । अभयं ते भवेद्वीर सर्वमेवाभिधीयताम् ॥ ௨ ॥ स तु विश्वासितस्तेन सुग्रीवेण महात्मना । उत्थाय सुमहाप्राज्ञो वाक्यं दधिमुखोऽब्रवीत् ॥ ௩ ॥ नैवर्क्षरजसा राजन् त्वया नापि वालिना । वनं निसृष्टपूर्वं हि भक्षितं तत्तु वानरैः ॥ ௪ ॥ एभिः प्रधर्षिताश्चैव वानरा वनरक्षिभिः । मधून्यचिन्तयित्वेमान् भक्षयन्ति पिबन्ति च ॥ ௫ ॥ शिष्टमत्रापविध्यन्ति भक्षयन्ति तथापरे । निवार्यमाणास्ते सर्वे भ्रुवौ वै दर्शयन्ति हि ॥ ௬ ॥ इमे हि संरब्धतरास्तथा तैः सम्प्रधर्षिताः । वारयन्तो वनात्तस्मात् क्रुद्धैर्वानरपुङ्गवैः ॥ ௭ ॥ ततस्तैर्बहुभिर्वीरैर्वानरैर्वानरर्षभ । संरक्तनयनैः क्रोधाद्धरयः प्रविचालिताः ॥ ௮ ॥ पाणिभिर्निहताः केचित् केचिज्जानुभिराहताः । प्रकृष्टाश्च यथाकामं देवमार्गं च दर्शिताः ॥ ௯ ॥ एवमेते हताः शूरास्त्वयि तिष्ठति भर्तरि । कृत्स्नं मधुवनं चैव प्रकामं तैः प्रभक्ष्यते ॥ ௧௦ ॥ एवं विज्ञाप्यमानं तु सुग्रीवं वानरर्षभम् । अपृच्छत्तं महाप्राज्ञो लक्ष्मणः परवीरहा ॥ ௧௧ ॥ किमयं वानरो राजन् वनपः प्रत्युपस्थितः । कं चार्थमभिनिर्दिश्य दुःखितो वाक्यमब्रवीत् ॥ ௧௨ ॥ एवमुक्तस्तु सुग्रीवो लक्ष्मणेन महात्मना । लक्ष्मणं प्रत्युवाचेदं वाक्यं वाक्यविशारदः ॥ ௧௩ ॥ आर्य लक्ष्मण सम्प्राह वीरो दधिमुखः कपिः । अङ्गदप्रमुखैर्वीरैर्भक्षितं मधु वानरैः ॥ ௧௪ ॥ विचित्य

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

ततो मूर्ध्नेत्यादि । उद्विग्नहृदयः भीतहृदयः । सात्त्विकस्यापि पादपतनं व्याजीचकार दधिमुखानुसारेण ॥௧-௩॥ नैवेति । निसृष्टपूर्वं यथेच्छोपभोगाय दत्तपूर्वम् । वानरैः अङ्गदप्रमुखैः अन्यथा सुग्रीववाक्ये अङ्गदानुवादविरोधाच्च भक्षितमिति वचनं केसरवानविषयम् ॥௪॥ एभिरिति । अचिन्तयित्वा अगणयित्वा । पानीतिमे पानार्थं मधुभक्षणं भक्षयन्ति पिबन्ति चेत्यन्वयः । यद्वा पानार्थं भक्षयन्ति भक्षयन्तः पानं कुर्वन्तीत्यर्थः ॥௫॥ शिष्टमिति । शिष्टं अवशिष्टं वानराणां अत्र वने अपविध्यन्ति त्यजन्ति भक्षयन्ति वानरा इत्यर्थः ॥௬॥ इमे हीति । हि शब्दः पादपूरणे सम्प्रधर्षिता विनिहत्य दृश्यमानाः प्रधर्षणे प्रविचलिता वा ॥௭-௧௩॥ आर्येत्यादि । अङ्गदप्रमुखैरित्यत्र विशिष्यानुवादो दधिमुखवाक्यानुवादपूर्वमित्युक्त्यापि विशेषणाश्रवणं बोध्यम् ॥௧௪॥ नैषेति । वनं प्रदत्तं सुग्रीव

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

॥௧-௩॥ नैवेति । निसृष्टपूर्वं सर्वेषामपि यथेच्छोपभोगाय पूर्वं दत्तं न भवति ॥௪॥ एभिरिति । अचिन्तयित्वा अगणयित्वा भक्षयन्ति पिबन्ति, अन्ये भक्षयन्ति वानरा विबन्तीत्यर्थः ॥௫॥ इमे हीति । इमे वृक्षपालाः ॥௧௦॥ अपृच्छदिति । सर्वमेतद

तिलकव्याख्या.

ततमिति ॥௧-௨॥ किं सन्दर्शयस्व भयाच्च महापदेताख्यतीति शेषः । 'यत्कृत्स्नं हितं त्वया, यत्सर्वं सर्वमभिधातव्यं च वक्तव्यम् सुग्रीव ॥௩-௪॥ नैव निसृष्टपूर्वं वानरेभ्यो यथेच्छोपभोगाय कदापि नानुज्ञातम् ॥௫-௬॥ एभिर्मधुनः पात्रोद्देशः प्रधर्षणं यथा स्यात्तथा वनपालकैः कपिभिर्दत्तानां वानराणां निग्रहनिग्रहः ॥௭॥ ... ॥௮॥ इमे हीत्याः संरब्धतरा नि

𑌦𑌕𑍍𑌷𑌿𑌣𑌾𑌮𑌾𑌶𑌾𑌮𑌾𑌗𑌮𑍍𑌯 𑌸𑌮𑌵𑍇𑌤𑌾 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌤𑌾 𑌸𑌮𑍇𑌤𑌾𑌃 । 𑌨 𑌚𑌾𑌪𑍍𑌯𑌕𑍃𑌤𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌨𑌾𑌮𑍀𑌦𑍃𑌶𑌸𑍍𑌸𑍍𑌯𑌾𑌦𑍁𑌪𑌕𑍍𑌰𑌮𑌃 ॥ ௧௫ ॥ 𑌆𑌗𑌤𑍈𑌶𑍍𑌚 𑌪𑍍𑌰𑌹𑍃𑌷𑌿𑌤𑍈𑌰𑍍𑌯𑌥𑌾 𑌦𑌤𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌨𑌂 𑌹𑌿 𑌤𑍈𑌃 । 𑌧𑌰𑍍𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌚 𑌵𑌨𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌭𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌵𑌾𑌨𑌰𑍈𑌃 ॥ ௧௬ ॥ 𑌵𑌨𑌂 𑌯𑌥𑌾 𑌵𑌿𑌧𑍍𑌵𑌸𑍍𑌤𑌂 𑌤𑍈𑌃 𑌸𑌾𑌯𑌿𑌤𑌂 𑌕𑌪𑌿𑌵𑌾𑌨𑌰𑍈𑌃 । 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌦𑍇𑌵𑍀 𑌨 𑌸𑌨𑍍𑌦𑍇𑌹𑍋 𑌨 𑌚𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌨 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌤𑌾 ॥ ௧௭ ॥ 𑌨 𑌹𑍍𑌯𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌸𑌾𑌧𑌨𑍇 𑌹𑍇𑌤𑍁𑌃 𑌕𑌰𑍍𑌮𑌣𑍋𑌽𑌸𑍍𑌯 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌤𑌃 । 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌰𑍍𑌮𑌤𑌿𑌶𑍍𑌚𑍈𑌵 𑌤𑌸𑍍𑌮𑌿𑌨𑍍 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌪𑍁𑌙𑍍𑌗𑌵𑍇 ॥ ௧௮ ॥ 𑌵𑍍𑌯𑌵𑌸𑌾𑌯𑌶𑍍𑌚 𑌵𑍀𑌰𑍍𑌯𑌂 𑌚 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌂 𑌚𑌾𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌤𑌿𑌷𑍍𑌠𑌿𑌤𑌮𑍍 । 𑌜𑌾𑌮𑍍𑌬𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌨𑍇𑌤𑌾 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌦𑌙𑍍𑌗𑌦𑌶𑍍𑌚 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌃 ॥ ௧௯ ॥ 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌾𑌂𑌶𑍍𑌚𑌾𑌪𑍍𑌯𑌧𑌿𑌷𑍍𑌠𑌾𑌤𑌾 𑌨 𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌗𑌤𑌿𑌰𑌨𑍍𑌯𑌥𑌾 । 𑌅𑌙𑍍𑌗𑌦𑌪𑍍𑌰𑌮𑍁𑌖𑍈𑌰𑍍𑌵𑍀𑌰𑍈𑌰𑍍𑌹𑌤𑌂 𑌮𑌧𑍁𑌵𑌨𑌂 𑌕𑌿𑌲 ॥ ௨௦ ॥ 𑌵𑌾𑌰𑌯𑌨𑍍𑌤𑌶𑍍𑌚 𑌸𑌹𑌿𑌤𑌾𑌸𑍍𑌤𑌥𑌾 𑌜𑌾𑌨𑍁𑌭𑌿𑌰𑌾𑌹𑌤𑌾𑌃 । 𑌏𑌤𑌦𑌰𑍍𑌥𑌮𑌯𑌂 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑍋 𑌵𑌕𑍍𑌤𑍁𑌂 𑌮𑌧𑍁𑌰𑌵𑌾𑌗𑌿𑌹 ॥ ௨௧ ॥ 𑌨𑌾𑌮𑍍𑌨𑌾 𑌦𑌧𑌿𑌮𑍁𑌖𑍋 𑌨𑌾𑌮 𑌹𑌰𑌿𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌵𑌿𑌕𑍍𑌰𑌮𑌃 । 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑌾 𑌸𑍀𑌤𑌾 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌾𑌹𑍋 𑌸𑍌𑌮𑌿𑌤𑍍𑌰𑍇 𑌪𑌶𑍍𑌯 𑌤𑌤𑍍𑌤𑍍𑌵𑌤𑌃 ॥ ௨௨ ॥ 𑌅𑌭𑌿𑌗𑌮𑍍𑌯 𑌤𑌥𑌾 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇 𑌪𑌿𑌬𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌮𑌧𑍁 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌃 । 𑌨 𑌚𑌾𑌪𑍍𑌯𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍍𑌵𑌾 𑌵𑍈𑌦𑍇𑌹𑍀𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑌾𑌃 𑌪𑍁𑌰𑍁𑌷𑌰𑍍𑌷𑌭 ॥ ௨௩ ॥ 𑌵𑌨𑌂 𑌦𑌤𑍍𑌤𑌵𑌰𑌂 𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌧𑌰𑍍𑌷𑌯𑍇𑌯𑍁𑌰𑍍𑌵𑌨𑍌𑌕𑌸𑌃 । 𑌤𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌹𑍃𑌷𑍍𑌟𑍋 𑌧𑌰𑍍𑌮𑌾𑌤𑍍𑌮𑌾 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌃 𑌸𑌹𑌰𑌾𑌘𑌵𑌃 ॥ ௨௪ ॥ 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌕𑌰𑍍𑌣𑌸𑍁𑌖𑌾𑌂 𑌵𑌾𑌣𑍀𑌂 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌵𑌦𑌨𑌾𑌚𑍍𑌚𑍍𑌯𑍁𑌤𑌾𑌮𑍍 । 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌹𑍃𑌷𑍍𑌯𑌤 𑌭𑍃𑌶𑌂 𑌰𑌾𑌮𑍋 𑌲𑌕𑍍𑌷𑍍𑌮𑌣𑌶𑍍𑌚 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌃 ॥ ௨௫ ॥ 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌦𑌧𑌿𑌮𑍁𑌖𑌸𑍍𑌯𑍇𑌦𑌂 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑍍𑌤𑍁 𑌪𑍍𑌰𑌹𑍃𑌷𑍍𑌯 𑌚 । 𑌵𑌨𑌪𑌾𑌲𑌂 𑌪𑍁𑌨𑌰𑍍𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌭𑌾𑌷𑌤 ॥ ௨௬ ॥ 𑌪𑍍𑌰𑍀𑌤𑍋𑌽𑌸𑍍𑌮𑌿 𑌸𑍌𑌮𑍍𑌯 𑌯𑌦𑍍𑌭𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌵𑌨𑌂 𑌤𑍈𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌕𑌰𑍍𑌮𑌭𑌿𑌃 । 𑌮𑌰𑍍𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌮𑌰𑍍𑌷𑌣𑍀𑌯𑌂 𑌚 𑌚𑍇𑌷𑍍𑌟𑌿𑌤𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌕𑌰𑍍𑌮𑌣𑌾𑌮𑍍 ॥ ௨௭ ॥ 𑌇𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮𑌿 𑌶𑍀𑌘𑍍𑌰𑌂 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌾𑌞𑍍𑌛𑌾𑌖𑌾𑌮𑍃𑌗𑌾𑌂𑌸𑍍𑌤𑌾𑌨𑍍 𑌮𑍃𑌗𑌰𑌾𑌜𑌦𑌰𑍍𑌪𑌾𑌨𑍍 । 𑌦𑍍𑌰𑌷𑍍𑌟𑍁𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾𑌨𑍍 𑌸𑌹 𑌰𑌾𑌘𑌵𑌾𑌭𑍍𑌯𑌾𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑍁𑌂 𑌚 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌧𑌿𑌗𑌮𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑌮𑍍 ॥ ௨௮ ॥ 𑌪𑍍𑌰𑍀𑌤𑌿𑌸𑍍𑌫𑍀𑌤𑌾𑌕𑍍𑌷𑍌 𑌸𑌮𑍍𑌪𑍍𑌰

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌧𑌰𑍍𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌤𑍍𑌵𑌙𑍍𑌗𑌦𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌭𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌯𑌥𑌾 𑌯𑍇𑌨 𑌪𑍍𑌰𑌕𑌾𑌰𑍇𑌣 । 𑌨𑍈𑌷𑌾𑌮𑌕𑍃𑌤𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌨𑌾𑌮𑍀𑌦𑍃𑌶 𑌉𑌪𑌕𑍍𑌰𑌮𑍋 𑌨 𑌸𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ॥ ௧௫ ॥ 𑌕𑍃𑌤𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌵𑌂 𑌵𑌿𑌶𑍇𑌷𑌯𑌤𑌿 𑌵𑌨𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿𑌨𑌾 ॥ ௧௭ ॥ ௨௨ ॥ 𑌨 𑌚𑍇𑌤𑌿 । 𑌵𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇 𑌯𑌥𑌾 𑌪𑌿𑌬𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌏𑌵𑌂 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌦𑌰𑍍𑌶𑌨𑌹𑌰𑍍𑌷𑌃 । 𑌦𑌤𑍍𑌤𑌵𑌰𑌂 𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌦𑌤𑍍𑌤𑌂 𑌦𑍀𑌕𑍍𑌷𑌾𑌰𑌜𑌸𑍇 𑌬𑍍𑌰𑌹𑍍𑌮𑌣𑌾 𑌦𑌤𑍍𑌤𑌤𑍍𑌵𑌾𑌦𑍍𑌦𑌿𑌵𑍍𑌯𑌮𑍍 ॥ ௨௩ ॥ ௨௪ ॥ 𑌪𑍍𑌰𑍀𑌤 𑌇𑌤𑌿 । 𑌮𑌰𑍍𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌂 𑌮𑌰𑍍𑌷𑌣𑍀𑌯𑌂 𑌮𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌸𑌾𑌦𑌪𑌾𑌤𑍍𑌰𑌂 𑌵𑌿𑌵𑌕𑍍𑌷𑌿𑌤𑌃 ॥ ௨௫ ॥ ௨௭ ॥ 𑌇𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌧𑌾𑌨𑌾𑌨𑍍 𑌹𑌨𑍂𑌮𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌮𑍁𑌖𑌾𑌨𑍍 𑌕𑍃𑌤𑌾𑌰𑍍𑌥𑌾𑌨𑍍 𑌕𑍃𑌤𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌾𑌨𑍍

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌸𑍀𑌤𑌾𑌲𑌕𑍍𑌷𑌣𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌸𑌿𑌦𑍍𑌧𑌿𑌃 𑌪𑍁𑌰𑌸𑍍𑌤𑌾𑌦𑌨𑍁𑌮𑌿𑌤𑌵𑌤𑌾 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑍇𑌣 𑌵𑌨𑌭𑌞𑍍𑌜𑌨𑌂 । ॥ ௧௫ ॥ 𑌵𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌸𑌚𑌿𑌵𑌾𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾𑌃 । 𑌸𑌮𑍇𑌤𑌾 𑌇𑌤𑌿 𑌉𑌪𑌪𑌨𑍍𑌨𑌾𑌃 ॥ ௨௧ ॥ 𑌪𑍍𑌰𑍀𑌤 𑌇𑌤𑌿 । 𑌅𑌤 𑌏𑌵 𑌮𑌰𑍍𑌷𑌿𑌤𑌂 𑌮𑌰𑍍𑌷𑌣𑍀𑌯𑌂 𑌮𑌤𑍍𑌪𑍍𑌰𑌸𑌾𑌦𑌪𑌾𑌤𑍍𑌰𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥ ௨௭ ॥ 𑌇𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿 । 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌧𑌿𑌗𑌮𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑌂 𑌸𑍀𑌤𑌾𑌧𑌿𑌗𑌮𑍇 𑌕𑍃𑌤𑌪𑍍𑌰𑌯𑌤𑍍𑌨𑌂 𑌚 𑌶𑍍𑌰𑍋𑌤𑍁𑌮𑌿𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮𑍀𑌤𑌿 𑌸𑌮𑍍𑌬𑌨𑍍𑌧𑌃 ॥ ௨௮ ॥

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌵𑌾𑌰𑌣𑌾𑌯𑌾𑌤𑌿𑌯𑌤𑍍𑌨𑌵𑌨𑍍𑌤𑌃 ॥ ௧௪ ॥ ௧௫ ॥ 𑌵𑌿𑌜𑍍𑌞𑌾𑌪𑍍𑌯𑌾𑌗𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌦𑌧𑌿𑌮𑍁𑌖𑌸𑍍𑌯 𑌵𑌚𑌨𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥ ௧௬ ॥ ௧௭ ॥ 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌃 ॥ ௧௯ ॥ 𑌦𑍇𑌵𑍀 𑌦𑍃𑌷𑍍𑌟𑍇𑌤𑍍𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌨 𑌸𑌨𑍍𑌦𑍇𑌹𑌃 ॥ ௨௦ ॥ ௨௧ ॥ ௨௪ ॥ ௨௫ ॥ ௨௬ ॥ ௨௭ ॥ ௨௮ ॥

हृष्टान् कपीन्द्रान् दृष्ट्वा सिद्धार्थान् वानराणां च राजा । सम्प्रहृष्टः कपिसिंहं विदित्वा बाहोरासन्नं सोऽतिहृष्टो ननाद ॥२९॥ इति श्रीसुन्दरकाण्डे त्रिषष्टितमः सर्गः॥

सुग्रीवेणैवमुक्तस्तु हृष्टो दधिमुखः कपिः। राघवं लक्ष्मणं चैव सुग्रीवं चाभ्यवादयत्॥१॥ स प्रणम्य च सुग्रीवं राघवौ च महाबलौ। वानरैः सहितैः शूरैर्दिवमेवोत्पपात ह ॥२॥ स यथैवागतः पूर्वं तथैव त्वरितं गतः। निपत्य गगनाद्भूमौ तद्वनं प्रविवेश ह ॥३॥ स प्रवि

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

[illegible] प्रयासं तेभ्यः श्रोतुमिच्छामीत्यर्थः॥२८॥ [illegible] सुग्रीव स्वतेजोबलेनातिवृद्धिमवाप्य हर्षं नन्दति स्म — [illegible] हृष्टान् कपीन्द्रान् दृष्ट्वा सिद्धार्थान् वानराणां च राजा । सम्प्रहृष्टः कपिसिंहं विदित्वा बाहोरासन्नं सोऽतिहृष्टो ननाद । [illegible] सम्प्रहृष्टः वानरेषु हृष्टेषु सिद्धार्थेष्विति हेतुः। हृष्टत्वे कारणमाह सिद्धार्थानिति। [illegible] एवं सम्प्रहृष्टः हृष्टतरो भूत्वापि द्रष्टव्यः। कपिसिंहं बाहोरासन्नं हस्तप्राप्तं विदित्वा निश्चित्येत्यर्थः। [illegible] यावत् वृक्षेषु [illegible] स्थितः॥२९॥ इति श्रीगो-विन्दराजविरचिते श्रीरामायणभूषणे सुन्दरकाण्डव्याख्याने त्रिषष्टितमः सर्गः॥

सुग्रीवेणेत्यादि। सहितैः सङ्घीभूतैः शूरैः [illegible] ॥२॥३॥ स प्रविष्ट इति। [illegible] तद्वनं दधिमुखः [illegible] इत्यर्थः। [illegible] [illegible]

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

[illegible] सुग्रीवः स्वानामिह हर्षस्य हेतुं निश्चित्य हर्षं नन्दति — इति। [illegible] कृतवानित्यर्थः। [illegible] संप्रहृष्टः [illegible] सम्प्रहृष्टः पुनरुक्तेः सम्प्रहर्षपरिष्कृतः कपिसिंहः कायपुच्छं बाहोर्- वसन्नं हस्तप्राप्तं विदित्वा निश्चित्य ॥२९॥ इति श्रीमहेश्वरतीर्थविरचितायां सुन्दरकाण्डव्याख्यायां त्रिषष्टितमः सर्गः ॥

॥१॥२॥ स प्रविष्ट इति। [illegible] [illegible] [illegible]

तिलकव्याख्या.

श्रीमानः सम्प्रहृष्टमनाः ॥२८॥ कृतकपीन्द्रः वानरैः कृतोऽयं [illegible] ॥३०॥३१॥ [illegible] [illegible] प्रयत्नं च श्रोतुमिच्छामि ॥३२॥ [illegible] सुग्रीवः [illegible] हृष्टान् कपीन्द्रान् — इति । [illegible] [illegible] विकसितनेत्रान् । सम्प्रहृष्टान् पुनरुक्तहर्षान् सिद्धार्थानिव दृष्ट्वा सम्प्रहृष्टः पुनरुक्तहर्षः सम्प्रहर्षपरिष्कृतः कायपुच्छं बाहोरासन्नं हस्तप्राप्तमिव विदित्वा ननाद ॥३३॥ इति श्रीरामायणतिलके सुन्दरकाण्डे त्रिषष्टितमः सर्गः॥

सुग्रीवेणेति ॥१॥२॥ विदितवानपि चक्रे — [illegible] । [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible]

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

[illegible]

𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌨𑍍𑌤𑌿 𑌸𑌹𑍇𑌤𑍁 𑌹𑌰𑌿𑌯𑍂𑌥𑌪𑌾𑌃। 𑌤𑌥𑌾𑌪𑌿 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌯𑌵𑌿𑌤𑍍 𑌸𑌵𑍍𑌰𑍀𑌡𑌃 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌵𑌾𑌹𑌿𑌨𑍀॥௧௪॥ 𑌨𑌾𑌜𑍍𑌞𑌾𑌪𑌯𑌿𑌤𑍁𑌮𑍀𑌶𑍋𑌽𑌹𑌂 𑌯𑍁𑌵𑌰𑌾𑌜𑍋𑌽𑌸𑌿 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌪𑌿। 𑌅𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌕𑌰𑍍𑌮𑌾𑌣𑍋 𑌯𑍂𑌯𑌂 𑌧𑌰𑍍𑌷𑌯𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌮𑌯𑌾॥௧௫॥ 𑌬𑍍𑌰𑍁𑌵𑌤𑌶𑍍𑌚𑌾𑌙𑍍𑌗𑌦𑌸𑍍𑌯𑍈𑌵𑌂 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌵𑌚𑌨𑌮𑌵𑍍𑌯𑌯𑌮𑍍। 𑌪𑍍𑌰𑌹𑍃𑌷𑍍𑌟𑌮𑌨𑌸𑍋 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑌿𑌦𑌮𑍂𑌚𑍁𑌰𑍍𑌵𑌨𑍌𑌕𑌸𑌃॥௧௬॥ 𑌏𑌵𑌂 𑌵𑌕𑍍𑌷𑍍𑌯𑌤𑌿 𑌕𑍋 𑌰𑌾𑌜𑌨𑍍 𑌪𑍍𑌰𑌭𑍁𑌃 𑌸𑌨𑍍 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌰𑍍𑌷𑌭। 𑌐𑌶𑍍𑌵𑌰𑍍𑌯𑌮𑌦𑌮𑌤𑍍𑌤𑍋 𑌹𑌿 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍋𑌽𑌹𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌮𑌨𑍍𑌯𑌤𑍇॥௧௭॥ 𑌤𑌵 𑌚𑍇𑌦𑌂 𑌸𑍁𑌸𑌦𑍃𑌶𑌂 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌨𑌾𑌨𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌸𑍍𑌯𑌚𑌿𑌤𑍍। 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌤𑌿𑌰𑍍𑌹𑌿 𑌤𑌵𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌿 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌚𑍍𑌛𑍁𑌭𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌤𑌾𑌮𑍍॥௧௮॥ 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇 𑌵𑌯𑌮𑌪𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌗𑌨𑍍𑌤𑍁𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌃। 𑌸 𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌹𑌰𑌿𑌵𑍀𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌃 𑌪𑌤𑌿𑌰𑌵𑍍𑌯𑌯𑌃॥௧௯॥ 𑌤𑍍𑌵𑌯𑌾 𑌹𑍍𑌯𑌨𑍁𑌕𑍍𑌤𑍈𑌰𑍍𑌹𑌰𑌿𑌭𑌿𑌰𑍍𑌨𑍈𑌵 𑌶𑌕𑍍𑌯𑌂 𑌪𑌦𑌾𑌤𑍍𑌪𑌦𑌮𑍍। 𑌕𑍍𑌵𑌚𑌿𑌦𑍍𑌗𑌨𑍍𑌤𑍁𑌂 𑌹𑌰𑌿𑌶𑍍𑌰𑍇𑌷𑍍𑌠 𑌬𑍍𑌰𑍂𑌮𑌸𑍍𑌸𑌤𑍍𑌯𑌮𑌿𑌦𑌂 𑌤𑍁 𑌤𑍇॥௨௦॥ 𑌏𑌵𑌂 𑌤𑍁 𑌵𑌦𑌤𑌾𑌂 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌮𑌙𑍍𑌗𑌦𑌃 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌭𑌾𑌷𑌤। 𑌬𑌾𑌢𑌂 𑌗𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌪𑌾𑌤 𑌮𑌹𑍀𑌤𑌲𑌾𑌤𑍍॥௨௧॥ 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑌮𑌨𑍂𑌤𑍍𑌪𑍇𑌤𑍁𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇 𑌤𑍇 𑌹𑌰𑌿𑌯𑍂𑌥𑌪𑌾𑌃। 𑌕𑍃𑌤𑍍𑌵𑌾𑌕𑌾𑌶𑌂 𑌨𑌿𑌰𑌾𑌕𑌾𑌶𑌂 𑌯𑌨𑍍𑌤𑍍𑌰𑍋𑌤𑍍𑌕𑍍𑌷𑌿𑌪𑍍𑌤𑌾 𑌇𑌵𑌾𑌚𑌲𑌾𑌃॥௨௨॥ 𑌤𑍇𑌽𑌮𑍍𑌬𑌰𑌂 𑌸𑌹𑌸𑍋𑌤𑍍𑌪𑌤𑍍𑌯 𑌵𑍇𑌗𑌵𑌨𑍍𑌤𑌃 𑌪𑍍𑌲𑌵𑌙𑍍𑌗𑌮𑌾𑌃। 𑌵𑌿𑌨𑌦𑌨𑍍𑌤𑍋 𑌮𑌹𑌾𑌨𑌾𑌦𑌂 𑌘𑌨𑌾

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌕𑌰𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑍇 𑌭𑌵𑌦𑍍𑌭𑌿𑌃 𑌅𑌹𑌂 𑌪𑌰𑌵𑌾𑌨𑍍 𑌭𑌵𑌦𑍍𑌭𑌿𑌰𑍍𑌯𑌥𑌾 𑌨𑌿𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌤𑌥𑌾 𑌕𑌰𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌿। 𑌗𑌨𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍇 𑌗𑌮𑌿𑌷𑍍𑌯𑌾𑌮𑌃। 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌤𑌵𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍇 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌸𑍍𑌯𑌾𑌮𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௧௪॥ 𑌯𑍁𑌵𑌰𑌾𑌜𑌭𑌾𑌵𑍇𑌨 𑌸𑍍𑌵𑌾𑌮𑌿𑌤𑍍𑌵𑍇𑌨 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌾𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌨𑌿𑌯𑌮𑌨𑍇 𑌶𑌕𑍍𑌤𑌸𑍍𑌯 𑌕𑌥𑌮𑍍—𑌨𑌾𑌜𑍍𑌞𑌾𑌪𑌯𑌿𑌤𑍁𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌶𑌂𑌸𑌃 𑌸𑍍𑌵𑌨𑍍𑌤𑍁𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌕𑌰𑍍𑌮𑌾𑌣𑌃 𑌕𑍃𑌤𑍋𑌪𑌕𑌾𑌰𑌾𑌃। 𑌧𑌰𑍍𑌷𑌯𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌅𑌨𑌾𑌦𑌰𑌂 𑌕𑌰𑍍𑌤𑍁𑌂 𑌪𑌰𑌨𑍍𑌤𑌪 𑌨𑍀𑌤𑌿𑌕𑌰𑍍𑌤𑍃𑌰𑍍𑌯𑍂𑌯𑌮𑍍। 𑌅𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌂 𑌅𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌶𑍍𑌰𑍁𑌤𑍍𑌵𑌾𑌽𑌵𑍍𑌯𑌯𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌶𑌕𑍍𑌯𑌤𑌿𑌵𑌸𑍍𑌸𑌾𑌮𑌾𑌨𑍍𑌯𑍇 𑌪𑍍𑌰𑌯𑍋𑌗𑌾𑌦𑍍𑌵𑌾𑌨𑌰𑌸𑌨𑍍𑌨𑌿𑌧𑍌 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌵𑌗𑌨𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌮𑍍 ॥௧௫॥௧௬॥ 𑌏𑌵𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌐𑌶𑍍𑌵𑌰𑌿𑌤𑍍𑌯𑌮𑌦𑌮𑌤𑍍𑌤𑌾𑌃 𑌸𑌰𑍍𑌵𑌤𑍀𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௧௭॥ 𑌤𑌵𑍇𑌤𑌿। 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌤𑌿𑌃 𑌵𑌿𑌨𑌯𑌃 ॥௧௮॥ 𑌸𑌰𑍍𑌵𑍇𑌽𑌵𑌯𑌮𑌿𑌤𑌿 । 𑌕𑍃𑌤𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌃 𑌕𑍃𑌤𑌾𑌵𑌸𑌰𑌾𑌃। 𑌅𑌵𑌸𑌰𑌪𑍍𑌰𑌤𑍀𑌕𑍍𑌷𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃॥௨௦॥ 𑌏𑌵𑌂𑌤𑍍𑌵𑌿𑌤𑌿। 𑌬𑌾𑌢𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌙𑍍𑌗𑍀𑌕𑌾𑌰𑍇। 𑌇𑌤𑌿 𑌶𑌬𑍍𑌦𑌃 𑌕𑌾𑌕𑌾𑌕𑍍𑌷𑌿𑌨𑍍𑌯𑌾𑌯𑍇𑌨 𑌪𑍂𑌰𑍍𑌵𑌾𑌪𑌰𑌯𑍋𑌰𑌨𑍍𑌵𑍇𑌤𑌿 । 𑌏𑌵𑌂 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌵𑌦𑌤𑌾𑌂 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌮𑌙𑍍𑌗𑌦𑌃 𑌬𑌾𑌢𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌭𑌾𑌷𑌤। 𑌗𑌚𑍍𑌛𑌾𑌮 𑌇𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌪𑌾𑌤॥௨௧॥ 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌕𑌿𑌂𑌶𑍇𑌷𑌂 𑌨𑌕𑌿𑌞𑍍𑌚𑌿𑌦𑌵𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌶𑌰𑌣𑌂 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௧௪॥ 𑌨𑌾𑌜𑍍𑌞𑌾𑌪𑌯𑌿𑌤𑍁𑌮𑌿𑌤𑌿 ॥ 𑌅𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌸𑍍𑌯 𑌤𑌦𑌵𑍍𑌯𑌯𑌂। 𑌅𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌾𑌨𑌨𑌹𑍍𑌯𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃। 𑌧𑌰𑍍𑌷𑌯𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌨𑌿𑌯𑌨𑍍𑌤𑍁𑌮𑍍॥௧௭॥𑌸𑌨𑍍𑌨𑌤𑌿𑌰𑌿𑌤𑌿। 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌤𑌿𑌃 𑌵𑌿𑌨𑌯𑌃। 𑌨𑌨𑍍𑌵𑌨𑍍𑌯𑌾 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌤𑍀𑌂 𑌶𑍁𑌭𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌤𑌾𑌂 𑌸𑌾𑌧𑌿𑌨𑍀𑌂 𑌸𑌾𑌮𑌗𑍍𑌰𑍀𑌮𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌿 𑌸𑍂𑌚𑌯𑌤𑌿 ॥௧௮॥௨௦॥ 𑌏𑌵𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌏𑌵𑌂𑌵𑌦𑌤𑌾𑌂 𑌤𑍇𑌷𑌾𑌂 𑌵𑌾𑌨𑌰𑌾𑌣𑌾𑌂 𑌅𑌙𑍍𑌗𑌦𑍋 𑌬𑌾𑌢𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑍍𑌵𑌾 𑌪𑍍𑌰𑌤𑍍𑌯𑌭𑌾𑌷𑌤। 𑌮𑌹𑍀𑌤𑌲𑌾𑌤𑍍 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌪𑌾𑌤 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌨𑍍𑌵𑌯𑌃। 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌪𑌾𑌤𑍇𑌤𑌿 𑌯𑍋𑌜𑌨𑌾॥௨௧॥ 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿। 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑌂 𑌤𑌮𑌙𑍍𑌗𑌦𑌂। 𑌨𑌿𑌰𑌾𑌕𑌾𑌶𑌂 𑌨𑌿𑌰𑌵𑌕𑌾𑌶𑌮𑍍 ॥௨௨॥ 𑌤𑍇𑌽𑌮𑍍𑌬𑌰𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌾𑌦𑌿 𑌶𑍍𑌲𑍋𑌕𑌦𑍍𑌵𑌯𑌮𑍇𑌕𑌂 𑌵𑌾𑌕𑍍𑌯𑌮𑍍 ॥

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾.

𑌨𑌾𑌯𑍇𑌽𑌪𑌿 𑌵𑌨𑌵𑌿𑌧𑍍𑌵𑌂𑌸𑌨𑌾𑌪𑌰𑌾𑌧𑍇 𑌕𑍃𑌤𑍇 𑌸𑌤𑍀𑌹 𑌸𑍍𑌥𑌾𑌤𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌨𑌾𑌤𑍍𑌰𑌸𑍍𑌥𑌾𑌤𑌵𑍍𑌯𑌂 𑌨 𑌕𑍍𑌷𑌣𑌂 𑌨 𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍॥௧௪॥ 𑌕𑌿𑌂𑌶𑍇𑌷𑌂 𑌨 𑌕𑌿𑌞𑍍𑌚𑌿𑌦𑌵𑌶𑌿𑌷𑍍𑌟𑌮𑌿𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 । 𑌶𑌰𑌣𑌂 𑌉𑌚𑌿𑌤𑌮𑌿𑌤𑌿 𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௧௫॥ 𑌕𑌰𑍍𑌤𑌵𑍍𑌯𑌕𑌾𑌰𑍍𑌯𑍇 𑌭𑌵𑌦𑍍𑌭𑌿𑌃 𑌪𑌰𑌵𑌾𑌨𑌹𑌮𑍍। 𑌭𑌵𑌦𑌧𑍀𑌨 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 ॥௧௬॥ 𑌯𑌦𑍍𑌯𑌪𑍍𑌯𑌹𑌂 𑌯𑍁𑌵𑌰𑌾𑌜𑍋𑌽𑌸𑌿 𑌤𑌥𑌾𑌪𑌿 𑌨𑌾𑌜𑍍𑌞𑌾𑌪𑌯𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌈𑌶𑌃। 𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌹𑍇𑌤𑍁𑌃—𑌕𑍃𑌤𑌕𑌰𑍍𑌮𑌾𑌣𑍋 𑌯𑍂𑌯𑌮𑍍 । 𑌕𑍃𑌤𑌕𑌰𑍍𑌮𑌾𑌣𑌃 𑌅𑌵𑌮𑌾𑌨𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌾 𑌇𑌤𑍍𑌯𑌰𑍍𑌥𑌃 𑌶𑍁𑌶𑍍𑌰𑍂𑌷𑌣𑍀𑌯𑌾𑌃। 𑌤𑌥𑌾𑌭𑍂𑌤𑌾𑌃 𑌪𑌰𑌂 𑌬𑌲𑌾𑌤𑍍𑌧𑌰𑍍𑌷𑌯𑌿𑌤𑍁𑌂 𑌨 𑌯𑍁𑌕𑍍𑌤𑌮𑍍॥௧௭॥௧௮॥ 𑌐𑌶𑍍𑌵𑌰𑍍𑌯𑌮𑌿𑌤𑌿𑌶𑍇𑌷𑌃 ॥௧௯॥ 𑌸𑌨𑍍𑌨𑌤𑌿𑌰𑍍𑌵𑌿𑌨𑌯𑌃। 𑌭𑌵𑌿𑌷𑍍𑌯𑌚𑍍𑌛𑍁𑌭𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌤𑌾𑌂 𑌭𑌾𑌵𑌿𑌨𑍀𑌂 𑌭𑌾𑌗𑍍𑌯𑌯𑍋𑌗𑍍𑌯𑌤𑌾𑌂 𑌆𑌖𑍍𑌯𑌾𑌤𑌿𑌸𑍂𑌚𑌯𑌤𑌿॥௨௦॥ 𑌅𑌤𑍍𑌰𑍈𑌵 𑌪𑍍𑌰𑌾𑌪𑍍𑌤𑌾𑌵𑌯𑌂 𑌯𑌤𑍍𑌰 𑌸𑍁𑌗𑍍𑌰𑍀𑌵𑌸𑍍𑌤𑌤𑍍𑌰 𑌗𑌨𑍍𑌤𑍁𑌂 𑌕𑍃𑌤𑌕𑍍𑌷𑌣𑌾𑌃 𑌕𑍃𑌤𑍋𑌤𑍍𑌸𑌾𑌹𑌾𑌃 ॥௨௧॥௨௨॥ 𑌉𑌤𑍍𑌪𑌤𑌨𑍍𑌤𑌮𑌙𑍍𑌗𑌦𑌂 𑌮𑌹𑌾𑌬𑌲𑌾𑌃 𑌉𑌤𑍍𑌪𑍇𑌤𑍁𑌰𑌿𑌤𑌿

வாதேனிதா யதா ॥ ௨௩ ॥ அங்கதே ஸந்நிவ்ருத்தே து ஸுக்ரீவோ வாநராதிப: । உவாச ஶோகோபஹதம் ராம: ஸலக்ஷ்மணம் ॥ ௨௪ ॥ ஸர்வாஸ்வபி திஶாஸ்வத்ர த்ருஷ்டா தேவீ ந ஸம்ஶய: । நாஹம் தஸ்யா ஹி ஶக்யம் ப்ரத்யாநீதே ஸமயே ஹி ந: ॥ ௨௫ ॥ ஸர்வதா காலஸம்ப்ராப்தே க்ருத்யே ஹி விநிவர்திதே । யாவத்ராஜேந ஸஹாவாஸ: ப்ரவிஶந்தி ப்லவங்கமா: ॥ ௨௬ ॥ யத்த்வயா க்ருதக்ருத்யாநாம் ஸர்வேஷாம் வாநரௌகஸாம் । ஸர்வேஷாம் வநௌகஸாம் ஸுக்ரீவோ ஹ்ருஷ்டமநா: ॥ ௨௭ ॥ விதர்யமாநோ வநே க்ரோதமதிகஷிதம் । ந ச ஶோகம் ஸந்த்யக்ஷ்யதி ப்லவகோத்தமா: ॥ ௨௮ ॥ கவயோ யத்ர ஸஹ ஸர்வாஸ்வபி ஸந்த்ய । த்ருஷ்டா தேவீ ந ஸந்தேஹோ ந சாந்யேந ஹநூமதா ॥ ௨௯ ॥ நஹ்யந்ய: கர்மணோ ஹேதுஸ்ஸாதநேऽஸ்ய ஹநூமத: । ஹநூமதி ஹி ஸித்திஶ்ச மதிஶ்ச மதிஸத்தம ॥ ௩௦ ॥ வ்யவஸாயஶ்ச வீர்யம் ச ஸூர்யே தேஜ இவ த்ருவம் । ஜாம்பவாந் யத்ர நேதா ஸ்யாதங்கதஶ்ச

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

இதி । நிராகாஶம் நிரவகாஶம் ॥ ௨௨ ॥ தேம்பர இதி । ஸத்ருஜஹ்ருஷ்டஸ்யாபாயம் ॥ ௨௫ ॥ நேதி விநிவர்திதே விஹ்ருதே ॥ ௨௬ ॥ யத்த்வயீதி । க்ருதக்ருத்யாநாம் க்ருதகார்யாணாம் ஸர்வேஷாம் ஸர்வேஷாம் உபக்ரம: உத்யோக: யதிஸ்யாத்ததா ஸந்தேஹோ நவநகவாதிவிஶிஷ்டாஹவேத் ॥ ௨௭ ॥ விதர்யமாந இதி । விதாவாஸ விதர்கஸ்ய த்ரவ்யமணாதிக்ஷாஜ வேத்தம் விதர்யமாநம் ப்லவகோத்தமா: ஸந்த: ॥ ௨௮ ॥ கவய இதி । ஹேமாச கவய ஸ்யாத் ஸர்வஜா: ஸர்வஜாவதீ । நிதர்ஶநம் ஜ்ஞாபயேதாநித்யம் ஹ்ருதய: । தேவ்யவஸ்தாநஜ்ஞாநேந ஸவதஸ்தாதாதிக்ஷாம் கவயஸ்ய ஸர்வஜாவதீ । ஸாமீதி ஶேஷ: ॥ ௨௯ ॥ ௩௦ ॥ ஜாம்பவாநிதி । யத்ர காயே நேதா ஸ்யாத் ஜாம்பவாந் ஸ்யாத் ஸேநாபதி: ஸுபீஷ்ட

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்த்தீயவ்யாக்யா.

தேவாநா: ஸஜ்ஜநம் ஸநாதநம் ச வாநர: க்ருதவா ஸாபராம் ஸஹமோத்த்ருஜஹ்ருஷ்டீ ஶேஷ: ॥ ௨௩ ॥ ஸஜ்ஜந இதி । ஸஜ்ஜேஸந்நிவ்ருத்தேஸுக்ரீவோ வாநரேஶ்வர உவாசேதி ஸாத ஸாமதநா த்ரிகிருஷ்டாந்ய । ஸாமதநஸ்யவக்ஷ்யமாணவாதிதிஷாவ: ॥ ௨௪ ॥ நநுதாவநயஷ்டு ணமாத்ருணகயம் காரணவிஷி: । காவேயாதிநாவிஸம்ஸவாதித்த்ராஶம்க்யஸத்யம் ஸந்த்யஷ்டாம் தாத்ரூபஸேவவி ஸாமதஸ்யாபிநேதாத்ரூப ஜந்யாபயேநாஹ । யத்த்வயீத்யாதிஶோகஜயேந । க்ருதக்ருத்யாநாம் ஸந்த்யஷ்டாம் வாநராணாம் ஶம்ஸ்ரூய உபக்ரம: உயவநஸம்பஹஷ்டவ்யா வாஹோ யத்த்வயிஸ்யாம் ததாவிதத்ர ஸாமதஸ்தீந நத்ரோஹாம்த விஷ்யதமநஸம்ஹ வேத் । அத: விதர்யமாநம் விதர்யவிதமஹவாரம்வாரமதம் ஶோகவநம் ஜநகாத்ம ஜாத்ருஷ்டாநமந்யாத் ॥ ௨௮ ॥ கவயஇதி । ஹேமாச கவயஸ்யாஸ்யஜா: ஸீதாயா: ஸ்திதிவிஜ்ஞாநேந ஸவத: ஸத்தாமாஸாத் ஜாநீம் கவயஸ்யாஸ்யத்ரவதஸ்மீதி

திலகவ்யாக்யா.

த்யநய: ॥ ௨௩ ॥ தத்ர க்ரமாஹ—உத்ததஜதி ! நிராகாஶம் நிரவகாஶம் । யந்த்ரத்ராதிநா ஜவ்ரோத்தாதேந பீவ மநம் ஸவிதம் ॥ ௨௪ ॥ ஸஹமோத்தத்ய வாதேநீதாவநா ஜவநி தஷ: । ஜஹ்ருஷ்டீதிஶேஷ: பீவ மத்யா ஸாத்ரூபம் ॥ ௨௫ ॥ ஸஜ்ஜநிவ்ருத்தே நிகடமாதத । ஸுக்ரீவோ ராமமவாசேதவ்ய: ॥ ௨௬ ॥ ௨௭ ॥ த்ருஷ்டேவமேதம்—நேதி । ஸாமதவ்ருஷைஷ்டு ஷோகவஜநம் ॥ ௨௮ ॥ விநிவர்திதேऽவஸாயிதே ॥ ௨௯ ॥ யத்த்வயீதி । க்ருதக்ருத்யாநாமந்யேஷாம் வாநராணாம் கவிஸ்வாவவாஜ்ஞாத்ரூபஶமயநஸம்பாதிரவ உபக்ரமோவ்யாவாஹோ யத்த்வயி ஸ்யாத்ததாவ்யாமதோதீநவதநகவாதிமாணகோ ஹவேத் ॥ ௩௦ ॥ அதஸ்ஸ்தா

பரிவஸ்ஸ:॥௧௧॥ ஸம்ப்ரஶாமஸ்தாவஸ்யாமிஷதா ந தஸ்ய ஸமிதீரதஸ்யா । ஶாஸ்ஸமிஸ்ஞாவஸபாய
ஸ்ப்ரக்ருதிதவிக்ர॥௧௨॥ தத: கிஞ்சிதுரஸம் ஸாஸ்ரவாஸஞாம்ப்ர । ஸம்ப்ரஶதஸ்
ர்யாஜ நாம் ஜடதாம் காநநௌகஸாம்॥௧௩॥ கிஷ்கிந்தாயாஸ்தாநாம் ஸிம்ஹம் கபயதாஜிவ॥
தஸ்வா நிநாதம் தம் கபீநாம் கபிஸத்தம:॥௧௪॥ ஆயதாஞ்சிதலாங்கூலஸ்ஸோ பவத்
நகஸ: । ஆஜகாம ஸரோ ஸிம்ஹா ராகவப்ரீதிகாங்க்ஷிண:॥௧௫॥ ஸம்ஹம் வாநர:
ர்வா ஸம்ப்ரஹ்ஷம் ச வாநர: । தேஜஸா ப்ரவீரா: ப்ரஹ்ருஷ்டாஸ்ய ஶாகாம்ருகா:॥
௧௬॥ கிஷ்கிந்தாஸமீபம் ராகவஸ்ய ஸமீபே ராமஸ்ய ச । ஸம்ப்ரஹ்ருஷ்டா ஶாகாம்ருகா:
ஹணஸ்ய ப்ரியவஸா தத:॥௧௭॥ நியதாக்ஷதாம் தேவீம் ராகவாய ந்யவேதயன்॥ நிஶ்சிதார்த
தஸ்மிந் ஸுக்ரீவ: பவநாத்மஜே॥௧௮॥ லக்ஷ்மண: ப்ரீதிமாந் ப்ரீதோ பஹுமாநாத்
வேக்ஷத॥ ப்ரீத்யா ச ரமமாணோஸ்ய ராகவ: வாயுஸுதம்॥௧௯॥ பஹுமாநேந மஹதா
ஹநுமந்தமவேக்ஷத । இதி ஸ்ரீமத்ராமாயணே வால்மீகீயே ஸுந்தரகாண்டே பஞ்சஷஷ்டிதமஸ்ஸர்க:॥

தத: ப்ரஸ்ரவணம் ஶைலம் தே கத்வா சித்ரகாநநம் । ப்ரணம்ய ஶிரஸா ராமம்
லக்ஷ்மணம் ச மஹாபலம்॥௧॥ யுவராஜம் புரஸ்க்ருத்ய ஸுக்ரீவமபிவாத்ய ச । ப்ரவ்ருத்திமய
தாய: ப்ரவக்தும் உபசக்ரமு:॥௨॥ ராவணாந்த:புரே ரோதம் ராக்ஷஸீபிஶ்ச தர்ஜநம்॥

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

ஸம்ரக்ஷகைஸ்தஸ்ய: । தஸ்யாக்ராயஸ்தமதி: ஸிம்ஹ: கபயாவிமரீதா நஸவேக: ஸம்
தி விஞாஸம்யா ஶ்லோகாஶஸம்॥௧௨॥ ததஜஸ்ராதி । ஸிம்ஹம் கபயதாஜிவ ஜதாமாநேநதி
ஷ:॥௧௩॥ தஜதி । ஆயதாஞ்சிதலாங்கூல: ஆயத: தீர்க: அஞ்சித: ஶாகாவஸ்யம்
ஸஶாஸாஶித: ॥ ௧௪ ॥ ௧௫ ॥ தஜதி॥ ப்ரஹ்ருஷ்டா: ஸம்ஜாதஹர்ஷா:॥௧௬॥ ஸம்ப்ர
தி॥ நியதாமிதி॥ அக்ஷதசேவஸ்ய நியதசேவவேயஸ்யம் நியதசேவமி க்ஷதசேவ தஸ்யா
: ஆவஸ்யகஶஸயம் ஸம்ப்ரமேண ஶம்யதி॥௧௮॥௧௯॥ இதி ஸ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே
ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே பஞ்சஷஷ்டிதமஸ்ஸர்க: ॥

தஜதி॥ ப்ரவ்ருத்திம் வாதபுரா॥௨॥ ராவணேதி॥ ரோதம் நிரோதம்॥ யஸ்மாயம் ஸமய: க்ருத:

ஸ்ரீ மஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

வ:॥௧௦॥௧௧॥ ஆயதாஞ்சிதலாங்கூல இதி ஸஶாவோத்க்ருஷ்டகார: ॥ ௧௫॥ ஸம்ப்ரஶநிதி॥
தாம் வாதிவ்ருத்வாதஸம்பஞாம் ॥௧௯॥ இதி ஸ்ரீ மஹேஶ்வரதீர்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தர
வ்யாக்யாயாம் பஞ்சஷஷ்டிதம: ஸர்க: ॥

திலகவ்யாக்யா.

த்ரிவேதாஶஹம் விக்ருதிதாஶஹக்ரூஶரமத்ய॥௧॥ கௌஸல்யாஸுப்ரஜா:॥ஸீதாஷ்டிக
ஶ்ரோநேந ஸவதோ ஜீவந்ரூபாஞ்சீரம் கௌஸல்யா ஸுவா ஸுப்ரவ்ருத்வாஶிதி ஸாவ:॥
த்ராபி ஸம்ப்ரஶதேவ நக்ஷ தஶோஶநியோநேத்யாய:॥௧௨॥ அஸ்ய கர்ண: ஸ்வாயநேந க
யாமேதஸ்ரவரோ ந ஸவேஶாஷ்டி । இஹ ஸம்ப்ரஶத்யக்தாயதஸ்யாபிகா ஸிம்ஹஸ்ய
பரஜநா ஶதிஸ்தாக்ஷ்டி॥ ஸ்மிதத: வ்யவஸாய உத்ய: நேதா ப்ரயாந:॥௧௩॥௧௪॥ அயிஷ்டாதா
ப்ரக்ரணோத்யாமவாபு॥௧௫॥ யதா ஸ்மி॥ யத ஜதய:॥௧௬॥௧௮॥ ஆயதாஞ்சிதலாங்கூ
ஜதி ஸஶாவோத்க்ருஷ்டகார: ॥௧௯॥௨௧॥ நியதாம் வாதிவ்ருத்யஸம்பஞாம் । அக்ஷதீம் ஸ்ரீ
ண கூமரீதீம் ॥௨௨॥௨௫॥ இதி ஸ்ரீ ராமாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டே பஞ்சஷஷ்டிதம:
ஸர்க:॥

தஜதி॥௧॥௨॥ நியமோ ராவணக்ருதாவயிரஸ்ய:॥ ஶோகேவதந்தே ஶாஸ்ரோ வை

[illegible]

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

[illegible]

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

[illegible]

திலகவ்யாக்யா.

[illegible]

…स्वा प्रीतिसमायुता। [illegible] त्वयि ॥१७॥ एवमुक्ता महाभागा दृष्ट्वा जनकनन्दिनी। उग्रेण तपसा युक्ता शोकसन्तप्ता वाचमब्रवीत् ॥१८॥ अभिज्ञानं च मे दत्तं यथावृत्तं तपोवने। चित्रकूटे महाप्राज्ञ वायसं प्रति राघव ॥१९॥ विज्ञाप्यश्च नरव्याघ्रो रामो वायुसुत त्वया। अखिलेनेह यद्दृष्टमिति मामाह जानकी ॥२०॥ अयं चास्मै प्रदातव्यो यत्नात् सुपरिरक्षितः। ब्रुवता वचनान्येवं सुग्रीवस्योपशृण्वतः ॥२१॥ एष चूडामणिः श्रीमान् मया सुपरिरक्षितः। मनःशिलायास्तिलको गण्डपार्श्वे निवेशितः ॥ त्वया प्रणष्टे तिलके तं किल स्मर्तुमर्हसि। एष निर्यातितः श्रीमान् मया ते वारिसम्भवः ॥२३॥ एतं दृष्ट्वा प्रमोदिष्ये व्यसने त्वामिवानघ। जीवितं धारयिष्यामि मासं दशरथात्मज ॥२४॥ ऊर्ध्वं मासान्न जीवेयं रक्षसां वशमागता। इति मामब्रवीत्सीता कृशाङ्गी धर्मचारिणी ॥२५॥ रावणान्तःपुरे रुद्धा मृगीवोत्फुल्ललोचना। एतदेव मयाऽऽख्यातं सर्वं राघव यद्यथा ॥२६॥ सर्वथा सागरजले सन्तारः प्रविधीयताम्। तौ जाताश्वासौ राजपुत्रौ

श्रीगोविन्दराजीयव्याख्या.

पतयेति। सन्देशचारः परस्परसन्देशकथनादिः त्वयि सक्तस्य पत्युरिति शेषः वचसा अनघेन ॥१८॥ अभिज्ञानमिति। अभिज्ञानं चिह्नभूतवाक्यम्। तपोवने चित्रकूटे यथा येन प्रकारेण जातं तथोक्तमित्यर्थः। तदेव दर्शयति चित्रकूट इति। [illegible] ॥१९॥ विज्ञाप्यश्चेति। अखिलेनेति सा-कल्येनाखिलमित्यर्थः ॥२०॥ अयं चास्मा इत्यादि। सुग्रीवस्योपशृण्वतः सुग्रीवे उपशृण्वति सति एवं एष चूडामणिरित्यादि रक्षसां वशमागतेत्यन्तवाक्यजातं प्रकारेण वचनानि रामप्रतिबोधकवचनानि ब्रुवता त्वया अयं प्र-दातव्यः ॥२१॥ इति मामिति। मृगीवोत्फुल्ललोचना [illegible] ॥२५॥ एतदेवेति। [illegible] ॥२६॥ तावीति। [illegible] सत्यं सागरतरणे सम्भावितं [illegible] पञ्चषष्टितमः [illegible] सप्तषष्टितमः सर्गः [illegible]

श्रीमहेश्वरतीर्थीयव्याख्या.

इति। [illegible] ॥१५॥ तत इति॥ [illegible] ॥१९॥ एष इति॥ निर्यातितः प्रेषितः। वारिसम्भवः मणिः। एतमिति एतं [illegible]

तिलकव्याख्या.

[illegible] ॥१५॥१९॥ [illegible] ॥१७॥ [illegible] प्रियतमः। [illegible] ॥१८॥ उग्रेण तपसा [illegible] ॥१९॥२०॥ [illegible] ॥२१॥ [illegible] ॥२२॥ एष इति। [illegible] ॥२३॥ एष वारिसम्भवो मणिर्निर्यातितः प्रेषितः। [illegible] ॥२४॥ रावणान्तः। [illegible] ॥२५॥२६॥

விஶ்வாஸ தத்வாவிஷ்காரம் ராகவாய ப்ரதாய ॥ ௨௭॥ தேவ்யா வாக்யாந்தம் ஸர்வதேவா
ஸம்வாதம் ஸர்வஶுபம் பாபநாஶநம் ॥ இதி ஶ்ரீமத்ஸுந்தரகாண்டே ஷஷ்டிதம
ஸர்க: ॥

ஸர்வஸ்வதேவதாஸ்து ராமாய ப்ரார்த்யதே ஶுபம் ஸீதா ப்ரதாய ஸ்வப்நத்ருஷ்டா ஸீதா ப்ரதேஶ
ஸம்ஸ்ரத்தோ ஸர்வஜ்ஞ: ஶ்ரீராமே நிவேத்ய ஶுபம் ஸ்ரீதேவ்யா: பாபவிமோசநம் ஸ்வப்நஸம்வதி தேஷாம் ஸ்வம்
ஸ்யாத் ப்ரதேஶ ப்ரதிபத்யதே ஸ்வப்நதர்ஶநம் ஶ்ரீவைஷ்ணவீ ஸீதா ॥ யதேவ தேவதாஸ்வதி ஶேஷஸர்வஸ்வ
வத்ஸலா । ததா ஸர்வா ஸ்வப்நம் ஶ்ரீராமஸ்ய ப்ரஸாதநாஶ ॥ ௩ ॥ ஶ்ரீராமஸ்வப்நம் தத்ஸ்வம் தேவ
தேவஸ்ய ஸ்வப்நதர்ஶநே । ஸர்வகார்ய ஸ்வப்நம் ஸர்வஸ்ய ஶோபநதே ॥ ௪ ॥ ஸ்வயம் ஸ்வ
ஜ்ஞாநஸம்வாதே ஶ்ரீஸ்வாமிநவம்ஜித: । யஜ்ஞ வாஸுதேவேந ஸ்வப்நதர்ஶநா ஸீதா ॥ ௫ ॥

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

யா கதாநாய ஸ்வப்நம் வேதிதவ்யம் । ஸ்வப்நே ஸர்வே ஸர்வஸம்வதி ஶோபநா: ॥ ௨௭ ॥ இதி
ஶ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே ஷஷ்டிதம ஸர்க: ॥

ஸர்வஸ்தோத்ர ॥௧॥௨॥ யதேவேதி । யதா ஸர்வஸ்ய ஸர்வஸ்ய ஸர்வதேவதா: । ஸர்வஸ்ய
ஸர்வஸ்வவிஷய ஸர்வஸ்ய । ஸ்வபதேவ ப்ரவதேவ । ததா ஶ்ரீராமஸ்ய ஶ்ரீதேவ்யா:
ப்ரஸாதநாஸ்ய ஸ்வப்நம் ப்ரவதி ॥௩॥ ஸ்வப்நோ ராமதர்ஶந ஶ்ரீராமதர்ஶநம் । ஸர்வஸ்ய ஸர்வஸ்ய ஜநகேந
ஸர்வகார்ய ஸர்வப்ரதிஷ்டகார்ய விவாஹகார்ய இதி । யதா ஶோபநே ததா ஸ
ஸ்வப்ந: ॥௪॥ ஜநகேநாபி ஸர்வஸ்ய தத்வ — ஸ்வயம் ஸ்வமிதி ॥௫॥ ஶ்ரீதேவ்யா ஸ்வப்நதா
ஸீதா ஸ்வப்நதர்ஶநாம் ஸம்ஸ்ரிஷ்டேதி ஸீதாயா: ஸர்வகார்யேண ஸ்வப்நஸஹிதி । ஸர்வஸ்வ
ஸ்வப்நஸ்ய ப்ரஸாதஸ்ய । தேவதேவஸ்ய ஜநகஸ்ய । ப்ரஸாதஸ்வப்நம் ப்ரவதி: ப்ரவதி । ததா
ஸ்யாம் தஸ்யா ஸ்வப்நதர்ஶநாதிதி ஸர்வ: । ஸ்வதேவதேவ ஸ்வப்நம் ஸீதாஜநந்யா ஸர்வ
ஸ்வப்நம் । ஸீதாவாக்யே ஶோபநந்யா ஸ்வதேவதே । தத்ர தர்ஶநாம் ஸம்ஸ்ரிஷ்ட
தீதி த்ரயதர்ஶநம் ஸ்வப்நதர்ஶநம் । ஸ்வதேவதேவஸ்யாபி ஸ்வப்நே

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

கம் ॥௨௭॥ இதி ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் ஷஷ்டிதம:
ஸர்க: ॥

॥௧॥ தத இதி । ஶ்ரீராமஸ்வப்நஸ்வப்நதர்ஶநம் ॥௨॥ யதேவேதி । ஸ்வபதி
ப்ரவதி । ஸர்வஸ்ய ஸர்வஸ்ய ப்ரஸாதநாதிதி ஸம்பந்த: । ஸ்வப்நதர்ஶநாபி ஸ்வதேவா: ப்ர
வதீதி ஸம்பந்த: ॥௩॥ ஸ்வயம் ஸீதாயா ஶ்ரீராமதர்ஶநம் । ஶ்ரீராமஸ்ய இதி । ஸர்வஸ்ய ஜநக
ராஜேந । ஸர்வகார்யே விவாஹகார்யே । தேவதேவா ஸ்வப்நம் ஶோபநமிதி ஸம்பந்த: ॥௪॥

திலகவ்யாக்யா.

ஸம்தாப: ஸந்தாபேவாய: । ப்ரவிஷ்டாம் ப்ரவிஷ்டாம் ॥௨௭॥௨௮॥ இதி ஶ்ரீராமாயண
திலகே ஸுந்தரகாண்டே ஷஷ்டிதம ஸர்க: ॥

ஸர்வதி ॥௧॥௨॥ ஸர்வஸ்வ ஸ்வப்நதர்ஶநாதிதி ஸம்பந்த: । ததா ஸ்வப்நஸ்வ
தீத்யுபலக்ஷணம் ॥ ௩ ॥ தே ஸர்வேண ஜநகேந ஸர்வகார்ய ஸர்வஸம்வாதகே கார்யே
விவாஹகார்யே தேவதேவா: ஶ்ரீராமதர்ஶநாய ஸீதாஸஹஸ்ரஸ்வப்நா ப்ரஸாத
ஸ்வப்நம் தத்ஸ்வ । தத்ர தஸ்மிந்கார்யே யதாயிகம் ஶோபநதே ததா ஸ்வப்நதர்ஶநம் ॥௪॥ ஜநக
ஸ்வப்நதர்ஶந: ஸ்வதத்ராஹ — ஸ்வயம் ஸ்வமிதி । ப்ரவரை: ஶ்ரேஷ்டை: தேவை: வர்ஜி
த: ॥௫॥ ததா யதா ஸீதாப்ரஸாதநம் ப்ரஸாதஸ்யா தாதஸ்ய ப்ரஸாதஸ்ய ப்ராப்த: । தத
ஸ்வஜநகேந ஶாஸநாத்ஸ்வப்நம் । ததா தேவதேவஸ்ய ராஜ்ஞா ஜநகஸ்ய ஸர்வதீர்தஸ்ய

இமம் த்ருஷ்ட்வா மணிஶ்ரேஷ்டம் யதா தாதஸ்ய தர்ஶநம் | அத்யாஸ்ம்யவகதஸ்ஸௌம்ய வைதேஹஸ்ய ததா விபோ: ||௬|| அயம் ஹி ஶோபதே தஸ்யா: ப்ரியாயா மூர்த்நி மே மணி: | அஸ்யாத்ய தர்ஶநேநாஹம் ப்ராப்தாம் தாமிவ சிந்தயே ||௭|| கிமாஹ ஸீதா வைதேஹீ ப்ரூஹி ஸௌம்ய புந: புந: | பிபாஸுமிவ தோயேந ஸிஞ்சந்தீ வாக்யவாரிணா ||௮|| இதஸ்து கிம் து:கதரம் யதிமம் வாரிஸம்பவம் | மணிம் பஶ்யாமி ஸௌமித்ரே வைதேஹீமாகதம் விநா ||௯|| சிரம் ஜீவதி வைதேஹீ யதி மாஸம் தரிஷ்யதி | ந ஜீவேயம் க்ஷணமபி விநா தாமஸிதேக்ஷணாம் ||௧௦|| நய மாமபி தம் தேஶம் யத்ர த்ருஷ்டா மம ப்ரியா | ந திஷ்டேயம் க்ஷணமபி ப்ரவ்ருத்திமுபலப்ய ச ||௧௧|| கதம் ஸா மம ஸுஶ்ரோணீ பீருபீரு: ஸதீ ததா | பயாவஹாநாம் கோராணாம் மத்யே திஷ்டதி ரக்ஷஸாம் ||௧௨|| ஶாரதஸ்திமிரோந்முக்தோ நூநம் சந்த்ர இவாம்புதை: | ஆவ்ருதம் வதநம் தஸ்யா ந விராஜதி ராக்ஷஸை: ||௧௩|| கிமாஹ ஸீதா ஹநுமம்ஸ்தத்த்வத: கதயாத்ய மே | ஏதேந கலு ஜீவிஷ்யே பேஷஜேநாதுரோ யதா ||௧௪|| மதுரா மதுராலாபா கிமாஹ மம பாமிநீ | மத்விஹீநா வராரோஹா ஹநுமந் கதயஸ்வ மே ||௧௫|| இதி ஶ்ரீமத்ராமாயணே ஸுந்தரகாண்டே ஷட்ஷஷ்டிதமஸ்ஸர்க: ||

ஏவமுக்தஸ்து ஹநுமாந் ராகவேண மஹாத்மநா | ஸீதாயா பாஷிதம் ஸர்வம் ந்யவேதயத ராகவே ||௧|| இதமுக்தவதீ தேவீ ஜாநகீ புருஷர்ஷப | பூர்வவ்ருத்தமபிஜ்ஞாநம் சித்ரகூடே யதாததம் ||௨|| ஸுகஸுப்தா த்வயா ஸார்தம் ஜாநகீ பூர்வமுத்திதா | வாயஸஸ்ஸஹஸோத்பத்ய விரராத ஸ்தநாந்தரே ||௩|| பர்யாயேண ச ஸுப்தஸ்த்வம் தேவ்யங்கே பரதாக்ரஜ | புநஶ்ச கில பக்ஷீ ஸ தேவ்யா ஜநயதி வ்யதாம் ||௪|| புந:

ஶ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

தே: ||௬||௭|| இதஸ்த்விதி || து:கதரம் மணிதர்ஶநமித்யந்வய: ||௯||௧௧|| கதமிதி || பீருபீரு: அத்யந்தபீரு: ||௧௨||௧௩|| கிமாஹேதி || தத்த்வத: ஸங்க்ஷேபேண விநா கார்த்ஸ்ந்யேந கதநீயமிதி பாவ: ||௧௪|| மதுரேதி || மதுராலாபா மதுரவசநா தேநைதச்சவணாஶா விஶேஷவசநம் மதிரம் ஶ்ரவணீயமித்யர்த: ||௧௫|| இதி ஶ்ரீகோவிந்தராஜவிரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே ஷட்ஷஷ்டிதமஸ்ஸர்க: ||

ஏவமித்யாதி ||௧||௨|| பர்யாயஸம்சாரித: விஸ்ரம்பிதஸம்வேத்யாதிநா ||௩|| ஸ்வாபவிஷயே

ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

ஜநகஸ்யாப்யஸாதாரணதர்ஶநம் | அயம் ஹீதி ||௭||௮|| மணிமிதி | வைதேஹீம் விநா ஆகதம் மணிம் பஶ்யாமீதி ஸம்பந்த: ||௯||௧௩|| ஏதேந தத்வாக்யஶ்ரவணரூபேண ||௧௪||௧௫|| இதி ஶ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தவிரசிதாயாம் ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் ஷட்ஷஷ்டிதமஸ்ஸர்க: ||

திலகவ்யாக்யா.

தர்ஶநம் ப்ராப்தமித்யர்த: ||௬||௭|| வாரா ஸம்ஸிஞ்சந்தீ ஜீவநாய வாக்யவாரிணா ஸிஞ்சந்தீ கிமாஹ தத்வதேதி ||௮|| வைதேஹீம் விநா ஆகதம் மணிம் பஶ்யாமி, இத: கிம் து:கதரம் ||௯|| யதி மாஸம் தரிஷ்யதி ஜீவிஷ்யதி ததா சிரம் ஜீவதி | ஜீவிஷ்யதீத்யர்த: தாம் விநா யதாஹம் ந ஜீவேயம் ததா ஸாபி மாம் விநா ந ஜீவிஷ்யதீத்யர்த: ||௧௦|| ப்ரவ்ருத்திமுபலப்ய க்ஷணமபி ந திஷ்டேயம், ஸ்தாதும் ந ஶக்யமித்யர்த: ||௧௧|| பீருபீரு: அத்யந்தபீரு: ||௧௨|| அம்புதை: ஆவ்ருத: திமிரோந்முக்த: ஶாரதஶ்சந்த்ர இவ தஸ்யா வதநம் ந ராஜதி ||௧௩|| ஏதேந தத்வாக்யஶ்ரவணரூபேண ||௧௪|| மதுரா மதுராகாரா ||௧௫|| இதி ஶ்ரீராமாயணதிலகே ஸுந்தரகாண்டே ஷட்ஷஷ்டிதமஸ்ஸர்க: ||

வாநராந்பாதஹ்ய விராஜ ஹ்ருஶம் கிரு । தத்ஸம் பொயிதஸ்ஸஸ்யாஶ்ரோணிதேந ஸமா
க்ஷிதா:॥௫। வாயஸேந வ தேஜேதவ ஸததா பாஜுரா நயா । பொயித: கிரு தெவ்யூ
கூா ஸாவஸாக்ஷ: பாஞவ ॥ ௬ ॥ தாம் து த்ருஷ்ட்வா மஹாபாஹோ ஊரிதாம் ஸ
ஸ்தநாந்தரே । ஶ்ரீஷி ஜவ க்ருஜோ நிஶ்வஸந்நஹ்யஹாஷயா:॥௭॥ நவர்தைய: கேநதே
ஸீர ஊரிதும் து ஸ்தநாந்தரம் । க: க்ரீஜதி ஸரோஷேண பஞ்சவக்த்ரேண ஹோகிநா॥
௮॥ நிரீக்ஷமாணஸ்ஸஹஸா வாயஸம் ஸமவெக்ஷயா: । நகைஸ்ஸருயிரெஸ்ஷீக்ஷ்ணைஸ்தா
மேவாபிமுகம் ஸ்திதம்॥௯॥ ஸுத: கிர ஸ ஶக்ரஸ்ய வாயஸ: பததாம் வர:। யராஞுர
மகஸ்ஸ்ரீவ்யம் வவநஸ்ய மதள ஸம:॥௧௦॥ ததஸ்தஸ்மிந் மஹாபாஹோ கோபஸம்வர்த்திதே
க்ஷண: । வாயஸே கூஞ்க்யா: க்ரூராம் மதிம் மதிமதாம் வர ॥ ௧௧॥ ஸ தர்ஷ ஸம்ஸ்தரா
த்ருஹ்ய ப்ரஹ்மணோஸ்த்ரேண ஹ்யயோஜய: । ஸதீப்த ஜவ காலாக்நிஜ்ஜ்வலந்நபிமுகோ த்விஜம்॥௧௨॥
க்ஷிப்தவாம்ஸ்த்வம் ப்ரதீப்தம் ஹி தர்பம் தம் வாயஸம் ப்ரதி । ததஸ்தம் வாயஸம் தர்பஸ்ஸ
ஹெரா ஜஹார ஸ்ஸ ஹ॥௧௩॥ஸ பித்ரா ச பரித்யக்தஸ்ஸுரைஶ்ச ஸமஹர்ஷிபி: । த்ரீந்லோகாந்
ஸம்பரிக்ரம்ய த்ராதாரம் நாதிகச்சதி॥௧௪॥ பாநகோரெ ம ஸ்ருஷ்ட்வா ஸஸ்தகாஶரணம்கத:।
ஸ தம் நிபதிதம் பூமௌ ஶரண்யஶ்ஶரணாகதம் ॥ ௧௫ ॥ வதார்ஹமபி காகுத்ஸ்த
க்ருபயா பர்யபாலய: । மோகமஸ்த்ரம் ந ஶக்யம் து கர்துமித்யேவ ராகவ॥௧௬॥ ஸவாம்
ஸஸ்யாக்ஷிகாகஸ்ய ஹிநஸ்தி ஸ்ம ஸ தக்ஷிணம் । ராம த்வாம் ஸ நமஸ்க்ருத்ய ராஜ்ஞே தஶ
ரதாய ச ॥ ௧௭ ॥ விஸ்ருஷ்டஸ்து ததா காக: ப்ரதிபேதே ஸ்வமாலயம் । ஏவமஸ்த்ரவிதாம்
ஶ்ரேஷ்டஸ்ஸத்வவாந் ஶீலவாநபி ॥ ௧௮ ॥ கிமர்தமஸ்த்ரம் ரக்ஷஸ்ஸு ந யோஜயதி ராகவ:।
ந நாகா நாபி கந்தர்வா நாஸுரா ந மருத்கணா:॥௧௯॥ ந ச ஸர்வே ரணே ஶக்தா
ராமம் ப்ரதி ஸமாஸிதும் । தஸ்ய வீர்யவத: கச்சித்யத்யஸ்தி மயி ஸம்ப்ரம: ॥ ௨௦ ॥ க்ஷிப்ரம்
ஸுநிஶிதைர்பாணைர்ஹந்யதாம் யுதி ராவண: । ப்ராதுராதேஶமாஜ்ஞாய லக்ஷ்ம
ணோ வா பரந்தப: ॥ ௨௧ ॥ ஸ கிமர்தம் நரவரோ ந மாம் ரக்ஷதி ராகவ:। ஶக்தௌ
தௌ புருஷவ்யாக்ரௌ வாய்வக்நிஸமதேஜஸௌ ॥ ௨௨ ॥ ஸுராணாமபி துர்தர்ஷௌ கிம
ர்தம் மாமுபேக்ஷத: । மமைவ துஷ்க்ருதம் கிஞ்சிந்மஹதஸ்தி ந ஸம்ஶய:॥௨௩॥ஸமர்தாவபி
தௌ யந்மாம் நாவேக்ஷேதே பரந்தபௌ। வைதேஹ்யா வசநம் ஶ்ருத்வா கருணம் ஸாஶ்ரு
பாஷிதம்॥௨௪॥ அதாப்ரவீந்மஹாதேஜா ஹநூமாந் மாருதாத்மஜ: । த்வச்சோககவிமுகோ ராமோ
தேவி ஸத்யேந தே ஶபே॥௨௫॥ ராமே து:காபிபந்நே ச லக்ஷ்மண: பரிதப்யதே।

ஶ்ரீமத்கோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

பூர்வேண ஸம்பந்த: விதிக்ஷயாஸஸ்ஜுஷ்டத்யர்தா ॥௫॥௬॥ தாம்ஶக்தயாஹி॥ தாரிதாம்விதாரிதாம்
॥௭॥௮॥ நநாமாஜதி॥ ப்ரதிஸமாஸிதும்ப்ரதிமோவம் ஸ்தாதும் ॥௧௯॥௨௪॥ த்வச்சோகேதி

திலகவ்யாக்யா.

௧॥ யதார்த்தம் யதாபூர்வம் வ்ருத்தம் யதோக்தவதீ ॥௨॥௭॥ ஶாகிதம் । தாரிதமித்யர்த:॥௮॥
௯॥ யரர்ஞுரமத: பாதாருஸ்ய:॥௧௦॥ வ்யயா கக்யா: ॥ ௧௧ ॥ தர்பஸம்ஸ்தராதேகம் தர்ப
ம்ருஹ்ய। ம்ருஹீத்வேத்யர்த: ॥௧௨॥ நிக்ஷிப நிக்ஷிபய । ப்ரதிபூர்வயோகம: ॥௧௩॥௧௫॥ பரி
பாலய: பர்யபாலய:। ஶரீராபயேநேதி ஸாவ:। ஜத்யேவேதிமெமதோ:॥௧௬॥ ததஸ்தா
மதேநாத்ரூரய। ஹிநஸ்திஸ்மாஹிந:॥௧௭॥௧௯॥ மொர ம, ரணே தவசவாம் ப்ரதிஸமாஸிதும்
ந ஶக்தாஸ்ஸ்யா தஸ்ய। காகவதித்யர்த: ஸம்ப்ரமஸ்ஸ்ரம: ॥ ௨௦॥௨௪ ॥ த்வச்சோகவிமுகஸ்த்வச்சோ
கேந காயபராஙுமுக:॥௨௫॥ ஸவதீயா த்ருஷ்ட்வா அத: பரமபிதோஷிதும் நகாருண்ய
யோக்ய ஜதிஶேஷ: । விரம் ஜீவநாயாஸாமிதம் ந காலோயோக்ய ஜதி பாஉரோஜயஶ்॥

அயம் விக்லவதீ த்ருஷ்டா ந கார்ய: பரிஶோசிதும்॥௨௬॥ இமம் ச மஹாஸந்தும் தீவ்ரா நாராசாஸ்த்ர-
ஸ்ரக்ஷ்யஸி மாருதே | தாவுபௌ நரஶார்தூலௌ ராஜபுத்ராவநிந்திதௌ॥௨௭॥ அஸ்த்ரஶஸ்த்ர-
க்ருதோத்ஸாஹௌ லங்காம் ஹர்ஷயிஷ்யத: | மமாபி ச மஹாவீர ராமஸ்ய ரணம் ராவணம் ஸஹ
பாந்தவம்॥௨௮॥ ராக்ஷஸாநாம் வராரோஹே ஸர்வம் ஹர்ஷம் நயதே த்ருவம் | ஏதத்து ராமோ
விஜாநீயாத்விஜ்ஞாநநிஶ்சிதே ॥௨௯॥ ப்ரதிஸஞ்ஜநநம் தஸ்ய ப்ராதஸ்தம் ஸமாதாநபூர்வகம்
ஸாமிவீக்ஷ்ய ஶிரஸ்யஸ்யா வேண்யாமுத்யநமுத்ததௌ॥௩௦॥ ரக்ஷஸ்வ ஸத்வாதஸ்ததோ பாஹ்யம் ரக்ஷிதம்
மஹாபல | ப்ரதிக்ருஹ்ய மணிம் திவ்யம் தவ ஹேதோ ரகூத்வஹ ॥௩௧॥ ஶிரஸா தாம்
ப்ரணம்யார்யாமஹமாகமநே த்வரே | கமநே ச க்ருதோத்ஸாஹமவேக்ஷ்ய வரவர்ணிநீ॥
விவர்தமாநம் ச ஹி மாமுவாச ஜநகாத்மஜா | அஶ்ருபூர்ணமுகீ தீநா பாஷ்பஸந்தி-
க்தபாஷிணீ॥௩௨॥ மமோத்பதநஸம்ப்ராந்தா ஶோகவேகஸமாஹதா | ஹநூமந் ஸிம்ஹஸங்-
காஶாவுபௌ தௌ ராமலக்ஷ்மணௌ ॥௩௩॥ ஸுக்ரீவம் ச ஸஹாமாத்யம் ஸர்வாந் ப்ரூ-
யா ஹ்யநாமயம் | யதா ச ஸ மஹாபாஹுர்மாம் தாரயதி ராகவ:॥௩௫॥ அஸ்மாத் து:-
காம்புஸம்ரோதாத் த்வம் ஸமாதாதுமர்ஹஸி | இதம் ச தீவ்ரம் மம ஶோகவேகம் ரக்ஷோ-
பிரேபி: பரிபர்த்ஸநம் ச ॥௩௬॥ ப்ரூயாஸ்து ராமஸ்ய கத: ஸமீபம் ஶிவஶ்ச தேऽத்வாஸ்து
ஹரிப்ரவீர | ஏதத்தவார்யா ந்ருபராஜஸிம்ஹ ஸீதா வச: ப்ராஹ விஷாதபூர்-
வம்॥௩௭॥ ஏதச்ச வாசா கதிதம் யதா த்வம் ஶ்ரத்தத்ஸ்வ ஸீதாம் குஶலாம் ஸமக்ராம்॥
இதி ஸ்ரீஸுந்தரகாண்டே ஸப்தஷஷ்டிதம: ஸர்க:॥

அதாஹமுத்தரம் தேவ்யா புநருக்த: ஸஸம்ப்ரம:| தவ ஸ்நேஹாந்நரவ்யாக்ர ஸௌஹார்தாது-

---

ஸ்ரீகோவிந்தராஜீயவ்யாக்யா.

அவிஜ்ஞாதகவிஶப்த: அவிஜ்ஞாதோ நகாயபூர்வகவிஶப்த:॥௨௭॥ ஸமேஷ்யதி ॥ நயதே நேஷ்யதே |
வதுபாநஸாஜீவேவதுமாநஸ்யயோக:॥௨௯॥ ஸாமிவீக்ஷ்ய திர்யகிதி | திர்யக்த்வோக்தம் ரா-
க்ஷஸ்யா த்ருஷ்ட்வா ராவணாயாவக்ஷ்யதீதி பயேந வேண்யாமுத்யதமிதிவேண்யுத்யநம்|
வேணீயாயாமித்யர்த:| ரக்ஷஸ்வேதி வத்ஸ்யாமி நயநக்ருயிதம் மணிம் ஸங்ஸ்ராதத: ஸ்வாமி-
த்யர்த:॥௩௦॥௩௧॥ அஶ்ருபூர்ணமுகீ ஸம்ஸ்ருதிம் ஶோகா:॥௩௭॥ இதி ஸ்ரீ கோவிந்தராஜ-
விரசிதே ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாநே ஸப்தஷஷ்டிதம: ஸர்க:॥

அதேத்யாதி| ஹே நரவ்யாக்ர தவ ஸ்நேஹாத் யதிதிஶேஷ:| ஸௌஹார்தாத் ஸுக்ரீவஸ்நேஹாத்

ஸ்ரீமஹேஶ்வரதீர்தீயவ்யாக்யா.

௨௬॥ அவஜ்ஞாதி| அவிஜ்ஞாதகவிஶப்த: அவிஜ்ஞாதோநகாயபூர்வகவிஶப்த:॥௨௫॥௨௯॥ ஸாமிவீ-
க்ஷ்யேதி ॥ வேண்யுத்யதாம் பரிரக்ஷிதி வயகேஶரசிதவேண்யுத்யதம் வஸ்த்ராந்தஸ்த்ர
வஸ்த்ராந்தருயிதமந்தர்ஹிதமவிதாயேத்யர்த:॥௩௦॥ ௩௭ ॥ இதி ஸ்ரீ மஹேஶ்வரதீர்தவிரசிதாயாம்
ஸுந்தரகாண்டவ்யாக்யாயாம் ஸப்தஷஷ்டிதம: ஸர்க: ॥

திலகவ்யாக்யா.

௨௬॥ இமம் ச மஹாஸந்தம் | அஸ்த்ரஶஸ்த்ர மஹாஸந்தே ஜ இத்யர்த:॥௨௭॥௨௯॥ வேண்யுத்யநம் வே-
ண்யுத்யநயோரம்॥௩௦॥௩௧॥ அவரே அபராஜிதா இத்யர்த:॥௩௨॥ விவர்தமாநம்| ஸம-
ந்தரணாயேதி ஶேஷ:॥௩௩॥௩௪॥ காஶௌ ஶோபநிபவிதா | தாரயதேதி ஶேஷ:॥௩௫॥
௩௭॥ இதி ஸ்ரீ ராமாயண திலகே ஸுந்தரகாண்டே ஸப்தஷஷ்டிதம: ஸர்க:॥

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌗𑍋𑌵𑌿𑌨𑍍𑌦𑌰𑌾𑌜𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]

𑌶𑍍𑌰𑍀𑌮𑌹𑍇𑌶𑍍𑌵𑌰𑌤𑍀𑌰𑍍𑌥𑍀𑌯𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]

𑌤𑌿𑌲𑌕𑌵𑍍𑌯𑌾𑌖𑍍𑌯𑌾

[illegible]